

मंगलाचरण - अभंग

समचरणदृष्टि विटेवरी साजिरी । तेथें माझी हरी वृत्ति राहो ॥१॥
आणीक न लगे मायिक पदार्थ । तेथें माझें आत्त नको देवा ॥ध्रु॥
ब्रह्मादिक पदें दुःखाची शिराणी । तेथें दुश्चित झणी जडों देसी ॥२॥
तुका ह्याने त्याचें कळलें आह्मां वर्म । जे जे कर्मधर्म नाशवंत ॥३॥

सुंदर तें ध्यान उभे विटेवरी । कर कटावरी ठेवूनियां ॥१॥
तुळसीचे हार गळां कासे पीतांबर । आवडे निरंतर तें चि रूप ॥ध्रु॥
मकरकुंडलें तळपती श्रवणीं । कंठीं कौस्तुभमणि विराजित ॥२॥
तुका ह्याने माझें हें चि सर्व सुख । पाहीन श्रीमुख आवडीनें ॥३॥

सदा माझे डोळे जडो तुझे मूताअ । रखुमाईच्या पती सोयरिया ॥१॥
गोड तुझें रूप गोड तुझें नाम । देई मज प्रेम सर्व काळ ॥ध्रु॥
विठो माउलिये हा चि वर देई । संचरोनि राहीं हृदयामाजी ॥२॥
तुका ह्याने कांहीं न मागे आणीक । तुझे पायीं सुख सर्व आहे ॥३॥

राजस सुकुमार मदनाचा पुतळा । रविशशिकळा लोपलिया ॥१॥
कस्तुरीमळवट चंदनाची उटी । रुळे माळ कंठीं वैजयंती ॥ध्रु॥
मुगुट कुंडले श्रीमुख शोभलें । सुखाचें ओतलें सकळ ही ॥२॥
कासे सोनसळा पांघरे पाटोळा । घननीळ सांवळा बाइयानो ॥३॥
सकळ ही तुझी व्हा गे एकीसवा । तुका ह्याने जीवा धीर नाही ॥४॥

कर कटावरी तुळसीच्या माळा । ऐसें रूप डोळां दावीं हरी ॥१॥
ठेविले चरण दोन्ही विटेवरी । ऐसें रूप हरी दावीं डोळां ॥ध्रु॥
कटीं पीतांबर कास मिरवली । दाखवीं वहिली ऐसी मूर्ती ॥२॥
गरुडपारावरी उभा राहिलासी । आठवें मानसीं तें चि रूप ॥३॥
झुरोनी पांजरा होऊं पाहें आतां । येई पंढरीनाथा भेटावया ॥४॥
तुका ह्याने माझी पुरवावी आस । विनंती उदास करूं नये ॥५॥

गरुडाचें वारिकें कासे पीतांबर । सांवळें मनोहर कैं देखेन ॥१॥
बरवया बरवंटा घनमेघ सांवळा । वैजयंतीमाळा गळां शोभे ॥ध्रु॥
मुगुट माथां कोटि सूर्याचा झळाळ । कौस्तुभ निर्मळ शोभे कंठीं ॥२॥

ओतींव श्रीमुख सुखाचें सकळ । वामांगीं वेल्हाळ रखुमादेवी ॥३॥
उध्दव अकूर उभे दोहींकडे । वर्णिती पवाडे सनकादिक ॥४॥
तुका ह्मणे नव्हे आणिकांसारिखा । तो चि माझा सखा पांडुरंग ॥५॥ ॥६॥

विराण्या - अभंग

वाळो जन मज ह्मणोत शिंदळी । परि हा वनमाळी न विसंबें ॥१॥
सांडूनि लौकिक जालियें उदास । नाहीं भय आस जीवित्वाची ॥२॥
नाइकें वचन बोलतां या लोकां । ह्मणे जालों तुका हरिरता ॥३॥

आधिल्या भ्रतारें काम नव्हे पुरा । ह्मणोनि व्यभिचारा टेकलियें ॥१॥
रात्रंदिस मज पाहिजे जवळी । क्षण त्यानिराळी न गमे घडी ॥२॥
नाम गोष्टी माझी सोय सांडा आतां । रातलें अनंता तुका ह्मणे ॥३॥

हाचि नेम आतां न फिरें माघारी । बैसलें शेजारीं गोविंदाचे ॥१॥
घररिघी जालें पट्टराणी बळें । वरिलें सांवळें परब्रह्म ॥२॥
बळियाचा अंगसंग जाला आतां । नाहीं भय चिंता तुका ह्मणे ॥३॥

नाहीं काम माझें काज तुझांसवें । होतें गुप्त ठावें केलें आतां ॥१॥
व्यभिचार माझा पडिला ठाउका । न सर ती लोकांमाजी जालें ॥२॥
न धरावा लोभ कांहीं मजविशीं । जालें देवपिशी तुका ह्मणे ॥३॥

विसरले कुळ आपुला आचार । पती भावे दीर घर सोय ॥१॥
सांडिला लौकिक लाज भय चिंता । रातलें अनंता चित्त माझें ॥२॥
मज आतां कोणी आळवाल झणी । तुका ह्मणे कार्नीं बहिरी जालें ॥३॥

न देखें न बोलें नाइकें आणीक । बैसला हा एक हरि चित्तीं ॥१॥
सासुरें माहेर मज नाहीं कोणी । एक केलें दोन्ही मिळोनियां ॥२॥
आळ आला होता आह्मी भांडखोरी । तुका ह्मणे खरी केली मात ॥३॥

दुजा ऐसा कोण बळी आहे आतां । हरि या अनंता पासूनिया ॥१॥
बळियाच्या आह्मी जालों बळिवंता । करूं सर्व सत्ता सर्वावरी ॥२॥
तुका ह्मणे आह्मी जिवाच्या उदारा । जालों प्रीतिकरा गोविंदासी ॥३॥

क्षणभरी आह्मी सोसिलें वाईट । साधिलें अवीट निजसुख ॥१॥
सांडी मांडी मार्गे केल्या भरोवरी । अधिक चि परी दुःखाचिया ॥२॥
तुका ह्मणे येणें जाणें नाहीं आतां । राहिलों अनंताचिये पार्यी ॥३॥

आह्मां आह्मी आतां वडील धाकुटीं । नाहीं पाठीं पोटीं कोणी दुजें ॥१॥
फावला एकांत एकविध भाव । हरि आह्मांसवें सर्व भोगी ॥२॥
तुका ह्मणे अंगसंग एके ठायीं । असों जेथें नाहीं दुजें कोणी ॥३॥

सर्व सुख आह्मी भोगूं सर्व काळ । तोडियेलें जाळ मोहपाश ॥१॥
याचसाठी सांडियेले भरतार । रातलों या परपुरुषाशीं ॥२॥
तुका ह्मणे आतां गर्भ नये धरूं । औषध जें करूं फळ नव्हे ॥३॥

एका जिवें आतां जिणें जालें दोहीं । वेगळीक कांहीं नव्हे आतां ॥१॥
नारायणा आह्मां नाहीं वेगळीक । पुरविली हे भाक सांभाळिली ॥२॥
तुका ह्मणे जालें सायासाचें फळ । सरली ते वेळ काळ दोन्ही ॥३॥

हासों रुसों आतां वाढवूं आवडी । अंतरींची गोडी अवीट ते ॥१॥
सेवासुखें करूं विनोदवचन । आह्मी नारायण एकाएकीं ॥२॥
तुका ह्मणे आह्मी जालों उदासीन । आपुल्या आधीन केला पति ॥३॥

मजसवें आतां येऊं नका कोणी । सासुरवासिनी बाइयानो ॥१॥
न साहवे तुह्मां या जनाची कूट । बोलती वाईट ओखटें तें ॥२॥
तुका ह्मणे जालों उदास मोकळ्या । विचरों गोवळ्यासवें आह्मी ॥३॥

शिकविलें तुह्मीं तें राहे तोंवरी । मज आणि हरी वियोग तों ॥१॥
प्रसंगीं या नाहीं देहाची भावना । तेथें या वचना कोण मानी ॥२॥
तुका ह्मणे चित्तीं बैसला अनंत । दिसों नेदी नित्य अनित्य तें ॥३॥

सांगतों तें तुह्मीं अइकावें कानीं । आमुचे नाचणीं नाचूं नका ॥१॥
जोंवरी या तुह्मां मागिलांची आस । तोंवरी उदास होऊं नका ॥२॥
तुका ह्मणे काय वांयांविण धिंद । पति ना गोविंद दोन्ही नाहीं ॥३॥

आजिवरी तुह्यां आह्यां नेणपण । कौतुकें खेळणें संग होता ॥१॥
आतां अनावर जालें अगुणाची । करूं नये तें चि करीं सुखें ॥२॥
तुका ह्याने आतां बुडविलीं दोन्ही । कुळें एक मनीं नारायण ॥३॥

सासुरियां वीट आला भरतारा । इकडे माहेरा स्वभावे चि ॥१॥
सांडवर कोणी न धरिती हातीं । प्रारब्धाची गति भोगूं आतां ॥२॥
न व्हावी ते जाली आमुची भंडाई । तुका ह्याने काई लाजों आतां ॥३॥

मरणाही आधीं राहिलों मरोनी । मग केलें मनीं होतें तैसें ॥१॥
आतां तुह्मी पाहा आमुचें नवल । नका वेचूं बोल वांयांविण ॥२॥
तुका ह्याने तुह्मी भयाभीत नारी । कैसे संग सरी तुह्यां आह्यां ॥३॥

परपुरुषाचें सुख भोगे तरी । उत्तरोनि करीं घ्यावें सीस ॥१॥
संवसारा आगी आपुलेनि हातें । लावूनि मागुतें पाहूं नये ॥२॥
तुका ह्याने व्हावें तयापरी धीट । पतंग हा नीट दीपासोई ॥३॥

अइकाल परी ऐसें नव्हे बाई । न संडा या सोई भ्रताराची ॥१॥
नव्हे आराणुक लौकिकापासून । आपुल्या आपण गोविलें तें ॥२॥
तुका ह्याने मन कराल कठीण । त्या या निवडोन मजपार्शी ॥३॥

आहांच वाहांच आंत वरी दोन्ही । न लगा गडणी आह्यां तैशा ॥१॥
भेऊं नये तेथें भेडसावूं कोणा । आवरुनि मना बंद द्यावा ॥२॥
तुका ह्याने कांहीं अभ्यासावांचुनी । नव्हे हे करणी भलतीची ॥३॥

बहुतांच्या आह्मी न मिळों मतासी । कोणी कैसी कैसी भावनेच्या ॥१॥
विचार करितां वांयां जाय काळ । लटिकें तें मूळ फजितीचें ॥२॥
तुका ह्याने तुह्मी करा घटापटा । नका जाऊं वाटा आमुचिया ॥३॥

त्याचें सुख नाहीं आलें अनुभवा । कठिण हें जिवा तोंचिवरी ॥१॥
मागिलांचे दुःख लागों नेदी अंगा । अंतर हें संगी नेदी पुढें ॥२॥
तुका ह्याने सर्वविशीं हा संपन्न । जाणती महिमान श्रुति ऐसें ॥३॥

न राहे रसना बोलतां आवडी । पार्यीं दिली बुडी माझ्या मनं ॥१॥
मानेल त्या तुम्ही अडका स्वभावं । मी तों माझ्याभावं अनुसरलें ॥२॥
तुका ह्मणे तुम्हीं फिरावें बहुतीं । माझी तों हे गती जाली आतां ॥३॥

न बोलतां तुम्हां कळों न ये गुज । ह्मणउनी लाज सांडियेली ॥१॥
आतां तुम्हां पुढें जोडीतसें हात । नका कोणी अंत पाहों माझा ॥२॥
तुका ह्मणे आम्ही बैसलों शेजारीं । करील तें हरी पाहों आतां ॥३॥ ॥॥

नये जरी तुज मधुर उत्तर । दिधला सुस्वर नाहीं देवें ॥१॥
नाहीं तयाविण भुकेला विठ्ठल । येइल तैसा बोल रामकृष्ण ॥ध्रु॥
देवापाशीं मार्गे आवडीची भक्ति । विश्वासंशीं प्रीति भावबळें ॥२॥
तुका ह्मणे मना सांगतों विचार । धरावा निर्धार दिसेंदिस ॥३॥

सावध जालों सावध जालों । हरिच्या आलों जागरणा ॥१॥
तेथें वैष्णवांचे भार । जयजयकार गर्जतसे ॥ध्रु॥
पळोनियां गेली झोप । होतें पाप आड तें ॥२॥
तुका ह्मणे त्या ठाया । ओल छाया कृपेची ॥३॥

आपुलिया हिता जो असे जागता । धन्य माता पिता तयाचिया ॥१॥
कुळीं कन्यापुत्र होतीं जीं सात्त्वि । तयाचा हरिख वाटे देवा ॥ध्रु॥
गीता भागवत करिती श्रवण । आणीक चिंतन विठोबाचें ॥२॥
तुका ह्मणे मज घडो त्याची सेवा । तरी माझ्या दैवा पार नाहीं ॥३॥

अंतरींची घेतो गोडी । पाहे जोडी भावाची ॥१॥
देव सोयरा देव सोयरा । देव सोयरा दीनाचा ॥ध्रु॥
आपुल्या वैभवं । शृंगारावें निर्मळ ॥२॥
तुका ह्मणे जेवीं सवें । प्रेम द्यावें प्रीतीचें ॥३॥

सुखें वोळंब दावी गोहा । माझें दुःख नेणा पाहा ॥१॥
आवडीचा मारिला वेडा । होय होय कैसा ह्मणे भिडा ॥ध्रु॥
निपट मज न चले अन्न । पायली गहूं सांजा तीन ॥२॥

गेले वारीं तुझीं आणिली साकर । सातदी गेली साडेदहा शेर ॥३॥
अखंड मज पोटाची व्यथा । दुधभात साकर तूप पथ्या ॥४॥
दो पाहारा मज लहरी येती। शुध्द नाही पडे सुपती ॥५॥
नीज नये घाली फुलें । जवळीं न साहती मुलें ॥६॥
अंगी चंदन लावितें भाळीं । सदा शूळ माझे कपाळीं ॥७॥
हाड गळोनि आलें मास । माझें दुःख तुझ्यां नेणवे कैसें ॥८॥
तुका ह्याने जिता गाढव केला । मेलियावरि नरका नेला ॥९॥

पावलें पावलें तुझें आह्मां सर्व । दुजा नको भाव होऊं देऊं ॥१॥
जेथें तेथें तुझीं च पाउलें । त्रिभुवन संचलें विठ्ठला गा ॥ध्रु॥
भेदाभेदमतें भ्रमाचे संवाद । आह्मां नको वाद त्यांशीं देऊं ॥२॥
तुका ह्याने अणु तुजविण नाही । नभाहूनि पाहीं वाढ आहे ॥३॥

वंदूं चरणरज सेवूं उष्टावळी । पूर्वकर्मा होळी करुनी सांडूं ॥१॥
अमुप हे गांठीं बांधूं भांडवल । अनाथा विठ्ठल आह्मां जोगा ॥ध्रु॥
अवघे होती लाभ एका या चिंतनें । नामसंकीर्तनें गोविंदाच्या ॥२॥
जन्ममरणाच्या खुंटतील खेपा । होईल हा सोपा सिध्द पंथ ॥३॥
गेले पुढें त्यांचा शोधीत मारग । चला जाऊं माग घेत आह्मी ॥४॥
तुका ह्याने घालूं जीवपणा चिरा । जाऊं त्या माहेरा निजाचिया ॥५॥

जेविले ते संत मार्गे उष्टावळी । अवघ्या पत्रावळी करुनी झाडा ॥१॥
सोवळ्या ओवळ्या राहिलों निराळा । पासूनि सकळां अवघ्यां दुरीं ॥ध्रु॥
परें परतें मज न लागे सांगावें । हें तों देवें बरें शिकविलें ॥२॥
दुसऱ्यातें आह्मी नाही आतळत । जाणोनि संकेत उभा असे ॥३॥
येथें कोणीं कांहीं न धरावी शंका । मज चाड एका भोजनाची ॥४॥
लांचावला तुका मारितसे झड । पुरविलें कोड नारायणें ॥५॥

देवाच्या प्रसादें करा रे भोजन । व्हाल कोण कोण अधिकारी ते ॥१॥
ब्रह्मादिकांसि हें दुर्लभ उच्छिष्ट । नका मानूं वीट ब्रह्मरसीं ॥ध्रु॥
अवधियां पुरतें वोसंडलें पात्र । अधिकार सर्वत्र आहे येथें ॥२॥
इच्छादानी येथें वळला समर्थ । अवघें चि आर्त पुरवितो ॥३॥
सरे येथें ऐसें नाही कदाकाळीं । पुढती वाटे कवळीं घ्यावें ऐसें ॥४॥
तुका ह्याने पाक लक्ष्मीच्या हातें । कामारीसांगातें निरुपम ॥५॥

अवगुणांचे हार्ती । आहे अवघी फजीती ॥१॥
नाहीं पात्रासवें चाड । प्रमाण तें फिकें गोड ॥ध्रु.॥
विष तांब्या वाटी । भरली लावूं नये होटी ॥२॥
तुका ह्याने भाव । शुध्द बरा सोंग वाव ॥३॥

हरीच्या जागरणा । जातां कां रे नये मना ॥१॥
कोठें पाहासील तुटी । आयुष्य वेचे फुकासार्ती ॥२॥
ज्यांची तुज गुंती । ते तों मोकलिती अंती ॥२॥ तुका ह्याने बरा । लाभ काय तो विचारा ॥३॥

धर्माची तूं मूर्ती । पाप पुण्य तुझे हार्ती ॥१॥
मज सोडवीं दातारा । कर्मापासूनि दुस्तरा ॥ध्रु.॥
करिसी अंगीकार । तरी काय माझा भार ॥२॥
जिर्वीच्या जीवना । तुका ह्याने नारायणा ॥३॥

ब्रह्मादिक जया लाभासि ठेंगणे । बळिये आह्मी भले शरणागत ॥१॥
कामनेच्या त्यागें भजनाचा लाभ । जाला पद्मनाभ सेवाऋणी ॥ध्रु.॥
कामधेनूचिया क्षीरा पार नाहीं । इच्छेचिये वाही वरुषावे ॥२॥
बैसलिये ठायीं लागलें भरतें । त्रिपुटीवरतें भेदी ऐसें ॥३॥
हरि नाहीं आह्मां विष्णुदासां जर्गी । नारायण अंगीं विसावला ॥४॥
तुका ह्याने बहु लाटे हें भोजन । नाहीं रिता कोण राहत राहों ॥५॥

दुर्जे खंडे तरी । उरला तो अवघा हरि ॥ आपणाबाहेरी । न लगे ठाव धुंडावा ॥१॥
इतुलें जाणावया जाणा । कोडें तरी मनें मना ॥ पारधीच्या खुणा । जाणतें चि साधावे ॥ध्रु.॥
देह आधीं काय खरा । देहसंबंधपसारा ॥ बुजगावणें चोरा । रक्षणसें भासतें ॥२॥
तुका करी जागा । नको चाचपूं वाउगा ॥ आहेसि तूं आगा । अंगीं डोळे उघडी ॥३॥

विष्णुमय जग वैष्णवांचा धर्म । भेदाभेदभ्रम अमंगळ ॥१॥
अइका जी तुह्मी भक्त भागवत । कराल तें हित सत्य करा ॥ध्रु.॥
कोणा ही जिवाचा न घडो मत्सर । वर्म सर्वेश्वरपूजनाचें ॥२॥
तुका ह्याने एका देहाचे अवयव । सुख दुःख जीव भोग पावे ॥३॥

आह्मी जरी आस । जालों टाकोनि उदास ॥१॥
आतां कोण भय धरी । पुढें मरणाचें हरी ॥ध्रु.॥
भलते ठायीं पडों । देह तुरंगीं हा चढो ॥२॥
तुमचें तुह्यांपासीं । आह्मी आहों जैसीं तैसीं ॥३॥
गेले मानामान । सुखदुःखाचें खंडन ॥४॥
तुका ह्मणे चित्तीं । नाहीं वागवीत खंती ॥५॥

निंदी कोणी मारी । वंदी कोणी पूजा करी ॥१॥
मज हें ही नाहीं तें ही नाहीं । वेगळा दोहीं पासुनी ॥ध्रु.॥
देहभोग भोगें घडे । जें जें जोडे तें बरें ॥२॥
अवघें पावे नारायणीं । जनार्दनीं तुक्याचें ॥३॥

जन विजन जालें आह्मां । विव्ठलनामा प्रमाणें ॥१॥
पाहें तिकडे बापमाय । विव्ठल आहे रखुमाई ॥ध्रु.॥
वन पट्टण एकभाव । अवघा ठाव सरता जाला ॥२॥
आठव नाहीं सुखदुःखा । नाचे तुका कौतुकें ॥३॥

हिरा ठेवितां ऐरणीं । वांचे मारितां जो घणीं ॥१॥
तोचि मोल पावे खरा । करणीचा होय चुरा ॥ध्रु.॥
मोहरा होय तोचि अंगें । सूत न जळे ज्याचे संगें ॥२॥
तुका ह्मणे तोचि संत । सोसी जगाचे आघात ॥३॥

आलिंगनं घडे । मोक्ष सायुज्यता जोडे ॥१॥
ऐसा संताचा महिमा । जाली बोलायाची सीमा ॥ध्रु.॥
तीर्थे पर्वकाळ । अवघीं पायांपें सकळ ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । त्यांची केली पावे सेवा ॥३॥

माझिया मीपणा । जाला यावरी उगाणा ॥१॥
भोगी त्यागी पांडुरंग । त्यानं वसविलें अंग ॥ध्रु.॥
टाळिलें निमित्त । फार थोडें घात हित ॥२॥
यावें कामावरी । तुका ह्मणे नाहीं उरी ॥३॥

सकळ चिंतामणी शरीर । जरी जाय अहंकार आशा समूळ ॥ निंदा हिंसा नाही कपट देहबुद्धि । निर्मळ स्फटिक जैसा ॥१॥

मोक्षाचें तीर्थ न लगे वाराणसी । येती तयापासीं अवधीं जनें ॥ तीर्थासी तीर्थ जाला तो चि एक । मोक्ष तेणें दर्शनें ॥ध्रु.॥
मन शुध्द तया काय करिसी माळा । मंडित सकळा भूषणांसी ॥ हरिच्या गुणें गर्जताती सदा । आनंद तया मानसीं ॥
२॥

तन मन धन दिलें पुरुषोत्तमा । आशा नाही कवणाची ॥ तुका ह्मणे तो परिसाहूनि आगळा । काय महिमा वर्णू त्याची ॥
३॥

आहे तें सकळ कृष्णा चि अर्पण । न कळतां मन दुजें भावी ॥१॥
ह्मणउनी पाठी लागतील भूतें । येती गवसीत पांचजणें ॥ध्रु.॥
ज्याचे त्या वंचलें आठव न होतां । दंड या निमित्ताकारणें हा ॥२॥
तुका ह्मणे काळें चेंपियेला गळा । मी मी वेळोवेळा करीतसे ॥३॥

महारासि सिवे । कोपे ब्राह्मण तो नव्हे ॥१॥
तया प्रायश्चित्त कांहीं । देहत्याग करितां नाही ॥ध्रु.॥
नातळे चांडाळ । त्याचा अंतरीं विटाळ ॥२॥
ज्याचा संग चित्तीं । तुका ह्मणे तो त्या याती ॥३॥

तेलनीशीं रुसला वेडा । रागें कोरडें खातो भिडा ॥१॥
आपुलें हित आपण पाही । संकोच तो न धरी कांहीं ॥ध्रु.॥
नावडे लोकां टाकिला गोहो । बोडिले डोकें सांडिला मोहो ॥२॥
शेजारणीच्या गेली रागें । कुतऱ्यांनी घर भरिलें मार्गें ॥३॥
पिसारागें भाजिलें घर । नागविलें तें नेणे फार ॥४॥
तुका ह्मणे वांच्या रागें । फेडिलें सावलें देखिलें जगें ॥५॥

मज दास करी त्यांचा । संतदासांच्या दासांचा ॥१॥
मग होत कल्पवरी । सुखें गर्भवास हरी ॥ध्रु.॥
नीचवृत्तिकाम । परी मुखीं तुझें नाम ॥२॥
तुका ह्मणे सेवे । माझे संकल्प वेचावे ॥३॥

सदा तळमळ । चित्ताचिये हळहळ ॥१॥
त्याचें दर्शन न व्हावें । शव असतां तो जिवे ॥ध्रु.॥

कुशब्दाची घाणी । अमंगळविली वाणी ॥२॥
नेणे शब्द पर । तुका ह्यणे परउपकार ॥३॥

जया नाही नेम एकादशीव्रत । जाणावें तें प्रेत शव लोकीं ॥१॥
त्याचें वय नित्य काळ लेखीताहे । रागें दात खाय कराकरा ॥ध्रु.॥
जयाचिये द्वारीं तुळसीवृंदावन । नाही तें स्मशान गृह जाणां ॥२॥
जये कुळीं नाही एक ही वैष्णव । त्याचा बुडे भवनदीतापा ॥३॥
विठोबाचें नाम नुच्चारि जें तोंड । प्रत्यक्ष तें कुंड रजकाचें ॥४॥
तुका ह्यणे त्याचे काष्ठ हातपाय । कीर्तना नव जाय हरीचिया ॥५॥

आह्मी सदैव सुडके । जवळीं येतां चोर धाके ॥ जाऊं पुडी भिकें । कुतरीं घर राखती ॥१॥
नांदणूक ऐसी सांगा । नाही तरी वांयां भागा ॥ थोरपण अंगा । तरी ऐसें आणावें ॥ध्रु.॥
अक्षय साचार । केलें सायासांनी घर ॥ एरंडसिंवार । दुजा भार न साहती ॥२॥
धन कण घोघरीं । पोट भरे भिकेवरी ॥ जतन तीं करी । कोणगुरें वासरें ॥३॥
जाली सकळ निश्चिंती । भांडवल शेण माती । झळझळीत भिंती । वृंदावनें तुळसीचीं ॥४॥
तुका ह्यणे देवा । अवघा निरविला हेवा ॥ कुटुंबाची सेवा । तो चि करी आमुच्या ॥५॥

पराविया नारी माउलीसमान । मानिलिया धन काय वेचे ॥१॥
न करितां परनिंदा द्रव्य अभिलाष । काय तुमचें यास वेचे सांगा ॥ध्रु.॥
बैसलिये ठायी ह्यणतां रामराम । काय होय श्रम ऐसें सांगा ॥२॥
संताचे वचनीं मानितां विश्वास । काय तुमचें यास वेचे सांगा ॥३॥
खरें बोलतां कोण लागती सायास । काय वेचे यास ऐसें सांगा ॥४॥
तुका ह्यणे देव जोडे याचसाठीं । आणीक ते आटी न लगे कांहीं ॥५॥

शुध्दबीजा पोटीं । फळें रसाळ गोमटीं ॥१॥
मुखीं अमृताची वाणी । देह वेचावा कारणीं ॥ध्रु.॥
सर्वांगीं निर्मळ । चित्त जैसें गंगाजळ ॥२॥
तुका ह्यणे जाती । ताप दर्शनें विश्रांती ॥३॥

चित्त समाधानें । तरी विष वाटे सोनें ॥१॥
बहु खोटा अतिशय । जाणां भले सांगों काय ॥ध्रु.॥
मनाच्या तळमळें । चंदनें ही अंग पोळे ॥२॥

तुका ह्यणे दुजा । उपचार पीडा पूजा ॥३॥

परिमळ ह्युण चोळूं नये फूल । खाऊं नये मूल आवडतें ॥१॥
मोतियाचें पाणी चाखूं नये स्वाद । यंत्र भेदुनि नाद पाहूं नये ॥२॥
कर्मफल ह्यणुनी इच्छूं नये काम । तुका ह्यणे वर्म दावूं लोकां ॥३॥

माया तें चि ब्रह्म ब्रह्म तेंचि माया । अंग आणि छाया तया परी ॥१॥
तोडितां न तुटे सारितां निराळी । लोटांगणांतळीं हारपते ॥ध्रु॥
दुजें नाहीं तेथें बळ कोणासाठीं । आणिक ते आटी विचाराची ॥२॥
तुका ह्यणे उंच वाढे उंचपणें । ठेंगणीं लवणें जैसीं तैसीं ॥३॥

दुर्जनासि करी साहे । तो ही दंड हे लाहे ॥१॥
शिंदळीच्या कुंटणी वाटा । संग खोटा खोटयाचा ॥ध्रु॥
येर येरा कांचणी भेटे । आगी उठे तेथूनी ॥२॥
तुका ह्यणे कापूं नाकें । पुढें आणिकें शिकविती ॥३॥

वृत्ति भूमि राज्य द्रव्य उपार्जिती । जाणा त्या निश्चितीं देव नाहीं ॥१॥
भाडेकरी वाहे पाठीवरी भार । अंतरीचें सार लाभ नाहीं ॥ध्रु॥
देवपूजेवरी ठेवूनियां मन । पाषाणा पाषाण पूजी लोभें ॥२॥
तुका ह्यणे फळ चिंतिती आदरें । लाघव हे चार शिंदळीचे ॥३॥

पवित्र सोंवळीं । एक तीं च भूमंडळीं ॥१॥
ज्यांचा आवडता देव । अखंडित प्रेमभाव ॥ध्रु॥
तीं च भाग्यवंतें । सरतीं पुरतीं धनवित्तें ॥२॥
तुका ह्यणे देवा । त्यांची केल्या पावे सेवा ॥३॥

आशाबध्द जन । काय जाणे नारायण ॥१॥
करी इंद्रियांची सेवा । पाहे आवडीचा हेवा ॥ध्रु॥
भ्रमलें चावळे । तैसें उचित न कळे ॥२॥
तुका ह्यणे विषें । अन्न नाशियलें जैसें ॥३॥

ढेकरें जेवण दिसे साचें । नाहीं तरि काचें कुंथाकुंथी ॥१॥

हे ही बोल ते ही बोल । कोरडे फोल रुचीविण ॥ध्रु.॥
गव्हांचिया होती परी । फके वरी खाऊं नये ॥२॥
तुकां ह्यणे असे हातींचें कांकण । तयासी दर्पण विल्हाळक ॥३॥

करावी ते पूजा मनें चि उत्तम । लौकिकाचें काम काय असे ॥१॥
कळावें तयासि कळे अंतरींचें । कारण तें साचें साचा अंगीं ॥ध्रु.॥
अतिशया अंतीं लाभ किंवा घात । फळ देतें चित्त बीजा ऐसें ॥२॥
तुका ह्यणे जेणें राहे समाधान । ऐसें तें भजन पार पावी ॥३॥

एकादशीव्रत सोमवार न करिती । कोण त्यांची गति होइल नेणों ॥१॥
काय करूं बहु वाटे तळमळ । आंधळीं सकळ बहिर्मुख ॥ध्रु.॥
हरिहरां नाहीं बोटभरी वाती । कोण त्यांची गति होईल नेणों ॥२॥
तुका ह्यणे नाहीं नारायणीं प्रीति । कोण त्यांची गति होइल नेणों ॥३॥

नव्हे आराणूक संवसारा हातीं । सर्वकाळ चित्तीं हा चि धंदा ॥१॥
देवधर्म सांदीं पडिला सकळ । विषयीं गोंधळ गाजतसे ॥ध्रु.॥
रात्रि दीस न पुरे कुटुंबाचें समाधान । दुर्लभ दर्शन ईश्वराचें ॥२॥
तुका ह्यणे आत्महत्या रे घातकी । थोर होते चुकी नारायणीं ॥३॥

स्मशान ते भूमि प्रेतरूप जन । सेवाभक्तिहीन ग्रामवासी ॥१॥
भरतील पोट श्वानाचिया परी । वस्ति दिली घरीं यमदूतां ॥ध्रु.॥
अपूज्य लिंग तेथें अतित न घे थारा । ऐसी वस्ती चोरां कंटकांची ॥२॥
तुका ह्यणे नाहीं ठावी स्थिति मती । यमाची निश्चिंती कुळवाडी ॥३॥

आहाकटा त्याचे करिती पितर । वंशीं दुराचार पुत्र जाला ॥१॥
गळे चि ना गर्भ नव्हे चि कां वांज । माता त्याची लाजलावा पापी ॥ध्रु.॥
परपीडें परद्वारीं सावधान । सादर चि मन अभाग्याचें ॥२॥
न मिळतां निंदा चाहडी उपवास । संग्रहाचे दोष सकळ ही ॥३॥
परउपकार पुण्य त्या वावडें । विषाचें तें कीडें दुर्धीं मरे ॥४॥
तुका ह्यणे विटाळाची च तो मूर्ति । दया क्षमा शांति नातळे त्या ॥५॥

श्वान शीघ्रकोपी । आपणा घातकर पापी ॥१॥

नाहीं भीड आणि धीर । उपदेश न जिरे क्षीर ॥ध्रु. ॥
माणसांसि भुंके । विजातीनें द्यावे थुंके ॥२॥
तुका ह्यणे चित्त । मळिण करा तें फजित ॥३॥

देखोनि हरखली अंड । पुत्र जाला ह्यणे रांड ॥ तंव तो जाला भांड । चाहाड चोर शिंदळ ॥१॥
जाय तिकडे पीड ० लोकां । जोडी भांडवल थुंका ॥ थोर जाला चुका । वर कां नाहीं घातली ॥ध्रु.॥
भूमि कांपे त्याच्या भारें । कुंभपाकाचीं शरीरें ॥निष्ठुरउत्तरें। पापदृष्टी मळिणचित्त ॥२॥
दुराचारी तो चांडाळ । पाप सांगातें विटाळ । तुका ह्यणे खळ । ह्यणोनियां निषिध्द तो ॥३॥

नेणें गाणें कंठ नाहीं हा सुस्वर । घालूं तुज भार पांडुरंगा ॥१॥
नेणें राग वेळ काळ घात मात । तुझे पायीं चित्त ठेवीं देवा ॥२॥
तुका ह्यणे मज चाड नाहीं जना । तुज नारायणा वांचूनिया ॥३॥

माझी पाठ करा कवी । उट लावी दारोदार ॥१॥
तंव तया पारखी सिव । लाजे ठाव सांडितां ॥ध्रु. ॥
उष्टावळी करुनि जमा । कुंथुनि प्रेमा आणितसे ॥२॥
तुका ह्यणे बाहेरमुदी । आहा च गोविंदीं न सरती ॥३॥

उपाधीच्या नांवें घेतला सितोडा । नेदूं आतां पीडा आतळीं ते ॥१॥
काशासाठीं हात भरुनि धुवावे । चालतिया गोवे मारगासि ॥ध्रु. ॥
काय नाहीं देवें करुनि ठेविलें । असें तें आपुलें ते ते ठार्यीं ॥२॥
तुका ह्यणे जेव्हां गेला अहंकार । तेव्हां आपपर बोळविले ॥३॥

योगाचें तें भाग्य क्षमा । आधीं दमा इंद्रियें ॥१॥
अवर्घीं भाग्यें येती घरा । देव सोयरा जालिया ॥ध्रु. ॥
मिरासीचें ह्युण सेत । नाहीं देत पीक उगें ॥२॥
तुका ह्यणे उचित जाणां । उगीं सिणा काशाला ॥३॥

न ये नेत्रां जळ । नाहीं अंतरीं कळवळ ॥१॥
तो हे चावटीचे बोल । जन रंजवणें फोल ॥ध्रु. ॥
न फळे उत्तर । नाहीं स्वामी जों सादर ॥२॥

तुका ह्यणे भेटी । जंव नाही दृष्टादृष्टी ॥३॥

बाईल सवासिण आई । आपण पितरांचे ठायीं ॥१॥
थोर वेच जाला नष्टा । अवघ्या अपसव्य चेष्टा ॥ध्रु.॥
विषयांचे चरवणीं । केली आयुष्याची गाळणी ॥२॥
तुका ह्यणे लंडा । नाही दया देव धोंडा ॥३॥

दानें कांपे हात । नाव तेविशीं मात ॥१॥
कथी चावटीचे बोल । हिंग क्षीरीं मिथ्या फोल ॥ध्रु.॥
न वजती पाप । तीर्था ह्यणे वेचूं काय ॥२॥
तुका ह्यणे मनीं नाही । न ये आकारातें कांहीं ॥३॥

वळितें जें गाई । त्यासि फार लागे काई ॥१॥
निवे भावाच्या उत्तरीं । भलते एके धणी वरी ॥ध्रु.॥
न लगती प्रकार । कांहीं मानाचा आदर ॥२॥
सांडी थोरपणा । तुका ह्यणे सवें दीना ॥३॥

मैत्र केले महा बळी । कामा न येती अंतकाळीं ॥१॥
आधीं घे रे रामनाम । सामा भरीं हा उत्तम ॥ध्रु.॥
नाहीं तरी यम । दांत खातो करकरा ॥२॥
धन मेळविलें कोडी । काळ घेतल्या न सोडी ॥३॥
कामा न ये हा परिवार । सैन्य लोक बहु फार ॥४॥
तंववरि मिरविसी बळ । जंव आला नाही काळ ॥५॥
तुका ह्यणे बापा । चुकवीं चौऱ्याशींच्या खेपा ॥६॥

कानडीनें केला मन्हाटा भ्रतार । एकाचें उत्तर एका न ये ॥१॥
तैसें मज नको करूं कमळापति । देई या संगति सज्जनांची ॥ध्रु.॥
तिनें पाचारिलें इल बा ह्यणोन । येरु पळे आण जाली आतां ॥२॥
तुका ह्यणे येर येरा जें विच्छिन्न । तेथें वाढे सीण सुखा पोटी ॥३॥

सुख पाहतां जवापाडें । दुःख पर्वता एवढें ॥१॥
धरीं धरीं आठवण । मानीं संताचें वचन ॥ध्रु.॥

नेलें रात्रीनें तें अर्धें । बाळपण जराव्याधें ॥२॥
तुका ह्मणे पुढा । घाणा जुंती जसी मूढा ॥३॥

बोलायाचा त्यासीं । नको संबंध मानसीं ॥१॥
जया घडली संतनिंदा । तुज विसरुनि गोविंदा ॥ध्रु॥
जळो त्याचें तोंड । नको दृष्टीपुढें भांड ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । तया दुरी मज ठेवा ॥३॥

तीळ जाळिले तांदुळ । काम क्रोधे तैसे चि खळ ॥१॥
कां रे सिणलासी वाउगा । न भजतां पांडुरंगा ॥ध्रु॥
मानदंभासाठीं । केली अक्षरांची आटी ॥२॥
तप करुनि तीर्थाटन । वाढविला अभिमान ॥३॥
वांटिलें तें धन । केली अहंता जतन ॥४॥
तुका ह्मणे चुकलें वर्म । केला अवघा चि अधर्म ॥५॥

संवसारतापें तापलों मी देवा । करितां या सेवा कुटुंबाची ॥१॥
ह्मणऊनी तुझे आठविले पाय । ये वो माझे माय पांडुरंगे ॥ध्रु॥
बहुतां जन्मींचा जालों भारवाही । सुटिजे हें नाहीं वर्म ठावें ॥२॥
वेढियेलों चोरीं अंतर्बाह्यात्कारीं । कणव न करी कोणी माझी ॥३॥
बहु पांगविलों बहु नागविलों । बहु दिवस जालों कासाविस ॥४॥
तुका ह्मणे आतां धांव घाली वेगीं । ब्रीद तुजें जर्गीं दीननाथा ॥५॥

भक्तऋणी देव बोलती पुराणें । निर्धारि वचनें साच करीं ॥१॥
मार्गे काय जाणों अइकिली वार्त्ता । कबिर सातें जातां घडिया वांटी ॥ध्रु॥
माघारिया धन आणिलें घरासि । न घे केला त्यासि त्याग तेणें ॥२॥
नामदेवाचिया घरासि आणिलें । तेणें लुटविलें द्विजां हातीं ॥३॥
प्रत्यक्षासि काय द्यावें हें प्रमाण । व्यंकोबाचें ऋण फेडियेलें ॥४॥
बीज दळोनियां केली आराधना । लागे नारायणा पेरणें तें ॥५॥
तुका ह्मणे नाहीं जयासि निर्धारि । नाडला साचार तो चि एक ॥६॥

भोगें घडे त्याग । त्यागें अंगा येती भोग ॥१॥
ऐसें उफराटें वर्म । धर्मा अंगीं च अधर्म ॥ध्रु॥

देव अंतरे तें पाप । खोटे उगवा संकल्प ॥२॥
तुका ह्मणे भीड खोटी । लाभ विचारावा पोटी ॥३॥

भोरप्यानं सोंग पालटिलें वरी । ध्यान धरी मत्स्या जैसें ॥१॥
टिळे माळा मेंद मुद्रा लावी अंगीं । देखों नेदि जर्गीं फांसे जैसे ॥ध्रु॥
ढीवर या मत्स्या चारा घाली जैसा । भीतरील फांसा कळों नेदी ॥२॥
खाटिक हा स्नेहवादे पशु पाळी । कापावया नळी तया सार्थी ॥३॥
तुका ह्मणे तैसा भला मी लोकांत । परी तूं कृपावंत पांडुरंगा ॥४॥

गेली वीरसरी । मग त्यासि रांड मारी ॥१॥
मग नये तैसी सत्ता । गेली मागील आणितां ॥ध्रु॥
भंगलिया चित्ता । न ये काशानें सांदितां ॥२॥
तुका ह्मणे धीर । भंगलिया पाठीं कीर ॥३॥

युक्ताहार न लगे आणिक साधनें । अल्प नारायणें दाखविलें ॥१॥
कलियुगामाजी करावें कीर्तन । तेणें नारायण देइल भेटी ॥ध्रु॥
न लगे हा लौकिक सांडावा वेव्हार । घ्यावें वनांतर भस्म दंड ॥२॥
तुका ह्मणे मज आणि उपाव । दिसती ते वाव नामाविण ॥३॥

कंठीं कृष्णमणी । नाहीं अशुभ ते वाणी ॥१॥
हो का नर अथवा नारी । रांड तयें नावें खरी ॥ध्रु॥
नाहीं हातीं दान । शूरपणाचें कांकण ॥२॥
वाळियेली संतीं । केली बोडोनि फजिती ॥३॥
तुका ह्मणे ताळा । नाहीं त्याची अवकळा ॥४॥

माया ब्रह्म ऐसें ह्मणती धर्मठक । आपणासरिसे लोक नागविले ॥१॥
विषयीं लंपट शिकवी कुविद्या । मनामागें नांदा होऊनि फिरे ॥ध्रु॥
करुनी खातां पाक जिरे सुरण राई । करितां अतित्याई दुःख पावे ॥२॥
औषध द्यावया चाळविलें बाळा । दावूनियां गुळा दृष्टीपुढें ॥३॥
तरावया आधीं शोधा वेदवाणी । वांजट बोलणीं वारा त्यांचीं ॥४॥
तुका ह्मणे जयां पिंडाचें पाळण । न घडे नारायणभेट तयां ॥५॥

मृगजळ दिसे साचपणा ऐसें । खोटियाचें पिसें ऊर फोडी ॥१॥
जाणोन कां करा आपुलाले घात । विचारा रे हित लवलाहीं ॥ध्रु.॥
संचित सांगातीं बोळवणें सवें । आचरलें द्यावें फळ तेणें ॥२॥
तुका ह्याने शेखी श्मशान तोंवरी । संबंध गोवरी अंगीं सवें ॥३॥

गौळीयाची ताकपिरें । कोण पोरें चांगलीं ॥१॥
येवढा त्यांचा छंद देवा । काय सेवा भक्ती ते ॥ध्रु.॥
काय उपास पडिले होते । कण्याभोंवते विदुराच्या ॥२॥
तुका ह्याने कुब्जा दासी । रुपरासी हीनकळा ॥३॥

आतां तरी पुढें हा चि उपदेश । नका करूं नाश आयुष्याचा ॥१॥
सकळांच्या पायां माझें दंडवत । आपुलालें चित्त शुध्द करा ॥ध्रु.॥
हित तें करावे देवाचें चिंतन । करूनियां मन एकविध ॥२॥
तुका ह्याने लाभ होय तो व्यापार । करा काय फार शिकवावें ॥३॥

भक्ताविण देवा । कैचें रूप घडे सेवा ॥१॥
शोभविलें येर येरां । सोनें एके ठायीं हिरा ॥ध्रु.॥
देवाविण भक्ता । कोण देता निष्कामता ॥२॥
तुका ह्याने बाळ । माता जैसें स्नेहजाळ ॥३॥

विश्वाचा जनिता । ह्याने यशोदेसि माता ॥१॥
ऐसा भक्तांचा अंकित । लागे तैसी लावी प्रीत ॥ध्रु.॥
निष्काम निराळा । गोपी लावियेल्या चाळा ॥२॥
तुका ह्याने आलें । रूपा अव्यक्त चांगलें ॥३॥

काय दिनकरा । केला कोंबडयानें खरा ॥१॥
कां हो ऐसा संत ठेवा । भार माझे माथां देवा ॥ध्रु.॥
आडविलें दासीं । तरि कां मरती उपवासी ॥२॥
तुका ह्याने हार्ती । कळा सकळ अनंतीं ॥३॥

जेवितां ही घरी । नाक हागतिया परी ॥१॥
ऐसियाचा करी चाळा । आपुली च अवकळा ॥ध्रु.॥
सांडावें मांडावें । काय ऐसें नाहीं ठावें ॥२॥

तुका ह्मणे करी । ताका दुधा एक सरी ॥३॥

हो का पुत्र पत्नी बंधु । त्यांचा तोडावा संबंध ॥१॥
कळों आलें खट्याळसें । शिवों नये लिंपों दोषें ॥ध्रु॥
फोडावें मडकें। मेलें लेखीं घायें ऐकें ॥२॥
तुका ह्मणे त्यागें । विण चुकीजेना भोगें ॥३॥

व्याल्याविण करी शोभनतांतडी । चार ते गधडी करीतसे ॥१॥
कासया पाल्हाळ आणिकांचे देखी । सांगतां नव्हे सुखी साखरेसि ॥ध्रु॥
कुंथाच्या ढेकरें न देवेल पुष्टी । रूप दावी कष्टी मळिण वरी ॥२॥
तुका ह्मणे अरे वाचाळ हो ऐका । अनुभवेविण नका वाव घेऊं ॥३॥

जेणें घडे नारायणीं अंतराय । होत बाप माय वर्जावीं तीं ॥१॥
येर प्रिया पुत्र धना कोण लेखा । करिती तीं दुःखा पात्र शत्रु ॥ध्रु॥
प्रल्हादें जनक बिभीषणें बंधु । राज्य माता निंदु भरतें केली ॥२॥
तुका ह्मणे सर्व धर्म हरिचे पाय । आणीक उपाय दुःखमूळ ॥३॥

मान अपमान गोवे । अवघे गुंडूनी ठेवावे ॥१॥
हें चि देवाचें दर्शन । सदा राहे समाधान ॥ध्रु॥
शांतीची वसती । तेथें खुंटे काळगती ॥२॥
आली ऊर्मी साहे । तुका ह्मणे थोडें आहे ॥३॥

थोडें आहे थोडें आहे । चित्त साहे जालिया ॥१॥
हर्षामर्ष नाहीं अंगीं । पांडुरंगीं सरलें तें ॥ध्रु॥
अवघ्या साधनांचें सार । न लगे फार शोधावें ॥२॥
तुका ह्मणे लटिकें पाहें । सांडीं देह अभिमान ॥३॥

आतां उघडीं डोळे । जरी अद्यापि न कळे ॥ तरी मातेचिये खोळे । दगड आला पोटासि ॥१॥
मनुष्यदेहा ऐसा निध । साधिली ते साधे सिध्द ॥ करुनि प्रबोध । संत पार उतरले ॥ध्रु॥
नाव चंद्रभागे तीरीं । उभी पुंडलीकाचे द्वारीं ॥ कट धरुनियां करीं । उभाउभी पालवी ॥२॥
तुका ह्मणे फुकासार्तीं । पार्यीं घातली या मिठी ॥ होतो उठाउठी । लवकरी च उतार ॥३॥

न करीं संग राहें रे निश्चळ । लागों नेदीं मळ ममतेचा ॥१॥
या नांवें अद्वैत खरें ब्रह्मज्ञान । अनुभवावांचून बडबड ते ॥ध्रु॥
इंद्रियांचा जय वासनेचा क्षय । संकल्पा ही न ये वरी मन ॥२॥
तुका ह्मणे न ये जाणीव अंतरा । अंतरीं या थारा आनंदाचा ॥३॥

पंढरीचा महिमा । देतां आणीक उपमा ॥१॥
ऐसा ठाव नाही कोठें । देव उभाउभी भेटे ॥ध्रु॥
आहेति सकळ । तीर्थे काळें देती फळ ॥२॥
तुका ह्मणे पेठ । भूमिवरी हे वैकुंठ ॥३॥

तिथाअ धोंडा पाणी । देव रोकडा सज्जनीं ॥१॥
मिळालिया संतसंग । समर्पितां भलें अंग ॥ध्रु॥
तीथाअ भाव फळे । येथें आनाड तें वळे ॥२॥
तुका ह्मणे पाप । गेलें गेल्या कळे ताप ॥३॥

घेऊनियां चक्र गदा । हा चि धंदा करी तो ॥१॥
भक्ता राखे पायापासीं । दुर्जनासी संहारी ॥ध्रु॥
अव्यक्त तें आकारलें । रूपा आलें गुणवंत ॥२॥
तुका ह्मणे पुरवी इच्छा । जया तैसा विव्ठल ॥३॥

देखोनि पुराणिकांची दाढी । रडे कांफुंदे नाक ओढी ॥१॥
प्रेम खरें दिसे जना । भिन्न अंतरीं भावना ॥ध्रु॥
आवरितां नावरे । खुर आठवी नेवरे ॥२॥
बोलों नयें मुखावाटां । ह्मणे होतां ब्यांचा तोटा ॥३॥
दोन्ही सिंगें चारी पाय । खुणा दावी ह्मणे होय ॥४॥
मना आणितां बोकड । मेला त्याची चरफड ॥५॥
होता भाव पोटीं । मुखा आलासे शेवटीं ॥६॥
तुका ह्मणे कुडें । कळों येतें तें रोकडें ॥७॥

दुर्जनाची गंधी विष्टेचिया परी । देखोनियां दुरी व्हावें तया ॥१॥
अइका हो तुह्मी मात हे सज्जन । करूं संघष्टन नये बोलों ॥ध्रु॥
दुर्जनाचे अंगीं अखंड विटाळ । वाणी रजस्वला स्रवे तैशी ॥२॥
दुर्जनाचें भय धरावें त्यापरी । पिसाळलेवरी धांवें श्वान ॥३॥

दुर्जनाचा भला नव्हे अंगसंग । बोलिलासे त्याग देशाचा त्या ॥४॥
तुका ह्मणे किती सांगावें पृथक । अंग कुंभीपाक दुर्जनाचें ॥५॥

अतिवादी नव्हे शुध्द या बीजाचा । ओळखा जातीचा अंत्यज तो ॥१॥
वेद श्रुति नाहीं ग्रंथ ज्या प्रमाण । श्रेष्ठाचें वचन न मानी जो ॥ध्रु॥
तुका ह्मणे मद्यपानाचें मिष्टान्न । तैसा तो दुर्जन शिवों नये ॥२॥

शब्दा नाहीं धीर । ज्याची बुद्धि नाहीं स्थिर ॥१॥
त्याचें न व्हावे दर्शन । खळा पंगती भोजन ॥ध्रु॥
संतास जो निंदी । अधम लोभासाठीं वंदी ॥२॥
तुका ह्मणे पोटी । भाव अणीक जया होटी ॥३॥

चोरें चोरातें करावा उपदेश । आपुला अभ्यास असेल तो ॥१॥
शिंदळीच्या मार्गे वेचितां पाउलें । होईल आपुलें तिच्या ऐसें ॥ध्रु॥
तुका ह्मणे भितो पुढिलिया दत्ता । ह्मणऊनि चिंता उपजली ॥२॥

मांडवाच्या दारा । पुढें आणिला ह्यातारा ॥१॥
ह्मणे नवरी आणा रांड । जाळा नवऱ्याचें तोंड ॥ध्रु॥
समय न कळे । काय उपयोगीं ये वेळे ॥२॥
तुका ह्मणे खरा । येथूनिया दूर करा ॥३॥

कांहीं नित्यनेमाविण । अन्न खाय तो श्वान ॥ वांयां मनुष्यपण । भार वाहे तो वृषभ ॥१॥
त्याचा होय भूमी भार । नेणे यातीचा आचार ॥ जाला दावेदार । भोगवी अघोर पितरांसि ॥ध्रु॥
अखंड अशुभ वाणी । खरें न बोले स्वप्नीं ॥ पापी तयाहुनी । आणीक नाहीं दुसरा ॥२॥
पोट पोसी एकला । भूतीं दया नाहीं ज्याला ॥ पाठीं लागे आल्या । अतिताचे दारार्शी ॥३॥
कांहीं संतांचे पूजन । न घडे तीर्थाचें भ्रमण ॥ यमाचा आंदण । सीण थोर पावेल ॥४॥
तुका ह्मणे त्यांनीं । मनुष्यपणा केली हानी । देवा विसरुनी । गेलीं ह्मणतां मी माझें ॥५॥

कन्या गो करी कथेचा विकरा । चांडाळ तो खरा तया नांवें ॥१॥
गुण अवगुण हे दोन्ही प्रमाण । यातिशीं कारण नाहीं देवा ॥२॥
आशाबध्द नये करूं तें करिती । तुका ह्मणे जाती नरकामधीं ॥३॥

हरिहरां भेद । नाहीं करुं नये वाद ॥१॥
एक एकाचे हृदयीं । गोडी साखरेच्या ठायीं ॥ध्रु॥
भेदकासी नाड । एक वेलांटी च आड ॥२॥
उजवें वामांग । तुका ह्मणे एक चि अंग ॥३॥

वक्त्या आधीं मान । गंध अक्षता पूजन । श्रोता यति जाला जाण । तरी त्या नाहीं उचित ॥१॥
शीर सर्वांगा प्रमाण । यथाविधि कर चरण । धर्माचें पाळण । सकळीं सत्य करावें ॥ध्रु॥
पट्ट पुत्र सांभाळी । पिता त्याची आज्ञा पाळी । प्रमाण सकळीं । ते मर्यादा करावी ॥२॥
वरासनीं पाषाण । तो न मानावा सामान्य । येर उपकरणें । सोनियाचीं परी तीं नीच ॥३॥
सोनियाचा पैजण । मुगुटमणि केला हीण । जयाचें कारण । त्या ठायीं अळंकार ॥४॥
सेवका स्वामीसाठीं मान । त्याचें नाम त्याचें धन । तुका ह्मणे जाण । तुह्मी संत तदथा ॥५॥

घरीं रांडा पोरें मरती उपवासीं । सांगे लोकांपासीं थोरपण ॥१॥
नेऊनियां घरा दाखवावें काय । काळतोडा जाय चुकावूनि ॥२॥
तुका ह्मणे आह्मी जाणों त्या प्रमाण । ठकावे हे जन तैसे नहों ॥३॥

जोहार - अभंग

मायबाप जोहार । सारा साधावया आलों वेसकर ॥१॥
मागील पुढील करा झाडा । नाहीं तरी खोडा घालिती जी ॥ध्रु॥
फांकुं नका रुजू जालिया वांचून । सांगा जी कोण घरीं तीं धण्या ॥२॥
आजि मायबाप करा तडामोडी । उद्यां कोणी घडी राहेना हो ॥३॥
तुका ह्मणे कांहीं न चले ते बोली । अखरते सालीं झाडा घेती ॥४॥

येऊं द्या जी कांहीं वेसकरास । आंतून बाहेर वोजेचा घास ॥१॥
जों यावें तों हात चि रिता नाहीं । कधीं तरी कांहीं द्यावें घ्यावें ॥२॥
तुका ह्मणे उद्यां लावीन ह्मनेरा । जे हे दारोदारांभोंवतीं फिरा ॥३॥

देती घेती परज गेली । घर खालीं करुनियां ॥१॥
धांवणियाचे न पडे हातीं । खादली राती काळोखी ॥ध्रु॥
वधियांचे अवघें नेलें । काहीं ठेविलें नाहीं मार्गें ॥२॥
सोंग संपादुनि दाविला भाव । गेला आधीं माव वरि होती ॥३॥
घराकडे पाहूं नये सें चि जालें । अमानत केलें दिवाणांत ॥४॥

आतां तुका कोणा न लगे चि हातीं । जाली ते निश्चिती बोलों नये ॥५॥ ॥३॥

शुकसनकादिकीं उभारिला बाहो । परिक्षितीला हो दिसां सातां ॥१॥
उठाउठी करी स्मरणाचा धांवा । धरवत देवा नाहीं धीर ॥ध्रु॥
त्वरा जाली गरुड टाकियेला मार्गे । द्रौपदीच्या लागें नारायणें ॥२॥
तुका ह्मणे करी बहु च तांतडी । प्रेमाची आवडी लोभ फार ॥३॥

बोललों तें कांहीं तुमचिया हिता । वचन नेणतां क्षमा कीजे ॥१॥
वाट दावी तया न लगे रुसावें । अतित्याई जीवें नाश पावे ॥ध्रु॥
निंब दिला रोग तुटाया अंतरीं । पोभाळितां वरि आंत चरे ॥२॥
तुका ह्मणे हित देखण्यासि कळे । पडती आंधळे कूपा माजी ॥३॥

माकडें मुठीं धरिलें फुटाणे । गुंतले ते नेणे हात तेथें ॥१॥
काय तो तयाचा लेखावा अन्याय । हित नेणे काय आपुलें तें ॥ध्रु॥
शुकें नळिकेशीं गोवियेले पाय । विसरोनि जाय पक्ष दोन्ही ॥२॥
तुका ह्मणे एक ऐसे पशुजीव । न चले उपाव कांहीं तेथें ॥३॥

हरि तूं निष्ठुर निर्गुण । नाहीं माया बहु कठिण । नव्हे तें करिसी आन । कवणें नाहीं केलें तें ॥१॥
घेऊनि हरिश्चंद्राचें वैभव । राज्य घोडे भाग्य सर्व । पुत्र पत्नी जीव । डोंबाघरीं वोपविलीं ॥ध्रु॥
नळा दमयंतीचा योग । बिघडिला त्यांचा संग । ऐसें जाणे जग । पुराणें ही बोलती ॥२॥
राजा शिबी चक्रवर्ती । कृपालु दया भूतीं । तुळविलें अंतीं । तुळें मास तयाचें ॥३॥
कर्ण भिडता समरंगणीं । बाणीं व्यापियेला रणीं । मागसी पाडोनी । तेथें दांत तयाचे ॥४॥
बळी सर्वस्वें उदार । जेणें उभारिला कर । करुनि काहार । तो पाताळीं घातला ॥५॥
श्रियाळाच्या घरीं । धरणें मांडिलें मुरारी । मारविलें करीं । त्याचें बाळ त्याहातीं ॥६॥
तुज भावें जे भजती । त्यांच्या संसारा हे गति । ठाव नाहीं पुढती । तुका ह्मणे करिसी तें ॥७॥

चाल केलासी मोकळा । बोल विठ्ठल वेळोवेळां ॥१॥
तुज पापचि नाहीं ऐसें । नाम घेतां जवळीं वसे ॥ध्रु॥
पंच पातकांच्या कोडी । नामें जळतां न लगे घडी ॥२॥
केलीं मार्गे नको राहों । तुज जमान आह्मी आहों ॥३॥
करीं तुज जीं करवती । आणिक नामें घेऊं किती ॥४॥
तुका ह्मणे काळा । रीग नाहीं निघती ज्वाळा ॥५॥

बाळ बापा ह्यणे काका । तरी तो कां निपराध ॥१॥
जैसा तैसा भाव गोड । पुरवी कोड विठ्ठल ॥ध्रु॥
साकरेसि ह्यणतां धोंडा । तरी कां तोंडा न रुचे ॥२॥
तुका ह्यणे आरुष बोल । नव्हे फोल आहाच ॥३॥

चित्तीं नाहीं तें जवळीं असोनि काय । वत्स सांडी माय तेणें न्यायें ॥१॥
प्रीतीचा तो वायु गोड लागे मात । जरी जाय चित्त मिळोनियां ॥२॥
तुका ह्यणे अवघें फिकें भावाविण । मीठ नाहीं अन्न तेणें न्यायें ॥३॥

काय कशी करिती गंगा । भीतरिं चांगा नाहीं तो ॥१॥
अधर्णीं कुचर बाहेर तैसा । नये रसा पाकासि ॥ध्रु॥
काय टिळे करिती माळा । भाव खळा नाहीं त्या ॥२॥
तुका ह्यणे प्रेमें विण । बोले भुंके अवघा शीण ॥३॥

शिंदळा साल्याचा नाहीं हा विश्वास । बाईल तो त्यास न विसंभे ॥१॥
दुष्ट बुद्धि चोरी करी निरंतर । तो ह्यणे इतर लोक तैसे ॥२॥
तुका ह्यणे जया चित्तीं जे वासना । तयाची भावना तयापरी ॥३॥

काला चेंडुफळी - अभंग

झेला रे झेला वरचेवर झेला । हातिचें गमावी तो पाठीं साहे टोला ॥१॥
त्रिगुणाचा चेंडू हातें झुगारी निराळा । वरिलिया मुखें मन लावी तेथें डोळा ॥ध्रु॥
आगळा होऊनि धरी वरिचिया वरी । चपळ तो जिंके गाढ्या ठके येरझारीं ॥२॥
हातीं सांपडलें उभें बैसों नेदी कोणी । सोरीमागें सोरी घेती ओणवें करुनि ॥३॥
डाई पडिलिया सोसी दुःखाचे डोंगर । पाठीवरी भार भोंवता ही उभा फेर ॥४॥
तुका ह्यणे सुख पाहे तयाचें आगळें । जिंकी तो हरवी कोणी एका तरी काळें ॥५॥

अझुनि कां थीर पोरा न ह्यणसी किर । धरुनियां धीर लाजे बुर निघाला ॥१॥
मोकळा होतासि कां रे पडिलासि डाई । वरिलांचा भार आतां उतरेसा नाहीं ॥ध्रु॥
मेळवूनि मेळा एकाएकीं दिली मिठी । कवळिलें एक बहु बैसविलीं पाठीं ॥२॥
तळील तें वरी वरील तें येतें तळा । न सुटे तोंवरी येथें गुंतलिया खेळा ॥३॥
सांडितां ठाव पुढें सईल धरी हात । चढेल तो पडेल ऐसी एका रे मात ॥४॥
तुका ह्यणे किती आवरावे हात पाय । न खेळावें तोंच बरें वरी न ये डाय ॥५॥

कोडें - अभंग

कोडें रे कोडें ऐका हें कोडें । उगवूनि फार राहे गुंतोनियां थोडें ॥१॥
पुसतसे सांगा मी हें माझें ऐसें काई ॥ रुसूं नका नुगवे तो झवे आपुली आई ॥ध्रु.॥
सांगतां हें मूळ काहीं न धरावी खंती । ज्यालें ज्यवो मेलें मरो प्रारब्धा हातीं ॥२॥
तुका ह्मणे अभिमान सांडावा सकळीं । नये अंगावरी वांयां येऊं देऊं कळी ॥३॥

नुगवे तें उगवून सांगितलें भाई । घालुनियां ताळा आतां शुध्द राखा घाई ॥१॥
आतां काहीं नाहीं राहिलें । म्यां आपणा आपण पाहिलें ॥ध्रु.॥
कमाईस मोल येथें नका रीस मानू। निवडूं नये मज कोणा येथें वानूं ॥२॥
तुका ह्मणे पदोपदीं कान्हो वनमाळी । जयेजत मग सेवटिला एक वेळीं ॥३॥

हारस आनंदाचा । घोष करा हरिनामाचा । कोण हा दैवाचा । भाग पावे येथील ॥१॥
पुण्य पाहिजे बहुत । जन्मांतरींचें संचित । होईल करीत । आला अधिकारी तो ॥ध्रु.॥
काय पाहातां हे भाई । हरुषें नाचा धरा घाई । पोटभरी कांहीं । घेतां उरी कांहीं ठेवा ॥२॥
जें सुख दृष्टी आहे । तें च अंतरीं जो लाहे । तुका ह्मणे काय। कळिकाळ तें बापुडें ॥३॥

अवघे गोपाळ ह्मणती या रे करुं काला । काय कोणाची सिदोरी ते पाहों द्या मला ।
नका कांहीं मार्गे पुढें रे ठेवूं खरें च बोला । वंची वंचला तो चि रे येथें भोवंडा त्याला ॥१॥
घेतल्या वांचून झाडा रे नेदी आपुलें कांहीं । एकां एक ग्वाही बहुत देती मोकळें नाहीं ।
ताक सांडी येर येर रे काला भात भाकरी दहीं । आलें घेतो मध्यें बैसला नाहीं आणवीत तें ही ॥ध्रु.॥
एका नाहीं धीर तांतडी दिल्या सोडोनि मोटा । एक सोडितील गाठी रे एक चालती वाटा ।
एक उभा भार वाहोनि पाहे उगाचि खोटा । एक ते करुनि आराले आतां ऐसें चि घाटा ॥२॥
एकीं स्थिराविल्या गाई रे एक वळत्या देती । एकांच्या फांकल्या वोढाळा फेरे भोंवतीं घेती।
एकें चाराबोरा गुंतलीं नाहीं जीवन चित्तीं । एक एका चला ह्मणती एक हुंबरी घेती ॥३॥
एकीं एकें वाटा लाविलीं भोळीं नेणतीं मुलें । आपण घरींच गुंतले माळा नासिलीं फुलें ।
गांठीचें तें सोडूं नावडे खाय आइतें दिलें । सांपडलें वेठी वोढी रे भार वाहातां मेलें ॥४॥
एक ते माया गुंतले घरीं बहुत काम । वार्ता ही नाहीं तयाची तया कांहीं च ठावें
जैसें होतें शिळें संचित तैसें लागलें खावें । हातोहातीं गेलें वेचुनि मग पडिलें ठावें ॥५॥
एकीं हातीं पायीं पटे रे अंगीं लाविल्या राखा । एक ते सोलिव बोडके केली सपाट शिखा।
एक ते आळसी तळीं रे वरी वाढिल्या काखा । सिदोरी वांचून बुद्धि रे केला अवघ्यां वाखा ॥।
तुका ह्मणे आतां कान्होबा आह्मां वांटोनि द्यावें । आहे नाहीं आह्मांपाशीं तें तुज अवघें चि ठावें।
मोकलितां तुह्मी शरण आह्मी कवणासि जावें । कृपावंते कृपा केली रे पोट भरे तों खावें ॥७॥

बैसवुनि फेरी । गडियां मध्यभागीं हरी । अवधियांचें करी । समाधान सारिखें ॥१॥
पाहे तो देखे समोर । भोगी अवघे प्रकार । हरुषें झेली कर । कवळ मुखीं देती ते ॥ध्रु॥
बोले बोलतिया सवें । देतील तें त्यांचें घ्यावें । एक एका ठावें । येर येरा अदृश्य ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । बहु आवडीचा हेवा । कोणाचिया जीवा वाटों नेदी विषम ॥३॥

आह्मां निकट वासें । कळों आलें जैसें तैसें । नाहीं अनारीसें । कान्होबाचे अंतरीं ॥१॥
पीडती आपुल्या भावना । जैसी जयाची वासना । कर्माचा देखणा । पाहे लीळा कौतुक ॥ध्रु॥
खेळ खेळे न पडे डाई । ज्याचा भार त्याच्या ठायीं । कोणी पडतील डाई । कोणी कोडीं उगवीती ॥२॥
तुका ह्मणे कवळ । हार्तीं घेऊनि गोपाळ । देतो ज्यांचें बळ । त्यांसि तैसा विभाग ॥३॥

काम सारुनि सकळ । आले अवघे गोपाळ । जाली आतां वेळ । ह्मणती आणा सिदोन्या ॥१॥
देती आपुलाला झाडा । गाई बैसविल्या वाडां । दोंदिल बोंबडा । वांकड्याचा हरि मेळीं ॥ध्रु॥
आपुलालिये आवडी । मुदा बांधल्या परवडी । निवडूनियां गोडी । हरि मेळवी त्यांत तें ॥२॥
भार वागविला खांदीं । नव्हती मिळाली जों मांदी । सकाळांचे संदी । वोझीं अवघीं उतरलीं ॥३॥
मागे जो तांतडी । त्यासि रागा येती गडी । तुझी कां रे कुडी । येथें मिथ्या भावना ॥४॥
एक एकाच्या संवादें । कैसे धाले ब्रह्मानंदें । तुका ह्मणे पदें । या रे वंदूं हरीचीं ॥५॥

यमुनें पाबळीं । गडियां बोले वनमाळी । आणा सिदोन्या सकळी । काला करूं आजी ।
अवघें एके ठायीं । करुनि स्वाद त्याचा पाहीं । मजपाशीं आहे तें ही । तुह्यामाजी देतो ॥१॥
ह्मणती बरवें गोपाळ । ह्मणती बरवें गोपाळ । वाहाती सकळ । मोहरी पांवे आनंदें ।
खडकीं सोडियेल्या मोटा । अवघा केला एकवटा । काला करुनियां वांटा । गडियां देतो हरि ॥ध्रु॥
एकापुढें एक । घाली हात पसरी मुख । गोळा पांवे तया सुख । अधिक चि वाटे ।
ह्मणती गोड जालें । ह्मणती गोड जालें । आणिक देई । नाहीं पोट धालें ॥२॥
हात नेतो मुखापासीं । एर आशा तोंड वासी । खाय आपण तयासी । दावी वांकुलिया ।
देऊनियां मिठी । पळे लागतील पाठीं । धरुनि काढितील ओठीं । मुखामाजी खाती ॥३॥
ह्मणती ठकडा रे कान्हा । लावी घांसा भरी राणा । दुम करितो शहाणा । पाठोवार्ती तयाच्या ।
अवधियांचे खाय । कवळ कृष्णा माझी माय । सुरवर ह्मणती हाय हाय । सुखा अंतरलों ॥४॥
एक एका मारी । दुंगा पाठी तोंडावरी । गोळा न साहवे हरि । ह्मणे पुरे आतां ।
येतो काकुलती । गोळा न साहवे श्रीपती । ह्मणे खेळों आतां नीती । सांगों आदरिलें ॥५॥
आनंदाचे फेरी । माजी घालुनियां हरी । एक घालिती हुंबरी । वाती सिंगें पांवे ।
वांकडे बोंबडे । खुडे मुडे एक लुडे । कृष्णा आवडती पुढें । बहु भाविक ते ॥६॥
करी कवतुक । त्यांचें देखोनियां मुख । हरी वाटतसे सुख । खदखदां हांसे ।

एक एकाचें उच्छिष्ट । खातां न मानिती वीट । केलीं लाजतां ही धीट । आपुलिया संगें ॥७॥
 नाही ज्याची गेली भुक । त्याचें पसरवितो मुख । अवधियां देतो सुख । सारिखें चि हरी ।
 ह्यणती भला भला हरी । तुझी संगती रे बरी । आतां चाळविसी तरी । न वजों आणिकां सवें ॥८॥
 गाई विसरल्या चार । पक्षी श्वापदांचे भार । जालें यमुनेचें स्थिर । जळ वाहों ठेलें ।
 देव पाहाती सकळ । मुखें घोटूनियां लाळ । धन्य ह्यणती गोपाळ । धिग जालों आह्मी ॥९॥
 ह्यणती कैसें करावें । ह्यणती कैसें करावें । यमुनाजळीं व्हावें । मत्स्य शेष घ्यावया ।
 सुरवरांचे थाट । भरलें यमुनेचें तट । तंव अधिक ची होंट । मटमटां वाजवी ॥१०॥
 आनंदें सहित । क्रीडा करी गोपीनाथ । ह्यणती यमुनेंत हात । नका धुऊं कोणी ।
 ह्यणती जाणे जीवीचें । ह्यणती जाणे जीवीचें । लाजे त्यास येथें कैचें । शेष कृष्णाचें । लाभ थोरिवे ॥११॥
 धन्य दिवस काळ । आजी पावला गोपाळ । ह्यणती धालों रे सकळ । तुझिया नि हातें ।
 मानवले गडी । एक एकांचे आवडी । दर्हीं खादलें परवडी । धणीवरी आजी ॥१२॥
 तुझा संग बरवा । नित्य आह्वां घावा । ऐसें करुनि जीवा । नित्य देवा चालावें ।
 तंव ह्यणे वनमाळी । घ्यारे काठिया कांबळी । आतां जाऊं खेळीमेळीं । गाई चारावया ॥१३॥
 तुका ह्यणे प्रेमें धालीं । कोणा न साहवे चाली । गाई गोपाळांसि केली । आपण यांसरी ।
 आजि जाला आनंद । आजि जाला आनंद । चाले परमानंद । सवें आह्वांसहित ॥१४॥

या हो या चला जाऊं सकळा । पाहों हा सोहळा आजि वृंदावर्नीचा ॥१॥
 वाइला गोपाळें वेणुनाद पडे कार्नी । धीर नव्हे मनीं चित्त जालें चंचळ ॥२॥
 उरलें तें सांडा काम नका करूं गोवी । हे चि वेळ ठावी मज कृष्णभेटीची ॥२॥
 निवतील डोळे याचें श्रीमुख पाहातां । बोलती तें आतां घरचीं सोसूं वाईट ॥३॥
 कृष्णभेटीआड कांहीं नावडे आणीक । लाज तरी लोक मन जालें उदास ॥४॥
 एकाएकीं चालियेल्या सादावीत सवें । तुका ह्यणे देवें रूपें केल्या तन्मय ॥५॥

फुगडया - अभंग

फुगडी फू फुगडी घालितां उघडी राहे । लाज सांडोनि एक एकी पाहे ॥१॥
 फुगडी गे अवघें मोडी गे । तरीच गोडी गे संसार तोडी गे ॥२॥
 मार्गे जें शिकली होतीस पोटीं । तें चि विचारुनि आतां उच्चारी ओठीं ॥२॥
 त्रिगुणांची वेणी तुझे उडते पाठीं । सावरुनि धरी घाली मूळबंदीं गांठी ॥३॥
 आगळें पाउल जिंके एकाएक । पावसी मान हे मानवती तिन्ही लोक ॥४॥
 तुका ह्यणे तुजमजमध्ये एक भाव । सम तुकें बार घेऊं पावों उंच ठाव ॥५॥

फुगडी फू सवती माझे तूं । हागुनि भरलें धू तुझ्या दुंगा तोंडावरि ॥१॥
 फुगडी घेतां आली हरी । ऊठ जावो जगनोवरी ॥२॥

हातपाय बेंबळ जाती । ढुंगण घोळितां लागे माती ॥२॥
सात पांच आणिल्या हरी । वांचुनी काय तगसी पोरी ॥३॥
सरला दम पांगले पाय । आझुनि वरी घोळिसी काय ॥४॥
तुका ह्मणे आझुन तरी । सांगितलें तें गधडी करी ॥५॥ ॥२॥

लखोटा - अभंग

लये लये लखोटा । मूळबंदि कासोटा । भावा केलें साहें । आतां माझें पाहें ॥१॥
हातोहार्ती गुंतली । जीवपणा मुकली । धीर माझा निका । सांडीं बोल फिका ॥२॥
अंगीकारी हरि । नको पडों फेरी । लाज धरीं भांडे । जग झोडी रांडे ॥३॥
बैस भावा पाठीं । ऐक माझ्या गोष्टी । केला सांडीं गोहो । येथें धरीं मोहो ॥४॥
पाठमोरा डोल । आवरी तें बोल । पांगलीस बाळा । पुढें अवकळा ॥५॥
आतां उभी ठायीं । उभाउभीं पाहीं । नको होऊं डुकरी । पुढें गाढव कुतरी ॥६॥
नामा केलें खरें । आपुलें म्या बरें । तुका ह्मणे येरी । पांगविल्या पोरी ॥७॥

हुंबरी - अभंग

तुशीं कोण घाली हुंबरी । साही पांगल्या अठरा चारी ॥ध्रु॥
सहस्र मुखावरी हरी । शेष शिणविलें ॥१॥
चेंडुवासवें घातली उडी । नाथिला काळिया देऊनि बुडी ॥२॥
अशुध्द पीतां करुणा नाही । तुवां माउशी ही मारियेली ॥३॥
रावणाचें घर बुडविलें सारें । त्याचीं रांडापोरें मारियेलीं ॥४॥
जाणो तो ठावा आहेसि आह्मां । तुवां आपुला मामा मारियेला ॥५॥
याशीं खेळतां नाश थोरु । तुक्यास्वामी सारंगधरु ॥६॥ ॥१॥

हमामा - अभंग

मशीं पोरा घे रे बार । तुझें बुजीन खालील द्वार ॥१॥
पोरा हमामा रे हमामा रे ॥ध्रु॥
मशीं हमामा तूं घालीं । पोरा वरी सांभाळीं खालीं ॥२॥
तरी च मशीं बोल । पोरा जिव्हाळ्याची ओल ॥३॥
मशीं घेतां भास । जीवा मीतूपणा नास ॥४॥
मज सर्वे खरा । पण जाऊं नेदी घरा ॥५॥
आमुचिये रंगीं । दुजें तगेना ये संगीं ॥६॥
तुक्यासर्वे भास । हरी जीवा करी नास ॥७॥

हमामा रे पोरा हमामा रे । हमामा घालितां ठकलें पोर। करी येरझार चौन्याशीची ॥१॥
पहिले पहारा रंगासि आलें । सोहं सोहं सें बार घेतलें । देखोनि गडी तें विसरलें । डाई पडिलें आपणची ॥२॥
दुसऱ्या पहारा महा आनंदें । हमामा घाली छंदछंदें । दिस वाडे तों गोड वाटे । परि पुढें नेणे पोर काय होतें तें ॥३॥
तिसऱ्या पहारा घेतला बार । अहंपणे पाय न राहे स्थिर । सोस सोस करितां डाई पडसी । सत्य जाणें हा निर्धार ॥४॥
चौथ्या पहारा हमामा । घालिसी कांपविसी हातपाय । सुन्यापाटिलाचा पोर यम । त्याचे पडलीस डाई ॥५॥
हमामा घालितां भ्याला तुका त्यानें सांडिली गडयाची सोई । यादवांचा मूल एक विठोबा त्यासवें चारितो गाई ॥५॥ ॥
२॥

गाई - अभंग

आह्वां घरीं एक गाय दुभता हे । पान्हा न समाये त्रिभुवनीं ॥१॥
वान ते सांवळी नांव ते श्रीधरा । चरे वसुंधरा चौदा भुवनें ॥२॥
वत्स नाहीं माय भलत्या सवें जाय । कुर्वाळी तो लाहे भावभरणा ॥३॥
चहू धारीं क्षीर वोळली अमुप । धाले सनकादिक सिध्द मुनी ॥४॥
तुका ह्मणे माझी भूक तेथें काय । जोगाविते माय तिन्ही लोकां ॥५॥ ॥१॥

कांडण - अभंग

सिध्द करुनियां ठेविलें कांडण । मज सांगातीण शुध्द बुद्धि मे ॥१॥
आठव हा धरीं मज जागें करीं । मागिले पाहारीं सेवटिचा मे ॥२॥
सम तुकें घाव घालीं वो साजणी । मी तुजमिळणी जंव मिळें ॥३॥
एक कशी पाखडी दुसरी निवडी । निःशेष तिसडी ओज करी ॥४॥
सरलें कांडण पाकसिध्दि करी । मेळवण क्षीरीसाकरेचें ॥५॥
उध्दव अक्रूर बंधु दोघेजण । बाप नारायण जेवणार ॥६॥
तुका ह्मणे मज माहेरीं आवडी । ह्मणोनि तांतडी मूळ केलें ॥७॥

सावडीं कांडण ओवी नारायण । निवडे आपण भूस सार ॥१॥
मुसळ आधारीं आवरुनि धरीं । सांवरोनि थिरीं घाव घालीं ॥२॥
वाजती कांकणें अनुहात गजरें । छंद माहिजेरे गाऊं गीति ॥३॥
कांडिता कांडण नव्हे भाग शीण । तुजमजपण निवडे तों ॥४॥
तुका ह्मणे रूप उमटे आरिसा । पाक त्या सरिसा शुध्द जाला ॥५॥ ॥२॥

आडसण दळण - अभंग

शुध्दीचें सारोनि भरियेली पाळी । भरडोनि वोंगळी नाम केलें ॥१॥
आडसोनि शुध्द करीं वो साजणी । सिध्द कां पापिणी नासियेलें ॥२॥

सुपीं तों चि पाहें धड उगटिलें । नव्हतां नासिलें जगझोडी ॥२॥
सुपीं तों चि आहे तुज तें आधीन । दळिल्या जेवण जैसें तैसें ॥३॥
सुपीं तों चि संग घेई धडफुडी । एकसा गधडी नास केला ॥४॥
दळितां आदळे तुज कां न कळे । काय गेले डोळे कान तुझे ॥५॥
सुपीं तों चि वोज न करितां सायास । पडसी सांदीस तुका ह्याणे ॥६॥ ॥१॥

दळण - अभंग

शुध्द दळणाचें सुख सांगों काई । मानवित सईबाई तुज ॥१॥
शुध्द तें वळण लवकरी पावे । डोलवितां निवे अष्टांग तें ॥ध्रु॥
शुध्द हें जेवितां तन निवे मन । अल्प त्या इंधन बुडा लागे ॥२॥
शुध्द त्याचा पाक सुचित चांगला । अविट तयाला नाश नाही ॥३॥
तुका ह्याणे शुध्द आवडे सकळां । भ्रतार वेगळा न करी जीवें ॥४॥ ॥१॥

उपजोनियां पुढती येऊं । काला खाऊं दहीभात ॥१॥
वैकुंठीं तों ऐसें नाही । कवळ कांहीं काल्याचें ॥ध्रु॥
एकमेकां देऊं मुखीं । सुखीं घालूं हुंबरी ॥२॥
तुका ह्याणे वाळवंट । बरवें नीट उत्तम ॥३॥

याल तर या रे लागें । अवघे माझ्या मार्गे मार्गे ॥१॥
आजि देतों पोटभरी । पुरे ह्याणाल तोंवरी ॥ध्रु॥
हळू हळू चला । कोणी कोणार्शीं न बोला ॥२॥
तुका ह्याणे सांडा घाटे । तेणें नका भरुं पोटें ॥३॥

शिकें लाविलेलें दुरी । होतों तिघांचे मी वरी ॥१॥
तुह्मी व्हारे दोहींकडे । मुख पसरुनि गडे ॥ध्रु॥
वाहाती त्या धारा । घ्यारे दोहींच्या कोंपरा ॥२॥
तुका ह्याणे हातीं टोका । अधिक उणें नेदी एका ॥३॥

पळाले ते भ्याड । त्यांसि येथें जाला नाड ॥१॥
धीट घेती धणीवरी । शिकीं उतरितो हरी ॥ध्रु॥
आपुलिया मतीं । पडलीं विचारीं तीं रितीं ॥२॥
तुका लागे घ्यारे पायां । कै पावाल या ठाया ॥३॥

धालें मग पोट । केला गडयांनी बोभाट ॥१॥
ये रे ये रे नारायणा । बोलों अबोलण्या खुणा ॥ध्रु.॥
खांद्यावरी भार । तीं शिणती बहु फार ॥२॥
तुक्याच्या दातारें । नेलीं सुखी केलीं पोरें ॥३॥

पाहाती गौळणी । तंव पालथी दुधाणी ॥१॥
ह्मणती नंदाचिया पोरें । आजि चोरी केली खरें ॥ध्रु.॥
त्याविण हे नासी नव्हे दुसरिया ऐसी ॥२॥
सर्वें तुका मेळा । त्याणें अगुणा आणिला ॥३॥

आतां ऐसें करूं । दोघां धरुनियां मारूं ॥१॥
मग टाकिती हे खोडी । तोंडीं लागली ते गोडी ॥ध्रु.॥
कोंडूं घरामधीं । न बोलोनि जागों बुध्दी ॥२॥
बोलावितो देवा । तुका गडियांचा मेळावा ॥३॥

गडी गेले रडी । कान्हो नेदीस तूं चढी ॥१॥
आह्मी न खेळों न खेळों । आला भाव तुझा कळों ॥ध्रु.॥
न साहावे भार । बहु लागतो उशीर ॥२॥
तुका आला रागें । येऊं नेदी मागें मागें ॥३॥

हाल - अभंग

यमुनेतटीं मांडिला खेळ । ह्मणे गोपाळ गडियांसि ॥१॥
हाल महाहाल मांडा । वाउगी सांडा मोकळी ॥ध्रु.॥
नावें ठेवूनि वांटा गडी । न वजे रडी मग कोणी ॥२॥
तुका ह्मणे कान्हो तिळतांदळ्या । जिंके तो करी आपुला खेळ्या ॥३॥

बळें डाई न पडे हरी । बुध्दि करी शाहणा तो ॥१॥
मोकळें देवा खेळों द्यावें । सम भावें सांपडावया ॥ध्रु.॥
येतो जातो वेळोवेळां । न कळे कळा सांपडती ॥२॥
तुका ह्मणे धरा ठायींच्या ठायीं । मिठी जीवीं पायीं घालुनियां ॥३॥ ॥२॥

सुतुतू - अभंग

जीवशिवाच्या मांडूनि हाला । अहं सोहं दोन्ही भेडती भला ॥१॥
घाली सुतुतू फिरोनि पाही आपुणासि । पाही बळिया तो मागिला तुटी पुढिलासि ॥ध्रु.॥
खेळिया तो हाल सांभाळी । धुम घाली तो पडे पाताळी ॥२॥
बळिया गाढया तो चि खेळे । दम पुरे तो वेळोवेळां खेळे ॥३॥
हातीं पडे तो चि ढांग । दम पुरे तो खेळिया चांग ॥४॥
मार्गे पुढें पाहे तो जिंके । हातीं पडे तो चि आधार फिके ॥५॥
आपल्या बळें खळे रे भाई । गडियाची सांडोनि सोई ॥६॥
तुका ह्मणे मी खेळिया नव्हें । जिकडे पडें त्याचि सवें ॥७॥ ॥१॥

अनंत ब्रह्मांडे उदरीं । हरि हा बाळक नंदा घरीं ॥१॥
नवल केव्हडें केव्हडें । न कळे कान्होबाचें कोडें ॥ध्रु.॥
पृथ्वी जेणें तृप्त केली । त्यासि यशोदा भोजन घाली ॥२॥
विश्वव्यापक कमळापती । त्यासि गौळणी कडिये घेती ॥३॥
तुका ह्मणे नटधारी । भोग भोगून ब्रह्मचारी ॥४॥

कृष्ण गोकुळीं जन्मला । दुष्टां चळकांप सुटला ॥१॥
होतां कृष्णाचा अवतार । आनंद करिती घरोघर ॥ध्रु.॥
प्रेम नाम वाचें गाती । सदा आनंदें नाचती ॥२॥
तुका ह्मणे हरती दोष । आनंदानें करिती घोष ॥३॥

मेळउनि सकळ गोपाळ । कांहीं करिती विचार ॥१॥
चला जाऊं चोरुं लोणी । आजि घेऊं चंद्रधणी । वेळ लावियेला अझुणी । एकाकरितां गडे हो ॥ध्रु.॥
वाट काढिली गोविंदीं । मार्गे गोपाळांची मांदी ॥२॥
अवघा चि वावरे । कळों नेदी कोणा फिरे ॥३॥
घर पाहोनि एकांताचें । नवविधा नवनीताचें ॥४॥
रिघे आपण भीतरी । पुरवी माथुलियाच्या हरी ॥५॥
बोलों नेदी ह्मणे स्थीर । खुणा दावी खा रे क्षीर ॥६॥

धन्य त्या गौळणी इंद्राच्या पूजनीं । नैवेद्य हिरोनि खातो कृष्ण ॥१॥
अरे कृष्णा इंद्र अमर इच्छिती । कोण तयांप्रति येइल आतां ॥२॥
तुका ह्मणे देव दाखवी विंदान । नैवेद्य खाऊन हासों लागे ॥३॥

तुह्मी गोपी बाळा मज कैशा नेणा । इंद्र अमरराणा म्यां चि केला ॥१॥
इंद्र चंद्र सूर्य ब्रह्मा तिन्ही लोक । माझे सकळीक यम धर्म ॥ध्रु॥
मजपासूनिया जाले जीव शिव । देवांचा ही देव मी च कृष्ण ॥२॥
तुका ह्मणे त्यांसी बोले नारायण । व्यर्थ मी पाषाण जन्मा आलों ॥३॥

कां रे गमाविल्या गाई । आली वळती तुझी जाई । मार्गे जालें काई । एका तें का नेणसी ॥१॥
केलास फजित । मार्गे पुढें ही बहुत । लाज नाहीं नित्य । नित्य दंड पावतां ॥ध्रु॥
वोला खोडा खिळ गाढी । ऐसा कोण तये काढी । धांवल का पाडी । तुझी आधीं वोढाळा ॥२॥
चाल धांवें । मी ही येतो तुजसर्वें । तुका ह्मणे जंव । तेथें नाहीं पावली ॥३॥

काय या संतांचे मानूं उपकार । मज निरंतर जागविती ॥१॥
काय देवा यांसि व्हावें उतराई । ठेवितां हा पार्यीं जीव थोडा ॥ध्रु॥
सहज बोलणें हित उपदेश । करुनि सायास शिकविती ॥२॥
तुका ह्मणे वत्स धेनुचिया चित्तीं । तैसें मज येती सांभाळित ॥३॥

कंठीं धरिला कृष्णमणी । अवघा जर्नी प्रकाश ॥१॥
काला वांटूं एकमेकां । वैष्णवा निका संभ्रम ॥ध्रु॥
वांकुलिया ब्रह्मादिकां । उत्तम लोकां दाखवूं ॥२॥
तुका ह्मणे भूमंडळीं । आह्मी बळी वीर गाडे ॥३॥

कवळाचिया सुखें । परब्रह्म जालें गोरखें । हात गोऊनि खाय मुखें । बोटासांदी लोणचें ॥१॥
कोण जाणे तेथें । कोण लाभ कां तें । ब्रह्मादिकां दुर्लभ ॥ध्रु॥
घाली हमामा हुंबरी । पांवा वाजवी छंदें मोहरी । गोपाळांचे फेरी । हरि छंदें नाचतसे ॥२॥
काय नव्हतें त्या घरीं खावया । रिघे लोणी चोरावया । तुका ह्मणे सर्वें तया । आह्मी ही सोंकलों ॥३॥

कान्होबा आतां तुह्मी आह्मी च गडे । कोणाकडे जाऊं नेदूं ॥१॥
वाहीन तुझी भारशिदोरी । वळतीवरी येऊं नेदीं ॥ध्रु॥
ढवळे गाईचें दूध काढूं । एकएकल्यां ठोंबे मारूं ॥२॥
तुका ह्मणे टोकवूं त्यांला । जे तुझ्या बोला मानीत ना ॥३॥

बहु काळीं बहु काळी । आह्मी देवाचीं गोवळीं ॥१॥
नाहीं विटों देत भात । जेऊं बेसवी सांगार्ते ॥ध्रु॥
बहु काळें बहु काळें । माझें पांघरे कांबळें ॥२॥

तुका ह्यणे नाहीं नाहीं । त्याचें आमचें सें कांहीं ॥३॥

बहु बरा बहु बरा । यासांगातें मिळे चारा ॥१॥
ह्यणोनि जीवेंसाठीं । घेतली कान्होबाची पाठी ॥ध्रु॥
बरवा बरवा दिसे । समागम याचा निमिषें ॥२॥
पुढती पुढती तुका । सोंकला सोंकवितो लोकां ॥३॥

घेती पाण्यासी हुंबरी । त्यांचें समाधान करी ॥१॥
ऐशी गोपाळांची सवे । जाती तिकडे मार्गे धांवे ॥ध्रु॥
स्थिरावली गंगा । पांगविली ह्यणे उगा ॥२॥
मोहरी पांवा काठी । तुका ह्यणे यांजसाठी ॥३॥

वळी गाई धांवे घरा । आमच्या करी येरझारा ॥१॥
नांव घेतां तो जवळी । बहु भला कान्हो बळी ॥ध्रु॥
नेदी पडों उणें पुरें । ह्यणे अवघें चि बरें ॥२॥
तुका ह्यणे चित्ता । वाटे न व्हावा परता ॥३॥

ह्यणती धालों धणीवरी । आतां न लगे शिंदोरी । नये क्षणभरी । आतां यासि विसंबों ॥१॥
चाल चाल रे कान्होबा खेळ मांडूं रानीं । बैसवूं गोठणीं गाई जमा करुनि ॥ध्रु॥
न लगे जावें घरा । चुकलिया येरझारा । सज्जन सोयरा । मायबाप तूं आह्मां ॥२॥
तुका ह्यणे धालें पोट । आतां कशाचा बोभाट । पाहाणें ते वाट । मार्गे पुढें राहिली ॥३॥

तुझिये संगति । जाली आमुची निश्चिंति ॥१॥
नाहीं देखिलें तें मिळे । भोग सुखाचे सोहळे ॥ध्रु॥
घरीं ताकाचें सरोवर । येथें नवनीताचे पूर ॥२॥
तुका ह्यणे आतां । आह्मी न वजों दवडितां ॥३॥

कामें पीडिलों माया । बहु मारी नाहीं दया ॥१॥
तुझ्या राहिलों आधारें । जालें अवघें चि बरें ॥ध्रु॥
तुझे लागलों संगती । आतां येतों काकुळती ॥२॥
तुका ह्यणे तुझ्या भिडा । कान्होबा हे गेली पीडा ॥३॥

टिपरी - अभंग

खेळ मांडियेला वाळवंटीं घाई । नाचती वैष्णव भाई रे। क्रोध अभिमान केला पावटणी । एक एका लागतील पार्यीं रे ॥
१॥

नाचती आनंदकल्लोळीं । पवित्र गाणें नामावळी । कळिकाळावरि घातलीसे कास । एक एकाहुनी बळी रे ॥ध्रु॥
गोपीचंदनउटी तुळसीच्या माळा । हार मिरवती गळां । टाळ मृदंग घाई पुष्पवरुषाव। अनुपम्य सुखसोंहळा रे ॥२॥
लुब्धलीं नादीं लागली समाधी । मूढ जन नर नारी लोकां । पंडित ज्ञानी योगी महानुभाव । एकचि सिध्दसाधकां रे ॥
३॥

वर्णाभिमान विसरली याति । एकएकां लोटांगणीं जाती । निर्मळ चित्तें जालीं नवनीतें । पाषाणा पाझर सुटती रे ॥४॥
होतो जयजयकार गर्जत अंबर । मातले हे वैष्णव वीर रे । तुका ह्मणे सोपी केली पायवाट । उतरावया भवसागर रे ॥
५॥

एके घाई खेळतां न पडसी डाई । दुचाळ्याने ठकसील भाई रे ।
त्रिगुणांचे फेरी थोर कष्टी होसी । या चौघांसी तरी धरीं सोई रे ॥१॥
खेळ खेळोनियां निराळा चि राही । सांडी या विषयाची घाई रे ।
तेणें चि खेळें बसवंत होसी । ऐसें सत्य जाणें माझ्या भाई रे ॥ध्रु॥
सिंपियाचा पोर एक खेळिया नामा । तेणें विव्ठल बसवंत केला रे । आपुल्या सवंगडिया सिकवूनि घाई ।
तेणें सतंतंर फड जागविला रे । एक घाई खेळतां तो न चुके चि कोठें । तया संत जन मानवले रे ॥२॥
ज्ञानदेव मुक्ताबाई वटेश्वर चांगा । सोपान आनंदें खेळती रे । कान्हो गोवारी त्यांनीं बसवंत केला
आपण भोंवतीं नाचती रे । सकळिकां मिळोनि एकी च घाई । त्याच्या ब्रह्मादिक लागती पार्यीं रे ॥३॥
रामा बसवंत कबिर खेळिया । जोडा बरवा मिळाला रे । पांचा सवंगडियां एक चि घाई
तेथें नाद बरवा उमटला रे । ब्रह्मादिक सुरवर मिळोनियां त्यांनीं । तो ही खेळ निवडिला रे ॥४॥
ब्राह्मणाचा पोर खेळिया एक भला तेणें जन खेळकर केला रे । जनार्दन बसवंत करुनियां ।
तेणें वैष्णवांचा मेळ मिळविला रे । एक चि घाई खेळतां खेळतो । आपण चि बसवंत जाला रे ॥५॥
आणीक खेळिये होउनियां गेले । वर्णावया वाचा मज नाहीं रे । तुका ह्मणे गडे हो हुशारुनि खेळा ।
पुढिलांची धरुनियां सोई रे । एक चि घाई खेळतां जो चुकला । तो पडेल संसारडाई रे ॥६॥

बाराही सोळा गडियांचा मेळा । सतरावा बसवंत खेळिया रे ।
जतिस पद राखों जेणें टिपरिया घाई । अनुहातें वार्यें मांदळा रे ॥१॥
नाचत पंढरिये जाऊं रे खेळिया । विव्ठल रखुमाई पाहूं रे ॥ध्रु॥
सा चहूं वेगळा अठराही निराळा । गाऊं वाजवूं एक चाळा रे ।
विसरती पक्षी चारा घेणें पाणी । तारुण्य देहभाव बाळा रे ॥२॥
आनंद तेथिचा मुकियासि वाचा । बहिरे ऐकती कानीं रे ।
आंधळ्यांसि डोळे पांगळांसि पाय । तुका ह्मणे वृध्द होती तारुण्यें रे ॥३॥

दोन्ही टिपरीं एक चि नाद । सगुण निर्गुण नाहीं भेद रे ।
कुसरी अंगें मोडितील परी । मेळविति एका छंदें रे ॥१॥
काहीं च न वजे वांयां रे । खेळिया एक चि बसवंत अवधियां रे ।
सम विषम तेथें होऊं च नेदी । जाणऊनि आगळिया रे ॥ध्रु॥
संत महंत सिध्द खेळतील घाई । ते च सांभाळी माझ्या भाई रे ।
हात राखोन हाणिती टिपन्या । टिपरें मिळोनि जाय त्याची सोई रे ॥२॥
विताळाचें अवघें जाईल वांयां । काय ते शृंगारुनि काया रे ।
निवडूनि बाहेर काढिती निराळा । जो न मिळे संताचिया घाई रे ॥३॥
प्रकाराचें काज नाहीं सोडीं लाज । निःशंक होउनियां खेळें रे ।
नेणतीं नेणतीं च एकें पावलीं मान । विठ्ठल नामाचिया बळें रे ॥४॥
रोमांच गुढिया डोलविती अंगें । भावबळें खेळविती सोंगें रे ।
तुका ह्मणे कंठ सद्गदित दाटे । या विठोबाच्या अंगसंगें रे ॥५॥

या रे गडे हो धरूं घाई जाणतां ही नेणतां । नाम गाऊं टाळी वाहूं आपुलिया हिता ॥१॥
फावलें तें घ्यारे आतां प्रेमदाता पांडुरंग । आजि सोनियाचा दिवस सोनियाचा वोडवला रंग ॥ध्रु॥
हिंडती रानोरान भुजंगांत कांटयावन । सुख तयांहून आह्मां गातां नाचतां रे ॥२॥
तुका ह्मणे ब्रह्मादिकां सांवळें दुर्लभ सुखा । आजि येथें आलें फुका नाम मुखा कीर्तनीं ॥३॥

भीमातीरीं एक वसलें नगर । त्याचें नांव पंढरपुर रे ।
तेथील मोकासी चार भुजा त्यासी । बाइला सोळा हजार रे ॥१॥
नाचत जाऊं त्याच्या गांवा रे खेळिया । सुख देईल विसावा रे ।
पुढें गेले ते निधाई जाले । वाणितील त्याची सीमा रे ॥ध्रु॥
बळियां आगळा पाळी लोकपाळां । रीघ नाहीं कळिकाळा रे ।
पुंडलीक पाटील केली कुळवाडी । तो जाला भवदुःखा वेगळा रे ॥२॥
संतसज्जनीं मांडिलीं दुकाने । जया जें पाहिजे तें आहे रे ।
भुक्तिमुक्ति फुका च साठीं । कोणी तयाकडे न पाहे रे ॥३॥
दोन्ही च हाट भरले घनदाट । अपार मिळाले वारकरी रे ।
न वजों ह्मणती आह्मी वैकुंठा । जिहीं देखिली पंढरी रे ॥४॥
बहुत दिस होती मज आस । आजि घडलें सायासीं रे ।
तुका ह्मणे होय तुमचेनी पुण्यें । भेटी तया पायांसी रे ॥५॥

पंढरी चोहटा मांडियेला खेळ । वैष्णव मिळोनि सकळ रे ।

टाळ टिपरी मांदळे एक नाद रे । जाला बसवंत देवकीचा बाळ रे ॥१॥
चला तें कवतुक भाई रे । पाहों डोळां कार्मीं गुंतलेति काई रे ।
भाग्यवंत कोणी गेले सांगाति । ऐसें सुख त्रिभुवनीं नाहीं रे ॥ध्रु॥
आनंदाचे वाद सुखाचे संवाद । एक एका दाखविती छंद रे ।
साही अठरा चारी घालुनियां घाई । नाचती फेरी टाळशुध्द रे ॥२॥
भक्ताचीं भूषणें मुद्रा आभरणें । शोभती चंदनाच्या उटया रे ।
सत्त्व सुंदर कास घालूनि कुसरी । गर्जती नाम बोभाटीं रे ॥३॥
हरि हर ब्रह्मा तीर्थासहित भीमा । देव कोटी तेहतीस रे ।
विस्मित होऊनि ठाकले सकळ जन । अमरावती केली ओस रे ॥४॥
वाणितील थोरी वैकुंठिचीं परी । न पवे पंढरीची सरी रे ।
तुक्याचा दास ह्याने नका आळस करूं । सांगतों नरनारींस रे ॥५॥ ॥७॥

ब्रह्मादिकां न कळे खोळ । ते हे आकळ धरिली ॥१॥
मोहरी पांवा वाहे काठी । धांवे पाठीं गाईचे ॥ध्रु॥
उच्छिष्ट न लभे देवा । तें हें सदैवां गोवळ्यां ॥२॥
तुका ह्याने जोड जाली । ते हे माउली आमुची ॥३॥

कान्होबा तूं आलगत । नाहीं लाज बहु धीट । पाहिलें वाईट । बोलोनियां खोटें ॥१॥
परि तूं न संडिसी खोडी । करिसी केली घडीघडी । पाडिसी रोकडी । तुटी माये आह्मांसी ॥ध्रु॥
तूं ठायींचा गोवळ । अविचारी अनर्गळ । चोरटा शिंदळ । ऐसा पिटूं डांगोरा ॥२॥
जरी तुझी आई । आह्मी घालूं सर्वा ठायीं । तुका ह्याने तें ही । तुज वाटे भूषण ॥३॥

भोजनाच्या काळीं । कान्हो मांडियेली आळी । काला करी वनमाळी अन्न एकवटा ।
देई निवडुनी । माते ह्याणतो जननी । हात पिटूनि मेदिनी । वरि अंग घाली ॥१॥
कैसा आळ घेसी । नव्हे तें चि करविसी । घेई दुसरें तयेसी । वारी ह्याने नको ॥ध्रु॥
आतां काय करूं । नये यासि हाणूं मारूं । नव्हे बुझावितां स्थिरु कांहीं करिना हा ।
तोंचिं केलें एके ठायीं । आतां निवडूनि खाई । आह्मा जाचितोसि काई । हरिसि ह्याने माता ॥२॥
त्याचें तयाकुन । करवितां तुटे भान । तंव जालें समाधान उठोनियां बैसे ।
माते बरें जाणविलें । अंग चोरुनि आपुलें । तोडियलें एका बोलें । कैसें सुखदुःख ॥३॥
ताट पालवें झाकिलें होतें तैसें तेथें केलें । भिन्नाभिन्न निवडिलें । अन्नं वेगळालीं ।
विस्मित जननी । भाव देखोनियां मनीं । ह्याने नाहीं ऐसा कोणी । तुज साखि रे ॥४॥
हरुषली माये । सुख अंगीं न समाये । कवळूनि बाहे । देती आलिंगन । आनंद भोजनीं ।
तेथें फिटलीसे धणी । तुका ह्याने कोणी । सांडा शेष मज ॥५॥

चला वळूं गाई । बैसों जेऊं एके ठायीं ॥१॥
बहु केली वणवण । पायपिटी जाला सिण ॥ध्रु.॥
खांदीं भार पोटीं भुक । काय खेळायाचें सुख ॥२॥
तुका ह्मणे धांवे । मग अवघें बरवें ॥३॥

नेणों वेळा काळ । धालों तुझ्यानें सकळ ॥१॥
नाहीं नाहीं रे कान्होबा भय आह्मापाशीं । वळूनि पुरविसी गाई पोटा खावया ॥ध्रु.॥
तुजपाशीं भये । हें तों बोलों परी नये ॥२॥
तुका ह्मणे बोल । आह्मा अनुभवें फोल ॥३॥

विट्टदांडू - अभंग

माग विट्टदांडू । आणीक कांही खेळ मांडूं ॥१॥
बहु अंगा आले डाव । स्थिर नाहीं कोठें पाव ॥ध्रु.॥
कोली हाणे टोला । झेली तेणें तो गोविला ॥२॥
एकमेकां हाका मारी । सेल जाळी एक धरी ॥३॥
राजी आलें नांव । फेरा न चुके चि धांव ॥४॥
पुढें एक पाटी । एक एके दोघां आटी ॥५॥
एका सोस पोटीं । एक धांवे हात पिटी ॥६॥
तुका ह्मणे आतां । खेळ मोडावा परता ॥७॥ ॥१॥

पाहातां गोवळी । खाय त्यांची उष्टावळी ॥१॥
करिती नामाचें चिंतन । गडी कान्होबाचें ध्यान ॥ध्रु.॥
आली द्यावी डाई । धांवे वळत्या मार्गे गाई ॥२॥
एके ठायीं काला । तुका ह्मणे भाविकाला ॥३॥

पैल आली आगी कान्हो काय रे करावें । न कळे तें कैसें आजि वांचों आह्मी जीवें ॥१॥
धांव रे हरी सांपडलों संधी । वोणव्याचे मधीं बुद्धि कांहीं करावी ॥ध्रु.॥
अवचितां जाळ येतां देखियेला वरी । परतोनि पाहतां आधीं होतों पाठमोरी ॥२॥
सभोंवता फेर रीग न पुरे पळतां । तुका ह्मणे जाणसी तें करावें अनंता ॥३॥

भिऊं नका बोले झाकुनियां राहा डोळे । चालवील देव धाक नाहीं येणें वेळे ॥१॥
बाप रे हा देवांचा ही देव कळों । नेदी माव काय करी करवी ते ॥ध्रु.॥

पसरुनि मुख विश्वरूप खाय जाळ। सारुनियां संधी अवघे पाहाती गोपाळ ॥२॥
तुका ह्मणे आह्मी मार्गे भ्यालों वांयांविण । कळों आलें आतां या सांगातें नाहीं शिण ॥३॥

नेणती तयांसि साच भाव दावी हरी । लाज नाहीं नाचे पांवा वाजवी मोहरी ॥१॥
चला रे याच्या पायां लागों आतां । राखिलें जळतां महा आगीपासूनि ॥ध्रु॥
कैसी रे कान्होबा एवढी गिळियेली आगी । न देखों पोळला तुज तोंडीं कोठें अंगी ॥२॥
तुका ह्मणे तुही कां रे करितां नवल । आमची सिदोरी खातो त्याचें आलें बळ ॥३॥

त्यांनीं धणीवरी संग केला हरीसवें । देऊनि आपुलें तो चि देईल तें खावें ॥१॥
न ठेवी आभार प्रेमाचा भुकेला । बहु दिवस संग हा चि निर्धार त्याला ॥ध्रु॥
कान्होबा तू जेवीं घासोघासीं ह्मणती । आरुष गोपाळें त्यांची बहु देवा प्रीती ॥२॥
तुका ह्मणे आतां जाऊं आपुलिया घरा । तोय वांचविलें ऐसें सांगों रे दातारा ॥३॥

घ्या रे भोंकरें भाकरी । दहींभाताची सिदोरी । ताक सांडीं दुरी । असेल तें तयापें ॥१॥
येथें द्यावें तैसें घ्यावे । थोडें परी निरें व्हावें । सांगतों हे ठावें । असों द्या रे सकळां ॥ध्रु॥
माझें आहे तैसें पाहे । नाहीं तरी घरा जाये । चोरोनियां माये । नवनीत आणावें ॥२॥
तुका ह्मणे घरीं । माझें कोणी नाहीं हरी । नका करूं दुरी । मज पायां वेगळें ॥३॥

काल्याचिये आसे । देव जळीं जाले मासे । पुसोनियां हांसे टिरीसांगातें हात ॥१॥
लाजे त्यासि वांटा नाहीं । जाणे अंतरीचें तें ही । दीन होतां कांहीं । होऊं नेदी वेगळें ॥ध्रु॥
उपाय अपाय यापुढें । खोटे निवडितां कुडे । जोडुनियां पुढें । हात उभे नुपेक्षी ॥२॥
तें घ्या रे सावकाशें । जया फावेल तो तैसें । तुका ह्मणे रसें । प्रेमाचिया आनंदें ॥३॥

गोपाळ ह्मणती कान्होबा या रे कांहीं मार्गों । आपुलाले आह्मी जीवीची तया आवडी सांगों ।
एक ह्मणती उगे रे उगे मार्गे चि लागों । निजों नका कोणी घरीं रे आजि अवघे चि जागों ॥१॥
जाणोनि नेणता हरि रे मध्यें उगाचि बैसे । नाइकोनि बोल अइके कोण कोणाचे कैसे ।
एक एकाच्या संवादा जाणे न मिळे ची ऐसें । पोटीचें होंटा आणवी देतो तयांसि तैसें ॥ध्रु॥
एक ह्मणति बहु रे आह्मी पीडिलों माया । नेदी दहींभातसिदोरी ताक घालिती पिया ।
तापलों वळितां गोधनें नाहीं जीवन छाया । आतां मार्गों पोटभरी रे याच्या लागोनि पायां ॥२॥
एक ह्मणति तुमचें अरे पोट तें किती । मार्गों गाई ह्रैसी घोडे रे धन संपत्ति हत्ति ।
देव गडी कान्हो आमुचा आह्मां काय हाति । कन्याकुमरें दासी रे बाजावरी सुपती ॥३॥
एक ह्मणती बेटे हो कोण करी जतन । गाढव तैसें चि घोडें रे कोण तयाचा मान ।

लागे भवरोग वाहतां खांदीं चवघे जण । हातीं काठया डोया बोडक्या हिंडों मोकळे राण ॥४॥
एक ह्यणती रानीं रे बहु सावजें फार । फाडफाडूं खाती डोळे रे पाय नेतील कर ।
राखोनि राखे आपणा ऐसा कइचा शूर । बैसोनि राहों घरीं रे कोण करी हे चार ॥५॥
घरीं बैसलिया बहुतें बहु सांगती काम । रिकामें कोणासि नावडे ऐसें आह्वासि ठावें ।
चौघांमध्ये बरें दिसेसं तेथें नेमक व्हावें । लपोनि सहज खेळतां भलें गडियासवें ॥६॥
एक ह्यणती गडी ते भले मिळती मता । केली तयावरी चाली रे बरी आपुली सत्ता ।
नसावे ते तेथें तैसे रे खेळ हाणिती लाता । रडी एकाएकीं गेलिया गोंधळ उडती लाता ॥७॥
एक ह्यणती खेळतां उगीं राहतीं पोरें । ऐसं काय घडों शके रे कोणी लहान थोरें ।
अवघीं येती रागा रे एका ह्यणतां बरें । संगें वाढे कलह हरावा एकाएकीं च खरें ॥८॥
एक ह्यणती एकला रे तूं जासील कोठें । सांडी मांडी हें वाउगें तुझे बोल चि खोटे ।
ठायीं राहा उगे ठायीं च कां रे सिणसी वाटे । अवघियांची सिदोरी तुझे भरली मोटे ॥९॥
तुका ह्यणे काय काहण्या अरे सांगाल गोष्टी । चाटावे तुमचे बोल रे भुका लागल्या पोटीं ।
जागा करूं या रे कान्होबा मागों कवळ ताटीं । धाले गडी तुका ढेकर देतो विव्हुल कंठीं ॥१०॥

आजि ओस अमरावती । काला पाहावया येती । देव विसरती । देहभाव आपुला ॥१॥
आनंद न समाये मेदिनी । चारा विसरल्या पाणी । तटस्थ त्या ध्यानीं । गाई जाल्या श्वापदें ॥ध्रु॥
जें या देवांचें दैवत । उभें आहे या रंगांत । गोपाळांसहित । क्रीडा करी कान्होबा ॥२॥

चला बाई पांडुरंग पाहूं वाळवंटीं । मांडियेला काला भोंवती गोपाळांची दाटी ॥१॥
आनंदें कवळ देती एकामुखीं एक । न ह्यणती सान थोर अवघीं सकळिक ॥ध्रु॥
हमामा हुंबरी पांवा वाजविती मोहरी । घेतलासे फेर माजी घालुनियां हरी ॥२॥
लुब्धल्या नारी नर अवघ्या पशुयाती । विसरलीं देहभाव शंका नाहीं चित्तीं ॥३॥
पुष्पाचा वरुषाव जाली आरतियांची दाटी । तुळसी गुंफोनियां माळा घालितील कंठीं ॥४॥
यादवांचा राणा गोपीमनोहर कान्हा । तुका ह्यणे सुख वाटे देखोनियां मना ॥५॥

माझे गडी कोण कोण । निवडा भिन्न यांतुनी ॥१॥
आपआपणामध्ये मिळों । एक खेळों एकाशीं ॥ध्रु॥
घाबरियांच्या मोडा काडया । धाडा भाडयां वळतियां ॥२॥
तुका ह्यणे देवापार्शीं । विटाळशी नसावी ॥३॥

हे चि अनुवाद सदा सर्वकाळ । करुनियां गोपाळकाला सेवूं ॥१॥
वोरसलें कामधेनूचें दुभतें । संपूर्ण आइतें गगनभरी ॥ध्रु॥
संत सनकादिक गोमटया परवडी । विभाग आवडी इच्छेचिये ॥२॥

तुका ह्यणे मधीं घालूं नारायण । मग नव्हे सीण कोणा खेळें ॥३॥

अधिकाचा मज कांटाळा । तुह्यां गोपाळां संगति ॥१॥

काय नाहीं तुह्यापाशीं । सकळांविशीं संपन्न ॥ध्रु॥

उद्योगाचा नेघें भार । लागल्या सार पुरतें ॥२॥

तुका ह्यणे अधीर जिणें । नारायणें न करावें ॥३॥

जालों आतां एके ठायीं । न वंचूं कांहीं एकमेकां ॥१॥

सरलों हेंगे देउनि मोट । कटकट काशाची ॥ध्रु॥

सोडोनियां गांठीं पाहें । काय आहे त्यांत तें ॥२॥

तुका ह्यणे जालों निराळा । आतां गोपाळा देऊं बोभा ॥३॥

या रे करूं गाई । जमा निजलेती काई । बोभाटानें आई । घरा गेल्या मारील ॥१॥

घाला घाला रे फुकारे । ज्याची तेणें चि मोहरे । एवढें चि पुरे । केलियानें सावध ॥ध्रु॥

नेणोनियां खेळा । समय समयाच्या वेळा । दुश्चिंताजवळा । मिळालेति दुश्चित ॥२॥

तुका ह्यणे शीक । न धरितां लागे भीक । धरा सकळीक । मनेरी धांवा वळतियां ॥३॥

वोळलीचा दोहूं पान्हा । मज कान्हा सांगितला ॥१॥

घ्या जि हेंगे क्षीर हातीं । निगुतीनें वाढावें ॥ध्रु॥

सांगितलें केलें काम । नव्हे धर्म सत्याचा ॥२॥

तुका ह्यणे नवें जुनें । ऐसें कोणें सोसावें ॥३॥

येइल तें घेइन भागा । नव्हे जोगा दुसरिया ॥१॥

आवडी ते तुह्मी जाणा । बहु गुणांसारिखी ॥ध्रु॥

मज घेती डांगवरी । सवें हरि नसलिया ॥२॥

तुका ह्यणे राबवा देवा । करीन सेवा सांगितली ॥३॥

अंतरली कुटी मेटी । भय धरुनियां पोटीं । ह्यणतां जगजेठी । धांवें करुणाउत्तरीं ॥१॥

बाप बळिया शिरोमणी । उताविळ या वचनीं । पडलिया कानीं । धांवा न करी आळस ॥ध्रु॥

बळ दुनी शरणागता । स्वामी वाहों नेदी चिंता । आइतें चि दाता । पंगतीस बैसवी ॥२॥

वाहे खांदीं पाववी घरा । त्याच्या करी येरझारा । बोबडया उत्तरा । स्वामी तुकया मानवे ॥३॥

धन्य तें गोधन कांबळी काष्ठिका । मोहरी पांवा निका ब्रीद वांकी ॥१॥
धन्य तें गोकुळ धन्य ते गोपाळ । नर नारी सकळ धन्य जाल्या ॥ध्रु॥
धन्य देवकी जसवंती दोहींचें । वसुदेवनंदाचें भाग्य जालें ॥२॥
धन्य त्या गोपिका सोळा सहस्र बाळा । यादवां सकळां धन्य जालें ॥३॥
धन्य ह्यणे तुका जन्मा तीं चि आलीं । हरिरंगीं रंगलीं सर्वभावें ॥४॥

गौळणी बांधिती धारणासि गळा । खेळे त्या गोपाळांमाजी ब्रह्म ॥१॥
धांवोनियां मागे यशोदे भोजन । हिंडे रानोरान गाईपाठीं ॥ध्रु॥
तुका ह्यणे सर्व कळा ज्याचे अंगीं । भोळेपणालागीं भीक मागे ॥२॥

देखिलासि माती खातां । दावियानें बांधी माता ॥१॥
जाळी घेउनि कांबळी काठी । गाई वळी वेणु पाठीं ॥ध्रु॥
मोठें भावार्थाचें बळ । देव जाला त्याचें बाळ ॥२॥
तुका ह्यणे भक्तासाठीं । देव धांवे पाठोवार्तीं ॥३॥

हा गे माझे हातीं । पाहा कवळ सांगाती ॥१॥
देवें दिला खातों भाग । कराल तर करा लाग ॥ध्रु॥
धालें ऐसें पोट । वरी करूनियां बोट ॥२॥
तुका ह्यणे घरीं । मग कै जी या परी ॥३॥

अवघें अवघीकडे । दिलें पाहे मजकडे । अशा सवंगडे । सहित थोरी लागली ॥१॥
कां रे धरिला अबोला । माझा वांटा देई मला । सिदोरीचा केला । झाडा आतां निवडे ना ॥ध्रु॥
भूक लागली अनंता । कां रे नेणसी जाणतां । भागलों वळितां । गाई सैरा ओढाळा ॥२॥
तुका करुणा भाकी । हरि पाहे गोळा टाकी । घेता जाला सुखी । भीतरी वांटी आणीकां ॥३॥

आह्मी गोवळीं रानटें । नव्हों जनांतील धीटें ॥१॥
सिदोरीचा करूं काला । एक वांटितों एकाला ॥ध्रु॥
खेळों आपआपणांशीं । आमचीं तीं आह्मांपाशीं ॥२॥
मिळालों नेणते । तुका कान्होबा भोंवते ॥३॥

अवधियां दिला गोर । मजकरे पाहीना ॥१॥
कां पुढे गोपाळ डोळे चोळी । दुंगा थापली हाणे तोंडा ॥ध्रु॥

आवडती थोर मोटे । मी रे पोरटें दैन्यवाणे ॥२॥
तुका ह्मणे जाणों भाव । जीविंचा देव बुझावी ॥३॥

मृदंग पाटया - अभंग

मार्गे पुढें पाहें सांभाळूनि दोनी ठाय । चुकावूनि जाय गडी राखे गडियांसि ॥१॥
मुरडे दंडा दोहीं तोंडें गडियां सावध करी । भेटतियासंगे तया हाल तुजवरी ॥ध्रु॥
गडियां गडी वांटुनि देई । ज्याचा सोडी ते चि ठार्यीं ॥२॥
अगळ्या बळें करील काय । तुज देणें लागे डोय ॥३॥
नवां घरीं पाउला करीं । सांपडे तो तेथें धरीं ॥४॥
जिंकोनि डाव करीं । टाहो सत्ता आणिकांवरी ॥५॥
सांपडोनि डाई बहु । काळ गुंतलासी ॥६॥
बळिया गडी फळी । फोडी न धरितां त्यांसी ॥७॥
चुकांडी जो खाय मिळोनि अंगीं जाय । गुंतलासी काय तुका ह्मणे अझूनी ॥८॥

पाहा रे तमासा तुमचा येथें नव्हे लाग । देईन तो भाग आलियाचा बाहेरी ॥१॥
जागा रे गोपाळ नो ठार्यीं ठार्यीं जागा । चाहुलीनें भागा दूर मजपासूनि ॥ध्रु॥
न रिघतां ठाव आह्वा ठावा पाळतियां । भयाभीत वांयां तेथें काय चांचपा ॥२॥
तुका ह्मणे हातां चडे जीवाचिये साटीं । मिटक्या देतां गोड मग लागतें शेवटीं ॥३॥

डाई घालुनियां पोरे । त्यांचीं गुरें चुकवीलीं ॥१॥
खेळ खेळतां फोडिल्या डोया । आपण होय निराळा ॥ध्रु॥
मारिती माया घेती जीव । नाही कीव अन्याये ॥२॥
तुका कान्होबा मार्गे । तया अंगें कळों आलें ॥३॥

आतां हें चि जेऊं हें चि जेऊं । सवें घेऊं सिदोरी ॥१॥
हरिनामाचा खिचडा केला । प्रेमें मोहिला साधनें ॥ध्रु॥
चवीं चवीं घेऊं घास । ब्रह्मरस आवडी ॥२॥
तुका ह्मणे गोड लागे । तों तों मागे रसना ॥३॥

अवघें चि गोड जालें । मागीलये भरी आलें ॥१॥
साहय जाला पांडुरंग । दिला अभ्यंतरीं संग ॥ध्रु॥
थडिये पावतां तो वाव । मार्गे वाहावतां ठाव ॥२॥

तुका ह्यणे गेलें । स्वप्नींचें जागें जालें ॥३॥

तुजसवें येतों हरी । आह्वां लाज नाही तरी । उचलिला गिरी । चांग तई वांचलों ॥१॥
मोडा आतां खेळ । गाई गेल्या जाला वेळ । फांकल्या ओढाळ । नाही तो चि आवरा ॥ध्रु.॥
चांग दैवें यमुनेसी वांचलों बुडतां । निलाजिरीं आह्मी नाही भय धाक या अनंता ॥२॥
खातो आगी माती । आतां पुरे हा सांगाती । भोंवतां भोंवेल । आह्वां वाटतें हें चित्तीं ॥३॥
तुका ह्यणे उरी नाही तुजसवें । शाहाणे या भावें दुरी छंद भोळियां सवें ॥४॥

नको आह्वांसवें गोपाळा । येऊं ओढाळा तुझ्या गाई ॥१॥
कोण धांवें त्यांच्या लागें । मार्गे मार्गे येरझारी ॥ध्रु.॥
न बैसती एके ठायीं । धांवती दाही दाहा वाटां ॥२॥
तुका ह्यणे तू राख मनेरी । मग त्या येरी आह्मी जाणों ॥३॥

मागायास गेलों सिदोरी । तुझ्या मायाघरीं गांजियेलों ॥१॥
तुजविणें ते नेदी कोणा । सांगतां खुणा जिवें गेलों ॥ध्रु.॥
वांयांविण केली येरझार । आतां पुरे घर तुझी माया ॥२॥
तुका ह्यणे तूं आह्वां वेगळा । राहें गोपाळा ह्यणउनी ॥३॥

काकुलती येतो हरी । क्षणभरी निवडितां ॥१॥
तुमची मज लागली सवे । ठायींचे नवे नव्हों गडी ॥ध्रु.॥
आणीक बोलाविती फार । बहु थोर नावडती ॥२॥
भाविकें त्यांची आवडी मोठी । तुका ह्यणे मिठी घाली जिवें ॥३॥

वरता वेंघोनि घातली उडी । कळंबाबुडीं यमुनेसी ॥१॥
हरि बुडाला बोंब घाला । घरचीं त्यांला ठावा नाही ॥ध्रु.॥
भवनदीचा न कळे पार । काळिया माजी थोर विखार ॥२॥
तुका ह्यणे काय वाउग्या हाका । हातींचा गमावुनियां थिंका ॥३॥

अवर्घीं मिळोनि कोल्हाळ केला । आतां होता ह्यणती गेला ॥१॥
आपलिया रडती भावें । जयासवें जयापरी ॥ध्रु.॥
चुकलों आह्मी खेळतां खेळ । गेला गोपाळ हातींचा ॥२॥
तुका ह्यणे धांवती थडी । न घली उडी आंत कोणी ॥३॥

भ्यालीं जिवा चुकलीं देवा । नाहीं ठावा जवळीं तो ॥१॥
आहाकटा करिती हाय । हात डोकें पिटिती पाय ॥ध्रु.॥
जवळीं होतां न कळे आह्वां । गेल्या सीमा नाहीं दुःखा ॥२॥
तुका ह्मणे हा लाघवी मोटा । पाहे खोटा खरा भाव ॥३॥

काळिया नाथूनि आला वरी । पैल हरी दाखविती ॥१॥
दुसरिया भावें न कळे कोणा । होय नव्हेसा संदेह मना ॥ध्रु.॥
रूपा भिन्न पालट जाला । गोरें सांवळेंसा पै देखिला ॥२॥
आश्वासीत आला करे । तुका खरें ह्मणे देव ॥३॥

हरि गोपाळांसर्वें सकळां । भेटे गळया गळा मेळवूनी ॥१॥
भाविकें त्यांची आवडी मोठी । सांगे गोष्टी जीविंचिया ॥ध्रु.॥
योगियांच्या ध्याना जो नये । भाकरी त्यांच्या मागोनि खाये ॥२॥
तुका ह्मणे असे शाहाणियां दुरी । बोबडियां दास कामारी ॥३॥

धांव कान्होबा गेल्या गाई । न ह्मणे मी कोण ही काई ॥१॥
आपुलियांचें वचन देवा । गोड सेवा करीतसे ॥ध्रु.॥
मागतां आधीं द्यावा डाव । बळिया मी तो नाहीं भाव ॥२॥
तुका ह्मणे ऐशा सर्वे । अनुसरावें जीवेंभावें ॥३॥

धाकुटयाचे मुखीं घांस घाली माता । वरी करी सत्ता शाहाणियां ॥१॥
ऐसें जाणपर्णे पडिलें अंतर । वाढे तों तों थोर अंतराय ॥ध्रु.॥
दोन्ही उभयतां आपण चि व्याली । आवडीची चाली भिन्न भिन्न ॥२॥
तुका ह्मणे अंगापासूनि निराळें । निवडिलें बळें रडतें स्तनीं ॥३॥

देवाचे ह्मणोनि देवीं अनादर । हें मोठें आश्चर्य वाटतसे ॥१॥
आतां येरा जना ह्मणावें तें काई । जया भार डोई संसाराचा ॥ध्रु.॥
त्यजुनी संसार अभिमान सांटा । जुलूम हा मोटा दिसतसे ॥२॥
तुका ह्मणे अळस करुनियां साहे । बळें कैसे पाहें वांयां जाती ॥३॥

उपदेश तो भलत्या हातीं । जाला चित्तीं धरावा ॥१॥

नये जाऊं पात्रावरी । कवटी सारी नारळें ॥ध्रु.॥
स्त्री पुत्र बंदीजन । नारायण स्मरविती ॥२॥
तुका ह्यणे रत्नसार । परि उपकार चिंधीचे ॥३॥

संतांचे गुण दोष आणितां या मना । केलिया उगाणा सुकृताचा ॥१॥
पिळोनियां पाहे पुष्पाचा परिमळ । चिरोनि केळी केळ गाढव तो ॥ध्रु.॥
तुका ह्यणे गंगे अग्नीसि विटाळ । लावी तो चांडाळ दुःख पावे ॥२॥

चुंबळीचा करी चुंबळीशीं संग । अंगीं वसे रंग क्रियाहीन ॥१॥
बीजा ऐसें फळ दावी परिपाकीं । परिमळ लौकिकीं जाती ऐसा ॥ध्रु.॥
माकडाच्या गळां रत्न कुळांगना । सांडूनियां सुना बिदी धुंडी ॥२॥
तुका ह्यणे ऐसा व्याली ते गाढवी । फजिती ते व्हावी आहे पुढें ॥३॥

सांपडला संदीं । मग बळिया पडे फंदीं ॥१॥
ऐसी कोणी वाहे वेळ । हातीं काळाच्या सकळ ॥ध्रु.॥
दाता मागे दान । जाय याचका शरण ॥२॥
तुका ह्यणे नेणां । काय सांगों नारायणा ॥३॥

सर्प विंचू दिसे । धन अभाग्या कोळसे ॥१॥
आला डोळ्यांसि कवळ । तेणें मळलें उजळ ॥ध्रु.॥
अंगाचे भोंवडी । भोय झाड फिरती धोंडी ॥२॥
तुका ह्यणे नाड । पाप ठाके हिता आड ॥३॥

न देखोन कांहीं । म्या पाहिलें सकळ ही ॥१॥
जालों अवधियांपरी । मी हें माझें ठेलें दुरी ॥ध्रु.॥
न घेतां घेतलें । हातें पायें उसंतिलें ॥२॥
खादलें न खातां । रसना रस जाली घेतां ॥३॥
न बोलोनि बोलें । केलें प्रगट झांकिलें ॥४॥
नाइकिलें कार्नीं । तुका ह्यणे आलें मनीं ॥५॥

ब्रह्मचारी फिर्याद गेला - अभंग

काखे कडासन आड पडे । खडबड खडबडे हुसकलें ॥१॥

दादकरा दादकरा । फजितखोरा लाज नाही ॥ध्रु॥
अवघा जाला राम राम । कोणी कर्म आचरे ना ॥२॥
हरिदासांच्या पडती पायां । ह्यणती तयां नागवावें ॥३॥
दोहीं ठायीं फजीत जालें । पारणें केलें अवकळा ॥४॥
तुका ह्यणे नाश केला । विटंबिला वेश जिहीं ॥५॥

कुटुंबाचा केला त्याग । नाही राग जंव गेला ॥१॥
भजन तें वोंगळवाणें । नरका जाणें चुके ना ॥ध्रु॥
अक्षराची केली आटी । जरी पोटीं संतनिंदा ॥२॥
तुका ह्यणे मार्गे पाय । तया जाय स्थळासि ॥३॥ ॥२॥

तारतिम बरी तोंडा च पुरतें । अंतरा हें येतें अंतरीचें ॥१॥
ऐसी काय बरी दिसे ठकाठकी । दिसतें लौकिकीं सत्या ऐसें ॥ध्रु॥
भोजनांत द्यावें विष कालवूनि । मोहचाळवणी मारावया ॥२॥
तुका ह्यणे मेंद देखों नेदी कुडें । आदर चि पुढें सोंग दावी ॥३॥

ब्रह्मनिष्ठ काडी । जरी जीवानांवे मोडी ॥१॥
तया घडली गुरुहत्या । गेला उपदेश तो मिथ्या ॥ध्रु॥
सांगितलें कानीं । रूप आपुलें वाखाणी ॥२॥
भूतांच्या मत्सरें । ब्रह्मज्ञान नेलें चोरें ॥३॥
शिकल्या सांगे गोष्टी । भेद क्रोध वाहे पोटीं ॥४॥
निंदा स्तुति स्तवनीं । तुका ह्यणे वेंची वाणी ॥५॥

इहलोकींचा हा देहे । देव इच्छिताती पाहें ॥१॥
धन्य आह्मी जन्मा आलों । दास विठोबाचे जालों ॥ध्रु॥
आयुष्याच्या या साधनें । सच्चिदानंद पदवी घेणें ॥२॥
तुका ह्यणे पावठणी । करूं स्वर्गाची निशाणी ॥३॥

पंडित वाचक जरी जाला पुरता । तरी कृष्णकथा ऐके भावें ॥१॥
क्षीर तुपा साकरे जालिया भेटी । तैसी पडे मिठी गोडपणें ॥ध्रु॥
जाणोनियां लाभ घेई हा पदरीं । गोड गोडावरी सेवीं बापा ॥२॥
जाणिवेचें मूळ उपडोनी खोड । जरी तुज चाड आहे तुझी ॥३॥

नाना परिमळद्रव्य उपचार । अंगी उटी सारचंदनाची ॥४॥
जेविलियाविण शून्य ते शृंगार । तैसी गोडी हरिकथेविण ॥५॥
ज्याकारणें वेदश्रुति ही पुराणें । तें चि विव्ठलनाणें तिष्ठे कथे ॥६॥
तुका ह्मणे येर दगडाचीं पेंवें । खळखळ आवघें मूळ तेथें ॥७॥

आणिकांच्या कापिती माना । निष्ठुरपणा पार नाही ॥१॥
करिती बेटे उसणवारी । यमपुरी भोगावया ॥ध्रु॥
संदराचें दैवत केलें । नवस बोले तयासि ॥२॥
तुका ह्मणे नाचति पोरें । खोडितां येरें अंग दुखे ॥३॥

गंधर्व अग्नि सोम भोगिती कुमारी । कोठें चराचरीं त्याग केला ॥१॥
गायत्री स्वमुखें भक्षीतसे मळ । मिळाल्या वाहाळ गंगाओघ ॥ध्रु॥
कागाचिये विष्ठें जन्म पिंपळासि । पांडवकुळासि पाहातां दोष ॥२॥
शकुंतळा सूत कर्ण शृंगी व्यास । यांच्या नामें नाश पातकांसि ॥३॥
गणिका अजामेळ कुब्जा तो विदुर । पाहातां विचार पिंगळेचा ॥४॥
वाल्हा विश्वामित्र वसिष्ठ नारद । यांचे पूर्व शुध्द काय आहे ॥५॥
न व्हावी तीं जालीं कर्म नरनारी । अनुतापें हरी स्मरतां मुक्त ॥६॥
तुका ह्मणे पूर्व नाठवी श्रीहरी । मूळ जो उच्चारी नरक त्यासि ॥७॥

सोनियाचें ताट क्षीरीनें भरिलें । भक्षावया दिलें श्वाना लागीं ॥१॥
मुक्ताफळहार खरासि घातला । कस्तुरी सुकराला चोजविली ॥ध्रु॥
वेदपरायण बधिरा सांगे ज्ञान । तयाची ते खुण काय जाणे ॥२॥
तुका ह्मणे ज्याचें तो चि एक जाणे । भक्तीचें महिमान साधु जाणे ॥३॥

ऐसा हा लौकिक कदा राखवेना । पतितपावना देवराया ॥१॥
संसार करितां ह्मणती हा दोषी । टाकितां आळसी पोटपोसा ॥ध्रु॥
आचार करितां ह्मणती हा पसारा । न करितां नरा निंदिताती ॥२॥
संतसंग करितां ह्मणती हा उपदेशी । येरा अभाग्यासि ज्ञान नाही ॥३॥
धन नाही त्यासि ठायींचा करंटा । समर्थासि ताठा लाविताती ॥४॥
बहु बोलों जातां ह्मणति हा वाचाळ । न बोलतां सकळ ह्मणती गर्वी ॥५॥
भेटिसि न वजातां ह्मणती हा निष्ठुर । येतां जातां घर बुडविलें ॥६॥
लग्न करूं जातां ह्मणती हा मातला । न करितां जाला नपुंसक ॥७॥
निपुत्रिका ह्मणती पहा हो चांडाळ । पातकाचें मूळ पोरवडा ॥८॥

लोक जैसा लोक धरितां धरवे ना। अभक्ता जिरे ना संतसंग ॥९॥
तुका ह्यणे आतां ऐकावें वचन । त्यजुनियां जन भक्ति करा ॥१०॥

धर्म रक्षावया साठीं । करणें आटी आह्मांसि ॥१॥
वाचा बोलों वेदनीती । करूं संतीं केलें तें ॥२॥
न बाणतां स्थिति अंगीं । कर्म त्यागी लंड तो ॥२॥
तुका ह्यणे अधम त्यासी । भक्ति दूषी हरीची ॥३॥

चवदा भुवनें जयाचिये पोटीं । तो चि आह्मीं कंठीं साठविला ॥१॥
काय एक उणें आमुचिये घरीं । वोळगती द्वारीं रिध्दिसिध्दी ॥२॥
असुर जयानें घातले तोडरीं । तो आह्मांसि जोडी कर दोन्ही ॥२॥
रूप नाही रेखा जयासि आकार । आह्मीं तो साकार भक्तीं केला ॥३॥
अनंत ब्रह्मांडें जयाचिये अंगीं । समान तो मुंगी आह्मासाठीं ॥४॥
रिध्दिसिध्दी सुखें हाणितल्या लाता । तेथें या प्राकृता कोण मानी ॥५॥
तुका ह्यणे आह्मी देवाहूनि बळी । जालों हे निराळी ठेवुनि आशा ॥६॥

केला मातीचा पशुपति । परि मातीसि काय ह्यणती । शिवपूजा शिवासी पावे । माती मातीमाजी सामावे ॥१॥
तैसे पूजिती आह्मां संत । पूजा घेतो भगवंत । आह्मी किंकर संतांचे दास । संतपदवी नको आह्मांस ॥२॥
केला पाषाणाचा विष्णु । परी पाषाण नव्हे विष्णु । विष्णुपूजा विष्णुसि अर्पे । पाषाण राहे पाषाणरूपें ॥२॥
केली कांशाची जगदंबा । परि कांसें नव्हे अंबा । पूजा अंबेची अंबेला घेणें । कांसें राहे कांसेंपणें ॥३॥
ब्रह्मानंद पूर्णामाजी । तुका ह्यणे केली कांजी । ज्याची पूजा त्याणें चि घेणें । आह्मी पाषाणरूप राहणें ॥४॥

ते माझे सोयरे सज्जन सांगाती । पाय आठविती विठोबाचे ॥१॥
येरा मानी विधि पाळणापुरतें । देवाचीं तीं भूतें ह्यणोनियां ॥२॥
सर्वभावे जालों वैष्णवांचा दास । करीन त्यांच्या आस उच्छिष्टाची ॥२॥
तुका ह्यणे जैसे मानती हरिदास । तैशी नाही आस आणिकांची ॥३॥

दया तिचें नांव भूतांचें पाळण । अणीक निर्दळण कंटकांचें ॥१॥
पाप त्याचें नांव न विचारितां नीत । भलतें चि उन्मत्त करी सदा ॥२॥
तुका ह्यणे धर्म रक्षावया साठीं । देवास ही आटी जन्म घेणें ॥३॥

करावें गोमटें । बाळा माते तें उमटे ॥१॥

आपुलिया जीवाहूनी । असे वाल्हें तें जननी ॥ध्रु.॥
वियोग तें तिस । त्याच्या उपचारें तें विष ॥२॥
तुका ह्मणे पायें । डोळा सुखावे ज्या न्यायें ॥३॥

कन्या सासुन्यासि जाये । मार्गे परतोनी पाहे ॥१॥
तैसें जालें माझ्या जिवा । केव्हां भेटसी केशवा ॥ध्रु.॥
चुकलिया माये । बाळ हुरु हुरु पाहे ॥२॥
जीवना वेगळी मासोळी । तुका ह्मणे तळमळी ॥३॥

हार्तीं होन दावी बेना । करिती लेंकीच्या धारणा ॥१॥
ऐसे धर्म जाले कळीं । पुण्य रंक पाप बळी ॥ध्रु.॥
सांडिले आचार । द्विज चाहाड जाले चोर ॥२॥
टिळे लपविती पातडीं । लेती विजारा कातडीं ॥३॥
बैसोनियां तक्तां । अन्नंविण पिडिती लोकां ॥४॥
मुदबख लिहिणें । तेलतुपावरी जिणें ॥५॥
नीचाचे चाकर । चुकलिया खाती मार ॥६॥
राजा प्रजा पीडी । क्षेत्री दुश्चितासी तोडी ॥७॥
वैश्यशूद्रादिक । हे तों सहज नीच लोक ॥८॥
अवघे बाहय रंग । आंत हिरवें वरी सोंग ॥९॥
तुका ह्मणे देवा । काय निद्रा केली धांवा ॥१०॥

साळंकृत कन्यादान । करितां पृथ्वीसमान ॥१॥
परि तें न कळे या मूढा । येइल कळों भोग पुढां ॥ध्रु.॥
आचरतां कर्म । भरे पोट राहे धर्म ॥२॥
सत्या देव साहे । ऐसें करुनियां पाहें ॥३॥
अन्न मान धन । हें तों प्रारब्धा आधीन ॥४॥
तुका ह्मणे सोस । दुःख आतां पुढें नास ॥५॥

दिवटया वाघें लावुनि खाणें । करुनि मंडण दिली हार्तीं ॥१॥
नवरा नेई नवरी घरा । पूजन वरा पाद्याचें ॥ध्रु.॥
गौरविली विहीण व्याही । घडिलें कांहीं ठेवूं नका ॥२॥
करूं द्यावें न्हावें वरें । ठायीचें कां रे न कळे चि ॥३॥
वन्हडियांचे लागे पाठीं । जैसी उटिका तेलीं ॥४॥

तुका ह्यणे जोडिला थुंका । पुढें नरका सामग्री ॥५॥

ब्रह्महत्या मारिल्या गाई । आणीक काई पाप केलें ॥१॥
ऐका जेणें विकिली कन्या । पवाडे त्या सुन्याचे ॥ध्रु॥
नरमांस खादली भाडी । हाका मारी ह्यणोनि ॥२॥
अवघें पाप केलें तेणें । जेणें सोनें अभिळां ाषिलें ॥३॥
उच्चारितां मज तें पाप । जिव्हे कांप सुटतसे ॥४॥
तुका ह्यणे कोरान्न रांड । बेटा भांड मागे ना कां ॥५॥

याचा कोणी करी पक्ष । तो ही त्याशी समतुल्य ॥१॥
फुकासाठीं पावे दुःखाचा विभाग । पूर्वजांसि लाग निरयदंडीं ॥ध्रु॥
ऐके राजा न करी दंड । जरि या लंड दुष्टासि ॥२॥
तुका ह्यणे त्याचें अन्न । मद्यपाना समान ॥३॥

कपट कांहीं एक । नेणें भुलवायाचें लोक ॥१॥
तुमचें करितोर् कीत्तन । गातों उत्तम ते गुण ॥ध्रु॥
दाऊं नेणें जडीबुटी । चमत्कार उठाउठी ॥२॥
नाहीं शिष्यशाखा । सांगों अयाचित लोकां ॥३॥
नव्हे मठपति । नाहीं चाहुरांची वृत्ति ॥४॥
नाहीं देवार्चन । असे मांडिलें दुकान ॥५॥
नाहीं वेताळ प्रसन्न । कांहीं सांगों खाण खुण ॥६॥
नव्हे पुराणिक । करणें सांगणें आणीक ॥७॥
नेणें वाद घटा पटा । करितां पंडित करंटा ॥८॥
नाहीं जाळीत भणदीं । उदो ह्यणोनि आनंदी ॥९॥
नाहीं हालवीत माळा । भोंवतें मेळवुनि गबाळा ॥१०॥
आगमीचें कुडें नेणें । स्तंभन मोहन उच्चाटणें ॥॥
नव्हे यांच्या ऐसा । तुका निरयवासी पिसा ॥॥

रडोनियां मान । कोण मागतां भूषण ॥१॥
देवें दिलें तरी गोड । राहे रुचि आणि कोड ॥ध्रु॥
लावितां लावणी । विके भीके केज्या दानी ॥२॥
तुका ह्यणे धीरा । विण कैसा होतो हिरा ॥३॥

पूज्या एकासर्नीं आसर्नीं आसन । बैसतां गमन मातेशीं तें ॥१॥
सांगतो ते धर्म नीतीचे संकेत । सावधान हित व्हावें तरी ॥ध्रु॥
संतां ठाया ठाव पूजनाची इच्छा । जीवनीं च वळसा सांपडला ॥२॥
तुका ह्याने एकाएकीं वरासर्नें । दुजें तेथें भिन्न अशोभ्य तें ॥३॥

जेणें मुखें स्तवी । तें चि निंदे पाठीं लावी ॥१॥
ऐसी अधमाची याती । लोपी सोनें खाय माती ॥ध्रु॥
गुदद्वारा वाटे । मिष्टान्नांचा नरक लोटे ॥२॥
विंचु लाभाविण । तुका ह्याने वाहे शीण ॥३॥

अधमाची यारी । रंग पतंगाचे परी ॥१॥
विटे न लगतां क्षण । मोल जाय वांयां विण ॥ध्रु॥
सर्पाचिया परी । विषें भरला कल्हारीं ॥२॥
तुका ह्याने देवा । मज झणी ऐसे दावा ॥३॥

आणिकांची स्तुति आह्यां ब्रह्महत्या । एका वांचूनि त्या पांडुरंगा ॥१॥
आह्यां विष्णुदासां एकविध भाव । न ह्याणों या देव आणिकांसि ॥ध्रु॥
शतखंड माझी होईल रसना । जरी या वचना पालटेन ॥२॥
तुका ह्याने मज आणिका संकल्पें । अवघीं च पापें घडतील ॥३॥

तान्हेल्याची धणी । फिटे गंगा नव्हे उणी ॥१॥
माझे मनोरथ सिध्दी । पाववावे कृपानिधी ॥ध्रु॥
तूं तों उदाराचा राणा । माझी अल्प चि वासना ॥२॥
कृपादृष्टीं पाहें । तुका ह्याने होई साहे ॥३॥

संताचा अतिक्रम । देवपूजा तो अधर्म ॥१॥
येती दगड तैसे वरी । मंत्रपुष्पें देवा शिरीं ॥ध्रु॥
अतीतासि गाळी । देवा नैवेद्यासी पोळी ॥२॥
तुका ह्याने देवा । ताडण भेदकांची सेवा ॥३॥

करणें तें देवा । हे चि एक पावे सेवा ॥१॥

अवघें घडे येणे सांग । भक्त देवाचें तें अंग ॥ध्रु.॥
हें चि एक वर्म । काय बोलिला तो धर्म ॥२॥
तुका ह्मणे खरें । खरें त्रिवाचा उत्तरें ॥३॥

मार्गे नेणपर्णे घडलें तें क्षमा । आतां देतो सीमा करुनियां ॥१॥
परनारीचें जया घडलें गमन । दावीतो वदन जननीरत ॥ध्रु.॥
उपदेशा वरी मन नाहीं हातीं । तो आह्मां पुढती पाहूं नये ॥२॥
तुका ह्मणे साक्षी असों द्यावें मन । घातली ते आण पाळावया ॥३॥

आणिकांच्या घातें । ज्यांचीं निवतील चित्तें ॥१॥
ते चि ओळखावे पापी । निरयवासी शीघ्रकोपी ॥ध्रु.॥
कान पसरोनी । ऐके वदे दुष्ट वाणी ॥२॥
तुका ह्मणे भांडा । धीर नाहीं ज्याच्या तोंडा ॥३॥

हनुमंतस्तुति - अभंग

शरण शरण जी हनुमंता । तुज आलों रामदूता ॥१॥
काय भक्तीच्या त्या वाटा । मज दावाव्या सुभटा ॥ध्रु.॥
शूर आणि धीर । स्वामिकाजीं तूं सादर ॥२॥
तुका ह्मणे रुद्रा । अंजनीचिया कुमरा ॥३॥

केली सीताशुध्दी । मूळ रामायणा आधीं ॥१॥
ऐसा प्रतापी गहन । सुरां सकळ भक्तांचें भूषण ॥ध्रु.॥
जाऊनि पाताळा । केली देवाची अवकळा ॥२॥
राम लक्ष्मण । नेले आणिले चोरून ॥३॥
जोडूनियां कर । उभा सन्मुख समोर ॥४॥
तुका ह्मणे जपें । वायुसुता जाती पापें ॥५॥

काम घातला बांदोडी । काळ केला देशधडी ॥१॥
तया माझें दंडवत । कपिकुळीं हनूमंत ॥ध्रु.॥
शरीर वज्रा ऐसें । कवळी ब्रह्मांड जो पुच्छे ॥२॥
रामाच्या सेवका । शरण आलों ह्मणे तुका ॥३॥

हनुमंत महाबळी । रावणाची दाढी जाळी ॥१॥
तया माझा नमस्कार । वारंवार निरंतर ॥ध्रु॥
करोनी उड्डाण । केलें लंकेचें दहन ॥२॥
जाळीयेली लंका । धन्य धन्य ह्यणे तुका ॥३॥ ॥४॥

कुंभ अवघा एक आवा । पाकीं एकीं गुफे डावा ॥१॥
ऐसे भिन्न भिन्न साटे । केले प्रारब्धानें वांटे ॥ध्रु॥
हिरे दगड एक खाणी । कैचें विजातीसी पाणी ॥२॥
तुका ह्यणे शिरीं । एक एकाची पायरी ॥३॥

मांडे पुऱ्या मुखें सांगों जाणे मात । तोंडीं लाळ हात चोळी रिते ॥१॥
ऐसियाच्या गोष्टी फिक्या मिठेंविण । रुचि नेदी अन्न चवी नाही ॥ध्रु॥
बोलों जाणे अंगीं नाहीं शूरपण । काय तें वचन जाळावें तें ॥२॥
तुका ह्यणे बहुतोंडे जे वाचाळ । तेंग तें च मूळ लटिक्याचें ॥३॥

न लगे चंदना सांगावा परिमळ । वनस्पतिमेळ हाकारुनी ॥१॥
अंतरीचें धांवें स्वभावं बाहेरी । धरितां ही परी आवरे ना ॥ध्रु॥
सूर्य नाहीं जागें करीत या जना । प्रकाश किरणा कर ह्रून ॥२॥
तुका ह्यणे मेघ नाचवी मयूरें । लपवितां खरें येत नाही ॥३॥

चंदनाचे हात पाय ही चंदन । परिसा नाहीं हीन कोणी अंग ॥१॥
दीपा नाहीं पाठीं पोटीं अंधकार । सर्वांगें साकर अवघी गोड ॥ध्रु॥
तुका ह्यणे तैसा सज्जनापासून । पाहातां अवगुण मिळे चि ना ॥२॥

मन करा रे प्रसन्न । सर्व सिध्दीचें कारण । मोक्ष अथवा बंधन । सुख समाधान इच्छा ते ॥१॥
मनं प्रतिमा स्थापिली । मनं मना पूजा केली । मनं इच्छा पुरविली । मन माउली सकळांची ॥ध्रु॥
मन गुरू आणि शिष्य । करी आपुलें चि दास्य । प्रसन्न आपआपणास । गति अथवा अधोगति ॥२॥
साधक वाचक पंडित । श्रोते वक्ते एका मात । नाहीं नाहीं आनुदैवत । तुका ह्यणे दुसरें ॥३॥

मायबापें जरी सर्पीण बोका । त्यांचे संगें सुखा न पवे बाळ ॥१॥
चंदनाचा शूळ सोनियाची बेडी । सुख नेदी फोडी प्राण नाशी ॥२॥

तुका ह्यणे नरकीं घाली अभिमान । जरी होय ज्ञान गर्व ताठा ॥३॥

शिकल्या बोलाचे सांगतील वाद । अनुभव भेद नाही कोणा ॥१॥
पंडित हे ज्ञानी करितील कथा । न मिळती अर्था निजसुखा ॥२॥
तुका ह्यणे जैसी लांचासाठी ग्वाही । देतील हे नाही ठावी वस्तु ॥३॥

प्रारब्ध क्रियमाण । भक्तां संचित नाही जाण ॥१॥
अवघा देव चि जाला पाहीं । भरोनियां अंतर्बाहीं ॥ध्रु॥
सत्वरजतमबाधा। नव्हे हरिभक्तांसि कदा ॥२॥
खाय बोले करी । अवघा त्यांच्या अंगें हरी ॥३॥
देवभक्तपण । तुका ह्यणे नाही भिन्न ॥४॥

शास्त्राचें जें सार वेदांची जो मूर्ति । तो माझा सांगाती प्राणसखा ॥१॥
ह्यणउनी नाही आणिकांचा पांग । सर्व जालें सांग नामें एका ॥ध्रु॥
सगुण निर्गुण जयाचीं अंगें । तो चि आह्वां संगें क्रीडा करी ॥२॥
तुका ह्यणे आह्मी विधीचे जनिते । स्वयंभू आइते केले नव्हों ॥३॥

ऐका महिमा आवडीचीं । बोरें खाय भिलटीचीं ॥१॥
थोर प्रेमाचा भुकेला । हा चि दुष्काळ तयाला । अष्टमा सिध्दीला । न मनी क्षीरसागराला ॥ध्रु॥
पव्हे सुदामदेवाचे । फके मारी कोरडे च ॥२॥
न ह्यणे उच्छिष्ट अथवा थोडे । तुका ह्यणे भक्तीपुढें ॥३॥

कोणें तुझा सांग केला अंगीकार । निश्चिति त्वां थोर मानियेली ॥१॥
कोणें ऐसा तुज उपदेश केला । नको या विडुला शरण जाऊं ॥ध्रु॥
तेव्हां तुज कोण घालील पाठीसी । घासील भूमीसी वदन यम ॥२॥
कां रे नागवसी आयुष्य खातो काळ । दिसेंदिस बळ क्षीण होतें ॥३॥
तुका ह्यणे यासि सांगा कोणी तरी। विसरला हरी मायबाप ॥४॥

साधूनी बचनाग खाती तोळा तोळा । आणिकार्ते डोळां न पाहवे ॥१॥
साधूनी भुजंग धरितील हातीं । आणिकें कापती देखोनियां ॥२॥
असाध्य तें साध्य करितां सायास । कारण अभ्यास तुका ह्यणे ॥३॥

आमचे गोसावी अयाचितवृत्ती । करवी शिष्याहातीं उपदेश ॥१॥
दगडाची नाव आधींच ते जड । ते काय दगड तारुं जाणे ॥१॥
तुका ह्याने वेष विटंबिला त्यांनी । सोंगसंपादणी करिती परी॥३॥

मृगजळा काय करावा उतार । पावावया पार पैल थडी ॥१॥
खापराचे होन खेळती लेंकुरें । कोण त्या वेव्हारें लाभ हाणि ॥ध्रु॥
मंगळदायक करिती कुमारी । काय त्यांची खरी सोयरीक ॥२॥
स्वप्नींचें जें सुखदुःख जालें काहीं । जागृतीं तो नाहीं साच भाव ॥३॥
सारीं जालीं मेलीं लटिकें वचन । बध्द मुक्त शीण तुका ह्याने ॥४॥

माझें ह्याणतां याला कां रे नाहीं लाज । कन्या पुत्र भाज धन वित्त ॥१॥
कोणी सोडवी ना काळाचे हातींचें । एकाविणें साचें नारायणा ॥२॥
तुका ह्याने किती सांगावें चांडाळा । नेणे जीवकळा कोण्या जीतो ॥३॥

आंधळ्यासि जन अवघे चि आंधळे । आपणासि डोळे दृष्टी नाहीं ॥१॥
रोग्या विषतुल्य लागे हें मिष्टान्न । तोंडासि कारण चवी नाहीं ॥२॥
तुका ह्याने शुध्द नाहीं जो आपण । तया त्रिभुवन अवघें खोटें ॥३॥

छळी विष्णुदासा कोणी । त्याची अमंगळ वाणी ॥१॥
येऊं न द्यावा समोर । अभागी तो दुराचार ॥ध्रु॥
नावडे हरिकथा । त्याची व्यभिचारीण माता ॥२॥
तुका ह्याने याति । भ्रष्ट तयाचि ते मति ॥३॥

बोलविसी तैसैं आणीं अनुभवा । नाहीं तरी देवा विटंबना ॥१॥
मिठेंविण काय करावें मिष्टान्न । शव जीवेंविण शृंगारिले ॥ध्रु॥
संपादणीविण विटंबिले सोंग । गुणेंविण चांग रूप हीन ॥२॥
कन्यापुत्रेंविण मंगळदायकें । वेचिलें हें फिके द्रव्य तरी ॥३॥
तुका ह्याने तैसी होते मज परी । न देखे अंतरीं प्रेमभाव ॥४॥

अंगीं ज्वर तया नावडे साकर । जन तो इतर गोडी जाणे ॥१॥
एकाचिये तोंडीं पडिली ते माती । अवघे ते खाती पोटभरी ॥ध्रु॥
चारितां बळें येत असे दांतीं । मागोनियां घेती भाग्यवंत ॥२॥

तुका ह्यणे नसे संचित हें बरें । तयासि दुसरें काय करी ॥३॥

धिग जीणें तो बाईले आधीन । परलोक मान नाही दोन्ही ॥१॥

धिग जीणें ज्याचें लोभावरी मन । अतीतपूजन घडे चि ना ॥ध्रु.॥

धिग जीणें आळस निद्रा जया फार । अमित आहार अघोरिया ॥२॥

धिग जीणें नाहीं विवेक वैराग्य । झुरे मानालागीं साधुपणा ॥३॥

तुका ह्यणे धिग ऐसे जाले लोक । निंदक वादक नरका जाती ॥४॥

अरे हें देह व्यर्थ जावें । ऐसें जरी तुज व्हावें । द्यूतकर्म मनोभावें । सारीपाट खेळावा ॥१॥

मग कैचें हरिचें नाम । निजेलिया जागा राम । जन्मोजन्मींचा अधम । दुःख थोर धिलें ॥ध्रु.॥

विषयसुखाचा लंपट । दासीगमनीं अतिधीट । तया तेचि वाट । अधोगती जावया ॥२॥

अणीक एक कोड । नरका जावयाची चाड । तरी संतनिंदा गोड । करीं कवतुर्कें सदा ॥३॥

तुका ह्यणे ऐसें । मना लावी राम पिसें । नाहीं तरी आलिया सायासें । फुकट जासी ठकोनी ॥४॥

अवघें ब्रह्मरूप रिता नाहीं ठाव । प्रतिमा तो देव कैसा नव्हे ॥१॥

नाहीं भाव तया सांगावें तें किती । आपुल्याला मतीं पाषांडिया ॥ध्रु.॥

जया भावें संत बोलिले वचन । नाहीं अनुमोदन शाब्दिकांसि ॥२॥

तुका ह्यणे संतीं भाव केला बळी । न कळतां खळीं दूषिला देव ॥३॥

एक तटस्थ मानसीं । एक सहज चि आळसी ॥१॥

दोन्ही दिसती सारिखीं । वर्म जाणे तो पारखी ॥ध्रु.॥

एक ध्यानीं करिती जप । एक बैसुनि घेती झोप ॥२॥

एकां सर्वस्वाचा त्याग । एकां पोटासाठीं जोग ॥३॥

एकां भक्ति पोटासाठीं । एकां देवासवें गांठी ॥४॥

वर्म पोटीं एका । फळें दोन ह्यणे तुका ॥५॥

काय कळे बाळा । बाप सदैव दुबळा ॥१॥

आहे नाहीं हें न कळे । हातीं काय कोण्या वेळे ॥ध्रु.॥

देखिलें तें दृष्टी । मागे घालूनियां मिठी ॥२॥

तुका ह्यणे भावें । माझ्या मज समजावें ॥३॥

भजन घाली भोगावरी । अकर्तव्य मनीं धरी ॥१॥

धिग त्याचें साधुपण । विटाळूनी वर्ते मन ॥ध्रु॥
नाहीं वैराग्याचा लेश । अर्थचाड जावें आस ॥२॥
हें ना तें सें जालें । तुका ह्मणे वांयां गेलें ॥३॥

एकादशीस अन्न पान । जे नर करिती भोजन । श्वानविष्टे समान । अधम जन तो एक ॥१॥
ऐका व्रताचें महिमान । नेमैं आचरती जन । गाती ऐकतीं हरिकीर्तन । ते समान विष्णूशीं ॥ध्रु॥
अशुध्द विटाळसीचें खळ । विडा भक्षितां तांबूल । सांपडे सबळ । काळाहार्तीं न सुटे ॥२॥
सेज बाज विलास भोग । करी कामिनीशीं संग । तया जोडे क्षयरोग । जन्मव्याधी बळिवंत ॥३॥
आपण न वजे हरिकीर्तना । अणिकां वारी जातां कोणा । त्याच्या पापें जाणा । ठेंगणा महा मेरु ॥४॥
तया दंडी यमदूत । जाले तयाचे अंकित । तुका ह्मणे व्रत । एकादशी चुकलीया ॥५॥

करवितां व्रत अर्थे पुण्य लाभे । मोडवितां दोघे नरका जाती ॥१॥
शुध्दबुद्धि होय दोघां एक मान । चोरासवें कोण जिवें राखे ॥ध्रु॥
आपुलें देऊनी आपुला चि घात । न करावा थीत जाणोनियां ॥२॥
देऊनियां वेच धाडी वाराणसी । नेदावें चोरासि चंद्रबळ ॥३॥
तुका ह्मणे तप तीर्थ व्रत याग । भक्ति हे मारग मोडूं नये ॥४॥

इनामाची भरली पेठ । वाहाती दाट मारग ॥१॥
अवघेची येती वाण । अवघे शकुन लाभाचे ॥ध्रु॥
अडचणी त्या केल्या दुरी । देण्या उरी घेण्याच्या ॥२॥
तुका ह्मणे जोडी जाली । ते आपुली आपणा ॥३॥

वेदाचें गव्हर न कळे पाठकां । अधिकार लोकां नाहीं येरां ॥१॥
विठोबाचें नाम सुलभ सोपारें । तारी एक सरे भवसिंधु ॥ध्रु॥
जाणत्या असाध्य मंत्र तंत्र काळ । येर तो सकळ मूढ लोक ॥२॥
तुका ह्मणे विधि निषेध लोपला । उच्छेद या जाला मारगाचा ॥३॥

विधीनें सेवन । विषयत्यागार्ते समान ॥१॥
मुख्य धर्म देव चित्तीं । आदि अवसान अंतीं ॥ध्रु॥
बहु अतिशय खोटा । तर्कें होती बहु वाटा ॥२॥
तुका ह्मणे भावें । कृपा करीजेते देवें ॥३॥

येथीचिया अळंकारें । काय खरें पूजन ॥१॥
वैकुंठीच्या लावूं वाटा । सर्व साटा ते ठायीं ॥ध्रु॥
येथीचिया नाशवंतें । काय रितें चाळवूं ॥२॥
तुका ह्मणे वैष्णव जेन । माझे गण समुदाय ॥३॥

उजळावया आलों वाटा । खरा खोटा निवाड ॥१॥
बोलविले बोल बोलें । धनीविठ्ठला सन्निध ॥ध्रु॥
तरी मनीं नाहीं शंका । बळें एका स्वामीच्या ॥२॥
तुका ह्मणे नये आह्मां । पुढें कामा गबाळ ॥३॥

बोलावें तें धर्मा मिळे । बरे डोळे उघडूनि ॥१॥
काशासाठीं खावें शेण । जेणें जन थुंकी तें ॥ध्रु॥
दुजें ऐसें काय बळी । जें या जाळी अग्रीसि ॥२॥
तुका ह्मणे शूर रणीं । गांढें मनीं बुरबुरी ॥३॥

बरा कुणबी केलों । नाहीं तरि दंभेंचि असतों मेलों ॥१॥
भलें केलें देवराया । नाचे तुका लागे पायां ॥ध्रु॥
विद्या असती कांहीं । तरी पडतों अपायीं ॥२॥
सेवा चुकतों संताची । नागवण हे फुकाची ॥३॥
गर्व होता ताठा । जातों यमपंथें वाटा ॥४॥
तुका ह्मणे थोरपणें । नरक होती अभिमानें ॥५॥

दाता नारायण । स्वयें भोगिता आपण ॥१॥
आतां काय उरलें वाचे । पुढें शब्द बोलायाचे ॥ध्रु॥
देखती जे डोळे । रूप आपुलें तें खेळे ॥२॥
तुका ह्मणे नाद । जाला अवघा गोविंद ॥३॥

कृपा करुनी देवा । मज साच तें दाखवा ॥१॥
तुह्मी दयावंत कैसे । कीर्ति जगामाजी वसे ॥ध्रु॥
पाहोनियां डोळं । हातीं ओढवाल काळा ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । माझा करावा कुठावा ॥३॥

ठायींची ओळखी । येइल टाकुं टाका सुखीं ॥१॥
तुमचा जाईल ईमान । माझे कपाळीं पतन ॥ध्रु.॥
ठेविला तो ठेवा। अभिळाषें बुडवावा ॥२॥
मनीं न विचारा । तुका ह्मणे हे दातारा ॥३॥

तुजें वर्म ठावें । माझ्या पाडियेलें भावें ॥१॥
रूप कासवाचे परी । धरुनि राहेन अंतरीं ॥ध्रु.॥
नेदी होऊं तुटी । मेळवीन दृष्टादृष्टी ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । चिंतन ते तुझी सेवा ॥३॥

गहूं एकजाती । परी त्या पाधाणी नासिती ॥१॥
वर्म जाणावें तें सार । कोठें काय थोडें फार ॥ध्रु.॥
कमाईच्या सारें । जाति दाविती प्रकार ॥२॥
तुका ह्मणे मोल । गुणा मिथ्या फिके बोल ॥३॥

पुण्यवंत व्हावें । घेतां सज्जनांची नांवें ॥१॥
नेघे माझे वाचे तुटी । महा लाभ फुकासाठी ॥ध्रु.॥
विश्रांतीचा ठाव । पार्यी संतांचिया भाव ॥२॥
तुका ह्मणे जपें । संतांचिया जाती पापें ॥३॥

देव होईजेत देवाचे संगती । पतन पंगती जगाचिया ॥१॥
दोहीकडे दोन्ही वाहातील वाटा । करितील सांटा आपुलाला ॥ध्रु.॥
दाखविले परी नाहीं वर्जिजेतां । आला तो तो चित्ता भाग भरा ॥२॥
तुका ह्मणे अंगीं आवडीचें बळ । उपदेश मूळबीजमात्र ॥३॥

शोधिसील मूळें । त्याचें करीसी वाटोळें ॥१॥
ऐसे संतांचे बोभाट । तुझे बहु जाले तट ॥ध्रु.॥
लौकिका बाहेरी । घाली रोंखीं जया धरी ॥२॥
तुका ह्मणे गुण । तुझा लागलिया शून्य ॥३॥

वैद वाचविती जीवा । तरी कोण ध्यातें देवा ॥१॥
काय जाणों कैसी परी । प्रारब्ध तें ठेवी उरी ॥ध्रु.॥

नवसें कन्यापुत्र होती । तरि कां करणें लागे पती ॥२॥
जाणे हा विचार । स्वामी तुकयाचा दातार ॥३॥

मारगीं बहुत । या चि गेले साधुसंत ॥१॥
नका जाऊ आडराणें । ऐसीं गर्जती पुराणें ॥ध्रु॥
चोखाळिल्या वाटा । न लगे पुसाव्या धोपटा ॥२॥
झळकती पताका । गरुड टके ह्याने तुका ॥३॥

कार्तिकीचा सोहळा । चला जाऊं पाहूं डोळां । आले वैकुंठ जवळां । सन्निध पंढरीये ॥१॥
पीक पिकलें घुमरी । प्रेम न समाये अंबरीं । अवघी मातली पंढरी । घरोघरीं सुकाळ ॥ध्रु॥
चालती स्थिर स्थिर । गरुड टक्यांचे भार । गर्जती गंभीर । टाळ श्रुति मृदंग ॥२॥
मिळालिया भद्रजाती । कैशा आनंदें डुलती । शूर उठावती । एका एक आगळे ॥३॥
नामामृत कल्लोळ । वृंदें कोंदलीं सकळ । आले वैष्णवदळ । कळिकाळ कांपती ॥४॥
आस करिती ब्रह्मादिक । देखुनि वाळवंटीचें सुख । धन्य धन्य मृत्युलोक । ह्यणती भाग्याचे कैसे ॥५॥
मरण मुक्ति वाराणसी । पितृऋण गया नासी । उधार नाहीं पंढरीसि । पायापार्शीं विठोबाच्या ॥६॥
तुका ह्याने आतां । काय करणें आह्मां चिंता । सकळ सिध्दींचा दाता । तो सर्वथा नुपेक्षी ॥७॥

जया दोषां परीहार । नाहीं नाहीं धुंडितां शास्त्र । ते हरती अपार । पंढरपुर देखिलिया ॥१॥
धन्य धन्य भीमातीर । चंद्रभागा सरोवर । पद्मातीर्थी विव्हल वीर । क्रीडास्थळ वेणुनादीं ॥ध्रु॥
सकळतीर्थाचें माहेर । भूवैकुंठ निर्विकार । होतो नामाचा गजर । असुरकाळ कांपती ॥२॥
नाहीं उपमा द्यावया । सम तुल्य आणिका ठाया । धन्य भाग्य जयां । जे पंढरपूर देखती ॥३॥
उपजोनि संसारीं । एक वेळ पाहें पा पंढरी । महा दोषां कैची उरी । देवभक्त देखिलिया ॥४॥
ऐसी विष्णूची नगरी । चतुर्भुज नर नारी । सुदर्शन घरटी करी । रीग न पुरे कळिकाळा ॥५॥
तें सुख वर्णावया गति । एवढी कैची मज मति । जे पंढरपुरा जाती । ते पावती वैकुंठ ॥६॥
तुका ह्याने या शब्दाचा । जया विश्वास नाहीं साचा । अधम जन्मांतरिचा । तया पंढरी नावडे ॥७॥

एक नेणतां नाडली । एकां जाणिवेची भुली ॥१॥
बोलों नेणें मुकें । वेडें वाचाळ काय निकें ॥ध्रु॥
दोहीं सवा नाड । विहीर एकीकडे आड ॥२॥
तुका ह्याने कर्म । तुझें कळों नेदी वर्म ॥३॥

ह्यणवितों दास । मज एवढी च आस ॥१॥

परी ते अंगीं नाहीं वर्म । करीं आपुला तूं धर्म ॥ध्रु.॥
बडबडितों तोंडें । रितें भावेंविण धेंडें ॥२॥
तुका ह्मणे बरा । दावूं जाणतों पसारा ॥३॥

पूजा समाधानें । अतिशयें वाढे सीण ॥१॥
हें तों जाणां तुह्मी संत । आहे बोलिली ते नीत ॥ध्रु.॥
पाहिजे तें केलें । सहज प्रसंगीं घडलें ॥२॥
तुका ह्मणे माथा । पार्यीं ठेवीं तुह्मां संतां ॥३॥

स्वर्णीचिया गोष्टी । मज धरिलें होतें वेठी । जालिया सेवटीं । जालें लटिकें सकळ ॥१॥
वायां भाकिली करुणा । मूळ पावावया सिणा । राव रंक राणा । कैचे स्थानावरि आहे ॥ध्रु.॥
सोसिलें तें अंगें । खरें होतें नव्हतां जागें । अनुभव ही सांगे । दुःखें डोळे उघडीले ॥२॥
तुका ह्मणे संतीं । सावचित केलें अंतीं । नाहीं तरि होती । टाळी बैसोनि राहिली ॥३॥

आसुरी स्वभाव निर्दय अंतर । मानसीं निष्ठुर अतिवादी ॥१॥
याति कुळ येथें असे अप्रमाण । गुणाचें कारण असे अंगीं ॥ध्रु.॥
काळकुट पितळ सोनें शुध्द रंग । अंगाचेंच अंग साक्ष देतें ॥२॥
तुका ह्मणे बरी जातीसवें भेटी । नवनीत पोटीं सांटविलें ॥३॥

बाळपर्णी हरि । खेळे मथुरेमाझारी । पार्यीं घागरिया सरी । कडदोरा वांकी ।
मुख पाहे माता । सुख न माये चित्ता । धन्य मानव संचिता । वोडवलें आजि ॥१॥
बाळ चांगलें वो । बाळ चांगलें वो । ह्मणतां चांगलें ।
वेळ लागे तया बोलें । जीवापरीस तें वाल्हे । मज आवडतें ॥ध्रु.॥
मिळोनियां याती । येती नारी कुमारी बहुती । नाही आठव त्या चित्तीं । देहभाव कांहीं ।
विसरल्या घरें । तान्हीं पारठीं लेकुरें । धाक सांडोनियां येरें । तान भूक नाही ॥२॥
एकी असतील घरीं । चित्त तयापासीं परी । वेगीं करोनि वोसरी । तेथें जाऊं पाहे ।
लाज सांडियेली वोज । नाहीं फजितीचें काज । सुख सांडोनियां सेज । तेथें धाव घाली ॥३॥
वेधियेल्या बाळा । नर नारी या सकळा । बाळा खेळवी अबला । त्याही विसरल्या ।
कुमर कुमारी । नाभाव हा शरीरीं । दृष्टी न फिरे माघारी । तया देखतां हे ॥४॥
वैरभाव नाही । आप पर कोणीं कांहीं । शोक मोह दुःख ठार्यीं । तया निरसलीं ।
तुका ह्मणे सुखी । केलीं आपणासारिखीं । स्वामी माझा कवतुर्के । बाळवेषें खेळे ॥५॥

अशोकाच्या वर्नीं सीता शोक करी । कां हों अंतरले रघुनाथ दुरी ।
येउनि गुंफेमाजी दुष्टें केली चोरी । कांहो मज आणिले अवघड लंकापुरी ॥१॥
सांगा वो त्रीजटे सखिये ऐसी मात । देईल कां नेदी भेटी रघुनाथ ।
मन उताविळ जाला दुरी पंथ । राहों न सके प्राण माझा कुडी आंत ॥ध्रु॥
काय दुष्ट आचरण होतें म्यां केलें । तीर्थ व्रत होतें कवणाचें भंगीलें ।
गाईवत्सा पत्नीपुरुषा विघडिलें । न कळे वो संचित चरण अंतरले ॥२॥
नाडियेलें आशा मृगकांतिसोने । धाडिलें रघुनाथा पाठिलागे तेणें ।
उलंघिली आझा माव काय मी जाणें । देखुनी सूनाट घेउनि आलें सुनें ॥३॥
नाहीं मूळ मारग लाग अणीक सोये । एकाविण नामें रघुनाथाच्या माये ।
उपटी पक्षिया एक देउनि पाये । उदकवेढ्यामध्ये तेथें चाले काये ॥४॥
जनकाची नंदिनी दुःखें ग्लानी थोरी । चुकली कुरंगिणी मेळा तैशा परी ।
संमोखी त्रीजटा स्थिर स्थिर वो करी । घेइल तुकयास्वामी राम लंकापुरी ॥५॥

वीट नेघे ऐसें रांधा । जेणें बाधा उपजे ना ॥१॥
तरी च तें गोड राहे । निरें पाहे स्वयंभ ॥ध्रु॥
आणिकां गुणां पोटीं वाव । दावी भाव आपुला ॥२॥
तुका ह्मणे शुध्द जाती । ते मागुती परतेना ॥३॥

नव्हतों सावचित । तेणें अंतरलें हित ॥१॥
पडिला नामाचा विसर । वाढविला संवसार ॥ध्रु॥
लटिक्याचे पुरीं वाहोनियां गेलों दुरी ॥२॥
तुका ह्मणे नाव । आह्मां सांपडला भाव ॥३॥

अन्नाच्या परिमळें जरि जाय भूक । तरि कां हे पाक घरोघरीं ॥१॥
आपुलालें तुह्मी करा रे स्वहित । वाचे स्मरा नित्य राम राम ॥ध्रु॥
देखोनि जीवन जरि जाय तान । तरि कां सांटवण घरोघरीं ॥२॥
देखोनियां छाया सुख न पवीजे । जंव न बैसीजे तया तळीं ॥ ॥
हित तरी होय गातां अईकतां । जरि राहे चित्ता दृढ भाव ॥४॥
तुका ह्मणे होसी भावें चि तूं मुक्त । काय करिसी युक्त जाणिवेची ॥५॥

काय उणें आह्मां विठोबाचे पाई । नाहीं ऐसें काई येथें एक ॥१॥
ते हें भोंवतालें ठायीं वांटूं मन । बराडी करून दारोदारीं ॥ध्रु॥
कोण बळी माझ्या विठोबा वेगळा । आणीक आगळा दुजा सांगा ॥२॥

तुका ह्यणे मोक्ष विठोबाचे गावीं । फुकाचीं लुटावीं भांडारें तीं ॥३॥

सेवितों रस तो वांटितों आणिकां । घ्या रे होऊं नका राणभरी ॥१॥
विटेवरी ज्याचीं पाउलें समान । तो चि एक दानशूर दाता ॥ध्रु॥
मनाचे संकल्प पाववील सिध्दी । जरी राहे बुध्दी याचे पार्यीं ॥२॥
तुका ह्यणे मज धाडिलें निरोपा । मारग हा सोपा सुखरूप ॥३॥

ऐसे ऐसियानें भेटती ते साधु । ज्याच्या दरशनें तुटे भवबंदु ।
जे कां सच्चिदानंदीं नित्यानंदु । जे कां मोक्षसिध्दी तीर्थ वंदूं रे ॥१॥
भाव सर्वकारण मूळ वंदु । सदा समबुध्दि नास्ति भेदु ।
भूतकृपा मोडीं द्वेषकंदु । शत्रु मित्र पुत्र सम करीं बंधु रे ॥ध्रु॥
मन बुध्दि काया वाचा शुध्द करीं । रूप सर्वत्र देखोनि नमस्कारीं ।
लघुत्व सर्वभावे अंगीकारीं । सांडीमांडी मीतूपण ऐसी थोरी रे ॥२॥
अर्थकामचाड नाहीं चिंता । मानामान मोह माया मिथ्या ।
वर्ते समाधानीं जाणोनि नेणता । साधु भेट देती तया अवचिता रे ॥३॥
मनीं दृढ धरीं विश्वास । नाहीं सांडीमांडीचा सायास ।
साधुदर्शन नित्यकाळ त्यास । तुका ह्यणे जो विटला जाणीवेस रे ॥४॥

भवसागर तरतां । कां रे करीतसां चिंता । पैल उभा दाता । कटीं कर ठेवुनियां ॥१॥
त्याचे पार्यीं घाला मिठी । मोल नेघे जगजेठी । भावा एका सार्थी । खांदां वाहे आपुल्या ॥ध्रु॥
सुखें करावा संसार । परि न संडावे दोन्ही वार । दया क्षमा घर । चोजवीत येतील ॥२॥
भुक्तिमुक्तीची चिंता । नाहीं दैन्य दरिद्रता । तुका ह्यणे दाता । पांडुरंग वोळगिल्या ॥३॥

जें का रंजलें गांजलें । त्यासि ह्यणे जो आपुलें ॥१॥
तो चि साधु ओळखावा । देव तेथें चि जाणावा ॥ध्रु॥
मृदु सबाहय नवनीत । तैसें सज्जनाचें चित्त ॥२॥
ज्यासि आपंगिता नाहीं । त्यासि घरी जो हृदयीं ॥३॥
दया करणें जें पुत्रासी । ते चि दासा आणि दासी ॥४॥
तुका ह्यणे सांगूं किती । तो चि भगवंताची मूर्ती ॥५॥

याजसार्थी भक्ति । जर्गीं रुढवावया ख्याति ॥१॥
नाहीं तरी कोठें दुजें । आहे बोलाया सहजें ॥ध्रु॥

गौरव यासार्टी । स्वामिसेवेची कसोटी ॥२॥
तुका ह्मणे अळंकारा । देवभक्त लोकीं खरा ॥३॥

अमंगळ वाणी । नये ऐकों ते कानीं ॥१॥
जो हे दूषी हरिची कथा । त्यासि क्षयरोगव्यथा ॥ध्रु.॥
याति वर्ण श्रेष्ठ । परि तो चांडाळ पापिष्ठ ॥२॥
तुका ह्मणे पाप । माय नावडे ज्या बाप ॥३॥

कैसा सिंदलीचा । नव्हे ऐसी ज्याची वाचा ॥१॥
वाचे नुच्चारी गोविंदा । सदा करी परनिंदा ॥ध्रु.॥
कैसा निरयगांवा । जाऊं न पवे विसावा ॥२॥
तुका म्हणे दंड । कैसा न पवे तो लंड ॥३॥

आचरणा ठाव । नाहीं अंगीं स्वता भाव ॥१॥
करवी आणिकांचे घात । खोडी काढूनि पंडित ॥ध्रु.॥
श्वानाचियापरी मिष्टान्नासि विटाळ करी ॥२॥
तुका ह्मणे ऐसा । सटवे चि ना पांचा दिसां ॥३॥

गर्भाचें धारण । तिनें वागविला सिण ॥१॥
व्याली कुन्हाडीचा दांडा । वर न घली च तोंडा ॥ध्रु.॥
उपजला काळ । कुळा लाविला विटाळ ॥२॥
तुका ह्मणे जाय । नरका अभक्ताची माय ॥३॥

पतनासि जे नेती । तिचा खोटा स्नेह प्रीती ॥१॥
विधीपुरतें कारण । बहु वारावें वचन ॥ध्रु.॥
सर्वस्वासि नाडी । ऐसी लाघवाची बेडी ॥२॥
तुका ह्मणे दुरी । राखतां हे तों ची बरी ॥३॥

देव आड जाला । तो भोगिता मी उगला । अवघा निवारला । शीण शुभाअशुभाचा ॥१॥
जीवशिवाचें भातुकें । केलें क्रीडाया कौतुकें । कैचीं येथें लोके । हा आभास अनित्य ॥ध्रु.॥
विष्णुमय खरें जग । येथें लागतसे लाग । वांटिले विभाग । वर्णधर्म हा खेळ तयाचा ॥२॥
अवघी एकाची च वीण । तेथें कैचें भिन्नाभिन्न । वेदपुरुष नारायण । तेणें केला निवाडा ॥३॥

प्रसादाचा रस । तुका लाधला सौरस । पायापाशीं वास । निकट नव्हे निराळा ॥४॥

मंबाजी गोसावी यांनीं स्वामीस पीडा केली - अभंग ॥५॥

न सोडीं न सोडीं न सोडीं । विठोबा चरण न सोडीं ॥१॥

भलतें जड पडो भारी । जीवावरी आगोज ॥ध्रु॥

शतखंड देह शस्त्रधारी । करितां परी न भीर्यें ॥२॥

तुका ह्मणे केली आधीं । दृढ बुध्दी सावध ॥३॥

बरवें बरवें केलें विठोबा बरवें । पाहोनि आंत क्षमा अंगी कांटीवरी मारविलें ॥१॥

शिव्या गाळी नीत नाहीं । बहु फार विटंबिलें ॥२॥

तुका ह्मणे क्रोधा हातीं । सोडवूनि घेतलें रे ॥३॥

पावलों पावलों । देवा पावलों रे ॥१॥

बरवें संचित होतें तैसें जालें रें । आतां काय बोलों रे ॥२॥

सोज्वळ कंटकवाटा भावें करूं गेलों रे । तुका ह्मणे करुनि वेगळा केलों रे ॥३॥

कां होती कां होती । देवा एवढी फजीती ॥१॥

मुळीं वर्म नसतों चुकलों । तो मी ऐसें चित्तीं ॥ध्रु॥

होणार होऊनि गेलें । मिथ्या आतां खंती रे ॥२॥

तुका ह्मणे पुरे आतां । दुर्जनाची संगती रे ॥३॥

सोडवा सोडवा । सोडवा हो अनंता ॥१॥

तुजविण ऐसा । कोण दुजा प्राणदाता ॥ध्रु॥

कोणा लाज नेणां ऐसें । आणिकां शरण आह्मी जातां ॥२॥

तुका ह्मणे सखया । माझ्या रखुमाईच्या कांता ॥३॥ ॥५॥

पुत्राची वार्ता । शुभ ऐके जेवीं माता ॥१॥

तैसें राहो माझें मन । गातां ऐकतां हरिगुण ॥ध्रु॥

नादें लुब्ध जाला मृग । देह विसरला अंग ॥२॥

तुका ह्मणे पाहे । कासवीचें पिलें माये ॥३॥

ध्यानी योगीराज बैसले कपाटीं । लागे पाठोवाटीं तयांचिया ॥१॥
तान भुक त्यांचें राखे शीत उष्ण । जाले उदासीन देहभाव ॥ध्रु॥
कोण सखें तयां आणीक सोयरे । असे त्यां दुसरे हरीविण ॥२॥
कोण सुख त्यांच्या जीवासि आनंद । नाहीं राज्यमद घडी तयां ॥३॥
तुका ह्यणे विष अमृता समान । कृपा नारायण करितां होय ॥४॥

न व्हावें तें जालें देखिले पाय । आतां फिरूं काय मार्गे देवा ॥१॥
बहु दिस होतों करीत हे आस । तें आलें सायासें फळ आजि ॥ध्रु॥
कोठवरि जिणें संसाराच्या आशा । उगवो हा फांसा येथूनियां ॥२॥
बुडालीं तयांचा मूळ ना मारग । लागे तो लाग सांडूनियां ॥३॥
पुढें उलंघितां दुःखाचे डोंगर । नाहीं अंतपार गर्भवासा ॥४॥
तुका ह्यणे कास धरीन पीतांबरीं । तूं भवसागरीं तारूं देवा ॥५॥

वैकुंठा जावया तपाचे सायास । करणें जीवा नास न लगे कांहीं ॥१॥
तया पुंडलिकें केला उपकार । फेडावया भार पृथ्वीची ॥२॥
तुका ह्यणे सोपी केली पायवाट । पंढरी वैकुंठ भूमीवरी ॥३॥

शोकें शोक वाढे । हिमतीचे धीर गाढे ॥१॥
येथें केले नव्हे काई ॥ लंडीपण खोटें भाई ॥ध्रु॥
करिती होया होय । परी नव्हे कोणी साहय ॥२॥
तुका ह्यणे घडी । साधिलिया एक थोडी ॥३॥

ह्यणउनी खेळ मांडियेला ऐसा । नाहीं कोणी दिशा वर्जियेली ॥१॥
माझिया गोतें हें वसलें सकळ । न देखिजे मूळ विटाळाचें ॥ध्रु॥
करुनि ओळखी दिली एकसरें । न देखों दुसरें विषमासी ॥२॥
तुका ह्यणे नाहीं काळापार्शी गोवा । स्थिति मति देवा वांचूनियां ॥३॥

वैष्णव तो जया । अवघी देवावरी माया ॥१॥
नाहीं आणीक प्रमाण । तन धन तृण जन ॥ध्रु॥
पडतां जड भारी । नेमा न टळे निर्धारिं ॥२॥
तुका ह्यणे याती । हो का तयाची भलती ॥३॥

करोत तपादि साधनें । कोणी साधो गोरांजनें ॥१॥
आह्मी न वजों तथा वाटा । नाचूं पंढरीचोहटां ॥ध्रु.॥
पावोत आत्मस्थिति । कोणी ह्यणोत उत्तम मुक्ति ॥२॥
तुका ह्यणे छंद । आह्मां हरिच्या दासां निंद्य ॥३॥

॥ स्वामीस सद्गुरुची कृपा जाली - अभंग ॥

सद्गुरुरायें कृपा मज केली । परी नाहीं घडली सेवा कांहीं ॥१॥
सांपडविलें वाटे जातां गंगास्नाना । मस्तकीं तो जाणा ठेविला कर ॥ध्रु.॥
भोजना मागती तूप पावशेर । पडिला विसर स्वप्नामाजी ॥२॥
कांहीं कळहे उपजला अंतराय । ह्यणोनियां काय त्वरा जाली ॥३॥
राघवचैतन्य कैशवचैतन्य । सांगितली खुण माळिकेची ॥४॥
बाबाजी आपलें सांगितलें नाम । मंत्र दिला राम कृष्ण हरि ॥५॥
माघाशुद्ध दशमी पाहुनि गुरुवार । केला अंगीकार तुका ह्यणे ॥६॥

माझिये मनींचा जाणोनियां भाव । तो करी उपाव गुरुराजा ॥१॥
आवडीचा मंत्र सांगितला सोपा । जेणें गुंफा कांहीं कोठें ॥ध्रु.॥
जाती पुढें एक उतरले पार । हा भवसागर साधुसंत ॥२॥
जाणत्या नेणत्या ज्या जैसी आवडी । उतार सांगडी तापे पेटिं ॥३॥
तुका ह्यणे मज दावियेला तारू । कृपेचा सागरु पांडुरंग ॥४॥

घालुनियां भार राहिलों निश्चितीं । निरविलें संतीं विठोबासि ॥१॥
लावूनियां हातें कुरवाळिला माथा । सांगितलें चिंता न करावी ॥ध्रु.॥
कटीं कर सम चरण साजिरे । राहिला भीवरें तीरीं उभा ॥२॥
खुंटले सायास अणिकि या जीवा । धरिले केशवा पाय तुझे ॥३॥
तुज वाटे आतां तें करीं अनंता । तुका ह्यणे संता लाज माझी ॥४॥

माझिये मनींचा जाणा हा निर्धार । जिवासि उदार जालों आतां ॥१॥
तुजविण दुजें न धरीं आणिका । भय लज्जा शंका टाकियेली ॥ध्रु.॥
ठायींचा संबंध तुज मज होता । विशेष अनंता केला संतीं ॥२॥
जीवभाव तुझ्या ठेवियेला पार्यीं । हें चि आतां नाही लाज तुझां ॥३॥
तुका ह्यणे संतीं घातला हावाला । न सोडीं विडुला पाय आतां ॥४॥ ॥४॥

देव सखा जरी । जग अवघें कृपा करी ॥१॥
ऐसा असोनि अनुभव । कासाविस होती जीव ॥ध्रु॥
देवाची जतन। तथा बाधूं न शके अग्र ॥२॥
तुका ह्यणे हरी । प्रन्हादासि यत्न करी ॥३॥

भले भणवितां संतांचे सेवक । आइत्याची भीक सुखरूप ॥१॥
ठसावितां बहु लागती सायास । चुकल्या घडे नास अल्प वर्म ॥ध्रु॥
पाकसिध्दी लागे संचित आइतें । घडतां सोई तें तेव्हां गोड ॥२॥
तुका ह्यणे बरे सांगतां चि गोष्टी । रणभूमि दृष्टी न पडे तों ॥३॥

संतसमागम एखादिया परी । राहावें त्याचे द्वारीं श्वानयाती ॥१॥
तेथें रामनाम होईल श्रवण । घडेल भोजन उच्छिष्टाचें ॥ध्रु॥
कामारी बटीक सेवेचे सेवक । दीनपण रंक तेथें भलें ॥२॥
तुका ह्यणे सर्व सुख त्या संगती । घडेल पंगती संतांचिया ॥३॥

एकली राणागोविंदा सर्वें । गेलें ठावें तें जालें ॥१॥
मज न ह्यणा न ह्यणा शिंदळी । नाहीं विषम जवळीं आतळलें ॥ध्रु॥
नव्हती देखिली म्यां वाट । ह्यणोनि हा धीट संग केला ॥२॥
भेणें मिठी दिधली गळां । सेजे जवळ दडालें ॥३॥
सलगी धरी पयोधर। साहाती करमुर सर्वें ॥४॥
आहेव मी गर्भीणपणें । हें सांगणें कां लागे ॥५॥
तुका ह्यणे सेवटा नेलें । संपादिलें उभयतां ॥६॥

होतें बहुत हें दिवस मानसीं । आजि नवस हे फळले नवसीं ।
व्हावी भेटी ते जाली गोविंदासीं । आतां सेवा करीन निश्चयेसीं वो ॥१॥
स्थिर स्थिर मज चि साहे करा । बहु कष्ट सोसिल्या येरझारा ।
येथें आड मज न साहावे वारा । देऊनि कपाट आलें तें दुसरें वारा वो ॥ध्रु॥
मूळ सत्ता हे सायासाची जोडी । नेदी वेगळें होऊं एकी घडी ।
नाहीं लौकिक स्मरला आवडी । आता येणें काळें या वो लोभें वेडी वो ॥२॥
उदयीं उदय साधिला अवकाश । निश्चिंतीनें निश्चिंती सावकाश ।
धरिये गोडी बहुत आला रस । तुका ह्यणे हा मागुता न ये दिवस वो ॥३॥

स्वयें सुखाचे जाले अनुभव । एक एकीपार्शी सांगतील भाव ।
अवघ्यां अवघा हा कैसा नवलाव । सर्वसाक्ष तेथें चि त्याचा जीव वो ॥१॥
आपआपणाशीं करिती नवल । परि वादावाद न संडिती बोल ।
एका मेघःशामें जलधर वोल । रसीं उताविळ हृदय सखोल वो ॥ध्रु॥
एक विषय तो सकळांचा हरि । त्याच्या आवडीनें आवडी इतरीं ।
अंध बहिर हे प्रेत लोकां चारी । त्यांची कीर्ति गाइली पुराणांतरी वो ॥२॥
स्तुति पराविया मुखें रुचिकर । प्रीतिपात्राच्या गौरवीं आदर ।
परस्परें हे सादरा सादर । योग सज्जनाच्या सुखा नाहीं पार वो ॥३॥
भक्तिवल्लभ न तुटे चराचरीं । आप्त अनाप्त हे ऐशी ठेवी उरी ।
दुरी जवळी संचिता ऐसें धरी । रंगा रंगा ऐसें होणें लागे हरि वो ॥४॥
तुका लाधला हें उच्छिष्ट भोजन । आला बाहेरी प्रेमें वोसंडून ।
पडिलें कार्नी त्या जीवाचें जतन । धरियेले एकाभावे हृदयीं चरण वो ॥५॥

आजि का वो तूं दिससी दुश्चिती । ह्याणी एका मन लगे तुझ्या चित्तीं ।
दिलें ठेवूं तें विसरसी हातीं । नेणों काय बैसला हरि चित्तीं वो ॥१॥
सर सर परती जालीस आतां भांड । कैसें दाखविसी जगासी या तोंड ।
व्याली माय ते लाजविली रांड । नाहीं थार दो ठायीं जाला खंड वो ॥ध्रु॥
होतें तैसें तें उमटलें वरी । बाह्य संपादणी अंतरींची चोरी ।
नाहीं मर्यादा निःसंग बावरी । मन हें गोविंदीं देह काम करी वो ॥२॥
नाहीं करीत उत्तर कोणासर्वें । पराधीन भोजन दिलें खावें ।
नाहीं अचळ सावरावा ठावे । देखों उदासीन तुज देहभावे वो ॥३॥
कोठें नेणों हा फावला एकांत । सदा किलकिल भोंवतीं बहुत ।
दोघे एकवाटा बोलावया मात । नाहीं लाज धरिली दिला हात वो ॥४॥
करी कवतुक खेळ खेळे कान्हा । दावी लाघव भांडवी सासासुना ।
परा भक्ति हे शुध्द तुह्मी जाणा । तुका ह्याणें ऐसें कळों यावें जना वो ॥५॥

भरिला उलंडूनि रिता करी घट । मीस पाणियाचें गोविंदाची चट ।
चाले झडझडां उसंतूनि वाट । पाहे पाळतूनि उभा तो चि नीट वो ॥१॥
चाळा लावियेले गोप गोपीनार्थें । जाणे आवडीचें रूप जेथें तेथें ।
दावी बहुतांच्या बहुवेषपंथें । गुणातीतें खेळ मांडियेला येथें वो ॥ध्रु॥
मनीं आवडे तें करावें उत्तर । कांहीं निमित्ताचा पाहोनि आधार ।
उगा राहे कां मारिसी कंकर । मात वाढविसी उत्तरा उत्तर वो ॥२॥
धरिली खोडी दे टाकोनियां मार्गे । न ये विनोद हा कामा मशीं संगें ।

मिठी घालीन या जीवाचिया त्यागें । नाहीं ठाउकी पडिलीं तुझीं सोंगें रें ॥३॥
सुख अंतरीचें बाहय ठसठसी । ह्मणे विनोद हा काय सोंग यासी ।
तुज मज काय सोयरीक ऐसी । नंदानंदन या थोरपणें जासी रे ॥४॥
करी कारण तें कळों नेदी कोणा । सुख अंतरीचे बाहय रंग जाना ।
मन मिनलें रे तुका ह्मणे मना । भोग अंतरीचा पावे नारायणा वो ॥५॥

आजि नवल मी आलें येणे राणें । भेटी अवचिति नंदाचिया कान्हें ।
गोवी सांगती वो सकळ ही जन । होतें संचित आणियेलें तेणें वो ॥१॥
गेलें होउनि न चले आतां कांहीं । साद घालितां जवळी दुजें नाहीं ।
अंगीं जडला मग उरलें तें काई । आतां राखतां गुमान भलें बाई वो ॥ध्रु॥
बहुत कामें मज नाहीं आराणूक । एक सारितां तों पुढें उभें एक ।
आजि मी टाकोनि आलें सकळिक । तंव रचिलें आणिक कवतुक वो ॥२॥
चिंता करितां हरिली नारायणें । अंगसंगें मिनतां दोघेजणें ।
सुखें निर्भर जालियें त्याच्या गुणें । तुका ह्मणे खुंटलें येणें जाणें वो ॥३॥

मैं भुली घरजानी बाट । गोरस बेचन आयें हाट ॥१॥
कान्हा रे मनमोहन लाल । सब ही बिसरूं देखें गोपाल ॥ध्रु॥
काहां पग डारूं देख आनेरा । देखें तों सब वोहिन घेरा ॥२॥
हुं तों थकित भैर तुका । भागा रे सब मनका धोका ॥३॥

हरिबिन रहियां न जाये जिहिरा । कबकी थाडी देखें राहा ॥१॥
क्या मेरे लाल कवन चुकी भई । क्या मोहिपासिती बेर लगाई ॥ध्रु॥
कोई सखी हरी जावे बुलावन । बार हि डारूं उसपर तन ॥२॥
तुका प्रभु कब देखें पाऊं । पार्सी आऊं फेर न जाऊं ॥३॥

भलो नंदाजीको डिकरो । लाज राखीलीन हमारो ॥१॥
आगळ आवो देवजी कान्हा । मैं घरछोडी आहे ह्यांना ॥ध्रु॥
उन्हसुं कळना वेतो भला । खसम अहंकार दादुला ॥२॥
तुका प्रभु परवली हरी । छपी आहे हुं जगाथी न्यारी ॥३॥

नका कांहीं उपचार माझ्या शरीरा । करूं न साहती बहु होतो उबारा ।
मनोजन्य व्यथा वेध जाला अंतरा । लवकरी आणा नंदाचिया कुमरा ॥१॥

सखिया वेशिया तुह्नी प्राणवल्लभा । निवेदिला भाव आर्तभूत या लोभा ।
उमटली अंगीं वो सांवळी प्रभा । साच हे अवस्था कळे मज माझ्या क्षोभा ॥ध्रु॥
नये कळों नेदावी हे दुजियासि मात । घडावा तयासि उत्कंठा एकांत ।
एकाएकीं साक्षी येथें आपुलें चित्त । कोण्या काळें होइल नेणों भाग्य उदित वो ॥२॥
स्वाद सीण देहभान निद्रा खंडन । पाहिले तटस्थ उन्मळित लोचन ।
अवघें वोसाऊन उरले ते चरण । तुका ह्मणे दर्शनापें आलें जीवन ॥३॥

पडिली भुली धांवतें सैराट । छंद गोविंदाचा चोजवितें वाट ।
मार्गे सांडोनि सकळ बोभाट । वंदीं पदांबुजें ठेवुनि ललाट वो ॥१॥
कोणी सांगा या गोविंदाची शुध्दी । होतें वहिलें लपाला आतां खांदीं ।
कोठें आड आली हे देहबुध्दी । धांवा आळवीं करुणा कृपानिधी वो ॥ध्रु॥
मार्गे बहुतांचा अंतरला संग । मुळें जयाचिया तेणें केला त्याग ।
पहिलें पाहातां तें हरपलें अंग । खुंटली वाट नाहीसें जालें जग वो ॥२॥
शोकें वियोग घडला सकळांचा । गेल्या शरण हा अन्याय आमुचा ।
केला उच्चार रे घडल्या दोषांचा । जाला प्रगट स्वामी तुकयाचा वो ॥३॥

काय उणें कां करिशील चोरी । किती सांगों तुज नाइकसी हरी ।
परपरता तूं पळोनि जासी दुरी । अनावर या लौकिका बाहेरी वो ॥१॥
माया करुणा हे करिते बहुत । किती सोसूं या जनांचे आघात ।
न पुरे अवसरु हें चि नित्यानित्य । तूं चि सोडवीं करुनि स्थिर चित्त ॥ध्रु॥
बहुत कामें मी गुंतलियें घरीं । जासी डोळा तूं चुकावूनि हरी ।
करितां लाग न येसी च पळभरी । नाहीं सायासाची उरों दिली उरी वो ॥२॥
तुज ह्मणीयें मी न संगें अनंता । नको जाऊं या डोळियां परता ।
न लगे जोडी हे तुजविण आतां । तुकयास्वामी कान्होबा गुणभरिता वो ॥३॥

घाली कवाड टळली वाड राती । कामें व्यापिलीं कां पडिली दुश्चिंती ।
कोणे लागला गे सदैवेचे हातीं । आजि शून्य शेजे नाहीं दिसे पती वो ॥१॥
बोले दूतिकेशीं राधा हें वचन । मशीं लाघव दाखवी नारायण ।
ह्मणे कोमळ परी बहु गे निर्गुण । याशीं न बोलें कळला मज पूर्ण वो ॥ध्रु॥
धाडिलें गरुडा आणिलें हनुमंता । तें पाचारिलें होउनि ये वो सीता ।
लाजिनली रूप न ये पालटितां । जाला भीमकी आपण राम सीता वो ॥२॥
सत्यभामा दान करी नारदासी । तें कळला वो मज हृषीकेशी ।
तुळे घालितां न ये कनक वो रासी । सम तुके एक पान तुळसी वो ॥३॥

मज भुली पडली कैशापरी । आह्वां भोगूनि ह्मणे मी ब्रह्मचारी ।
दिली वाट यमुने मायें खरी । तुह्वां आह्वां न कळे अद्यापवरी वो ॥४॥
जाणे जीवींचें सकळ नारायण । असे व्यापूनि तो न दिसे लपून ।
राधा संबोखिली प्रीती आलिंगून । तुका ह्मणे येथें भाव चि कारण वो ॥५॥

मिळोनि गौळणी देती यशोदे गान्हाणीं । दहिं दुध तुप लोणीं शिंकां नुरे कांहीं ।
मेळवुनी पोरें तेथें रिघे एकसरें । वेगीं आणोनी सामोरें तेथें लोणी खाय ॥१॥
हरि सोंकला वो हरि सोंकला वो । सोंकला तो वारीं तुज लाज नाही तरी ।
आम्हां सांपडतां उरी तुज मज नाही ॥ध्रु॥
तुज वाटतसे कोड यासि लागतसे गोड । काय हासतेसी वेड तुज लागलें वो ।
आह्मी जाऊं तुजवरी पोरें चाळविल्या पोरी । काय सांगों भांडखोरी लाज वाटे आह्वां ॥२॥
मुख मळिण वदन उभा हाडतिये घोणे । तंव दसवंती ह्मणे आणा शीक लावूं ।
थोर आणिला कांटाळा घरीं दारीं लोकपाळां । डेरा रिघोनी गुसळा तेथें लोणी खाय ॥३॥
मिळोनि सकळा दावें लावूनियां गळां । कैशा बांधिती उखळा येथें राहे उगा ।
बरा सांपडलासी हरी आजिच्यानें करिसिल चोरी । डोळे घालुनियां येरी येरीकडे हांसे ॥४॥
फांकल्या सकळा उपडूनियां उखळा । मोडी वृक्ष विमळार्जुन दोन्ही ।
उठिला गजर दसवंती नव्हे धीर । धांवे तुक्याचा दातार आळंगिला वेगीं ॥५॥

गोरस घेउनी सातें निघाल्या गौळणी । तंव ती कृष्णाची करणी काय करी तेथें ।
जाला पानसरा मिठी घातली पदरा । आर्धी दान माझें सारा मग चाला पंथें ॥१॥
सर जाऊं दे परता । मुळीं भेटलासी आतां ।
नाट लागलें संचिता । खेपा खुंटलिया ॥ध्रु॥
आसुडी पदरा धरी आणीक दुसरा । येरी झोंबतील करा काय वेडा होसी ।
आलों गेलों बहु वेळां नेणों गोरा कीं सांवळा । सर परता गोवळा काय बोलतोसी ॥२॥
आह्मी येथें अधिकारी मार्गे केली तुह्मी चोरी । आतां कळलियावरी मार्गे केलें त्याचें ।
बोलिल्या हांसुनी आह्मी सासुरवासिनी । कां रे झोंबसी दुरुनी करी मात कांहीं ॥३॥
वांयां परनारी कैशा धरिसी पदरीं । तयां कळलिया उरी तुज मज नाही ।
जडला जिव्हारीं फांकों नेदी तया नारी । जेथें वर्म तें धरी जाऊं पाहे तियेचें ॥४॥
तया हाती सांपडल्या हाटीं पाटीं चुकाविल्या । कृष्णमिळणीं मिळाल्या त्याही न फिरती ।
तुका ह्मणे खंती वांयां न धरावी चित्तीं । होतें तुमच्या संचित्तीं वोडवलें आजि ॥५॥

हरी तुझी कांति रे सांवळी । मी रे गोरी चांपेकळी । तुझ्या दर्शनें होईन काळी । मग हें वाळी जन मज ॥१॥
उगला राहें न करीं चाळा । तुज किती सांगों रे गोवळा । तुझा खडबड कांबळा । अरे नंदबाळा आलगाटा ॥ध्रु॥

तुझिये अंगीं घुरट घाणी। बहु खासी दुध तुप लोणी । घरिचें बाहेरिल आणोनी । मी रे चांदणी सकुमार ॥२॥
मज ते हांसतील जन । धिःकारिती मज देखोन । अंगीं तुझें देखोनि लक्षण । मग विटंबणा होइल रे ॥३॥
तुज लाज भय शंका नाही । मज तंव सज्जन पिशुन व्याही । आणीक मात बोलूं काहीं । मसी भीड नाही तुज माझी ॥
४॥
वचन मोडी नेदी हात । कळलें न साहे ची मात । तुकयास्वामी गोपीनाथ । जीवन्मुक्त करुनि भोगी ॥५॥

सात पांच गौळणी आलिया मिळोनी यशोदे गान्हाणें देती कैसें ।
काय व्यालीस पोर चोरटें सिरजोर जनावेगळें ची कैसें।
दहिं दुध लोणी शिकां नुरे चि कांहीं कवाड जैशाचें तैसें ।
चाळवूनि नाशिली कन्याकुमरें आमुच्या सुनांसि लाविलें पिसें गे बाइये ॥१॥
आझुनि तरी यासि सांगें बरव्या परी नाही तरी नाही उरी जीवेसाटी ।
मिळोनि सकळें जणी करूं वाखा सखीं तुज मज होईल तुटी गे बाइये ॥ध्रु.॥
नेणे आपपर लौकिक वेव्हार भलते ठायीं भलतें करी । पाळतुनि घरीं आह्मी नसतां तेथें आपण संचार करी।
सोगया चुंबन देतो आलिंगन लोळे मेजाबाजावरी । शिंकीं कडा फोडी गोरसाचे डेरे धरितां न सांपडे करीं गे बाइये ॥
२॥
आतां याची चाड नाही आह्वां भीड सांपतां कोड पुरवूं मनचें । सोसिलें बहु दिस नव्हता केला निस ह्यणुनि एकुलतें
तुमचें ।
चरण खांबीं जीवें बांधेन सरिसा जवें न चले कांहीं याचें । अर्थ प्राण देतां न सोडी सर्वथा भलतें हो या जिवाचें गे बाइये
॥३॥
घेउनी जननी हातीं चक्रपाणी देतिसे गौळणी वेळोवेळां । निष्ठुर वाद झणीं बोलाल सकळा क्षोभ जाइल माझ्या बाळा ।
जेथें लागे हात वाढतें नवनीत अमृताच्या कल्लोळा । देखोनि तुकयास्वामी देश देहभाव विसरल्या सकळा गे बाइये ॥
४॥

विरहतापें कां पुढे छंद करिते जाती । हा गे तो गे सावधान सवें चि दुश्चिती ।
न सांभाळुनि अंग लोटी पाहे भोंवतीं । वेगळी च पडों पाहे कुळाहुनिया ती ॥१॥
खुंटलीसी जाली येथें अवधियांची गती । आपुलीं परावीं कोण नेणें भोंवती ।
त्यांचीं नांवें बोभे अहो अहो श्रीपती । नवलाव हा येरां वाटोनियां हांसती ॥ध्रु.॥
बाहेरी च धांवे रानां न धरी च घर । न कळे बंधना जाला तेणें संचार ।
विसरुनि गेली सासुरें की माहेर । एका अवलोकी एका पडिला विसर ॥२॥
तुका ह्यागे तुह्मी अवघ्या राहा निश्चळा । न ये आतां येऊं येथें सर्वथा बळा ।
त्याचा त्याच्या मुखें अवघाची निर्वाळा । बहुतां मर्ते येथें तर्कवाद निराळा ॥३॥

ये रे कृष्णा खुणाविती खेळों भातुकें । मिळालिया बाळा एके ठायीं कवतुकें ।

कळों नेदी माया त्याचें त्यास ठाऊकें । खेळतोंसैं दावी लक्षलक्षापें मुकें ॥१॥
अखंडित चटे त्यांनीं लावियेला कान्हा । आवडे तया त्या वाहाती संकल्प मना ।
काया वाचा मनें रूपीं गुंतल्या वासना । एकांताचें सुख जाती घेवोनियां राणा ॥ध्रु.॥
अवधियांचा जाणें जाला मेळासा हरी । मिळोनियां जावें तेथें तया भीतरी ।
कळों नेदी घरिच्या करी गोवूनी चोरी । हातोहातीं नेती परपरत्या दुरी ॥२॥
आनंदें निर्भर आपणाशीं आपण । क्रीडतील बाळा त्यजिलें पारिखें जन ।
एकाएकीं तेथें नाहीं दुसरें भिन्न । तुका ह्याने एका नारायणा वांचून ॥३॥

खेळतां मुरारी जाय सरोवरा तिरीं । तंव नग्न चि या नारी तेथें देखियेल्या ।
मांडिले विंदान ख्याल सुखाचें संधान । अंग लपवूनी मान पिलंगत चाले ॥१॥
ख्याल मांडिला रे ख्याल मांडिला रे । पायां पडतां रे न सोडी नेदी साउलां रे ॥ध्रु.॥
साडया साउलीं पातळें गोंडे कसणिया चोळया । बुंथी घेउनी सकळा कळंबावरी पळे ।
खांदी धरुनियां करीं दृष्टी घालोनि सामोरी । बैसे पाला वोढी वरी खदखदां हांसे ॥२॥
आनंदें कल्लोळ बाळा खेळती सकळ देती उलटिया चपळ । एकी एकीहूनि ह्रैस वेल सुर काडी ।
एकी उगविती कोडीं । नाना परीच्या निकडी खेळ मांडियेला ॥३॥
एकी आलिया बाहेरी पाहे लुगडें तंव नारी । ह्याने नाहीं नेलें चोरी काय जाणों केव्हां ।
केला सकळी हाकारा तंव आलिया बाहेरा । आतां ह्याणतील घरां जावें कैशा परी ॥४॥
तंव हांसे वनमाळी वरी पाहोनी सकळी । लाजे रिघालिया जळीं मार्गे पुढें हात ।
लाज राखावी गोपाळा आह्मांजणींची सकळां । काय मागसी ये वेळा देऊं गुळवाटी ॥५॥
जोडोनियां कर या गे सकळी समोर । वांयां न बोलावें फार बडबड कांहीं ।
भातुकें भूषण नाहीं चाड नेघें धन । करा एक चित्त मन या गे मजपार्शी ॥६॥
एक एकीकडे पाहे लाज सांडूनियां राहे । ह्याने चला आतां सये जाऊं तयापार्शी ।
जोडोनियां हात कैशा राहिल्या निवांत । तुका ह्याने केली मात लाज राखिली तयांची ॥७॥

धरिला पालव न सोडी माझा येणें । कांहीं करितां या नंदाचिया कान्हें ।
एकली न येतें मी ऐसें काय जाणें । कोठें भरलें अवघड या राणें रे ॥१॥
सोडी पालव जाऊ दे मज हरी । वेळ लागला रे कोपतील घरीं ।
सासू दारुण सासरा आहे भारी । तुज मज सांगतां नाहीं उरी रे ॥ध्रु.॥
सखिया वेशिया होतिया । तुज फावलें रे फांकतां तयांसी ।
होतें अंतर तर सांपडतें कैसी । एकाएकीं अंगीं जडलासी रे ॥२॥
कैसी भागली हे करितां उत्तर । शक्ति मावळल्या आसुडितां कर ।
स्वामी तुकयाचा भोगिया चतुर । भोग भोगी त्यांचा राखे लोकाचार वो ॥३॥

गाई गोपाळ यमुनेचे तटीं । येती पाणिया मिळोनि जगजेटी ।
चेंडू चौगुणा खेळती वाळवंटीं । चला चला ह्यणती पाहूं दृष्टी वो ॥१॥
ऐशा गोपिका त्या कामातुरा नारी । चित्त विव्धळ देखावया हरी ।
मिस पाणियाचें करितील घरीं । बारा सोळा मिळोनि परस्परिं वो ॥ध्रु.॥
चिरें चोळिया त्या धुतां विसरती । ऊर्ध्व लक्ष लागलें कृष्णमूर्ती ।
कोणा नाठवे कोण कुळ याती । जालीं ताटस्त सकळ नेत्रपार्ती वो ॥२॥
दंतधावनाचा मुखामाजी हात । वाघें वाजती नाइके जनमात ।
करी श्रवण कृष्णवेणुगीत । स्वामी तुकयाचा पुरवील मनोरथ वो ॥३॥

कोठें मी तुझा धरूं गेलें संग । लावियेलें जग माझ्या पाठीं ॥१॥
सर सर रे परता अवगुणाच्या गोवळा । नको लावूं चाळा खोटा येथें ॥ध्रु.॥
रूपाच्या लावण्यें नेली चित्तवृत्ती । न देखें भोंवतीं मी ते माझी ॥२॥
तुकयाचा स्वामी माझे जीवीं च बैसला । बोलीं च अबोला करुनियां ॥३॥

गोड लागे परी सांगतां चि न ये । बैसे मिठी सये आवडीची ॥१॥
वेधलें वो येणें श्रीरंगरंगें । मीमाजी अंगें हारपलीं ॥ध्रु.॥
परते चि ना दृष्टी बैसली ते ठायीं । विसावोनि पार्यीं ठेलें मन ॥२॥
तुकयाच्या स्वामीसवें जाली भेटी । तेव्हां जाली तुटी मागिल्यांची ॥३॥

पाहावया माजी नभा । दिसे शोभा चांगली ॥१॥
बैसला तो माझे मनीं । नका कोणी लाजवूं ॥ध्रु.॥
जीवा आवडे जीवाहूनि । नव्हे क्षण वेगळा ॥२॥
जालें विश्वंभरा ऐसी । तुकया दासी स्वामीची ॥३॥

कोणी एकी भुलली नारी । विकितां गोरस ह्यणे घ्या हरी ॥१॥
देखिला डोळां बैसला मनीं । तो वदनीं उच्चारी ॥ध्रु.॥
आपुलियाचा विसर भोळा । गोविंद कळा कौतुकें ॥२॥
तुका ह्यणे हांसे जन । नाहीं कान ते ठायीं ॥३॥

करुनी आइत सत्यभामा मंदिरीं रे । वाट पाहे टळोनि गेली रात्री रे । न ये चि देव येतील कामलहरी रे । पडिली
दुश्चिती तंव तो कवाड टिमकारी रे ॥१॥
सर गा परता कळला तुझा भाव रे । कार्या पुरतें हें दाविसी लाघव रे । बोलतोसी तें अवघी तुझी माव रे । जाणोनि

आलासी उजडता समयो रे ॥ध्रु॥

मी च वेडी तुजला बोल नाही रे । दानावेळे विटंबणा जाली काय रे । मागुती रुद्रासि भेटी दिली तई रे । विश्वास तो तुझ्या बोला आझुनि तरी रे ॥२॥

भ्रम होता तो अवघा कळों आला रे । मानवत होतें मी भला भला रे । नष्टा क्रिया नाही मां तुझ्या बोला रे । तुकयाबंधु स्वामी कानडया कौसाल्या रे ॥३॥

तंव तो हरि ह्याणे वो निजांगने वो । लाइ नीच कां देसील डोहणे वो । मजपें दुजें आलें तें देव जाणे वो । शब्द काय हे बोलसी ते उणे वो ॥१॥

पाहा मनीं विचारुनी आधि वो । सांडुनि देई भ्रांति करीं स्थिर बुद्धि वो । तंट केलें हें माझें तुझें उपाधीं वो । उघडी डोळे आझुनि तरी धरीं शुद्धि वो ॥ध्रु॥

कोठें तरी दुनियांत वर्तलें वो । स्त्रियांनीं भ्रतारा दानां दिलें वो । कैसा भला मी नव्हे तें सोसिलें वो । रुसतेसी तूं उफराटें नवल जालें वो ॥२॥

काय सांग म्यां दैन्य केली कैसी वो । तुझ्या गर्वे आणविलें हनुमंतासि वो । कष्टी केलें मज गरुडा भीमकीसि वो । तुकयाबंधु ह्याणे खरें खोटें नव्हे यासि वो ॥३॥

तंव ते ह्याणे ऐका हृषीकेशी वो । नवाजिलें तुह्मी ह्याणां आपणांसि वो । तरी कां वंचनुक सुमनासि वो । नट नाटय बरें संपादूं जाणतोसि वो ॥१॥

सर हो परता परता हो आतां हरी । ह्याणे सत्राजिताची कुमरी । जाणतें मी या शब्दाच्या कुसरी । ऐसें च करून ठकविलें आजिवरी ॥ध्रु॥

भावे गेलें ह्यून न व्हावा वियोग । मनिचे आर्त जन्मांतरीं व्हावा संग । तों तों केलें हें पाठमोरें जग । ऐसें काय जाणें हे तुझे रंग ॥२॥

काय करूं या नागविलें कामें । लागलें तयास्तव इतुकें सोसावें । नाही तरी कां नव्हती ठावीं वर्में । परद्वारीं ऐसा हाकलिती प्रसिध्द नावें ॥३॥

काय किती सांगावे तुझे गुण । न फुटे वाणी निष्ठुर ऐसा निर्गुण । आप पर न ह्याणसी माय बहीण । सासूसुनास लावुनि पाहासी भांडण ॥४॥

इतुकियावरी ह्याणे वैकुंठिचा राणा । होऊन गेलें तें नये आणूं मना । आतां न करीं तैसें करी क्रिया आणा । भक्तवत्सल ह्याणे तुकयाबंधु कान्हा ॥५॥

कान्हो एकली रे एकली रे । तुजसर्वें चुकलें रे । भय वाटे वनीं मज अबळा धाकली रे ॥१॥

निघतां घरीं आई बा वारी । तुजसर्वें कां आलियें हरी ॥ध्रु॥

लोक वाटा सांगती खोटा । परी मी चटा लागलियें ॥२॥

पिकल्या बोरी जालें सामोरी । काय जाणें कोठें राहिला हरी ॥३॥

आड खुंट जालिया जाळी । काय जाणों कान्हें मांडिली रळी ॥४॥

तुका ह्यणे जाऊं आलिया वाटा । पाहों हरी पार्यीं न मोडे कांटा ॥५॥

क्याला मज आयो वारितेसी घरा । खेळतों सोकरा नंदाचा मी ॥१॥
बहु दिसीं जाली यासीं मज भेटी । आतां वाटे तुटी न परावी ॥ध्रु॥
कोवळें बोलतो मना आवरतें । डोळ्याचें पातें ढापवेना ॥२॥
आजि सकळांसी आलें चोलुनियां । कां गो पाठी वांयां पुलविली ॥३॥
तुमचें तें काय खोळंबलें काज । बल्या कां गो मज कोंडा घरीं ॥४॥
तुकयाचा धनी गोकुळनायक । सरा कांहीं एक बोलतों मी ॥५॥

आता न ये मागें । मी आलें याच्या रागें । काय माझें जगें । कोपोनियां करावें ॥१॥
कां गो कलित्यां कोल्हाल । तुह्मी भलत्या च सकल । वेचाल ते बोल । झुटे होती बोलिले ॥ध्रु॥
याचे भेटी माझें मन । स्वरुपीं ठाकले लोचन । वेगळें तें क्षण आतां होऊं नावरे ॥२॥
काज काम नको जालें । बीजें नावरे बोलिलें । याचिया भेदिलें । कामबाणीं अंतर ॥३॥
या वेगळें होणें । आतां जळो तैसें जिणें । घेतलें तें मनं । आतां मागें न फिरे ॥४॥
आतां मोटी वार । माझी नका धरूं चार । तुकयाचा दातार । शेजे तो मी सुतलों ॥५॥

हरिरता चपळा नारी । लागवरी न रिघती ॥१॥
अवघ्या अंगें सर्वोत्तम । भोगी काम भोगता ॥ध्रु॥
वाचा वाच्यत्वासि न ये । कोठें काय करावें ॥२॥
तुका ह्यणे देवा ऐशा । देवपिशा उदारा ॥३॥

गौळणी आल्या वाज । ह्यणती या गे राखों आज । सांपडवुनी माजघरांत धरुनी कोंडूं । उघडें कवाड उभ्या काळोशाचे
आड । साता पांचा एक भीड मौनेंची ठेल्या ॥१॥
नित्य सोंकवला नेदी । सांगों चित्त बोला । आतां सांपडतां याला कोण सोडी जीवें ॥ध्रु॥
जाणोनियां हरी त्याच घरा आला चोरी । गडियां ठेवुनी बाहेरी पूर्वद्वारें शिरे । त्यांच्या भयाभीत चाले पिलंगत भोंवतालें
। पाहे तंव देखियेलें नवनीत पुढें ॥२॥
उतरोनि सिंके । पाहे चाखोनियां निकें । गोड तें चि एका एके । हातीं लांबवितो । जाणे राखती तयांसि । तेथें अधिक
चि नासी । माग लावी हात पुसी । चोरी जाणावया ॥३॥
जाणोनियां नारी । मूळ वर्मद्वार धरी । माजे कोंडूनी भीतरी । घरांत धरीयेला । कां रे नागविसी । माझे मुळीं लागलासी
। आणवीन तुजपासीं । मागें खादलें तें ॥४॥
दोही संदी बाहे । धरुनि नेती माते पाहे । काय नासी केली आहे । घरामाजी येणें । तुका ह्यणे मुख । त्याचें वाढों नेदी
दुःख । दसवंती कवतुक । करुनी रंजविल्या ॥३॥

आलियें धांवति धांवति भेट होइल ह्मूण । तंव ते टळली वेळ वो माझा उरला सीण ॥१॥
आतां काय करूं सांग वो मज भेटेल कैसा । हरिलार्गीं प्राण फुटे वो थोरी लागली आशा ॥ध्रु.॥
लाविला उशीर बहुतीं बहु ओढिती ओढा । सांभाळितां सांग असांग दुःख पावल्यें पीडा ॥२॥
जळो आतां संसारु वो कई शेवट पुरे । तुकयाच्या स्वामी गोपाळालार्गीं जीव झुरे ॥३॥

आणीक काय थोडीं । परि तें फार खोटीं कुडीं ॥१॥
सदा मोकळीं च गुरें । होती फजीत तीं पोरे ॥ध्रु.॥
सदा घालिता हुंबरी। एक एकांचे न करी ॥२॥
तुका ह्मणे घरीं माय वेळोवेळं मारी ॥३॥

बहुतांचे संगती । बहु पावलों फजिती ॥१॥
बरें केलें नंदबाळें । मागिलांचें तोंड काळें ॥ध्रु.॥
माझा करितील तंटा । लपती आलिया बोभाटा ॥२॥
तुका ह्मणी काई । किती ह्मणों बाप आई ॥३॥

गाईन ते लीळा चरित्र पवाडे । राखिले संवगडे सहित गाई ॥१॥
चोरिलें नवनीत बांधविला गळा । जे तुह्मीं गोपाळा छंद केले ॥ध्रु.॥
मोहिल्या गोपिका पांवयाच्या छंदें । केली ते गोविंदें क्रीडा गाऊं ॥२॥
मायबापा लाड दाखविलें कौतुक । तें या आणूं सुख अंतरासी ॥३॥
निर्दाळिले दुष्ट भक्तां प्रतिपाळी । ऐसा ह्मणों बळी आमुचा स्वामी ॥४॥
तुका ह्मणे सरसी असों येणें वोघें । लागोनि संबंधें सर्वकाळ ॥५॥

डांका - अभंग

चौक भरियेला आसर्नीं पाचारिली कुळस्वामिनी । वैकुंठवासिनि ये धांवोनी झडकरी ॥१॥
रंगा येई वो विठाई सांवळिये डोळसे । तुझें श्रीमुख साजिरें तें मी केधवां देखेन ॥ध्रु.॥
रजतमधुपारती। पंचप्राणांची आरती । अवघी सारोनी आइती । ये धांवती झडकरी ॥२॥
मन मारोनियां मेंढा । आशा मनसा तृष्णा सुटी । भक्तिभाव नैवेद्य ताटीं । भरोनि केला हाकारा ॥३॥
डांका अनुहात गजरे । येउनि अंगासी संचरे । आपुला घेउनी पुरस्कार । आरोग्य करीं तुकयासी ॥४॥

साच माझा देव्हारा । भाक ठेवा भाव खरा । त्रिगुणाचा फुलवरा । आणा विनति सांगतो ॥१॥
माझें दैवत हें रंगीं । नाचे वैष्णवांच्या संगीं । भरलें मग अंगीं । निवाड करी दोहींचा ॥ध्रु.॥

तुझे आहे तुजपासीं । परि तूं जागा चुकलासी । चिवडुनियां नासी। तुझ्या घरिच्यांनीं केली ॥२॥
आतां न पडे ठावें । वांचूनियां माझ्या देवें । अंधकार व्हावें । नासु ठाव शोधावा ॥३॥
आंधळ्यासी डोळे। देते पांगुळासी पाय । वांजा पुत्र फळे । नवस पुरविते विठाई ॥४॥
उगविलीं कोडीं । मार्गे कितेकांचीं बापुडीं । तुका ह्मणे घडी। न लगे नवस द्या आधीं ॥५॥

विनति घातली अवधारिं । मज देई वो अभय करीं । पीडिलों खेचरीं । आणीक वारी नांवांची ॥१॥
रंगा येई वो एकला रंग वोडवला । हरिनाम उठिला गजर केला हाकारा ॥ध्रु॥
देवांचे दैवते । तुज नमिलें आदिनाथे । ये वो कृपावते । भोगा माझ्या धांवति ॥२॥
न लवीं आतां वेळ । आइत सारिली सकळ । तुका ह्मणे कुळ । आमुचिये दैवते ॥३॥

माझा देव्हारा साचा । नाहीं आणीक कोणाचा । त्रिभुवनीं याचा । ठसा न लगे पुसावें ॥१॥
या रे लोटांगणीं । कांहीं करा विनवणी। करील झाडणी । भूत काढी संसार ॥ध्रु॥
पडिले विषयांचे गोंधळीं । ते त्रिगुण आकळी । हरिनाम आरोळी । कानीं पडतां ते उठी ॥२॥
घेतला अहंकार । काम क्रोध या मत्सरें । पळती प्रेमभरें। अवघे ठाव सांडुनी ॥३॥
घेतलासे पुरा । माया ममता आसरा । अवघ्या एक सरा । पळती रंग देखोनी ॥४॥
तुका ह्मणे द्यावा भाव । फिटेल मनिचा संदेह । आणीक न लगे ठाव । कांहीं कोठें हिंडावें ॥५॥

पुढें येते देवी । तिची जती चालों द्यावी । मागील झाडावी । झाडा मान आसडी ॥१॥
एकवीरा आली अंगा । आतां निवारील रोगा । माझ्या भक्तापार्शीं सांगा । पूजा भावें करावी ॥ध्रु॥
मेंढा मारावा लोवाळ । पूजा पावली सकळ । तुह्मीं केलें बळ । मग मी ठार्यीं न पडें ॥२॥
तुका ह्मणें मुळीं । लागली ते आली कुळीं । वंदुनी सकळीं । जीवें भावों ओवाळा ॥३॥

अवघ्या जेष्ठादेवी कोण पूजनाचा ठाव । धरितां चि भाव कोठें नाहीसें जालें ॥१॥
दिसे सारिखें सारिखें । परि तें कारणीं पारिखें । तळीं गेलें देखें । वरी टोले न साहाती ॥ध्रु॥
पट एका शिरीं । यथाविधीनें त्या येरी । बसकोळ्या घागरी डेरे रांझण गाडगीं ॥२॥
तुका ह्मणे माना । येथें कोणीं रुसावें ना । आपुलाल्या स्थानां । जेथें त्या चि शोभल्या ॥३॥

खेचर खडतर । काळ कांपती असुर । नांदे भीमातीर। पंढरपुर पाटणीं ॥१॥
आतां करी कां रे हाकारा । सहस्र नामें एकसरा । दवडिते खेचरा । अंगसंगें धरुनी ॥ध्रु॥
सीते जाली झडपणी । राहाणे वासुगीच्या बनीं । पावली जननी । झोंटि मोकळिया केशी ॥२॥
लाविलें कावरें । प्रल्हादा ह्रैसासुरें । आली येकसरें । दांत खात रंगासी ॥३॥
वसुदेवाचीं बाळें । सात खादलीं ज्या काळें। आली भोगवेळे । तया कारणें तेथें ॥४॥

पांडवें बापुडीं । वाज केलीं फिरती वेडीं । धांवोनियां काढी । अंगसंगें त्राहाविलीं ॥५॥
नामाचें चिंतन । तेथें धांवते आपण । न विचारितां हीण । भाव देखे जयाचा ॥६॥
कुळीची कुळदेवता । तुका ह्याने आह्मां माता । काय भय भूतां । काळ यमदूताचें ॥७॥

देवी देव जाला भोग सरला यावरी । सांगाया दुसरी ऐसी नाही उरली ॥१॥
हरिनाम देवनाम तुह्मी गाऊनियां जागा । पेंठवणी मागा नका ठेवूं लिगाड ॥ध्रु.॥
शेवटीं सुताळी बरवी वाजवावी डांक । ताळा घाली एक सरलियाचे शेवटीं ॥२॥
गुंडाळा देव्हारा मान देती मानकरी । तुका ह्याने बरीं आजि कोडीं उगविलीं ॥३॥
॥८॥

जाली झडपणी खडतर देवता । संचरली आतां निघों नये ॥१॥
मज उपचार झणी उपचार झणी आतां करा । न साहे दुसरा भार कांहीं ॥ध्रु.॥
नेऊनियां घाला चंद्रभागे तिरीं । जीवा नाही उरी कांहीं आतां ॥२॥
तुका ह्याने कळों आलें वर्तमान । माझें तों वचन आच्छादलें ॥३॥

अंगीं देवी खेळे । कां रे तुह्यासी न कळे । कोणाचे हे चाळे सुख दुःख न मनितां ॥१॥
मीं तों आतां येथें नाहीं । ओळखी वचनाच्या ठायीं । पालटाचा घेई । भाव खरें लोपे ना ॥ध्रु.॥
आपुलाले तुह्मी पुसा । सोवा एव्याच सरिसा । थिरावल्या कैसा काय जाणों विचार ॥२॥
तुका ह्याने लाभकाळ । तेथें नसावें शीतळ । मग तैशी वेळ । कोठें जाते सांपडों ॥३॥

पांगुळ जालों देवा नाही हात ना पाय । बैसलों जयावरी सैराट तें जाय ।
खेटितां कुंप कांटी । खुंट दरडी न पाहे । आधार नाही मज कोणी । बाप ना माये ॥१॥
दाते हो दान करा । जातें पंढरपुरा । न्या मज तेथवरी । अखमाचा सोयरा ॥ध्रु.॥
हिंडतां गव्हानें गा । शिणलों दारोदारीं । न मिळे चि दाता कोणी जन्मदुःखातें वारी ।
कीर्ति हे संतां मुखीं । तो चि दाखवा हरी । पांगळां पाय देतो । नांदे पंढरपुरीं ॥२॥
या पोटाकारणें गा । जालों पांगीला जना । न सरे चि बापमाय भीक नाही खंडणा ।
पुढारा ह्याणती एक । तया नाही करुणा । श्वान हें लागे पाठीं । आशा बहु दारुणा ॥३॥
काय मी चुकलों गा मार्गे नेणवे कांहीं । न कळे चि पाप पुण्य । तेथें आठव नाहीं
मी माजी भुललों गा । दीप पतंगासोयी । द्या मज जीवदान । संत महानुभाव कांहीं ॥४॥
दुरोनि आलों मी गा । दुःख जालें दारुण । यावया येथवरी
होतें हें चि कारण । दुर्लभ भेटी तुह्यां । पायीं जालें दारुण । विनवितो तुका संतां । दोन्ही कर जोडून ॥५॥

देश वेष नव्हे माझा । सहज फिरत आलों । करूं सत्ता कवणावरी कोठें स्थिर राहिलों ।
पाय डोळे ह्यणतां माझे । तींहीं कैसा मोकलिलों । परदेशीं नाहीं कोणी । अंध पांगुळ जालों ॥१॥
आतां माझी करीं चिंता । दान देईं भगवंता । पाठीं पोटीं नाहीं कोणी । निरवीं सज्जन संता ॥ध्रु॥
चालतां वाट पुढें । भय वाटतें चित्तीं । बहुत जन गेलीं नाहीं आलीं मागुतीं ।
न देखें काय जालें । कान तरी ऐकती । बैसलों संधिभागीं । तुज धरुनि चित्तीं ॥२॥
भाकितों करुणा गा । जैसा सांडिला ठाव । न भरें पोट कधीं नाहीं निश्चळ पाव ।
हिंडतां भागलों गा । लक्ष चौऱ्याशी गांव । धरुनि राहिलों गा । हा चि वसता ठाव ॥३॥
भरवसा काय आतां । कोण आणि अवचिता । तैसी च जाली कीर्ति । तया मज बहुतां ।
ह्यणउनि मारीं हाका । सोयी पावें पुण्यवंता । लागली भूक थोरी । तूं चि कृपाळू दाता ॥४॥
संचित सांडवलें । कांहीं होतें जवळीं । वित्त गोत पुत माया । तुटली हे लागावळी ।
निष्काम जालों देवा । होतें माझे कपाळीं । तुका ह्यणे तूं चि आतां । माझा सर्वस्वें बळी ॥५॥

देखत होतो आधीं मार्गे पुढें सकळ । मग हे दृष्टी गेली वरी आले पडळ ।
तिमिर कोंदलेंसें वाढे वाढतां प्रबळ । भीत मी जालों देवा । काय ज्याल्याचें फळ ॥१॥
आतां मज दृष्टी देई । पांडुरंगा मायबापा । शरण आलों आतां । निवारुनियां पापा ।
अंजन लेववुनी । करीं मारग सोपा । जाईन सिध्दपंथें । अवघ्या चुकती खेपा ॥ध्रु॥
होतसे खेद चित्ता । कांहीं नाठवे विचार । जात होतो जना मार्गे तोही सांडिला आधार ।
हा ना तोसा ठाव जाला । अवघा पडिला अंधार । फिरलीं माझीं मज । कोणी न देती आधार ॥२॥
जोंवरि चळण गा । तोंवरि ह्यणती माझा । मानिती लहान थोर देहसुखाच्या काजा ।
इंद्रियें मावळलीं । आला बागुल आजा । कैसा विपरीत जाला । तो चि देह नव्हे दुजा ॥३॥
गुंतलों या संसारें । कैसा झालोंसें अंध । मी माझे वाढवुनी मायातृष्णेचा बाध ।
स्वहित न दिसे चि । केला आपुला वध । लागले काळ पाठीं । सर्वें काम हे क्रोध ॥४॥
लागती चालतां गा । गुणदोषाच्या ठेंसा । सांडिली वाट मग जालों निराळा कैसा ।
पाहातो वास तुझी । थोरी करुनी आशा । तुका ह्यणे वैद्यराजा । पंढरीच्या निवासा ॥५॥

सहज मी आंधळा गा निजनिराकार पंथें । वृत्ति हे निवृत्ति जाली जन न दिसे तेथें ।
मी माजी हारपलें ठायीं जेथींचा तेथें । अदृश्य तें चि जालें कांहीं दृश्य जें होतें ॥१॥
सुखी मी निजलों गा शून्य सारुनि तेथें । त्रिकूटशिखरीं गा दान मिळे आइतें ॥ध्रु॥
टाकिली पात्र झोळी धर्मअधर्म आशा । कोल्हाळ चुकविला त्रिगुणाचा वोळसा ।
न मार्गे मी भीक आतां हा चि जाला भरवसा । वोळली सत्रावी गा तिणें पुरविली इच्छा ॥२॥
ऊर्ध्वमुखें आळविला सोहं शब्दाचा नाद । अरुप जागविला दाता घेऊनि छंद ।
घेऊनि आला दान निजतत्त्व निजबोध । स्वरूपीं मेळविलें नांव ठेविला भेद ॥३॥
शब्द हा बहुसार उपकाराची राशी । ह्यणोनि चालविला मार्गे येतील त्यांसीं ।

मागोनि आली वाट सिध्दओळीचि तैसी । तरले तरले गा आणीक ही विश्वासी ॥४॥
वर्म तें एक आहे दृढ धरावा भाव । जाणिवनागवण नेदी लागो ठाव ।
ह्यणोनि संग टाकी सेवीं अद्वैत भाव । तुका ह्यणे हा चि संतीं मार्गे केला उपाव ॥५॥

आंधळ्यापांगळ्यांचा एक विठोबा दाता । प्रसवला विश्व तो चि सर्व होय जाणता ।
घडी मोडी हेळामात्रें पापपुण्यसंचिता । भवदुःख कोण वारी तुजवांचुनि चिंता ॥१॥
धर्म गा जागो तुझा तूं चि कृपाळू राजा । जाणसी जीवींचें गा न सांगतां सहजा ॥ध्रु॥
घातली लोळणी गा पुंडलीकें वाळवंटीं । पंढरी पुण्य ठाव नीरे भीवरे तटीं ।
न देखे दुसरें गा । जाली अदृश्यदृष्टी । वोळला प्रेमदाता केली अमृतवृष्टी ॥२॥
आणीक उपमन्यु एक बाळ धाकुटें । न देखे न चलवे जना चालते वाटे ।
घातली लोळणी गा हरिनाम बोभाटे । पावला त्याकारणें धांव घातली नेटें ॥३॥
बैसोनि खोळी शुक्र राहे गर्भ आंधळा । शीणला येरझारी दुःख आठवी वेळा ।
मागील सोसिलें तें ना भीं ह्यणे गोपाळा । पावला त्याकारणें । लाज राखिली कळा ॥४॥
न देखे जो या जना तथा दावी आपणा । वेगळा सुखदुःखा मोहो सांडवी धना ।
आपपर तें ही नाहीं बंधुवर्ग सज्जना । तुकया ते चि परी जाली पावें नारायणा ॥५॥

भगवंता तुजकारणें मेलों जीता चि कैसी । निष्काम बुध्दी ठेली चळण नाहीं तयासी ।
न चलती हात पाय दृष्टि फिरली कैसी । जाणतां न देखों गा क्षर आणि अक्षरासी ॥१॥
विठोबा दान दे गा तुझ्या सारिखें नामा । कीर्ति हे वाखाणिली थोर वाढली सीमा ॥ध्रु॥
भुक्ति मुक्ति तूं चि एक होसि सिध्दीचा दाता । ह्यणोनि सांडवली शोक भय लज्जा चिंता ।
सर्वस्वें त्याग केला धांव घातली आतां । कृपादान देई देवा येउनि सामोरा आतां ॥२॥
संसारसागरू गा भवदुःखाचें मूळ । जनवाद अंथरुण माजी केले इंगळ ।
इंद्रियें वज्रघातें तपे उष्ण वरी जाळ । सोसिलें काय करूं दुर्भर हे चांडाळ ॥३॥
तिहीं लोकीं तुजें नाम वृक्ष पल्लव शाखा । वेंघलों वरि खोडा भाव धरुनि टेंका ।
जाणवी नरनारी जागो धरम लोकां । पावती पुण्यवंत सोई आमुचिये हाका ॥४॥
नाठवे आपपर आतां काय बा करूं । सारिखा सोइसवा हारपला विचारू ।
घातला योगक्षेम तुज आपुला भारू । तुकया शरणागता देई अभयकरू ॥५॥

वासुदेव - अभंग

मनु राजा एक देहपुरी । असे नांदतु त्यासि दोघी नारी ।
पुत्र पौत्र संपन्न भारी । तेणें कृपा केली आह्मांवरी गा ॥१॥
ह्यणउनि आलों या देशा । होतों नाहीं तरी भुललों दिशा ।

दाता तो मज भेटला इच्छा । येउनि मारग दाविला सरिसा गा ॥१॥
सर्वे घेउनि चौघेजण । आला कुमर सुलक्षण ।
कडे चुकवुनि कांटवण । ऐका आणिली तीं कोण कोण गा ॥२॥
पुढे भक्तीने धरिले हातीं । मार्गे ज्ञान वैराग्य धर्म येती ।
स्थिर केलीं जीं आचपळें होतीं । सिध्द आणुनि लाविलीं पंथीं गा ॥३॥
केले उपकार सांगों काय । बाप न करी ऐसी माय ।
धर्मे त्याच्या देखिले पाय । दिले अखय भय वारुनि दान गा ॥४॥
होतों पीडत हिंडतां गांव । पोट भरेना राहावया ठाव ।
तो येणें अवघा संदेह । ह्मणे फेडिलेला तुकयाचा बंधव गा ॥५॥

गातों वासुदेव मीं ऐका । चित्त ठेवुनि ठायीं भावें एका ।
डोळे झाकुनि रात्र करूं नका । काळ करीत बैसला लेखा गा ॥१॥
राम राम स्मरा आधीं । लाहो करा गांठ घाला मूळबंदीं ।
सांडावा उगिया उपाधी । लक्ष लावुनि राहा गोविंदीं गा ॥२॥
ऐसा अल्प मानवी देह । शत गणिलें अर्ध रात्र खाय ।
पुढे बालत्व पीडा रोग क्षय । काय भजनासि उरलें तें पाहें गा ॥३॥
क्षणभंगुर नाहीं भरवसा । व्हा रे सावध सोडा माया आशा ।
न चळे बळ पडेल मग फासा । पुढें हुशार थोर आहे वोळसा गा ॥४॥
कांहीं थोडें बहुत लागपाठ । करा भक्ति भाव धरा बळकट ।
तन मन ध्यान लावुनियां नीट । जर असेल करणें गोड शेवट गा ॥५॥
विनवितों सकळां जनां । कर जोडुनि थोरां लाहनां ।
दान इतुलें द्या मज दीना । ह्मणे तुकयाबंधु राम ह्मणा गा ॥६॥

गेले टळले पाहार तीन । काय निदसुरा अझून ।
जागे होउनि करा कांहीं दान । नका ऐकोनि झाकों लोचन गा ॥१॥
हरी राम कृष्ण वासुदेवा । जाणवितसें जना ।
चिपळ्या टाळ हातीं मुखीं घोष । नारायणा गा ॥२॥
जें टाकेल कोणा कांहीं । फळ पुष्प अथवा तोय ।
द्या परी मीस घेऊं नका भाई । पुढें विन्मुख होतां बरे नाहीं गा ॥३॥
देवाकारणें भाव तस्मात । द्यावे न लगे फारसें वित्त ।
जालें एक चित्त तरी बहुत । तेवढ्यासाठीं नका करूं वाताहात गा ॥४॥
आलों येथवरी बहु सायासें । करितां दान हें चि मागावयास ।
नका भार घेऊं करूं निरास । धर्म सारफळ संसारास गा ॥५॥

आतां मागुता येईल फेरा । हें तों घडे या नगरा ।
ह्मणे तुकयाबंधु धरा । ओळखी नाही तरी जाल अघोरा गा ॥५॥

राम राम दोनी अक्षरें । सुलभ आणि सोपारें । जागा मागिले पाहारें । सेवटिचें गोड तें चि खरें गा ॥१॥
राम कृष्ण वासुदेवा । जाणवी जनासि । वाजवी चिपळिया । टाळ घागऱ्याघोषें गा ॥ध्रु॥
गाय वासुदेव वासुदेवा । भिन्न नाही आणिका नांवा । दान जाणोनियां करीं आवा । न ठेवीं उरीं कांहीं ठेवा गा ॥२॥
एक वेळा जाणविती । धरुनियां राहा चित्तीं । नेघें भार सांडीं कामा हातीं । नीज घेउनि फिरती गा ॥३॥
सुपात्रीं सर्व भाव । मी तों सर्व वासुदेव । जाणती कृपाळु संत महानुभाव । जया भिन्न भेद नाही ठाव गा ॥४॥
शूर दान जीवें उदार । नाही वासुदेवी विसर । कीर्ति वाढे चराचर । तुका ह्मणे तया नमस्कार गा ॥५॥

बोल बोले अबोलणे । जागें बाहेर आंत निजेलें । कैसें घरांत घरकुल केलें । नेणों आंधार ना उजेडलें गा ॥१॥
वासुदेव करितों फेरा । वाडियांत बाहेर दारा । कोणी कांहीं तरी दान करा । जाब नेदा तरी जातों सामोरा गा ॥ध्रु॥
हातीं टाळ दिंडी मुखीं गाणें । गजर होतो बहु मोटयानें । नाही निवडिलीं थोरलाहानें । नका निजों भिकेच्या भेणें गा ॥
२॥
मी वासुदेव तत्वता । कळों येईल विचारितां । आहे ठाउका सभाग्या संतां । नाही दुजा आणीक मागता गा ॥३॥
काय जागाचि निजलासी । सुनें जागोन दारापासीं तुझ्या हितापाठीं करी व्यास व्यासी । भेटी न घेसी वासुदेवासी गा ॥
४॥
ऐसें जागविलें अवघें जन । होतें संचित तींहीं केलें दान । तुका ह्मणे दुबळीं कोणकोण । गेलीं वासुदेवा विसरुन गा ॥
५॥

रामकृष्ण गीती गात । टाळ चिपळया वाजवीत । छंदें आपुलिया नाचत । नीज घेऊनि फिरत गा ॥१॥
जनीं वर्नीं हा अवघा देव । वासनेचा हा पुसावा ठाव । मग वोळगती वासुदेव । ऐसा मनीं वसूं द्यावा भाव गा ॥ध्रु॥
निज दासाची थोर आवडी । वासुदेवासि लागली गोडी । मुखीं नाम उच्चारी घडोघडीं । ऐसी करा हे वासुदेवजोडी गा ॥२॥
अवघा सारुनि सेवट जाला । प्रयत्न न चले कांहीं केला । जागा होई सांडुनि झोपेला । दान देई वासुदेवालागा ॥३॥
तुका ह्मणे रे धन्य त्याचें जिणें । जींहीं घातलें वासुदेवा दान । त्याला न लगे येणें जाणें । जालें वासुदेवीं राहणे गा ॥४॥
॥॥

गांवगुंड - अभंग

आह्मी जालों गांवगुंड । अवघ्या पुंड भूतांसी ॥१॥
दुसरें तें खेळों आलें । एका बोले तो मियां ॥ध्रु॥
अवधियांचा येऊं लाग । नेदूं अंग शिवाया ॥२॥
तुका ह्मणे खुंदूं नाद । जितूं वाद सर्तीनें ॥३॥ ॥१॥

जोगी - अभंग

जग जोगी जग जोगी । जागजागे बोलती ॥१॥

जागता जगदेव । राखा कांहीं भाव ॥ध्रु.॥

अवघा क्षेत्रपाळ । पूजा सकळ ॥२॥

पूजापात्र कांहीं । फल पुष्प तोय ॥३॥

बहुतां दिसां फेरा । आला या नगरा ॥४॥

नका घेऊं भार । धर्म तो चि सार ॥५॥

तुका मागे दान । द्या जी अनन्य ॥६॥ ॥१॥

सरवदा - अभंग

एका गा ए भाई । सरवदा सांगतो काई । येथें नाडेल माई । दोघां पुत्रांची ।

ते करिती तिची विटंबना । अवघ्या प्रसिध्द जना । एक न मारितां शाहाणा । तो जाणा सुख न पवे ॥१॥

आणीक ऐका गा ए । सरवदा सांगतो काय । खरें चि बोले तो जाय । नरकामध्ये अथोगती ।

हें चौघांच्या मुखें । मना आणावें सुखें । अवघीं चुकती दुःखें । खोटें बोला नरनारी ॥ध्रु.॥

आणीक नाडेल एक जाण । सरवदा बोलतो वचन । जागें माझें ह्मणोन । पडिलें खान तथा घरीं ।

ह्मणोन न ह्मणा माझें कांहीं । निजीं निजा सुखें ठायीं । यत्न होईल तई । चोराठायीं विश्वास ॥२॥

आणीक एकी परी । सरवदा सांगतो थोरी । दुःख पावेल नारी । पतिव्रता यामधीं ।

पांचांनीं दिधली हातीं । ह्मणोनि न मनावी निश्चिती । परपुरुषीं होय रती । सुखगती ते पावे ॥३॥

एकी परी । सरवदा सांगतो तें करीं । दान देतां जो न वारी । नव्हे भला भला तो तुका ह्मणे आई ।

येथें नांव काई । सांगसी तें ठायीं । मरो रांडेचें ॥४॥ ॥१॥

मुंढा - अभंग

संबाल यारा उपर तलें दोन्हो मारकी चोट । नजर करे सो ही राखे पश्वा जावे लुट ॥१॥

प्यार खुदाई रे बाबा जिकिर खुदाई ॥ध्रु.॥

उडे कुदे दुंग नचावे आगल भुलन प्यार । लडबड खडबड कांहेकां खचलावत भार ॥२॥

कहे तुका चलो एका हम जिन्होंके सात । मिलावे तो उसे देना तो ही चढावे हात ॥३॥

सब संबाल भ्याने लौंढे खडा केऊं गुंग । मदिरथी मता हुवा भुलि पाडी भंग ॥१॥

आपसकुं संबाल आपसकुं संबाल । मुंढे खुब राख ताल । मुथिवोहि बोला नहीं तो करूंगा हाल ॥ध्रु.॥

आवलका तो पीछें नहीं मुदल बिसर जाय । फिरते नहीं लाज रंडी गधे गोते खाय ॥२॥

जिन्हो खातिर इतना होता सो नहीं तुझे बेफाम । उचा जोरो लिया तुंबा तुंबा बुरा काम ॥३॥

निकल जावे चिकल जोरो मुंढे दिलदारी । जबानीकी छोड दे बात फिर एक तारी ॥४॥

कहे तुका फिसल रुका मेरेको दान देख । पकड धका गांडगुडघी मार चलाऊं आलेख ॥५॥

आवल नाम आल्ला बडा लेते भुल न जाये । इलाम त्याकालजमुपरताहाी तुंब बजाये ॥१॥

आल्ला एक तुं नबी एक तुं ॥ध्रु॥

काटते सिर पावों हात नहीं जीव उराये । आगले देखे पिछले बुझे । आपें हजुर आयें ॥२॥

सब सबरी नचाव म्याने । खडा आपनी सात । हात पावों रखते जबाब । नहीं आगली बात ॥३॥

सुनो भाई बजार नहीं । सब हि निरचे लाव । नन्हा बडा नहीं कोये एक ठोर मिलाव ॥४॥

एक तार नहीं प्यार । जीवतनकी आस । कहे तुका सो हि मुंढा । राखलिये पायेनपास ॥५॥ ॥३॥

डोई फोडा - अभंग

तम भज्याय ते बुरा जिकीर ते करे । सीर काटे ऊर कुटे ताहां सब डरे ॥१॥

ताहां एक तु ही ताहां एक तु ही । ताहां एक तु ही रे बाबा हमें तुहें नहीं ॥ध्रु॥

दिदार देखो भुले नहीं किशे पछाने कोये । सचा नहीं पकडुं सके झुटा झुटे रोये ॥२॥

किसे कहे मेरा किन्हे सात लिया भास । नहीं मेलो मिले जीवना झुटा किया नास ॥३॥

सुनो भाई कैसा तो ही । होय तैसा होय । बाट खाना आल्ला कहना एकबारां तो ही ॥४॥

भला लिया भेक मुंढे । आपना नफा देख । कहे तुका सो ही संका । हाक आल्ला एक ॥५॥ ॥१॥

मलंग - अभंग

नजर करे सो ही जिके बाबा दुरथी तमासा देख । लकडी फांसा लेकर बैठा आगले ठकण भेख ॥१॥

काहे भुला एक देखत आंखो मार तडांगो बाजार ॥ध्रु॥

दमरी चमरी जो नर भुला । सोत आघो हि लत खाये ॥२॥

नहि बुलावत किसे बाबा आप हि मत जाये । कहे तुका उस असाके संग फिरफिर गोदे खाये ॥३॥ ॥१॥

दरवेस -अभंग

अल्ला करे सो होय बाबा करतारका सिरताज । गाउ बछरे तिस चलावे यारी बाघो न सात ॥१॥

ख्याल मेरा साहेबका । बाबा हुवा करतार । व्हांटें आघे चढे पीठ । आपे हुवा असुवार ॥२॥

जिकिर करो अल्लाकी बाबा सबल्यां अंदर भेस । कहे तुका जो नर बुझे सो हि भया दरवेस ॥३॥ ॥१॥

वैद्यगोळी - अभंग

अल्ला देवे अल्ला दिलावे अल्ला दारु अल्ला खलावे । अल्ला बगर नही कोये अल्ला करे सो हि होये ॥१॥

मर्द होये वो खडा फीर नामर्दकुं नहीं धीर । आपने दिलकुं करना खुसी तीन दामकी क्या खुमासी ॥ध्रु॥

सब रसोंका किया मार । भजनगोली एक हि सार । इमान तो सब ही सखा । थोडी तो भी लेकर ज्या ॥२॥

जिन्हो पास नीत सोये । वो हि बसकर तिरोवे । सांतो पांचो मार चलावे । उतार सो पीछे खावे ॥३॥
सब ज्वानी निकल जावे । पीछे गधडा मटी खावे । गांवढाळ सो क्या लेवे । हगवनि भरी नहि धोवे ॥४॥
मेरी दारु जिन्हें खाया । दिदार दरगां सो हि पाया । तलहे मुंढी घाल जावे । बिगारी सोवे क्या लेवे ॥५॥
बजारका बुझे भाव । वो हि पुसता आवे ठाव । फुकट बाटु कहे तुका । लेवे सोहि लें हिसखा ॥६॥ ॥१॥

गोंधळ - अभंग

राजस सुंदर बाळा । पाहों आलिया सकळा वो । बिबीं बिंबोनि ठेली
माझी परब्रह्म वेल्हाळा वो । कोटि रविशशि माझी । परब्रह्म वेल्हाळा वो ॥१॥
राजस विठाबाई । माझें ध्यान तुझे पार्यो वो । त्यजुनियां चौघींसी । लावी आपुलिये सोई वो ॥२॥
सकुमार साजिरी । कैसीं पाउलें गोजिरीं वो । कंठीं तुळसीमाळा
उभी भीवरेच्या तिरीं वो । दंत हिरया ज्योति । शंखचक्र मिरवे करीं वो ॥२॥
निर्गुण निराकार । वेदां न कळे चि आकार वो । शेषादिक श्रमले
श्रुती न कळे तुझा पार वो । उभारोनि बाहे । भक्तां देत अभयकर वो ॥३॥
येउनि पंढरपुरा । अवतरली सारंगधरा वो । देखोनि भक्ति भाव
वोरसली अमृतधारा वो । देउनि प्रेमपान्हा । तुकया स्वामीनें किंकरा वो ॥४॥

सुदिन सुवेळ । तुझा गोंधळ वो । पंच प्राण दिवटे । दोनी नेत्रांचे हिलाल वो ॥१॥
पंढरपुरनिवासे । तुझे रंगी नाचत असें वो । नवस पुरवीं माझा । मनिंची जाणोनियां इच्छा वो ॥२॥
मांडिला देव्हारा । तुझा त्रिभुवनामाझारी वो । चौक साधियेला । नाभिकळस ठेविला वरी वो ॥२॥
बैसली देवता । पुढें वैष्णवाचें गाणें वो । उद्गारे गर्जती । कंठीं तुळसीचीं दर्शनें वो ॥३॥
स्वानंदाचे ताटीं । धूप दीप पंचारती वो । ओवाळिली माता । विठाबाई पंचभूतीं वो ॥४॥
तुझे तुज पावलें । माझा नवस पुरवीं आतां वो । तुका ह्याणे राखें । आपुलिया शरणागता वो ॥५॥

सुंदर मुख साजिरे । कुंडलें मनोहर गोमटीं वो । नागर नाग खोपा । केशर कस्तुरी मळवटीं वो ।
विशाळ व्यंकट नेत्र । वैजयंती तळपे कंठीं वो । कास पीतांबराची । चंदन सुगंध साजे उटी वो ॥१॥
अतिबरवंटा बाळा । आली सुलक्षणीं गोंधळा वो । राजस तेजोराशी । मिरवी शिरोमणी वेल्हाळा वो ।
कोटि रविशशिप्रभा लोपल्या सकळा वो । न कळे ब्रह्मादिकां । अनुपम्य इची लीळा वो ॥२॥
सावळी सकुमार । गोरी भुजा शोभती चारी वो । सखोल वक्षस्थळ । सुढाळ पदक झळके वरी वो ।
कटीं क्षुद्र घंटिका । शब्द करिताती माधुरी वो । गर्जत चरणीं वाकी । अभिनव संगीत नृत्य करी वो ॥२॥
अष्टांगें मंडित काय । वर्णावी रूपठेवणी वो । शोधिव सुंदर रसाची ओतिली । सुगंध लावण्यखाणी वो ।
सर्वकळासंपन्न । मंजुळ बोले हास्यवदनीं वो । बहु रूपें नटली । आदिशक्ति नारायणी वो ॥३॥
घटस्थापना केली । पंढरपुरमहानगरीं वो । अस्मानी मंडप दिला । तिन्ही ताळांवरी वो ।
आरंभिला गोंधळ इनें । चंद्रभागेतिरीं वो । आली भक्तिकाजा । कृष्णाबाई योगेश्वरी वो ॥४॥

तेहतिस कोटि देव । चौंडा अष्ट कोटि भैरव वो । आरत्या कुरवंडया । करिती पुष्पांचा वरुषाव वो ।
नारद तुंबर गायन । ब्रह्मानंद करिती गंधर्व वो । वंदी चरणरज तेथें । तुक्याचा बंधव वो ॥५॥

शंख करिशी ज्याच्या नावें । त्याचें तुज नाहीं ठावें ।
ऐक सांगतो एका भावें । सांपडे घरीं तें जीवउनि खावें । रे विठ्ठल ॥१॥
टिळे माळा करंडी सोंग । धरुनि चाळविलें जग ।
पसरि हात नाहीं त्याग । दावी दगड पुजी भग । रे विठ्ठल ॥२॥
राख लावुनि अंग मळी । वाये ठोके मी एक बळी ।
वासने हातीं बांधवी नळी । त्यासि येउनि गिळी । रे विठ्ठल ॥३॥
कोण तें राहडीचें सुख । वरते पाय हारतें मुख ।
करवी पीडा भोगवी दुःख । पडे नरकीं परी न पळे चि मूर्ख । रे विठ्ठल ॥४॥
सिकला फाक मारी हाका । रांडा पोरें मेळवी लोकां ।
विटंबी शरीर मागे रुका । केलें तें गेलें अवघें चि फुका । रे विठ्ठल ॥५॥
कळावें जनां मी एक बळी । उभा राहोनि मांडी फळी ।
फोडोनि गुडघे कोंपर चोळी । आपला घात करोनि आपण चि तळमळे । रे विठ्ठल ॥६॥
फुकट खेळें ठकलीं वांयां । धरुनि सोंग बोडक्या डोया ।
शिवों नये ती अंतरीं माया । संपादणीविण विटंबिली काया । रे विठ्ठल ॥७॥
धुळी माती कांहीं खेळों च नका । जवादी चंदन घ्यावा बुका ।
आपणा परिमळ आणिकां लोकां । मोलाची महिमा फजिती फुका । रे विठ्ठल ॥८॥
बहुत दुःखी जालियां खेळें । अंगीं बुद्धि नाहीत बळें ।
पाठीवरी तोबा तोंड काळें । रसना द्रवे उपस्थाच्या मुळें । रे विठ्ठल ॥९॥
काय सांगतो तें ऐका तुका । मोडा खेळ कांहीं अवगों च नका ।
चला जेवूं आधीं पोटीं लागल्या भुका । धाल्यावरी बरा टाकमटिका । रे विठ्ठल ॥१०॥

ऐक बाई तुज वो कांहीं सांगतें शकुन । निजलिया भुर होसी जागें ह्मणउन ॥१॥
मान्य माझें केलें सांगतें एका बोलें । न येतां हे भलें कळों कोणा लोकांसि ॥२॥
सांगतें गुण जीवीची खुण ऐक माझी मात । बैस एका भावें माझे हातीं दे वो हात ॥३॥
बरवा घरचार तुज सांपडला ठाव । फळ नाहीं पोटीं येथें दिसे खोटा भाव ॥४॥
आहे तुझे हातीं एका नवसाचें फळ । भावा करीं साहय चहूं अठरांच्या बळें ॥५॥
करीं लागपाठ चित्त वित्त नको पाहों । अखई तो चुडा तुज भोगईल ना हो ॥६॥
कुळींची हे मुळी तुझे लागलीसे देवी । पडिला विसर नेदी फळ नाहीं ठावी ॥७॥
तुका ह्मणे नांद सुखें धरीं आठवण । माझ्या येती कोणी त्यांचा राख बरा मान ॥८॥

कावडे - अभंग

आहा रे भाई । प्रथम नमूं तो विनायक ।
 ठेवुनि गुरुचरणीं मस्तक । वदेल प्रसादिक वाणी । हरिहरांचे पवाडे ॥१॥
 माझी ऐसी ब्रीदावळी । दासें दासत्वे आगळी ।
 पान्हेरीनें मार्ग मळी । जीवन घ्या रे कापडि हो ॥२॥
 जें या सीतळाहुनि सीतळ । पातळाहुनि जें पातळ ।
 प्रेमामृत रसाळ । तें हें सेवा अहो भाग्याचे ॥३॥
 जिंकाल तरी जिंका रे अभिमान । दवडाल तरी दवडा लज्जा आणि मान ।
 धराल ते धरा शंभूचे चरण । दावाल पण ऐसा दावा तो ॥४॥
 काळा घेऊं नेदीं वाव । आला तो राखें घावडाव ।
 शुध्द सत्वीं राखोनि भाव । ह्यणा महादेव हरिहर वाणी गर्जो द्या ॥५॥
 पराविया नारी माउली समान । परधनीं बाटो नेदीं मन ।
 जीवित्व तें तृणासमान । स्वामिकार्जी जाण शूर ह्यणों तया ॥६॥
 शक्ति वेचाविया परउपकारा । खोटें खोट्याचा पसारा ।
 सत्य तें भवनदीचा तारा । आळस तो न करा येथे अहो सांगतो ॥७॥
 व्रत करा एकादशी सोमवार । कथा पूजन हरिजागर ।
 पुण्य तें असे गातां नाचतां बहु फार । पुन्हा बोलिला संसार नाहीं नाहीं सत्यत्वे ॥८॥
 संग संतांचा करितां बरवा । उत्तमोत्तम कीर्तीचा ठेवा ।
 पंथ तो सुपंथें चालावा । उगवा वासना लिगाड ॥९॥
 तुका चालवितो कावडी । प्रवृत्ति निवृत्ति चोखडी ।
 पुढती पुढती अधिक गोडी । भरुनि कळस भजन आवडी केशवदास नटतसे ॥१०॥

आहा आहा रे भाई । हें अन्नदानाचें सत्र ।
 पव्हे घातली सर्वत्र । पंथीं अवघे पंथ मात्र । इच्छाभोजनाचें आर्त पुरवावया ॥१॥
 यावें तेणें घ्यावें । न सरेसें केलें सदाशिवें ।
 पात्र शुध्द पाहिजे बरवें । मंगळभावे सकळ हरि ह्यणा रे ॥२॥
 नव्हे हें कांहीं मोकळें । साक्षी चौघांचिया वेगळें ।
 नेदी नाचो मताचिया बळें । अणु अणोरणीया आगळें । महदि महदा साक्षित्वें हरि ह्यणा रे ॥३॥
 हे हरि नामाची आंबिली । जगा पोटभरी केली ।
 विश्रांति कल्पतरुची साउली । सकळां वर्णां सेवितां भली । ह्यणा हर हर महादेव ॥४॥
 तुका हरिदास तराळ । अवघे हाकारी सकळ ।
 या रे वंदूं शिखरातळ । चैत्रमास पर्वकाळ महादेवदर्शने ॥५॥

आहा रे भाई । नमो उदासीन जाले देहभावा । आळविती देवा तया नमो ॥१॥

नमो तीर्थपंथं चालती तयांसी । येती त्यांसी बोळविती त्यां नमो ॥२॥
नमो तयां संतवचनीं विश्वास । नमो भावें दास्य गुरुचें त्यां ॥३॥
नमो तया मातापित्यांचें पाळण । नमो त्या वचन सत्य वदे ॥४॥
नमो तया जाणे आणिकाचें सुखदुःख । राखे तान भुक तया नमो ॥५॥
परोपकारी नमो पुण्यवंता । नमो त्या दमित्या इंद्रियांसि ॥६॥
तुका ह्मणे नमो हरिचिया दासा । तेथें सर्व इच्छा पुरलीसे ॥७॥

आहा रे भाई । तयावरी माझी ब्रीदावळी । भ्रष्ट ये कळी क्रियाहीन ॥१॥
थुंका थुंका रे त्याच्या तोंडावरी । वाणिली ते थोरी दवडा वांयां बाहेरी ॥ध्रु॥
बाइलेचा दास पित्रांस उदास । भीक भिकान्यास नये दारा ॥२॥
विद्याबळें वाद सांगोनियां छळी । आणिकांसि फळी मांडोनियां ॥३॥
गांविंचिया देवा नाहीं दंडवत । ब्राह्मण अतीत घडे चि ना ॥४॥
सदा सर्वकाळ करितो चि निंदा । स्वप्नीं ही गोविंदा आठवीना ॥५॥
खासेमध्ये धन पोटासि बंधन । नेणें ऐसा दानधर्म कांहीं ॥६॥
तुका ह्मणे नटे दावुनियां सोंग । लवों नेदी अंग भक्तिभावे ॥७॥

आहा रे भाई । गंगा नव्हे जळ । वृक्ष नव्हे वड पिंपळ । तुळसी रुद्राक्ष नव्हे माळ । श्रेष्ठ तनु देवाचिया ॥१॥
समुद्र नदी नव्हे पै गा । पाषाण ह्मणों नये लिंगा । संत नव्हती जगा । मानसा त्या सारिखे ॥२॥
काठी ह्मणों नये वेतु । अन्न ह्मणों नये सांतु । राम राम हे मातु । नये ह्मणों शब्द हे ॥३॥
चंद्र सूर्य नव्हती तारांगणें । मेरु तो नव्हे पर्वता समान । शेष वासुकी नव्हे सर्प जाण । विखाराच्या सारिखे ॥४॥
गरुड नव्हे पाखरुं । ढोर नव्हे नंदिकेश्वरु । झाड नव्हे कल्पतरु । कामधेनु गाय न ह्मणावी ॥५॥
कूर्म नव्हे कासव । डुकर नव्हे वराह । ब्रह्मा नव्हे जीव । स्त्री नव्हे लक्ष्मी ॥६॥
गवाक्ष नव्हे हाड । पाटाव नव्हे कापड । परीस नव्हे दगड । सगुण ते ईश्वरीचे ॥७॥
सोनें नव्हे धातु । मीठ नव्हे रेतु । नाहीं नाहीं चर्मातु । कृष्णजिन व्याघ्रांबर ॥८॥
मुक्ताफळें नव्हेति गारा । खडयाऐसा नव्हे हिरा । जीव नव्हे सोइरा । बोळवीजे स्वइच्छेनें ॥९॥
गांव नव्हे द्वारावती । रणसोड नव्हे मूर्ति । तीर्थ नव्हे गोमती । मोक्ष घडे दर्शनें ॥१०॥
कृष्ण नव्हे भोगी । शंकर नव्हे जोगी । तुका पांडुरंगीं । हा प्रसाद लाधला ॥॥
॥५॥

सौन्या - अभंग

वेसन गेलें निष्काम जालें नर नव्हे नारी । आपल्या तुटी पारख्या भेटी सौरियांचे फेरी ॥१॥
त्याचा वेध लागला छंद हरि गोविंद वेळोवेळां । आपुलेमार्गे हासत रागें सावले घालिती गळां ॥ध्रु॥

जन वेषा भीतें तोंडा आमुच्या भांडपणा । कर कटीं भीमा तटीं पंढरीचा राणा ॥२॥
वेगळ्या याति पडिलों खंतीं अवघ्या एका भावें। टाकियेली चाड देहभाव जीवें शिवें ॥३॥
सकळामधीं आगळी बुद्धि तिची करूं सेवा । वाय तुंबामूढासवें भक्ती नाचों भावा ॥४॥
ह्मणे तुका टाक रुका नाचों निर्लज्जा । बहु जालें सुख काम चुकलों या काजा ॥५॥

आणिकां उपदेशूं नेणें नाचों आपण । मुंढा वांयां मारगेली वांयां हांसे जन ॥१॥
तैसा नव्हे चाळा आवरीं मन डोळा। पुढिलांच्या कळा कवतुक जाणोनी ॥ध्रु॥
बाहिरल्या वेषें आंत जसें तसें । झाकलें तों बरें पोट भरे तेणें मिसें ॥२॥
तुका ह्मणे केला तरी करीं शुध्द भाव । नाहीं तरी जासी वांयां हा ना तोसा ठाव ॥३॥

टाक रुका चाल रांडे कां गे केली गोवी । पुसोनियां आलें ठाव ह्मणोनि देतें सिवी ॥१॥
आतां येणें छंदें नाचों विनोदें। नाहीं या गोविंदें माझें मजसी केलें ॥ध्रु॥
कोरडे ते बोल कांगे वेचितेसी वांयां । वर्ते करुनि दावीं तुझ्या मुळींचिया ठाया ॥२॥
याजसाठीं म्या डौर धरियेला हातीं । तुका ह्मणे तुह्या गांठी सोडायाची खंती ॥३॥

मोकळी गुंते रिती कुंथे नाहीं भार दावें । धेडवाडा बैसली खोडा घेतली आपुल्या भावें ॥१॥
ऐका बाई लाज नाहीं आणिकां त्या गरतीची । समाधानीं उंच स्थानीं जाणे सेवा पतीची ॥ध्रु॥
न बोलतां करी चिंता न मारिता पळे । दादला सेज नावडे निजे जगझोडीचे चाळे ॥२॥
देखत आंध बहिर कानीं बोल बोलतां मुकें । तुका ह्मणे पतन सोयरीं ऐसीं जालीं एकें ॥३॥

सातें चला काजळ घाला तेल फणी करा । दिवाणदारीं बैसले पारीं नाचों फेर धरा ॥१॥
या साहेबाचें जालें देणें वेळोवेळां न लगे येणें । आतां हाटीं काशासाठीं हिंडों पाटी दुकानें ॥ध्रु॥
अवघ्या जणी मुंढा धणी नाचों एकें घाई । सरसावलें सुख कैसा चाळा एके ठायीं ॥२॥
तुका ह्मणे वोळगों एका तोड चिंता माया। देऊं उद्गार आतां जाऊं मुळींचिया ठाया ॥३॥

सौरी सुर जालें दुर डौर घेतला हातीं । माया मोह सांडवलें तीही लोकीं जालें सरती ॥१॥
चाल विठाबाई अवघी पांज देई । न धरीं गुज कांहीं वाळवंटीं सांपडतां ॥ध्रु॥
हिंडोनि चौऱ्यांशीं घरें आलें तुझ्या दारा । एक्या रुक्यासाठीं आंचवलें संसारा ॥२॥
लाज मेली शंका गेली नाचों महाद्वारीं । भ्रांति सावलें फिटोनि गेलें आतां कैची उरी ॥३॥
जालें भांडी जगा सांडी नाहीं भीड चाड । घालीन चरणीं मिठी पुरविन जीविचें तें कोड ॥४॥
तुका ह्मणे रुका करी संसारतुटी । आतां तुह्यां आह्यां कैसी जाली जीवे साटीं ॥५॥

सम सपाट वेसनकाट निःसंग जालें सौरी । कुडपीयेला देश आतां येऊं नेदीं दुसरी ॥१॥
गाऊं रघुरामा हें चि उरलें आह्वां । नाहीं जीवतमा वित्तगोतासहीत ॥ध्रु॥
ठाव जाला रिता झाकुनि काय आतां । कोणासवें लाज कोण दुजा पाहता ॥२॥
सौरीयांचा संग आह्वां दुरावलें जग । भिन्न जालें सुख भाव पालटला रंग ॥३॥
लाज भय झणी नाहीं तजियेलीं दोन्ही । फिराविला वेष नव्हों कोणाचीं च कोणी ॥४॥
तुका ह्मणे हा आह्वां वेष दिला जेणें । जनाप्रचित सवें असों एकपणें ॥५॥

नव्हे नरनारी संवसारीं अंतरलीं निर्लज्ज निष्काम जना वेगळे चि ठेलों ॥१॥
चाल रघुरामा न आपुल्या गांवा । तुजविण आह्वां कोण सोयरा सांगाती ॥ध्रु॥
जनवाद लोकनिंघ पिशुनाचे चेरे । साहू तुजसाठीं अंतरलीं सहोदरें ॥२॥
बहुता पाठीं निरोप हाटीं पाठविला तुज । तुका ह्मणे आतां सांडुनि लौकिक लाज ॥३॥

नीट पाट करुनि थाट । दावीतसे तोरा । आपणाकडे पाहो कोणी । निघाली बाजारा ॥१॥
ते सौरी नव्हे निकी । भक्तीविण फिकी ॥ध्रु॥
चांग भांग करुनि सोंग । दावी माळा मुदी । रुक्याची आस धरुनि । हालवी ती फुदी ॥२॥
थोरे घरीं करी फेरी । तेथें नाचे बरी । जेथें निघे रुका । तेथें हालवी टिरी ॥३॥
आंत मांग बाहेर चांग । सौरी ती नव्हे तेग । तुका दास नटतसे । न करी त्याचा संग ॥४॥

चाल माझ्या राघो । डोंगरीं दिवा लागो ॥ध्रु॥
घर केलें दार केलें । घरीं नाहीं वरो । सेजारणी पापिणीचीं पांच पोरें मरो ॥१॥
घरीं पांच पोरें । तीं मजहुनि आहेत थोरें । पांचांच्या बळें । खादलीं बावन केलें ॥२॥
घर केलें दार केलें । दुकान केला मोटा । पाटाची राणी धांगडधिंणा तिचा मोटा ॥३॥
दुकान केला मोटा । तर पदरीं रुका खोटा । हिजडा ह्मणसी जोगी । तर सोळा सहस्र भोगी । तुका ह्मणे वेगीं । तर हरि ह्मणा जर्गी ॥४॥

जन्मा आलिया गेलिया परी । भक्ति नाहीं केली ।
माझें माझें ह्मणोनियां । गुंतगुंतों मेलीं ॥१॥
येथें कांहीं नाहीं । लव गुरुच्या पायीं । चाल रांडें टाकी रुका ।
नकों करूं बोल । गुरुविण मार्ग नाहीं । करिसी तें फोल ॥२॥
खाउनी जेउनि लेउनि नेसुनि । ह्मणती आह्मी बऱ्या । साधु संत घरा आल्या । होती पाठमोऱ्या ॥३॥
वाचोनि पढोनि जाले शाहणे । ह्मणती आह्मी संत । परनारी देखोनि त्यांचें । चंचळ जालें चित्त ॥४॥
टिळा टोपी घालुनि माळा । ह्मणती आह्मी साधु । दयाधर्म चित्तीं नाहीं । ते जाणावे भोंदु ॥५॥
कलियुगीं घोरोघरीं । संत जाले फार । वीतिभरी पोटासाठीं । हिंडती दारोदार ॥६॥

संत ह्यणती केली निंदा । निंदा नव्हे भाई । तुका असे अनन्ये भावे शरण संतां पार्यी ॥७॥ ॥॥

वाघा - अभंग

अनंत जुगाचा देव्हारा । निजबोधांचा घुमारा । अवचिता भरला वारा । या मल्लारी देवाचा ॥१॥
शुध्दसत्त्वाचा कवडा मोठा । बोधबिरडें बांधला गांठा । गळां वैराग्याचा पट्टा । वाटा दावूं या भक्तीच्या ॥२॥
हृदय कोटंबा सांगातें । घोळ वाजवूं अनुहातें । ज्ञानभांडाराचें पोतें । रितें नव्हे कल्पांतीं ॥३॥
लक्ष चौऱ्यांशी घरें चारी । या जन्माची केली वारी । प्रसन्न जाला देव मल्लारी । सोहंभावीं राहिलों ॥४॥
या देवाचें भरतां वारें । अंगीं प्रेमाचें फेंपरें । गुरुगुरु करी वेडे चारें । पाहा तुकें भुंकविलें ॥५॥ ॥१॥

लळित - अभंग

आजी दिवस जाला । धन्य सोनियाचा भला ॥१॥
जालें संताचे पंगती । बरवें भोजन निगुती ॥ध्रु॥
रामकृष्णनामें । बरवीं मोहियेलीं प्रेमें ॥२॥
तुका ह्यणे आला । चवी रसाळ हा काला ॥३॥

तुह्मी तरी सांगा कांहीं । आह्मांविशीं रखुमाबाई ॥१॥
कांहीं उरलें तें ठार्यीं । वेगीं पाठवुनी देई ॥ध्रु॥
टोकत बैसलों देखा । इच्छीतसें ग्रासा एका ॥२॥
प्रेम देउनि बहुडा जाला । तुका ह्यणे विव्ठल बोला ॥३॥

वाट पाहें बाहे निडळीं ठेवुनियां हात । पंढरीचे वाटे दृष्टि लागलें चित्त ॥१॥
कई येतां देखें माझा मायबाप । घटिका बोटें दिवस लेखीं धरुनियां माप ॥ध्रु॥
डावा डोळा लवे उजवी स्फुरते बाहे । मन उताविळ भाव सांडुनियां देहे ॥२॥
सुखसेजे गोडचित्तीं न लगे आणीक । नाठवे घर दार तान पळाली भूक ॥३॥
तुका ह्यणे धन्य दिवस ऐसा तो कोण । पंढरीचे वाटे येतां मूळ देखेन ॥४॥

तुझें दास्य करूं आणिका मार्गें खावया । धिग् जालें जिणें माझें पंढरीराया ॥१॥
काय गा विठोबा तुज ह्यणावें । थोराच्या दैवें गोड शुभअशुभ ॥ध्रु॥
संसाराचा धाक निरंतर आह्मांसी । मरण भलें परि काय अवकळा तैसी ॥२॥
तुझे शरणागत शरण जाऊं आणिकांसी । तुका ह्यणे कवणा लाज हें कां नेणसी ॥३॥

पुरविली आळी । जे जे केली ते ते काळीं ॥१॥

माय तरी ऐसी सांगा । कृपाळुवा पांडुरंगा ॥ध्रु.॥
घेतलें नुतरी उचलोनि कडियेवरी ॥२॥
तुका ह्मणे घांस । मुखीं घाली ब्रह्मरस ॥३॥

कथेची सामुग्री । देह अवसानावरी ॥१॥
नको जाऊं देऊं भंगा । गात्रें माझीं पांडुरंगा ॥ध्रु.॥
आयुष्य करीं उणें । परी मज आवडो कीर्तन ॥२॥
तुका ह्मणे हाणी । या वेगळी मना नार्णी ॥३॥

गळित जाली काया । हें चि लळित पंढरिराया ॥१॥
आलें अवसानापासीं । रूप राहिलें मानसीं ॥ध्रु.॥
वाइला कळस । तेथें स्थिरावला रस ॥२॥
तुका ह्मणे गोड जालें । नारायणीं पोट धालें ॥३॥

रत्नजडित सिंहासन । वरी बैसले आपण ॥१॥
कुंचे ढळती दोहीं बाहीं । जवळी रखुमाई राही ॥ध्रु.॥
नाना उपचारीं । सिद्धि वोळगती कामारी ॥२॥
हार्तीं घेऊनि पादुका । उभा बंदिजन तुका ॥३॥

हिरा शोभला कोंदणीं । जडित माणिकांची खाणी ॥१॥
तैसा दिसे नारायण । मुख सुखाचे मंडण ॥ध्रु.॥
कोटि चंद्रलीळा । पूर्णिमेच्या पूर्णकळा ॥२॥
तुका ह्मणे दृष्टि धाये । परतोनि माघारी ते न ये ॥३॥

पतित पतित । परी मी त्रिवाचा पतित ॥१॥
परी तूं आपुलिया सत्ता । मज करावें सरता ॥ध्रु.॥
नाहीं चित्तशुद्धि । स्थिर पायांपाशीं बुद्धि ॥२॥
अपराधाचा केलों । तुका ह्मणे किती बोलों ॥३॥

उभारिला हात । जर्गीं जाणविली मात ॥१॥
देव बैसले सिंहासनीं । आल्या याचका होय धनी ॥ध्रु.॥
एकाच्या कैवाडें । उगवे बहुतांचें कोडें ॥२॥

दोहीं ठायीं तुका । नाहीं पडों देत चुका ॥३॥ ॥॥

आशीर्वाद - अभंग

जीवेंसाठीं यत्नभाव । त्याची नाव बळकट ॥१॥
पैल तीरा जातां कांहीं । संदेह नाहीं भवनदी ॥ध्रु॥
विश्वासाची धन्य जाती । तेथें वस्ती देवाची ॥२॥
तुका ह्मणे भोळ्यांचा । देव साचा अंकित ॥३॥

आशीर्वाद तया जाती । आवडी चित्तीं देवाची ॥१॥
कल्याण ती असो क्षेम । वाढे प्रेम आगळें ॥ध्रु॥
भक्तिभाग्यगांठी धन । त्या नमन जीवासी ॥२॥
तुका ह्मणे हरिचे दास । तेथें आस सकळ ॥३॥

तया साटीं वेचूं वाणी । अडकों कानीं वारता ॥१॥
क्षेम माझे हरिजन । समाधान पुसतां त्यां ॥ध्रु॥
परत्रींचे जे सांगाती । त्यांची याती न विचारिीं ॥२॥
तुका ह्मणे धैर्यवंतें । निर्मळचित्तें सरवीं तीं ॥३॥

अभय उत्तर संतीं केलें दान । जालें समाधान चित्त तेणें ॥१॥
आतां प्रेमरसें न घडे खंडण । द्यावें कृपादान नारायणा ॥ध्रु॥
आलें जें उचित देहविभागासी । तेणें पायांपासीं उभी असों ॥२॥
तुका ह्मणे करी पूजन वैखरी । बोबडा उत्तरीं गातों गीत ॥३॥

असो मंत्रहीन क्रिया । नका चर्या विचारूं ॥१॥
सेवेमधीं जमा धरा । कृपा करा शेवटीं ॥ध्रु॥
विचारुनि ठाया ठाव । येथें भाव राहिला ॥२॥
आतां तुकयापाशीं हेवा । नाहीं देवा तांतडी ॥३॥ ॥५॥

ऐकें वचन कमळापती । मज रंकाची विनंती ॥१॥
कर जोडितों कथाकाळीं । आपण असावें जवळी ॥ध्रु॥
घेईं ऐसी भाक । मागेन जरि कांहीं आणिक ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे देवा । शब्द इतुका राखावा ॥३॥

आली लळिताची वेळ । असा सावध सकळ ॥१॥
लाहो करा वेगीं स्मरा । टाळी वाउनि विश्वंभरा ॥ध्रु॥
जालिया अवसान । न संपडती चरण ॥२॥
तुकयाबंधु ह्याने थोडे । अवधि उरली आहे पुढे ॥३॥

नेणे गाऊं कांहीं धड बोलतां वचन । कायावाचामनेंसहित आलों शरण ॥१॥
करीं अंगीकार नको मोकलूं हरी । पतितपावन ब्रिदें करावीं खरीं ॥ध्रु॥
नेणे भक्तिभाव तुझा ह्यणवितों दास । जरि देसी अंतर तरि लज्जा कोणास ॥२॥
ह्याने तुकयाबंधु तुझे धरियेले पाये । आतां कोण दुजा ऐसा आह्मांसी आहे ॥३॥

तूं च मायबाप बंधु सखा आमचा । वित्त गोत जीवलग जीवाचा ॥१॥
आणीक प्रमाण नाहीं दुसरें आतां । योगक्षेमभार तुझे घातला माथां ॥ध्रु॥
तूं च क्रियाकर्म धर्म देव तूं कुळ । तूं च तप तीर्थ व्रत गुरु सकळ ॥२॥
ह्याने तुकयाबंधु करिता कार्यता देवा । तूं च भाव भक्ति पूजा पुनस्कार आघवा ॥३॥

करुनि उचित । प्रेम घालीं हृदयांत ॥१॥
आलों दान मागायास । थोरी करुनियां आस ॥ध्रु॥
चिंतन समयीं । सेवा आपुली च देई ॥२॥
तुकयाबंधु ह्याने भावा । मज निरवावें देवा ॥३॥

गाऊं वाऊं टाळी रंगीं नाचों उदास । सांडोनि भय लज्जा शंका आस निरास ॥१॥
बळियाचा बळी तो कैवारी आमुचा । भुक्तिमुक्तिदाता सकळां ही सिध्दींचा ॥ध्रु॥
मारुं शब्दशस्त्रबाण निःशंक अनिवार । कंटकाचा चुर शिर फोडूं काळाचें ॥२॥
ह्याने तुकयाबंधु नाहीं जीवाची चाड । आपुलिया तेथें काय आणिकांची भीड ॥३॥

सांडूनि वैकुंठ । उभा विटेवरी नीट ॥१॥
आला आला रे जगजेठी । भक्ता पुंडलिकाचे भेटी ॥ध्रु॥
पैल चंद्रभागे तिरीं । कट धरुनियां करीं ॥२॥
तुकयाबंधु ह्याने अंबर । गजर होतो जयजयकार ॥३॥

कृपाळु भक्तांचा । ऐसा पति गोपिकांचा ॥१॥

उभा न पाचारितां दारिं । न संगतां काम करी ॥ध्रु.॥
भाव देखोनि निर्मळ। रजां वोडवी कपाळ ॥२॥
तुकयाबंधु ह्यणे न भजा । कां रे ऐसा भोळा राजा ॥३॥

केला अंगीकार पंढरीच्या देवें । आतां काय करिती काळ मशक मानवें ॥१॥
घातलीं बाहेर तीं भय होतें ज्यानें । बैसला आपण तेथें घालुनियां ठाणें ॥ध्रु.॥
लागों नेदी वारा दुजियाचा अंगासी । हा पुरता निर्धार कळों आला आह्मांसी ॥२॥
ह्यणे तुकयाबंधु न लगे करावी चिंता । कोणेविशीं आतां बैसलों हस्तीवरी माथां ॥३॥

अगोचरी बोलिलों आज्ञेविण आगळें । परी तें आतां न संडावें राउळें ॥१॥
जाईल रोकडा बोल न पुसती आह्मां । तुझा तुझें ह्यणविलें पाहा पुरुषोत्तमा ॥ध्रु.॥
न व्हावा न वजावा न कळतां अन्याय । न धरावें तें मनीं भलता करा उपाय ॥२॥
ह्यणे तुकयाबंधु हीन मी ह्यणोनि लाजसी । वारा लागों पाहातोहे उंच्या झाडासी ॥३॥

जाली पाकसिध्दि वाट पाहे रखुमाई । उदक तापलें डेरां चीकसा मर्दुनि अई ॥१॥
उठा पांडुरंगा उशीर जाला भोजनीं । उभ्या आंचवणा गोपी कळस घेउनी ॥ध्रु.॥
अवघ्या सावचित्त सेवेलागीं सकळा । उध्दव अकूर आले पाचारूं मुळा ॥२॥
सावरिली सेज सुमनयाति सुगंधा । रत्नदीप ताटीं वाळा विडिया विनोदा ॥३॥
तुका विनंती करी पाहे पंढरीराणा । असा सावचित्त सांगे सकळा जना ॥४॥

उठा सकळ जन उठिले नारायण । आनंदले मुनिजन तिन्ही लोक ॥१॥
करा जयजयकार वाद्यांचा गजर । मृदंग विणे अपार टाळ घोळ ॥ध्रु.॥
जोडोनि दोन्ही कर मुख पाहा सादर । पायावरी शिर ठेवूनियां ॥२॥
तुका ह्यणे काय पढियंतें तें मागा । आपुलालें सांगा सुख दुःखें ॥३॥

करुनी विनवणी पार्यीं ठेवीं माथा । परिसावी विनवणी माझी पंढरीनाथा ॥१॥
अखंडित असावेंसें वाटतें पार्यीं । साहोनि संकोच ठाव थोडासा देई ॥ध्रु.॥
असो नमो भाव आलों तुझिया ठाया । पाहें कृपादृष्टी मज पंढरीराया ॥२॥
तुका ह्यणे आह्मीं तुझीं वेडीं वांकडीं । नामें भवपाश हातें आपुल्या तोडीं ॥३॥

घडिया घालुनि तळीं चालती वनमाळी । उमटती कोमळीं कुंकुमाचीं ॥१॥
वंदा चरणरज अवघे सकळ जन । तारियेले पाषाण उदकीं जेणें ॥ध्रु.॥

पैस धरुनी चला ठाकत ठायीं ठायीं । मौन्य धरुनी कांहीं नो बोलावें ॥२॥
तुका अवसरु जाणवितो पुढें । उघडलीं महाल मंदिरें कवाडें ॥३॥

भीतरी गेले हरी राहा क्षणभरी । होईल फळ धीर करावा ॥१॥
न करीं त्वरा ऐकें मात । क्षण एक निवांत बैसावें ॥ध्रु॥
करुनी मर्दन सारिलें पाणी । न्हाले देव अंग पुसी भवानी ॥२॥
नेसला सोनसळा विनवी रखुमाई । वाढिलें आतां ठायीं चलावें जी ॥३॥
करुनियां भोजन घेतलें आंचवण । आनंदें नारायण पड्डले ॥४॥
तुका मात जाणवी आतां । सकळां बहुतां होती ची ॥५॥

द्या जी आह्मां कांहीं सांगा जी रखुमाई । शेष उरलें ठायीं सनकादिकांचें ॥१॥
टोकत बाहेरी बैसलों आशा । पुराया ग्रासा एकमेकां ॥ध्रु॥
येथवरी आलों तुझिया नांवें । आस करुनी आह्मी दातारा ॥२॥
प्रेम देउनियां बहुडा आतां दिला । तुका ह्मणे आतां विव्ठल बोला ॥३॥

बहुडविलें जन मन जालें निश्चळ । चुकवूनी कोल्हाळ आला तुका ॥१॥
पर्यंकीं निद्रा करावें शयन । रखुमाई आपण समवेत ॥ध्रु॥
घेउनियां आलों हातीं टाळ वीणा । सेवेसि चरणा स्वामीचिया ॥२॥
तुका ह्मणे आतां परिसावीं सादरें । बोबडीं उत्तरें पांडुरंगा ॥३॥

नाच गाणें माझा जवळील ठाव । निरोपीन भाव होईल तो ॥१॥
तुह्मां निद्रा मज आज्ञा ते स्वभावे । उतरुनि जीवें जाईन लोण ॥ध्रु॥
एकाएकीं बहु करीन सुस्वरें । मधुर उत्तरें आवडीनें ॥२॥
तुका ह्मणे तूं जगदानी उदार । फेडशील भार एका वेळा ॥३॥

सिणलेती सेवकां देउनि इच्छादान । केला अभिमान अंगीकारा ॥१॥
अहो दीनानाथा आनंदमूर्ती । तुह्मांसि शोभती ब्रीदें ऐसीं ॥ध्रु॥
बहुतांनीं विनविलें बहुतां प्रकारीं । सकळां ठायीं हरी पुरलेती ॥२॥
तुका ह्मणे अगा कुटुंबवत्सळा । कोण तुझी लीळा जाणे ऐसी ॥३॥

उठा भागलेती उजगरा । जाला स्वामी निद्रा करा ॥१॥
वाट पाहाते रुक्मिणी । उभी मंचक संवारुणी ॥ध्रु॥

केली करा क्षमा। बडबड पुरुषोत्तमा ॥२॥
लागतो चरणा । तुकयाबंधु नारायणा ॥३॥

पावला प्रसाद आतां विटोनि जावें । आपला तो श्रम कळों येतसे जीवें ॥१॥
आतां स्वामी सुखें निद्रा करा गोपाळा । पुरले मनोरथ जातों आपुलिया स्थळा ॥ध्रु.॥
तुह्यांसि जागवूं आह्मी आपुलिया चाडा । शुभाशुभ कर्म दोष वाराया पीडा ॥२॥
तुका ह्याने दिलें उच्छिष्टाचें भोजन । आह्मां आपुलिया नाहीं निवडिलें भिन्न ॥३॥

शब्दांचीं रत्नें करुनी अळंकार । तेणें विश्वंभर पूजियेला ॥१॥
भावाचे उपचार करुनि भोजन । तेणें नारायण जेवविला ॥ध्रु.॥
संसारा हातीं दिलें आंचवण । मुखशुध्दी मन समर्पिलें ॥२॥
रंगलीं इंद्रियें सुरंग तांबूल । माथां तुळसीदळ समर्पिलें ॥३॥
एकभावदीप करुनि निरांजन । देऊनि आसन देहाचें या ॥४॥
न बोलोनि तुका करी चरणसेवा । निजविलें देवा माजघरीं ॥५॥

उठोनियां तुका गेला निजस्थळा । उरले राउळा माजी देव ॥१॥
निउल जालें सेवका स्वामीचें । आज्ञे करुनी चित्त समाधान ॥ध्रु.॥
पहुडलिया हरी अनंतशैनावरी । तेथें नाहीं उरी कांहीं काम ॥२॥
अवघी बाहेर घालूनि गेला तुका । सांगितलें लोकां निजले देव ॥३॥

दसरा - अभंग

पवित्र सुदिन उत्तम दिवस दसरा । सांपडला तो साधा आजि मुहूर्त बरा ।
गर्जा जेजेकार हरि हृदयीं धरा । आळस नका करूं लाहानां सांगतों थोरां ॥१॥
या हो या हो बाइयानो निघाले हरी। सिलंगणा वेगीं घेउनि आरत्या करीं ।
ओवाळूं श्रीमुख वंदूं पाउलें शिरीं । आह्मां दैव आलें येथें घरिच्या घरीं ॥ध्रु.॥
अक्षय मुहूर्त औठामध्ये साधे तें । मग येरी गर्जे जैसैं तैसैं होत जातें ।
ह्याणोनि मार्गे पुढें कोणी न पाहावें येथें । सांडा परतें काम जाऊं हरी सांगातें ॥२॥
बहुतां बहुतां रीतीं चित्तीं धरा हें मनीं । नका गै करूं आइकाल ज्या कार्नीं ।
मग हें सुख कधीं न देखाल स्वप्नीं । उरेल हायहाय मार्गे होईल काहाणी ॥३॥
ऐसियास वंचती त्यांच्या अभाग्या पार । नाहीं नाहीं नाहीं सत्य जाणा निर्धार ।
मग हे वेळ घटिका न ये अजरामर। कळलें असों द्या मग पडतील विचार ॥४॥

जयासाठीं ब्रह्मादिक जालेति पिसे । उच्छिष्टा कारणें देव जळीं जाले मासे ।
अधूदांगीं विश्वमाता लक्ष्मी वसे । तो हा तुक्याबंधु ह्मणे आलें अनायासे ॥५॥

ओवाळूं आरती पंढरीराया । सर्वभावे शरण आलों तुझिया पायां ॥१॥
सर्व व्यापून कैसें रूप आकळ । तो हा गौळ्या घरीं जाला कृष्ण बाळ ॥ध्रु.॥
स्वरूप गुणातीत जाला अवतारधारी । तो हा पांडुरंग उभा विटेवरी ॥२॥
भक्तीचिया काजा कैसा रूपासि आला । ब्रिदाचा तोडर चरणीं मिरविला ॥३॥
आरतें आरती ओवाळिली । वाखाणितां कीर्ति वाचा परतली ॥४॥
भावभक्तिबळें होसी कृपाळु देवा । तुका ह्मणे पांडुरंगा तुझ्या न कळती मावा ॥५॥

करुनि आरती । आतां ओवाळूं श्रीपती ॥१॥
आजि पुरले नवस । धन्य जाला हा दिवस ॥ध्रु.॥
पाहा वो सकळा । पुण्यवंता तुम्ही बाळा ॥२॥
तुका वाहे टाळी । होता सन्निध जवळी ॥३॥

द्याल माळ जरी पडेन मी पायां । दंडवत वांयां कोण वेची ॥१॥
आलें तें हिशोबें अवधिया प्रमाण । द्यावें तरी दान मान होतो ॥ध्रु.॥
मोकळिया मनें घ्याल जरी सेवा । प्रसाद पाठवा लवकरी ॥२॥
तुका ह्मणे तुम्ही जालिया कृपण । नामाची जतन मग कैची ॥३॥

तुम्हीं जावें निजमंदिरा । आह्मी जातो आपुल्या घरा ॥१॥
विठोबा लोभ असों देई । आह्मी असों तुमचें पाई ॥ध्रु.॥
चित्त करी सेवा । आह्मी जातो आपुल्या गावां ॥२॥
तुका ह्मणे दिशा भुलों । फिरोन पायापार्शीं आलों ॥३॥

पाहें प्रसादाची वाट । द्यावें धोवोनियां ताट ॥१॥
शेष घेउनि जाईन । तुमचें जालिया भोजन ॥ध्रु.॥
जालों एकसवा । तुम्हां आडुनियां देवा ॥२॥
तुका ह्मणे चित्त । करुनि राहिलों निश्चित ॥३॥

केली कटकट गाऊं नाचों नेणतां । लाज नाही भय आह्मां पोटाची चिंता ॥१॥
बैसा सिणलेती पाय रगडूं दातारा । जाणवूं द्या वारा उब जाली शरीरा ॥ध्रु.॥

उशिरा उशीर किती काय ह्यणावा । जननिये बाळका कोप कांहीं न धरावा ॥२॥
तुझिये संगतीं येऊं करूं कोल्हाळ । तुका ह्यणे बाळें अवघीं मिळोन गोपाळ ॥३॥

कळस वाहियेला शिरीं । सहस्रनामं पूजा करीं ॥१॥
पीक पिकलें पिकलें । घन दाटोनियां आलें ॥ध्रु॥
शेवटीचें दान । भागा आला नारायण ॥२॥
तुका ह्यणे पोट । भरलें वारले बोभाट ॥३॥

आरुष शब्द बोलों मनीं न धरावें कांहीं । लडिवाळ बाळकें तूं चिं आमुचि आई ॥१॥
देईं गे विठाबाई प्रेमभातुकें । अवघियां कवतुकें लहानां थोरां सकळां ॥ध्रु॥
असो नसो भाव आलों तुझिया ठाया । पाहे कृपादृष्टी आतां पंढरीराया ॥२॥
तुका ह्यणे आह्मी तुझीं वेडीं वांकुडीं । नामें भवपाश आतां आपुलिया तोडीं ॥३॥

आडकलें देवद्वार । व्यर्थ काय करकर ॥१॥
आतां चला जाऊं घरा । नका करूं उजगरा ॥ध्रु॥
देवा लागलीसे निज । येथें उभ्या काय काज ॥२॥
राग येतो देवा । तुका ह्यणे नेघे सेवा ॥३॥

कृष्ण माझी माता कृष्ण माझा पिता । बहिणी बंधु चुलता कृष्ण माझा ॥१॥
कृष्ण माझा गुरु कृष्ण माझें तारूं । उतरी पैल पारु भवनदीची ॥ध्रु॥
कृष्ण माझें मन कृष्ण माझें जन । सोइरा सज्जन कृष्ण माझा ॥२॥
तुका ह्यणे माझा श्रीकृष्ण विसावा । वाटे न करावा परता जीवा ॥३॥

कृपा करावी भगवंतें । ऐसा शिष्य द्यावा मातें ॥१॥
माझें व्रत जो चालवी । त्यासि द्यावें त्वां पालवी ॥ध्रु॥
व्हावा ब्रह्मज्ञानी गुंडा । तिहीं लोकीं ज्याचा झेंडा ॥२॥
तुका तुका हाका मारी । माझ्या विठोबाच्या द्वारीं ॥३॥

जातो वाराणसी । निरवी गाई घोडे ह्यैसी ॥१॥
गेलों येतो नाहीं ऐसा । सत्य मानावा भरवसा ॥ध्रु॥
नका काढूं माझीं पेवें । तुझीं वरळा भूस खावें ॥२॥
भिकारियाचे पाठीं । तुझी घेउनि लागा काठी ॥३॥

सांगा जेवाया ब्राह्मण । तरी कापा माझी मान ॥४॥
वोकलिया वोका । म्यां खर्चिला नाहीं रुका ॥५॥
तुहीं खावें ताकपाणी । जतन करा तूपलोणी ॥६॥
नाहीं माझें मनीं । पोरे रांडा नागवणी ॥७॥
तुका ह्मणे नीट । होतें तैसें बोले स्पष्ट ॥८॥

कास घालोनी बळकट । झालों कळिकाळासी नीट । केली पायवाट । भवसिंधूवरुनि ॥९॥
या रे या रे लाहान थोर । याति भलते नारीनर । करावा विचार । न लगे चिंता कोणासी ॥१०॥
कामी गुंतले रिकामे । जपी तपी येथें जमे । लाविले दमामे । मुक्त आणि मुमुक्षा ॥११॥
एकंदर शिका । पाठविला इहलोका । आलों ह्मणे तुका । मी नामाचा धारक ॥१२॥

आह्मी वैकुंठवासी । आलों या चि कारणासी । बोलिले जे ऋषी । साच भावें वर्ताव्या ॥१३॥
झाडूं संतांचे मारग । आडरानें भरलें जग । उच्छिष्टाचा भाग । शेष उरलें तें सेवूं ॥१४॥
अर्थ लोपलीं पुराणें । नाश केला शब्दज्ञानें । विषयलोभी मन । साधनें बुडविलीं ॥१५॥
पिटूं भक्तीचा डांगोरा । कळिकाळासी दरारा । तुका ह्मणे करा । जेजेकार आनंदें ॥१६॥

बळियाचे अंकित । आह्मी जालों बळिवंत ॥१७॥
लाता हाणोनि संसारा । केला षड्रूमाअचा मारा ॥१८॥
जन धन तन । केलें तृणाही समान ॥१९॥
तुका ह्मणे आतां । आह्मी मुक्तीचिया माथां ॥२०॥

मृत्युलोकीं आह्मां आवडती परी । नाहीं एका हरिनामें विण ॥२१॥
विटलें हें चित्त प्रपंचापासूनि । वमन हें मनीं बैसलेंसे ॥२२॥
सोनें रूपें आह्मां मृत्तिके समान । माणिकें पाषाण खडे तैसे ॥२३॥
तुका ह्मणे तैशा दिसतील नारी । रिसाचियापरी आह्मांपुढें ॥२४॥

स्त्रियांचा तो संग नको नारायणा । काष्ठा या पाषाणामृत्तिकेच्या ॥२५॥
नाठवे हा देव न घडे भजन । लांचावलें मन आवरे ना ॥२६॥
दृष्टिमुखें मरण इंद्रियाच्या द्वारे । लावण्य तें खरें दुःखमूळ ॥२७॥
तुका ह्मणे जरी अग्नि जाला साधु । परी पावे बाधूं संघट्टणें ॥२८॥

पराविया नारी रखुमाईसमान । हें गेलें नेमून ठार्यीचें चि ॥२९॥

जाई वो तूं माते न करीं सायास । आह्मी विष्णुदास नव्हों तैसे ॥ध्रु॥
न साहावें मज तुझें हें पतन । नको हें वचन दुष्ट वदों ॥२॥
तुका ह्मणे तुज पाहिजे भ्रतार । तरी काय नर थोडे जाले ॥३॥

भक्तिप्रतिपाळे दीन वो वत्सळे । विठ्ठले कृपाळे होसी माये ॥१॥
पडिला विसर माझा काय गुणें । कपाळ हें उणें काय करूं ॥२॥
तुका ह्मणे माझें जाळूनि संचित । करीं वो उचित भेट देई ॥३॥

तुजविण मज कोण वो सोयरें । आणीक दुसरें पांडुरंगे ॥१॥
लागलीसे आस पाहा तुझें वास । रात्री वो दिवस लेखीं बोटीं ॥२॥
काम गोड मज न लगे हा धंदा । तुका ह्मणे सदा हें चि ध्यान ॥३॥

पढियंतें आह्मी तुजपार्शीं मागावें । जीवींचें सांगावें हितगुज ॥१॥
पाळसील लळे दीन वो वत्सले । विठ्ठले कृपाळे जननिये ॥ध्रु॥
जीव भाव तुझ्या ठेवियेला पार्यीं । तूं चि सर्वा ठार्यीं एक आह्मां ॥२॥
दुजियाचा संग लागों नेदीं वारा । नाहीं जात घरा आणिकांच्या ॥३॥
सर्वसत्ता एकी आहे तुजपार्शीं । ठावें आहे देसी मागेन तें ॥४॥
ह्मणउनि पुढें मांडियेली आळी । थिंकोनियां चोळी डोळे तुका ॥५॥

कोण पर्वकाळ पहासील तीथ । होतें माझें चित्त कासावीस ॥१॥
पाठवीं भातुकें प्रेरीं झडकरी । नको राखों उरी पांडुरंगा ॥ध्रु॥
न धरावा कोप मजवरी कांहीं । अवगुणी अन्यायी ह्मणोनियां ॥२॥
काय रडवीसी नेणतियां पोरां । जाणतियां थोरां याचिपरी ॥३॥
काय उभी कर ठेवुनियां कटीं । बुझावीं धाकुटीं लडिवाळें ॥४॥
तुका ह्मणे आतां पदरासी पिळा । घालीन निराळा नव्हे मग ॥५॥

कां हो देवा कांहीं न बोला चि गोष्टी । कां मज हिंपुटी करीतसा ॥१॥
कंठीं प्राण पाहें वचनाची आस । तों दिसे उदास धरिलें ऐसें ॥ध्रु॥
येणें काळें बुंथी घेतलीसे खोल । कां नये विटाळ होऊं माझा ॥२॥
लाज वाटे मज ह्मणवितां देवाचा । न पुससी फुकाचा तुका ह्मणे ॥३॥

उचित तें काय जाणावें दुर्बळें । थोरिवेचें काळें तोंड देवा ॥१॥

देतों हाका कोणी नाइकती द्वारी । ओस कोणी घरीं नाहींऐसें ॥ध्रु.॥
आलिया अतीता शब्द समाधान । करितां वचन कायवेंचे ॥२॥
तुका ह्याने तुह्यां साजे हें श्रीहरी । आह्मी निलाजिरीं नाहीं ऐसीं ॥३॥

आह्मी मागों ऐसें नाहीं तुजपार्शी । जरीं तूं भीतोसि पांडुरंगा ॥१॥
पाहें विचारुनि आहे तुज ठावें । आह्मी धालों नावें तुझ्या एका ॥ध्रु.॥
ऋधिसिद्धि तुझें मुख्य भांडवल । हें तों आह्मां फोल भक्तीपुढें ॥२॥
तुका ह्याने जाऊं वैकुंठा चालत । बैसोनि निश्चित सुख भोगू ॥३॥

न लगे हें मज तुझें ब्रह्मज्ञान । गोजिरें सगुण रूप पुरे ॥१॥
लागला उशीर पतितपावना । विसरोनि वचना गेलासि या ॥ध्रु.॥
जाळोनि संसार बैसलों अंगणीं । तुझे नाहीं मनीं मानसीं तें ॥२॥
तुका ह्याने नको रागेजों विडुला । उठीं देई मला भेटी आतां ॥३॥

कमोदिनी काय जाणे तो परिमळ । भ्रमर सकळ भोगीतसे ॥१॥
तैसें तुज ठावें नाहीं तुझें नाम । आह्मी च तें प्रेमसुख जाणों ॥ध्रु.॥
माते तृण बाळा दुधाची ते गोडी । ज्याची नये जोडी त्यासी कामा ॥२॥
तुका ह्याने मुक्ताफळ शिंपीपोटीं । नाहीं त्याची भेटी भोग तिये ॥३॥

काय सांगों तुझ्या चरणांच्या सुखा । अनुभव ठाउका नाहीं तुज ॥१॥
बोलतां हें कैसें वाटे खरेपण । अमृताचे गुण अमृतासी ॥ध्रु.॥
आह्मी एकएका ग्वाही मायपुतें । जाणों तें निरुतें सुख दोघें ॥२॥
तुका ह्याने आह्मां मोक्षाचा कांटाळा । कां तुह्मी गोपाळा नेणां ऐसें ॥३॥

देखोनियां तुझ्या रूपाचा आकार । उभा कटीं कर ठेवूनियां ॥१॥
तेणें माझ्या चित्ता होतें समाधान । वाटतें चरण न सोडावे ॥ध्रु.॥
मुखें गातों गीत वाजवितों टाळी । नाचतों राउळीं प्रेमसुखें ॥२॥
तुका ह्याने मज तुझ्या नामापुढें । तुश हें बापुडें सकळी काळ ॥३॥

आतां येणेंविण नाहीं आह्मां चाड । कोण बडबड करी वांयां ॥१॥
सुख तें चि दुःख पुण्यपाप खरें । हें तों आह्मां बरें कळों आलें ॥ध्रु.॥
तुका ह्याने वाचा वाईली अनंता । बोलायाचें आतां काम नाहीं ॥३॥

बोलों अबोलणें मरोनियां जिणें । असोनि नसणें जनि आह्वां ॥१॥
भोगीं त्याग जाला संगीं च असंग । तोडियेले लाग माग दोन्ही ॥२॥
तुका ह्यणे नव्हे दिसतों मी तैसा । पुसणें तें पुसा पांडुरंगा ॥३॥

अधिकार तैसा दावियेले मार्ग । चालतां हें मग कळों येतें ॥१॥
जाळूं नये नाव पावलेनि पार । मागील आधार बहुतांचा ॥२॥
तुका ह्यणे रोग वैदाचे अंगीं । नाहीं करी जगीं उपकार ॥३॥

संवसार तीहीं केला पाठमोरा । नाहीं द्रव्य दारा जया चित्तीं ॥१॥
शुभाशुभ नाहीं हर्षमर्ष अंगीं । जनार्दन जगीं होउनि ठेला ॥२॥
तुका ह्यणे देहें दिला एकसरें । जयासि दुसरें नाहीं मग ॥३॥

देहबुद्धि वसे लोभ जयां चित्तीं । आपुलें जाणती परावें जे ॥१॥
तयासि चालतां पाहिजे सिदोरी । दुःख पावे करी असत्य तो ॥२॥
तुका ह्यणे धर्म रक्षाया कारणें । छाया इच्छी उन्हे तापला तो ॥३॥

काळें खादला हा अवघा आकार । उत्पत्तिसंहारघडमोडी ॥१॥
वीज तो अंकुर आच्छादिला पोटीं । अनंता सेवटीं एकाचिया ॥२॥
तुका ह्यणे शब्दें व्यापिलें आकाश । गुढार हें तैसें कळों नये ॥३॥

आणीक काळें न चले उपाय । धरावे या पाय विठोबाचे ॥१॥
अवघें चि पुण्य असे तया पोटीं । अवघिया तुटी होय पापा ॥२॥
अवघें मोकळें अवघिया काळें । उध्दरती कुळें नरनारी ॥२॥
काळ वेळ नाहीं गर्भवासदुःखें । उच्चारितां मुखें नाम एक ॥३॥
तुका ह्यणे कांहीं न लगे सांडावें । सांगतसें भावें घेती तयां ॥४॥

कां रे माझा तुज न ये कळवळा । असोनि जवळा हृदयस्था ॥ ॥
अगा नारायणा निष्ठुरा निर्गुणा । केला शोक नेणां कंठस्फोट ॥२॥
कां हें चित्त नाहीं पावलें विश्रांती । इंद्रियांची गति कुंटे चि ना ॥२॥
तुका ह्यणे कां रे धरियेला कोप । पाप सरलें नेणों पांडुरंगा ॥३॥

दीनानाथा तुझीं ब्रिदें चराचर । घेसील कैवार शरणागता ॥१॥
पुराणीं जे तुझे गर्जती पवाडे । ते आह्वां रोकडे कळों आले ॥ध्रु॥
आपुल्या दासांचें न साहासी उणें । उभा त्याकारणें राहिलासी ॥२॥
चक्र गदा हातीं आयुधें अपारें । न्यून तेथें पुरें करूं धावें ॥३॥
तुका ह्मणे तुज भक्तीचें कारण । करावया पूर्ण अवतार ॥४॥

वर्णू महिमा ऐसी नाहीं मज वाचा । न बोलवे साचा पार तुझा ॥१॥
ठायींची हे काया ठेविली चरणीं । आतां ओवाळुनि काय सांडूं ॥ध्रु॥
नाहीं भाव ऐसा करूं तुझी सेवा । जीव वाहूं देवा तो ही तुझा ॥२॥
मज माझें कांहीं न दिसे पाहातां । जें तुज अनंता समर्पवें ॥३॥
तुका ह्मणे आतां नाहीं मज थार । तुझे उपकार फेडावया ॥४॥

नाहीं सुख मज न लगे हा मान । न राहे हें जन काय करूं ॥१॥
देहउपचारें पोळतसे अंग । विषतुल्य चांग मिष्टान्न तें ॥ध्रु॥
नाइकवे स्तुति वाणितां थोरीव । होतो माझा जीव कासावीस ॥२॥
तुज पावें ऐसी सांग कांहीं कळा । नको मृगजळा गोवूं मज ॥३॥
तुका ह्मणे आतां करीं माझें हित । काढावें जळत आगींतूनि ॥४॥

न मिळो खावया न वाढो संतान । परि हा नारायण कृपा करो ॥१॥
ऐसी माझी वाचा मज उपदेशी । आणीक लोकांसी हें चि सांगे ॥ध्रु॥
विटंबो शरीर होत कां विपत्ति । परि राहो चित्तीं नारायण ॥२॥
तुका ह्मणे नासिवंत हें सकळ । आठवे गोपाळ तें चि हित ॥३॥

पिंड पोसावे हें अधमाचें ज्ञान । विलास मिष्टान्न करुनियां ॥१॥
शरीर रक्षावें हा धर्म बोलती । काय असे हातीं तयाचिया ॥ध्रु॥
क्षणभंगुर हें जाय न कळतां । ग्रास गिळी सत्ता नाहीं हातीं ॥२॥
कर्वतिर्लीं देहें कापियेलें मांस । गेले वनवासा शुकादिक ॥३॥
तुका ह्मणे राज्य करितां जनक । अग्नीमाजी एक पाय जळे ॥४॥

जरी माझी कोणी कापितील मान । तरी नको आन वदों जिव्हे ॥१॥
सकळां इंद्रियां हे माझी विनंती । नका होऊं परतीं पांडुरंगा ॥ध्रु॥
आणिकांची मात नाइकावी कार्णी । आणीक नयनीं न पाहावें ॥२॥

चित्ता तुवां पार्यीं र्हावें अखंडित । होउनी निश्चित एकविध ॥३॥
चला पाय हात हें चि काम करा । माझ्या नमस्कारा विठोबाच्या ॥४॥
तुका ह्मणे तुहां भय काय करी । आमुचा कैवारी नारायण ॥५॥

करिसी तें देवा करीं माझें सुखें । परी मी त्यासी मुखें न ह्मणें संत ॥१॥
जया राज्य द्रव्य करणें उपार्जना । वश दंभमाना इच्छे जाले ॥ध्रु॥
जगदेव परी निवडीन निराळे । ज्ञानाचे आंधळे भारवाही ॥२॥
तुका ह्मणे भय न धरीं मानसीं । ऐसियाचे विशीं करितां दंड ॥३॥

ह्मणविती ऐसे आइकतों संत । न देखीजे होत डोळां कोणीं ॥१॥
ऐसियांचा कोण मानितें विश्वास । निवडे तो रस घाईडाई ॥ध्रु॥
पर्जन्याचे काळीं वाहाळाचे नद । ओसरतां बुंद न थारे चि ॥२॥
हिन्या ऐशा गारा दिसती दूरोन । तुका ह्मणे घन न भेटे तों ॥३॥

अतिवाद लावी । एक बोट सोंग दावी ॥१॥
त्याचा बहुरूपी नट । नव्हे वैष्णव तो चाट ॥ध्रु॥
प्रतिपादी वाळी । एक पुजी एका छळी ॥२॥
तुका ह्मणे नाहीं । भूतदया ज्याचे ठायीं ॥३॥

पोटाचे ते नट पाहों नये छंद । विषयांचे भेद विषयरूप ॥१॥
अथाअ परमार्थ कैसा घडों सके । चित्त लोभी भीके सोंग वांयां ॥ध्रु॥
देवाचीं चरित्रें दाखविती लीळा । लाघवाच्या कळा मोहावया ॥२॥
तुका ह्मणे चित्तीं राहे अभिळास । दोघां नरकवास सारिखा चि ॥३॥

भुंकती तीं द्यावीं भुंकों । आपण त्यांचें नये शिकों ॥१॥
भाविकांनीं दुर्जनाचें । मानूं नये कांहीं साचें ॥ध्रु॥
होइल तैसें बळ । फजीत करावे ते खळ ॥२॥
तुका ह्मणे त्यांचें । पाप नाहीं ताडणाचें ॥३॥

जप करितां राग । आला जवळी तो मांग ॥१॥
नको भोंवतालें जर्गी । पाहों जवळी राख अंगीं ॥ध्रु॥
कुडयाची संगती । सदा भोजन पंगती ॥२॥

तुका ह्यणे ब्रह्म । साधी विरहित कर्म ॥३॥

कांहीं च मी नव्हे कोणिये गांवींचा । एकट ठायींचा ठायीं एक ॥१॥
नाहीं जात कोठें येत फिरोनियां । अवघें चि वांयांविण बोलें ॥ध्रु॥
नाहीं मज कोणी आपुलें दुसरें । कोणाचा मी खरें कांहीं नव्हे ॥२॥
नाहीं आह्मां ज्यावें मरावें लागत । आहों अखंडित जैसे तैसे ॥३॥
तुका ह्यणे नांवरूप नाही आह्मां । वेगळा हया कर्मा अकर्मासी ॥४॥

लोहगावांस परचक्रवेढा पडला - अभंग

न देखवे डोळां ऐसा हा आकांत । परपीडे चित्त दुःखी होते ॥१॥
काय तुह्मी येथें नसालसें जालें । आह्मीं न देखिलें पाहिजे हें ॥ध्रु॥
परचक्र कोठें हरिदासांच्या वासें । न देखिजेत देशें राहातिया ॥२॥
तुका ह्यणे माझी लाजविली सेवा । हीनपणें देवा जिणें जालें ॥३॥

काय म्यां मानावें हरिकथेचें फळ । तरिजे सकळ जनीं ऐसें ॥१॥
उच्छेद तो असे हा गे आरंभला । रोकडें विठ्ठला परचक्र ॥ध्रु॥
पापाविण नाही पाप येत पुढें । साक्षसी रोकडें साक्ष आलें ॥२॥
तुका ह्यणे जेथें वसतील दास । तेथें तुझा वास कैसा आतां ॥३॥

भीत नाही आतां आपुल्या मरणा । दुःखी होतां जना न देखवे ॥१॥
आमची तो जाती ऐसी परंपरा । कां तुह्मी दातारा नेणां ऐसें ॥ध्रु॥
भजनीं विक्षेप तें चि पैं मरण । न वजावा क्षण एक वांयां ॥२॥
तुका ह्यणे नाही आघाताचा वारा । ते स्थळीं दातारा ठाव मार्गे ॥३॥
॥३॥

फिरंगी वाखर लोखंडाचे विळे । परि ते निराळे गुणमोल ॥१॥
पायरी प्रतिमा एक चि पाषाण । परि तें महिमान वेगळालें ॥२॥
तुका ह्यणे तैशा नव्हतील परी । संतजना सरी सारिखिया ॥३॥

कोण जाणे कोणा घडे उपासना । कोण या वचनाप्रति पावे ॥१॥
आतां माझा श्रोता वक्ता तूं चि देवा । करावी ते सेवा तुझी च मां ॥ध्रु॥
कुशळ चतुर येथें न सरते । करितील रिते तर्क मर्ते ॥२॥

तुका ह्यणे जालें पेणें एके घरीं । मज आणि हरी तुझां गांठी ॥३॥

आमचा विनोद तें जगा मरण । करिती भावहीण देखोवेखीं ॥१॥
न कळे सतंत हिताचा विचार । तों हे दारोदार खाती फेरे ॥ध्रु॥
वंदिलें वंदावें निंदिलें निंदावें । एक गेलें जावें त्याचि वाटा ॥२॥
तुका ह्यणे कोणी नाइके सांगतां । होती यमदूता वरपडे ॥३॥

दीप घेउनियां धुंडिती अंधार । भेटे हा विचार अघटित ॥१॥
विष्णुदास आह्मी न भ्यों कळिकाळा । भुलों मृगजळा न घडे तें ॥ध्रु॥
उधळितां माती रविकळा मळे । हें कैसें न कळे भाग्यहीना ॥२॥
तुका ह्यणे तृणें झांके हुताशन । हें तंव वचन वाउणें चि ॥३॥

नटनाटयें अवघें संपादिलें सोंग । भेद दाऊं रंग न पालटे ॥१॥
मांडियेला खेळ कौतुक बहुरूप । आपुलें स्वरूप जाणतसों ॥ध्रु॥
स्फटिकाची शिळा उपाधि न मिळे । भाव दावी पिवळे लाल संगे ॥२॥
तुका ह्यणे आम्ही या जनाविरहित । होऊनि निश्चित क्रीडा करूं ॥३॥

तुजविण वाणीं आणिकांची थोरी । तरी माझी हरी जिव्हा झडो ॥१॥
तुजविण चित्ता आवडे आणीक । तरी हा मस्तक भंगो माझा ॥ध्रु॥
नेत्रीं आणिकांसि पाहीन आवडी । जातु ते चि घडी चांडाळ हे ॥२॥
कथामृतपान न करिती श्रवण । काय प्रयोजन मग यांचें ॥३॥
तुका ह्यणे काय वांचून कारण । तुज एक क्षण विसंबतां ॥४॥

स्वामींचे स्त्रीनें स्वामींस कठिण उत्तरें केलीं - अभंग

मज चि भोंवता केला येणें जोग । काय याचा भोग अंतरला ॥१॥
चालोनियां घरा सर्व सुखें येती । माझी तों फजीती चुके चि ना ॥ध्रु॥
कोणाची बाईल होऊनियां वोढूं । संवसारीं काढूं आपदा किती ॥२॥
काय तरी देऊं तोडितील पोरें । मरतीं तरी बरें होतें आतां ॥३॥
कांहीं नेदी वांचों धोवियेलें घर । सारवावया ढोर शेण नाहीं ॥४॥
तुका ह्यणे रांड न करितां विचार । वाहुनियां भार कुंथे माथां ॥५॥

काय नेणों होता दावेदार मेला । वैर तो साधिला होउनि गोहो ॥१॥

किती सर्वकाळ सोसावें हें दुःख । किती लोकां मुख वासूं तरी ॥ध्रु.॥
झवे आपुली आई काय माझें केलें । धड या विव्हलें संसाराचें ॥२॥
तुका ह्मणे येती बाईले असडे । कांफुंदोनियां रडे हांसे कांहीं ॥३॥

गोणी आली घरा । दाणे खाऊं नेदी पोरा ॥१॥
भरी लोकांची पांटोरी । मेला चोरटा खाणोरी ॥ध्रु.॥
खवळली पिसी । हाता झोंबे जैसी लांसी ॥२॥
तुका ह्मणे खोटा । रांडे संचिताचा सांटा ॥३॥

आतां पोरा काय खासी । गोहो जाला देवलसी ॥१॥
डोचकें तिंबी घातल्या माळा । उदमाचा सांडी चाळा ॥ध्रु.॥
आपल्या पोटा केली थार । आमचा नाही येसपार ॥२॥
हातीं टाळ तोंड वासी । गाय देउळीं । देवापासीं ॥३॥
आतां आह्मी करूं काय । न वसे घरीं राणा जाय ॥४॥
तुका ह्मणे आतां धीरी । आझुनि नाहीं जालें तरी ॥५॥

बरें जालें गेलें । आजी अवघें मिळालें ॥१॥
आतां खाईन पोटभरी । ओल्या कोरड्या भाकरी ॥ध्रु.॥
किती तरी तोंड । याशीं वाजवूं मी रांड ॥२॥
तुका बाइले मानवला । चीथू करुनियां बोला ॥३॥

न करवे धंदा । आइता तोंडीं पडे लोंदा ॥१॥
उठितें तें कुटितें टाळ । अवघा मांडिला कोल्हाळ ॥ध्रु.॥
जिवंत चि मेले । लाजा वाटुनियां प्याले ॥२॥
संसाराकडे । न पाहाती ओस पडे ॥३॥
तळमळती यांच्या रांडा । घालिती जीवा नावें धोंडा ॥४॥
तुका ह्मणे बरें जालें । घे गे बाइले लीहिलें ॥५॥

कोण घरा येतें आमुच्या काशाला । काय ज्याचा त्याला नाही धंदा ॥१॥
देवासाठीं जालें ब्रह्मांड सोड्रें । कोमळ्या उत्तरें काय वेचे ॥ध्रु.॥
मानें पाचारितां नव्हे आराणुक । ऐसे येती लोक प्रीतीसाठीं ॥२॥
तुका ह्मणे रांडे नावडे भूषण । कांतेलेसं श्वान पाठीं लागे ॥३॥

भाव धरी तया तारील पाषाण । दुर्जना सज्जन काय करी ॥१॥
करितां नव्हे नीट श्वानाचें हें पुंस । खापरा परीस काय करी ॥ध्रु.॥
काय करिल तया साकरेचें आळें । बीज तैसीं फळें येती तया ॥२॥
तुका ह्मणे वज्र भंगे एक वेळ । कठीण हा खळ तयाहूनी ॥३॥

इच्छावें तें जवळीं आलें । काय बोलें कारण ॥१॥
नामरूपीं पडिली गांठी । अवघ्या गोष्टी सरल्या ॥ध्रु.॥
मुकियाचे परी जीवीं । साकर जेवों खादली ॥२॥
तुका ह्मणे काय बोलें । आतां भलें मौन्य ची ॥३॥

साधनें तरी हीं च दोन्ही । जरी कोणी साधील ॥१॥
परद्रव्य परनारी । याचा धरीं विटाळ ॥ध्रु.॥
देवभाग्यें घरा येती । संपत्ती त्या सकळा ॥२॥
तुका ह्मणे तें शरीर । गृह भांडार देवाचें ॥३॥

आह्मासाठीं अवतार । मत्स्यकूर्मादि सूकर ॥१॥
मोहें धांवें घाली पान्हा । नांव घेतां पंढरीराणा ॥ध्रु.॥
कोठें न दिसे पाहतां । उडी घाली अवचिता ॥२॥
सुख ठेवी आह्मासाठीं । दुःख आपणची घोंटी ॥३॥
आह्मां घाली पाठीकडे । पुढें कळिकाळार्शीं भिडे ॥४॥
तुका ह्मणे कृपानीधी । आह्मां उतरीं नांवेमधीं ॥५॥

रवि रश्मिकळा । नये काढितां निराळा ॥१॥
तैसा आह्मां जाला भाव । अंगीं जडोनि ठेला देव ॥ध्रु.॥
गोडी साकरेपासुनी । कैसी निवडती दोन्ही ॥२॥
तुका ह्मणे नाद उठी । विरोनि जाय नभा पोटीं ॥३॥

थोडें परी निरें । अविट तें घ्यावें खरें ॥१॥
घ्यावें जेणें नये तुटी । बीज वाढे बीजा पोटीं ॥ध्रु.॥
चित्त ठेवीं ग्वाही । आणिकांशीं चाड नाही ॥२॥

आपलें तें हित फार । तुका ह्यणे खरें सार ॥३॥

अवघे देव साध । परी या अवगुणांचा बाध ॥१॥
ह्यणउनी नव्हे सरी । राहे एका एक दुरी ॥ध्रु॥
ऊंस कांदा एक आळां । स्वाद गोडीचा निराळा ॥२॥
तुका ह्यणे नव्हे सरी । विष अमृताची परी ॥३॥

शांतीपरतें नाहीं सुख । येर अवघें ची दुःख ॥१॥
ह्यणउनी शांति धरा । उतराल पैल तीरा ॥ध्रु॥
खवळलिया कामक्रोधीं । अंगी भरती आधिव्याधी ॥२॥
ह्यणे त्रिविध ताप । जाती मग आपेंआप ॥३॥

गोडीपणें जैसा गुळ । तैसा देव जाला सकळ ॥१॥
आतां भजों कवणे परी । देव सबाहय अंतरीं ॥ध्रु॥
उदका वेगळा । नव्हे तरंग निराळा ॥२॥
हेम अळंकारा नामीं । तुका ह्यणे तैसे आह्मी ॥३॥

परमेष्ठिपदा । तुच्छ करिती सर्वदा ॥१॥
हें चि ज्यांचें धन । सदा हरीचें स्मरण ॥ध्रु॥
इंद्रपदादिक भोग । भोग नव्हे तो भवरोग ॥२॥
सार्वभौमराज्य । त्यांसि कांहीं नाहीं काज ॥३॥
पाताळींचें आधिपत्य । ते तों मानिती विपत्य ॥४॥
योगसिद्धिसार । ज्यासि वाटे तें असार ॥५॥
मोक्षायेवढें सुख । सुख नव्हे चि तें दुःख ॥६॥
तुका ह्यणे हरीविण । त्यासि अवघा वाटे सिण ॥७॥

मोहोऱ्याच्या संगें । सुत नव्हे आगीजोगें ॥१॥
नाहीं तरी त्याचें भक्ष । काय सांगणें ते साक्ष ॥ध्रु॥
स्वामीचिया अंगें । रूप नव्हे कोणाजोगें ॥२॥
तुका ह्यणे खोडी । देवमणी न देती दडी ॥३॥

मजसवें नको चेष्टा । नव्हे साळी कांहीं कोष्टा ॥१॥

बैस सांडोनि दिमाख । जाय काळें करीं मुख ॥ध्रु.॥
येथें न सरे चार। हीण आणीक वेव्हार ॥२॥
तुका विष्णुदास । रस जाणतो नीरस ॥३॥

भाव देवाचें उचित । भाव तोचि भगवंत ॥१॥
धन्यधन्य शुध्द जाती । संदेह कैचा तेथें चित्तीं ॥ध्रु.॥
बहुत बराडी । देवजवळी आवडी ॥२॥
तुका ह्यणे हें रोकडें । लाभ अधिकारी चोखडे ॥३॥

गौरव गौरवापुरतें । फळ सत्याचे संकल्प ॥१॥
कठिण योगाहुनि क्षम । ओकलिया होतो श्रम ॥ध्रु.॥
पावलें मरे सिवेपार्शीं। क्लेश उरत ते क्लेशीं ॥२॥
तुका ह्यणे बहु आणी । कठिण निघालिया रणीं ॥३॥

न संडी अवगुण । वर्मे मानीतसे सिण ॥१॥
भोग देतां करिती काई । फुटतां यमदंडें डोई ॥ध्रु.॥
पापपुण्यझाडा । देतां तेथें मोटी पीडा ॥२॥
तुका ह्यणे बोला । माझ्या सिणती विव्वला ॥३॥

पावे ऐसा नाश । अवधियां दिला त्रास ॥१॥
अविटाचा केला संग । सर्व भोगी पांडुरंग ॥ध्रु.॥
आइता च पाक । संयोगाचा सकळिक ॥२॥
तुका ह्यणे धणी । सीमा राहिली होऊनी ॥३॥

दुर्बळ हें अवघें जन । नारायणीं विमुख ॥१॥
झाडोनियां हात जाती । पात्र होतीं दंडासी ॥ध्रु.॥
सिंदोरी तें पापपुण्य । सर्वेसिण भिकेचा ॥२॥
तुका ह्यणे पडिला वाहो । कैसा पाहा हो लटिक्याचा ॥३॥

वाजतील तुरें । येणें आनंदें गजरें ॥१॥
जिंकोनियां अहंकार । पावटणी केलें शिर ॥ध्रु.॥
काळा नाही वाव । परा श्रमा कोठें ठाव ॥२॥

तुका ह्यणे आतां । सोपें वैकुंठासी जातां ॥३॥

झाड कल्पतरू । न करी याचकीं आव्हेरू ॥१॥
तुह्मी सवाअ सर्वोत्तम । ऐसे विसरतां धर्म ॥ध्रु॥
परिसा तुमचें देणें । तो त्या जागे अभिमानें ॥२॥
गा-हाण्यानें तुका । गर्जे मारुनियां हाका ॥३॥

वसवावें घर । देवें बरें निरंतर ॥१॥
संग आसनीं शयनीं । घडे भोजनीं गमनीं ॥ध्रु॥
संकल्प विकल्प । मावळोनि पुण्यपाप ॥२॥
तुका ह्यणे काळ । अवघा गोविंदें सुकाळ ॥३॥

येथील हा ठसा । गेला पडोनियां ऐसा ॥१॥
घरीं देवाचे अबोला । त्याची ते चि सवे त्याला ॥ध्रु॥
नाहीं पाहावें लागत । एकाएकीं च ते रित ॥२॥
तुका ह्यणे जन । तयामध्यें येवढें भिन्न ॥३॥

. करितां देवार्चन । घरा आले संतजन ॥१॥
देव सारावे परते । संत पूजावे आरते ॥ध्रु॥
शाळिग्राम विष्णुमूर्ती । संत हो का भलते याती ॥२॥
तुका ह्यणे संधी । अधिक वैष्णवांची मांदी ॥३॥

. ज्याची खरी सेवा । त्याच्या भय काय जीवा ॥१॥
करितां स्वामीसर्वें वाद । अधिक अधिक आनंद ॥ध्रु॥
असावा तो धर्म । मग साहों जातें वर्म ॥२॥
वदे वाग्देवी । तुका विठ्ठली गौरवी ॥३॥

. देवें जीव धाला । संसार तो कडू झाला ॥१॥
ते चि येतील ढेंकर । आनंदाचे हरिहर ॥ध्रु॥
वेधी आणिकांस । ऐसा जया अंगीं कस ॥२॥
तुका ह्यणे भुक । येणें न लगे आणीक ॥३॥

. नाम साराचें ही सार । शरणागत यमकिंकर ॥१॥
उतमातम । वाचे बोला पुरुषोत्तम ॥ध्रु॥

नाम जपतां चंद्रमौळी । नामें तरला वाल्हा कोळी ॥२॥
तुका म्हणे वर्णू काय । तारक विठोबाचे पाय ॥३॥

. गातों भाव नाहीं अंगीं । भूषण करावया जर्गी ॥१॥
परि तूं पतितपावन । करीं साच हें वचन ॥ध्रु.॥.
मुखें ह्यणवितों दास । चित्तीं माया लोभ आस ॥५॥
तुका ह्यणे दावीं वेश । तैसा अंतरीं नाहीं लेश ॥३॥

. द्रव्य असतां धर्म न करी । नागविला राजद्वारीं ॥१॥
माय त्यासि व्याली जेव्हां । रांड सटवी नव्हती तेव्हां ॥ध्रु.॥.
कथाकाळीं निद्रा लागे । कार्मीं श्वानापरी जागे ॥२॥
भोग स्त्रियेसि देतां लाजे । वस्त्र दासीचें घेउनि निजे ॥३॥
तुका ह्यणे जाण । नर गाढवाहुनी हीन ॥४॥

. मुखें बोले ब्रह्मज्ञान । मनीं धनअभिमान ॥१॥
ऐशियाची करी सेवा । काय सुख होय जीवा ॥ध्रु.॥.
पोटासाठीं संत । झाले कर्लीत बहुत ॥२॥
विरळा ऐसा कोणी । तुका त्यासि लोटांगणी ॥३॥

माझें ह्यणतां याला कां रे नाहीं लाज । कन्या पुत्र भाज धन वित्त ॥१॥
कोणी सोडवी ना काळाचे हातींचें । एकाविणें साचें नारायणा ॥२॥
तुका ह्यणे किती सांगावें चांडाळा । नेणे जीवकळा कोण्या जीतो ॥३॥

आंधळ्यासि जन अवघे चि आंधळे । आपणासि डोळे दृष्टी नाहीं ॥१॥
रोग्या विषतुल्य लागे हें मिष्टान्न । तोंडासि कारण चवी नाहीं ॥२॥
तुका ह्यणे शुध्द नाहीं जो आपण । तया त्रिभुवन अवघें खोटें ॥३॥

छळी विष्णुदासा कोणी । त्याची अमंगळ वाणी ॥१॥
येऊं न द्यावा समोर । अभागी तो दुराचार ॥ध्रु.॥
नावडे हरिकथा । त्याची व्यभिचारीण माता ॥२॥
तुका ह्यणे याति । भ्रष्ट त्याचि ते मति ॥३॥

बोलविसी तैसें आणीं अनुभवा । नाहीं तरी देवा विटंबना ॥१॥
मिठेंविण काय करावें मिष्टान्न । शव जीवेंविण शृंगारिले ॥ध्रु.॥

संपादणीविण विटंबिले सोंग । गुणेंविण चांग रूप हीन ॥२॥
कन्यापुत्रेंविण मंगळदायकें । वेचिलें हें फिके द्रव्य तरी ॥३॥
तुका ह्याणे तैसी होते मज परी । न देखे अंतरीं प्रेमभाव ॥४॥

अंगीं ज्वर तया नावडे साकर । जन तो इतर गोडी जाणे ॥१॥
एकाचिये तोंडीं पडिली ते माती । अवघे ते खाती पोटभरी ॥ध्रु॥
चारितां बळें येत असे दांतीं । मागोनियां घेती भाग्यवंत ॥२॥
तुका ह्याणे नसे संचित हें बरें । तयासि दुसरें काय करी ॥३॥

धिग जीणें तो बाईले आधीन । परलोक मान नाही दोन्ही ॥१॥
धिग जीणें ज्याचें लोभावरी मन । अतीतपूजन घडे चि ना ॥ध्रु॥
धिग जीणें आळस निद्रा जया फार । अमित आहार अघोरिया ॥२॥
धिग जीणें नाहीं विवेक वैराग्य । झुरे मानालागीं साधुपणा ॥३॥
तुका ह्याणे धिग ऐसे जाले लोक । निंदक वादक नरका जाती ॥४॥

अरे हें देह व्यर्थ जावें । ऐसें जरी तुज व्हावें । द्यूतकर्म मनोभावें । सारीपाट खेळावा ॥१॥
मग कैचें हरिचें नाम । निजेलिया जागा राम । जन्मोजन्मींचा अधम । दुःख थोर धिलें ॥ध्रु॥
विषयसुखाचा लंपट । दासीगमनीं अतिधीट । तया तेचि वाट । अधोगती जावया ॥२॥
अणीक एक कोड । नरका जावयाची चाड । तरी संतनिंदा गोड । करीं कवतुकें सदा ॥३॥
तुका ह्याणे ऐसें । मना लावी राम पिसें । नाहीं तरी आलिया सायासें । फुकट जासी ठकोनी ॥४॥

अवघें ब्रह्मरूप रिता नाहीं ठाव । प्रतिमा तो देव कैसा नव्हे ॥१॥
नाहीं भाव तया सांगावें तें किती । आपुल्याला मतीं पाषांडिया ॥ध्रु॥
जया भावें संत बोलिले वचन । नाहीं अनुमोदन शाब्दिकांसि ॥२॥
तुका ह्याणे संतीं भाव केला बळी । न कळतां खळीं दूषिला देव ॥३॥

एक तटस्थ मानसीं । एक सहज चि आळसी ॥१॥
दोन्ही दिसती सारिखीं । वर्म जाणे तो पारखी ॥ध्रु॥
एक ध्यानीं करिती जप । एक बैसुनि घेती झोप ॥२॥
एकां सर्वस्वाचा त्याग । एकां पोटसारठीं जोग ॥३॥
एकां भक्ति पोटसारठीं । एकां देवासवें गांठी ॥४॥
वर्म पोटीं एका । फळें दोन ह्याणे तुका ॥५॥

काय कळे बाळा । बाप सदैव दुबळा ॥१॥
आहे नाहीं हें न कळे । हातीं काय कोण्या वेळे ॥ध्रु॥
देखिलें तें दृष्टी । मागे घालूनियां मिठी ॥२॥
तुका ह्मणे भावें । माझ्या मज समजावें ॥३॥

भजन घाली भोगावरी । अकर्तव्य मनीं धरी ॥१॥
धिग त्याचें साधुपण । विटाळूनी वर्ते मन ॥ध्रु॥
नाहीं वैराग्याचा लेश । अर्थचाड जावें आस ॥२॥
हें ना तें सें जालें । तुका ह्मणे वांयां गेलें ॥३॥

एकादशीस अन्न पान । जे नर करिती भोजन । श्वानविष्टे समान । अधम जन तो एक ॥१॥
ऐका व्रताचें महिमान । नेमें आचरती जन । गाती ऐकतीं हरिकीर्तन । ते समान विष्णूशीं ॥ध्रु॥
अशुध्द विटाळसीचें खळ । विडा भक्षितां तांबूल । सांपडे सबळ । काळाहार्तीं न सुटे ॥२॥
सेज बाज विलास भोग । करी कामिनीशीं संग । तया जोडे क्षयरोग । जन्मव्याधी बळिवंत ॥३॥
आपण न वजे हरिकीर्तना । अणिकां वारी जातां कोणा । त्याच्या पापें जाणा । ठेंगणा महा मेरु ॥४॥
तया दंडी यमदूत । जाले तयाचे अंकित । तुका ह्मणे व्रत । एकादशी चुकलीया ॥५॥

करवितां व्रत अर्थें पुण्य लाभे । मोडवितां दोघे नरका जाती ॥१॥
शुध्दबुद्धि होय दोघां एक मान । चोरासर्वें कोण जिवें राखे ॥ध्रु॥
आपुलें देऊनी आपुला चि घात । न करावा थीत जाणोनियां ॥२॥
देऊनियां वेच धाडी वाराणसी । नेदावें चोरासि चंद्रबळ ॥३॥
तुका ह्मणे तप तीर्थ व्रत याग । भक्ति हे मारग मोडूं नये ॥४॥

इनामाची भरली पेठ । वाहाती दाट मारग ॥१॥
अवघेची येती वाण । अवघे शकुन लाभाचे ॥ध्रु॥
अडचणी त्या केल्या दुरी । देण्या उरी घेण्याच्या ॥२॥
तुका ह्मणे जोडी जाली । ते आपुली आपणा ॥३॥

वेदाचें गव्हर न कळे पाठकां । अधिकार लोकां नाहीं येरां ॥१॥
विठोबाचें नाम सुलभ सोपारें । तारी एक सरे भवसिंधु ॥ध्रु॥
जाणत्या असाध्य मंत्र तंत्र काळ । येर तो सकळ मूढ लोक ॥२॥
तुका ह्मणे विधि निषेध लोपला । उच्छेद या जाला मारगाचा ॥३॥

विधीनें सेवन । विषयत्यागातें समान ॥१॥
मुख्य धर्म देव चित्तीं । आदि अवसान अंतीं ॥ध्रु॥
बहु अतिशय खोटा । तर्कें होती बहु वाटा ॥२॥
तुका ह्मणे भावें । कृपा करीजेते देवें ॥३॥

येथीचिया अळंकारें । काय खरें पूजन ॥१॥
वैकुंठीच्या लावूं वाटा ।सर्व साटा ते ठायीं ॥ध्रु॥
येथीचिया नाशवंतें । काय रितें चाळवूं ॥२॥
तुका ह्मणे वैष्णव जेन । माझे गण समुदाय ॥३॥

उजळावया आलों वाटा । खरा खोटा निवाड ॥१॥
बोलविले बोल बोलें । धनीविठ्ठला सन्निध ॥ध्रु॥
तरी मनीं नाही शंका । बळें एका स्वामीच्या ॥२॥
तुका ह्मणे नये आह्मां । पुढें कामा गबाळ ॥३॥

बोलावें तें धर्मा मिळे । बरे डोळे उघडूनि ॥१॥
काशासाठीं खावें शेण । जेणें जन थुंकी तें ॥ध्रु॥
दुजें ऐसें काय बळी । जें या जाळी अग्नीसि ॥२॥
तुका ह्मणे शूर रणीं । गाढें मनीं बुरबुरी ॥३॥

बरा कुणबी केलों । नाही तरि दंभेंचि असतों मेलों ॥१॥
भलें केलें देवराया । नाचे तुका लागे पायां ॥ध्रु॥
विद्या असती कांहीं । तरी पडतों अपायीं ॥२॥
सेवा चुकतों संताची । नागवण हे फुकाची ॥३॥
गर्व होता ताठा । जातों यमपंथें वाटा ॥४॥
तुका ह्मणे थोरपणें । नरक होती अभिमानें ॥५॥

दाता नारायण । स्वयें भोगिता आपण ॥१॥
आतां काय उरलें वाचे । पुढें शब्द बोलायाचे ॥ध्रु॥
देखती जे डोळे । रूप आपुलें तें खेळे ॥२॥
तुका ह्मणे नाद । जाला अवघा गोविंद ॥३॥

कृपा करुनी देवा । मज साच तें दाखवा ॥१॥
तुह्मी दयावंत कैसे । कीर्ति जगामाजी वसे ॥ध्रु॥
पाहोनियां डोळां । हातीं ओढवाल काळा ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । माझा करावा कुठावा ॥३॥

ठायींची ओळखी । येइल टाकुं टाका सुखीं ॥१॥
तुमचा जाईल ईमान । माझे कपाळीं पतन ॥ध्रु॥
ठेविला तो ठेवा । अभिळाषें बुडवावा ॥२॥
मनीं न विचारा । तुका ह्मणे हे दातारा ॥३॥

तुझें वर्म ठावें । माझ्या पाडियेलें भावें ॥१॥
रूप कासवाचे परी । धरुनि राहेन अंतरीं ॥ध्रु॥
नेदी होऊं तुटी । मेळवीन दृष्टादृष्टी ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । चिंतन ते तुझी सेवा ॥३॥

गहूं एकजाती । परी त्या पाधाणी नासिती ॥१॥
वर्म जाणावें तें सार । कोठें काय थोडें फार ॥ध्रु॥
कमाईच्या सारें । जाति दाविती प्रकार ॥२॥
तुका ह्मणे मोल । गुणा मिथ्या फिके बोल ॥३॥

पुण्यवंत व्हावें । घेतां सज्जनांची नांवें ॥१॥
नेघे माझे वाचे तुटी । महा लाभ फुकासाठी ॥ध्रु॥
विश्रांतीचा ठाव । पार्यीं संतांचिया भाव ॥२॥
तुका ह्मणे जपें । संतांचिया जाती पापें ॥३॥

देव होईजेत देवाचे संगती । पतन पंगती जगाचिया ॥१॥
दोहींकडे दोन्ही वाहातील वाटा । करितील सांटा आपुलाला ॥ध्रु॥
दाखविले परी नाहीं वर्जिजेतां । आला तो तो चित्ता भाग भरा ॥२॥
तुका ह्मणे अंगीं आवडीचें बळ । उपदेश मूळबीजमात्र ॥३॥

शोधिसील मूळें । त्याचें करीसी वाटोळें ॥१॥

ऐसे संतांचे बोभाट । तुझे बहु जाले तट ॥१॥
लौकिका बाहेरी । घाली रोंखीं जया धरी ॥२॥
तुका ह्याणे गुण । तुझा लागलिया शून्य ॥३॥

वैद वाचविती जीवा । तरी कोण ध्यातें देवा ॥१॥
काय जाणों कैसी परी । प्रारब्ध तें ठेवी उरी ॥२॥
नवसें कन्यापुत्र होती । तरि कां करणें लागे पती ॥२॥
जाणे हा विचार । स्वामी तुकयाचा दातार ॥३॥

मारगीं बहुत । या चि गेले साधुसंत ॥१॥
नका जाऊ आडराणें । ऐसीं गर्जती पुराणें ॥२॥
चोखाळिल्या वाटा । न लगे पुसाव्या धोपटा ॥२॥
झळकती पताका । गरुड टके ह्याणे तुका ॥३॥

कार्तिकीचा सोहळा । चला जाऊं पाहूं डोळां । आले वैकुंठ जवळां । सन्निध पंढरीये ॥१॥
पीक पिकलें घुमरी । प्रेम न समाये अंबरीं । अवघी मातली पंढरी । घरोघरीं सुकाळ ॥२॥
चालती स्थिर स्थिर । गरुड टक्यांचे भार । गर्जती गंभीर । टाळ श्रुति मृदंग ॥२॥
मिळालिया भद्रजाती । कैशा आनंदें डुलती । शूर उठावती । एका एक आगळे ॥३॥
नामामृत कल्लोळ । वृंदें कोंदलीं सकळ । आले वैष्णवदळ । कळिकाळ कांपती ॥४॥
आस करिती ब्रह्मादिक । देखुनि वाळवंटीचें सुख । धन्य धन्य मृत्युलोक । ह्याणती भाग्याचे कैसे ॥५॥
मरण मुक्ति वाराणसी । पितृऋण गया नासी । उधार नाहीं पंढरीसि । पायापार्शीं विठोबाच्या ॥६॥
तुका ह्याणे आतां । काय करणें आह्मां चिंता । सकळ सिध्दींचा दाता । तो सर्वथा नुपेक्षी ॥७॥

जया दोषां परीहार । नाहीं नाहीं धुंडितां शास्त्र । ते हरती अपार । पंढरपुर देखिलिया ॥१॥
धन्य धन्य भीमातीर । चंद्रभागा सरोवर । पद्मातीर्थी विव्दल वीर । क्रीडास्थळ वेणुनादीं ॥२॥
सकळतीर्थांचें माहेर । भूवैकुंठ निर्विकार । होतो नामाचा गजर । असुरकाळ कांपती ॥२॥
नाहीं उपमा द्यावया । सम तुल्य आणिका ठाया । धन्य भाग्य जयां । जे पंढरपूर देखती ॥३॥
उपजोनि संसारीं । एक वेळ पाहें पा पंढरी । महा दोषां कैची उरी । देवभक्त देखिलिया ॥४॥
ऐसी विष्णूची नगरी । चतुर्भुज नर नारी । सुदर्शन घरटी करी । रीग न पुरे कळिकाळा ॥५॥
तें सुख वर्णावया गति । एवढी कैची मज मति । जे पंढरपुरा जाती । ते पावती वैकुंठ ॥६॥
तुका ह्याणे या शब्दाचा । जया विश्वास नाहीं साचा । अधम जन्मांतरिचा । तया पंढरी नावडे ॥७॥

एक नेणतां नाडली । एकां जाणिवेची भुली ॥१॥
बोलों नेणें मुकें । वेडें वाचाळ काय निकें ॥ध्रु.॥
दोहीं सवा नाड । विहीर एकीकडे आड ॥२॥
तुका ह्यणे कर्म । तुझें कळों नेदी वर्म ॥३॥

ह्यणवितों दास । मज एवढी च आस ॥१॥
परी ते अंगीं नाहीं वर्म । करीं आपुला तूं धर्म ॥ध्रु.॥
बडबडितों तोंडें । रितें भावेंविण धेंडें ॥२॥
तुका ह्यणे बरा । दावूं जाणतों पसारा ॥३॥

पूजा समाधानें । अतिशयें वाढे सीण ॥१॥
हें तों जाणां तुह्मी संत । आहे बोलिली ते नीत ॥ध्रु.॥
पाहिजे तें केलें । सहज प्रसंगीं घडलें ॥२॥
तुका ह्यणे माथा । पार्थीं ठेवीं तुह्मां संतां ॥३॥

स्वप्नींचिया गोष्टी । मज धरिलें होतें वेठी । जालिया सेवटीं । जालें लटिकें सकळ ॥१॥
वायां भाकिली करुणा । मूळ पावावया सिणा । राव रंक राणा । कैचे स्थानावरि आहे ॥ध्रु.॥
सोसिलें तें अंगें । खरें होतें नव्हतां जागें । अनुभव ही सांगे । दुःखें डोळे उघडीले ॥२॥
तुका ह्यणे संतीं । सावचित केलें अंतीं । नाहीं तरि होती । टाळी बैसोनि राहिली ॥३॥

आसुरी स्वभाव निर्दय अंतर । मानसीं निष्ठुर अतिवादी ॥१॥
याति कुळ येथें असे अप्रमाण । गुणाचें कारण असे अंगीं ॥ध्रु.॥
काळकुट पितळ सोनें शुध्द रंग । अंगाचेंच अंग साक्ष देतें ॥२॥
तुका ह्यणे बरी जातीसर्वें भेटी । नवनीत पोटीं सांटविलें ॥३॥

बाळपर्णीं हरि । खेळे मथुरेमाझारी । पार्थीं घागरिया सरी । कडदोरा वांकी ।
मुख पाहे माता । सुख न माये चित्ता । धन्य मानव संचिता । वोडवलें आजि ॥१॥
बाळ चांगलें वो । बाळ चांगलें वो । ह्यणतां चांगलें ।
वेळ लागे तया बोलें । जीवापरीस तें वाल्हें । मज आवडतें ॥ध्रु.॥
मिळोनियां याती । येती नारी कुमारी बहुती । नाही आठव त्या चित्तीं । देहभाव कांहीं ।
विसरल्या घरें । तान्हीं पारठीं लेकुरें । धाक सांडोनियां येरें । तान भूक नाही ॥२॥
एकी असतील घरीं । चित्त तयापासीं परी । वेगीं करोनि वोसरी । तेथें जाऊं पाहे ।

लाज सांडियेली वोज । नाहीं फजितीचें काज । सुख सांडोनियां सेज । तेथें धाव घाली ॥३॥
वेधियेल्या बाळा । नर नारी या सकळा । बाळा खेळवी अबला । त्याही विसरल्या ।
कुमर कुमारी । नाभाव हा शरीरीं । दृष्टी न फिरे माघारी । तया देखतां हे ॥४॥
वैरभाव नाहीं । आप पर कोणीं कांहीं । शोक मोह दुःख ठार्यीं । तया निरसलीं ।
तुका ह्याणे सुखी । केलीं आपणासारिखीं । स्वामी माझा कवतुकें । बाळवेषें खेळे ॥५॥

अशोकाच्या वर्नीं सीता शोक करी । कां हों अंतरले रघुनाथ दुरी ।
येउनि गुंफेमाजी दुष्टें केली चोरी । कां हो मज आणिले अवघड लंकापुरी ॥१॥
सांगा वो त्रीजटे सखिये ऐसी मात । देईल कां नेदी भेटी रघुनाथ ।
मन उताविळ जाला दुरी पंथ । राहों न सके प्राण माझा कुडी आंत ॥२॥
काय दुष्ट आचरण होतें म्यां केलें । तीर्थ व्रत होतें कवणाचें भंगीलें ।
गाईवत्सा पत्नीपुरुषा विघडिलें । न कळे वो संचित चरण अंतरले ॥३॥
नाडियेलें आशा मृगकांतिसोने । धाडिलें रघुनाथा पाठिलागे तेणें ।
उलंघिली आज्ञा माव काय मी जाणें । देखुनी सूनाट घेउनि आलें सुनें ॥४॥
नाहीं मूळ मारग लाग अणीक सोये । एकाविण नामें रघुनाथाच्या माये ।
उपटी पक्षिया एक देउनि पाये । उदकवेढ्यामध्ये तेथें चाले काये ॥५॥
जनकाची नंदिनी दुःखें ग्लानी थोरी । चुकली कुरंगिणी मेळा तैशा परी ।
संमोखी त्रीजटा स्थिर स्थिर वो करी । घेइल तुकयास्वामी राम लंकापुरी ॥६॥

वीट नेघे ऐसें रांधा । जेणें बाधा उपजे ना ॥१॥
तरी च तें गोड राहे । निरें पाहे स्वयंभ ॥२॥
आणिकां गुणां पोटीं वाव । दावी भाव आपुला ॥३॥
तुका ह्याणे शुध्द जाती । ते मागुती परतेना ॥४॥

नव्हतों सावचित । तेणें अंतरलें हित ॥१॥
पडिला नामाचा विसर । वाढविला संवसार ॥२॥
लटिक्याचे पुरीं वाहोनियां गेलों दुरी ॥३॥
तुका ह्याणे नाव । आह्मां सांपडला भाव ॥४॥

अन्नाच्या परिमळें जरि जाय भूक । तरि कां हे पाक घरोघरीं ॥१॥
आपुलालें तुह्मी करा रे स्वहित । वाचे स्मरा नित्य राम राम ॥२॥
देखोनि जीवन जरि जाय तान । तरि कां सांटवण घरोघरीं ॥३॥
देखोनियां छाया सुख न पवीजे । जंव न बैसीजे तया तळीं ॥४॥

हित तरी होय गातां अईकतां । जरि राहे चित्ता दृढ भाव ॥४॥
तुका ह्मणे होसी भावें चि तूं मुक्त । काय करिसी युक्त जाणिवेची ॥५॥

काय उणें आह्मां विठोबाचे पाई । नाहीं ऐसें काई येथें एक ॥१॥
ते हें भोंवतालें ठायीं वांटूं मन । बराडी करून दारोदारीं ॥२॥
कोण बळी माझ्या विठोबा वेगळा । आणीक आगळा दुजा सांगा ॥२॥
तुका ह्मणे मोक्ष विठोबाचे गावीं । फुकाचीं लुटावीं भांडारें तीं ॥३॥

सेवितों रस तो वांटितों आणिकां । घ्या रे होऊं नका राणभरी ॥१॥
विटेवरी ज्याचीं पाउलें समान । तो चि एक दानशूर दाता ॥२॥
मनाचे संकल्प पाववील सिध्दी । जरी राहे बुध्दी याचे पार्यीं ॥२॥
तुका ह्मणे मज धाडिलें निरोपा । मारग हा सोपा सुखरूप ॥३॥

ऐसे ऐसियानें भेटती ते साधु । ज्याच्या दरशनें तुटे भवबंदु ।
जे कां सच्चिदानंदीं नित्यानंदु । जे कां मोक्षसिध्दी तीर्थ वंदूं रे ॥१॥
भाव सर्वकारण मूल वंदु । सदा समबुद्धि नास्ति भेदु ।
भूतकृपा मोडीं द्वेषकंदु । शत्रु मित्र पुत्र सम करीं बंधु रे ॥२॥
मन बुद्धि काया वाचा शुध्द करीं । रूप सर्वत्र देखोनि नमस्कारीं ।
लघुत्व सर्वभावें अंगीकारीं । सांडीमांडी मीतूंपण ऐसी थोरी रे ॥२॥
अर्थकामचाड नाहीं चिंता । मानामान मोह माया मिथ्या ।
वर्ते समाधानीं जाणोनि नेणता । साधु भेट देती तया अवचिता रे ॥३॥
मनीं दृढ धरीं विश्वास । नाहीं सांडीमांडीचा सायास ।
साधुदर्शन नित्यकाळ त्यास । तुका ह्मणे जो विटला जाणीवेस रे ॥४॥

भवसागर तरतां । कां रे करीतसां चिंता । पैल उभा दाता । कटीं कर ठेवुनियां ॥१॥
त्याचे पार्यीं घाला मिठी । मोल नेघे जगजेठी । भावा एका सार्थीं । खांदां वाहे आपुल्या ॥२॥
सुखें करावा संसार । परि न संडावे दोन्ही वार । दया क्षमा घर । चोजवीत येतील ॥२॥
भुक्तिमुक्तीची चिंता । नाहीं दैन्य दरिद्रता । तुका ह्मणे दाता । पांडुरंग वोळगिल्या ॥३॥

जें का रंजलें गांजलें । त्यासि ह्मणे जो आपुलें ॥१॥
तो चि साधु ओळखावा । देव तेथें चि जाणावा ॥२॥
मृदु सबाहय नवनीत । तैसें सज्जनाचें चित्त ॥२॥

ज्यासि आपंगिता नाही । त्यासि घरी जो हृदयी ॥३॥
दया करणें जें पुत्रासी । ते चि दासा आणि दासी ॥४॥
तुका ह्मणे सांगूं किती । तो चि भगवंताची मूर्ती ॥५॥

याजसाठीं भक्ति । जर्गीं रुढवावया ख्याति ॥१॥
नाहीं तरी कोठें दुर्जे । आहे बोलाया सहजे ॥ध्रु॥
गौरव यासाठीं । स्वामिसेवेची कसोटी ॥२॥
तुका ह्मणे अळंकारा । देवभक्त लोकीं खरा ॥३॥

अमंगळ वाणी । नये ऐकों ते कार्नी ॥१॥
जो हे दूषी हरिची कथा । त्यासि क्षयरोगव्यथा ॥ध्रु॥
याति वर्ण श्रेष्ठ । परि तो चांडाळ पापिष्ठ ॥२॥
तुका ह्मणे पाप । माय नावडे ज्या बाप ॥३॥

कैसा सिंदळीचा । नव्हे ऐसी ज्याची वाचा ॥१॥
वाचे नुच्चारी गोविंदा । सदा करी परनिंदा ॥ध्रु॥
कैसा निरयगांवा । जाऊं न पवे विसावा ॥२॥
तुका म्हणे दंड । कैसा न पवे तो लंड ॥३॥

आचरणा ठाव । नाहीं अंगीं स्वता भाव ॥१॥
करवी आणिकांचे घात । खोडी काढूनि पंडित ॥ध्रु॥
श्वानाचियापरी मिष्टान्नासि विटाळ करी ॥२॥
तुका ह्मणे ऐसा । सटवे चि ना पांचा दिसां ॥३॥

गर्भाचें धारण । तिनें वागविला सिण ॥१॥
व्याली कुन्हाडीचा दांडा । वर न घली च तोंडा ॥ध्रु॥
उपजला काळ । कुळा लाविला विटाळ ॥२॥
तुका ह्मणे जाय । नरका अभक्ताची माय ॥३॥

पतनासि जे नेती । तिचा खोटा स्नेह प्रीती ॥१॥
विधीपुरतें कारण । बहु वारावें वचन ॥ध्रु॥
सर्वस्वासि नाडी । ऐसी लाघवाची बेडी ॥२॥

तुका ह्यणे दुरी । राखतां हे तों ची बरी ॥३॥

देव आड जाला । तो भोगिता मी उगला । अवघा निवारला । शीण शुभाअशुभाचा ॥१॥
जीवशिवाचें भातुकें । केलें क्रीडाया कौतुकें । कैचीं येथें लोके । हा आभास अनित्य ॥ध्रु॥
विष्णुमय खरें जग । येथें लागतसे लाग । वांटिले विभाग । वर्णधर्म हा खेळ तयाचा ॥२॥
अवघी एकाची च वीण । तेथें कैचें भिन्नाभिन्न । वेदपुरुष नारायण । तेणें केला निवाडा ॥३॥
प्रसादाचा रस । तुका लाधला सौरस । पायापार्शीं वास । निकट नव्हे निराळा ॥४॥

मंबाजी गोसावी यांनीं स्वामीस पीडा केली - अभंग ॥५॥

न सोडीं न सोडीं न सोडीं । विठोबा चरण न सोडीं ॥१॥
भलतें जड पडो भारी । जीवावरी आगोज ॥ध्रु॥
शतखंड देह शस्त्रधारी । करितां परी न भीर्ये ॥२॥
तुका ह्यणे केली आधीं । दृढ बुध्दी सावध ॥३॥

बरवें बरवें केलें विठोबा बरवें । पाहोनि आंत क्षमा अंगी कांटीवरी मारविलें ॥१॥
शिव्या गाळी नीत नाहीं । बहु फार विटंबिलें ॥२॥
तुका ह्यणे क्रोधा हातीं । सोडवूनि घेतलें रे ॥३॥

पावलों पावलों । देवा पावलों रे ॥१॥
बरवें संचित होतें तैसें जालें रें । आतां काय बोलों रे ॥२॥
सोज्यळ कंटकवाटा भावें करूं गेलों रे । तुका ह्यणे करुनि वेगळा केलों रे ॥३॥

कां होती कां होती । देवा एवढी फजीती ॥१॥
मुळीं वर्म नसतों चुकलों । तो मी ऐसें चित्तीं ॥ध्रु॥
होणार होऊनि गेलें । मिथ्या आतां खंती रे ॥२॥
तुका ह्यणे पुरे आतां । दुर्जनाची संगती रे ॥३॥

सोडवा सोडवा । सोडवा हो अनंता ॥१॥
तुजविण ऐसा । कोण दुजा प्राणदाता ॥ध्रु॥
कोणा लाज नेणां ऐसें । आणिकां शरण आह्मी जातां ॥२॥

तुका ह्यणे सखया । माझ्या रखुमाईच्या कांता ॥३॥ ॥५॥

पुत्राची वार्ता । शुभ ऐके जेवीं माता ॥१॥
तैसें राहो माझें मन । गातां ऐकतां हरिगुण ॥ध्रु॥
नादें लुब्ध जाला मृग । देह विसरला अंग ॥२॥
तुका ह्यणे पाहे । कासवीचें पिलें माये ॥३॥

ध्यानी योगीराज बैसले कपाटीं । लागे पाठोवाटीं तयांचिया ॥१॥
तान भुक त्यांचें राखे शीत उष्ण । जाले उदासीन देहभाव ॥ध्रु॥
कोण सखें तयां आणीक सोयरे । असे त्यां दुसरें हरीविण ॥२॥
कोण सुख त्यांच्या जीवासि आनंद । नाहीं राज्यमद घडी तयां ॥३॥
तुका ह्यणे विष अमृता समान । कृपा नारायण करितां होय ॥४॥

न व्हावें तें जालें देखिले पाय । आतां फिरूं काय मार्गे देवा ॥१॥
बहु दिस होतो करीत हे आस । तें आलें सायासें फळ आजि ॥ध्रु॥
कोठवरि जिणें संसाराच्या आशा । उगवो हा फांसा येथूनियां ॥२॥
बुडालीं तयांचा मूळ ना मारग । लागे तो लाग सांडूनियां ॥३॥
पुढें उलंधितां दुःखाचे डोंगर । नाहीं अंतपार गर्भवासा ॥४॥
तुका ह्यणे कास धरीन पीतांबरीं । तूं भवसागरीं तारूं देवा ॥५॥

वैकुंठा जावया तपाचे सायास । करणें जीवा नास न लगे कांहीं ॥१॥
तया पुंडलिकें केला उपकार । फेडावया भार पृथ्वीची ॥२॥
तुका ह्यणे सोपी केली पायवाट । पंढरी वैकुंठ भूमीवरी ॥३॥

शोकें शोक वाढे । हिमतीचे धीर गाढे ॥१॥
येथें केले नव्हे काई ॥ लंडीपण खोटें भाई ॥ध्रु॥
करिती होया होय । परी नव्हे कोणी साहय ॥२॥
तुका ह्यणे घडी । साधिलिया एक थोडी ॥३॥

ह्यणउनी खेळ मांडिलेला ऐसा । नाहीं कोणी दिशा वर्ज्यिली ॥१॥
माझिया गोतें हें वसलें सकळ । न देखिजे मूळ विटाळाचें ॥ध्रु॥
करुनि ओळखी दिली एकसरें । न देखों दुसरें विषमासी ॥२॥

तुका ह्यणे नाही काळापार्शी गोवा । स्थिति मति देवा वांचूनियां ॥३॥

वैष्णव तो जया । अवघी देवावरी माया ॥१॥

नाहीं आणीक प्रमाण । तन धन तृण जन ॥ध्रु॥

पडतां जड भारी । नेमा न टळे निर्धारिं ॥२॥

तुका ह्यणे याती । हो का तयाची भलती ॥३॥

करोत तपादि साधनें । कोणी साधो गोरांजनें ॥१॥

आह्मी न वजों तया वाटा । नाचूं पंढरीचोहटां ॥ध्रु॥

पावोत आत्मस्थिति । कोणी ह्यणोत उत्तम मुक्ति ॥२॥

तुका ह्यणे छंद । आह्मां हरिच्या दासां निंद्य ॥३॥

॥ स्वामीस सद्गुरुची कृपा जाली - अभंग ॥

सद्गुरुराये कृपा मज केली । परी नाही घडली सेवा कांहीं ॥१॥

सांपडविलें वाटे जातां गंगास्नाना । मस्तकीं तो जाणा ठेविला कर ॥ध्रु॥

भोजना मागती तूप पावशेर । पडिला विसर स्वप्नामाजी ॥२॥

कांहीं कळहे उपजला अंतराय । ह्यणोनियां काय त्वरा जाली ॥३॥

राघवचैतन्य कैशवचैतन्य । सांगितली खुण माळिकेची ॥४॥

बाबाजी आपलें सांगितलें नाम । मंत्र दिला राम कृष्ण हरि ॥५॥

माघाशुध्द दशमी पाहुनि गुरुवार । केला अंगीकार तुका ह्यणे ॥६॥

माझिये मनींचा जाणोनियां भाव । तो करी उपाव गुरुराजा ॥१॥

आवडीचा मंत्र सांगितला सोपा । जेणें गुंफा कांहीं कोठें ॥ध्रु॥

जाती पुढें एक उतरले पार । हा भवसागर साधुसंत ॥२॥

जाणत्या नेणत्या ज्या जैसी आवडी । उतार सांगडी तापे पेटिं ॥३॥

तुका ह्यणे मज दावियेला तारु । कृपेचा सागरु पांडुरंग ॥४॥

घालूनियां भार राहिलों निश्चितीं । निरविलें संतीं विठोबासि ॥१॥

लावूनियां हातें कुरवाळिला माथा । सांगितलें चिंता न करावी ॥ध्रु॥

कटीं कर सम चरण साजिरे । राहिला भीवरें तीरीं उभा ॥२॥

खुंटले सायास अणिकि या जीवा । धरिले केशवा पाय तुझे ॥३॥

तुज वाटे आतां तें करीं अनंता । तुका ह्यणे संता लाज माझी ॥४॥

माझिये मनींचा जाणा हा निर्धार । जिवासि उदार जालों आतां ॥१॥
तुजविण दुर्जे न धरीं आणिका । भय लज्जा शंका टाकियेली ॥ध्रु॥
ठायींचा संबंध तुज मज होता । विशेष अनंता केला संतीं ॥२॥
जीवभाव तुझ्या ठेवियेला पार्यीं । हें चि आतां नाही लाज तुझां ॥३॥
तुका ह्मणे संतीं घातला हावाला । न सोडीं विव्हुला पाय आतां ॥४॥ ॥४॥

देव सखा जरी । जग अवघें कृपा करी ॥१॥
ऐसा असोनि अनुभव । कासाविस होती जीव ॥ध्रु॥
देवाची जतन । तया बाधूं न शके अग्र ॥२॥
तुका ह्मणे हरी । प्रन्हादासि यत्न करी ॥३॥

भले भणवितां संतांचे सेवक । आइत्याची भीक सुखरूप ॥१॥
ठसावितां बहु लागती सायास । चुकल्या घडे नास अल्प वर्म ॥ध्रु॥
पाकसिध्दी लागे संचित आइतें । घडतां सोई तें तेव्हां गोड ॥२॥
तुका ह्मणे बरे सांगतां चि गोष्टी । रणभूमि दृष्टी न पडे तो ॥३॥

संतसमागम एखादिया परी । राहावें त्याचे द्वारीं श्वानयाती ॥१॥
तेथें रामनाम होईल श्रवण । घडेल भोजन उच्छिष्टाचें ॥ध्रु॥
कामारी बटीक सेवेचे सेवक । दीनपण रंक तेथें भलें ॥२॥
तुका ह्मणे सर्व सुख त्या संगती । घडेल पंगती संतांचिया ॥३॥

एकली राणागोविंदा सर्वे । गेलें ठावें तें जालें ॥१॥
मज न ह्मणा न ह्मणा शिंदळी । नाहीं विषम जवळीं आतळलें ॥ध्रु॥
नव्हती देखिली म्यां वाट । ह्मणोनि हा धीट संग केला ॥२॥
भेणें मिठी दिधली गळां । सेजे जवळ दडालें ॥३॥
सलगी धरी पयोधर । साहाती करमुर सर्वे ॥४॥
आहेव मी गर्भीणपणें । हें सांगणें कां लागे ॥५॥
तुका ह्मणे सेवटा नेलें । संपादिलें उभयतां ॥६॥

होतें बहुत हें दिवस मानसीं । आजि नवस हे फळले नवसीं ।
व्हावी भेटी ते जाली गोविंदासीं । आतां सेवा करीन निश्चयेसीं वो ॥१॥
स्थिर स्थिर मज चि साहे करा । बहु कष्ट सोसिल्या येरझारा ।

येथें आड मज न साहावे वारा । देऊनि कपाट आलें तें दुसरें वारा वो ॥१॥
मूळ सत्ता हे सायासाची जोडी । नेदी वेगळें होऊं एकी घडी ।
नाहीं लौकिक स्मरला आवडी । आता येणें काळें या वो लोभें वेडी वो ॥२॥
उदयीं उदय साधिला अवकाश । निश्चिंतीनें निश्चिंती सावकाश ।
धरिये गोडी बहुत आला रस । तुका ह्मणे हा मागुता न ये दिवस वो ॥३॥

स्वयें सुखाचे जाले अनुभव । एक एकीपार्शीं सांगतील भाव ।
अवघ्यां अवघा हा कैसा नवलाव । सर्वसाक्ष तेथें चि त्याचा जीव वो ॥१॥
आपआपणाशीं करिती नवल । परि वादावाद न संडिती बोल ।
एका मेघःशामें जलधर वोल । रसीं उताविळ हृदय सखोल वो ॥२॥
एक विषय तो सकळांचा हरि । त्याच्या आवडीनें आवडी इतरीं ।
अंध बहिर हे प्रेत लोकां चारी । त्यांची कीर्ति गाइली पुराणांतरी वो ॥३॥
स्तुति पराविया मुखें रुचिकर । प्रीतिपात्राच्या गौरवीं आदर ।
परस्परें हे सादरा सादर । योग सज्जनाच्या सुखा नाहीं पार वो ॥४॥
भक्तिवल्लभ न तुटे चराचरीं । आप्त अनाप्त हे ऐशी ठेवी उरी ।
दुरी जवळी संचिता ऐसें धरी । रंगा रंगा ऐसें होणें लागे हरि वो ॥५॥
तुका लाधला हें उच्छिष्ट भोजन । आला बाहेरी प्रेमें वोसंडून ।
पडिलें कार्नी त्या जीवाचें जतन । धरियेले एकाभावे हृदयीं चरण वो ॥६॥

आजि का वो तूं विसरसी दुश्चिंती । ह्मणी एका मन लगे तुझ्या चित्तीं ।
दिलें ठेवूं तें विसरसी हातीं । नेणों काय बैसला हरि चित्तीं वो ॥१॥
सर सर परती जालीस आतां भांड । कैसें दाखविसी जगासी या तोंड ।
व्याली माय ते लाजविली रांड । नाहीं थार दो ठायीं जाला खंड वो ॥२॥
होतें तैसें तें उमटलें वरी । बाह्य संपादणी अंतरींची चोरी ।
नाहीं मर्यादा निःसंग बावरी । मन हें गोविंदीं देह काम करी वो ॥३॥
नाहीं करीत उत्तर कोणासवें । पराधीन भोजन दिलें खावें ।
नाहीं अचळ सावरावा ठावे । देखों उदासीन तुज देहभावे वो ॥४॥
कोठें नेणों हा फावला एकांत । सदा किलकिल भोंवतीं बहुत ।
दोघे एकवाटा बोलावया मात । नाहीं लाज धरिली दिला हात वो ॥५॥
करी कवतुक खेळ खेळे कान्हा । दावी लाघव भांडवी सासासुना ।
परा भक्ति हे शुध्द तुह्मी जाणा । तुका ह्मणें ऐसें कळों यावें जना वो ॥६॥

भरिला उलंडूनि रिता करी घट । मीस पाणियाचें गोविंदाची चट ।

चाले झडझडां उसंतूनि वाट । पाहे पाळतूनि उभा तो चि नीट वो ॥१॥
चाळा लावियेले गोप गोपीनार्थे । जाणे आवडीचें रूप जेथें तेथें ।
दावी बहुतांच्या बहुवेषपंथें । गुणातीतें खेळ मांडियेला येथें वो ॥ध्रु॥
मनीं आवडे तें करावें उत्तर । कांहीं निमित्ताचा पाहोनि आधार ।
उगा राहे कां मारिसी कंकर । मात वाढविसी उत्तरा उत्तर वो ॥२॥
धरिली खोडी दे टाकोनियां मार्गे । न ये विनोद हा कामा मशीं संगें ।
मिठी घालीन या जीवाचिया त्यागें । नाहीं ठाउकी पडिलीं तुझीं सोंगें रें ॥३॥
सुख अंतरीचें बाहय ठसठसी । ह्मणे विनोद हा काय सोंग यासी ।
तुज मज काय सोयरीक ऐसी । नंदानंदन या थोरपणें जासी रे ॥४॥
करी कारण तें कळों नेदी कोणा । सुख अंतरीचे बाहय रंग जाना ।
मन मिनलें रे तुका ह्मणे मना । भोग अंतरीचा पावे नारायणा वो ॥५॥

आजि नवल मी आलें येणे राणें । भेटी अवचिती नंदाचिया कान्हें ।
गोवी सांगती वो सकळ ही जन । होतें संचित आणियेलें तेणें वो ॥१॥
गेलें होउनि न चले आतां कांहीं । साद घालितां जवळी दुजें नाहीं ।
अंगीं जडला मग उरलें तें काई । आतां राखतां गुमान भलें बाई वो ॥ध्रु॥
बहुत कामें मज नाहीं आराणूक । एक सारितां तों पुढें उभें एक ।
आजि मी टाकोनि आलें सकळिक । तंव रचिलें आणिक कवतुक वो ॥२॥
चिंता करितां हरिली नारायणें । अंगसंगें मिनतां दोघेजणें ।
सुखें निर्भर जालियें त्याच्या गुणें । तुका ह्मणे खुंटलें येणें जाणें वो ॥३॥

मैं भुली घरजानी बाट । गोरस बेचन आयें हाट ॥१॥
कान्हा रे मनमोहन लाल । सब ही बिसरूं देखें गोपाल ॥ध्रु॥
काहां पग डारूं देख आनेरा । देखें तों सब वोहिन घेरा ॥२॥
हुं तों थकित भैर तुका । भागा रे सब मनका धोका ॥३॥

हरिबिन रहियां न जाये जिहिरा । कबकी थाडी देखें राहा ॥१॥
क्या मेरे लाल कवन चुकी भई । क्या मोहिपासिती बेर लगाई ॥ध्रु॥
कोई सखी हरी जावे बुलावन । बार हि डारूं उसपर तन ॥२॥
तुका प्रभु कब देखें पाऊं । पार्सीं आऊं फेर न जाऊं ॥३॥

भलो नंदाजीको डिकरो । लाज राखीलीन हमारो ॥१॥
आगळ आवो देवजी कान्हा । मैं घरछोडी आहे ह्यांना ॥ध्रु॥

उन्हसुं कळना वेतो भला । खसम अहंकार दादुला ॥२॥
तुका प्रभु परवली हरी । छपी आहे हुं जगाथी न्यारी ॥३॥

नका कांहीं उपचार माझ्या शरीरा । करूं न साहती बहु होतो उबारा ।
मनोजन्य व्यथा वेध जाला अंतरा । लवकरी आणा नंदाचिया कुमरा ॥१॥
सखिया वेशिया तुझी प्राणवल्लभा । निवेदिला भाव आर्तभूत या लोभा ।
उमटली अंगीं वो सांवळी प्रभा । साच हे अवस्था कळे मज माझ्या क्षोभा ॥ध्रु॥
नये कळों नेदावी हे दुजियासि मात । घडावा तयासि उत्कंठा एकांत ।
एकाएकीं साक्षी येथें आपुलें चित्त । कोण्या काळें होइल नेणों भाग्य उदित वो ॥२॥
स्वाद सीण देहभान निद्रा खंडन । पाहिले तटस्थ उन्मळित लोचन ।
अवघें वोसाऊन उरले ते चरण । तुका ह्मणे दर्शनापें आलें जीवन ॥३॥

पडिली भुली धांवतें सैराट । छंद गोविंदाचा चोजवितें वाट ।
मार्गे सांडोनि सकळ बोभाट । वंदीं पदांबुजें ठेवुनि ललाट वो ॥१॥
कोणी सांगा या गोविंदाची शुध्दी । होतें वहिलें लपाला आतां खांदीं ।
कोठें आड आली हे देहबुध्दी । धांवा आळवीं करुणा कृपानिधी वो ॥ध्रु॥
मार्गे बहुतांचा अंतरला संग । मुळें जयाचिया तेणें केला त्याग ।
पहिलें पाहातां तें हरपलें अंग । खुंटली वाट नाहीसें जालें जग वो ॥२॥
शोकें वियोग घडला सकळांचा । गेल्या शरण हा अन्याय आमुचा ।
केला उच्चार रे घडल्या दोषांचा । जाला प्रगट स्वामी तुकयाचा वो ॥३॥

काय उणें कां करिशील चोरी । किती सांगों तुज नाइकसी हरी ।
परपरता तूं पळोनि जासी दुरी । अनावर या लौकिका बाहेरी वो ॥१॥
माया करुणा हे करिते बहुत । किती सोसूं या जनांचे आघात ।
न पुरे अवसरु हें चि नित्यानित्य । तूं चि सोडवीं करुनि स्थिर चित्त ॥ध्रु॥
बहुत कामें मी गुंतलियें घरीं । जासी डोळा तूं चुकावूनि हरी ।
करितां लाग न येसी च पळभरी । नाहीं सायासाची उरों दिली उरी वो ॥२॥
तुज ह्मणीयें मी न संगें अनंता । नको जाऊं या डोळ्यां परता ।
न लगे जोडी हे तुजविण आतां । तुकयास्वामी कान्होबा गुणभरिता वो ॥३॥

घाली कवाड टळली वाड राती । कामें व्यापिलीं कां पडिली दुश्चित्ती ।
कोणे लागला गे सदैवेचे हातीं । आजि शून्य शेजे नाहीं दिसे पती वो ॥१॥
बोले दूतिकेशीं राधा हें वचन । मशीं लाघव दाखवी नारायण ।

हृण्णे कोमळ परी बहु गे निर्गुण । याशीं न बोलें कळला मज पूर्ण वो ॥ध्रु॥
धाडिलें गरुडा आणिलें हनुमंता । तें पाचारिलें होउनि ये वो सीता ।
लाजिनली रूप न ये पालटितां । जाला भीमकी आपण राम सीता वो ॥२॥
सत्यभामा दान करी नारदासी । तें कळला वो मज हृषीकेशी ।
तुळे घालितां न ये कनक वो रासी । सम तुके एक पान तुळसी वो ॥३॥
मज भुली पडली कैशापरी । आह्वां भोगूनि हृण्णे मी ब्रह्मचारी ।
दिली वाट यमुने मायें खरी । तुह्वां आह्वां न कळे अद्यापवरी वो ॥४॥
जाणे जीवींचें सकळ नारायण । असे व्यापूनि तो न दिसे लपून ।
राधा संबोखिली प्रीती आलिंगून । तुका हृण्णे येथें भाव चि कारण वो ॥५॥

मिळोनि गौळणी देती यशोदे गान्हाणीं । दहिं दुध तुप लोणीं शिंकां नुरे कांहीं ।
मेळवुनी पोरें तेथें रिघे एकसरें । वेगीं आणोनी सामोरें तेथें लोणी खाय ॥१॥
हरि सोंकला वो हरि सोंकला वो । सोंकला तो वारीं तुज लाज नाही तरी ।
आम्हां सांपडतां उरी तुज मज नाही ॥ध्रु॥
तुज वाटतसे कोड यासि लागतसे गोड । काय हासतेसी वेड तुज लागलें वो ।
आह्मी जाऊं तुजवरी पोरें चाळविल्या पोरी । काय सांगों भांडखोरी लाज वाटे आह्वां ॥२॥
मुख मळिण वदन उभा हाडतिये घोणे । तंव दसवंती हृण्णे आणा शीक लावूं ।
थोर आणिला कांटाळा घरीं दारीं लोकपाळां । डेरा रिघोनी गुसळा तेथें लोणी खाय ॥३॥
मिळोनि सकळा दावें लावूनियां गळां । कैशा बांधिती उखळा येथें राहे उगा ।
बरा सांपडलासी हरी आजिच्यानें करिसिल चोरी । डोळे घालुनियां येरी येरीकडे हांसे ॥४॥
फांकल्या सकळा उपडूनियां उखळा । मोडी वृक्ष विमळार्जुन दोन्ही ।
उठिला गजर दसवंती नव्हे धीर । धांवे तुकयाचा दातार आळंगिला वेगीं ॥५॥

गोरस घेउनी सातें निघाल्या गौळणी । तंव ती कृष्णाची करणी काय करी तेथें ।
जाला पानसरा मिठी घातली पदरा । आधीं दान माझें सारा मग चाला पंथें ॥१॥
सर जाऊं दे परता । मुळीं भेटलासी आतां ।
नाट लागलें संचिता । खेपा खुंटलिया ॥ध्रु॥
आसुडी पदरा धरी आणीक दुसरा । येरी झोंबतील करा काय वेडा होसी ।
आलों गेलों बहु वेळां नेणों गोरा कीं सांवळा । सर परता गोवळा काय बोलतोसी ॥२॥
आह्मी येथें अधिकारी मार्गे केली तुह्मी चोरी । आतां कळलियावरी मार्गे केलें त्याचें ।
बोलिल्या हांसुनी आह्मी सासुरवासिनी । कां रे झोंबसी दुरुनी करी मात कांहीं ॥३॥
वांयां परनारी कैशा धरिसी पदरीं । तयां कळलिया उरी तुज मज नाही ।
जडला जिव्हारीं फांकों नेदी तया नारी । जेथें वर्म तें धरी जाऊं पाहे तियेचें ॥४॥

तया हाती सांपडल्या हातीं पाटीं चुकाविल्या। कृष्णमिळणीं मिळाल्या त्याही न फिरती ।
तुका ह्मणे खंती वांयां न धरावी चित्तीं । होतें तुमच्या संचित्तीं वोडवलें आजि ॥५॥

हरी तुझी कांति रे सांवळी । मी रे गोरी चांपेकळी । तुझ्या दर्शनं होईन काळी । मग हें वाळी जन मज ॥१॥
उगला राहें न करीं चाळा । तुज किती सांगों रे गोवळा । तुझा खडबड कांबळा । अरे नंदबाळा आलगाटा ॥२॥
तुझिये अंगीं घुरट घाणी । बहु खासी दुध तुप लोणी । घरिचें बाहेरिल आणोनी । मी रे चांदणी सकुमार ॥३॥
मज ते हांसतील जन । धिःकारिती मज देखोन । अंगीं तुझें देखोनि लक्षण । मग विटंबणा होइल रे ॥४॥
तुज लाज भय शंका नाहीं । मज तंव सज्जन पिशुन व्याही । आणीक मात बोलूं काहीं । मसी भीड नाहीं तुज माझी ॥
४॥
वचन मोडी नेदी हात । कळलें न साहे ची मात । तुकयास्वामी गोपीनाथ । जीवन्मुक्त करुनि भोगी ॥५॥

सात पांच गौळणी आलिया मिळोनी यशोदे गान्हाणें देती कैसें ।
काय व्यालीस पोर चोरटें सिरजोर जनावेगळें ची कैसें ।
दहिं दुध लोणी शिंकां नुरे चि कांहीं कवाड जैशाचें तैसें ।
चाळवूनि नाशिली कन्याकुमरें आमुच्या सुनांसि लाविलें पिसें गे बाइये ॥१॥
आझुनि तरी यासि सांगें बरव्या परी नाहीं तरी नाहीं उरी जीवेसाटी ।
मिळोनि सकळै जणी करूं वाखा सखीं तुज मज होईल तुटी गे बाइये ॥२॥
नेणे आपपर लौकिक वेव्हार भलते ठायीं भलतें करी । पाळतुनि घरीं आह्मी नसतां तेथें आपण संचार करी ।
सोगया चुंबन देतो आलिंगन लोळे मेजाबाजावरी । शिंकीं कडा फोडी गोरसाचे डेरे धरितां न सांपडे करीं गे बाइये ॥
२॥
आतां याची चाड नाहीं आह्मां भीड सांपतां कोड पुरवूं मनिचें । सोसिलें बहु दिस नव्हता केला निस ह्मणुनि एकुलतें
तुमचें ।
चरण खांबीं जीवें बांधैन सरिसा जवें न चले कांहीं याचें । अर्थ प्राण देतां न सोडी सर्वथा भलतें हो या जिवाचें गे बाइये
॥३॥
घेउनी जननी हातीं चक्रपाणी देतिसे गौळणी वेळोवेळां । निष्ठुर वाद झणीं बोलाल सकळा क्षोभ जाइल माझ्या बाळा ।
जेथें लागे हात वाढतें नवनीत अमृताच्या कल्लोळा । देखोनि तुकयास्वामी देश देहभाव विसरल्या सकळा गे बाइये ॥
४॥

विरहतापें कांफुदे छंद करिते जाती । हा गे तो गे सावधान सवें चि दुश्चिती ।
न सांभाळुनि अंग लोटी पाहे भोंवतीं । वेगळी च पडों पाहे कुळाहुनिया ती ॥१॥
खुंटलीसी जाली येथें अवधियांची गती । आपुलीं परावीं कोण नेणें भोंवती ।
त्यांचीं नांवें बोभे अहो अहो श्रीपती । नवलाव हा येरां वाटोनियां हांसती ॥२॥
बाहेरी च धांवे रानां न धरी च घर । न कळे बंधना जाला तेणें संचार ।

विसरुनि गेली सासुरें की माहेर । एका अवलोकी एका पडिला विसर ॥२॥
तुका ह्यणे तुह्मी अवघ्या राहा निश्चळा । न ये आतां येऊं येथें सर्वथा बळा ।
त्याचा त्याच्या मुखें अवघाची निर्वाळा । बहुतां मर्ते येथें तर्कवाद निराळा ॥३॥

ये रे कृष्णा खुणाविती खेळों भातुकें । मिळालिया बाळा एके ठायीं कवतुकें ।
कळों नेदी माया त्याचें त्यास ठाउकें । खेळतोंसें दावी लक्षलक्षापें मुकें ॥१॥
अखंडित चटे त्यांनीं लावियेला कान्हा । आवडे तया त्या वाहाती संकल्प मना ।
काया वाचा मर्नें रूपीं गुंतल्या वासना । एकांताचें सुख जाती घेवोनियां राणा ॥ध्रु॥
अवधियांचा जाणें जाला मेळासा हरी । मिळोनियां जावें तेथें तया भीतरी ।
कळों नेदी घरिच्या करी गोवूनी चोरी । हातोहातीं नेती परपरत्या दुरी ॥२॥
आनंदें निर्भर आपणाशीं आपण । क्रीडतील बाळा त्यजिलें पारिखें जन ।
एकाएकीं तेथें नाहीं दुसरें भिन्न । तुका ह्यणे एका नारायणा वांचून ॥३॥

खेळतां मुरारी जाय सरोवरा तिरीं । तंव नग्न चि या नारी तेथें देखियेल्या ।
मांडिले विंदान ख्याल सुखाचें संधान । अंग लपवूनी मान पिलंगत चाले ॥१॥
ख्याल मांडिला रे ख्याल मांडिला रे । पायां पडतां रे न सोडी नेदी साउलां रे ॥ध्रु॥
साडया साउलीं पातळें गोंडे कसणिया चोळया । बुंधी घेउनी सकळा कळंबावरी पळे ।
खांदी धरुनियां करीं दृष्टी घालोनि सामोरी । बैसे पाला वोढी वरी खदखदां हांसे ॥२॥
आनंदें कल्लोळ बाळा खेळती सकळ देती उलटिया चपळ । एकी एकीहूनि ह्रैस वेल सुर काडी ।
एकी उगविती कोडीं । नाना परीच्या निकडी खेळ मांडियेला ॥३॥
एकी आलिया बाहेरी पाहे लुगडें तंव नारी । ह्यणे नाहीं नेलें चोरी काय जाणों केव्हां ।
केला सकळी हाकारा तंव आलिया बाहेरा । आतां ह्यणतील घरां जावें कैशा परी ॥४॥
तंव हांसे वनमाळी वरी पाहोनी सकळी । लाजे रिघालिया जळीं मार्गे पुढें हात ।
लाज राखावी गोपाळा आह्मांजणींची सकळां । काय मागसी ये वेळा देऊं गुळवाटी ॥५॥
जोडोनियां कर या गे सकळी समोर । वायां न बोलावें फार बडबड कांहीं ।
भातुकें भूषण नाहीं चाड नेधें धन । करा एक चित्त मन या गे मजपाशीं ॥६॥
एक एकीकडे पाहे लाज सांडूनियां राहे । ह्यणे चला आतां सये जाऊं तयापाशीं ।
जोडोनियां हात कैशा राहिल्या निवांत । तुका ह्यणे केली मात लाज राखिली तयांची ॥७॥

धरिला पालव न सोडी माझा येणें । कांहीं करितां या नंदाचिया कान्हें ।
एकली न येतें मी ऐसें काय जाणें । कोठें भरलें अवघड या राणें रे ॥१॥
सोडी पालव जाऊ दे मज हरी । वेळ लागला रे कोपतील घरीं ।
सासू दारुण सासरा आहे भारी । तुज मज सांगतां नाहीं उरी रे ॥ध्रु॥

सखिया वेशिया होतिया । तुज फावलें रे फांकतां तयांसी ।
होतें अंतर तर सांपडतें कैसी । एकाएकीं अंगीं जडलासी रे ॥२॥
कैसी भागली हे करितां उत्तर । शक्ति मावळल्या आसुडितां कर ।
स्वामी तुकयाचा भोगिया चतुर । भोग भोगी त्यांचा राखे लोकाचार वो ॥३॥

गाई गोपाळ यमुनेचे तटीं । येती पाणिया मिळोनि जगजेटी ।
चेंडू चौगुणा खेळती वाळवंटीं । चला चला ह्यणती पाहूं दृष्टी वो ॥१॥
ऐशा गोपिका त्या कामातुरा नारी । चित्त विव्दळ देखावया हरी ।
मिस पाणियाचें करितील घरीं । बारा सोळा मिळोनि परस्परिं वो ॥४॥
चिरें चोळिया त्या धुतां विसरती । ऊर्ध्व लक्ष लागलें कृष्णमूर्ती ।
कोणा नाठवे कोण कुळ याती । जालीं ताटस्त सकळ नेत्रपार्ती वो ॥२॥
दंतधावनाचा मुखामाजी हात । वाघें वाजती नाइके जनमात ।
करी श्रवण कृष्णवेणुगीत । स्वामी तुकयाचा पुरवील मनोरथ वो ॥३॥

कोठें मी तुझा धरूं गेलें संग । लावियेलें जग माझ्या पाठीं ॥१॥
सर सर रे परता अवगुणाच्या गोवळा । नको लावूं चाळा खोटा येथें ॥४॥
रुपाच्या लावण्यें नेली चित्तवृत्ती । न देखें भोंवतीं मी ते माझी ॥२॥
तुकयाचा स्वामी माझे जीवीं च बैसला । बोलीं च अबोला करुनियां ॥३॥

गोड लागे परी सांगतां चि न ये । बैसे मिठी सये आवडीची ॥१॥
वेधलें वो येणें श्रीरंगरंगें । मीमाजी अंगें हारपलीं ॥४॥
परते चि ना दृष्टी बैसली ते ठायीं । विसावोनि पार्यीं ठेलें मन ॥२॥
तुकयाच्या स्वामीसवें जाली भेटी । तेव्हां जाली तुटी मागिल्यांची ॥३॥

पाहावया माजी नभा । दिसे शोभा चांगली ॥१॥
बैसला तो माझे मनीं । नका कोणी लाजवूं ॥४॥
जीवा आवडे जीवाहूनि । नव्हे क्षण वेगळा ॥२॥
जालें विश्वंभरा ऐसी । तुकया दासी स्वामीची ॥३॥

कोणी एकी भुलली नारी । विकितां गोरस ह्याने घ्या हरी ॥१॥
देखिला डोळां बैसला मनीं । तो वदनीं उच्चारी ॥४॥
आपुलियाचा विसर भोळा । गोविंद कळा कौतुकें ॥२॥

तुका ह्यणे हांसे जन । नाही कान ते ठायीं ॥३॥

करुनी आइत सत्यभामा मंदिरीं रे । वाट पाहे टळोनि गेली रात्री रे । न ये चि देव येतील कामलहरी रे । पडिली दुश्चिती तंव तो कवाड टिमकारी रे ॥१॥

सर गा परता कळला तुझा भाव रे । कार्या पुरतें हें दाविसी लाघव रे । बोलतोसी तें अवघी तुझी माव रे । जाणोनि आलासी उजडता समयो रे ॥ध्रु॥

मी च वेडी तुजला बोल नाही रे । दानावेळे विटंबणा जाली काय रे । मागुती रुद्रासि भेटी दिली तई रे । विश्वास तो तुझ्या बोला आझुनि तरी रे ॥२॥

भ्रम होता तो अवघा कळों आला रे । मानवत होतें मी भला भला रे । नष्टा क्रिया नाही मां तुझ्या बोला रे । तुकयाबंधु स्वामी कानडया कौसाल्या रे ॥३॥

तंव तो हरि ह्यणे वो निजांगने वो । लाइ नीच कां देसील डोहणे वो । मजपें दुजें आलें तें देव जाणे वो । शब्द काय हे बोलसी ते उणे वो ॥१॥

पाहा मनीं विचारुनी आधि वो । सांडूनि देई भ्रांति करीं स्थिर बुद्धि वो । तंट केलें हें माझें तुझें उपाधीं वो । उघडी डोळे आझुनि तरी धरीं शुद्धि वो ॥ध्रु॥

कोठें तरी दुनियांत वर्तलें वो । स्त्रियांनीं भ्रतारा दानां दिलें वो । कैसा भला मी नव्हे तें सोसिलें वो । रुसतेसी तूं उफराटें नवल जालें वो ॥२॥

काय सांग म्यां दैन्य केली कैसी वो । तुझ्या गर्वे आणविलें हनुमंतासि वो । कष्टी केलें मज गरुडा भीमकीसि वो । तुकयाबंधु ह्यणे खरें खोटें नव्हे यासि वो ॥३॥

तंव ते ह्यणे ऐका हृषीकेशी वो । नवाजिलें तुह्मी ह्यणां आपणांसि वो । तरी कां वंचनुक सुमनासि वो । नट नाटय बरें संपादूं जाणतोसि वो ॥१॥

सर हो परता परता हो आतां हरी । ह्यणे सत्राजिताची कुमरी । जाणतें मी या शब्दाच्या कुसरी । ऐसें च करुन ठकविलें आजिवरी ॥ध्रु॥

भावे गेलें ह्यून न व्हावा वियोग । मनिचे आर्त जन्मांतरीं व्हावा संग । तों तों केलें हें पाठमोरें जग । ऐसें काय जाणें हे तुझे रंग ॥२॥

काय करूं या नागविलें कामें । लागलें तयास्तव इतुकें सोसावें । नाही तरी कां नव्हती ठावीं वर्मे । परद्वारीं ऐसा हाकलिते प्रसिध्द नांवें ॥३॥

काय किती सांगावे तुझे गुण । न फुटे वाणी निष्ठुर ऐसा निर्गुण । आप पर न ह्यणसी माय बहीण । सासूसुनास लावुनि पाहासी भांडण ॥४॥

इतुकियावरी ह्यणे वैकुंठिचा राणा । होऊन गेलें तें नये आणूं मना । आतां न करीं तैसें करी क्रिया आणा । भक्तवत्सल ह्यणे तुकयाबंधु कान्हा ॥५॥

कान्हो एकली रे एकली रे । तुजसवें चुकलें रे । भय वाटे वर्नी मज अबळा धाकली रे ॥१॥
निघतां घरीं आई बा वारी । तुजसवें कां आलियें हरी ॥ध्रु॥
लोक वाटा सांगती खोटा । परी मी चटा लागलियें ॥२॥
पिकल्या बोरी जालें सामोरी । काय जाणें कोठें राहिला हरी ॥३॥
आड खुंट जालिया जाळी । काय जाणों कान्हें मांडिली रळी ॥४॥
तुका ह्मणे जाऊं आलिया वाटा । पाहों हरी पायीं न मोडे कांटा ॥५॥

क्याला मज आयो वारितेसी घरा । खेळतों सोकरा नंदाचा मी ॥१॥
बहु दिसीं जाली यासीं मज भेटी । आतां वाटे तुटी न परावी ॥ध्रु॥
कोवळें बोलतो मना आवरतें । डोळियाचें पातें ढापवेना ॥२॥
आजि सकळांसी आलें चोलुनियां । कां गो पाठी वांयां पुलविली ॥३॥
तुमचें तें काय खोळंबलें काज । बल्या कां गो मज कोंडा घरीं ॥४॥
तुक्याचा धनी गोकुळनायक । सरा कांहीं एक बोलतों मी ॥५॥

आता न यें मार्गें । मी आलें याच्या रागें । काय माझें जगें । कोपोनियां करावें ॥१॥
कां गो कलित्यां कोल्हाल । तुह्मी भलत्या च सकल । वेचाल ते बोल । झुटे होती बोलिले ॥ध्रु॥
याचे भेटी माझें मन । स्वरुपीं ठाकले लोचन । वेगळें तें क्षण आतां होऊं नावरे ॥२॥
काज काम नको जालें । बीजें नावरे बोलिलें । याचिया भेदिलें । कामबाणीं अंतर ॥३॥
या वेगळें होणें । आतां जळो तैसें जिणें । घेतलें तें मनें । आतां मार्गें न फिरे ॥४॥
आतां मोटी वार । माझी नका धरूं चार । तुक्याचा दातार । शेजे तो मी सुतलों ॥५॥

हरिरता चपळा नारी । लागवरी न रिघती ॥१॥
अवघ्या अंगें सर्वोत्तम । भोगी काम भोगता ॥ध्रु॥
वाचा वाच्यत्वासि न ये । कोठें काय करावें ॥२॥
तुका ह्मणे देवा ऐशा । देवपिशा उदारा ॥३॥

गौळणी आल्या वाज । ह्मणती या गे राखों आज । सांपडवुनी माजघरांत धरुनी कोंडूं । उघडें कवाड उभ्या काळोशाचे
आड । साता पांचा एक भीड मौनेची ठेल्या ॥१॥
नित्य सोंकवला नेदी । सांगों चित्त बोला । आतां सांपडतां याला कोण सोडी जीवें ॥ध्रु॥
जाणोनियां हरी त्याच घरा आला चोरी । गडियां ठेवुनी बाहेरी पूर्वद्वारें शिरे । त्यांच्या भयाभीत चाले पिलंगत भोंवतालें
। पाहे तंव देखियेलें नवनीत पुढें ॥२॥
उतरोनि सिंके । पाहे चाखोनियां निकें । गोड तें चि एका ऐकें । हातीं लांबवितो । जाणे राखती तयांसि । तेथें अधिक
चि नासी । माग लावी हात पुसी । चोरी जाणावया ॥३॥

जाणोनियां नारी । मूळ वर्मद्वार धरी । माजे कोंडूनी भीतरी । घरांत धरीयेला । कां रे नागविसी । माझे मुळीं लागलासी । आणवीन तुजपासीं । मार्गे खादले तें ॥४॥
दोही संदी बाहे । धरुनि नेती माते पाहे । काय नासी केली आहे । घरामाजी येणें । तुका ह्याने मुख । त्याचें वाढों नेदी दुःख । दसवंती कवतुक । करुनी रंजविल्या ॥३॥

आलियें धांवति धांवति भेट होइल ह्यून । तंव ते टळली वेळ वो माझा उरला सीण ॥१॥
आतां काय करूं सांग वो मज भेटेल कैसा । हरिलार्गीं प्राण फुटे वो थोरी लागली आशा ॥ध्रु॥
लाविला उशीर बहुतीं बहु ओढिती ओढा । सांभाळितां सांग असांग दुःख पावल्यें पीडा ॥२॥
जळो आतां संसारु वो कई शेवट पुरे । तुक्याच्या स्वामी गोपाळालार्गीं जीव झुरे ॥३॥

आणीक काय थोडीं । परि तें फार खोटीं कुडीं ॥१॥
सदा मोकळीं च गुरें । होती फजीत तीं पोरे ॥ध्रु॥
सदा घालिता हुंबरी । एक एकांचे न करी ॥२॥
तुका ह्याने घरीं माय वेळोवेळां मारी ॥३॥

बहुतांचे संगती । बहु पावलों फजिती ॥१॥
बरें केलें नंदबाळें । मागिलांचें तोंड काळें ॥ध्रु॥
माझा करितील तंटा । लपती आलिया बोभाटा ॥२॥
तुका ह्याणी काई । किती ह्याणें बाप आई ॥३॥

गाईन ते लीळा चरित्र पवाडे । राखिले संवगडे सहित गाई ॥१॥
चोरिलें नवनीत बांधविला गळा । जे तुह्मीं गोपाळा छंद केले ॥ध्रु॥
मोहिल्या गोपिका पांवयाच्या छंदें । केली ते गोविंदें क्रीडा गाऊं ॥२॥
मायबापा लाड दाखविलें कौतुक । तें या आणूं सुख अंतरासी ॥३॥
निर्दाळिले दुष्ट भक्तां प्रतिपाळी । ऐसा ह्याणें बळी आमुचा स्वामी ॥४॥
तुका ह्याने सरसी असों येणें वोघें । लागोनि संबंधें सर्वकाळ ॥५॥

डांका - अभंग

चौक भरियेला आसनीं पाचारिली कुळस्वामिनी । वैकुंठवासिनि ये धांवोनी झडकरी ॥१॥
रंगा येई वो विठाई सांवळिये डोळसे । तुझें श्रीमुख साजिरें तें मी केधवां देखेन ॥ध्रु॥
रजतमधुपारती । पंचप्राणांची आरती । अवघी सारोनी आइती । ये धांवती झडकरी ॥२॥
मन मारोनियां मेंढा । आशा मनसा तृष्णा सुटी । भक्तिभाव नैवेद्य ताटीं । भरोनि केला हाकारा ॥३॥

डांका अनुहात गजरे । येउनि अंगासी संचरे । आपुला घेउनी पुरस्कार । आरोग्य करीं तुकयासी ॥४॥

साच माझा देव्हारा । भाक ठेवा भाव खरा । त्रिगुणाचा फुलवरा । आणा विनति सांगतो ॥१॥
माझें दैवत हें रंगीं । नाचे वैष्णवांच्या संगीं । भरलें मग अंगीं । निवाड करी दोहींचा ॥ध्रु॥
तुझें आहे तुजपासीं । परि तूं जागा चुकलासी । चिवडुनियां नासी । तुझ्या घरिच्यांनीं केली ॥२॥
आतां न पडे ठावें । वांचूनियां माझ्या देवें । अंधकार व्हावें । नासु ठाव शोधावा ॥३॥
आंधळ्यासी डोळे । देते पांगुळासी पाय । वांजा पुत्र फळे । नवस पुरविते विठाई ॥४॥
उगविलीं कोडीं । मार्गे कितेकांचीं बापुडीं । तुका ह्मणे घडी । न लगे नवस द्या आधीं ॥५॥

विनति घातली अवधारीं । मज देई वो अभय करीं । पीडिलों खेचरीं । आणीक वारी नांवांची ॥१॥
रंगा येई वो एकला रंग वोडवला । हरिनाम उठिला गजर केला हाकारा ॥ध्रु॥
देवांचे दैवते । तुज नमिलें आदिनाथे । ये वो कृपावंते । भोगा माझ्या धांवति ॥२॥
न लवीं आतां वेळ । आइत सारिली सकळ । तुका ह्मणे कुळ । आमुचिये दैवते ॥३॥

माझा देव्हारा साचा । नाहीं आणीक कोणाचा । त्रिभुवनीं याचा । ठसा न लगे पुसावें ॥१॥
या रे लोटांगणीं । कांहीं करा विनवणी । करील झाडणी । भूत काढी संसार ॥ध्रु॥
पडिले विषयांचे गोंधळीं । ते त्रिगुण आकळी । हरिनाम आरोळी । कानीं पडतां ते उठी ॥२॥
घेतला अहंकार । काम क्रोध या मत्सरें । पळती प्रेमभरें । अवघे ठाव सांडुनी ॥३॥
घेतलासे पुरा । माया ममता आसरा । अवघ्या एक सरा । पळती रंग देखोनी ॥४॥
तुका ह्मणे द्यावा भाव । फिटेल मनिचा संदेह । आणीक न लगे ठाव । कांहीं कोठें हिंडावें ॥५॥

पुढें येते देवी । तिची जती चालों द्यावी । मागील झाडावी । झाडा मान आसडी ॥१॥
एकवीरा आली अंगा । आतां निवारील रोगा । माझ्या भक्तापाशीं सांगा । पूजा भावें करावी ॥ध्रु॥
मेंढा मारावा लोवाळ । पूजा पावली सकळ । तुझीं केलें बळ । मग मी ठायीं न पडें ॥२॥
तुका ह्मणें मुळीं । लागली ते आली कुळीं । वंदुनी सकळीं । जीवें भावों ओवाळा ॥३॥

अवघ्या जेष्ठादेवी कोण पूजनाचा ठाव । धरितां चि भाव कोठें नाहीसं जालें ॥१॥
दिसे सारिखें सारिखें । परि तें कारणीं पारिखें । तळीं गेलें देखें । वरी टोले न साहाती ॥ध्रु॥
पट एका शिरीं । यथाविधीनें त्या येरी । बसकोळ्या घागरी डेरे रांझण गाडगीं ॥२॥
तुका ह्मणे माना । येथें कोणीं रुसावें ना । आपुलाल्या स्थानां । जेथें त्या चि शोभल्या ॥३॥

खेचर खडतर । काळ कांपती असुर । नांदे भीमातीर । पंढरपुर पाटणीं ॥१॥

आतां करी कां रे हाकारा । सहस्र नामें एकसरा । दवडिते खेचरा । अंगसंगें धरूनी ॥ध्रु.॥
सीते जाली झडपणी । राहाणे वासुगीच्या बनीं । पावली जननी । झोंटि मोकळिया केशी ॥२॥
लाविलें कावरें । प्रल्हादा हौसासुरें । आली येकसरें । दांत खात रंगासी ॥३॥
वसुदेवाचीं बाळें । सात खादलीं ज्या काळें । आली भोगवेळे । तया कारणें तेथें ॥४॥
पांडवें बापुडीं । वाज केलीं फिरती वेडीं । धांवोनियां काढी । अंगसंगें त्राहाविलीं ॥५॥
नामाचें चिंतन । तेथें धांवते आपण । न विचारितां हीण । भाव देखे जयाचा ॥६॥
कुळीची कुळदेवता । तुका ह्याने आह्मां माता । काय भय भूतां । काळ यमदूताचें ॥७॥

देवी देव जाला भोग सरला यावरी । सांगाया दुसरी ऐसी नाहीं उरली ॥१॥
हरिनाम देवनाम तुह्मी गाऊनियां जागा । पेंठवणी मागा नका ठेवूं लिगाड ॥ध्रु.॥
शेवटीं सुताळी बरवी वाजवावी डांक । ताळा घाली एक सरलियाचे शेवटीं ॥२॥
गुंडाळा देव्हारा मान देती मानकरी । तुका ह्याने बरीं आजि कोडीं उगविलीं ॥३॥
॥८॥

जाली झडपणी खडतर देवता । संचरली आतां निघों नये ॥१॥
मज उपचार झणी उपचार झणी आतां करा । न साहे दुसरा भार कांहीं ॥ध्रु.॥
नेऊनियां घाला चंद्रभागे तिरिं । जीवा नाहीं उरी कांहीं आतां ॥२॥
तुका ह्याने कळों आलें वर्तमान । माझें तों वचन आच्छादलें ॥३॥

अंगीं देवी खेळे । कां रे तुह्यासी न कळे । कोणाचे हे चाळे सुख दुःख न मनितां ॥१॥
मीं तों आतां येथें नाहीं । ओळखी वचनाच्या ठायीं । पालटाचा घेई । भाव खरें लोपे ना ॥ध्रु.॥
आपुलाले तुह्मी पुसा । सोवा एव्याच सरिसा । थिरावल्या कैसा काय जाणों विचार ॥२॥
तुका ह्याने लाभकाळ । तेथें नसावें शीतळ । मग तैशी वेळ । कोठें जाते सांपडों ॥३॥

पांगुळ जालों देवा नाहीं हात ना पाय । बैसलों जयावरी सैराट तें जाय ।
खेटितां कुंप कांटी । खुंट दरडी न पाहे । आधार नाहीं मज कोणी । बाप ना माये ॥१॥
दाते हो दान करा । जातें पंढरपुरा । न्या मज तेथवरी । अखमाचा सोयरा ॥ध्रु.॥
हिंडतां गव्हानें गा । शिणलों दारोदारीं । न मिळे चि दाता कोणी जन्मदुःखातें वारी ।
कीर्ति हे संतां मुखीं । तो चि दाखवा हरी । पांगळां पाय देतो । नांदे पंढरपुरीं ॥२॥
या पोटाकारणें गा । जालों पांगीला जना । न सरे चि बापमाय भीक नाहीं खंडणा ।
पुढारा ह्याणती एक । तया नाहीं करुणा । श्वान हें लागे पाठीं । आशा बहु दारुणा ॥३॥
काय मी चुकलों गा मार्गें नेणवे कांहीं । न कळे चि पाप पुण्य । तेथें आठव नाहीं
मी माजी भुललों गा । दीप पतंगासोयी । द्या मज जीवदान । संत महानुभाव कांहीं ॥४॥

दुरोनि आलों मी गा । दुःख जालें दारुण । यावया येथवरी
होतें हें चि कारण । दुर्लभ भेटी तुह्यां । पायीं जालें दुरुषन । विनवितो तुका संतां । दोन्ही कर जोडून ॥५॥

देश वेष नव्हे माझा । सहज फिरत आलों । करूं सत्ता कवणावरी कोठें स्थिर राहिलों ।
पाय डोळे ह्यणतां माझे । तीहीं कैसा मोकलिलों । परदेशीं नाहीं कोणी । अंध पांगुळ जालों ॥१॥
आतां माझी करीं चिंता । दान देईं भगवंता । पाठीं पोटीं नाहीं कोणी । निरवीं सज्जन संता ॥ध्रु.॥
चालतां वाट पुढें । भय वाटतें चित्तीं । बहुत जन गेलीं नाहीं आलीं मागुतीं ।
न देखें काय जालें । कान तरी ऐकती । बैसलों संधिभागीं । तुज धरुनि चित्तीं ॥२॥
भाकितों करुणा गा । जैसा सांडिला ठाव । न भरें पोट कधीं नाहीं निश्चळ पाव ।
हिंडतां भागलों गा । लक्ष चौऱ्याशी गांव । धरुनि राहिलों गा । हा चि वसता ठाव ॥३॥
भरवसा काय आतां । कोण आणि अवचिता । तैसी च जाली कीर्ति । तया मज बहुतां ।
ह्यणउनि मारीं हाका । सोयी पावें पुण्यवंता । लागली भूक थोरी । तूं चि कृपाळू दाता ॥४॥
संचित सांडवलें । कांहीं होतें जवळीं । वित्त गोत पुत माया । तुटली हे लागावळी ।
निष्काम जालों देवा । होतें माझे कपाळीं । तुका ह्यणे तूं चि आतां । माझा सर्वस्वें बळी ॥५॥

देखत होतो आधीं मार्गे पुढें सकळ । मग हे दृष्टी गेली वरी आले पडळ ।
तिमिर कोंदलेंसें वाढे वाढतां प्रबळ । भीत मी जालों देवा । काय ज्याल्याचें फळ ॥१॥
आतां मज दृष्टी देई । पांडुरंगा मायबापा । शरण आलों आतां । निवारुनियां पापा ।
अंजन लेववुनी । करीं मारग सोपा । जाईन सिध्दपंथें । अवघ्या चुकती खेपा ॥ध्रु.॥
होतसे खेद चित्ता । कांहीं नाठवे विचार । जात होतो जना मार्गे तोही सांडिला आधार ।
हा ना तोसा ठाव जाला । अवघा पडिला अंधार । फिरलीं माझीं मज । कोणी न देती आधार ॥२॥
जोंवरि चळण गा । तोंवरि ह्यणती माझा । मानिती लहान थोर देहसुखाच्या काजा ।
इंद्रियें मावळलीं । आला बागुल आजा । कैसा विपरीत जाला । तो चि देह नव्हे दुजा ॥३॥
गुंतलों या संसारें । कैसा झालोंसें अंध । मी माझें वाढवुनी मायातृष्णेचा बाध ।
स्वहित न दिसे चि । केला आपुला वध । लागले काळ पाठीं । सर्वें काम हे क्रोध ॥४॥
लागती चालतां गा । गुणदोषाच्या ठेंसा । सांडिली वाट मग जालों निराळा कैसा ।
पाहातो वास तुझी । थोरी करुनी आशा । तुका ह्यणे वैद्यराजा । पंढरीच्या निवासा ॥५॥

सहज मी आंधळा गा निजनिराकार पंथें । वृत्ति हे निवृत्ति जाली जन न दिसे तेथें ।
मी माजी हारपलें ठायीं जेथींचा तेथें । अदृश्य तें चि जालें कांहीं दृश्य जें होतें ॥१॥
सुखी मी निजलों गा शून्य सारुनि तेथें । त्रिकूटशिखरीं गा दान मिळे आइतें ॥ध्रु.॥
टाकिली पात्र झोळी धर्मअधर्म आशा । कोल्हाळ चुकविला त्रिगुणाचा वोळसा ।
न मार्गे मी भीक आतां हा चि जाला भरवसा । वोळली सत्रावी गा तिणें पुरविली इच्छा ॥२॥

ऊर्ध्वमुखें आळविला सोहं शब्दाचा नाद । अरूप जागविला दाता घेऊनि छंद ।
घेऊनि आला दान निजतत्त्व निजबोध । स्वरूपीं मेळविलें नांव ठेविला भेद ॥३॥
शब्द हा बहुसार उपकाराची राशी । ह्यणोनि चालविला मार्गे येतील त्यांसीं ।
मागोनि आली वाट सिध्दओळीचि तैसी । तरले तरले गा आणीक ही विश्वासी ॥४॥
वर्म तें एक आहे दृढ धरावा भाव । जाणिवनागवण नेदी लागो ठाव ।
ह्यणोनि संग टाकी सेवीं अद्वैत भाव । तुका ह्यणे हा चि संतीं मार्गे केला उपाव ॥५॥

आंधळ्यापांगळ्यांचा एक विठोबा दाता । प्रसवला विश्व तो चि सर्व होय जाणता ।
घडी मोडी हेळामात्रें पापपुण्यसंचिता । भवदुःख कोण वारी तुजवांचुनि चिंता ॥१॥
धर्म गा जागो तुझा तूं चि कृपाळू राजा । जाणसी जीवींचें गा न सांगतां सहजा ॥ध्रु॥
घातली लोळणी गा पुंडलीकें वाळवंटीं । पंढरी पुण्य ठाव नीरे भीवरे तटीं ।
न देखे दुसरें गा । जाली अदृश्यदृष्टी । वोळला प्रेमदाता केली अमृतवृष्टी ॥२॥
आणीक उपमन्यु एक बाळ धाकुटें । न देखे न चलवे जना चालते वाटे ।
घातली लोळणी गा हरिनाम बोभाटे । पावला त्याकारणें धांव घातली नेटें ॥३॥
बैसोनि खोळी शुक्र राहे गर्भ आंधळा । शीणला येरझारी दुःख आठवी वेळा ।
मागील सोसिलें तें ना भीं ह्यणे गोपाळा । पावला त्याकारणें । लाज राखिली कळा ॥४॥
न देखे जो या जना तया दावी आपणा । वेगळा सुखदुःखा मोहो सांडवी धना ।
आपपर तें ही नाहीं बंधुवर्ग सज्जना । तुकया ते चि परी जाली पावें नारायणा ॥५॥

भगवंता तुजकारणें मेलों जीता चि कैसी । निष्काम बुध्दी ठेली चळण नाहीं तयासी ।
न चलती हात पाय दृष्टि फिरली कैसी । जाणतां न देखों गा क्षर आणि अक्षरासी ॥१॥
विठोबा दान दे गा तुझ्या सारिखें नामा । कीर्ति हे वाखाणिली थोर वाढली सीमा ॥ध्रु॥
भुक्ति मुक्ति तूं चि एक होसि सिध्दीचा दाता । ह्यणोनि सांडवली शोक भय लज्जा चिंता ।
सर्वस्वें त्याग केला धांव घातली आतां । कृपादान देई देवा येउनि सामोरा आतां ॥२॥
संसारसागरु गा भवदुःखाचें मूळ । जनवाद अंथरुण माजी केले इंगळ ।
इंद्रियें वज्रघातें तपे उष्ण वरी जाळ । सोसिलें काय करूं दुर्भर हे चांडाळ ॥३॥
तिहीं लोकीं तुझें नाम वृक्ष पल्लव शाखा । वेंघलों वरि खोडा भाव धरुनि टेंका ।
जाणवी नरनारी जागो धर्म लोकां । पावती पुण्यवंत सोई आमुचिये हाका ॥४॥
नाठवे आपपर आतां काय बा करूं । सारिखा सोईसवा हारपला विचारु ।
घातला योगक्षेम तुज आपुला भारु । तुकया शरणागता देई अभयकरु ॥५॥

वासुदेव - अभंग

मनु राजा एक देहपुरी । असे नांदतु त्यासि दोघी नारी।
पुत्र पौत्र संपन्न भारी । तेणें कृपा केली आह्मांवरी गा ॥१॥
ह्मणउनि आलों या देशा । होतों नाही तरी भुललों दिशा ।
दाता तो मज भेटला इच्छा । येउनि मारग दाविला सरिसा गा॥ध्रु॥
सर्वे घेउनि चौघेजण । आला कुमर सुलक्षण ।
कडे चुकवुनि कांटवण। ऐका आणिली तीं कोण कोण गा ॥२॥
पुढें भक्तीनें धरिलें हातीं। मार्गे ज्ञान वैराग्य धर्म येती ।
स्थिर केलीं जीं आचपळें होतीं । सिध्द आणुनि लाविलीं पंथीं गा ॥३॥
केले उपकार सांगों काय । बाप न करी ऐसी माय ।
धर्मे त्याच्या देखियेले पाय । दिलें अखय भय वारुनि दान गा ॥४॥
होतों पीडत हिंडतां गांव । पोट भरेना राहावया ठाव ।
तो येणें अवघा संदेह । ह्मणे फेडियेला तुकयाचा बंधव गा ॥५॥

गातों वासुदेव मीं ऐका । चित्त ठेवुनि ठार्यीं भावें एका।
डोळे झाकुनि रात्र करूं नका । काळ करीत बैसला लेखा गा ॥१॥
राम राम स्मरा आधीं । लाहो करा गांठ घाला मूळबंदीं ।
सांडावा उगिया उपाधी । लक्ष लावुनि राहा गोविंदीं गा ॥ध्रु॥
ऐसा अल्प मानवी देह । शत गणिलें अर्ध रात्र खाय ।
पुढें बालत्व पीडा रोग क्षय । काय भजनासि उरलें तें पाहें गा ॥२॥
क्षणभंगुर नाहीं भरवसा। व्हा रे सावध सोडा माया आशा ।
न चळे बळ पडेल मग फासा । पुढें हुशार थोर आहे वोळसा गा ॥३॥
कांहीं थोडें बहुत लागपाठ । करा भक्ति भाव धरा बळकट ।
तन मन ध्यान लावुनियां नीट । जर असेल करणें गोड शेवट गा ॥४॥
विनवितों सकळां जनां । कर जोडुनि थोरां लाहनां ।
दान इतुलें द्या मज दीना । ह्मणे तुकयाबंधु राम ह्मणा गा ॥५॥

गेले टळले पाहार तीन । काय निदसुरा अझून ।
जागे होउनि करा कांहीं दान । नका ऐकोनि झाकों लोचन गा ॥१॥
हरी राम कृष्ण वासुदेवा । जाणवितसें जना ।
चिपळया टाळ हातीं मुखीं घोष । नारायणा गा ॥ध्रु॥
जें टाकेल कोणा कांहीं । फळ पुष्प अथवा तोय ।
द्या परी मीस घेऊं नका भाई । पुढें विन्मुख होतां बरें नाही गा ॥२॥
देवाकारणें भाव तस्मात । द्यावें न लगे फारसें वित्त।

जालें एक चित्त तरी बहुत । तेवढ्यासाठी नका करूं वाताहात गा ॥३॥

आलों येथवरी बहु सायासें । करितां दान हें चि मागावयास ।

नका भार घेऊं करूं निरास । धर्म सारफळ संसारास गा ॥४॥

आतां मागुता येईल फेरा । हें तों घडे या नगरा ।

ह्मणे तुक्याबंधु धरा । ओळखी नाही तरी जाल अघोरा गा ॥५॥

राम राम दोनी अक्षरें । सुलभ आणि सोपारें । जागा मागिले पाहारें । सेवटिचें गोड तें चि खरें गा ॥१॥

राम कृष्ण वासुदेवा । जाणवी जनासि । वाजवी चिपळिया । टाळ घागऱ्याघोषें गा ॥ध्रु.॥

गाय वासुदेव वासुदेवा । भिन्न नाही आणिका नांवा । दान जाणोनियां करीं आवा । न ठेवीं उरीं कांहीं ठेवा गा ॥२॥

एक वेळा जाणविती । धरुनियां राहा चित्तीं । नेघें भार सांडीं कामा हातीं । नीज घेउनि फिरती गा ॥३॥

सुपात्रीं सर्व भाव । मी तों सर्व वासुदेव । जाणती कृपाळु संत महानुभाव । जया भिन्न भेद नाही ठाव गा ॥४॥

शूर दान जीवें उदार । नाही वासुदेवी विसर । कीर्ति वाढे चराचर । तुका ह्मणे तया नमस्कार गा ॥५॥

बोल बोले अबोलणे । जागें बाहेर आंत निजेलें । कैसें घरांत घरकुल केलें । नेणों आंधार ना उजेडलें गा ॥१॥

वासुदेव करितों फेरा । वाडियांत बाहेर दारा । कोणी कांहीं तरी दान करा । जाब नेदा तरी जातों सामोरा गा ॥ध्रु.॥

हातीं टाळ दिंडी मुखीं गाणें । गजर होतो बहु मोटयानें । नाही निवडिलीं थोरलाहानें । नका निजों भिकेच्या भेणें गा ॥

२॥

मी वासुदेव तत्वता । कळों येईल विचारितां । आहे ठाउका सभाग्या संतां । नाही दुजा आणीक मागता गा ॥३॥

काय जागाचि निजलासी । सुनें जागोन दारापासीं तुझ्या हितापाठीं करी व्यास व्यासी । भेटी न घेसी वासुदेवासी गा ॥

४॥

ऐसें जागविलें अवघें जन । होतें संचित तींहीं केलें दान । तुका ह्मणे दुबळीं कोणकोण । गेलीं वासुदेवा विसरून गा ॥

५॥

रामकृष्ण गीती गात । टाळ चिपळ्या वाजवीत । छंदें आपुलिया नाचत । नीज घेऊनि फिरत गा ॥१॥

जनीं वर्नीं हा अवघा देव । वासनेचा हा पुसावा ठाव । मग वोळगती वासुदेव । ऐसा मनीं वसूं द्यावा भाव गा ॥ध्रु.॥

निज दासाची थोर आवडी । वासुदेवासि लागली गोडी । मुखीं नाम उच्चारी घडोघडीं । ऐसी करा हे वासुदेवजोडी गा

॥२॥

अवघा सारुनि सेवट जाला । प्रयत्न न चले कांहीं केला । जागा होई सांडुनि झोपेला । दान देई वासुदेवालागा ॥३॥

तुका ह्मणे रे धन्य त्याचें जिणें । जींहीं घातलें वासुदेवा दान । त्याला न लगे येणें जाणें । जालें वासुदेवीं राहणे गा ॥४॥

।।।

गांवगुंड - अभंग

आह्मी जालों गांवगुंड । अवघ्या पुंड भूतांसी ॥१॥

दुसरें तें खेळों आलें । एका बोले तो मियां ॥ध्रु॥
अवधियांचा येऊं लाग । नेदूं अंग शिवाया ॥२॥
तुका ह्याणे खुंटूं नाद । जितूं वाद सर्तीनें ॥३॥ ॥१॥

जोगी - अभंग

जग जोगी जग जोगी । जागजागे बोलती ॥१॥
जागता जगदेव । राखा कांहीं भाव ॥ध्रु॥
अवघा क्षेत्रपाळ । पूजा सकळ ॥२॥
पूजापात्र कांहीं । फल पुष्प तोय ॥३॥
बहुतां दिसां फेरा । आला या नगरा ॥४॥
नका घेऊं भार । धर्म तो चि सार ॥५॥
तुका मागे दान । द्या जी अनन्य ॥६॥ ॥१॥

सरवदा - अभंग

एका गा ए भाई । सरवदा सांगतो काई । येथें नाडेल माई । दोघां पुत्रांची ।
ते करिती तिची विटंबना । अवघ्या प्रसिध्द जना । एक न मारितां शाहाणा । तो जाणा सुख न पवे ॥१॥
आणीक ऐका गा ए । सरवदा सांगतो काय । खरें चि बोले तो जाय । नरकामध्यें अधोगती ।
हें चौघांच्या मुखें । मना आणावें सुखें । अवघीं चुकती दुःखें । खोटें बोला नरनारी ॥ध्रु॥
आणीक नाडेल एक जाण । सरवदा बोलतो वचन । जागें माझें ह्याणोन । पडिलें खान तया घरीं ।
ह्याणोन न ह्याणा माझें कांहीं । निजीं निजा सुखें ठायीं । यत्न होईल तई । चोराठायीं विश्वास ॥२॥
आणीक एकी परी । सरवदा सांगतो थोरी । दुःख पावेल नारी । पतिव्रता यामधीं ।
पांचांनीं दिधली हातीं । ह्याणोनि न मनावी निश्चिती । परपुरुषीं होय रती । सुखगती ते पावे ॥३॥
एकी परी । सरवदा सांगतो तें करीं । दान देतां जो न वारी । नव्हे भला भला तो तुका ह्याणे आई ।
येथें नांव काई । सांगसी तें ठायीं । मरो रांडेचें ॥४॥ ॥१॥

मुंढा - अभंग

संबाल यारा उपर तलें दोन्ही मारकी चोट । नजर करे सो ही राखे पश्वा जावे लुट ॥१॥
प्यार खुदाई रे बाबा जिकिर खुदाई ॥ध्रु॥
उडे कुदे दुंग नचावे आगल भुलन प्यार । लडबड खडबड कांहेकां खचलावत भार ॥२॥
कहे तुका चलो एका हम जिन्होंके सात । मिलावे तो उसे देना तो ही चढावे हात ॥३॥

सब संबाल भ्याने लौंढे खडा केऊं गुंग । मदिरथी मता हुवा भुलि पाडी भंग ॥१॥
आपसकुं संबाल आपसकुं संबाल । मुंढे खुब राख ताल । मुथिवोहि बोला नहीं तो करूंगा हाल ॥ध्रु॥

आवलका तो पीछें नहीं मुदल बिसर जाय । फिरते नहीं लाज रंडी गधे गोते खाय ॥२॥
जिन्हो खातिर इतना होता सो नहीं तुझे बेफाम । उचा जोरो लिया तुंबा तुंबा बुरा काम ॥३॥
निकल जावे चिकल जोरो मुंढे दिलदारी । जबानीकी छोड दे बात फिर एक तारी ॥४॥
कहे तुका फिसल रुका मेरेको दान देख । पकड धका गांडगुडघी मार चलाऊं आलेख ॥५॥

आवल नाम आल्ला बडा लेते भुल न जाये । इलाम त्याकालजमुपरताहा ी तुंब बजाये ॥१॥
आल्ला एक तुं नबी एक तुं ॥ध्रु॥
काटतें सिर पावों हात नहीं जीव उराये । आगले देखे पिछले बुझे । आपें हजुर आयें ॥२॥
सब सबरी नचाव म्याने । खडा आपनी सात । हात पावों रखते जबाब । नहीं आगली बात ॥३॥
सुनो भाई बजार नहीं । सब हि निरचे लाव । नन्हा बडा नहीं कोये एक ठोर मिलाव ॥४॥
एक तार नहीं प्यार । जीवतनकी आस । कहे तुका सो हि मुंढा । राखलिये पायेनपास ॥५॥ ॥३॥

डोई फोडा - अभंग

तम भज्याय ते बुरा जिकीर ते करे । सीर काटे ऊर कुटे ताहां सब डरे ॥१॥
ताहां एक तु ही ताहां एक तु ही । ताहां एक तु ही रे बाबा हमें तुहें नहीं ॥ध्रु॥
दिदार देखो भुले नहीं किशे पछाने कोये । सचा नहीं पकडुं सके झुटा झुटे रोये ॥२॥
किसे कहे मेरा किन्हे सात लिया भास । नहीं मेलो मिले जीवना झुटा किया नास ॥३॥
सुनो भाई कैसा तो ही । होय तैसा होय । बाट खाना आल्ला कहना एकबारां तो ही ॥४॥
भला लिया भेक मुंढे । आपना नफा देख । कहे तुका सो ही संका । हाक आल्ला एक ॥५॥ ॥१॥

मलंग - अभंग

नजर करे सो ही जिंके बाबा दुरथी तमासा देख । लकडी फांसा लेकर बैठा आगले ठकण भेख ॥१॥
काहे भुला एक देखत आंखो मार तडांगो बाजार ॥ध्रु॥
दमरी चमरी जो नर भुला । सोत आघो हि लत खाये ॥२॥
नहि बुलावत किसे बाबा आप हि मत जाये । कहे तुका उस असाके संग फिरफिर गोदे खाये ॥३॥ ॥१॥

दरवेस - अभंग

अल्ला करे सो होय बाबा करतारका सिरताज । गाउ बछरे तिस चलावे यारी बाघो न सात ॥१॥
ख्याल मेरा साहेबका । बाबा हुवा करतार । व्हांटें आघे चढे पीठ । आपे हुवा असुवार ॥२॥
जिकिर करो अल्लाकी बाबा सबल्यां अंदर भेस । कहे तुका जो नर बुझे सो हि भया दरवेस ॥३॥ ॥१॥

वैद्यगोली - अभंग

अल्ला देवे अल्ला दिलावे अल्ला दारु अल्ला खलावे। अल्ला बगर नही कोये अल्ला करे सो हि होये ॥१॥
मर्द होये वो खडा फीर नामर्दकुं नहीं धीर । आपने दिलकुं करना खुसी तीन दामकी क्या खुमासी ॥ध्रु॥
सब रसोंका किया मार । भजनगोली एक हि सार । इमान तो सब ही सखा । थोडी तो भी लेकर ज्या ॥२॥
जिन्हो पास नीत सोये । वो हि बसकर तिरोवे । सांतो पांचो मार चलावे । उतार सो पीछे खावे ॥३॥
सब ज्वानी निकल जावे। पीछे गधडा मटी खावे । गांवढाळ सो क्या लेवे । हगवनि भरी नहि धोवे ॥४॥
मेरी दारु जिन्हें खाया । दिदार दरगां सो हि पाया । तल्हे मुंढी घाल जावे । बिगारी सोवे क्या लेवे ॥५॥
बजारका बुझे भाव। वो हि पुसता आवे ठाव । फुकट बाटु कहे तुका । लेवे सोहि लें हिसखा ॥६॥ ॥१॥

गोंधळ - अभंग

राजस सुंदर बाळा । पाहों आलिया सकळा वो । बिबीं बिंबोनि ठेली
माझी परब्रह्म वेल्हाळा वो । कोटि रविशशि माझी। परब्रह्म वेल्हाळा वो ॥१॥
राजस विठाबाई । माझें ध्यान तुझे पायीं वो । त्यजुनियां चौघींसी । लावी आपुलिये सोई वो ॥ध्रु॥
सकुमार साजिरी । कैसीं पाउलें गोजिरीं वो । कंठीं तुळसीमाळा
उभी भीवरेच्या तिरीं वो । दंत हिरया ज्योति । शंखचक्र मिरवे करीं वो ॥२॥
निर्गुण निराकार । वेदां न कळे चि आकार वो । शेषादिक श्रमले
श्रुती न कळे तुझा पार वो । उभारोनि बाहे । भक्तां देत अभयकर वो ॥३॥
येउनि पंढरपुरा । अवतरली सारंगधरा वो । देखोनि भक्ति भाव
वोरसली अमृतधारा वो । देउनि प्रेमपान्हा । तुकया स्वामीनें किंकरा वो ॥४॥

सुदिन सुवेळ । तुझा गोंधळ वो । पंच प्राण दिवटे । दोनी नेत्रांचे हिलाल वो ॥१॥
पंढरपुरनिवासे । तुझे रंगी नाचत असें वो । नवस पुरवीं माझा । मनिंची जाणोनियां इच्छा वो ॥ध्रु॥
मांडिला देव्हारा । तुझा त्रिभुवनामाझारी वो । चौक साधियेला । नाभिकळस ठेविला वरी वो ॥२॥
बैसली देवता । पुढें वैष्णवाचें गाणें वो । उद्गारे गर्जती । कंठीं तुळसीचीं दर्शनें वो ॥३॥
स्वानंदाचे ताटीं । धूप दीप पंचारती वो । ओवाळिली माता । विठाबाई पंचभूर्ती वो ॥४॥
तुजें तुज पावलें । माझा नवस पुरवीं आतां वो । तुका ह्मणे राखें । आपुलिया शरणागता वो ॥५॥

सुंदर मुख साजिरें । कुंडलें मनोहर गोमटीं वो । नागर नाग खोपा । केशर कस्तुरी मळवटीं वो ।
विशाळ व्यंकट नेत्र । वैजयंती तळपे कंठीं वो । कास पीतांबराची । चंदन सुगंध साजे उटी वो ॥१॥
अतिबरवंटा बाळा । आली सुलक्षणीं गोंधळा वो । राजस तेजोराशी। मिरवी शिरोमणी वेल्हाळा वो ।
कोटि रविशशिप्रभा लोपल्या सकळा वो । न कळे ब्रह्मादिकां । अनुपम्य इची लीळा वो ॥ध्रु॥
सावळी सकुमार । गोरी भुजा शोभती चारी वो । सखोल वक्षस्थळ । सुढाळ पदक झळके वरी वो ।
कटीं क्षुद्र घंटिका । शब्द करिताती माधुरी वो । गर्जत चरणीं वाकी । अभिनव संगीत नृत्य करी वो ॥२॥
अष्टांगें मंडित काय । वर्णावी रूपठेवणी वो । शोधिव सुंदर रसाची ओतिली। सुगंध लावण्यखाणी वो ।

सर्वकळासंपन्न । मंजुळ बोले हास्यवदनीं वो । बहु रूपें नटली । आदिशक्ति नारायणी वो ॥३॥
घटस्थापना केली । पंढरपुरमहानगरीं वो । अस्मानी मंडप दिला । तिन्ही ताळांवरी वो ।
आरंभिला गोंधळ इनें । चंद्रभागेतिरीं वो । आली भक्तिकाजा । कृष्णाबाई योगेश्वरी वो ॥४॥
तेहतिस कोटि देव । चौंडा अष्ट कोटि भैरव वो । आरत्या कुरवंडया । करिती पुष्पांचा वरुषाव वो ।
नारद तुंबर गायन । ब्रह्मानंद करिती गंधर्व वो । वंदी चरणरज तेथें । तुकयाचा बंधव वो ॥५॥

शंख करिशी ज्याच्या नांवें । त्याचें तुज नाहीं ठावें ।
ऐक सांगतों एका भावें । सांपडे घरीं तें जीवउनि खावें । रे विठ्ठल ॥१॥
टिळे माळा करंडी सोंग । धरुनि चाळविलें जग ।
पसरी हात नाहीं त्याग । दावी दगड पुजी भग । रे विठ्ठल ॥२॥
राख लावुनि अंग मळी । वाये ठोके मी एक बळी ।
वासने हातीं बांधवी नळी । त्यासि येउनि गिळी । रे विठ्ठल ॥३॥
कोण तें राहडीचें सुख । वरते पाय हारतें मुख ।
करवी पीडा भोगवी दुःख । पडे नरकीं परी न पळे चि मूर्ख । रे विठ्ठल ॥४॥
सिकला फाक मारी हाका । रांडा पोरें मेळवी लोकां ।
विटंबी शरीर मागे रुका । केलें तें गेलें अवघें चि फुका । रे विठ्ठल ॥५॥
कळावें जनां मी एक बळी । उभा राहोनि मांडी फळी ।
फोडोनि गुडघे कोंपर चोळी । आपला घात करोनि आपण चि तळमळे । रे विठ्ठल ॥६॥
फुकट खेळें ठकलीं वांयां । धरुनि सोंग बोडक्या डोया ।
शिवों नये ती अंतरीं माया । संपादणीविण विटंबिली काया । रे विठ्ठल ॥७॥
धुळी माती कांहीं खेळों च नका । जवादी चंदन घ्यावा बुका ।
आपणा परिमळ आणिकां लोकां । मोलाची महिमा फजिती फुका । रे विठ्ठल ॥८॥
बहुत दुःखी जालियां खेळें । अंगीं बुद्धि नाहीत बळें ।
पाठीवरी तोबा तोंड काळें । रसना द्रवे उपस्थाच्या मुळें । रे विठ्ठल ॥९॥
काय सांगतो तें ऐका तुका । मोडा खेळ कांहीं अवगों च नका ।
चला जेवूं आधीं पोटीं लागल्या भुका । धाल्यावरी बरा टाकमटिका । रे विठ्ठल ॥१०॥

ऐक बाई तुज वो कांहीं सांगतें शकुन । निजलिया भुर होसी जागें हणउन ॥१॥
मान्य माझें केलें सांगतें एका बोलें । न येतां हे भलें कळों कोणा लोकांसि ॥२॥
सांगतें गुण जीवीची खुण ऐक माझी मात । बैस एका भावें माझे हातीं दे वो हात ॥३॥
बरवा घरचार तुज सांपडला ठाव । फळ नाहीं पोटीं येथें दिसे खोटा भाव ॥४॥
आहे तुझे हातीं एका नवसाचें फळ । भावा करीं साहय चहूं अठरांच्या बळें ॥५॥
करीं लागपाठ चित्त वित्त नको पाहों । अखई तो चुडा तुज भोगईल ना हो ॥६॥

कुळींची हे मुळी तुझे लागलीसे देवी । पडिला विसर नेदी फळ नाहीं ठावी ॥६॥
तुका ह्मणे नांद सुखें धरीं आठवण । माझ्या येती कोणी त्यांचा राख बरा मान ॥७॥

कावडे - अभंग

आहा रे भाई । प्रथम नमूं तो विनायक ।
ठेवुनि गुरुचरणीं मस्तक । वदेल प्रसादिक वाणी । हरिहरांचे पवाडे ॥१॥
माझी ऐसी ब्रीदावळी । दासें दासत्वे आगळी ।
पान्हेरीनें मार्ग मळी । जीवन घ्या रे कापडि हो ॥२॥
जें या सीतळाहुनि सीतळ । पातळाहुनि जें पातळ ।
प्रेमामृत रसाळ । तें हें सेवा अहो भाग्याचे ॥३॥
जिंकाल तरी जिंका रे अभिमान । दवडाल तरी दवडा लज्जा आणि मान ।
धराल ते धरा शंभूचे चरण । दावाल पण ऐसा दावा तो ॥४॥
काळा घेऊं नेदीं वाव । आला तो राखें घावडाव ।
शुध्द सत्वीं राखोनि भाव । ह्मणा महादेव हरिहर वाणी गर्जो द्या ॥५॥
पराविया नारी माउली समान । परधनीं बाटो नेदीं मन ।
जीवित्व तें तृणासमान । स्वामिकार्जी जाण शूर ह्मणों तया ॥६॥
शक्ति वेचाविया परउपकारा । खोटें खोट्याचा पसारा ।
सत्य तें भवनदीचा तारा । आळस तो न करा येथे अहो सांगतो ॥७॥
व्रत करा एकादशी सोमवार । कथा पूजन हरिजागर ।
पुण्य तें असे गातां नाचतां बहु फार । पुन्हा बोलिला संसार नाहीं नाहीं सत्यत्वे ॥८॥
संग संतांचा करितां बरवा । उत्तमोत्तम कीर्तीचा ठेवा ।
पंथ तो सुपंथें चालावा । उगवा वासना लिगाड ॥९॥
तुका चालवितो कावडी । प्रवृत्ति निवृत्ति चोखडी ।
पुढती पुढती अधिक गोडी । भरुनि कळस भजन आवडी केशवदास नटतसे ॥१०॥

आहा आहा रे भाई । हें अन्नदानाचें सत्र ।
पळे घातली सर्वत्र । पंथीं अवघे पंथ मात्र । इच्छाभोजनाचें आर्त पुरवावया ॥१॥
यावें तेणें घ्यावें । न सरेसें केलें सदाशिवें ।
पात्र शुध्द पाहिजे बरवें । मंगळभावे सकळ हरि ह्मणा रे ॥२॥
नव्हे हें कांहीं मोकळें । साक्षी चौघांचिया वेगळें ।
नेदी नाचो मताचिया बळें । अणु अणोरणीया आगळें । महदि महदा साक्षित्वें हरि ह्मणा रे ॥३॥
हे हरि नामाची आंबिली । जगा पोटभरी केली ।
विश्रांति कल्पतरुची साउली । सकळां वर्णां सेवितां भली । ह्मणा हर हर महादेव ॥४॥

तुका हरिदास तराळ । अवघे हाकारी सकळ ।
या रे वंदूं शिखरातळ । चैत्रमास पर्वकाळ महादेवदर्शनें ॥५॥

आहा रे भाई । नमो उदासीन जाले देहभावा । आळविती देवा तया नमो ॥१॥
नमो तीर्थपंथें चालती तयांसी । येती त्यांसी बोळविती त्यां नमो ॥२॥
नमो तया संतवचनीं विश्वास । नमो भावें दास्य गुरुचें त्यां ॥३॥
नमो तया मातापित्यांचें पाळण । नमो त्या वचन सत्य वदे ॥४॥
नमो तया जाणे आणिकाचें सुखदुःख । राखे तान भुक तया नमो ॥५॥
परोपकारी नमो पुण्यवंता । नमो त्या दमित्या इंद्रियांसि ॥६॥
तुका ह्मणे नमो हरिचिया दासा । तेथें सर्व इच्छा पुरलीसे ॥७॥

आहा रे भाई । तयावरी माझी ब्रीदावळी । भ्रष्ट ये कळी क्रियाहीन ॥१॥
थुंका थुंका रे त्याच्या तोंडावरी । वाणिली ते थोरी दवडा वांयां बाहेरी ॥ध्रु॥
बाइलेचा दास पित्रांस उदास । भीक भिकान्यास नये दारा ॥२॥
विद्याबळें वाद सांगोनियां छळी । आणिकांसि फळी मांडोनियां ॥३॥
गांविंचिया देवा नाहीं दंडवत । ब्राह्मण अतीत घडे चि ना ॥४॥
सदा सर्वकाळ करितो चि निंदा । स्वप्नीं ही गोविंदा आठवीना ॥५॥
खासेमध्ये धन पोटासि बंधन । नेणें ऐसा दानधर्म कांहीं ॥६॥
तुका ह्मणे नटे दावुनियां सोंग । लवों नेदी अंग भक्तिभावे ॥७॥

आहा रे भाई । गंगा नव्हे जळ । वृक्ष नव्हे वड पिंपळ । तुळसी रुद्राक्ष नव्हे माळ । श्रेष्ठ तनु देवाचिया ॥१॥
समुद्र नदी नव्हे पै गा । पाषाण ह्मणों नये लिंगा । संत नव्हती जगा । मानसा त्या सारिखे ॥२॥
काठी ह्मणों नये वेतु । अन्न ह्मणों नये सांतु । राम राम हे मातु । नये ह्मणों शब्द हे ॥३॥
चंद्र सूर्य नव्हती तारांगणें । मेरु तो नव्हे पर्वता समान । शेष वासुकी नव्हे सर्प जाण । विखाराच्या सारिखे ॥४॥
गरुड नव्हे पाखरूं । ढोर नव्हे नंदिकेश्वरु । झाड नव्हे कल्पतरु । कामधेनु गाय न ह्मणावी ॥५॥
कूर्म नव्हे कासव । डुकर नव्हे वराह । ब्रह्मा नव्हे जीव । स्त्री नव्हे लक्ष्मी ॥६॥
गवाक्ष नव्हे हाड । पाटाव नव्हे कापड । परीस नव्हे दगड । सगुण ते ईश्वरीचे ॥७॥
सोनें नव्हे धातु । मीठ नव्हे रेतु । नाहीं नाहीं चर्मातु । कृष्णजिन व्याघ्रांबर ॥८॥
मुक्ताफळें नव्हेति गारा । खडयाऐसा नव्हे हिरा । जीव नव्हे सोइरा । बोळवीजे स्वइच्छेनें ॥९॥
गांव नव्हे द्वारावती । रणसोड नव्हे मूर्ति । तीर्थ नव्हे गोमती । मोक्ष घडे दर्शनें ॥१०॥
कृष्ण नव्हे भोगी । शंकर नव्हे जोगी । तुका पांडुरंगीं । हा प्रसाद लाधला ॥॥
॥५॥

सौऱ्या - अभंग

वेसन गेलें निष्काम जालें नर नव्हे नारी । आपल्या तुटी पारख्या भेटी सौरियांचे फेरी ॥१॥
त्याचा वेध लागला छंद हरि गोविंद वेळोवेळां । आपुलेमार्गे हासत रागें सावलें घालिती गळां ॥ध्रु॥
जन वेषा भीतें तोंडा आमुच्या भांडपणा । कर कटीं भीमा तटीं पंढरीचा राणा ॥२॥
वेगळ्या याति पडिलों खंतीं अवघ्या एका भावें । टाकियेली चाड देहभाव जीवें शिवें ॥३॥
सकळामधीं आगळी बुद्धि तिची करूं सेवा । वाय तुंबामूढासवें भक्ती नाचों भावा ॥४॥
ह्मणे तुका टाक रुका नाचों निर्लज्जा । बहु जालें सुख काम चुकलों या काजा ॥५॥

आणिकां उपदेशूं नेणें नाचों आपण । मुंढा वांयां मारगेली वांयां हांसे जन ॥१॥
तैसा नव्हे चाळा आवरीं मन डोळा । पुढिलांच्या कळा कवतुक जाणोनी ॥ध्रु॥
बाहिरल्या वेषें आंत जसें तसें । झाकलें तों बरें पोट भरे तेणें मिसें ॥२॥
तुका ह्मणे केला तरी करीं शुध्द भाव । नाहीं तरी जासी वांयां हा ना तोसा ठाव ॥३॥

टाक रुका चाल रांडे कां गे केली गोवी । पुसोनियां आलें ठाव ह्मणोनि देतें सिवी ॥१॥
आतां येणें छंदें नाचों विनोदें । नाहीं या गोविंदें माझें मजसी केलें ॥ध्रु॥
कोरडे ते बोल कांगे वेचितेसी वांयां । वर्ते करुनि दावीं तुझ्या मुळींचिया ठाया ॥२॥
याजसाठीं म्या डौर धरियेला हातीं । तुका ह्मणे तुह्या गांठी सोडायाची खंती ॥३॥

मोकळी गुंते रिती कुंथे नाहीं भार दावें । धेडवाडा बैसली खोडा घेतली आपुल्या भावें ॥१॥
ऐका बाई लाज नाहीं आणिकां त्या गरतीची । समाधानीं उंच स्थानीं जाणे सेवा पतीची ॥ध्रु॥
न बोलतां करी चिंता न मारिता पळे । दादला सेज नावडे निजे जगझोडीचे चाळे ॥२॥
देखत आंध बहिर कानीं बोल बोलतां मुकें । तुका ह्मणे पतन सोयरीं ऐसीं जालीं एकें ॥३॥

सातें चला काजळ घाला तेल फणी करा । दिवाणदारीं बैसले पारीं नाचों फेर धरा ॥१॥
या साहेबाचें जालें देणें वेळोवेळां न लगे येणें । आतां हाटीं काशासाठीं हिंडों पाटी दुकानें ॥ध्रु॥
अवघ्या जणी मुंढा धणी नाचों एकें घाई । सरसावलें सुख कैसा चाळा एके ठायीं ॥२॥
तुका ह्मणे वोळगों एका तोड चिंता माया । देऊं उद्गार आतां जाऊं मुळींचिया ठाया ॥३॥

सौरी सुर जालें दुर डौर घेतला हातीं । माया मोह सांडवलें तीही लोकीं जालें सरती ॥१॥
चाल विठाबाई अवघी पांज देई । न धरीं गुज कांहीं वाळवंटीं सांपडतां ॥ध्रु॥
हिंडोनि चौऱ्यांशी घरें आलें तुझ्या दारा । एक्या रुक्यासाठीं आंचवलें संसारा ॥२॥
लाज मेली शंका गेली नाचों महाद्वारीं । भ्रांति सावलें फिटोनि गेलें आतां कैची उरी ॥३॥

जालें भांडी जगा सांडी नाही भीड चाड । घालीन चरणीं मिठी पुरविन जीविंचें तें कोड ॥४॥
तुका ह्मणे रुका करी संसारतुटी । आतां तुह्यां आह्मां कैसी जाली जीवे साटीं ॥५॥

सम सपाट वेसनकाट निःसंग जालें सौरी । कुडपीयेला देश आतां येऊं नेदीं दुसरी ॥१॥
गाऊं रघुरामा हें चि उरलें आह्मां । नाहीं जीवतमा वित्तगोतासहीत ॥ध्रु॥
ठाव जाला रिता झाकुनि काय आतां । कोणासवें लाज कोण दुजा पाहता ॥२॥
सौरीयांचा संग आह्मां दुरावलें जग । भिन्न जालें सुख भाव पालटला रंग ॥३॥
लाज भय झणी नाहीं तजियेलीं दोन्ही । फिराविला वेष नव्हों कोणाचीं च कोणी ॥४॥
तुका ह्मणे हा आह्मां वेष दिला जेणें । जनाप्रचित सवें असों एकपणें ॥५॥

नव्हे नरनारी संवसारीं अंतरलों निर्लज्ज निष्काम जना वेगळे चि ठेलों ॥१॥
चाल रघुरामा न आपुल्या गांवा । तुजविण आह्मां कोण सोयरा सांगाती ॥ध्रु॥
जनवाद लोकनिंद्य पिशुनाचे चेरे । साहूं तुजसाठीं अंतरलीं सहोदरें ॥२॥
बहुता पाठीं निरोप हाटीं पाठविला तुज । तुका ह्मणे आतां सांडुनि लौकिक लाज ॥३॥

नीट पाट करुनि थाट । दावीतसे तोरा । आपणाकडे पाहो कोणी । निघाली बाजारा ॥१॥
ते सौरी नव्हे निकी । भक्तीविण फिकी ॥ध्रु॥
चांग भांग करुनि सोंग । दावी माळा मुदी । रुक्याची आस धरुनि । हालवी ती फुदी ॥२॥
थोरे घरीं करी फेरी । तेथें नाचे बरी । जेथें निघे रुका । तेथें हालवी टिरी ॥३॥
आंत मांग बाहेर चांग । सौरी ती नव्हे तेग । तुका दास नटतसे । न करी त्याचा संग ॥४॥

चाल माझ्या राघो । डोंगरीं दिवा लागो ॥ध्रु॥
घर केलें दार केलें । घरीं नाहीं वरो । सेजारणी पापिणीचीं पांच पोरें मरो ॥१॥
घरीं पांच पोरें । तीं मजहुनि आहेत थोरें । पांचांच्या बळें । खादलीं बावन केलें ॥२॥
घर केलें दार केलें । दुकान केला मोटा । पाटाची राणी धांगडधिंंगा तिचा मोटा ॥३॥
दुकान केला मोटा । तर पदरीं रुका खोटा । हिजडा ह्मणसी जोगी । तर सोळा सहस्र भोगी । तुका ह्मणे वेगीं । तर हरि ह्मणा जर्गी ॥४॥

जन्मा आलिया गेलिया परी । भक्ति नाहीं केली ।
माझें माझें ह्मणोनियां । गुंतगुंतों मेलीं ॥१॥
येथें कांहीं नाहीं । लव गुरुच्या पायीं । चाल रांडें टाकी रुका ।
नकों करूं बोल । गुरुविण मार्ग नाहीं । करिसी तें फोल ॥२॥

खाउनी जेउनि लेउनि नेसुनि । ह्यणती आह्मी बऱ्या । साधु संत घरा आल्या । होती पाठमोऱ्या ॥३॥
वाचोनि पढोनि जाले शाहणे । ह्यणती आह्मी संत । परनारी देखोनि त्यांचें । चंचळ जालें चित्त ॥४॥
टिळा टोपी घालुनि माळा । ह्यणती आह्मी साधु । दयाधर्म चित्तीं नाहीं । ते जाणावे भोंदु ॥५॥
कलियुगीं घोरोघरीं । संत जाले फार । वीतिभरी पोटासाठीं । हिंडती दारोदार ॥६॥
संत ह्यणती केली निंदा । निंदा नव्हे भाई । तुका असे अनन्यें भावें शरण संतां पार्यीं ॥७॥ ॥॥

वाघा - अभंग

अनंत जुगाचा देव्हारा । निजबोधांचा घुमारा । अवचिता भरला वारा । या मल्लारी देवाचा ॥१॥
शुध्दसत्त्वाचा कवडा मोठा । बोधबिरडें बांधला गांठा । गळां वैराग्याचा पट्टा । वाटा दावूं या भक्तीच्या ॥२॥
हृदय कोटंबा सांगातें । घोळ वाजवूं अनुहातें । ज्ञानभांडाराचें पोतें । रितें नव्हे कल्पांतीं ॥३॥
लक्ष चौऱ्यांशीं घरें चारी । या जन्माची केली वारी । प्रसन्न जाला देव मल्लारी । सोहंभावीं राहिलों ॥४॥
या देवाचें भरतां वारें । अंगीं प्रेमाचें फेंपरें । गुरुगुरु करी वेडे चारें । पाहा तुकें भुंकविलें ॥५॥ ॥१॥

लळित - अभंग

आजी दिवस जाला । धन्य सोनियाचा भला ॥१॥
जालें संताचे पंगती । बरवें भोजन निगुती ॥ध्रु॥
रामकृष्णनामें । बरवीं मोहियेलीं प्रेमें ॥२॥
तुका ह्यणे आला । चवी रसाळ हा काला ॥३॥

तुह्मी तरी सांगा कांहीं । आह्मांविशीं रखुमाबाई ॥१॥
कांहीं उरलें तें ठायीं । वेगीं पाठवुनी देई ॥ध्रु॥
टोकत बैसलों देखा । इच्छीतसें ग्रासा एका ॥२॥
प्रेम देउनि बहुडा जाला । तुका ह्यणे विव्ठल बोला ॥३॥

वाट पाहें बाहे निडळीं ठेवुनियां हात । पंढरीचे वाटे दृष्टि लागलें चित्त ॥१॥
कई येतां देखें माझा मायबाप । घटिका बोटें दिवस लेखीं धरुनियां माप ॥ध्रु॥
डावा डोळा लवे उजवी स्फुरते बाहे । मन उताविळ भाव सांडुनियां देहे ॥२॥
सुखसेजे गोडचित्तीं न लगे आणीक । नाठवे घर दार तान पळाली भूक ॥३॥
तुका ह्यणे धन्य दिवस ऐसा तो कोण । पंढरीचे वाटे येतां मूळ देखेन ॥४॥

तुजें दास्य करूं आणिका मार्गें खावया । धिग् जालें जिणें माझें पंढरीराया ॥१॥
काय गा विठोबा तुज ह्यणावें । थोराच्या दैवें गोड शुभअशुभ ॥ध्रु॥

संसाराचा धाक निरंतर आह्मांसी। मरण भलें परि काय अवकळा तैसी ॥२॥
तुझे शरणागत शरण जाऊं आणिकांसी । तुका ह्मणे कवणा लाज हें कां नेणसी ॥३॥

पुरविली आळी । जे जे केली ते ते काळीं ॥१॥
माय तरी ऐसी सांगा । कृपाळुवा पांडुरंगा ॥ध्रु॥
घेतलें नुतरी उचलोनि कडियेवरी ॥२॥
तुका ह्मणे घांस । मुखीं घाली ब्रह्मरस ॥३॥

कथेची सामुग्री । देह अवसानावरी ॥१॥
नको जाऊं देऊं भंगा । गात्रें माझीं पांडुरंगा ॥ध्रु॥
आयुष्य करीं उणें । परी मज आवडो कीर्तन ॥२॥
तुका ह्मणे हाणी । या वेगळी मना नार्णी ॥३॥

गळित जाली काया । हें चि लळित पंढरिराया ॥१॥
आलें अवसानापासीं । रूप राहिलें मानसीं ॥ध्रु॥
वाइला कळस । तेथें स्थिरावला रस ॥२॥
तुका ह्मणे गोड जालें । नारायणीं पोट धालें ॥३॥

रत्नजडित सिंहासन । वरी बैसले आपण ॥१॥
कुंचे ढळती दोहीं बाहीं । जवळी रखुमाई राही ॥ध्रु॥
नाना उपचारीं । सिध्दि वोळगती कामारी ॥२॥
हार्तीं घेऊनि पादुका । उभा बंदिजन तुका ॥३॥

हिरा शोभला कोंदणीं । जडित माणिकांची खाणी ॥१॥
तैसा दिसे नारायण । मुख सुखाचे मंडण ॥ध्रु॥
कोटि चंद्रलीळा । पूर्णिमेच्या पूर्णकळा ॥२॥
तुका ह्मणे दृष्टि धाये । परतोनि माघारी ते न ये ॥३॥

पतित पतित । परी मी त्रिवाचा पतित ॥१॥
परी तूं आपुलिया सत्ता । मज करावें सरता ॥ध्रु॥
नाहीं चित्तशुध्दि । स्थिर पायांपाशीं बुध्दि ॥२॥
अपराधाचा केलों । तुका ह्मणे किती बोलों ॥३॥

उभारिला हात । जर्गी जाणविली मात ॥१॥
देव बैसले सिंहासनीं । आल्या याचका होय धनी ॥ध्रु.॥
एकाच्या कैवाडें । उगवे बहुतांचें कोडें ॥२॥
दोहीं ठायीं तुका । नाहीं पडों देत चुका ॥३॥ ॥॥

आशीर्वाद - अभंग

जीवेंसाठीं यत्नभाव । त्याची नाव बळकट ॥१॥
पैल तीरा जातां कांहीं । संदेह नाहीं भवनदी ॥ध्रु.॥
विश्वासाची धन्य जाती । तेथें वस्ती देवाची ॥२॥
तुका ह्मणे भोळ्यांचा । देव साचा अंकित ॥३॥

आशीर्वाद तया जाती । आवडी चित्तीं देवाची ॥१॥
कल्याण ती असो क्षेम । वाढे प्रेम आगळें ॥ध्रु.॥
भक्तिभाग्यगांठी धन । त्या नमन जीवासी ॥२॥
तुका ह्मणे हरिचे दास । तेथें आस सकळ ॥३॥

तया साटीं वेचूं वाणी । अडकों कार्नी वारता ॥१॥
क्षेम माझे हरिजन । समाधान पुसतां त्यां ॥ध्रु.॥
परत्रींचे जे सांगाती । त्यांची याती न विचारिं ॥२॥
तुका ह्मणे धैर्यवंतें । निर्मळचित्तें सरवीं तीं ॥३॥

अभय उत्तर संतीं केलें दान । जालें समाधान चित्त तेणें ॥१॥
आतां प्रेमरसें न घडे खंडण । द्यावें कृपादान नारायणा ॥ध्रु.॥
आलें जें उचित देहविभागासी । तेणें पायांपासीं उभी असों ॥२॥
तुका ह्मणे करी पूजन वैखरी । बोबडा उत्तरीं गातों गीत ॥३॥

असो मंत्रहीन क्रिया । नका चर्या विचारूं ॥१॥
सेवेमधीं जमा धरा । कृपा करा शेवटीं ॥ध्रु.॥
विचारुनि ठाया ठाव । येथें भाव राहिला ॥२॥
आतां तुकयापार्शीं हेवा । नाहीं देवा तांतडी ॥३॥ ॥५॥

ऐकें वचन कमळापती । मज रंकाची विनंती ॥१॥
कर जोडितों कथाकाळीं । आपण असावें जवळी ॥ध्रु॥
घेई ऐसी भाक। मागेन जरि कांहीं आणिक ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे देवा । शब्द इतुका राखावा ॥३॥

आली लळिताची वेळ । असा सावध सकळ ॥१॥
लाहो करा वेगीं स्मरा । टाळी वाउनि विश्वंभरा ॥ध्रु॥
जालिया अवसान । न संपडती चरण ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे थोडें । अवधि उरली आहे पुढें ॥३॥

नेणें गाऊं कांहीं धड बोलतां वचन । कायावाचामनेंसहित आलों शरण ॥१॥
करीं अंगीकार नको मोकलूं हरी । पतितपावन ब्रिदें करावीं खरीं ॥ध्रु॥
नेणें भक्तिभाव तुझा ह्मणवितों दास । जरि देसी अंतर तरि लज्जा कोणास ॥२॥
ह्मणे तुकयाबंधु तुझे धरियेले पाये । आतां कोण दुजा ऐसा आह्मांसी आहे ॥३॥

तूं च मायबाप बंधु सखा आमचा । वित्त गोत जीवलग जीवाचा ॥१॥
आणीक प्रमाण नाहीं दुसरें आतां । योगक्षेमभार तुझे घातला माथां ॥ध्रु॥
तूं च क्रियाकर्म धर्म देव तूं कुळ । तूं च तप तीर्थ व्रत गुरु सकळ ॥२॥
ह्मणे तुकयाबंधु करिता कार्यता देवा । तूं च भाव भक्ति पूजा पुनस्कार आघवा ॥३॥

करुनि उचित । प्रेम घालीं हृदयांत ॥१॥
आलों दान मागायास । थोरी करुनियां आस ॥ध्रु॥
चिंतन समयीं । सेवा आपुली च देई ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे भावा । मज निरवावें देवा ॥३॥

गाऊं वाऊं टाळी रंगीं नाचों उदास । सांडोनि भय लज्जा शंका आस निरास ॥१॥
बळियाचा बळी तो कैवारी आमुचा । भुक्तिमुक्तिदाता सकळां ही सिध्दींचा ॥ध्रु॥
मारुं शब्दशस्त्रबाण निःशंक अनिवार । कंटकाचा चुर शिर फोडूं काळाचें ॥२॥
ह्मणे तुकयाबंधु नाहीं जीवाची चाड । आपुलिया तेथें काय आणिकांची भीड ॥३॥

सांडूनि वैकुंठ । उभा विटेवरी नीट ॥१॥
आला आला रे जगजेठी । भक्ता पुंडलिकाचे भेटी ॥ध्रु॥

पैल चंद्रभागे तिरीं । कट धरुनियां करीं ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे अंबर । गजर होतो जयजयकार ॥३॥

कृपालु भक्तांचा । ऐसा पति गोपिकांचा ॥१॥
उभा न पाचारितां दारीं । न संगतां काम करी ॥ध्रु.॥
भाव देखोनि निर्मळ । रजां वोडवी कपाळ ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे न भजा । कां रे ऐसा भोळा राजा ॥३॥

केला अंगीकार पंढरीच्या देवें । आतां काय करिती काळ मशक मानवें ॥१॥
घातलीं बाहेर तीं भय होतें ज्यानें । बैसला आपण तेथें घालुनियां ठाणें ॥ध्रु.॥
लागों नेदी वारा दुजियाचा अंगासी । हा पुरता निर्धार कळों आला आह्मांसी ॥२॥
ह्मणे तुकयाबंधु न लगे करावी चिंता । कोणेविशीं आतां बैसलों हस्तीवरी माथां ॥३॥

अगोचरी बोलिलों आज्ञेविण आगळें । परी तें आतां न संडावें राउळें ॥१॥
जाईल रोकडा बोल न पुसती आह्मां । तुझा तुझें ह्मणविलें पाहा पुरुषोत्तमा ॥ध्रु.॥
न व्हावा न वजावा न कळतां अन्याय । न धरावें तें मनीं भलता करा उपाय ॥२॥
ह्मणे तुकयाबंधु हीन मी ह्मणोनि लाजसी । वारा लागों पाहातोहे उंच्या झाडासी ॥३॥

जाली पाकसिध्दि वाट पाहे रखुमाई । उदक तापलें डेरां चीकसा मर्दुनि अई ॥१॥
उठा पांडुरंगा उशीर जाला भोजनीं । उभ्या आंचवणा गोपी कळस घेउनी ॥ध्रु.॥
अवघ्या सावचित्त सेवेलागीं सकळा । उध्दव अक्रूर आले पाचारूं मुळा ॥२॥
सावरिली सेज सुमनयाति सुगंधा । रत्नदीप ताटीं वाळा विडिया विनोदा ॥३॥
तुका विनंती करी पाहे पंढरीराणा । असा सावचित्त सांगे सकळा जना ॥४॥

उठा सकळ जन उठिले नारायण । आनंदले मुनिजन तिन्ही लोक ॥१॥
करा जयजयकार वाद्यांचा गजर । मृदंग विणे अपार टाळ घोळ ॥ध्रु.॥
जोडोनि दोन्ही कर मुख पाहा सादर । पायावरी शिर ठेवूनियां ॥२॥
तुका ह्मणे काय पढियंतें तें मागा । आपुलालें सांगा सुख दुःखें ॥३॥

करुनी विनवणी पायीं ठेवीं माथा । परिसावी विनवणी माझी पंढरीनाथा ॥१॥
अखंडित असावेंसें वाटतें पायीं । साहोनि संकोच ठाव थोडासा देई ॥ध्रु.॥
असो नमो भाव आलों तुझिया ठाया । पाहें कृपादृष्टी मज पंढरीराया ॥२॥

तुका ह्यणे आह्मीं तुझीं वेडीं वांकडीं । नामें भवपाश हातें आपुल्या तोडीं ॥३॥

घडिया घालुनि तळीं चालती वनमाळी । उमटती कोमळीं कुंकुमार्चीं ॥१॥
वंदा चरणरज अवघे सकळ जन । तारियेले पाषाण उदकीं जेणें ॥ध्रु॥
पैस धरुनी चला ठाकत ठायीं ठायीं । मौन्य धरुनी कांहीं नो बोलावें ॥२॥
तुका अवसरु जाणवितो पुढें । उघडलीं महाल मंदिरें कवाडें ॥३॥

भीतरी गेले हरी राहा क्षणभरी । होईल फळ धीर करावा ॥१॥
न करीं त्वरा ऐकें मात । क्षण एक निवांत बैसावें ॥ध्रु॥
करुनी मर्दन सारिलें पाणी । न्हाले देव अंग पुसी भवानी ॥२॥
नेसला सोनसळा विनवी रखुमाई । वाढिलें आतां ठायीं चलावें जी ॥३॥
करुनियां भोजन घेतलें आंचवण । आनंदें नारायण पड्डले ॥४॥
तुका मात जाणवी आतां । सकळां बहुतां होती ची ॥५॥

द्या जी आह्मां कांहीं सांगा जी रखुमाई । शेष उरलें ठायीं सनकादिकांचें ॥१॥
टोकत बाहेरी बैसलों आशा । पुराया ग्रासा एकमेकां ॥ध्रु॥
येथवरी आलों तुझिया नांवें । आस करुनी आह्मी दातारा ॥२॥
प्रेम देउनियां बहुडा आतां दिला । तुका ह्यणे आतां विड्डल बोला ॥३॥

बहुडविलें जन मन जालें निश्चळ । चुकवूनी कोल्हाळ आला तुका ॥१॥
पर्यंकीं निद्रा करावें शयन । रखुमाई आपण समवेत ॥ध्रु॥
घेउनियां आलों हातीं टाळ वीणा । सेवेसि चरणा स्वामीचिया ॥२॥
तुका ह्यणे आतां परिसावीं सादरें । बोबडीं उत्तरें पांडुरंगा ॥३॥

नाच गाणें माझा जवळील ठाव । निरोपीन भाव होईल तो ॥१॥
तुझां निद्रा मज आज्ञा ते स्वभावे । उतरुनि जीवें जाईन लोण ॥ध्रु॥
एकाएकीं बहु करीन सुस्वरें । मधुर उत्तरें आवडीनें ॥२॥
तुका ह्यणे तूं जगदानी उदार । फेडशील भार एका वेळा ॥३॥

सिणलेती सेवकां देउनि इच्छादान । केला अभिमान अंगीकारा ॥१॥
अहो दीनानाथा आनंदमूर्ती । तुझांसि शोभती ब्रीदे ऐसीं ॥ध्रु॥
बहुतांनीं विनविलें बहुतां प्रकारीं । सकळां ठायीं हरी पुरलेती ॥२॥

तुका ह्यणे अगा कुटुंबवत्सळा । कोण तुझी लीळा जाणे ऐसी ॥३॥

उठा भागलेती उजगरा । जाला स्वामी निद्रा करा ॥१॥

वाट पाहाते रुक्मिणी । उभी मंचक संवारुणी ॥ध्रु.॥

केली करा क्षमा । बडबड पुरुषोत्तमा ॥२॥

लागतो चरणा । तुकयाबंधु नारायणा ॥३॥

पावला प्रसाद आतां विटोनि जावें । आपला तो श्रम कळों येतसे जीवें ॥१॥

आतां स्वामी सुखें निद्रा करा गोपाळा । पुरले मनोरथ जातों आपुलिया स्थळा ॥ध्रु.॥

तुह्यांसि जागवूं आह्मी आपुलिया चाडा । शुभाशुभ कर्म दोष वाराया पीडा ॥२॥

तुका ह्यणे दिलें उच्छिष्टाचें भोजन । आह्मां आपुलिया नाहीं निवडिलें भिन्न ॥३॥

शब्दांचीं रत्नें करुनी अळंकार । तेणें विश्वंभर पूजियेला ॥१॥

भावाचे उपचार करुनि भोजन । तेणें नारायण जेवविला ॥ध्रु.॥

संसारा हातीं दिलें आंचवण । मुखशुध्दी मन समर्पिलें ॥२॥

रंगलीं इंद्रियें सुरंग तांबूल । माथां तुळसीदळ समर्पिलें ॥३॥

एकभावदीप करुनि निरांजन । देऊनि आसन देहाचें या ॥४॥

न बोलोनि तुका करी चरणसेवा । निजविलें देवा माजघरीं ॥५॥

उठोनियां तुका गेला निजस्थळा । उरले राउळा माजी देव ॥१॥

निउल जालें सेवका स्वामींचें । आज्ञे करुनी चित्त समाधान ॥ध्रु.॥

पहुडलिया हरी अनंतशैनावरी । तेथें नाहीं उरी कांहीं काम ॥२॥

अवघी बाहेर घालूनि गेला तुका । सांगितलें लोकां निजले देव ॥३॥

दसरा - अभंग

पवित्र सुदिन उत्तम दिवस दसरा । सांपडला तो साधा आजि मुहूर्त बरा ।

गर्जा जेजेकार हरि हृदयीं धरा । आळस नका करूं लाहानां सांगतों थोरां ॥१॥

या हो या हो बाइयानो निघाले हरी । सिलंगणा वेगीं घेउनि आरत्या करीं ।

ओवाळूं श्रीमुख वंदूं पाउलें शिरीं । आह्मां दैव आलें येथें घरिच्या घरीं ॥ध्रु.॥

अक्षय मुहूर्त औठामध्ये साधे तें । मग येरी गर्जे जैसैं तैसैं होत जातें ।

ह्यणोनि मागें पुढें कोणी न पाहावें येथें । सांडा परतें काम जाऊं हरी सांगातें ॥२॥

बहुतां बहुतां रीतीं चित्तीं धरा हें मनीं । नका गै करुं आइकाल ज्या कार्नीं ।
मग हें सुख कधीं न देखाल स्वप्नीं । उरेल हायहाय मार्गे होईल काहाणी ॥३॥
ऐसियास वंचती त्यांच्या अभाग्या पार । नाहीं नाहीं नाहीं सत्य जाणा निर्धार ।
मग हे वेळ घटिका न ये अजरामर । कळलें असों द्या मग पडतील विचार ॥४॥
जयासाठीं ब्रह्मादिक जालेति पिसे । उच्छिष्टा कारणें देव जळीं जाले मासे ।
अधूदांगीं विश्वमाता लक्ष्मी वसे । तो हा तुकयाबंधु ह्मणे आलें अनायासे ॥५॥

ओवाळूं आरती पंढरीराया । सर्वभावे शरण आलों तुझिया पायां ॥१॥
सर्व व्यापून कैसें रूप आकळ । तो हा गौळ्या घरीं जाला कृष्ण बाळ ॥ध्रु॥
स्वरूप गुणातीत जाला अवतारधारी । तो हा पांडुरंग उभा विटेवरी ॥२॥
भक्तीचिया काजा कैसा रूपासि आला । ब्रिदाचा तोडर चरणीं मिरविला ॥३॥
आरतें आरती ओवाळिली । वाखाणितां कीर्ति वाचा परतली ॥४॥
भावभक्तिबळें होसी कृपाळु देवा । तुका ह्मणे पांडुरंगा तुझ्या न कळती मावा ॥५॥

करुनि आरती । आतां ओवाळूं श्रीपती ॥१॥
आजि पुरले नवस । धन्य जाला हा दिवस ॥ध्रु॥
पाहा वो सकळा । पुण्यवंता तुह्मी बाळा ॥२॥
तुका वाहे टाळी । होता सन्निध जवळी ॥३॥

द्याल माळ जरी पडेन मी पायां । दंडवत वांयां कोण वेची ॥१॥
आलें तें हिशोबें अवधिया प्रमाण । द्यावें तरी दान मान होतो ॥ध्रु॥
मोकळिया मनें घ्याल जरी सेवा । प्रसाद पाठवा लवकरी ॥२॥
तुका ह्मणे तुह्मी जालिया कृपण । नामाची जतन मग कैची ॥३॥

तुह्मीं जावें निजमंदिरा । आह्मी जातो आपुल्या घरा ॥१॥
विठोबा लोभ असों देई । आह्मी असों तुमचें पाई ॥ध्रु॥
चित्त करी सेवा । आह्मी जातो आपुल्या गावां ॥२॥
तुका ह्मणे दिशा भुलों । फिरोन पायापार्शीं आलों ॥३॥

पाहें प्रसादाची वाट । द्यावें धोवोनियां ताट ॥१॥
शेष घेउनि जाईन । तुमचें जालिया भोजन ॥ध्रु॥
जालों एकसवा । तुह्मां आडुनियां देवा ॥२॥

तुका ह्यणे चित्त । करुनि राहिलों निश्चित ॥३॥

केली कटकट गाऊं नाचों नेणतां । लाज नाहीं भय आह्मां पोटाची चिंता ॥१॥
बैसा सिणलेती पाय रगडूं दातारा । जाणवूं द्या वारा उब जाली शरीरा ॥ध्रु॥
उशिरा उशीर किती काय ह्यणावा । जननिये बाळका कोप कांहीं न धरावा ॥२॥
तुझिये संगतीं येऊं करूं कोल्हाळ । तुका ह्यणे बाळें अवघीं मिळोन गोपाळ ॥३॥

कळस वाहियेला शिरीं । सहस्रनामं पूजा करीं ॥१॥
पीक पिकलें पिकलें । घन दाटोनियां आलें ॥ध्रु॥
शेवटीचें दान । भागा आला नारायण ॥२॥
तुका ह्यणे पोट । भरलें वारले बोभाट ॥३॥

आरुष शब्द बोलों मनीं न धरावें कांहीं । लडिवाळ बाळकें तूं चिं आमूचि आई ॥१॥
देईं गे विठाबाई प्रेमभातुकें । अवघियां कवतुकें लहानां थोरां सकळां ॥ध्रु॥
असो नसो भाव आलों तुझिया ठाया । पाहे कृपादृष्टी आतां पंढरीराया ॥२॥
तुका ह्यणे आह्मी तुझीं वेडीं वांकुडीं । नामें भवपाश आतां आपुलिया तोडीं ॥३॥

आडकलें देवद्वार । व्यर्थ काय करकर ॥१॥
आतां चला जाऊं घरा । नका करूं उजगरा ॥ध्रु॥
देवा लागलीसे निज । येथें उभ्या काय काज ॥२॥
राग येतो देवा । तुका ह्यणे नेघे सेवा ॥३॥

कृष्ण माझी माता कृष्ण माझा पिता । बहिणी बंधु चुलता कृष्ण माझा ॥१॥
कृष्ण माझा गुरू कृष्ण माझें तारुं । उतरी पैल पारु भवनदीची ॥ध्रु॥
कृष्ण माझें मन कृष्ण माझें जन । सोडरा सज्जन कृष्ण माझा ॥२॥
तुका ह्यणे माझा श्रीकृष्ण विसावा । वाटे न करावा परता जीवा ॥३॥

कृपा करावी भगवंतें । ऐसा शिष्य द्यावा मातें ॥१॥
माझें व्रत जो चालवी । त्यासि द्यावें त्वां पालवी ॥ध्रु॥
व्हावा ब्रह्मज्ञानी गुंडा । तिहीं लोकीं ज्याचा झेंडा ॥२॥
तुका तुका हाका मारी । माझ्या विठोबाच्या द्वारीं ॥३॥

जातो वाराणसी । निरवी गाई घोडे ह्यैसी ॥१॥
गेलों येतों नाहीं ऐसा । सत्य मानावा भरवसा ॥२॥
नका काढूं माझीं पेवें । तुझीं वरळा भूस खावें ॥३॥
भिकारियाचे पाठीं । तुझी घेउनि लागा काठी ॥४॥
सांगा जेवाया ब्राह्मण । तरी कापा माझी मान ॥५॥
वोकलिया वोका । म्यां खर्चिला नाहीं रुका ॥६॥
तुझीं खावें ताकपाणी । जतन करा तूपलोणी ॥७॥
नाहीं माझें मनीं । पोरें रांडा नागवणी ॥८॥
तुका ह्याने नीट । होतें तैसें बोले स्पष्ट ॥९॥

कास घालोनी बळकट । झालों कळिकाळासी नीट । केली पायवाट । भवसिंधूवरुनि ॥१॥
या रे या रे लाहान थोर । याति भलते नारीनर । करावा विचार । न लगे चिंता कोणासी ॥२॥
कामी गुंतले रिकामे । जपी तपी येथें जमे । लाविले दमामे । मुक्त आणि मुमुक्षा ॥३॥
एकंदर शिका । पाठविला इहलोका । आलों ह्याने तुका । मी नामाचा धारक ॥४॥

आह्मी वैकुंठवासी । आलों या चि कारणासी । बोलिले जे ऋषी । साच भावें वर्ताव्या ॥१॥
झाडूं संतांचे मारग । आडरानें भरलें जग । उच्छिष्टाचा भाग । शेष उरलें तें सेवूं ॥२॥
अर्थ लोपलीं पुराणें । नाश केला शब्दज्ञानें । विषयलोभी मन । साधनें बुडविलीं ॥३॥
पिटूं भक्तीचा डांगोरा । कळिकाळासी दरा । तुका ह्याने करा । जेजेकार आनंदें ॥४॥

बळियाचे अंकित । आह्मी जालों बळिवंत ॥१॥
लाता हाणोनि संसारा । केला षड्रूमाअचा मारा ॥२॥
जन धन तन । केलें तृणाही समान ॥३॥
तुका ह्याने आतां । आह्मी मुक्तीचिया माथां ॥४॥

मृत्युलोकीं आह्मां आवडती परी । नाहीं एका हरिनामें विण ॥१॥
विटलें हें चित्त प्रपंचापासूनि । वमन हें मनीं बैसलेंसे ॥२॥
सोनें रूपें आह्मां मृत्तिके समान । माणिकें पाषाण खडे तैसे ॥३॥
तुका ह्याने तैशा दिसतील नारी । रिसाचियापरी आह्मांपुढें ॥४॥

स्त्रियांचा तो संग नको नारायणा । काष्ठा या पाषाणामृत्तिकेच्या ॥१॥
नाठवे हा देव न घडे भजन । लांचावलें मन आवरे ना ॥२॥

दृष्टिमुखें मरण इंद्रियाच्या द्वारें । लावण्य तें खरें दुःखमूळ ॥२॥
तुका ह्मणे जरी अग्नि जाला साधु । परी पावे बाधूं संघट्टणें ॥३॥

पराविया नारी रखुमाईसमान । हें गेलें नेमून ठायींचें चि ॥१॥
जाई वो तूं माते न करीं सायास । आह्मी विष्णुदास नव्हों तैसे ॥ध्रु॥
न साहावें मज तुझें हें पतन । नको हें वचन दुष्ट वदों ॥२॥
तुका ह्मणे तुज पाहिजे भ्रतार । तरी काय नर थोडे जाले ॥३॥

भक्तिप्रतिपाळे दीन वो वत्सळे । विठ्ठले कृपाळे होसी माये ॥१॥
पडिला विसर माझा काय गुणें । कपाळ हें उणें काय करूं ॥२॥
तुका ह्मणे माझें जाळूनि संचित । करीं वो उचित भेट देई ॥३॥

तुजविण मज कोण वो सोयरें । आणीक दुसरें पांडुरंगे ॥१॥
लागलीसे आस पाहा तुझें वास । रात्री वो दिवस लेखीं बोटीं ॥२॥
काम गोड मज न लगे हा धंदा । तुका ह्मणे सदा हें चि ध्यान ॥३॥

पढियंतें आह्मी तुजपार्शीं मागावें । जीवींचें सांगावें हितगुज ॥१॥
पाळसील लळे दीन वो वत्सले । विठ्ठले कृपाळे जननिये ॥ध्रु॥
जीव भाव तुझ्या ठेवियेला पार्यीं । तूं चि सर्वा ठायीं एक आह्मां ॥२॥
दुजियाचा संग लागों नेदीं वारा । नाहीं जात घरा आणिकांच्या ॥३॥
सर्वसत्ता एकी आहे तुजपार्शीं । ठावें आहे देसी मागेन तें ॥४॥
ह्मणउनि पुढें मांडियेली आळी । थिंकोनियां चोळी डोळे तुका ॥५॥

कोण पर्वकाळ पहासील तीथ । होतें माझें चित्त कासावीस ॥१॥
पाठवीं भातुकें प्रेरीं झडकरी । नको राखों उरी पांडुरंगा ॥ध्रु॥
न धरावा कोप मजवरी कांहीं । अवगुणी अन्यायी ह्मणोनियां ॥२॥
काय रडवीसी नेणतियां पोरां । जाणतियां थोरां याचिपरी ॥३॥
काय उभी कर ठेवुनियां कटीं । बुझावीं धाकुटीं लडिवाळें ॥४॥
तुका ह्मणे आतां पदरासी पिळा । घालीन निराळा नव्हे मग ॥५॥

कां हो देवा कांहीं न बोला चि गोष्टी । कां मज हिंपुटी करीतसा ॥१॥
कंठीं प्राण पाहें वचनाची आस । तों दिसे उदास धरिलें ऐसें ॥ध्रु॥

येणें काळें बुंथी घेतलीसे खोल । कां नये विटाळ होऊं माझा ॥२॥
लाज वाटे मज ह्यणवितां देवाचा । न पुससी फुकाचा तुका ह्यणे ॥३॥

उचित तें काय जाणावें दुर्बळें । थोरिवेचें काळें तोंड देवा ॥१॥
देतां हाका कोणी नाइकती द्वारीं । ओस कोणी घरीं नाहींऐसें ॥ध्रु॥
आलिया अतीता शब्द समाधान । करितां वचन कायवेंचे ॥२॥
तुका ह्यणे तुझां साजे हें श्रीहरी । आह्मी निलाजिरीं नाहीं ऐसीं ॥३॥

आह्मी मागों ऐसें नाहीं तुजपार्शीं । जरीं तूं भीतोसि पांडुरंगा ॥१॥
पाहें विचारुनि आहे तुज ठावें । आह्मी धालों नावें तुझ्या एका ॥ध्रु॥
ऋधिसिद्धि तुझें मुख्य भांडवल । हें तों आह्मां फोल भक्तीपुढें ॥२॥
तुका ह्यणे जाऊं वैकुंठा चालत । बैसोनि निश्चित सुख भोगू ॥३॥

न लगे हें मज तुझें ब्रह्मज्ञान । गोजिरें सगुण रूप पुरे ॥१॥
लागला उशीर पतितपावना । विसरोनि वचना गेलासि या ॥ध्रु॥
जाळोनि संसार बैसलों अंगणीं । तुझे नाहीं मनीं मानसीं तें ॥२॥
तुका ह्यणे नको रागेजों विडला । उठीं देई मला भेटी आतां ॥३॥

कमोदिनी काय जाणे तो परिमळ । भ्रमर सकळ भोगीतसे ॥१॥
तैसें तुज ठावें नाहीं तुझें नाम । आह्मी च तें प्रेमसुख जाणों ॥ध्रु॥
माते तृण बाळा दुधाची ते गोडी । ज्याची नये जोडी त्यासी कामा ॥२॥
तुका ह्यणे मुक्ताफळ शिंपीपोटीं । नाहीं त्याची भेटी भोग तिये ॥३॥

काय सांगों तुझ्या चरणांच्या सुखा । अनुभव ठाउका नाहीं तुज ॥१॥
बोलतां हें कैसें वाटे खरेपण । अमृताचे गुण अमृतासी ॥ध्रु॥
आह्मी एकएका ग्वाही मायपुतें । जाणों तें निरुतें सुख दोघें ॥२॥
तुका ह्यणे आह्मां मोक्षाचा कांटाळा । कां तुह्मी गोपाळा नेणां ऐसें ॥३॥

देखोनियां तुझ्या रूपाचा आकार । उभा कटीं कर ठेवूनियां ॥१॥
तेणें माझ्या चित्ता होतें समाधान । वाटतें चरण न सोडावे ॥ध्रु॥
मुखें गातों गीत वाजवितों टाळी । नाचतों राउळीं प्रेमसुखें ॥२॥
तुका ह्यणे मज तुझ्या नामापुढें । तुश हें बापुडें सकळी काळ ॥३॥

आतां येणेंविण नाहीं आह्मां चाड । कोण बडबड करी वांयां ॥१॥
सुख तें चि दुःख पुण्यपाप खरें । हें तों आह्मां बरें कळों आलें ॥ध्रु॥
तुका ह्मणे वाचा वाईली अनंता । बोलायाचें आतां काम नाहीं ॥३॥

बोलों अबोलणें मरोनियां जिणें । असोनि नसणें जनि आह्मां ॥१॥
भोगीं त्याग जाला संगीं च असंग । तोडियेले लाग माग दोन्ही ॥२॥
तुका ह्मणे नव्हे दिसतों मी तैसा । पुसणें तें पुसा पांडुरंगा ॥३॥

अधिकार तैसा दावियेले मार्ग । चालतां हें मग कळों येतें ॥१॥
जाळूं नये नाव पावलेनि पार । मागील आधार बहुतांचा ॥२॥
तुका ह्मणे रोग वैदाचे अंगीं । नाहीं करी जगीं उपकार ॥३॥

संवसार तीहीं केला पाठमोरा । नाहीं द्रव्य दारा जया चित्तीं ॥१॥
शुभाशुभ नाहीं हर्षमर्ष अंगीं । जनार्दन जगीं होउनि ठेला ॥२॥
तुका ह्मणे देहें दिला एकसरें । जयासि दुसरें नाहीं मग ॥३॥

देहबुद्धि वसे लोभ जयां चित्तीं । आपुलें जाणती परावें जे ॥१॥
तयासि चालतां पाहिजे सिदोरी । दुःख पावे करी असत्य तो ॥२॥
तुका ह्मणे धर्म रक्षाया कारणें । छाया इच्छी उन्हे तापला तो ॥३॥

काळें खादला हा अवघा आकार । उत्पत्तिसंहारघडमोडी ॥१॥
वीज तो अंकुर आच्छादिला पोटीं । अनंता सेवटीं एकाचिया ॥२॥
तुका ह्मणे शब्दें व्यापिलें आकाश । गुढार हें तैसें कळों नये ॥३॥

आणीक काळें न चले उपाय । धरावे या पाय विठोबाचे ॥१॥
अवघें चि पुण्य असे तया पोटीं । अवघिया तुटी होय पापा ॥ध्रु॥
अवघें मोकळें अवघिया काळें । उध्दरती कुळें नरनारी ॥२॥
काळ वेळ नाहीं गर्भवासदुःखें । उच्चारितां मुखें नाम एक ॥३॥
तुका ह्मणे कांहीं न लगे सांडावें । सांगतसें भावें घेती तयां ॥४॥

कां रे माझा तुज न ये कळवळा । असोनि जवळा हृदयस्था ॥ ॥

अगा नारायणा निष्ठुरा निर्गुणा । केला शोक नेणां कंठस्फोट ॥ध्रु॥
कां हें चित्त नाहीं पावलें विश्रांती । इंद्रियांची गति कुंटे चि ना ॥२॥
तुका ह्मणे कां रे धरियेला कोप । पाप सरलें नेणों पांडुरंगा ॥३॥

दीनानाथा तुझीं ब्रिदें चराचर । घेसील कैवार शरणागता ॥१॥
पुराणीं जे तुझे गर्जती पवाडे । ते आह्वां रोकडे कळों आले ॥ध्रु॥
आपुल्या दासांचें न साहासी उणें । उभा त्याकारणें राहिलासी ॥२॥
चक्र गदा हातीं आयुधें अपारें । न्यून तेथें पुरें करूं धावें ॥३॥
तुका ह्मणे तुज भक्तीचें कारण । करावया पूर्ण अवतार ॥४॥

वर्णू महिमा ऐसी नाहीं मज वाचा । न बोलवे साचा पार तुझा ॥१॥
ठायींची हे काया ठेविली चरणीं । आतां ओवाळुनि काय सांडूं ॥ध्रु॥
नाहीं भाव ऐसा करूं तुझी सेवा । जीव वाहूं देवा तो ही तुझा ॥२॥
मज माझें कांहीं न दिसे पाहातां । जें तुज अनंता समर्पविं ॥३॥
तुका ह्मणे आतां नाहीं मज थार । तुझे उपकार फेडावया ॥४॥

नाहीं सुख मज न लगे हा मान । न राहे हें जन काय करूं ॥१॥
देहउपचारें पोळतसे अंग । विषतुल्य चांग मिष्टान्न तें ॥ध्रु॥
नाइकवे स्तुति वाणितां थोरीव । होतो माझा जीव कासावीस ॥२॥
तुज पावें ऐसी सांग कांहीं कळा । नको मृगजळा गोवूं मज ॥३॥
तुका ह्मणे आतां करीं माझें हित । काढावें जळत आगींतूनि ॥४॥

न मिळो खावया न वाढो संतान । परि हा नारायण कृपा करो ॥१॥
ऐसी माझी वाचा मज उपदेशी । आणीक लोकांसी हें चि सांगे ॥ध्रु॥
विटंबो शरीर होत कां विपत्ति । परि राहो चित्तीं नारायण ॥२॥
तुका ह्मणे नासिवंत हें सकळ । आठवे गोपाळ तें चि हित ॥३॥

पिंड पोसावे हें अधमाचें ज्ञान । विलास मिष्टान्न करूनियां ॥१॥
शरीर रक्षावें हा धर्म बोलती । काय असे हातीं तयाचिया ॥ध्रु॥
क्षणभंगुर हें जाय न कळतां । ग्रास गिळी सत्ता नाहीं हातीं ॥२॥
कर्कतिलीं देहें कापियेलें मांस । गेले वनवासा शुकादिक ॥३॥
तुका ह्मणे राज्य करितां जनक । अग्नीमाजी एक पाय जळे ॥४॥

जरी माझी कोणी कापितील मान । तरी नको आन वदों जिव्हे ॥१॥
सकळां इंद्रियां हे माझी विनंती । नका होऊं परतीं पांडुरंगा ॥ध्रु.॥
आणिकांची मात नाइकावी कार्णी । आणीक नयनीं न पाहावें ॥२॥
चित्ता तुवां पार्यीं रहावें अखंडित । होउनी निश्चित एकविध ॥३॥
चला पाय हात हें चि काम करा । माझ्या नमस्कारा विठोबाच्या ॥४॥
तुका ह्मणे तुह्मां भय काय करी । आमुचा कैवारी नारायण ॥५॥

करिसी तें देवा करीं माझें सुखें । परी मी त्यासी मुखें न ह्मणें संत ॥१॥
जया राज्य द्रव्य करणें उपार्जना । वश दंभमाना इच्छे जाले ॥ध्रु.॥
जगदेव परी निवडीन निराळे । ज्ञानाचे आंधळे भारवाही ॥२॥
तुका ह्मणे भय न धरीं मानसीं । ऐसियाचे विशीं करितां दंड ॥३॥

ह्मणविती ऐसे आइकतो संत । न देखीजे होत डोळां कोणीं ॥१॥
ऐसियांचा कोण मानितें विश्वास । निवडे तो रस घाईडाई ॥ध्रु.॥
पर्जन्याचे काळीं वाहाळाचे नद । ओसरतां बुंद न थारे चि ॥२॥
हिन्या ऐशा गारा दिसती दूरोन । तुका ह्मणे घन न भेटे तो ॥३॥

अतिवाद लावी । एक बोट सोंग दावी ॥१॥
त्याचा बहुरूपी नट । नव्हे वैष्णव तो चाट ॥ध्रु.॥
प्रतिपादी वाळी । एक पुजी एका छळी ॥२॥
तुका ह्मणे नाहीं । भूतदया ज्याचे ठायीं ॥३॥

पोटाचे ते नट पाहों नये छंद । विषयांचे भेद विषयरूप ॥१॥
अथाअ परमार्थ कैसा घडों सके । चित्त लोभी भीके सोंग वांयां ॥ध्रु.॥
देवार्चीं चरित्रें दाखविती लीळा । लाघवाच्या कळा मोहावया ॥२॥
तुका ह्मणे चित्तीं राहे अभिळास । दोघां नरकवास सारिखा चि ॥३॥

भुंकती तीं द्यावीं भुंकों । आपण त्यांचें नये शिकों ॥१॥
भाविकांनीं दुर्जनाचें । मानूं नये कांहीं साचें ॥ध्रु.॥
होइल तैसें बळ । फजीत करावे ते खळ ॥२॥
तुका ह्मणे त्यांचें । पाप नाहीं ताडणाचें ॥३॥

जप करितां राग । आला जवळी तो मांग ॥१॥
नको भोंवतालें जर्गी । पाहों जवळी राख अंगी ॥ध्रु.॥
कुडयाची संगती। सदा भोजन पंगती ॥२॥
तुका ह्याने ब्रह्म । साधी विरहित कर्म ॥३॥

कांहीं च मी नव्हे कोणिये गांवींचा । एकट ठायींचा ठायीं एक ॥१॥
नाहीं जात कोठें येत फिरोनियां । अवघें चि वांयांविण बोलें ॥ध्रु.॥
नाहीं मज कोणी आपुलें दुसरें । कोणाचा मी खरें कांहीं नव्हे ॥२॥
नाहीं आह्मां ज्यावें मरावें लागत । आहों अखंडित जैसे तैसे ॥३॥
तुका ह्याने नांवरूप नाहीं आह्मां । वेगळा हया कर्मा अकर्मासी ॥४॥

लोहगावांस परचक्रवेढा पडला - अभंग

न देखवे डोळां ऐसा हा आकांत । परपीडे चित्त दुःखी होतें ॥१॥
काय तुह्मी येथें नसालसें जालें । आह्मीं न देखिलें पाहिजे हें ॥ध्रु.॥
परचक्र कोठें हरिदासांच्या वासें । न देखिजेत देशें राहातिया ॥२॥
तुका ह्याने माझी लाजविली सेवा । हीनपणें देवा जिणें जालें ॥३॥

काय म्यां मानावें हरिकथेचें फळ । तरिजे सकळ जनीं ऐसें ॥१॥
उच्छेद तो असे हा गे आरंभला । रोकडें विठ्ठला परचक्र ॥ध्रु.॥
पापाविण नाहीं पाप येत पुढें । साक्षसी रोकडें साक्ष आलें ॥२॥
तुका ह्याने जेथें वसतील दास । तेथें तुझा वास कैसा आतां ॥३॥

भीत नाहीं आतां आपुल्या मरणा । दुःखी होतां जना न देखवे ॥१॥
आमची तो जाती ऐसी परंपरा । कां तुह्मी दातारा नेणां ऐसें ॥ध्रु.॥
भजनीं विक्षेप तें चि पै मरण । न वजावा क्षण एक वांयां ॥२॥
तुका ह्याने नाहीं आघाताचा वारा । ते स्थळीं दातारा ठाव मार्गे ॥३॥
॥३॥

फिरंगी वाखर लोखंडाचे विळे । परि ते निराळे गुणमोल ॥१॥
पायरी प्रतिमा एक चि पाषाण । परि तें महिमान वेगळालें ॥२॥
तुका ह्याने तैशा नव्हतील परी । संतजना सरी सारिखिया ॥३॥

कोण जाणे कोणा घडे उपासना । कोण या वचनाप्रति पावे ॥१॥
आतां माझा श्रोता वक्ता तूं चि देवा । करावी ते सेवा तुझी च मां ॥ध्रु.॥
कुशळ चतुर येथें न सरते । करितील रिते तर्क मते ॥२॥
तुका ह्याने जालें पेणें एके घरीं । मज आणि हरी तुझां गांठी ॥३॥

आमचा विनोद तें जगा मरण । करिती भावहीण देखोवेखीं ॥१॥
न कळे सतंत हिताचा विचार । तों हे दारोदार खाती फेरे ॥ध्रु.॥
वंदिलें वंदावें निंदिलें निंदावें । एक गेलें जावें त्याचि वाटा ॥२॥
तुका ह्याने कोणी नाइके सांगतां । होती यमदूता वरपडे ॥३॥

दीप घेउनियां धुंडिती अंधार । भेटे हा विचार अघटित ॥१॥
विष्णुदास आह्मी न भ्यां कळिकाळा । भुलों मृगजळा न घडे तें ॥ध्रु.॥
उधळितां माती रविकळा मळे । हें कैसें न कळे भाग्यहीना ॥२॥
तुका ह्याने तृणें झांके हुताशन । हें तंव वचन वाउणें चि ॥३॥

नटनाटयें अवघें संपादिलें सोंग । भेद दाऊं रंग न पालटे ॥१॥
मांडियेला खेळ कौतुक बहुरूप । आपुलें स्वरूप जाणतसों ॥ध्रु.॥
स्फटिकाची शिळा उपाधि न मिळे । भाव दावी पिवळे लाल संगे ॥२॥
तुका ह्याने आम्ही या जनाविरहित । होऊनि निश्चित क्रीडा करूं ॥३॥

तुजविण वाणीं आणिकांची थोरी । तरी माझी हरी जिव्हा झडो ॥१॥
तुजविण चित्ता आवडे आणीक । तरी हा मस्तक भंगो माझा ॥ध्रु.॥
नेत्रीं आणिकांसि पाहीन आवडी । जातु ते चि घडी चांडाळ हे ॥२॥
कथामृतपान न करिती श्रवण । काय प्रयोजन मग यांचें ॥३॥
तुका ह्याने काय वांचून कारण । तुज एक क्षण विसंबतां ॥४॥

स्वामींचे स्त्रीनें स्वामींस कठिण उत्तरें केलीं - अभंग

मज चि भोंवता केला येणें जोग । काय याचा भोग अंतरला ॥१॥
चालोनियां घरा सर्व सुखें येती । माझी तों फजीती चुके चि ना ॥ध्रु.॥
कोणाची बाईल होऊनियां वोढूं । संवसारीं काढूं आपदा किती ॥२॥
काय तरी देऊं तोडितील पोरें । मरतीं तरी बरें होतें आतां ॥३॥
कांहीं नेदी वांचों धोवियेलें घर । सारवावया ढोर शेण नाहीं ॥४॥

तुका ह्यणे रांड न करितां विचार । वाहुनियां भार कुंथे माथां ॥५॥

काय नेणों होता दावेदार मेला । वैर तो साधिला होउनि गोहो ॥१॥
किती सर्वकाळ सोसावें हें दुःख । किती लोकां मुख वासूं तरीं ॥ध्रु॥
झवे आपुली आई काय माझें केलें । धड या विव्हलें संसाराचें ॥२॥
तुका ह्यणे येती बाईले असडे । कांफुंदोनियां रडे हांसे कांहीं ॥३॥

गोणी आली घरा । दाणे खाऊं नेदी पोरा ॥१॥
भरी लोकांची पांटोरी । मेला चोरटा खाणोरी ॥ध्रु॥
खवळली पिसी । हाता झोंबे जैसी लांसी ॥२॥
तुका ह्यणे खोटा । रांडे संचिताचा सांटा ॥३॥

आतां पोरा काय खासी । गोहो जाला देवलसी ॥१॥
डोचकें तिंबी घातल्या माळा । उदमाचा सांडी चाळा ॥ध्रु॥
आपल्या पोटा केली थार । आमचा नाहीं येसपार ॥२॥
हार्तीं टाळ तोंड वासी । गाय देउळीं । देवापासीं ॥३॥
आतां आह्मी करूं काय । न वसे घरीं राणा जाय ॥४॥
तुका ह्यणे आतां धीरी । आजुनि नाहीं जालें तरी ॥५॥

बरें जालें गेलें । आजी अवघें मिळालें ॥१॥
आतां खाईन पोटभरी । ओल्या कोरड्या भाकरी ॥ध्रु॥
किती तरी तोंड । यार्शीं वाजवूं मी रांड ॥२॥
तुका बाइले मानवला । चीथू करुनियां बोला ॥३॥

न करवे धंदा । आइता तोंडीं पडे लोंदा ॥१॥
उठितें तें कुटितें टाळ । अवघा मांडिला कोल्हाळ ॥ध्रु॥
जिवंत चि मेले । लाजा वाटुनियां प्याले ॥२॥
संसाराकडे । न पाहाती ओस पडे ॥३॥
तळमळती यांच्या रांडा । घालिती जीवा नावें धोंडा ॥४॥
तुका ह्यणे बरें जालें । घे गे बाइले लीहिलें ॥५॥

कोण घरा येतें आमुच्या काशाला । काय ज्याचा त्याला नाहीं धंदा ॥१॥

देवासाठीं जालें ब्रह्मांड सोड्रें । कोमळया उत्तरें काय वेचे ॥ध्रु.॥
मानें पाचारितां नव्हे आराणुक । ऐसे येती लोक प्रीतीसाठीं ॥२॥
तुका ह्मणे रांडे नावडे भूषण । कांतेलेसैं श्वान पाठीं लागे ॥३॥
॥७॥

भाव धरी तया तारील पाषाण । दुर्जना सज्जन काय करी ॥१॥
करितां नव्हे नीट श्वानाचें हें पुंस । खापरा परीस काय करी ॥ध्रु.॥
काय करिल तया साकरेचें आळें । बीज तैसीं फळें येती तया ॥२॥
तुका ह्मणे वज्र भंगे एक वेळ । कठीण हा खळ तयाहूनी ॥३॥

इच्छावें तें जवळी आलें । काय बोलें कारण ॥१॥
नामरूपीं पडिली गांठी । अवघ्या गोष्टी सरल्या ॥ध्रु.॥
मुकियाचे परी जीवीं । साकर जेवों खादली ॥२॥
तुका ह्मणे काय बोलें । आतां भलें मौन्य ची ॥३॥

साधनें तरी हीं च दोन्ही । जरी कोणी साधील ॥१॥
परद्रव्य परनारी । याचा धरीं विटाळ ॥ध्रु.॥
देवभाग्यें घरा येती । संपत्ती त्या सकळा ॥२॥
तुका ह्मणे तें शरीर । गृह भांडार देवाचें ॥३॥

आह्मासाठीं अवतार । मत्स्यकूर्मादि सूकर ॥१॥
मोहें धांवे घाली पान्हा । नांव घेतां पंढरीराणा ॥ध्रु.॥
कोठें न दिसे पाहतां । उडी घाली अवचिता ॥२॥
सुख ठेवी आह्मासाठीं । दुःख आपणची घोंटी ॥३॥
आह्मां घाली पाठीकडे । पुढें कळिकाळाशीं भिडे ॥४॥
तुका ह्मणे कृपानीधी । आह्मां उतरीं नांवेमधीं ॥५॥

रवि रश्मिकळा । नये काढितां निराळा ॥१॥
तैसा आह्मां जाला भाव । अंगीं जडोनि ठेला देव ॥ध्रु.॥
गोडी साकरेपासुनी । कैसी निवडती दोन्ही ॥२॥
तुका ह्मणे नाद उठी । विरोनि जाय नभा पोटीं ॥३॥

थोडें परी निरें । अविट तें घ्यावें खरें ॥१॥
घ्यावें जेणें नये तुटी । बीज वाढे बीजा पोटीं ॥ध्रु॥
चित्त ठेवीं ग्वाही । आणिकांशीं चाड नाहीं ॥२॥
आपलें तें हित फार । तुका ह्मणे खरें सार ॥३॥

अवघे देव साध । परी या अवगुणांचा बाध ॥१॥
ह्मणउनी नव्हे सरी । राहे एका एक दुरी ॥ध्रु॥
ऊंस कांदा एक आळां । स्वाद गोडीचा निराळा ॥२॥
तुका ह्मणे नव्हे सरी । विष अमृताची परी ॥३॥

शांतीपरतें नाहीं सुख । येर अवघें ची दुःख ॥१॥
ह्मणउनी शांति धरा । उतराल पैल तीरा ॥ध्रु॥
खवळलिया कामक्रोधीं । अंगी भरती आधिव्याधी ॥२॥
ह्मणे त्रिविध ताप । जाती मग आपेंआप ॥३॥

गोडीपणें जैसा गुळ । तैसा देव जाला सकळ ॥१॥
आतां भजों कवणे परी । देव सबाहय अंतरीं ॥ध्रु॥
उदका वेगळा । नव्हे तरंग निराळा ॥२॥
हेम अळंकारा नामीं । तुका ह्मणे तैसे आह्मी ॥३॥

परमेष्ठिपदा । तुच्छ करिती सर्वदा ॥१॥
हें चि ज्यांचें धन । सदा हरीचें स्मरण ॥ध्रु॥
इंद्रपदादिक भोग । भोग नव्हे तो भवरोग ॥२॥
सार्वभौमराज्य । त्यांसि कांहीं नाहीं काज ॥३॥
पाताळींचें आधिपत्य । ते तों मानिती विपत्य ॥४॥
योगसिद्धिसार । ज्यासि वाटे तें असार ॥५॥
मोक्षायेवढें सुख । सुख नव्हे चि तें दुःख ॥६॥
तुका ह्मणे हरीविण । त्यासि अवघा वाटे सिण ॥७॥

मोहोन्याच्या संगें । सुत नव्हे आगीजोगें ॥१॥
नाहीं तरी त्याचें भक्ष । काय सांगणें ते साक्ष ॥ध्रु॥
स्वामीचिया अंगें । रूप नव्हे कोणाजोगें ॥२॥

तुका ह्यणे खोडी । देवमणी न देती दडी ॥३॥

मजसर्वे नको चेष्टा । नव्हे साळी कांहीं कोष्टा ॥१॥
बैस सांडोनि दिमाख । जाय काळें करीं मुख ॥ध्रु.॥
येथें न सरे चार। हीण आणीक वेव्हार ॥२॥
तुका विष्णुदास । रस जाणतो नीरस ॥३॥

भाव देवाचें उचित । भाव तोचि भगवंत ॥१॥
धन्यधन्य शुध्द जाती । संदेह कैचा तेथें चित्तीं ॥ध्रु.॥
बहुत बराडी । देवजवळी आवडी ॥२॥
तुका ह्यणे हें रोकडें । लाभ अधिकारी चोखडे ॥३॥

गौरव गौरवापुरतें । फळ सत्याचे संकल्प ॥१॥
कठिण योगाहुनि क्षम । ओकलिया होतो श्रम ॥ध्रु.॥
पावलें मरे सिवेपार्शीं। क्लेश उरत ते क्लेशीं ॥२॥
तुका ह्यणे बहु आणी । कठिण निघालिया रणीं ॥३॥

न संडी अवगुण । वर्मे मानीतसे सिण ॥१॥
भोग देतां करिती काई । फुटतां यमदंडें डोई ॥ध्रु.॥
पापपुण्यझाडा । देतां तेथें मोटी पीडा ॥२॥
तुका ह्यणे बोला । माझ्या सिणती विडुला ॥३॥

पावे ऐसा नाश । अवधियां दिला त्रास ॥१॥
अविटाचा केला संग । सर्व भोगी पांडुरंग ॥ध्रु.॥
आइता च पाक । संयोगाचा सकळिक ॥२॥
तुका ह्यणे धणी । सीमा राहिली होऊनी ॥३॥

दुर्बळ हें अवघें जन । नारायणीं विमुख ॥१॥
झाडोनियां हात जाती । पात्र होतीं दंडासी ॥ध्रु.॥
सिंदोरी तें पापपुण्य । सर्वेसिण भिकेचा ॥२॥
तुका ह्यणे पडिला वाहो । कैसा पाहा हो लटिक्याचा ॥३॥

वाजतील तुरें । येणें आनंदें गजरें ॥१॥
जिंकोनियां अहंकार । पावटणी केलें शिर ॥ध्रु.॥
काळा नाही वाव । परा श्रमा कोठें ठाव ॥२॥
तुका ह्मणे आतां । सोपें वैकुंठासी जातां ॥३॥

झाड कल्पतरू । न करी याचकीं आव्हेरू ॥१॥
तुह्मी सवाअ सर्वोत्तम । ऐसे विसरतां धर्म ॥ध्रु.॥
परिसा तुमचें देणें । तो त्या जागे अभिमानें ॥२॥
गाऱ्हाण्यानें तुका । गर्जे मारुनियां हाका ॥३॥

वसवावें घर । देवें बरें निरंतर ॥१॥
संग आसनीं शयनीं । घडे भोजनीं गमनीं ॥ध्रु.॥
संकल्प विकल्प । मावळोनि पुण्यपाप ॥२॥
तुका ह्मणे काळ । अवघा गोविंदें सुकाळ ॥३॥

येथील हा ठसा । गेला पडोनियां ऐसा ॥१॥
घरीं देवाचे अबोला । त्याची ते चि सवे त्याला ॥ध्रु.॥
नाहीं पाहावें लागत । एकाएकीं च ते रित ॥२॥
तुका ह्मणे जन । तयामध्यें येवढें भिन्न ॥३॥

. करितां देवार्चन । घरा आले संतजन ॥१॥
देव सारावे परते । संत पूजावे आरते ॥ध्रु.॥
शाळिग्राम विष्णुमूर्ती । संत हो का भलते याती ॥२॥
तुका ह्मणे संधी । अधिक वैष्णवांची मांदी ॥३॥

. ज्याची खरी सेवा । त्याच्या भय काय जीवा ॥१॥
करितां स्वामीसवें वाद । अधिक अधिक आनंद ॥ध्रु.॥
असावा तो धर्म । मग साहो जातें वर्म ॥२॥
वदे वाग्देवी । तुका विठ्ठली गौरवी ॥३॥

. देवें जीव धाला । संसार तो कडू झाला ॥१॥
ते चि येतील ढेंकर । आनंदाचे हरिहर ॥ध्रु.॥
वेधी आणिकांस । ऐसा जया अंगीं कस ॥२॥
तुका ह्मणे भुक । येणें न लगे आणीक ॥३॥

. नाम साराचें ही सार । शरणागत यमकिंकर ॥१॥
उतमातम । वाचे बोला पुरुषोत्तम ॥ध्रु.॥.
नाम जपतां चंद्रमौळी । नामें तरला वाल्हा कोळी ॥२॥
तुका म्हणे वर्णू काय । तारक विठोबाचे पाय ॥३॥

. गातों भाव नाही अंगीं । भूषण करावया जगीं ॥१॥
परि तूं पतितपावन । करीं साच हें वचन ॥ध्रु.॥.
मुखें ह्मणवितों दास । चित्तीं माया लोभ आस ॥५॥
तुका ह्मणे दावीं वेश । तैसा अंतरीं नाही लेश ॥३॥

. द्रव्य असतां धर्म न करी । नागविला राजद्वारीं ॥१॥
माय त्यासि व्याली जेव्हां । रांड सटवी नव्हती तेव्हां ॥ध्रु.॥.
कथाकाळीं निद्रा लागे । कार्मीं श्वानापरी जागे ॥२॥
भोग स्त्रियेसि देतां लाजे । वस्त्र दासीचें घेउनि निजे ॥३॥
तुका ह्मणे जाण । नर गाढवाहुनी हीन ॥४॥

. मुखें बोले ब्रह्मज्ञान । मनीं धनअभिमान ॥१॥
ऐशियाची करी सेवा । काय सुख होय जीवा ॥ध्रु.॥.
पोटासाठीं संत । झाले कलींत बहुत ॥२॥
विरळा ऐसा कोणी । तुका त्यासि लोटांगणी ॥३॥

एक वेळ प्रायश्चित्त । केलें चित्त मुंडण ॥१॥
अहंकारा नांवें दोष । त्याचें ओस पाडिले ॥ध्रु.॥
अनुतापें स्नानविधि । यज्ञसिद्धि देहहोम ॥२॥
जीवशिवा होतां चुका । तेथें तुका विनटला ॥३॥

त्रैलोक्य पाळितां उबगला नाही । आमचें त्या काई असे ओझें ॥१॥
पाषाणाचे पोटीं बैसला दर्दुर । तथा मुखीं चार कोण घाली ॥ध्रु.॥
पक्षी अजगर न करी संचित । तथासि अनंत प्रतिपाळी ॥२॥
तुका ह्मणे तथा भार घातलिया । उपेक्षीना दयासिंधु माझा ॥३॥

बोली मेंदाची बरवी असे । वाटे अंतरीं घालावे फांसे ॥१॥
कैसा वरिवरि दिसताहे चांग । नव्हे भाविक केवळ मांग ॥ध्रु.॥

टिळा टोपी माळा कंठीं । अंधारीं नेउनि चेंपी घांटी ॥२॥
तुका ह्यणे तो केवळ पुंड । त्याजवरी यमदंड ॥३॥

दोष पळती कीर्तनें । तुझ्या नामें संकीर्तनें ॥१॥
हें कां करुं आदरिलें । खोटें वचन आपुलें ॥ध्रु॥
तुझी पापा भीतां । आह्मां उपजावया चिंता ॥२॥
तुका ह्यणे सेवा । कळिकाळा जिंकी देवा ॥३॥

करा नारायणा । माझ्या दुःखाची खंडणा ॥१॥
वृत्ति राखा पायांपाशीं । वस्ती धरुनि मानसीं ॥ध्रु॥
पाळोनियां लळा । आतां पाववावें फळा ॥२॥
तुका ह्यणे दीनें । त्यांचा हरतिया सीण ॥३॥

मी तों दीनाहूनि दीन । माझा तूज अभिमान ॥१॥
मी तों आलों शरणागत । माझें करावें स्वहित ॥ध्रु॥
दिनानाथा कृपाळुवा । सांभाळावें आपुल्या नांवा ॥२॥
तुका ह्यणे आतां । भलें नव्हे मोकलितं ॥३॥

सुख वाटे तुझे वर्णितां पवाडे । प्रेम मिठी पडे वदनासी ॥१॥
व्याले दोन्ही पक्षी एका वृक्षावरी । आला दुराचारी पारधी तो ॥ध्रु॥
वृक्षाच्या माथां सोडिला ससाना । धनुष्यासि बाणा लाविले ॥२॥
तये काळीं तुज पक्षी आठविती । धांवें गा श्रीपती मायबापा ॥३॥
उडोनियां जातां ससाना मारील । बैसतां विंधील पारधी तो ॥४॥
एकोनियां धांवा तया पक्षियांचा । धरिला सर्पाचा वेश वेगीं ॥५॥
डंखोनि पारधी भुमीसि पाडिला । बाण तो लागला ससान्यासी ॥६॥
ऐसा तूं कृपाळु आपुलिया दासा । होसील कोंवसा संकटींचा ॥७॥
तुका ह्यणे तुझी कीर्ति त्रिभुवना । वेदाचिये वाणी वर्णवेना ॥८॥

नाही दुकळलों अन्ना । परि या मान जनार्दना ॥१॥
देव केला सकळसाक्षी । काळीं आणि शुध्दपक्षीं ॥ध्रु॥
भोगी भोगविता । बाळासवें तो चि पिता ॥२॥
कर्म अकर्म जळालें । प्रौढें तुका तें उरले ॥३॥

नाटाचे अभंग समाप्त

प्रथम नमन तुज एकदंता । रंगीं रसाळ वोडवीं कथा । मति सौरस करीं प्रबळता । जेणें फिटे आतां अंधकार ॥१॥
तुझिये कृपेचें भरितें । आणीक काय राहिलें तेथें । मारग सिध्दाच्यानि पंथें । पावविसी तेथें तूं चि एक ॥२॥
आरंभा आदि तुजें वंदन । सकळ करितां कारण । देव ऋषि मुनि आदिकरुन । ग्रंथ पुराण निर्माणी ॥३॥
काय वर्णू तुझी गती । एवढी कैची मज मती । दिनानाथ तुज ह्मणती । करी । करीं सत्य वचन हें चि आपुलें ॥४॥
मज वाहावतां मायेच्या पुरीं । बुडतां डोहीं भवसागरीं । तुज वांचुनि कोण तारी । पाव झडकरी तुका ह्मणे ॥५॥

प्रथमारंभीं लंबोदर । सकळ सिध्दींचा दातार । चतुर्भुज फरशधर । न कळे पार वर्णितां ॥१॥
तो देव नटला गौरीबाळ । पायीं बांधोनि घागऱ्या घोळ । नारदतुंबरसहित मेळ । सुटला पळ विघ्नांसी ॥२॥
नटारंभी थाटियला रंग । भुजा नाचवी हालवी अंग । सेंदुरविलेपनें चांग । मुगुटीं नाग मिरविला ॥३॥
जया मानवतीदेव ऋषि मुनी । पाहातां न पुरें डोळियां धनी । असुर जयाच्या चरणीं । आदीं अवसानां तो चि एक ॥४॥
सकळां सिध्दींचा दातार । जयाच्या रूपा नाहीं पार । तुका ह्मणे आमुचा दातार । भवसागर तारील हा ॥५॥

विठ्ठल आमचें जीवन । आगमनिगमाचें स्थान । विठ्ठल सिध्दीचें साधन । विठ्ठल ध्यानविसावा ॥१॥
विठ्ठल कुळींचें दैवत । विठ्ठल वित्त गोत । विठ्ठल पुण्य पुरुषार्थ । आवडे मात विठ्ठलाची ॥२॥
विठ्ठल विस्तारला जनीं । सप्त ही पाताळें भरुनी । विठ्ठल व्यापक त्रिभुवनीं । विठ्ठल मुनिमानसीं ॥३॥
विठ्ठल जीवाचा जिह्वाळा । विठ्ठल कृपेचा कोंवळा । विठ्ठल प्रेमाचा पुतळा । लावियेलें चाळा । विश्व विठ्ठलें ॥४॥
विठ्ठल बाप माय चुलता । विठ्ठल भगिनी आणि भ्राता । विठ्ठलेंविण चाड नाहीं गोता । तुका ह्मणे आतां नाहीं दुसरें ॥५॥

बरवा झाला वेवसाव । पावलों चिंतिला चि ठाव । दृढ पायीं राहिला भाव । पावला जीव विश्रांती ॥१॥
बरवा फळला शकुन । अवघा निवारिला सिण । तुमचें जालिया दुरुषण । जन्ममरण नाहीं आता ॥२॥
बरवें जालें आलों या ठाया । होतें संचित ठायींच पाया । देहभाव पालटली काया । पडली छाया ब्रह्मीची ॥३॥
जोडिलें न सरे हें धन । अविनाश आनंदघन । अमूर्तमूर्ति मधुसूदन । सम चरण देखियेले ॥४॥
जुनाट जुगादिचें नाणें । बहुता काळाचें ठेवणें । लोपलें होतें पारिखेपणें । ठावचळण चुकविला ॥५॥
आतां या जीवाचियासार्ती । न सुटे पडलिया मिठी । तुका ह्मणे सिणलों जगजेठी । न लगो दिठी दुसऱ्याची ॥६॥

मी तंव अनाथ अपराधी । कर्महीन मतिमंदबुद्धी । तुज म्यां आठविलें नाहीं कधीं । वाचे कृपानीधी मायबापा ॥१॥
नाहीं ऐकिलें गाडलें गीत । धरिली लाज सांडिलें हित । नावडे पुराण बैसले संत । केली बहुत परनिंदा ॥२॥
केला करविला नाहीं उपकार । नाहीं दया आली पीडितां पर । करू नये तो केला व्यापार । वाहिला भार कुटुंबाचा ॥३॥
नाही केलें तीर्थांचें भ्रमण । पाळिला पिंड करचरण । नाही संतसेवा घडलें दान । पूजावलोकन मुर्तीचें ॥४॥
असंगसंग घडले अन्याय । बहुत अधर्म उपाय । न कळे हित करावें तें काय । नये बोलूं आठवूं तें ॥५॥

आप आपण्या घातकर। शत्रु जालों मी दावेदार । तूं तंव कृपेचा सागर। उतरीं पार तुका ह्मणे ॥५॥

आतां पावन सकळ सुखें । खादलें कदा तें नखें । अवघे सरलें पारिखें । सकळ देखें माहियरें ॥१॥
जवळी विठ्ठल रखुमाई । बहिणी बंधु बाप आई । सकळ गोताची च साई । पारिखें काई ऐसें नेणिजे ॥२॥
जगदाकारीं जाली सत्ता । वारोनी गेली पराधीनता । अवघे आपुलें चि आतां । लाज आणि चिंता दुःहावली ॥३॥
वावरे इच्छा वसे घरीं । आपुले सत्तेचे माहेरीं । करवी तैसें आपण करी । भीड न घरी चुकल्याची ॥४॥
सोसिला होता सासुरवास। बहुतांचा बहुत दिवस । बहु कामें पुरविला सोस । आतां उदास आपुल्यातें ॥५॥
करिती कवतुक लाडें । मज बोलविती कोडें । मायबाप उत्तरें गोडें । बोले बोबडें पुढें तुका ॥६॥

सर्वसुखाचिया आशा जन्म गेला । क्षण मुक्ती यत्न नाहीं केला । हिंडतां दिशा सीण पावला । मायावेष्टिला जीव माझा ॥
१॥

माझें स्वहित नेणती कोणी । कांहीं न करितां मजवांचुनी । स्वजन तंव सुखमांडणी । नेणती कोणी आदि अंत ॥१॥
काय सांगों गर्भीची यातना । मज भोगितां नारायणा । मांस मळ मूत्र जाणा । तुज क्षणक्षणा ध्यात असें ॥२॥
मज चालतां प्रयाणकाळीं । असतां न दिसती जवळी । मृत्तिके मृत्तिका कवळी । एकले मेळीं संचिताचे ॥३॥
आतां मज ऐसें करीं गा देवा । कांहीं घडे तुझी चरणसेवा । तुका विनवीतसे केशवा । चालवीं दावा संसारें ॥४॥

अगा ए सावळ्या सगुणा । गुणनिधिनाम नारायणा । आमची परिसा विज्ञापना । सांभाळी दीना आपुलिया ॥१॥
बहु या उदराचे कष्ट । आह्मांसि केलें कर्मभ्रष्ट । तुमची चुकविली वाट । करीं वटवट या निमित्त्यें ॥२॥
जालों पांगिला जनासी । संसाराची आंदणी दासी । न कळे कधीं सोडविसी । दृढपार्शीं बहु बांधलों ॥३॥
येथें तों नये आठव कांहीं । विसावा तो क्षण एक नाहीं । पडिलों आणिके प्रवाहीं । हित तों कांहीं दिसे चि ना ॥४॥
जीवित्व वेचलों वियोगें । हिंडतां प्रवास वाउगें । कांहीं व्याधि पीडा रोगें । केलिया भोगें तडातोडी ॥५॥
माझा मीं च जालों शत्रु । कैचा पुत्र दारा कैचा मित्रु । कासया घातला पसरु । अहो जगद्गुरु तुका ह्मणे ॥६॥

आतां मज धरवावी शुद्धि । येथुनी परतवावी बुद्धि । घ्यावें सोडवुनि कृपानिधि । सांपडलों संधीं काळचक्रीं ॥१॥
करिशील तरि नव्हे काई । राईचा डोंगर पर्वत राई । आपुले करुणेची खाई । करीं वो आई मजवरी ॥२॥
मागील काळ अज्ञानपणें । सरला स्वभावे त्या गुणें । नेणे आयुष्य जालें उणें । पुढील पेणें अंतरलें ॥३॥
आतां मज वाटतसे भय । दिवसेंदिवस चालत जाय । येथें म्या येउनि केलें काय । नाहीं तुझे पाय आठविले ॥४॥
करुनि अपराध क्षमा । होतील केले पुरुषोत्तमा । आपुले नामीं घ्यावा प्रेमा । सोडवीं भ्रमापासुनिया ॥५॥
हृदय वसो तुमच्या गुणीं । ठाव हा पायापें चरणीं । करूं हा रस सेवन वाणी । फिटे तों धणी तुका ह्मणे ॥६॥

जेणें हा जीव दिला दान । तयाचें करीन चिंतन । जगजीवन नारायण । गाईन गुण तयाचे ॥१॥
जो या उभा भीवरेच्या तिरीं । कट धरुनियां करीं । पाउलें सम चि साजिरीं । अंतरीं धरोनि राहेन ॥२॥

जो या असुरांचा काळ । भक्तजनप्रतिपाळ । खेळे हीं लाघवें सकळ । तयाच्या भाळ पायांवरी ॥२॥
जो या गोपाळांच्या मेळीं । खेळु खेळे वनमाळी । रसातळा नेला बळी । राहे पाताळीं स्वामी माझा ॥३॥
जो हा लावण्यपुतळा । जयाचे अंगीं सकळ कळा । जयाचे गळां वैजयंतीमाळा । तया वेळोवेळां दंडवत ॥४॥
जयाचे नाम पाप नासी । लक्ष्मी ऐसी जयाची दासी । जो हा तेजोपुंज्यरासी । सर्वभावं त्यासि तुका शरण ॥५॥

काय मी उध्दार पावेन । काय कृपा करील नारायण । ऐसें तुझी सांगा संतजन । करा समाधान चित्त माझे ॥१॥
काय हें खंडईल कर्म । पारुषतील धर्माधर्म । कासयानें तें कळे वर्म । ह्मणउनी श्रम वाटतसे ॥२॥
काय हो स्थिर राहेल बुध्दी । कांहीं अरिष्ट न येल मधीं । धरिली जाईल ते शुध्दी । शेवट कधीं तो मज न कळे ॥२॥
काय ऐसें पुण्य होईल गांठीं । घालीन पायीं देवाचे मिठी । मज तो कृवाळील जगजेठी । दाटइन कंठीं सद्गदित ॥३॥
काय हे निवतील डोळे । सुख तें देखोनी सोहळे । संचित कैसें तें न कळे । होतील डोहळे वासनेसी ॥४॥
ऐसी चिंता करीं सदा सर्वकाळ । रात्रिदिवस तळमळ । तुका ह्मणे नाहीं आपुलें बळ । जेणें फळ पावें निश्चयेंसी ॥५॥

तूंचि अनाथाचा दाता । दुःख मोह नासावया चिंता । शरण आलों तुज आतां । तारीं कृपावंता मायबापा ॥१॥
संतसंगति देई चरणसेवा । जेणें तुझा विसर न पडावा । हा च भाव माझिया जीवा । पुरवीं देवा मनोरथ ॥२॥
मज भाव प्रेम देई कीर्ती । गुण नाम वर्णावया स्तुती । विघ्नां सोडवूनि हातीं । विनंती माझी परिसावी हे ॥३॥
आणीक कांहीं नाहीं मागणें । सुखसंपत्तिराज्यचाड धन । सांकडें न पडे तुज जेणें । दुजें भक्तीविण मायबापा ॥४॥
जोडोनियां कर पायीं ठेवीं माथा । तुका विनवी पंढरिनाथा । रंगीं वोडवावी रंगकथा । पुरवीं व्यथा मायबापा ॥५॥

संदरीं हें देवी दैवतें । कोण तीं पुजी भुतेंकेतें । आपुल्या पोटा जीं रडतें । मागती शितें अवदान ॥१॥
आपुले इच्छे आणिकां पीडी । काय तें देईल बराडी । कळों ही आली तयाची जोडी । अल्प रोकडी बुद्धि अधरा ॥
धु.॥
दासीचा पाहुनरउखतें । धणी देईल आपुल्या हातें । करुणाभाषणउचितें । हें तों रितें सतंत शक्तिहीन ॥२॥
काय तें थिल्लरीचें पाणी । ओठ न भिजे फिटे धणी । सीण तरीं आदीं आवसानां । क्षोभे पुरश्चरणीं दिलें फळ ॥३॥
विलेपनें बुजविती तोंड । भार खोल वाहाती उदंड । करविती आपणयां दंड । ऐसियास भांड ह्मणे देव तो ॥४॥
तैसा नव्हे नारायण । जगव्यापक जनार्दनष । तुका ह्मणे त्याचें करा चिंतन । वंदूं चरण येती सकळें ॥५॥

विषयओढीं भुलले जीव । आतां यांची कोण करील कींव । नुपजे नारायणीं भाव । पावोनि ठाव नरदेह ॥१॥
कोण सुख धरोनि संसारीं । पडोनि काळाचे आहारीं । माप या लागलें शरीरीं । जालियावरी सळे ओढिती ॥२॥
बापुडीं होतील सेवटीं । आयुष्यासर्वें जालिया तुटी । भोगिले मागें पुढे ही कोटी । होईल भेटी जन्मासी ॥२॥
जंतिली घाणां बांधोनि डोळे । मागें जोडी आर तेणेंही पोळे । चालिलों किती तें न कळे । दुःखें हारंबळे भूकतान ॥३॥
एवढें जयाचें निमित्त । प्रारब्ध क्रियमाण संचित । तें हें देह मानुनि अनित्य । न करिती नित्य नामस्मरण ॥४॥
तुका ह्मणे न वेंचतां मोल । तो हा यासि महाग विव्ठल । वेंचितां फुकाचे चि बोल । केवढें खोल अभागिया ॥५॥

आले हो संसारा तुह्मी एक करा । मुक्तिमार्ग हळू चि धरा । काळदंड कुंभयातना थोरा । कां रे अघोरा देखसी ना ॥१॥
नाहीं त्या यमासि करुणा । बाहेर काढितां कुडी प्राणा । ओढाळ सांपडे जें धान्या । चोर यातना धरिजेतां ॥२॥
नाहीं दिलें पावडल कैसा । चालतां पंथ तेणें वळसा । नसेल ठाउकें ऐकतो कैसा । नेती बंद जैसा धरोनियां ॥३॥
क्षण एक नागीवा पार्यीं । न चलवे तया करितां कांहीं । वोढितां कांटवणा सोई । अग्निस्तंभीं बाही कवटाळविती ॥४॥
देखोनि अंगें कांपती । तये नदीमाजी चालविती । लागे ठाव न लगे बुडविती । वरि मारिती यमदंड ॥५॥
तानभूक न साहावे वेळ । तो राखिती कितीएक काळ । पिंड पाळूनि कैसा सीतळ । तो तप्तभूमीं ज्वाळ लोळविती ॥
६॥
ह्मणउनी करा कांहीं सायास । व्हावेल तर व्हा रे उदास । करवेल तर करा नामघोष । सेवा भक्तिरस तुका ह्मणे ॥७॥

न बोलसी तें ही कळलें देवा । लाजसी आपुलिया नांवा । तुज मी नाहीं घालीत गोवा । भीड केशवा कासयाची ॥१॥
उतरीं आपुला हा पार । मजशीं बोलोनि उत्तर । माझा तुज नव्हे अंगीकार । मग विचार करीन मी ॥२॥
दात्या आणि मागत्यासी । धर्मनीति तरी बोलिली ऐसी । यथानशक्ति टाकेल तैसी । बाधी दोघांसी विन्मुखता ॥३॥
ह्मणोनि करितों मी आस । तुझिया वचनाची वास । धीर हा करुनि सायास । न टळें नेमास आपुलिया ॥४॥
तुझें म्यां घेतल्या वांचून । न वजें एथूनि वचन । हा चि माझा नेम सत्य जाण । आहे नाहीं ह्मणे तुका ह्मणे ॥५॥

आतां मी न पडें सायासीं । संसारदुःखाचिये पार्शीं । शरण रिघेन संतांसी । ठाव पायांपार्शीं मागेन त्यां ॥१॥
न कळे संचित होतें काय । कोण्या पुण्यें तुझे लाधती पाय । आतां मज न विसंबें माय । मोकलूनि धाय विनवीतसें ॥
२॥

बहुत जाचलों संसारें । मोहमायाजाळाच्या विखारें । त्रिगुण येतील लहरें । तेणें दुःखें थोरें आक्रंदलों ॥३॥
आणीक दुःखें सांगों मी किती । सकळ संसारस्थिती । न साहे पाषाण फुटती । भय चित्तीं कांप भरलासे ॥४॥
आतां मज न साहवे सर्वथा । संसारगंधीची हे वार्ता । जालों वेडा असोनि जाणता । पावें अनंता तुका ह्मणे ॥५॥

आतां तुज कळेल तें करीं । तारिसी तरि तारीं मारीं । जवळी अथवा दुरी धरीं । घाली संसारीं अथवा नको ॥१॥
शरण आलों नेणतपणें । भाव आणि भक्ति कांहीं च नेणें । मतिमंद सर्वज्ञानें । बहु रंक उणें रंकाहुनी ॥२॥
मन स्थिर नाहीं माझिये हातीं । इंद्रियें धांवतां नावरती । सकळ खुंटलिया युक्ती । शांति निवृत्ति जवळी नाहीं ॥३॥
सकळ निवेदिला भाव । तुझिये पार्यीं ठेविला जीव । आतां करीं कळे तो उपाव । तूं चि सर्व ठाव माझा देवा ॥४॥
राहिलों धरुनि विश्वास । आधार नेटीं तुझी कास । आणीक नेणें मी सायास । तुका ह्मणे यास तुझें उचित ॥५॥

देवा तूं कृपाकरुणासिंधु । होसी मायबाप आमचा बंधु । जीवनसिद्धि साधनसिंधु । तोडिसी भवबंधु काळपाश ॥१॥
शरणागता वज्रपंजर । अभयदाना तूं उदार । सकळां देवां तूं अगोचर । होसी अविकार अविनाश ॥२॥
भागली स्तुति करितां फार । तेथें मी काय तें गव्हार । जाणावया तुझा हा विचार । नको अंतर देऊं आतां ॥३॥
नेणें भाव परि ह्मणवीं तुझा । नेणें भक्ति परि करितों पूजा । आपुल्या नामाचिया काजा । तुज केशीराजा लागे धांवणें ॥

३॥

तुझिया बळें पंढरीनाथा । जालों निर्भर तुटली व्यथा । घातला भार तुझिया माथां। न भीं सर्वथा तुका ह्मणे ॥४॥

कोण सुख धरोनि संसारीं । राहों सांग मज बा हरी । अवघ्या नाशिवंता परी । थिता दुरी अंतरसी ॥१॥
प्रथम केला गभाअ वास । काय ते सांगावे सायास । दुःख भोगिलें नव ही मास । आलों जन्मास येथवरी ॥२॥
बाळपण गेलें नेणतां । तारुण्यदशे विषयव्यथा । वृद्धपणीं प्रवर्तली चिंता । मरें मागुता जन्म धरीं ॥३॥
क्षण एक तो ही नाहीं विसावा । लक्ष चौऱ्याशीं घेतल्या धांवा ।
भोवंडिती पाठीं लागल्या हांवा । लागो आगी नांवा माझ्या मीपणा ॥४॥
आतां पुरे ऐसी भरोवरी । रंक होऊनि राहेन द्वारीं । तुझा दास मी दीन कामारी। तुका ह्मणे करीं कृपा आतां ॥५॥

सुख या संतसमागमें । नित्य दुनावे तुझिया नामें । दहन होती सकळ कर्में । सर्वकाळ प्रेमें डुलतसों ॥१॥
ह्मणोनि नाहीं कांहीं चिंता । तूं चिं आमचा मातापिता । बहिणी बंधु आणि चुलता । आणिकां गोतां सर्वाठारीं ॥२॥
ऐसा हा कळला निर्धार । मा माझा तुज न पडे विसर । अससी देऊनियां धीर । बाहय अभ्यंतर मजजवळा ॥३॥
दुःख तें कैसें नये स्वप्नासी । भुक्तिमुक्ति जाल्या कामारी दासी । त्यांचें वर्म तूं आह्मांपाशीं । सुखें राहिलासी प्रेमाचिया ॥४॥
जेथें तुझ्या कीर्तनाचा घोष । जळती पापें पळती दोष । काय तें उणें आह्मां आनंदास । सेवूं ब्रह्मरस तुका ह्मणे ॥५॥

देवा तूं आमचा कृपाळ । भक्तिप्रतिपाळ दीनवत्सळ । माय तूं माउली स्नेहाळ । भार सकळ चालविसी ॥१॥
तुज लागली सकळ चिंता । राखणें लागे वांकडें जातां । पुडती निरविसी संतां । नव्हे विसंबतां धीर तुज ॥२॥
आह्मां भय चिंता नाहीं धाक जन्म मरण कांहीं एक । जाला इहलोकीं परलोक । आलें सकळैकवैकुंठ ॥३॥
न कळे दिवस कीं राती । अखंड लागलीसे ज्योती । आनंदलहरीची गती । वर्णू कीर्ती तया सुखा ॥४॥
तुझिया नामाचीं भूषणें । तों यें मज लेवविलीं लेणें । तुका ह्मणे तुझियान गुणें । काय तें उणें एक आह्मां ॥५॥

न पवे सन्निध वाटते चिंता । वरि या बहुतांची सत्ता । नुगवे पडत जातो गुंता । कर्मा बळिवंता सांपडलों ॥१॥
बहु भार पडियेला शिरीं । मी हें माझें मजवरी । उघडया नागविलों चोरीं । घरिच्याघरीं जाणजाणतां ॥२॥
तुज मागणें इतुलें आतां । मज या निरवावें संतां । जाला कंठस्फोट आळवितां । उदास आतां न करावें ॥३॥
अति हा निकट समय । मग म्यां करावें तें काय । दिवस गेलिया टाकईल छाया । उरईल हाय रातिकाळीं ॥४॥
होईल संचिताची सत्ता । अंगा येईल पराधीनता । ठाव तो न दिसे लपतां । बहुत चिंता प्रवर्तली ॥५॥
ऐसी या संकटाची संधी । धांव घालावी कृपानिधी । तुका ह्मणे माझी बळबुद्धी । सकळ सिध्दी पाय तुझे ॥६॥

आतां धर्माधमाअ कांहीं उचित । माझें विचारावें हित । तुज मी ठाउका पतित । शरणागत परि जालों ॥१॥
येथें राया रंका एकी सरी । नाहीं भिन्नाभिन्न तुमच्या घरीं । पावलों पाय भलत्या परी । मग बाहेरी न घालावें ॥२॥

ऐसें हें चालत आलें मागें । नाहीं मी बोलत वाउगें । आपुलिया पडिल्या प्रसंगें । कीर्ति हे जगे वाणिजेते ॥२॥
घालोनियां माथां बैसलों भार । सांडिला लौकिक वेव्हार । आधीं हे विचारिली थार । अविनाश पर पद ऐसें ॥३॥
येथें एक वर्म पाहिजे धीर । परि म्यां लेखिलें असार । देह हें नाशिवंत जाणार । धरिलें सार नाम तुझें ॥४॥
केली आराणुक सकळां हातीं । धरावें धरिलें तें चितीं । तुका ह्मणें सांगितलें संतीं । देई अंतीं ठाव मज देवा ॥५॥

बरवें झालें आलों जन्मासी । जोड जोडिली मनुष्य देहा ऐसी । महा लाभाची उत्तम रासी । जेणें सुखासी पात्र होइजे ॥
१॥

दिलीं इंद्रियें हात पाय कान । डोळे मुख बोलावया वचन । जेणें तूं जोडसी नारायण । नासे जीवपण भवरोग ॥ध्रु॥
तिळेंतीळ पुण्य सांचा पडे । तरि हें बहुतां जन्मीं जोडे । नाम तुझें वाचेसी आतुडे । समागम घडे संतांचा ॥२॥
ऐसिये पावविलों ठायीं । आतां मी कांई होऊं उतराई । येवढा जीव ठेवीन पायीं । तूं माझे आई पांडुरंगे ॥३॥
फेडियेला डोळ्यांचा कवळ । धुतला गुणदोषांचा मळ । लावून स्तनीं केलों सीतळ । निजविलों बाळ निजस्थानीं ॥
४॥

नाहीं या आनंदासी जोडा । सांगतां गोष्टी लागती गोडा । आला आकारा आमुच्या चाडा । तुका ह्मणे भिडा भक्तीचिया ॥
५॥

अल्प भाव अल्प मती । अल्प आयुष्य नाहीं हातीं । अपराधाची वोळिलों मूर्ती । अहो वेदमूर्ती परियेसा ॥१॥
किती दोषा देऊं परिहार । गुणदोषें मळिलें अंतर । आदि वर्तमान भविष्याकार । गेला अंतपार ऐसें नाहीं ॥ध्रु॥
विविध कर्म चौऱ्याशी फेरा । त्रिविध भोग या शरीरा । कर्मकोठार पांजरा । जन्मजरामरणसांटवण ॥२॥
जीवा नाहीं कुडीचें लाहातें । यें भिन्न पंच भूतें । रचतें खचतें संचितें । असार रितें फलकट ॥३॥
पुत्र पत्नी सहोदर । मायबाप गोताचा पसर । मिळतां काष्ठें लोटतां पूर । आदळीं दूर होती खलाळीं ॥४॥
ह्मणोनि नासावें अज्ञान । इतुलें करीं कृपादान । कृपाळु तूं जनार्दन । धरुनि चरण तुका विनवी ॥५॥

ऐसी हे गर्जवूं वैखरी । केशव मुकुंद मुरारी । राम कृष्ण नामें बरीं । हरी हरी दोष सकळ ॥१॥
जनार्दना जगजीवना । विराटस्वरूपा वामना । महदादि मधुसूदना । भवबंधना तोडितिया ॥ध्रु॥
चक्रपाणी गदाधरा । असुरमर्दना वीर्यवीरा । सकळमुगुटमणि शूरा । अहो दातारा जगदानिया ॥२॥
मदनमूर्ती मनमोहना । गोपाळगोपिकारमणा । नटनाटयकौशल्य कान्हा । अहो संपन्ना सर्वगुणें ॥३॥
गुणवंता आणि निर्गुणा । सर्वसाक्षी आणि सर्वजाणा । करोनि अकर्ता आपणा । नेदी अभिमाना आतळों ॥४॥
कासयानें घडे याची सेवा । काय एक समर्पिवें या देवा । वश्य तो नव्हे वांचुनि भावा । पाय जीवावेगळे न करी तुका ॥
५॥

होतों तें चिंतीत मानसीं । नवस फळले नवसीं । जोडिते नारायणा ऐसी । अविट ज्यासी नाश नाहीं ॥१॥
धरिले जीवीं न सोडीं पाय । आलें या जीवित्वाचें काय । कै हें पाविजेती ठाय । लाविली सोय संचितानें ॥ध्रु॥
मज तों पडियेली होती भुली । चित्ताची अपसव्य चाली । होती मृगजळें गोवी केली । दृष्टि उघडली बरें जालें ॥२॥

आतां हा सिध्दि पावो भाव । मध्ये चांचल्यें न व्हावा जीव । ऐसी तुह्यां भाकीतसें कींव । कृपाळुवा जगदानिया ॥३॥
कळों येतें आपुले बुध्दी । ऐसें तों न घडतें कधीं । केवढे आघात ते मधीं । लज्जा रिध्दी उभी आड ठाके ॥४॥
कृपा या केली संतजनीं । माझी अळंकारिली वाणी । प्रीति हे लाविली कीर्तनीं । तुका चरणीं लोळतसे ॥५॥

तुझिया पार नाहीं गुणां । माझी अल्प मति नारायणा । भवतारका जी सुजाणा । एक विज्ञापना पायांपाशीं ॥१॥
काय जाणावें म्यां दीनें । तुझिये भक्तीचीं लक्षणें । धड तें तोंड धोऊं नेणें । परि चिंतनें काळ सारीं ॥२॥
न लवीं आणीक कांहीं पिसें । माझिया मना वायां जाय ऐसें । चालवीं आपुल्या प्रकाशें । हातीं सरिसें धरोनियां ॥२॥
तुज समर्पिली काया । जीवें भावें पंढरीराया । सांभाळीं समविषम डाय । करीं छाया कृपेची ॥३॥
चतुर तरीं चतुरां रावो । जाणता तरीं जीवांचा जीव । न्यून तो कोण एक ठाव । आरुष भाव परि माझा ॥४॥
होतें तें माझें भांडवल । पायांपें निवेदिले बोल । आदरा ऐसें पाविजे मोल । तुका ह्मणे साच फोल तूं जाणसी ॥५॥

कां हो माझा मानियेला भार । ऐसा दिसे फार । अनंत पावविलीं उध्दार । नव्हे चि थार मज शेवटीं ॥१॥
पाप बळिवंत गाढें । तुज ही राहों सकतें पुढें । मागील कांहीं राहिलें ओढें । नवल कोडें देखियेलें ॥२॥
काय मानिती संतजन । तुमचें हीनत्ववचन । कीं वृध्द जाला नारायण । न चले पण आधील तो ॥३॥
आतां न करावी चोरी । बहुत न धरावें दुरी । पडदा काय घरच्याघरीं । धरिलें दुरी तेव्हां धरिलें ॥४॥
नको चाळवूं अनंता । कासया होतोसि नेणता । काय तूं नाहीं धरीत सत्ता । तुका ह्मणे आतां होई प्रगट ॥५॥

मज ते हांसतील संत । जींहीं देखिलेती मूर्तिमंत । ह्मणोनि उद्वेगलें चित्त । आहा च भक्त ऐसा दिसें ॥१॥
ध्यानीं म्या वणविति कैसे । पुढें एकीं स्तुति केली असे । तेथूनि जीव निघत नसे । ऐसिये आश लागलोंसें ॥२॥
कासया पाडिला जी धडा । उगा चि वेडा आणि वांकडा । आह्यां लेंकरांसि पीडा । एक मार्गे जोडा दुसऱ्याचा ॥२॥
सांगा कोणाचा अन्याय । ऐसें मी धरीतसें पाय । तूं तंव सम चि सकळां माय । काय अन्याय एक माझा ॥३॥
नये हा जरी कारणा । तरी कां व्यालेति नारायणा । वचन द्यावें जी वचना । मज अज्ञाना समजावीं ॥४॥
बहुत दिवस केला बोभाट । पाहातां श्रमलों ते वाट । तुका ह्मणे विस्तारलें ताट । काय वीट आला नेणों स्वामी ॥५॥

बरें जालें आजिवरी । नाहीं पडिलों मृत्याचे आहारीं । वांचोन आलों एथवरी । उरलें तें हरी तुह्यां समर्पण ॥१॥
दिला या काळें अवकाश । नाहीं पावलें आयुष्य नाश । कार्या कारण उरलें शेष । गेलें तें भूस जावो परतें ॥२॥
बुडणें खोटें पावतां थडी । स्वप्नीं जाली ओढाओढी । नासली जागृतीची घडी । साच जोडी शेवटीं गोड घास ॥२॥
तुह्यासि पावविली हाक । तेणें निरसला धाक । तुमचें भातें हें कवतुक । जे शरणागत लोक रक्षावे ॥३॥
रवीच्या नावें निशीचा नाश । उदय होतां चि प्रकाश । अतां कैचा आह्यां दोष । तूं जगदीश कैवारी ॥४॥
आतां जळो देह सुख दंभ मान । न करीं याचें साधन । तूं जगदादि नारायण । आलों शरण तुका ह्मणे ॥५॥

आतां माझा नेणों परतों भाव । विसावोनि पायीं ठेविला जीव । सकळां लाभांचा हा ठाव । ऐसा वाव जाला चित्ताठायीं

॥१॥

भांडवल गांठी तरि विश्वास । जालों तों जालों निश्चय दास । न पाहें मागील ते वास । पुढती सोस सेवेचा ची ॥१॥
आहे तें निवेदिलें सर्व । मी हें माझें मोडियला गर्व । अकाळीं काळ अवघें पर्व । जाला भरवसा कृपेलाभाचा ॥२॥
वेव्हारीं वेव्हारा अनंत । नाहीं यावांचुनी जाणत । तरी हें समाधान चित्त । लाभहानी नाहीं येत अंतरा ॥३॥
करुनि नातळों संसारा । अंग भिन्न राखिला पसारा । कळवळा तो जीवनीं खरा । बीजाचा थारा दुरी आघात ॥४॥
बहु मतापासूनि निराळा । होऊनि राहिलों सोंवळा । बैसल्या रूपाचा कळवळा । तुका ह्याने डोळां लेइलों तें ॥५॥

तुळसीमाळा घालुनी कंठीं । उभा विटेवरी जगजेठी । अवलोकोनि पुंडलीका दृष्टी । असे भीमातटीं पंढरीनाथ ॥१॥
भुक्तिमुक्ति जयाच्या कामारी । रिध्दिसिध्दि वोळगती द्वारीं । सुदर्शन घरटी करी । काळ कांपे दुरी धाकें तया ॥२॥
जगज्जननी असे वाम भागीं । भीमकी शोभली अर्धांगीं । जैसी विद्युल्लता झमके मेघीं । दुरुषणें भंगी महा दोष ॥३॥
सुखसागर परमानंदु । गोपीगोपाळां गोधनां छंदु । पक्षिश्वापदां जयाचा वेधु । वाहे गोविंदु पांवा छंदें ॥४॥
मुखमंडित चतुर्भुजा । मनमोहना गरुडध्वजा । तुका ह्याने स्वामी माझा । पावे भक्तिकाजा लवलाही ॥५॥

हातींचें न संडावें देवें । शरण आलों जीवें भावें । आपुलें ऐसें ह्याणावें । करितों जीवें निंबलोण ॥१॥
बैसतां संतांचे पंगती । कळों आलें कमळापती । आपुलीं कोणी च नव्हती । निश्चय चित्तीं दृढ जाला ॥१॥
येती तुझिया भजना आड । दाविती प्रपंचाचें कोड । कनिष्ठीं रुचि ठेऊनि गोड । देखत नाड कळतसे ॥२॥
मरती मेलीं नेणों किती । तो चि लाभ तयाचे संगती । ह्याणोनि येतों काकुलती । धीर तो चित्तीं दृढ द्यावा ॥३॥
सुखें निंदोत हे जन । न करीं तयांशीं वचन । आदिपिता तूं नारायण । जोडी चरण तुमचे तें ॥४॥
आपलें आपण न करूं हित । करूं हें प्रमाण संचित । तरी मी नष्ट चि पतित । तुका ह्याने मज संत हांसती ॥५॥

बरवें जालें लागलों कारणीं । तुमचे राहिलों चरणीं । फेडीन संतसंगती धणी । गर्जइल गुणीं वैखरी ॥१॥
न वंचें शरीर सेवेसी । काया वाचा आणि मनेसीं । जालों संताची अंदणी दासी । केला याविशीं निर्धार ॥१॥
जीवनीं राखिला जिव्हाळा । जालों मी मजसी निराळा । पंचभूतांचा पुतळा । सहज लीळा वर्ततसे ॥२॥
जयाचें जया होईल ठावें । लाहो या साधियेला भावें । ऐसें होतें राखिलें जीवें । येथूनि देवें भोवहुनी ॥३॥
आस निरसली ये खेपे । अवघे पंथ जाले सोपे । तुमचे दीनबंधु कृपें । दुसरें कांपे सत्ताधाकें ॥४॥
अंकिले पणें आनंदरूप । आतळों नये पुण्यपाप । सारुनि ठेविले संकल्प । तुका ह्याने आपें आप एकाएकीं ॥५॥

अवघ्या दशा येणें साधती । मुख्य उपासना सगुणभक्ती । प्रगटे हृदयींची मूर्ती । भावशुध्दि जाणोनियां ॥१॥
बीज आणि फळ हरींचे नाम । सकळ पुण्य सकळ धर्म । सकळां कळांचें हे वर्म । निवारी श्रम सकळ ही ॥१॥
जेथें कीर्तन हें नामघोष । करिती निर्लज्ज हरीचे दास । सकळ वोथंबले रस । तुटती पाश भवबंधाचे ॥२॥
येती अंगा वसती लक्षणें । अंतरीं देवें धरिलें ठाणें । आपण चि येती तयाचा गुण । जाणें येणें खुंटे वस्तीचें ॥३॥
न लगे सांडावा आश्रम । उपजले कुळींचे धर्म । आणीक न करावे श्रम । एक पुरे नाम विठोबाचें ॥४॥
वेदपुरुष नारायण । योगियांचें ब्रह्म शून्य । मुक्ता आत्मा परिपूर्ण । तुका ह्याने सगुण भोळ्या आह्वां ॥५॥

श्रीअनंता मधुसूदना । पद्मनाभा नारायणा । जगव्यापका जनार्दना । आनंदघना अविनाशा ॥१॥
सकळदेवा आदिदेवा । कृपाळुवा जी केशवा । महा महानुभवा । सदाशिवा सहजरूपा ॥ध्रु.॥
चक्रधरा विश्वंभरा । गरुडध्वजा करुणाकरा । सहस्रपादा सहस्रकरा । क्षीरसागरा शेषशयना ॥२॥
कमलनयना कमलापती । कामिनीमोहना मदनमूर्ती । भवतारका धरित्या क्षिती । वामनमूर्ती त्रिविक्रमा ॥३॥
अगा ये सगुणा निर्गुणा । जगज्जनित्या जगज्जीवना । वसुदेवदेवकीनंदना । बाळरांगणा बाळकृष्णा ॥४॥
तुका आला लोटांगणी । मज ठाव द्यावा जी चरणीं । हे चि करीतसें विनवणी । भवबंधनीं सोडवावे ॥५॥

आतां येणें बळें पंढरीनाथ । जवळी राहिला तिष्ठत । पाहातां न कळे जयाचा अंत । तो चि हृदयांत घालूं आतां ॥१॥
विसरोनि आपुला देहपणभाव । नामें चि भुलविला पंढरीराव । न विचारी याती कुळ नांव । लागावया पाव संतांचे ॥२॥
बरें वर्म आलें आमुच्या हातां । हिंडावें धुंडावें न लगतां । होय अविनाश सहाकारी दाता । चतुर्भुज संता परि धाकें ॥
३॥
होय आवडी सानें थोर । रूप सुंदर मनोहर । भक्तिप्रिय लोभापर । करी आदर याचकपणें ॥४॥
तें वर्म आलें आमुच्या हाता । ह्यणोनि शरण निघालों संतां । तुका ह्यणे पंढरीनाथा । न सोडी आतां जीवें भावें ॥५॥

माझा तंव खुंटला उपाव । जेणें तुझे आतुडती पाव । करूं भक्ति तरि नाहीं भाव । नाहीं हातीं जीव कवणेविशीं ॥१॥
धर्म करूं तरि नाहीं चित्त । दान देऊं तरि नाहीं वित्त । नेणें पुजों ब्राह्मण अतीत । नाहीं भूतदया पोटा हातीं ॥२॥
नेणें गुरुदास्य संतसेवन । जप तप अनुष्ठान । नव्हे वैराग्य वनसेवन । नव्हे दमन इंद्रियांसी ॥३॥
तीर्थ करूं तरि मन नये सर्वें । व्रत करूं तरि विधि नेणें स्वभावें । देव जरि आहे ह्यणों मजसर्वें । तरि आपपरावें न वंचे ॥४॥
ह्यणोनि जालों शरणागत । तुझा दास मी अंकित । यास कांहीं न लगे संचित । जालों निश्चित तुका ह्यणे ॥५॥

तरि म्यां आळवावे कोणा । कोण हे पुरवील वासना । तुजवांचूनि नारायणा । लावी स्तना कृपावेंते ॥१॥
आपुला न विचारी सिण । न धरीं अंगसंगें भिन्न । अंगीकारिलें राखें दीन । देई जीवदान आवडीचें ॥ध्रु.॥
माझिये मनासिहे आस । नित्य सेवावा ब्रह्मरस । अखंड चरणींचा वास । पुरवीं आस याचकाची ॥२॥
माझिया संचिताचा ठेवा । तेणें हे वाट दाविली देवा । एवढ्या आदराचा हेवा । मार्गे सेवादान आवडीनें ॥३॥
आळवीन करुणावचनीं । आणीक गोड न लगे मनीं । निद्रा जागृती आणि स्वप्नीं । धरिलें ध्यानीं मनीं रूप ॥४॥
आतां भेट न भेटतां आहे । किंवा नाहीं ऐसें विचारुनि पाहें । लागला झरा अखंड आहे । तुका ह्यणे साहे केलें अंतरीं ॥५॥

हें चि भवरोगाचें औषध । जन्म जरा तुटे व्याध । आणीक कांहीं नव्हे बाध । करील वध षड्वर्गा ॥१॥
सांवळें रूप ल्यावें डोळां । सा चौ अठरांचा गोळा । पदर लागों नेदी खळा । नाममंत्रमाळा विष्णुसहस्र ॥ध्रु.॥

भोजना न द्यावें अन्न । जेणें चुके अनुपान । तरीं च घेतल्याचा गुण । होईल जाण सत्य भाव ॥२॥
नये निघों आपुलिया घरा । बाहेर लागों नये वारा । बहु बोलणें तें सारा । संग दुसरा वर्जावा ॥३॥
पास तें एक द्यावें वरी । नवनीताची होईल परी । होईल गुसळिलें तें निवारी । सार भीतरी नाहीं तया ॥४॥
न्हायें अनुतापीं पांघरें दिशा । स्वेद निघों दे अवघी आशा । होसिल मार्गें होतासि तैसा । तुका ह्याने दशा भोगीं वैराग्य ॥५॥

मागुता हा चि जन्म पावसी । भोगिलें सुखदुःख जाणसी । हें तों न घडे रे सायासीं । कां रे अंध होसी जाणोनियां ॥१॥
लक्ष चौऱ्याशी न चुके फेरा । गर्भवासीं यातना थोरा । येउनि पडसी संदेहपुरा । वोळसा थोरा मायाजाळीं ॥२॥
पशु काय पापपुण्य जाणती । उत्तम मध्यम भोग भोगिती । कांहीं एक उपजतां मरती । बहिरीं अंध होती पांगुळ मुकीं ॥३॥
नरदेह निधान लागलें हातीं । उत्तम सार उत्तम गती । होइन देव चि ह्याणती ते होती । तरि कां चित्तीं न धरावें ॥४॥
क्षण एक मन स्थिर करूनी । साव होई डोळे उघडोनी । पाहें वेद बोलिले पुराणीं । तुका विनवणी करीतसे ॥५॥

दास्य करी दासांचें । उणें न साहे तयांचें । वाढिलें ठायींचें । भानें टाकोनियां धांवे ॥१॥
ऐसा कृपेचा सागर । विटे उभा कटीं कर । सर्वस्वें उदार । भक्तांलागीं प्रगटे ॥२॥
हृदयीं श्रीवत्सलांछन । मिरवी भक्तांचें भूषण । नाहीं तयाचा सीण । सुख धरिलें लातेचें ॥३॥
सत्यभामा दान करी । उजुर नाहीं अंगीकारी । सेवकाच्या शिरीं । धरुनि चाले पादुका ॥४॥
राखे दारवंटा बळीचा । रथी जाला अर्जुनाचा । दास सेवकांचा । होय साचा अंकित ॥५॥
भिडा नो बोलवें पुंडलिकाशीं । उभा मर्यादा पाठीशीं । तुका ह्याने ऐसी । कां रे न भजा माउली ॥६॥

हरि तैसे हरीचे दास । नाहीं तयां भय मोह चिंता आस । होउनि राहाती उदास । बळकट कांस भक्तीची ॥१॥
धरुनि पाय तजिलें जन । न लगे मान मृत्तिकाधन । कंठीं नाम अमृताचें पान । न लगे आन ऐसें जालें ॥२॥
वाव तरी उदंड च पोटीं । धीर सिंधु ऐसे जगजेठी । कामक्रोधा न सुटे मिठी । वेठी तरी गिऱ्हे राबवीती ॥३॥
बळें तरि नांगवती काळा । लीन तरि सकळांच्या तळा । उदार देहासी सकळा । जाणोनि कळा सर्व नेणते ॥४॥
संसार तो तयांचा दास । मोक्ष तें पाहातसे वास । रिध्दिसिध्दि देशटा त्रास । न शिवति यास वैष्णवजन ॥५॥
जन्ममृत्युस्वप्नांसारिखें । आप त्यां न दिसे पारखें । तुका ह्याने अखंडित सुखें । वाणी वदे मुखें प्रेमा अमृताची ॥६॥

बहुत जाचलों संसारिं । वसें गभाअ मातेच्या उदरीं । लक्ष चौऱ्याशी योनिद्वारीं । जालों भिकारी याचक ॥१॥
जिणें पराधीन आणिकां हातीं । दृढ पाशीं बांधलों संचितीं । प्रारब्ध क्रियमाण सांगाती । भोवंडिती सत्ता आपुलिया ॥२॥
न भरे पोट नाहीं विसांवा । नाहीं नेम एक ठाव गांवा । नाहीं सत्ता न फिरे ऐसी देवा । लाहे जीवा खापरीं तडफडी ॥३॥
काळ बहुत गेले ऐसिया रीती । आणीक पुढें नेणों किती । खंडणा नाहीं पुनरावृत्ती । मज कल्पांतीं तरी वेगळें ॥४॥

ऐसें दुःख कोण हरील माझे । कोणा भार घालूं आपुलें ओझे । भवसिंधुतारक नाम तुझे । धांवसि काजें आडलिया ॥
४॥

आतां धांव घालीं नारायणा । मजकारणें रंका दीना । गुण न विचारिं अवगुणा । तुका करुणा भाकीतसे ॥५॥

जंव हें सकळ सिध्द आहे । हात चालावया पाये । तंव तूं आपुलें स्वहित पाहें । तीर्थयात्रे जायें चुकों नको ॥१॥
जंव काळ असे दुरी ठेला । तंव तूं हरिगुण गायें आइक वहिला । मनीं भाव धरुनि भला । न वंचें त्याला चुकों नको ॥
२॥

जोडोनि धन न घलीं माती । ब्रह्मवृंदें पूजन इति । सत्य आचरण दया भूतीं । करीं सांगाती चुकों नको ॥३॥
दशा यौवन बाणली अंगीं । पांगिला नव्हे विषयसंगीं । काम क्रोध लोभ मोह त्यागीं । राहें संतसंगीं चुकों नको ॥५॥
मग तेथें न चले कांहीं । सत्ता संपदा राहेल ठायींच्या ठायीं । पुढें संचित जाईल ग्वाही । तुका ह्मणे ते ही यमआज्ञा ॥
५॥

ऐक पांडुरंगा एक मात । कांहीं बोलणें आहे एकांत । आह्मां जरी तारील संचित । तरी उचित काय तुझे ॥१॥
उसनें फेडितां धर्म तो कोण । काय तया मानवेल जन । काय गा मिरवूनि भूषण । वायां थोरपण जनांमध्ये ॥२॥
अन्न जरी न मिळे तयासी देणें । आगांतुक पात्र उचित दान । उपकार तरी धनमंत्रीपणें । जरी देणेंघेणें नाहीं आशा ॥
२॥

शूर तों तयासी बोलिजे जाणा । पाठीशीं घालूनि राखे दीना । पार पुण्य नाहीं त्या भूषणा । ऐक नारायणा वचन हें ॥
३॥
आतां पुढें बोलणें तें काई । मज तारिसी तरी च सही । वचन आपुलें सिध्दी नेई । तुका ह्मणे तई मज कळसी ॥४॥

चांगलें नाम गोमटें रूप । निवती डोळे हरती ताप । विठ्ठल विठ्ठल हा जप । प्रगट स्वल्प । अति सार ॥१॥
शस्त्र हे निर्वाणीचा बाण । निकट समय अवसान । कोठें योजेल दश दान । खंडी नारायण दुःख चिंतनें ॥२॥
सकळ श्रेष्ठांचें मत । पावे सिध्दी पाववी अनंत । ह्मणोनि व्हावें शरणागत । आहे उचित एवढें चि ॥२॥
ह्मणोनि रुसलों संसारा । सर्प विखार हा पांढरा । तुजशीं अंतर रे दातारा । या चि दावेदारानिमित्त ॥३॥
येणें मज भोगविल्या खाणी । नसतां छंद लाविला मनीं । माजलों मी माझे भ्रमणीं । जाली बोडणी विटंबना ॥४॥
पावलों केलियाचा दंड । खाणी भोगविल्या उदंड । आतां केला पाहिजे खंड । तुका दंडवत घाली देवा ॥५॥

चांगला तरी पूर्णकाम । गोड तरी याचें चि नाम । दयाळ तरी अवघा धर्म । भला तरी दासा श्रम होऊं नेदी ॥१॥
उदार तरी लक्ष्मीयेसी । जुंझार तरी कळिकाळासी । चतुर तरी गुणांची च रासी । जाणता तयासी तो एक ॥२॥
जुनाट तरी बहु काळा । न कळे जयाची लीळा । नेणता गोवळीं गोवळा । लाघवी अवळाभुलवणा ॥२॥
गांढया तरी भावाचा अंकित । बराडी तरी उच्छिष्टाची प्रीत । ओंगळ तरी कुब्जेशीं रत । भ्याड अनंत बहु पापा ॥३॥
खेळतो येणें चि खेळावा । नट तो येणें चि आवगावा । लपोनि जीवीं न कळे जीवा । धरितां देवा नातुडेसी ॥४॥
उंच तरी बहुत चि उंच । नीच तरी बहुत चि नीच । तुका ह्मणे बोलिलों साच । नाहीं अहाच पूजा केली ॥५॥

काय आह्मी भक्ति करणें कैसी । काय एक वाहावें तुह्यांसी । अवघा भरोनि उरलासी । वाणीं खाणीं रसीं रूपगंधी ॥१॥
कसें करूं इंद्रियां बंधन । पुण्यपापाचें खंडण । काय व्रत करूं आचरण । काय तुजविण उरलें तें ॥२॥
काय डोळे झांकुनियां पाहूं । मंत्रजप काय ध्याऊं । कवणें ठायीं धरुनि भाव । काय तें वाव तुजविण ॥३॥
काय हिंडों कवण दिशा । कवणे ठायीं पाय ठेवूं कैसा । काय तूं नव्हेसि न कळे तैसा । काय मी कैसा पाहों आतां ॥४॥
तुझिया नामाची सकळ । पूजा अर्चन मंत्र माळ । धूप दीप नैवेद्य फळ तांबूल । घेऊं पुष्पांजुळ तुका ह्मणे ॥५॥

शरीर दुःखाचें कोठार । शरीर रोगाचें भांडार । शरीर दुर्गंधीची थार । नाहीं अपवित्र शरीरा ऐसें ॥१॥
शरीर उत्तम चांगलें । शरीर सुखाचें घोंसुलें । शरीरें साध्य होय केलें । शरीरें साधलें परब्रह्म ॥ध्रु॥
शरीर विटाळाचें अळें । मायामोहपाशजाळें । पतन शरीराच्या मुळें । शरीर काळें व्यापिलें ॥२॥
शरीर सकळ हें शुध्द । शरीर निर्धीचा ही निध । शरीरें तुटे भवबंध । वसे मध्यें भोगी देव शरीरा ॥३॥
शरीर अविद्येचा बांधा । शरीर अवगुणाचा रांधा । शरीरीं वसे बहुत बाधा । नाहीं गुण सुदा एक शरीरीं ॥४॥
शरीरा दुःख नेदावा भोग । न द्यावें सुख न करीं त्याग । नव्हे वोखटें ना चांग । तुका ह्मणे वेग करीं हरिभजनीं ॥५॥

इतुलें करीं भलत्या परी । परद्रव्य परनारी । सांडुनि अभिलाष अंतरीं । वर्ते वेव्हारीं सुखरूप ॥१॥
न करीं दंभाचा सायास । शांती राहें बहुवस । जिद्धे सेवीं सुगंधरस । न करीं आळस रामनामीं ॥२॥
जनमित्र होई सकळांचा । अशुभ न बोलावी वाचा । संग न धरावा दुर्जनाचा । करीं संतांचा सायास ॥३॥
करिसी देवाविण आस । अवघी होईल निरास । तृष्णा वाढविसी बहुवस । कधीं सुखास न पवसी ॥४॥
धरुनि विश्वास करीं धीर । करितां देव हा चि निर्धार । तयाचा वाहे योगक्षेमभार । नाहीं अंतर तुका ह्मणे ॥५॥

संसारसिंधु हा दुस्तर । नुलंघवे उलंघितां पार । बहुत वाहाविलें दूर । न लगे चि तीर पैल थडी ॥१॥
किती जन्म जाला फेरा । गणित नाहीं जी दातारा । पडिलों आवताअ भोंवरा । बहुता थोरा वोळसिया ॥ध्रु॥
वाढलों परी नेणती बुध्दी । नाहीं परतली धरिली शुध्दी । मग म्यां विचारावें कधीं । ऐसी संधी सांडुनिया ॥२॥
अनेक खाणीं आहार निद्रा । भयमैथुनाचा चि थारा । बाळत्व तारुण्य जरा । प्रधान पुरा भोग तेथें ॥३॥
ऐसीं उलंघूनि आलों स्थळें । बहु भोंवडिलों काळें । आतां हें उगवावें जाळें । उजेडा बळें दिवसाच्या ॥४॥
सांडीन या संसाराची वाट । बहु येणें भोगविले कष्ट । दावी सत्या ऐसें नष्ट । तुका ह्मणे भ्रष्ट जालों देवद्रोही ॥५॥

विठ्ठल भीमातीरवासी । विठ्ठल पंढरीनिवासी । विठ्ठल पुंडलिकापासीं । कृपादानाविशीं उदार ॥१॥
विठ्ठल स्मरणा कोंवळा । विठ्ठल गौरवीं आगळा । आधार ब्रह्मांडा सकळा । विठ्ठल लीळाविग्रही ॥ध्रु॥
उभा चि परी न मनी सीण । नाहीं उध्दरितां भिन्न । समर्थाचे घरिं एक अन्न । आर्तभूता क्षणोक्षणा सांभाळी ॥२॥
रुचीचे प्रकार । आणिताती आदरें । कोठें ही न पडे अंतर । थोरां थोर धाकुट्या धाकुटा ॥३॥
करितां बळ धरितां नये । झोंबतां डोळे मनं च होय । आपुल्या उद्देशाची सोय । जाणे हृदयनिवासी ॥४॥

पान्हा तरी आल्या अंतर तेथें । तों नाहीं भरिलें रितें । करितों सेवन आइतें । तुका ह्याणे चित्तें चित्त मेळवूनी ॥५॥

ताप हें हरण श्रीमुख । हरी भवरोगा ऐसें दुःख । अवलोकितां उपजे सुख । उभें सन्मुख दृष्टीपुढें ॥१॥
न पुरे डोळियांची धणी । सखोल कृपेची च खाणी । स्तवितां न पुरे वेदवाणी । तो हा समचरणी कृपानिधी ॥ध्रु॥
रामकृष्णध्यान वामननारसिंहीं । उग्र आणि सौम्य कांहीं च नाहीं । सांपडे भरलीये वाही । भाव शुध्द पाहीं याचें भातुकें ॥२॥

गुणगंभीर चतुर सुजाण । शूर धीर उदार नारायण । व्यापक तरी त्रिभुवन । मनमोहनलावण्य हें ॥३॥
ठाण हें साजिरें सुंदर । अविनाश अविकार । अनंत आणि अपार । तो हा कटीं कर धरिताहे ॥४॥
जयाची वाणी सुमनमाळा । परमामृतजिव्हाळा । अनंता अंगीं अनंत कळा । तुका जवळा चरण सेवे ॥५॥
कान्होबानाट अभंग

अगा ये वैकुंटनायका । अगा ये त्रैलोक्यतारका । अगा जनार्दना जगव्यापका । अगा पाळका भक्तांचिया ॥१॥
अगा ये वसुदेवदेवकीनंदना । अगा ये गोपिकारमणा । अगा बळिबंध वामना । अगा निधाना गुणनिधी ॥ध्रु॥
अगा ये द्रौपदीबांधवा । अगा ये सखया पांडवा । अगा जीवाचिये जीवा । अगा माधवा मधुसूदना ॥२॥
अगा महेश्वरा महाराजा । अगा श्रीहरी गरुडध्वजा । अगा सुंदरा सहस्रभुजा । पार मी तुझा काय वर्णू ॥३॥
अगा अंबऋषिपरंपरा । निलारंभ निर्विकारा । अगा गोवर्धन धरणीधरा । अगा माहेरा दीनाचिया ॥४॥
अगा धर्मराया धर्मशीळा । कृपासिंधु कृपाळा । अगा प्रेमाचिया कल्लोळा । सकळकळाप्रवीणा ॥५॥
अगा चतुरा सुजाणा । मधुरागिरा सुलक्षणा । अगा उदारा असुरमर्दना । राखें शरणा तुकयाबंधु ॥६॥

उभा देखिला भीमातीरीं । कर मिरवले कटावरी । पाउलें तरी सम चि साजिरीं । नाम तरी अनंत अतिगोड ॥१॥
शंखचक्रांकित भूषणें । जडितमेखळा चिद्रत्नें । पितांबर उटी शोभे गोरेपणें । लोपलीं तेणें रवितेजें ॥२॥
श्रवणीं कुंडलें देती ढाळ । दशांगुळीं मुद्रिका माळ । दंतओळी हिरे झळाळ । मुख निर्मळ सुखरासी ॥३॥
कडीं कडदोरा वांकी वेळा । बाहीं बाहुवटे पदक गळां । मृगनाभी रेखिला टिळा । लवती डोळां विद्युल्लता ॥४॥
सुंदरपणाची साम्यता । काय वर्णू ते पावे आतां । तुकयाबंधु ह्याणे रे अच्युता । धन्य ते मातापिता प्रसवली ॥५॥

एक मागणें हृषीकेशी । चित्त द्यावें सांगतों वचनासी । मज अंतर तुझ्या चरणासी । न पडे ऐसी कृपा करीं ॥१॥
नको दुजी बुद्धि आणीक । रिध्दिसिध्दी परलोक । तूं स्वामी मी सेवक । खंडणा नको करूं ऐसी ॥ध्रु॥
मना येईल तो जन्म देई । भलते कुळीं भलते ठायीं । तें मी सांकडें घालीत नाहीं । हृदयींहुनीं तूं न वजें ॥२॥
इतुलें करीं भलत्या परी । भलत्या भावें तुझें द्वारीं । राहेन दास होऊनि कामारी । वदो वैखरी नित्य नाम ॥३॥
नको विचारूं दुसरें आतां । शरण आलों जी पंढरीनाथा । तुकयाबंधु ह्याणे रे अच्युता । आहेसि तूं दाता दानशूर ॥४॥

कई देखतां होईन डोळीं । सकळां भूतीं मूर्ति सांवळी । जीवा नांव भूमंडळीं । जळीं स्थळीं काष्ठीं पाषाणीं ॥१॥
ऐसा कृपा करील नारायण । जीव जगाचा होईन । प्रेमसागरीं बुडईन । होईल स्नान अनुतापीं ॥ध्रु॥

ऐसा कई येईन दैवास । दृश्य नासोनि जाईल आस । सदा संतचरणीं देहाचा वास । सेवीन शेष धणीवरी ॥२॥
कई नवसा येतील अंकुर । सुखा नाहींसा होईल पार । अमृत तें पृथ्वीजळ सागर । वाहाती पूर आनंदाचे ॥३॥
प्रसन्न दया क्षमा शांति । कई नवविधा होईल भक्ति । भोगीन वैराग्यसंपत्ति । मनोरथ कळती तई पुरले ॥४॥
तुक्याबंधु ह्मणे सांग । नव्हे तुजविण निरसेना पांग । ह्मणोनि घातलें साष्टांग । पांडुरंगा वरी चरणा ॥५॥

तूं बळिया शिरोमणी । आहेसि माजी ये त्रिभुवनीं । रिघालों पाठी तुझी ह्मणउनी । आतां करीन मी असेल तें ॥१॥
तूं देवा प्रतापदिनकर । सुरा असुरांचा सुर । महावीरां वीर धनुर्धर । मी तों पामर काय तेथें ॥२॥
कृपासिंधु दीनवत्सल । फोडिली देवाची बंदशाळ । संहारुनि राक्षसदळ । शरणागत राजीं स्थापिला ॥२॥
उपकर्म करावा बहुत । तरी तूं जाणसी धर्मनीत । उचित काय तें अनुचित । राखें शरणागत आलों आतां ॥३॥
किती म्यां काय विनवावें । शरण आलों जीवें भावें । तुक्याबंधु ह्मणे करावें । क्षेम अवघें येणें काळें ॥४॥

देवा मी चांडाळ चांडाळ । ह्मणतां लागताहे वेळ । नसे पाहातां भूमंडळ । ऐसा अमंगळ खळ दुसरा ॥१॥
जन्मा उपजलियापासुनी । असत्य कर्म तें अझुनी । सत्य आचरण नेणें स्वप्नीं । निखळ खाणी अवगुणांची ॥२॥
भक्ति दया अथवा कथा । कार्नीं न साहवे वार्ता । अखंड विषयांची वेथा । अधम पुरता अधमाहुनी ॥३॥
काम क्रोध दंभ अहंकार । गर्व ताठा मद मत्सर । यांचें तरी माहेरघर । परउपकार वैरी तैसा ॥४॥
निंदा द्वेष घात विश्वास । करितां नाहीं केला आळस । करूं नये ते केले संतउपहास । अभक्ष तें ही भक्षिलें ॥५॥
पाळिलें नाहीं पितृवचन । सदा परद्वारीं परधनीं ध्यान । बोलों नये घडलें ऐसें अनोविन । दासीगमन आदिकरुनी ॥६॥
कायामनें वाचाइंद्रियांशीं । सकळ पापांची च राशी । तुक्याबंधु ह्मणे ऐसियासी । आलों हृषीकेशी तुज शरण ॥७॥

काय काय करितों या मना । परी नाइके नारायणा । करूं नये त्याची करी विवंचना । पतना नेऊं आदरिलें ॥१॥
भलतिये सवें धांवें सैराट । वाट आडवाट दरे दरकुट । न विचारी कुडें कांहीं कपट । घात बळकट मांडियेला ॥२॥
न पुरती भ्रमणा दाही दिशा । सप्त ही पाताळ आकाशा । घाली उडी बळें चि देखोनि फांसा । केलों या देशा पाहुणा ॥३॥
चेतवूनि इंद्रियें सकळ । आशा तृष्णा कल्पना काम क्रोध काळ । दुराविली शुध्द बुध्दि केली राळ । ऐसें चांडाळ अनिवार हें ॥४॥
आतां काय ऐसें करावें यासी । बहु जाचिलों केलों कासाविसी । तुक्याबंधु ह्मणे हृषीकेशी । धांव मज ऐसी परी जाली ॥५॥

नाटाचे अभंग समाप्त

काय खावें आतां कोणीकडे जावें । गांवांत राहावें कोण्या बळें ॥१॥
कोपला पाटील गांवचे हे लोक । आतां घाली भीक कोण मज ॥२॥
आतां येणें चवी सांडिली ह्मणती । निवाडा करिती दिवाणांत ॥२॥

भल्या लोकीं यास सांगितली मात । केला माझा घात दुर्बळाचा ॥३॥
तुका ह्याने याचा संग नव्हे भला । शोधित विठ्ठला जाऊं आतां ॥४॥

संत मागे पाणी नेदी एक चूळ । दासीस आंघोळ ठेवी पाणी ॥१॥
संतासी देखोनी होय पाठमोरा । दासीचिया पोरा चुंबन देतो ॥ध्रु॥
संतासी देखोनि करितो ढवाळ्या । भावें धुतो चोळ्या दासीचिया ॥२॥
तुका ह्याने त्याच्या तोंडावरी थुंका । जातो यमलोका भोगावया ॥३॥

एक प्रेमगुज ऐकें जगजेठी । आठवली गोष्टी सांगतसें ॥१॥
एक मृग दोन्ही पाडसांसहित । आनंदें चरत होती वनी ॥ध्रु॥
अवचिता तेथें पारधी पावला । घेऊनियां आला श्वानें दोन्ही ॥२॥
एकीकडे त्याणें चिरिल्या वाघुरा । ठेविलें श्वानपुत्रा एकीकडे ॥३॥
एकीकडे तेणें वोणवा लाविला । आपण राहिला एकीकडे ॥४॥
चहूंकडोनियां मृगें वेढियेलीं । स्मरों तें लागलीं नाम तुझें ॥५॥
रामा कृष्णा हरी गोविंदा केशवा । देवाचिया देवा पावें आतां ॥६॥
कोण रक्षी आतां ऐसिये संकटीं । बापा जगजेठी तुजविण ॥७॥
आइकोनि तुह्मी तयांचीं वचनें । कृपाअंतःकरणें कळवळिलां ॥८॥
आज्ञा तये काळीं केली पर्जन्यासी । वेगीं पावकासी विझवावें ॥९॥
ससें एक तेथें उठवुनी पळविलें । तया पाठीं गेली श्वानें दोन्ही ॥१०॥
मृगें चमकोनी सत्वर चाललीं । गोविंदें रक्षिलीं ह्याणोनियां ॥॥
ऐसा तूं कृपाळु दयाळु आहेसी । आपुल्या भक्तांसी जीवलग ॥॥
ऐसी तुझी कीर्ती जीवीं आवडती । रखुमाईच्या पती तुका ह्याने ॥॥

आशाबध्द वक्ता । धाक श्रोतयाच्या चित्ता ॥१॥
वांयां गेलें तें भजन । उभयतां लोभी मन ॥ध्रु॥
बहिर्मुख एके ठायीं । तैसें जालें तया दोहीं ॥२॥
माप तैसी गोणी । तुका ह्याने रितीं दोन्ही ॥३॥

विठ्ठला रे तूं उदाराचा राव । विठ्ठला तूं जीव या जगाचा ॥१॥
विठ्ठला रे तूं उदाराची रासी । विठ्ठला तुजपाशीं सकळसिध्दी ॥ध्रु॥
विठ्ठला रे तुझें नाम बहु गोड । विठ्ठला रे कोड पुरविसी ॥२॥
विठ्ठला रे तुझें श्रीमुख चांगलें । विठ्ठला लागलें ध्यान मनीं ॥३॥
विठ्ठला रे वाचे बोला बहुरस । विठ्ठला रे सास घेतला जीवें ॥४॥

विठ्ठला रे शोक करीतसे तुका । विठ्ठला तूं ये कां झडकरी ॥५॥

बाहिर पडिलों आपुल्या कर्तव्यें । संसारासि जीवें वेटाळिलों ॥१॥
एकामध्ये एक नाहीं मिळों येत । ताक नवनीत निवडीलें ॥ध्रु॥
जालीं दोनी नामें एका चि मथनीं । दुसरिया गुणीं वेगळालीं ॥२॥
तुका ह्याणे दाखविल्या मुक्ताफळीं । शिंपले चि स्वस्थळीं खुंटलिया ॥३॥

बरवा बरवा बरवा रे देवा तूं । जीवाहूनी आवडसी जीवा रे देवा तूं ॥१॥
पाहातां वदन संतुष्ट लोचन । जाले आइकतां गुण श्रवण रे देवा ॥ध्रु॥
अष्ट अंगें तनु त्रिविध ताप गेला सीण । वर्णितां लक्षण रे देवा ॥२॥
मन जालें उन्मन अनुपम ग्रहण । तुकयाबंधु ह्याणे महिमा नेणें रे ॥३॥

सोलीव जें सुख अतिसुखाहुनि । उभें हें अंगणीं वैष्णवांच्या ॥१॥
वृंदावन सडे चौक रंग माळा । नाचे तो सोहोळा देखोनियां ॥ध्रु॥
भूषणमंडित सदा सर्वकाळ । मुद्रा आणि माळ तुळसी कंठीं ॥२॥
नामओघ मुखीं अमृताचें सार । मस्तक पवित्र सहित रजें ॥३॥
तुका ह्याणे मोक्ष भक्ताचिया मना । नये हा वासना त्याची करी ॥४॥

तीर्थें केलीं कोटीवरी । नाहीं देखिली पंढरी ॥१॥
जळो त्याचें ज्यालेंपण । न देखे चि समचरण ॥ध्रु॥
योग याग अनंत केले । नाहीं समचरण देखिले ॥२॥
तुका ह्याणे विठ्ठलपार्यीं । अनंत तीर्थें घडिलीं पाहीं ॥३॥

कोणतें कारण राहिलें यामुळें । जें म्यां तुज बळें कष्टवावें ॥१॥
नाहीं जात जीव नाहीं होत हानी । सहज तें मनीं आठवलें ॥ध्रु॥
नाहीं कांहीं चिंता मरतो उपवासी । अथवा त्या हौसी गाई व्हाव्या ॥२॥
हें तों तुज कळों येतसे अंतरीं । लाखणीक वरी साच भाव ॥३॥
तुका ह्याणे देवा नासिवंतासार्थी । पायांसवें तुटी करिती तुझ्या ॥४॥

रामा अयोध्येच्या राया । दिनानाथा रे सखया ॥१॥
पाप ताप विघ्न हरीं । दिनानाथा सुख करीं ॥ध्रु॥
भिलटीचिया रे उच्छिष्टा । स्वीकारिसी रे तूं भ्रष्टा ॥२॥

मी तों सलगीचें मूल । तुका ह्मणे तू सखोल ॥३॥

तुजवरी ज्याचें मन । दुरुषण दे त्याचें ॥१॥
कैसा जाती शुध्द भाव । हात पाव ना वृत्ती ॥ध्रु॥
अवधियांचा करुनि मेळा । तुज डोळां रोखिलें ॥२॥
तुका ह्मणे तुज आड । लपोनि कोड दावीं देवा ॥३॥

विश्वव्यापी माया । तिणें झाकुळिलें छाया ॥१॥
सत्य गेलें भोळयावारी । अविद्येची चाली थोरी ॥ध्रु॥
आपुलें चि मन । करवी आपणां बंधन ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । तुह्मी कोडीं हीं उगवा ॥३॥

पोटीं जन्मती रोग । तरि कां ह्मणावे आसवर्ग ॥१॥
रानीं वसती औषधी । तरि कां ह्मणाव्या निपराधी ॥२॥
तैसें शरीराचें नातें । तुका ह्मणे सर्व आसें ॥३॥

नव्हे शब्द एक देशी । सांडी गवशी कोणाला ॥१॥
जाली माझी वैखरी । विश्वंभरी व्यापक ॥ध्रु॥
मोकलिलें जावें बाणें । भाता जेणे वाडलें ॥२॥
आतां येथें कैचा तुका । बोले सिका स्वामीचा ॥३॥

गायनाचे रंगीं । शक्ति अद्भुत हे अंगीं ॥१॥
हें तों देणें तुमचें देवा । घ्यावी अखंडित सेवा ॥ध्रु॥
अंगीं प्रेमाचें भरतें । नाहीं उतार चढतें ॥२॥
तुका ह्मणे वाणी । नाम अमृताची खाणी ॥३॥

माप ह्मणे मी मवितें । भरी धणी ठेवी रितें ॥१॥
देवा अभिमान नको । माझेठायीं देऊं सकों ॥ध्रु॥
देशी चाले सिका । रितें कोण लेखी रंका ॥२॥
हातीं सूत्रदोरी । तुका ह्मणे त्याची थोरी ॥३॥

कोण सांगाय़ास । गेलें होतें देशोदेश ॥१॥

नेलें वाऱ्या हातीं माप । समर्थ तो माझा बाप ॥ध्रु.॥
कोणाची हे सत्ता। जाली वाचा वदविता ॥२॥
तुका ह्याणे या निश्चयें । माझें निरसलें भय ॥३॥

सकळिकांच्या पायां माझी विनवणी । मस्तक चरणीं ठेवीतसें ॥१॥
अहो श्रोते वक्ते सकळ ही जन । बरें पारखुन बांधा गांठी ॥ध्रु.॥
फोडिलें भांडार धन्याचा हा माल । मी तंव हामाल भारवाही ॥२॥
तुका ह्याणे चाली जाली चहूं देशी । उतरला कसीं खरा माल ॥३॥

कोण त्याचा पार पावला धुंडितां । पुढें विचारितां विश्वंभरा ॥१॥
अणुरेणु सूक्ष्मस्थूळा पार नाहीं । श्रुती नेती त्या ही खुंटलिया ॥ध्रु.॥
फळांत कीटक येवढें आकाश । ऐसीं तरुवरास अनेक किती ॥२॥
दाविलें अनंतें अर्जुनासि पोटीं । आणीक त्या सृष्टि कृष्णलोक ॥३॥
तुका ह्याणे लागा संतांचिये कासे । ठाव घेतां कैसे वांचा जीवें ॥४॥

जें जें कांही करितों देवा । तें तें सेवा समर्पें ॥१॥
भेद नाहीं सर्वात्मना । नारायणा तुज मज ॥ध्रु.॥
आह्मी दुजें नेणों कोणा। हें चि मना मन साक्ष ॥२॥
तुका ह्याणे जगन्नाथा । हें अन्यथा नव्हे कीं ॥३॥

स्तुति करूं तरी नव्हे चि या वेदा । तेथें माझा धंदा कोणीकडे ॥१॥
परी हे वैखरी गोडावली सुखें । रसना रस मुखें इच्छीतसे ॥ध्रु.॥
रूप वर्णविया कोठें पुरे मती । रोमीं होती जाती ब्रह्मांडें हीं ॥२॥
तुका ह्याणे तूं ऐसा एक साचा । ऐसी तंव वाचा जाली नाहीं ॥३॥

तुज वर्णी ऐसा तुज विण नाहीं । दुजा कोणी तीहीं त्रिभुवनीं ॥१॥
सहस्रमुखें शेष सिणला बापुडा । चिरलिया धडा जिव्हा त्याच्या ॥ध्रु.॥
अव्यक्ता अलक्षा अपारा अनंता । निर्गुणा सचिद नारायणा ॥२॥
रूप नाम घेसी आपुल्या स्वइच्छा । होसी भाव तैसा त्याकारणें ॥३॥
तुका ह्याणे जरी दाविसी आपणा । तरि च नारायणा कळों येसी ॥४॥

पूर आला आनंदाचा । लाटा उसळती प्रेमाच्या ॥१॥

बांधूं विठ्ठलसांगडी । पोहुनि जाऊं पैल थडी । अवघे जन गडी । घाला उडी भाई नो ॥ध्रु.॥
हैं तों नाहीं सर्वकाळ । अमुप अमृतांचें जळ ॥२॥
तुका ह्मणे थोरा पुण्यें । ओघ आला पंथें येणें ॥३॥

आणीक दुसरें मज नाहीं आतां । नेमिलें या चित्तापासुनियां ॥१॥
पांडुरंग मनीं पांडुरंग ध्यानीं । जाग्रतीं स्वप्नीं पांडुरंग ॥ध्रु.॥
पडिलें वळण इंद्रियां सकळां । भाव तो निराळा नाहीं दुजा ॥२॥
तुका ह्मणे नेत्रीं केलें ओळखण । साजिरें तें ध्यान विटेवरी ॥३॥

मी तों सर्वभावे अनधिकारी । होइल कैसी परी नेणों देवा ॥१॥
पुराणींचे अर्थ आणितां मनास । होय कासावीस जीव माझा ॥ध्रु.॥
इंद्रियांचीं आह्मी पांगिलों अंकितें । त्यांचे रंगीं चित्त रंगलेंसे ॥२॥
एकाचें ही मज न घडे दमन । अवघीं नेमून कैसीं राखों ॥३॥
तुका ह्मणे मज तारीं पंढरीराया । नाहीं तरी वायां गेलों दास ॥४॥

लक्ष्मनियां योगी पाहाती आभास । तें दिसे आह्मांस दृष्टीपुढें ॥१॥
कर दोनी कटी राहिलासे उभा । सांवळी हे प्रभा अंगकांती ॥ध्रु.॥
व्यापूनि वेगळें राहिलेंसे दुरी । सकळां अंतरीं निर्विकार ॥२॥
रूप नाहीं रेखा नाम ही जयासी । आपुला मानसीं शिव ध्याय ॥३॥
अंत नाहीं पार वर्णा नाहीं थार । कुळ याति शिर हस्त पाद ॥४॥
अचेत चेतलें भक्ताचिया सुखें । आपुल्या कौतुकें तुका ह्मणे ॥५॥

कैसें करूं ध्यान कैसा पाहों तुज । वर्म दावीं मज याचकासी ॥१॥
कैसी भक्ति करूं सांग तुझी सेवा । कोण्या भावे देवा आतुडसी ॥ध्रु.॥
कैसी कीर्ती वाणूं कैसा लक्षा आणूं । जाणूं हा कवण कैसा तुज ॥२॥
कैसा गाऊं गीतीं कैसा ध्याऊं चित्तीं । कैसी स्थिती मती दावीं मज ॥३॥
तुका ह्मणे जैसें दास केलें देवा । तैसें हें अनुभवा आणीं मज ॥४॥

निगमाचें वन । नका शोधूं करूं सीण ॥१॥
या रे गौळियांचे घरीं । बांधलें तें दावें वरी ॥ध्रु.॥
पीडलेती भ्रमं । वाट न कळतां वर्मे ॥२॥
तुका ह्मणे भार । माथा टाका अहंकार ॥३॥

मन वोळी मना । बुद्धि बुद्धी क्षण क्षणां ॥१॥
मी च मज राखण जालों । ज्याणें तेथें चि धरिलों ॥ध्रु.॥
जें जें जेथें उठी । तें तें तया हातें कुंटी ॥२॥
भांजिली खांजनी । तुका साक्ष उरला दोन्ही ॥३॥

ब्रह्म न लिंपे त्या मेळें । कर्माककर्मा वेगळें ॥१॥
तो चि एक तया जाणे । पावे अनुभविलें खुणें ॥ध्रु.॥
शोच अशौचाचे संधी । तन आळा तना चि मर्धी ॥२॥
पापपुण्यां नाहीं ठाव । तुका ह्मणे सहज भाव ॥३॥

काय दरा करील वन । समाधान नाहीं जंव ॥१॥
तरी काय तेथें असती थोडीं । काय जोडी तयांसी ॥ध्रु.॥
रिगतां धांवा पेंवामध्यें । जोडे सिद्धि ते ठायीं ॥२॥
काय भस्म करील राख । अंतर पाख नाहीं तों ॥३॥
वर्णाआश्रमाचे धर्म । जाती श्रम जालिया ॥४॥
तुका ह्मणे सोंग पाश । निरसे आस तें हित ॥५॥

तें हीं नव्हे जें करितां कांहीं । ध्यातां ध्यार्यीं तें ही नव्हे ॥१॥
तें ही नव्हे जें जाणवी जना । वाटे मना तें नव्हे ॥ध्रु.॥
त्रास मानिजे कांटाळा । अशुभ वाचाळा तें ही नव्हे ॥२॥
तें ही नव्हे जें भोंवतें भोंवे । नागवें धांवे तें ही नव्हे ॥३॥
तुका ह्मणे एक चि आहे । सहजिं पाहें सहज ॥४॥

बोल बोलतां वाटे सोपें । करणी करितां टीर कांपे ॥१॥
नव्हे वैराग्य सोपारें । मज बोलतां न वटे खरें ॥ध्रु.॥
विष खावें ग्रासोग्रासीं । धन्य तो चि एक सोसी ॥२॥
तुका ह्मणे करुनि दावी । त्याचे पाय माझे जीवीं ॥३॥

होईन भिकारी । पंढरीचा वारकरी ॥१॥
हा चि माझा नेम धर्म । अवघें विठोबाचें नाम ॥ध्रु.॥
हे चि माझी उपासना । लागन संतांच्या चरणा ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । करीन ते भोळी सेवा ॥३॥

सांटविला हरी । जीहीं हृदयमंदिरीं ॥१॥
त्यांची सरली वेरझार । जाला सफळ व्यापार ॥ध्रु॥
हरी आला हाता । मग कैची भय चिंता । तुका ह्मणे हरी । कांहीं उरों नेदी उरी ॥३॥

मोक्ष तुमचा देवा । तुह्मी दुर्लभ तो ठेवा ॥१॥
मज भक्तीची आवडी । नाहीं अंतरीं ते गोडी ॥ध्रु॥
आपल्या प्रकारा । करा जतन दातारा ॥२॥
तुका ह्मणे भेटी । पुरे एक चि शेवटीं ॥३॥

नामपाठ मुक्ताफळांच्या ओवणी । हें सुख सगुणीं अभिनव ॥१॥
तरी आह्मी जालों उदास निर्गुणा । भक्तांचिया मना मोक्ष नये ॥ध्रु॥
द्यावें घ्यावें ऐसें येथें उरे भाव । काय ठाया ठाव पुसोनियां ॥२॥
तुका ह्मणे आतां अभयदान करा । ह्मणा विश्वंभरा दिलें ऐसें ॥३॥

भवसिंधूचें काय कोडें । दावी वाट चाले पुढें ॥१॥
तारुं भला पांडुरंग । पाय भिजों नेदी अंग ॥ध्रु॥
मार्गे उतरिलें बहुत । पैल तिरीं साधुसंत ॥२॥
तुका ह्मणे लाग वेगें । जाऊं तयाचिया मार्गे ॥३॥

नाहीं साजत हो मोठा । मज अळंकार खोटा ॥१॥
असें तुमचा रजरेण । संतां पार्यींची वाहाण ॥ध्रु॥
नाहीं स्वरूपीं ओळखी । भक्तिभाव करीं देखीं ॥२॥
नाहीं शून्याकारीं । क्षर ओळखी अक्षरीं ॥३॥
नाहीं विवेक या ठायीं । आत्मा अनात्मा काई ॥४॥
कांहीं नव्हे तुका । पांयां पडने हें ऐका ॥५॥

सत्य साच खरें । नाम विठोबाचें बरें ॥१॥
जेणें तुटती बंधनें । उभयलोकीं कीर्ति जेणें ॥ध्रु॥
भाव ज्याचे गांठी । त्यासी लाभ उठाउठी ॥२॥
तुका ह्मणे भोळा । जिंकुं जाणे कळिकाळा ॥३॥

सत्य तो आवडे । विकल्पानें भाव उडे ॥१॥
आह्मी तुमच्या कृपादानें । जाणों शुध्द मंद सोनें ॥ध्रु.॥
आला भोग अंगा । न लवूं उसीर त्या त्यागा ॥२॥
तुका ह्याने देवा । अंजन ते तुझी सेवा ॥३॥

करावें चिंतन । तें चि बरें न भेटून ॥१॥
बरवा अंगीं राहे भाव । तो गे तो चि जाणा देव ॥ध्रु.॥
दर्शणाची उरी । अवस्था चि अंग धरी ॥२॥
तुका ह्याने मन । तेथें सकळ कारण ॥३॥

जें जें जेथें पावे । तें तें समपविं सेवे ॥१॥
सहज पूजा या चि नावें । गळित अभिमानें व्हावें ॥ध्रु.॥
अवघें भोगितां गोसावी । आदीं आवसान्नीं जीवी ॥२॥
तुका ह्याने सिण । न धरितां नव्हे भिन्न ॥३॥

नसे तरी मनो नसो । परी वाचे तरी वसो ॥१॥
देह पडो या चिंतनें । विठ्ठलनामसंकीर्तनें ॥ध्रु.॥
दंभस्थिती भलत्या भावें । मज हरिजन ह्याणावें ॥२॥
तुका ह्याने काळें तरी । मज सांभाळील हरी ॥३॥

नये जरी कांहीं । तरी भलतें चि वाहीं ॥१॥
ह्याणविल्या ढास । कोण न धरी वेठीस ॥ध्रु.॥
समर्थाच्या नावें । भलतैसें विकावें ॥२॥
तुका ह्याने सत्ता । वरी असते बहुतां ॥३॥

न संडवे अन्न । मज न सेववे वन ॥१॥
ह्याणउनी नारायणा । कींव भाकितों करुणा ॥ध्रु.॥
नाहीं अधिकार । कांहीं घोकाया अक्षर ॥२॥
तुका ह्याने थोडें । आयुष्य अवघें चि कोडें ॥३॥

एकांचीं उत्तरे । गोड अमृत मधुरें ॥१॥
ऐशा देवाच्या विभुती । भिन्न प्रारब्धाची गती ॥ध्रु.॥

एकांचीं वचनें । कडु अत्यंत तीक्ष्णें ॥२॥
प्रकाराचें तीन । तुका ह्याने केलें जन ॥३॥

वचनें ही नाड । न बोले तें मुकें खोड ॥१॥
दोहीं वेगळें तें हित । बोली अबोलणी नीत ॥ध्रु.॥
अंधार प्रकाशी । जाय दिवस पावे निशी ॥२॥
बीज पृथिवीच्या पोटी । तुका ह्याने दावी दृष्टी ॥३॥

विचारा वांचून । न पवीजे समाधान ॥१॥
देह त्रिगुणांचा बांधा । माजी नाहीं गुण सुदा ॥ध्रु.॥
देवाचिये चाडे । देवा द्यावें जें जें घडे ॥२॥
तुका ह्याने होतें । बहु गोमटें उचितें ॥३॥

तुटे भवरोग । संचितक्रियमाणभोग ॥१॥
ऐसें विठोबाचें नाम । उच्चारितां खंडे जन्म ॥ध्रु.॥
वसों न सके पाप । पळे त्रिविध तो ताप ॥२॥
तुका ह्याने माया । होय दासी लागे पायां ॥३॥

मुसावर्ले अंग । रंगीं मेळविला रंग ॥१॥
एकीं एक दृढ जालें । मुळा आपुलिया आलें ॥ध्रु.॥
सागरीं थेंबुडा । पडिल्या निवडे कोण्या वाटा ॥२॥
तुका ह्याने नवें । नव्हे जाणावें हें देवें ॥३॥

अनुतापें दोष । जाय न लगतां निमिष ॥१॥
परि तो राहे विसावला । आदीं अवसानीं भला ॥ध्रु.॥
हें चि प्रायश्चित । अनुतापीं न्हाय चित्त ॥२॥
तुका ह्याने पापा । शिवों नये अनुतापा ॥३॥

चहूं आश्रमांचे धर्म । न राखतां जोडे कर्म ॥१॥
तैसी नव्हे भोळी सेवा । एक भाव चि कारण देवा ॥ध्रु.॥
तपें इंद्रियां आघात । क्षणें एका वाताहात ॥२॥
मंत्र चळे थोडा । तरि धड चि होय वेडा ॥३॥

ब्रतें करितां सांग । तरी एक चुकतां भंग ॥४॥
धर्म सत्त्व चि कारण । नाही तरी केला सिण ॥५॥
भूतदयेसि आघात । उंचनिच वाताहात ॥६॥
तुका ह्मणे दुजें । विधिनिषेधाचें ओझें ॥७॥

सोडिला संसार । माया तयावरि फार ॥१॥
धांवत चाले मार्गे मार्गे । सुखदुःख साहे अंगे ॥१॥
यानें घ्यावें नाम । तीसीकरणें त्याचें काम ॥२॥
तुका ह्मणे भोळी । विड्डलकृपेची कोंवळी ॥३॥

बैसों खेळूं जेवूं । तेथें नाम तुझें गाऊं ॥१॥
रामकृष्णनाममाळा । घालूं ओवुनियां गळा ॥१॥
विश्वास हा धरूं । नाम बळकट करूं ॥२॥
तुका ह्मणे आतां । आह्मां जीवन शरणागतां ॥३॥

पार्टी पोटीं देव । कैचा हरिदासां भेव ॥१॥
करा आनंदें कीर्तन । नका आशंकितमन ॥१॥
एथें कोठें काळ । करील देवापार्शीं बळ ॥२॥
तुका ह्मणे धनी । सपुरता काय वाणी ॥३॥

मनोमय पूजा । हे चि पढीयें केशीराजा ॥१॥
घेतो कल्पनेचा भोग । न मानेती बाहय रंग ॥१॥
अंतरीचें जाणे । आदिवर्तमान खुणे ॥२॥
तुका ह्मणे कुडें । कोठें सरे त्याच्या पुढें ॥३॥

जाणे भक्तीचा जिह्वाळा । तो चि देवीचा पुतळा ॥१॥
आणीक नये माझ्या मना । हो का पंडित शाहाणा ॥१॥
नामरूपीं जडलें चित्त । त्याचा दास मी अंकित ॥२॥
तुका ह्मणे नवविध । भक्ति जाणे तो चि शुध्द ॥३॥

याजसार्थी वनांतरा । जातो सांडुनियां घरा ॥१॥
माझें दिठावेल प्रेम । बुध्दि होईल निष्काम ॥१॥

अद्वैताची वाणी । नाहीं ऐकत मी कार्णी ॥२॥
तुका ह्मणे अहंब्रह्म । आड येऊं नेदीं भ्रम ॥३॥

बुडतां आवरीं । मज भवाचे सागरीं ॥१॥
नको मानूं भार । पाहीं दोषांचे डोंगर ॥ध्रु॥
आहे तें सांभाळीं । तुझी कैसी ब्रीदावळी ॥२॥
तुका ह्मणे दोषी । मी तों पातकांची राशी ॥३॥

अक्षई तें झालें । आतां न मोडे रचिलें ॥१॥
पाया पडिला खोले ठायीं । तेथें पुढें चाली नाहीं ॥ध्रु॥
होतें विखुरलें । ताळा जमे झडती आलें ॥२॥
तुका ह्मणे बोली । पुढें कुंटित चि जाली ॥३॥

तुझे थोर थोर । भक्त करिती विचार ॥१॥
जपतपादि साधनें । मज चिंतवेना मनें ॥ध्रु॥
करुणावचनें । म्यां भाकावीं तुझां दीनें ॥२॥
तुका ह्मणे घेईं । माझे थोडे फार ठायीं ॥३॥

लावुनि काहाळा । सुखें करितों सोहोळा ॥१॥
सादवीत गेलों जना । भय नाहीं सत्य जाणां ॥ध्रु॥
गात नाचत विनोदें । टाळघागऱ्यांच्या छंदें ॥२॥
तुका ह्मणे भेव । नाहीं पुढें येतो देव ॥३॥

मुक्त कासया ह्मणावें । बंधन तें नाहीं ठावें ॥१॥
सुखें करितों कीर्तन । भय विसरलें मन ॥ध्रु॥
देखिजेना नास । घालूं कोणावरी कास ॥२॥
तुका ह्मणे साहे । देव आहे तैसा आहे ॥३॥

ओनाम्याच्या काळें । खडें मांडविलें बाळें ॥१॥
तें चि पुढें पुढें काई । मग लागलिया सोई ॥ध्रु॥
रज्जु सर्प होता । तोंवरी चि न कळतां ॥२॥
तुका ह्मणे साचें । भय नाहीं बागुलाचें ॥३॥

आतां पुढें धरीं । माझे आठव वैखरी ॥१॥
नको बडबडूं भांडे । कांहीं वाउगें तें रांडें ॥ध्रु.॥
विठ्ठल विठ्ठल । ऐसे सांडुनियां बोल ॥२॥
तुका ह्मणे आण । तुज स्वामीची हे जाण ॥३॥

काय नव्हे करितां तुज । आतां राखें माझी लाज ॥१॥
मी तों अपराधाची राशी । शिखा अंगुष्ट तोंपार्शी ॥ध्रु.॥
त्राहें त्राहें त्राहें । मज कृपादृष्टी पाहें ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । सत्या घ्यावी आतां सेवा ॥३॥

वंदीन मी भूतें । आतां अवर्घीं चि समस्तें ॥१॥
तुमची करीन भावना । पदोपदीं नारायणा ॥ध्रु.॥
गाळुनियां भेद । प्रमाण तो ऐसा वेद ॥२॥
तुका ह्मणे मग । नव्हे दुजयाचा संग ॥३॥

पूजा पुज्यमान । कथे उभे हरिजन ॥१॥
ज्याची कीर्ती वाखाणिती । तेथें ओतली ते मुर्ती ॥ध्रु.॥
देहाचा विसर । केला आनंदें संचार ॥२॥
गेला अभिमान । लाज बोळविला मान ॥३॥
शोक मोह चिंता । याची नेणती ते वार्ता ॥४॥
तुका ह्मणे सखे । विठोबा च ते सारिखे ॥५॥

भाव तैसें फळ । न चले देवापार्शीं बळ ॥१॥
धांवे जातीपार्शीं जाती । खुण येरयेरां चित्तीं ॥ध्रु.॥
हिरा हिरकणी । काढी आंतुनि आहिरणी ॥२॥
तुका ह्मणे केलें । मन शुध्द हें चांगलें ॥३॥

वरि बोला रस । कथी ज्ञान माजी फोस ॥१॥
ऐसे लटिके जे ठक । तयां येहे ना पर लोक ॥ध्रु.॥
परिस एक सांगे । अंगा धुळी हे न लगे ॥२॥
तुका ह्मणे हाडें । कुतऱ्या लाविलें झगडें ॥३॥

हे चि तुझी पूजा । आतां करीन केशीराजा ॥१॥
अवर्धीं तुझींच हें पदें । नमस्कारीन अभेदें ॥ध्रु.॥
न वर्जितदिशा । जाय तेथें चि सरिसा ॥२॥
नव्हे एकदेशी । तुका ह्मणे गुणदोषीं ॥३॥

आपलें तों कांहीं । येथें सांगिजेसें नाहीं ॥१॥
परि हे वाणी वायचळ । छंद करविते बरळ ॥ध्रु.॥
पंचभूतांचा हा मेळा । देह सत्यत्वे निराळा ॥२॥
तुका ह्मणे भुली । इच्या उफराटया चाली ॥३॥

विठ्ठल नावाडा फुकाचा । आळविल्या साटीं वाचा ॥१॥
कटीं कर जैसे तैसे । उभा राहिला न बैसे ॥ध्रु.॥
न पाहे सिदोरी । जाती कुळ न विचारी ॥२॥
तुका ह्मणे भेटी । हाका देतां उठाउठीं ॥३॥

कृपावंत किती । दीनें बहु आवडती ॥१॥
त्यांचा भार वाहे माथां । करी योगक्षेमचिंता ॥ध्रु.॥
भुलें नेदी वाट । करीं धरुनि दावी नीट ॥२॥
तुका ह्मणे जीवें । अनुसरतां एका भावें ॥३॥

नेणती वेद श्रुति कोणी । आह्मां भाविकां वांचुनी ॥१॥
रूप आवडे आह्मांशी । तैसी जोडी हृषीकेशी ॥ध्रु.॥
आह्मीं भावें बळिवंत । तुज घालूं हृदयांत ॥२॥
तुका ह्मणे तुज धाक । देतां पावसील हाक ॥३॥

मन गुंतलें लुलयां । जाय धांवोनि त्या ठाया ॥१॥
मार्गे परती तो बळी । शूर एक भूमंडळीं ॥ध्रु.॥
येऊनियां घाली घाला । नेणों काय होई तुला ॥२॥
तुका ह्मणें येणें । बहु नाडिले शाहाणे ॥३॥

घेईं माझे वाचे । गोड नाम विठोबाचें ॥१॥
तुझी घ्या रे डोळे सुख । पाहा विठोबाचें मुख ॥ध्रु.॥

तुह्मी ऐका रे कान । माझ्या विठोबाचे गुण ॥२॥
मना तेथें धांव घेई । राहें विठोबाचे पायीं ॥३॥
तुका ह्मणे जीवा । नको सोडूं या केशवा ॥४॥

धणी न पुरे गुण गातां । रूप दृष्टी न्याहाळितां ॥१॥
बरवा बरवा पांडुरंग । कांति सांवळी सुरंग ॥ध्रु॥
सर्वमंगळाचें सार । मुख सिध्दीचें भांडार ॥२॥
तुका ह्मणे सुखा । अंतपार नाहीं लेखा ॥३॥

जरी मी नव्हतों पतित । तरि तूं पावन कैचा येथ ॥१॥
ह्मणोनि माझें नाम आधीं । मग तूं पावन कृपानिधी ॥ध्रु॥
लोहो महिमान परिसा । नाहीं तरीं दगड जैसा ॥२॥
तुका ह्मणे याचकभावे । कल्पतरु मान पावे ॥३॥

एक भाव चित्तीं । तरीं न लगे कांहीं युक्ती ॥१॥
कळों आलें जीवें । मज माझियाचि भावें ॥ध्रु॥
आठव चि पुरे । सुख अवघें मोहो रे ॥२॥
तुका ह्मणे मन । पूजा इच्छी नारायण ॥३॥

मज संतांचा आधार । तूं एकलें निर्विकार ॥१॥
पाहा विचारुनि देवा । नको आह्मांसवें दावा ॥ध्रु॥
तुज बोल न बोलवे । आह्मां भांडायाची सवे ॥२॥
तुका ह्मणे तरी । ऐक्यभाव उरे उरी ॥३॥

तुज मागणें तें देवा । आह्मां तुझी चरणसेवा ॥१॥
आन नेघों देसी तरी । रिध्दि सिध्दि मुक्ति चारी ॥ध्रु॥
संतसंगति सर्वकाळ । थोर प्रेमाचा सुकाळ ॥२॥
तुका ह्मणे नाम । तेणें पुरे माझें काम ॥३॥

तुझा शरणागत । जन्मोजन्मींचा अंकित ॥१॥
आणीक नेणें कांहीं हेवा । तुजवांचूनि केशवा ॥ध्रु॥
हें चि माझें गाणें । तुझें नामसंकीर्तन ॥२॥

तुझ्या नामाचीं भूषणें । तुका म्हणे ल्यालों लेणें ॥३॥

उतरलों पार । सत्य झाला हा निर्धार ॥१॥
तुझें नाम धरिलें कंठीं । केली संसारासी तुटी ॥ध्रु॥
आतां नव्हे बाधा । कोणेविशीं कांहीं कदा ॥२॥
तुका ह्मणे कांहीं । आतां उरलें ऐसें नाहीं ॥३॥

क्रियामतिहीन । एक मी गा तुझें दीन ॥१॥
देवा करावा सांभाळ । वारीं माझी तळमळ ॥ध्रु॥
नको माझे ठायीं । गुणदोष घालूं कांहीं ॥२॥
अपराधाच्या कोटी । तुका ह्मणे घालीं पोटी ॥३॥

नाहीं निर्मळ जीवन । काय करील साबण ॥१॥
तैसी चित्तशुद्धि नाही । तेथें बोध करील काई ॥ध्रु॥
वृक्ष न धरी पुष्पफळ । काय करील वसंतकाळ ॥२॥
वांजे न होती लेकरें । काय करावें भ्रतारें ॥३॥
नपुंसका पुरुषासी । काय करील बाइल त्यासी ॥४॥
प्राण गेलिया शरीर । काय करील वेव्हार ॥५॥
तुका ह्मणे जीवनेंविण । पीक नव्हे नव्हे जाण ॥६॥

नवां नवसांचीं । जालों तुह्यासी वाणीचीं ॥१॥
कोण तुझें नाम घेतें । देवा पिंडदान देतें ॥ध्रु॥
कोण होतें मागें पुढें । दुजें बोलाया रोकडें ॥२॥
तुका ह्मणे पांडुरंगा । कोणा घेतासि वो संग्ता ॥३॥

एका बीजा केला नास । मग भोगेल कणीस ॥१॥
कळे सकळां हा भाव । लाहानथोरांवरी जीव ॥ध्रु॥
लाभ नाहीं फुकासाठीं । केल्यावीण जीवासाठीं ॥२॥
तुका ह्मणे रणीं । जीव देतां लाभ दुणी ॥३॥

आयुष्य गेलें वांयांविण । थोर झाली नागवण ॥१॥
आतां धांवें धांवें तरी । काय पाहातोसि हरी ॥ध्रु॥

माझे तुझे या चि गती । दिवस गेले तोंडीं माती ॥२॥
मन वाव घेऊं नेदी । बुडवूं पाहे भवनदी ॥३॥
पडिला विषयाचा घाला । तेणें नागविलें मला ॥४॥
शरण आलों आतां धावें । तुका ह्मणे मज पावें ॥५॥

सोसोनि विपत्ती । जोडी दिली तुझे हातीं ॥१॥
त्याचा हा चि उपकार । अंतीं आह्माशीं वेव्हार ॥१॥
नामरूपा केला ठाव । तुज कोण ह्मणतें देव ॥२॥
तुका ह्मणे हरी । तुज ठाव दिला घरीं ॥३॥

आपुलें मागतां । काय नाहीं आह्मां सत्ता ॥१॥
परि या लौकिकाकारणें । उरीं ठेविली बोलणें ॥१॥
ये चि आतां घडी । करूं बैसों ते ची फडी ॥२॥
तुका ह्मणे करितों तुला । ठाव नाहींसें विडुला ॥३॥

असो आतां किती । तुज यावें काकुलती ॥१॥
माझें प्रारब्ध हें गाढें । तूं बापुडें तयापुढें ॥१॥
सोडवीन आतां । ब्रीदें तुझीं पंढरीनाथा ॥२॥
तुका ह्मणे बळी । तो गांढयाचे कान पिळी ॥३॥

काय नव्हे केलें । एका चिंतितां विडुलें ॥१॥
सर्व-साधनांचें सार । भवसिंधु उतरी पार ॥१॥
योगायागतपें । केलीं तयानें अमुपें ॥२॥
तुका म्हणे जपा । मंत्र तीं अक्षरी सोपा ॥३॥

हो कां दुराचारी । वाचे नाम जो उच्चारि ॥१॥
त्याचा दास मी अंकित । कायावाचामनेंसहित ॥१॥
नसो भाव चित्तीं । हरिचे गुण गातां गीतीं ॥२॥
करी अनाचार । वाचे हरिनामउच्चार ॥३॥
हो कां भलतें कुळ । शुचि अथवा चांडाळ ॥४॥
ह्मणवी हरिचा दास । तुका ह्मणे धन्य त्यास ॥५॥

हाकेसरिसी उडी । घालूनियां स्तंभ फोडी ॥१॥
ऐसी कृपावंत कोण । माझे विठाईवांचून ॥ध्रु॥
करितां आठव । धांवोनियां घाली कव ॥२॥
तुका ह्याने गीती गातां । नामें द्यावी सायुज्यता ॥३॥

लोह चुंबकाच्या बळें । उभें राहिलें निराळें ॥१॥
तैसा तूं चि आह्मांठार्यीं । खेळतोसी अंतर्बाहीं ॥ध्रु॥
भक्ष अग्रीचा तो दोरा । त्यासि वांचवी मोहरा ॥२॥
तुका ह्याने अधीलपणें । नेली लांकडें चंदनें ॥३॥

डोई वाढवूनि केश । भूतें आणित्ती अंगास ॥१॥
तरी ते नव्हति संतजन । तेथें नाहीं आत्मखुण ॥ध्रु॥
मेळवूनि नरनारी । शकुन सांगती नानापरी ॥२॥
तुका ह्याने मैद । नाहीं त्यापासीं गोविंद ॥३॥

गाढवाचे घोडे । आह्मी करूं दृष्टीपुढें ॥१॥
चघळी वाहाणा । माघारिया बांडा सुना ॥ध्रु॥
सोंगसंपादनी । तरि करूं शुध्द वाणी ॥२॥
तुका ह्याने खळ । करूं समयीं निर्मळ ॥३॥

बाईल मेली मुक्त जाली । देवें माया सोडविली ॥१॥
विठो तुझें माझें राज्य । नाहीं दुसऱ्याचें काज ॥ध्रु॥
पोर मेलें बरें जालें । देवें मायाविरहित केलें ॥२॥
माता मेली मज देखतां । तुका ह्याने हरली चिंता ॥३॥

योग तप या चि नांवें । गळित व्हावें अभिमानें ॥१॥
करणें तें हें चि करा । सत्यें बरा व्यापार ॥ध्रु॥
तरि खंडे येरझार । निघे भार देहाचा ॥२॥
तुका ह्याने मानामान । हें बंधन नसावें ॥३॥

करी संध्यास्नान । वारी खाउनियां अन्न ॥१॥
तया नाहीं लाभहानी । आदा वेंचाचिये मानीं ॥ध्रु॥

मजुराचें धन । विळा दोर चि जतन ॥२॥
तुका ह्यणे नाहीं । अधीरासी देव कांहीं ॥३॥

वाखर घेउनि आलें । त्यासी तरवारेणें हालें ॥१॥
नव्हे आपुलें उचित । करुनि टाकावें फजित ॥ध्रु॥
अंगुळिया मोडी । त्यासी काय सिलें घोडीं ॥२॥
नपुंसकासाठी । तुका ह्यणे न लगे जेठी ॥३॥

वर्णाश्रम करिसी चोख । तरि तूं पावसी उत्तम लोक ॥१॥
तुजला तें नाहीं ठावें । जेणें अंगें चि ब्रह्म व्हावें ॥ध्रु॥
जरि तूं जालासी पंडित । करिसी शब्दाचें पांडित्य ॥२॥
गासी तान मान बंध । हाव भाव गीत छंद ॥३॥
जाणसील तूं स्वतंत्र । आगमोक्त पूजायंत्र ॥४॥
साधनाच्या ओढी । डोळियांच्या मोडामोडी ॥५॥
तुका ह्यणे देहीं । संत जाहाले विदेही ॥६॥

प्रेमसूत्र दोरी । नेतो तिकडे जातो हरी ॥१॥
मनसहित वाचा काया । अवघें दिलें पंढरीराया ॥ध्रु॥
सत्ता सकळ तया हातीं । माझी कींव काकुलती ॥२॥
तुका ह्यणे ठेवी तैसें । आह्मी राहों त्याचे इच्छे ॥३॥

पाववील ठाया । पांडुरंग चिंतिलिया ॥१॥
त्यासी चिंतिलिया मनीं । चित्ता करी गंवसणी ॥ध्रु॥
पावावया फळ । अंगीं असावें हें बळ ॥२॥
तुका ह्यणे तई । सिध्दि वोळगती पायीं ॥३॥

धन्य भावशीळ । ज्याचें हृदय निर्मळ ॥१॥
पूजी प्रतिमेचे देव । संत ह्यणती तेथें भाव ॥ध्रु॥
विधिनिषेध नेणती । एक निष्ठा धरुनी चित्तीं ॥२॥
तुका ह्यणे तैसें देवा । होणें लागे त्यांच्या भावा ॥३॥

आधीं च आळशी । वरी गुरुचा उपदेशी ॥१॥

मग त्या कैची आडकाठी । विधिनिषेधाची भेटी ॥ध्रु.॥
नाचरवे धर्म । न करवे विधिकर्म ॥२॥
तुका ह्मणे ते गाढव । घेती मनासवें धांव ॥३॥

नाचे टाळी पिटी । प्रेमें अंग धरणीं लोटी ॥१॥
माझे सखे ते सज्जन । भोळे भाविक हरिजन ॥ध्रु.॥
न धरिती लाज । नाहीं जनासवें काज ॥२॥
तुका ह्मणे दाटे । कंठ नेत्रीं जळ लोटे ॥३॥

टिळा टोपी माळा देवाचें गवाळें । वागवी वोंगळ पोटासाठीं ॥१॥
तुळसी खोवी कानीं दर्भ खोवी शेंडी । लटिकी धरी बोंडी नासिकाची ॥ध्रु.॥
कीर्तनाचे वेळे रडे पडे लोळे । प्रेमेंविण डोळे गळताती ॥२॥
तुका ह्मणे ऐसे मावेचे मइंद । त्यांपाशीं गोविंद नाहीं नाहीं ॥३॥

धन्य देहू गांव पुण्य भूमि ठाव । तेथें नांदे देव पांडुरंग ॥१॥
धन्य क्षेत्रवासी लोक दइवाचे । उच्चारिती वाचे नामघोष ॥ध्रु.॥
कर कटी उभा विश्वाचा जनिता । वामांगीं ते माता रखुमादेवी ॥२॥
गरुड पारीं उभा जोडुनियां कर । अश्वत्थ समोर उत्तरामुख ॥३॥
दक्षिणे शंकर लिंग हरेश्वर । शोभे गंगातीर इंद्रायणी ॥४॥
लक्ष्मीनारायण बल्लाळाचें वन । तेथें अधिष्ठान सिध्देश्वर ॥५॥
विघ्नराज द्वारीं बहिरव बाहेरी । हनुमंत शेजारीं सहित दोघे ॥६॥
तेथें दास तुका करितो कीर्तन । हृदयीं चरण विठोबाचे ॥७॥

शाक्तावर - अभंग

टंवकारुनि दृष्टी लावुनियां रंग । दावी झगमग डोळ्यांपुढें ॥१॥
ह्मणती शिष्यासी लागली समाधी । लटकी चि उपाधी झकविती ॥ध्रु.॥
दीपाचिया ज्योती कोंडियेलें तेज । उपदेश सांजरात्रीमाजी ॥२॥
रांगोळिया चौक शृंगारुनी वोजा । आवरण पूजा यंत्र करी ॥३॥
पडदा लावोनियां दीप चहू कोनीं । बैसोनि आसनीं मुद्रा दावी ॥४॥
नैवेद्यासी ह्मणे करावें पक्वान्न । पात्रासी दिव्यान्न परवडी ॥५॥
जाला उपदेश कवळ घ्या रे मुखीं । आपोशन शेखीं बुडविलें ॥६॥
पाषांड करोनि मांडिली जीविका । बुडवी भाविकां लोकांप्रती ॥७॥
कायावाचामनें सोडवी संकल्प । गुरु गुरु जप प्रतिपादी ॥८॥

शुध्द परमार्थ बुडविला तेणें । गुरुत्वभूषणें भोग भोगी ॥९॥
विधीचा ही लोप बुडविला वेद । शास्त्रांचा ही बोध हरविला ॥१०॥
योगाची धारणा नाही प्राणायाम । सांडी यम नेम नित्यादिक ॥॥
वैराग्याचा लोप हरिभजनीं विक्षेप । वाढविलें पाप मतिलंडें ॥॥
तुका ह्मणे गेलें गुरुत्व गुखाडी । पूर्वजांसी धाडी नर्कवासा ॥॥

शाक्त गधडा जये देशीं । तेथें राशी पापाच्या ॥१॥
सुकृताचा उदो केला । गोंधळ घाला इंद्रियें ॥ध्रु॥
क्रोधरूपें वसे काम । तीचें नाम जपतसे ॥२॥
मद्यभक्षण मांगिण जाती । विटाळ चित्तीं सांटविला ॥३॥
स्तवुनियां पूजी रांड । न लजे भांड दाढीसी ॥४॥
तुका ह्मणे भगवती । नेइल अंतीं आपणापें ॥५॥

राजा प्रजा द्वाड देश । शाक्त वास करिती तो ॥१॥
अधर्माचें उबड पीक । धर्म रंक त्या गांवीं ॥ध्रु॥
न पिके भूमि कांपे भारें । मेघ वारें पीतील ॥२॥
तुका ह्मणे अवघीं दुःखें । येती सुखें वस्तीसी ॥३॥

ऐसें कलियुगाच्या मुळें । जालें धर्माचें वाटोळें ॥१॥
सांडुनियां रामराम । ब्राह्मण ह्मणती दोमदोष ॥ध्रु॥
शिवों नये तीं निळीं । वस्त्रें पांघरती काळीं ॥२॥
तुका ह्मणे वृत्ति । सांडुनि गदा मागत जाती ॥३॥

अवघ्या पापें घडला एक । उपासक शक्तीचा ॥१॥
त्याचा विटाळ नको अंगा । पांडुरंगा माझिया ॥ध्रु॥
काम क्रोध मद्य अंगीं । रंगला रंगीं अवगुणी ॥२॥
करितां पाप न धरी शंका । ह्मणे तुका कोणी ही ॥३॥

वारितां बळें धरितां हातीं । जुलुमें जाती नरकामधीं ॥१॥
रंडीदासाप्रति कांहीं । उपदेश तो ही चालेना ॥ध्रु॥
जन्म केला वाताहात । थोर घात येठार्यीं ॥२॥
तुका ह्मणे पंढरीनाथा । तुझी कथा दूषीती ॥३॥

शाक्तांची शूकरी माय । विष्ठा खाय बिदीची ॥१॥
तिची त्या पडली सवे । मार्गे धावें ह्मणोनि ॥ध्रु.॥
शाक्तांची गाढवी माय । भुंकत जाय वेसदारा ॥२॥
तुका ह्मणे शिंदळीचे । बोलतां वाचे निंघ ते ॥३॥

हरिहर सांडूनि देव । धरिती भाव क्षुल्लकीं ॥१॥
ऐका त्यांची विटंबणा । देवपणा भक्तांची ॥ध्रु.॥
अंगीं कवडे घाली गळां । परडी कळाहीन हातीं ॥२॥
गळां गांठा हिंडें दारीं । मनुष्य परी कुतरीं तीं ॥३॥
माथां सेंदुर दांत खाती । जेंगट हातीं सटवीचें ॥४॥
पूजिती विकट दौंद । पशु सोंड गजाची ॥५॥
ऐशा छंदें चुकलीं वाटा । भाव खोटा भजन ॥६॥
तुका ह्मणे विष्णुशिवा । वांचुनि देवा भजती ती ॥७॥

कांद्यासाठी जालें ज्ञान । तेणें जन नाडिलें ॥१॥
ऐकाकाम क्रोध बुचबुची । भुंके पुची व्यालीची ॥ध्रु.॥
पूजेलागीं द्रव्य मागे।काय सांगे शिष्यातें ॥२॥
तुका ह्मणे कैचें ब्रह्म । अवघा भ्रम विषयांचा॥३॥

सांडुनियां पंढरीराव । कवणातें ह्मणों देव ॥१॥
बहु लाज वाटे चित्ता । आणिकांतें देव ह्मणतां ॥ध्रु.॥
सांडुनियां हिरा । कोणें वेचाव्या त्या गारा ॥२॥
तुका ह्मणे हरिहर । ऐसी सांडुनियां धुर ॥३॥

बहुतें गेलीं वांयां । न भजतां पंढरीराया ॥१॥
करिती कामिकांची सेवा । लागोन मागोन खात्या देवा ॥ध्रु.॥
अवधियांचा धनी । त्यासी गेलीं विसरोनि ॥२॥
तुका ह्मणे अंतीं । पडती यमाचिया हातीं ॥३॥

असो आतां ऐसा धंदा । तुज गोविंदा आठवूं ॥१॥
रक्षिता तूं होसी जरी । तरि काय येरीं करावें ॥ध्रु.॥
काया वाचा मन पार्यीं । राहे ठायीं करूं तें ॥२॥

तुका ह्यणे गाइन गीतीं । रूप चित्तीं धरुनियां ॥३॥

नाहीं आह्मी विष्णुदास । करीत आस कोणांची ॥१॥
कां हे नष्ट करिती निंदा । नेणों सदा आमुची ॥ध्रु॥
असों भलते ठायीं मनं । समाधानं आपुलिया ॥२॥
तुका ह्यणे करूं देवा । तुझी सेवा धंदा तो ॥३॥ ॥॥

पाखांडयांनीं पाठी पुरविला दुमाला । तेथें मी विठ्ठला काय बोलों ॥१॥
कांद्याचा खाणार चोजवी कस्तुरी । आपुलें भिकारी अर्थ नेणे ॥ध्रु॥
न कळे तें मज पुसती छळूनी । लागतां चरणीं न सोडिती ॥२॥
तुझ्या पांयांविण दुजें नेणें कांहीं । तूं चि सर्वाठायीं एक मज ॥३॥
तुका ह्यणे खीळ पडो त्यांच्या तोंडा । किती बोलों भांडां वादकांशीं ॥४॥

कलियुगीं कवित्व करिती पाषांड । कुशळ हे भांड बहु जाले ॥१॥
द्रव्य दारा चित्तीं प्रजांची आवडी । मुखें बडबडी कोरडा चि ॥ध्रु॥
डंव करी सोंग मानावया जग । मुखें बोले त्याग मनीं नाहीं ॥२॥
वेदाज्ञे करोनि न करिती स्वहित । नव्हती अलिस देहाहुनी ॥३॥
तुका ह्यणे दंड साहील यमाचे । न करी जो वाचे बोले तैसें ॥४॥

विषयाचें सुख एथें वाटे गोड । पुढें अवघड यमदंड ॥१॥
मारिती तोडिती झोडिती निष्ठुर । यमाचे किंकर बहुसाल ॥ध्रु॥
असिपत्रीं तरुवरखैराचे विंगळ । निघतील ज्वाळ तेलपाकीं ॥२॥
तप्तभूमीवरि लोळविती पाहीं । अग्निस्तंभ बाहीं कवळविती ॥३॥
ह्यणऊनि तुका येतो काकुलती । पुरे आतां योनी गर्भवास ॥४॥

अल्प माझी मती । ह्यणोनि येतों काकुलती ॥१॥
आतां दाखवा दाखवा । मज पाउलें केशवा ॥ध्रु॥
धीर माझ्या मना । नाहीं नाहीं नारायणा ॥२॥
तुका ह्यणे दया । मज करा अभागिया ॥३॥

वाटुली पाहातां सिणले डोळुले । दाविसी पाउलें कइं वो डोळां ॥१॥
तूं माय माउली कृपेची साउली । विठ्ठले पाहिली वास तुझी ॥२॥

तुका ह्यणे माझ्या असांवल्या बाह्या । तुज क्षेम द्याया पांडुरंगा ॥३॥

देह हा सादर पाहावा निश्चित । सर्व सुख एथें नाम आहे ॥१॥
ब्रह्म जें देखणें द्वैत जेव्हां गेलें । शरीर तें जालें ब्रह्मरूप ॥ध्रु॥
यजन याजन तप व्रतें करिती । विकल्पें नागवती शुद्ध पुण्या ॥२॥
तुका ह्यणे सर्व सुख एथें आहे । भ्रांति दूर पाहें टाकुनियां ॥३॥ ॥॥

तुझे वर्णू गुण ऐसी नाहीं मती । राहिल्या त्या श्रुती मौन्यपणें ॥१॥
मौन्यपणें वाचा थोंटावल्या चारी । ऐसें तुझें हरी रूप आहे ॥ध्रु॥
रूप तुझें ऐसें डोळां न देखवे । जेथें हें झकवे ब्रह्मादिक ॥२॥
ब्रह्मादिक देवा कर्माची कचाटी । ह्यणोनि आटाटी फार त्यांसी ॥३॥
तुका ह्यणे तुझें गुण नाम रूप । आहेसी अमुप वाणूं काई ॥४॥

मनवाचातीत तुझें हें स्वरूप । ह्यणोनियां माप भक्ति केलें ॥१॥
भक्तीचिया मापें मोजितों अनंता । इतरानें तत्वता न मोजवे ॥ध्रु॥
योग याग तपें देहाचिया योगें । ज्ञानाचिया लागें न सांपडेसी ॥२॥
तुका ह्यणे आह्मी भोळ्या भावें सेवा । घ्यावी जी केशवा करितों ऐसी ॥३॥

देवा ऐसा शिष्य देई । ब्रह्मज्ञानी निपुण पाहीं ॥१॥
जो कां भावाचा आगळा । भक्तिप्रेमाचा पुतळा ॥ध्रु॥
ऐशा युक्ति ज्याला बाणे । तेथें वैराग्याचें ठाणें ॥२॥
ऐसा जाला हो शरीरी । तुका लिंबलोण करी ॥३॥

जंव नाहीं देखिली पंढरी । तोंवरी वर्णिसी थोर वैकुंठीची ॥१॥
मोक्षसिद्धि तेथें हिंडे दारोदारी । होऊनि कामारी दीनरूप ॥ध्रु॥
वृंदावन सडे चौक रंग माळा । अभिन्नव सोहोळा घरोघरी ॥२॥
नामघोष कथापुराणकीर्तनीं । ओविया कांडणीं पांडुरंग ॥३॥
सर्व सुख तेथें असे सर्वकाळ । ब्रह्म तें केवळ नांदतसे ॥४॥
तुका ह्यणे जें न साधे सायासें । तें हें प्रत्यक्ष दिसे विटेवरि ॥५॥

दुःख वाटे ऐसी ऐकोनियें गोष्टी । जेणें घडे तुटी तुझ्या पार्यी ॥१॥
येतो कळवळा देखोनियां घात । करितों फजित नाइकती ॥ध्रु॥

काय करुं देवा ऐसी नाहीं शक्ति । दंडुनि पुढती वाटे लावूं ॥२॥
तुका ह्यणे मज दावूं नको ऐसे । दृष्टीपुढें पैसे पांडुरंगा ॥३॥

शूकरासी विष्ठा माने सावकास । मिष्टान्नाची त्यास काय गोडी ॥१॥
तेवीं अभक्तांसी आवडे पाखांड । न लगे त्यां गोड परमार्थ ॥ध्रु॥
श्वानासी भोजन दिलें पंचामृत । तरी त्याचें चित्त हाडावरि ॥२॥
तुका ह्यणे सर्पा पाजिलिया क्षीर । वमितां विखार विष जालें ॥३॥

रासभ धुतला महा तीर्थांमाजी । नव्हे जैसा तेजी शामकर्ण ॥१॥
तेवीं खळा काय केला उपदेश । नव्हे चि मानस शुध्द त्याचें ॥ध्रु॥
सर्पासी पाजिलें शर्करापीयूष । अंतरीचें विष जाऊं नेणे ॥२॥
तुका ह्यणे श्वाना क्षिरीचें भोजन । सर्वें चि वमन जेवी तया ॥३॥

जेवीं नवज्वरें तापलें शरीर । लागे तया क्षीर विषातुल्य ॥१॥
तेवीं परमार्थ जीहीं दुराविला । तयालार्गी झाला सन्निपात ॥ध्रु॥
कामिनी जयाच्या जाहाली नेत्रासी । देखी तो चंद्रासी पीतवर्ण ॥२॥
तुका ह्यणे मद्यपानाची आवडी । न रुचे त्या गोडी नवनीताची ॥३॥

आतां असों मना अभक्तांची कथा । न होई दुश्चिंता हरिनार्मी ॥१॥
नये त्याची कदा गोष्टी करुं मात । जिव्हे प्रायश्चित्त त्याच्या नांवें ॥ध्रु॥
प्रभातें न घ्यावें नांव माकडाचें । तैसें अभक्ताचें सर्वकाळ ॥२॥
तुका ह्यणे आतां आठवूं मंगळ । जेणें सर्व काळ सुखरूप ॥३॥

नाम आठवितां सद्गदित कंठीं । प्रेम वाढे पोटीं ऐसें करीं ॥१॥
रोमांच जीवन आनंदाश्रु नेत्रीं । अष्टांग ही गार्त्री प्रेम तुझें ॥ध्रु॥
सर्व ही शरीर वेचो या कीर्तनीं । गाऊं निशिदिनीं नाम तुझें ॥२॥
तुका ह्यणे दुजें न करीं कल्पांतीं । सर्वदा विश्रांति संतां पाई ॥३॥

जननी हे जाणे बाळकाचें वर्म । सुख दुःख धर्म जें जें कांहीं ॥१॥
अंधापुढें जेणें दिधला आधार । त्याचा हा विचार तो चि जाणे ॥ध्रु॥
शरणागता जेणें घातलें पाठीशीं । तो जाणे तेविशीं राखों तया ॥२॥
कासे लागे तया न लगती सायास । पोहोणारा त्यास पार पावी ॥३॥

तुका ह्यणे जीव विठ्ठलाचे हातीं । दिला त्याची गति तो चि जाणे ॥४॥

नका वांटूं मन विधिनिषेधांसी । स्मरावा मानसीं पांडुरंग ॥१॥
खादलिया अन्ना मासी बोलों नये । अवघें चि जाये एका घांसें ॥ध्रु॥
जोडी होते परी ते बहु कठिण । करितां जतन सांभाळावें ॥२॥
तुका ह्यणें येथें न मना विषाद । निंबेविण व्याध तुटों नये ॥३॥

नको होऊं देऊं भारीं अभावना । या चि नावें जाणा बहु दोष ॥१॥
मेघवृष्टि येथें होते अनिवार । जिव्हाळ्यां उखर लाभ नाड ॥ध्रु॥
उत्तमा विभागें कनिष्ठाची इच्छा । कल्पतरु तैसा फळे त्यासी ॥२॥
तुका ह्यणे जिणें बहु थोडें आहे । आपुलिया पाहें पुढें बरें ॥३॥

त्याग तंव मज न वजतां केला । कांहीं च विठ्ठला मनांतूनि ॥१॥
भागलिया आला उबग सहज । न धरितां काज जालें मनीं ॥ध्रु॥
देह जड जालें ऋणाच्या आभारें । केलें संवसारें कासावीस ॥२॥
तुका ह्यणे गेला आळसकिळस । अकर्तव्य दोष निवारिले ॥३॥

मढें झांकुनियां करिती पेरणी । कुणबियाचे वाणी लवलाहें ॥१॥
तयापरी करीं स्वहित आपुलें । जयासी फावलें नरदेह ॥ध्रु॥
ओटीच्या परिस मुठीचें तें वाढे । यापरि कैवाडें स्वहिताचें ॥२॥
नाहीं काळसत्ता आपुलिये हातीं । जाणते हे गुंती उगविती ॥३॥
तुका ह्यणे पाहें आपुली सूचना । करितो शाहाणा मृत्युलोकीं ॥४॥

राजा चाले तेथें वैभव सांगातें । हें काय लागतें सांगावें त्या ॥१॥
कोणी कोणा एथें न मनी जी फुका । कृपेविण एका देवाचिया ॥ध्रु॥
शृंगारिलें नाहीं तगोयेत वरि । उमटे लौकरि जैसे तैतें ॥२॥
तुका ह्यणे घरीं वसे नारायण । कृपेची ते खुण साम्या येते ॥३॥

वत्स पळे धेनु धांवे पाठीलागीं । प्रीतीचा तो अंगी आयुर्भाव ॥१॥
शिकविलें काय येईल कारणा । सूत्र ओढी मना आणिकांच्या ॥ध्रु॥
सांडिलें तें नाहीं घेत मेळवितां । ह्यणऊनि लाता मार्गे सारी ॥२॥
तुका ह्यणे आग्रह करावा न लगे । सांगतसे अंगें अनुभव ॥३॥

देवाच्या संबंधें विश्व चि सोयरे । सूत्र ओढे दोरे एका एक ॥१॥
आहाच हें नव्हे विटायसारिखें । जीव जीवनीं देखें सामावले ॥ध्रु.॥
आणिकांचें सुख दुःख उमटे अंतरीं । एथील इतरीं तेणें न्यायें ॥२॥
तुका ह्मणे ठसावले शुध्द जाती । शोभा चि पुढती विशेषता ॥३॥

अवघा वेंचलों इंद्रियांचे ओढी । जालें तें तें घडी निरोपिलें ॥१॥
असावा जी ठावा सेवेसी विचार । आपुला म्यां भार उतरिला ॥ध्रु.॥
कायावाचामनें तो चि निजध्यास । एथें जालों ओस भक्तिभावे ॥२॥
तुका ह्मणे करूं येईल धावणें । तरि नारायणें सांभाळावे ॥३॥

राहो आतां हें चि ध्यान । डोळा मन लंपटो ॥१॥
कोंडकोंडुनि धरीन जीवें । देहभावे ओंवाळीन ॥ध्रु.॥
होईल येणें कळसा आलें । स्थिरावले अंतरीं ॥२॥
तुका ह्मणे गोजिरिया । विठोबा पायां पडों द्या ॥३॥

आदि मध्य अंत दाखविला दीपें । हा तों आपणापें यत्न बरा ॥१॥
दाशत्वे दाविलें धन्याचें भांडार । तोंतों नव्हे सार एथुनियां ॥ध्रु.॥
उपायानें सोस नासला सकळ । सत्ते सत्ताबळ अंगा आलें ॥२॥
तुका ह्मणे दृष्टि सकळांचे शिरीं । वचन चि करी बैसोनियां ॥३॥

सांटविले वाण । पैस घातला दुकान ॥१॥
जें ज्या पाहिजे जे काळीं । आहे सिध्द चि जवळी ॥ध्रु.॥
निवडिलें साचें । उत्तममध्यमकनिष्ठाचें ॥२॥
तुका बैसला दुकानीं । दावी मोला ऐसी वाणी ॥३॥

लागलिया मुख स्तनां । घाली पान्हा माउली ॥१॥
उभयतां आवडी लाडें । कोडें कोड पुरतसे ॥ध्रु.॥
मेळवितां अंगें अंग । प्रेमें रंग वाढतो ॥२॥
तुका ह्मणे जड भारी । अवघें शिरीं जननीचे ॥३॥

अवगुण तों कोणीं नाहीं प्रतिष्ठिले । मार्गे होत आले शिष्टाचार ॥१॥

दुर्बळाच्या नांवें पिटावा डांगोरा । हा तों नव्हे बरा सत्यवाद ॥ध्रु.॥
मद्य आणि मधु एकरासी नांवें । तरि कां तें खावें आधारें त्या ॥२॥
तुका ह्याने माझा उच्छिष्ट प्रसाद । निवडी भेदाभेद वृष्टिन्यायें ॥३॥

भूर्ती भगवंत । हा तों जाणतों संकेत ॥१॥
भारी मोकलितों वाण । ज्याचा त्यासी कळे गुण ॥ध्रु.॥
करावा उपदेश । निवडोनि तरि दोष ॥२॥
तुका ह्याने वाटे । चुकतां आडरानें कांटे ॥३॥

आह्वां हें कवतुक जगा द्यावी नीत । करावे फजित चुकती ते ॥१॥
कासयाचा बाध एकाच्या निरोपें । काय व्हावें कोपें जगाचिया ॥ध्रु.॥
अविद्येचा येथें कोठें परिश्रम । रामकृष्णनाम ऐसे बाण ॥२॥
तुका ह्याने येथें खऱ्याचा विकरा । न सरती येरा खोटया परी ॥३॥

दर्पणासी नखटें लाजे । शुध्द खिजे देखोनि ॥१॥
ऐसें अवगुणांच्या बाधें । दिसे सुदें विपरीत ॥ध्रु.॥
अंधळयास काय हिरा । गारां चि तो सारिखा ॥२॥
तुका ह्याने भुंके सुनें । ठाया नेणे ठाव तो ॥३॥

नावडे तरि कां येतील हे भांड । घेउनियां तोंड काळें येथें ॥१॥
नासोनियां जाय रस यासंगती । खळाचे पंगती नारायणा ॥ध्रु.॥
तोंडावाटा नर्क काढी अमंगळ । मिष्टान्ना विटाळ करी सुनें ॥२॥
तुका ह्याने नाहीं संतांची मर्यादा । निंदे तो चि निंदा मायझवा ॥३॥

लेकरा आईतें पित्याची जतन । दावी निजधन सर्व जोडी ॥१॥
त्यापरि आमचा जालासे सांभाळ । देखिला चि काळ नाहीं आड ॥ध्रु.॥
भुकेचे संनिध वसे स्तनपान । उपायाची भिन्न चिंता नाहीं ॥२॥
आळवूनि तुका उभा पैलथडी । घातली या उडी पांडुरंगें ॥३॥

शुध्द चर्या हें चि संताचें पूजन । लागत चि धन नाहीं वित्त ॥१॥
सगुणाचे सोई सगुण विश्रांती । आपण चि येती चोजवीत ॥ध्रु.॥
कीर्तनीं चि वोळे कृपेचा वोरस । दुरीपणें वास संनिधता ॥२॥

तुका ह्यणे वर्म सांगतों सवंगें । मन लावा लागें स्वहिताच्या ॥३॥

जीवींचें जाणावें या नावें आवडी । हेंकड तें ओढी अमंगळ ॥१॥
चित्ताच्या संकोचें कांहीं च न घडे । अतिशयें वेडे चार तो चि ॥ध्रु॥
काळाविण कांहीं नाहीं रुचों येत । करुनि संकेत ठेवियेला ॥२॥
तुका ह्यणे कळे वचनें चांचणी । काय बोलवूनि वेळोवेळां ॥३॥

कामातुर चवी सांडी । बरळ तोंडीं बरळे ॥१॥
रंगलें तें अंगीं दावी । विष देववी आसडे ॥ध्रु॥
धनसोसें लागे वेड । ते बडबड शमेना ॥२॥
तुका ह्यणे वेसनं दोन्ही । नर्कखाणी भोगावया ॥३॥

कृष्णांजनं जाले सोज्वळ लोचन । तेणें दिले वान निवडुनी ॥१॥
निरोपाच्या मापें करीं लडबड । त्याचें त्यानें गोड नारायणें ॥ध्रु॥
भाग्यवंतांघरीं करितां विश्वासें । कार्य त्यासरिसें होईजेतें ॥२॥
तुका ह्यणे पोट भरे बरे वोजा । निज ठाव निजा निजस्थानीं ॥३॥

मैंद आला पंढरीस । हातीं घेउनि प्रेमपाश ॥१॥
पुढें नाडियलें जग । नेतो लागों नेदी माग ॥ध्रु॥
उभारोनि बाहे । दृष्टादृष्टी वेधीताहे ॥२॥
वैकंठीहुनि पेणें । केलें पंढरीकारणें ॥३॥
पुंडलिकें यारा । देउनि आणिलें चोरा ॥४॥
तुका ह्यणे चला । तुह्मी आह्मी धरूं त्याला ॥५॥

भांडवी माउली कवतुके बाळा । आपणा सकळां साक्षित्वेसीं ॥१॥
माझी माझी ह्यणे एकएकां मारी । हें तों नाहीं दुरी उभयतां ॥ध्रु॥
तुझें थोडें भातें माझें बहु फार । छंद करकर वाद मिथ्या ॥२॥
तुका ह्यणे एके ठायीं आहे वर्म । हें चि होय श्रम निवारितें ॥३॥

लटिकियाच्या आशा । होतों पडिलों वळसा । होउनियां दोषा । पात्र मिथ्या अभिमानें ॥१॥
बरवी उघडली दृष्टी । नाहीं तरी होतों कष्टी । आक्रंदते सृष्टी । मात्र या चेष्टांनीं ॥ध्रु॥
मरणाची नाहीं शुध्दी । लोभीं प्रवर्तली बुध्दी । परती तों कधीं । घडे चि ना माघारीं ॥२॥

सांचूनि मरे धन । लावी पोरांसी भांडण । नाहीं नारायण । तुका ह्यणे स्मरीला ॥३॥

जवळी मुखापार्शी । असतां नेघे अहर्निशी ॥१॥
भवनिर्दळण नाम । विव्ठल विव्ठल नासी काम ॥ध्रु.॥
सुखाचें शेजार । करुं कां नावडें घर ॥२॥
तुका ह्यणे ठेवा । कां हा न करी चि बरवा ॥३॥

बरवें देशाउर जालें । काय बोलें बोलावें ॥१॥
लाभें लाभ दुणावला । जीव धाला दुरुषणें ॥ध्रु.॥
भाग्यें जाली संतभेटी । आवडी पोटीं होती ते ॥२॥
तुका ह्यणे श्रम केला । अवघा आला फळासी ॥३॥

सांगतां हें नये सुख । कीर्ती मुख न पुरे ॥१॥
आवडीनें सेवन करु । जीवींचें धरुं जीवीं च ॥ध्रु.॥
उपमा या देतां लाभा । काशा शोभा सारिखी ॥२॥
तुका ह्यणे नुचलीं डोई । ठेविली पार्यीं संतांचे ॥३॥

आपुलाला लाहो करुं । केणें भरुं हा विव्ठल ॥१॥
भाग्य पावलों या ठाया । आतां काया कुरवंडी ॥ध्रु.॥
पुढती कोठें घडे ऐसें । बहुतां दिसें फावलें ॥२॥
तुका ह्यणे जाली जोडी । चरण घडी न विसंभें ॥३॥

उजळलें भाग्य आतां । अवघी चिंता वारली ॥१॥
संतदर्शनें हा लाभ । पद्मनाभ जोडला ॥ध्रु.॥
संपुष्ट हा हृदयपेटी । करुनि पोटीं सांटवूं ॥२॥
तुका ह्यणे होता ठेवा । तो या भावा सांपडला ॥३॥

आह्मां आपुलें नावडे संचित । चरफडी चित्त कळवळयानें ॥१॥
न कळतां जाला खोळंब मारगा । जर्गीं जालों जगा बहुरूपी ॥ध्रु.॥
कळों आलें बरें उघडले डोळे । कर्णधार मिळे तरि बरें ॥२॥
तुका ह्यणे व्हाल ऐकत करुणा । तरि नारायणा उडी घाला ॥३॥

बरगासार्ती खादलें शेण । मिळतां अन्न न संडी ॥१॥
फजित तो केला आहे । ताडण साहे गौरव ॥ध्रु.॥
ओढाळाची ओंगळ ओढी । उगी खोडी नवजाय ॥२॥
तुका फजीत करी बुच्या। विसरे कुच्या खोडी तेणें ॥३॥

धांव घालीं आई । आतां पाहातेसी काई ॥१॥
धीर नाहीं माझे पोटीं । जालें वियोगें हिंपुटीं ॥ध्रु.॥
करावें सीतळ । बहु जाली हळहळ ॥२॥
तुका ह्मणे डोई । कधीं ठेवीन हे पार्यीं ॥३॥

तुझां ठावा होता देवा । माझें अंतरींचा हेवा ॥१॥
होती काशानें सुटका । तरि हे वैकुंठनायका ॥ध्रु.॥
नसतें सांभाळिलें। जरि तुझीं आश्वासिलें ॥२॥
तुका ह्मणे कृपाळुवा । बरवा केला सावाधावा ॥३॥

देऊं ते उपमा । आवडीनें पुरुषोत्तमा ॥१॥
पाहातां काशा तूं सारिखा । तिहीं लोकांच्या जनका ॥ध्रु.॥
आरुष हे वाणी। गोड वरुनि घेतां कानीं ॥२॥
आवडीनें खेळे । तुका पुरवावे सोहाळे ॥३॥

दर्शनाची आस । आतां ना साहे उदास ॥१॥
जीव आला पायांपार्शी । येथें असें कलिवरेंसीं ॥ध्रु.॥
कांहीं च नाठवे । ठायीं बैसलें नुठवे ॥२॥
जीव असतां पाहीं । तुका ठकावला ठायीं ॥३॥

भोगावरि आहीं घातला पाषाण । मरणा मरण आणियेलें ॥१॥
विश्व तूं व्यापक काय मी निराळा । काशासार्ती बळा येऊं आतां ॥ध्रु.॥
काय सारुनियां काढावें बाहेरी । आणूनि भीतरी काय ठेवूं ॥२॥
केला तरी उरे वाद चि कोरडा । बळें घ्यावी पीडा स्वपनींची ॥३॥
आवघे चि वाण आले तुझां घरा । मजुरी मजुरा रोज कीर्दी ॥४॥
तुका ह्मणे कांहीं नेणें लाभ हानी । असेल तो धनी राखो वाडा ॥५॥

कां हो एथें काळ आला आहां आड । तुह्यांपाशीं नाड करावया ॥१॥
कां हो विचाराचें पडिलें सांकडें । काय ऐसें कोडें उपजलें ॥ध्रु॥
कां हो उपजेना द्यावी ऐशी भेटी । काय द्वैत पोटीं धरिलें देवा ॥२॥
पाप फार किंवा जालासी दुर्बळ । मागिल तें बळ नाहीं आतां ॥३॥
काय जालें देणें निघालें दिवाळें । कीं बांधलासि बळें ऋणेंपार्यां ॥४॥
तुका ह्मणे कां रे ऐसी केली गोवी । तुझी माझी ठेवी निवडुनियां ॥५॥

काय देह घालूं करवती करमरी । टाकुं या भितरी अग्नीमाजी ॥१॥
काय सेवूं वन शीत उष्ण तान । साहों कीं मोहन धरुनी बैसों ॥ध्रु॥
काय लावूं अंगीं भस्म उधळण । हिंदूं देश कोण खुंट चारी ॥२॥
काय तजूं अन्न करुनि उपास । काय करूं नास जीवित्वाचा ॥३॥
तुका ह्मणे काय करावा उपाव । ऐसा देई भाव पांडुरंगा ॥४॥

दंभें कीर्ति पोट भरे मानी जन । स्वहित कारण नव्हे कांहीं ॥१॥
अंतरती तुझे पाय मज दुरी । धरितां हे थोरी जाणिवेची ॥ध्रु॥
पिंडाच्या पाळणें धांवती विकार । मज दावेदार मजमाजी ॥२॥
कैसा करूं घात आपुला आपण । धरुनि गुमान लोकलाज ॥३॥
तुका ह्मणे मज दावी तो सोहोळा । देखें पाय डोळां तुझे देवा ॥४॥

धिग जिणें त्याचा स्वामी हीन वर । मरण तें बर भलें मग ॥१॥
ऐका जी देवा ऐसी आहे नीत । काय तें उचित सांभाळावें ॥ध्रु॥
देशोदेशीं धाक जयाच्या उत्तरें । तयाचें कुतरें परि भलें ॥२॥
तुका ह्मणे हें कां सुचलें उत्तर । जाणोनि अंतर ओळखावें ॥३॥

आतां गाऊं तुज ओविया मंगळीं । करूं गदारोळी हरिकथा ॥१॥
होसि निवारिता आमुचें सकळ । भय तळमळ पापपुण्य ॥ध्रु॥
भोगिले ते भोग लावूं तुझे अंगीं । अलिप्त या जगीं होउनि राहों ॥२॥
तुका ह्मणे आह्मी लाडिकीं लेंकरें । न राहों अंतरे पायांविण ॥३॥

सर्व सुखें आजी एथें चि वोळलीं । संतांचीं देखिलीं चरणांबुजें ॥१॥
सर्वकाळ होतो आठवीत मनीं । फिटली ते धणी येणें काळें ॥२॥
तुका ह्मणे वाचा राहिली कुंटित । पुढें जालें चित्त समाधान ॥३॥

विठ्ठल सोयरा सज्जन सांगाती । विठ्ठल या चित्ती बैसलासे ॥१॥
विठ्ठलें हें अंग व्यापिली ते काया । विठ्ठल हे छाया माझी मज ॥ध्रु.॥
बैसला विठ्ठल जिव्हेचिया माथां । न वदे अन्यथा आन दुजें ॥२॥
सकळां इंद्रियां मन एक प्रधान । तें ही करी ध्यान विठोबाचें ॥३॥
तुका ह्मणे या विठ्ठलासी आतां । नये विसंबतां माझें मज ॥४॥

होयें वारकरी । पांहे पांहे रे पंढरी ॥१॥
काय करावीं साधनें । फळ अवघें चि तेणें ॥ध्रु.॥
अभिमान नुरे । कोड अवघें चि पुरे ॥२॥
तुका ह्मणे डोळां । विठो बैसला सांवळा ॥३॥

पंढरीसी जाय । तो विसरे बापमाय ॥१॥
अवघा होय पांडुरंग । राहे धरुनियां अंग ॥ध्रु.॥
न लगे धन मान । देहभावं उदासीन ॥२॥
तुका ह्मणे मळ । नासी तात्काळ तें स्थळ ॥३॥

बळें बाहयात्कारें संपादिलें सोंग । नाही जाला त्याग अंतरींचा ॥१॥
ऐसें येतें नित्य माझ्या अनुभवा । मनासी हा ठावा समाचार ॥ध्रु.॥
जागृतीचा नाही अनुभव स्वप्नीं । जातो विसरुनि सकळ हें ॥२॥
प्रपंचाबाहेरि नाही आलें चित्त । केले करी नित्य वेवसाय ॥३॥
तुका ह्मणे मज भोरप्या चि परी । जालें सोंग वरी आंत तैसें ॥४॥

ह्मणवितों दास ते नाही करणी । आंत वरी दोन्ही भिन्न भाव ॥१॥
गातों नाचतों तें दाखवितों जना । प्रेम नारायणा नाही अंगीं ॥ध्रु.॥
पाविजे तें वर्म न कळे चि कांहीं । बुडालों या डोहीं दंभाचिया ॥२॥
भांडवल काळें हातोहातीं नेलें । माप या लागलें आयुष्यासी ॥३॥
तुका ह्मणे वांयां गेलों ऐसा दिसें । होईल या हांसें लौकिकाचें ॥४॥

न कळतां काय करावा उपाय । जेणें राहे भाव तुझ्या पार्यीं ॥१॥
येऊनियां वास करिसी हृदयीं । ऐसें घडे कई कासयानें ॥ध्रु.॥
साच भावें तुझें चिंतन मानसीं । राहे हें करिसी कै गा देवा ॥२॥
लटिकें हें माझें करुनियां दुरी । साच तूं अंतरीं येउनि राहें ॥३॥

तुका ह्यणे मज राखावें पतिता । आपुलिया सत्ता पांडुरंगा ॥४॥

चिंतिलें तें मनिचें जाणें । पुरवी खुणे अंतरीचें ॥१॥
रात्री न कळे दिवस न कळे । अंगीं खेळे दैवत हें ॥ध्रु॥
नवसियाचे नव रस । भोगी त्यास भिन्न नाही ॥२॥
तुका ह्यणे सम चि देणें । समचरण उभा असे ॥३॥

उधाराचा संदेह नाही । याचा कांहीं सेवकां ॥१॥
पांडुरंग अभिमानी । जीवदानी कोंवसा ॥ध्रु॥
बुडतां जळीं जळतां अंगीं । ते प्रसंगीं राखावें ॥२॥
तुका ह्यणे आह्मांसाठीं । कृपा पोटीं वागवी ॥३॥

काय विरक्ति कळे आह्मां । जाणों एका नामा विठोबाच्या ॥१॥
नाचों सुखें वैष्णवमेळीं । टाळघोळीं आनंदें ॥ध्रु॥
शांति क्षमा दया मी काय जाणें । गोविंद कीर्तनेवांचूनियां ॥२॥
कासया उदास असों देहावरी । अमृतसागरीं बुडोनियां ॥३॥
कासया एकांत सेवूं तया वना । आनंद तो जनामाजी असे ॥४॥
तुका ह्यणे आह्मां ऐसा भरवसा । विठ्ठल सरसा चालतसे ॥५॥

जेथें वैष्णवांचा वास । धन्य भूमी पुण्य देश ॥१॥
दोष नाही ओखदासी । दूत सांगे यमापाशीं ॥ध्रु॥
गरुडटकयांच्या भारें । भूमि गर्जे जेजेकारें ॥२॥
सहज तयां जनां छंद । वाचे गोविंद गोविंद ॥३॥
तुळसीवनें रंगमाळा । अवघा वैकुंठसोहळा ॥४॥
तुका ह्यणे भेणें । काळ नये तेणें राणें ॥५॥

माझ्या विठोबाचा कैसा प्रेमभाव । आपण चि देव होय गुरू ॥१॥
पढियें देहभावें पुरवितो वासना । अतीं तें आपणापाशीं न्यावें ॥ध्रु॥
मार्गे पुढें उभा राहे सांभाळीत । आलिया आघात निवारवे ॥२॥
योगक्षेम जाणे जडभारी । वाट दावी करीं धरुनियां ॥३॥
तुका ह्यणे नाही विश्वास ज्या मनीं । पाहावें पुराणीं विचारुनी ॥४॥

सकळ धर्म मज विठोबाचें नाम । आणीक त्यां वर्म नेणें कांहीं ॥१॥
काय जाणों संतां निरविलें देवें । करिती या भावें कृपा मज ॥२॥
तुका ह्याणे माझा कोण अधिकार । तो मज विचार कळों यावा ॥३॥

उदंड शाहाणे होत तर्कवंत । परि या नेणवे अंत विठोबाचा ॥१॥
उदंडा अक्षरां करोत भरोवरी । परि ते नेणवे थोरी विठोबाची ॥२॥
तुका ह्याणे नाहीं भोळेपणाविण । जाणीव ते सिण रितें माप ॥३॥

आधारावांचुनी । काय सांगसी काहाणी ॥१॥
ठावा नाहीं पंढरीराव । तोंवरी अवघें चि वाव ॥ध्रु॥
मानिताहे कोण । तुझें कोरडें ब्रह्मज्ञान ॥२॥
तुका ह्याणे ठेवा । जाणपण एक सवा ॥३॥

अनाथांची तुझां दया । पंढरीराया येतसे ॥१॥
ऐसी ऐकोनियां कीर्ति । बहु विश्रांति पावलों ॥ध्रु॥
अनाथांच्या धांवा घरा । नामें करा कुडावा ॥२॥
तुका ह्याणे सवघड हित । ठेवूं चित्त पायांपें ॥३॥

येथें नाहीं उरों आले अवतार । येर ते पामर जीव किती ॥१॥
विषयांचे झणी व्हाल लोलिंगत । चेवलिया अंत न लगे मज ॥ध्रु॥
वाहोनियां भार कुंथसील ओंझे । नव्हे तें चि माझें थीता त्याग ॥२॥
तुका ह्याणे कैसी नाहीं त्याची लाज । संतीं केशीराज साधियेला ॥३॥

हीं च त्यांचीं पंचभूतें । जीवन भातें प्रेमाचें ॥१॥
कळवळा धरिला संतीं । ते निगुती कैवाड ॥ध्रु॥
हा च काळ वर्तमान । साधन ही संपत्ती ॥२॥
तुका ह्याणे दिवसरतीं । हें चि खाती अन्न ते ॥३॥

दीप न देखे अंधारा । आतां हें चि करा जतन ॥१॥
नारायण नारायण । गांठी धन बळकट ॥ध्रु॥
चिंतामणीपार्शीं चिंता । तत्वता ही नयेल ॥२॥
तुका ह्याणे उभयलोकीं । हे चि निकी सामोग्री ॥३॥

धन्य काळ संतभेटी । पार्यीं मिठी पडिली तो ॥१॥
संदेहाची सुटली गांठी । जालें पोटीं शीतळ ॥ध्रु॥
भवनदीचा जाला तारा । या उत्तरा प्रसादे ॥२॥
तुका ह्याने मंगळ आतां । कोण दाता याहूनि ॥३॥

दिनरजनीं हा चि धंदा । गोविंदाचे पवाडे ॥१॥
संकल्पिला देह देवा । सकळ हेवा तये ठायीं ॥ध्रु॥
नाहीं अवसान घडी । सकळ जोडी इंद्रियां ॥२॥
कीर्ति मुखें गर्जे तुका । करी लोकां सावध ॥३॥

खरें नानवट निक्षेपीचें जुनें । काढिलें ठेवणें समर्थचें ॥१॥
मजुराच्या हातें मापाचा उकल । मी तों येथें फोल सत्ता त्याची ॥ध्रु॥
कुलाळाच्या हातें घटाच्या उत्पत्ति । पाठवी त्या जाती पाकस्थळा ॥२॥
तुका ह्याने जीवन तें नारायणीं । प्रभा जाते कीणाअ प्रकाशाची ॥३॥

गंगेच्या अंताविण काय चाड । आपुलें तें कोड तृषेपाशीं ॥१॥
विठ्ठल हे मूर्ति साजिरी सुंदर । घालीं निरंतर हृदयपुटीं ॥ध्रु॥
कारण तें असे नवनीतापाशीं । गबाळ तें सोसी इतर कोण ॥२॥
बाळाचे सोईतें घांस घाली माता । आटाहास चिंता नाही तया ॥३॥
गाऊं नाचों करूं आनंदसोहळा । भाव चि आगळा नाही हातां ॥४॥
तुका ह्याने अवघें जालें एकमय । परलोकींची काय चाड आतां ॥५॥

स्त्रीपुत्रादिकीं राहिला आदर । विषयीं पडिभर अतिशय ॥१॥
आतां हाता धांवा नारायणा । मज हे वासना अनावर ॥ध्रु॥
येउनियां आड ठाके लोकलाज । तें हें दिसे काज अंतरलें ॥२॥
तुका ह्याने आह्मां जेथें जेथें गोवा । तेथें तुह्मीं देवा सांभाळावें ॥३॥

पडिलों भोवणीं । होतों बहु चिंतवणी ॥१॥
होतों चुकलों मारग । लाहो केला लाग वेगें ॥ध्रु॥
इंद्रियांचे संदी । होतों सांपडलों बंदी ॥२॥
तुका ह्याने बरें जालें । विठ्ठलसें वाचे आलें ॥३॥

बरें जालें आलीं ज्याचीं त्याच्या घरा । चुकला पाऱ्हेरा ओढाळांचा ॥१॥
बहु केलें दुखी त्यांचिया सांभाळें । आतां तोंड काळें तेणें लोभें ॥ध्रु.॥
त्यांचिया अन्यायें भोगा माझें अंग । सकळ ही लाग द्यावा लागे ॥२॥
नाहीं कोठें स्थिर राहों दिलें क्षण । आजिवरी सिण पावलों तो ॥३॥
वेगळाल्या खोडी केली तडातडी । सांगावया घडी नाहीं सुख ॥४॥
निरवूनि तुका चालिला गोवारें । देवापार्शीं भार सांडवूनि ॥५॥

न करावी आतां पोटासाठीं चिंता । आहे त्या संचिता माप लावूं ॥१॥
दृष्टि ते घालावी परमार्थाठायीं । क्षुल्लका उपायीं सिण जाला ॥ध्रु.॥
येथें तंव नाहीं घेइजेसें सवें । कांहीं नये जीवें वेचों मिथ्या ॥२॥
खंडणें चि नव्हे उद्वेग वेरझारीं । बापुडे संसारीं सदा असों ॥३॥
शेवटा पाववी नावेचें बैसनें । भुजाबळें कोणें कष्टी व्हावें ॥४॥
तुका ह्मणे आतां सकळांचें सार । करावा व्यापार तरी ऐसा ॥५॥

आमच्या हें आलें भागा । जीव्हार या जगाचें ॥१॥
धरूनियां ठेलों जीवें । बळकट भावें एकविध ॥ध्रु.॥
आणूनियां केला रूपा । उभा सोपा जवळी ॥२॥
तुका ह्मणे अंकित केला । खालीं आला वचनें ॥३॥

खरें भांडवल सांपडलें गांठी । जेणें नये तुटी उदमासी ॥१॥
संवगाचें केणें सांपडलें घरीं । भरुनि वैखरी सांटविलें ॥ध्रु.॥
घेतां देतां लाभ होतसे सकळां । सदेवां दुर्बळा भाव तैसा ॥२॥
फडा आलिया तो न वजे निरासे । जरि कांहीं त्यास न कळतां ॥३॥
तुका ह्मणे आतां जालीसे निश्चिंती । आणीक तें चित्तीं न धरूं दुजें ॥४॥

पदोपदीं दिलें अंग । जालें सांग कारण ॥१॥
रुधवूनि ठेलों ठाव । जगा वाव सकळ ॥ध्रु.॥
पुढती चाली मनालाहो । वाढे देहो संतोष ॥२॥
। तुका ह्मणे क्षरभागीं । जालों जर्गी व्यापक ॥३॥

निवडुनि दिलें नवनीत । संचित ते भोगीत ॥१॥

आतां पुढें भावसार । जीवना थार पाहावया ॥ध्रु.॥
पारखियाचे पडिलें हातीं । चांचपती आंधळीं ॥२॥
तुका ह्मणे सेवन घडे । त्यासी जोडे लाभ हा ॥३॥

उचित न कळे इंद्रियाचे ओढी । मुखें बडबडी शिकलें तें ॥१॥
आपण जाऊन न्यावीं नरकास । बळें बेताळीस कुळें जग ॥ध्रु.॥
अबोलणें बोले डोळे झांकुनियां । बडबडी वांयां दंभासार्तीं ॥२॥
तुका ह्मणे आह्मी तेथील पारखी । नाचे देखोवेखीं जाणों खरें ॥३॥

एक मन तुझ्या अवघ्या भांडवला । वांटितां तें तुला येई कैसें ॥१॥
ह्मणउनि दृढ धरीं पांडुरंग । देहा लावीं संग प्रारब्धाचा ॥ध्रु.॥
आणिका संकल्पा नको गोळं मन । तरी च कारण साध्य होय ॥२॥
तुका ह्मणे ऐसें जाणावें उचित । तरी सहज स्थित येईल कळों ॥३॥

गावे ह्मणउनि गीत । धरुनि राहे तैसें चित्त ॥१॥
हें चि थोर अवघड आहे । अन्न देखोनि भूक राहे ॥ध्रु.॥
ऐकावी ह्मूण कथा । राहे तैसें धरुनि चित्ता ॥२॥
तुका ह्मणे धणी । नव्हे जेविल्यावांचुनि ॥३॥

कळल हे खुण । तरि दावी नारायण ॥१॥
सत्य संतांपाशीं राहे । येरां भय आड आहे ॥ध्रु.॥
अनुचिया ऐसें । असे भरलें प्रकाशें ॥२॥
इंद्रियांचें धनी । ते हे जाती समजूनि ॥३॥
तर्क कुतर्क वाटा । नागवण घटापटा ॥४॥
तुका ह्मणे ल्यावें । डोळां अंजन बरवें ॥५॥

जातो न येतिया वाटा । काय निरवितो करंटा ॥१॥
कैसा जालासे बेश्रम । लाज नाहीं न ह्मणे राम ॥ध्रु.॥
पाहे वैरियाकडे । डोळे वासुनियां रडे ॥२॥
बांधुनियां यमा हातीं । दिला नाहीं त्याची खंती ॥३॥
नाहीं यापें काम । ऐसें जाणे तो अधम ॥४॥
अझुन तरि मुका । कां रे जालासि ह्मणे तुका ॥५॥

वांटा घेई लवकरि । मार्गे अंतरसी दुरी । केली भरोवरी । सार नेती आणीक ॥१॥
ऐसीं भांमावलीं किती । काय जाणों नेणों किती । समय नेणती । माथां भार वाहोनि ॥ध्रु॥
नाहीं सारिलें तोंवरी । धांव घेई वेग करीं । घेतलें पदरीं । फावलें तें आपुलें ॥२॥
फट लंडी ह्यणे तुका । एक न साहावे धका । तरि च या सुखा । मग कैसा पावसी ॥३॥

चालावा पंथ तो पाविजे त्या ठाया । ऐकिल्या वांयां वारता त्या ॥१॥
ऐका जी वोजे पडतसें पायां । भावाचि तें जायावाट नव्हे ॥ध्रु॥
व्याली कुमारीचा अनुभवं अनुभव । सांगतां तो भाव येत नाही ॥२॥
तुका ह्यणे येथें पाहिजे आरालें । बिंबीं निवळलें तरि भासे ॥३॥

काय नाहीं लवत झाडें । विसरे वेडें देहभाव ॥१॥
जया न फळे उपदेश । धस ऐसा त्या नांवें ॥ध्रु॥
काय नाहीं असत जड । दगड तो अबोलणा ॥२॥
तुका ह्यणे कुचर दाणा । तैसा ह्यणा डेंग हा ॥३॥

देखीचा दिमाख शिकोनियां दावी । हिच्या ऐसी केवीं गारगोटी ॥१॥
मर्यादा ते जाण अरे अभागिया । देवाच्या ऐसिया सकळ मूर्ति ॥ध्रु॥
काय पडिलेंसी लटिक्याचे भरी । वोंवाळुनि थोरी परती सांडीं ॥२॥
तुका ह्यणे पुढें दिसतसे घात । करितों फजित ह्यणउनी ॥३॥

संसाराचा माथां भार । कांहीं पर न ठेवीं ॥१॥
भक्तीची ते जाती ऐसी । सर्वस्वासी मुकावें ॥ध्रु॥
भिक्षाणी वेवसाव । काला करितो गाढव ॥२॥
करुनि वस्ती बाजारीं । ह्यणवी कासया निस्पृही ॥३॥
प्रसादा आडुनि कवी । केलें तुप पाणी तेवीं ॥४॥
तुका ह्यणे होंई सुर । किंवा निसुर मजुर ॥५॥

तेज्या इशारती । तटा फोक वरी घेती ॥१॥
काय सांगावें त्याहूनी । ऐका रे धरा मनीं ॥ध्रु॥
नव्हे भांडखोर । ओढुनि धरूं पदर ॥२॥
तुका ह्यणे तोंड । काळें करा खालीं मुंड ॥३॥

मार्गे संतीं होतें जें जें सांगितलें । तें येऊं लागलें अनुभवा ॥१॥
आचारभ्रष्ट होती लोक कळी । पुण्य क्षीण बळी जालें पाप ॥ध्रु.॥
वर्णधर्म कोण न धरी विटाळ । घालिती गोंधळ एके ठायीं ॥२॥
वेदाचे पाठक सेवितील मद्य । न देखती भेद विषयीं भांड ॥३॥
तुका ह्मणे किती करावे फजित । ते चि छंद नित्य बहु होती ॥४॥

अक्षरांचा श्रम केला । फळा आला तेणें तो ॥१॥
अवधियाचा तळ धरी । जीवा उरी नुरउनी ॥ध्रु.॥
फळलें तें लवे भारें । पीक खरें आलें तई ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । पुढें भाव सारावा ॥३॥

उचित जाणावें मुख्य धर्म आधीं । चित्तशुध्द बुध्दी ठायीं स्थिर ॥१॥
न घलावी धांव मनाचिये ओढी । वचन आवडी संताचिये ॥२॥
अंतरीं या राहे वचनाचा विश्वास । न उगे उपदेश तुका ह्मणे ॥३॥

जीवन हे मुक्त नर जाले पावन । तजा हो दुर्जनसंगति ही ॥१॥
बहुत अन्न विष मोहरीच्या मानें । अवघें चि तेणें विष होय ॥२॥
तुका ह्मणे जेणें आपलें स्वहित । तैसी करीं नीत विचारुनि ॥३॥

द्रव्याचा तो आह्मी धरितों विटाळ । तया पाठी काळ लाग करी ॥१॥
करोनियां हें चि राहिलों जीवन । एक नारायण नाम ऐसें ॥२॥
तुका ह्मणे हें चि करुनि जतन । आलिया ही दान याचकासी ॥३॥

द्रव्याचिया मार्गे कळिकाळाचा लाग । ह्मणोनियां संग खोटा त्याचा ॥१॥
निरयाचें मूळ घालुनिया मार्गे । मांडिली प्रसंगें कथा पुढें ॥ध्रु.॥
आजिच्या प्रसंगें हा चि लाभ घ्यावा । पुढील भार देवावरी घाला ॥२॥
प्रालब्ध कांहीं न पालटे सोसें । तृष्णेचें हें पिसें वांयांविण ॥३॥
तुका ह्मणे घेई राहे ऐसें धन । सादर श्रवण करोनियां ॥४॥

रडे अळंकार दैन्याचिये कांती । उत्तमा विपत्तिसंग घडे ॥१॥
एकाविण एक अशोभ दातारा । कृपेच्या सागरा पांडुरंगा ॥ध्रु.॥

रांधू नेणे तया पुढील आइतें । केलें तें सोइतें वांयां जाय ॥२॥
तुका ह्यणे चिंतामणि शेळी गळा । पावे अवकळा ह्यणउनी ॥३॥

दुःखाचे डोंगर लागती सोसावे । ऐसें तंव ठावें सकळांसीं ॥१॥
कांहीं न करिती विचार हिताचा । न करिती वाचा नामघोष ॥ध्रु॥
भोग कळां येतो मागिल ते जन्म । उत्तम मध्यम कनिष्ठ ते ॥२॥
तुका ह्यणे येथें झांकितील डोळे । भोग देतेवेळे येइल कळां ॥३॥

सदैव तुह्मां अवघें आहे । हातपाय चालाया ॥१॥
मुखीं वाणी कार्नी कीर्ति । डोळे मूर्ती देखाया ॥ध्रु॥
अंध बहिर ठकलीं किती । मुकीं होती पांगुळें ॥२॥
घरास आगि लावुनि जागा । न पळे तो गा वांचे ना ॥३॥
तुका ह्यणे जागा हिता । कांहीं आतां आपुल्या ॥४॥

ऐसे पुढती मिळतां आतां । नाहीं सत्ता स्वतंत्र ॥१॥
म्हणउनि फावलें तें घ्यावें । नाम गावें आवडी ॥ध्रु॥
संचित प्रारब्ध गाढें । धांवे पुढें क्रियमाण ॥२॥
तुका ह्यणे घुबडा ऐसें । जन्म सरिसे शुकराचें ॥३॥

सर्वविशीं माझा त्रासलासे जीव । आतां कोण भाव निवडे एक ॥१॥
संसाराची मज न साहे चि वार्ता । आणीक ह्यणतां माझें कोणी ॥ध्रु॥
देहसुख कांहीं बोलिले उपचार । विष तें आदर बंद वाटे ॥२॥
उपाधि दाटणी प्रतिष्ठा गौरव । होय माझा जीव कासावीस ॥३॥
तुका ह्यणे कांहीं आणीक न साहे । आवडती पाय वैष्णवांचे ॥२॥

आणीक कांहीं या उत्तराचें काज । नाहीं आतां मज बोलावया ॥१॥
भिन्न भेद हे भावनास्वभाव । नव्हे कांहीं देव एकविध ॥ध्रु॥
गुण दोष कोणें निवडावे धर्म । कोण जाणे कर्म अकर्म तें ॥२॥
तरि च भलें आतां न करावा संग । दुःखाचा प्रसंग तोडावया ॥३॥
तुका ह्यणे गुण गाई या देवाचे । घेई माझे वाचे हे चि धणी ॥४॥

आपुल्या विचार करीन जीवार्शी । काय या जनार्शी चाड मज ॥१॥

आपुलें स्वहित जाणती सकळ । निरोधितां बळें दुःख वाटे ॥ध्रु॥
आइको नाइको कथा कोणी तरी । जाऊनियां घरीं निजो सुखें ॥२॥
माझी कोण वोज जाला हा शेवट । देखोनियां वाट आणिकां लावूं ॥३॥
तुका ह्याणे भाकुं आपुली करुणा । जयाची वासना तथा फळे ॥४॥

धाई अंतरिंच्या सुखें । काय बडबड वाचा मुखें ॥१॥
विधिनिषेध उर फोडी । जंव नाहीं अनुभवगोडी ॥ध्रु॥
वाढे तळमळ उभयता । नाहीं देखिलें अनुभवितां ॥२॥
अपुल्या मते पिसें । परि तें आहे जैसंतैसें ॥३॥
साधनाची सिद्धि । मोन करा स्थिर बुद्धि ॥४॥
तुका ह्याणे वादें । वांयां गेलीं ब्रह्मवृंदें ॥५॥

कुशळ गुंतले निषेधा । वादी प्रवर्तले वादा ॥१॥
कैसी ठकलीं बापुडीं । दंभविषयांचे सांकडीं ॥ध्रु॥
भुस उपणुनि केलें काय । हारपले दोन्ही ठाय ॥२॥
तुका ह्याणे लागे हातां । काय मथिलें घुसळितां ॥३॥

संतांचीं उच्छिष्टें बोलतो उत्तरें । काय म्यां गव्हारें जाणावें हें ॥१॥
विठ्ठलाचें नाम घेतां नये शुध्द । तेथें मज बोध काय कळे ॥ध्रु॥
करितों कवतुक बोबडा उत्तरीं । झणी मजवरि कोप धरा ॥२॥
काय माझी याति नेणां हा विचार । काय मी तें फार बोलों नेणें ॥३॥
तुका ह्याणे मज बोलवितो देव । अर्थ गुह्य भाव तो चि जाणे ॥४॥

चंदनाच्या वासें धरितील नाक । नावडे कनक न घडे हें ॥१॥
साकरेसी गोडी सारिखी सकळां । थोरां मोटयां बाळां धाकुटियां ॥२॥
तुका ह्याणे माझें चित्त शुध्द होतें । तरि का निंदितें जन मज ॥३॥

तुज ऐसा कोण उदाराची रासी । आपुलें चि देसी पद दासा ॥१॥
शुध्द हीन कांहीं न पाहासी कुळ । करिसी निर्मळ वास देहीं ॥२॥
भावें हें कदान्न खासी त्याचे घरीं । अभक्तांची परी नावडेती ॥३॥
न वजासी जेथें दुरी दवडितां । न येसी जो चित्ता योगियांच्या ॥४॥
तुका ह्याणे ऐसीं ब्रीदें तुझीं खरीं । बोलतील चारी वेद मुखें ॥५॥

तरि कां नेणते होते मागें ऋषी । तींहीं या जनासी दुराविलें ॥१॥
वोळगती जया अष्टमासिध्दि । ते या जनबुध्दी नातळती ॥२॥
कंदमूळें पाला धातूच्या पोषणा । खातील वास राणां तरी केला ॥३॥
लावुनियां नेत्र उगे चि बैसले । न बोलत ठेले मौन्यमुद्रे ॥४॥
तुका ह्याणे ऐसें करीं माझ्या चित्ता । दुरावीं अनंता जन दुरी ॥५॥

कोणाच्या आधारें करूं मी विचार । कोण देइल धीर माझ्या जीवा ॥१॥
शास्त्रज्ञ पंडित नव्हे मी वाचक । यातिशुध्द एक ठाव नाही ॥२॥
कलियुगीं बहु कुशळ हे जन । छळितील गुण तुझे गातां ॥३॥
मज हा संदेह झाला दोहीं सवा । भजन करूं देवा किंवा नको ॥४॥
तुका ह्याणे आतां दुरावितां जन । किंवा हें मरण भलें दोन्ही ॥५॥

काय उणें जालें तुज समर्थासी । ऐसा मजपाशीं कोण दोष ॥१॥
जो तूं माझा न करिसी अंगीकार । सांगेन वेव्हार संतांमधीं ॥२॥
तुजविण रत आणिकांचे ठायीं । ऐसें कोण ग्वाही दावीं मज ॥३॥
तुका ह्याणे काय धरुनी गुमान । सांग उगवून पांडुरंगा ॥४॥

काय करूं आन दैवतें । एका विण पंढरीनाथें ॥१॥
सरिता मिळाली सागरीं । आणिकां नांवां कैची उरी ॥ध्रु॥
अनेक दीपीचा प्रकाश । सूर्य उगवतां नाश ॥२॥
तुका ह्याणे नेणें दुजें । एका विण पंढरीराजें ॥३॥

काय करूं कर्मकर्म । बरें सांपडलें वर्म ॥१॥
होसी नामा च सारिका । समजाविली नाहीं लेखा ॥ध्रु॥
नाहीं वेचावेच जाला । उरला आहेसी संचला ॥२॥
तुका ह्याणे माझें । काय होईल तुझां ओझें ॥३॥

एकाएकीं हातोफळी । ठाया बळी पावले ते ॥१॥
आह्मी देवा शक्तिहीनें । भाकुं तेणें करुणा ॥ध्रु॥
पावटणी केला काळ । जया बळ होतें तें ॥२॥
तुका ह्याणे वीर्यावीर । संतधीर समुद्र ॥३॥

पुढिलाचें इच्छी फळ । नाही बळ तें अंगीं ॥१॥
संत गेले तया ठाया । देवराया पाववीं ॥ध्रु॥
ज्येष्ठांचीं कां आह्वां जोडी। परवडी न लभों ॥२॥
तुका ह्मणे करीं कोड । पुरवीं लाड आमुचा ॥३॥

कैवल्याच्या तुह्मां घरीं । रासी हरी उदंड ॥१॥
मजसाठीं कां जी वाणी । नव्हे धणी विभागा ॥ध्रु॥
सर्वा गुणीं सपुरता । ऐसा पिता असोनी ॥२॥
तुका ह्मणे पांडुरंगा । जालों सांगा सन्मुख ॥३॥

आपलाल्या तुह्मीं रूपासी समजा । कासया वरजा आरसिया ॥१॥
हें तों नव्हे देहबुद्धीचें कारण । होइल नारायणें दान केलें ॥ध्रु॥
ब्रूचिया बाणें वर्मासि स्पशविं । हें तों नाहीं ठावें मोकलित्या ॥२॥
तुका ह्मणे बहु मुखें या वचना । सत्याविण जाणा चाल नाहीं ॥३॥

न मनावी चिंता तुह्मीं संतजनीं । हिरा स्पटिकमणी केंवि होय ॥१॥
पडिला प्रसंग स्तळा त्या सारिखा । देखिला पारिखा भाव कांहीं ॥ध्रु॥
बहुतांसी भय एकाचिया दंडें । बहुत या तोंडें वचनासी ॥२॥
तुका ह्मणे नाहीं वैखरी बा सर । करायाचे चार वेडे वेडे ॥३॥

यथाविधि पूजा करी । सामोग्री तोंवरि हे नाहीं ॥१॥
आतां माझा सर्व भार । तूं दातार चालविसी ॥ध्रु॥
मंगळ तें तुह्मी जाणां । नारायणा काय तें ॥२॥
तुका ह्मणे समर्पिला । तुज विठ्ठला देहभाव ॥३॥

भवसिंधूचें हें तारुं । मज विचारुं पाहातां ॥१॥
चित्तीं तुझे धरिन पाय । सुख काय तें तेथें ॥ध्रु॥
माझ्या खुणा मनापार्शीं। तें या रसीं बुडालें ॥२॥
तुका ह्मणे वर्म आलें । हातां भलें हें माझ्या ॥३॥

पाहातां श्रीमुख सुखावलें सुख । डोळियांची भूक न वजे माझी ॥१॥

जिव्हे गोडी तीन अक्षरांचा रस । अमृत जयास फिकें पुढें ॥ध्रु॥
श्रवणीची वाट चोखाळली शुध्द । गेले भेदाभेद वारोनियां ॥२॥
महामळें मन होतें जें गांदलें । शुध्द चोखाळलें स्पटिक जैसें ॥३॥
तुका ह्याने माझ्या जीवाचें जीवन । विठ्ठल निधान सांपडलें ॥४॥

हा चि परमानंद आळंगीन बाहीं । क्षेम देतां ठायीं द्वैत तुटे ॥१॥
बोलायासि मात मन निवे हरषें चित्त । दुणी वाढे प्रीत प्रेमसुख ॥ध्रु॥
जनांत भूषण वैकुंठीं सरता । फावलें स्वहिता सर्वभावे ॥२॥
तुटला वेव्हार माया लोकाचार । समूळ संसार पारुषला ॥३॥
तुका ह्याने हा विठ्ठल चि व्हावा । आणिकी या जीवा चाड नाही ॥४॥

आमुची कृपाळू तूं होसी माउली । विठ्ठले साउली शरणागता ॥१॥
प्रेमपान्हा स्तनीं सदा सर्वकाळ । दृष्टि हे निर्मळ अमृताची ॥ध्रु॥
भूक तान दुःख वाटों नेदीं सीण । अंतरीचा गुण जाणोनियां ॥२॥
आशा तृष्णा माया चिंता दवडीं दुरी । ठाव आह्मां करीं खेळावया ॥३॥
तुका ह्याने लावीं संताचा सांगात । जेथें न पवे हात कळिकाळाचा ॥४॥

जेथें जावें तेथें कपाळ सरिसें । लाभ तो विशेषें संतसंगें ॥१॥
पूर्व पुण्यें जरि होतीं सानुकूळ । अंतरायमूळ नुपजे तेथें ॥ध्रु॥
भाग्य तरी नव्हे धन पुत्र दारा । निकट वास बरा संतांपार्यीं ॥२॥
तुका ह्याने हे चि करावी मिरासी । बळी संतांपारशीं द्यावा जीव ॥३॥

आतां कांहीं सोस न करीं आणीक । धरीन तें एक हें चि दृढ ॥१॥
जेणें भवसिंधु उतरिजे पार । तुटे हा दुस्तर गर्भवास ॥ध्रु॥
जोडीन ते आतां देवाचे चरण । अविनाश धन परमार्थ ॥२॥
तुका ह्याने बरा जोडला हा देह । मनुष्यपणें इहलोका आलों ॥३॥

जतन करीन जीवें । शुध्दभावे करुनी ॥१॥
विठ्ठल विठ्ठल हें धन । जीवन अंतकाळींचें ।ध्रु॥
वर्दळ हें संचित सारूं । बरवा करूं उदिम हा ॥२॥
तुका ह्याने हृदयपेटी । ये संपुटीं सांटवूं ॥३॥

एवढा प्रभु भावें । तेणें संपुष्टी राहावें ॥१॥

होय भक्तीं केला तैसा । पुरवी धरावी ते इच्छा ॥ध्रु॥
एवढा जगदानी। मागे तुळसीदळ पाणी ॥२॥
आला नांवा रूपा । तुका ह्मणे जाला सोपा ॥३॥

भाग्यें ऐसी जाली जोडी । आतां घडी विसंभेना ॥१॥
विटेवरी समचरण । संतीं खुण सांगितली ॥ध्रु॥
अवघें आतां काम सारुं । हा चि करुं कैवाड ॥२॥
तुका ह्मणे खंडूं खेपा । पुढें पापापुण्याच्या ॥३॥

पतिव्रते जैसा भ्रतार प्रमाण । आह्मां नारायण तैशापरी ॥१॥
सर्वभावे लोभ्या आवडे हें धन । आह्मां नारायण तैशापरी ॥२॥
तुका ह्मणे एकविध जालें मन । विठ्ठला वांचून नेणे दुर्जे ॥३॥

विठ्ठल गीतीं गावा विठ्ठल चितीं ध्यावा । विठ्ठल उभा पाहावा विटेवरी ॥१॥
अनाथाचा बंधु विठ्ठल कृपासिंधु । तोडी भवबंधु यमपाश ॥ध्रु॥
तो चि शरणागतां हा विठ्ठल मुक्तिदाता । विठ्ठल या संतांसमागमें ॥२॥
विठ्ठल गुणनिधि विठ्ठल सर्व सिद्धि । लागली समाधि विठ्ठलनामें ॥३॥
विठ्ठलाचें नाम घेतां जालें सुख । गोडावलें मुख तुका ह्मणे ॥४॥

विठो सांपडावया हातीं । ठावी जाली एक गती । न धरीं भय चितीं । बळ किती तयाचें ॥१॥
लागे आपण चि हातीं । किंव भाकावी काकुलती । करी मग चितीं । असेल तें तयाचें ॥ध्रु॥
एकलिया भावबळें । कै सांपडे तो काळें । वैष्णवांच्या मेळें । उभा ठाके हाकेसी ॥२॥
बांधा माझिया जीवासी । तुका ह्मणे प्रेमपाशीं । न सोडीं तयासी । सर्वस्वासी उदार ॥३॥

वाट वैकुंठीं पाहाती । भक्त कै पां येथें येती । तयां जन्ममरणखंती । नाहीं चितीं परलोक ॥१॥
धन्यधन्य हरिचे दास । तयां सुलभ गर्भवास । ब्रह्मादिक करिती आस । तीर्थावास भेटीची ॥ध्रु॥
कथाश्रवण व्हावयास । यमधर्मा थोर आस । पाहे रात्रदिवस । वाट कर जोडोनियां ॥२॥
रिध्दिसिध्दी न पाचारितां । त्या धुंडिती हरिभक्तां । मोक्ष सायोज्यता । वाट पाहे भक्तांची ॥३॥
असती जेथें उभे ठेले । सदा प्रेमसुखें धाले । आणीक ही उध्दरिले । महादोषी चांडाळ ॥४॥
सकळ करिती त्यांची आस । सर्वभावे ते उदास । धन्यभाग्य त्यांस । तुका ह्मणे दुरुषणें ॥५॥

सोनें दावी वरी तांबें तयापोटीं । खरियाचे साटीं विकुं पाहे ॥१॥

पारखी तो जाणे तयाचे जीवींचें । निवडी दोहींचें वेगळालें ॥१॥
क्षीरा नीरा कैसें होय एकपण । स्वादीं तो चि भिन्न भिन्न काढी ॥२॥
तुका ह्मणे थीता नागवला चि खोटा । अपमान मोटा पावईल ॥३॥

फोडुनि सांगडी बांधली माजासी । पैल थडी कैसी पावे सहर्जी ॥१॥
आपला घात आपण चि करी । आणिकां सांगतां नाइके तरी ॥२॥
भुकेभेणें विष देऊ पाहे आतां । आपल्या चि घाता करुं पाहे ॥२॥
तुका ह्मणे एक चालतील पुढें । तयांसी वांकडें जातां ठके ॥३॥

उपकारासाठीं बोलों हे उपाय । येणेंविण काय आह्मां चाड ॥१॥
बुडतां हे जन न देखवे डोळां । येतो कळवळा ह्मणुनि ॥२॥
तुका ह्मणे माझे देखतिल डोळे । भोग देते वेळे येईल कळों ॥३॥

आठवे देव तो करावा उपाव । येर तर्जी वाव खटपटा ॥१॥
होई बा जागा होई वा जागा । वाउगा कां गा सिणसील ॥२॥
जाणिवेच्या भारें भवाचिये डोहीं । बुडसी तों कांहीं निघेसि ना ॥२॥
तुका ह्मणे देवा पावसील भावें । जाणतां तें ठावें कांहीं नव्हे ॥३॥

माझ्या मुखावाटा नयो हें वचन । व्हावें संतान द्रव्य कोणां ॥१॥
फुकाचा विभाग पतनदुःखासी । दोहींमुळें त्यासी तें चि साधे ॥२॥
नाइकावी निंदा स्तुति माझ्या कानें । सादर या मनें होऊनियां ॥२॥
तुका ह्मणे देव असाध्य यामुळें । आशामोहजाळें गुंतलिया ॥३॥

चित्त ग्वाही तेथें लौकिकाचें काई । स्वहित तें ठायीं आपणापें ॥१॥
मनासी विचार तो चि साच भाव । व्यापक हा देव अंतर्बाहीं ॥२॥
शुध्द भावा न लगे सुचावा परिहार । उमटे साचार आणिके ठायीं ॥२॥
भोगित्यासी काज अंतरीचें गोड । बाहिरल्या चाड नाही रंगें ॥३॥
तुका ह्मणे भाव शुध्द हें कारण । भाट नारायण होईल त्यांचा ॥४॥

नव्हती माझे बोल । अवघें करितो विडुल ॥१॥
कांहीं न धरावी खंती । हित होइल धरा चित्ती ॥२॥
खोटी ते अहंता । वाट टाकिली सांगतां ॥२॥

ज्याचें तो चि जाणें । मी मापाडें तुका ह्मणे ॥३॥

वासनेच्या मुखीं अदळूनि भीतें । निर्वाहापुरतें कारण तें ॥१॥
या नांवें अंतरा आला नारायण । चित्तसमाधान खुण त्याची ॥ध्रु॥
सर्वकाळ हा चि करणें विचार । विवेकीं सादर आत्मत्वाचे ॥२॥
तुका ह्मणे जों जों भजनासी वळे । अंग तों तों कळे सन्निधता ॥३॥

चिंतनें अचिंत राहिलों निश्चळ । तें चि किती काळ वाढवावें ॥१॥
अबोल्याचा काळ आतां ऐशावरी । वचनाची उरी उरली नाही ॥ध्रु॥
करूं आला तों तों केला लवलाहो । उरों च संदेहे दिला नाही ॥२॥
तुका ह्मणे मोह परते चि ना मार्गें । ह्मणउनि त्यागें त्याग जाला ॥३॥

निर्गुणाचे घ्यावें गुणासी दर्शन । एकाएकीं भिन्न भेद घडे ॥१॥
तुह्मां आह्मां आतां न पडे यावरी । आहों तें चि बरी जेथें तेथें ॥ध्रु॥
आपणापासुनी नसावें अंतर । वेचिलें उत्तर ह्मणउनि ॥२॥
तुका ह्मणे अंगा आली कठिन्यता । आमच्या अनंता तुह्मां ऐसी ॥३॥

तुज च पासाव जालोंसों निर्माण । असावें तें भिन्न कासयानें ॥१॥
पाहावा जी ठायीं करुनि विचार । नुन्य कोठें फार असे चि ना ॥ध्रु॥
ठेविलिये ठायीं आज्ञेचें पाळण । करुनि जतन राहिलोंसें ॥२॥
तुका ह्मणें आतां बोलतसें स्पष्ट । जालों क्रियानष्ट तुह्मांऐसा ॥३॥

प्रीतिभंग माझा केला पांडुरंगा । भक्तिरस सांगा कां जी तुह्मीं ॥१॥
ह्मणऊनि कांहीं न ठेवीं चि उरी । आलों वर्मावरी एकाएकीं ॥ध्रु॥
न देखों चि कांहीं परती माघारी । उरली ते उरी नाहीं मुळीं ॥२॥
तुका ह्मणे आला अंतरासी खंड । तरि माझें तोंड खवळिलें ॥३॥

लटिका ऐसा ह्मणतां देव । संदेहसा वाटतसे ॥१॥
ऐसें आलें अनुभवा । मज ही सेवा करिता ॥ध्रु॥
शून्याकारी बहु मोळा । भेंडोळा हे पवाडे ॥२॥
तुका ह्मणे ताळी नाहीं । एके ठायीं चपळत्वे ॥३॥

जैशासार्ती तैसें हावें । हें बरवें कळलेंसे ॥१॥
उदास तूं नारायणा । मी ही ह्यणा तुह्मी च ॥ध्रु॥
ठका महाठक जोडा । जो धडफुडा लागासी ॥२॥
एकांगी च भांडे तुका । नाहीं धोका जीवित्वें ॥३॥

बहुतां रीती काकुलती । आलों चित्तीं न धरा च ॥१॥
आतां काशासार्ती देवा । मिथ्या हेवा वाढवूं ॥ध्रु॥
तुह्मां आह्मां जाली तुटी । आतां भेटी चिंतनें ॥२॥
तुका ह्यणे लाजिरवाणें । आधर जिणें इच्छेचें ॥३॥

आश्चर्य तें एक जालें । मना आलें माझिया ॥१॥
मढ्यापार्शी करुणा केली । तैसी गेली वृथा हे ॥ध्रु॥
न यावा तो कैसा राग । खोटें मग देखोनि ॥२॥
तुका ह्यणे कैचा बोला । शोध विडुला माझिया ॥३॥

मागायाची नाहीं इच्छा । जो मी ऐसा संकोचों ॥१॥
लटिकियाची न करूं स्तुति । इच्छा चित्तीं धरुनि ॥ध्रु॥
हिशोबें तें आलें घ्यावें । हें तों ठावें सकळांसी ॥२॥
तुका ह्यणे स्वामिसेवा । येथें देवा काशाची ॥३॥

पाठवणें पडणें पायां । उध्दार वायां काशाचा ॥१॥
घडलें तें भेटीसवें । दिसेल बरवें सकळां ॥ध्रु॥
न घडतां दृष्टादृष्टी । काय गोष्टी कोरडया ॥२॥
अबोल्यानं असे तुका । अंतर ऐका साक्षीतें ॥३॥

अभयाचें स्थळ । तें हें एक अचळ ॥१॥
तरि धरिला विश्वास । ठेलों होउनियां दास ॥ध्रु॥
पुरली आवडी । पार्यीं लागलीसे गोडी ॥२॥
तुका ह्यणे कंठीं नाम । अंगीं भरलें सप्रेम ॥३॥

संदेह निरसे तरि रुचिकर । फिक्यासी आदर चवी नाहीं ॥१॥
आतां नको मज खोटयानें फटवूं । कोठें येऊं जाऊं वेळोवेळां ॥ध्रु॥

गेला तरि काय जीवाचें सांकडें । वांचउनि पुढें काय काज ॥२॥
तुका ह्मणे कसीं निवडा जी बरें । केलीं तैसीं पोरें आळीपार्यीं ॥३॥

वदे वाणी परि दुर्लभ अनुभव । चालीचा चि वाहो बहुतेक ॥१॥
आह्मी ऐसें कैसें राहावें निश्चळ । पाठिलाग काळ जितितसे ॥ध्रु॥
वाढवितां पोट दंभाचे पसारे । येतील माघारे मुदला तोटे ॥२॥
तुका ह्मणे बरें जागवितां मना । तुमच्या नारायणा अभयें करें ॥३॥

उगें चि हें मन राहातें निश्चळ । तरि कां तळमळ साट होती ॥१॥
काय तुमचीं नेणों कवतुक विंदानें । सर्वोत्तमपणें खेळतसां ॥ध्रु॥
नानाछंदें आह्मां नाचवावें जीवां । वाढवाव्या हांवा भलत्यापुढें ॥२॥
तुका ह्मणे तुह्मी आपुली प्रतिष्ठा । वाढवावया चेष्टा करीतसां ॥३॥

आह्मी बळकट जालों फिराउनी । तुमच्या वचनीं तुह्मां गोळुं ॥१॥
जालें तेव्हां जालें मागील तें मार्गें । आतां वर्मलागें ठावीं जालीं ॥ध्रु॥
तोडावया अवघ्या चेष्टांचा संबंध । शुध्दापार्शीं शुध्द बुध्द व्हावें ॥२॥
तुका ह्मणे आह्मां आत्मत्वाची सोय । आपण चि होय तैसा चि तूं ॥३॥

तुह्मी साच नुपेक्षाल हा भरवसा । मज जाणतसां अधीरसें ॥१॥
कासया घातला लांबणी उध्दार । ठेवा करकर वारुनियां ॥ध्रु॥
सुटों नये ऐसें कळले निरुतें । कां घ्यावें मागुतें आळवुनि ॥२॥
तुका ह्मणे तुह्मी सभाग्य जी देवा । माझा तुह्मां केवा काय आला ॥३॥

तुह्मां होईल देवा पडिला विसर । आह्मीं तें उत्तर यत्न केलें ॥१॥
पतितपावन ब्रीदें मिरविसी । याचा काय देसी झाडा सांग ॥ध्रु॥
आहाच मी नव्हें अर्थाचें भुकेलें । भलत्या एका बोलें वारेन त्या ॥२॥
तुका ह्मणे देह देईन सांडणें । सहित अभिमानें ओवाळूनि ॥३॥

जडलों अंगाअंगीं । मग ठेवीं प्रसंगीं । काहीं उरीजोगी । लोकीं आहे पुरती ॥१॥
ठेवीं निवारुनि आधीं । अवकाश तो चि बुध्दी । सांपडली संधी । मग बळ कोणासी ॥ध्रु॥
गळा बांधेन पार्यीं । हालों नेदीं ठायिचा ठायीं । निवाड तो तई । अवकळा केलिया ॥२॥
तुका ह्मणे ठावे । तुह्मी असा जी बरवे । बोभाटाची सवे । मुळींहुनी विठोबा ॥३॥

आह्मी शक्तिहीनें । कैसैं कराल तें नेणें । लिगाडाच्या गुणें । खोळंबला राहिलों ॥१॥
माझें मज देई देवा । असे ठेविला तो ठेवा । नाहीं करीत हेवा । कांहीं अधीक आगळा ॥ध्रु॥
नाहीं गळां पडलों झोंड । तुमचें तें चि माझें तोंड । चौघां चार खंड । लांबणी हे अनुचित ॥२॥
नाहीं येत बळा । आतां तुह्यासीं झगोपाळा । तुका ह्मणे गळा । उगवा पायां लागतों ॥३॥

काय कृपेविण घालावें सांकडें । निश्चिंती निवाडें कोण्या एका ॥१॥
आहों तैसीं पुढें असों दीनपणें । वेचूनि वचनें करुणेचीं ॥ध्रु॥
धरूं भय आतां काय वाहों चिंता । काय करूं आतां आत्मपण ॥२॥
तुका ह्मणे आह्मी भावहीन जीव । ह्मणउनी देव दुरे दुरी ॥३॥

नाहीं उल्लंघिले कोणाचे वचन । मज कां नारायण दुरी जाला ॥१॥
अशंकितें मनें करीं आळवण । नाहीं समाधान निश्चिंतीचें ॥ध्रु॥
दासांचा विसर हें तों अनुचित । असे सर्व नीत पायांपाशीं ॥२॥
तुका ह्मणे तुह्यां लाज येत नाहीं । आह्मां चिंताडोहीं बुडवितां ॥३॥

जीव जायवरी सांडी करी माता । हे तों आश्चर्यता बाळकाची ॥१॥
दुर्बळ कीं नाहीं आइकत कार्नीं । काय नारायणीं न्यून जालें ॥ध्रु॥
क्षणक्षणा माझा ने घावा सांभाळ । अभाग्याचा काळ ऐसा आला ॥२॥
तुका ह्मणे नाहीं वचनासीं रुचि । फल कटवें चि तें तें होय ॥३॥

ह्मणउनी दास नव्हे ऐसा जालों । अनुभवे बोलों स्वामीपुढें ॥१॥
कां नाहीं वचन प्रतिउत्तराचें । मी च माझ्या वेचें अट्टाहासें ॥ध्रु॥
कासयाने गोडी उपजावा विश्वास । प्रीती कांहीं रस वाचुनियां ॥२॥
तुका ह्मणे अगा चतुरा शिरोमणी । विचारावें मनीं केशीराजा ॥३॥

काय आतां आह्मीं पोट चि भरावें । जग चाळवावें भक्त ह्मूण ॥१॥
ऐसा तरि एक सांगा जी विचार । बहु होतों फार कासावीस ॥ध्रु॥
काय कवित्वाची घालूनियां रुढी । करूं जोडाजोडी अक्षरांची ॥२॥
तुका ह्मणे काय गुंपोनि दुकाना । राहों नारायणा करुनी घात ॥३॥

वर्म तरि आह्मां दावा । काय देवा जाणें मी ॥१॥

बहुतां रंगीं हीन जालों । तरि आलों शरण ॥ध्रु॥
द्याल जरि तुह्मी धीर । होईल स्थिर मन ठायीं ॥२॥
तुका ह्मणे सत्ताबळें । लडिवाळें राखावीं ॥३॥

सांगों काय नेणा देवा । बोलाची त्या आवडी ॥१॥
वांयां मज चुकुर करा । विश्वंभरा विनोदें ॥ध्रु॥
आवडीच्या करा ऐसें । अंतर्वासें जाणतसां ॥२॥
तुका ह्मणे समाधानें । होइन मनं मोकळा ॥३॥

निर्धाराचें अवघें गोड । वाटे कोड कौतुक ॥१॥
बैसलिया भाव पांयरीं । बरा तई नाचेन ॥ध्रु॥
स्वामी कळे सावधान । तरि मन उल्हासे ॥२॥
तुका ह्मणे आश्वासावें । प्रेम द्यावें विव्दले ॥३॥

जाली तडातोडी । अवघीं पडिलों उघडीं ॥१॥
नव्हों कोणांची च कांहीं । तुझे भरलिया वारीं ॥ध्रु॥
पारुशला संवसार । मोडली बैसण्याची थार ॥२॥
आतां ह्मणे तुका । देवा अंतरें राखों नका ॥३॥

आधार तो व्हावा । ऐसी आस करीं देवा ॥१॥
तुह्मांपाशीं काय उणें । काय वेचे समाधानें ॥ध्रु॥
सेवेच्या अभिळासें । मन बहु जालें पिसें ॥२॥
अरे भक्तापराधीना । तुका ह्मणे नारायणा ॥३॥

तुमचा तुह्मीं केला गोवा । आतां चुकवितां देवा ॥१॥
कैसें सरे चाळवणें । केलें काशाला शाहाणें ॥ध्रु॥
कासया रूपा । नांवा आलेति गा बापा ॥२॥
तुका ह्मणे आतां । न सरे हवाले घालितां ॥३॥

माझी भक्ती भोळी । एकविध भावबळी ॥१॥
मी कां पडेन निराळा । ऐसा सांडूनि सोहळा ॥ध्रु॥
आतां अनारिसा । येथं न व्हावें सहसा ॥२॥

तुका ह्यणे जोडुनि पाय । पुढें उगा उभा राहें ॥३॥

आहे तरिं सत्ता । ऐशा करितों वारता ॥१॥
अंगसंगाचीं उत्तरे । सलगीसेवेनें लेकरें ॥ध्रु॥
तरी निकटवासें । असों अशंकेच्या नासें ॥२॥
तुका ह्यणे रुची । येथें भिन्नता कैची ॥३॥

काळ सारावा चिंतने । एकांतवासीं गंगास्नानें । देवाचें पूजन । प्रदक्षणा तुळसीच्या ॥१॥
युक्त आहार वेहार । नेम इंद्रियांचा सार । नसावी वासर । निद्रा बहु भाषण ॥ध्रु॥
परमार्थ महाधन । जोडी देवाचे चरण । व्हावया जतन । हे उपाय लाभाचे ॥२॥
देह समर्पिजे देवा । भार कांहीं च न घ्यावा । होईल आघवा । तुका ह्यणे आनंद ॥३॥

मऊ मेनाहूनि आह्मी विष्णुदास । कठिण वज्रास भेदूं ऐसे ॥१॥
मेले जित असों निजोनियां जागे । जो जो जो जें मागे तें तें देऊं ॥ध्रु॥
भले तरि देऊं गांडीची लंगोटी । नाठयाळा चि गांठीं देऊं माथां ॥२॥
मायबापाहूनि बहू मायावंत । करूं घातपात शत्रूहूनि ॥३॥
अमृत तें काय गोड आह्मांपुढें । विष तें बापुडें कडू किती ॥४॥
तुका ह्यणे आह्मी अवघे चि गोड । ज्याचें पुरे कोड त्याचेपरि ॥५॥

गाढवाचें तानें । पालटलें क्षणक्षणें ॥१॥
तैसे अधमाचे गुण । एकविध नाहीं मन ॥ध्रु॥
उपजतां बरें दिसे । रूप वाढतां तें नासे ॥२॥
तुका ह्यणे भुंकते वेळे । वेळ अवेळ न कळे ॥३॥

विटाळ तो परद्रव्य परनारी । येथुनि जो दुरी तो सोंवळा ॥१॥
गद्यें पद्यें कांहीं न धरावी उपाधी । स्वाधीन चि बुद्धि करुनी ठेवा ॥ध्रु॥
विचाराचें कांहीं करावें स्वहित । पापपुण्यांचीत भांडवल ॥२॥
तुका ह्यणे न लगे जावें वनांतरा । विश्व विश्वंभरा सारिखें चि ॥३॥

कल्पतरु रुया नव्हती बाभुळा । पुरविती फळा इच्छितिया ॥१॥
उदंड त्या गाई ह्येसी आणि शेळ्या । परि त्या निराळ्या कामधेनु ॥२॥
तुका ह्यणे देव दाखवील दृष्टी । तया सर्वें भेटी थोर पुण्य ॥३॥

जळो प्रेमा तैसा रंग । जाय भुलोनि पतंग ॥१॥
सासूसार्टीं रडे सून । भाव अंतरींचा भिन्न ॥ध्रु.॥
मैंद मुखींचा कोंवळा । भाव अंतरीं निराळा ॥२॥
जैसी वृंदावनकांती । उत्तम धरूं ये हार्ती ॥३॥
बक ध्यान धरी । सोंग करुनि मासे मारी ॥४॥
तुका ह्मणे सर्प डोले । तैसा कथेमाजी खुले ॥५॥

वेशा नाहीं बोल अवगुण दूषीले । ऐशा बोला भले झणें क्षोभा ॥१॥
कोण नेणे अन्न जीवाचें जीवन । विषमेळवण विष होय ॥ध्रु.॥
सोनें शुध्द नेणे कोण हा विचार । डांकें हीनवर केलें त्यासी ॥२॥
याती शुध्द परि अधम लक्षण । वांयां गेलें तेणें सोंगें ही तें ॥३॥
तुका ह्मणे शूर तो चि पावे मान । आणीक मंडण भार वाही ॥४॥

अणुरणीयां थोकडा । तुका आकाशाएवढा ॥१॥
गिळुनि सांडिलें कळिवर । भव भ्रमाचा आकार ॥ध्रु.॥
सांडिली त्रिपुटी । दीप उजळला घटीं ॥२॥
तुका ह्मणे आतां । उरलों उपकारापुरता ॥३॥

धन्य आजि दिन । जालें संताचें दर्शन ॥१॥
जाली पापातापा तुटी । दैन्य गेलें उठाउठीं ॥ध्रु.॥
जालें समाधान । पार्यीं विसांवले मन ॥२॥
तुका ह्मणे आले घरा । तो चि दिवाळीदसरा ॥३॥

हें चि माझे धन । तुमचे वंदावे चरण ॥१॥
येणें भाग्यें असों जीत । एवढें समपूर्नी चित्त ॥ध्रु.॥
सांभाळिलें देवा । मज अनाथा जी जीवा ॥२॥
जोडूनियां कर । तुका विनवितो किंकर ॥३॥

फजितखोरा मना किती तुज सांगों । नको कोणा लागों मार्गे मार्गे ॥१॥
स्नेहवादे दुःख जडलेंसे अंगीं । निष्ठुर हें जर्गी प्रेमसुख ॥ध्रु.॥
निंदास्तुती कोणी करो दयामया । न धरीं चाड या सुखदुःखें ॥२॥

योगिराज कां रे न राहाती बैसोनी । एकिये आसनीं या चि गुणें ॥३॥
तुका ह्यणे मना पाहें विचारुन । होई रे कठिण वज्राऐसें ॥४॥

जळो माझी ऐसी बुध्दी । मज घाली तुजमधीं । आवडे हे विधि । निषेधीं चि चांगली ॥१॥
तूं स्वामी मी सेवक । उंच पद निंच एक । ऐसें करावें कौतुक । नको करूं खंडणा ॥ध्रु॥
जळ न खाती जळा । वृक्ष आपुलिया फळा । भोक्ता निराळा । तेणें गोडी निवडिली ॥२॥
हिरा शोभला कोंदणें । अळंकारीं मिरवे सोनें । एक असतां तेणें । काय दुजें जाणावें ॥३॥
उष्णें छाये सुख वाटे । बाळें माते पान्हा फुटे । एका एक भेटे । कोण सुख ते काळीं ॥४॥
तुका ह्यणे हित । हें चि मानी माझें चित्त । नव्हे आतां मुक्त । ऐसा जाला भरवसा ॥५॥

मनीं वसे त्याचें आवडे उत्तर । वाटे समाचार घ्यावा ऐसें ॥१॥
जातीचें तें झुरे येर येरासाठीं । वियोगें ही तुटी नेघे कधीं ॥ध्रु॥
भेटीची अपेक्षा वरता आदर । पुसे नव्हे धीर मागुताले ॥२॥
तुका ह्यणे माझ्या जीवाचें जीवन । सोइरे हरिजन प्राणसखे ॥३॥

नव्हे आराणूक परि मनीं वाहे । होईल त्या साहे पांडुरंग ॥१॥
पंढरीसि जावें उदेग मानसीं । धरिल्या पावसी संदेह नाहीं ॥ध्रु॥
नसो बळ देह असो पराधीन । परि हें चिंतन टाकों नको ॥२॥
तुका ह्यणे देह पडो या चिंतनें । पुढें लागे येणें याजसाठीं ॥३॥

कोठें देवा आलें अंगा थोरपण । बरें होतें दीन होतों तरीं ॥१॥
साधन ते सेवा संतांची उत्तम । आवडीनें नाम गाईन तें ॥ध्रु॥
न पुसतें कोणी कोठें ही असतां । समाधान चित्ताचिया सुखें ॥२॥
तुका ह्यणे जन अव्हेरितें मज । तरी केशीराज सांभाळिता ॥३॥

चतुर मी जालों आपुल्या भोंवता । भावेंविण रिता कांफज अंगीं ॥१॥
आतां पुढें वांयां जावें हें तें काई । कामक्रोधें ठायीं वास केला ॥ध्रु॥
गुणदोष आले जगाचे अंतरा । भूताच्या मत्सरावरी बुद्धि ॥२॥
तुका हमणे करूं उपदेश लोकां । नाहीं जालों एका परता दोषा ॥३॥

धन्य ते संसारीं । दयावंत जे अंतरीं ॥१॥
येथें उपकारासाठीं । आले घर ज्यां वैकुंठीं ॥ध्रु॥

लटिकें वचन । नाहीं देहीं उदासीन ॥२॥
मधुरा वाणी ओटीं । तुका ह्मणे वाव पोटीं ॥३॥

कुटल्याविण नव्हे मांडा । अळसें धोंडा पडतसे ॥१॥
राग नको धरूं मनीं । गांडमणी सांगतो ॥ध्रु॥
तरटापुढें बरें नाचे । सुतकाचें मुसळ ॥२॥
तुका ह्मणे काठी सार । करी फार शाहाणें ॥३॥

कळों येतें तरि कां नव्हे । पडती गोवें भ्रमाचे ॥१॥
जाणतां चि होतो घात । परिसा मत देवा हें ॥ध्रु॥
आंविसासाठीं फासा मान । पाडी धनइच्छा ते ॥२॥
तुका ह्मणे होणार खोटें । कर्म मोटें बळिवंत ॥३॥

मोकळें मन रसाळ वाणी । या चि गुणीं संपन्न ॥१॥
लक्ष्मी ते ऐशा नावें । भाग्यें ज्यावें तरि त्यांनीं ॥ध्रु॥
नमन नम्रता अंगीं । नेघे रंगीं पालट ॥२॥
तुका ह्मणे त्याच्या नावें । घेतां व्हावें संतोषी ॥३॥

शेवटची विनवणी । संतजनीं परिसावी ॥१॥
विसर तो न पडावा । माझा देवा तुझांसी ॥ध्रु॥
पुढें फार बोलों काई । अवघें पायीं विदित ॥२॥
तुका ह्मणे पडिलों पायां । करा छाया कृपेची ॥३॥

करितों कवित्व ह्मणाल हें कोणी । नव्हे माझी वाणी पदरींची ॥१॥
माझिये युक्तीचा नव्हे हा प्रकार । मज विश्वंभर बोलवितो ॥ध्रु॥
काय मी पामर जाणे अर्थभेद । वदवी गोविंद तें चि वदें ॥२॥
निमित्त मापासी बैसविलों आहें । मी तों कांहीं नव्हे स्वामिसत्ता ॥३॥
तुका ह्मणे आहें पाईक चि खरा । वागवितों मुद्रा नामाची हे ॥४॥

आह्मीं गावें तुह्मीं कोणीं कांहीं न ह्मणावें । ऐसें तंव आह्मां सांगितलें नाहीं देवें ॥१॥
ह्मणा रामराम टाळी वाजवा हातें । नाचा डोला प्रेमें आपुलिया स्वहितें ॥ध्रु॥
सहज घडे तया आळस करणें तें काई । अग्रीचें भातुकें हात पाळितां कां पायीं ॥२॥

येथें नाहीं लाज भक्तिभाव लौकिक । हांसे तया घडे ब्रह्महत्यापातक ॥३॥
जया जैसा भाव निरोपण करावा । येथें नाहीं चाड ताळविताळ या देवा ॥४॥
सदैव ज्यां कथा काळ घडे श्रवण । तुका ह्याने येर जन्मा आले पाषाण ॥५॥

देव घ्या कोणी देव घ्या कोणी । आइता आला घर पुसोनी ॥१॥
देव न लगे देव न लगे । सांटवणेचे रुधले जागे ॥२॥
देव मंदला देव मंदला । भाव बुडाला काय करूं ॥२॥
देव घ्या फुका देव घ्या फुका । न लगे रुका मोल कांहीं ॥३॥
दुबळा तुका भावेंविणें । उधारा देव घेतला रुणें ॥४॥

विष्णुमय सर्व वैष्णवांसी ठावें । येरांनीं वाहावे भार माथां ॥१॥
साधनें संकटें सर्वालागीं सीण । व्हावा लागे क्षीण अहंमान ॥२॥
भाव हा कठीण वज्र हें भेदवे । परि न छेदवे मायाजाळ ॥२॥
तुका ह्याने वर्म भजनें चि सांपडे । येरांसी तों पडे ओस दिशा ॥३॥

कीर्तनाची गोडी । देव निवडी आपण ॥१॥
कोणी व्हा रे अधिकारी । त्यासी हरि देईल ॥२॥
वैराग्याचे बळें । साही खळ जिणावे ॥२॥
उरेल ना उरी । तुका करी बोभाट ॥३॥

कायावाचामन ठेविलें गाहाण । घेतलें तुझें रिण जोडीलागीं ॥१॥
अवघें आलें आंत पोटा पडिलें थीतें । सारुनि निश्चित जालों देवा ॥२॥
द्यावयासी आतां नाहीं तोळा मासा । आधील मवेशा तुज ठावी ॥२॥
तुझ्या रिणें गेले बहुत बांधोन । जाले मजहून थोरथोर ॥३॥
तुका ह्याने तुझे खतीं जें गुंतलें । करुनि आपुलें घेई देवा ॥४॥

करिसी कीं न करिसी माझा अंगीकार । हा मज विचार पडिला देवा ॥१॥
देसी कीं न देसी पायांचें दर्शन । ह्याणुनि मन स्थिर नाहीं ॥२॥
बोलसी कीं न बोलसी मजसर्वें देवा । ह्याणोनियां जीवा भय वाटे ॥२॥
होईल कीं न होय तुज माझा आठव । पडिला संदेह हा चि मज ॥३॥
तुका ह्याने मी कमाईचे हीण । ह्याणुनि सीण करीं देवा ॥४॥

ऐसा माझा आहे भीडभार । नांवाचा मी फार वांयां गेलों ॥१॥
काय सेवा रुजु आहे सत्ताबळ । तें मज राउळ कृपा करी ॥ध्रु॥
काय याती शुध्द आहे कुळ कर्म । तेणें पडे वर्म तुझे ठार्यीं ॥२॥
कोण तपोनिध दानधर्मसीळ । अंगीं एक बळ आहे सत्ता ॥३॥
तुका ह्मणे वांयां जालों भूमी भार । होईल विचार काय नेणों ॥४॥

साच मज काय कळों नये देवा । काय तुझी सेवा काहे नव्हे ॥१॥
करावें तें बरें जेणें समाधान । सेवावें हें वन न बोलावें ॥ध्रु॥
शुध्द माझा भाव होइल तुझे पार्यीं । तरि च हें देई निवडूनि ॥२॥
उचित अनुचित कळों आली गोष्टी । तुझे कृपादृष्टी पांडुरंगा ॥३॥
तुका ह्मणे मज पायांसवे चाड । सांगसी तें गोड आहे मज ॥४॥

नाहीं कंटाळलों परि वाटे भय । करावें तें काय न कळतां ॥१॥
जन वन आह्वां समान चि जालें । कामक्रोध गेले पावटणी ॥ध्रु॥
षडऊर्मी शत्रु जितिले अनंता । नामाचिया सत्ताबळें तुझ्या ॥२॥
ह्मणऊनि मुख्य धर्म आह्वां सेवकांचा ऐसा । स्वामी करी शिरसा पाळावें तें ॥३॥
ह्मणऊनि तुका अवलोकुनी पाय । वचनाची पाहे वास एका ॥४॥

वांयांविण वाढविला हा लौकिक । आणिला लटिक वाद दोघां ॥१॥
नाहीं ऐसा जाला देव माझ्या मते । भुकेलें जेवितें काय जाणे ॥ध्रु॥
शब्दज्ञानें गौरविली हे वैखरी । साच तें अंतरीं बिंबे चि ना ॥२॥
जालों परदेशी गेले दोन्ही ठाय । संसार ना पाय तुझे देवा ॥३॥
तुका ह्मणे मार्गे कळों येतें ऐसें । न घेतों हें पिसें लावूनियां ॥४॥

न कळे तत्त्वज्ञान मूढ माझी मती । परि ध्यातों चित्तीं चरणकमळ ॥१॥
आगमाचे भेद मी काय जाणें । काळ तो चिंतनें सारीतसें ॥ध्रु॥
कांहीं नेणें परि ह्मणवितों दास । होइल त्याचा त्यास अभिमान ॥२॥
संसाराची सोय सांडिला मारग । दुराविलें जग एका घार्ये ॥३॥
मागिल्या लागाचें केलेंसे खंडण । एकाएकीं मन राखियेलें ॥४॥
तुका ह्मणे अगा रखुमादेवीवरा । भक्तकरुणाकरा सांभाळावें ॥५॥

इतुलें करीं देवा ऐकें हें वचन । समूळ अभिमान जाळीं माझा ॥१॥

इतुलें करीं देवा ऐकें हे गोष्टी । सर्व समदृष्टी तुज देखें ॥ध्रु॥
इतुलें करीं देवा विनवितों तुज । संतांचे चरणरज वंदीं माथां ॥२॥
इतुलें करीं देवा ऐकें हे मात । हृदयीं पंढरीनाथ दिवसरात्रीं ॥३॥
भलतिया भावें तारीं पंढरीनाथा । तुका ह्मणे आतां शरण आलों ॥४॥

तुझा दास ऐसा ह्मणती लोकपाळ । ह्मणऊनि सांभाळ करीं माझा ॥१॥
अनाथाचा नाथ पतितपावन । हें आतां जतन करीं नाम ॥ध्रु॥
माझें गुण दोष पाहातां न लगे अंत । ऐसें माझें चित्त मज ग्वाही ॥२॥
नेणें तुझी कैसी करावी हे सेवा । जाणसी तूं देवा अंतरींचें ॥३॥
तुका ह्मणे तूं या कृपेचा सिंधु । तोडीं भवबंधु माझा देवा ॥४॥

जाणावें ते काय नेणावें ते काय । ध्यावे तुझे पाय हें चि सार ॥१॥
करावें तें काय न करावें तें काय । ध्यावें तुझे पाय हें चि सार ॥ध्रु॥
बोलावें तें काय न बोलावें तें काय । ध्यावे तुझे पाय हें चि सार ॥२॥
जावें तें कोठें न वजावे आतां । बरवें आठवितां नाम तुझें ॥३॥
तुका ह्मणे तूं करिसी तें सोपे । पुण्यें होती पापें आमुच्या मते ॥४॥

नको ब्रह्मज्ञान आत्मस्थितिभाव । मी भक्त तूं देव ऐसें करीं ॥१॥
दावीं रूप मज गोपिकारमणा । ठेवीन चरणांवरी माथा ॥ध्रु॥
पाहोनि श्रीमुख देइन आलिंगन । जीवें निंबलोण उतरीन ॥२॥
पुसतां सांगेन हितगुज मात । बैसोनि एकांत सुखगोष्टी ॥३॥
तुका ह्मणे यासी न लावीं उशीर । माझें अभ्यंतर जाणोनियां ॥४॥

मार्गे शरणागत तारिले बहुत । ह्मणती दीनानाथ तुज देवा ॥१॥
पाहिले अपराध नाहीं याती कुळ । तारिला अजामेळ गणिका भिल्ली ॥ध्रु॥
अढळपदीं बाळ बैसविला धुरु । क्षीराचा सागरु उपमन्ये ॥२॥
गर्जेद्रपशु नाडियें जळचरें । भवसिंधुपार उतरिला ॥३॥
प्रल्हाद अग्नींत राखिला जळांत । विषाचें अमृत तुझ्या नामें ॥४॥
पांडवां संकट पडतां जडभारी । त्यांचा तू कैवारी नारायणा ॥५॥
तुका ह्मणे तूं या अनाथाचा नाथ । ऐकोनियां मात शरण आलों ॥६॥

तुझा शरणागत जालों मी अंकित । करीं माझें हित पांडुरंगा ॥१॥

पतितपावन तुझी ब्रीदावळी । ते आतां सांभाळीं मायबापा ॥१॥
अनाथाचा नाथ बोलतील संत ऐकोनियां मात विश्वासलों ॥२॥
न करावी निरास न धरावें उदास । देई याचकास कृपादान ॥३॥
तुका ह्याने मी तों पातकांची रासी । देई पायापासीं ठाव देवा ॥४॥

सर्वस्वाचा त्याग तो सदा सोंवळा । न लिपे विटाळा अग्नि जैसा ॥१॥
सत्यवादी करी संसार सकळ । अलिप्त कमळ जळीं जैसें ॥२॥
घडे ज्या उपकार भूतांची दया । आत्मस्थिति त्या अंगीं वसे ॥३॥
नो बोले गुणदोष नाइके जो कार्णी । वर्तौनि तो जनीं जनार्दन ॥४॥
तुका ह्याने वर्म जाणितल्याविण । पावे करितां सीण सांडीमांडी ॥५॥

कुळधर्म ज्ञान कुळधर्म साधन । कुळधर्मे निधान हातीं चढे ॥१॥
कुळधर्म भक्ति कुळधर्म गति । कुळधर्म विश्रांति पाववील ॥२॥
कुळधर्म दया कुळधर्म उपकार । कुळधर्म सार साधनाचें ॥३॥
कुळधर्म महत्त्व कुळधर्म मान । कुळधर्म पावन परलोकीचें ॥४॥
तुका ह्याने कुळधर्म दावी देवीं देव । यथाविध भाव जरीं होय ॥५॥

पुण्य परउपकार पाप ते परपीडा । आणीक नाहीं जोडा दुजा यासी ॥१॥
सत्य तो चि धर्म असत्य तें कर्म । आणीक हे वर्म नाहीं दुजें ॥२॥
गति ते चि मुखीं नामाचें स्मरण । अधोगति जाण विन्मुखते ॥३॥
संतांचा संग तो चि स्वर्गवास । नर्क तो उदास अनर्गळा ॥४॥
तुका ह्याने उघडें आहे हित घात । जयाचें उचित करा तैसें ॥५॥

न वजे वांयां कांहीं ऐकतां हरिकथा । आपण करितां वांयां न वजे ॥१॥
न वजे वांयां कांहीं देवळासी जातां । देवासी पूजितां वांयां न वजे ॥२॥
न वजे वांयां कांहीं केलिया तीर्थ । अथवा कां व्रत वांयां न वजे ॥३॥
न वजे वांयां जालें संतांचें दर्शन । शुध्द आचरण वांयां न वजे ॥४॥
तुका ह्याने भाव असतां नसतां । सायास करितां वांयां न वजे ॥५॥

चितीं धरीन मी पाउलें सकुमारें । सकळ बिढार संपत्तीचें ॥१॥
कंठीं धरिन मी नाम अमृताची वल्ली । होईल राहिली शीतळ तनु ॥२॥
पाहेन श्रीमुख साजिरें सुंदर । सकळां अगर लावण्यांचें ॥३॥

करिन अंगसंग बाळकाचे परी । बैसेन तों वरी नुतरीं कडिये ॥३॥
तुका ह्यणे हा केला तैसा होय । धरिली मनं सोय विठोबाची ॥४॥

बाळ मातेपार्शी सांगे तानभूक । उपायाचें दुःख काय जाणे ॥१॥
तयापरी करीं पाळण हें माझे । घेउनियां ओझे सकळ भार ॥२॥
कासया गुणदोष आणिसील मना । सर्व नारायणा अपराधी ॥३॥
सेवाहीन दीन पातकांची रासी । आतां विचारिसी काय ऐसें ॥४॥
जेणें काळें पायीं अनुसरलें चित्त । निर्धार हें हित जालें ऐसें ॥५॥
तुका ह्यणे तुह्मी तारिलें बहुतां । माझी कांहीं चिंता असों दे वो ॥६॥

जीवनावांचूनि तळमळी मासा । प्रकार हा तैसा होतो जीवा ॥१॥
न संपडे जालें भूमिगत धन । चरफडी मन तयापरी ॥२॥
मातेचा वियोग जालियां हो बाळा । तो कळवळा जाणा देवा ॥३॥
सांगावे ते किती तुह्मांसी प्रकार । सकळांचें सार पाय दावीं ॥४॥
ये चि चिंते माझा करपला भीतर । कां नेणों विसर पडिला माझा ॥५॥
तुका ह्यणे तूं हें जाणसी सकळ । यावरि कृपाळ होई देवा ॥६॥

शरण आलें त्यासी न दावीं हे पाठी । ऐका जगजेठी विज्ञापना ॥१॥
अळविती तयांसी उत्तर झडकरी । द्यावें परिसा हरी विज्ञापना ॥२॥
गांजिलियाचें करावें धांवणें । विनंती नारायणें परिसावी हे ॥३॥
भागलियाचा होई रे विसांवा । परिसावी केशवा विज्ञापना ॥४॥
अंकिताचा भार वागवावा माथां । परिसावी अनंता विज्ञापना ॥५॥
तुका ह्यणे आह्मां विसरावें ना देवा । परिसावी हे देवा विज्ञापना ॥६॥

कोण आह्मां पुसे सिणलें भागलें । तुजविण उगलें पांडुरंगा ॥१॥
कोणापार्शी आह्मीं सांगावें सुखदुःख । कोण तानभूक निवारील ॥२॥
कोण या तापाचा करील परिहार । उतरील पार कोण दुजा ॥३॥
कोणापें इच्छेचें मागावें भातुकें । कोण कवतुकें बुझावील ॥४॥
कोणावरी आह्मीं करावी हे सत्ता । होइल साहाता कोण दुजा ॥५॥
तुका ह्यणे अगा स्वामी सर्व जाणां । दंडवत चरणां तुमच्या देवा ॥६॥

तेव्हां धालें पोट बैसलों पंगती । आतां आह्मां मुक्तिपांग काई ॥१॥

धांवा केला आतां होईल धांवणे । तया कायी करणें लागे सध्या ॥ध्रु.॥
गायनाचा आतां कोठें उरला काळ। आनंदें सकळ भरी आलें ॥२॥
देवाच्या सख्यत्वे विषमासी ठाव । मध्ये कोठें वाव राहों सके ॥३॥
तेव्हां जाली अवघी बाधा वाताहात। प्रेम हृदयांत प्रवेशलें ॥४॥
तुका ह्मणे आहीं जितिलें भरवसा । देव कोठें दासा मोकलितो ॥५॥

तरि कां पवाडे गर्जती पुराणें । असता नारायण शक्तिहीन ॥१॥
कीर्तीविण नाही नामाचा डांगोरा । येर कां इतरां वाणीत ना ॥ध्रु.॥
तरि च ह्मणा तो आहे चिरंजीव । केलियाचा जीव सुखीं गुण ॥२॥
चांगलेपण हें निरुपायता अंगीं । बाणलें श्रीरंगा ह्मणऊनि ॥३॥
तरि च हा थोर सांगितलें करी । अभिमान हरीपार्शीं नाही ॥४॥
तुका ह्मणे तरि करिती याची सेवा । देवापार्शीं हेवा नाही कुडें ॥५॥

अविट हें क्षीर हरिकथा माउली । सेविती सेविली वैष्णवजनीं ॥१॥
अमृत राहिलें लाजोनि माघारें । येणें रसें थोरें ब्रह्मानंदे ॥ध्रु.॥
पतित पातकी पावनपंगती । चतुर्भुज होती देवाऐसे ॥२॥
सर्व सुखें तया मोहोरती ठाया । जेथें दाटणी या वैष्णवांची ॥३॥
निर्गुण हें सोंग धरिलें गुणवंत । धरुनियां प्रीत गाये नाचे ॥४॥
तुका ह्मणे केलीं साधनें गाळणी । सुलभ कीर्तनीं होऊनी ठेला ॥५॥

संसारसोहळे भोगितां सकळ । भक्तां त्याचें बळ विटोबाचें ॥१॥
भय चिंता धाक न मनिती मनीं । भक्तां चक्रपाणि सांभाळीत ॥ध्रु.॥
पापपुण्य त्याचें धरुं न शके अंग । भक्तांसी श्रीरंग सर्वभावे ॥२॥
नव्हती ते मुक्त आवडे संसार । देव भक्तां भार सर्व वाहे ॥३॥
तुका ह्मणे देव भक्तां वेळाईत । भक्त ते निश्चित त्याचियानें ॥४॥

देवासी अवतार भक्तांसी संसार । दोहींचा विचार एकपणें ॥१॥
भक्तांसी सोहळे देवाचिया अंगें । देव त्यांच्या संगें सुख भोगी ॥ध्रु.॥
देवें भक्तां रूप दिलासे आकार । भक्तीं त्याचा पार वाखाणिला ॥२॥
एका अंगीं दोन्ही जालीं हीं निर्माण । देवभक्तपण स्वामिसेवा ॥३॥
तुका ह्मणे येथें नाही भिन्नभाव । भक्त तो चि देव देव भक्त ॥४॥

हुंवरती गाये तयांकडे कान । कैवल्यनिधान देउनि ठाके ॥१॥
गोपाळांची पूजा उच्छिष्ट कवळी । तेणें वनमाळी सुखावला ॥ध्रु.॥
चोरोनियां खाये दुध दहीं लोणी । भावें चक्रपाणि गोविला तो ॥२॥
निष्काम तो जाला कामासी लंपट । गोपिकांची वाट पाहात बैसे ॥३॥
जगदानी इच्छी तुळसीएकदळ । भावाचा सकळ विकिला तो ॥४॥
तुका ह्याने हें चि चैतन्यें सावळें । व्यापुनि निराळें राहिलेंसे ॥५॥

समर्थासी नाहीं वर्णावर्णभेद । सामग्री ते सर्व सिध्द घरीं ॥१॥
आदराचे ठायीं बहु च आदर । मागितलें फार तेथें वाढी ॥ध्रु.॥
न ह्याने सोड्रा सुहुर्द आवश्यक । राजा आणि रंक सारिखा चि ॥३॥
भाव देखे तेथें करी लडबड । जडा राखे जड निराळें चि ॥३॥
कोणी न विसंभे याचकाचा ठाव । विनवुनी देव शंका फेडी ॥४॥
तुका ह्याने पोट भरुनी उरवी । धालें ऐसें दावी अनुभवं ॥५॥

आले भरा केणें । येरझार चुके जेणें ॥१॥
उभें केलें विटेवरी । पेंठ इनाम पंढरी ॥ध्रु.॥
वाहाती मारग । अवघें मोहोरलें जग ॥२॥
तुका ह्याने माप । खरें आणा माझे बाप ॥३॥

लक्ष्मीवल्लभा । दिनानाथा पद्मनाभा ॥१॥
सुख वसे तुझे पायीं । मज ठेवीं ते चि ठायीं ॥ध्रु.॥
माझी अल्प हे वासना । तूं तो उदाराचा राणा ॥२॥
तुका ह्याने भोगें । पीडा केली धांव वेगें ॥३॥

करीं ऐसें जागें । वेळोवेळां पायां लागें ॥१॥
प्रेम झोंबो कंठीं । देह धरणिये लोटीं ॥ध्रु.॥
राहे लोकाचार पडे अवघा विसर ॥२॥
तुका ह्याने ध्यावें । तुज विभीचारभावें ॥३॥

टाळ दिडी हातीं । वैकुंठीचे सांगाती ॥१॥
जाल तरी कोणा जा गा । करा सिदोरी ते वेगा ॥ध्रु.॥
जाती सादावीत । तेथें असों द्यावें चित्त ॥२॥

तुका ह्यणे बोल । जाती बोलत विठ्ठल ॥३॥

वांयां जातों देवा । नेणें भक्ती करूं सेवा ॥१॥
आतां जोडोनियां हात । उभा राहिलों निवांत ॥ध्रु॥
करावें तें काय । न कळें अवलोकितों पाय ॥२॥
तुका ह्यणे दान । दिलें पदरीं घेईन ॥३॥

जीव खादला देवत । माझा येणें महाभूतें । झोंबलें निरुतें । कांहीं करितां न सुटे ॥१॥
आतां करूं काय । न चले करितां उपाय । तुह्यां आह्मां सय । विघडाविघड केली ॥ध्रु॥
बोलतां दुश्चिती । मी वो पडियेलें भ्रांती । आठव हा चित्तीं । न ये ह्यणतां मी माझें ॥२॥
भलतें चि चावळे । जना अवधिया वेगळे । नाठवती बाळें । आपपर सारिखें ॥३॥
नका बोलों सये । मज वचन न साहे । बैसाल त्या राहें । उग्या वाचा खुंटोनी ॥४॥
तुह्यां आह्मां भेटी । नाहीं जाली जीवेंसार्ती । तुका ह्यणे दृष्टी । पाहा जवळी आहे तों ॥५॥

जीवीचा जिव्हाळा । पाहों आपुलिया डोळं ॥१॥
आह्मां विठ्ठल एक देव । येर अवघे चि वाव ॥ध्रु॥
पुंडलिकाचे पाठीं । उभा हात ठेवुनि कटी ॥२॥
तुका ह्यणे चित्तीं । वाहूं रखुमाईचा पती ॥३॥

माझें आराधन । पंढरपुरीचें निधान ॥१॥
तया एकाविण दुर्जे । कांहीं नेणें पंढरीराजें ॥ध्रु॥
दास विठ्ठलाचा । अंकित अंकिला ठायींचा ॥२॥
तुका ह्यणे आतां । नव्हे पालट सर्वथा ॥३॥

आतां आह्मां हें चि काम । न विसंभावे तुझें नाम । वाहुनियां टाळी । प्रेमसुखें नाचावें ॥१॥
अवघी जाली आराणूक । मार्गे पुढें सकळिक । त्रिपुटीचें दुःख । प्रारब्ध सारिलें ॥ध्रु॥
गोदातटें निर्मळें । देव देवांचीं देवळें । संत महंत मेळें । दिवस जाय सुखाचा ॥२॥
तुका ह्यणे पंढरीनाथा । आणिक नाहीं मज चिंता । योगक्षेम माथां । भार तुझ्या घातला ॥३॥

चोरटें सुनें मारिलें टाळे । केंउं करी परि न संडी चाळे ॥१॥
ऐसें एक दुराचारी गा देवा । आपुलिया जीवा घात करी ॥ध्रु॥
नाक गेलें तरि लाज ना विचार । हिंडे फजितखोर दारोदारीं ॥२॥

तुका ह्यणे कर्म बळिवंत गाढें । नेदी तया पुढेंमार्गे सरो ॥३॥

मुनि मुक्त जाले भेणें गर्भवासा । आह्यां विष्णुदासां सुलभ तो ॥१॥
अवघा चि संसार केला ब्रह्मरूप । विठ्ठलस्वरूप ह्यणोनियां ॥ध्रु॥
पुराणीं उपदेश साधन उद्भट । आह्यां सोपी वाट वैकुंठीची ॥२॥
तुका ह्यणे जनां सकळांसहित । घेऊं अखंडित प्रेमसुख ॥२॥

न करावी स्तुति माझी संतजनीं । होईल या वचनीं अभिमान ॥१॥
भारें भवनदी नुतरवे पार । दुरावती दूर तुमचे पाय ॥२॥
तुका ह्यणे गर्व पुरवील पाठी । होईल माझ्या तुटी विठोबाची ॥३॥

तुमचिये दासींचा दास करुनि ठेवा । आशीर्वाद द्यावा हा चि मज ॥१॥
नवविधा काय बोलिली जे भक्ती । घ्यावी माझ्या हातीं संतजनीं ॥२॥
तुका ह्यणे तुमच्या पायांच्या आधारें । उत्तरेन खरें भवनदी ॥३॥

चोर टेंकाचे निघाले चोरी । आपलें तैसें पारखे घरीं ॥१॥
नाहीं नफा नागवे आपण । गमाविले कान हात पाय ॥ध्रु॥
बुद्धिहीन नये कांहीं चि कारणा । तयासवें जाणा तें चि सुख ॥२॥
तुका ह्यणे नाहीं ठाउकें वर्म । तयासी कर्म वोडवलें ॥३॥

समर्थाचें बाळ कीविलवाणें दिसे । तरी कोणा हांसे जन देवा ॥१॥
अवगुणी जरी जालें तें वोंगळ । करावा सांभाळ लागे त्याचा ॥२॥
तुका ह्यणे तैसा मी एक पतित । परि मुद्रांकित जालों तुझा ॥३॥

गाढवाचे अंगीं चंदनाची उटी । राख तया तेणें केलीसे भेटी ॥१॥
सहज गुण जयाचे देहीं । पालट कांहीं नव्हे तया ॥ध्रु॥
माकडाचे गळां मोलाचा मणि । घातला चावुनी टाकी थुंकोनि ॥२॥
तुका ह्यणे खळा नावडे हित । अविद्या वाढवी आपुलें मत ॥३॥

नेणे सुनें चोर पाहुणा मागता । देखून भलता भुंकतसे ॥१॥
शिकविलें कांहीं न चले तया । बोलिलेले वांयां बोल जाती ॥ध्रु॥
क्षीर ओकुनियां खाय अमंगळ । आपुली ते ढाळ जाऊं नेदी ॥२॥

वंदूं निंदूं काय दुराचार । खळाचा विचार तुका ह्यणे ॥३॥

जन मानविलें वरी बाहयात्कारी । तैसा मी अंतरीं नाहीं जालों ॥१॥
ह्यणउनी पंढरीनाथा वाटतसे चिंता । प्रगट बोलतां लाज वाटे ॥ध्रु॥
संतां ब्रह्मरूप जालें अवघें जन । ते माझे अवगुण न देखती ॥२॥
तुका ह्यणे मी तों आपणांसी ठावा । आहें बरा देवा जैसा तैसा ॥३॥

काम क्रोध माझे जीताती शरीरीं । कोवळें तें वरी बोलतसें ॥१॥
कैसा सरतां जालों तुझ्या पायीं । पांडुरंगा कांहीं न कळे हें ॥ध्रु॥
पुराणींची ग्वाही वदतील संत । तैसें नाहीं चित्त शुध्द जालें ॥२॥
तुका ह्यणे मज आणूनि अनुभवा । दाखवीं हें देवा साच खरें ॥३॥

स्तुति करीं जैसा नाहीं अधिकार । न कळे विचार योग्यतेचा ॥१॥
तुमचें मी दास संतांचें दुर्बळ । करुनि सांभाळ राखा पायीं ॥ध्रु॥
रामकृष्णहरि मंत्र उच्चारणा । आवडी चरणां विठोबाच्या ॥२॥
तुका ह्यणे तुमचें सेवितों उच्छिष्ट । क्षमा करीं धीट होऊनियां ॥३॥

बहु दूरवरी । वेठी ओझें होतें शिरीं ॥१॥
आतां उतरला भार । तुझीं केला अंगीकार ॥ध्रु॥
बहु काकुलती । आलों मार्गे किती ॥२॥
तुका ह्यणे देवा । आजि सफळ जाली सेवा ॥३॥

पाईक - अभंग

पाईकपणें जोतिला सिध्दांत । सुर धरी मात वचन चित्तीं ॥१॥
पाइकावांचून नव्हे कधीं सुख । प्रजांमध्ये दुःख न सरे पीडा ॥ध्रु॥
तरि व्हावें पाईक जिवाचा उदार । सकळ त्यांचा भार स्वामी वाहे ॥२॥
पाइकीचें सुख जयां नाहीं ठावें । धिग त्यांनीं ज्यावें वांयांविण ॥३॥
तुका ह्यणे एका क्षणांचा करार । पाईक अपार सुख भोगी ॥४॥

पाइकीचें सुख पाइकासी ठावें । ह्यणोनियां जीवें केली सार्ती ॥१॥
येतां गोळ्या बाण साहिले भडमार । वर्षातां अपार वृष्टि वरी ॥ध्रु॥
स्वामीपुढें व्हावें पडतां भांडण । मग त्या मंडन शोभा दावी ॥२॥

पाइकांनीं सुख भोगिलें अपार । शुध्द आणि धीर अंतर्बाहीं ॥३॥
तुका ह्मणे या सिध्दांताच्या खुणा । जाणे तो शाहाणा करी तो भोगी ॥४॥

पाईक जो जाणे पाइकींनीं भाव । लाग पर्गे ठाव चोरवाट ॥१॥
आपणां राखोनि ठकावें आणीक । घ्यावें सकळीक हरूनियां ॥२॥
येऊं नेदी लाग लागों नेदी माग । पाईक त्या जग स्वामी मानी ॥२॥
ऐसें जन केलें पाइकें पाईक । जया कोणी भीक न घलिती ॥३॥
तुका ह्मणे ऐसे जयाचे पाईक । बळिया तो नाइक त्रैलोकींचा ॥४॥

पाइकांनीं पंथ चालविल्या वाटा । पारख्याचा सांटा मोडोनियां ॥१॥
पारखिये ठायीं घेउनियां खाणें । आपलें तें जन राखियेलें ॥२॥
आधारेंविण जें बोलतां चावळे । आपलें तें कळे नव्हे ऐसें ॥२॥
सांडितां मारग मारिती पाईक । आणिकांसी शीक लागावया ॥३॥
तुका ह्मणे विश्वा घेऊनि विश्वास । पाईक तयास सुख देती ॥४॥

पाईक तो प्रजा राखोनियां कुळ । पारखिया मूळ छेदी दुष्टा ॥१॥
तो एक पाईक पाइकां नाईक । भाव सकळीक स्वामिकार्जी ॥२॥
तृणवत तनु सोनें ज्या पाषाण । पाइका त्या भिन्न नाहीं स्वामी ॥२॥
विश्वासावांचूनि पाइकासी मोल । नाहीं मिथ्या बोल बोलिलिया ॥३॥
तुका ह्मणे नये स्वामी उणेपण । पाइका जतन करी त्यासी ॥४॥

धनी ज्या पाइका मानितो आपण । तया भितें जन सकळीक ॥१॥
जिवाचे उदार शोभती पाईक । मिरवती नाईक मुगुटमणि ॥२॥
आपुलिया सत्ता स्वामीचें वैभव । भोगिती गौरव सकळ सुख ॥२॥
कमाइचीं हीणें पडिलीं उदंडें । नाहीं तयां खंड येती जाती ॥३॥
तुका ह्मणे तरि पाइकी च भली । थोडीबहुत केली स्वामिसेवा ॥४॥

पाइकपर्णे खरा मुशारा । पाईक तो खरा पाइकीनें ॥१॥
पाईक जाणें मारितें अंग । पाइकासी भंग नाहीं तया ॥२॥
एके दोहीं घरीं घेतलें खाणें । पाईक तो पर्णे निवडला ॥२॥
करुनि कारण स्वामी यश द्यावें । पाइका त्या नांव खरेपण ॥३॥
तुका ह्मणे ठाव पाइकां निराळा । नाहीं स्वामी स्थळा गेल्याविण ॥४॥

उंच निंच कैसी पाइकाची वोळी । कोण गांढे बळी निवडिले ॥१॥
स्वामिकाजीं एक सर्वस्वें तत्पर । एक ते कुचर आशाबध्द ॥ध्रु.॥
प्रसंगावांचूनि आणित्ती आयुर्भाव । पाईक तो नांव मिरवी वांयां ॥२॥
गणतीचे एक उंच निंच फार । तयांमध्ये शूर विरळा थोडे ॥३॥
तुका ह्मणे स्वामी जाणे त्यांचा मान । पाईक पाहोन मोल करी ॥४॥

एका च स्वामीचे पाईक सकळ । जैसें बळ तैसें मोल तया ॥१॥
स्वामिपदीं एकां ठाव उंच स्थळीं । एक तीं निराळीं जवळी दुरी ॥ध्रु.॥
हीन कमाईचा हीन आन ठाव । उंचा सर्व भाव उंच पद ॥२॥
पाइकपणें तो सर्वत्र सरता । चांग तरी परता गांढया ठाव ॥३॥
तुका ह्मणे मरण आहे या सकळां । भेणें अवकळा अभयें मोल ॥४॥

प्रजी तो पाईक ओळीचा नाईक । पोटासाठीं एकें जैशीं तैशीं ॥१॥
आगळें पाऊल आणिकांसी तरी । पळती माघारीं तोडिजेती ॥ध्रु.॥
पाठीवरी घाय ह्मणती फटमर । धडा अंग शूर मान पावे ॥२॥
घेईल दरवडा देहा तो पाईक । मारी सकळीक सर्व हरी ॥३॥
तुका ह्मणे नव्हे बोलाचें कारण । कमाईचा पण सिध्दी पावे ॥४॥

जातीचा पाईक ओळखे पाइका । आदर तो एका त्याचे ठायीं ॥१॥
धरितील पोटासाठीं हतियेरें । कळती तीं खरें वेठीचींसीं ॥ध्रु.॥
जीताचें तें असे खरें घायडाय । पारखिया काय पार्शीं लोपे ॥२॥
तुका ह्मणे नमूं देव ह्मूण जना । जालियांच्या खुणा जाणतसों ॥३॥
॥॥

बुध्दीचा पालट धरा रे कांहीं । मागुता नाही मनुष्यदेह ॥१॥
आपुल्या हिताचे नव्हती सायास । गृहदाराआसधनवित्त ॥ध्रु.॥
अवचितें निधान लागलें हें हातीं । भोगावी विपत्ती गर्भवास ॥२॥
यावें जावें पुढें ऐसें चि कारण । भोगावें पतन नरकवास ॥३॥
तुका ह्मणे धरीं आठव या देहीं । नाहीतरि कांहीं बरें नव्हे ॥४॥

आह्मीं पतितांनीं घालावें सांकडें । तुह्यां लागे कोडें उगवणें ॥१॥
आचरतां दोष न धरूं सांभाळ । निवाड उकल तुह्यां हातीं ॥ध्रु.॥

न घेतां कवडी करावा कुढावा । पाचारितां देवा नामासार्ठी ॥२॥
दयासिंधु नाम पतितपावन । हें आह्मां वचन सांपडलें ॥३॥
तुका ह्मणे करुं अन्यायाच्या कोटी । कृपावंत पोटीं तूं चि देवा ॥४॥

जो भक्तांचा विसावा । उभा पाचारितो धांवा ॥१॥
हातीं प्रेमाचें भातुकें । मुखीं घाली कवतुकें । भवसिंधू सुखें । उतरी कासे लावूनि ॥ध्रु॥
थोर भक्तांची आस । पाहे भोंवताली वास ॥२॥
तुका ह्मणे कृपादानी । फेडी आवडीची धणी ॥३॥

अखंड तुझी जया प्रीति । मज दे त्यांची संगति । मग मी कमळापति । तुज नानीं कांटाळा ॥१॥
पडोन राहेन ते ठायीं । उगा चि संतांचिये पायीं । न मगें न करीं कांहीं । तुझी आण विठोबा ॥ध्रु॥
तुह्मी आह्मी पीडों ज्यानें । दोन्ही वारती एकानें । बैसलों धरणें । हाका देत दारेशीं ॥२॥
तुका ह्मणे या बोला । चित्त द्यावें बा विठ्ठला । न पाहिजे केला । अवघा माझा आव्हेर ॥३॥

पुनीत केलें विष्णुदासीं । संगें आपुलिया दोषी ॥१॥
कोण पाहे तयांकडे । वीर विठ्ठलाचे गाढे । अशुभ त्यांपुढें शुभ होउनियां ठाके ॥ध्रु॥
प्रेमसुखाचिया रासी । पाप नाहीं ओखदासी ॥२॥
तुका ह्मणे त्यांनीं । केली वैकुंठ मेदिनी ॥३॥

जन देव तरी पायां चि पडावें । त्याचिया स्वभावे चाड नाही ॥१॥
अग्नीचें सौजन्य शीतनिवारण । पालवीं बांधोनि नेतां नये ॥२॥
तुका ह्मणे विंचु सर्प नारायण । वंदावे दुरोन शिवों नये ॥३॥

भक्त भागवत जीवन्मुक्त संत । महिमा अत्यद्भुत चराचरीं ।
ऐसिया अनंतामाजी तूं अनंत । लीलावेश होत जगत्राता ॥१॥
ब्रह्मानंद तुकें तुळे आला तुका । तो हा विश्वसंख्या क्रीडे जर्नी ॥ध्रु॥
शास्त्रा श्रेष्ठाचार अविरुद्ध क्रिया । तुझी भक्तराया देखियेली ।
देऊनि तिळाजुळी काम्य निषिद्धांसी । विधिविण योगेशी ब्रह्मार्पण ॥२॥
संत ग्रहमेळीं जगधंद्या गिळी । पैल उदयाचळीं भानु तुका ।
संत वृंदें तीर्थ गौतमी हरिकथा । तुकया नर सिंहस्ता भेटों आली ॥३॥
शांति पतिव्रते जाले परिनयन । काम संतर्पण निष्कामता ।
क्षमा क्षमापणें प्रसिद्ध प्रथा जर्गी । तें तों तुझ्या अंगी मूर्तिमंत ॥४॥

दया दिनानाथा तुवा जीवविली । विश्वीं विस्तारली कीर्ति तुझी ।
वेदवाक्यबाहु उभारिला ध्वज । पूजिले देव द्विज सर्वभूतें ॥५॥
अधर्म क्षयव्याधि धर्माशीं स्पर्शला । तो त्वां उपचारिला अनन्यभक्ति ।
ब्रह्म ऐक्यभावे भक्ति विस्तारिली । वाक्यें सपळ केलीं वेदविहितें ॥६॥
देहबुद्धि जात्या अभिमानें वंचलों । तो मी उपेक्षिलों न पाहिजे ।
न घडो याचे पायीं बुद्धीचा व्यभिचार । मागे रामेश्वर रामचंद्र ॥७॥

भूत भविष्य कळों यावें वर्तमान । हें तों भाग्यहीन त्यांची जोडी ॥१॥
आह्मीं विष्णुदासीं देव ध्यावा चित्तें । होणार तें होतें प्रारब्धें ॥ध्रु॥
जगरूढीसाठीं घातलें दुकान । जातो नारायण अंतरोनि ॥२॥
तुका ह्मणे हा हो प्रपंच गाढा । थोरली ते पीडा रिध्दिसिध्दी ॥३॥

॥घोंगडयाचे अभंग-॥॥

ठकिलें काळा मारिली दडी । दिली कुडी टाकोनियां ॥१॥
पांघुरलों बहु काळें । घोंगडें बळें सांडवलें ॥ध्रु॥
नये ऐसा लाग वरी । परते दुरी लपालें ॥ ॥
तुका ह्मणे आड सेवा । लाविला हेवा धांदली ॥३॥

घोंगडियांचा पालट केला । मुलांमुलां आपुल्यांत ॥१॥
कान्होबा तो मी च दिसें । लाविलें पिसें संवगडियां ॥ध्रु॥
तो बोले मी उगाच बैसें । आनारिसें न दिसे ॥२॥
तुका ह्मणे दिलें सोंग । नेदी वेंग जाऊं देऊं ॥३॥

खेळों लागलों सुरकवडी । माझी घोंगडी हारपली ॥१॥
कान्होबाचे पडिलों गळां । घेई गोपाळा देई झाडा ॥ध्रु॥
मी तों हागे उघडा जालों । अवघ्या आलों बाहेरी ॥२॥
तुका ह्मणे बुद्धि काची । नाहीं ठार्यींची मजपार्शी ॥३॥

घोंगडियांची एकी राशी । त्याचपार्शीं तें ही होतें ॥१॥
माझियाचा माग दावा । केला गोवा उगवों द्या ॥ध्रु॥
व्हावें ऐसें निसंतान । घेइन आन तुजपार्शीं ॥२॥
तुका ह्मणे लाहाण मोठा । सांड ताठा हा देवा ॥३॥

नाहीं तुझे उगा पडत गळां । पुढें गोपाळा जाऊं नको ॥१॥
चाहाड तुझे दाविन घरीं । बोलण्या उरी नाहीं ऐसी ॥ध्रु.॥
तुझां आह्मां पडदा होता । सरला आतां सरोबरी ॥२॥
तुका ह्याने उरती गोठी । पडिली मिठी न सुटे ॥३॥

तुझां आह्मां उरी तोंवरी । जनाचारी ऐसें तैसी ॥१॥
माझें घोंगडें टाकुन देई । एके ठायीं मग असों ॥ध्रु.॥
विरोधानें पडे तुटी । कपट पोटीं नसावें ॥२॥
तुका ह्याने तूं जाणता हरी । मज वेव्हारीं बोलविसी ॥३॥

मुळींचा तुझां लागला चाळा । तो गोपाळा न संडा ॥१॥
घ्यावें त्याचें देणें चि नाहीं । ये चि वाहिं देखतसों ॥ध्रु.॥
माझी तरी घोंगडी मोठी । गांडीची लंगोटी सोडिस ना ॥२॥
तुका ह्याने म्यां सांडिली आशा । हुंगिला फांसा येथुनियां ॥३॥

घोंगडियास घातली मिठी । न सोडी साटी केली जीवें ॥१॥
हा गे चोर धरा धांवा कोणी । घरांत राहाटे चहूं कोणी ॥ध्रु.॥
नोळखवे म्यां धरिला हातीं । देहयादिप माय लाविली वाती ॥२॥
न पावे धांवणें मारितो हाका । जनाचारीं तुका नागवला ॥३॥

आतां मी देवा पांघरों काई । भिकेचें तें ही उरे चि ना ॥१॥
सदैव दुबळें नेणें चोर । देखोनि सुनाट फोडितो घर ॥ध्रु.॥
नाहीं मजपाशीं फुटकी फोडी । पांचांनीं घोंगडी दिली होती ॥२॥
तुका ह्याने जना वेगळें जालें । एक चि नेलें एकल्याचें ॥३॥

मी माझें करित होतो जतन । भीतरिल्या चोरें घेतलें खानें ॥१॥
मज आल्याविण आधीं च होता । मज न कळतां मज माजी ॥ध्रु.॥
घोंगडें नेलें घोंगडें नेलें । उघडें केलें उघडें चि ॥२॥
तुका ह्याने चोरटा चि जाला साव । सहज चि न्याय नाहीं तेथें ॥३॥

घोंगडें नेलें सांगों मी कोणा । दुबळें माझें नाणीत मना ॥१॥

पुढें तें मज न मिळे आतां । जवळी सत्ता दाम नाहीं ॥ध्रु.॥
सेटे महाजन ऐका कोणी । घोंगडियाची करा शोधणी ॥२॥
घोंगडियाचा करा बोभाट । तुका ह्याने जंव भरला हाट ॥३॥

माझें घोंगडें पडिलें ठायीं । माग तया पार्यीं सांपडला ॥१॥
चोर तो भला चोर तो भला । पाठिसी घातला पुंडलिकें ॥ध्रु.॥
चोर कुठोरि एके चि ठायीं । वेगळें पाहावें नलगेच कांहीं ॥२॥
आणिकांचीं ही चोरलीं आधीं । माझें तयामधीं मेळविलें ॥३॥
आपल्या आपण शोधिलें तींहीं । करीन मी ही ते चि परी ॥४॥
तुका ह्याने माझें हित चि जालें । फाटकें जाउन धडकें चि आलें ॥५॥ ॥॥

सर्प भुलोन गुंतला नादा । गारुडियें फांदां घातलासे ।
हिंडवुनि पोट भरी दारोदारीं । कोंडुनि पेटारी असेरया ॥१॥
तैसी परी मज जाली पांडुरंगा । गुंतलों तो मी गा सोडीं आतां ।
माझें मज कांहीं न चलेसें जालें । कृपा तुज न करितां ॥ध्रु.॥
आविसें मिनु लावियला गर्ळीं । भक्ष तो गिळी म्हणउनियां ।
काढूनि बाहेरी प्राण घेऊं पाहे । तेथे बापुमाये कवण रया ॥२॥
पक्षी पिलयां पातलें आशा । देखोनियां फांसा गुंते बळें ।
मरण नेणें माया धांवोनि वोसरे । जीवित्व ना जालीं बाळें ॥३॥
गोडपणें मासी गुंतली लिगाडीं । सांपडे फडफडी अधिकाअधिक ।
तुका म्हणे प्राण घेतला आशा । पंढरीनिवासा धाव घालीं ॥४॥

यातिहीन मज काय तो अभिमान । मानी तुज जन नारायणा ॥१॥
काय सुख मज तयाची हे खंती । आपुलाला घेती गुणभाव ॥ध्रु.॥
द्रव्यामुळें माथां वाहियेली चिंधी । होन जयामधीं होता गांठी ॥२॥
तुका ह्याने जन वंदितो वेगळा । मजसी दुर्बळा काय चाड ॥३॥

शीतळ साउली आमुची माउली । विठाई वोळली प्रेमपान्हा ॥१॥
जाऊनि वोसंगा वोरस । लागलें तें इच्छे पीडन वरी ॥ध्रु.॥
कृपा तनु माझा सांभाळी दुभूनि । अमृतजीवनी लोटलीसे ॥२॥
आनंदाचा ठाव नाही माझा चित्तीं । सागर तो किती उपमेसी ॥३॥
सैर जाये पडे तयेसी सांकडें । सांभाळीत पुढें मार्गें आस ॥४॥
तुका ह्याने चिंता कैसी ते मी नेणें । लडिवाळ तान्हें विठाईचें ॥५॥

रामचरित्र - अभंग ॥॥

रामा वनवास । तेणें वसे सर्व देश ॥१॥
केलें नामाचें जतन । समर्थ तो नव्हे भिन्न ॥ध्रु.॥
वनांतरीं रडे । ऐसे पुराणीं पवाडे ॥२॥
तुका ह्मणें ऋषिनेम । ऐसा कळोनि कां भ्रम ॥३॥

राम ह्मणे ग्रासोग्रासीं । तो चि जेविला उपवासी ॥१॥
धन्यधन्य तें शरीर । तीर्थाव्रतांचे माहेर ॥ध्रु.॥
राम ह्मणे करितां धंदा । सुखसमाधि त्या सदा ॥२॥
राम ह्मणे वाटे चाली । यज्ञ पाउलापाउलीं ॥३॥
राम ह्मणें भोगीं त्यागीं । कर्म न लिंपे त्या अंगीं ॥४॥
ऐसा राम जपे नित्य । तुका ह्मणे जीवन्मुक्त ॥५॥

तारी ऐसे जड । उदकावरी जो दगड ॥१॥
तो हा न करी तें काई । कां रे लीन नव्हां पायीं ॥ध्रु.॥
सीळा मनुष्य जाली । ज्याच्या चरणाचे चाली ॥२॥
वानरां हातीं लंका । घेवविली ह्मणे तुका ॥३॥

राम ह्मणतां राम चि होइजे । पर्दी बैसोन पदवी घेइजे ॥१॥
ऐसें सुख वचनीं आहे । विश्वासें अनुभव पाहें ॥ध्रु.॥
रामरसाचिया चवी । आन रस रुचती केवीं ॥२॥
तुका ह्मणे चाखोनि सांगें । मज अनुभव आहे अंगें ॥३॥

रामराम उत्तम अक्षरें । कंठीं धरिलीं आपण शंकरें ॥१॥
कैसीं तारक उत्तम तिहीं लोकां । हळाहळ शीतळ केलें शिवा देखा ॥ध्रु.॥
हा चि मंत्र उपदेश भवानी । तिच्या चुकल्या गर्भादियोनि ॥२॥
जुन्हाट नागर नीच नवें । तुका ह्मणें म्यां धरिलें जीवें भावें ॥३॥

राम ह्मणतां तरे जाणता अणतां । हो का यातिभलता कुळहीन ॥१॥
राम ह्मणतां न लगे आणीक सायास । केले महा दोष तेही जळती ॥ध्रु.॥
राम ह्मणे तया जवळी नये भूत । कैचा यमदूत ह्मणतां राम ॥२॥

राम म्हणतां तरे भवसिंधुपार । चुके वेरझार म्हणतां राम ॥३॥
तुका ह्मणें हें सुखाचें हें साधन । सेवीं अमृतपान एका भावें ॥४॥

पैल आला राम रावणासी सांगती । काय निदसुरा निजलासी भूपति ॥१॥
अवघें लंकेमाजी जाले रामाचे दूत । व्यापिलें सर्वत्र बाहेरी भीतरी आंत ॥ध्रु॥
अवघे अंगलग तुझे वधियेले वीर । होई शरणागत किंवा युध्दासी सादर ॥२॥
तुका म्हणे ऐक्या भावें रामेसी भेटी । करुनि घेई आतां संवंधेसी तुटी ॥३॥

समरंगणा आला । रामें रावण देखिला ॥१॥
कैसे भीडतील दोन्ही । नांव सारुनियां रणीं ॥ध्रु॥
प्रेमसुखाचें संधान । बाणें निवारिती बाण ॥२॥
तुकयास्वामी रघुनाथ । वर्म जाणोनि केली मात ॥३॥

केला रावणाचा वध । अवघा तोडिला संबंध ॥१॥
लंकाराज्यें बिभीषणा । केली चिरकाळ स्थापना ॥ध्रु॥
उदार्याची सीमा । काय वर्णू रघुरामा ॥२॥
तुका ह्मणे माझा दाता । रामें सोडविली सीता ॥३॥

रामरूप केली । रामें कौसल्या माउली ॥१॥
राम राहिला मानसीं । ध्यानीं चिंतनीं जयासी ।
राम होय त्यासी । संदेह नाही हा भरवसा ॥ध्रु॥
अयोध्येचे लोक । राम जाले सकळीक ॥२॥
स्मरतां जानकी । रामरूप जाले कपि ॥३॥
रावणेसी लंका । राम आपण जाला देखा ॥४॥
ऐसा नित्य राम ध्याय । तुका वंदी त्याचे पाय ॥५॥

आनंदले लोक नरनारी परिवार । शंखभेरीतुरें वाद्यांचे गजर ॥१॥
आनंद जाला अयोध्येसी आले रघुनाथ । अवघा जेजेकार आळंगिला भरत ॥ध्रु॥
करिती अक्षवाणें ओवाळिती रघुवीरा । लक्ष्मीसहित लक्ष्मण दुसरा ॥२॥
जालें रामराज्य आनंदलीं सकळें । तुका ह्मणे गाईवत्सें नरनारीबाळें ॥३॥

जालें रामराज्य काय उणें आम्हांसी । धरणी धरी पीक गाई वोळल्या ह्रैसी ॥१॥

राम वेळोवेळां आम्ही गाऊं ओविये। दळितां कांडितां जेवितां गे बाइये ॥ध्रु.॥
स्वप्नीं ही दुःख कोणी न देखे डोळां । नामाच्या गजरें भय सुटलें काळा ॥२॥
तुका ह्याणे रामें सुख दिलें आपुलें । तयां गर्भवार्सी येणें जाणें खुंटलें ॥३॥

अहल्या जेणें तारिली रामें । गणिका परलोका नेली नामें ॥१॥
रामहरे रघुराजहरे । रामहरे महाराजहरे ॥ध्रु.॥
कंठ शीतळ जपतां शूळपाणी । राम जपतां अविनाश भवाणी ॥२॥
तारकमंत्रश्रवण काशी । नाम जपतां वाल्मीक ऋषि ॥३॥
नाम जपें बीज मंत्र नळा । सिंधु तरती ज्याच्या प्रतापें शिळा ॥४॥
नामजप जीवन मुनिजना ॥ तुकयास्वामी रघुनंदना ॥५॥

मी तों अल्प मतिहीन । काय वर्णू तुझे गुण । उदकीं तारिले पाषाण । हें महिमान नामाचें ॥१॥
नाम चांगलें चांगलें । माझे कंठीं राहो भलें । कपिकुळ उध्दरिलें । मुक्त केलें राक्षसां ॥ध्रु.॥
द्रोणागिरि कपिहातीं । आणविला सीतापती । थोर केली ख्याति । भरतभेटीसमयीं ॥२॥
शिळा होती मनुष्य जाली । थोर कीर्ति वाखाणिली । लंका दहन केली । हनुमंते काशानें ॥३॥
राम जानकीजीवन । योगियांचे निजध्यान । राम राजीवलोचन । तुका चरण वंदितो ॥४॥ ॥॥

श्लोकरूपी अभंग - ॥६॥

तुजवाचुनी मागणें काय कोणा । महीमंडळीं विश्वव्यापकजना ।
जीवभावना पुरवूं कोण जाणे । तुजवांचुनी होत कां रावराणे ॥१॥
नसे मोक्षदाता तिहींमाजि लोकां । भवतारकु तूजवांचुनि एका ।
मनीं मानसीं चिंतितां रुपनाम । पळे पाप ताप भयें नास काम ॥२॥
हरी नाम हें साच तुजें पुराणीं । हरीहातिचें काळगर्भादियोनी ।
करूं मुखवाणी कैसी देशघडी । तुजवांचुनि वाणितां व्यर्थ गोडी ॥३॥
भवभंजना व्यापक लोक तिन्ही । तुज वाणितां श्रमला शेषफणी ।
असो भावें जीव तुझ्या सर्व पार्यीं । दुजें मागणें आणीक व्यर्थ काई ॥४॥
दिनानाथ हे साक्ष तूझी जनासी । दिनें तारिलीं पातकी थोर दोषी ।
तुका राहिला पार्यिं तो राख देव। असें मागतसे तुझी चरणसेवा ॥५॥

उभा भींवरेच्या तिरी राहिलाहे । असे सन्मुख दक्षिणे मूख वाहे ।
महापातकांसी पळ कांप थोर । कैसे गर्जती घोष हे नामवीर ॥१॥
गुणगंभीर हा धीर हास्यमुख । वदे वदनीं अमृत सर्वसुख ।
लागलें मुनिवरां गोड चित्तीं । देहभावना तुटलियासि खंती ॥२॥

ठसा घातला ये भूमिमाजी थोर । इच्छादाना हा द्यावयासी उदार ।
जया वोळगती सिध्दि सर्वठायीं । तुझें नाम हें चांगलें गे विठाई ॥३॥
असे उघडा हा विटेवरि उभा । कटसूत्र हें धरुनि भक्तिलोभा ।
पुढें वाट दावी भवसागराची । विठो माउली हे सिध्दसाधकांची ॥४॥
करा वेगु हा धरा पंथ आधीं । जया पार नाहीं सुखा तें च साधीं ।
म्हणे तुका पंढरीस सर्व आलें । असे विश्व हें जीवनें त्याचि ज्यालें ॥५॥

धना गुंतलें चित्त माझें मुरारी । मन घेउनी हिंडवी दारोदारीं ।
मरे हिंडतां न पुरे यासि कांहीं । मही ठेंगणी परी तें तृप्त नाहीं ॥१॥
न दिसे शुध्द पाहातां निजमती । पुढें पडिलों इंद्रियां थोर घातीं ।
जिवा नास त्या संगती दंड बेडी । हरी शीघ्र या दुष्टसंगासि तोडीं ॥२॥
असीं आणिकें काय सांगों अनंता । मोहो पापिणी दुष्टमायामता ।
क्रोध काम यातना थोर करी । तुजवांचुनी सोडवी कोण हरी ॥३॥
निज देखतां निज हे दूरि जाये । निद्रा आळस दंभ यी भीत आहे ।
तयां वस्ति देहीं नको देउं देवा । तुजवांचुनी आणिक नास्ति हेवा ॥४॥
करीं घात पात शंका लाज थोरी । असे सत्य भाव बहू भक्ति दूरी ।
नको मोकलूं दीनबंधु अनाथा । तुका वीनवी ठेवुनी पायिं माथा ॥५॥

पैल सांवळें तेज पुंजाळ कैसें । सिरीं तुर्बिलीं साजिरीं मोरवीसें ।
हरे त्यासि रे देखतां ताप माया । भजा रे भजा यादव योगिराया ॥१॥
जया कामिनी लुब्धल्या सहस्रसोळा । सुकुमार या गोपिका दिव्य बाळा ।
शोभे मध्यभागीं कळा चंद्रकोटी । रुपा मीनली साजिरी माळकंठीं ॥२॥
असे यादवां श्रेष्ठ हा चक्रपाणी । जया वंदिती कोटि तेहतीस तीनही ।
महाकाळ हे कांपती दैत्य ज्यासी । पाहा सांवळें रूप हें पापनासी ॥३॥
कसीं पाउलें साजिरीं कुंकुमाचीं । कसी वीट हे लाधली दैवांची ।
जया चिंतितां अग्नि हा शांति नीवे । धरा मानसीं आपला देहभाव ॥४॥
मुनी देखतां मूख हें चित्त ध्याय । देह मांडला भाव हा बापमाय ।
तुक्या लागलें मानसीं देवपीसें । चित्त चोरटें सांवळें रूप कैसें ॥५॥

असे नांदतु हा हरी सर्वजीवीं । असे व्यापुनी अग्नि हा काष्ठ तेवीं ।
घटीं बिंबलें बिंब हें ठायिठायीं । तया संगती नासु हा त्यासि नाहीं ॥१॥
तन वाटितां क्षीर हें होत नाहीं । पशू भक्षितां पालटे तें चि देहीं ।
तया वर्म तो जाणता एक आहे । असे व्यापक व्यापुनी अंतर्बहि ॥२॥

फळ कर्दळीं सेवटीं येत आहे । असे शोधितां पोकळीमाजि काये ।
धीर नाहीं त्यें वाउगें धीग जालें । फळ पुष्पना यत्न व्यर्थ गेले ॥३॥
असे नाम हें दर्पणें सिध्द केलें । असे बिंब तें या मळा आहे ठेलें ।
कैसें शुध्द नाहीं दिसे माजिरूप । नका वाढवूं सीण हा पुण्यपाप ॥४॥
करा वर्म ठावें नका सोंग वांयां । तुका वीनवीतो पडों काय पायां ।
तुज पुत्र दारा धन वासना हे । मग ऊरलें शेवटीं काय पाहें ॥५॥

मना सांझिं हे वासना दुष्ट खोडी । मती मानसीं एक हे व्यर्थ गोडी ।
असे हीत माझें तुज कांहीं एक । धरीं विठ्ठलीं प्रेम हें पायिं सूख ॥१॥
ऐसा सर्वभावे तुज शरण आलों । देहदुःख हें भोगितां फार भ्यालों ।
भवतारितें दूसरें नाहिं कोणी । गुरु होत कां देव तेहतीस तीन्ही ॥२॥
जना वासना हे धना थोरि आहे । तुज लागली संगती ते चि सोये ।
करीं सर्व संगी परि त्यागु ठायीं । तुका विनवीतो मस्तक ठेवुनि पायीं ॥३॥ ॥६॥

सुटायचा कांहीं पाहातों उपाय । तों हे देखें पाय गोवियेले ॥१॥
ऐसिया दुःखाचे सांपडलों संदी । हारपली बुद्धि बळ माझें ॥ध्रु॥
प्रारब्ध क्रियमाण संचिताचें । वोढत ठायींचे आलें साचें ॥२॥
विधिनिषेधाचे सांपडलों चपे । एकें एक लोपे निवडेना ॥३॥
सारावें तें वाढे त्याचिया चि अंगें । तृष्णेचिया संगें दुःखी जालों ॥४॥
तुका ह्मणे आतां करीं सोडवण । सर्वशक्तिहीन जालों देवा ॥५॥

भय वाटे पर । न सुटे हा संसार ॥१॥
ऐसा पडिलों कांचणी । करीं धांवा ह्मणउनी ॥ध्रु॥
विचारितों कांहीं । तों हें मन हातीं नाहीं ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । येथें न पुरे रिघावा ॥३॥

येगा येगा पांडुरंगा । घेई उचलुनि वोसंगा ॥१॥
ऐसी असोनियां वेसी । दिसतों मी परदेसी ॥ध्रु॥
उगवूनि गोवा । सोडवूनि न्यावें देवा ॥२॥
तुज आड कांहीं । बळ करी ऐसें नाहीं ॥३॥
तुका ह्मणे हृषीकेशी । काय उशीर लाविसी ॥४॥

माझी विठ्ठल माउली । प्रेमें पान्हा पान्हायेली ॥१॥
कृवाळूनि लावी स्तनीं । न वजे दुरी जवळूनि ॥ध्रु॥
केली पुरवी आळी । नव्हे निष्ठुर कोंवळी ॥२॥
तुका ह्मणे घांस । मुखीं घाली ब्रह्मरस ॥३॥

आह्मी उतराई । भाव निरोपूनि पार्यीं ॥१॥
तुह्मी पुरवावी आळी । करावी ते लडिवाळीं ॥ध्रु॥
आमचा हा नेम । तुह्मां उचित हा धर्म ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । जाणों सांगितली सेवा ॥३॥

केलें पाप जेणें दिलें आन्मोदन । दोघांसी पतन सारिके चि ॥१॥
विष नवनीता विष करी संगें । दुर्जनाच्या त्यागें सर्व हित ॥ध्रु॥
देखिलें ओढाळ निघालिया सेता । टाळावें निमित्या थैक ह्मूण ॥२॥
तुका ह्मणे जोडे केल्याविण कर्म । देखतां तो श्रम न मानितां ॥३॥

विठ्ठल गीतीं विठ्ठल चित्तीं । विठ्ठल विश्रांति भोग जया ॥१॥
विठ्ठल आसनीं विठ्ठल शयनीं । विठ्ठल भोजनीं ग्रासोग्रासीं ॥ध्रु॥
विठ्ठल जागृतिस्वप्नी सुषुप्ति । आन दुर्जे नेणती विठ्ठलेंविण ॥२॥
भूषण अळंकार सुखाचे प्रकार । विठ्ठल निर्धार जयां नरां ॥३॥
तुका ह्मणे ते ही विठ्ठल चि जाले । संकल्प मुराले दुजेपणें ॥४॥

दास जालों हरिदासांचा । बुद्धिकायामनेंवाचा ॥१॥
तेथें प्रेमाचा सुकाळ । टाळमृदंगकल्लोळ ।
नासे दुष्टबुद्धि सकळ । समाधि हरर्िकीत्तनीं ॥ध्रु॥
ऐकतां हरिकथा । भक्ति लागे त्या अभक्तां ॥२॥
देखोनि कीर्तनाचा रंग । कैसा उभा पांडुरंग ॥३॥
हें सुख ब्रह्मादिकां । ह्मणे नाहीं नाहीं तुका ॥४॥

गति अधोगति मनाची युक्ति । मन लावीं एकांतीं साधुसंगें ॥१॥
जतन करा जतन करा । धांवतें सैरा ओढाळ तें ॥ध्रु॥
मान अपमान मनावें लक्षण । लाविलिया ध्यान तें चि करी ॥२॥
तुका ह्मणे मन उतरी भवसिंधु । मन करी बंधु चौऱ्याशीचा ॥३॥

पंढरीस दुःख न मिळे ओखदा । प्रेमसुख सदा सर्वकाळ ॥१॥
पुंडलिकें हाट भरियेली पेंठ । अवघें वैकुंठ आणियेलें ॥ध्रु॥
उदमासी तुटी नाहीं कोणा हानि । घेऊनियां धणी लाभ घेती ॥२॥
पुरलें देशासी भरलें सिंगेसी । अवघी पंचक्रोशी दुमदुमीत ॥३॥
तुका ह्याणे संतां लागलीसे धणी । बैसले राहोनि पंढरीस ॥४॥

द्वारकेचें केणें आलें या चि ठाया । पुढें भक्तराया चोजवीत ॥१॥
गोविलें विसारें माप केलें खरें । न पाहे माघारें अद्यापवरी ॥ध्रु॥
वैष्णव मापार नाहीं जाली सळे । पुढें ही न कळे पार त्याचा ॥२॥
लाभ जाला त्यांनीं धरिला तो विचार । आहिक्य परत्र सांटविलें ॥३॥
तुका ह्याणे मज मिळाली मजुरी । विश्वास या घरीं संतांचिया ॥४॥

सुरवर येती तीर्थें नित्यकाळ । पेंठ त्या निर्मळ चंद्रभागा ॥१॥
साक्षभूत नव्हे सांगितली मात । महिमा अत्यद्भुत वर्णवेना ॥ध्रु॥
पंचक्रोशीमाजी रीग नाहीं दोषा । जळती आपैसा अघोर ते ॥२॥
निर्विषय नर चतुर्भुज नारी । अवघा घरोघरीं ब्रह्मानंदु ॥३॥
तुका ह्याणे ज्यापें नाहीं पुष्पलेश । जा रे पंढरीस घेई कोटि ॥४॥

विचार नाहीं नर खर तो तैसा । वाहे ज्ञान पाठी भार लगड तैसा ॥१॥
वादावाद करणें त्यासी तों च वरी । गुखाडीची चाड सरे तों च बाहेरी ॥ध्रु॥
सौभाग्यसंपन्न हो कां वृद्ध प्रतिष्ठ । चिकरुनि सांडी पायां लागली ते विष्ठ ॥२॥
नाहीं याति कुळ फांसे ओढी तयासी । तुका ह्याणे काय मुद्रासोंग जाळिसी ॥३॥

देव होसी तरी आणिकांतें करिसी । संदेह येविशीं करणें न लगे ॥१॥
दुष्ट होसी तरी अणिकांतें करिसी । संदेह येविशीं करणें न लगे ॥२॥
तुका ह्याणे जें दर्पणीं बिंबलें । तें तया बाणलें निश्चयेसीं ॥३॥

कलिधर्म मार्गे सांगितले संतीं । आचार सांडिती द्विजलोक ॥१॥
ते चि कळों आतां येतसे प्रचिती । अधर्मा टेंकती धर्म नव्हे ॥ध्रु॥
तप व्रत करितां लागाती सायास । पाळितां पिंडास गोड वाटे ॥२॥
देव ह्याणऊनी न येती देऊळा । संसारा वेगळा तरी कां नव्हे ॥३॥
तुका ह्याणे मज धरितां गुमान । ऐसे कोणी जन नरका जाती ॥४॥

नमो विष्णुविश्वरूपा मायबापा । अपरा अमुपा पांडुरंगा ॥१॥
विनवितो रंक दास मी सेवक । वचन तें एक आइकावें ॥ध्रु॥
तुझी स्तुति वेद करितां भागला । निवांत चि ठेला नेति नेति ॥२॥
ऋषि मुनि बहु सिध्द कविजन । वर्णितां ते गुण न सरती ॥३॥
तुका ह्मणे तेथें काय माझी वाणी । जे तुझी वाखाणी कीर्ती देवा ॥४॥

अंतरीचा भाव जाणोनियां गुज । तैसें केलें काज पांडुरंगा ॥१॥
घातलें वचन न पडे चि खालीं । तूं आह्मां माउली अनाथांची ॥ध्रु॥
मज याचकाची पुरवावी आशा । पंढरीनिवासा मायबापा ॥२॥
नाशिली आशंका माझिया जीवाची । उरली भेदाची होती कांहीं ॥३॥
तुका ह्मणे आतां केलों मी निर्भर । गाईन अपार गुण तुझे ॥४॥

उदार कृपाळ अनाथांचा नाथ । ऐकसी मात शरणागतां ॥१॥
सर्व भार माथां चालविसी त्यांचा । अनुसरलीं वाचा काया मनें ॥ध्रु॥
पाचारितां उभा राहासी जवळी । पाहिजे ते काळीं पुरवावें ॥२॥
चालतां ही पंथ सांभाळिसी वाटे । वारिसील कांटे खडे हातें ॥३॥
तुका ह्मणे चिंता नाही तुझ्या दासां । तूं त्यांचा कोंवसा सर्वभावें ॥४॥

काय कीर्ती करूं लोक दंभ मान । दाखवीं चरण तुझे मज ॥१॥
मज आतां ऐसें नको करूं देवा । तुझा दास जावा वायां विण ॥ध्रु॥
होइल थोरपण जाणीवेचा भार । दुरावेन दूर तुझा पार्यी ॥२॥
अंतरीचा भाव काय कळे लोकां । एक मानी एकां देखोवेखीं ॥३॥
तुका ह्मणे तुझे पाय आतुडती । ते मज विपत्ति गोड देवा ॥४॥

मानावया जग व्हावी द्रव्यमाया । नाहीं ते माझिया जीवा चाड ॥१॥
तुझ्या पायांसाठीं केली आराणूक । आतां कांहीं एक नको दुजें ॥ध्रु॥
करूनियां कृपा करीं अंगीकार । न लवीं उसीर आतां देवा ॥२॥
नव्हे साच कांहीं कळों आलें मना । ह्मणोनि वासना आवरिली ॥३॥
तुका ह्मणे आतां मनोरथ सिध्दी । माझे कृपानिधी पाववावे ॥४॥

आतां माझा सर्वभावें हा निर्धार । न करीं विचार आणिकांसी ॥१॥

सर्वभावें नाम गाईन आवडी । सर्व माझी जोडी पाय तुझे ॥ध्रु॥
लोटांगण तुझ्या घालीन अंगणीं । पाहीन भरोनि डोळे मुख ॥२॥
निर्लज्ज होऊनि नाचेन रंगणीं । येऊं नेदी मनीं शंका कांहीं ॥३॥
अंकित अंकिला दास तुझा देवा । संकल्प हा जीवा तुका ह्याने ॥४॥

जनीं जनार्दन ऐकतो हे मात । कैसा तो वृत्तांत न कळे आह्वां ॥१॥
जन्म जरा मरण कवण भोगी भोग । व्याधि नाना रोग सुखदुःखें ॥ध्रु॥
पापपुण्यें शुद्धाशुद्ध आचरणें । हीं कोणांकारणें कवणें केलीं ॥२॥
आह्वां मरण नाश तूं तंव अविनाश । कैसा हा विश्वास साच मानूं ॥३॥
तुका ह्याने तूं चि निवडीं हा गुढार । दाखवीं साचार तें चि मज ॥४॥

यथार्थ वाद सांडूनि उपचार । बोलती ते अघोर भोगितील ॥१॥
चोरा धरितां सांगे कुठोऱ्याचें नांव । दोघांचे ही पाव हात जाती ॥२॥
तुका ह्याने असे पुराणीं निवाड । माझी हे बडबड नव्हे कांहीं ॥३॥

धीर तो कारण साहे होतो नारायण । नेदी होऊं सीण वाहों चिंता दासांसी ॥१॥
सुखें करावें कीर्तन हर्षे गावे हरिचे गुण । वारी सुदर्शन आपण चि कळिकाळ ॥ध्रु॥
जीव वेची माता बाळा जडभारी होतां । तो तों नव्हे दाता प्राकृतां यां सारिखा ॥२॥
हें तों माझ्या अनुभवे अनुभवा आलें जीवें । तुका ह्याने सत्य व्हावें आहाच नये कारणा ॥३॥

पुढें आतां कैचा जन्म । ऐसा श्रम वारेसा ॥१॥
सर्वथाही फिरों नये । ऐसी सोय लागलिया ॥ध्रु॥
पांडुरंगा ऐसी नाव । तारूं भाव असतां ॥२॥
तुका ह्याने चुकती बापा । पुन्हा खेपा सकळा ॥३॥

दुद दहीं ताक पशूचें पाळण । त्यांमध्ये कारण घृतसार ॥१॥
हें चि वर्म आह्वां भाविकांचे हातीं । ह्याणऊनि चित्तीं धरिला राम ॥ध्रु॥
लोहो कफ गारा अग्नीचिया काजें । येन्ही तें ओझें कोण वाहे ॥२॥
तुका ह्याने खोरीं पाहारा जतन । जोंवरि हें धन हातीं लागे ॥३॥

वीर विठ्ठलाचे गाढे । कळिकाळ पायां पडे ॥१॥
करिती घोष जेजेकार । जळती दोषांचे डोंगर ॥ध्रु॥

क्षमा दया शांति । बाण अभंग ते हार्ती ॥२॥
तुका ह्यणें बळी । ते चि एक भूमंडळी ॥३॥

ऐकें रे जना तुझ्या स्वहिताच्या खुणा । पंढरीचा राणा मनामाजी स्मरावा ॥१॥
मग कैचें रे बंधन वाचे गातां नारायण । भवसिंधु तो जाण ये चि तीरी सरेल ॥ध्रु.॥
दास्य करील कळिकाळ बंद तुटेल मायाजाळ । होतील सकळ रिध्दिसिध्दी ह्यणियारीं ॥२॥
सकळशास्त्रांचें सार हें वेदांचें गव्हर । पाहातां विचार हा चि करिती पुराणें ॥३॥
ब्राह्मण क्षेत्री वैश्य शूद्र चांडाळां आहे अधिकार । बाळें नारीनर आदि करोनि वेश्या ही ॥४॥
तुका ह्यणे अनुभवं आह्मीं पाडियलें ठावें । आणीक ही दैवें सुख घेती भाविकें ॥५॥

न करीं तळमळ राहें रे निश्चळ । आहे हा कृपाळ स्वामी माझा ॥१॥
अविनाश सुख देईल निर्वाणी । चुकतील खाणी चौऱ्याशीच्या ॥ध्रु.॥
आणिकिया जीवां होईल उध्दार । ते ही उपकार घडती कोटि ॥२॥
आहिक्य परत्रीं होसील सरता । उच्चारीं रे वाचा रामराम ॥३॥
तुका ह्यणे सांडीं संसाराचा छंद । मग परमानंद पावसील ॥४॥

कां रे दास होसी संसाराचा खर । दुःखाचे डोंगर भोगावया ॥१॥
मिष्टान्नाची गोडी जिव्हेच्या अगरीं । मसक भरल्यावरी स्वाद नेणे ॥ध्रु.॥
आणीक ही भोग आणिकां इंद्रियांचे । नाहीं ऐसे साचे जवळी कांहीं ॥२॥
रूप दृष्टि धाय पाहातां पाहातां । न घडे सर्वथा आणि तृष्णा ॥३॥
तुका ह्यणे कां रे नाशिवंतासाठीं । देवासर्वें तुटी करितोसी ॥४॥

बैसोनि निश्चळ करीं त्याचें ध्यान । देईल तो अन्नवस्त्रदाता ॥१॥
काय आह्मां करणें अधिक सांचुनी । देव जाला ऋणी पुरविता ॥ध्रु.॥
दयाळ मयाळ जाणे कळवळा । शरणागतां लळा राखों जाणे ॥२॥
न लगे मागणें सांगणें तयासी । जाणे इच्छा तैसी पुरवी त्याची ॥३॥
तुका ह्यणे लेई अळंकार अंगीं । विव्ठल हा जगीं तूं चि होसी ॥४॥

सोनियांचा कळस । माजी भरिला सुरारस ॥१॥
काय करावें प्रमाण । तुह्मी सांगा संतजन ॥ध्रु.॥
मृत्तिकेचा घट । माजी अमृताचा सांट ॥२॥
तुका ह्यणे हित । तें मज सांगावें त्वरित ॥३॥

सेतावर - अभंग

सेत करा रे फुकाचें । नाम विठोबारायाचें ॥१॥
नाहीं वेठी जेवा सारा । जाहाती नाहीं ह्यणियारा ।
सरिक नाहीं रे दुसरा । धनी सारा तुझा तूं ॥२॥
जपतप नांगरणी । न लगे आटी दुनवणी ॥३॥
कर्म कुळवणी ॥ न लगे धर्मपाळी दोन्ही ॥४॥
ज्ञानपाभारी ती फणी । न लगे करावी पेरणी ॥५॥
बीज न लगे संचिताचें । पीक पिकलें ठायींचे ॥६॥
नाहीं यमाचें चोरटें । विव्ठल पागोन्याच्या नेटें ॥७॥
पीक न वजे हा भरवसा । करी उद्वेग तो पिसा ॥८॥
सराये सर्व काळ । वांयां न वजे घटिकापळ ॥९॥
प्रेम पिकलें अपार । नाहीं सांटवावया थार ॥१०॥
ऐसीये जोडी जो चुकला । तुका ह्यणे धिग त्याला ॥१०॥

वोनव्या सोंकरीं । सेत खादलें पांखरीं ॥१॥
तैसा खाऊं नको दगा । निदसुरा राहुनि जागा ॥२॥
चोरासवें वाट ॥ चालोनि केलें तळपट ॥
॥ डोळे झांकुनि राती ॥
कूर्पी पडे दिवसा जोती ॥३॥
पोसी वांज गाय । तेथें कैची दुध साय ॥४॥
फुटकी सांगडी । तुका ह्यणे न पवे थडी ॥५॥

सेत आलें सुगी सांभाळावे चारी कोण । पिका आलें परी केलें पाहिजे जतन ॥१॥
सोंकरीं सोंकरीं विसावा तों वरा । नकोउभें आहे तों ॥२॥
गोफणेसी गुंडा घालीं पागोन्याच्या नेटें । पळती हाहाकारें अवधीं पांखरांचीं थारें ॥३॥
पेटवूनि आगटी राहें जागा पालटूनि । पडिलिया मान बळ बुद्धि व्हावीं दोनी ॥४॥
खळे दानें विश्व सुखी करीं होतां रासी । सारा सारुनियां ज्याचे भाग देई त्यासी ॥५॥
तुका ह्यणे मग नाहीं आपुलें कारण । निज आलें हातां भूस सांडिलें निकण ॥६॥ ॥३॥

नका घालूं दुध जयामध्यें सार । ताकाचे उपकार तरी करा ॥१॥
नेदा तरी हें हो नका देऊं अन्न । फुकाचें जीवन तरी पाजा ॥२॥
तुका ह्यणे मज सगुणाची चाड । पुरवा कोणी कोड दुर्बळाचें ॥३॥

उतराधिपदे -

क्या गाऊं कोई सुननवाला । देखें तों सब जग ही भुला ॥१॥
खेलों आपणे राम इसातें । जैसी वैसी करहों मात ॥ध्रु॥
काहांसे ल्यावों माधर वाणी । रीझे ऐसी लोक बिराणी ॥२॥
गिरिधर लाल तो भावहि भुका । राग कला नहिं जानत तुका ॥३॥

छोडे धन मंदिर बन बसाया । मांगत टूका घरघर खाया ॥१॥
तीनसों हम करवों सलाम । ज्या मुखें बैठा राजाराम ॥ध्रु॥
तुलसीमाला बभूत चन्हावे । हरजीके गुण निर्मल गावे ॥२॥
कहे तुका जो साईं हमारा । हिरनकश्यप उन्हें मारहि डारा ॥३॥

मंत्रयंत्र नहिं मानत साखी । प्रेमभाव नहिं अंतर राखी ॥१॥
राम कहे त्याके पगहूं लागूं । देखत कपट अमिमान दुर भागूं ॥ध्रु॥
अधिक याती कुलहीन नहिं ज्यानु । ज्याणे नारायन सो प्राणी मानूं ॥२॥
कहे तुका जीव तन डारु वारी । राम उपासिंहु बलियारी ॥३॥

चुराचुराकर माखन खाया । गौळणीका नंद कुमर कन्हया ॥१॥
काहे बडाई दिखावत मोहि । जाणत हुं प्रभुपणा तेरा खव हि ॥ध्रु॥
और बात सुन उखळसुं गळा । बांधलिया आपना तूं गोपाळा ॥२॥
फेरत वनबन गाऊ धरावतें । कहे तुकयाबंधु लकरी लेले हात ॥३॥

हरिसुं मिल दे एक हि बेर । पाछे तूं फिर नावे घर ॥१॥
मात सुनो दुति आवे मनावन । जाया करति भर जोबन ॥ध्रु॥
हरिसुख मोहि कहिया न जाये । तव तूं बुझे आगोपाये ॥२॥
देखहि भाव कछु पकरि हात । मिलाइ तुका प्रभुसात ॥३॥

क्या कहूं नहीं बुझत लोका । लिजावे जम मारत धका ॥१॥
क्या जीवनेकी पकडी आस । हातों लिया नहिं तेरा घांस ॥ध्रु॥
किसे दिवाने कहता मेरा । कछु जावे तन तूं सब ल्या न्यारा ॥२॥
कहे तुका तूं भया दिवाना । आपना विचार कर ले जाना ॥३॥

कब मरुं पाऊं चरन तुम्हारे । ठाकुर मेरे जीवन प्यारे ॥१॥
जग रडे ज्याकुं सो मोहि मीठा । मीठा दर आनंदमाहि पैठा ॥ध्रु॥
भला पाऊं जनम ईण्हे बेर । बस मायाके असंग फेर ॥२॥
कहे तुका धन मानहि दारा । वोहिलिये गुंडलीयें पसारा ॥३॥

दासों पाछें दौरे राम । सोवे खडा आपें मुकाम ॥१॥
प्रेमरसडी बांधी गळे । खेंच चले उधर ॥ध्रु॥
आपणे जनसु भुल न देवे । कर हि धर आघें बाट बसावे ॥२॥
तुका प्रभु दीनदयाला । वारि रे तुज पर हुं गोपाला ॥३॥

ऐसा कर घर आवे राम । और धंदा सब छोर हि काम ॥ ध्रु॥
इतन गोते काहे खाता । जब तूं आपणा भूल न होता ॥१॥
अंतरजामी जानत साचा । मनका एक उपर बाचा ॥२॥
तुकाप्रभु देसबिदेस । भरिया खाली नहिं लेस ॥३॥

मेरे रामको नाम जो लेवे बारोंबार । त्याके पाऊं मेरे तनकी पैजार ॥ध्रु॥
हांसत खेलत चालत बाट । खाणा खाते सोते खाट ॥१॥
जातनसुं मुजे कछु नहिं प्यार । असते की नही हेंदु धेड चंभार ॥२॥
ज्याका चित लगा मेरे रामको नाव । कहे तुका मेरा चित लगा त्याके पाव ॥३॥

आपे तरे त्याकी कोण बराई । औरनकुं भलो नाम घराई ॥ध्रु॥
काहे भूमि इतना भार राखे । दुभत धेनु नहिं दुध चाखे ॥१॥
बरसतें मेघ फलतेंहें बिरखा । कोन काम अपनी उन्होति रखा ॥२॥
काहे चंदा सुरज खावे फेरा । खिन एक बैठन पावत घेरा ॥३॥
काहे परिस कंचन करे धातु । नहिं मोल तुटत पावत घातु ॥४॥
कहे तुका उपकार हि काज । सब कररहिया रघुराज ॥५॥

जग चले उस घाट कोन जाय । नहिं समजत फिरफिर गोदे खाय ॥ध्रु॥
नहिं एकदो सकल संसार । जो बुझे सो आगला स्वार ॥१॥
उपर श्वार बैठे कृष्णापीठ । नहिं बाचे कोइ जावे लूठ ॥२॥
देख हि डर फेर बैठा तुका । जोवत मारग राम हि एका ॥३॥

भले रे भाई जिन्हें किया चीज । आछा नहिं मिलत बीज ॥ध्रु॥
फीरतफीरत पाया सारा । मीटत लोले धन किनारा ॥१॥
तीरथ बरत फिर पाया जोग । नहिं तलमल तुटति भवरोग ॥२॥
कहे तुका मैं ताको दासा । नहिं सिरभार चलावे पासा ॥३॥

लाल कमलि वोढे पेनाये । मोसु हरिथें कैसैं बनाये ॥ध्रु॥
कहे सखि तुम्हें करति सोर । हिरदा हरिका कठिन कठोर ॥१॥
नहिं क्रिया सरम कछु लाज । और सुनाउं बहुत हे भाज ॥२॥
और नामरूप नहिं गोवलिया । तुकाप्रभु माखन खाया ॥३॥

राम कहो जीवना फल सो ही । हरिभजनसुं विलंब न पाई ॥ध्रु॥
कवनका मंदर कवनकी झोपरी । एकारामबिन सब हि फुकरी ॥१॥
कवनकी काया कवनकी माया । एकरामबिन सब हि जाया ॥२॥
कहे तुका सब हि चेलणहार । एकारामविन नहिं वासार ॥३॥

काहे भुला धनसंपत्तीघोर । रामराम सुन गाउ हो बाप रे ॥ध्रु॥
राजे लोक सब कहे तूं आपना । जब काल नहीं पाया ठाना ॥१॥
माया मिथ्या मनका सब धंदा । तजो अभिमान भजो गोविंदा ॥२॥
राना रंग डोंगरकी राई । कहे तुका करे इलाहि ॥३॥

काहे रोवे आगले मरना । गंव्हार तूं भुला आपना ॥ध्रु॥
केते मालुम नहिं पडे । नन्हे बडे गये सो ॥१॥
बाप भाई लेखा नहिं । पाछें तूं हि चलनार ॥२॥
काले बाल सिपत भये । खबर पकडो तुका कहे ॥३॥

क्या मेरे राम कवन सुख सारा । कहकर दे पुछूं दास तुह्यारा ॥ध्रु॥
तनजोबनकी कोन बराई । ब्याधपीडादि स काटहि खाई ॥१॥
कीर्त बधाऊं तों नाम न मेरा । काहे झुटा पछतऊं घेरा ॥२॥
कहे तुका नहिं समज्यात मात । तुह्यारे शरन हे जोडहि हात ॥३॥

देखत आखों झुटा कोरा । तो काहे छोरा घरंबार ॥ध्रु॥
मनसुं किया चाहिये पाख । उपर खाक पसारा ॥१॥

कामक्रोधसो संसार । वो सिरभार चलावे ॥२॥
कहे तुका वो संन्यास। छोडे आस तनकी हि ॥३॥

रामभजन सब सार मिठाई । हरि संताप जनमदुख राई ॥ध्रु॥
दुधभात घृत सकरपारे । हरते भुक नहि अंततारे ॥१॥
खावते जुग सब चलिजावे । खटमिठा फिर पचतावे ॥२॥
कहे तुका रामरस जो पावे । बहुरि फेरा वो कबहु न खावे ॥३॥

बारंबार काहे मरत अभागी । बहुरि मरन संक्या तोरेभागी ॥ध्रु॥
ये हि तन करते क्या ना होय । भजन भगति करे वैकुंठे जाय ॥१॥
रामनाम मोल नहिं वेचे कबरि । वो हि सब माया छुरावत झगरी ॥२॥
कहे तुका मनसुं मिल राखो । रामरस जिह्वा नित्य चाखो ॥३॥

हम दास तीन्हके सुनाहो लोकां । रावणमार विभीषण दिई लंका ॥ध्रु॥
गोबरधन नखपर गोकुल राखा । बर्सन लागा जब मेंहुं फत्तरका ॥१॥
वैकुंठनायक काल कौंसासुरका । दैत डुबाय सब मंगाय गोपिका ॥२॥
स्तंभ फोड पेट चिरीया कसेपका । प्रल्हाद के लिये कहे भाई तुकयाका ॥३॥ ॥॥

॥ साख्या ॥ ॥

तुका बस्तर बिचारा क्यों करे रे । अंतर भगवा न होय।
भीतर मैला केंव मिटे रे । मरे उपर धोय ॥१॥

रामराम कहे रे मन । औरसुं नहिं काज ।
बहुत उतारे पार । आघे राख तुकाकी लाज ॥१॥

लोभीकें चित धन बैठे । कामीन चित्त काम ।
माताके चित पुत बैठें । तुकाके मन राम ॥१॥

तुका पंखिबहिरन मानुं । बोई जनावर बाग ।
असंतनकुं संत न मानूं । जे वर्मकुं दाग ॥१॥

तुका राम बहुत मिठा रे । भर राखूं शरीर ।
तनकी करूं नावरि । उतारूं पैल तीर ॥१॥

संतन पन्हयां लें खडा । राहूं ठाकुरद्वार ।
चलत पाछेंहुं फिरों । रज उडत लेऊं सीर ॥१॥

तुकाप्रभु बडो न मनूं न मानूं बडो । जिसपास बहु दाम ।
बलिहारि उस मुखकी । जीसेती निकसे राम ॥१॥

राम कहे सो मुख भलारे । खाये खीर खांड ।
हरिबिन मुखमो धूल परी रे । क्या जनि उस रांड ॥१॥

राम कहे सो मुख भला रे । बिन रामसें बीख ।
आव न जानूं रमते बेरों । जब काल लगावे सीख ॥१॥

कहे तुका में सवदा बेचूं । लेवेके तन हार ।
मिठा साधुसंतजन रे । मुरुखके सिर मार ॥१॥

तुका दास तिनका रे । रामभजन निरास ।
क्या बिचारे पंडित करो रे । हात पसारे आस ॥१॥

तुका प्रीत रामसुं । तैसी मिठी राख ।
पतंग जाय दीप परे रे । करे तनकी खाक ॥१॥

कहे तुका जग भुला रे । कहया न मानत कोय ।
हात परे जब कालके । मारत फोरत डोय ॥१॥

तुका सुरा नहि सबदका रे । जब कमाइ न होये ।
चोट साहे घनकि रे । हिरा नीबरे तोये ॥१॥

तुका सुरा बहुत कहावे । लडत विरला कोये ।

एक पावे उंच पदवी । एक खौंसां जोये ॥१॥

तुका मान्या पेटका । और न जाने कोये ।
जपता कछु रामनाम । हरिभगतनकी सोये ॥१॥

काफर सोही आपण बुझे । आला दुनियां भर ।
कहे तुका तुम्हें सुनो रे भाई । हिरिदा जिन्होका कठोर ॥१॥

भीस्त न पावे मालथी । पढीया लोक रिझाये ।
निचा जर्थें कमतरिण । सो ही सो फल खाये ॥१॥

फल पाया तो खुस भया । किन्होसुं न करे बाद ।
बान न देखे मिरगा रे । चित्त मिलाया नाद ॥१॥

तुका दास रामका । मनमे एक हि भाव ।
तो न पालटू आव । ये हि तन जाव ॥१॥

तुका रामसुं चित बांध राखूं । तैसा आपनी हात ।
धेनु बछरा छोर जावे । प्रेम न छुटे सात ॥१॥

चितसुं चित जब मिले । तब तनु थंडा होये ।
तुका मिलनां जिन्होसुं । ऐसा विरला कोये ॥१॥

चित मिले तो सब मिले । नहिं तो फुकट संग ।
पानी पाथर येक ही ठोर । कोरनभिगे अंग ॥१॥

तुका संगत तीन्हसें कहिये । जिनथें सुख दुनाये ।
दुर्जन तेरा मू काला । थीतो प्रेम घटाये ॥१॥

तुका मिलना तो भला । मनसुं मन मिल जाय ।
उपर उपर माटि घसनी । उनकि कोन बराई ॥१॥

तुका कुटुंब छोरे रे । लरके जोरों सिर गुंदाय ।
जबथे इच्छा नहिं मुई । तब तूं किया काय ॥१॥

तुका इच्छा मीटइ तो । काहा करे चट खाक ।
मथीया गोला डारदिया तो । नहिं मिले फेरन ताक ॥१॥

ब्रीद मेरे साइंयाके । तुका चलावे पास ।
सुरा सो हि लरे हमसें । छोरे तनकी आस ॥१॥

कहे तुका भला भया । हुं हुवा संतनका दास ।
क्या जानूं केते मरता । जो न मिटती मनकी आस ॥१॥

तुका और मिठाई क्या करूं रे । पाले विकारपिंड ।
राम कहावे सो भली रुखी । माखन खांडखीर ॥१॥ ॥॥

ह्यणसी नाहीं रे संचित । न करीं न करीं ऐसी मात ॥१॥
लाहो घेई हरिनामाचा । जन्म जाऊं नेदीं साचा ॥ध्रु॥
गळां पडेल यमफांसी । मग कैचा हरि ह्यणसी ॥२॥
पुरलासार्तीं देहाडा । ऐसें न ह्यणें न ह्यणें मूढा ॥३॥
नरदेह दुबळा । ऐसें न ह्यणें रे चांडाळा ॥४॥
तुका ह्यणे सांगों किती । सेको तोंडीं पडेल माती ॥५॥

संतांचा महिमा तो बहु दुर्गम । शाब्दिकांचे काम नाहीं येथें ॥१॥
बहु धड जरी जाली ह्यैस गाय । तरी होईल काय कामधेनु ॥२॥
तुका ह्यणे अंगें व्हावें तें आपण । तरी च महिमान येईल कळों ॥३॥

नाहीं संतपण मिळतें हें हाटीं । हिंडतां कपाटीं रानीं वनीं ॥१॥
नये मोल देतां धनाचिया राशी । नाहीं तें आकाशीं पाताळीं तें ॥१॥
तुका ह्यणे मिळे जिवाचिये साटीं । नाहीं तरी गोष्टी बोलों नये ॥३॥

नामाची आवडी तो चि जाणा देव । न धरीं संदेह कांहीं मनीं ॥१॥
ऐसें मी हें नाहीं बोलत नेणतां । आनुनि संमता संतांचिया ॥ध्रु॥
नाम ह्याने तया आणीक साधन । ऐसें हें वचन बोलों नये ॥२॥
तुका ह्याने सुख पावे या वचनीं । ज्याचीं शुध्द दोन्ही मायबापें ॥३॥

सुखें होतो कोठें घेतली सुती । बांधविला गळा आपुले हार्तीं ॥१॥
काय करूं बहु गुंतलों आतां । नये सरतां मार्गे पुढें ॥ध्रु॥
होतें गांठी तें सरलें येतां । आणीक माथां रीण जालें ॥२॥
सोंकरिलियाविण गमाविलें पिक । रांडापोरें भिके लाविलेलीं ॥३॥
बहुतांचीं बहु घेतलीं घरे । न पडे पुरें कांहीं केल्या ॥४॥
तुका ह्याने कांहीं न धरावी आस । जावें हें सर्वस्व टाकोनियां ॥५॥

न मनावें तैसें गुरुचें वचन । जेणें नारायण अंतरे तें ।
आड आला हून फोडियेला डोळा । बळिनें आंधळा शुक्र केला ॥१॥
करी देव तरी काय नव्हे एक । कां तुह्मी पृथक सिणा वांयां ॥ध्रु॥
उलंघुनि भ्रताराची आज्ञा । अन्न ऋषिपत्न्या घेउनि गेल्या ।
अवघे चि त्यांचें देवें केलें काज । धर्म आणि लाज राखिलेली ॥२॥
पितियासी पुत्रें केला वैराकार । प्रल्हादें असुर मारविला ।
बहुत विघ्न केलीं तया आड । परि नाहीं कैवाड सांडियेला ॥३॥
गौळणी करिती देवार्शीं व्यभिचार । सांडुनी आचार भ्रष्ट होती ।
तयां दिलें ते कोणासी नाहीं । अवघा अंतर्बाहीं तो चि जाला ॥४॥
देव जोडे ते करावे अधर्म । अंतरे तें कर्म नाचरावें ।
तुका ह्याने हा जाणतो कळवळा । ह्याणोनि अजामेळा उध्दरिलें ॥५॥

अरे गिळिले हो संसारें । कांहीं तरि राखा खरें । दिला करुणाकरें । मनुष्यदेह सत्संग ॥१॥
येथें न घलीं न घलीं आड । संचितसा शब्द नाड । उठाउठीं गोड । बीजें बीज वाढवा ॥ध्रु॥
केलें ते क्रियमाण । जालें तें संचित ह्यण । प्रारब्ध जाण । उरवरित उरले तें ॥२॥
चित्त खोटें चालीवरि । रोग भोगाचे अंतरीं । रसने अनावरी । तुका ह्याने दुंग वाहे ॥३॥

अग्र तापलिया काया चि होमे । तापत्रयें संतप्त होती । संचित क्रियमाण प्रारब्ध तेथें ।
न चुके संसारस्थिति । राहाटघटिका जैसी फिरतां चि राहिली । भरली जाती एके रितीं ।
सार्धीं हा प्रपंच पंचाय अग्र । तेणें पावसील निजशांती रे ॥१॥
नारायणनाम नारायणनाम । नित्य करीं काम जिह्मामुखें ।

जन्मजराव्याधि पापपुण्य तेथें । नासती सकळ ही दुःखें ॥ध्रु॥
शीत उष्ण वन सेवितां कपाट । आसनसमाधी साधीं । तप तीर्थ दान व्रत आचरण।
यज्ञ नाना मन बुध्दी । भोगाभोग तेथें न चुकती प्रकार जन्मजरादुःखव्याधि।
साहोनि काम क्रोध अहंकार । आश्रमीं अविनाश साधीं ॥२॥
घोकितां अक्षर अभिमानविधि । निषेध लागला पाठी । वाद करितां निंदा घडती दोष होय वज्रलेपो भविष्यति ।
दूषणाचें मूळ भूषण तुका ह्याने । सांडीं मिथ्या खंती । रिघोनि संतां शरण सर्वभावे । राहें भलतिया स्थिती ॥३॥

नव्हे गुरुदास्य संसारियां । वैराग्य तरी भेणें कांपे विषयां । तैसें नाम पंढरीराया । जया सायास न लगती ॥१॥
ह्याणोनि गोड सर्वभावे । आंघोळी न लगे तोंड धुवावे । अर्थचाड जीवे । न लगे भ्यावे संसारा ॥ध्रु॥
कर्मा तंव न पुरे संसारिक । धर्म तंव फळदायक । नाम विठ्ठलाचें एक । नाशी दुःख भवाचें ॥२॥
न लगे सांडणें मांडणें । आगमनिगमाचें देखणें । अवघें तुका ह्याने । विठ्ठलनाम आटलें ॥३॥

नये इच्छूं सेवा स्वइच्छा जगाची । अवज्ञा देवाची घडे तेणें ॥१॥
देहाचा निग्रही त्याचें तो सांभाळी । मग नये कळि अंगावरी ॥ध्रु॥
आपलिया इच्छा माता सेवा करी । न बाधी ते थोरी येणें क्षोभें ॥२॥
तुका ह्याने सांडा देखीचे दिमाख । मोडसीचें दुःख गांड फाडी ॥३॥

सत्य सत्यें देतें फळ । नाही लागत चि बळ ॥१॥
ध्यावे देवाचे ते पाय । धीर सकळ उपाय ॥ध्रु॥
करावी च चिंता । नाही लागती तत्वता ॥२॥
तुका ह्याने भावे । शरण ह्याणवितां बरवे ॥३॥

साधक जाले कळी । गुरुगुडीची लांब नळी ॥१॥
पर्ची पडे मद्यपान । भांगभुर्का हें साधन ॥ध्रु॥
अभेदाचें पाठांतर । अति विषयीं पडिभर ॥२॥
चेल्यांचा सुकाळ । पिंड दंड भंगपाळ ॥३॥
सेवा मानधन । बरे इच्छेनें संपन्न ॥४॥
सोंगाच्या नरकाडी । तुका बोडोनियां सोडी ॥५॥

मज पाहातां हें लटिकें सकळ । कोठें मायाजाळ दावीं देवा ॥१॥
कोणाचा कोणासीं न धरे संबंध । आहे शुध्दबुध्द ठायींचे ठायीं ॥ध्रु॥
काढा काढा जी मोह बुंथा जाळ । नका लावूं बळें वेड आह्यां ॥२॥

जीव शिव कां ठेवियेलीं नावें । सत्य तुह्यां ठावें असोनियां ॥३॥
सेवेच्या अभिलासें न धरा चि विचार । आह्यां दारोदार हिंडविलें ॥४॥
आहे तैसें आतां कळलियावरी । परतें सांडा दुरी दुजेपण ॥५॥
तुका ह्मणे काय छायेचा अभिलाष । हंस पावे नाश तारागणीं ॥६॥

पंचभूतांचा गोंधळ । केला एकेठायीं मेळ । लाविला सबळ । अहंकार त्यापार्ती ॥१॥
तेथें काय मी तें माझें । कोण वागवी हें ओझें । देहा केवीं रिझे । हें काळाचें भातुकें ॥ध्रु॥
जीव न देखे मरण । धरी नवी सांडी जीर्ण । संचित प्रमाण । भोगा शुभा अशुभा ॥२॥
इच्छा वाढवी ते वेल । खुंटावा तो खरा बोल । तुका ह्मणे मोल । झाकलें तें पावेल ॥३॥

पुसावेंसें हें चि वाटे । जें जें भेटे तयासी ॥१॥
देव कृपा करील मज । काय लाज राखील ॥ध्रु॥
अवधियांचा विसर जाला । हा राहिला उदेग ॥२॥
तुका ह्मणे चिंता वाटे । कोण भेटे सांगेसें ॥३॥

जाळा तुह्मी माझें जाणतें मीपण । येणें माझा खुण मांडियेला ॥१॥
खादलें पचे तरि च तें हित । ओकलिया थीत पिंड पीडी ॥ध्रु॥
तरि भलें भोगे जोडिलें तें धन । पडिलिया खानें जीवनासी ॥२॥
तुका ह्मणे मज तारीं गा विठ्ठला । नेणतां चि भला दास तुझा ॥३॥

याती मतिहीन रूपें लीन दीन । आणीक अवगुण जाणोनियां ॥१॥
केला त्या विठ्ठलें माझा अंगीकार । ऐसा हा विचार जाणोनियां ॥ध्रु॥
जें कांहीं करितों तें माझे स्वहित । आली हे प्रचित कळों चित्ता ॥२॥
जालें सुख जीवा आनंद अपार । परमानंदें भार घेतला माझा ॥३॥
तुका ह्मणे यासी नांवाचा अभिमान । ह्मणोनि शरण तारी बळें ॥४॥

बहु उतावीळ भक्तीचिया काजा । होसी केशीराजा मायबापा ॥१॥
तुझ्या पार्यीं मज जालासे विश्वास । ह्मणोनियां आस मोकलिली ॥ध्रु॥
ऋषि मुनि सिध्द साधक अपार । कळला विचार त्यांसी तुझा ॥२॥
नाहीं नास तें सुख दिलें तयांस । जाले जे उदास सर्वभावे ॥३॥
तुका ह्मणे सुख न माये मानसीं । धरिले जीवेंसी पाय तुझे ॥४॥

माया मोहोजाळीं होतो सांपडलों । परि या विठ्ठला कृपा आली ॥१॥
काढूनि बाहेरि ठेविलों निराळा । कवतुक डोळां दाखविलें ॥ध्रु॥
नाचे उडे माया करी कवतुक । नासिवंत सुखें साच केलीं ॥२॥
रडे कांफुंदे दुःखें कुटितील माथा । एकासी रडतां तें ही मरे ॥३॥
तुका ह्मणे मज वाटतें नवल । मी माझे बोल ऐकोनियां ॥४॥

देहभाव आह्मी राहिलों ठेवूनि । निवांत चरणीं विठोबाच्या ॥१॥
आमुच्या हिताचा जाणोनि उपाव । तो चि पुढें देव करीतसे ॥ध्रु॥
ह्मणउनी नाहीं सुख दुःख मनीं । ऐकिलिया कानीं वचनाचें ॥२॥
जालों मी निःसंग निवांत एकला । भार त्या विठ्ठला घालूनियां ॥३॥
तुका ह्मणे जालों जयाचे अंकित । तो चि माझें हित सर्व जाणे ॥४॥

आलें फळ तेव्हां राहिलें पिकोन । जरी तें जतन होय दंठी ॥१॥
नामें चि सिद्धि नामें चि सिद्धि । व्यभिचारबुद्धि न पवतां ॥ध्रु॥
चालिला पंथ तो पावईल ठाया । जरि आड त्या नये कांहीं ॥२॥
तुका ह्मणे मध्ये पडती आघात । तेणें होय घात हाणी लाभ ॥३॥

निरोधाचें मज न साहे वचन । बहु होतें मन कासावीस ॥१॥
ह्मणऊनि जीवा न साहे संगति । बैसतां एकांतीं गोड वाटे ॥ध्रु॥
देहाची भावना वासनेचा संग । नावडे उबग आला यांचा ॥२॥
तुका ह्मणे देव अंतरे ज्यामुळें । आशामोहोजाळें दुःख वाढे ॥३॥

तुजशीं संबंध चि खोटा । परता परता रे थोंटा ॥१॥
देवा तुझे काय घ्यावें । आप आपणां ठकावें ॥ध्रु॥
जेथें मुदल न ये हातां । व्याज मरावें लेखितां ॥२॥
तुका ह्मणे ऐसा । त्रिभुवनीं तुझा ठसा ॥३॥

या चि हाका तुझे द्वारीं । सदा देखों रिणकरी ॥१॥
सदा करिसी खंड दंड । देवा बहु गा तूं लंड ॥ध्रु॥
सुखें गोविसी भोजना । लपवूनियां आपणां ॥२॥
एकें एक बुझाविसी । तुका ह्मणे ठक होसी ॥३॥

आह्मी जाणों तुझा भाव । दृढ धरियेले पाव ॥१॥
फांकुं नेदूं चुकावितां । नेघों थोडें बहु देतां ॥ध्रु.॥
बहुता दिसाचें लिगाड । आलें होत होत जड ॥२॥
तुका ह्मणे आतां । नेघें सर्वस्व ही देतां ॥३॥

रिण वैर हत्या । हें तों न सुटे नेंदितां ॥१॥
हें कां नेणां पांडुरंगा । तुह्मी सांगतसां जगा ॥ध्रु.॥
माझा संबंध तो किती । चुकवा लोकाची फजिती ॥२॥
तुका ह्मणे या चि सार्ठी । मज न घेतां नये तुटी ॥३॥

नाहीं मागितला । तुह्मां मान म्यां विवृला ॥१॥
जे हे करविली फजिती । माझी एवढी जना हार्ती ॥ध्रु.॥
नाहीं केला पोट । पुढें घालूनि बोभाट ॥२॥
तुका ह्मणे धरुनि हात । नाहीं नेले दिवानांत ॥३॥

तूं पांढरा स्पटिक मणी । करिसी आणिकां त्याहुनि ॥१॥
ह्मणोनि तुझ्या दारा । न येत ठकती दातारा ॥ध्रु.॥
तुझी ठावी नांदनूक । अवघा बुडविला लोक ॥२॥
तुका ह्मणे ज्याचें घेसी । त्यास हें चि दाखविसी ॥३॥

बोलतों निकुरें । नव्हेत सलगीचीं उत्तरें ॥१॥
माझे संतापलें मन । परपीडा ऐकोन ॥ध्रु.॥
अंगावरि आलें । तोंवरि जाईल सोसिलें ॥२॥
तुज भक्तांची आण देवा । जरि तुका येथें ठेवा ॥३॥

बुध्दीचा जनिता लक्ष्मीचा पति । आठवितां चित्तीं काय नव्हे ॥१॥
आणिकां उपायां कोण वांटी मन । सुखाचें निधान पांडुरंग ॥ध्रु.॥
गीत गावों नाचों छंदें वावों टाळी । वैष्णवांचे मेळीं सुखरूप ॥२॥
अनंत ब्रह्मांडें एके रोमावळी । आह्मी केला भोळीं भावें उभा ॥३॥
लडिका हा केला संवसारसिंधु ॥ मोक्ष खरा बंधु नाहीं पुढें ॥४॥
तुका ह्मणे ज्याच्या नामाचे अंकित । राहिलों निश्चित त्याच्या बळें ॥५॥

न लगे मायेसी बाळें निरवावें । आपुल्या स्वभावें ओढे त्यासी ॥१॥
मज कां लागला करणें विचार । ज्याचा जार भार त्याचे मायां ॥ध्रु॥
गोड धड त्यासी ठेवी न मगतां । समाधान खातां नेदी मना ॥२॥
खेळतां गुंतलें उमगूनी आणी । बैसोनियां स्तनीं लावी बळें ॥३॥
त्याच्या दुःखेंपणें आपण खापरीं । लाही तळीं वरी होय जैसी ॥४॥
तुका ह्मणे देह विसरे आपुला । आघात तो त्याला लागों नेदी ॥५॥

ब्राह्मण तो नव्हे ऐसी ज्यासी बुद्धि । पाहा श्रुतीमधीं विचारुनि ॥१॥
जयासी नावडे हरिनामकीर्तन । आणीक नृत्य न वैष्णवांचें ॥ध्रु॥
सत्य त्याचे वेळे घडला व्यभिचार । मातेसी वेव्हार अंत्यजाचा ॥२॥
तुका ह्मणे येथें मानी आनसारिखें । तात्काळ तो मुखें कुष्ट होय ॥३॥

ब्राह्मण तो याती अंतेज असतां । मानावा तत्वता निश्चयेसी ॥१॥
रामकृष्णें नाम उच्चारि सरळें । आठवी सांवळें रूप मनीं ॥ध्रु॥
शांति क्षमा दया अलंकार अंगीं । अभंग प्रसंगीं धैर्यवंत ॥२॥
तुका ह्मणे गेल्या शडऊर्मी अंगें । सांडुनियां मग ब्रह्मं चि तो ॥३॥

एक करिती गुरु गुरु । भोंवता भारु शिष्यांचा ॥१॥
पुंस नाहीं पाय चारी । मनुष्य परी कुतरीं तीं ॥ध्रु॥
परस्त्री मद्यपान । पेंडखान माजविलें ॥२॥
तुका ह्मणे निर्भर चित्तीं । अधोगती जावया ॥३॥

एका पुरुषा दोघी नारी । पाप वसे त्याचे घरीं ॥१॥
पाप न लगे धुंडावें । लागेल तेणें तेथें जावें ॥ध्रु॥
कांहीं दुसरा विचार । न लगे करावा चि फार ॥२॥
असत्य जे वाणी । तेथें पापाची च खाणी ॥३॥
सत्य बोले मुखें । तेथें उचंबळती सुखें ॥४॥
तुका ह्मणे दोन्ही । जवळी च लाभहानी ॥५॥

जळातें संचित । ऐसी आहे धर्म नीत ॥१॥
माझ्या विठोबाचे पाय । वेळोवेळां मनीं ध्याय ॥ध्रु॥
नेदी कर्म घडों । कोठें आडराणें पडों ॥२॥

तुका ह्यणे मळ । राहों नेदी ताप जाळ ॥३॥

संतापार्शी बहु असावें मर्यादा । फलकटाचा धंदा उर फोडी ॥१॥
वासर तो भुंके गाढवाचेपरी । उडे पाठीवरि दंड तेणें ॥ध्रु॥
समय नेणें तें वेडें चाहाटळ । अवगुणाचा ओंगळ मान पावे ॥२॥
तुका ह्यणे काय वांयां चाळवणी । पिटपिटघाणी हागवणेची ॥३॥

घेसी तरी घेई संताची भेटी । आणीक ते गोष्टी नको मना ॥१॥
सर्वभावे त्यांचें देव भांडवल । आणीक ते बोल न बोलती ॥ध्रु॥
करिशील तो करीं संतांचा सांगत । आणीक ते मात नको मना ॥२॥
बैससी तरी बैस संतां च मधीं । आणीक ते बुद्धि नको मना ॥३॥
जासी तरि जाई संतांचिया गांवां । होईल विसावा तेथें मना ॥४॥
तुका ह्यणे संत सुखाचे सागर । मना निरंतर धणी घेई ॥५॥

संतांचिये गांवीं प्रेमाचा सुकाळ । नाहीं तळमळ दुःखलेश ॥१॥
तेथें मी राहीन होऊनि याचक । घालितील भीक ते चि मज ॥ध्रु॥
संतांचिये गांवीं वरो भांडवल । अवघा विठ्ठल धन वित्त ॥२॥
संतांचे भोजन अमृताचे पान । करिती कीर्तन सर्वकाळ ॥३॥
संतांचा उदीम उपदेशाची पेठ । प्रेमसुख साटीं घेती देती ॥४॥
तुका ह्यणे तेथें आणिक नाहीं परी । ह्यणोनि भिकारी जालों त्यांचा ॥५॥

संतांचें सुख जालें या देवा । ह्यणऊनि सेवा करी त्यांची ॥१॥
तेथें माझा काय कोण तो विचार । वर्णावया पार महिमा त्यांचा ॥ध्रु॥
निर्गुण आकार जाला गुणवंत । घाली दंडवत पूजोनियां ॥२॥
तीर्थें त्यांची इच्छा करिती नित्यकाळ । व्हावया निर्मळ आपणांसी ॥३॥
अष्टमा सिध्दींचा कोण आला पाड । वागों नेदी आड कोणी तया ॥४॥
तुका ह्यणे ते बळिया शिरोमणी । राहिलों चरणीं निकटवासें ॥५॥

जो मानी तो देईल काई । न मनी तो नेईल काई ॥१॥
आह्मां विठ्ठल सर्वभूतीं । राहो चित्तीं भलतैसा ॥ध्रु॥
आध्येन तें जना काई । जल्पें वांयांविण ठार्यीं ॥२॥
वंदी निंदी तुज तो गा। तुका ह्यणे पांडुरंगा ॥३॥

भावबळें कैसा जालासी लाहान । मार्गे संतीं ध्यान वर्णियेलें ॥१॥
तें मज उचित करुनियां देवा । दाखवीं केशवा मायबापा ॥ध्रु॥
पाहोनियां डोळं बोलेन मी गोष्टी । आळंगुनि मिठी देइन पांय्रीं ॥२॥
चरणीं दृष्टि उभा राहेन समोर । जोडोनियां कर पुढें दोन्ही ॥३॥
तुका ह्मणे उत्कंठित वासना । पुरवीं नारायणा आर्त माझें ॥४॥

कृपाळु ह्मणोनि बोलती पुराणें । निर्धार वचनें यांचीं मज ॥१॥
आणीक उपाय नेणें मी कांहीं । तुझें वर्म ठायीं पडे तैसें ॥ध्रु॥
नये धड कांहीं बोलतां वचन । रिघालों शरण सर्वभावे ॥२॥
कृपा करिसी तरि थोडें तुज काम । माझा तरि श्रम बहु हरे ॥३॥
तुका ह्मणे मज दाखवीं श्रीमुख । हरेल या भूक डोळियांची ॥४॥

सर्वभावे आलों तुज चि शरण । कायावाचामनेंसहित देवा ॥१॥
आणीक दुसरें नये माझ्या मना । राहिली वासना तुझ्या पांय्रीं ॥ध्रु॥
माझिये वारचें कांहीं जडभारी । तुजविण वारी कोण एक ॥३॥
तुझे आह्मी दास आमुचा तूं ऋणी । चालत दूरुनी आलें मार्गे ॥३॥
तुका ह्मणे आतां घेतलें धरणें । हिशोबाकारणें भेटी देई ॥४॥

. कई मात माझे ऐकती कान । बोलतां वचन संतां मुखीं ॥१॥
केला पांडूरंगें तुझा अंगीकार । मग होइल धीर माझ्या जीवा ॥ध्रु॥
ह्मणऊनि मुख अवलोकितों पाय । हे चि मज आहे थोरी आशा ॥२॥
माझिया मनाचा हा चि विश्वास । न करीं सायास साधनांचे ॥३॥
तुका ह्मणे मज होईल भरवसा । तरलों मी ऐसा साच भाव ॥४॥

दोन्ही हात ठेवुनि कटीं । उभा भीवरेच्या तटीं । कष्टलासी साटीं । भक्तिकार्जे विडुला ॥१॥
भागलासी मायबापा । बहु श्रम केल्या खेपा । आह्मालागीं सोपा । दैत्या काळ कृतांत ॥ध्रु॥
होतासी क्षीरसागरीं । मही दाटली असुरीं । ह्मणोनियां घरीं । गौळियांचे अवतार ॥२॥
केला पुंडलिकें गोवा । तुज पंढरीसि देवा । तुका ह्मणे भावा । साटीं हातीं सांपडसी ॥३॥

गोड जालें पोट धालें । अवचित वाचे आलें । ह्मणतां पाप गेलें । विडुलसें वाचेसी ॥१॥
सत्य माना रे सकळ । उध्दरिला अजामेळ । पातकी चांडाळ । नामासाटीं आपुलिया ॥ध्रु॥
चित्त पावलें आनंदा । सुखसमाधीतें सदा । ह्मणतां गोविंदा । वेळोवेळं वाचेसी ॥२॥

हें जाणती अनुभवी । जया चाड तो चोजवी । तुका ह्यणे दावी । रूप तें चि अरूपा ॥३॥

आंत हरि बाहेर हरि । हरिनें घरीं कोंडिलें ॥१॥
हरिनें कामा घातला चिरा । वित्तवरा मुकविलें ॥ध्रु॥
हरिने जीवें केली साटी । पाडिली तुटी सकळांसी ॥२॥
तुका ह्यणे वेगळा नव्हे । हरि भोवे भोंवताला ॥३॥

हरिनें माझें हरिलें चित्त । भार वित्त विसरलें ॥१॥
आतां कैसी जाऊं घरा । नव्हे बरा लौकिक ॥ध्रु॥
पारख्यांसी सांगतां गोटी । घरची कुटी खातील ॥२॥
तुका ह्यणे निवांत राहीं। पाहिलें पाहीं धणीवरि ॥३॥

॥ भुपाळया ॥ अभंग ॥ ॥

बोलोनि दाऊं कां तुह्मी नेणा जी देवा । ठेवाल तें ठेवा ठार्यीं तैसा राहेन ॥१॥
पांगुळलें मन कांहीं नाठवे उपाय । ह्यणऊनि पाय जीवीं धरुनि राहिलों ॥ध्रु॥
त्यागें भोगें दुःख काय सांडावें मांडावें । ऐसी धरियेली जीवें माझ्या थोरी आशंका ॥२॥
तुका ह्यणे माते बाळा चुकलिया वर्नी । न पवतां जननी दुःख पावे विडुले ॥३॥

ऐसी वाट पाहे कांहीं निरोप कां मूळ । कंा हे कळवळ तुज उमटे चि ना ॥१॥
आवो पांडुरंगे पंढरीचे निवासे । लावूनियां आस चाळवूनी ठेविलें ॥ध्रु॥
काय जन्मा येवूनियां केली म्यां जोडी । ऐसें घडीघडी चित्तां येतें आठवूं ॥२॥
तुका ह्यणे खरा न पवे चि विभाग । धिकारितें जग हें चि लाहों हिशोबें ॥३॥

कां गा किविलवाणा केलों दीनाचा दीन । काय तुझी हीन शक्ति जालीसी दिसे ॥१॥
लाज येते मना तुझा ह्यणवितां दास । गोडी नाहीं रस बोलिली यासारिखी ॥ध्रु॥
लाजविलीं मार्गे संतांची हीं उत्तरे । कळों येतें खरें दुजें एकावरुनि ॥२॥
तुका ह्यणे माझी कोणें वदविली वाणी । प्रसादावांचूनि तुमचिया विडुला ॥३॥

जळो माझें कर्म वायां केली कटकट । जालें तैसें तंट नाहीं आलें अनुभवा ॥१॥
आता पुढें धीर काय देऊं या मना । ऐसें नारायणा प्रेरिलें तें पाहिजे ॥ध्रु॥
गुणवंत केलों दोष जाणायासाठीं । माझें माझें पोटीं बळकट दूषण ॥२॥
तुका ह्यणे अहो केशीराजा दयाळा । बरवा हा लळा पाळियेला शेवटीं ॥३॥

कामें नेलें चित्त नेदी अवलोकुं मुख । बहु वाटे दुःख फुटों पाहे हृदय ॥१॥
कां जी सासुरवासी मज केलें भगवंता । आपुलिया सत्ता स्वाधीनता ते नाही ॥ध्रु॥
प्रभातेसि वाटे तुमच्या यावें दर्शना । येथें न चले चोरी उरली राहे वासना ॥२॥
येथें अवघे वांयां गेले दिसती सायास । तुका ह्मणे नास दिसे जाल्या वेचाचा ॥३॥

जळोत तीं येथें उपजविती अंतराय । सायासाची जोडी माझी तुमचे पाय ॥१॥
आतां मज साहे येथें करावें देवा । तुझी घेई सेवा सकळ गोवा उगवूनि ॥ध्रु॥
भोगें रोगा जोडोनियां दिलें आणीकां । अरुचि ते हो कां आतां सकळांपासूनि ॥२॥
तुका ह्मणे असो तुझें तुझे मस्तकीं । नाही ये लौकिकीं आतां मज वर्तनें ॥३॥

न संगतां तुह्यां कळों येतें अंतर । विश्वीं विश्वंभर परिहार चि न लगे ॥१॥
परि हे अनावर आवरितां आवडी । अवसान ते घडी पुरों देत नाही ॥ध्रु॥
काय उणें मज येथें ठेविलिये ठायीं । पोटा आलों तईपासूनिया समर्थ ॥२॥
तुका ह्मणे अवघी आवरिली वासना । आतां नारायणा दुसरियापासूनि ॥३॥

तुजसवें आह्मीं अनुसरलों अबळा । नको अंगीं कळा राहों हरी हीन देऊं ॥१॥
सासुरवासा भीतो जीव ओढे तुजपार्शी । आतां दोहींविशीं लज्जा राखें आमुची ॥ध्रु॥
न कळतां संग जाला सहज खेळतां । प्रवर्तली चिंता मागिलांचियावरि ॥२॥
तुका ह्मणे असतां जैसैं तैसैं बरवें । वचन या भावें वेचुनियां विनटलों ॥३॥

रवि दीप हीरा दाविती देखणे । अदृश्य दर्शने संतांचे नी ॥१॥
त्यांचा महिमा काय वर्णू मी पामर । न कळे तो साचार ब्रह्मादिकां ॥ध्रु॥
तापली चंदन निववितो कुडी । त्रिगुण तो काढी संतसंग ॥२॥
मायबापें पिंड पाळीला माया । जन्ममरण जाया संतसंग ॥३॥
संतांचें वचन वारी जन्मदुःख । मिष्टान्न तें भूकनिवारण ॥४॥
तुका ह्मणे जवळी न पाचारितां जावें । संतचरणीं भावें रिघावया ॥५॥

हरि हरि तुह्मीं ह्मणा रे सकळ । तेणें मायाजाळ तुटईल ॥१॥
आणिका नका कांहीं गाबाळाचे भरी । पडों येथें थोरी नागवण ॥ध्रु॥
भावें तुळसीदळ पाणी जोडा हात । ह्मणावा पतित वेळोवेळां ॥२॥
तुका ह्मणे ही तंव कृपेचा सागर । नामासाठीं पार पाववील ॥३॥

ऐसे कुळीं पुत्र होती । बुडविती पूर्वजा ॥१॥
चाहाडी चोरी भांडवला । वांटा आला भागासी ॥ध्रु॥
त्याचियानें दुःखी मही । भार तेही न साहे ॥२॥
तुका ह्यणे ग्रामपशु । केला नाशु अयुषा ॥३॥

गांठोळीस धन भाकावी करुणा । दावूनि सज्जना कींव पीडी ॥१॥
नाठेळाची भक्ति कुचराचें बळ । कोरडें वोंगळ मार खाय ॥ध्रु॥
सांडोव्यासी घाली देवाची करंडी । विल्हाळ त्या धोंडी पूजा दावी ॥२॥
तुका ह्यणे ऐसे माकडाचे छंद । अवघे धंदधंद सिंदळीचे ॥३॥

कैसें असोनि ठाउकें नेणां । दुःख पावाल पुढिले पेणा ॥१॥
आतां जागें रे भाई जागें रे । चोर निजल्या नाडूनि भागे रे ॥ध्रु॥
आतां नका रे भाई नका रे । आहे गांठीं तें लुटवूं लोकां रे ॥२॥
तुका ह्यणे एकांच्या घायें । कां रे जाणोनि न धरा भये ॥३॥

मुदल जतन जालें । मग लाभाचें काय आलें ॥१॥
घरीं देउनि अंतर गांठी । राख्या पारख्यां न सुटे मिठी ॥ध्रु॥
घाला पडे थोडें च वाटे । काम मँदाचें च पेटे ॥२॥
तुका ह्यणे वरदळ खोटें । फांसे अंतरिंच्या कपटें ॥३॥

मज अंगाच्या अनुभवं । काई वाईट बरें ठावें ॥१॥
जालों दोहींचा देखणा । नये मार्गे पुढें ही मना ॥ध्रु॥
वोस वसती ठावी । परि हे चाली दुःख पावी ॥२॥
तुका ह्यणे घेऊं देवा । सर्वें करुनि बोळावा ॥३॥

पाववावें ठाया । ऐसें सर्वें बोलों तया ॥१॥
भावा ऐसी क्रिया राखे । खोटया खोटेपणें वाखे ॥ध्रु॥
न ठेवूं अंतर । कांहीं भेदाचा पदर ॥२॥
तुका ह्यणे जीवें भावें । सत्या मानविजे देवें ॥३॥

मोल देऊनियां सांटवावे दोष । नटाचे ते वेश पाहोनियां ॥१॥

हरिदासां मुखें हरिकथाकीर्तन । तेथें पुण्यें पुण्य विशेषता ॥ध्रु.॥
हरितील वस्त्रें गोपिकांच्या वेशें । पाप त्यासरिसें मात्रागमन ॥२॥
तुका ह्मणे पाहा ऐसें जालें जन । सेवाभक्तिहीन रसीं गोडी ॥३॥

बहुक्षीदक्षीण । आलों सोसुनियां वन ॥१॥
विठोबा विसांवया विसांवया । पडों देई पायां ॥ध्रु.॥
बहुतां काकुलती । आलों सोसिली फजिती ॥२॥
केली तुजसाठीं । तुका ह्मणे येवढी आटी ॥३॥

कां गा धर्म केला । असोन सत्तेचा आपुला ॥१॥
उभाउभीं पाय जोडीं । आतां फांकों नेदीं घडी ॥ध्रु.॥
नको सोडूं ठाव । आतां घेऊं नेदीं वाव ॥२॥
तुका ह्मणे इच्छा । तैसा करीन सरिसा ॥३॥

तुमची तों भेटी नव्हे ऐसी जाली । कोरडी च बोली ब्रह्मज्ञान ॥१॥
आतां न बोलावें ऐसें वाटे देवा । संग न करावा कोणांसवें ॥ध्रु.॥
तुह्मां निमित्त्यासी सांपडले अंग । नेदावा हा संग विचारिलें ॥२॥
तुका ह्मणे माझी राहिली वासना । आवडी दर्शनाची च होती ॥३॥

आहे तें चि आह्मी मागों तुजपार्शीं । नव्हों तुज ऐसीं क्रियानष्टें ॥१॥
न बोलावीं तों च वर्मे बरें दिसे । प्रकट ते कैसे गुण करूं ॥ध्रु.॥
एका ऐसें एका द्यावयाचा मोळा । कां तुह्मां गोपाळा नाहीं ऐसा ॥२॥
तुका ह्मणे लोकां नाहीं कळों आलें । करावें आपुलें जतन तों ॥३॥

आह्मीं याची केली सांडी । कोठें तोंडीं लागावें ॥१॥
आहे तैसा असो आतां चिंतें चिंता वाढते ॥ध्रु.॥
बोलिल्याचा मानी सीण । भिन्न भिन्न राहावें ॥२॥
तुका ह्मणे आह्मांपार्शीं । धीराऐसी जतन ॥३॥

आह्मांपार्शीं याचें बळ । कोण काळवरी तों ॥१॥
करुनि ठेलों जीवेंसाठीं । होय भेटी तोंवरि ॥ध्रु.॥
लागलों तों न फिरें पाठी । पडिल्या गांठी वांचूनि ॥२॥

तुका ह्यणे अवकाशें । तुमच्या ऐसें होवया ॥३॥

बोलिलें चि बोलें पडपडताळूनि । उपजत मनीं नाहीं शंका ॥१॥
बहुतांची माय बहुत कृपाळ । साहोनि कोल्हाळ बुझाविसी ॥ध्रु॥
बहुतांच्या भावें वांटिसी भातुकें । बहु कवतुकें खेळविसी ॥२॥
तुका ह्यणे ऐसें जाणतसों वर्म । करणें तो श्रम न वजे वांयां ॥३॥ ॥॥

कोठें भोग उरला आतां । आठवितां तुज मज ॥१॥
आड कांहीं नये दुजें । फळ बीजें आणिलें ॥ध्रु॥
उद्वेग ते वांयांविण । कैचा सीण चिंतनें ॥२॥
तुका ह्यणे गेला भ्रम । तुमच्या धर्मे पायांच्या ॥३॥

संसार तो कोण देखे । आह्मां सखे हरिजन ॥१॥
काळ ब्रह्मानंदें सरे । आवडी उरे संचली ॥ध्रु॥
स्वप्नीं ते ही नाहीं चिंता । रात्री जातां दिवस ॥२॥
तुका ह्यणे ब्रह्मरसें । होय सरिसें भोजन ॥३॥

पडियेलों वर्नी थोर चिंतवनी । उसीर कां आझूनि लावियेला ॥१॥
येई गा विठ्ठला येई गा विठ्ठला । प्राण हा फुटला आळवितां ॥ध्रु॥
काय तुज नाहीं लौकिकाची शंका । आपुल्या बाळका मोकलितां ॥२॥
तुका ह्यणे बहु खंती वाटे जीवा । धरियेलें देवा दुरी दिसे ॥३॥

आपुले गांवींचें न देखेसें जालें । परदेसी एकलें किती कंटूं ॥१॥
ह्यणऊनि पाहें मूळ येतां वाटे । जीवलग भेटे कोणी तरी ॥ध्रु॥
पाहातां अवघ्या दिसतील दिशा । सकळ ही वोसा दृष्टीपुढें ॥२॥
तुका ह्यणे कोणी न संगे वारता । तुझी वाटे चिंता पांडुरंगा ॥३॥

जन तरी देखें गुंतलें प्रपंचें । स्मरण तें त्याचें त्यासी नाहीं ॥१॥
ह्यणऊनि मार्गे परतलें मन । घालणीचें रान देखोनियां ॥ध्रु॥
इंद्रियांचा गाजे गोंधळ ये ठायीं । फोडीतसे डोई अहंकार ॥२॥
तुका ह्यणे देवा वासनेच्या आटें । केलीं तळपटें बहुतांचीं ॥३॥

धांवे त्यासी फावे । दुजे उगवूनि गोवे ॥१॥
घ्यावें भरुनियां घर । मग नाहीं येरझार ॥ध्रु॥
धणी उभें केलें । पुंडलिकें या उगलें ॥२॥
तुका ह्मणे ठसा । गेला पडोनियां ऐसा ॥३॥

लाहानपण दे गा देवा । मुंगी साखरेचा रवा ॥१॥
ऐरावत रत्न थोर । तया अंकुशाचा मार ॥ध्रु॥
ज्याचे अंगीं मोठेपण । तया यातना कठीण ॥२॥
तुका ह्मणे जाण । व्हावें लाहनाहुनि लाहन ॥३॥

निचपण बरवें देवा । न चले कोणाचा ही दावा ॥१॥
महा पुरें झाडें जाती । तेथें लव्हाळे राहाती ॥ध्रु॥
येतां सिंधूच्या लहरी । नम्र होतां जाती वरि ॥२॥
तुका ह्मणे कळ । पाय धरिल्या न चले बळ ॥३॥

उष्ट्या पत्रावळी करुनियां गोळा । दाखविती कळा कवित्वाची ॥१॥
ऐसे जे पातकी ते नरकीं पचती । जोंवरी भ्रमती चंद्रसूर्य ॥२॥
तुका ह्मणे एक नारायण घ्याई । वरकडा वाहीं शोक असे ॥३॥

आवडीच्या मतें करिती भजन । भोग नारायणें ह्मणती केला ॥१॥
अवघा देव ह्मणे वेगळें तें काय । अर्थासाठीं डोय फोडूं पाहे ॥ध्रु॥
लाजे कमंडल धरितां भोपळा । आणीक थीगळा प्रावरणा ॥२॥
शाला गडवे धातुद्रव्यइच्छा चिर्ती । नैश्वर्य बोलती अवघें मुखें ॥३॥
तुका ह्मणें यांस देवा नाहीं भेटी । ऐसे कल्पकोटि जन्म घेतां ॥४॥

ह्मणतां हरिदास कां रे नाहीं लाज । दीनास महाराज ह्मणसी हीना ॥१॥
काय ऐसें पोट न भरे तें गेलें । हालविसी कुले सभेमाजी ॥२॥
तुका ह्मणे पोटें केली विटंबना । दीन जाला जना कींव भाकी ॥३॥

रिधिसिध्दी दासी कामधेनु घरीं । परि नाहीं भाकरी भक्षावया ॥१॥
लोडें वालिस्तें पलंग सुपति । परि नाहीं लंगोटी नेसावया ॥ध्रु॥
पुसाल तरि आह्मां वैकुंठीचा वास । परि नाहीं राहयास ठाव कोठें ॥२॥

तुका ह्यणे आह्मी राजे त्रैलोक्याचे । परि नाही कोणाचें उणे पुरें ॥३॥

घरोघरीं अवघें जालें ब्रह्मज्ञान । परि मेळवण बहु माजी ॥१॥
निरें कोणापार्शीं होय एक रज । तरि द्या रे मज दुर्बळासी ॥ध्रु॥
आशा तृष्णा माया कालवूनि दोन्ही । दंभ तो दूरोनि दिसतसे ॥२॥
काम क्रोध लोभ सिणवी बहुत । मेळवूनि आंत काळकूट ॥३॥
तुका ह्यणे तेथें कांहीं हातां नये । आयुष्य मोलें जाये वांयांविण ॥४॥

अवघ्या भूतांचें केलें संतर्पण । अवघी च दान दिली भूमि ॥१॥
अवघा चि काळ दिनरात्रशुध्दी । साधियेली विधि पर्वकाळ ॥ध्रु॥
अवघीं च तीर्थें व्रतें केले याग । अवघें चि सांग जालें कर्म ॥२॥
अवघें चि फळ आलें आह्मां हातां । अवघें चि अनंता समर्पिलें ॥३॥
तुका ह्यणे आतां बोलों अबोलणें । कायावाचामनं उरलों नाही ॥४॥

महुरा ऐसीं फळें नाही । आलीं कांहीं गळती ॥१॥
पक्वदशे येती थोडीं । नास आढी वेचे तो ॥ध्रु॥
विरुळा पावे विरुळा पावे । अवघड गोवे सेवटाचे ॥२॥
उंच निंच परिवार देवी । धन्या ठावी चाकरी ॥३॥
झळके तेथें पावे आणी । ऐसे क्षणी बहु थोडे ॥४॥
पावेल तो पैल थडी । ह्यणों गडी आपुला ॥५॥
तुका ह्यणे उभान्यानें । कोण खरें मानितसे ॥६॥

अवघ्या उपचारा । एक मनं चि दातारा ॥१॥
घ्यावी घ्यावी हे चि सेवा । माझी दुर्बळाची देवा ॥ध्रु॥
अवघियाचा ठाव । पायांवरि जीवभाव ॥२॥
चित्ताचें आसन । तुका करितो कीर्तन ॥३॥

आली सलगी पायांपार्शीं । होइल तैसी करीन ॥१॥
आणीक आह्मीं कोठें जावें । येथें जीवें वेचलों ॥ध्रु॥
अवघ्या निरोपणा भाव । हा चि ठाव उरलासे ॥२॥
तुका ह्यणे पाळीं लळे । कृपाळुवे विठुले ॥३॥

देह आणि देहसंबंधें निंदावी । इतरें वंदावीं श्वानशूकरें ॥१॥
येणें नांवें जाला मी माझ्याचा झाडा । मोहा नांवें खोडा गर्भवास ॥ध्रु.॥
गृह आणि वित्त स्वदेशा विटावें । इतरा भेटावें श्वापदझाडां ॥२॥
तुका ह्मणे मी हें माझें न यो वाचे । येणें नांवें साचे साधुजन ॥३॥

देवाचिये माथां घालुनियां भार । सांडीं कळिवर ओंवाळुनि ॥ ॥
नाथिला हा छंद अभिमान अंगी । निमित्याचे वेगीं सारीं ओझें ॥ध्रु.॥
करुणावचनीं लाहो एकसरें । नेदावें दुसरें आड येऊं ॥२॥
तुका ह्मणे सांडीं लटिक्याचा संग । आनंद तो मग प्रगटेल ॥३॥

देह नव्हे मी हें सरे । उरला उरे विव्दल ॥१॥
ह्मणऊनि लाहो करा । काळ सारा चिंतनें ॥ध्रु.॥
पाळणाची नाहीं चिंता । ठाव रिता देवाचा ॥२॥
तुका ह्मणे जीवासाठीं । देव पोटीं पडेल ॥३॥

पृथक मी सांगों किती । धर्म नीती सकळां ॥१॥
अवधियांचा एक ठाव । शुध्द भाव विव्दलीं ॥ध्रु.॥
क्षराअक्षराचा भाग । करा लाग पंढरीये ॥२॥
तुका ह्मणे आगमींचें । मथिलें साचें नवनीत ॥३॥

पुण्यविकरा तें मातेचें गमन । भाडी ऐसें धन विटाळ तो ॥१॥
आत्महत्यारा हा विषयांचा लोभी । ह्मणावें तें नाभी करवी दंड ॥ध्रु.॥
नागवला अल्प लोभाचिये साटीं । घेऊनि कांचवटि परिस दिला ॥२॥
तुका ह्मणे हात झाडिले परत्रीं । श्रम तो चि श्रोत्रीं वेठी केली ॥३॥

अंतरींचें ध्यान । मुख्य या नांवें पूजन ॥१॥
उपाधि तें अवघें पाप । गोड निरसतां संकल्प ॥ध्रु.॥
आज्ञा पाळावी हा धर्म । जाणते हो जाणा वर्म ॥२॥
तुका ह्मणे वृत्ति । अविट हे सहज स्थिति ॥३॥

मूळ करणें संतां । नाहीं मिळत उचिता ॥१॥
घडे कासयानें सेवा । सांग ब्रह्मांडाच्या जीवा ॥ध्रु.॥

सागर सागरीं । सामावेसी कैची थोरी ॥२॥
तुका ह्यणे भावें । शरण ह्यणवितां बरवें ॥३॥

बरवी नामावळी । तुझी महादोषां होळी ॥१॥
जालें आह्यांसी जीवन । धणीवरि हें सेवन ॥ध्रु.॥
सोपें आणि गोड । किती अमृता ही वाड ॥२॥
तुका ह्यणे अच्युता । आमचा कल्पतरु दाता ॥३॥

त्रुशाकाळें उदकें भेटी । पडे मिठी आवडीची ॥१॥
ऐसियाचा हो कां संग । जिवलग संतांचा ॥ध्रु.॥
मिष्टान्नाचा योग भुके । ह्यणतां चुके पुरेसें ॥२॥
तुका ह्यणे माते बाळा । कळवळा भेटीचा ॥३॥

कुचराचे श्रवण । गुणदोषांवरि मन ॥१॥
असोनियां नसे कथे । मूर्ख अभाग्य तें तेथें ॥ध्रु.॥
निरर्थक कारणीं । कान डोळे वेची वाणी ॥२॥
पापाचे सांगाती । तोंडीं ओढाळांचे माती ॥३॥
हिताचिया नांवें । वोस पडिले देहभावें ॥४॥
फजीत करुनि सांडीं । तुका करी बोडाबोडी ॥५॥

जग तरि आह्यां देव । परि हे निंदितों स्वभाव ॥१॥
येतो हिताचा कळवळा । पडती हातीं ह्यून काळा ॥ध्रु.॥
नाहीं कोणी सखा । आह्यां निपराध पारिखा ॥२॥
उपक्रमें वदे । तुका वर्मासी तें भेदे ॥३॥

सोपें वर्म आह्यां सांगितलें संतीं । टाळ दिंडी हातीं घेउनि नाचा ॥१॥
समाधीचें सुख सांडा ओवाळून । ऐसें हें कीर्तन ब्रह्मरस ॥ध्रु.॥
पुढती घडे चढतें सेवन आगळें । भक्तिभाग्यबळें निर्भरता ॥२॥
उपजों चि नये संदेह चित्तासी । मुक्ति चारी दासी हरिदासांच्या ॥३॥
तुका ह्यणे मन पावोनि विश्रांती । त्रिविध नासती ताप क्षणें ॥४॥

गंगा न देखे विटाळ । तें चि रांजणीं ही जळ ॥१॥

अल्पमहदा नव्हे सरी । विटाळ तो भेद धरी ॥ध्रु.॥
काय खंडिली भूमिका । वर्णा पायरिकां लोकां ॥२॥
तुका ह्याणे अगीविण । बीजें वेगळीं तों भिन्न ॥३॥

देवावरिल भार । काढूं नये कांहीं पर ॥१॥
तानभुके आठवण । घडे तें बरें चिंतन ॥ध्रु.॥
देखावी निश्चिंती । ते चि अंतर श्रीपती ॥२॥
वैभव सकळ । तुका मानितो विटाळ ॥३॥

थुंकोनियां मान । दंभ करितों कीर्तन ॥१॥
जालों उदासीन देहीं । एकाविण चाड नाही ॥ध्रु.॥
अर्थ अनर्थ सारिखा । करुनि ठेविला पारिखा ॥२॥
उपाधिवेगळा । तुका राहिला सोंवळा ॥३॥

काय हयाचें घ्यावें । नित्य नित्य कोणें गावें ॥१॥
केलें हरिकथेनें वाज । अंतरोनी जाते निज ॥ध्रु.॥
काम संसार । अंतरीं हे करकर ॥२॥
तुका ह्याणे हेंड । ऐसे मानिती ते लंड ॥३॥

वदे साक्षत्वेसीं वाणी । नारायणीं मिश्रित ॥१॥
न लगे कांहीं चाचपावें । जातों भावें पेरीत ॥ध्रु.॥
भांडार त्या दातियाचें । मी कैचें ये ठार्यीं ॥२॥
सादावीत गेला तुका । येथें एकाएकीं तो ॥३॥

ऐसी जिव्हा निकी । विठ्ठल विठ्ठल कां न घोकी ॥१॥
जेणें पाविजे उध्दार । तेथें राखावें अंतर ॥ध्रु.॥
गुंपोनि चावटी । तेथें कोणा लाभें भेटी ॥२॥
तुका ह्याणे कळा । देवाविण अमंगळा ॥३॥

साजे अळंकार । तरि भोगितां भ्रतार ॥१॥
व्यभिचारा टाकमटिका । उपहास होती लोकां ॥ध्रु.॥
शूरत्वाची वाणी । रूप मिरवे मंडणीं ॥२॥

तुका ह्यणे जिणें । र् शक्तीविण लाजिरवाणें ॥३॥

मानामान किती । तुझ्या क्षुल्लका संपत्ती ॥१॥
जा रे चाळवीं बापुडीं । कोणी धरिती तीं गोडी ॥ध्रु.॥
रिध्दिसिध्दी देसी। आहीं चुंभळें नव्हों तैसीं ॥२॥
तुका ह्यणे ठका । ऐसें नागविलें लोकां ॥३॥

पाहातोसी काय । आतां पुढें करीं पाय ॥१॥
वरि ठेवूं दे मस्तक । ठेलों जोडूनि हस्तक ॥ध्रु.॥
बरवें करीं सम । नको भंगों देऊं प्रेम ॥२॥
तुका ह्यणे चला । पुढती सामोरे विड्डला ॥३॥

भक्त ऐसे जाणा जे देहीं उदास । गेले आशापाश निवारुनि ॥१॥
विषय तो त्यांचा जाला नारायण । नावडे धन जन माता पिता ॥ध्रु.॥
निर्वाणीं गोविंद असे मार्गेंपुढें । कांहीं च सांकडें पडों नेदी ॥२॥
तुका ह्यणे सत्य कर्मा व्हावें साहे । घातलिया भये नर्का जाणें ॥३॥

तों च हीं क्षुल्लकें सखीं सहोदरें । नाहीं विश्वंभरें वोळखी तों ॥१॥
नारायण विश्वंभर विश्वपिता । प्रमाण तो होतां सकळ मिथ्या ॥ध्रु.॥
रवि नुगवे तों दीपिकाचें काज । प्रकाशें तें तेज सहज लोपे ॥२॥
तुका ह्यणे देहसंबंध संचितें । कारण निरुतें नारायणीं ॥३॥

यज्ञ भूतांच्या पाळणा । भेद कारीये कारणा । पावावया उपासना । ब्रह्मस्थानीं प्रस्थान ॥१॥
एक परी पडिलें भागीं । फळ बीजाचिये अंगीं । धन्य तो चि जर्गी । आदि अंत सांभाळी ॥ध्रु.॥
आवश्यक तो शेवट । मार्गे अवघी खटपट । चालों जाणे वाट । ऐसा विरळा एखादा ॥२॥
तुका होवोनि निराळा । क्षराअक्षरावेगळा । पाहे निगमकळा । बोले विड्डलप्रसादें ॥३॥

वेदपुरुष तरि नेती कां वचन । निवडूनि भिन्न दाखविलें ॥१॥
तुझीं वर्में तूं चि दावूनि अनंता । होतोसी नेणता कोण्या गुणें ॥ध्रु.॥
यज्ञाचा भोक्ता तरि कां नव्हे सांग । उणें पडतां अंग क्षोभ घडे ॥२॥
वससी तूं या भूतांचे अंतरीं । तरि कां भेद हरी दावियेला ॥३॥
तपतिर्थाटणें तुझे मूर्तिदान । तरि कां अभिमान आड येतो ॥४॥

आतां क्षमा कीजे विनवितो तुका । देऊनियां हाका उभा द्वारी ॥५॥

लोहागांवीं स्वामींच्या अंगावर ऊन पाणी घातलें - तो अभंग ॥१॥

जळे माझी काया लागला वोणवा । धांव रे केशवा मायबापा ॥१॥

पेटली सकळ कांति रोमावळी । नावरे हे होळी दहन जालें ॥१॥

फुटोनियां दोन्ही भाग होऊं पाहे । पाहातोसी काय हृदय माझें ॥२॥

घेऊनि जीवन धांवें लवलाहीं । कवणाचें काहींहीं न चले येथें ॥३॥

तुका ह्मणे माझी तूं होसी जननी । आणीक निर्वाणीं कोण राखे ॥४॥ ॥१॥

अभक्त ब्राह्मण जळो त्याचें तोंड । काय त्यासी रांड प्रसवली ॥१॥

वैष्णव चांभार धन्य त्याची माता । शुध्द उभयतां कुळ याती ॥१॥

ऐसा हा निवाडा जालासे पुराणीं । नव्हे माझी वाणी पदरींची ॥२॥

तुका ह्मणे आगी लागो थोरपणा । दृष्टि त्या दुर्जना न पडो माझी ॥३॥

नामदेव व पांडुरंग यांनी स्वप्नांत येऊन स्वामींस आज्ञा केली कीं कवित्व करणें - ते अभंग ॥२॥

नामदेवें केलें स्वप्नामाजी जागें । सवें पांडुरंगें येऊनियां ॥१॥

सांगितलें काम करावें कवित्व । वाउगें निमित्त बोलों नको ॥१॥

माप टाकी सळ धरिली विव्दलें । थापटोनि केलें सावधान ॥२॥

प्रमाणाची संख्या सांगे शत कोटी । उरले शेवटीं लावी तुका ॥३॥

द्याल ठाव तरि राहेन संगती । संतांचे पंगती पायांपाशीं ॥१॥

आवडीचा ठाव आलोंसें टाकून । आतां उदासीन न धरावें ॥१॥

सेवटील स्थळ निंच माझी वृत्ति । आधारें विश्रांती पावईन ॥॥

नामदेवापायीं तुक्या स्वप्नीं भेटी । प्रसाद हा पोटीं राहिलासे ॥३॥ ॥२॥

त्रिपुटीच्या योगें । कांहीं नव्हे कोणां जोगें । एक जातां लागें । एक पाठीं लागतें ॥१॥

मार्गे पुढें अवघा काळ । पळों नये न चले बळ । करितां कोल्हाळ । कृपे खांदां हरि वाहे ॥१॥

पापपुण्यात्मयाच्या शक्ती । असती योजिल्या श्रीपती । यावें काकुलती । तेथें सत्तानायेका ॥२॥

तुका उभा पैल थडी । तरि हे प्रकाश निवडी । घातल्या सांगडी । तापे पेटीं हाकारी ॥३॥

देखण्याच्या तीन जाती । वेठी वार्ता अत्यंतीं ॥१॥

जैसा भाव तैसें फळ । स्वातीतोय एक जळ ॥ध्रु.॥
पाहे सांगे आणि जेवी । अंतर महदांतर तेवी ॥२॥
तुका ह्यणे हिरा । पारखियां मूढां गारा ॥३॥

अनुभवे अनुभव अवघा चि साधिला । तरि स्थिरावला मनु ठार्यी ॥१॥
पिटूनियां मुसे आला अळंकार । दग्ध तें असार होऊनियां ॥ध्रु.॥
एक चि उरलें कायावाचामना । आनंद भुवनामाजी त्रयीं ॥२॥
तुका ह्यणे आह्मी जिंकिला संसार । होऊनि किंकर विठोबाचे ॥३॥

ऐसिया संपत्ती आह्मां संवसारी । भोगाचिया परि काय सांगों ॥१॥
काम तो कामना भोगीतसे देवा । आळिंगणें हेवा चरण चुंबीं ॥ध्रु.॥
शांतीच्या संयोगें निरसला ताप । दुसरें तें पाप भेदबुद्धि ॥२॥
तुका ह्यणे पाहें तिकडे सारिखें । आपुलें पारिखें निरसलें ॥३॥

राम राज्य राम प्रजा लोकपाळ । एक चि सकळ दुजें नाहीं ॥१॥
मंगळावांचूनि उमटेना वाणी । अखंड चि खाणी एकी रासी ॥ध्रु.॥
मोडलें हें स्वामी ठावाठाव सेवा । वाढवा तो हेवा कोणा अंगें ॥२॥
तुका ह्यणे अवघें दुमदुमिलें देवें । उरलें तें गावें हें चि आतां ॥३॥

निवडोनि वाण काढिले निराळे । प्रमाण डोहळे यावरि ते ॥१॥
जयाचा विभाग तयासी च फळे । देखणें निराळें कौतुकासी ॥ध्रु.॥
शूर तो ओळखे घायडायहात । येरां होइल मात सांगायासी ॥२॥
तुका ह्यणे माझी केळवते वाणी । केला निजस्थानीं जाणवसा ॥३॥

याजसाटीं केला होता आटाहास्ये । शेवटाचा दिस गोड व्हावा ॥१॥
आतां निश्चितीनें पावलों विसांवा । खुंटलिया धांवा तृष्णेचिया ॥ध्रु.॥
कवतुक वाटे जालिया वेचाचें । नांव मंगळाचें तेणें गुणें ॥२॥
ह्यणे मुक्ति परिणिली नोवरी । आतां दिवस चारी खेळीमेळीं ॥३॥

भक्तीचिया पोटीं रत्नाचिया खाणी । बह्नींची ठेवणी सकळ वस्तु ॥१॥
माउलीचे मागें बाळकांची हरी । एका सूत्रें दोरी ओढतसे ॥ध्रु.॥
जेथील जें मागे तें रायासमोर । नाहींसें उत्तर येत नाहीं ॥२॥

सेवेचिये सत्ते धनी च सेवक । आपुलें तें एक न वंची कांहीं ॥३॥
आदिअंताठाव असे मध्यभाग । भोंवतें भासे मग उंचासनी ॥४॥
भावारूढ तुका जाला एकाएकीं । देव च लौकिकीं अवघा केला ॥५॥

सांगतां दुर्लभ ज्ञानाचिया गोष्टी । अनुभव तो पोटीं कैचा घडे ॥१॥
भजनाचे सोई जगा परिहार । नेणत्यां सादर चित्त कथे ॥२॥
नाइकवे कार्नीं साधन उपाय । ऐकतो गाय हरुषें गीत ॥२॥
नव्हे आराणूक जावयासी वना । वेध कामिमना हरिकथेचा ॥३॥
काळाच्या साधना कोणा अंगीं बळ । चिंतना मंगळ अष्टप्रहर ॥४॥
तुका ह्मणे आह्मी खेळों भातुकुलें । विभागासी मुलें भोळीं येथें ॥५॥

जाणपण बरें देवाचे शिरीं । आह्मी ऐसीं बरीं नेणतीं च ॥१॥
देखणियांपुढें रुचे कवतुक । उभयतां सुख वाढतसे ॥२॥
आशंकेचा बाधा नाहीं लडिवाळां । चित्त वरि खेळा समबुद्धि ॥२॥
तुका ह्मणे दिशा मोकळया सकळा । अवकाशीं खेळा ठाव जाला ॥३॥

वचनांचे मांडे दावावे प्रकार । काय त्या साचार कौतुकाचे ॥१॥
जातां घरा मार्गे । उरों नेणें खंती । मिळाल्या बहुतीं फांकलिया ॥२॥
उदयीं च अस्त उदयो संपादला । कल्पनेचा केला जागेपणें ॥२॥
जाणवूनि गेला हांडोरियां पोरां । सावध इतरां करुनी तुका ॥३॥

स्वामीस संतांनीं पुसलें कीं तुह्यांस वैराग्य कोण्या प्रकारें जालें तें सांगा - ते अभंग ॥ ॥

याति शूद्र वैश केला वेवसाव । आदि तो हा देव कुळपूज्य ॥१॥
नये बोलों परि पाळिलें वचन । केलियाचा प्रश्न तुह्मीं संतीं ॥२॥
संवसारें जालों अतिदुःखें दुखी । मायबाप सेखीं कर्मलिया ॥२॥
दुष्काळें आटिलें द्रव्यें नेला मान । स्त्री एकी अन्न अन्न करितां मेली ॥३॥
लज्जा वाटे जीवा त्रासलों या दुःखें । वेवसाय देख तुटी येतां ॥४॥
देवाचें देऊळ होतें तें भंगलें । चित्तासी जें आलें करावेंसें ॥५॥
आरंभीं कीर्तन करीं एकादशी । नव्हतें अभ्यासीं चित्त आधीं ॥६॥
कांहीं पाठ केलीं संतांचीं उत्तरें । विश्वासें आदरें करोनियां ॥७॥
गाती पुढें त्यांचें धरावें धृपद । भावें चित्त शुध्द करोनियां ॥८॥
संताचें सेविलें तीर्थ पायवणी । लाज नाहीं मनीं येऊं दिली ॥९॥
टाकला तो कांहीं केला उपकार । केलें हें शरीर कष्टवूनि ॥१०॥

वचन मानिलें नाहीं सहृदार्चें । समूळ प्रपंचें वीट आला ॥॥
सत्यअसत्यासी मन केलें ग्वाही । मानियेलें नाहीं बहुमतां ॥॥
मानियेला स्वप्नीं गुरुचा उपदेश । धरिला विश्वास दृढ नामीं ॥॥
यावरि या जाली कवित्वाची स्फूर्ति । पाय धरिले चित्तीं विठोबाचे ॥॥
निषेधाचा कांहीं पडिला आघात । तेणें मध्यें चित्त दुखविलें ॥॥
बुडविल्या वहया बैसलों धरणें । केलें नारायणें समाधान ॥॥
विस्तारीं सांगतां बहुत प्रकार । होईल उशीर आतां पुरे ॥॥
आतां आहे तैसा दिसतो विचार । पुढील प्रकार देव जाणे ॥॥
भक्ता नारायण नुपेक्षी सर्वथा । कृपावंत ऐसा कळों आलें ॥॥
तुका ह्मणे माझें सर्व भांडवल । बोलविले पांडुरंगें ॥॥

एका वचन हें संत । मी तों आगळा पतित । काय काजें प्रीत । करीतसां आदरें ॥१॥
माझें चित्त मज ग्वाही । सत्य तरलों मी नाहीं । एकांचिये वांहीं । एक देखीं मानिती ॥ध्रु॥
बहु पीडिलों संसारें । मोडीं पुसें पिटीं ढोरें । न पडतां पुरें । या विचारें राहिलों ॥२॥
सहज सरलें होतें कांहीं । द्रव्य थोडें बहु तें ही । त्याग केला नाहीं । दिलें द्विजां याचकां ॥३॥
प्रियापुत्रबंधु । यांचा तोडिला संबंधु । सहज जालों मंदु । भाग्यहीन करंटा ॥४॥
तोंड न दाखवे जना । शिरें सांदी भरें राणां । एकांत तो जाणां । तयासाठीं लागला ॥५॥
पोटें पिटिलों काहारें । दया नाहीं या विचारें । बोलावितां बरें । सहज ह्मणें यासाठीं ॥६॥
सहज वडिलां होती सेवा । ह्मणोनि पूजितों या देवा । तुका ह्मणे भावा । साटीं झणी घ्या कोणी ॥७॥

बरें जालें देवा निघालें दिवाळें । बरी या दुष्काळें पीडा केली ॥१॥
अनुतापें तुझें राहिलें चिंतन । जाला हा वमन संवसार ॥ध्रु॥
बरें जालें जर्गी पावलों अपमान । बरें गेलें धन ढोरें गुरें ॥३॥
बरें जालें नाहीं धरिली लोकलाज । बरा आलों तुज शरण देवा ॥४॥
बरें जालें तुझें केलें देवाईल । लेंकरें बाईल उपेक्षिलीं ॥५॥
तुका ह्मणे बरें व्रत एकादशी । केलें उपवासीं जागरण ॥६॥ ॥३॥

. बोलावा विठ्ठल पाहावा विठ्ठल । करावा विठ्ठल जीवभाव ॥१॥
येणें सोसें मन जालें हांवभरी । परती माघारी घेत नाहीं ॥ध्रु॥
बंधनापासूनि उकलली गांठी । देतां आली मिठी सावकाशें ॥२॥
तुका ह्मणे देह भारिला विठ्ठलें । कामक्रोधें केलें घर रितें ॥३॥

मीचि मज व्यालों । पोटा आपुलिया आलों ॥१॥

आतां पुरले नवस । निरसोनी गेली आस ॥ध्रु.॥
जालों बरा बळी। गेलों मरोनि तेकाळीं ॥२॥
दोहीकडे पाहे । तुका आहे तैसा आहे ॥३॥

जग अवघें देव । मुख्य उपदेशाची ठेव ॥१॥
आधीं आपणयां नासी । तरि उतरे ये कसीं ॥ध्रु.॥
ब्रह्मज्ञानाचें कोठार । तें हें निश्चयें उत्तर ॥२॥
तुका ह्मणे ते उन्मनी । नास कारया कारणीं ॥३॥

साधनांच्या कळा आकार आकृति । कारण नवनीतीं मथनाचें ॥१॥
पक्षियासी नाहीं मारगीं आडताळा । अंतराक्षी फळासी चि पावे ॥ध्रु.॥
भक्तीची जोडी ते उखत्या चि साटीं । उणें पुरें तुटी तेथें नाहीं ॥२॥
तुका ह्मणे आलें सांचत सांचणी । आजि जाली क्षणी एकसरें ॥३॥

नाहीं येथें वाणी । सकळां वणाअ घ्यावी धणी ॥१॥
जालें दर्पणाचें अंग । ज्याचा त्यासी दावी रंग ॥ध्रु.॥
एका भावाचा एकांत । पीक पिकला अनंत ॥२॥
तुका खळे दाणीं । करी बैसोनी वांटणी ॥३॥

ठेविलें जतन । करुनियां निज धन ॥१॥
जयापासाव उत्पत्ति । तें हें बीज धरिलें हातीं ॥ध्रु.॥
निवडिलें वरळा भूस । सार आइन जिनस ॥२॥
तुका ह्मणे नारायण । भाग संचिताचा गुण ॥३॥

भ्रमना पाउलें वेचिलीं तीं वाव । प्रवेशतां ठाव एक द्वार ॥१॥
सार तीं पाउलें विठोबाचीं जीवीं । कोणीं न विसंभावीं क्षणभरि ॥ध्रु.॥
सुलभ हें केलें सकळां जीवन । कांफुंकावें चि कान न लगेसें ॥२॥
तुका ह्मणे येथें सकळ ही कोड । पुरे मूळ खोड विस्ताराचें ॥३॥

कांहीं जाणों नये पांडुरंगाविण । पाविजेल सीण संदेहानें ॥१॥
भलतिया नावें आळविला पिता । तरि तो जाणता कळवळा ॥ध्रु.॥
अळंकार जातो गौरवितां वाणी । सर्वगात्रा धणी हरिकथा ॥२॥

तुका ह्यणे उपज विल्हाळे आवडी । करावा तो घडी घडी लाहो ॥३॥

बीजापोटीं पाहे फळ । विध न करितां सकळ ॥१॥

तया मूर्ख ह्यणावें वेडें । कैसें तुटेल सांकडें ॥ध्रु.॥

दावितिया वाट । वेठी धरूं पाहे चाट ॥२॥

पुढिल्या उपाया । तुका ह्यणे राखे काया ॥३॥

मातेचीं जो थानें फाडी । तया जोडी कोण ते ॥१॥

वेदां निंदी तो चांडाळ । भ्रष्ट सुतकिया खळ ॥ध्रु.॥

अगी लावी घरा । मग वसती कोठें थारा ॥२॥

तुका ह्यणे वर्म । येरा नाचवितो भ्रम ॥३॥

वेश वंदाया पुरते । कोण ब्राह्मण निरुते ॥१॥

ऐसें सांगा मजपार्शी । संतां निरवितो येविशीं ॥ध्रु.॥

असा जी प्रवीण । ग्रंथीं कळे शुध्दहीण ॥२॥

तुका ह्यणे लोपें । सत्याचिया घडती पापें ॥३॥

ज्या ज्या आह्यांपार्शी होतील ज्या शक्ति । तेणें हा श्रीपती अळंकारूं ॥१॥

अवघा पायांपार्शी दिला जीवभाव । जन्ममरणाठाव पुसियेला ॥ध्रु.॥

ज्याचें देणें त्यासी घातला संकल्प । बंधनाचें पाप चुकविलें ॥२॥

तुका ह्यणे येथें उरला विठ्ठल । खाये बोले बोल गाये नाचे ॥३॥

आह्मी आळीकरें । प्रेमसुखाचीं लेंकुरें ॥१॥

पार्यीं गोविली वासना । तुश केलें ब्रह्मज्ञाना ॥ध्रु.॥

येतां पाहें मुळा । वाट पंढरीच्या डोळां ॥२॥

तुका ह्यणे स्थळें । मग मी पाहेन सकळें ॥३॥

आइत्याची राशी । आली पाकसिध्दीपार्शी ॥१॥

आतां सांडोनि भोजन । भिके जावें वेडेपणें ॥ध्रु.॥

उसंतिली वाट । मार्गे परतावें फुकट ॥२॥

तुका ह्यणे वाणी । वेचों बैसोन ठाकर्णी ॥३॥

धन्ये शुध्द जाती । धरीं लौकरी परती ॥१॥
ऐकिलें तें चि कानीं । होय परिपाक मनीं ॥ध्रु.॥
कळवळा पोटीं । सावधान हितासाठीं ॥२॥
तुका ह्यणे भाव । त्याचा तो चि जाणां देव ॥३॥

जीवित्व तें किती । हें चि धरितां बरें चित्तीं ॥१॥
संत सुमनें उत्तरे । मृदु रसाळ मधुरें ॥ध्रु.॥
विसांवतां कानीं । परिपाक घडे मनीं ॥२॥
तुका ह्यणे जोडी । हाय जतन रोकडी ॥३॥

अभिमानाची स्वामिनी शांति । महत्त्व घेती सकळ ॥१॥
कळोनि ही न कळे वर्म । तरि श्रम पावती ॥ध्रु.॥
सर्व सत्ता करितां धीर । वीर्या वीर आगळा ॥२॥
तुका ह्यणे तिखट तिखें । मृदसखें आवडी ॥३॥

भोजन तें पाशांतीचें । निचें उंचें उसाळी ॥१॥
जैशी कारंज्याची कळा । तो जिव्हाळा स्वहिता ॥ध्रु.॥
कल्पना ते देवाविण । न करी भिन्न इतरीं ॥२॥
तुका ह्यणे पावे भूती । ते निश्चिंती मापली ॥३॥

पोटापुरतें काम । परि अगत्य तो राम ॥१॥
कारण तें हें चि करीं । चित्तीं पांडुरंग धरीं ॥ध्रु.॥
प्रारब्धी हेवा । जोडी देवाची ते सेवा ॥२॥
तुका ह्यणे बळ । बुध्दी वेचूनि सकळ ॥३॥

बहुतां जन्मां अंतीं । जोडी लागली हे हार्ती ॥१॥
मनुष्यदेहा ऐसा ठाव । धरीं पांडुरंगीं भाव ॥ध्रु.॥
बहु केला फेरा । येथें सांपडला थारा ॥२॥
तुका ह्यणे जाणे । ऐसे भले ते शाहाणे ॥३॥

रूप नांवें माया बोलावया ठाव । भागा आले भाव त्यावरि ॥१॥
सीव वाटे परी न खंडे पृथिवी । शाहाणे ते जीवीं समजती ॥ध्रु.॥

पोटा आलें तिच्या लोळे मांडयांवरि । पारखी न करी खंतीं चित्तीं ॥२॥
तुका ह्मणे भक्तीसाठीं हरिहर । अरुपीचें क्षरविभाग हें ॥३॥

लेकराची आळी न पुरवी कैसी । काय तयापार्शीं उणें जालें ॥१॥
आह्मां लडिवाळां नाहीं तें प्रमाण । कांहीं ब्रह्मज्ञान आत्मस्थिति ॥ध्रु.॥
वचनाचा घेईन अनुभव पदरीं । जें हें जनाचारीं मिरवलें ॥२॥
तुका ह्मणे माझी भोळिवेची आटी । दावीन शेवटीं कौतुक हें ॥३॥

आर्तभूतांप्रति । उत्तम योजाव्या त्या शक्ति ॥१॥
फळ आणि समाधान । तेथें उत्तम कारण ॥ध्रु.॥
अल्पें तो संतोषी । स्थळीं सांपडे उदेसीं ॥२॥
सहज संगम । तुका ह्मणे तो उत्तम ॥३॥

मुळाचिया मुळें । दुःखें वाढती सकळे ॥१॥
ऐसा योगियांचा धर्म । नव्हे वाढवावा श्रम ॥ध्रु.॥
न कळे आवडी । कोण आहे कैसी घडी ॥२॥
तुका ह्मणे थीत । दुःख पाववावें चित्त ॥३॥

भाग्यवंतां हें चि काम । मापी नाम वैखरी ॥१॥
आनंदाची पुष्टि अंगीं । श्रोते संगीं उध्दरती ॥ध्रु.॥
पिकविलें तया खाणें किती । पंगतीस सुकाळ ॥२॥
तुका करी प्रणिपात । दंडवत आचारियां ॥३॥

लटिकें तें रुचे । साच कोणां ही न पचे ॥१॥
ऐसा माजल्याचा गुण । भोगें कळों येइल सीण ॥ध्रु.॥
वाढवी ममता । नाहीं वरपडला तो दूतां ॥२॥
कांहीं न मनी माकड । तुका उपदेश हेकड ॥३॥

कौतुकाची सृष्टी । कौतुकें चि केलें कष्टी ॥१॥
मोडे तरी भलें खेळ । फांके फांकिल्या कोल्हाळ ॥ध्रु.॥
जाणण्यासाठीं । भय सामावलें पोटीं ॥२॥
तुका ह्मणे चेता । होणें तें तूं च आइता ॥३॥

भोवंडींसरिसें । अवघें भोंवत चि दिसे ॥१॥
ठायीं राहिल्या निश्चळ । आहे अचळीं अचळ ॥ध्रु.॥
एक हाकेचा कपाटीं । तेथें आणीक नाद उठी ॥२॥
अभ्रें धांवे शशी । तुका असे ते तें दुसरें भासी ॥३॥

नव्हों आह्मी आजिकालीचीं । काचीं कुचीं चाळवणी ॥१॥
एके ठायीं मूळडाळ । ठावा सकळ आहेसी ॥ध्रु.॥
तुमचें आमचेंसें कांहीं । भिन्न नाहीं वांटलें ॥२॥
तुका ह्मणे जेथें असें । तेथें दिसें तुमचासा ॥३॥

योग्याची संपदा त्याग आणि शांति । उभयलोकीं कीर्ति सोहळा मान ॥१॥
येरयेरांवरी जायांचें उसिणें । भाग्यस्थळीं देणें झाडावेसीं ॥ध्रु.॥
केलिया फावला ठायींचा तो लाहो । तृष्णेचा तो काहो काव्हवितो ॥२॥
तुका ह्मणे लाभ अकर्तव्या नांवें । शिवपद जीवें भोगिजेल ॥३॥

मरणा हातीं सुटली काया । विचारें या निश्चयें ॥१॥
नासोनियां गेली खंती । सहजस्थिति भोगाचे ॥ध्रु.॥
न देखें सें जालें श्रम । आलें वर्म हाता हें ॥२॥
तुका ह्मणे कैची कींव । कोठें जीव निराळा ॥३॥

नव्हे ब्रह्मचर्य बाइलेच्या त्यागें । वैराग्य वाउगें देशत्यागें ॥१॥
काम वाढे भय वासनेच्या द्वारें । सांडावें तें धीरें आचावाचे ॥ध्रु.॥
कांपवूनि टिरी शूरत्वाची मात । केलें वाताहात उचित काळें ॥२॥
तुका ह्मणे करी जिव्हेसी विटाळ । लटिक्याची मळ स्तुति होतां ॥३॥

नको सांडूं अन्न नको सेवूं वन । चिंतीं नारायण सर्व भोगीं ॥१॥
मातेचिये खांदीं बाळ नेणे सीण । भावना त्या भिन्न मुंडाविया ॥ध्रु.॥
नको गुंपों भोगीं नको पडों त्यागीं । लावुनि सरें अंगीं देवाचिया ॥२॥
तुका ह्मणे नको पुसों वेळोवेळां । उपदेश वेगळा उरला नाही ॥३॥

अवघी मिथ्या आटी । राम नाहीं तंव कंठीं ॥१॥

सावधान सावधान । उगर्वी संकल्पीं हें मन ॥ध्रु.॥
सांडिलें तें मांडे। आघ्र उरल्या काळें दंडे ॥२॥
तुका ह्मणे आलें भागा । देउनि चिंतीं पांडुरंगा ॥३॥

न संगार्वें वर्म । जनीं असों घावा भ्रम ॥१॥
उगींच लागतील पाठीं । होतीं रितीं च हिंपुटीं ॥ध्रु.॥
सिकविल्या गोटी । शिकोनि धरितील पोटीं ॥२॥
तुका ह्मणे सीण । होइल अनुभवाविण ॥३॥

जातिविजातीची व्हावयासि भेटी । संकल्प तो पोटीं वाहों नये ॥१॥
होणार तें घडो होणाराच्या गुणें । होइल नारायणें निर्मिलें तें ॥ध्रु.॥
व्याघ्राचिये भुके वधावी ते गाय । याचें नांव काय पुण्य असे ॥२॥
तुका ह्मणे न करी विचार पुरता । गरज्याची माता पिता खर ॥३॥

शाहाणियां पुरे एक चि वचन । विशारती खुण ते चि त्यासी ॥१॥
उपदेश असे बहुतांकारणें । घेतला तो मनें पाहिजे हा ॥ध्रु.॥
फांसावेना तरिं दुःख घेतें वाव । मग होतो जीव कासावीस ॥२॥
तुका ह्मणे नको राग धरूं झोंडा । नुघडितां पीडा होइल डोळे ॥३॥

अभिन्नव सुख तरि या विचारें । विचारावें बरें संतजनीं ॥१॥
रूपाच्या आठवें दोन्ही ही आपण । वियोगें तो क्षीण होत नाहीं ॥ध्रु.॥
पूजा तरि चित्तें कल्पा तें ब्रह्मांड । आहाच तो खंड एकदेसी ॥२॥
तुका ह्मणे माझा अनुभव यापरि । डोई पायांवरि ठेवीतसें ॥३॥

नटनाटय तुह्मी केलें याच साटीं । कवतुकें दृष्टी निववावी ॥१॥
नाहीं तरि काय कळलें चि आहे । वाघ आणि गाय लांकडाची ॥ध्रु.॥
अभेद चि असे मांडियेलें खेळा । केल्या दीपकळा बहुएकी ॥२॥
तुका ह्मणे रूप नाहीं दर्पणांत । संतोषाची मात दुसरें तें ॥३॥

रवीचा प्रकाश । तो चि निशी घडे नाश । जाल्या बहुवस । तरि त्या काय दीपिका ॥१॥
आतां हा चि वसो जीवीं । माझे अंतरी गोसावीं । होऊं येती ठावीं । काय वर्मे याच्यानें ॥ध्रु.॥
सर्वें असतां धणी । आड येऊं न सके कोणी । न लगे विनवणी । पृथकाची करावी ॥२॥

जन्माचिया गति । येणें अवघ्या खुंटती । कारण ते प्रीति । तुका ह्मणे जवळी ॥३॥

ऐसे सांडुनियां घुरे । किविलवाणी दिसां कां रे । कामें उर भरे । हातीं नुरे मृत्तिका ॥१॥
उदार हा जगदानी । पांडुरंग अभिमानी । तुळसीदळ पाणी । चिंतनाचा भुकेला ॥ध्रु.॥
न लगे पुसावी चाकरी । कोणी वकील ये घरीं । त्याचा तो चाकरी । पारपत्य सकळ ॥२॥
नाहीं आडकाटी । तुका ह्मणे जातां भेटी । न बोलतां मिठी । उगी च पायीं घालावी ॥३॥

उपकारी असे आरोणि उरला । आपुलें तयाला पर नाही ॥१॥
लाभावरी घ्यावें सांपडलें काम । आपला तो श्रम न विचारी ॥ध्रु.॥
जीवा ऐसें देखे आणिकां जीवांसी । निखळ चि रासि गुणांची च ॥२॥
तुका ह्मणे देव तयांचा पांगिला । न भंगे संचला धीर सदा ॥३॥

कोणा पुण्यें यांचा होईन सेवक । जींहीं द्वंदादिक दुराविलें ॥१॥
ऐसें वर्म मज दावीं नारायणा । अंतरीं च खुणा प्रकटोनि ॥ध्रु.॥
बहु अवघड असे संतभेटी । तरि जगजेठी करुणा केली ॥२॥
तुका ह्मणे मग नयें वृत्तीवरी । सुखाचे शेजारीं पडुडईन ॥३॥

क्षणक्षणां सांभाळितों । साक्षी होतों आपुला ॥१॥
न घडावी पायीं तुटी । मन मुठी घातलें ॥ध्रु.॥
विचारतों वचनां आधीं । धरुनि शुध्दी ठेविली ॥२॥
तुका ह्मणे मार्गे भ्यालों ॥ तरीं जालों जागृत ॥३॥

आणूनियां मना । आवघ्या धांडोळिल्या खुणा । देखिला तो राणा । पंढरपूरनिवासी ॥१॥
यासी अनुसरल्या काय । घडे ऐसें वांयां जाय । देखिले ते पाय । सम जीवीं राहाती ॥ध्रु.॥
तो देखावा हा विध । चिंतनें तें कार्य सिध्द । आणिकां संबंध । नाहीं पर्वकाळासी ॥२॥
तुका ह्मणे खळ । हो क्षणें चि निर्मळ । जाऊनियां मळ । वाळवंटीं नाचती ॥३॥

धरितां ये पंढरीची वाट । नाहीं संकट मुक्तीचें ॥१॥
वंदूं येती देव पदे । त्या आनंदें उत्साहें ॥ध्रु.॥
नृत्यछंदें उडती रज । जे सहज चालतां ॥२॥
तुका ह्मणे गरुड टके । वैष्णव निके संभ्रम ॥३॥

नाम घेतां मन निवे । जिव्हे अमृत चि स्रवे । होताती बरवे । ऐसे शकुन लाभाचे ॥१॥
मन रंगलें रंगलें । तुझ्या चरणीं स्थिरावलें । केलिया विठ्ठलें । ऐसी कृपा जाणावी ॥ध्रु॥
जालें भोजनसें दिसे । चिरा पडोनि ठेला इच्छे । धालियाच्या ऐसें । अंगा येती उद्गार ॥२॥
सुख भेटों आलें सुखा । निध सांपडला मुखा । तुका ह्याने लेखा । आतां नाहीं आनंदा ॥३॥

रुची रुची घेऊं गोडी । प्रेमसुखें जाली जोडी ॥१॥
काळ जाऊं नेदूं वायां । चिंतितां विठोबाच्या पायां ॥ध्रु॥
करूं भजन भोजन । धणी घेऊं नारायण ॥२॥
तुका ह्याने जीव धाला । होय तुझ्यानें विठ्ठला ॥३॥

वेळोवेळां हें चि सांगें । दान मार्गे जगासि ॥१॥
विठ्ठल हे मंगळवाणी । घेऊं धणी पंगती ॥ध्रु॥
वेचतसे पळें पळ । केलें बळ पाहिजे ॥२॥
तुका ह्याने दुश्चित नका । राहों फुका नाड हा ॥३॥

आणीक ऐसें कोठें सांगा । पांडुरंगा सारिखें ॥१॥
दैवत ये भूमंडळीं । उध्दार कळी पावितें ॥ध्रु॥
कोठें कांहीं कोठें कांहीं । शोध ठायीं स्थळासी ॥२॥
आनेत्रीचें तीथाअ नासे । तीथाअ वसे वज्रलेप ॥३॥
पांडुरंगीचें पांडुरंगीं । पाप अंगीं राहेना ॥४॥
ऐसें हरें गिरिजेप्रति । गुह्य स्थिती सांगितली ॥५॥
तुका ह्याने तीर्थ क्षेत्र । सर्वत्र हें दैवत ॥६॥

पुराणींचा इतिहास । गोड रस सेविला ॥१॥
नव्हती हे आहाच बोल । मोकळें फोल कवित्व ॥ध्रु॥
भावं घ्या रे भावं घ्या रे । येगदा जा रे पंढरिये ॥२॥
भाग्यें आलेति मनुष्यदेहा । तो हा पाहा विठ्ठल ॥३॥
पापपुण्या करील झाडा । जाइल पीडा जन्माची ॥ ॥
घ्यावी हातीं टाळदिंडी । गावे तोंडीं गुणवाद ॥५॥
तुका ह्याने घटापटा । न लगे वाटा शोधाव्या ॥६॥

कर्म धर्म नव्हती सांग । उण्या अंगें पतन ॥१॥

भलत्या काळें नामावळी । सुलभ भोळी भाविकां ॥ध्रु.॥
प्रायश्चित्ते पडती पायां । गाती तयां वैष्णवां ॥२॥
तुका ह्याणे नुपजे दोष करा घोष आनंदे ॥३॥

पाहा रे हें दैवत कैसें । भक्तिपिसें भाविक ॥१॥
पाचारिल्या सरिसें पावे । ऐसें सेवे बराडी ॥ध्रु.॥
शुल्क काष्टीं गुरुगुरी । लाज हरि न धरी ॥२॥
तुका ह्याणे अर्धनारी । ऐसीं धरी रूपडीं ॥३॥

बहुत सोसिले मार्गे न कळतां । पुढती काय आतां अंध व्हावें ॥१॥
एकाचिये अंगीं हें ठेवावें लावून । नये भिन्न भिन्ना चांचपडो ॥ध्रु.॥
कोण होईल तो ब्रह्मांडचाळक । आपणें चि हाके देईल हाके ॥२॥
तुका ह्याणे दिलीं चेतवूनि सुणीं । कौतुकावांचूनि नाहीं छळ ॥३॥

आश्चर्य या वाटे नसत्या छंदाचें । कैसें दिलें साचें करोनियां ॥१॥
दुजियासी तंव अकळ हा भाव । करावा तो जीव साक्ष येथें ॥ध्रु.॥
एकीं अनेकत्व अनेकीं एकत्व । प्रकृतिस्वभाव प्रमाणें चि ॥२॥
तुका ह्याणे करूं उगवूं जाणसी । कुशळ येविशीं तुह्मी देवा ॥३॥

अस्त नाहीं आतां एक चि मोहोरा । पासूनि अंधारा दुरि जालों ॥१॥
साक्षत्वे या जालों गुणाचा देखणा । करीं नारायणा तरी खरें ॥ध्रु.॥
आठवें विसरु पडियेला मार्गे । आलें तें चि भागें यत्न केलें ॥२॥
तुका ह्याणे माझा विनोद देवासी । आह्मी तुह्मां ऐसीं दोन्ही नव्हों ॥३॥

क्षर अक्षर हे तुमचे विभाग । कासयानें जग दुरी धरा ॥१॥
तैसे आह्मी नेणों पालटों च कांहीं । त्यागिल्याची नाहीं मार्गे चाड ॥ध्रु.॥
प्रतिपादिता तूं समविषमाचा । प्रसाद तो याचा पापपुण्य ॥२॥
तुका ह्याणे तुह्मां नाना अवगणीं । लागे संपादणी लटिक्याची ॥३॥

सर्वरसीं मीनलें चित्त । अखंडित आनंदु ॥१॥
गोत पति विश्वंभरीं । जाला हरि सोयरा ॥ध्रु.॥
वोळखी ते एका नांवें । इतरभावे खंडणा ॥२॥

तुका ह्यणे नावें रूपें । दुसरीं पापें हारपलीं ॥३॥

मीं हें ऐसें काय जाती । अवघड किती पाहातां ॥१॥

नाहीं होत उल्लंघन । नसतां भिन्न दुसरें ॥ध्रु॥

अंधारानें तेज नेलें। दृष्टीखालें अंतर ॥२॥

तुका ह्यणे सर्वे देव । घेतां ठाव दावील ॥३॥

कवेश्वरांचा तो आह्वांसी विटाळ । प्रसाद वोंगळ चिवडिती ॥१॥

दंभाचे आवडी बहिराट अंधळे । सेवटासि काळें होइल तोंड ॥ध्रु॥

सोन्यासेजारी तों लाखेची जतन । सतंत ते गुण जैसेतैसे ॥२॥

सेव्य सेववता न पडतां ठावी । तुका ह्यणे गोवी पावती हीं ॥३॥

वाढलियां मान न मनावी निश्चिती । भूतांचिये प्रीती भूतपण ॥१॥

ह्यणऊनि मना लावावी कांचणी । इंद्रियांचे झणी ओढी भरे ॥ध्रु॥

एका एकपणें एकाचिये अंगीं । लागे रंग रंगीं मिळलिया ॥२॥

तुका ह्यणे देव निष्काम निराळा । जीवदशे चाळा चळणांचा ॥३॥

माया साक्षी आह्मी नेणों भीड भार । आप आणि पर नाहीं दोन्ही ॥१॥

सत्याचिये साटीं अवघा चि भरे । नावडे व्यापार तुटीचा तो ॥ध्रु॥

पोंभाळिता चरे अंतरींचें दुःख । लांसें फांसें मुख उघडावें ॥२॥

तुका ह्यणे नव्हे स्फीतीचा हा ठाव । निवाडयासी देव साक्षी केला ॥३॥

संतां आवडे तो काळाचा ही काळ । समर्थचिं बाळ जेवीं समर्थ ॥१॥

परिसतां तेथें नाहीं एकविणें । मोहें न पवे सीण ऐसें राखे ॥ध्रु॥

केले अन्याय ते सांडवी उपचारें । न देखें दुसरें नासा मूळ ॥२॥

तुका ह्यणे मुख्य कल्पतरुछाया । काय नाहीं दया तये ठायीं ॥३॥

संतांच्या धीकारें अमंगळ जिणें । विश्वशत्रु तेणें सांडी परि ॥१॥

कुळ आणि रूप वायां संवसार । गेला भरतार मोकलितां ॥ध्रु॥

मूळ राखे तया फळा काय उणें । चतुर लक्षणें राखों जाणे ॥२॥

तुका ह्यणे सायास तो एके ठायीं । दीप हातीं तई अवघें बरें ॥३॥

ओलें मूळ भेदी खडकाचें अंग । आभ्यासासी सांग कार्यसिद्धि ॥१॥
नव्हे ऐसें कांहीं नाहीं अवघड । नाहीं कईवाड तोंच वरि ॥ध्रु.॥
दोरें चिरा कापे पडिला कांचणी । अभ्यासें सेवनीं विष पडे ॥२॥
तुका ह्मणे कैचा बैसण्यासी ठाव । जठरीं बाळा वाव एकाएकीं ॥३॥

अमर आहां अमर आहां । खरें कीं पाहा खोटें हें ॥१॥
न ह्मणां देह माझा ऐसा । मग भरवसा कळेल ॥ध्रु.॥
कैचा धाक कैचा धाक । सकळिक हें आपुलें ॥२॥
देव चि बरे देव चि बरे । तुका ह्मणे खरे तुह्मी ॥३॥

काम नाहीं काम नाहीं । जालों पाहीं रिकामा ॥१॥
फावल्या या करूं चेष्टा । निश्चळ दृष्टा बैसोनि ॥ध्रु.॥
नसत्या छंदें नसत्या छंदें । जग विनोदें विन्हडतसे ॥२॥
एकाएकीं एकाएकीं । तुका लोकीं निराळा ॥३॥

हार्तीं घेऊनियां काठी । तुका लागला कळिवरा पाठी ॥१॥
नेऊनि निजविलें स्मशानीं । माणसें जाळी ते ठाकणीं ॥ध्रु.॥
काडिलें तें ओढें । मागील उपचाराचें पुढें ॥२॥
नाहीं वाटों आला भेव । सुख दुःख भोगिता देव ॥३॥
याजसार्टीं हें निर्वाण । केलें कसियेलें मन ॥४॥
तुका ह्मणे अनुभव बरा । नाहीं तरी सास्त होय चोरा ॥५॥

कीर्तन चांग कीर्तन चांग । होय अंग हरिरूप ॥१॥
प्रेमाछंदें नाचे डोले । हारपला देहभाव ॥ध्रु.॥
एकदेशीं जीवकळा । हा सकळां सोयरा ॥२॥
तुका ह्मणे उरला देव । गेला भेव त्या काळें ॥३॥

न बोलेसी करा वाचा । उपाधीचा संबंध ॥१॥
एका तुमच्या नामाविण । अवघा सीण कळतसे ॥ध्रु.॥
संकल्पाचे ओढी मन । पापपुण्य सम चि ॥२॥
तुका ह्मणे नारायणीं । पावो वाणी विसांवा ॥३॥

प्रारब्धा हातीं जन । सुख सीण पावतसे ॥१॥
करितां घाईळाचा संग । अंगें अंग माखावें ॥ध्रु.॥
आविसा अंगें पीडा वसे । त्यागें असे बहु सुख ॥२॥
तुका ह्मणे जीव भ्याला । अवघ्या आला बाहेरी ॥३॥

आशा ते करविते बुध्दीचा लोप । संदेह तें पाप कैसें नव्हे ॥१॥
आपला आपण करावा विचार । प्रसन्न तें सार मन गोही ॥ध्रु.॥
नांवें रूपें अंगीं लाविला विटाळ । होतें त्या निर्मळ शुध्द बुध्द ॥२॥
अंधळ्यानं नये देखण्याची चाली । चालों ऐसी बोली तुका बोले ॥३॥

जळो आतां नांव रूप । माझें पाप गांठीचें ॥१॥
संतांचिया चरणरजें । उतरूं ओझें मातीचें ॥ध्रु.॥
लटकियाचा अभिमान । होता सीण पावित ॥२॥
तुका ह्मणे अरुपीचें । सुख साचें निनांवें ॥३॥

निंदा स्तुती करवी पोट । सोंग दाखवी बोभाट ॥१॥
जटा राख विटंबना । धीर नाही क्षमा मना ॥ध्रु.॥
शृंगारिलें मढें । जीवेंविण जैसें कुडें ॥२॥
तुका ह्मणे रागें । भलतें चावळे वाउगें ॥३॥

भिक्ष्यापत्र अवलंबणें । जळो जिणें लाजिरवाणें । ऐसियासी नारायणें । उपेक्षीजे सर्वथा ॥१॥
देवा पार्यीं नाहीं भाव । भक्ति वरी वरी वाव । समर्पिला जीव । नाहीं तो हा व्यभिचार ॥ध्रु.॥
जगा घालावें सांकडें । दीन होऊनि बापुडें । हें चि अभाग्य रोकडें । मूळ आणि विश्वास ॥२॥
काय न करी विश्वंभर । सत्य करितां निर्धार । तुका ह्मणे सार । दृढ पाय धरावे ॥३॥

भावबळें विष्णुदास । नाहीं नास पावत ॥१॥
योगभाग्यें घरा येती । सर्व शक्ति चालत ॥ध्रु.॥
पित्याचें जें काय धन । पुत्रा कोण वंचील ॥२॥
तुका ह्मणे कडे बैसों । तेणें असों निर्भर ॥३॥

कोरड्या गोठी चटक्या बोल । शिकल्या सांगे नाहीं ओल ॥१॥
कोण यांचें मना आणी । ऐकों कानीं नाइकोनि ॥ध्रु.॥

घरोघरीं सांगती ज्ञान । भूस सिणें कांडिती ॥२॥
तुका ह्यणे आपुल्या मति । काय रितीं पोकळें ॥३॥

नव्हतियाचा सोस होता । झडो आतां पदर ॥१॥
देखणें तें देखियेलें । आतां भलें साक्षित्वें ॥ध्रु॥
लाभें कळों आली हानि । राहों दोन्हीं निराळीं ॥२॥
तुका ह्यणे एकाएकीं । हा कां लोकीं पसारा ॥३॥

सोसें वाढे दोष । जाला न पालटे कस ॥१॥
ऐसें बरवें वचन । करितां तें नारायण ॥ध्रु॥
असे प्रारब्ध नेमें । श्रमुचि उरे श्रम ॥२॥
सुख देते शांती । तुका ह्यणे धरितां चितीं ॥३॥

काय शरीरापें काम । कृपा साधावया प्रेम । उचिताचे धर्म । भागा आले ते करूं ॥१॥
देईन हाक नारायणा । तें तों नाकळे बंधना । पंढरीचा राणा । आइकोन धांवेले ॥ध्रु॥
सातांपांचांचें गोठलें । प्रारब्धें आकारलें । आतां हें संचलें । असो भोगा सांभाळीं ॥२॥
फावली ते बरवी संधि । सावधान करूं बुध्दी । तुका ह्यणे मधीं । कोठें नेघें विसावा ॥३॥

न लगे देशकाळ । मंत्रविधानें सकळ । मनें चि निश्चळ । करुनि करुणा भाकावी ॥१॥
येतो बैसलिया ठाया । आसणें व्यापी देवराया । निर्मळ ते काया । अधिष्ठान तयाचें ॥ध्रु॥
कल्पनेचा साक्षी । तरि आदरें चि लक्षी । आवडीनें भक्षी । कोरडें धान्य मटमटां ॥२॥
घेणें तरि भाव । लक्षी दासांचा उपाव । तुका ह्यणे जीव । जीवीं मेळविल अनंत ॥३॥

नाहीं आलें भक्तिसुख अनुभवा । तो मी ज्ञान देवा काय करूं ॥१॥
नसावें जी तुह्मी कांहीं निश्चिंतीनें । माझिया वचनें अभेदाच्या ॥ध्रु॥
एकाएकीं मन नेदी समाधान । देखिल्या चरण वांचूनियां ॥२॥
तुका ह्यणे वाचा गुणीं लांचावली । न राह उगली मौन्य मज ॥३॥

मागतां विभाग । कोठें लपाल जी मग ॥१॥
संत साक्षी या वचना । त्यांसी ठाउकिया खुणा ॥ध्रु॥
होइन धरणेकरी । मग मी रिघों नेदीं बाहेरी ॥२॥
तुका ह्यणे मी अक्षर । तुज देवपणाचा भार ॥३॥

मितवण्याचे धनी । तुम्ही वेवसाय जनीं ॥१॥
कोण पडे ये लिगाडीं । केली तैसीं उगवा कोडीं ॥ध्रु.॥
केलें सांगितलें काम । दिले पाळूनियां धर्म ॥२॥
तुका ह्याणे आतां । असो तुमचें तुमचे माथां ॥३॥

समर्पिली वाणी । पांडुरंगीं घेते धणी ॥१॥
पूजा होते मुक्ताफळीं । रस ओविया मंगळीं ॥ध्रु.॥
धार अखंडित । ओघ चालियेला नित ॥२॥
पूर्णाहुति जीवें । तुका घेऊनि ठेला भावें ॥३॥

अवघा चि आकार ग्रासियेला काळें । एक चि निराळें हरिचें नाम ॥१॥
धरुनि राहिलों अविनाश कंठीं । जीवन हें पोटीं सांटविलें ॥ध्रु.॥
शरीरसंपत्ति मृगजळभान । जाईल नासोन खरें नव्हे ॥२॥
तुका ह्याणे आतां उपाधीच्या नांवें । आणियेला देवें वीट मज ॥३॥

बोलणें चि नाहीं । आतां देवाविण कांहीं ॥१॥
एकसरें केला नेम । देवा दिले क्रोध काम ॥ध्रु.॥
पाहेन ते पाय । जोंवरि हे दृष्टि धाय ॥२॥
तुका ह्याणे मनें । हे चि संकल्प वाहाणें ॥३॥

येथूनियां ठाव । अवघे लक्षायाचे भाव ॥१॥
उंची देवाचे चरण । तेथें जालें अधिष्ठान ॥ध्रु.॥
आघातावेगळा । असे ठाव हा निराळा ॥२॥
तुका ह्याणे स्थळ । धरुनि राहिलों अचळ ॥३॥

भरला दिसे हाट । अवघी वाढली खटपट । संचिताचे वाट । वाटाऊनि फांकती ॥१॥
भोगा ऐसे ठायाठाव । कर्मा त्रिविधाचे भाव । द्रष्टा येथें देव । विरहित संकल्पा ॥ध्रु.॥
दिला पाडूनियां धडा । पापपुण्यांचा निवाडा । आचरती गोडा । आचरणें आपुलाल्या ॥२॥
तुका ह्याणे पराधीनें । जालीं ओढलिया ऋणें । तुटती बंधनें । जरि देवा आळविते ॥३॥

आला भागासी तो करीं वेवसाव । परि राहो भाव तुझ्या पार्यीं ॥१॥

काय चाले तुह्मीं बांधलें दातारा । वाहिलिया भारा उसंतितां ॥१॥
शरीर तें करी शरीराचे धर्म । नको देऊं वर्म चुकों मना ॥२॥
चळण फिरवी ठाव बहुवस । न घडो आळस चिंतनाचा ॥३॥
इंद्रियें करोत आपुले व्यापार । आवडीसी थार देई पायीं ॥४॥
तुका ह्मणे नको देऊं काळा हातीं । येतो काकुलती ह्मणऊनि ॥५॥

आह्मां अवघें भांडवल । येथें विव्ठल एकला ॥१॥
कायावाचामनोभावे । येथें जीवें वेचलों ॥२॥
परतें कांहीं नेणें दुजें । तत्त्वबीजें पाउलें ॥३॥
तुका ह्मणे संतसंगें । येणें रंगें रंगलों ॥४॥

साहोनियां टोले उरवावें सार । मग अंगीकार खऱ्या मोलें ॥१॥
भोगाचे सांभाळीं द्यावें कळिवर । संचित चि थार मोडूनियां ॥२॥
महत्त्वाचे ठायीं भोगावी अप्रतिष्ठा । विटवावें नष्टां पंचभूतां ॥३॥
तुका ह्मणे मग कैचा संवसार । जयाचा आदर तें चि व्हावें ॥४॥

निर्वैर होणें साधनाचें मूळ । येर ते विल्हाळ सांडीमांडी ॥१॥
नाहीं चालों येती सोंगसंपादणी । निवडे अवसानीं शुद्धाशुद्ध ॥२॥
त्यागा नांव तरी निर्विषयवासना । कारीयेकारणांपुरते विधि ॥३॥
तुका ह्मणे राहे चिंतनीं आवडी । येणें नांवें जोडी सत्यत्वेशीं ॥४॥

पशु ऐसे होती ज्ञानी । चर्वणीं या विषयांचे ॥१॥
ठेवूनियां लोभीं लोभ । जाला क्षोभ आत्मत्वीं ॥२॥
केला आणिकां वाढी पाक । खाणें ताक मूर्खासी ॥३॥
तुका ह्मणे मोठा घात । वाताहात हा देह ॥४॥

कां जी धरिलें नाम । तुह्मी असोनि निष्काम ॥१॥
कोणां सांगतसां ज्ञान । ठकाठकीचें लक्षण ॥२॥
आवडीनें नाचें । आहे तरी पुढें साचें ॥३॥
तुका ह्मणे प्रेम । नाहीं भंगायाचें काम ॥४॥

खरें बोले तरी । फुकासार्ती जोडे हरी ॥१॥

ऐसे फुकाचे उपाय । सांडूनियां वांयां जाय ॥ध्रु.॥
परउपकार । एका वचनाचा फार ॥२॥
तुका ह्यणे मळ । मनें सांडितां शीतळ ॥३॥

दया क्षमा शांति । तेथे देवाची वसति ॥१॥
पावे धांवोनियां घरा । राहे धरोनियां थारा ॥ध्रु.॥
कीर्तनाचे वाटे । बराडिया ऐसा लोटे ॥२॥
तुका ह्यणे घडे । पूजा नामें देव जोडे ॥३॥

शिष्यांची जो नेघे सेवा । मानी देवासारिखे ॥१॥
त्याचा फळे उपदेश । आणिकां दोष उफराटे ॥ध्रु.॥
त्याचें खरें ब्रह्मज्ञान । उदासीन देहभावीं ॥२॥
तुका ह्यणे सत्य सांगें । योत रागें येती ते ॥३॥

माझी मेलीं बहुवरिं । तूं कां जैसा तैसा हरी ॥१॥
विठो कैसा वांचलासि । आतां सांग मजपार्शी ॥ध्रु.॥
तुज देखतां चि माझा । बाप मेला आज्ञा पणजा ॥२॥
आह्वां लागलेंसे पाठी । बालत्व तारुण्ये काठी ॥३॥
तुज फावलें तें मार्गें । कोणी नसतां वादिलार्गें ॥४॥
तुका ह्यणे तुझ्या अंगीं । मज देखिल लागलीं और्घीं ॥५॥

आणीक कोणाचा न करीं मी संग । जेणें होय भंग माझ्या चित्ता ॥१॥
विठ्ठलावांचूनि आणीक जे वाणी । नाइकें मी कानीं आपुलिया ॥ध्रु.॥
समाधानासाठीं बोलावी हे मात । परि माझें चित्त नाहीं कोठें ॥२॥
जिवाहूनि मज ते चि आवडती । आवडे ज्या चित्तीं पांडुरंग ॥३॥
तुका ह्यणे माझें तो चि जाणे हित । आणिकांच्या चित्त नेदीं बोला ॥४॥

आशा हे समूळ खाणोनि काडावी । तेव्हां चि गोसावी व्हावें तेणें ॥१॥
नाहीं तरी सुखें असावें संसारीं । फजिती दुसरी करूं नये ॥ध्रु.॥
आशा मारुनिया जयवंत व्हावें । तेव्हां चि निघावें सर्वातूनि ॥२॥
तुका ह्यणे जरीं योगाची तांतडी । आशेची बीबुडी करीं आधीं ॥३॥

निष्ठावंत भाव भक्तांचा स्वधर्म । निर्धार हें वर्म चुकों नये ॥१॥
निष्काम निश्चळ विठ्ठलीं विश्वास । पाहों नये वास आणिकांची ॥२॥
तुका ह्मणे ऐसा कोणें उपेक्षिला । नाहीं ऐकिला ऐसा कोणीं ॥३॥

नामाचें चिंतन प्रगट पसारा । असाल तें करा जेथें तेथें ॥१॥
सोडवील माझा स्वामी निश्चयेसीं । प्रतिज्ञा हे दासीं केली आहीं ॥ध्रु॥
गुण दोष नाहीं पाहात कीर्तनीं । प्रेमें चक्रपाणी वश्य होय ॥२॥
तुका ह्मणे कडु वाटतो प्रपंच । रोकडे रोमांच कंठ दाटे ॥३॥

नाम ह्मणतां मोक्ष नाहीं । ऐसा उपदेश करिती कांहीं । बधिर व्हावें त्याचे ठायीं । दुष्ट वचन वाक्य तें ॥१॥
जयाचे राहिलें मानसीं । तें चि पावले तयासी । चांचपडतां मेलीं पिरीं । भलतैसीं वाचाळें ॥ध्रु॥
नवविधीचा निषेध । जेणें मुखें करिती वाद । जन्मा आले निंद्य । शूकरयाती संसारा ॥२॥
काय सांगों वेळोवेळीं । आठव नाहीं चांडाळा । नामासाठीं बाळा । क्षीरसागरीं कोंडिलें ॥३॥
आपुलिया नामासाठीं । लागे शंखासुरापाठीं । फोडोनियां पोटीं । वेद चारी काढिले ॥४॥
जर्गीं प्रसिध्द हे बोली । नामें गणिका तारिली । आणिकें ही उध्दरिलीं । पातकी महादोषी ॥५॥
जे हे पवाडे गर्जती । नाम प्रल्हादाचा चित्तीं । जळतां बुडतां घातीं । राखे हातीं विषाचे ॥६॥
काय सांगों ऐशीं किती । तुका ह्मणे नामख्याती । नरकाप्रती जाती । निषेधिती तीं एके ॥७॥

किती या काळाचा सोसावा वळसा । लागला सरिसा पाठोवार्ती ॥१॥
लक्ष चौऱ्याशीची करा सोडवण । रिघा या शरण पांडुरंगा ॥ध्रु॥
उपजल्या पिंडा मरण सांगातें । मरतें उपजतें सर्वे चि तें ॥२॥
तुका ह्मणे माळ गुंतली राहाटीं । गाड्याची सुटी फुटलिया ॥३॥

गासी तरि एक विठ्ठल चि गाई । नाहीं तरि ठायीं राहें उगा ॥१॥
अद्वैतीं तों नाहीं बोलाचें कारण । जाणीवेचा श्रम करिसी वांयां ॥२॥
तुका ह्मणे किती करावी फजिती । लाज नाहीं नीतिं निलाजिरा ॥३॥

जयाचिये वाचे नये हा विठ्ठल । त्याचे मज बोल नावडती ॥१॥
शत्रु तो म्यां केला न ह्मणें आपुला । जो विन्मुख विठ्ठला सर्वभावे ॥२॥
जयासी नावडे विठोबाचें नाम । तो जाणा अधम तुका ह्मणे ॥३॥

आह्मांसी तों नाहीं आणीक प्रमाण । नामासी कारण विठोबाच्या ॥१॥

घालूनियां कास करितो कैवाड । वागों नेदीं आड कळिकाळासी ॥१॥
अबध्द वांकडें जैशातैशा परी । वाचे हरि हरि उच्चारारवें ॥२॥
तुका ह्मणे आह्मां सांपडलें निज । सकळां हें बीज पुराणांचें ॥३॥

जीव तो चि देव भोजन ते भक्ति । मरण तेचि मुक्ति पापांडयाची ॥१॥
पिंडाच्या पोषकी नागविलें जन । लटिकें पुराण केलें वेद ॥२॥
मना आला तैसा करिती विचार । ह्मणती संसार नाही पुन्हा ॥३॥
तुका ह्मणे पाठीं उडती यमदंड । पापपुण्य लंड न विचारी ॥४॥

भक्तांचा महिमा भक्त चिं जाणती । दुर्लभ या गति आणिकांसी ॥१॥
जाणोनि नेणते जाले तेणें सुखें । नो बोलोनि मुखें बोलताती ॥२॥
अभेदूनि भेद राखियेला अंगीं । वाढावया जर्गी प्रेमसुख ॥३॥
टाळ घोष कथा प्रेमाचा सुकाळ । मूढ लोकपाळ तरावया ॥४॥
तुका ह्मणे हें तों आहे तयां ठावें । जिहीं एक्या भावें जाणीतलें ॥५॥

आशा तृष्णा माया अपमानाचें बीज । नासिलिया पूज्य होईजेतें ॥१॥
अधीरासी नाहीं चालों जातां मान । दुर्लभ दुरुषण धीर त्याचें ॥२॥
तुका ह्मणे नाहीं आणिकांसी बोल । वांयां जाय मोल बुध्दीपार्शी ॥३॥

चिंतनें सरे तो धन्य काळ । सकळ मंगळ मंगळांचें ॥१॥
संसारसिंधु नाहीं हरिदासा । गर्भवास कैसा नेणती ते ॥२॥
जनवन ऐसें कृपेच्या सागरें । दाटला आभारें पांडुरंग ॥३॥
तुका ह्मणे देवा भक्तांचे बंधन । दाखविलें भिन्न परी एक ॥४॥

मोक्षाचें आह्मांसी नाहीं अवघड । तो असे उघाड गांठोळीस ॥१॥
भक्तीचे सोहळे होतील जीवासी । नवल तेविशीं पुरवितां ॥२॥
ज्याचें त्यासी देणें कोण तें उचित । मानूनियां हित घेतों सुख ॥३॥
तुका ह्मणे सुखें देई संवसार । आवडीसी थार करीं माझे ॥४॥
॥॥

चिंतनासी न लगे वेळ । सर्व काळ करावें ॥१॥
सदा वाचे नारायण । तें वदन मंगळ ॥२॥

पढिये सर्वोत्तमा भाव । येथें वाव पसारा ॥२॥
ऐसें उपदेशी तुका । अवघ्या लोकां सकळां ॥३॥

अंतराय पडे गोविंदीं अंतर । जो जो घ्यावा भार तो चि बाधी ॥१॥
बैसलिये ठायीं आठवीन पाय । पाहीन तो ठाय तुझा देवा ॥ध्रु॥
अखंड तें खंडे संकल्पीं विकल्प । मनोजन्य पाप रज्जुसर्प ॥२॥
तुका ह्याणे विश्वीं विश्वंभर वसे । राहों ऐसे दशे सुखरूप ॥३॥

एकाचिया घाटया टोके । एक फिके उपचार ॥१॥
ऐसी सवे गोवळिया । भाव तया पढियंता ॥ध्रु॥
एकाचेथें उच्छिष्ट खाय । एका जाय ठकोणि ॥२॥
तुका ह्याणे सोपें । बहु रूपें अनंत ॥३॥

कोठें नाही अधिकार । गेले नर वांयां ते ॥१॥
एका हें सोपें वर्म । न लगे श्रम चिंतना ॥ध्रु॥
मृत्याचिये अंगीं छाये । उपाये चि खुंटतां ॥२॥
तुका म्हणे अवघे जन । येथें मन असों द्या ॥३॥

ज्याणें ज्याणें जैसैं ध्यावें । तैसैं व्हावें कृपाळें ॥१॥
सगुणनिर्गुणांचा ठाव । विटे पाव धरियेले ॥ध्रु॥
अवघें साकरेचें अंग । नये व्यंग निवडितां ॥२॥
तुका ह्याणे जें जें करी । तें तें हरी भोगिता ॥३॥

आचरती कर्म । तेथें काळें कर्मधर्म ॥१॥
खेळे गोवळियांसर्वे । करिती तें त्यांचें साहावें ॥ध्रु॥
यज्ञमुखें घांस । मंत्रपूजेसी उदास ॥२॥
तुका ह्याणे चोरी । योगियां ही सर्वे करी ॥३॥

नामाचे पवाडे बोलती पुराणें । होऊनि कीर्तन तो चि ठेला ॥१॥
आदिनाथा कंठीं आगळा हा मंत्र । आवडीचें स्तोत्र सदा घोकी ॥ध्रु॥
आगळें हे सार उत्तमा उत्तम । ब्रह्मकर्मा नाम एक तुझें ॥२॥
तिहीं त्रिभुवर्नीं गमन नारदा । हातीं विणा सदा नाम मुखीं ॥३॥

परिक्षिती मृत्यु सातां दिवसांचा । मुक्त जाला वाचा उच्चारितां ॥४॥
कोळियाची कीर्ति वाढली गहन । केलें रामायण रामा आधीं ॥५॥
सगुण निर्गुण तुज ह्याने वेद । तुका ह्याने भेद नाहीं नांवा ॥६॥

भूतदयापरत्वे जया तया परी । संत नमस्कारीं सर्वभावें ॥१॥
शिकल्या बोलाचा धरीसील ताठा । तरी जासी वाटा यमपंथें ॥ध्रु॥
हिरा परिस मोहरा आणीक पाषाण । नव्हे परी जन संतां तैसी ॥२॥
सरितां वाहाळां गंगे सागरा समान । लेखी तयाहून अधम नाहीं ॥३॥
आणीक अमुप होती तारांगणें । रविशशिमानें लेखूं नये ॥४॥
तुका ह्याने नाहीं नरमता अंगी । नव्हे तें फिरंगी कठिण लोह ॥५॥

आणीक कांहीं मज नावडे मात । एक पंढरिनाथ वांचुनिया ॥१॥
त्याची च कथा आवडे कीर्तन । तें मज श्रवणें गोड लागे ॥२॥
तुका ह्याने संत ह्याणोत भलतें । विठ्ठलापरतें न मनी कांहीं ॥३॥

ठेवा जाणीव गुंडून । येथें भाव चि प्रमाण ॥१॥
एका अनुसरल्या काज । अवघें जाणें पंढरिराज ॥ध्रु॥
तर्कवितर्कासी वाव न लागे सायासीं ॥२॥
तुका ह्याने भावेंविण । अवघा बोलती तो सीण ॥३॥

येथें दुसरी न सरे आटी । देवा भेटी जावया ॥१॥
तो चि ध्यावा एका चित्तें । करुनि रितें कळिवर ॥ध्रु॥
षडउर्मी हृदयांत । यांचा अंत पुरवूनि ॥२॥
तुका ह्याने खुंटे आस । तेथें वास करी तो ॥३॥

मुक्त तो आशंका नाहीं जया अंगीं । बध्द मोहोसंगीं लज्जा चिंता ॥१॥
सुख पावे शांती धरुनि एकांत । दुःखी तो लोकांत दंभ करी ॥२॥
तुका ह्याने लागे थोडा च विचार । परी हे प्रकार नागविती ॥३॥

कानीं धरी बोल बहुतांचीं मते । चाट त्यापरतें आणीक नाहीं ॥१॥
पावेल गौरव वोढाळाचे परी । दंड पाठीवरी यमदूतां ॥ध्रु॥
शब्दज्ञानी एक आपुल्याला मते । सांगती वेदांत भिन्नभावें ॥२॥

तुका ह्यणे एक भाव न धरिती । पडिली हे माती त्यांचे तोंडीं ॥३॥

देवा ऐकें हे विनंती । मज नको रे हे मुक्ति । तया इच्छा गति । हें चि सुख आगळें ॥१॥
या वैष्णवांचे घरीं । प्रेमसुख इच्छा करी । रिधिसिध्दी द्वारीं । कर जोडूनि उभ्या ॥ध्रु॥
नको वैकुंठीचा वास । असे तया सुखा नास । अद्भुत हा रस । कथाकाळीं नामाचा ॥२॥
तुझ्या नामाचा महिमा । तुज न कळे रे मेघशामा । तुका ह्यणे आह्वां । जन्म गोड यासार्तीं ॥३॥

न पूजीं आणिकां देवां न करीं त्यांची सेवा । न मनीं या केशवाविण दुर्जे ॥१॥
काय उणें जालें मज तयापार्यीं । तें मी मागों काई कवणासी ॥ध्रु॥
आणिकाची कीर्ती नाइकें न बोलें । चाड या विठ्ठलेंविण नाहीं ॥२॥
न पाहें लोचनीं श्रीमुखावांचूनि । पंढरी सांडूनि न वजें कोठें ॥३॥
न करीं कांहीं आस मुक्तीचे सायास । न भें संसारास येतां जातां ॥४॥
तुका म्हणे कांहीं व्हावें ऐसें जीवा । नाहीं या केशवाविण दुर्जे ॥५॥

नव्हे खळवादी मता च पुरता । सत्याची हे सत्ता उपदेश ॥१॥
साक्षत्वेसी मना आणावीं उत्तरे । परिपाकीं खरें खोटें कळे ॥ध्रु॥
नव्हे एकदेशी शब्द हा उखता । ब्रह्मांडापुरता घेईल त्यासी ॥२॥
तुका विनवणी करी जाणतियां । बहुमर्ते वायां श्रमों नये ॥३॥

या चि नांवें दोष । राहे अंतरीं किल्मिष ॥१॥
मना अंगीं पुण्य पाप । शुभ उत्तम संकल्प ॥ध्रु॥
बिजाऐसीं फळें । उत्तम कां अमंगळें ॥२॥
तुका ह्यणे चित्त । शुध्द करावें हे नित ॥३॥

कुशळ वक्ता नव्हे जाणीव श्रोता । राहे भाव चित्ता धरुनियां ॥१॥
धन्य तो जर्गी धन्य तो जर्गी । ब्रह्म तया अंगीं वसतसे ॥ध्रु॥
न धोवी तोंड न करी अंघोळी । जपे सदाकाळीं रामराम ॥२॥
जप तप ध्यान नेणे याग युक्ती । कृपाळु जो भूतीं दयावंत ॥३॥
तुका ह्यणे होय जाणोनि नेणता । आवडे अनंता जीवाहूनि ॥४॥

काळाचिया सत्ता ते नाहीं घटिका । पंढरीनायका आठवितां ॥१॥
सदाकाळ गणना करी आयुष्याची । कथेचे वेळेची आज्ञा नाहीं ॥ध्रु॥

याकारणें माझ्या विठोबाची कीर्ति । आहे हे त्रिजगतीं थोर वाट ॥२॥
तुका ह्याने जन्मा आलियाचें फळ । स्मरावा गोपाळ तें चि खरें ॥३॥

घरोघरीं बहु जाले कवि । नेणे प्रसादाची चवी ॥१॥
लंडा भूषणांची चाड । पुढें न विचारी नाड ॥२॥
काढावें आइतें । तें चि जोडावें स्वहितें ॥२॥
तुका ह्याने कळे । परि होताती अंधळे ॥३॥

नये पाहों मुख मात्रागमन्याचें । तैसें अभक्ताचें गुरुपुत्रा ॥१॥
ह्याणऊनि बरें धरितां एकांत । तेणें नव्हे घात भजनासी ॥२॥
नये होऊं कदा निंदकाची भेटी । जया द्वैत पोटीं चांडाळाच्या ॥२॥
तुका ह्याने नका बोलों त्यासी गोष्टी । जयाचिये दृष्टी पाप वाढे ॥३॥

कथा करोनिया द्रव्य घेती देती । तयां अधोगति नरकवास ॥१॥
स्वरव कुंभपाक भोगिती यातना । नये नारायणा करुणा त्यांची ॥२॥
असिखड्गधारा छेदिती सर्वांग । तप्तभूमी अंग लोळविती ॥२॥
तुका ह्याने तया नरक न चुकती । सांपडले हार्तीं यमाचिया ॥३॥

नाइकावे कानीं तयाचे ते बोल । भक्तीविण फोल ज्ञान सांगे ॥१॥
वाखाणी अद्वैत भक्तिभावेंविण । दुःख पावे सीण श्रोता वक्ता ॥२॥
अहं ब्रह्म ह्याणोनि पाळित पिंडा । नो बोलावें भांडा तया सर्वें ॥२॥
वेदबाहय लंड बोले जो पाषांड । त्याचें काळें तोंड संतांमध्ये ॥३॥
तुका ह्याने खंडी देवभक्तपण । वरिष्ठ त्याहूनि श्वपच तो ॥४॥

वेदविहित तुह्मी आइका हो कर्म । बोलतो तीं वर्म संतांपुढे ॥१॥
चारी वर्ण जाले एकाचिये अंगीं । पापपुण्य भागीं विभागिलें ॥२॥
प्रथम पाउलीं पावविला पंथ । आदि मध्य अंत भेद नाही ॥२॥
आंबे बोरी वड बाभुळा चंदन । गुणागुणें भिन्न अग्नि एक ॥३॥
तुका ह्याने मन उन्मन जो होय । तोंवरि हे सोय विधि पाळीं ॥४॥

तीर्थांचे मूळ व्रतांचें फळ । ब्रह्म तें केवळ पंढरिये ॥१॥
तें आह्मीं देखिलें आपुल्या नयनीं । फिटलीं पारणीं डोळियांचीं ॥२॥

जीवांचें जीवन सुखाचें सेजार । उभें कटीं कर ठेवूनियां ॥२॥
जनाचा जनिता कृपेचा सागर । दीनां लोभापार दुष्टां काळ ॥३॥
सुरवरां चिंतनीं मुनिवरां ध्यानीं । आकार निर्गुणीं तें चि असे ॥४॥
तुका ह्याने नाहीं श्रुती आतुडलें । आह्यां सांपडलें गीती गातां ॥५॥

माझे मनोरथ पावले सिध्दी । तईं पार्यीं बुद्धि स्थिरावली ॥१॥
समाधान जीव राहिला निश्चळ । गेली हळहळ स्मरण हें ॥ध्रु॥
त्रिविध तापाचें जालेंसे दहन । सुखावलें मन प्रेमसुखें ॥२॥
महालाभ वाचे वसे पांडुरंग । अंगोअंगीं संग अखंडित ॥३॥
जीवनाचा जाला ओलावा अंतरीं । विश्व विश्वंभरीं सामावलें ॥४॥
तुका ह्याने माप भरी आलें सिगे । धारबोळ गंगे पूर वाहे ॥५॥

कृपेचें उत्तर देवाचा प्रसाद । आनंदीं आनंद वाढवावा ॥१॥
बहुतांच्या भाग्यें लागलें जाहाज । येथें आतां काज लवलाहें ॥ध्रु॥
अलभ्य तें आलें दारावरी फुका । येथें आता चुका न पाहिजे ॥२॥
तुका ह्याने जिह्वाश्रवणाच्या द्वारें । माप भरा वरें सिगेवरि ॥३॥

पापपुण्यसुखदुःखाचीं मंडळें । एक एकाबळें वाव घेती ॥१॥
कवतुक डोळां पाहिलें सकळ । नाचवितो काळ जीवांसी तो ॥ध्रु॥
स्वर्गाच्या भोगें सरतां नरक । मार्गे पुढें एक एक दोन्ही ॥२॥
तुका ह्याने भय उपजलें मना । घेई नारायणा कडिये मज ॥३॥

वचना फिरती अधम जन । नारायण तो नव्हे ॥१॥
केला आतां अंगीकार । न मनी भार समर्थ ॥ध्रु॥
संसाराचा नाहीं पांग । देव सांग सकळ ॥२॥
तुका ह्याने कीर्त वाणूं । मध्यें नाणूं संकल्प ॥३॥

कथा करोनियां मोल ज्यापें घेती । ते ही दोघे जाती नरकामध्यें ॥१॥
ब्रह्म पूर्ण करा ब्रह्म पूर्ण करा । अखंड स्मरा रामराम ॥ध्रु॥
मधुरवाणीच्या नका पडों भरी । जाल यमपुरी भोगावया ॥२॥
तुका ह्याने करीं ब्रह्मांड ठेंगणें । हात पसरी जिणें धिग त्याचें ॥३॥

गोड नांवे क्षीर । परी साकरेचा धीर ॥१॥
तैसें जाणा ब्रह्मज्ञान । बापुडे तें भक्तीविण ॥ध्रु॥
रुची नेदी अन्न । ज्यांत नसतां लवण ॥२॥
अंधळ्याचे श्रम । शिकविल्याचें चि नाम ॥३॥
तुका ह्मणे तारा । नाव तंबुऱ्याच्या सारा ॥४॥

नम्र जाला भूतां । तेणें कोंडिलें अनंता ॥१॥
हें चि शूरत्वाचे अंग । हरी आणिला श्रीरंग ॥ध्रु॥
अवघा जाला पण । लवण सकळां कारण ॥२॥
तुका ह्मणे पाणी । पाताळ तें परी खणी ॥३॥

आपुल्या महिमानें । धातु परिसें केलें सोनें ॥१॥
तैसें न मनीं माझे आतां । गुणदोष पंढरिनाथा ॥ध्रु॥
गांवाखालील वाहाळ । गंगा न मनी अमंगळ ॥२॥
तुका ह्मणे माती । केली कस्तुरीनें सरती ॥३॥

आशाबध्द वक्ता । भय श्रोतयाच्या चित्ता ॥१॥
गातो तें चि नाहीं ठावें । तोंड वासी कांहीं द्यावें ॥ध्रु॥
जालें लोभाचें मांजर । भीक मागे दारोदार ॥२॥
तुका ह्मणे गोणी । माप आणि रितीं दोन्ही ॥३॥

तक्र शिष्या मान । दुग्धा ह्मणे नारायण ॥१॥
ऐशीं ज्ञानाचीं डोबडे । आशा विटंबिलीं मूढें ॥ध्रु॥
उपदेश तो जगा । आपण सोंवळा इतका मांगा ॥२॥
रसनाशिश्नाचे अंकित । तुका ह्मणे वरदळ स्पित ॥३॥

ब्रह्मचारी धर्म घोकावें अक्षर । आश्रमीं विचार षट्कर्मे ॥१॥
वानप्रस्थ तरी संयोगीं वियोग । संन्यास तो त्याग संकल्पाचा ॥ध्रु॥
परमहंस तरी जाणे सहज वर्म । तेथें याती धर्म कुळ नाहीं ॥२॥
बोले वर्म जो चाले याविरहित । तो जाणा पतित श्रुति बोले ॥३॥
तुका ह्मणे कांहीं नाहीं नेमाविण । मोकळा तो सीण दुःख पावे ॥४॥

आह्मी क्षेत्रीचे संन्यासी । देहभरित हृषीकेशी । नाही केली ऐशी । आशाकामबोहरी ॥१॥
आलें अयाचित अंगा । सहज तें आह्मां भागा । दाता पांडुरंगा । ऐसा करितां निश्चिंती ॥ध्रु॥
दंड धरिला दंडायमान । मुळीं मुंडिलें मुंडण । बंदी बंद कौपीन । बहिरवास औठडें ॥२॥
काळें साधियेला काळ । मन करुनि निश्चळ । लौकिकीं विटाळ । धरुनि असों ऐकांत ॥३॥
कार्यकारणाची चाली । वाचावाचत्वे नेमिली । एका नेमें चाली । स्वरूपीं च राहाणें ॥४॥
नव्हे वेषधारी । तुका आहाच वरवरी । आहे तैसीं बरीं । खंडें निवडितों वेदांची ॥५॥

निर्वाहापुरतें अन्न आच्छादन । आश्रमासी स्थान कोंपी गुहा ॥१॥
कोठें ही चित्तासी नसावें बंधन । हृदयीं नारायण सांटवावा ॥ध्रु॥
नये बोलों फार बैसों जनामधीं । सावधान बुध्दी इंद्रियें दमी ॥२॥
तुका ह्मणे घडी घडीनें साधावी । त्रिगुणांची गोवी उगवूनि ॥३॥

जैसीं तैसीं तरी । शरणागतें तुझीं हरी ॥१॥
आतां न पाहिजे केलें । ब्रीद लटिकें आपुलें ॥ध्रु॥
शुध्द नाही चित्त । परी ह्मणवितों भक्त ॥२॥
मज कोण पुसे रंका । नाम सांगे तुझें तुका ॥३॥

नाशवंत देह नासेल हा जाणा । कां रे उच्चाराना वाचे नाम ॥१॥
नामें चि तारिले कोटयान हे कोटी । नामें हे वैकुंठी बैसविले ॥ध्रु॥
नामापरतें सार नाही त्रिभुवनीं । तें कां तुह्मी मनीं आठवाना ॥२॥
तुका ह्मणे नाम वेदांसी आगळें । तें दिलें गोपाळें फुकासाठीं ॥३॥

आळवितां बाळें । मातेतें सुख आगळें ॥१॥
द्यावें आवडी भातुकें । पाहे निवे कवतुकें ॥ध्रु॥
लेववूनि अळंकार । दृष्टी करावी सादर ॥२॥
आपुलिये पर्दी । बैसवूनि कोडें वंदी ॥३॥
नेदी लागों दिठी । उचलोनि लावी कंठीं ॥४॥
तुका ह्मणे लाभा । वारी घ्या वो पद्मनाभा ॥५॥

तप तीर्थ दान व्रत आचरण । गातां हरिगुण वारूं नये ॥१॥
कोटि कुळें त्याचीं वाटुली पाहाती । त्या तया घडती ब्रह्महत्या ॥ध्रु॥
आपुलिया पापें न सुटे सायासें । कोणा काळें ऐसें निस्तरेल ॥२॥

व्हावें साहय तया न घलावें भय । फुकासाठीं पाहे लाभ घात ॥३॥
तुका ह्मणे हित माना या वचना ॥सुख दुःख जाणा साधे फुका ॥४॥

देवासाठीं जाणा तयासी च आटी । असेल ज्या गांठीं पुण्यराशी ॥१॥
निर्बळा पाठवी बलें वाराणसी । मेला आला त्यासी अर्ध पुण्य ॥ध्रु॥
कथें निद्राभंग करावा भोजनीं । तया सुखा धणी पार नाहीं ॥२॥
यागीं रीण घ्यावें द्यावें सुख लाहीं । बुडतां चिंता नाहीं उभयतां ॥३॥
तुका ह्मणे वर्म जाणोनि करावें । एक न घलावें एकावरी ॥४॥

अग्नीमाजी पडे धातु । लीन होउनि राहे अतु । होय शुध्द न पवे घातु । पटतंतुप्रमाण ॥१॥
बाह्यरंगाचें कारण । मिथ्या अवघें चि भाषण । गर्व ताठा हें अज्ञान । मरण सर्वें वाहातसे ॥ध्रु॥
पुरें मातलिया नदी । लव्हा नांदे जीवनसंधी । वृक्ष उन्मळोनि भेदी । परि तो कधीं भंगेना ॥२॥
हस्ती परदळ तें भंगी । तया पायीं न मरे मुंगी । कोण जाय संगी । पाणोवाणी तयेच्या ॥३॥
पिटितां घणें वरि सैरा । तया पोटीं राहे हिरा । तैशा काय तगती गारा । तया थोरा होऊनि ॥४॥
लीन दीन हें चि सार । भव उतरावया पार । बुडे माथां भार । तुका ह्मणें वाहोनि ॥५॥

आह्मी वीर जुंझार । करूं जमदाढे मार । तापटिले भार । मोड जाला दोषांचा ॥१॥
जाला हाहाकार । आले हांकीत जुंझार । शंखचक्रांचे शृंगार । कंठीं हार तुळसीचे ॥ध्रु॥
रामनामांकित बाण । गोपी लाविला चंदन । झळकती निशाणें । गरुडटके पताका ॥२॥
तुका ह्मणे काळ । जालों जिंकोनि निश्चळ । पावला सकळ । भोग आह्मां आमचा ॥३॥

आशाबध्द तो जगाचा दास । पूज्य तो उदास सर्वजना ॥१॥
आहे तें अधीन आपुले हातीं । आणिकां ठेविती काय बोल ॥ध्रु॥
जाणतिया पाठीं लागला उपाध । नेणता तो सिध्द भोजनासी ॥२॥
तुका ह्मणे भय बांधलें गांठीं । चोर लागे पाठी दुम तया ॥३॥

आणिकांसी तारी ऐसा नाहीं कोणी । धड तें नासोनि भलता टाकी ॥१॥
सोनें शुध्द होतें अविट तें घरीं । नासिलें सोनारीं अळंकारीं ॥ध्रु॥
ओल शुध्द काळी काळें जिरें बीज । कैचें लागे निज हाता तेथें ॥२॥
एक गहू करिती अनेक प्रकार । सांजा दिवसीं क्षीर घुगरिया ॥३॥
तुका ह्मणे विषा रुचि एका हातीं । पाधानी नासिती नवनीत ॥४॥

वाटे या जनाचें थोर बा आश्चर्य । न करिती विचार कां हिताचा ॥१॥
कोण दम ऐसा आहे यांचे पोटीं । येईल शेवटीं कोण कामा ॥ध्रु.॥
काय मानुनियां राहिले निश्चिंती । काय जाब देती यमदूतां ॥२॥
कां हीं विसरलीं मरण बापुडीं । काय यांसी गोडी लागलीसे ॥३॥
काय हातीं नाहीं करील तयासी ॥ काय जालें यांसी काय जाणों ॥४॥
कां हीं नाठविती देवकीनंदना । सुटाया बंधनापासूनियां ॥५॥
काय मोल यासी लागे धन वित्त । कां हें यांचें चित्त घेत नाहीं ॥६॥
तुका ह्मणे कां हीं भोगितील खाणी ॥ कां त्या चक्रपाणी विसरलीं ॥७॥

काय एकां जालें तें कां नाहीं ठावें । काय हें सांगावें काय ह्मूण ॥१॥
देखतील डोळां ऐकती कानीं । बोलिलें पुराणीं तें ही ठावें ॥ध्रु.॥
काय हें शरीर साच कीं जाणार । सकळ विचार जाणती हा ॥२॥
कां हें कळों नये आपुलें आपणा । बाळत्व तारुण्य वृद्धदशा ॥३॥
कां हें आवडलें प्रियापुत्रधन । काय कामा कोण कोणा आलें ॥४॥
कां हें जन्म वायां घातलें उत्तम । कां हे रामराम न ह्मणती ॥५॥
काय भुली यांसी पडली जाणतां । देखती मरतां आणिकांसी ॥६॥
काय करिती हे बांधलिया काळें । तुका ह्मणे बळें वज्रपार्शी ॥७॥

जुंझार ते एक विष्णुदास जर्गी । पापपुण्य अंगीं नातळे त्यां ॥१॥
गोविंद आसनीं गोविंद शयनीं । गोविंद त्यां मनीं बैसलासे ॥ध्रु.॥
ऊर्ध्व पुंड भाळीं कंठीं शोभे माळी । कांपिजे कळिकाळ तया भेणें ॥२॥
तुका ह्मणे शंखचक्रांचे शृंगार । नामामृतसार मुखामाजी ॥३॥

जेणें नाहीं केलें आपुलें स्वहित । पुढिलांचा घात इच्छीतसे ॥१॥
संचितासी जाय मिळोनियां खोडी । पतनाचे ओंडीवरी हांव ॥ध्रु.॥
बांधलें गांठी तें लागलें भोगावें । ऐसियासी देवें काय कीजे ॥२॥
तुका ह्मणे जया गांवां जाणे जया । पुसोनियां तया वाट चाले ॥३॥

मानी भक्तांचे उपकार । रुणीया ह्मणवी निरंतर । केला निर्गुणीं आकार । कीर्त मुखें वर्णितां ॥१॥
ह्मणोनि जया जे वासना ॥ ते पुरवितो पंढरिराणा । जाला भक्तांचा आंदणा । ते उपकार फेडावया ॥ध्रु.॥
अंबळधीकारणें । जन्म घेतले नारायणें । एवढें भक्तीचे लहणें । दास्य करी हा दासाचें ॥२॥
ह्मणियें करितां शंका न धरी । रक्षपाळ बळिच्या द्वारीं । भक्तीचा आभारी । रीग न पुरे जावया ॥३॥
अर्जुनाचे रथवारु । ते वागवी सर्वेश्वरु । एवढे भक्तीचे उपकारु । मार्गे मार्गे हिंडतसे ॥४॥

पुंडलिकाचे द्वारी । सम पाउलीं विटेवरी । न वजे कट करीं । धरुनि तेथें राहिला ॥५॥
भावभक्तीचा अंकित । नाम साजे दिनानाथ । ह्यणोनि राहिला निवांत । तुका चरण धरोनि ॥६॥

सांगों जाणती शकुन । भूत भविष्य वर्तमान ॥१॥
त्यांचा आह्मांसी कंटाळा । पाहों नावडती डोळां ॥ध्रु॥
रिधिसिध्दींचे साधक । वाचासिध्द होती एक ॥२॥
तुका ह्यणे जाती । पुण्यक्षयें अधोगती ॥३॥

ठाकलोंसें द्वारीं । उभें याचक भीकारी ॥१॥
मज भीक कांहीं देवा । प्रेमभातुके पाठवा ॥ध्रु॥
याचकाचा भार । नये घेऊं येरझार ॥२॥
तुका ह्यणे दान । सेवा घेतल्यावांचून ॥३॥

सदाशिवावर अभंग ॥ ॥

काय धर्म नीत । तुह्मां शिकवावें हित ॥१॥
अवघें रचियेलें हेळा । लीळा ब्रह्मांड सकळा ॥ध्रु॥
नाम महादेव । येथें निवडला भाव ॥२॥
तुका ह्यणे वेळे । माझें तुह्मां कां न कळे ॥३॥

भांडावें तें गोड । पुरे सकळ ही कोड ॥१॥
ऐसा घरींचा या मोळा । ठावा निकटां जवळां ॥ध्रु॥
हाक देतां दारीं । येती जवळी सामोरीं ॥२॥
तुका ह्यणे शिवें । मागितलें हातीं द्यावें ॥३॥
॥२॥

ऐसें कां जालें तें मज ही न कळे । कीर्तनाचे रळेपळे जर्गी ॥१॥
कैसें तुह्मां देवा वाटतसे बरें । संतांचीं उत्तरे लाजविलीं ॥ध्रु॥
भाविकां कंटक करिताती पीडा । हा तंव रोकडा अनुभव ॥२॥
तुका ह्यणे नाम निर्वाणीचा बाण । याचा अभिमान नाही तुह्मां ॥३॥

तुह्मी बैसलेती निर्गुणाचे खोळे । आह्मां कां हे डोळे कान दिले ॥१॥
नाइकवे तुझी अर्पकीत्ति देवा । अव्हेरली सेवा न देखवे ॥ध्रु॥

आपुले पोटीं तों राखियेला वाव । आह्मांसी कां भाव अल्प दिला ॥२॥
तुका ह्मणे दुःखी असें हें कळों द्या । पुढिलिया धंद्या मन नेघे ॥३॥

सोंगे छंदें कांहीं । देव जोडे ऐसें नाहीं ॥१॥
सारा अवघें गाबाळ । डोळ्या आडील पडळ ॥ध्रु॥
शुध्द भावाविण । जो जो केला तो तो सीण ॥२॥
तुका ह्मणे कळे । परि होताती अंधळे ॥३॥

अवर्घीं भूतें साम्या आलीं । देखिलीं म्यां कैं होतीं ॥१॥
विश्वास तो खरा मग । पांडुरंगकृपेचा ॥ध्रु॥
माझी कोणी न धरो शंका । हो कां लोकां निर्द्वंद्व ॥२॥
तुका ह्मणे जें जें भेटे । तें तें वाटे मी ऐसें ॥३॥

सत्यसंकल्पाचा दाता नारायण । सर्व करी पूर्ण मनोरथ ॥१॥
येथें अळंकार शोभती सकळ । भावबळें फळ इच्छेचेंतें ॥ध्रु॥
अंतरीचें बीज जाणे कळवळा । व्यापक सकळां ब्रह्मांडाचा ॥२॥
तुका ह्मणे नाहीं चालत तांतडी । प्राप्तकाळघडी आल्याविण ॥३॥

काय वाणूं आतां न पुरे हे वाणी । मस्तक चरणीं ठेवीतसें ॥१॥
थोरीव सांडिली आपुली परिसें । नेणे सिवों कैसें लोखंडासी ॥ध्रु॥
जगाच्या कल्याणा संतांच्या विभूति । देह कष्टविती उपकारें ॥२॥
भूतांची दया हे भांडवल संतां । आपुली ममता नाहीं देहीं ॥३॥
तुका ह्मणे सुख पराविया सुखें । अमृत हें मुखें स्रवतसे ॥४॥

जन्मा आलों त्याचें । आजि फळ जालें साचें ॥१॥
तुझी सांभाळिलों संतीं । भय निवारली खंती ॥ध्रु॥
कृत्याकृत्य जालों । इच्छा केली ते पावलों ॥२॥
तुका ह्मणे काळ । आतां करूं न शके बळ ॥३॥

काय पुण्यराशी । गेल्या भेदूनि आकाशीं ॥१॥
तुझी जालेति कृपाळ । माझा केला जी सांभाळ ॥ध्रु॥
काय वोळलें संचित । ऐसें नेणें अगणित ॥२॥

तुका ह्यणे नेणें । काय केलें नारायणें ॥३॥

असें येथींचिया दिनें । भाग्यहीन सकळां ॥१॥
भांडवल एवढें गांठी । नाम कंठीं धरियेलें ॥ध्रु॥
आणिक तें दुर्जे कांहीं । मज नाही यावरी ॥२॥
तुका ह्यणे केली कोणें । एवढा नेणें लौकिक ॥३॥

गायें नाचें वार्यें टाळी । साधन कळी उत्तम हें ॥१॥
काय जाणों तरले किती । नाव ऐती या बैसा ॥ध्रु॥
सायासाचें नाही काम । घेतां नाम विठोबाचें ॥२॥
तुका ह्यणे निर्वाणीचें । शस्त्र साचें हें एक ॥३॥

सर्वकाळ माझे चित्तीं । हे चि खंती राहिली ॥१॥
बैसलें तें रूप डोळां । वेळोवेळां आठवे ॥ध्रु॥
वेव्हाराची सरली मात । अखंडित अनुसंधान ॥२॥
तुका ह्यणे वेध जाला । अंगा आला श्रीरंग ॥३॥

जैसें दावी तैसा राहे । तरि कां देव दुरी आहे ॥१॥
दुःख पावायाचें मूळ । रहनी ठाव नाहीं ताळ ॥ध्रु॥
माळामुद्रांवरी । कैचा सोंगें जोडे हरि ॥२॥
तुका ह्यणे देखें । ऐसे परीचीं बहुतेकें ॥३॥

अवघा तो शकुन । हृदयीं देवाचे चरण ॥१॥
येथें नसतां वियोग । लाभा उणें काय मग ॥ध्रु॥
संग हरिच्या नामाचा । शुचिर्भूत सदा वाचा ॥२॥
तुका ह्यणे हरिच्या दासां । शुभकाळ अवघ्या दिशा ॥३॥

ब्रह्मरुपाचीं कर्मे ब्रह्मरूप । विरहित संकल्प होती जाती ॥१॥
ठेविलिया दिसे रंगाऐसी शिळा । उपाधि निराळा स्फटिक मणि ॥ध्रु॥
नानाभाषामतें आळविती बाळा । प्रबोध तो मूळा जननीठायीं ॥२॥
तुका ह्यणे माझे नमन जाणतियां । लागतसें पायां वेळोवेळां ॥३॥

नाहीं सुगंधाची लागती लावणी । लावावी ते मनीं शुध्द होतां ॥१॥
वाच्या हातीं माप चाले सज्जनाचें । कीर्ति मुख त्याचें नारायण ॥ध्रु.॥
प्रभा आणि रवि काय असे आन । उदयीं तंव जन सकळ साक्षी ॥२॥
तुका ह्याने बरा सत्याचा सायास । नवनीता नाश नाही पुन्हा ॥३॥

तीर्थाटणें एकें तपें हुंवरती । नाथिले धरिती अभिमान ॥१॥
तैसे विष्णुदास नव्हती साबडे । एकाचिया पडे पायां एक ॥ध्रु.॥
अक्षरें आणिती अंगासी जाणीव । इच्छा ते गौरव पूज्य व्हावें ॥२॥
तुका ह्याने विधिनिषधाचे डोहीं । पडिले त्यां नाही देव कधीं ॥३॥

पटे ढाळूं आह्मी विष्णुदास जर्गी । लागों नेदूं अंगीं पापपुण्य ॥१॥
निर्भर अंतरीं सदा सर्वकाळ । घेतला सकळ भार देवें ॥ध्रु.॥
बळिवंत जेणें रचिलें सकळ । आह्मां त्याचें बळ अंकितांसी ॥२॥
तुका ह्याने आह्मी देखत चि नाही । देवाविण कांहीं दुसरें तें ॥३॥

कथेचा उलंघ तो अधमां अधम । नावडे ज्या नाम ओळखा तो ॥१॥
कासया जीऊन जाला भूमी भार । अनउपकार माते कुंसी ॥ध्रु.॥
निद्रेचा आदर जागरणीं वीट । त्याचे पोटीं कीट कुपथ्याचें ॥२॥
तुका ह्याने दोन्ही बुडविलीं कुळें । ज्याचें तोंड काळें कथेमाजी ॥३॥

सांडोनी दों अक्षरां । काय करूं हा पसारा ।
विधिनिषेधाचा भारा । तेणें दातारा नातुडेसी ॥१॥
ह्याणोनि बोबडा उत्तरीं । वाचें जपें निरंतरिं ।
नाम तुझें हरी । भवसागरीं तारूं तें ॥ध्रु.॥
सर्वमय ऐसें वेदांचें वचन । श्रुति गर्जती पुराणें ।
नाहीं आणीक ध्यान । रे साधन मज चाड ॥२॥
शेवटीं ब्रह्मार्पण । या चि मंत्राचें कारण ।
काना मात्र वांयांविण । तुका ह्याने बिंदुलीं ॥३॥

हरिनामाचें करुनि तारूं । भवसिंधुपार उतरलों ॥१॥
फावलों फावलों आतां । पार्यीं संतां विनटलों ॥ध्रु.॥
हरिनामाचा शस्त्र घोडा । संसार गाढा छेदिला ॥२॥

हरिनामार्ची धनुष्यकांडें । विन्मुख तोंडें कळिकाळ ॥३॥
येणें चि बळें सरते आह्मी । हरिचे नामें लोकीं तिहीं ॥४॥
तुका ह्मणे जालों साचे । श्रीविठ्ठलाचे डिंगर ॥५॥

नव्हें हें गुरुत्व मेघवृष्टि वाणी । ऐकावी कानीं संतजनीं ॥१॥
आरुष हा शब्द देवाचा प्रसाद । करविला वाद तैसा केला ॥ध्रु॥
देहपिंड दान दिला एकसरें । मुळिचें तें खरें टांकसाळ ॥२॥
तुका ह्मणे झरा लागला नवनीत । सेविलिया हित पोट धाय ॥३॥

घटीं अलिप्त असे रवि । अग्नि काष्ठामाजी जेवी । तैसा नारायण जीवीं । जीवसाक्षीवर्तनें ॥१॥
भोग ज्याचे तया अंगीं । भिन्न प्रारब्ध जर्गीं । विचित्र ये रंगीं । रंगें रंगला गोसावी ॥ध्रु॥
देह संकल्पासारिखें । एक एकांसी पारिखें । सुख आणि दुःखें । अंगी कर्म त्रिविध ॥२॥
तुका ह्मणे कोडें । न कळे तयासी सांकडें । त्याचिया निवाडें । उगवे केलें विंदान ॥३॥

सद्गदित कंठ दाटो । येणें फुटो हृदय ॥१॥
चिंतनाचा एक लाहो । तुमच्या अहो विठ्ठला ॥ध्रु॥
नेत्रीं जळ वाहो सदां । आनंदाचे रोमांच ॥२॥
तुका ह्मणे कृपादान । इच्छी मन हे जोडी ॥३॥

जेथें देखें तेथें उभा । अवघ्या गगनाचा गाभा ॥१॥
डोळां बैसलें बैसलें । ध्यान राहोनि संचलें ॥ध्रु॥
सरसावलें मन । केले सोज्वळ लोचन ॥२॥
तुका ह्मणे सर्वे । आतां असिजेत देवे ॥३॥

तान्हे तान्ह प्याली । भूक भुकेने खादली ॥१॥
जेथें तें च नाही जालें । झाडा घेतला विठ्ठलें ॥ध्रु॥
वास वासनेसी नाही । मन पांगुळलें पार्यीं ॥२॥
शेष उरला तुका । जीवा जीवीं जाला चुका ॥३॥

पाणिपात्र दिगांबरा । हस्त करा सारिखे ॥१॥
आवश्यक देव मनीं । चिंतनीच सादर ॥ध्रु॥
भिक्षा कामधेनुऐशी । अवकाशीं शयन ॥२॥

पांघरोनि तुका दिशा ॥ केला वास अलक्षी ॥३॥

विषयीं विसर पडिला निःशेष । अंगीं ब्रह्मरस ठसावला ॥१॥
माझी मज झाली अनावर वाचा । छंद या नामाचा घेतलासे ॥ध्रु॥
लाभाचिया सोसें पुढें चाली मना । धनाचा कृपणा लोभ जैसा ॥२॥
तुका ह्याने गंगासागरसंगमीं । अवघ्या जाल्या ऊर्मि एकमय ॥३॥

कृष्णरामनाम मांडीं पां वोळी । तेणें होइल होळी पापा धुनी ॥१॥
ऐसा मना छंद लावीं रे अभ्यास । जया नाही नास ब्रह्मरसा ॥ध्रु॥
जोडी तरी ऐसी करावी न सरे । पुढें आस नुरे मागुताली ॥२॥
तुका ह्याने ऐसें धरा कांहीं मनीं । यातायाती खाणीं चुकतील ॥३॥

परमार्थी तो न ह्याणावा आपुला । सलगी धाकुला हेळूं नये ॥१॥
थोडा चि स्फुलिंग बहुत दावाग्री । वाढतां इंधनीं वाढविला ॥ध्रु॥
पितियांनं तैसा वंदावा कुमर । जयाचें अंतर देवें वसे ॥२॥
तुका ह्याने शिरीं वाहावें खापर । माजी असे सार नवनीत ॥३॥

ज्याचा ऐसा अनुभव । विश्व देव सत्यत्वे ॥१॥
देव तया जवळी असे । पाप नासे दुरुषणें ॥ध्रु॥
कामक्रोधा नाही चाली । भूतीं जाली समता ॥२॥
तुका ह्याने भेदाभेद । गेले वाद खंडोनि ॥३॥

सेवा ते आवडी उच्चारवें नाम । भेदाभेदकाम निवारुनि ॥१॥
न लगे हालावें चालावें बाहेरी । अवघें चि घरीं बैसलिया ॥ध्रु॥
देवार्ची च नामें देवाचिये शिरीं । सर्व अळंकारीं समर्पावीं ॥२॥
तुका ह्याने आहे भावें चि संतोषी । वसे नामापार्शीं आपुलिया ॥३॥

ज्ञानियांचे घरीं चोजवितां देव । तेथें अहंभाव पाठी लागे ॥१॥
ह्याणोनियां ऐसे सांडिले उपाय । धरियेले पाय दृढ तुझे ॥ध्रु॥
वेदपारायण पंडित वाचक । न मिळती एक एकांमधीं ॥२॥
पाहों गेलों भाव कैसी आत्मनिष्ठा । तेथें देखें चेष्टा विपरीत ॥३॥
आपुलिया नाही निवाले जे अंगें । योगी करती रागें गुरगुरु ॥४॥

तुका ह्यणे मज कोणांचा पांगिला । नको बा विड्डला करुं आतां ॥५॥

पंढरीची वाट पाहें निरंतर । निडळावरी कर ठेवूनियां ॥१॥
जातियां निरोप पाठवीं माहेरा । कां मज सासुरा सांडियेलें ॥ध्रु॥
पैल कोण दिसे गरुडाचे वारिकें । विड्डलासारिकें चतुर्भुज ॥२॥
तुका ह्यणे धीर नाहीं माझ्या जीवा । भेटसी केधवां पांडुरंगा ॥३॥

ऐसी जोडी करा राम कंठीं धरा । जेणें चुके फेरा गर्भवास ॥१॥
नासिवंत आटी प्रियापुत्रधन । बीज ज्याचा सीण तें चि फळ ॥ध्रु॥
नाव धड करा सहस्रा नामांची । जे भवसिंधूची थडी पावे ॥२॥
तुका ह्यणे काळा हाणा तोंडावरी । भाता भरा हरिरामबाणीं ॥३॥

पाहें मजकडे भरोनियां दृष्टी । बहुत हिंपुष्टी जालों माते ॥१॥
करावेंसे वाटे जीवा स्तनपान । नव्हे हें वचन श्रुंगारिक ॥ध्रु॥
सत्यासाठीं माझी शब्दविवंचना । जोडिल्या वचनाचें तें नव्हे ॥२॥
तुका ह्यणे माझी कळवळ्याची कींव । भागलासे जीव कर्तव्यानें ॥३॥

तुज ह्यणतील कृपेचा सागर । तरि कां केला धीर पांडुरंगा ॥१॥
आझुनि कां नये तुज माझी दया । काय देवराया पाहातोसि ॥ध्रु॥
आळवितों जैसें पाडस कुरंगिणी । पीडिलिया वनीं तानभूक ॥२॥
प्रेमरसपान्हा पार्जीं माझे आई । धावें वो विठाई वोरसोनि ॥३॥
तुका ह्यणे माझे कोण हरी दुःख । तुजविण एक पांडुरंगा ॥४॥

भक्ति तों कठिण शुळावरील पोळी । निवडे तो बळी विरळा शूर ॥१॥
जेथें पाहें तेथें देखीचा पर्वत । पायाविण भिंत तांतडीची ॥ध्रु॥
कामावले तरि पाका ओज घडे । रुचि आणि जोडे श्लाघ्यता हे ॥२॥
तुका ह्यणे मना पाहिजे अंकुश । नित्य नवा दिस जागृतीचा ॥३॥

पापी ह्यणों तरि आठवितों पाय । दोष बळी काय तयाहूनि ॥१॥
ऐशा विचाराचे घालूनि कोंडणी । काय चक्रपाणी निजलेती ॥ध्रु॥
एकवेळ जेणें पुत्राच्या उद्देशें ॥ घेतल्याचें कैसें नेलें दुःख ॥२॥
तुका ह्यणे अहो वैकुंठनायका । चिंता कां सेवका तुमचिया ॥३॥

उगविल्या गुंती । ऐशा मार्गे नेणों किती ॥१॥
ख्यात केली अजामेळें । होतें निघालें दिवाळें ॥ध्रु॥
मोकलिला प्रायश्चित्तीं । कोणी न धरिती हातीं ॥२॥
तुका ह्याने मुक्त वाट । वैकुंठीची घडघडाट ॥३॥

सरळीं हीं नामें उच्चारार्वीं सदा । हरि बा गोविंदा रामकृष्णा ॥१॥
पुण्य पर्वकाळ तीर्थे ही सकळ । कथा सिंधुजळ न्हाऊं येती ॥ध्रु॥
अवघे चि लाभ बैसलिया घरा । येती भाव धरा एके ठायीं ॥२॥
सेळ्या मेंढ्या गाई सेवा घेती ह्रैसी । कामधेनु तैसी नव्हे एक ॥३॥
तुका ह्याने सुखें पाविजे अनंता । हें वर्म जाणतां सुलभ चि ॥४॥

पवित्र तो देह वाणी पुण्यवंत । जो वदे अच्युत सर्व काळ ॥१॥
तयाच्या चिंतनें तरतील दोषी । जळतील रासी पातकाच्या ॥ध्रु॥
देव इच्छी रज चरणींची माती । धांवत चालती मार्गे मार्गे ॥२॥
काय त्यां उरलें वेगळें आणीक । वैकुंठनायक जयां कंठीं ॥३॥
तुका ह्याने देवभक्तांचा संगम । तेथें ओघ नाम त्रिवेणीचा ॥४॥

पाप ताप दैन्य जाय उठाउठीं । जालिया भेटी हरिदासांची ॥१॥
ऐसें बळ नाहीं आणिकांचे अंगीं । तपें तिर्थे जर्गी दानें व्रतें ॥ध्रु॥
चरणींचे रज वंदी शूळपाणी । नाचती कीर्तनीं त्यांचे माथां ॥२॥
भव तरावया उत्तम हे नाव । भिजों नेंदी पाव हात कांहीं ॥३॥
तुका ह्याने मन जालें समाधान । देखिले चरण वैष्णवांचे ॥४॥

येणें बोधें आह्मी असों सर्वकाळ । करुनि निर्मळ हरिकथा ॥१॥
आह्मी भूमीवरी एक दइवांचे । निधान हें वाचे सांपडलें ॥ध्रु॥
तरतील कुळें दोन्ही उभयतां । गातां आइकतां सुखरूप ॥२॥
न चळे हा मंत्र न ह्याणों यातीकुळ । न लगे काळ वेळ विचारावी ॥३॥
तुका ह्याने माझा विठ्ठल विसांवा । सांटवीन हांवा हृदयांत ॥४॥

बहुतां जन्मींचें संचित । सबळ होय जरि बहुत । तरि चि होय हरिभक्त । कृपावंत मानसीं ॥१॥
ह्याणवी ह्याणियारा तयांचा । दास आपुल्या दासांचा । अनुसरले वाचा । काया मनें विठ्ठलीं ॥ध्रु॥

असे भूतदया मानसीं । अवघा देखे हृषीकेशी । जीवें न विसंबे तयासी । मार्गे मार्गे हिंडतसे ॥२॥
तुका ह्मणे निर्विकार । शरणागतां वज्रपंजर । जे जे अनुसरले नर । तयां जन्म चुकलें ॥३॥

तारुं लागलें बंदरीं । चंद्रभागेचिये तिरीं ॥१॥
लुटा लुटा संतजन । अमुप हें रासी धन ॥ध्रु॥
जाला हरिनामाचा तारा । सीड लागलें फरारा ॥२॥
तुका जवळी हमाल । भार चालवी विव्ठल ॥३॥

आळवीन स्वरें । कैशा मधुरा उत्तरें ॥१॥
ये वो ये वो पांडुरंगे । प्रेमपान्हा मज दें गे ॥ध्रु॥
पसरुनि चोंची । वचन हें करुणेची ॥२॥
तुका ह्मणे बळी । आह्मी लडिवाळें आळीं ॥३॥

सकळिकांचें समाधान । नव्हे देखिल्यावांचून ॥१॥
रूप दाखवीं रे आतां । सहस्रभुजांच्या मंडिता ॥ध्रु॥
शंखचक्रपद्मगदा । गरुडासहित ये गोविंदा ॥२॥
तुका ह्मणे कान्हा । भूक लागली नयनां ॥३॥

पतितपावना । दिनानाथा नारायणा ॥१॥
तुझें रूप माझे मनीं । राहो नाम जपो वाणी ॥ध्रु॥
ब्रह्मांडनायका । भक्तजनाच्या पाळका ॥२॥
जीवांचिया जीवा । तुका ह्मणे देवदेवा ॥३॥

करीं हें चि काम । मना जपें राम राम ॥१॥
लागो हा चि छंद । मना गोविंद गोविंद ॥२॥
तुका ह्मणे मना । मज भीक द्यावी दीना ॥३॥

आपुलिया लाजा । धांवे भक्तांचिया काजा ॥१॥
नाम धरिलें दिनानाथ । सत्य करावया व्रत ॥ध्रु॥
आघात निवारी । छाया पीतांबरें करी ॥२॥
उभा कर कटीं । तुका ह्मणे याजसाटीं ॥३॥

साधावया भक्तिकाज । नाहीं लाज हा धरीत ॥१॥
ऐसियासी शरण जावें । शक्ती जीवें न वंची ॥ध्रु.॥
भीष्मपण केला खरा । धनुर्धरा रक्षीलें ॥२॥
तुका ह्याने साक्ष हातीं । तो म्यां चित्तीं धरियेला ॥३॥

धेनु चरे वनांतरीं । चित्त बाळकापें घरीं ॥१॥
तैसें करीं वो माझे आई । ठाव देऊनि राखें पार्यीं ॥ध्रु.॥
न काढितां तळमळी । जिवनाबाहेर मासोळी ॥२॥
तुका ह्याने कुडी । जीवाप्राणांची आवडी ॥३॥

हरिजनाची कोणां न घडावी निंदा । साहात गोविंदा नाहीं त्याचें ॥१॥
रूपा येऊनियां धरी अवतार । भक्तां अभयंकर खळां कष्ट ॥ध्रु.॥
दुर्वास हा छळों आला आंबळी । सुदर्शन त्यासी जाळित फिरे ॥२॥
द्रौपदीच्या क्षोभें कौरवांची शांति । होऊनि श्रीपति साहे केलें ॥३॥
न साहे चि बब्रु पांडवां पारिखा । धुडाविला सखा बळिभद्र ॥४॥
तुका ह्याने अंगीं राखिली दुर्गाधि । अश्वत्थामा वधी पांडवपुत्रां ॥५॥

ज्यासी आवडी हरिनामांची । तो चि एक बहु शुचि ॥१॥
जपतो हरिनामं बीज । तो चि वर्णामाजी द्विज ॥२॥
तुका ह्याने वर्णा धर्म । अवघें आहे सम ब्रह्म ॥३॥

विठ्ठल हा चित्तीं । गोड लागे गातां गीतीं ॥१॥
आह्यां विठ्ठल जीवन । टाळ चिपळिया धन ॥ध्रु.॥
विठ्ठल हे वाणी। अमृत हे संजिवनी ॥२॥
रंगला या रंगें । तुका विठ्ठल सर्वांगें ॥३॥

विठ्ठल विठ्ठल मंत्र सोपा । करी पापा निर्मूळ ॥१॥
भाग्यवंता छंद मनीं । कोडें कानीं ऐकती ॥ध्रु.॥
विठ्ठल हें दैवत भोळें। चाड काळें न धरावी ॥२॥
तुका ह्याने भलते याती । विठ्ठल चित्तीं ते शुध्द ॥३॥

ह्याने विठ्ठल ब्रह्म नव्हे । त्याचे बोल नाइकावे ॥१॥

मग तो हो का कोणी एक । आदि करोनि ब्रह्मादिक ॥ध्रु॥
नाहीं विठ्ठल जया ठावा । तो ही डोळं न पाहावा ॥२॥
तुका ह्मणे नाहीं। त्याची भीड मज कांहीं ॥३॥

एक पाहातसां एकांचीं दहनें । सावध त्या गुणें कां रे नव्हा ॥१॥
मारा हाक देवा भय अटाहासें । जंव काळाऐसें जालें नाहीं ॥ध्रु॥
मरणांची तंव गांठोडी पदरीं । जिणें तो चि वरि माप भरी ॥२॥
तुका ह्मणे धींग वाहाती मारग । अंगा आलें मग हालों नेदी ॥३॥

संतांसी तों नाहीं सन्मानाची चाड । परि पडे द्वाड अव्हेरितो ॥१॥
ह्मणऊनि तया न वजावें ठाया । होतसे घात या दुर्बळाचा ॥ध्रु॥
भावहीना आड येतसे आशंका । उचितासी चुका घालावया ॥२॥
तुका ह्मणे जया संकोच दर्शनें । तया ठाया जाणें अनुचित ॥३॥

संसारसंगें परमार्थ जोडे । ऐसें काय घडे जाणतेनो ॥१॥
हेंडग्याच्या आळां अवघीं चिपाडें । काय तेथें गोडें निवडावीं ॥ध्रु॥
ढेकणाचे बाजे सुखाची कल्पना । मूर्खत्व वचना येऊं पाहे ॥२॥
तुका ह्मणे मद्य सांडवी लंगोटी । सांगितला सेटीं विचार त्या ॥३॥

जातीचें तें चढे प्रेम । पक्षी स्मरे राम राम ॥१॥
ते काय गुण लागती येरां । कागा पिंजरा शोभेना ॥ध्रु॥
शिकविलें तें सुजात सोसी । मग तयासी मोल चढे ॥२॥
तुका ह्मणे वेषधारी ॥ हिजडया नारी नव्हती ॥३॥

वसनें थिल्लीं । बेडुक सागरा धिक्कारी ॥१॥
नाहीं देखिला ना ठावा । तोंड पिटी करी हांवा ॥ध्रु॥
फुगातें काउळें । ह्मणे मी राजहंसा आगळें ॥२॥
गजाहूनि खर । ह्मणे चांगला मी फार ॥३॥
मुलाम्याचें नाणें । तुका ह्मणे नव्हे सोनें ॥४॥

मुक्त होता परी बळें जाला बध्द । घेउनियां छंद माझें माझें ॥१॥
पाप पुण्य अंगीं घेतलें जडून । वर्म नेणे कोण करिता तो ॥२॥

तुका ह्यणे वांयां गेलें वांयां विण । जैसा मृगशीण मृगजळीं ॥३॥

पंढरीये माझें माहेर साजणी । ओविये कांडणीं गाऊं गीत ॥१॥
राही रखुमाई सत्यभामा माता । पांडुरंग पिता माहियेर ॥ध्रु॥
उध्दव अक्रूर व्यास आंबळषि । भाई नारदासी गौरवीन ॥२॥
गरुड बंधु लडिवाळ पुंडलीक । यांचें कवतुक वाटे मज ॥३॥
मज बहु गोत संत आणि महंत । नित्य आठवीत ओवियेसी ॥४॥
निवृत्ति ज्ञानदेव सोपान चांगया । जिवलगा माझिया नामदेवा ॥५॥
नागोजन मित्रा नरहरि सोनारा । रोहिदास कबिरा सोईरिया ॥६॥
परसो भागवता सुरदास सांवता । गाईन नेणतां सकळांसी ॥७॥
चोखामेळा संत जिवाचे सोइरे । न पडे विसर यांचा घडी ॥८॥
जीवींच्या जीवना एका जनार्दना । पाटका कान्हया मिराबाई ॥९॥
आणीक हे संत महानुभाव मुनि । सकळां चरणीं जीव माझा ॥१०॥
आनंदें ओविया गाईन मी त्यांसी । जाती पंढरीसी वारकरी ॥॥
तुका ह्यणे माझा बळिया बापमाय । हरुषें नांदों सये घराचारी ॥॥

पोट लागलें पाठीशीं । हिंडवितें देशोदेशीं ॥१॥
पोटाभेणें जिकडे जावें । तिकडे पोट येतें सवें ॥ध्रु॥
जप तप अनुष्ठान । पोटासाठीं जाले दीन ॥२॥
पोटें सांडियेली चवी । नीचापुढें तें नाचवी ॥३॥
पोट काशियानें भरे । तुका ह्यणे झुरझुरूं मरे ॥४॥

आरत्या ॥ ॥

जगदेश जगदेश तुज ह्यणती । परि या जनामाजी असशील युक्ति ।
पुण्यपापविरहित सकळां अधिपति । दृष्टा परि नळणी अलिप्त गति ॥१॥
जय देव जय देव जय पंढरिनाथा । श्रीपंढरिनाथा । नुरे पाप विडुल ह्यणतां सर्वथा ॥ध्रु॥
आगम निगम तुज नेणती कोणी । परि तूं भाव भक्ति जवळी च दोन्ही ।
नेणतां विधियुक्त राते पूजेनी । न माये ब्रह्मांडीं संपुष्टशयनीं ॥२॥
असुरां काळ भासे विक्राळ पुढें । पसरी मुखएक चावितो धुडें ।
भक्ता शरणागता चाले तो पुढें । दावी वाट जाऊ नेदी वांकडें ॥३॥
एकाएकीं बहु विस्तरला सुखें । खेळे त्याची लीळा तो चि कवतुकें ।
तेथें नरनारी कवण बाळकें । काय पापपुण्य कवण सुखदुःखें ॥४॥
सकळा वर्मा तूं चि जाणशी एक । बध्द मोक्ष प्राप्त आणि सुखदुःख ।

जाणों ह्यणतां तुज टकलीं बहुतेकें । तुका ह्यणे शरण आलों मज राखें ॥५॥

दैत्यभारें पीडिली पृथुवी बाळा । ह्यणोनि तूज येणें जालें गोपाळा ।
भक्तिप्रतिपाळक उत्सव सोहळा । मंगळें तुज गाती आबळ बाळा ॥१॥
जय देव जय देव जय गरुडध्वजा । श्रीगरुडध्वजा । आरती ओवाळूं तुज भक्तीकाजा ॥ध्रु॥
गुण रूप नाम नाहीं जयासी । चिंतितां तैसा चि होसी तयांसी ।
मत्स्य कूर्म वराह नरसिंह जालासी । असुरां काळ मुणि ठाके ध्यानासी ॥२॥
सहस्र रूपें नाम सांवळा ना गोरा । श्रुति नेती ह्यणती तुज विश्वंभरा ।
जीवनां जीवन तूं चि होसी दातारा । न कळे पार ब्रह्मादिकां सुरवरां ॥३॥
संतां महंतां घरीं ह्यणवी ह्यणियारा । शंखचक्रगदाआयुधांचा भारा ।
सुदर्शन घरटी फिरे अवश्वरा । सकुमार ना स्थूळ होसी गोजिरा ॥४॥
भावेविण तुझें न घडे पूजन । सकळ ही गंगा जाल्या तुजपासून ।
उत्पत्ति प्रळय तू चि करिसी पाळण । धरुनि राहिला तुका निश्चयीं चरण ॥५॥

काय तुझा महिमा वर्णू मी किती । नामें मात्रे भवपाश तुटती ।
पाहातां पाउले हे विष्णुमूर्ती । कोटिकुळां सहित जे उध्दरती ॥१॥
जय देव जय देव जय पंढरिराया । श्रीपंढरिराया । करुनियां कुरवंडी । सांडीन काया ॥ध्रु॥
मंगळआरतीचा थोर महिमा । आणीक द्यावया नाहीं उपमा ।
श्रीमुखासहित देखे जो कर्मा । पासुन सुटे जैसा रवि नासी तमा ॥२॥
धन्य व्रतकाळ हे एकादशी । जागरण उपवास घडे जयांसी ।
विष्णूचें पूजन एकाभावेसी । नित्यमुक्त पूज्य तिहीं लोकांसी ॥३॥
न वजे वांयां काळ जे तुज ध्याती । असे तुझा वास तयांच्या चित्तीं ।
धालें सुखें सदा प्रेमें डुल्लती । तीर्थें मळिन वास तयांचा वाहाती ॥४॥
देव भक्त तूं चि जालासी दोन्ही । वाढावया सुख भक्ति हे जनीं ।
जड जीवां उध्दार होय लागोनि । शरण तुका वंदी पाउलें दोन्ही ॥५॥

कंसरायें गर्भ वधियेले सात । ह्यणोनि गोकुळासी आले अनंत ।
ध्यावया अवतार जालें हें चि निमित्त । असुर संहारुनि तारावे भक्त ॥१॥
जय देव जय देव जय विश्वरूपा । श्रीविश्वरूपा । ओवाळीन तुज देहदीपें बापा ॥ध्रु॥
स्थूळरूप होऊनि धरितसे सानें । जैसा भाव तैसा तयांकारणें ।
दैत्यांसी भासला सिहीं गजान । काळासी महाकाळ यशोदेसी तान्हें ॥२॥
अनंत वर्णी कोणा न कळे चि पार । सगुण कीं निर्गुण हा ही निर्धार ।
पांगलीं साई अठरा करितां वेव्हार । तो वळितसे गौळियांचें खिल्लार ॥३॥

तेहतिस कोटि तिहीं देवांसी श्रेष्ठ । पाउलें पाताळीं नेणती स्वर्ग मुगुट ।
गिळिलीं चौदा भूवनें तरि न भरे चि पोट । तो खाउन धाला गोपाळाचें उच्छिष्ट ॥४॥
महिमा वर्णू तरि पांगलिया श्रुति । सिणला शेष चिरल्या जिव्हा करितां स्तुती ।
भावेविण कांहीं न चले चि युक्ति । राखें शरण तुकयाबंधु करी विनंती ॥५॥

परमानंदा परमपुरुषोत्तमरामा । अच्युता अनंता हरि मेघश्यामा ।
अविनाशा अलक्षा परता परब्रह्मा । अकळकळा कमळापती न कळे महिमा ॥१॥
जय देव जय देव जया जी श्रीपती । मंगळशुभदायका करीन आरती ॥ध्रु॥
गोविंदा गोपाळा गोकुळरक्षणा । गिरिधरकर भवसागरतारक दधिमथना ।
मधुसूदन मुनिजीवन धरणीश्रमहरणा । दीनवत्सळ सकळां मूळ जय जयनिधाना ॥२॥
विश्वंभरा सर्वेश्वर जगदाधारा । चक्रधर करुणाकर पावन गर्जेद्रा ।
सुखसागर गुणआगर मुगुटमणी शूरा । कल्याणकैवल्यमूर्ति मनोहरा ॥३॥
गरुडासना शेषशयना नरहरी । नारायणा ध्याना सुरहरवरगौरी ।
नंदा नंदनवंदन त्रिभुवनांभीतरी । अनंतनामीं ठसा अवतारांवरी ॥४॥
सगुणनिर्गुणसाक्ष श्रीमंत संतां । भगवाना भगवंता कालकृदांता ।
उत्पत्तिपाळणपासुन संहारणसत्ता । शरण तुकयाबंधु तारीं रिति बहुतां ॥५॥

पंढरि पुण्यभूमी भीमा दक्षिणावाहिनी । तीर्थ हें चंद्रभागा महा पातकां धुनी ।
उतरलें वैकुंठमहासुख मेदिनी ॥१॥
जय देवा पांडुरंगा जय अनाथनाथा । आरती ओंवाळीन तुह्यां लक्ष्मीकांता ॥ध्रु॥
नित्य नवा सोहळा हो महावाद्यां गजर । सन्मुख गरुड पारीं उभा जोडुनि कर ।
मंडितचतुर्भुजा कटीं मिरवती कर ॥२॥
हरिनाम कीर्तन हो आनंद महाद्वारीं । नाचती प्रेमसुखें नर तेथिंच्या नारी ।
जीवन्मुक्त लोक नित्य पाहाती हरी ॥३॥
आषाढी कार्तिकी हो गरुडटक्यां भार । गर्जती नाम घोष महावैष्णववीर ।
पापासी रीग नाहीं असुर कांपती सुर ॥४॥
हें सुख पुंडलिकें कसें आणिलें बापें । निर्गुण साकारले आह्वांलागिं हें सोपें ।
ह्यणोनि चरण धरोनि तुका राहिला सुखें ॥५॥

अवतार गोकुळीं हो जन तारावयासी । लावण्यरूपडें हे तेजपुंजाळरासी ।
उगवतां कोटि बिंबें रवि लोपले शशी । उत्साव सुरवरां मही थोर मानसीं ॥१॥
जय देवा कृष्णनाथा जय रखुमाईकांता । आरती ओंवाळीन तुह्यां देवकीसुता । जय देवा कृष्णनाथा ॥ध्रु॥
वसुदेवदेवकीची बंद फोडुनी शाळ । होउनि विश्वजनिता तया पोटीचा बाळ ।

दैत्य हे त्रासियेले समूळ कंसासी काळ । राजया उग्रसेना केला मथुरापाळ ॥२॥
राखतां गोधनें हो इंद्र कोपला वरि । मेघ जो कडाडिला शिळा वर्षतां धारीं ।
राखिलें गोकुळ हें नखीं धरिला गिरी । निर्भय लोकपाळ अवतरले हरी ॥३॥
कौतुक पाहावया माव ब्रह्म्यानें केली । वत्सें चोरोनियां सत्यलोकासि नेलीं ।
गोपाळ गाईवत्सें दोहीं ठायीं राखीलीं । सुखाचा प्रेमसिंधु अनाथांची माउली ॥४॥
तारिलें भक्तजना दैत्य निर्दालूनि । पांडवां साहकारी आडल्यां निर्वाणी ।
गुण मी काय वर्णू मति केवढी वाणी । विनवितो दास तुका ठाव देई चरणीं ॥५॥

सुंदर अंगकांती मुखें भाळ सुरेख । बाणली उटी अंगीं टिळा साजिरी रेख ।
मस्तकीं मुगुट कार्नी कुंडलां तेज फांके । आरक्त दंत हिरे कैसे शोभले निके ॥१॥
जय देवा चुतर्भुजा जया लावण्यतेजा । आरती ओवाळीन भवतारिया हा वोजा । जय. ॥ध्रु.॥
उदार जुंझार हा जया वाणिती श्रुति । परतल्या नेति ह्यणती तयां न कळे गति ।
भाट हा चतुर्मुखें अनुवाद करिती । पांगलीं साही अठरा रूप न गति ॥२॥
ऐकोनि रूप ऐसें तुजलागीं धुंडिती । बोडके नग्न एक निराहार ईति ।
साधनें योग नाना तपें दारुण किती । सांडिलें सुख दिली संसारा शांती ॥३॥
भरुनि माजी लोकां तिहीं नांदसि एक । कामिनी मनमोहना रूप नाम अनेक ।
नासति नाममात्रें भवपातकें शोक । पाउलें वंदिताती सिध्द आणि साधक ॥४॥
उपमा द्यावयासी दुजें काय हें तुज । तत्त्वासि तत्त्वसार मूळ जालासी बीज ।
खेळसि बाळलीळा अवतार सहज । विनवितो दास तुका कर जोडोनि तुज ॥५॥

सकुमार मुखकमळ निजसारनिर्मळ । सावळी सुनीळ तनु भ्रमरांग कुरळ ।
झळकति दिव्य तेजें दंत माज पातळ । मिरवलिं मयोरपत्रें मुगुट कुंडलें माळ ॥१॥
जय देवा जगदीश्वरा । धन्य रखुमाईवरा । आरती करीन काया । ओंवाळिन सुंदरा । जय. ॥ध्रु.॥
गोजिरें ठाणमाण भुजा मंडित चारी । शोभति शंखचक्रगदापद्म मोहरी ।
हृदयीं ब्रह्मपद बाणलें शृंगारीं । गर्जति चरणीं वांकी कंठ कोकिळास्वरीं ॥२॥
घवघवित उटी अंगीं बावन चंदनांची । लल्हाट कस्तुरिचा कास पितांबरीची ।
कटिसूत्र वरि साजिरें प्रभा वर मोतियांची । संगीत सकळ मुद्रा पाउलें कुंकुमार्ची ॥३॥
सौभाग्यसुख सागर गुणलावण्यखाणी । लाघवी दीनवत्सळ विश्व लाविलें ध्यानीं ।
आश्चर्य देव करिती ऋषि राहिले मुनि । धन्य ते प्रसवली ऐसिया नंदपत्नी ॥४॥
वर्णितां ध्यान महिमा श्रुति राहिल्या नेति । रविकोटि चंद्र तारा प्रकाशा न तुळती ।
उदार सुर गंभीर पूर्ण आनंदमूर्ति । तुकयाबंधु ह्यणे स्तवूं मी काय किती ॥५॥

महा जी महादेवा महाकाळमर्दना । मांडियेलें उग्रतप महादीप्त दारुणा ।

परिधान व्याघ्रांबर चिदाभस्मलेपना । स्मशान क्रीडास्थळ तुझा जी त्रिनयना ॥१॥
जय देवा हरेश्वरा जय पार्वतीवरा । आरती ओंवाळिन कैवल्यदातारा । जय. ॥ध्रु.॥
रुद्र हें नाम तुझां उग्र संहारासी । शंकर शिव भोळा उदार सर्वस्वी ।
उदक बेलपत्र टाळी वाहिल्या देसी । आपुलें पद दासां ठाव देई कैलासीं ॥२॥
त्रैलोक्यव्यापका हो जन आणि विजन । विराटस्वरूप हें तुझें साजिरें ध्यान ।
करितो वेद स्तुती कीर्ती मुखें आपण । जाणतां नेणवे हो तुमचें महिमान ॥३॥
बोलतां नाम महिमा असे आश्चर्य जर्गी । उपदेश केल्यानंतरें पापें पळती वेर्गी ।
हरहर वाणी गर्जे प्रेम संचरे अंगीं । राहिलि दृष्टी चरणीं रंग मीनला रंगीं ॥४॥
पुजूनि लिंग उभा तुका जोडोनी हात । करिती विज्ञापना परिसावी हे मात ।
अखंड राहूं घावें माझें चरणीं चित्त । घातले साष्टांग मागे मस्तकीं हात ॥५॥

अवतारनामभेद गणा आदि अगाद । जयासि पार नाहीं पुढें खुंटला वाद ।
एक चि दंत शोभे मुख विक्राळ दोंद । ब्रह्मांडामाजि दावी अनंत हे छंद ॥१॥
जय जया गणपती ओंवाळित आरती । साजिच्या सरळ भुजा फरशकमळ शोभती ॥ध्रु.॥
हे मही ठेंगणी हो तुज नृत्यनायका । भोंवरि फेर देतां असुर मदिले एकां ।
घातले तोडरीं हो भक्तजनपाळका । सहस्र नाम तुज भुक्तिमुक्तिदायका ॥२॥
सुंदर शोभला हो रूपें लोपलीं तेजें । उपमा काय देऊं असे आणिक दुजें ।
रविशशितारागणें जयामाजी सहजें । उदरी सामावलीं जया ब्रह्मांडबीजें ॥३॥
वर्णिता शेष लीळा तया भागलीं मुखें । पांगुळले वेद चारी कैसे राहिले सुखें ।
अवतार जन्मला हो लिंगनाभी या मुखें । अमूर्त मूर्तिमंत होय भक्तीच्या सुखें ॥४॥
विश्व हें रूप तुझें हस्त पाद मुखडें । ऐसा चि भाव देई तया नाचतां पुढें ।
धूप दीप पंचारति ओंवाळिन निवाडें । राखें या शरणागता तुका खेळतां लाडें ॥५॥

कनकाच्या परियेळीं उजळूनि आरती । रत्नदीपशोभा कैशा पाजळल्या ज्योती ॥१॥
ओंवाळूं गे माये सबाहय साजिरा । राहिरखुमाईसत्यभामेच्या वरा ।ध्रु.॥
मंडितचतुर्भुज दिव्य कानीं कुंडलें । श्रीमुखाची शोभा पाहातां तेज फांकलें ॥२॥
वैजयंती माळ गळां शोभे श्रीमंत । शंखचक्रगदापद्म आयुधें शोभत ॥३॥
सांवळा सकुमार जैसा कर्दळीगाभा । चरणीचीं नेपुऱें वांकी गर्जती नभा ॥४॥
ओंवाळितां मन हें उभें ठाकलें ठायीं । समदृष्टि समाधि तुकया लागली पार्यीं ॥५॥

भक्तीच्या पोटीं बोध कांकडा ज्योती । पंचप्राण जीवें भावें ओंवाळूं आरती ॥१॥
ओंवाळू आरती माझ्या पंढरीनाथा । दोन्ही कर जोडोनि चरणीं ठेवीन माथा ॥ध्रु.॥
काय महिमा वर्णू आतां सांगणें तें किती । कोटि ब्रह्महत्या मुख पाहतां जाती ॥२॥

राही रखुमाई दोही दों बाही । मयूर पिच्छचामरें ढाळिति ठायीं ठायीं ॥३॥
तुका ह्यणे दीप घेऊनि उन्मनति शोभा । विटेवरी उभा दिसे लावण्यगाभा ॥४॥
॥॥

धन्य दिवस आजि दरुषण संतांचें । नांदे तया घरीं दैवत पंढरीचें ॥१॥
धन्य पुण्य रूप कैसा जालें संसार । देव आणि भक्त दुजा नाहीं विचार ॥ध्रु॥
धन्य पूर्व पुण्य वोडवलें निरुतें । संतांचें दर्शन जालें भाग्यें बहुतें ॥२॥
तुका ह्यणे धन्य आह्वां जोडली जोडी । संतांचे चरण आतां जीवें न सोडीं ॥३॥

गाऊं वाणूं तुज विठो तुझा करुं अनुवाद । जिकडे पाहें तिकडे सर्वमय गोविंद ॥१॥
आनंद रे विठोबा जाला माझे मनीं । देखिले लोचनीं विटेसहित पाउले ॥ध्रु॥
न करीं तपसाधनें रे मुक्तीचे सायास । हा चि जन्मोजन्मी गोड भक्तीचा रस ॥२॥
तुका ह्यणे आह्वां प्रेमा उणें तें काई । पंढरीचा राणा सांटविला हृदयीं ॥३॥

मागणें तें एक तुजप्रति आहे । देशी तरि पाहें पांडुरंगा ॥१॥
या संतांसी निरवीं हें मज देई । आणिक दुजें काहीं न मगें तुज ॥२॥
तुका ह्यणे आतां उदार होई । मज ठेवीं पायीं संतांचिया ॥३॥

स्वामींनीं काया ब्रह्म केली ते अभंग ॥ ॥

शोधितां चि नये । ह्यणोनि वोळगतों पाये ॥१॥
आतां दिसों नये जना । ऐसें करा नारायणा ॥ध्रु॥
परतोनि मन । गेलें ठायीं चि मुरोन ॥२॥
विसरला तुका । बोलों चालों जाला मुका ॥३॥

रज्जुसर्पाकार । भासयेलें जगडंबर ॥१॥
ह्यणोनि आठवती पाय । घेतों आलाय बलाय ॥ध्रु॥
द्रुश द्रुमाकार लाणी । केलों सर्व सासी धणी ॥२॥
तुकीं तुकला तुका । विश्वीं भरोनि उरला लोकां ॥३॥

ह्यणवितों दास । परि मी असें उदास ॥१॥
हा चि निश्चय माझा । परि मी निश्चयाहुनि दुजा ॥ध्रु॥
सरतें कर्तुत्व माझ्यानें । परि मी त्याही हून भिन्न ॥२॥

तुका तुकासी तुकला । तुका तुकाहुनि निराळा ॥१॥

घोंटवीन लाळ ब्रह्मज्ञान्या हातीं । मुक्तां आत्मस्थिती सांडवीन ॥१॥
ब्रह्मभूत होते काया च कीर्तनीं । भाग्य तरी ऋणी देवा ऐसा ॥ध्रु॥
तीर्थ भ्रमकासी आणीन आळस । कडु स्वर्गवास करिन भोग ॥२॥
सांडवीन तपोनिधा अभिमान । यज्ञ आणि दान लाजवीन ॥३॥
भक्तिभाग्यप्रेमा साधीन पुरुषार्थ । ब्रह्मींचा जो अर्थ निजठेवा ॥४॥
धन्य ह्यणवीन येहे लोकीं लोकां । भाग्य आह्मीं तुका देखियेला ॥५॥

संसाराचे अंगीं अवर्धी च वेसनें । आह्मी या कीर्तनें शुध्द जालों ॥१॥
आतां हें सोंवळें जालें त्रिभुवन । विषम धोऊन सांडियेलें ॥ध्रु॥
ब्रह्मपुरीं वास करणें अखंड । न देखिजे तोंड विटाळाचें ॥२॥
तुका ह्यणे आह्मां एकांताचा वास । ब्रह्मीं ब्रह्मरस सेवूं सदा ॥३॥

तुह्मी सनकादिक संत । ह्यणवितां कृपावंत ॥१॥
एवढा करा उपकार । देवा सांगा नमस्कार ॥ध्रु॥
भाकूनि करुणा । विनवा वैकुंठीचा राणा ॥२॥
तुका ह्यणे मज आठवा । मुळ लवकरी पाठवा ॥३॥

आपुल्या माहेरा जाईन मी आतां । निरोप या संतां हातीं आला ॥१॥
सुख दुःख माझें ऐकिलें कानीं । कळवळा मनीं करुणेचा ॥ध्रु॥
करुनी सिध्द मूळ साउलें भातुकें । येती दिसें एकें न्यावयासी ॥२॥
त्या चि पंथें माझें लागलेंसे चित्त । वाट पाहें नित्य माहेराची ॥३॥
तुका ह्यणे आतां येतील न्यावया । अंगें आपुलिया मायबाप ॥४॥

चिन्हें उमटताती अंगीं । शकुना जोगीं उत्तम ॥१॥
आठवला बापमाय । येइल काय मूळ नेणों ॥ध्रु॥
उत्कंठित जालें मन । ते चि खुण तेथींचि ॥२॥
तुका ह्यणे काम वारीं । आळस घरीं करमेना ॥३॥

आरोनियां पाहे वाट । कटकट सोसेना ॥१॥
आलियांस पुसें मात । तेथें चित्त लागलें ॥ध्रु॥

दळीं कांडीं लोकांऐसें । परि मी नसें ते ठायीं ॥२॥
तुका ह्मणे येथें पिसें । तेथें तैसें असेल ॥३॥

येथीलिया अनुभवे । कळों जीवें हें येतसे ॥१॥
दोहीं ठायीं एक जीव । माझी कीव त्या अंगीं ॥ध्रु॥
भूक भुके चि खाउनि धाय । नाहीं हाय अन्नाची ॥२॥
तुका ह्मणे सुख जालें । अंतर धालें त्यागुणें ॥३॥

पैल आले हरि । शंख चक्र शोभे करीं ॥१॥
गरुड येतो फडत्कारें । ना भी ना भी ह्मणे त्वरे ॥ध्रु॥
मुगुटकुंडलांच्या दीप्ति । तेजें लोपला गभस्ति ॥२॥
मेघश्यामवर्ण हरि । मूर्ति डोळस साजिरी ॥३॥
चुतर्भुज वैजयंती । गळां माळ हे रुळती ॥४॥
पीतांबर झळके कैसा । उजळल्या दाही दिशा ॥५॥
तुका जालासे संतुष्ट । घरा आलें वैकुंठपीठ ॥६॥

शंखचक्रगदापद्म । पैल आला पुरुषोत्तम ॥१॥
ना भी ना भी भक्तराया । वेगीं पावलों सखया ॥ध्रु॥
दुरुनि येतां दिसे दृष्टी । धाकें दोष पळती सृष्टी ॥२॥
तुका देखोनि एकला । वैकुंठीहूनि हरि आला ॥३॥

पैल दिसतील भार । दिंडी पताका अपार ॥१॥
आला पंढरीचा राणा । दिसतील त्याच्या खुणा ।
सुख वाटे मना । डोळे बाहया स्फुरती ॥ध्रु॥
उठिले गजर नामाचे । दळभार वैष्णवांचे ॥२॥
तुका करी रिता ठाव । त्यांसी बैसावया वाव ॥३॥

चला जाऊं रे सामोरे । पुढें भेटों विड्ढल धुरे ॥१॥
तुका आनंदला मनीं । कैसा जातो लोटांगणीं ।
फेडावया धणी । प्रेमसुखाची आजि ॥ध्रु॥
पुढें आले कृपावंत । मायबाप साधुसंत ॥२॥
आळंगिला बाहीं । ठेविला विठोबाचे पायीं ॥३॥

पाहुणे घरासी । आजि आले हृषीकेशी ॥१॥
काय करुं उपचार । कोप मोडकी जर्जर ।
कण्या दरदर । पाण्यामाजी रांधिल्या ॥ध्रु॥
घरीं मोडकिया बाजा । वरि वाकळांच्या शेजा ॥२॥
मुखशुद्धि तुळसी दळ । तुका ह्मणे मी दुर्बळ ॥३॥

संतीं केला अंगीकार । त्यासी अभिमान थोर ॥१॥
कांहीं ठेविलें चरणीं । घेतीं तें चि पुरवूनि ।
तुका पायवणी । घेऊनियां निराळा ॥ध्रु॥
नसतां कांहीं संचित । भेटी जाली अवचित ॥२॥
देव मिळोनियां भक्त । तुका केलासे सनाथ ॥३॥

अवधियांच्या आलों मुळें । एका वेळे न्यावया ॥१॥
सिध्द व्हावें सिध्द व्हावें । आधीं ठावें करितों ॥ध्रु॥
जोंवरि ते घटिका दुरी । आहे उरी तो काळ ॥२॥
मंगळाचे वेळे उभे । असों शोभे सावध ॥३॥
अवधियांचा योग घडे । तरी जोडे श्लाघ्यता ॥४॥
तुका ह्मणे पाहें वाट । बहु आट करुनि ॥५॥

सकळ ही माझी बोळवण करा । परतोनि घरा जावें तुझीं ॥१॥
कर्मधर्मे तुझां असावें कल्याण । घ्या माझें वचन आशीर्वाद ॥ध्रु॥
वाढवूनि दिलों एकाचिये हातीं । सकळ निश्चिंती जाली तेथें ॥२॥
आतां मज जाणें प्राणेश्वरासवें । माझिया भावें अनुसरलों ॥३॥
वाढवितां लोभ होईल उसीर । अवघींच स्थिर करा ठायीं ॥४॥
धर्म अर्थ काम जाला एके ठायीं । मेळविला जिंहीं हाता हात ॥५॥
तुका ह्मणे आतां जाली हे चि भेटी । उरल्या त्या गोष्टी बोलावया ॥६॥

बोलिलों तें आतां पाळावें वचन । ऐसें पुण्य कोण माझे गांठी ॥१॥
जातों आतां आज्ञा घेऊनियां स्वामी । काळक्षेप आह्मी करुं कोठें ॥ध्रु॥
न घडे यावरि न धरवे धीर । पीडतां राष्ट्र देखोनि जग ॥२॥
तुका ह्मणे तुझी दिसे मोकलिलें । काय आतां आलें जीवित्वाचें ॥३॥

करावें तें काम । उगाच वाढवावा श्रम ॥१॥
अवघें एकमय । राज्य बोलों चालों नये ॥ध्रु॥
दुजयाची सत्ता । न चलेसी जाली आतां ॥२॥
आतां नाही तुका । पुन्हा हारपला लोकां ॥३॥

आह्मी जातों तुह्मी कृपा असों द्यावी । सकळा सांगावी विनंती माझी ॥१॥
वाडवेळ जाला उभा पांडुरंग । वैकुंठा श्रीरंग बोलावितो ॥२॥
अंतकाळीं विठो आह्मांसी पावला । कुडीसहित जाला गुप्त तुका ॥३॥

तुका उतरला तुकीं । नवल जालें तिहीं लोकीं ॥१॥
नित्य करितों कीर्तन । हें चि माझें अनुष्ठान ॥ध्रु॥
तुका बैसला विमानीं । संत पाहाती लोचनीं ॥२॥
देव भावाचा भुकेला । तुका वैकुंठासी नेला ॥३॥

न देखिजे ऐसें केलें । या विठ्ठलें दुःखासी ॥१॥
कृपेचिये सिंव्हासनीं । अधिष्ठानीं बैसविलें ॥ध्रु॥
वाजता तो नलगे वारा क्षीरसागरा शयनीं ॥२॥
तुका ह्मणें अवघें ठायीं । मज पार्यीं राखिलें ॥३॥

वाराणसीपर्यंत असों सुखरूप । सांगावा निरोप संतांसी हा ॥१॥
येथूनियां आह्मां जाणें निजधामा । सर्वे असे आह्मां गरुड हा ॥२॥
कृपा असों द्यावी मज दीनावरी । जातोंसों माहेरी तुका ह्मणे ॥३॥ ॥॥

शखे एकाहत्तरीं विरोधनामसंवत्सरीं फालगुनवद्य
द्वितीया सोमवासरीं प्रथमप्रहरीं तुकोबा गुप्त जाले ॥१॥

जाती पंढरीस । ह्मणे जाईन तयांस ॥१॥
तया आहे संवसार । ऐसें बोले तो माहार ॥ध्रु॥
असो नसो भाव । जो हा देखे पंढरिराव ॥२॥
चंद्रभागे न्हाती । तुका ह्मणे भलते याती ॥३॥

धरियेलीं सोंगें । येणें अवर्धी पांडुरंगें ॥१॥
तें हें ब्रह्म विटेवरी । उभें चंद्रभागे तिरीं ॥ध्रु॥
अंतर व्यापी बाहे । धांडोळितां कोठें नोहे ॥२॥
योगयागतपें । ज्याकारणें दानजपें ॥३॥
दिले नेदी जति । भोग सकळ ज्या होती ॥४॥
अवघी लीळा पाहे । तुका ह्मणे दासां साहे ॥५॥

ज्याचे गर्जतां पवाडे । कळिकाळ पायां पडे ॥१॥
तो हा पंढरीचा राणा । पुसा सा चौं अठरा जणां ॥ध्रु॥
चिंतितां जयासी । भुक्तिमुक्ति कामारी दासी ॥२॥
वैकुंठासी जावें । तुका ह्मणे ज्याच्या नांवें ॥३॥

ज्याचे गर्जतां पवाडे । श्रुतिशास्त्रां मौन्य पडे ॥१॥
तेथें माझी वाचा किती । पुरे करावया स्तुती ॥ध्रु॥
सिणलें सहस्र तोंडें । शेषाफणी ऐसें धेंडें ॥२॥
तुका ह्मणे मही । पत्र सिंधु न पुरे शाही ॥३॥

देव राखे तया मारील कोण । न मोडे कांटा हिंडतां वन ॥१॥
न जळे न बुडे नव्हे कांहीं । विष तें ही अमृत पाहीं ॥ध्रु॥
न चुके वाट न पडे फंदीं । नव्हे कधीं कधीं यमबाधा ॥२॥
तुका ह्मणे नारायण । येता गोळ्या वारी वाण ॥३॥

कोठे गुंतलासी द्वारकेच्या राया । वेळ कां सखया लावियेला ॥१॥
दिनानाथ ब्रीद सांभाळीं आपुले । नको पाहों केलें पापपुण्य ॥ध्रु॥
पतितपावन ब्रीदें चराचर । पातकी अपार उध्दरिले ॥२॥
तुक्याबंधु ह्मणे द्रौपदीचा धांवा । केला तैसा मला पावें आतां ॥३॥

कोठें गुंतलासी कोणांच्या धांवया । आली देवराया निद्रा तुज ॥१॥
कोठें गुंतलासी भक्तिप्रेमसुखें । न सुटेती मुखें गोपिकांचीं ॥ध्रु॥
काय पडिलें तुज कोणाचें संकट । दुरी पंथ वाट न चालवे ॥२॥
काय माझे तुज गुण दोष दिसती । ह्मणोनि श्रीपती कोपलासी ॥३॥
काय जालें सांग माझिया कपाळा । उरला जीव डोळां तुका ह्मणे ॥४॥

परस्त्रीतें ह्यणतां माता । चित्त लाजवितें चित्ता ॥१॥
काय बोलोनियां तोंडें । मनामाजी कानकोंडें ॥ध्रु॥
धर्मधारिष्टगोष्टी सांगे । उष्टया हाते नुडवी काग ॥२॥
जें जें कर्म वसे अंगीं । तें तें आठवे प्रसंगीं ॥३॥
बोले तैसा चाले । तुका ह्यणे तो अमोल ॥४॥

असत्य वचन होतां सर्व जोडी । जरी लग्नघडी परउपकार ॥१॥
जाईल पतना यासि संदेह नाही । साक्ष आहे कांहीं सांगतों ते ॥ध्रु॥
वदविलें मुखें नारायणें धर्मा । अंगुष्ठ त्या कर्मासाठीं गेला ॥२॥
तुका ह्यणे आतां सांभळा रे पुढें । अंतरिंचे कुडें देइल दुःख ॥३॥

जळों त्याचें तोंड । ऐसी कां ते व्याली रांड ॥१॥
सदा भोवयासी गांठी । क्रोध धडधडीत पोटी ॥ध्रु॥
फोडिली गोंवरी । ऐसी दिसे तोंडावरी ॥२॥
तुका ह्यणे नाही । चित्ता समाधान कांहीं ॥३॥

तोंडें खाये फार । पादे बोचा करी मार ॥१॥
एक ऐसे ते शाहाणे । आपुले अधीन तें नेणें ॥ध्रु॥
कुले घालूनि उघडे । रागें पाहे लोकांकडे ॥२॥
खेळे जुतकर्म । मग बोंबली जुलूम ॥३॥
निजतां आला मोहो । वीतां ह्यणे मेला गोहो ॥४॥
तुका ह्यणे त्यांनीं । मनुष्यपणा केली हानी ॥५॥

पतिव्रता नेणे आणिकांची स्तुती । सर्वभावे पति ध्यानीं मनीं ॥१॥
तैसें माझें मन एकविध जालें । नावडे विठ्ठलेंविण दुजें ॥ध्रु॥
सूर्यविकासिनी नेघे चंद्रकळा । गाय ते कोकिळा वसंतेंसी ॥२॥
तुका ह्यणे बाळ मातेपुढें नाचे । बोल आणिकांचे नावडती ॥३॥

पंडित ह्यणतां थोर सुख । परि तो पाहातां अवघा मूर्ख ॥१॥
काय करावें घोकिलें । वेदपठण वायां गेलें ॥ध्रु॥
वेदीं सांगितलें तें न करी । सम ब्रह्म नेणे दुराचारी ॥२॥

तुका देखे जीवीं शिव । हा तेथींचा अनुभव ॥३॥

पंडित तो चि एक भला । नित्य भजे जो विठ्ठला ॥१॥
अवघें सम ब्रह्म पाहे । सर्वा भूतीं विठ्ठल आहे ॥ध्रु॥
रिता नाही कोणी ठाव । सर्वा भूतीं वासुदेव ॥२॥
तुका ह्मणे तो चि दास । त्यां देखिल्या जाती दोष ॥३॥

ऐका पंडितजन । तुमचे वंदितो चरण ॥१॥
नका करूं नरस्तुति । माझी परिसा हे विनंती ॥ध्रु॥
अन्न आच्छादन । हें तों प्रारब्धा अधीन ॥२॥
तुका ह्मणे वाणी । सुखें वेचा नारायणी ॥३॥

विठ्ठल टाळ विठ्ठल दिंडी । विठ्ठल तोंडीं उच्चार ॥१॥
विठ्ठल अवघ्या भांडवला । विठ्ठल बोला विठ्ठल ॥ध्रु॥
विठ्ठल नाद विठ्ठल भेद । विठ्ठल छंद विठ्ठल ॥२॥
विठ्ठल सुखा विठ्ठल दुःखा । तुक्या मुखा विठ्ठल ॥३॥

काय तुझें वेचे मज भेटी देतां । वचन बोलतां एक दोन ॥१॥
काय तुझें रूप घेतों मी चोरोनि । त्या भेणें लपोनि राहिलासी ॥ध्रु॥
काय तुझें आह्मां करावें वैकुंठ । भेवों नको भेट आतां मज ॥२॥
तुका ह्मणे तुझी नलगे दसोडी । परि आहे आवडी दर्शनाची ॥३॥

संतनिंदा ज्याचे घरीं । नव्हे घर ते यमपुरी ॥१॥
त्याच्या पापा नाही जोडा । संगें जना होय पीडा ॥ध्रु॥
संतनिंदा आवडे ज्यासी । तो जिता चि नर्कवासी ॥२॥
तुका ह्मणे तो नष्ट । जाणा गाढव तो स्पष्ट ॥३॥

आलें देवाचिया मना । तेथें कोणाचें चालेना ॥१॥
हरिश्चंद्र ताराराणी । वाहे डोंबा घरीं पाणी ॥ध्रु॥
पांडवांचा साहाकारी । राज्यावरोनि केले दुरी ॥२॥
तुका ह्मणे उगेचि राहा । होईल तें सहज पाहा ॥३॥

निजल्यानें गातां उभा नारायण । बैसल्या कीर्तन करितां डोले ॥१॥
उभा राहोनियां मुखीं नाम वदे । नाचे नाना छंदें गोविंद हा ॥ध्रु.॥
मारगीं चालतां मुखीं नाम वाणी । उभा चक्रपाणी मार्गे पुढें ॥२॥
तुका ह्मणे यासी कीर्तनाची गोडी । प्रेमे घाली उडी नामासाठीं ॥३॥

काम क्रोध आह्मी वाहिले विठ्ठलीं । आवडी धरिली पायांसर्वें ॥१॥
आतां कोण पाहे मार्गे परतोनि । गेले हारपोनि देहभाव ॥ध्रु.॥
रिध्दिसिध्दी सुखें हाणितल्या लाता । तेथें या प्राकृता कोण मानी ॥२॥
तुका ह्मणे आम्ही विठोबाचे दास । करुनि ठेलों ग्रास ब्रह्मांडाचा ॥३॥

उठाउठीं अभिमान । जाय ऐसें स्थळ कोण ॥१॥
तें या पंढरीस घडे । खळां पाझर रोकडे ॥ध्रु.॥
अश्रूचिया धारा । कोठें रोमांच शरीरा ॥२॥
तुका ह्मणे काला । कोठें अभेद देखिला ॥३॥

पंढरी पंढरी । ह्मणतां पापाची बोहोरी ॥१॥
धन्य धन्य जर्गीं ठाव । होतो नामाचा उत्साव ॥ध्रु.॥
रिध्दिसिध्दी लोटांगणीं । प्रेमसुखाचिया खाणी ॥२॥
अधिक अक्षरानें एका । भूवैकुंठ ह्मणे तुका ॥३॥

भार घालीं देवा । न लगे देश डोई घ्यावा ॥१॥
देह प्रारब्धा अधीन । सोसें अधिक वाढे सीण ॥ध्रु.॥
व्यवसाय निमित्त । फळ देतसे संचित ॥२॥
तुका ह्मणे फिरे । भोंवडीनें दम जिरे ॥३॥

भोग भोगावरी द्यावा । संचिताचा करुनी ठेवा ॥१॥
शांती धरणें जिवासाठीं । दशा उत्तम गोमटी ॥ध्रु.॥
देह लेखावें असार । सत्य परउपकार ॥२॥
तुका ह्मणे हे मिरासी । बुडी द्यावी ब्रह्मरसी ॥३॥

येथें बोलोनियां काय । व्हावा गुरू तरि जाय ॥१॥
मज न साहे वांकडें । ये विठ्ठलकथेपुढें ॥ध्रु.॥

ऐकोनि मरसी कथा। जंव आहेसि तुं जीता ॥२॥
हुरमतीची चाड । तेणें न करावी बडबड ॥३॥
पुसेल कोणी त्यास । जा रे करीं उपदेश ॥४॥
आह्मी विठ्ठलाचे वीर । फोडूं कळिकाळाचें शीर ॥५॥
घेऊं पुढती जन्म । वाणूं कीर्त मुखें नाम ॥६॥
तुका ह्मणे मुक्ती । नाहीं आस चि ये चित्ती ॥७॥

आनुहार्तीं गुंतला नेणे बाहय रंग । वृत्ति येतां मग बळ लागे ॥१॥
मदें माते तया नाहीं देहभाव । आपुले आवेव आवरितां ॥ध्रु॥
आणिकांची वाणी वेद तेणें मुखें । उपचारदुःखें नाठवती ॥२॥
तें सुख बोलतां आश्चर्य या जना । विपरीत मना भासतसे ॥३॥
तुका ह्मणे बाहय रंग तो विठ्ठल । अंतर निवालें ब्रह्मरसें ॥४॥

ब्रह्मरसगोडी तयांसी फावली । वासना निमाली सकळ ज्यांची ॥१॥
नाहीं त्या विटाळ अखंड सोंवळीं । उपाधीवेगळीं जाणिवेच्या ॥ध्रु॥
मन हें निश्चळ जालें एके ठायीं । तयां उणें काई निजसुखा ॥२॥
तीं चि पुण्यवंतें परउपकारी । प्रबोधी त्या नारीनरलोकां ॥३॥
तुका ह्मणे त्यांचे पायीं पायपोस । होऊनियां वास करिन तेथें ॥ ॥

जैसें तैसें राहे देवाचें हें देणें । यत्न करितां तेणें काय नव्हे ॥१॥
दासां कृपासिंधु नुपेक्षी सर्वथा । अंतरींची व्यथा कळे त्यासी ॥ध्रु॥
मार्गों नेणे परी माय जाणे वर्म । बाळा नेदी श्रम पावों कांहीं ॥२॥
तुका ह्मणे मज अनुभव अंगें । वचन वाउगें मानेना हें ॥३॥

आह्मां हरिच्या दासां कांहीं । भय नाहीं त्रैलोकीं ॥१॥
देव उभा मार्गे-पुढें । उगवी कोडें संकट ॥ध्रु॥
जैसा केला तैसा होय । धांवे सोय धरोनि ॥२॥
तुका ह्मणे असों सुखें । गाऊं मुखें विठोबा ॥३॥

परद्रव्यपरनारीचा अभिळास । तेथूनि हारास सर्वभाग्या ॥१॥
घटिका दिवस मास वरुषें लागेतीन । बांधलें पतन गांठोडीस ॥ध्रु॥
पुढें घात त्याचा रोकडा शकुन । पुढें करी गुण निश्चर्येसी ॥२॥

तुका ह्यणे एकां तडतांथवड । काळ लागे नाड परी खरा ॥३॥

समर्थाचें केलें । कोणां जाईल मोडिलें ॥१॥
वांयां करावी ते उरे । खटपटें सोस पुरे ॥ध्रु॥
ठेविला जो ठेवा । आपुलाला तैसा खावा ॥२॥
ज्याचें त्याचें हातीं । भुके तयाची फजिती ॥३॥
तुका ह्यणे कोटी । बाळे जाले शूळ पोटी ॥४॥

हे माझी मिराशी । ठाव तुझ्या पायांपाशीं ॥१॥
याचा धरीन अभिमान । करीन आपुलें जतन ॥ध्रु॥
देऊनियां जीव । बळी साधिला हा ठाव ॥२॥
तुका ह्यणे देवा । जुन्हाट हे माझी सेवा ॥३॥

नेणे गति काय कवण अधोगति । मानिली निश्चिंती तुझ्या पार्यीं ॥१॥
कर्म धर्म कोण नेणें हा उपाव । तुझ्या पार्यीं भाव ठेवियेला ॥ध्रु॥
नेणें निरसं पाप पुण्य नेणें काय । ह्यणऊनि पाय धरिले तुझे ॥२॥
वेडा मी अविचार न कळे विचार । तुज माझा भार पांडुरंगा ॥३॥
तुका ह्यणे तुज करितां नव्हे काय । माझा तो उपाय कवण तेथें ॥४॥

तुझा ह्यणऊनि जालों उतराई । त्याचें वर्म काई तें मी नेणें ॥१॥
हातीं धरोनियां दावीं मज वाट । पुढें कोण नीट तें चि देवा ॥ध्रु॥
देवभक्तपण करावें जतन । दोहीं पक्षीं जाण तूं चि बळी ॥२॥
अभिमानें तुज लागली हे लाज । शरणागतां काज करावया ॥३॥
तुका ह्यणे बहु नेणता मी फार । ह्यणऊनि विचार जाणविला ॥४॥

मारगीं चालतां पाउलापाउलीं । चिंतावी माउली पांडुरंग ॥१॥
सर्व सुख लागे घेउनिया पाठी । आवडींचा कंठीं रस ओती ॥ध्रु॥
पीतांबरें छया करी लोभापर । पाहे तें उत्तर आवडीचें ॥२॥
तुका ह्यणे हें चि करावें जीवन । वाचे नारायण तान भूक ॥३॥

जालों आतां दास । माझे तोडोनियां पाश ॥१॥
ठाव द्यावा पायांपाशीं । मी तो पातकांची राशी ॥ध्रु॥

सकळ ही गोवा । माझा उगवूनि देवा ॥२॥
तुका ह्याने भय । करा जवळी तें नये ॥३॥

अंतरीचें जाणां । तरि कां येऊं दिलें मना ॥१॥
तुमची करावी म्यां सेवा । आतां अव्हेरितां देवा ॥ध्रु॥
नव्हती मोडामोडी । केली मार्गे ते चि घडी ॥२॥
तुका ह्याने दिला वाव । पार्यीं लागों दिला भाव ॥३॥

पवित्र होईन चरित्रउच्चारें । रूपाच्या आधारें गोजिरिया ॥१॥
आपुरती बुद्धि पुण्य नाहीं गांठी । पार्यीं घालीं मिठी पाहें डोळां ॥ध्रु॥
गार्हान ओविया शिष्टांच्या आधारें । सारीन विचारें आयुष्या या ॥२॥
तुका ह्याने तुझें नाम नारायणा । ठेवीन मी मना आपुलिया ॥३॥

काय ऐसा जन्म जावा वांयांविण । कांहीं तरी ऋण असो माथां ॥१॥
कोणे तरी काळें होईल आठव । नाहीं जरी भाव भार खरा ॥ध्रु॥
शता एकातरी जन्माच्या शेवटीं । कृपाळुवा पोटीं होईल दया ॥२॥
तुका ह्याने नाहीं फांकों तरी देत । सर्वांचें उचित सांपडलें ॥३॥

नाहीं कोणी दिस जात वांयांविण । साध्य नाहीं सीण लटिका चि ॥१॥
एकाचिये माथां असावें निमित्त । नसो नाहीं हित कपाळीं तें ॥ध्रु॥
कांहीं एक तरी बोलायाचा जागा । नेदिती वाउगा उभा ठाकों ॥२॥
तुका ह्याने वरें कळों येती कांहीं । ओळखी जे नाहीं होईल ते ॥३॥

काय करील तें नव्हे विश्वंभर । सेवका दारिद्र लाज नाहीं ॥१॥
मजपासूनि हें पडिलें अंतर । काय तो अव्हेर करूं जाणे ॥ध्रु॥
नामाच्या चिंतनें नासी गर्भवास । नेदी करूं आस आणिकांची ॥२॥
तुका ह्याने नेणों किती वांयां गेले । तयां उध्दरिलें पांडुरंगें ॥३॥

संध्या करितोसी केशवाच्या नांवें । आरंभीं तें ठावें नाहीं कैसें ॥१॥
किती या सांगावें करुनि फजित । खळ नेणे हित जवळीं तें ॥ध्रु॥
माजल्या न कळे उचित तें काय । नेघावें तें खाय घ्यावें सांडी ॥२॥
तुका ह्याने घेती भिंती सर्वे डोकें । वावसी तें ऐकें अंधारलीं ॥३॥

दुधाचे घागरी मद्याचा हा बुंद । पडिलिया शुध्द नव्हे मग ॥१॥
तैसे खळां मुखें न करावें श्रवण । अहंकारें मन विटाळलें ॥ध्रु॥
काय करावीं तें बत्तीस लक्षणें । नाक नाहीं तेणें वांयां गेलीं ॥२॥
तुका ह्याने अन्न जिरों नेदी माशी । आपुलिया जैशी सर्वे श्वर्गे ॥३॥

सांगावें तें बरें असतें हें पोटीं । दुःख देते खोटी बुध्दि मग ॥१॥
आपला आपण करावा वेव्हार । जिंकोनि अंतर मन ग्वाही ॥ध्रु॥
नाहीं मार्गे येत बोलिलें वचन । पावावा तो सीण बरा मग ॥२॥
तुका ह्याने बहु भ्यालों खटपटे । आतां देवा खोटे शब्द पुरे ॥३॥

वाराणसीस यात्रा चालली तेव्हां स्वामींनीं भागीरथीस पत्र धाडिलें - ते अभंग ॥ ॥

परिसें वो माते माझी विनवणी । मस्तक चरणीं ठेवीतसें ॥१॥
भागीरथी महादोष निवारणी । सकळां स्वामिणी तीर्थांचिये ॥ध्रु॥
जीतां भुक्ति मोक्ष मरणें तुझ्या तिरीं । अहिक्यपरत्री सुखरूप ॥२॥
तुका विष्णुदास संतांचें पोसनें । वागपुष्प तेणें पाठविलें ॥३॥

तुह्मी विश्वनाथ । दीनरंक मी अनाथ ॥१॥
कृपा कराल ते थोडी । पायां पडिलों बराडी ॥ध्रु॥
काय उणें तुह्मांपाशीं । मी तों अल्पें चि संतोषी ॥२॥
तुका ह्याने देवा । कांहीं भातुकें पाठवा ॥३॥

पिंड पदावरी । दिला आपुलिये करीं ॥१॥
माझें जालें गयावर्जन । फिटलें पितरांचें ऋण ॥ध्रु॥
केलें कर्मांतर । बोंब मारिली हरिहर ॥२॥
तुका ह्याने माझें । भार उतरलें ओझें ॥३॥ ॥३॥

मथुरेच्या राया । माझें दंडवत पायां ॥१॥
तुमचे कृपेचें पोसनें । माझा समाचार घेणें ॥ध्रु॥
नाम धरिलें कंठीं । असें आर्तभूत पोटीं ॥२॥
जीवींचें ते जाणा । तुका ह्याने नारायणा ॥३॥

जाय तिकडे लागे पाठीं । नाहीं तुटी आठवाची ॥१॥
हरूनियां नेलें चित्त । माझें थीत भांडवल ॥ध्रु॥
दावूनियां रूप डोळां । मन चाळा लावियेलें ॥२॥
आणीक तोंडा पडिली मिठी । कान गोठी नाइकती ॥३॥
बोलिल्याचा आठव न घडे । वाणी ओढे ते सोई ॥४॥
तुका ह्मणे प्रेमधगी । भरली अंगीं अखंड ॥५॥

नको ऐसें जालें अन्न । भूक तान ते गेली ॥१॥
गोविंदाची आवडी जीवा । करीन सेवा धणीवरी ॥ध्रु॥
राहिलें तें राहो काम । सकळ धर्म देहीचे ॥२॥
देह घरिला त्याचें फळ । आणीक काळ धन्य हा ॥३॥
जाऊं नेदीं करितां सोस । क्षेमा दोष करवीन ॥४॥
तुका ह्मणे या च पाठी । आता साटी जीवाची ॥५॥

वाट पाहें हरि कां नये आझूनि । निष्ठुर कां मनीं धरियेलें ॥१॥
काय करूं धीर होत नाहीं जीवा । काय आड ठेवा उभा ठेला ॥ध्रु॥
नाहीं माझा धांवा पडियेला कार्नी । कोठें चक्रपाणी गुंतलेती ॥२॥
नाही आलें कळों अंतरा अंतर । कृपावंत फार ऐकतो ॥३॥
बहुता दिसांचें राहिलें भातुकें । नाहीं कवतुकें कृवाळिलें ॥४॥
तुका ह्मणे देई एकवेळा भेटी । शीतळ हें पोटीं होइल मग ॥५॥

नाहीं दिलें कधीं कठिण उत्तर । तरी कां अंतर पडियेलें ॥१॥
ह्मणऊनि आतां वियोग न साहे । लांचावलें देहे संघष्टणें ॥ध्रु॥
वेळोवेळां वाचे आठवितों नाम । अधिक चि प्रेम चढे घेतां ॥२॥
तुका ह्मणे पांडुरंगे जननिये । घेऊनि कडिये बुझाविलें ॥३॥

आतां न करीं सोस । सेवीन हा ब्रह्मरस ॥१॥
सुखें सेवीन अमृत । ब्रह्मपदींचें निश्चित ॥ध्रु॥
तुमचा निज ठेवा । आह्मी पाडियेला ठावा ॥२॥
तुका ह्मणे देवरांया । आतां लपालेती वांयां ॥३॥

जेथें जेथें जासी । तेथें मज चि तूं पासी ॥१॥

ऐसा पसरीन भाव । रिता नाही कोणी ठाव ॥ध्रु.॥
चित्त जडलें पायीं । पाळती हें ठायीं ठायीं ॥२॥
तुका ह्मणे पोटी । देव घालुनि सांगें गोष्टी ॥३॥

सांपडला हातीं । तरी जाली हे निश्चिंती ॥१॥
नाहीं धांवा घेत मन । इंद्रियांचें समाधान ॥ध्रु.॥
सांडियेला हेवा । अवघा संचिताचा ठेवा ॥२॥
तुका ह्मणे काम । निरसुनियां घेतों नाम ॥३॥

मुक्तिपांग नाही विष्णुचिया दासां । संसार तो कैसा न देखती ॥१॥
बैसला गोविंद जडोनियां चित्ती । आदि ते चि अंतीं अवसान ॥ध्रु.॥
भोग नारायणा देऊनि निराळीं । ओविया मंगळीं तो चि गाती ॥२॥
बळ बुद्धि त्यांची उपकारासाठीं । अमृत तें पोटी सांटवलें ॥३॥
दयावेंत तरी देवा च सारिखीं । आपुलीं पारखीं नोळखती ॥४॥
तुका ह्मणे त्यांचा जीव तो चि देव । वैकुंठ तो ठाव वसती तो ॥५॥

सेवीन उच्छिष्ट लोळन अंगणीं । वैष्णवां चरणीं होइन जोडा ॥१॥
ऐसें जन्म आतां मज देई देवा । आवडी हे जीवा सर्व काळ ॥ध्रु.॥
त्यांचे चरणरज येती अंगावरी । वंदीत ते शिरीं जाइन मार्गे ॥२॥
तुका ह्मणे येथें राहिलासे भाव । सकळ ही वाव जाणोनियां ॥३॥

क्षेम देयाला हो । स्फुरताती दंड बाहो ॥१॥
आतां झडझडां चालें । देई उचलूं पाउलें ॥ध्रु.॥
सांडीं हंसगती । बहु उत्कंठा हे चित्तीं ॥२॥
तुका ह्मणे आई । श्रीरंगे विठाबाई ॥३॥

जेणें वेळ लागे । ऐसें सांडीं पांडुरंगे ॥१॥
कंठ कंठा मिळों देई । माझा वोरस तूं घेई ॥ध्रु.॥
नको पीतांबर । सांवरूं हे अळंकार ॥२॥
टाकीं वो भातुकें । लौकिकाचें कवतुकें ॥३॥
हातां पायां नको । कांहीं वेगळालें राखों ॥४॥
तुका ह्मणे यावरी । मग सुखें अळंकारीं ॥५॥

कृपेचा ओलावा । दिसे वेगळा चि देवा ॥१॥
मी हें इच्छीतसें साचें । न लगे फुकटशाई काचें ॥ध्रु.॥
जेणें जाय कळसा। पाया उत्तम तो तैसा ॥२॥
तुका ह्मणे घरीं । तुझ्या अवधिया परी ॥३॥

दावूनियां कोणां कांहीं । ते चि वाहीं चाळविलीं ॥१॥
तैसें नको करूं देवा । शुध्दभावा माझिया ॥ध्रु.॥
रिध्दिसिध्दी ऐसे आड । येती नाड नागवूं ॥२॥
उदकाऐसे दावुनि ओढी । उर फोडी झळई ॥३॥
दर्पणींचें दिलें धन । दिसे पण चरफडी ॥४॥
तुका ह्मणे पायांसाठीं । करीं आटी कळों द्या ॥५॥

काय माता विसरे बाळा । कळवळा प्रीतीचा ॥१॥
आवडीनें गळां मिठी । घाली उठी बैसवी ॥ध्रु.॥
लावूं धांवें मुख स्तना । नये मना निराळें ॥२॥
भावंडाचें भातें दावी । आपुलें लावी त्यास जी ॥३॥
माझें थोडें त्याचें फार । उत्तर हें वाढवी ॥४॥
तुका ह्मणे नारायणा । तुम्ही जाणां बुझावूं ॥५॥

तरीं आह्मी तुझी धरियेली कास । नाहीं कोणी दास वांयां गेला ॥१॥
आगा पंढरीच्या उभ्या विटेवरी । येई लवकरी धावें नेटे ॥ध्रु.॥
पालवितों तुज उभी करोनि बाहे । कृपावंता पाहे मजकडे ॥२॥
तुका ह्मणे तुज बहु कान डोळे । कां हे माझे वेळे ऐसी परी ॥३॥

करावा कांटाळा नव्हे हें उचित । आधीं च कां प्रीत लावियेली ॥१॥
जाणतसां तुम्हीं रूपाचें लाघव । आपुलें तें जीव घेतें ऐसा ॥ध्रु.॥
काय ह्मणऊनि आलेती आकारा । आह्मां उजगरा करावया ॥२॥
तुका ह्मणे भीड होती आजिवरी । आतां देवा उरी कोण ठेवी ॥३॥

धरुनि पालव असुडीन करें । मग काय बरें दिसे लोकीं ॥१॥
काय तें विचारा ठार्यींचें आपणां । जो हा नारायणा अवकाश ॥ध्रु.॥
अंतर पायांसी तो वरी या गोष्टी । पडिलिया मिठी हालों नेदीं ॥२॥

रुसलेती तरी होईल बुझावणी । तांतडी करुनि साधावें हें ॥३॥
सांपडलिया आधीं कारणासी ठाव । येथें करुं भाव दृढ आतां ॥४॥
तुका ह्मणे तुझे ठाउके बोभाट । मग खटपट चुकली ते ॥५॥

निष्ठुरा उत्तरीं न धरावा राग । आहे लागभाग ठायींचा चि ॥१॥
तूं माझा जनिता तूं माझा जनिता । रखुमाईच्या कांता पांडुरंगा ॥ध्रु॥
मुळींच्या ठेवण्यां आहे अधिकार । दुरावोनि दूर गेलों होतों ॥२॥
पोटींच्या आठवा पडिला विसर । काहीं आला भार माथां तेणें ॥३॥
राखिला हा होता बहु चौघां चार । साक्षीने वेव्हार निवडिला ॥४॥
तुका ह्मणे कांहीं बोलणें न लगे । आतां पांडुरंगे तूं मी ऐसें ॥५॥

सांगतां गोष्टी लागती गोडा । हा तो रोकडा अनुभव ॥१॥
सुख जालें सुख जालें । नये बोले बोलतां ॥ध्रु॥
अंतर तें नये दिसों । आतां सोस कासया ॥२॥
तुका ह्मणे जतन करुं । हें चि धरुं जीवेंसी ॥३॥

मजशीं पुरे न पडे वादें । सुख दोहींच्या संवादें ॥१॥
तूं चि आगळा काशानें । शिर काय पायांविणे ॥ध्रु॥
वाहों तुझा भार । दुःख साहोनि अपार ॥२॥
तुका ह्मणे नाहीं भेद । देवा करुं नये वाद ॥३॥

तुज नाहीं शक्ति । काम घेसी आह्मां हातीं ॥१॥
ऐसें अनुभवं पाहीं । उरलें बोलिजेसें नाहीं ॥ध्रु॥
लपोनियां आड । आह्मां तुझा कैवाड ॥२॥
तुका ह्मणे तुजसाठी । आह्मां संवसारें तुटी ॥३॥

तुझाठायीं ओस । दोन्ही पुण्य आणि दोष ॥१॥
झडलें उरलें किती । आह्मी धरियेलें चित्तीं ॥ध्रु॥
कळलासी नष्टा । यातिक्रियाकर्मभ्रष्टा ॥२॥
तुका ह्मणे बोला । नाहीं ताळा गा विठ्ठला ॥३॥

भांडावें तों हित । ठायी पडा तें उचित ॥१॥

नये खंडों देऊं वाद । आह्वां भांडवलभेद ॥ध्रु.॥
शब्दासारसें भेटी । नये पडों देऊं तुटी ॥२॥
तुका ह्मणे आळस । तो चि कारणांचा नास ॥३॥

नव्हों गांढे आळसी । जो तूं आह्वांपुढें जासी ॥१॥
अरे दिलें आह्वां हातीं । वर्म वेवादाचें संतीं ॥ध्रु.॥
धरोनियां वाट । जालों शिरोमणि थोंट ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । वाद करीन खरी सेवा ॥३॥

तुझा विसर नको माझिया जीवा । क्षण एक केशवा मायबापा ॥१॥
जाओ राहो देह आतां ये चि घडी । कायसी आवडी याची मज ॥ध्रु.॥
कुश्चीळ इंद्रियें आपुलिया गुणें । यांचिया पाळणें कोण हित ॥२॥
पुत्र पत्नी बंधु सोयरीं खाणोरीं । यांचा कोण धरी संग आतां ॥३॥
पिंड हा उसना आणिला पांचांचा । सेकीं लागे ज्याचा त्यासी देणें ॥४॥
तुका ह्मणे नाहीं आणिक सोड्रें । तुजविण दुसरें पांडुरंगा ॥५॥

ऐसें सत्य माझें येईल अंतरा । तरि मज करा कृपा देवा ॥१॥
वचनांसारिखें तळमळी चित्त । बाहेरि तो आंत होइल भाव ॥ध्रु.॥
तरि मज ठाव द्यावा पायांपाशीं । सत्यत्वे जाणसी दास खरा ॥२॥
तुका ह्मणे सत्य निकट सेवकें । तरि च भातुकें प्रेम द्यावें ॥३॥

आदि वर्तमान जाणसी भविष्य । मार्गे पुढें नीस संचिताचा ॥१॥
आतां काय देऊं पायांपें परिहार । जाणां तो विचार करा देवा ॥ध्रु.॥
आपुलें तें येथें काय चाले केलें । जोडावे ते भले हात पुढें ॥२॥
तुका ह्मणे फिके बोल माझे वारा । कराल दातारा होईल तें ॥३॥

सुखें न मनी अवगुण । दुःख भोगी त्याचें कोण ॥१॥
हें कां ठायींचें न कळे । राती करा झांकुनि डोळे ॥ध्रु.॥
चालोनि आड वाटे । पायीं मोडविले कांटे ॥२॥
तुका ह्मणे कोणा । बोल ठेवितो शाहाणा ॥३॥

आह्मी न देखों अवगुणां । पापी पवित्र शाहाणा ॥१॥

अवर्धीं रूपें तुझीं देवा । वंदूं भावें करूं सेवा ॥ध्रु॥
मज मुक्ती सर्वें चाड । नेणें पाषाण धातु वाड ॥२॥
तुका ह्मणे घोटीं । विष अमृत तुजसाठीं ॥३॥

मज नाहीं तुझ्या ज्ञानाची ते चाड । घेतां वाटे गोड नाम तुझें ॥१॥
नेणतें लेंकरूं आवडीचें तान्हें । बोलतो वचनें आवडीनें ॥ध्रु॥
भक्ती नेणें कांहीं वैराग्य तें नाहीं । घातला विठाई भार तुज ॥२॥
तुका ह्मणे नाचें निर्लज्ज होऊनि । नाहीं माझे मनीं दुजा भाव ॥३॥

काय माझी संत पाहाती जाणीव । सर्व माझा भावत्यांचे पार्यीं ॥१॥
कारण सरतें करा पांडुरंगीं । भूषणाची जर्गीं काय चाड ॥ध्रु॥
बोबडा उत्तरीं ह्मणें हरिहरि । आणीक भीकारी नेणें दुजें ॥२॥
तुका ह्मणे तुही विठ्ठलाचे दास । करितों मी आस उच्छिष्टाची ॥३॥

जीवाचें जीवन अमृताची तनु । ब्रह्मांड भूषणु नारायण ॥१॥
सुखाचा सांगात अंतकासी अंत । निजांचा निवांत नारायण ॥ध्रु॥
गोडाचें ही गोड हर्षाचें ही कोड । प्रीतीचा ही लाड नारायण ॥२॥
भावाचा निज भाव नांवांचा हा नांव । अवघा पंढरिराव अवतरलासे ॥३॥
तुका ह्मणे जें हें साराचें हें सार । माझा अंगीकार तेणें केला ॥४॥

आतां मी सर्वथा नव्हें गा दुर्बळ । यातिहीनकुळ दैन्यवाणा ॥१॥
माय रखुमाई पांडुरंग पिता । शुध्द उभयतां पक्ष दोन्ही ॥ध्रु॥
बापुडा मी नव्हें दुर्बळ ठेंगणा । पांगिला हा कोणा आणिकांसी ॥२॥
दृष्ट नव्हों आह्मी अभागी अनाथ । आमुचा समर्थ कैवारी हा ॥३॥
संवसार आह्मां सरला सकळ । लपोनियां काळ ठेला धाकें ॥४॥
तुका ह्मणे जालों निर्भर मानसीं । जोडलिया रासी सुखाचिया ॥५॥

केलें नाहीं मनीं तया घडे त्याग । उबणें उद्वेग नाहीं चित्तीं ॥१॥
देव चि हा जाणे अंतरींचा भाव । मिथ्या तो उपाव बाह्य रंग ॥ध्रु॥
त्यागिल्याचें ध्यान राहिलें अंतरीं । अवघी ते परी विटंबना ॥२॥
तुका ह्मणे आपआपण्यां विचारा । कोण हा दुसरा सांगे तुह्यां ॥३॥

हित व्हावें तरी दंभ दुरी ठेवा । चित्त शुध्द सेवा देवाची हे ॥१॥
आवडी विठ्ठल गाईजे एकांतीं । अलभ्य ते येती लाभ घरा ॥ध्रु.॥
आणीकां अंतरीं निदावी वसति । करावी हे शांती वासनेची ॥२॥
तुका ह्मणे बाण हा चि निर्वाणीचा । वाउगी हे वाचा वेचूं नये ॥३॥

हो कां नर अथवा नारी । ज्यांचा आवडता हरि ॥१॥
ते मज विठोबासमान । नमूं आवडी ते जन ॥ध्रु.॥
ज्याचें अंतर निर्मळ । त्याचें सबाहय कोमळ ॥२॥
तुका ह्मणे भावें । जिव्हे प्रेम वोसंडावें ॥३॥

हरिची हरिकथा नावडे जया । अधम ह्मणतां तया वेळ लागे ।
मनुष्यदेहीं तया नाट लागलें । अघोर साधिलें कुंभपाक ॥१॥
कासया जन्मा आला तो पाषाण । जंत कां होऊन पडिला नाहीं ।
उपजे मरोनि वेळोवेळां भांड । परिलाज लंड न धरी कांहीं ॥ध्रु.॥
ऐसियाची माता कासया प्रसवली । वर नाहीं घातली मुखावरी ।
देवधर्माविण तो हा चांडाळ नर । न साहे भूमि भार क्षणभरी ॥२॥
राम ह्मणतां तुझें काय वेचेल । कां हित आपुलें न विचारिसी ।
जन्मोजन्मींचा होईल नरकीं । तुका ह्मणे चुकी जरी यासी ॥३॥

उपेक्षिला येणें कोणी शरणागत । ऐसी नाहीं मात आईकिली ॥१॥
आतां काय ब्रीद सांडील आपुलें । ठायींचें धरिलें जाणोनियां ॥ध्रु.॥
माझ्या दोषासाठीं होइल पाठमोरा । ऐसा कोण पुरा भोग बळी ॥२॥
तुका ह्मणे रूप आमुच्या कैवारें । धरिलें गोजिरें चतुर्भुज ॥३॥

आवडीसारिखें संपादिलें सोंग । अनंत हें मग जालें नाम ॥१॥
कळे ऐशा वाटा रचिल्या सुलभा । दुर्गम या नभाचा ही साक्षी ॥ध्रु.॥
हातें जेवी एक मुखीं मागे घांस । माउली जयास तैसी बाळा ॥२॥
तुका ह्मणे माझें ध्यान विटेंवरी । तैसी च गोजिरी दिसे मूर्ति ॥३॥

धन्य मी मानीन आपुलें संचित । राहिलीसे प्रीत तुझे नामीं ॥१॥
धन्य जालों आतां यासि संदेह नाहीं । न पडों या वाहीं काळा हातीं ॥ध्रु.॥
ब्रह्मरस करूं भोजन पंगती । संतांचे संगती सर्वकाळ ॥२॥

तुका ह्यणे पोट धालें चि न धाये । खादलें चि खायें आवडीनें ॥३॥

आवडी न पुरे सेवितां न सरे । पडियेली धुरेसवें गांठी ॥१॥
न पुरे हा जन्म हें सुख सांठितां । पुढती ही आतां हें चि मार्गों ॥ध्रु॥
मार्गाची चिंता पालखी बैसतां । नाहीं उसंतितां कोसपेणी ॥२॥
तुका ह्यणे माझी विव्हल माउली । जाणे ते लागली भूक तान ॥३॥

नाहीं त्रिभुवर्नी सुख या समान । ह्यणऊनि मन स्थिरावलें ॥१॥
धरियेलीं जीवीं पाउलें कोमळीं । केली एकावळी नाममाळा ॥ध्रु॥
शीतळ होऊनियां पावलों विश्रांती । न साहे पुढती घाली चित्ता ॥२॥
तुका ह्यणे जाले सकळ सोहळे । पुरविले डोहळे पांडुरंगें ॥३॥

मायबापापुढें लाटिकें लेंकरुं । तैसे बोल करुं कवतुकें ॥१॥
कृपावंता घालीं प्रेमपान्हारस । वोळली वोरसे पांडुरंग ॥ध्रु॥
नाहीं धीर खुंटी जवळी हुंबरे । ठायीं च पाखर कवळिते ॥२॥
तुका ह्यणे मज होऊं नेदी सीण । कळों नेदी भिन्न आहे ऐसें ॥३॥

आठवों नेंदी आवडी आणीक । भरुनियां लोक तिन्ही राहे ॥१॥
मन धांवे तेथें तिचें चि दुभतें । संपूर्ण आइतें सर्वकाळ ॥ध्रु॥
न लगे वोळावीं इंद्रियें धांवतां । ठाव नाहीं रिता उरों दिला ॥२॥
तुका ह्यणे समपाउलाचा खुंट । केला बळकट हालों नेदी ॥३॥

उत्तम घालावें आमुचिये मुखीं । निवारावें दुःखी होऊनि तें ॥१॥
न बैसे न वजे जवळूनि दुरी । मार्गे पुढें वारी घातपात ॥ध्रु॥
नाहीं शंका असो भलतिये ठायीं । मावळलें पाहीं द्वैताद्वैत ॥२॥
तुका ह्यणे भार घेतला विव्हलें । अंतरीं भरलें बाहय रूप ॥३॥

आह्वां अळंकार मुद्रांचे शृंगार । तुळसीचे हार वाहों कंठी ॥१॥
लाडिके डिंगर पंढरिरायाचे । निरंतर वाचे नामघोष ॥ध्रु॥
आह्वां आणिकांची चाड चि नाहीं । सर्व सुखें पायीं विठोबाच्या ॥२॥
तुका ह्यणे आह्मी नेघों या मुक्ती । एकविण चित्तीं दुजें नाहीं ॥३॥

चला पंढरीसी जाऊं । रखुमादेवीवरा पाहूं ॥१॥
डोळे निवतील कान । मना तेथें समाधान ॥ध्रु.॥
संतां महंतां होतील भेटी । आनंदें नाचों वाळवंटीं ॥२॥
तें तीर्थांचे माहेर । सर्वसुखाचें भांडार ॥३॥
जन्म नाही रे आणीक । तुका ह्याने माझी भाक ॥४॥

पैल घरीं जाली चोरी । देहा करीं बोंब ॥१॥
हाबा हाबा करिसी काये । फिराऊनि नेटयां वायें ॥ध्रु.॥
सांडुनियां शुध्दी । निजलासी गेली बुध्दी ॥२॥
चोरीं तुझा काढला बुर । वेगळें भावा घातलें दूर ॥३॥
भलतियासी देसी वाव । लाहेसि तूं एवढा ठाव ॥४॥
तुका ह्याने अझुनि तरी । उरलें तें जतन करीं ॥५॥

किती वेळा खादला दगा । अझून कां जागसी ना ॥१॥
लाज नाही हिंडतां गांवें । दुःख नवें नित्य नित्य ॥ध्रु.॥
सर्वें चोरा हातीं फांसे । देखतां कैसे न देखसी ॥२॥
तुका ह्याने सांडिती वाट । तळपट करावया ॥३॥

मुदलामध्यें पडे तोटा । ऐसा खोटा उदीम ॥१॥
आणिकांची कां लाज नाही । आळसा जिहीं तजिलें ॥ध्रु.॥
एके सांते सरिखीं वितें । हानि हित वेगळालीं ॥२॥
तुका ह्याने हित धरा । नव्हे पुरा गांवढाळ ॥३॥

निरोप सांगतां । न धरीं भय न करीं चिंता ॥१॥
असो ज्याचें त्याचे त्याचे माथां । आपण करावी ते कथा ॥ध्रु.॥
उतरावा भार । किंवा न व्हावें सादर ॥२॥
तुका ह्याने धाक । तया इह ना परलोक ॥३॥

शूरत्वासी मोल । नये कामा फिके बोल ॥१॥
केला न संडी कैवाड । जीवेंसाटीं तों हे होड ॥ध्रु.॥
धीर तो कारण । साहय होतो नारायण ॥२॥
तुका ह्याने हरि । दासां रक्षितो निर्धारि ॥३॥

हरिच्या दासां भये । ऐसें बोलों तें ही नये ॥१॥
राहोनियां आड । उभा देव पुरवी कोड ॥ध्रु॥
हरिच्या दासां चिंता । अघटित हे वार्ता ॥२॥
खावे ल्यावें द्यावें । तुका ह्मणे पुरवावें ॥३॥

दासां सर्व काळ । तेथें सुखाचे कल्लोळ ॥१॥
जेथें वसती हरिदास । पुण्य पिके पापा नास ॥ध्रु॥
फिरे सुदर्शन । घेऊनियां नारायण ॥२॥
तुका ह्मणे घरीं । होय ह्मणियारा कामारी ॥३॥

आमचा स्वदेश । भुवनत्रयामध्ये वास ॥१॥
मायबापाचीं लाडकीं । कळों आलें हें लौकिकीं ॥ध्रु॥
नाहीं निपराद । कोणां आह्मांमध्ये भेद ॥२॥
तुका ह्मणे मान । अवघें आमचें हें धन ॥३॥

काय ढोरापुढें घालूनि मिष्टान्न । खरा विलेपन चंदनाचें ॥१॥
नको नको देवा खळाची संगति । रस ज्या पंगती नाहीं कथे ॥ध्रु॥
काय सेज बाज माकडा विलास । अळंकारा नास करुनी टाकी ॥२॥
तुका ह्मणे काय पाजूनि नवनीत । सर्पा विष थीत अमृताचें ॥३॥

आनंदें एकांतीं प्रेमें वोसंडत । घेऊं अगणित प्रेमसुख ॥१॥
गोप्य धन वारा लागों यास । पाहों नेदूं वास दुर्जनासी ॥ध्रु॥
झणी दृष्टि लागे आवडीच्या रसा । सेवूं जिरे तैसा आपणासी ॥२॥
तुका ह्मणे हें बहु सकुमार । न साहावे भार वचनाचा ॥३॥

मोक्षपदें तुच्छ केलीं याकारणें । आह्मां जन्म घेणें युगायुगीं ॥१॥
विटे ऐसें सुख नव्हे भक्तिरस । पुडतीपुडती आस सेवावें हें ॥ध्रु॥
देवा हातीं रूप धरविला आकार । नेदूं निराकार होऊं त्यासी ॥२॥
तुका ह्मणे चित्त निवांत राहिलें । ध्याईं तीं पाउलें विटेवरि ॥३॥

नको बोलों भांडा । खीळ घालुन बैस तोंडा ॥१॥

ऐक विठोबाचे गुण । करीं सादर श्रवण ॥ध्रु.॥
प्रेमसुखा आड । काय वाजातें चाभाड ॥२॥
तुका ह्मणे हिता । कां रे नागवसी थीता ॥३॥

अति जालें उत्तम वेश्येचें लावण्य । परि ते सवासीण न ह्मणावी ॥१॥
उचित अनुचित केले ठाया ठाव । गुणां मोल वाव थोरपण ॥ध्रु.॥
शूरत्वावांचूनि शूरांमाजी ठाव । नाहीं आयुर्भाव आणिलिया ॥२॥
तुका ह्मणे सोंग पोटाचे उपाय । कारण कमाईविण नाहीं ॥३॥

शूरां साजती हतियारें । गाढयां हासतील पोरें ॥१॥
काय केली विटंबण । मोतीं नासिकावांचून ॥ध्रु.॥
पतिव्रते रूप साजे। सिंदळ काजळ लेतां लाजे ॥२॥
दासी पत्नी सुता । नव्हे सरी एक पिता ॥३॥
मान बुद्धिदंतां । थोर न मनिती पिता ॥४॥
तुका ह्मणे तरी । आंत शुध्द दंडे वरी ॥५॥

काय केलें जळचरीं । ढीवर त्यांच्या घातावरी ॥१॥
हा तों ठायींचा विचार । आहे यातिवैराकार ॥ध्रु.॥
श्वापदातें वधी । निरपराधें पारधी ॥२॥
तुका ह्मणे खळ । संतां पीडिती चांडाळ ॥३॥

वाइटानें भलें । हीनें दाविलें चांगलें ॥१॥
एकाविण एका । कैचें मोल होतें फुका ॥ध्रु.॥
विषें दाविलें अमृत । कडू गोड घातें हित ॥२॥
काळिमेनें ज्योती । दिवस कळों आला राती ॥३॥
उंच निंच गारा । हिरा परिस मोहरा ॥४॥
तुका ह्मणे भले । ऐसे नष्टांनीं कळले ॥५॥

असो खळ ऐसे फार । आह्यां त्यांचे उपकार ॥१॥
करिती पातकांची धुनी । मोल न घेतां साबर्नी ॥ध्रु.॥
फुकाचे मजुर। ओझें वागविती भार ॥२॥
पार उतरून ह्मणे तुका । आह्यां आपण जाती नरका ॥३॥

संत पंढरीस जाती । निरोप धाडीं तया हातीं ॥१॥
माझा न पडावा विसर । तुका विनवितो किंकर ॥ध्रु.॥
केरसुणी महाद्वारीं । ते मी असें निरंतरीं ॥२॥
तुमचे पार्यी पाइतन । मोचे माझे तन मन ॥३॥
तांबुलाची पिकधरणी । ते मी असें मुख पसरुनि ॥४॥
तुमची इष्टा पंढरीराया । ते सारसुबी माझी काया ॥५॥
लागती पादुका । ते मी तळील मृत्तिका ॥६॥
तुका ह्याने पंढरिनाथा । दुजे न धरावे सर्वथा ॥७॥

इच्छेचें पाहिलें । डोळीं अंतीं मोकलिलें ॥१॥
यांचा विश्वास तो काई । ऐसें विचारुनि पाहीं ॥ध्रु.॥
सुगंध अभ्यंगें पाळितां । केश फिरले जाणतां ॥२॥
पिंड पाळितां ओसरे । अवघी घेऊनि मार्गे सरे ॥३॥
करितां उपचार । कोणां नाहीं उपकार ॥४॥
अल्प जीवन करीं । तुका ह्याने साधीं हरी ॥५॥

यज्ञनिमित्त तें शरिरासी बंधन । कां रे तृष्णा वायांविण वाढविली ॥१॥
नव्हे ते भक्ति परलोकसाधन । विषयांनीं बंधन केलें तुज ॥ध्रु.॥
आशा धरुनि फळाची । तीथाअ व्रतीं मुक्ति कैचि ॥२॥
तुका ह्याने सिणसी वाया । शरण न वजतां पंढरिराया ॥३॥

संध्या कर्म ध्यान जप तप अनुष्ठान । अवघें घडे नाम उच्चारितां ।
न वेचे मोल कांहीं लागती न सायास । तरी कां आळस करिसी झणी ॥१॥
ऐसें हे सार कां नेघेसी फुकाचें । काय तुझें वेचे मोल तया ॥ध्रु.॥
पुत्रस्नेहें शोक करी अजामेळ । तंव तो कृपाळ जवळी उभा ।
अनाथांच्या नाथें घातला विमानीं । नेला उचलूनि परलोका ॥२॥
अंतकाळीं गणिका पक्षियाच्या छंदें । राम राम उच्चारिलें ।
तंव त्या दिनानाथा कृपा आली । त्यानें तयेसी वैकुंठा नेलें ॥३॥
अवचिता नाम आलिया हे गती । चिंतितां चित्तीं जवळी असे ।
तुका ह्याने भावें स्मरा राम राम । कोण जाणे तये दशे ॥४॥

दुष्टाचें चित्त न भिन्ने अंतरीं । जरी जन्मवरी उपदेशिला ।

पालथे घागरी घातलें जीवन । न धरी च जाण तें ही त्याला ॥१॥
जन्मा येउनि तेणें पतन चि साधिलें । तमोगुणें व्यापिलें जया नरा ।
जळो जळो हें त्याचें ज्यालेपण । कासया हे आलें संवसारा ॥ध्रु.॥
पाषाण जीवनीं असतां कल्पवरी । पाहातां अंतरीं कोरडा तो ।
कुचर मुग नये चि पाका । पाहातां सारिखा होता तैसा ॥२॥
तुका ह्यणे असे उपाय सकळां । न चले या खळा प्रेतन कांहीं ।
ह्यणऊनि संग न करितां भला । धरितां अबोला सर्व हित ॥३॥

कासियानें पूजा करुं केशीराजा । हा चि संदेह माझा फेडीं आतां ॥१॥
उदकें न्हाणूं तरी स्वरूप तुझें । तेथें काय माझें वेचे देवा ॥ध्रु.॥
गंधाचा सुगंध पुष्पाचा परिमळ । तेथें मी दुर्बळ काय करुं ॥२॥
फळदाता तूंच तांबोल अक्षता । तरी काय आतां वाहों तुज ॥३॥
वाहूं दक्षिणा जरी धातु नारायण । ब्रह्म तें चि अन्न दुजें काई ॥४॥
गातां तूं ओंकार टाळी नादेश्वर । नाचावया थार नाहीं कोठें ॥५॥
तुका ह्यणें मज अवघें तुझें नाम । धूप दीप रामकृष्णहरि ॥६॥

गातां आइकतां कांटाळा जो करी । वास त्या अघोरीं कुंभपाकीं ॥१॥
रागें यमधर्म जाचविती तया । तु दिलें कासया मुख कान ॥ध्रु.॥
विषयांच्या सुखें अखंड जगासी । न वजे एकादशी जागरणा ॥२॥
वेचूनियां द्रव्य सेवी मद्यपान । नाहीं दिलें अन्न अतीतासी ॥३॥
तीर्थाटण नाहीं केले उपकार । पाळिलें शरीर पुष्ट लोभें ॥४॥
तुका ह्यणे मग केला साहे दंड । नाइकती लंड सांगितलें ॥५॥

तुझें ह्यणवितां काय नास जाला । ऐकें बा विठ्ठला कीर्ती तुझी ॥१॥
परी तुज नाहीं आमचे उपकार । नामरूपा थार केलियाचे ॥ध्रु.॥
समूर्णीं संसार केला देशधडी । सांडिली आवडी ममतेची ॥२॥
लोभ दंभ काम क्रोध अहंकार । यांसी नाहीं थार ऐसें केलें ॥३॥
मृत्तिका पाषाण तैसें केलें धन । आपले ते कोण पर नेणों ॥४॥
तुका ह्यणे जालों देहासी उदार । आणीक विचार काय तेथें ॥५॥

जाऊनियां तीर्था काय तुवां केलें । चर्म प्रक्षाळिलें वरीं वरीं ॥१॥
अंतरींचें शुध्द कासयानें जालें । भूषण तों केलें आपणया ॥ध्रु.॥
इंद्रावण फळ घोळिलें साकरा । भीतरील थारा मोडे चि ना ॥२॥

तुका ह्यणे नाहीं शांति क्षमा दया । तोंवरी कासया कां पुंदां तुह्मी ॥३॥

बैसोनि निवांत शुध्द करीं चित्त । तया सुखा अंतपार नाही ॥१॥
येऊनि अंतरीं राहील गोपाळ । सायासाचें फळ बैसलिया ॥ध्रु॥
राम कृष्ण हरि मुकुंद मुरारि । मंत्र हा उच्चारीं वेळोवेळां ॥२॥
तुका ह्यणे ऐसें देईन मी दिव्य । जरी होइल भाव एकविध ॥३॥

धन्य पुंडलिका बहु बरें केलें । निधान आणिलें पंढरिये ॥१॥
न पवीजे केल्या तपांचिया रासी । तें जनलोकांसी दाखविलें ॥ध्रु॥
सर्वोत्तम तीर्थ क्षेत्र आणि देव । शास्त्रांनी हा भाव निवडिला ॥२॥
विष्णुपद गया रामधाम काशी । अवघीं पायांपाशीं विठोबाच्या ॥३॥
तुका ह्यणे मोक्ष देखिल्या कळस । तात्काळ या नास अहंकाराचा ॥४॥

धन्य ते पंढरी धन्य भीमातीर । आणियेलें सार पुंडलिकें ॥१॥
धन्य तो हि लोक अवघा दैवांचा । सुकाळ प्रेमाचा घरोघरीं ॥ध्रु॥
धन्य ते ही भूमी धन्य तरुवर । धन्य ते सुरवर तीर्थरूप ॥२॥
धन्य त्या नरनारी मुखीं नाम ध्यान । आनंदें भवन गर्जतसे ॥३॥
धन्य पशु पक्षी कीटक पाषाण । अवघा नारायण अवतरला ॥४॥
तुका ह्यणे धन्य संसारार्ते आलीं । हरिरंगीं रंगलीं सर्वभावें ॥५॥

मायबाप करिती चिंता । पोर नाइके सांगतां ॥१॥
नको जाऊं देउळासी । नेतो बागुल लोकांसी ॥ध्रु॥
कर्णद्वारें पुराणिक । भुलवी शब्दें लावी भीक ॥२॥
वैष्णवां संगती । हातीं पडलीं नेणों किती ॥३॥
आह्वां कैचा मग । करिसी उघडियांचा संग ॥४॥
तुका ह्यणे जाणें नरका । त्यांचा उपदेश आइका ॥५॥

मन माझें चपळ न राहे निश्चळ । घडी एकी पळ स्थिर नाही ॥१॥
आतां तूं उदास नव्हे नारायणा । धावें मज दीना गांजियेलें ॥ध्रु॥
धांव घालीं पुढें इंद्रियांचे ओढी । केलें तडातडी चित्त माझें ॥२॥
तुका ह्यणे माझा न चले सायास । राहिलों हे आस धरुनी तुझी ॥३॥

मागतियाचे दोनि च कर । अमित भांडार दातियाचें ॥१॥
काय करूं आतां कासयांत भरूं । हा मज विचारु पडियेला ॥ध्रु.॥
एकें सांटवणें प्रेमें वोसंडलीं । जिह्वा हे भागली करितां माप ॥२॥
तुका ह्मणे आतां आहे तेथें असो । अंखुनियां बैसों पायांपाशीं ॥३॥

जिचें पीडे बाळ । प्राण तयेचा विकळ ॥१॥
ऐसा मातेचा स्वभाव । सूत्र दोरी एक जीव ॥ध्रु.॥
सुखाची विश्रांती । उमटे मातेचिये चित्तीं ॥२॥
तुका ह्मणे संत । तुह्मी बहु कृपावंत ॥३॥

यावें माहेरास । हे च सर्वकाळ आस ॥१॥
घ्यावी उच्छिष्टाची धणी । तीर्थ इच्छी पायवणी ॥ध्रु.॥
भोग उभा आड । आहे तोंवरी च नाड ॥२॥
तुका ह्मणे देवें । माझें सिध्दी पाववावें ॥३॥

लेंकराचें हित । वाहे माउलीचें चित्त ॥१॥
ऐसी कळवळ्याची जाती । करी लाभेविण प्रीती ॥ध्रु.॥
पोटीं भार वाहे । त्याचें सर्वस्व ही साहे ॥२॥
तुका ह्मणे माझें । तैसे तुह्मां संतां ओझें ॥३॥

आह्मां गांजी जन । तरि कां मेला नारायण ॥१॥
जालों पोरटीं निढळें । नाहीं ठाव बुड आळें ॥ध्रु.॥
आह्मीं जना भ्यावें । तरि कां न लाजिजे देवें ॥२॥
तुका ह्मणे देश । जाला देवाविण ओस ॥३॥

तुह्मी पाय संतीं । माझे ठेवियेले चित्तीं ॥१॥
आतां बाधूं न सके काळ । जालीं विषम शीतळ ॥ध्रु.॥
भय नाहीं मनीं । देव वसे घरीं रानीं ॥२॥
तुका ह्मणे भये । आतां स्वप्नीं ही नये ॥३॥

काळाचे ही काळ । आह्मी विठोबाचे लडिवाळ ॥१॥
करूं सत्ता सर्वां ठायी । वसों निकटवासें पायीं ॥ध्रु.॥

ऐसी कोणाची वैखरी । वदे आमुचे समोरी ॥२॥

तुका ह्मणे बाण । हातीं हरिनाम तीक्ष्ण ॥३॥

जन्मा येऊन उदार जाला । उध्दार केला वंशाचा । मेळवूनि धन मेळवी माती । सदा विपत्ती भोगीतसे ॥१॥

नाम घेतां न मिळे अन्न । नव्हे कारण देखिलिया । धर्म करितां ऐके कार्नी । बांधे निजोनि डोकियासी ॥ध्रु॥

घरा व्याही पाहुणा आला । ह्मणे त्याला बरें नाहीं । तुमचे गावीं वैद्य आहे । बैसोनि काय प्रयोजन ॥२॥

उजवूं किती होतिल पोरें । मरतां बरें ह्मणे यांसी । ह्मणऊनि देवा नवस करी । दावी घरींहुनि बोनें ॥३॥

पर्वकाळीं भट घरासी आला । बोंब घाला ह्मणे पोरां । तुमचा उणा होईल वांटा । काळ पिठासी आला ॥४॥

दाढी करितां अडका गेला । घरांत आला बाइलेपें । ह्मणे आतां उगवीं मोडी । डोई बोडीं आपुली ॥५॥

तीर्थ स्वप्नीं नेणें गंगा । पूजन लिंगा गांविंचिया । आडकुनि दार बैसे दारीं । आल्या घर ह्मणे ओस ॥६॥

तुका ह्मणे ऐसे आहेत गा हरी । या ही तारीं जीवांसी । माझ्या भय वाटे चित्तीं । नरका जाती ह्मणोनि ॥७॥

जाणे वर्तमान । परि तें न वारे त्याच्याने ॥१॥

तो ही कारणांचा दास । देव ह्मणवितां पावे नास ॥ध्रु॥

वेची अनुष्ठान । सिध्दी कराया प्रसन्न ॥२॥

तुका ह्मणे त्याचें । मुदल गेलें हाटवेचें ॥३॥

घातला दुकान । पढीये तैसा आहे वान ॥१॥

आह्मी भांडारी देवाचे । द्यावें घ्यावें माप वाचे ॥ध्रु॥

उगवूं जाणों मोडी । जाली नव्हे त्याची जोडी ॥२॥

तुका ह्मणे पुडी । मोल तैसी खरी कुडी ॥३॥

सादाविलें एका । सरें अवधियां लोकां ॥१॥

आतां आवडीचे हातीं । भेद नाहीं ये पंगती ॥ध्रु॥

मोकळी च पोतीं । नाहीं पुसायाची गुंती ॥२॥

तुका ह्मणे बरा । आहे ढसाळ वेव्हारा ॥३॥

तडामोडी करा । परि उत्तम तें भरा ॥१॥

जेणें खंडे एके खेपे । जाय तेथें लाभें वोपे ॥ध्रु॥

दाविल्या सारिखें । मार्गे नसावें पारिखें ॥२॥

मार्गे पुढें ऋण । तुका ह्मणे फिटे हीण ॥३॥

नसावें ओशाळ । मग मानिती सकळ ॥१॥
जाय तेथें पावे मान । चाले बोलिलें वचन ॥ध्रु॥
राहों नेदी बाकी । दान ज्याचें त्यासी टाकी ॥२॥
होवा वाटे जना । तुका ह्मणे साटीं गुणां ॥३॥

अनघडसिध्दाच्या शब्देंकरून रामेश्वरभटाच्या शरीरीं दाह जाला तो ज्यानें शमला तो अभंग ॥ ॥

चित्त शुध्द तरी शत्रु मित्र होती । व्याघ्र हे न खाती सर्प तया ॥१॥
विष तें अमृत अघातें हित । अकर्तव्य नीत होय त्यासी ॥ध्रु॥
दुःख तें देईल सर्व सुख फळ । होतील शीतळ अग्निज्वाळा ॥२॥
आवडेल जीवां जीवाचे परी । सकळां अंतरीं एक भाव ॥३॥
तुका ह्मणे कृपा केली नारायणें । जाणियेते येणें अनुभवं ॥४॥

लाज वाटे मज मानिती हे लोक । हें तों नाहीं एक माझे अंगी ॥१॥
मजुनि झिजलों मापाचिया परी । जाळावी हे थोरी लाभाविण ॥ध्रु॥
कोमळ कंटक तीक्ष्ण अगरीं । पोचट ते वरी अंगकांति ॥२॥
चित्रींचे लेप शृंगारिलें निकें । जीवेंविण फिकें रूप त्याचें ॥३॥
तुका ह्मणे दिसें वांयां गेलों देवा । अनुभव ठावा नाहीं तेणें ॥४॥

बोलविसी माझें मुख । परी या जना वाटे दुःख ॥१॥
जया जयाची आवडी । तया लागीं तें चरफडी ॥ध्रु॥
कठीण देतां काढा । जल्पे रोगी मेळवी दाढा ॥२॥
खाऊं नये तें चि मागे । निवारितां रडों लागे ॥३॥
वैद्या भीड काय । अतित्याई जीवें जाय ॥४॥
नये भिडा सांगों आन । पथ्य औषधाकारण ॥५॥
धन माया पुत्र दारा । हे तों आवडी नरका थारा ॥६॥
तुका ह्मणे यांत । आवडे ते करा मात ॥७॥

पतिव्रते आनंद मनीं । सिंदळ खोंचे व्यभिचारवचनीं ॥१॥
जळो वर्म लागो आगी । शुध्दपण भलें जर्गी ॥ध्रु॥
सुख पुराणीं आचारशीळा । दुःख वाटे अनर्गळा ॥२॥
शूरा उल्हास अंगीं । गाढया मरण ते प्रसंगीं ॥३॥
शुध्द सोनें उजळे अगी । हीन काळें धांवें रंगीं ॥४॥
तुका ह्मणे तो चि हिरा । घनघायें निवडे पुरा ॥५॥

चालिती आड वाटा । आणिकां द्राविती जे नीटा ॥१॥
न मनीं तयांचे उपकार । नाहीं जोडा तो गंव्हार ॥ध्रु॥
विष सेवूनि वारी मार्गे । प्राण जातां जेणें संगें ॥२॥
बुडतां हाक मारी । ठाव नाहीं आणिकां वारी ॥३॥
तुका ह्यणे न करीं हिंका । गुण घेऊन अवगुण टाका ॥४॥

कुळींचे दैवत ज्याचें पंढरीनाथ । होईन दासीसुत त्याचे घरीं ॥१॥
शुध्द यातिकुळवर्णा चाड नाहीं । करीं भलते ठायीं दास तुझा ॥ध्रु॥
पंढरीस कोणी जाती वारेकरी । होईन त्यांचे घरीं पशुयाति ॥२॥
विठ्ठलचिंतन दिवसरात्रीं ध्यान । होईन पायतन त्याचे पायीं ॥३॥
तुळसीवृंदावन जयाचे अंगणीं । होईन केरसुणी त्याचे घरीं ॥४॥
तुका ह्यणे हा चि भाव माझ्या चित्तीं । नाहीं आणिकां गती चाड मज ॥५॥

अवधिया चाडा कुंटित करुनि । लावीं आपुली च गोडी । आशा मनसा तृष्णा कल्पना ।
करुनियां देशधडी । मीतूपणापासाव गुंतलों । मिथ्या संकल्प तो माझा तोडीं ।
तुझिये चरणीं माझे दोन्ही पक्ष । अवघी करुनि दाखवीं पिंडी रे रे ॥१॥
माझें साच काय केलें मृगजळ । वर्णा याती कुळ अभिमान । कुमारी भातुकें खेळती कवतुकें । काय त्यांचें साचपण ॥
ध्रु॥
वेगळाल्या भावें चित्ता तडातोडी । केलों देशधडी मायाजाळें । गोत वित्त माय बाप बहिणी सुत ।
बंधुवर्ग माझीं बाळें । एका एक न धरी संबंध पुरलिया । पातलिया जवळी काळें ।
जाणोनियां त्याग सर्वस्वें केला । सांभाळीं आपुलें जाळें ॥२॥
एकां जवळी धरी आणिकां अंतरीं । तीं काय सोयरीं नव्हतीं माझीं । एकांचे पाळण एकांसी भांडण ।
चाड कवणिये कार्जीं । अधिक असे उणें कवण कवण्या गुणें । हे माव न कळे चि तुझी ।
ह्यणोनि चिंतनीं राहिलों श्रीपती । तुका ह्यणे भाक माझी ॥३॥

आणिकां छळावया जालासी शाहाणा । स्वहिता घातले खानें । आडिके पैके करुनि सायास ।
कृपणें सांचलें धन । न जिरे क्षीर श्वानासी भक्षितां । याती तयाचा गुण ।
तारुण्यदशे अधम मातला । दवडी हात पाय कान ॥१॥
काय जालें यांस वांयां कां ठकले । हातीं सांपडलें टाकीतसे ।
घेउनि स्फटिकमणी टाकी चिंतामणी । नागवले आपुले इच्छे ॥ध्रु॥
सिध्दीं सेविलें सेविती अधम । पात्रासारिखे फळ । सिंपिला मोतीं जन्मलें स्वाती ।
वरुषलें सर्वत्र जळ । कापुस पट नये चि कारणा । तयास पातला काळ ।

तें चि भुजंगें धरिलें कंठीं । मा विष जालें त्याची गरळ ॥२॥
भक्षूनि मिष्टान्न घृतसाकर । सहित सोलुनि केळें । घालुनियां घसां अंगोळिया ।
हाते वांत करु बळें । कुंथावयाची आवडी बोंबा । उन्हवणी रडवी बाळें ।
तुका ह्याणे जे जैसैं करिती । ते पवती तैसीं च फळें ॥३॥

चंदनाचे गांवीं सर्पाच्या वसति । भोगिते ते होती द्वीपांतरीं ॥१॥
एका ओझें एका लाभ घडे देवा । संचिताचा ठेवा वेगळाला ॥ध्रु॥
क्षीराची वसति अशुध्द सेवावें । जवळी तें जावें भोगें दुरी ॥२॥
तुका ह्याणे ऐसी बुद्धि ज्याची जड । त्याहुनि दगड बरे देवा ॥३॥

तुज दिलें आतां करीं यत्न याचा । जीवाभाव-वाचाकायामन ॥१॥
भागलों दातारा सीण जाला भारी । आतां मज तारीं शरणागता ॥ध्रु॥
नेणतां सोसिली तयाची आटणी । नव्हतां ही कोणी कांहीं माझीं ॥२॥
वर्म नेणें दिशा हिंडती मोकट । इंद्रियें सुनाट दाही दिशा ॥३॥
वेरझारीफेरा सिणलों सायासीं । आतां हृषीकेशी अंगिकारीं ॥४॥
तुका ह्याणे मन इंद्रियांचे सोई । धांवे यासी काई करुं आतां ॥५॥

स्वयें पाक करी । संशय तो चि धरी । संदेहसागरीं । आणीक परी बुडती ॥१॥
जाणे विरळा एक । जालें तेथींचे हें सुख । देखिले बहुतेक । पुसतां वाट चुकले ॥ध्रु॥
तो चि जाणे सोंवळें । शोधी विकल्पाचीं मुळें । नाचती पाल्हाळें । जे विटाळें कोंडिले ॥२॥
तो चि साधी संधी । सावध त्रिकाळ जो बुध्दी । संदेहाचा संधी । वेठी आणि करियेले ॥३॥
अखंड ते ध्यान । समबुद्धि समाधान । सोंग वांयांविण । ते झांकून बैसती ॥४॥
करणें जयासाठीं । जो नातुडे कवणे आटी । तुका ह्याणे साटी । चित्तवित्तेंवांचूनि ॥५॥

माझिया संचिता । दृढ देखोनि बळिवंता । पळसी पंढरिनाथा । भेणे आतां तयाच्या ॥१॥
तरि मज कळलासी । नव्हतां भेटी जाणीवेसी । एक संपादिसी । मान करिसी लोकांत ॥ध्रु॥
तरि हें प्रारब्ध जी गाढें । कांहीं न चले तयापुढें । काय तुज म्यां कोंडें । रें सांकडें घालावें ॥२॥
भोगधीपति क्रियमाण । तें तुज नांगवे अजून । तरि का वांयांविण । तुज म्यां सीण करावा ॥३॥
तुज नव्हतां माझें कांहीं । परि मी न संडीं भक्तिसोई । हो कां भलत्या ठायीं । कुळीं जन्म भलतैसा ॥४॥
तूं भितोसि माझिया दोषा । कांहीं मागणें ते आशा । तुका ह्याणे ऐसा । कांहीं न धरीं संकोच ॥५॥

लोकमान देहसुख । संपत्तिउपभोग अनेक । विटंबना दुःख । तुझिये भेटीवांचूनि ॥१॥

तरी मज ये भेट ये भेट । काय ठाकलासी नीट । थोर पुण्यें वीट । तुज दैवें चि लाधली ॥ध्रु.॥
काय ब्रह्मज्ञान करुं कोरडें । रिंते मावेचें मापाडें । भेटीविण कुडें । तुझिये अवघें मज वाटे ॥२॥ आत्मस्थितीचा विचार
। काय करुं हा उध्दार । न देखतां धीर । चतुर्भुज मज नाही ॥
रिध्दीसिध्दी काय करुं । अथवा अगम्य विचारु । भेटीविण भारु । तुझिये वाटे मज यांचा ॥४॥
तुजवांचूनि कांहीं व्हावें । ऐसें नको माझिया जीवें । तुका ह्मणे द्यावें । दुरुषण पायांचें ॥५॥

तुझा ह्मणवून तुज नेणें । ऐसें काय माझें जिणें ॥१॥
तरि मज कवणाचा आधार । करोनियां राहों धीर ॥ध्रु.॥
काय शब्दीं चि ऐकिला । भेटी नव्हतां गा विव्ठला ॥२॥
तुका ह्मणे आतां । अभय देई पंढरिनाथा ॥३॥

उध्दवअक्रूरासी । आणीक व्यासआंबळ्ळी । रुक्मांगदाप्रल्हादासी । दाविलें तें दाखवीं ॥१॥
तरि मी पाहेन पाहेन । तुझे श्रीमुखचरण । उताविळ मन । तयाकारणें तेथें ॥ध्रु.॥
जनकश्रुतदेवा करीं । कैसा शोभलासी हरी । विदुराच्या घरीं । कण्या धरी कवतुकें ॥२॥
पांडवा अकांतीं । तेथें पावसी स्मरती । घातलें द्रौपदी । यागीं बिरडें चोळीचें ॥३॥
करी गोपीचें कवतुक । गाईगोपाळांसी सुख । दावीं तें चि मुख । दृष्टी माझ्या आपुलें ॥४॥
तरि तूं अनाथाचा दाता । मागतियां शरणागतां । तुका ह्मणें आतां । कोड पुरवीं हें माझें ॥५॥

मागता भिकारी जालों तुझे द्वारीं । देई मज हरी कृपादान ॥१॥

प्रेम प्रीति नाम उचित करावें । भावें संचरावें हृदयामाजी ॥ध्रु.॥
सर्वभावें शरण आलों पांडुरंगा । कृपाळु तूं जगामाजी एक ॥२॥
तापत्रयें माझी तापविली काया । शीतळ व्हावया पाय तुझे ॥३॥
संबंधीं जनवाद पीडलों परोपरी । अंतरलों दुरी तुजसी तेणें ॥४॥
तुका ह्मणे आतां तुझा शरणागता । करावें सनाथ मायबापा ॥५॥

भाव नाही काय मुद्रा वाणी । बैसे बगळा निश्चळ ध्यानीं ॥१॥
न मनी नाम न मनी त्यासी । वाचाळ शब्द पिटी भासी ॥ध्रु.॥
नाहीं चाड देवाची कांहीं । छळणें टोंके तस्करघाई ॥२॥
तुका ह्मणे त्याचा संग । नको शब्द स्पर्शअंग ॥३॥

दिनदिन शंका वाटे । आयुष्य नेणवतां गाढें ॥१॥
कैसीं भुललीं बापुडीं । दंबविषयांचे सांकडीं ॥ध्रु.॥

विसरला मरण। त्याची नाही आठवण ॥२॥
देखत देखत पाहीं । तुका ह्मणे आठव नाही ॥३॥

माझें मज आतां न देखें निरसतां । ह्मणऊन आधार केला । संसाराची आस सांडुनि लौकिक ।
जीव भाव तुज दिला । नव्हतीं माझीं कोणी मी कवणांचा । अर्थ मोहो सांडवला ।
तारीं मारीं करीं भलतें दातारा । होऊन तुझा आतां ठेलों रे ॥१॥
असो माझें कोडें तुज हे सांकडें । मी असेन निवाडें सुखरूप ।
बाळकासी चिंता काय पोटवेथा । जया शिरीं मायबाप ॥ध्रु॥
पापपुण्यें श्रुति आटिल्या। शास्त्रांस न लगे चि ठाव ।
विधिनिषिधें गोविलीं पुराणें वेदांसी तो अहंभाव ।
ओंकाराचें मूळ व्यापिलें माया । तेथें न धरे च भाव ।
ह्मणऊन काबाड सांडिलें उपसतां । धरिलें तुझें चि नांव ॥२॥
तनमनइंद्रियें ठेवूनि राहिलों । सर्व आशा तुझे पार्यीं । तप तीर्थ दान करवूं कवणा ।
हातीं अधीन तें मज काई । आहिक्यें परत्रें चाड नाहीं सर्वथा । जन्म सदा मज देहीं ।
मायामोहपाश करीं विष तैसें । तुका ह्मणे माझ्याठायीं ॥३॥

तुझें नाम गोड नाम गोड । पुरे कोड सकळ ही ॥१॥
रसना येरां रसां विटे । घेतां घोट अधिक हें ॥ध्रु॥
आणिकां रसें मरण गांठी । येणें तुटी संसारें ॥२॥
तुका ह्मणे आहार जाला। हा विव्दला आह्मांसी ॥३॥

धालों सुखें ढेकर देऊं । उमटे जेवूं तोंवरी ॥१॥
क्रीडा करूं निरांजनीं । न पुरे धणी हरिसवें ॥ध्रु॥
अवघे खेळों अवघ्यामधीं । डाई न पडों ऐसी बुद्धि ॥२॥
तुका ह्मणे वांचवीत। आह्मां सत्ता समर्थ ॥३॥

एकल्या नव्हे खेळ चांग । धरिला संग ह्मणऊनि॥१॥
उमटे तेव्हां कळे नाद । भेदाभेद निवडेना ॥ध्रु॥
दुसरा परी एक ऐसा । वजे रिसा निकुरें ही ॥२॥
तुका ह्मणे कळत्यां कळे । येर खेळे खेळ ह्मूण ॥३॥

बोलविले जेणें । तो चि याचें गुह्य जाणे ॥१॥

मी तों काबाडाचा धनी । जेवूं मागावें थिंकोनि ॥ध्रु.॥
मजुराच्या हातें । माप जालें गेलें रितें ॥२॥
जाला पुरविता । पांडुरंग माझा पिता ॥३॥
मायबापासवें । बालें कौतुकें खेळावें ॥४॥
जैसा करिती धंदा । तैसा पडोनियां छंदा ॥५॥
त्याच्या साच गाई ह्यैसी । येणें खेळावें मातीशीं ॥६॥
तुका ह्मणे बोल । माझा बोलतो विव्ठल ॥७॥

कां हो तुह्मी माझी वदविली वाणी । नेदा हे निवडूनि पांडुरंगा ॥१॥
आणीक म्यां कोणां पुसावा विचार । मुळीं संवसार दुराविला ॥ध्रु.॥
स्वामिसेवा ह्मूण घेतली पदरीं । सांगितलें करीं कारण तें ॥२॥
तुका ह्मणें नाहीं शिकविलें जेणें । तो याच्या वचनें उगा राहे ॥३॥

सेवकासी आज्ञा स्वामीची प्रमाण । जोंवरी हा प्राण जाय त्याचा ॥१॥
आणिकांचा धाक न धरावा मनीं । निरोपावचनीं टळों नये ॥ध्रु.॥
समय सांभाळूनि आगळें उत्तर । द्यावें भेदी वज्र तपायरी ॥२॥
तुका ह्मणे तरी ह्मणवावें सेवक । खादलें तें हाक अन्न होय ॥३॥

नये पुसों आज्ञा केली एकसरें । आह्मांसी दुसरें आतां नाहीं ॥१॥
ज्याचें तो बळिवंत सर्व निवारिता । आह्मां काय चिंता करणें लागें ॥ध्रु.॥
बुध्दीचा जनिता विश्वाचा व्यापक । काय नाहीं एक अंगीं तया ॥२॥
तुका ह्मणे मज होईल वारिता । तरी काय सत्ता नाहीं हातीं ॥३॥

बळिवंत आह्मी समर्थाचे दास । घातली या कास कळिकाळासी ॥१॥
तेथें मानसाचा कोण आला पाड । उलंघोनि जड गेलों आधीं ॥ध्रु.॥
संसाराचे बळी साधिलें निधान । मारिले दुर्जन षडवर्ग ॥२॥
तुका ह्मणे एक उरला धरिता ठाव । येर केले वाव तृणवत ॥३॥

एका गावें आह्मीं विठोबाचे नाम । आणिकांपें काम नाहीं आतां ॥१॥
मोडूनियां वाटा सूक्ष्म सगर । केला राज्यभार चाले ऐसा ॥ध्रु.॥
लावूनि मृदांग टाळश्रुतिघोष । सेवूं ब्रह्मरस आवडीनें ॥२॥
तुका ह्मणे महापातकी पतित । ऐसियांचे हित हेळामात्रें ॥३॥

वाचाचापल्ये बहु जालों कुशळ । नाहीं बीजमूळ हाता आलें ॥१॥
ह्यणोनि पंढरिराया दुखी होतें मन । अंतरींचे कोण जाणे माझें ॥ध्रु॥
पूज्य जालों अंगा आला अभिमान । पुढील कारण खोळंबलें ॥२॥
तुका ह्यणे खूण न कळे चि निरुती। सांपडलों हातीं अहंकाराचे ॥३॥

आतां काढाकाढी करीं बा पंढरिराया । नाहीं तरी वांयां गेलों दास ॥१॥
जाणतां बैसलों दगडाचे नावे । तिचा धर्म घ्यावे प्राण हा चि ॥ध्रु॥
मनाचा स्वभाव इंद्रियांचे ओढी । पतनाचे जोडी वरी हांव ॥२॥
तुका ह्यणे जाली अंधळ्याची परी । आतां मज हरी वाट दावीं ॥३॥

सज्जन तो शब्द सत्य जो मानी । छळी दुर्जन आणिकांसी ॥१॥
एक गुण तो केला दोंठार्यी । ज्याचा त्यास पाहीं जैसा तैसा ॥ध्रु॥
भाविक शब्द बोले वाणीचा । लटिका वाचा वाचाळ तो ॥२॥
परउपकार घडे तो भला । नाठ्याळ तया दया नाहीं ॥३॥
जाणीवंत तो पायरी जाणे । अधम तो नेणे खुंट जैसा ॥४॥
हित तें अनहित केलें कैसें । तुका ह्यणे पिसें लागलें यास ॥५॥

तुझें नाम मुखीं न घेतां आवडी । जिव्हा ते चि घडी झडो माझी ॥१॥
हें मज देई हें मज देई । आणिक दुजें काहीं न मगें तुज ॥ध्रु॥
बहिर कान तुझी कीर्ती नाइकतां । पाय न देखतां जात डोळे ॥३॥
मना तुझें ध्यान नाहीं नित्य काळ । धिग तें चांडाळ जळो जळो ॥३॥
हातपाय तेणें पंथ न चलतां । जावे ते अनंता गळोनियां ॥४॥
तुजविण जिणें नाहीं मज चाड । तुका ह्यणे गोड नाम तुझें ॥५॥

ह्यणसी होऊनी निश्चिंता । हरूनियां अवघी चिंता । मग जाऊं एकांता
भजन करूं । संसारसंभ्रमें आशा लागे पाठी । तेणें जीवा साटी होईल तुझ्या ॥१॥
सेकीं नाडसील नाडसील । विषयसंगें अवघा नाडसील । मागुता पडसील भवडोहीं ॥ध्रु॥
शरीर सकळ मायेचा बांधा । यासी नाहीं कधीं अराणूक । करिती तडातोडी
आंत बाहयात्कारिं । ऐसे जाती चारी दिवस वेगीं ॥२॥
मोलाची घडी जाते वांयांविण । न मिळे मोल धन देतां कोडी ।
जागा होई करीं हिताचा उपाय । तुका ह्यणे हाय करिसी मग ॥३॥

कनवाळू कृपाळू भक्तांलागीं मोही । गजेंद्राचा धांवा तुवां केला विठाई ॥१॥
पांडुरंगे ये वो पांडुरंगे । जीवाचे जिवलगे ये वो पांडुरंगे ॥ध्रु.॥
भक्तांच्या कैवारें कष्टलीस विठ्ठले । आंबळऋषीकारणें जन्म दाहा घेतले ॥२॥
प्रल्हादाकारणें स्तंभीं अवतार केला । विदारुनि दैत्य प्रेमपान्हा पाजिला ॥३॥
उपमन्याकारणें कैसी धांवसी लवलाहीं । पाजी प्रेमपान्हा क्षीरसागराठायीं ॥४॥
कौरवीं पांचाळी सभेमाजी आणिली । वस्त्रहरणीं वस्त्रें कैसी जाली माउली ॥५॥
दुर्वास पातला धर्मा छळावया वर्नी । धांवसी लवलाहीं शाखादेठ घेऊनि ॥६॥
कृपाळू माउली भुक्तिमुक्तिभांडार । करीं माझा अंगीकार तुका ह्मणे विठ्ठले ॥७॥

कवणा पाषाणासी धरुनि भाव । कवणावरी पाव ठेवूं आतां ।
ह्मणऊनि निश्चित राहिलों मनीं । तूं चि सर्वा खाणी देखोनियां ॥१॥
कवणाचें कारण न लगे कांहीं । सर्वांठायीं तूं एक।
कायावाचामन ठेविलें तुझ्या पायीं । आता उरलें काई न दिसे देवा ॥ध्रु.॥
जळें जळ काय धोविलें एक । कवण तें पातक हरलें तेथें ।
पापपुण्य हे वासना सकळ । ते तुज समूळ समर्पिली ॥२॥
पितरस्वरूपी तूं चि जनार्दन। सव्य तें कवण अपसव्य ।
तुका ह्मणे जीत पिंड तुझां हातीं। देऊनि निश्चिंती मानियेली ॥३॥

सिणलों दातारा करितां वेरझारा । आतां सोडवीं संसारापासोनियां ॥१॥
न सुटे चि बाकी नव्हे झाडापाडा । घातलोंसें खोडा हाडांचिया ॥ध्रु.॥
मायबापें माझीं जीवाचीं सांगाती । तीं देतील हातीं काळाचिया ॥२॥
पडताळूनि सुरी बैसली सेजारीं । यमफासा करीं घेऊनिया ॥३॥
पाठी पोटीं एकें लागलीं सरसीं । नेती नरकापाशीं ओढूनियां ॥४॥
जन साहेभूत असे या सकळां । मी एक निराळा परदेशी ॥५॥
कोणा काकुलती नाहीं कोणे परी । तुजविण हरी कृपाळुवा ॥६॥
तुका ह्मणे मज तुझाची भरवसा । ह्मणऊनि आशा मोकलिली ॥७॥

देवाचा भक्त तो देवासी गोड । आणिकांसी चाड नाहीं त्याची ।
कवणाचा सोडरा नव्हे च सांगाती । अवधियां हातीं अंतरला ॥१॥
निष्काम वेडें ह्मणतील बापुडे । अवधियां सांकडें जाला कैसा ।
माझें ऐसें तथा न ह्मणत कोणी । असे रानीं वर्नी भलते ठायीं ॥ध्रु.॥
प्रातःस्नान करी विभूतिचर्चन । देखोनिया जन निंदा करी ।
कंठीं तुळसीमाळा बैसोनि निराळा । ह्मणती या चांडाळा काय जालें ॥२॥

गातां शंका नाहीं बैसे भलते ठायीं । शिव्या देती आई बाप भाऊ ।
घरी बाइल ह्यणे कोठें व्याली रांड । बरें होतें शंड मरता तरी ॥३॥
जन्मोनि जाला अवधियां वेगळा । ह्यणोनि गोपाळा दुर्लभ तो ।
तुका ह्यणे जो संसारा रुसला । तेणें चि टाकिला सिध्दपंथ ॥४॥

कस्तुरी भिनली जये मृत्तिके । तयेसी आणिके कैसी सरी ॥१॥
लोखंडाचे अंगीं लागला परिस । तया आणिकास कैसी सरी ॥२॥
तुका ह्यणे मी न वजें यातीवरी । पूज्यमान करीं वैष्णवांसी ॥ ॥॥

अनुहात ध्वनि वाहे सकळां पिंडीं । राम नाहीं तोंडीं कैसा तरे ॥१॥
सकळां जीवांमाजी देव आहे खरा । देखिल्या दुसरा विण न तरे ॥ध्रु.॥
ज्ञान सकळांमाजी आहे हें साच । भक्तीविण तें च ब्रह्म नव्हे ॥२॥
काय मुद्रा कळल्या कराव्या सांगतां । दीप न लगतां उन्मनीचा ॥३॥
तुका ह्यणे नका पिंडाचें पाळण । स्थापू नारायण आतुडेना ॥४॥

नेणें अर्थ कांहीं नव्हती माझे बोल । विनवितों कोपाल संत झणी ॥१॥
नव्हती माझे बोल बोले पांडुरंग । असे अंगसंगें व्यापूनिया ॥ध्रु.॥
मज मूढा शक्ति कैचा हा विचार । निगमादिकां पार बोलावया ॥२॥
राम कृष्ण हरी मुकुंदा मुरारि । बोबडा उत्तरीं हें चि ध्यान ॥३॥
तुका ह्यणे गुरुकृपेचा आधार । पांडुरंगें भार घेतला माझा ॥४॥

देवासी लागे सकळांसी पोसावें । आह्मां न लगे खावें काय चिंता ॥१॥
देवा विचारावें लागे पापपुण्य । आह्मासी हे जन अवघें भलें ॥ध्रु.॥
देवासी उत्पत्ति लागला संहार । आह्मां नाहीं फार थोडें काहीं ॥२॥
देवासी काम लागला धंदा । आह्मासी ते सदा रिकामीक ॥३॥
तुका ह्यणे आह्मी भले देवाहून । विचारितां गुण सर्वभावें ॥४॥

घेईन मी जन्म याजसाठीं देवा । तुझी चरणसेवा साधावया ॥१॥
हरिनामकीर्तन संतांचे पूजन । घालूं लोटांगण महाद्वारीं ॥ध्रु.॥
आनंदें निर्भर असों भलते ठायीं । सुखदुःख नाहीं चाड आह्मां ॥२॥
आणीक सायास न करीं न धरीं आस । होईन उदास सर्व भावें ॥३॥
मोक्ष आह्मां घरीं कामारी ते दासी । होय सांगों तैसी तुका ह्यणे ॥४॥

देवा तुज मज पण । पाहों आगळा तो कोण ॥१॥
तरी साच मी पतित । तूं च खोटा दिनानाथ ।
ग्वाही साधुसंत जन । करुनि अंगीं लावीन ॥ध्रु॥
आह्मी धरिले भेदाभेद । तुज नव्हे त्याचा छेद ॥२॥
न चले तुझे कांहीं त्यास । आह्मी बळकाविले दोष ॥३॥
दिशा भरल्या माझ्या मन । लपालासी त्याच्या भेणें ॥४॥
तुका ह्मणे चित्त । करी तुझी माझी नीत ॥५॥

लापनिकशब्दें नातुडे हा देव । मनिंचे गुह्य भाव शुध्द बोला ॥१॥
अंतरिंचा भेद जाणे परमानंद । जयासी संवाद करणें लागे ॥२॥
तुका ह्मणे जरी आपुलें स्वहित । तरी करीं चित्त शुध्दभावे ॥३॥

नव्हे ब्रह्मज्ञान बोलतां सिध्द । जंव हा आत्मबोध नाहीं चित्तीं ॥१॥
काय करिसी वांयां लटिका चि पाल्हाळ । श्रम तो केवळ जाणिवेचा ॥ध्रु॥
मी च देव ऐसें सांगसी या लोकां । विषयांच्या सुखा टोंकोनियां ॥२॥
अमृताची गोडी पुढिलां सांगसी । आपण उपवासी मरोनिया ॥३॥
तुका ह्मणे जरि राहील तळमळ । ब्रह्म तें केवळ सदोदित ॥४॥

गंगाजळा पाहीं पाठी पोट नाहीं । अवगुण तो कांहीं अमृतासी ॥१॥
रवि दीप काळिमा काय जाणे हिरा । आणिका तिमिरा नासे तेणे ॥ध्रु॥
कर्पूरकांडणी काय कोंडा कणी । सिंधू मिळवणीं काय चाले ॥२॥
परिस चिंतामणि आणिकांचा गुणी । पालटे लागोनि नव्हे तैसा ॥३॥
तुका ह्मणे तैसे जाणा संतजन । सर्वत्र संपूर्ण गगन जैसे ॥४॥

परिस काय धातु । फेडितो निभ्रांतु लोहपांगु ॥१॥
काय तयाहूनि जालासी बापुडें । फेडितां सांकडें माझे एक ॥ध्रु॥
कलतपरु कोड पुरवितो रोकडा । चिंतामणि खडा चिंतिलें तें ॥२॥
चंदनांच्या वासें वसतां चंदन । होती काष्ठ आन वृक्षयाती ॥३॥
काय त्याचें उणें जालें त्यासी देतां । विचारीं अनंता तुका ह्मणे ॥४॥

तोडुनि पुष्पवटिका फळवृक्षयाति । बाभळा राखती करुनि सार ॥१॥
कोण हित तेणें देखिलें आपुलें । आणीक पाहिलें सुख काई ॥ध्रु॥

धान्यें बीजें जेणें जाळिलीं सकळें । पेरितो काळें जिरें बीज ॥२॥
मोडोनिया वाटा पुढिलांची सोय । आडरानें जाय घेउनि लोकां ॥३॥
विषाचें अमृत ठेवूनियां नाम । करितो अधम ब्रह्महत्या ॥४॥
तुका ह्मणे त्यास नाइके सांगतां । तया हाल करितां पाप नाहीं ॥५॥

संसाराच्या भेणें । पळों न लाहेसं केलें ॥१॥
जेथें तेथें आपण आहे । आह्मीं करावें तें काये ॥२॥
एकांतींसी ठाव । तिहीं लोकीं नाहीं वाव ॥३॥
गांवा जातों ऐसं । न लगे ह्मणावें तें कैसं ॥४॥
स्वप्नाचे परी । जागा पाहे तंव घरीं ॥५॥
तुका ह्मणे काये । तुझे घेतले म्यां आहे ॥६॥

आण काय सादर । विशीं आह्मां कां निष्ठुर ॥१॥
केलें भक्त तैसं देई । तुझें प्रेम माझ्याठायीं ॥२॥
काय पंगतीस कोंडा । एकांतासी साकरमांडा ॥३॥
काय एकपण । पोतां घालूनि गांठी खूण ॥४॥
काय घ्यावें ऐसं । त्या आपण अनारिसं ॥५॥
तुका ह्मणे मधीं । आतां तोडूं भेद बुध्दी ॥६॥

चित्त तुझ्या पायीं । ठेवुनि जालों उतराई ॥१॥
परि तूं खोटा केशीराजा । अंतपार न कळे तुझा ॥२॥
आह्मी सर्वस्वें उदार । तुज देऊनियां धीर ॥३॥
इंद्रियांची होळी । संवसार दिला बळी ॥४॥
न पडे विसर । तुझा आह्मां निरंतर ॥५॥
प्रेम एकासाठी । तुका ह्मणे न वेचे गांठी ॥६॥

आह्मी पतित ह्मणोनि तुज आलों शरण । करितों चिंतन दिवस रात्रीं ।
नाहीं तरी मज काय होती चाड । धरावया भीड तुज चित्तीं ॥१॥
आह्मां न तारावें तुह्मी काय करावें । सांगीजोजी भावें नारायणा ॥२॥
अन्याय एकाचा अंगीकार करणें । तया हार्तीं देणें लाज ते चि ।
काय ते शूरत्व मिरवूनि बोलणें । जनामाजी दावणें बळरया ॥३॥
पोहया अन्नछत्र घालूनियां घरीं । दंडितो बाहेरी आलियासी ।
नव्हे कीर्त कांहीं न माने लोकां । काय विटंबणा तैसी ॥४॥

प्रत्यक्षासी काय द्यावें हें प्रमाण । पाहातां दर्पण साक्ष काई ।
तुका ह्मणे तरी आह्मां का न कळे । तरलों किंवा आह्मी नाही ॥४॥

काग बग रिठा मारिले बाळपणीं । अवघी दैत्यखाणी बुडविली ॥१॥
तो मज दावा तो मज दावा । नंदनंदन जीवा आवडे तो ॥२॥
गोवर्धन गिरी उचलिला करीं । गोकुळ भीतरी राखिलेलें ॥२॥
बघुनि भौमासुरा आणिल्या गोपांगना । राज्य उग्रसेना मथुरेचें ॥३॥
पांडव जोहरीं राखिले कुसरी । विवराभीतरीं चालविले ॥४॥
तुका ह्मणे हा भक्तांचा कृपाळ । दुष्टजना काळ नारायण ॥५॥

तुजविण देवा । कोणा ह्मणे माझी जिव्हा ॥१॥
तरि हे हो कां शतखंड । पडो झडोनियां रांड ॥२॥
कांहीं इच्छेसाठीं । करिल वळवळ करंटी ॥२॥
तुका ह्मणे कर । कटीं तयाचा विसर ॥३॥

आह्मां सर्वभावें हें चि काम । न विसंभावें तुझें नाम ॥१॥
न लगे करावी हे चिंता । तरणें करणें काय आतां ॥२॥
आसनीं भोजनीं शयनीं । दुजें नाहीं ध्यानीं मनीं ॥२॥
तुका ह्मणे कृपानिधी । माझी तोडिली उपाधी ॥३॥

नव्हे कांहीं कवणाचा । भाव जाणवला साचा ॥१॥
ह्मणोनि तुझ्या पार्यां । जीव ठेविला निश्चयीं ॥२॥
शरीर जायाचें कोपट । याची काय खटपट ॥२॥
तुका ह्मणे वांयांविण । देवा कळों आला सीण ॥३॥

रज्जु धरूनियां हातीं । भेडसाविलीं नेणतीं । कळों येतां चित्तीं । दोरी दोघां सारिखी ॥१॥
तुह्मांआह्मांमध्ये हरी । जाली होती तैसी परी । मृगजळाच्या पुरीं । ठाव पाहों तरावया ॥२॥
सरी चिताक भोंवरी । अळंकाराचिया परी । नामें जालीं दुरी । एक सोनें आटितां ॥२॥
पिसांचीं पारवीं । करोनि बाजागिरी दावी । तुका ह्मणे तेवीं । मज नको चाळवूं ॥३॥

नेधें तुझें नाम । न करीं सांगितलें काम ॥१॥
वाढे वचनें वचन । दोष उच्चारितां गुण ॥२॥

आतां तुझ्या घरा । कोण करी येरझारा ॥ १ ॥
तुका ह्मणे ठार्यी । मजपार्शी काय नाही ॥ ३ ॥

व्यवहार तो खोटा । आतां न वजों तुझ्या वाटा ॥ १ ॥
एका नामा नाहीं ताळ । केली सहस्रांची माळ ॥ २ ॥
पाहों जातां घाई । खेळसी लपंडाई ॥ २ ॥
तुका ह्मणे चार । बहु करितोसी फार ॥ ३ ॥

लटिका चि केला । सोंग पसारा दाविला ॥ १ ॥
अवघा बुडालासी ऋणें । बहुतांचे देणें घेणें ॥ २ ॥
लावियेलीं चाळा । बहू दावूनि पुतळा ॥ २ ॥
तुका ह्मणे हात । आह्मी अवरिली मात ॥ ३ ॥

दाखवूनि आस । केला बहुतांचा नास ॥ १ ॥
थोंटा झोडा शिरोमणी । भेटलासी नागवणी ॥ २ ॥
सुखाचें उत्तर । नाहीं मुदलासी थार ॥ २ ॥
तुका ह्मणे काय । तुझे घ्यावें उरे हाय ॥ ३ ॥

लाज ना विचार । बाजारी तूं भांडखोर ॥ १ ॥
ऐसें ज्याणें व्हावें । त्याची गांठी तुजसवें ॥ २ ॥
फेडिसी लंगोटी । घेसी सकळांसी तुटी ॥ २ ॥
तुका ह्मणे चोरा । तुला आप ना दुसरा ॥ ३ ॥

ठाव नाहीं बुड । घरें वसविसी कुड ॥ १ ॥
भलते ठार्यी तुझा वास । सदा एरवी उदास ॥ २ ॥
जागा ना निजेला । धाला ना भुकेला ॥ २ ॥
न पुसतां भलें । तुका ह्मणे बुझें बोलें ॥ ३ ॥

श्वाना दिली सवे । पायांभोंवतें तें भोंवे ॥ १ ॥
तैसी जाली मज परी । वसे निकट सेजारी ॥ २ ॥
जेवितां जवळी । येऊनियां पुंस घोळी ॥ २ ॥
कोपेल तो घनी । तुका ह्मणे नेणें मनी ॥ ३ ॥

वटवट केली । न विचारितां मना आली ॥१॥
मज कराल तें क्षमा । कैसैं नेणों पुरुषोत्तमा ॥ध्रु॥
उचित न कळे । जिव्हा भलतें चि बरळे ॥२॥
तुका ह्याणे कांहीं । लौकिकाची चाड नाही ॥३॥

जीवें व्हावें साटी । पडे संवसारें तुटी ॥१॥
ऐशीं बोलिलों वचनें । सवें घेउनि नारायण ॥ध्रु॥
नाहीं जन्मा आलों । करील ऐसैं नेदीं बोलों ॥२॥
ठाव पुसी सेणें । तुका ह्याणे खुंटी येणें ॥३॥

आता पंढरीराया । माझ्या निरसावें भया ॥१॥
मनीं राहिली आशंका । स्वामिभयाची सेवका ॥ध्रु॥
ठेवा माथां हात । कांहीं बोला अभयमात ॥२॥
तुका ह्याणे लाडें । खेळें ऐसैं करा पुढें ॥३॥

कवतुकवाणें । बोलों बोबड्या वचनें ॥१॥
हें तों नसावें अंतरीं । आह्मां धरायाचें दुरी ॥ध्रु॥
स्तुति तैसी निंदा । माना सम चि गोविंदा ॥२॥
तुका ह्याणे बोलें । मज तुह्मी शिकविलें ॥३॥

असो मार्गे जालें । पुडें गोड तें चांगलें ॥१॥
आतां माझे मनीं । कांहीं अपराध न मनीं ॥ध्रु॥
नेदीं अवसान । करितां नामाचें चिंतन ॥२॥
तुका ह्याणे बोले । तुज आधीं च गोविलें ॥३॥

मातेविण बाळा । आणिक न माने सोहळा ॥१॥
तैसैं जालें माझ्या चित्ता । तुजविण पंढरिनाथा ॥ध्रु॥
वाट पाहेमेघा बिंदु । नेघे चातक सरिता सिंधू ॥२॥
सारसांसी निशीं । ध्यानरवीच्या प्रकाशीं ॥३॥
जीवनाविण मत्स्य । जैसैं धेनूलागीं वत्स ॥४॥
पतिव्रते जिणें । भ्रताराच्या वत्तमानें ॥५॥

कृपणाचें धन । लोभालागीं जैसें मन ॥६॥
तुका ह्मणे काय । तुजविण प्राण राहे ॥७॥

तुजऐसा कोणी न देखें उदार । अभयदानशूर पांडुरंगा ॥१॥
शरण येती त्यांचे न विचारिसी दोष । न मागतां त्यांस अढळ देसी ॥ध्रु.॥
धांवसी आडणी ऐकोनियां धांवा । कड्वारें देवा भक्तांचिया ॥२॥
दोष त्यांचे जाळी कल्पकोटिवरी । नामासाठीं हरि आपुलिया ॥३॥
तुका ह्मणे तुज वाणूं केशा परी । एक मुख हरी आयुष्य थोडें ॥४॥

काय तुझे उपकार पांडुरंगा । सांगों मी या जगामाजी आतां ॥१॥
जतन हें माझें करुनि संचित । दिलें अवचित आणूनियां ॥ध्रु.॥
घडल्या दोषांचें न घली च भरी । आली यास थोरी कृपा देवा ॥२॥
नव्हतें ठाउकें आइकिलें नाहीं । न मगतां पाहीं दान दिलें ॥३॥
तुका ह्मणे याच्या उपकारासाठीं । नाहीं माझें गाठीं कांहीं ऐक ॥४॥

वाळूनियां जन सांडी मज दुरी । करिसील हरी ऐसें कधीं ॥१॥
आठवीन पाय धरुनि अनुताप । वाहे जळ झोप नाहीं डोळां ॥ध्रु.॥
नावडती जीवा आणीक प्रकार । आवडी ते फार एकांताची ॥२॥
तुका ह्मणे ऐसी धरितों वासना । होई नारायणा साहय मज ॥३॥

सांगतो या मना तें माझें नाइके । घातावरी टेंके चांडाळ हें ॥१॥
ह्मणऊनि पाहे तरतें बुडतें । न ल्हाये पुरतें बळ करूं ॥ध्रु.॥
काय तें संचित न कळे पाहातां । मतिमंद चित्ता उपजतें ॥२॥
तुका ह्मणे ऐसें बळ नाहीं अंगी । पाहोनियां वेगीं पार टाकीं ॥३॥

आतां नको चुकों आपुल्या उचिता । उदारा या कांता रखुमाईच्या ॥१॥
आचरावे दोष हें आह्मां विहित । तारावे पतित तुमचें तें ॥ध्रु.॥
आह्मी तों आपुलें केलेसें जतन । घडो तुह्मांकून घडेल ते ॥२॥
तुका ह्मणे विठो चतुराच्या राया । आहे ते कासया मोडों देसी ॥३॥

मुखें बोलावें तें जीविचें जाणसी । विदित पायांपाशीं सर्व आहे ॥१॥
आतां हें चि भलें भाकावी करुणा । विनियोग तो जाणां तुह्मी त्याचा ॥ध्रु.॥

आपलें तों येथें केलें नव्हे कांहीं । साधनाचा वांहीं पडों नये ॥२॥
तुका ह्मणे देह दिला पिंडदान । वेळोवेळां कोण चिंता करी ॥३॥

कामातुरा भय लाज ना विचार । शरीर असार तृणतुल्य ॥१॥
नवल हे लीळा करात्याचें लाघव । प्रारब्धें भाव दाखविले ॥ध्रु॥
लोभालोभ एका धनाचिये ठायीं । आणिकांची सोई चाड नाही ॥२॥
तुका ह्मणे भूक न विचारी प्रकार । योजे तें चि सार यथाकालें ॥३॥

बांधे सोडी हें तों धन्याचिये हातीं । हेंकडें गोविती आपणां बलें ॥१॥
भुललियासी नाहीं देहाचा आठव । धोतऱ्यानें भाव पालटिला ॥ध्रु॥
घरांत रिघावें दाराचिये सोई । भिंतीसवें डोई घेऊनि फोडी ॥२॥
तुका ह्मणे देवा गेलीं विसरोन । आतां वर्म कोण दावी यांसी ॥३॥

कवण जन्मता कवण जन्मविता । न कळे कृपावंता माव तुझी ॥१॥
कवण हा दाता कवण हा मागता । न कळे कृपावंता माव तुझी ॥ध्रु॥
कवण भोगिता कवण भोगविता । न कळे कृपावंता माव तुझी ॥२॥
कवण ते रूप कवण अरूपता । न कळे कृपावंता माव तुझी ॥३॥
सर्वा ठायीं तूं चि सर्व ही जालासी । तुका ह्मणे यासी दुजें नव्हे ॥४॥

जेथें देखें तेथें तुझी च पाउलें । विश्व अवघें कोंदाटलें ।
रूप गुण नाम अवघा मेघश्याम । वेगळें तें काय उरलें ।
जातां लोटांगणीं अवघी च मेदिनी । सकळ देव पाट जालें ।
सदा पर्वकाळ सुदिन सुवेळ । चित्त प्रेमें असे धालें ॥१॥
अवघा आह्मां तूं च जालासी देवा । संसार हेवा कामधंदा ।
न लगे जाणें कोठें कांहीं च करणें । मुखीं नाम ध्यान सदा ॥ध्रु॥
वाचा बोले ते तुझे चि गुणवाद । मंत्रजप कथा स्तुति ।
भोजन सारूं ठायीं फल तांबोल कांहीं । पूजा नैवेद्य तुज होती ।
चालतां प्रदक्षणा निद्रा लोटांगण । दंडवत तुजप्रति ।
देखोन दृष्टी परस्परें गोष्टी । अवघ्या तुझ्या मूर्ति ॥२॥
जाल्या तीर्थरूप वावी नदी कूप । अवघें गंगाजळ जालें ।
महाल मंदिरें माडया तनघरें । झोपडया अवघीं देव देवाइलें ।
ऐकें कानीं त्या हरिनामध्वनी । नाना शब्द होत जाले ।
तुका ह्मणे या विठोबाचे दास । सदा प्रेमसुखें धाले ॥३॥

जे दोष घडले न फिटे करितां कांहीं । सरते तुझ्या पायीं जाले तैसे ॥१॥
माझा कां हो करूं नये अंगीकार । जालेती निष्ठुर पांडुरंगा ॥ध्रु.॥
यातिहीन नये ऐकों ज्यां वेद । तयां दिलें पद वैकुंठीचें ॥२॥
तुका ह्याने कां रे एकाचा आभार । घेसी माथां भार वाहोनियां ॥३॥

हरिकथेची आवडी देवा । करितो सेवा दासांची ॥१॥
ह्यणोनि हिंडे मार्गे मार्गे । घरटी जागे घालितसे ॥ध्रु.॥
निर्लज्ज भोजें नाचत रंगीं । भरतें अंगीं प्रेमाचें ॥२॥
तुका ह्याने विकलें देवें । आपण भावें संवसाटी ॥३॥

साधन संपत्ति हें चि माझें धन । सकळ चरण विठोबाचे ॥१॥
शीतळ हा पंथ माहेराची वाट । जवळी च नीट सुखरूप ॥ध्रु.॥
वैष्णवांचा संग रामगाणें गाणें । मंडित भूषण अळंकार ॥२॥
भवनदी आड नव्हतीसी जाली । कोरडी च चाली जावें पायी ॥३॥
मायबाप दोघें पाहातील वाट । ठेवूनिया कटीं कर उभी ॥४॥
तुका ह्याने केव्हां देखेन कळस । पळाली आळस निद्रा भूक ॥५॥

यथार्थवादे तुज न वर्णवे कदा । बोलतो ते निंदा करितों तुझी ।
वेदश्रुति तुज नेणती कोणी । चोवीस ठेंगणीं धांडोळितां ॥१॥
आतां मज क्षमा करावें देवा । सलगी ते केशवा बोलिलेलों ॥ध्रु.॥
सगुण कीं साकार निर्गुण कीं निराकार । न कळे हा पार वेदां श्रुतीं ।
तो आह्मी भावें केलासी लहान । ठेवूनियां नावें पाचारितों ॥२॥
सहस्रमुखें शेष सीणला स्तवितां । पार न कळतां ब्रह्मा ठेला ।
तेथें माझी देहबुद्धि तें काई । थोर मी अन्यायी तुका ह्याने ॥३॥

कृष्ण गातां गीतीं कृष्ण ध्यातां चित्तीं । ते ही कृष्ण होती कृष्णध्यानं ॥१॥
आसनीं शयनीं भोजनीं जेवितां । ह्याणारे भोगिता नारायण ॥ध्रु.॥
ओविये दळणीं गावा नारायण । कांडितां कांडण करितां काम ॥२॥
नर नारी याति हो कोणी भलतीं । भावें एका प्रीती नारायणा ॥३॥
तुका ह्याने एका भावें भजा हरी । कांति ते दुसरी रूप एक ॥४॥

डोळियां पाझर कंठ माझा दाटे । येऊं देई भेटे पांडुरंगे ॥१॥
बहु दिस टाकिले निरास कां केलें । कोठें वो गुंतलें चित्त तुझें ॥ध्रु॥
बहु धंदा तुज नाहीं वो आठव । राहिलासे जीव माझा कंठीं ॥२॥
पंढरीस जाती वारकरी संतां । निरोप बहुतां हातीं धाडीं ॥३॥
तुजविण कोण सांवा धांवा करी । ये वो झडकरी पांडुरंगे ॥४॥
काय तुझी वाट पाहों कोठवरी । कृपालु कांपरी विसरलासी ॥५॥
एक वेळ माझा धरुनि आठव । तुका ह्मणे ये वो न्यावयासी ॥६॥

अधिक कोंडितां चरफडी । भलतीकडे घाली उडी ॥१॥
काय करूं या मना आतां । का विसरातें पंढरिनाथा ।
करी संसाराची चिंता । वेळोवेळां मागुती ॥ध्रु॥
भजन नावडे श्रवण । धांवे विषय अवलोकून ॥२॥
बहुत चंचळ चपळ । जातां येतां न लगे वेळ ॥३॥
किती राखों दोनी काळ । निजलिया जागे वेळे ॥४॥
मज राखें आतां । तुका ह्मणे पंढरिनाथा ॥५॥

कंथा प्रावर्ण । नव्हे भिक्षेचें तें अन्न ॥१॥
करीं यापरी स्वहित । विचारुनि धर्म नीत ॥ध्रु॥
देऊळ नव्हे घर । प्रपंच परउपकार ॥२॥
विधिसेवन काम । नव्हे शब्द रामराम ॥३॥
हत्या क्षत्रधर्म । नव्हे निष्काम तें कर्म ॥४॥
तुका ह्मणे संतीं । करुनि ठेविली आइती ॥५॥

पडोनियां राहीं । उगा च संतांचिये पार्यीं ॥१॥
न लगे पुसणें सांगावें । चित्त शुध्द करीं भावें ॥ध्रु॥
सहज ते स्थिति । उपदेश परयुक्ति ॥२॥
तुका ह्मणे भाव । जवळी धरुनि आणी देव ॥३॥

देवाचे घरीं देवें केले चोरी । देवें देव नागवूनि केला भिकारी ॥१॥
धांवणियां धांवा धांवणियां धांवा । माग चि नाहीं जावें कवणिया गांवा ॥ध्रु॥
सर्वें चि होता चोर घरिचिया घरीं । फावल्यावरी केलें अवघें वाटोळें ॥२॥
तुका ह्मणे येथें कोणी च नाहीं । नागवलें कोण गेलें कोणाचें काई ॥३॥

अवघे चि निजों नका अवघिये ठायीं । वेळ अवेळ तरी सांभाळावी कांहीं ॥१॥
जतन करा रे जतन करा । घालूं पाहे घरावरी घाला चोरटें ॥ध्रु॥
सीतरिलीं फार खाती भोंवताले फेरे । गेलें नये हातां सेकीं तळमळ उरे ॥२॥
तुका ह्मणे आह्मी करूं आपलें जतन । न लगे कांहीं कोणां द्यावें उघडा रे कान ॥३॥

काळोखी खाऊन कैवाड केला धीर । आपुलिया हितें जाले जनामध्ये शूर ॥१॥
कां रें तुह्मी नेणां कां रे तुह्मी नेणां । अल्पसुखासाठीं पडशी विपत्तीचे घाणां ॥ध्रु॥
नाहीं ऐसी लाज काय तयांपें आगळें । काय नव्हे केलें आपुलिया बळें ॥२॥
तुका ह्मणे तरी सुख अवघें चि बरें । जतन करुन हे आपुलालीं ढोरें ॥३॥

जाय परतें काय आणिला कांटाळा । बोला एक वेळा ऐसें तरी ॥१॥
कां हो केलें तुह्मी निष्ठुर देवा । मानेना हे सेवा करितों ते ॥ध्रु॥
भाग्यवंत त्यांसी सांगितल्या गोष्टी । तें नाहीं अदृष्टीं आमुचिया ॥२॥
तुका ह्मणे तुह्मापासूनि अंतर । न पडे नाहीं स्थिर बुद्धि माझी ॥३॥

अनुभवे कळों येतें पांडुरंगा । रुसावें तें कां गा तुह्मांवरी ॥१॥
आवरितां चित्त नावरे दुर्जन । घात करी मन माझें मज ॥ध्रु॥
अंतरीं संसार भक्ति बाह्यात्कार । ह्मणोनि अंतर तुझ्या पायीं ॥२॥
तुका ह्मणे काय करूं नेणें वर्म । आलें तैसें कर्म सोसूं पुढें ॥३॥

तुजकरितां होतें आनाचें आन । तारिले पाषाण उदकीं देवा ॥१॥
कां नये कैवार करूं अंगीकार । माझा बहु भार चड जाला ॥ध्रु॥
चुकलासी ह्मणों तरी जीवांचा ही जीव । रिता नाहीं ठाव उरों दिला ॥२॥
तुका ह्मणे ऐसें काय सत्ताबळ । माझे परी कृपाळ आहां तुह्मी ॥३॥

फळ देंठींहून झडे । मग मागुतें न जोडे ॥१॥
ह्मणोनि तांतडी खोटी । कारण उचिताचे पोटी ॥ध्रु॥
पुढें चढे हात । त्याग मागिलां उचित ॥२॥
तुका ह्मणे रणीं । नये पाहों परतोनि ॥३॥

अगी देखोनियां सती । अंगीं रोमांच उठती ॥१॥

हा तो नव्हे उपदेश । सुख अंतरीं उल्हासे ॥ध्रु.॥
वित्तगोतांकडे । चित्त न घाली न रडे ॥२॥
आठवूनि एका । उडी घाली ह्याने तुका ॥३॥

फळ पिके देंठीं । निमित्त्य वारियाची भेटी ॥१॥
हा तों अनुभव रोकडा । कळों येतो खरा कुडा ॥ध्रु.॥
तोडिलिया बळें । वांयां जाती काचीं फळें ॥२॥
तुका ह्याने मन । तेथे आपुलें कारण ॥३॥

हालवूनि खुंट । आधीं करावा बळकट ॥१॥
मग त्याच्या आधारें । करणें अवघें चि बरें ॥ध्रु.॥
सुख दुःख साहे । हर्षमिषाअ भंगा नये ॥२॥
तुका ह्याने जीवें । आधीं मरोनि राहावें ॥३॥

धांवे माते सोई । बाळ न विचारितां कांहीं ॥१॥
मग त्याचें जाणें निकें । अंग वोडवी कौतुकें ॥ध्रु.॥
नेणे सर्प दोरी । अगी भलतें हातीं धरी ॥२॥
तीविन तें नेणें । आणीक कांहीं तुका ह्याने ॥३॥

भोग द्यावे देवा । त्याग भोगीं च बरवा ॥१॥
आपण व्हावें एकीकडे । देव कळेवरी जोडे ॥ध्रु.॥
योजे यथाकाळें । उत्तम पाला कंदें मूळें ॥२॥
वंचक त्यासी दोष । तुका ह्याने मिथ्या सोस ॥३॥

पायांच्या प्रसादें । कांहीं बोलिलों विनोदें ॥१॥
मज क्षमा करणें संतीं । नव्हे अंगभूत युक्ति ॥ध्रु.॥
नव्हे हा उपदेश । तुमचें बडबडिलों शेष ॥२॥
तुमचे कृपेचें पोसणें । जन्मोजन्मीं तुका ह्याने ॥३॥

जायांचें अंगुलें लेतां नाहीं मान । शोभा नेदी जन हांसविलें ॥१॥
गुसळितां ताक कांडितां भूस । साध्य नाहीं क्लेश जाती वांयां ॥२॥
तुका ह्याने नाहीं स्वता भांडवल । भिकेचें तें फोल बीज नव्हे ॥३॥

न बोलावें परी पडिला प्रसंग । हाकलितें जग तुझ्या नामें ॥१॥
लटिकें चि सोंग मांडिला पसारा । भिकारी तूं खरा कळों आलें ॥ध्रु॥
निलाजिरीं आह्मी करोनियां धीर । राहिलों आधार धरूनियां ॥२॥
कैसा नेणों आतां करिसी शेवट । केली कटकट त्याची पुढें ॥३॥
तुका ह्मणे कांहीं न बोलसी देवा । उचित हे सेवा घेसी माझी ॥४॥

नाहीं जालें मोल कळे देतां कार्ळीं । कोण पाहों बळी दोघांमध्यें ॥१॥
आह्मी तरी जालों जीवासी उदार । कैचा हा धीर तुजपार्शीं ॥ध्रु॥
बहु चाळविलें मार्गें आजिवरी । आतां पुढें हरि जाऊं नेदीं ॥२॥
नव्हती जों भेटी नामाची ओळखी । ह्मणऊनि दुःखी बहु जालें ॥३॥
तुका ह्मणे कांहीं राहों नेदीं बाकी । एकवेळा चुकी जाली आतां ॥४॥

कैसा कृपाळु हें न कळसी देवा । न बोलसी सेवा घेसी माझी ॥१॥
काय ऐसें बळ आहे तुजपार्शीं । पाहों हा रिघेसी कोणा आड ॥ध्रु॥
पाडियेला ठायीं तुझा थारा मारा । अवघा दातारा लपसी तो ॥२॥
आतां तुह्मां आह्मां उरी तों चि बरें । काय हें उत्तरें वाढवूनि ॥३॥
तुका ह्मणे मज साहय झाले संत । ह्मणऊनि मात फावली हे ॥४॥

चुकलिया आह्मां करितसां दंड । हाकासी कां खंड पांडुरंगा ॥१॥
चाळविलीं एकें रिध्दिसिध्दीवरी । तैसा मी भिकारी नव्हें देवा ॥ध्रु॥
कां मी येथें गुंतों मांडूनि पसारा । मागुता दातारा दंभासाठीं ॥२॥
केलें म्यां जतन आपुलें वचन । ठायींचें धरून होतों पोटीं ॥३॥
तुका ह्मणे ताळा घातला आडाखीं । ठावें होतें सेकीं आडविसी ॥४॥

कृपावंता कोप न धरावा चित्तीं । छळूं वक्रोक्ती स्तुती करूं ॥१॥
आह्मी तुझा पार काय जाणों देवा । नेणों कैसी सेवा करावी ते ॥ध्रु॥
अनंता अरूपा अलक्षा अच्युता । निर्गुणा सचिता सर्वोत्तमा ॥२॥
चांगलीं हीं नामें घेतलीं ठेवून । जालासी लाहान भक्तिकाजा ॥३॥
तुका ह्मणे तुझ्या पायांवरी सदा । मस्तक गोविंदा असो माझा ॥४॥

आतां तुझा भाव कळों आला देवा । ठकूनियां सेवा घेसी माझी ॥१॥

टाकूनि सांकडें आपुलिये माथां । घातला या संतावरी भार ॥१॥
स्तुती करवूनि पिटिला डांगोरा । तें कोण दातारा साच करी ॥२॥
जातीचें वाणी मी पोटींचे कुडें । नका मजपुढें ठकाठकी ॥३॥
तुका ह्यणे नाहीं आलें अनुभवा । आधीं च मी देवा कैसें नाचों ॥४॥

जन पूजी याचा मज कां आभार । हा तुह्मी विचार जाणां देवा ॥१॥
पत्र कोण मानी वंदितील सिक्का । गौरव सेवका त्या चि मुळें ॥२॥
मी मीपणें होतों जनामधीं आधीं । कोणें दिलें कधीं काय तेव्हां ॥३॥
आतां तूं भोगिता सर्व नारायणा । नको आह्मां दीनां पीडा करूं ॥४॥
आपुलिया हातें देसील मुशारा । तुका ह्यणे खरा तो चि आह्मां ॥५॥

आमची कां नये तुह्मासी करुणा । किती नारायणा आळवावें ॥१॥
काय जाणां तुह्मी दुर्बळाचें जिणें । वैभवाच्या गुणें आपुलिया ॥२॥
देती घेती करिती खटपटा आणिकें । निराळा कौतुकें पाहोनियां ॥३॥
दिवस बोटीं आह्मीं धरियेलें माप । वाहातों संकल्प स्वहिताचा ॥४॥
तुका ह्यणे मग देसी कोण्या काळें । चुकुर दुर्बळें होतों आह्मी ॥५॥

तुह्मां आह्मां तुही होईल यावरी । ऐसें मज हरी दिसतसे ॥१॥
वचनाचा कांहीं न देखों आधार । करावा हा धीर कोठवरी ॥२॥
सारिलें संचित होतें गांठी कांहीं । पुढें ऋण तें ही नेदी कोणी ॥३॥
जावें चि न लगे कोणांचिया घरा । उडाला पातेरा तुझ्या संगें ॥४॥
तुका ह्यणे आह्मां हा चि लाभ जाला । मनुष्यधर्म गेला पांडुरंगा ॥५॥

देव मजुर देव मजुर । नाहीं उजुर सेवेपुढें ॥१॥
देव गाढयाळ देव गाढयाळ । देखोनियां बळ लपतसे ॥२॥
देव तर काई देव तर काई । तुका ह्यणे राई तरी मोटी ॥३॥

देव दयाळ देव दयाळ । साहे कोल्हाळ बहुतांचा ॥१॥
देव उदार देव उदार । थोडयासाठीं फार देऊं जाणे ॥२॥
देव चांगला देव चांगला । तुका लागला चरणीं ॥३॥

देव बासर देव बासर । असे निरंतर जेथें तेथें ॥१॥

देव खोळंबा देव खोळंबा । मज झळंबा म्हूण कोंडी ॥१॥
देव लागट देव लागट । लाविलिया चट जीवीं जडे ॥२॥
देव बावळा देव बावळा । भावें जवळा लुडबुडी ॥३॥
देव न व्हावा देव न व्हावा । तुका ह्मणे गोवा करी कार्मीं ॥४॥

देव निढळ देव निढळ । मूळ नाहीं डाळ परदेशी ॥१॥
देव अकुळी देव अकुळी । भलते ठायीं सोयरीक ॥२॥
देव लिगाडया देव लिगाडया । तुका ह्मणे भाडया दंभें ठकी ॥३॥

देव बराडी देव बराडी । घाली देंठासाठीं उडी ॥१॥
देव भ्याड देव भ्याड । राखे बळीचें कवाड ॥१॥
देव भाविक भाविक । होय दासाचें सेवक ॥२॥
देव होया देव होया । जैसा ह्मणे तैसा तया ॥३॥
देव लाहान लाहान । तुका ह्मणे अनुरेण ॥४॥

देव भला देव भला । मिळोनि जाय जैसा त्याला ॥१॥
देव उदार उदार । देतां नाहीं थोडें फार ॥१॥
देव बळी देव बळी । जोडा नाहीं भूमंडळीं ॥२॥
देव व्हावा देव व्हावा । आवडे तो सर्वा जीवां ॥३॥
देव चांगला चांगला । तुका चरणीं लागला ॥४॥

देव पाहों देव पाहों । उंचे ठायीं उभे राहों ॥१॥
देव देखिला देखिला । तो नाहीं कोणां भ्याला ॥१॥
देवा कांहीं मागों मागों । जीव भाव त्यासी सांगों ॥२॥
देव जाणे देव जाणे । पुरवी मनींचिये खुणे ॥३॥
देव कातर कातर । तुका ह्मणे अभ्यंतर ॥४॥

देव आमचा आमचा । जीव सकळ जीवांचा ॥१॥
देव आहे देव आहे । जवळीं आह्मां अंतरबाहे ॥१॥
देव गोड देव गोड । पुरवी कोडाचें ही कोड ॥२॥
देव आह्मां राखे राखे । घाली कळिकाळासी काखे ॥३॥
देव दयाळ देव दयाळ । करी तुक्याचा सांभाळ ॥४॥

जाऊं देवाचिया गांवां । देव देईल विसांवा ॥१॥
देवा सांगों सुखदुःख । देव निवारील भूक ॥ध्रु॥
घालूं देवासी च भार । देव सुखाचा सागर ॥२॥
राहों जवळी देवापार्शीं । आतां जडोनि पायांसी ॥३॥
तुका ह्मणे आह्मी बालें । या देवाचीं लडिवाळें ॥४॥

प्रेम तेथें वास करी । मुखीं उच्चारितां हरी ॥१॥
प्रेम यावें तया गांवा । चोजवीत या वैष्णवां ॥ध्रु॥
प्रेमें पाठी लागे बळें । भक्त देखोनियां भोळे ॥२॥
प्रेम न वजे दवडितां । शिरे बळें जेथें कथा ॥३॥
तुका ह्मणे थोर आशा । प्रेमा घरीं विष्णुदासां ॥४॥

संत मानितील मज । तेणें वाटतसे लाज ॥१॥
तुह्मी कृपा केली नाहीं । चित्त माझें मज ग्वाही ॥ध्रु॥
गोविलों थोरिवां । दुःख वाटतसे जीवा ॥२॥
तुका ह्मणे माया । अवरा हे पंढरिराया ॥३॥

नाहीं तुह्मी केला । अंगीकार तो विडुला ॥१॥
सोंगें न पवीजे थडी । माजी फुटकी सांगडी ॥ध्रु॥
प्रेम नाही अंगीं । भले ह्मणविलें जर्गी ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । मज वांयां कां चाळवा ॥३॥

आतां चक्रधरा । झणी आह्मांस अव्हेरा ॥१॥
तुमचीं ह्मणविल्यावरी । जैसीं तैसीं तरी हरी ॥ध्रु॥
काळ आह्मां खाय । तरी तुझें नांव जाय ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । आतां पण सिध्दी न्यावा ॥३॥

मज ऐसें कोण उध्दरिलें सांगा । ब्रीदें पांडुरंगा बोलतसां ॥१॥
हार्तीच्या कांकणां कायसा आरिसा । उरलों मी जैसा तैसा आहें ॥ध्रु॥
धनमंत्री हरी रोग्याचिये वेथे । तें तों कांहीं येथें न देखिजे ॥२॥
तुका ह्मणे नाहीं अनुभव अंगें । वचन वाउंगें कोण मानी ॥३॥

काय तें सामर्थ्य न चले या काळें । काय जालीं बळें शक्तिहीण ॥१॥
माझिया संचितें आणिलासी हरी । जालें तुजवरी वरिष्ठ तें ॥ध्रु॥
काय गमाविली सुदर्शन गदा । नो बोला गोविंदा लाजतसां ॥२॥
तुका ह्याणे काय ब्रिदाचें तें काम । सांडा परतें नाम दिनानाथ ॥३॥

बळ बुध्दी वेचुनियां शक्ती । उदक चालवावें युक्ती ॥१॥
नाहीं चळण तया अंगीं । धांवें लवणामार्गे वेगीं ॥ध्रु॥
पाट मोट कळा । भरित पखाळा सागळा ॥२॥
बीज ज्यासी घ्यावें । तुका ह्याणे तैसें व्हावें ॥३॥

न ह्याणे साना थोर । दृष्ट पापी अथवा चोर ॥१॥
सकळा द्यावी एकी चवी । तान हरुनि निववी ॥ध्रु॥
न ह्याणे दिवस राती । सर्व काल सर्वा भूतीं ॥२॥
तुका ह्याणे झारी । घेतां तांब्यानें खापरी ॥३॥

इच्छा चाड नाही । न धरी संकोच ही कांहीं ॥१॥
उदका नेलें तिकडे जावें । केलें तैसें सहज व्हावें ॥ध्रु॥
मोहरी कांदा ऊंस । एक वाफा भिन्न रस ॥२॥
तुका ह्याणे सुख । पीडा इच्छा पावे दुःख ॥३॥

तरले ते मार्गे आपुलिया सत्ता । कमाई अनंता करुनियां ॥१॥
उसनें फेडितां धर्म तेथें कोण । ते तुज अनन्ये तुह्मी त्यांसी ॥ध्रु॥
मज ऐसा कोण सांगा वायां गेला । तो तुह्मी तारिला पांडुरंगा ॥२॥
तुका ह्याणे नांवासारिखी करणी । न देखें हें मनीं समजावें ॥३॥

कवणांशीं भांडों कोण माझे साहे । कोण मज आहे तुजविण ॥१॥
धरिलें उदास दुरदुरांतरें । सांडी एकसरें केली माझी ॥ध्रु॥
आइकोन माझे नाइकसी बोल । देखोनियां खोळ बुंथी घेसी ॥२॥
तुका ह्याणे एके गांवींची वसती । ह्याणऊनि खंती वाटे देवा ॥३॥

आळवितां कंठ शोकला भीतर । आयुष्य वेचे धीर नाही मना ॥१॥

अझून कां नये हें तुझ्या अंतरा । दिनाच्या माहेरा पांडुरंगा ॥ध्रु.॥
धन दिसे डोळा दगडाचे परी । भोग ते शरीरीं विष जालें ॥२॥
चुकलों काय तें मज क्षमा करीं । आळिंंगूनि हरी प्रेम द्यावें ॥३॥
अवस्था राहिली रूपाची अंतरीं । बाहेर भीतरी सर्व काळ ॥४॥
तुका ह्मणे माजे सकळ उपाय । पांडुरंगा पाय तुझे आतां ॥५॥

॥ शिवाजी राजे यांनीं स्वामींस अबदागिरी, घोडा,
कारकून असे न्यावयास पाठविले ते अभंग ॥ ॥

दिवट्या छत्री घोडे । हें तों बऱ्यांत न पडे ॥१॥
आतां येथें पंढरिराया । मज गोविसी कासया ॥ध्रु.॥
मान दंभ चेष्टा । हे तों शूकराची विष्टा ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । माझे सोडववणे धांवा ॥३॥

नावडे जें चित्ता । तें चि होसी पुरविता ॥१॥
कां रे पुरविली पाठी । माझी केली जीवेसार्ती ॥ध्रु.॥
न करावा संग । वाटे दुरावावें जग ॥२॥
सेवावा एकांत । वाटे न बोलावी मात ॥३॥
जन धन तन । वाटे लेखावें वमन ॥४॥
तुका ह्मणे सत्ता । हातीं तुझ्या पंढरिनाथा ॥५॥

जाणोनि अंतर । टाळिसील करकर ॥१॥
तुज लागली हे खोडी । पांडुरंगा बहु कुडी ॥ध्रु.॥
उठविसी दारीं । धरणें एखादिया परी ॥२॥
तुका ह्मणे पाये । कैसे सोडीन ते पाहें ॥३॥

नाहीं विचारीत । मेघ हागनदारी सेत ॥१॥
नये पाहों त्याचा अंत । ठेवीं कारणापें चित्त ॥ध्रु.॥
वर्जीत गंगा । नाहीं उत्तम अधम जगा ॥२॥
तुका ह्मणे मळ । नाहीं अग्रीसी विटाळ ॥३॥

काय दिला ठेवा । आह्मां विव्ठल चि व्हावा ॥१॥
तुझी कळलेती उदार । सार्तीं परिसाची गार ॥ध्रु.॥

जीव दिला तरी। वचना माझ्या नये सरी ॥२॥
तुका ह्मणे धन । आह्मां गोमासासमान ॥३॥

पिकवावें धन । ज्याची आस करी जन ॥१॥
पुढें उरे खातां देतां । नव्हे खंडण मवितां ॥ध्रु.॥
खोलीं पडे ओली बीज। तरीं च हातीं लागे निज ॥२॥
तुका ह्मणे धनी । विडुल अक्षरी हीं तिन्ही ॥३॥

मुंगी आणि राव । आह्मां सारखाची जीव ॥१॥
गेला मोह आणि आशा । कळिकाळाचा हा फांसा ॥ध्रु.॥
सोनें आणि माती। आह्मां समान हें चित्तीं ॥२॥
तुका ह्मणे आलें । घरा वैकुंठ सगळें ॥३॥

तिहीं त्रिभुवनीं । आह्मी वैभवाचे धनी ॥१॥
हातां आले घाव डाव । आमचा मायबाप देव ॥ध्रु.॥
काय त्रिभुवनीं बळ। अंगीं आमुच्या सकळ ॥२॥
तुका ह्मणे सत्ता । अवघी आमुची च आतां ॥३॥

आह्मी तेणें सुखी । ह्मणा विडुल विडुल मुखीं ॥१॥
तुमचें येर वित्त धन । तें मज मृत्तिकेसमान ॥ध्रु.॥
कंटीं मिरवा तुळसी । व्रत करा एकादशी ॥२॥
ह्मणवा हरिचे दास । तुका ह्मणे मज हे आस ॥३॥
॥९॥

नाही काष्ठाचा गुमान । गोवी भ्रमरा सुमन ॥१॥
प्रेम प्रीतीचे बांधलें । तें न सुटे कांहीं केलें ॥ध्रु.॥
पदरीं घालीं पिळा। बाप निर्बळ साटी बाळा ॥२॥
तुका ह्मणे भावें । भेणें देवा आकारावें ॥३॥

भावापुढें बळ । नाही कोणाचे सबळ ॥१॥
करी देवावरी सत्ता । कोण त्याहूनि परता ॥ध्रु.॥
बैसे तेथें येती । न पाचारितां सर्व शक्ति ॥२॥

तुका ह्मणे राहे । तयाकडे कोण पाहे॥३॥

भावाचिया बळें । आह्मी निर्भर दुर्बळें ॥१॥
नाहीं आणिकांची सत्ता । सदा समाधान चित्ता ॥ध्रु.॥
तर्का नाही ठाव । येथें रिघावया वाव ॥२॥
एकछत्रीं राज । तुक्या पांडुरंगीं काज॥३॥

सत्तर्वावत्ते मन । पाळी विठ्ठलाची आन ॥१॥
आज्ञा वाहोनियां शिरीं । सांगितलें तें चि करीं ॥ध्रु.॥
सरलीसे धांव । न लगे वाढवावी हांव ॥२॥
आहे नाही त्याचें । तुका ह्मणे कळे साचें॥३॥

खावें ल्यावें द्यावें । जमाखर्च तुझ्या नावें ॥१॥
आतां चुकली खटपट । झाडया पाडयाचा बोभाट ॥ध्रु.॥
आहे नाही त्याचें । आह्मां काम सांगायाचें ॥२॥
तुका ह्मणे चिंता । भार वाहे तुझ्या माथां ॥३॥

आतां बरें जालें । माझे माथांचें निघालें ॥१॥
चुकली हे मरमर । भार माथांचे डोंगर ॥ध्रु.॥
नसतां कांहीं जोडी । करिती बहुतें तडातोडी ॥२॥
जाला झाडापाडा । तुका ह्मणे गेली पीडा ॥३॥

संचितें चि खावें । पुढें कोणाचें न घ्यावें ॥१॥
आतां पुरे हे चाकरी । राहों बैसोनियां घरीं ॥ध्रु.॥
नाहीं काम हातीं । आराणूक दिसराती ॥२॥
तुका ह्मणे सत्ता । पुरे पराधीन आतां ॥३॥

ज्याचे गांवीं केला वास । त्यासी नसावें उदास॥१॥
तरी च जोडिलें तें भोगे । कांहीं आघात न लगे ॥ध्रु.॥
वाढवावी थोरी । मुखें ह्मणे तुझे हरी ॥२॥
तुका ह्मणे हे गोमटी । दासा न घलावी तुटी ॥३॥

माझा तुम्ही देवा केला अंगीकार । हें मज साचार कैसें कळे ॥१॥
कां हो कांहीं माझ्या नये अनुभवा । विचारितां देवा आहें तैसा ॥ध्रु॥
लौकिकाचा मज लाविशी आभार । शिरोरत्नभार दुःखाचा हा ॥२॥
तुका ह्याने नाहीं पालट अंतरीं । तेथें दिसे हरी ठकाठकी ॥३॥

तोंडें बोलावें तें तरी वाटे खरें । जीव येरेयेरें वंचिजे ना ॥१॥
हें तुम्हां सांगणें काय उगवूनि । जावें समजोनि पांडुरंगा ॥ध्रु॥
जेवित्याची खूण वाढित्या अंतरीं । प्रीतीनें हे धरी चाली तेथें ॥२॥
तुका ह्याने बहु परीचे आदर । अत्यंत वेव्हारसंपादणी ॥३॥

न पालटे एक । भोळा भक्त चि भाविक ॥१॥
येरां नास आहे पुढें । पुण्य सरतां उघडें ॥ध्रु॥
नेणे गर्भवास । एक विष्णूचा चि दास ॥२॥
तुका ह्याने खरें । नाम विठोबाचे बरें ॥३॥

॥ स्वामींनीं पत्र पंढरीनाथास पंढरीस पाठविलें ते अभंग ॥ ॥
संतांबरोबर पाठविल्या पत्राचे अभंग

कोणा मुखें ऐसी ऐकेन मी मात । चाल तुज पंढरिनाथ बोलावितो ॥१॥
मग मी न धरीं आस मागील बोभाट । वेगीं धरिन वाट माहेराची ॥ध्रु॥
निरांजिरे चित्त करितें तळमळ । केधवां देखती मूळ आलें डोळे ॥२॥
तुका ह्याने कई भाग्याची उजरी । होईल पंढरी देखावया ॥३॥

कां माझा विसर पडिला मायबाप । सांडियेली कृपा कोण्या गुणें ॥१॥
कैसा कंटूनियां राहों संवसार । काय एक धीर देऊं मना ॥ध्रु॥
नाहीं निरोपाची पावली वारता । करावी ते चिंता ऐसी कांहीं ॥२॥
तुका ह्याने एक वेचूनि वचन । नाहीं समाधान केलें माझें ॥३॥

कांहीं माझे कळों आले गुणदोष । ह्याणऊनि उदास धरिलें ऐसें ॥१॥
नाहीं तरी येथें न घडे अनुचित । नाहीं ऐसी रीत तया घरीं ॥ध्रु॥
कळावें तें मना आपुलिया सवें । ठायींचे हें घ्यावें विचारूनि ॥२॥

मज अव्हेरिलें देवें । माझिया कर्तव्यें बुध्दीचिया ॥३॥

नव्हे धीर कांहीं पाठवूं निरोप । आला तरीं कोप येऊ सुखें ॥१॥
कोपोनियां तरी देईल उत्तर । जैसें तैसें पर फिरावूनि ॥ध्रु॥
नाहीं तया तरी काय एक पोर । मज तों माहेर आणीक नाहीं ॥२॥
तुका ह्मणे असे तयामध्ये हित । आपण निवांत असों नये ॥३॥

आतां पाहों पंथ माहेराची वाट । कामाचा बोभाट पडो सुखें ॥१॥
काय करूं आतां न गमसें जालें । बहुत सोसिलें बहु दिस ॥ध्रु॥
घर लागे पाठी चित्ता उभे वारे । आपुलें तें झुरे पाहावया ॥२॥
तुका ह्मणे जीव गेला तरी जाव । धरिला तो देव भाव सिध्दी ॥३॥

विनवीजे ऐसें भाग्य नाहीं देवा । पायांशीं केशवा सलगी केली ॥१॥
धीटपणें पत्र लिहिलें आवडी । पार नेणे थोडी मति माझी ॥ध्रु॥
जेथें देवा तुझा न कळे चि पार । तेथें मी पामर काय वाणूं ॥२॥
जैसें तैसें माझे बोल अंगीकारीं । बोबडया उत्तरीं गौरवितों ॥३॥
तुका ह्मणे विटेवरि जी पाउलें । तेथें म्यां ठेविलें मस्तक हें ॥४॥

देवांच्या ही देवा गोपिकांच्या पती । उदार हे ख्याती त्रिभुवनीं ॥१॥
पातकांच्या रासी नासितोसी नामें । जळतील कर्म महा दोष ॥ध्रु॥
सर्व सुखें तुझ्या वोळगती पायीं । रिध्दि सिध्दि ठायीं मुक्तिचारी ॥२॥
इंद्रासी दुर्लभ पाविजे तें पद । गीत गातां छंद वातां टाळी ॥३॥
तुका ह्मणे जड जीव शक्तिहीन । त्यांचें तूं जीवन पांडुरंगा ॥४॥

काय जालें नेणों माझिया कपाळा । न देखीजे डोळां मूळ येतां ॥१॥
बहु दिस पाहें वचनासी वास । धरिलें उदास पांडुरंगा ॥ध्रु॥
नाहीं निरोपाचें पावलें उत्तर । ऐसें तों निष्ठुर न पाहिजे ॥२॥
पडिला विसर किंवा कांहीं धंदा । त्याहूनि गोविंदा जरूरसा ॥३॥
तुका ह्मणे आलें वेचाचें सांकडें । देणें घेणें पुढें तो ही धाक ॥४॥

एवढा संकोच तरि कां व्यालासी । आह्मी कोणांपाशीं तोंड वासूं ॥१॥
कोण मज पुसे सिणलें भागलें । जरी मोकलिलें तुझीं देवा ॥ध्रु॥

कवणाची वाट पाहों कोणीकडे । कोण मज ओढे जीवलग ॥२॥
कोण जाणे माझे जीवींचें सांकडें । उगवील कोडें संकटाचें॥३॥
तुका ह्याणे तुह्मी देखिली निश्चिंती । काय माझे चित्तीं पांडुरंगा ॥४॥

देई डोळे भेटी न धरीं संकोच । न घलीं कांहीं वेच तुजवरी ॥१॥
तुज बुडवावें ऐसा कोण धर्म । अहर्निशीं नाम घेतां थोडें ॥ध्रु॥
फार थोडें काहीं करुनि पातळ । त्याजमध्ये काळ कडे लावूं ॥२॥
आहे माझी ते चि सारीन सिंदोरी । भार तुजवरी नेदीं माझा ॥३॥
तुका ह्याणे आह्मां लेकराची जाती । भेटावया खंती वाटतसे ॥४॥

सीण भाग हरे तेथींच्या निरोपें । देखिलिया रूप उरी नुरे ॥१॥
इंद्रियांची धांव होईल कुंटित । पावेल हें चित्त समाधान॥ध्रु॥
माहेर आहेसैं लौकिकीं कळावें । निढळ बरवें शोभा नेदी ॥२॥
आस नाहीं परी उरी बरी वाटे । आपलें तें भेटे आपणासी ॥३॥
तुका ह्याणे माझी अविट आवडी । खंडण तांतडी होऊं नेदीं ॥४॥

धरितों वासना परी नये फळ । प्राप्तीचा तो काळ नाहीं आला ॥१॥
तळमळी चित्त घातलें खापरीं । फुटतसे परी लाहीचिया ॥ध्रु॥
प्रकार ते कांहीं नावडती जीवा । नाहीं पुढें ठावा काळ हातीं ॥२॥
जातों तळा येतों मागुता लौकरी । वोळशाचे फेरी सांपडलों ॥३॥
तुका ह्याणे बहु करितों विचार । उतरें डोंगर एक चढें ॥४॥

कां माझे पंढरी न देखती डोळे । काय हें न कळे पाप यांचें ॥१॥
पाय पंथें कां हे न चलती वाट । कोण हें अदृष्ट कर्म बळी ॥ध्रु॥
कां हें पायांवरी न पडे मस्तक । क्षेम कां हस्तक न पवती ॥२॥
कां या इंद्रियांची न पुरे वासना । पवित्र होईना जिह्वा कीर्ती ॥३॥
तुका ह्याणे कई जाऊनि मोटळें । पडेन हा लोळें महाद्वारीं ॥४॥

काय पोरें जालीं फार । किंवा न साहे करकर ॥१॥
ह्याणऊनि केली सांडी । घांस घेऊं न ल्हां तोंडीं ॥ध्रु॥
करूं कलागती। तुज भांडणें भोंवतीं ॥२॥
तुका ह्याणे टांचें । घरीं जालेंसे वरोचें ॥३॥

कांहीं चिंतेविण । नाहीं उपजत सीण ॥१॥
तरी हा पडिला विसर । माझा तुझां जाला भार ॥ध्रु.॥
आली कांहीं तुटी । गेली सुटोनियां गांठी ॥२॥
तुका ह्याने घरीं । बहु बैसले रिणकरी ॥३॥

निरोपासी वेचे । काय बोलतां फुकाचें ॥१॥
परी हें नेघेवे चि यश । भेओं नको सुखी आस ॥ध्रु.॥
सुख समाधानें । कोण पाहे देणें घेणें ॥२॥
न लगे निरोपासी मोल । तुका ह्याने वेचे बोल ॥३॥

जोडीच्या हव्यासें । लागे धनांचें चि पिसें ॥१॥
मग आणीक दुसरें । लोभ्या नावडती पोरें ॥ध्रु.॥
पाहे रुक्याकडे । मग अवघें ओस पडे ॥२॥
तुका ह्याने देवा । तुला बहुत चि हेवा ॥३॥

मविलें मविती । नेणों रासी पडिल्या किती ॥१॥
परि तूं धाला चि न धासी । आलें उभाउभीं घेसी ॥ध्रु.॥
अवघ्यां अवघा काळ । वाटा पाहाती सकळ ॥२॥
तुका ह्याने नाहीं । अराणूक तुज कांहीं ॥३॥

न बैससी खालीं । सम उभा च पाउलीं ॥१॥
ऐसे जाले बहुत दिस । जालीं युगें अड्डाविस ॥ध्रु.॥
नाहीं भाग सीण । अराणूक एक क्षण ॥२॥
तुका ह्याने किती । मापें केलीं देती घेती ॥३॥

जोडी कोणांसाठीं । एवढी करितोसी आटी ॥१॥
जरी हें आह्मां नाहीं सुख । रडों पोरें पोटीं भूक ॥ध्रु.॥
करुनि जतन । कोणा देसील हें धन ॥२॥
आमचे तळमळे । तुझें होईल वाटोळें ॥३॥
घेसील हा श्राप । माझा होऊनियां बाप ॥४॥
तुका ह्याने उरी । आतां न ठेवीं यावरी ॥५॥

करुनि चाहाडी । अवघी बुडवीन जोडी ॥१॥
जरि तूं होऊनि उदास । माझी बुडविसी आस ॥ध्रु.॥
येथें न करी काम। मुखें नेघें तुझें नाम ॥२॥
तुका ह्मणे कुळ । तुझें बुडवीन समूळ॥३॥

समर्थाचे पोटी । आह्मी जन्मलों करंटीं ॥१॥
ऐसी जाली जर्गी कीर्ति । तुझ्या नामाची फजिती ॥ध्रु.॥
येथें नाहीं खाया। न ये कोणी मूळ न्याया ॥२॥
तुका ह्मणे जिणें । आतां खोटें जीवपणें ॥३॥

पुढें तरी चित्ता । काय येईल तें आतां ॥१॥
मज सांगोनिया धाडीं । वाट पाहातों वराडी ॥ध्रु.॥
कंठीं धरिला प्राण । पायांपाशीं आलें मन ॥२॥
तुका ह्मणे चिंता । बहु वाटतसे आतां॥३॥

केंचा मज धीर । कोठें बुद्धि माझी स्थिर ॥१॥
जें या मनासी आवरूं । आंत पोटीं वाव धरूं ॥ध्रु.॥
केंची शुध्द मति। भांडवल ऐसें हातीं ॥२॥
तुका ह्मणे कोण दशा आली सांगा ॥३॥

समर्पक वाणी । नाहीं ऐकिजेसी कार्नी ॥१॥
आतां भावें करुनि साचा । पायां पडिलों विठोबाच्या ॥ध्रु.॥
न कळे उचित। करूं समाधान चित्त ॥२॥
तुका ह्मणे विनंती । विनविली धरा चित्तीं ॥३॥

येती वारकरी । वाट पाहातों तोंवरी ॥१॥
घालूनियां दंडवत । पुसेन निरोपाची मात ॥ध्रु.॥
पत्र हातीं दिलें । जया जेथें पाठविलें ॥२॥
तुका ह्मणे येती । जाइन सामोरा पुढती ॥३॥

रुळें महाद्वारीं । पायांखालील पायरी ॥१॥

तैसें माझें दंडवत । सांगा निरोप हा संत ॥ध्रु.॥
पडे दंडकाठी । देह भलतीसवा लोटी ॥२॥
तुका ह्याणे बाळ । लोळे न धरितां सांभाळ॥३॥

तुह्मी संतजनीं । माझी करावी विनवणी ॥१॥
काय तुक्याचा अन्याय । त्यासी अंतरले पाय ॥ध्रु.॥
भाका बहुतां रीती। माझी कीव काकुलती ॥२॥
न देखे पंढरी । तुका चरण विटेवरी॥३॥

होइल कृपादान । तरी मी येईन धांवोन ॥१॥
होती संतांचिया भेटी । आनंदें नाचों वाळवंटीं ॥ध्रु.॥
रिघेन मातेपुढें । स्तनपान करीन कोडें ॥२॥
तुका ह्याणे ताप । हरती देखोनियां बाप॥३॥

परिसोनि उत्तर । जाब देईजे सत्वर ॥१॥
जरी तूं होसी कृपावंत । तरि हा बोलावीं पतित ॥ध्रु.॥
नार्णीं कांहीं मना । करुनि पापाचा उगाणा ॥२॥
तुका ह्याणे नाहीं । काय शक्ति तुझे पार्यीं ॥३॥

एकोनियां कीर्ती । ऐसी वाटती विश्रांती ॥१॥
माते सुख डोळां पडे । तेथें कोण लाभ जोडे ॥ध्रु.॥
बोलतां ये वाचे । वीट नये जिव्हा नाचे ॥२॥
तुका ह्याणे धांवे । वासना ते रस घ्यावे॥३॥

किती करूं शोक । पुढें वाढे दुःखें दुःख ॥१॥
आतां जाणसी तें करीं । माझें कोण मनीं धरी ॥ध्रु.॥
पुण्य होतें गांठी । तरि कां लागती हे आटी ॥२॥
तुका ह्याणे बळ । माझी राहिली तळमळ ॥३॥

करील आबाळी । माझ्या दांताची कसाळी ॥१॥
जासी एखादा मरोन । पाठी लागेल हें जन ॥ध्रु.॥
घरीं लागे कळहे। नाहीं जात तो शीतळ ॥२॥

तुका ह्यणे पोरवडे । मज येतील रोकडे ॥३॥

आतां आशीर्वाद । माझा असो सुखें नांद ॥१॥
ह्यणसी कोणा तरी काळें । आहेतसी माझीं बाळें ॥ध्रु.॥
दुरी दूरांतर। तरी घेसी समाचार ॥२॥
नेसी कधीं तरी । तुका ह्यणे लाज हरी ॥३॥

आतां हे सेवटीं । माझी आइकावी गोष्टी ॥१॥
आतां द्यावा वचनाचा । जाब कळे तैसा याचा ॥ध्रु.॥
आतां करकर। पुढें न करीं उत्तर ॥२॥
तुका ह्यणे ठसा । तुझा आहे राखें तैसा ॥३॥

बोलिलों ते आतां । कांहीं जाणतां नेणतां ॥१॥
क्षमा करावे अन्याय । पांडुरंगे माझे माय ॥ध्रु.॥
स्तुती निंदा केली। लागे पाहिजे साहिली ॥२॥
तुका ह्यणे लाड । दिला तैसें पुरवा कोड ॥३॥ ॥॥

या पत्राच्या उत्तराच्या मार्गप्रतीक्षेचे अभंग

माहेरिंचा काय येईल निरोप । ह्यणऊनि झोंप नाहीं डोळां ॥१॥
वाट पाहें आस धरुनियां जीवीं । निडळा हे ठेवीं वरी बाहे ॥ध्रु.॥
बोटवरी माप लेखितों दिवस । होतों कासावीस धीर नाहीं ॥२॥
काय नेणों संतां पडेल विसर । कीं नव्हे सादर मायबाप॥३॥
तुका ह्यणे तेथें होईल दाटणी । कोण माझें आणी मना तेथें ॥४॥

परि तो आहे कृपेचा सागर । तोंवरी अंतर पडों नेदी॥१॥
बहुकानदृष्टी आइके देखणा । पुरोनियां जना उरलासे॥ध्रु.॥
सांगितल्याविणें जाणे अंतरिंचें । पुरवावें ज्याचें तैसें कोड ॥२॥
बहुमुखें कीर्ती आइकिली कानीं । विश्वास ही मनीं आहे माझा ॥३॥
तुका ह्यणे नाहीं जात वायांविण । पाळितो वचन बोलिलों तें ॥४॥

यावरि न कळे संचित आपुलें । कैसें वोडवलें होइल पुढें ॥१॥

करील विक्षेप धाडितां मुळासी । किंवा धाडा ऐसी तांतडी हे ॥१॥
जोंवरी हे डोळां देखें वारकरी । तों हें भरोवरी करी चित्त ॥२॥
आस वाढविते बुध्दीचे तरंग । मनाचे ही वेग वावडती ॥३॥
तुका ह्याने तेव्हां होतील निश्चळ । इंद्रियें सकळ निरोपानें ॥४॥

होईल निरोप घेतला यावरी । राउळाभीतरि जाऊनियां ॥१॥
करुनियां दधिमंगळभोजन । प्रयाण शकुनसुमुहूर्ते ॥२॥
होतील दाटले सद्गदित कंठी । भरतें या पोटी वियोगाचें ॥३॥
येरयेरां भेटी क्षेम आलिंगने । केली समाधान होती संती ॥४॥

ऐसी ते सांडिली होईल पंढरी । येते वारकरी होत वाटे ॥१॥
देखिले सोहळे होती आठवत । चालती ते मात करुनियां ॥२॥
केली आइकिली होईल जे कथा । राहिलें तें चित्ता होइल प्रेम ॥३॥
गरुडटके टाळ मृदांग पताका । सांगती ते एकां एक सुख ॥४॥
तुका ह्याने आतां येती लवलाहीं । आलिंगूनि बाहीं देइन क्षेम ॥५॥

क्षेम मायबाप पुसेन हें आधीं । न घलीं हें मधीं सुख दुःख ॥१॥
न करीं तांतडी आपणांपासूनि । आइकेन कानीं सांगतीं तें ॥२॥
अंतरीचें संत जाणतील गूज । निरोप तो मज सांगतील ॥३॥
पायांवरी डोई ठेवीन आदरें । प्रीतिपडिभरें आळिगून ॥४॥
तुका ह्याने काया करीन कुरवंडी । ओवाळून सांडीं त्यांवरून ॥५॥

होइल माझी संती भाकिली करुणा । जे त्या नारायणा मनीं बैसे ॥१॥
शृंगारुनि माझीं बोंबडीं उत्तरें । होतील विस्तारें सांगितलीं ॥२॥
क्षेम आहे ऐसें होइल सांगितलें । पाहिजे धाडिलें शीघ्र मूळ ॥३॥
अवस्था जे माझी ठावी आहे संतां । होइल कृपावंता निरोपिली ॥४॥
तुका ह्याने सर्वे येईल मुन्हाळी । किंवा कांहीं उरी राखतील ॥५॥

दोहींमध्ये एक घडेल विश्वासें । भातुकें सरिसें मूळ तरी ॥१॥
करिती निरास निःशेष न घडे । कांहीं तरी ओढे चित्त माये ॥२॥
लौकिकाची तरी धरितील लाज । काय माझ्या काज आचरणें ॥३॥

अथवा कोणाचें घेणें लागे रीण । नाही तरी हीनकर्मी कांहीं ॥३॥
व्यालीचिये अंगीं असती वेधना । तुका ह्याने मना मन साक्ष ॥४॥

बैसतां कोणापें नाही समाधान । विवरे हें मन ते चि सोई ॥१॥
घडी घडी मज आठवे माहेर । न पडे विसर क्षणभरी ॥२॥
नो बोलावें ऐसा करितों विचार । प्रसंगीं तों फार आठवतें ॥२॥
इंद्रियांसी वाहो पडिली ते चाली । होती विसांवली ये चि ठायीं ॥३॥
एकसरें सोस माहेरासी जावें । तुका ह्याने जीवें घेतलासे ॥४॥

नाहीं हानि परी न राहावे निसुर । न पडे विसर काय करूं ॥१॥
पुसाविसी वाटे मात कापडियां । पाठविती न्याया मूळ मज ॥२॥
आणीक या मना नावडे सोहळा । करितें टकळा माहेरींचा ॥२॥
बहु कामें केलें बहु कासावीस । बहु जाले दिस भेटी नाही ॥३॥
तुका ह्याने त्याचें न कळे अंतर । अवस्था तों फार होते मज ॥४॥

तोंवरी म्यां त्यास कैसें निषेधावें । जों नाही बरवें कळों आलें ॥१॥
कोणाचिया मुखें तट नाही मार्गे । वचन वाउगें बोलों नये ॥२॥
दिसे हानि परी निरास न घडे । हे तंव रोकडे अनुभव ॥२॥
आपुलिया भोगें होईल उशीर । तोंवरी कां धीर केला नाही ॥३॥
तुका ह्याने गोड करील सेवट । पाहिली ते वाट ठायीं आहे ॥४॥

माहेरींचें आलें तें मज माहेर । सुखाचें उत्तर करि न त्यासी ॥१॥
पायांवरी माथा आळिंणीन बाहीं । घेईन लवलाहीं पायवणी ॥२॥
सुख समाचार पुसेन सकळ । कैसा पर्वकाळ आहे त्यास ॥२॥
आपुले जीवींचें सुखदुःख भावें । सांगेन अघवें आहे तैसें ॥३॥
तुका ह्याने वीट नेधें आवडीचा । बोलिली च वाचा बोलवीन ॥४॥

वियोग न घडे सन्निध वसलें । अखंड राहिलें होय चित्तीं ॥१॥
विसरु न पडे विकल्प न घडे । आलें तें आवडे तया पंथें ॥२॥
कामाचा विसर नाठवे शरीर । रसना मधुर नेणे फिकें ॥२॥
निरोपासी काज असो अनामिक । निवडितां एक नये मज ॥३॥
तुका ह्याने हित चित्तें ओढियेलें । जेथें तें उगलें जावें येणें ॥४॥

आतां माझे सखे येती वारकरी । जीवा आस थोरी लागली ते ॥१॥
सांगतील माझ्या निरोपाची मात । सकळ वृत्तांत माहेरींचा ॥ध्रु॥
काय लाभ जाला काय होतें केणें । काय काय कोणे सांटविलें ॥२॥
मागणें तें काय धाडिलें भातुकें । पुसेन तें सुखें आहेतसीं ॥३॥
तुका ह्मणे काय सांगती ते कानीं । ऐकोनियां मनीं धरुनि राहें ॥४॥

काय करावें म्यां केले ते विचार । घडेल साचार काय पाहों ॥१॥
काय मन नाही धरीत आवडी । प्रारब्धीं जोडी ते चि खरी ॥ध्रु॥
काय म्यां तेथींचें रांधिलें चाखोनि । तें हें करीं मनीं विवंचना ॥२॥
आणीक ही त्यासी बहुत कारण । बहु असे जिणें ओढीचें ही ॥३॥
तुका ह्मणे आह्मां बोळविल्यावरी । परती माघारी केली नाही ॥४॥

आह्मां अराणूक संवसारा हातीं । पडिली नव्हती आजिवरी ॥१॥
पुत्रदाराधन होता मनी धंदा । गोवियेलों सदा होतों कामें ॥ध्रु॥
वोडवलें ऐसें दिसतें कपाळ । राहिलें सकळ आवरोनि ॥२॥
मार्गे पुढें कांहीं न दिसे पाहातां । तेथूनियां चिंता उपजली ॥३॥
तुका ह्मणे वाट पाह्याचें कारण । येथीचिया हिणें जालें भाग्य ॥४॥

बहु दिस नाही माहेरिंची भेटी । जाली होती तुटी व्यवसायें ॥१॥
आपुल्याला होतों गुंतलों व्यासंगें । नाही त्या प्रसंगें आठवलें ॥ध्रु॥
तुटातें तुटतें जडती जडलें । आहे तें आपुलें आपणापें ॥२॥
बहु निरोपाचें पावलें उत्तर । जवळी च पर एक तें ही ॥३॥
काय जाणों मोह होईल सांडिला । बहु दिस तुटला तुका ह्मणे ॥४॥

होतीं नेणों जालीं कठिणें कठीण । जवळी च मन मनं ग्वाही ॥१॥
आह्मी होतों सोई सांडिला मारग । घडिलें तें मग तिकून ही ॥ध्रु॥
निश्चिंतीनें होते पुढिलांची सांडी । न चाले ते कोंडी मायबापा ॥२॥
आह्मां नाही त्यांचा घडिला आठव । त्यांचा बहु जीव विखुरला ॥३॥
तुका ह्मणे जालें धर्माचें माहेर । पडिलें अंतर आह्मांकूनि ॥४॥

आतां करावा कां सोंस वांयांविण । लटिका चि सीण मनासी हा ॥१॥
असेल तें कळों येईल लौकरी । आतां वारकरी आल्यापाठी ॥ध्रु॥

बहु विलंबाचें सन्निध पातलें । धीराचें राहिलें फळ पोटीं ॥२॥
चालिलें तें ठाव पावेल सेवटीं । पुरलिया तुटी पाउलांची ॥३॥
तुका ह्मणे आसे लागलासे जीव । ह्मणऊनि कींव भाकीतसें ॥४॥ ॥॥

व संत परत आले त्यांची भेट झाली ते अभंग

भागलेती देवा । माझा नमस्कार घ्यावा ॥१॥
तुह्मी क्षेम कीं सकळ । बाळ अवघे गोपाळ ॥ध्रु॥
मारगीं चालतां । श्रमलेती येतां जातां ॥२॥
तुका ह्मणे कांहीं । कृपा आहे माझ्या ठायीं ॥३॥

घालूनियां ज्योती । वाट पाहें दिवसराती ॥१॥
बहु उताविळ मन । तुमचें व्हावें दुरुषण ॥ध्रु॥
आलों बोळवीत । तैसें या चि पंथें चित्त ॥२॥
तुका ह्मणे पेणी । येतां जातां दिवस गर्णीं ॥३॥

आजि दिवस धन्य । तुमचें जालें दुरुषण ॥१॥
सांगा माहेरींची मात । अवघा विस्तारीं वृत्तांत ॥ध्रु॥
आइकतो मन । करुनि सादर श्रवण ॥२॥
तुका ह्मणे नाम । माझा सकळ संभ्रम ॥३॥

बोलिलीं तीं काय । माझा बाप आणि माय ॥१॥
ऐसें सांगा जी झडकरी । तुह्मी सखे वारकरी ॥ध्रु॥
पत्राचें वचन । काय दिलें फिरावून ॥२॥
तुका ह्मणे कांहीं । मना आणिलें कीं नाहीं ॥३॥

काय पाठविलें । सांगा भातुकें विठ्ठलें ॥१॥
आसे लागलासे जीव । काय केली माझी कींव ॥ध्रु॥
फेडिलें मुडतर । किंवा कांहीं जरजर ॥२॥
तुका ह्मणे सांगा । कैसें आर्त पांडुरंगा ॥३॥

आजिचिया लाभें ब्रह्मांड ठेंगणें । सुखी जालें मन कल्पवेना ॥१॥

आर्तभूत माझा जीव जयांसाठी । त्यांच्या जाल्या भेटी पायांसवें ॥ध्रु.॥
वाटुली पाहातां सिणले नयन । बहु होतें मन आर्तभूत ॥२॥
माझ्या निरोपाचें आणिलें उत्तर । होइल समाचार सांगती तो ॥३॥
तुका ह्याने भेटी निवारला ताप । फळलें संकल्प संत आले ॥४॥

आजि बरवें जालें । माझें माहेर भेटलें ॥१॥
डोळां देखिले सज्जन । निवारला भाग सीण ॥ध्रु.॥
धन्य जालों आतां । क्षेम देऊनियां संतां ॥२॥
इच्छेचें पावलों । तुका ह्याने धन्य जालों ॥३॥

वोरसोनि येती । वत्सें धेनुवेच्या चित्तीं ॥१॥
माझा कराया सांभाळ । वोरसोनियां कृपाळ ॥ध्रु.॥
स्नेहें भूक तान । विसरती जाले सीण ॥२॥
तुका ह्याने कौतुकें । दिलें प्रेमाचें भातुकें ॥३॥

आलें तें आधीं खाईन भातुकें । मग कवतुकें गाईन ओव्या ॥१॥
सांगितला आधीं आइकों निरोप । होइल माझा बाप पुसें तों तें ॥२॥
तुका ह्याने माझे सखे वारकरी । आले हे माहेरीहून आजि ॥३॥

आमुप जोडल्या सुखाचिया रासी । पार त्या भाग्यासी नाही आतां ॥१॥
काय सांगों सुख जालें आलिंगन । निवाली दर्शनें कांति माझी ॥२॥
तुका ह्याने यांच्या उपकारासाठीं । नाही माझे गांठी कांहीं एक ॥३॥

पवित्र व्हावया घालीन लोळणी । ठेवीन चरणीं मस्तक हें ॥१॥
जोडोनि हस्तक करीन विनवणी । घेइन पायवणी धोवोनियां ॥२॥
तुका ह्याने माझे भांडवल सुचें । संतां हें ठायींचें ठावें आहे ॥३॥ ॥॥
पत्राचे अभंग समाप्त । । । ॥ ॥

मना एक करीं । ह्याने जाईन पंढरी । उभा विटेवरी । तो पाहेन सांवळा ॥१॥
करीन सांगती तें काम । जरी जपसी हें नाम । नित्य वाचे राम । हरि कृष्ण गोविंदा ॥ध्रु.॥
लागें संतांचिया पायां । कथे उल्हास गावया । आलों मागावया । शरण देई उचित ॥२॥
नाचें रंगीं वाहें टाळी । होय सादर ते काळीं । तुका ह्याने मळी । सांडूनियां अंतरी ॥३॥

न राहे क्षण एक वैकुंठी । क्षीरसागरीं त्रिपुटी ।
जाय तेथें दाटी । वैष्णवांची धांवोनि ॥१॥
भाविक गे माये भोळें गुणाचें । आवडे तयाचें नाम घेतां तयासी ॥ध्रु.॥
जो नातुडे कवणिये परी । तपें दानें व्रतें थोरी ।
ह्मणतां वाचे हरि । राम कृष्ण गोविंदा ॥२॥
चौदा भुवनें जया पोटीं । तो राहे भक्तांचिये कंठीं ।
करूनियां साटी । चित्त प्रेम दोहींची ॥३॥
जया रूप ना आकार । धरी नाना अवतार ।
घेतलीं हजार । नावें ठेवूनि आपणां ॥४॥
ऐसा भक्तांचा ऋणी । पाहातां आगमीं पुराणीं ।
नाहीं तुका ह्मणे ध्यानीं । तो कीर्तनीं नाचतसे ॥५॥

स्वल्प वाट चला जाऊं । वाचे गाऊं विठ्ठल ॥१॥
तुझी आह्मी खेळीमेळीं । गदा रोळी आनंदें ॥ध्रु.॥
ध्वजा कुंचे गरुडटके । शृंगार निके करोनि ॥२॥
तुका ह्मणे हें चि नीट । जवळी वाट वैकुंठा ॥३॥

आनंदाच्या कोटी । सांटवल्या आह्मां पोटीं ॥१॥
प्रेम चालिला प्रवाहो । नामओघ लवलाहो ॥ध्रु.॥
अखंड खंडेना जीवन । राम कृष्ण नारायण ॥२॥
थडी आहिक्य परत्र । तुका ह्मणे सम तीर ॥३॥

चाहाडाची माता । व्यभिचारीण तत्त्वता ॥१॥
पाहे संतांचें उणें । छिद्र छळावया सुनें ॥ध्रु.॥
जेणों त्याच्या वाचें । कांहीं सोडिलें गाठीचें ॥२॥
तुका ह्मणे घात । व्हावा ऐसी जोडी मात ॥३॥

सापें ज्यासी खावें । तेणें प्राणासी मुकावें ॥१॥
काय लाधला दुर्जन । तोंडावरी थुंकी जन ॥ध्रु.॥
विंचु हाणें नांगी । अग्र लावी आणिकां अंगी ॥२॥
तुका ह्मणे जाती । नरका पाउलीं चालती ॥३॥

॥६॥

स्वामींनीं स्त्रीस उपदेश केला ते अभंग ॥ ॥

पिकल्या सेताचा आह्यां देतो वांटा । चौधरी गोमटा पांडुरंग ॥१॥
सत्तर टके बाकी उरली मागे तो हा । मार्गे झडले दाहा आजिवरी ॥ध्रु.॥
हांडा भांडीं गुरें दाखवी ऐवज । माजघरीं बाजे बैसलासे ॥२॥
मज यासी भांडतां जाब नेदी बळें । ह्याणे एका वेळे घ्याल वांटा ॥३॥
तुका ह्याणे स्त्रिये काय वो करावें । नेदितां लपावें काय कोठें ॥४॥

करितां विचार अवघें एक राज्य । दुजा कोण मज पाठी घाली ॥१॥
कोण्या रीती जावें आह्मी वो पळोनि । मोकळ अंगणीं मार्गे पुढें ॥ध्रु.॥
काय तें गव्हाणें हिंडावीं वो किती । दूत ते लागती याच पाठी ॥२॥
कोठें याची करूं केलों कुळवाडी । आतां हा न सोडी जीवें आह्यां ॥३॥
होऊनि बेबाख येथें चि राहावें । देईल तें खावें तुका ह्याणे ॥४॥

नागवूनि एकें नागवीं च केली । फिरोनियां आलीं नाहीं येथें ॥१॥
भेणें सुती कोणी न घेती पालवीं । करुनियां गोवी निसंतान ॥ध्रु.॥
एकें तीं गोविलीं घेऊनि जमान । हांसतील जन लोक तयां ॥२॥
सरले तयांसी घाली वैकुंठीं । न सोडी हे साटी जीवें जाली ॥३॥
तुका ह्याणे जालों जाणोनि नेणती । सांपडलों हातीं याचे आह्मी ॥४॥

आतां तूं तयास होई वो उदास । आरंभला नास माझ्या जीवा ॥१॥
जरूर हें जालें मज कां नावडे । उपास रोकडे येती आतां ॥ध्रु.॥
बरें म्या तुझिया जीवाचें तें काय । व्हावें हें तें पाहें विचारुनि ॥२॥
तुज मज तुटी नव्हे या विचारें । सहित लेकुरें राहों सुखें ॥३॥
तुका ह्याणे तरी तुझा माझा संग । घडेल वियोग कधीं नव्हे ॥४॥

काय करूं आतां माझिया संचिता । तेणें जीववित्ता साटी केली ॥१॥
न ह्याणावें कोणी माझें हें करणें । हुकुम तो येणें देवें केला ॥ध्रु.॥
करुनि मोकळा सोडिलों भिकारी । पुरविली तरी पाठी माझी ॥२॥
पाणिया भोंपळा जेवावया पानें । लाविलीं वो येणें देवें आह्यां ॥३॥
तुका ह्याणे यासी नाहीं वो करुणा । आहे नागवणा ठावा मज ॥४॥

नको धरुं आस व्हावें या बाळांस । निर्माण तें त्यांस त्यांचें आहे ॥१॥
आपुला तूं गळा घेई उगवूनि । चुकवीं जाचणी गर्भवास ॥ध्रु.॥
अवेज देखोनि बांधितील गळा । ह्मणोनि निराळा पळतुसें ॥२॥
देखोनियां त्यांचा अवघड मार । कांपे थरथर जीव माझा ॥३॥
तुका ह्मणे जरी आहे माझी चाड । तरी करीं वाड चित्त आतां ॥४॥

भले लोक तुज बहु मानवती । वाढेल या कीर्ति जगामाजी ॥१॥
ह्मणे मेलीं गुरें भांडीं नेलीं चोरें । नाहींत लेंकुरें जालीं मज ॥ध्रु.॥
आस निरसूनि कठिण हें मन । करीं वो समान वज्र तैसें ॥२॥
किंचित हें सुख टाकीं वो थुंकोनि । पावसील धनी परमानंद ॥३॥
तुका ह्मणे थोर चुकती सायास । भवबंद पाश तुटोनियां ॥४॥

ऐक हें सुख होईल दोघांसी । सोहळा हे ऋषि करिती देव ॥१॥
जडितविमानें बैसविती मानें । गंधर्वांचें गाणें नामघोष ॥ध्रु.॥
संत महंत सिध्द येतील सामोरे । सर्वसुखा पुरे कोड तेथें ॥२॥
आलिंगूनि लोळों त्यांच्या पायांवरी । जाऊं तेथवरी मायबापें ॥३॥
तुका ह्मणे तया सुखा वर्णू काय । जेव्हां बापमाय देखें डोळां ॥४॥

देव पाहावया करीं वो सायास । न धरीं हे आस नाशिवंत ॥१॥
दिन शुध्द सोम सकाळीं पातला । द्वादशी घडला पर्वकाळ ॥ध्रु.॥
द्विजां पाचारुनि शुध्द करीं मन । देई वो हें दान यथाविध ॥२॥
नको चिंता करुं वस्त्रा या पोटाची । माउली आमुची पांडुरंग ॥३॥
तुका ह्मणे दुरी सांगतो पाल्हाळीं । परी तो जवळी आहे आह्मां ॥४॥

सुख हें नावडे आह्मां कोणा बळें । नेणसी अंधळें जालीशी तूं ॥१॥
भूक तान कैसी राहिली निश्चळ । खुंटलें चपळ मन ठायीं ॥ध्रु.॥
द्रव्य जीवाहूनि आवडे या जना । आह्मांसी पाषाणाहूनि हीन ॥२॥
सोइरे सज्जन जन आणि वन । अवघें समान काय गुणें ॥३॥
तुका ह्मणे आह्मां जवळी च आहे । सुख दुःख साहे पांडुरंग ॥४॥

गुरुकृपे मज बोलविलें देवें । होईल हें घ्यावें हित कांहीं ॥१॥
सत्य देवें माझा केला अंगीकार । आणीक विचार नाहीं आतां ॥ध्रु.॥

होई बळकट घालूनियां कास । हा चि उपदेश तुज आतां ॥२॥
सडा संमार्जन तुळसीवृंदावन । अतीतपूजन ब्राह्मणाचें ॥३॥
वैष्णवांची दासी होई सर्वभावे । मुखीं नाम घ्यावें विठोबाचें ॥४॥
पूर्णबोध स्त्रीभ्रतारसंवाद । धन्य जिहीं वाद आइकिला ॥५॥
तुका ह्यणे आहे पांडुरंगकथा । तरेल जो चित्ता धरील कोणी ॥६॥ ॥॥

खडा रवाळी साकर । जाला नामाचा चि फेर ।
न दिसे अंतर । गोडी ठायीं निवडितां ॥१॥
आह्मी आह्मी पांडुरंगा । भिन्न ऐसें काय सांगा ।
जाळविलें जगा । मी हें माझें यासाठीं ॥१॥
पायीं हातीं नाकीं शिरीं । हेम राहे अळंकारीं ।
मुसे आल्यावरी । काय निवडे वेगळें ॥२॥
निजलिया लाभ हानी । तों च खरी ते स्वप्नीं ।
तुका ह्यणे दोन्ही । निवारलीं जागतां ॥३॥

आह्मी जाणों तुझा भाव । कैचा भक्त कैचा देव । बीजा नाहीं ठाव । कैचें फळ शेवटीं ॥१॥
संपादिलें बहु रूप । कैचें पुण्य कैचें पाप । नव्हतों आह्मी आप । आपणासी देखिलें ॥१॥
एके ठायीं घरिच्याघरीं । न कळतां जाली चोरी । तेथें तें चि दुरी । जाणें येणें खुंटलें ॥२॥
तुका ह्यणे धरुनि हातीं । उर ठेविली मागुती । एकांतीं लोकांतीं । देवभक्तिसोहळा ॥३॥

कांहीं बोलिलों बोबडें । मायबापा तुह्यांपुढें । सलगी लाडें कोडें । मज क्षमा करावी ॥१॥
काय जाणावा महिमा । तुमचा म्यां पुरुषोत्तमा । आवडीनें सीमा । सांडविली मज हातीं ॥१॥
घडे अवज्ञा सख्यत्वे । बाळें बापासी न भ्यावें । काय म्यां सांगावें । आहे ठावें तुह्यासी ॥२॥
तुका ह्यणे देवा । प्रेम लोभ न संडावा । पाळिला पाळावा । लळा पुढती आगळा ॥३॥

बहु भितों जाणपणा । आड न यो नारायणा ।
घेइन प्रेमपान्हा । भक्तिसुख निवाडें ॥१॥
यासी तुळे ऐसे कांहीं । दुजें त्रिभुवनीं नाहीं ।
काला भात दहीं । ब्रह्मादिकां दुर्लभ ॥१॥
निमिशा अर्ध संतसंगति । वास वैकुंठीं कल्पांतीं ।
मोक्षपदें होती । ते विश्रांति बापुडी ॥२॥
तुका ह्यणे हें चि देई । मीतूपणा खंड नाहीं ।
बोलिलों त्या नाहीं । अभेदाची आवडी ॥३॥ ॥४॥

देवा आतां ऐसा करीं उपकार । देहेचा विसर पाडीं मज ॥१॥
तरीं च हा जीव सुख पावे माझा । बरें केशीराजा कळों आलें ॥ध्रु॥
ठाव देई चित्ता राख पायांपाशीं । सकळ वृत्तींसी अखंडित ॥२॥
असे भय आतां लाज काम क्रोध । तोडावा संबंध यांचा माझा ॥३॥
मागणें तें एक हें चि आहे आतां । नाम मुखीं संतसंग देई ॥४॥
तुका ह्याने नको वरपंग देवा । घेई माझी सेवा भावशुध्द ॥५॥

तुज न करितां काय नव्हे एक । हे तों सकळिक संतवाणी ॥१॥
घेई माझा भार करीं कडवार । उतरीं हा पार भवसिंधु ॥ध्रु॥
उचित अनुचित पापपुण्यकाला । हा तों नये मला निवडितां ॥२॥
कुंटित राहिली बोलतां बोलतां । पार न पवतां वाणी पुढें ॥३॥
पुसतां ही कोणां न कळे हें गुज । राखें आतां लाज पांडुरंगा ॥४॥
तुका ह्याने बहु पाहिलें या जीवें । वर्म जालें जी ठावें नाम तुझें ॥५॥

मज त्याची भीड नुलंघवे देवा । जो ह्याने केशवा दास तुझा ॥१॥
मज आवडती बहु तैसे जन । करिती कीर्तन कथा तुझी ॥ध्रु॥
सांडूनियां लाज नाचेन त्यांपुढें । आडकती कोडें नाम तुझें ॥२॥
न लगे उपचार होईन भिकारी । वैष्णवांच्या घरीं उष्टावळी ॥३॥
तुका ह्याने जाणों उचित अनुचित । विचारुनि हित तें चि करूं ॥४॥

तुझे पाय माझे राहिलेले चित्तीं । ते मज दाविती वर्म देवा ॥१॥
आह्वां अंधां तुझ्या पायांचा आधार । जाणसी विचार चाळवितां ॥ध्रु॥
मन स्थिर ठेलें इंद्रियें निश्चळ । हें तों माझें बळ नव्हे देवा ॥२॥
पापपुण्य भेद नासिलें तिमिर । त्रिगुण शरीर सांडिलेलें ॥३॥
तुका ह्याने तुझा प्रताप हा खरा । मी जाणें दातारा शरणागत ॥४॥

जेथें जातो तेथें तू माझा सांगाती । चालविसी हातीं धरुनियां ॥१॥
चालों वाटे आह्मी तुझा चि आधार । चालविसी भार सर्वें माझा ॥ध्रु॥
बोलों जातां बरळ करिसी तें नीट । नेली लाज धीट केलों देवा ॥२॥
अवघें जन मज जाले लोकपाळ । सोडरे सकळ प्राणसखे ॥३॥
तुका ह्याने आतां खेळतो कौतुकें । जालें तुझें सुख अंतर्बाहीं ॥४॥

जालें पीक आह्यां अवघा सुकाळ । घेऊं अवघा काळ प्रेमसुख ॥१॥
जाली अराणुक अवघियांपासून । अवघा गेला सीण भाग आतां ॥ध्रु॥
अवघा जाला आह्यां एक पांडुरंग । आतां नाहीं जग माझें तुझें ॥२॥
अवघे चि आह्मी ल्यालों अळंकार । शोभलों हि फार अवघ्यांवरी ॥३॥
तुका ह्मणे आह्मी सदेवांचे दास । करणें न लगे आस आणिकांची ॥४॥ ॥६॥

साधनें आमुचीं आज्ञेचीं धारकें । प्रमाण सेवकें स्वामिसत्ता ॥१॥
प्रकाशिलें जग आपुल्या प्रकाशें । रवि कर्मरसें अलिप्त त्या ॥ध्रु॥
सांगणें तें तें नाहीं करणें आपण । मोलही वचन बाध जालें ॥२॥
तुका ह्मणे आह्यां भांडवल हातीं । येरझारा खाती केवढियें ॥३॥

शुभ जाल्या दिशा अवघा चि काळ । अशुभ मंगळ मंगळाचें ॥१॥
हातींचिया दीपें दुराविली निशी । न देखिजे कैसी आहे ते ही ॥ध्रु॥
सुख दुःखाहूनि नाहीं विपरीत । देतील आघात हितफळें ॥२॥
तुका ह्मणे आतां आह्यांसी हें भलें । अवघे चि जाले जीव जंत ॥३॥

पाप पुण्य दोन्ही वाहाती मारग । स्वर्गनर्कभोग यांचीं पेणीं ॥१॥
एका आड एक न लगे पुसावें । जेविल्या देखावें मार्गें भूक ॥ध्रु॥
राहाटीं पडिलें भरोनियां रितीं । होतील मागुतीं येतीं जातीं ॥२॥
तुका ह्मणे आह्मी खेळतियांमधीं । नाहीं केली बुध्दी स्थिर पाहों ॥३॥
॥३॥

हित तें हें एक राम कंठीं राहे । नाठविती देहभाव देही ॥१॥
हा चि एक धर्म निज बीजवर्म । हें चि जाळी कर्म केलीं महा ॥ध्रु॥
चित्त राहे पार्यीं रूप बैसे डोळां । जीवें कळवळा आवडीचा ॥२॥
अखंड न खंडे अभंग न भंगे । तुका ह्मणे गंगे मिळणी सिंधु ॥३॥ ॥१॥

माझिये जातीचें मज भेटो कोणी । आवडीची धणी फेडावया ॥१॥
आवडे ज्या हरि अंतरापासूनि । ऐसियाचे मनीं आर्त माझें ॥ध्रु॥
तयालागीं जीव होतो कासावीस । पाहातील वास नयन हे ॥२॥
सुफळ हा जन्म होईल तेथून । देतां आलिंगन वैष्णवांसी ॥३॥
तुका ह्मणे तो चि सुदिन सोहळा । गाऊं या गोपाळा धणीवरि ॥४॥

आमुचें जीवन हें कथाअमृत । आणिक ही संतसमागम ॥१॥
सारुं एके ठायीं भोजन परवडी । स्वादरसें गोडी पदोपदीं ॥ध्रु॥
धालिया ढेंकर येती आनंदाचे । वोसंडलें वाचे प्रेमसुख ॥२॥
पिकलें स्वरूप आलिया घुमरि । रासी ते अंबरीं न समाये ॥३॥
मोजितां तयाचा अंत नाहीं पार । खुंटला व्यापार तुका ह्मणे ॥४॥

जोडिलें तें आतां न सरे सारितां । जीव बळी देतां हाता आलें ॥१॥
संचित सारुनि बांधिलें धरणें । तुंबिलें जीवन आक्षय हें ॥ध्रु॥
शीत उष्ण तेथें सुखदुःख नाहीं । अंतर सबाही एक जालें ॥२॥
बीज तो अंकुर पत्र शाखा फळें । प्राप्तबीज मुळें अवघें नासे ॥३॥
तुका ह्मणे नाहीं राहिलीसे गोडी । बीजाच्या परवडी होती जाती ॥४॥

भक्तिभाव आह्मी बांधिलासे गांठी । साधावितों हाटीं घ्या रे कोणी ॥१॥
सुखाचिया पेंठे घातला दुकान । मांडियेले वान रामनाम ॥ध्रु॥
सुखाचें फुकाचें सकळांचें सार । तरावया पार भवसिंधु ॥२॥
मार्गे भाग्यवंत जाले थोर थोर । तिहीं केला फार हा चि सांटा ॥३॥
खोटें कुडें तेथें नाहीं घातपात । तुका ह्मणे चित्त शुध्द करीं ॥४॥

प्रजन्यें पडावें आपुल्या स्वभावे । आपुलाल्या दैवें पिके भूमि ॥१॥
बीज तें चि फळ येईल शेवटीं । लाभहानितुटी ज्याची तया ॥ध्रु॥
दीपाचिये अंगीं नाहीं दुजाभाव । धणी चोर साव सारिखे चि ॥२॥
काउळें ढोंपरा ककर तित्तिरा । राजहंसा चारा मुक्ताफळें ॥३॥
तुका ह्मणे येथें आवडी कारण । पिकला नारायण जयां तैसा ॥४॥

धीर तो कारण एकविधभाव । पतिव्रते नाहो सर्वभावें ॥१॥
चातक हे जळ न पाहाती दृष्टी । वाट पाहे कंठीं प्राण मेघा ॥ध्रु॥
सूर्यविकाशनी नेघे चंद्रामृत । वाट पाहे अस्तउदयाची ॥२॥
धेनु येऊं नेदी जवळी आणिकां । आपुल्या बाळकाविण वत्सा ॥३॥
तुका ह्मणे नेम प्राणांसर्वेसाठी । तरी च या गोष्टी विठोबाची ॥४॥ ॥६॥

रामें स्नानसंध्या केलें क्रियाकर्म । त्याचा भवश्रम निवारला ॥१॥

आणिकें दुरावलीं करितां खटपट । वाउगे बोभाट वर्माविण ॥ध्रु.॥
रामनामीं जिंहीं धरिला विश्वास । तिंहीं भवपाश तोडियेले ॥२॥
तुका ह्यणे केलें कळिकाळ ठेंगणें । नामसंकीर्तनें भाविकांनीं ॥३॥

वैष्णवांची कीर्ती गाइली पुराणीं । साही अठरांजणीं चहूं वेदीं ॥१॥
ऐसे कोणी दावा ग्रंथांचे वाचक । कर्मठ धार्मिक पुण्यशील ॥ध्रु.॥
आदिनाथ शंकर नारद मुनेश्वर । शुका ऐसा थोर आणिक नाहीं ॥२॥
तुका ह्यणे मुगुटमणी हे भक्ति । आणीक विश्रांति अरतिया ॥३॥

बोलिलों जैसैं बोलविलें देवें । माझें तुम्हां ठावें जातिकुळ ॥१॥
करा क्षमा कांहीं नका धरूं कोप । संत मायबाप दीनावरि ॥ध्रु.॥
वाचेचा चाळक जाला दावी वर्म । उचित ते धर्म मजपुढें ॥२॥
तुका ह्यणे घडे अपराध नेणतां । द्यावा मज आतां ठाव पार्यीं ॥३॥

संतांचे घरींचा दास मी कामारी । दारीं परोपरीं लोळतसें ॥१॥
चरणींचे रज लागती अंगांस । तेण बेताळीस उध्दरती ॥ध्रु.॥
उच्छिष्ट हें जमा करुनि पत्रावळी । घालीन कवळी मुखामाजी ॥२॥
तुका ह्यणे मी आणीक विचार । नेणें हे चि सार मानीतसें ॥३॥ ॥४॥

एक शेरा अन्ना चाड । येर वाउगी बडबड ॥१॥
कां रे तृष्णा वाढविसी । बांधवूनि मोहपाशीं ॥ध्रु.॥
ओठ हात तुझा जागा । येर सिणसी वाउगा ॥२॥
तुका ह्यणे श्रम । एक विसरतां राम ॥३॥

आलें धरायच पेट । पुढें मागुतें न भेटे ॥१॥
होसी फजीती वरपडा । लक्ष चौऱ्यासीचे वेढां ॥ध्रु.॥
नाहीं कोणांचा सांगात । दुःख भोगितां आघात ॥२॥
एका पाउलाची वाट । कोणां सांगावा बोभाट ॥३॥
जुंतिजेसी घाणां । नाहीं मारित्या करुणा ॥४॥
तुका ह्यणे हित पाहें । जोंवरि हें हातीं आहे ॥५॥

लाभ जाला बहुतां दिसीं । लाहो करा पुढें नासी । मनुष्यदेहा ऐसी । उत्तमजोडी जोडिली ॥१॥

घेई हरिनाम सादरें । भरा सुखार्ची भांडारें । जालिया व्यापारें । लाहो हेवा जोडीचा ॥ध्रु.॥
घेउनि माप हातीं । काळ मोवी दिवस राती । चोर लाग घेती । पुढें तैसें पळावें ॥२॥
हित सावकासें । ह्याणे करीन तें पिसें । हातीं काय ऐसें । तुका ह्याणे नेणसी ॥३॥ ॥३॥

सुखाचें ओतलें । दिसे श्रीमुख चांगलें ॥१॥
मनें धरिला अभिळास । मिठी घातली पायांस ॥ध्रु.॥
होतां दृष्टादृष्टी । तापगेला उठाउठी ॥२॥
तुका ह्याणे जाला । लाभें लाभ दुणावला ॥३॥

झरा लागला सुखाचा । ऐसा मापारी कडंचा ॥१॥
जो हें माप तोंडें धरी । सळे जाली ते आवरी ॥ध्रु.॥
जाले बहु काळ । कोणा नाहीं ऐसें बळ ॥२॥
तुका ह्याणे तळ । नाहीं पाहेसा सकळ ॥३॥

आह्मी बोलों तें तुज कळे । एक दोहीं ठायीं खेळे ॥१॥
काय परिहाराचें काम । जाणें अंतरीचें राम ॥ध्रु.॥
कळोनियां काय चाड । माझी लोकांसी बडबड ॥२॥
कारण सवें एका । अवघें आहे ह्याणे तुका ॥३॥

उमटे तें ठायीं । तुझे निरोपावें पार्यीं ॥१॥
आह्मीं करावें चिंतन । तुजें नामसंकीर्तन ॥ध्रु.॥
भोजन भोजनाच्या काळीं । मार्गों करुनियां आळी ॥२॥
तुका ह्याणे माथां । भार तुझ्या पंढरिनाथा ॥३॥

केला पण सांडी । ऐसियासी ह्याणती लंडी ॥१॥
आतां पाहा विचारुन । समर्थासी बोले कोण ॥ध्रु.॥
आपला निवाड । आपणें चि करितां गोड ॥२॥
तुह्मीं आह्मीं देवा । बोलिला बोल सिध्दी न्यावा ॥३॥
आसे धुरे उणें । मार्गें सरे तुका ह्याणे ॥४॥

न व्हावें तें जालें । तुह्मां आह्मांसी लागलें ॥१॥
आतां हालमाकलमें । भांडोनियां काढूं वर्में ॥ध्रु.॥

पाटोळ्यासर्वेसाठी। दिली रगट्याची गांठी ॥२॥
तुका ह्मणे हरी । आणूनियां करिन सरी ॥३॥

पतितमिरासी । ते म्यां धरिला जीवेंसी ॥१॥
आतां बळिया सांग कोण । ग्वाही तुझें माझें मन ॥ध्रु॥
पावणांचा ठसा। दावीं मज तुझा कैसा ॥२॥
वाव तुका ह्मणे जालें । रोख पाहिजे दाविलें ॥३॥

करितां वेरझारा । उभा न राहासी वेव्हारा ॥१॥
हे तों झोंडाईचे चाळे । काय पोटीं तें न कळे ॥ध्रु॥
आरगुणी मुग । बैसलासी जैसा बग ॥२॥
तुका ह्मणे किती । बुडविलीं आळवितीं॥३॥

नाहीं देणें घेणे । गोवी केली अभिमानें ॥१॥
आतां कां हो निवडूं नेदां । पांडुरंगा येवढा धंदा ॥ध्रु॥
पांचांमधीं जावें । थोडयासाठीं फजित व्हावें ॥२॥
तुज ऐसी नाहीं । पांडुरंगा आह्मी कांहीं ॥३॥
टाकुं तो वेव्हार । तुज बहू करकर ॥४॥
तुका ह्मणे आतां । निवडूं संतां हें देखतां ॥५॥ ॥९॥

सिंचन करितां मूळ । वृक्ष वोल्हावे सकळ ॥१॥
नको पृथकाचे भरी । पडों एक मूळ धरीं ॥ध्रु॥
पाणचोऱ्याचें दार। वरिल दाटावें तें थोर ॥२॥
वस्व जाला राजा । मग आपुल्या त्या प्रजा ॥३॥
एक चिंतामणी । फिटे सर्व सुखधणी ॥४॥
तुका ह्मणे धांवा । आहे पंढरिये विसांवा ॥५॥

करूं याची कथा नामाचा गजर । आह्मां संवसार काय करी ॥१॥
ह्मणवूं हरिचे दास लेऊं तीं भूषणें । कांपे तयाभेणें कळिकाळ ॥ध्रु॥
आशा भय लाज आड नये चिंता । ऐसी तया सत्ता समर्थाची ॥२॥
तुका ह्मणे करूं ऐसियांचा संग । जेणें नव्हे भंग चिंतनाचा ॥३॥ ॥२॥

काय सर्प खातो अन्न । काय ध्यान बगाचें ॥१॥
अंतरींची बुद्धि खोटी । भरलें पोटीं वाईट ॥ध्रु॥
काय उंदीर नाही धांवो । राख लावी गाढव ॥२॥
तुका ह्याने सुसर जळीं । काउळीं कां न न्हाती ॥३॥

मदें मातलें नागवें नाचे । अनुचित वाचे बडबडी ॥१॥
आतां शिकवावा कोणासी विचार । कर्म तें दुस्तर करवी धीट ॥ध्रु॥
आलें अंगासी तें बळिवंत गाढें । काय वेड्यापुढें धर्मनीत ॥२॥
तुका ह्याने कळों येईल तो भाव । अंगावरिल घाव उमटतां ॥३॥ ॥२॥

सोन्याचे पर्वत करवती पाषाण । अवघे रानोरान कल्पतरू ॥१॥
परि या दुर्लभ विठोबाचे पाय । तेथें हे उपाय न सरती ॥ध्रु॥
अमृतें सागर भरवे ती गंगा । ह्यानेल उगा राहें काळा ॥२॥
भूत भविष्य कळों येईल वर्तमान । करवती प्रसन्न रिध्दिसिध्दी ॥३॥
स्थान मान कळों येती योगमुद्रा । नेववेल वारा ब्रह्मांडासी ॥४॥
तुका ह्याने मोक्ष राहे आलीकडे । इतर बापुडें काय तेथें ॥५॥ ॥१॥

भाविकां हें वर्म सांपडलें निकें । सेविती कवतुकें धणीवरि ॥१॥
इच्छितील तैसा नाचे त्यांचे छंदें । वंदिती तीं पदें सकुमारें ॥ध्रु॥
विसरले मुक्ती भक्तिअभिळासें । ओढत सरिसें सुखा आलें ॥२॥
तुका ह्याने नाही मागायाची आस । पांडुरंग त्यांस विसंबेना ॥३॥

भक्तां समागमें सर्वभावे हरि । सर्व काम करी न संगतां ॥१॥
सांटवला राहे हृदयसंपुष्टी । बाहेर धाकुटी मूर्ति उभा ॥ध्रु॥
मागण्याची वास पाहे मुखाकडे । चिंतिल्या रोकडे मनोरथ ॥२॥
तुका ह्याने जीव भाव देवापायीं । ठेवूनि ते कांहीं न मगती ॥३॥

प्रेमअमृतें रसना ओलावली । मनाची राहिली वृत्ति पायीं ॥१॥
सकळ ही तेथें वोळलीं मंगळें । वृष्टि केली जळें आनंदाच्या ॥ध्रु॥
सकळ इंद्रियें जालीं ब्रह्मरूप । ओतलें स्वरूप माजी तया ॥२॥
तुका ह्याने जेथें वसे भक्तराव । तेथें नांदे देव संदेह नाही ॥३॥
॥३॥

कासया गुणदोष पाहों आणिकांचे । मज काय त्यांचें उणें असे ॥१॥
काय पापपुण्य पाहों आणिकांचें । मज काय त्यांचें उणें असें ॥ध्रु.॥
नष्टदुष्टपण कवणाचें वाणू । तयाहून आनु अधिक माझें ॥२॥
कुचर खोटा मज कोण असे आगळा । तो मी पाहों डोळां आपुलिये ॥३॥
तुका ह्याने मी भांडवलें पुरता । तुजसी पंढरिनाथा लावियेलें ॥४॥ ॥१॥

काळ जवळि च उभा नेणां । घाली झांपडी खुंटी कानां ॥१॥
कैसा हुशार सावध राहीं । आपुला तूं अपुलेठार्यीं ॥ध्रु.॥
काळ जवळिच उभा पाहीं । नेदी कोणासि देऊं कांहीं ॥२॥
काळें पुरविली पाठी । वरुषें जालीं तरी साठी ॥३॥
काळ भोंवताला भोंवे । राम येऊं नेदी जिव्हे ॥४॥
तुका ह्याने काळा । कर्म मिळतें तें जाळा ॥५॥ ॥१॥

दुष्ट भूषण सज्जनाचें । अलभ्यलाभ पुण्य त्याचें ॥१॥
धन्य ऐसा परउपकारी । जाय नरका आणिकांवारि ॥ध्रु.॥
मळ खाये संवदणी । करी आणिकांची उजळणी ॥२॥
तुका ह्याने त्याचा । प्रीती आदर करा साचा ॥३॥

साहोनियां टांकीघाये । पाषाण देव चि जाला पाहें ॥१॥
तया रीती दृढ मन । करीं साधाया कारण ॥ध्रु.॥
बाण शस्त्र साहे गोळी । सुरां ठाव उंच स्थळीं ॥२॥
तुका ह्याने सती । अग्र न देखे ज्या रीती ॥३॥ ॥२॥

तेणें वेशें माझीं चोरिलीं अंगें । मानावया जग आत्मैपणे ।
नाहीं चाड भीड संसाराचें कोड । उदासीन सर्व गुणें ।
भय मोह लज्जा निरसली शंका । अवधियां एक चि पणें ।
विठ्ठलाच्या पार्यीं बैसोनि राहिलीं । भागलीं नुटित तेणें ॥१॥
आतां त्यांसीं काय चाले माझें बळ । जालोंसें दुर्बळ सत्त्वहीन ।
दग्ध पट दिसे संगति बरवंट । काय त्याचें कारण ॥ध्रु.॥
आळसें दृष्टी न पाहे आपुलें । एक चि देखिलें सर्वरूप ।
मानामान तेथें खुंटोनि राहिलें । पिसुन तो कोण बाप ।
ज्योति ना अंधार अवघा एकंकार । तेथें काय पुण्यपाप ।

विठ्ठलावांचुनि कांहीं च नावडे । वेगळाल्या भावें रूप ॥२॥
बळबडिवार लौकिक वेव्हार । गेली आशा तृष्णा माया ।
सुखदुःखाची वार्ता नाइके । अंतरलों दुरी तया ।
मीतूपणनिःकाम होऊनि । राहिलों आपुलिया ठायां ।
तुजविण आतां मज नाही कोणी । तुका ह्याने देवराया ॥३॥ ॥१॥

कथा पुराण ऐकतां । झोंप नाथिलि तत्त्वता । खाटेवरि पडतां । व्यापी चिंता तळमळ ॥१॥
ऐसी गहन कर्मगति । काय तयासी रडती । जाले जाणते जो चित्तीं । कांहीं नेघे आपुला ॥ध्रु॥
उदक लावितां न धरे । चिंता करी केव्हां सरे । जाऊं नका धीरें । ह्याने करितां ढवाळ्या ॥२॥
जवळी गोंचिड क्षीरा । जैसी कमळणी दर्दुरा । तुका ह्याने दुरा । देशत्यागें तयासी ॥३॥

संदेह बाधक आपआपण्यांतें । रज्जुसर्पवत भासतसे ।
भेऊनियां काय देखिलें येणें । मारें घायेंविण लोळतसे ॥१॥
आपणें चि तारी आपण चि मारी । आपण उध्दरी आपण्यां ।
शुकनळिकेन्यायें गुंतलासी काय । विचारुनि पाहें मोकळिया ॥ध्रु॥
पापपुण्य कैसे भांजिले अख । दशकाचा एक उरविला ।
जाणोनियां काय होतोसी नेणता । शून्या ठाव रिता नाहीं नाहीं ॥२॥
दुरा दृष्टी पाहें न्याहाळूनि । मृगजला पाणी न ह्याणें चाडा ।
धांवतां चि फुटे नव्हे समाधान । तुका ह्याने जाण पावे पीडा ॥३॥ ॥२॥

कथे उभा अंग राखे जो कोणी । ऐसा कोण गणी तया पापा ॥१॥
येथें तो पातकी न येता च भला । रणीं कुचराला काय चाले ॥ध्रु॥
कथे बैसोनी आणीक चर्चा । धिग त्याची वाचा कुंभपाक ॥२॥
तुका ह्याने ऐलपैल ते थडीचे । बुडतील साच मध्यभागीं ॥३॥

नावडे ज्या कथा उठोनियां जाती । ते यमा फावती बरे वोजा ॥१॥
तो असे जवळी गोंचिडाच्या न्यायें । देशत्यागें ठायें तया दुरी ॥ध्रु॥
नव्हे भला कोणी नावडे दुसरा । पाहुणा किंकरा यमा होय ॥२॥
तुका ह्याने तया करावें तें काई । पाषाण कां नाहीं जळामध्यें ॥३॥

जवळी नाहीं चित्त । काय मांडियेलें प्रेत ॥१॥
कैसा पाहे चद्रिद्राष्टि । दीप स्नेहाच्या शेवटीं ॥ध्रु॥

कांतेलेंसें श्वान । तैसें दिशा हिंडे मन ॥२॥
त्याचे कानीं हाणे । कोण बोंब तुका ह्मणे॥३॥

दुर्बळा वाणीच्या एक दोनि सिध्दि । सदैवा समाधि विश्वरूपीं ॥१॥
काय त्याचें वांयां गेलें तें एक । सदा प्रेमसुख सर्वकाळ ॥ध्रु॥
तीर्थ देव दुरी तया भाग्यहीना । विश्व त्या सज्जना दुमदुमिलें ॥२॥
तुका ह्मणे एक वाहाती मोळिया । भाग्यें आगळिया घरा येती ॥३॥ ॥४॥

परिमळें काष्ठ ताजवां तुळविलें । आणीक नांवांचीं थोडीं । एक तें कातिवें उभविलीं ढवळारें
एकाचिया कुड मेडी । एक दीनरूप आणित्ती मेळिया । एक ते बांधोनि माडी
अवधियां बाजार एक चि जाला । मांविकलीं आपुल्या पाडीं ॥१॥
गुण तो सार रूपमध्यकार । अवगुण तो फार पीडीतसे ॥ध्रु॥
एक गुणें आगळे असती । अमोल्य नांवांचे खडे । एक समर्थ दुर्बळा घरीं
फार मोलाचे थोडे । एक झगमग करित्ती वाळवंटीं । कोणी न पाहाती तयांकडे
सभाग्य संपन्न आपुलाले घरीं । मायेक दैन्य बापुडें ॥२॥
एक मानें रूपें सारिख्या असती । अनेकप्रकार याती । ज्याचिया संचितें जैसें आलें पुढें
तयाची तैसी च गति । एक उंचपदीं बैसउनि सुखें । दास्य करवी एका हातीं
तुका ह्मणे कां मानित्ती सुख । चुकलिया वांयां खंती ॥३॥ ॥१॥

नाहीं आह्मां शत्रु सासुरें पिसुन । दाटलें हें घन माहिये ॥१॥
पाहें तेथें पांडुरंग रखुमाई । सत्यभामा राही जननिया ॥ध्रु॥
लज्जा भय कांही आह्मां चिंता नाहीं । सर्वसुखें पार्यीं वोळगती ॥२॥
तुका ह्मणे आह्मी सदैवाचीं बालें । जालों लडिवाळें सकळांचीं ॥३॥

गभाअ असतां बाळा । कोण पाळी त्याचा लळा ॥१॥
कैसा लाघवी सूत्रधारी । कृपाळुवा माझा हरी ॥ध्रु॥
सर्प पिलीं वित्तां चि खाय । वांचलिया कोण माय ॥२॥
गगनीं लागला कोसरा । कोण पुरवी तेथें चारा ॥३॥
पोटीं पाषाणांचे जीव । कवण जीव त्याचा भाव ॥४॥
तुका ह्मणे निश्चळ राहें । होईल तें सहज पाहें ॥५॥

न ह्मणे कवणां सिध्द साधक गंव्हार । अवघा विश्वंभर वांचूनियां ॥१॥

ऐसें माझे बुद्धि काया वाचा मन । लावीं तुझे ध्यान पांडुरंगा ॥ध्रु॥
गातां प्रेमगुण शंका माझ्या मनीं । नाचतां रंगणीं नाठवावी ॥२॥
देई चरणसेवा भूतांचें भजन । वर्णा अभिमान सांडवूनि ॥३॥
आशापाश माझी तोडीं माया चिंता । तुजविण वेथा नको कांहीं ॥४॥
तुका ह्मणे सर्व भाव तुझे पायीं । राहे ऐसें देई प्रेम देवा ॥५॥

अग्निमाजी गेलें । अग्नि होऊन तें च ठेलें ॥१॥
काय उरलें तया पण । मागील तें नाम गुण ॥ध्रु॥
लोह लागेपरिसा अंगीं । तो ही भूषण जाला जर्गी ॥२॥
सरिता वोहळा ओघा । गंगे मिळोनि जाल्या गंगा ॥३॥
चंदनाच्या वासें । तरु चंदन जालेस्पर्श ॥४॥
तुका जडला संतां पायीं । दुजेपणा ठाव नाहीं ॥५॥ ॥४॥

ऐशा भाग्यें जालों । तरी धन्य जन्मा आलों ॥१॥
रुळें तळीले पायरी । संत पाय देती वरी ॥ध्रु॥
प्रेमामृतपान । होईल चरणरजें स्नान ॥२॥
तुका ह्मणे सुखें । तया हरतील दुःखें ॥३॥

करितां या सुखा । अंतपार नाहीं लेखा ॥१॥
माथां पडती संतपाय । सुख कैवल्य तें काय ॥ध्रु॥
ऐसा लाभ नाहीं । दुजा विचारितां कांहीं ॥२॥
तुका ह्मणे गोड । तेथें पुरे माझें कोड ॥३॥ ॥२॥

वेद जया गाती । आह्मां तयाची संगति ॥१॥
नाम धरियेलें कंठीं । अवघा सांटविला पोटीं ॥ध्रु॥
अँकाराचें बीज । हातीं आमुचे तें निज ॥२॥
तुका ह्मणे बहु मोटें । अणुरणियां धाकुटें ॥३॥

तूं श्रीयेचा पति । माझी बहु हीन याती ॥१॥
दोघे असों एके ठायीं । माझा माथा तुझे पायीं ॥ध्रु॥
माझ्या दीनपणां पार । नाहीं बहु तूं उदार ॥२॥
तुका ह्मणे पांडुरंगा । मी ओहोळ तूं गंगा ॥३॥

मी याचक तूं दाता । काय सत्य पाहों आतां ॥१॥
म्या तों पसरिला हात । करीं आपुलें उचित ॥ध्रु॥
आह्मी घ्यावें नाम । तुह्मां समाधान काम ॥२॥
तुका ह्मणे देवराजा । वाद खंडीं तुझा माझा ॥३॥

तुझे पोटीं ठाव । व्हावा ऐसा माझा भाव ॥१॥
करीं वासनेसारिखें । प्राण फुटे येणें दुःखें ॥ध्रु॥
अहंकार खोटे । वाटे श्वापदांची थाटे ॥२॥
तुका ह्मणे आई । हार्तीं धरुनि संग देई ॥३॥

दारीं परोवरी । कुडीं कवाडीं मी घरीं ॥१॥
तुमच्या लागलों पोषणा । अवघे ठायीं नारायणा ॥ध्रु॥
नेदीं खाऊं जेवूं । हातींतींडींचें ही घेऊं ॥ ॥
तुका ह्मणे अंगीं । जडलों ठायींचा सलगी ॥३॥

मज कोणी कांहीं करी । उमटे तुमचे अंतरीं ॥१॥
व्याला वाडविलें ह्मूण । मज सुख तुज सीण ॥ध्रु॥
माझें पोट धालें । तुझे अंगीं उमटलें ॥२॥
तुका ह्मणे खेळें । तेथें तुमचिया बळें ॥३॥

जोडोनियां कर । उभा राहिलों समोर ॥१॥
हें चि माझेंभांडवल । जाणे कारण विव्दल ॥ध्रु॥
भाकितों करुणा । आतां नुपेक्षावें दीना ॥२॥
तुका ह्मणे डोई । ठेवीं वेळोवेळीं पार्यीं ॥३॥

आह्मी घ्यावें तुझें नाम । तुह्मी आह्मां द्यावें प्रेम ॥१॥
ऐसें निवडिलें मुळीं । संतीं बैसोनि सकळीं ॥ध्रु॥
माझी डोई पायांवरी । तुह्मी न धरावी दुरी ॥२॥
तुका ह्मणे केला । खंड दोघांचा विव्दला ॥३॥

वारिलें लिगाड । बहुदिसांचें हें जाड ॥१॥
न बोलावें ऐसें केलें । काहीं वाजगें तितुलें ॥ध्रु॥

जाला चौघांचार । गेला खंडोनि वेव्हार ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । करीन ते घ्यावी सेवा॥३॥

पायरवे अन्न । मग करी क्षीदक्षीण ॥१॥
ऐसे होती घातपात । लाभे विण संगें थीत ॥ध्रु॥
जन्माची जोडी । वाताहात एके घडी ॥२॥
तुका ह्मणे शंका । हित आड या लौकिका ॥३॥

आह्मांवैष्णवांचा।नेमकायामनेंवाचा॥१॥
धीर धरुं जिवासाठीं । येऊं नेदूं लाभा तुटी ॥ध्रु॥
उचित समय । लाजनिवारावें भय ॥२॥
तुका ह्मणे कळा । जाणों नेम नाही बाळा ॥३॥

उलंघिली लाज । तेणें साधियेलें काज ॥१॥
सुखें नाचे पैलतीरीं । गेलों भवाचे सागरिं ॥ध्रु॥
नामाची सांगडी । सुखें बांधली आवडी ॥२॥
तुका ह्मणे लोकां । उरली वाचा मारीं हाका॥३॥

बैसलोंसे दारीं । धरणें कोंडोनि भिकारी ॥१॥
आतां कोठें हालों नेदीं । बरी सांपडली संदी ॥ध्रु॥
किती वेरझारा । मार्गे घातलीया घरा ॥२॥
माझें मज नारायणा । देतां ां रे नये मना॥३॥
भांडावें तें किती । बहु सोसिली फजिती ॥४॥
तुका ह्मणे नाही । लाज तुझे अंगीं कांहीं ॥५॥

जालों द्वारपाळ । तुझें राखिलें सकळ ॥१॥
नाहीं लागों दिलें अंगा । आड ठाकलों मी जगा ॥ध्रु॥
करूनियां नीती। दिल्याप्रमाणें चालती ॥२॥
हातीं दंड काठी । भा जिवाचिये साटीं॥३॥
बळ बुध्दी युक्ती । तुज दिल्या सर्व शक्ती ॥४॥
तुका ह्मणे खरा । आतां घेईन मुशारा ॥५॥

फळाची तों पोटी । घडे वियोगें ही भेटी ॥१॥
करावें चिंतन । सार तें चि आठवण ॥ध्रु॥
चित्त चित्ता ग्वाही । उपचारें चाड नाही ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । पावे ंतरींची सेवा॥३॥ ॥॥

दुर्बळाचें कोण । ऐके घालूनियां मन । राहिलें कारण । तयावांचूनि काय तें ॥१॥
कळों आलें अनुभवं । पांडुरंगा माझ्या जीवें । न संगतां ठावें । पडे चर्या देखोनि ॥ध्रु॥
काम क्रोध माझा देहीं । भेदाभेद ोले नाहीं । होतें तेथें कांहीं । तुज कृपा करितां॥२॥
हें तों नव्हे उचित । नुपेक्षावें शरणागत । तुका ह्मणे रीत । तुमची आह्मां न कळे ॥३॥

आह्मी भाव जाणों देवा । न कळती तुझिया मावा । गणिकेचा कुढावा । पतना न्यावा दशरथ ॥१॥
तरी म्यां काय गा करावें । कोण्या रीती तुज पावें । न संगतां ठावें । तुह्मांविण न पडे॥ध्रु॥
दोनी फाकलिया वाटा । ाोवी केला घटापटा । नव्हे धीर फांटा । आड रानें भरती ॥२॥
तुका ह्मणे माझे डोळे । तुझे देखती हे चाळे । आतां येणें वेळे । चरण जीवें न सोडीं ॥३॥

वेरझारीं जाला सीण । बहु केलें क्षीदक्षीण । भांडणासी दिन । आजी येथें फावला ॥१॥
आतां काय भीड भार । धरुनियां लोकचार । बुडवूनि वेव्हार । सरोबरी करावी ॥ध्रु॥
आलें बहुतांच्या मना । कां रे न ोसी ााहाणा । मुळींच्या वचना । आह्मी जागों आपुल्या ॥२॥
तुका ह्मणे चौघांमधीं । तुज नेलें होतें आधीं । आतां नामधीं । उरी कांहीं राहिली ॥३॥ ॥३॥

कल्पतरूखालीं । फळें येती मागीतलीं ॥१॥
तेथें बैसल्याचा भाव । विचारुनि बोलें ठाव ॥ध्रु॥
द्यावें तें उत्तर । येतो प्रतित्याचा फेर ॥२॥
तुका ह्मणे मनीं । आपुल्या च लाभहानि॥३॥

रंगलें या रंगें पालट न घरी । खेवले अंतरीं पालटेना॥१॥
सावळें निखळ कृष्णनाम ठसे । अंगसंगें कैसे शोभा देती ॥ध्रु॥
पवित्र जालें तें न लिंपे विटाळा । नैदी बैसों मला आडवरी ॥२॥
तुका ह्मणे काळें काळें केलें तोंड । प्रकाश अभंड देखोनियां ॥३॥

जगा काळ खाय । आह्मी माथां दिले पाय ॥१॥
नाचों तेथें उभा राहे । जातां व्यंग करी साहे ॥ध्रु॥

हरिच्या गुणें धाला । होता खात चि भुकेला ॥२॥
तुका ह्मणे हळु । जाला कढत शीतळु ॥३॥
॥३॥

ब्रह्मरस घेई काढा । जेणें पीडा वारेल ॥१॥
पथ्य नाम विठोबाचें । अणीक वाचे न सेवीं ॥ध्रु॥
भवरोगाऐसें जाय । आणीक काय क्षुल्लकें ॥२॥
तुका ह्मणे नव्हे बाधा । अणीक कदा भूतांची ॥३॥

अंगें अनुभव जाला मज । संतरजचरणांचा ॥१॥
सुखी जालों या सेवनें । दुःख नेणें यावरी ॥ध्रु॥
निर्माल्याचें तुळसीदळ । विष्णुजळ चरणींचें ॥२॥
तुका ह्मणे भावसार । करुनि फार मिश्रित ॥३॥

वैद्य एक पंढरिराव । अंतर्भाव तो जाणे ॥१॥
रोगाऐशा द्याव्या वल्ली । जाणे जाली बाधा ते ॥ध्रु॥
नेदी रुका वेचों मोल । पोहे बोल प्रीतीचे ॥२॥
तुका ह्मणे दयावंता । सदा चिंता दीनांची ॥३॥

करितां कोणाचें ही काज । नाहीं लाज देवासी ॥१॥
बरे करावें हें काम । धरिलें नाम दीनबंधु ॥ध्रु॥
करुनि अराणूक पाहे । भलत्या साहय व्हावया ॥२॥
बोले तैसी करणी करी । तुका ह्मणे एक हरि ॥३॥ ॥४॥

उभें चंद्रभागे तीरीं । कट धरोनियां करीं ।
पाउलें गोजिरीं । विटेवरी शोभलीं ॥१॥
त्याचा छंद माझ्या जीवा । काया वाचा मनं हेवा ।
संचिताचा ठेवा । जोडी हार्तीं लागली ॥ध्रु॥
रूप डोळियां आवडे । कीर्ति श्रवणीं पवाडे ।
मस्तक नावडे । उठों पायांवरोनि ॥२॥
तुका ह्मणे नाम । ज्याचें नासी क्रोध काम ।
हरी भवश्रम । उच्चारितां वाचेसी ॥३॥

आह्मां हें चि भांडवल । ह्मणों विड्डल विड्डल ॥१॥
सुखें तरो भवनदी । संग वैष्णवांची मांदी ॥ध्रु.॥
बाखराचें वाण। सांडूं हें जेवूं जेवण ॥२॥
न लगे वारंवार । तुका ह्मणे वेरझार ॥३॥

आतां माझ्या भावा । अंतराय नको देवा ॥१॥
आलें भागा तें करितों । तुझें नाम उच्चारितों ॥ध्रु.॥
दृढ माझें मन। येथें राखावें बांधोन ॥२॥
तुका ह्मणे वाटे । नको फुटों देऊं फांटे॥३॥ ॥३॥

काय देवापाशीं उणें । हिंडे दारोदारीं सुनें ॥१॥
करी अक्षरांची आटी । एके कवडी च सार्टी ॥ध्रु.॥
निंदी कोणां स्तवी । चिंतातुर सदा जीवीं ॥२॥
तुका ह्मणे भांड । जलो जळो त्याचें तोंड ॥३॥

मागणें तें मागों देवा । करूं भक्ती त्याची सेवा ॥१॥
काय उणे तयापाशीं । रिध्दिसिध्दी ज्याच्या दासी ॥ध्रु.॥
कायावाचामन । करूं देवा हें अर्पण ॥२॥
तुका ह्मणे विश्वंभर । ज्याच्यानें हें चराचर ॥३॥

चित्तीं नाहीं आस । त्याचा पांडुरंग दास ॥१॥
असे भक्तांचिये घरीं । काम न संगतां करी ॥ध्रु.॥
अनाथाचा बंधु । असे अंगीं हा संबधुं ॥२॥
तुका ह्मणे भावें । देवा सत्ता राबवावें ॥३॥

कर्कशसंगति । दुःख उदंड फजिती ॥१॥
नाहीं इह ना परलोक । मजुर दिसे जैसैं रंक ॥ध्रु.॥
वचन सेंटावरी । त्याचें ठेवूनि धिक्कारी ॥२॥
तुका ह्मणे पार्यीं बेडी । पडिली कपाळीं कुन्हाडी ॥३॥ ॥४॥

बीज पेरे सेतीं । मग गाडेवरी वाहाती ॥१॥

वांयां गेलें ऐसें दिसे । लाभ त्याचे अंगीं वसे ॥ध्रु.॥
पाल्याची जतन । तरि प्रांतीं येती कण ॥२॥
तुका ह्मणे आळा । उदक देतां लाभे फळा ॥३॥

जाणावें तें सार । नाहीं तरी दगा फार ॥१॥
डोळे झांकिलिया रवि । नाहीं ऐसा होय जेवीं ॥ध्रु.॥
बहुथोडया आड । निवारितां लाभें जाड ॥२॥
तुका ह्मणे खरें । नेलें हातींचे अंधारें ॥३॥

मुळीं नेणपण । जाला तरी अभिमान ॥१॥
वांयां जावें हें चि खरें । केलें तेणें चि प्रकारें ॥ध्रु.॥
अराणूक नाहीं कधीं । जाली तरि भेदबुद्धि ॥२॥
अंतरली नाव । तुका ह्मणे नाहीं ठाव ॥३॥ ॥३॥

संवसारसांते आले हो आइका । तुटीचें ते नका केणें भरूं ॥१॥
लाभाचा हा काळ अवघे विचारा । पारखी ते करा साहय येथें ॥ध्रु.॥
शृंगारिलें दिसे न कळें अंतर । गोविला पदर उगवेना ॥२॥
तुका ह्मणे खोटें गुंपतां विसारें । हातिंचिया खरें हातीं घ्यावें ॥३॥

सारावीं लिगाडें धरावा सुपंथ । जावें उसंतीत हळूहळू ॥१॥
पुढें जातियाचे उमटले माग । भांबावलें जग आडरानें ॥ध्रु.॥
वेचल्याचा पाहे वरावरि झाडा । बळाचा निधडा पुढिलिया ॥२॥
तुका ह्मणे जैसी दाखवावी वाणी । ते द्यावी भरोनी शेवट तों ॥३॥

बुद्धिमंद शिरीं । भार फजिती पदरीं ॥१॥
जाय तेथें अपमान । पावे हाणी थुंकी जन ॥ध्रु.॥
खरियाचा पाड । मार्गे लावावें लिगाड ॥२॥
तुका ह्मणे करी । वर्म नेणें भरोवरी ॥३॥ ॥३॥

पूर्वजांसी नर्का । जाणें तें आइका ॥१॥
निंदा करावी चाहाडी । मनीं धरुनि आवडी ॥ध्रु.॥
मात्रागमना ऐसी।जोडी पातकांची रासी ॥२॥

तुका ह्यणे वाट । कुंभपाकाची ते नीट ॥

वेडीं तें वेडीं बहुत चि वेडीं । चाखतां गोडी चवी नेणे ॥१॥
देहा लावी वात । पालव घाली जाली रात ॥१॥
कडिये मूल भोंवतें भोंये । मोकलुनि रडे धाये ॥२॥
लेंकरें वित्त पुसे जगा । माझा गोहो कोण तो सांगा ॥३॥
आपुली शुद्धि जया नाही । आणिकांची ते जाणे काई ॥४॥
तुका ह्यणे ऐसे जन । नर्का जातां राखे कोण ॥५॥

आवडीचें दान देतो नारायण । बाहे उभारोनि राहिलासे ॥१॥
जें जयासी रुचे तें करी समोर । सर्वज्ञ उदार मायबाप ॥१॥
ठायीं पडिलिया तें चि लागे खावें । ठायींचे चि घ्यावें विचारुनि ॥२॥
बीज पेरुनियां तें चि घ्यावें फळ । डोरलीस केळ कैचें लागे ॥३॥
तुका ह्यणे देवा कांहीं बोल नाही । तुझा तूं चि पाहीं शत्रु सखा ॥४॥

अडचणीचें दार । बाहेर माजी पैस फार ॥१॥
काय करावें तें मौन्य । दाही दिशा हिंडे मन ॥१॥
बाहेर दावी वेश । माजी वासनेचे लेश ॥२॥
नाहीं इंद्रियां दमन । काय मांडिला दुकान ॥३॥
सारविलें निकें । वरि माजी अवघें फिकें ॥४॥
तुका ह्यणे अंतीं । कांहीं न लगे चि हातीं ॥५॥

लय लक्षूनियां जालों ह्यणती देव । तो ही नव्हे भाव सत्य जाणा ॥१॥
जालों बहुश्रुत न लगे आतां कांहीं । नको राहूं ते ही निश्चितीनें ॥१॥
तपें दान काय मानिसी विश्वास । बीज फळ त्यास आहे पुढें ॥२॥
कर्म आचरण यातीचा स्वगुण । विशेष तो गुण काय तेथें ॥३॥
तुका ह्यणे जरी होईल निष्काम । तरि च होय राम देखे डोळां ॥४॥ ॥५॥

पुरली धांव कडिये घेई । पुढें पायीं न चलवीं ॥१॥
कृपाळुवे पांडुरंगे । अंगसंगे जिवलगे ॥१॥
अवघी निवारावी भूक । अवघ्या दुःख जन्माचें ॥२॥
तुका ह्यणे बोलवेना । लावीं स्तनां विश्वरें ॥३॥

जें जें मना वाटे गोड । तें तें कोड पुरविसी ॥१॥
आतां तूं चि बाह्यात्कारी । अवघ्यापरी जालासी ॥ध्रु.॥
नाहीं सायासाचें काम । घेतां नाम आवडी ॥२॥
तुका ह्मणे सर्वसांगे । पांडुरंगे दयाळे ॥३॥

जेथें माझी दृष्टि जाय । तेथें पाय भावीन ॥१॥
असेन या समाधानें । पूजा मनें करीन ॥ध्रु.॥
अवघा च अवघे देसी। सुख घेवविसी संपन्न ॥२॥
तुका ह्मणे बंधन नाही । ऐसें कांहीं ते करूं ॥३॥ ॥३॥

नातुडे जो कवणे परी । उभा केला विटेवरी ॥१॥
भला भला पुंडलिका । मानलासी जनलोकां ॥ध्रु.॥
कोण्या काळें सुखा। ऐशा कोण पावता ॥२॥
अवघा आणिला परिवार । गोपी गोपाळांचा भार ॥३॥
तुका ह्मणे धन्य जालें । भूमी वैकुंठ आणिलें॥४॥

अवघे चुकविले सायास । तप रासी जीवा नास॥१॥
जीव देऊनियां बळी । अवघीं तारिलीं दुर्बळीं । केला भूमंडळीं । माजी थोर पवाडा ॥ध्रु.॥
कांहीं न मगे याची गती । लुटवितो जगा हातीं ॥२॥
तुका ह्मणे भक्तराजा । कोण वर्णी पार तुझा ॥३॥

प्रमाण हें त्याच्या बोला । देव भक्तांचा अंकिला॥१॥
न पुसतां जातां नये । खालीं बैसतां ही भिये ॥ध्रु.॥
अवघा त्याचा होत । जीव भावाही सहित ॥२॥
वदे उपचाराची वाणी । कांहीं माग ह्मणऊनि ॥३॥
उदासीनाच्या लागें । तुका ह्मणे धांवे मार्गे॥४॥

कांहीं न मागती देवा । त्यांची करूं धांवे सेवा ॥१॥
हळूहळू फेडी ऋण । होऊनियां रुपें दीन ॥ध्रु.॥
होऊं न सके वेगळा । क्षण एक त्यां निराळा ॥२॥
तुका ह्मणे भक्तिभाव । हा चि देवाचा ही देव ॥३॥

जाणे अंतरिचा भाव । तो चि करितो उपाव ॥१॥
न लगे सांगावे मांगावे ॥
जीवे भावे अनुसरावे । अविनाश घ्यावे । फळ धीर धरोनि ॥ध्रु.॥
बाळा न मागतां भोजन । माता घाली पाचारून ॥२॥
तुका ह्मणे तरी । एकीं लंघियेले गिरी ॥३॥

आह्मी नाचों तेणें सुखें । वाऊं टाळी गातों मुखें ॥१॥
देव कृपेचा कोंवळा । शरणागता पाळी लळा ॥ध्रु.॥
आह्मां जाला हा निर्धार । मार्गे तारिलें अपार ॥२॥
तुका ह्मणे संतीं । वर्म दिलें आह्मां हातीं ॥३॥

जालों निर्भर मानसीं । ह्मणऊनि कळलासी ॥१॥
तुझे ह्मणविती त्यांस । भय चिंता नाहीं आस ॥ध्रु.॥
चुकविसी पाश । गर्भवासयातना ॥२॥
तुझें जाणोनियां वर्म । कंठीं धरियेलें नाम ॥३॥
तुका ह्मणे तेणें सुखें । विसरलों जन्मदुःख ॥४॥ ॥७॥

नको दुष्टसंग । पडे भजनामधीं भंग ॥१॥
काय विचार देखिला । सांग माझा तो विठ्ठला ॥ध्रु.॥
तुज निषेधितां । मज न साहे सर्वथा ॥२॥
एका माझ्या जीवे । वाद करूं कोणासवे ॥३॥
तुझे वर्णू गुण । कीं हे राखों दुष्टजन ॥४॥
काय करूं एका । मुखें सांग ह्मणे तुका ॥५॥

विठ्ठल माझी माय । आह्मां सुखा उणें काय ॥१॥
घेतों अमृताची धनी । प्रेम वोसंडलें स्तनीं ॥ध्रु.॥
क्रीडों वैष्णवांच्या मेळीं । करूं आनंदाच्या जळीं ॥२॥
तुका ह्मणे कृपावंत । ठेवीं आह्मांपाशीं चित्त ॥३॥

भक्तिसुखें जे मातले । ते कळिकाळा शूर जाले ॥१॥
हातीं बाण हरिनामाचे । वीर गर्जती विठ्ठलाचे ॥ध्रु.॥
महां दोषां आला त्रास । जन्ममरणां केला नाश ॥२॥

सहस्रनामाची आरोळी। एक एकाहुनि बळी ॥३॥
नाहीं आणिकांचा गुमान । ज्याचें अंकित त्यावांचून ॥४॥
तुका ह्याने त्यांच्या घरीं । मोक्षसिध्दी या कामारी ॥५॥ ॥३॥

पंधरां दिवसां एक एकादशी । कां रे न करिसी व्रतसार ॥१॥
काय तुझा जीव जातो एका दिसें । फराळाच्या मिसें धणी घेसी ॥ध्रु॥
स्वहित कारण मानवेल जन । हरिकथा पूजन वैष्णवांचें ॥२॥
थोडे तुज घरीं होती उजगरे । देउळासी कां रे मरसी जातां ॥३॥
तुका ह्याने कां रे सकुमार जालासी । काय जाब देसी यमदूतां ॥४॥

कथा हें भूषण जनामध्ये सार । तरले अपार बहुत येणें ॥१॥
नीचिये कुळींचा उंचा वंद्य होय । हरीचे जो गाय गुणवाद ॥ध्रु॥
देव त्याची माथां वंदी पायधुळी । दीप झाला कुळीं वंशाचिये ॥२॥
त्याची निंदा करी त्याची कुष्ठ वाणी । मुख संवदणी रजकाची ॥३॥
तुका ह्याने नाहीं चोरीचा व्यापार । विठ्ठलाचें सार नाम ध्यावें ॥४॥

टाळघोळ सुख नामाचा गजर । घोषें जेजेकार ब्रह्मानंदु ॥१॥
गरुडटके दिंडी पताकांचे भार । आनंद अपार ब्रह्मादिकां ॥ध्रु॥
आनंदें वैष्णव जाती लोटांगणीं । एक एकाहुनि भद्रजाति ॥२॥
तेणें सुखें सुटे पाषाणां पाझर । नष्ट खळ नर शुध्द होती ॥३॥
तुका ह्याने सोपें वैकुंठवासी जातां । रामकृष्ण कथा हे ची वाट ॥४॥ ॥३॥

देखोवेखीं करिती गुरु । नाहीं ठाउका विचारु ॥१॥
वर्म तें न पडे ठायीं । पांडुरंगाविण कांहीं ॥ध्रु॥
शिकों कळा शिकों येती । प्रेम नाहीं कोणां हातीं ॥२॥
तुका ह्याने सार । भक्ति नेणती गव्हार ॥३॥

भाग्यवंत ह्याणों तयां । शरण गेले पंढरिराया ॥१॥
तरले तरले हा भरवसा । नामधारकांचा ठसा ॥ध्रु॥
भुक्तिमुक्तीचें तें स्थळ । भाविकनिर्मळ निर्मळ ॥२॥
गाइलें पुराणीं । तुका ह्याने वेदवाणी ॥३॥

जैसे चित्त जयावरी । तैसें जवळी तें दुरी ॥१॥
न लगे द्यावा परिहार । या कोरडें उत्तर ।
असे अभ्यंतर । साक्षभूत जवळी ॥ध्रु॥
अवघें जाणे सूत्रधारी । कोण नाचे कोणे परी ॥२॥
तुका ह्याने बुद्धि । ज्याची ते च तया सिद्धि ॥३॥

नाहीं पाइतन भूपतीशीं दावा । धिग त्या कर्तव्या आगी लागो ॥१॥
मुंगियांच्या मुखा गजाचा आहार । न साहावे भार जाय जीवें ॥२॥
तुका ह्याने आधीं करावा विचार । शूरपणें तीर मोकलावा ॥३॥

तिन्ही लोक ऋणें बांधिले जयानें । सर्वसिद्धि केणें तये घरीं ॥१॥
पंढरीचोहोटां घातला दुकान । मांडियेले वान आवडीचे ॥ध्रु॥
आषाढी कार्तिकी भरियेले हाट । इनाम हे पेंठ घेतां देतां ॥२॥
मुक्ति कोणी तेथें हातीं नेघे फुका । लुटितील सुखा प्रेमाचिया ॥३॥
तुका ह्याने संतसज्जन भाग्याचें । अनंतां जन्मींचे सांटेकरी ॥४॥

दुःखाचिये साटीं तेथें मिळे सुख । अनाथाची भूक दैन्य जाय ॥१॥
उदाराचा राणा पंढरीस आहे । उभारोनि बाहे पालवितो ॥१॥
जाणतियाहूनि नेणत्याची गोडी । आळिंगी आवडी करूनियां ॥२॥
शीण घेऊनियां प्रेम देतो साटी । न विचारी तुटी लाभा कांहीं ॥३॥
तुका ह्याने असों अनाथ दुबळीं । आह्वांसी तो पाळी पांडुरंग ॥४॥

आणिक मात माझ्या नावडे जीवासी । काय करूं यासी पांडुरंगा ॥१॥
मुखा तें चि गोड श्रवणां आवडी । चित्त माझें ओढी तुझे पार्यीं ॥ध्रु॥
जये पदीं नाहीं विव्दलाचें नाम । मज होती श्रम आइकतां ॥२॥
आणिकाचें मज ह्याणवितां लाज । वाटे हें सहज न बोलावें ॥३॥
तुका ह्याने मज तूं च आवडसी । सर्वभावेविशीं पांडुरंगा ॥४॥

कळेल हें तैसें गाईन मी तुज । जनासवें काज काय माझें ॥१॥
करीन मी स्तुती आपुले आवडी । जैसी माझ्या गोडी वाटे जीवा ॥ध्रु॥
होऊनी निर्भर नाचेन मी छंदें । आपुल्या आनंदें करूनियां ॥२॥
काय करूं कळा युक्ती या कुसरी । जाणिवेच्या परी सकळिका ॥३॥

तुका ह्यणे माझें जयासवें काज । भोळा तो सहज पांडुरंग ॥४॥

तयासी नेणतीं बहु आवडती । होय जयां चित्तीं एक भाव ॥१॥
उपमन्यु धुरु हें काय जाणती । प्रल्हादाच्या चित्तीं नारायण ॥ध्रु॥
कोळें भिल्लें पशु श्वापदें अपारें । कृपेच्या सागरें तारियेलीं ॥२॥
काय तें गोपाळें चांगलीं शाहाणीं । तयां चक्रपाणी जेवीं सर्वे ॥३॥
तुका ह्यणे भोळा भाविक हा देव । आह्मी त्याचे पाव धरुनी ठेलों ॥४॥

न लगे पाहावें अबध्द वांकडें । उच्चारारवें कोडें नाम तुझें ॥१॥
नाहीं वेळ नाही पंडितांचा धाक । होत कां वाचक वेदवक्ते ॥ध्रु॥
पुराणीं ही कोठें न मिळे पाहातां । तैशीं या अनंता ठेवूं नामें ॥२॥
आपुलिया मना उपजे आनंद । तैसे करूं छंद कथेकाळीं ॥३॥
तुका ह्यणे आह्मी आनंदें चि धालों । आनंद चि ल्यालों अळंकार ॥४॥

दैन्य दुःख आह्मां न येती जवळी । दहन हे होळी होती दोष ॥१॥
सर्व सुखें येती मानें लोटांगणीं । कोण यांसी आणी दृष्टीपुढें ॥ध्रु॥
आमुची आवडी संतसमागम । आणीक त्या नाम विठोबाचें ॥२॥
आमचें मागणें मागों त्याची सेवा । मोक्षाची निर्देवा कोणा चाड ॥३॥
तुका ह्यणे पोटीं सांटविला देव । नुन्य तो भाव कोण आह्मां ॥४॥

काळतोडा सुना । भलतें चोरुनि करी जना ॥१॥
धिग त्याचें साधुपण । विटाळुनि वर्ते मन ॥ध्रु॥
मंत्र ऐसे घोकी । वश व्हावें जेणें लोकीं ॥२॥
तुका ह्यणे थीत । नागवला नव्हे हित ॥३॥

विठ्ठल मुक्तिदाता । नव्हे मरो हें बोलता ॥१॥
मज न साहावें कानीं । विष उत्तर लागे मनीं ॥ध्रु॥
हरीकथेतें धीकारी । शत्रु माझा तो वैरी ॥२॥
सुना काळतोडा । जो या देवा ह्यणे धोंडा ॥३॥
अहं ह्यणे ब्रह्म । नेणे भक्तीचें तें वर्म ॥४॥
तुका ह्यणे क्षण । नको तयाचें दर्षण ॥५॥

यमपुरी त्याणीं वसविली जाणा । उच्छेद भजना विधी केला ॥१॥
अवघड कोणी न करी सांगतां । सुलभ बहुतां गोड वाटे ॥२॥
काय ते नेणते होते मार्गे ऋषी । आधार लोकांसी ग्रंथ केले ॥३॥
द्रव्य दारा कोणें स्थापियेलें धन । पिंडाचें पाळण विषयभोग ॥४॥
तुका ह्याने दोहीं ठायीं हा फजित । पावे यमदूतजना हातीं ॥४॥

न कळतां कोणीं मोडियेलें व्रत । तया प्रायश्चित्त चाले कांहीं ॥१॥
जाणतियां वज्रलेप जाले थोर । तयांस अघोर कुंभपाक ॥२॥
आतां जरी कोणी नाइके सांगतां । तया शिकवितां तें चि पाप ॥३॥
काय करूं मज देवें बोलविलें । माझें खोळंबिलें काय होतें ॥४॥
तुका ह्याने जना पाहा विचारुनी । सुख वाटे मनीं तें चि करा ॥४॥

वाचे विड्डल नाही । तो चि प्रेतरूप पाहीं ॥१॥
धिग त्याचें ज्यालेपण । भार न साहे मेदिन ॥२॥
न बैसे कीर्तनीं । गुण नाइके जो कार्नी ॥३॥
जातां कांटाळे देउळा । तो चि सुना मुखकाळा ॥४॥
हरिभक्तीविण । त्याचें जळो शाहाणपण ॥५॥
तुका ह्याने तेणें । वंशा आणियेलें उणें ॥५॥

तारिलीं बहुतें चुकवूनि घात । नाम हें अमृत स्वीकारितां ॥१॥
नेणतां सायास शुध्द आचरण । यातीकुळहीन नामासाटीं ॥२॥
जन्म नांव धरी भक्तीच्या पाळणा । आकार कारणा या च साटीं ॥३॥
असुरीं दाटली पाप होतां फार । मग फेडी भार पृथिवीचा ॥४॥
तुका ह्याने देव भक्तपण सार । कवतुक- वेव्हार तयासाटीं ॥५॥

याचिया आधारें राहिलों निश्चित । ठेवूनियां चित्त पार्यीं सुखें ॥१॥
माझें सुखदुःख जाणे हित फार । घातलासे भार पांडुरंगा ॥२॥
कृपेचीं पोसणीं ठायींचीं अंखिलीं । ह्याणऊनि लागली यास चिंता ॥३॥
मन राखे हातीं घेऊनियां काठी । इंद्रियें तापटीं फांकों नेदी ॥४॥
तुका ह्याने यासी अवघड नाही । शरणागता कांहीं रक्षावया ॥५॥

उभाउभी फळ । अंगीं मंत्राचे या बळ ॥१॥

ह्यणा विवुल विवुल । गोड आणि स्वल्प बोल ॥ध्रु.॥
कळिकाळाची बाधा । नव्हे उच्चारितां सदा ॥२॥
तुका ह्यणे रोग । वारे भवाऐसा भोग ॥३॥

जैसा अधिकार । तैसें बोलावें उत्तर ॥१॥
काय वाउगी घसघस । आह्मी विठोबाचे दास ॥ध्रु.॥
आह्मी जाणों एका देवा । जैसी तैसी करूं सेवा ॥२॥
तुका ह्यणे भावें । माझें पुढें पडेल ठावें ॥३॥

नव जातां घरा । आह्मी कोणाच्या दातारा ॥१॥
कां हे छळूं येती लोक । दाट बलें चि कंटक ॥ध्रु.॥
नाहीं आह्मी खात। कांहीं कोणाचें लागत ॥२॥
कळे तैसी सेवा । तुका ह्यणे करूं देवा ॥३॥

मोहरोनी चित्ता । आणूं हळूं चि वरि हिता ॥१॥
तों हे पडती आघात । खोडी काढिती पंडित ॥ध्रु.॥
संवसारा भेणें । कांहीं उसंती तों पेणें ॥२॥
एखादिया भावें । तुका ह्यणे जवळी यावें ॥३॥

काय जाणों वेद । आह्मी आगमाचे भेद ॥१॥
एक रूप तुझें मनीं । धरुनि राहिलों चिंतनी ॥ध्रु.॥
कोठें अधिकार । नाहीं रानट विचार ॥२॥
तुका ह्यणे दीना । नुपेक्षावें नारायणा॥३॥

धर्माचे पाळण । करणें पाषांड खंडण ॥१॥
हें चि आह्मां करणें काम । बीज वाढवावें नाम ॥ध्रु.॥
तीक्ष्ण उत्तरें । हातीं घेउनि बाण फिरें ॥२॥
नाहीं भीड भार । तुका ह्यणे साना थोर॥३॥

निवडावें खडे । तरी दळण वोजें घडे ॥१॥
नाहीं तरि नासोनि जाय । कारण आळस उरे हाय ॥ध्रु.॥
निवडावें तन। सेतीं करावें राखण ॥२॥

तुका ह्यणे नीत । न विचारितां नव्हे हित॥३॥

दुर्जनाचा मान । सुखें करावा खंडण ॥१॥
लात हाणोनियां वारी । गुंड वाट शुध्द करी ॥ध्रु॥
बहुतां पीडी खळ । त्याचा धरावा विटाळ ॥२॥
तुका ह्यणे नखें । काढुनि टाकिजेती सुखें ॥३॥

नका धरूं कोणी । राग वचनाचा मनीं ॥१॥
येथें बहुतांचें हित । शुध्द करोनि राखा चित्त ॥ध्रु॥
नाहीं केली निंदा । आह्मीं दुसिलेंसे भेदा ॥२॥
तुका ह्यणे मज । येणें विण काय काज॥३॥

कांहीं जडभारी । पडतां ते अवश्वरी ॥१॥
तुज आठवावे पाय । आह्मीं मोकलूनि धाय ॥ध्रु॥
तान पीडी भूक । शीत उष्ण वाटे दुःख ॥२॥
तुका ह्यणे लाड । तेथें पुरे माझें कोड॥३॥

होउनि कृपाळ । भार घेतला सकळ ॥१॥
तूं चि चालविसी माझें । भार सकळ ही ओझें ॥ध्रु॥
देह तुझ्या पार्यीं । ठेवुनि झालों उतराई ॥२॥
कायावाचामनें । तुका ह्यणे दुर्जे नेणें॥३॥

आतां होई माझे बुध्दीचा जनिता । अवरारें चित्ता पांडुरंगा ॥१॥
येथूनियां कोठें न वजें बाहेरी । ऐसें मज धरीं सत्ताबळें ॥ध्रु॥
अनावर गुण बहुतां जातींचे । न बोलावें वाचे ऐसें करीं ॥२॥
तुका ह्यणे हित कोणिये जातीचें । तुज ठावें साचें मायबापा ॥३॥

नित्य मनासी करितों विचार । तों हें अनावर विषयलोभी॥१॥
आतां मज राखें आपुलिया बळें । न देखें हे जालें उगवतां ॥ध्रु॥
सांपडलों गळीं नाहीं त्याची सत्ता । उगळी मागुता घेतला तो ॥२॥
तुका ह्यणे मी तों अज्ञान चि आहे । परि तुझी पाहें वास देवा ॥३॥

दुर्बळाचे हातीं सांपडलें धन । करितां जतन नये त्यासी ॥१॥
तैसी परी मज झाली नारायणा । योगक्षेम जाणां तुह्मी आतां ॥ध्रु॥
खातां लेतां नये मिरवितां वरि । राजा दंड करी जनराग ॥२॥
तुका ह्याणे मग तळमळ उरे । देखिलें तें झुरे पाहावया ॥३॥

मार्गे जैसा होता माझे अंगीं भाव । तैसा एक ठाव नाहीं आतां ॥१॥
ऐसें गोही माझे मन मजपार्शी । तुटी मुदलेंसी दिसे पुढें ॥ध्रु॥
पुढिलांचे मना आणि गुणदोष । पूज्य आपणांस करावया ॥२॥
तुका ह्याणे जाली कोंबडयाची परी । पुढें चि उकरी लाभ नेणें ॥३॥

किती तुजपार्शी देऊं परिहार । जाणसी अंतर पांडुरंगा ॥१॥
आतां माझे हातीं देई हित । करीं माझे चित्त समाधान ॥ध्रु॥
राग आला तरी कापूं नये मान । बाळा मायेविण कोण दुर्जे ॥२॥
तुका ह्याणे ऐसा होईल लौकिक । मागे बाळ भीक समर्थाचें ॥३॥

लाज वाटे पुढें तोंड दाखवितां । परि जाऊं आतां कोणापाशी ॥१॥
चुकलिया काम मागतों मुशारा । लाज फजितखोरा नाहीं मज ॥ध्रु॥
पाय सांडूनिया फिरतों बासर । स्वामिसेवे चोर होऊनियां ॥२॥
तुका ह्याणे मज पाहिजे दंडिलें । पुढें हे घडलें न पाहिजे ॥३॥

पुढिलिया सुखें निंब देतां भले । बहुत वारलें होय दुःख ॥१॥
हें तों वर्म असे माउलीचे हातीं । हाणी मारी प्रीती हितासाठीं ॥ध्रु॥
खेळतां विसरे भूक तान घर । धरूनियां कर आणी बळें ॥२॥
तुका ह्याणे पाळी तोंडींचिया घांसें । उदार सर्वस्वें सर्वकाळ ॥३॥

आतां गुण दोष काय विचारिसी । मी तों आहे रासी पातकांची ॥१॥
पतितपावनासर्वें समागम । अपुलाला धर्म चालवीजे ॥ध्रु॥
घनघायें भेटी लोखंडपरिसा । तरी अनारिसा न पालटे ॥२॥
तुका ह्याणे माती कोण पुसे फुका । कस्तुरीच्या तुका समागमें ॥३॥

कृपावंता दुर्जे नाहीं तुह्यां पोटी । लाडें बोलें गोठी सुख मातें ॥१॥
घेउनि भातुकें लागसील पाठी । लाविसील ओंठीं ब्रह्मरस ॥ध्रु॥

आपुलिये पांख घालिसी पाखर । उदार मजवर कृपाळू तूं ॥२॥
तुका ह्मणे आह्मांकारणें गोविंदा । वागविसी गदा सुदर्शन ॥३॥

पाळिलों पोसिलों जन्मजन्मांतरीं । वागविलों करीं धरोनियां ॥१॥
आतां काय माझा घडेल अव्हेर । मार्गे बहु दूर वागविलें ॥ध्रु॥
नेदी वारा अंगीं लागों आघाताचा । घेतला ठायींचा भार माथां ॥२॥
तुका ह्मणे बोल करितों आवडी । अविट ते चि गोडी अंतरींची ॥३॥

पांडुरंगा कांहीं आइकावी मात । न करावें मुक्त आतां मज ॥१॥
जन्मांतरे मज तैसीं देई देवा । जेणें चरणसेवा घडे तुझी ॥ध्रु॥
वाखाणीन कीर्ती आपुलिया मुखें । नाचेन मी सुखें तुजपुढें ॥२॥
करुनि कामारी दास दीनाहुनी । आपुला अंगणीं ठाव मज ॥३॥
तुका ह्मणे आह्मी मृत्युलोकीं भले । तुझे चि अंखिले पांडुरंगा ॥४॥

माझे अंतरींचें तो चि जाणे एक । वैकुंठनायक पांडुरंग ॥१॥
जीव भाव त्याचे ठेवियेला पार्यी । मज चिंता नाही कवणेविशीं ॥ध्रु॥
सुखसमारंभें संतसमागमें । गाऊं वाचे नाम विठोबाचें ॥२॥
गातां पुण्य होय आइकतां लाभ । संसारबंद तुटतील ॥३॥
तुका ह्मणे जीव तयासी विकिला । आणीक विडुलाविण नेणें ॥४॥

कथा दुःख हरी कथा मुक्त करी । कथा याची बरी विठोबाची ॥१॥
कथा पाप नासी उध्दरिले दोषी । समाधि कथेसी मूढजना ॥ध्रु॥
कथा तप ध्यान कथा अनुष्ठान । अमृत हे पान हरिकथा ॥२॥
कथा मंत्रजप कथा हरी ताप । कथाकाळी कांप कळिकाळासी ॥३॥
तुका ह्मणे कथा देवाचें ही ध्यान । समाधि लागोन उभा तेथें ॥४॥
॥॥

काय ऐसा सांगा । धर्म मज पांडुरंगा ॥१॥
तुझे पार्यी पावें ऐसा । जेणें उगवे हा फांसा ॥ध्रु॥
करीं कृपादान । तैसें बोलवीं वचन ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । माझें हृदय वसवा ॥३॥

भला ह्यणे जन । परि नाही समाधान ॥१॥
माझे तळमळी चित्त । अंतरलें दिसे हित ॥ध्रु.॥
कृपेचा आधार । नाही दंभ जाला भार ॥२॥
तुका ह्यणे कृपे । अंतराय कोण्या पापें ॥३॥

शिकविले बोल । बोलें तैसी नाही ओल ॥१॥
आतां देवा संदेह नाही । वांयां गेलों यासी कांहीं ॥ध्रु.॥
एकांताचा वास । नाही संकल्पाचा नास ॥२॥
बुद्धि नाही स्थिर । तुका ह्यणे शब्दा धीर ॥३॥

उचिताचा दाता । कृपावंता तूं अनंता ॥१॥
कां रे न घालिसी धांव । तुझे उच्चारितां नांव ॥ध्रु.॥
काय बळयुक्ति । नाही तुझे अंगीं शक्ति ॥२॥
तुका ह्यणे तूं विश्वंभर । ओस माझे कां अंतर ॥३॥

वाहवितों पुरीं । आतां उचित तें करीं ॥१॥
माझी शक्ति नारायणा । कींव भाकावी करुणा ॥ध्रु.॥
आह्वां ओढी काळ । तुझे क्षीण झालें बळ ॥२॥
तुका ह्यणे गोडी । जीवा मातेचिया ओढी ॥३॥

आतां घेई माझे । भार सकळ ही ओझे ॥१॥
काय करिसी होई वाड । आलों पोटार्सी दगड ॥ध्रु.॥
तूं चि डोळे वाती । होई दीपक सांगातीं ॥२॥
तुका ह्यणे कांहीं । विचाराया चाड नाही ॥३॥

असोत हे बोल । अवघें तूं चि भांडवल ॥१॥
माझा मायबाप देवा । सज्जन सोयरा केशवा ॥ध्रु.॥
गाळियेले भेद । सारियेले वादावाद ॥२॥
तुका ह्यणे मधीं । आतां न पडे उपाधि ॥३॥

करीन कोल्हाळ । आतां हा चि सर्वकाळ ॥१॥
आतां ये वो माझे आई । देई भातुकें विठाई ॥ध्रु.॥

उपायासी नाम। दिलें याचें पुढें क्षेम ॥२॥
बीज आणि फळ । हें चि तुका ह्मणे मूळ॥३॥

धनासीं च धन । करी आपण जतन ॥१॥
तुज आळवितां गोडी । पांडुरंगा खरी जोडी ॥ध्रु॥
जेविल्याचें खरें । वरी उमटे ढेंकरें ॥२॥
तुका ह्मणे धाय । तेथें कोठें उरे हाय ॥३॥

अनुभवा आलें । माझें चित्तीचें क्षरलें ॥१॥
असे जवळी अंतर । फिरे आवडीच्या फेरें ॥ध्रु॥
खादलें चि वाटे । खावें भेटलें चि भेटे ॥२॥
तुका ह्मणे उभें । आह्मी राखिलें लोभें॥३॥ ॥१०॥

पोटीं शूळ अंगीं उटी चंदनाची । आवडी सुखाची कोण त्या ॥१॥
तैसें मज कां गा केलें पंढरिराया । लौकिक हा वांयां वाढविला ॥ध्रु॥
ज्वरिलियापुढें वाढिलीं मिष्टान्न । काय चवी तेणें घ्यावी त्याची ॥२॥
तुका ह्मणे मढें शृंगारिलें वरी । ते चि जाली परी मज देवा ॥३॥

बेगडाचा रंग राहे कोण काळ । अंगें हें पितळ न देखतां ॥१॥
माझें चित्त मज जवळीच गो ही । तुझी मज नाहीं भेटी ऐसें ॥ध्रु॥
दासीसुतां नाहीं पितियाचा ठाव । अवघें चि वाव सोंग त्याचें ॥२॥
तुका ह्मणे माझी केली विटंबना । अनुभवे जना येईल कळों ॥३॥

मजपुढें नाहीं आणीक बोलता । ऐसें कांहीं चित्ता वाटतसें ॥१॥
याचा कांहीं तुह्मीं देखा परिहार । सर्वज्ञ उदार पांडुरंगा ॥ध्रु॥
काम क्रोध नाहीं सांडिलें आसन । राहिले वसोन देहामध्यें ॥२॥
तुका ह्मणे आतां जालों उतराई । कळों यावें पार्यीं निरोपिलें ॥३॥

सावित्रीची विटंबण । रांडपण करीतसे ॥१॥
काय जाळावें तें नांव । अवघें वाव असे तें ॥ध्रु॥
कुबिर नांव मोळी वाहे। कैसी पाहें फजिती ॥२॥
तुका ह्मणे ठुणगुण देखें । उगीं मूर्ख कां पुढतां ॥३॥

न गमेसी जाली दिवसरजनी । राहिलों लाजोनि नो बोलावें ॥१॥
रुचिविण काय शब्द वाच्या माप । अनादरें कोप येत असे ॥ध्रु.॥
आपुलिया रडे आपुलें चि मन । दाटे समाधान पावतसें ॥२॥
तुका ह्यणे तुह्मी असा जी जाणते । काय करूं रिते वादावाद ॥३॥

मेल्यावरि मोक्ष संसारसंबंधें । आरालिया बधे ठेवा आह्मां ॥१॥
वागवीत संदेह राहों कोठवरी । मग काय थोरी सेवकाची ॥ध्रु.॥
गाणें गीत आह्मां नाचणें आनंदें । प्रेम कोठें भेदें अंगा येतें ॥२॥
तुका ह्यणे किती सांगावे दृष्टांत । नसतां तूं अनंत सानकुळ ॥३॥

एकाएकीं आतां असावेंसें वाटे । तरि च हे खोटे चाळे केले ॥१॥
वाजवूनि तोंड घातलों बाहेरी । कुल्प करुनी दारीं माजी वसा ॥ध्रु.॥
उजेडाचा केला दाटोनि अंधार । सर्वें हुद्देदार चेष्टाविला ॥२॥
तुका ह्यणे भय होतें तों चि वरी । होती कांहीं उरी स्वामिसेवा ॥३॥

काय नव्हेसी तूं एक । देखों कासया पृथक ॥१॥
मुंग्या कैंचे मुंगळे । नटनाटय तुझे चाळे ॥ध्रु.॥
जाली तरी मर्यादा । किंवा त्रासावें गोविंदा ॥२॥
तुका ह्यणे साचा । कोठें जासी हृदयींचा ॥३॥

कां जी वाढविलें । न लगतां हें उगलें ॥१॥
आतां मानितां कांटाळा । भोवतीं मिळालिया बाळा ॥ध्रु.॥
लावूनियां सवे । पळतां दिसाल बरवे ॥२॥
तुका ह्यणे बापा । येतां न कळा चि रूपा ॥३॥ ॥३॥

क्षुधेलिया अन्न । द्यावें पात्र न विचारुन ॥१॥
धर्म आहे वर्मा अंगीं । कळलें पाहिजे प्रसंगीं ॥ध्रु.॥
द्रव्य आणि कन्या । येथें कुळ कर्म शोधण्या ॥२॥
तुका ह्यणे पुण्य गांठी । तरि च उचितासी भेटी ॥३॥

वेचावें तें जीवें । पूजा घडे ऐशा नावें ॥१॥

बिगारीची ते बिगारी । साक्षी अंतरीचा हरी ॥ध्रु.॥
फळ बीजाऐसें । कार्यकारणासरिसें ॥२॥
तुका ह्याणे मान । लवणासारिखें लवण॥३॥

मज नाही धीर । तुह्मी न करा अंगीकार ॥१॥
ऐसें पडिलें विषम । बळी देवाहूनि कर्म ॥ध्रु.॥
चालों नेणें वाट । केल्या न पवा बोभाट ॥२॥
वेचों नेणे जीवें । तुका उदास धरिला देवें॥३॥

तळमळी चित्त दर्शनाची आशा । बहु जगदीशा करुणा केली ॥१॥
वचनीं च संत पावले स्वरूप । माझे नेदी पाप योगा येऊं ॥ध्रु.॥
वेठीऐसा करीं भक्तिवेवसाव । न पवे चि जीव समाधान ॥२॥
तुका ह्याणे कई देसील विसांवा । पांडुरंगे धांवा घेतें मन ॥३॥ ॥४॥

हागतां ही खोडी । चळण मोडवितें काडी ॥१॥
ऐसे अनावर गुण । आवरावे काय ह्यून ॥ध्रु.॥
नाहीं जरी संग । तरी बडबडविती रंग ॥२॥
तुका ह्याणे देवा । तुमची न घडे चि सेवा ॥३॥ ॥१॥

देह निरसे तरी । बोलावया नुरे उरी ॥१॥
येर वाचेचें वाग्जाळ । अळंकारापुरते बोल ॥ध्रु.॥
काचें तरी कढे । जाती ऐसें चित्त ओढे ॥२॥
विष्णुदास तुका । पूर्ण धनी जाणे चुका॥३॥

खोट्याचा विकरा । येथें नव्हे कांच हिरा ॥१॥
काय दावायाचें काम । उगा च वाढवावा श्रम ॥ध्रु.॥
परीक्षकाविण । मिरवों जाणों तें तें हीण ॥२॥
तुका पायां पडे । वाद पुरे हे झगडे॥३॥ ॥२॥

पंढरीस घडे अतित्यायें मृत्यु । तो जाय पतित अधःपाता ॥१॥
दुराचारें मोक्ष सुखाचे वसति । भोळी बाळमूर्ति पांडुरंग ॥ध्रु.॥
केला न सहावे तीर्थउपवास । कथेविण दोषसाधन तें ॥२॥

कालियापें भेद मानितां निवडे । श्रोत्रियांसी जोडे आंतेजेता ॥३॥
माहेरीं सलज्ज ते जाणा सिंदळी । काळिमा काजळी पावविते ॥४॥
तुका ह्यणे तेथें विश्वास जतन । पुरे भीमास्नान सम पाय ॥५॥ ॥१॥

चातुर्याच्या अनंतकळा । सत्या विरळा जाणत ॥१॥
हांसत्यासर्वें हांसे जन । रडतां भिन्न पालटे ॥ध्रु॥
जळो ऐसे वांजट बोल । गुणां मोल भूस मिथ्या ॥२॥
तुका ह्यणे अंधळ्याऐसें । वोंगळ पिसें कौतुक ॥३॥

नयो वाचे अनुचित वाणी । नसो मनीं कुडी बुद्धि ॥१॥
ऐसें मागा अरे जना । नारायणा विनवूनि ॥ध्रु॥
कामक्रोधां पडो चिरा । ऐसा बरा सायास ॥२॥
तुका ह्यणे नानाछंदें । या विनोदें न पडावें ॥३॥

माझिया देहाची मज नाहीं चाड । कोठें करूं कोड आणिकांचें ॥१॥
इच्छितां ते मान मागा देवापासीं । आसा संचितासी गुंपले हो ॥ध्रु॥
देह आह्मी केला भोगाचे सांभाळीं । राहिलों निराळीं मानामानां ॥२॥
तुका ह्यणे कोणें वेचावें वचन । नसतां तो सीण वाढवावा ॥३॥

धरितां इच्छा दुरी पळे । पाठी सोहळे उदासा ॥१॥
ह्यणऊनि असट मन । नका खुण सांगतों ॥ध्रु॥
आविसापासी अवघें वर्म । सोस श्रम पाववी ॥२॥
तुका ह्यणे बीज न्यावें । तेथें यावें फळानें ॥३॥ ॥४॥

वेद शास्त्र नाहीं पुराण प्रमाण । तयाचें वदन नावलोका ॥१॥
ताकिर्याचें अंग आपणा पारिखें । माजिन्यासारिखें वाईचाळे ॥ध्रु॥
माता निंदी तया कोण तो आधार । भंगलें खपर याचे नावें ॥२॥
तुका ह्यणे आडराणें ज्याची चाली । तयाची ते बोली मिठेंविण ॥३॥

कस्तुरीचें अंगीं मीनली मृत्तिका । मग वेगळी कां येईल लेखूं ॥१॥
तयापरि भेद नाहीं देवभक्तीं । संदेहाच्या युक्ति सरों घाव्या ॥ध्रु॥
इंधनें ते आगी संयोगाच्या गुणें । सागरा दुरुषणें वाहाळ तों चि ॥२॥

तुका ह्यणे माझें साक्षीचें वचन । येथें तों कारण शुध्द भाव ॥३॥

भक्ति तें नमन वैराग्य तो त्याग । ज्ञान ब्रह्मी भोग ब्रह्मतनु ॥१॥
देहाच्या निरसनं पाविजे या ठाया । माझी ऐसी काया जंव नव्हे ॥ध्रु॥
उदक अग्नि धान्य जाल्या घडे पाक । एकाविण एक कामा नये ॥२॥
तुका ह्यणे मज केले ते चांचणी । बडबडीची वाणी अथवा सत्य ॥३॥ ॥३॥

श्रीसंतांचिया माथा चरणांवरी । साष्टांग हें करीं दंडवत ॥१॥
विश्रांती पावलों सांभाळउत्तरीं । वाढलें अंतरीं प्रेमसुखें ॥ध्रु॥
डौरली हे काया कृपेच्या वोरसें । नव्हे अनारिसें उध्दरलों ॥२॥
तुका ह्यणे मज न घडतां सेवा । पूर्वपुण्यठेवा वोडवला ॥३॥

नेणों काय नाड । आला उचित काळा आड ॥१॥
नाहीं जाली संतभेटी । येवढी हानी काय मोठी ॥ध्रु॥
सहज पायांपासीं । जवळी पावलिया ऐसी ॥२॥
चुकी जाली आतां काय । तुका ह्यणे उरली हाय ॥३॥

आणीक कांहीं नेणें । असें पायांच्या चिंतनें ॥१॥
माझा न व्हावा विसर । नाहीं आणीक आधार ॥ध्रु॥
भांडवल सेवा । हा चि ठेवियेला ठेवा ॥२॥
करीं मानभावा । तुका विनंती करी देवा ॥३॥

आरुश माझी वाणी बोबडीं उत्तरें । केली ते लेकुरें सलगी पार्यीं ॥१॥
करावें कवतुक संतीं मायबापीं । जीवन देउनि रोपीं विस्तारिजे ॥ध्रु॥
आधारें वदली प्रसादाची वाणी । उच्छिष्टसेवणी तुमचिया ॥२॥
तुका ह्यणे हे चि करितों विनंती । मागोनि पुढती सेवादान ॥३॥ ॥४॥

पुरुषा हातीं कंकणचुडा । नवल दोडा वृत्ति या ॥१॥
पाहा कैसी विटंबणा । नारायणा देखिली ॥ध्रु॥
जळो ऐसी ब्रिदावळी । भाटवोळीपणाची ॥२॥
तुका ह्यणे पाहों डोळां । अवकळा नये हे ॥३॥

वितीयेवढेंसें पोट । केवढा बोभाट तयाचा ॥१॥
जळो याची विटंबना । भूक जना नाचवी ॥ध्रु॥
अभिमान सिरीं भार । जाले खर तृष्णेचे ॥२॥
तुका ह्याणे नरका जावें । हा चि जीवें व्यापार ॥३॥

सेवटासी जरी आलें । तरी जालें आंधळें ॥१॥
स्वहिताचा लेश नाही । दगडा कांहीं अंतरीं ॥ध्रु॥
काय परिसासवें भेटी । खापरखुंटी जालिया ॥२॥
तुका ह्याणे अधम जन । अवगुणें चि वाढवी ॥३॥

प्रायश्चित्तें देतो तुका । जातो लोकां सकळां ॥१॥
धरितील ते तरती मनीं । जाती घाणी वांयां त्या ॥ध्रु॥
निग्रहअनुग्रहाचे ठाय । देतो घाय पाहोनि ॥२॥
तुका जाला नरसिंहीं । भय नाही कृपेनें ॥३॥ ॥४॥

दुर्जनाचें अंग अवघें चि सरळ । नर्काचा कोथळ सांटवण ॥१॥
खाय अमंगळ बोले अमंगळ । उठवी कपाळ संघष्टणें ॥ध्रु॥
सर्पा मंत्र चाले धरावया हातीं । खळाची ते जाती निखळे चि ॥२॥
तुका ह्याणे कांहीं न साहे उपमा । आणीक अधमा वोखट्याची ॥३॥

ऐका जी संतजन । सादर मन करुनि ॥१॥
सकळांचें सार एक । कंटक ते तजावे ॥ध्रु॥
विशेषता कांद्याहूनि । सेवित्या घाणी आगळी ॥२॥
तुका ह्याणे ज्याची जोडी । ते परवडी बैसीजे ॥३॥

आज्ञा पाळुनियां असें एकसरें । तुमचीं उत्तरे संतांचीं हीं ॥१॥
भागवूनि देह ठेवियेला पार्यीं । चरणावरि डोई येथुनें चि ॥ध्रु॥
येणें जाणें हें तों उपाधीचे मूळ । पूजा ते सकळ अकर्तव्य ॥२॥
तुका ह्याणे असें चरणींचा रज । पदीं च सहज जेथें तेथें ॥३॥ ॥३॥

न संडावा ठाव । ऐसा निश्चयाचा भाव ॥१॥
आतां पुरे पुन्हा यात्रा । हें चि सारुनि सर्वत्रा ॥ध्रु॥

संनिध चि सेवा । असों करुनियां देवा ॥२॥
आज्ञेच्या पाळणें । असें तुका संतां ह्मणे ॥३॥

उपाधीजें बीज । जळोनि राहिलें सहज ॥१॥
आह्मां राहिली ते आतां । चाली देवाचिया सत्ता ॥ध्रु.॥
प्राधीन तें जिणें । केलें सत्ता नारायणें ॥२॥
तुका ह्मणे जाणें पाय । खुंटले आणीक उपाय ॥३॥

गोविंदावांचोनि वदे ज्याची वाणी । हगवण घाणी पिटपिट ते ॥१॥
मस्तक सांडूनि सिसफूल गुडघां । चार तो अवघा बावळ्याचा ॥ध्रु.॥
अंगभूत ह्मूण पूजितो वाहाणा । ह्मणतां शाहाणा येइल कैसा ॥२॥
तुका ह्मणे वेश्या सांगे सवासिणी । इतर पूजर्नी भाव तैसा ॥३॥

कुतऱ्याऐसें ज्याचें जिणें । संग कोणी न करीजे ॥१॥
जाय तिकडे हाडहाडी । गोऱ्हावाडी च सोइरीं ॥ध्रु.॥
अवगुणांचा त्याग नाही । खवळे पाहीं उपदेशें ॥२॥
तुका ह्मणे कैची लवी । ठेंग्या केवीं अंकुर ॥३॥

सर्वथा ही खोटा संग । उपजे भंग मनासी ॥१॥
बहु रंगें भरलें जन । संपन्न चि अवगुणी ॥ध्रु.॥
सेविलिया निःकामबुध्दी । मर्दे शुध्दी सांडवी ॥२॥
त्रासोनियां बोले तुका । आतां लोकां दंडवत ॥३॥ ॥५॥

उपचारासी वांज जालों । नका बोलों यावरी ॥१॥
असेल तें असो तैसें । भेटीसरिसें नमन ॥ध्रु.॥
दुसऱ्यामध्ये कोण मिळे । छंद चाळे बहु मर्ते ॥२॥
एकाएकीं आतां तुका । लौकिका या बाहेरी ॥३॥

मी तें मी तूं तें तूं । कुंकुड हें लाडसी ॥१॥
वचनासी पडो तुटी । पोटीचें पोटीं राखावें ॥ध्रु.॥
तेथील तेथें येथील येथें । वेगळ्या कुंथे कोण भारें ॥२॥
याचें यास त्याचें त्यास । तुक्यानें कास घातली ॥३॥ ॥२॥

लाडाच्या उत्तरीं वाढविती कलहे । हा तो अमंगळ जातिगुण ॥१॥
तमाचे शरीरीं विटाळ चि वसे । विचाराचा नसे लेश तो ही ॥ध्रु॥
कवतुकें घ्यावे लेंकराचे बोल । साहिलिया मोल ऐसें नाहीं ॥२॥
तुका ह्याणे काय उपदेश खळा । न्हाउनि काउळा खतें धुंडी ॥३॥

आतां मज देवा । इचे हार्तीचें सोडवा ॥१॥
पाठी लागलीसे लांसी । इच्छा जिते जैसी तैसी ॥ध्रु॥
फेडा आतां पांग। अंगीं लपवुनी अंग ॥२॥
दुर्जे नेणें तुका । कांहीं तुह्यासी ठाउका ॥३॥

बहु वाटे भये । माझे उडी घाला दये ॥१॥
फांसा गुंतलों लिगाडीं । न चले बळ चरफडी ॥ध्रु॥
कुंटित चि युक्ति । माझ्या जाल्या सर्व शक्ति ॥२॥
तुका ह्याणे देवा । काममोहें केला गोवा ॥३॥ ॥३॥

विष्ठा भक्षी तया अमृत पारिखें । वोंगळ चि सखें वोंगळाचें ॥१॥
नये पाहों कांहीं गोन्हावाडीचा अंत । झणी ठाका संत दुर्जनापें ॥ध्रु॥
भेंसळीच्या बीजा अमंगळ गुण । उपजवी सीण दुरुषणें ॥२॥
तुका ह्याणे छी थूं जया घरीं धन । तेथें तें कारण कासयाचें ॥३॥ ॥१॥

चावळलें काय न करी बडबड । न ह्याणे फिकें गोड भुकेलें तें ॥१॥
उमजल्याविण न धरी सांभाळ । असो खळखळ जनाची हे ॥ध्रु॥
गरज्या न कळे आपुलिया चाडा । करावी ते पीडा कोणा काई ॥२॥
तुका ह्याणे भोग भोगितील भोगें । संचित तें जोगें आहे कोणा ॥३॥

आपुला तो देह आह्यां उपेक्षीत । कोठें जाऊं हित सांगों कोणा ॥१॥
कोण नाहीं दक्ष करितां संसार । आह्मीं हा विचार वमन केला ॥ध्रु॥
नाहीं या धरीत जीवित्वाची चाड । कोठें करूं कोड आणिकांचें ॥२॥
तुका ह्याणे असों चिंतोनियां देवा । मी माझें हा हेवा सारूनियां ॥३॥ ॥२॥

चाकरीवांचून । खाणें अनुचित वेतन ॥१॥

धणी काढोनियां निजा । करील ये कामाची पूजा ॥ध्रु.॥
उचितावेगळें । अभिलाषें तोंड काळें ॥२॥
सांगे तरी तुका । पाहा लाज नाहीं लोकां ॥३॥

बरें सावधान । राहावें समय राखोन ॥१॥
नाहीं सारखिया वेळा । अवघ्या पावतां अवकळा ॥ध्रु.॥
लाभ अथवा हानी । थोडयामध्यें च भोवनी ॥२॥
तुका ह्मणे राखा । आपणा नाहीं तोंचि वाखा ॥३॥
॥२॥

काय करूं जी दातारा । कांहीं न पुरे संसारा ॥१॥
जाली माकडाची परि । येतों तळा जातों वरी ॥ध्रु.॥
घालीं भलते ठायीं हात । होती शिव्या बैस लात ॥२॥
आदि अंतीं तुका । सांगे न कळे झाला चुका ॥३॥

धर्म तो न कळे । काय झांकितील डोळे ॥१॥
जीव भ्रमले या कामें । कैसीं कळों येती वर्में ॥ध्रु.॥
विषयांचा माज । कांहीं धरूं नेदी लाज ॥२॥
तुका ह्मणे लांसी । माया नाचविते कैसी ॥३॥ ॥२॥

दुर्जनाची जोडी । सज्जनाचे खेंटर तोडी ॥१॥
पाहे निमित्त ते उणें । धांवे छळावया सुनें ॥ध्रु.॥
न ह्मणे रामराम । मनें वाचे हें चि काम ॥२॥
तुका ह्मणे भागा । आली निंदा करी मागा ॥३॥

शादीचें तें सोंग । संपादितां जरा वेंग ॥१॥
पाहा कैसी विटंबना । मूर्खा अभाग्याची जना ॥ध्रु.॥
दिसतें तें लोपी । झिंज्या बोडुनियां पापी ॥२॥
सिंदळी त्या सती । तुका ह्मणे थुंका घेती ॥३॥ ॥२॥

भक्ता ह्मणऊनि वंचावें जीवें । तेणें शेण खावें काशासाठीं ॥१॥
नासिले अडबंद कौपीन ते माळा । अडचण राउळामाजी केली ॥ध्रु.॥

अंगीकारिले सेवे अंतराय । तथा जाला न्याय खापराचा ॥२॥
तुका ह्याने कोठें तगों येती घाणीं । आहाच ही मनीं अधीरता ॥३॥ ॥१॥

गयाळाचें काम हिताचा आवारा । लाज फजितखोरा असत नाही ॥१॥
चित्ता न मिळे तें डोळां सलों येतें । असावें परतें जवळूनि ॥ध्रु॥
न करावा संग न बोलावी मात । सावधान चित्त नाही त्यासी ॥२॥
तुका ह्याने दुःख देतील माकडें । घालिती सांकडें उफराटें ॥३॥

बहु बरें एकाएकीं । संग चुकी करावा ॥१॥
ऐसें बरें जालें ठावें । अनुभवं आपुल्या ॥ध्रु॥
सांगावें तें काम मना । सलगी जना नेदावी ॥२॥
तुका ह्याने निघे अगी । दुजे संगीं आतळतां ॥३॥ ॥२॥

अलकापुरीं स्वामी कीर्तनास उभे राहिले तेव्हां कवित्वाचा निषेध करून लोक
बोलिले कीं कवित्व बुडवणें तेव्हां कवित्व बुडवून पांच दिवस होते ॥
लोकांनीं फार पीडा केली कीं संसारही नाही व परमार्थही बुडविला
आणीक कोणी असतें तें जीव देतें मग निद्रा केली ते अभंग ॥ ॥

भूतबाधा आह्मां घरीं । हें तों आश्चर्य गा हरी ॥१॥
जाला भक्तीचा कळस । आले वस्तीस दोष ॥ध्रु॥
जागरणाचें फळ । दिली जोडोनि तळमळ ॥२॥
तुका ह्याने देवा । आहाच कळों आली सेवा ॥३॥

नाहीं जों वेचलों जिवाचिया त्यागें । तोंवरी वाउगें काय बोलों ॥१॥
जाणिवलें आतां करीं ये उदेश । जोडी किंवा नाश तुमची जीवें ॥ध्रु॥
ठायींचे चि आलें होतें ऐसें मना । जावें ऐसें वना दृढ जालें ॥२॥
तुका ह्याने मग वेचीन उत्तरें । उध्देसिलें खरें जाल्यावरी ॥३॥

करूं कवि काय आतां नाही लाज । मज भक्तराज हांसतील ॥१॥
आतां आला एका निवाड्याचा दिस । सत्याविण रस विरसला ॥ध्रु॥
अनुभवाविण कोण करी पाप । रिते चि संकल्प लाजलावे ॥२॥
तुका ह्याने आतां न धरवे धीर । नव्हे जीव स्थिर माझा मज ॥३॥

नाहीं आइकत तुह्मी माझे बोल । कासया हें फोल उपणूं भूस ॥१॥
येसी तें करीन बैसलिया ठाया । तूं चि बुझावया जवळी देवा ॥ध्रु.॥
करावे ते केले सकळ उपाय । आतां पाहों काय अझुनि वास ॥२॥
तुका ह्मणे आला आझेसी सेवट । होऊनियां नीट पायां पडों ॥३॥

नव्हे तुह्मां सरी । येवढें कारण मुरारी ॥१॥
मग जैसा तैसा काळ । दाट सारावा पातळ ॥ध्रु.॥
स्वामींचें तें सांडें । पुत्र होतां काळतोडें ॥२॥
शब्दा नाहीं रुची । मग कोठें तुका वेची ॥३॥

केल्यापुरती आळी । कांहीं होते टाळाटाळी ॥१॥
सत्यसंकल्पाचें फळ । होतां न दिसे चि बळ ॥ध्रु.॥
दळणांच्या ओव्या । रित्या खरें मापें घ्याव्या ॥२॥
जातीं उखळें चाटूं । तुका ह्मणे राज्य घाटूं ॥३॥

आतां नेम जाला । या च कळसीं विड्डला ॥१॥
हातीं न धरीं लेखणी । काय भुसकट ते वाणी ॥ध्रु.॥
जाणें तेणें काळ । उरला सारीन सकळ ॥२॥
तुका ह्मणे घाटी । चाटू कोरडा शेवटीं ॥३॥

पावावे संतोष । तुह्मीं यासाठीं सायास ॥१॥
करीं आवडी वचनें । पालटूनि क्षणक्षणे ॥ध्रु.॥
द्यावें अभयदान । भुमीन पाडावें वचन ॥२॥
तुका ह्मणे परस्परें । कांहीं वाढवीं उत्तरें ॥३॥

बोलतां वचन असा पाठमोरे । मज भाव बरे कळों आले ॥१॥
मागतिलें नये अरुचीनें हातां । नाहीं वरी सत्ता आदराची ॥ध्रु.॥
समाधानासाठीं लाविलासे कान । चोरलें तें मन दिसतसां ॥२॥
तुका ह्मणे आह्मां तुमचे चि फंद । वरदळ छंद कळों येती ॥३॥

काशासाठीं बैसों करुनियां हाट । वाउगा बोभाट डांगोरा हा ॥१॥

काय आलें एका जिवाच्या उध्दारें । पावशी उच्चारें काय हो तें ॥ध्रु.॥
नेदी पट परी अन्नं तों न मरी । आपुलिये थोरीसाठीं राजा ॥२॥
तुका ह्मणे आतां अव्हेरिलें तरी । मग कोण करी दुकान हा ॥३॥

माझा मज नाही । आला उबेग तो कांहीं ॥१॥
तुमच्या नामाची जतन । नव्हतां थोर वाटे सीण ॥ध्रु.॥
न पडावी निंदा । कार्नीं स्वामीची गोविंदा ॥२॥
तुका ह्मणे लाज । आह्मां स्वामीचें तें काज ॥३॥

कांहीं मागणें हें आह्मां अनुचित । वडिलांची रीत जाणतसों ॥१॥
देह तुच्छ जालें सकळ उपाधी । सेवेपार्शीं बुद्धि राहिलीसे ॥ध्रु.॥
शब्द तो उपाधि अचळ निश्चय । अनुभव हो काय नाही अंगीं ॥२॥
तुका ह्मणे देह फांकिला विभागीं । उपकार अंगीं उरविला ॥३॥

मागितल्यास कर पसरी । पळतां भरी वाखती ॥१॥
काय आह्मी नेणों वर्म । केला श्रम नेणतां ॥ध्रु.॥
बोलतां बरें येतां रागा । कठीण लागा मार्गेंमार्गे ॥२॥
तुका ह्मणे येथें बोली । असे चाली उफराटी ॥३॥

असो तुझें तुजपार्शीं । आह्मां त्यासी काय चाड ॥१॥
निरोधें कां कोंडूं मन । समाधान असोनी ॥ध्रु.॥
करावा तो उरे आट । खटपट वाढतसे ॥२॥
तुका ह्मणे येउनि रागा । कां मी भागा मुकेन ॥३॥

आहे तें चि पुढें पाहों । बरे आहों येथें चि ॥१॥
काय वाढवूनि काम । उगा च श्रम तृष्णेचा ॥ध्रु.॥
स्थिरावतां ओर्घीं बरें । चाली पुरें पडेना ॥२॥
तुका ह्मणे वळितां मन । आह्मां क्षण न लगे ॥३॥

सांगा दास नव्हें तुमचा मी कैसा । ऐसें पंढरीशा विचारुनि ॥१॥
कोणासाठीं केली प्रपंचाची होळी । या पायां वेगळी मायबापा ॥ध्रु.॥
नसेल तो द्यावा सत्यत्वासी धीर । नये भाजूं हीर उफराटे ॥२॥

तुका ह्यणे आह्यां आहिक्य परत्रीं । नाहीं कुळगोत्रीं दुजें कांहीं ॥३॥

अनन्यासी ठाव एक सर्वकार्जे । एकाविण दुजें नेणे चित्त ॥१॥
न पुरतां आळी देशधडी व्हावें । हें काय बरवें दिसतसे ॥ध्रु॥
लेंकराचा भार माउलीचे शिरीं । निढळ तें दुरी धरिलिया ॥२॥
तुका ह्यणे किती घातली लांबणी । समर्थ होउनि केवढयासाठीं ॥३॥

स्तुती तरि करूं काय कोणापासीं । कीर्त तरि कैसी वाखाणावी ॥१॥
खोटया तंव नाहीं अनुवादाचें काम । उरला भ्रम वरि बरा ॥ध्रु॥
ह्यणवावें त्याची खुण नाहीं हातीं । अवकळा फजिती सावकाशें ॥२॥
तुका ह्यणे हेंगे तुमचें माझें तोंड । होऊनिया लंड आळवितों ॥३॥

कांहीं च न लगे आदि अवसान । बहुत कठीण दिसतसां ॥१॥
अवघ्याच माझ्या वेचविल्या शक्ती । न चलेसी युक्ति जाली पुढें ॥ध्रु॥
बोलिलें वचन हारपलें नभीं । उतरलों तों उभीं आहों तैसीं ॥२॥
तुका ह्यणे कांहीं न करावेंसें जालें । थकित चि ठेलें वित्त उगें ॥३॥

रूपें गोविलें चित्त । पार्यीं राहिलें निश्चित ॥१॥
तुझीं देवा अवघे चि गोमटे । मुख देखतां दुःख न भेटे ॥ध्रु॥
जाली इंद्रियां विश्रांति । भ्रमतां पीडत ते होतीं ॥२॥
तुका ह्यणे भेटी । सुटली भवबंदाची गांठी ॥३॥ ॥॥

स्वामींनीं तेरा दिवस निद्रा केली. मग भगवंतें येऊन समाधान केलें कीं,
कवित्व कोरडें आहे तें काढणें उदकांतून

थोर अन्याय केला तुझा अंत म्यां पाहिला । जनाचिया बोलासाठीं चित्त क्षोभविलें ॥१॥
भागविलासी केला सीण अधम मी यातिहीन । झांकूनि लोचन दिवस तेरा राहिलों ॥ध्रु॥
अवघें घालूनियां कोडें तानभुकेचें सांकडें । योगक्षेम पुढें तुज करणें लागेल ॥२॥
उदकीं राखिले कागद चुकविला जनवाद । तुका ह्यणे ब्रीद साच केलें आपुलें ॥३॥

तूं कृपाळू माउली आह्यां दीनांची साउली । न संरित आली बाळवेशें जवळी ॥१॥
माझें केलें समाधान रूप गोजिरें सगुण । निवविलें मन आलिंगन देऊनी ॥ध्रु॥

कृपा केली जना हातीं पायीं ठाव दिला संतीं । कळों नये चित्तीं दुःख कैसें आहे तें ॥२॥
तुका ह्मणे मी अन्यायी क्षमा करीं वो माझे आई । आतां पुढें काई तुज घालूं सांकडें ॥३॥

कापो कोणी माझी मान सुखें पीडोत दुर्जन । तुज होय सीण तें मी न करीं सर्वथा ॥१॥
चुकी जाली एकवेळा मज पासूनि चांडाळा । उभें करोनियां जळा माजी वहया राखिल्या ॥ध्रु॥
नाहीं केला हा विचार माझा कोण अधिकार । समर्थासी भार न कळे कैसा घालावा ॥२॥
गेलें होऊनियां मागें नये बोलों तें वाउगें । पुढिलिया प्रसंगें तुका ह्मणे जाणावें ॥३॥

काय जाणें मी पामर पांडुरंगा तुझा पार । धरिलिया धीर काय एक न करिसी ॥१॥
उताविळ जालों आधीं मतिमंद हीनबुद्धि । परि तूं कृपानिधी नाहीं केला अव्हेर ॥ध्रु॥
तूं देवांचा ही देव अवघ्या ब्रह्मांडाचा जीव । आह्मां दासां कींव कां भाकणें लागली ॥२॥
तुका ह्मणे विश्वंभरा मी तों पतित चि खरा । अन्याय दुसरा दारीं धरणें बैसलों ॥३॥

नव्हती आली सीसा सुरी अथवा घाय पाठीवरी । तो म्यां केला हरी एवढा तुह्यां आकांत ॥१॥
वांटिलासी दोहीं ठायीं मजपार्शीं आणि डोहीं । लागों दिला नाहीं येथें तेथें आघात ॥ध्रु॥
जीव घेती मायबापें थोडया अन्याच्या कोपें । हें तों नव्हे सोपें साहों तों चि जाणीतलें ॥२॥
तुका ह्मणे कृपावंता तुज ऐसा नाहीं दाता । काय वाणूं आतां वाणी माझी कुंटली ॥३॥

वर्षाव केला

तूं माउलीहून मयाळ चंद्राहूनि शीतळ । पाणियाहूनि पातळ कल्लोळ प्रेमाचा ॥१॥
देऊं काशाची उपमा दुजी तुज पुरुषोत्तमा । ओंवाळूनि नामा तुझ्या वरुनि टाकिलों ॥ध्रु॥
तुवां केलें रे अमृता गोड त्या ही तूं परता । पांचां तत्वांचा जनिता सकळ सत्तानायक ॥२॥
कांहीं न बोलोनि आतां उगा च चरणों ठेवितों माथा । तुका ह्मणे पंढरिनाथा क्षमा करीं अपराध ॥३॥

मी अवगुणी अन्यायी किती ह्मणोन सांगों काई । आतां मज पायीं ठाव देई विठ्ठले ॥१॥
पुरे पुरे हा संसार कर्म बळिवंत दुस्तर । राहों नेदी स्थिर एके ठायीं निश्चळ ॥ध्रु॥
अनेक बुद्धिचे तरंग क्षणक्षणां पालटती रंग । धरूं जातां संग तंव तो होतो बाधक ॥२॥
तुका ह्मणे आतां अवघी तोडीं माझी चिंता । येऊनि पंढरिनाथा वास करीं हृदयीं ॥३॥ ॥७॥

बरें आह्मां कळों आलें देवपण । आतां गुज कोण राखे तुझें ॥१॥
मारिलें कां मज सांग आजिवरी । आतां सरोबरी तुज मज ॥ध्रु॥
जें आह्मी बोलों तें आहे तुझ्या अंगीं । देईन प्रसंगीं आजि शिव्या ॥२॥

निलाजिरा तुज नाहीं याति कुळ । चोरटा शिंदळ ठावा जना ॥३॥
खासी धोंडे माती जीव जंत झाडें । एकलें उघडें परदेसी ॥४॥
गाढव कुतरा ऐसा मज ठावा बईल तूं देवा भारवाही ॥५॥
लडिका तूं मागें बहुतांसी ठावा । आलें अनुभवा माझ्या तें ही ॥६॥
तुका ह्मणे मज खवळिलें भांडा । आतां धीर तोंडा न धरवे ॥७॥

आह्मी भांडों तुजसवें । वर्मी धरूं जालें ठावें ॥१॥
होसी सरड बेडुक । बाग गाढया ही पाईक ॥ध्रु॥
बळ करी तया भ्यावें । पळों लागे तया घ्यावें ॥२॥
तुका ह्मणे दूर परता । नर नारी ना तूं भूता ॥३॥

काय साहतोसी फुका । माझा बुडविला रुका ॥१॥
रीण घराचें पांगिलें । तें न सुटे कांहीं केलें ॥ध्रु॥
चौघांचिया मतें । आधीं खरें केलें होते ॥२॥
तुका ह्मणे यावरी । आतां भीड कोण धरी ॥३॥

प्रीतीचा कलहे पदरासी घाली पीळ । सरों नेदी बाळ मागें पुढें पित्यासी ॥१॥
काय लागे त्यासी बळ हेडावितां कोण काळ । गोवितें सबळ जाळीं स्नेहसूत्राचीं ॥ध्रु॥
सलगी दिला लाड बोले तें तें वाटे गोड । करी बुझावोनि कोड हातीं देऊनि भातुकें ॥२॥
तुका ह्मणे बोल कोणा हें कां नेणां नारायणा । सलगीच्या वचना कैचें उपजे विषम ॥४॥

भार देखोनि वैष्णवांचे । दूत पळाले यमाचे ॥१॥
आले आले वैष्णववीर । काळ कांपती असुर ॥ध्रु॥
गरुडटक्याच्या भारें । भूमी गर्जे जेजेकारें ॥ ॥
तुका ह्मणे काळ । पळे देखोनियां बळ ॥३॥ ॥१॥

रंगीं रंगें रे श्रीरंगे । काय भुललासी पतंगें ॥१॥
शरीर जायांचें ठेवणें । धरिसी अभिळास झणें ॥ध्रु॥
नव्हे तुझा हा परिवार । द्रव्य दारा क्षणभंगुर ॥२॥
अंतकाळींचा सोडरा । तुका ह्मणे विठो धरा ॥३॥ ॥१॥

जन्मा येउनि काय केलें । तुवां मुदल गमाविलें ॥१॥
कां रे न फिरसी माघारा । अझुनि तरी फजितखोरा ॥ध्रु॥

केली गांठोळीची नासी । पुढें भीके चि मागसी ॥२॥
तुका ह्मणे ठाया । जाई आपल्या आलिया ॥३॥ ॥१॥

पंढरीस जाते निरोप आइका । वैकुंठनायका क्षम सांगा ॥१॥
अनाथांचा नाथ हें तुझें वचन । धावें नको दीन गांजों देऊं ॥ध्रु॥
ग्रासिलें भुजंगें सर्पें महाकाळें । न दिसे हें जाळें उगवतां ॥२॥
कामक्रोधसुनीं श्वापदीं बहुतीं । वेढलों आवताअ मायेचिये ॥३॥
मृदजलनदी बुडविना तरी । आणूनियां वरी तळा नेते ॥४॥
तुका ह्मणे तुवां धरिलें उदास । तरि पाहों वास कवणाची ॥५॥

कृपाळू सज्जन तुह्मी संतजन । हें चि कृपादान तुमचें मज ॥१॥
आठवण तुह्मी घावी पांडुरंगा । कींव माझी सांगा काकुलती ॥ध्रु॥
अनाथ अपराधी पतिताआगळा । परि पायांवेगळा नका करूं ॥२॥
तुका ह्मणे तुह्मी निरविल्यावरि । मग मज हरि उपेक्षीना ॥३॥

संतांचिया पार्यीं माझा विश्वास । सर्वभावे दास जालों त्यांचा ॥१॥
ते चि माझें हित करिती सकळ । जेणें हा गोपाळ कृपा करी ॥ध्रु॥
भागलिया मज वाहतील कडे । यांचियातें जोडे सर्व सुख ॥२॥
तुका ह्मणे शेष घेईन आवडी । वचन न मोडीं बोलिलों तें ॥३॥ ॥३॥

लाघवी सूत्रधारी दोरी नाचवी कुसरी । उपजवी पाळूनि संसारि नानापरिचीं लाघवें ॥१॥
पुरोनि पंढरिये उरलें भक्तिसुखें लांचावलें । उभें चि राहिलें कर कटीं न बैसे ॥ध्रु॥
बहु काळें ना सावळें बहु कठिण ना कोंवळें । गुणत्रया वेगळें बहुबळें आशीलें ॥२॥
असोनि नसे सकळांमधीं मना अगोचर बुध्दी । स्वामी माझा कृपानिधि तुका ह्मणे विव्ठल ॥३॥

कीर्तन ऐकावया भुलले श्रवण । श्रीमुख लोचन देखावया ॥१॥
उदित हें भाग्य होईल कोणे काळीं । चित्त तळमळी ह्मणऊनि ॥ध्रु॥
उतावीळ बाहया भेटिलागीं दंड । लोटांगणीं धड जावयासी ॥२॥
तुका ह्मणे माथा ठेवीन चरणीं । होतील पारणी इंद्रियांची ॥३॥

नाम घेतां कंठ शीतळ शरीर । इंद्रियां व्यापार नाठवती ॥१॥
गोड गोमटें हें अमृतासी वाड । केला कड्वाड माझ्या चित्तें ॥ध्रु॥

प्रेमरसें जाली पुष्ट अंगकांति । त्रिविध सांडिती ताप अंग ॥२॥
तुका ह्मणे तेथें विकाराची मात । बोलों नये हित सकळांचें ॥३॥ ॥३॥

स्वामिकाज गुरुभक्ति । पितृवचन सेवा पति ॥१॥
हे चि विष्णूची महापूजा । अनुभाव नाही दुजा ॥ध्रु॥
सत्य बोले मुखें । दुखवे आणिकांच्या दुःखें ॥२॥
निश्चयाचें बळ । तुका ह्मणे तें च फळ ॥३॥

चित्त घेऊनियां तू काय देसी । ऐसें मजपासीं सांग आधीं ॥१॥
तरि च पंढरिराया करिन साटोवाटी । नेघें जया तुटी येईल तें ॥ध्रु॥
रिध्दिसिध्दि कांहीं दाविसी अभिळास । नाहीं मज आस मुक्तीची ही ॥२॥
तुका ह्मणे तुझें माझें घडे तर । भक्तीचा भाव रे देणें घेणें ॥३॥

तुझा संग पुरे संग पुरे । संगति पुरे विठोबा ॥१॥
आपल्या सारिखें करिसी दासां । भिकारिसा जग जाणे ॥ध्रु॥
रूपा नाहीं ठाव नांवा । तैसें आमुचें करिसी देवा ॥२॥
तुका ह्मणे तोयें आपुलें भेंडोळें । करिसी वाटोळें माझें तैसें ॥३॥

आतां मज तारीं । वचन हें साच करीं ॥१॥
तुझें नाम दिनानाथ । ब्रिदावळी जगविख्यात ॥ध्रु॥
कोण लेखी माझ्या दोषा । तुझा त्रिभुवनीं ठसा ॥२॥
वायां जातां मज । तुका ह्मणे तुझां लाज ॥३॥

विड्वल आमुचा निजांचा । सज्जन सोयरा जीवाचा ॥१॥
मायबाप चुलता बंधु । अवघा तुजशीं संबंधु ॥ध्रु॥
उभयकुळींसाक्ष । तूं चि माझा मातुळपक्ष ॥२॥
समर्पिली काया । तुका ह्मणे पंढरिराया ॥३॥

वेदाचा तो अर्थ आह्मांसी च ठावा । येरांनी वाहावा भार माथां ॥१॥
खादल्याची गोडी देखिल्यासी नाहीं । भार धन वाही मजुरीचें ॥ध्रु॥
उत्पत्तिपाळणसंहाराचें निज । जेणें नेलें बीज त्याचे हातीं ॥२॥
तुका ह्मणे आलें आपण चि फळ । हातोहातीं मूळ सांपडलें ॥३॥

आमचा तूं ऋणी ठायींचा चि देवा । मागावया ठेवा आलों दारा ॥१॥
वर्म तुझें आह्मां सांपडलें हातीं । धरियेले चित्तीं दृढ पाय ॥ध्रु.॥
बैसलों धरणें कोंडोनियां द्वारीं । आंतूनि बाहेरी येओं नेदी ॥२॥
तुज मज सरी होइल या विचारें । जळो भांडखोरें निलाजिरीं ॥३॥
भांडवल माझें मिरविसी जनीं । सहस्र वोवनी नाममाळा ॥४॥
तुका ह्मणे आह्मी केली जिवें साटी । तुह्मां आह्मां तुटी घालूं आतां ॥५॥

काय धोविलें बाहेरी मन मळलें अंतरीं । गादलें जन्मवरीं असत्यकाटें काटलें ॥१॥
सांडी व्यापार दंभाचा शुध्द करीं रे मन वाचा । तुझिया चित्ताचा तूं च ग्वाही आपुला ॥ध्रु.॥
पापपुण्यविटाळ देहीं भरितां न विचारिसी कांहीं । काय चाचपसी मही जी अखंड सोंवळी ॥२॥
कामक्रोधा वेगळा ऐसा होई कां सोंवळा । तुका ह्मणे कळा गुंडुन ठेवीं कुसरी ॥३॥

ऊंस वाढवितां वाढली गोडी । गुळ साकर हे त्याची परवडी ॥१॥
सत्यकर्म आचरें रे । बापा सत्यकर्म आचरें रे ।
सत्यकर्म आचरें होईल हित । वाढेल दुःख असत्याचें ॥ध्रु.॥
साकरेच्या आळां लाविला कांदा । स्थूलसानापरि वाढे दुर्गधा ॥२॥
सत्य असत्य हें ऐसिया परी । तुका ह्मणे याचा विचार करीं ॥३॥

पाषाण देव पाषाण पायरी । पूजा एकावरी पाय ठेवी ॥१॥
सार तो भाव सार तो भाव । अनुभवीं देव ते चि जाले ॥ध्रु.॥
उदका भिन्न पालट काई । गंगा गोड येरां चवी काय नाहीं ॥२॥
तुका ह्मणे हें भाविकांचें वर्म । येरीं धर्माधर्म विचारावें ॥३॥ ॥१०॥

जन्मा येऊनि कां रे निदसुरा । जायें भेटी वरा रखुमाईच्या ॥१॥
पाप ताप दैन्य जाईल सकळ । पावसी अढळउत्तम तें ॥ध्रु.॥
संतमहंतसिध्दहरिदासदाटणी । फिटती पारणीं इंद्रियांचीं ॥२॥
तुका ह्मणे तेथें नामाचा गजर । फुकाची अपार लुटी घेई ॥३॥

काय धोविलें कातडें । काळकुट भीतरि कुडें ॥१॥
उगा राहें लोकभांडा । चाळविल्या पोरें रांडा ॥ध्रु.॥
घेसी बुंधी पानवथां । उगा च हालविसी माथा ॥२॥

लावूनि बैसे टाळी । मन इंद्रियें मोकळीं ॥३॥
हालवीत बैस माळा । विषयजप वेळोवेळां ॥४॥
तुका ह्याणे हा व्यापार । नाम विठोबाचें सार ॥५॥ ॥२॥

येई वो येई वो येई धांवोनियां । विलंब कां वायां लाविला कृपाळे ॥१॥
विठाबाई विश्वंभरे भवच्छेदके । कोठें गुंतलीस अगे विश्वव्यापके ॥ध्रु॥
न करीं न करीं न करीं आतां अळस अव्हेरु । व्हावया प्रकट कैचें दूरि अंतरु ॥२॥
नेघें नेघें नेघें माझी वाचा विसांवा । तुका ह्याणे हांवा हांवा हांवा साधावा ॥३॥

हें चि याच्या ऐसें मागावें दान । वंदूनि चरण नारायणा ॥१॥
धीर उदारींव निर्मळ निर्मत्सर । येणें सर्वेश्वर ऐसें नांव ॥ध्रु॥
हा चि होईजेल याचिया विभागें । अनुभववी अंगें अनुभववील ॥२॥
जोडे तयाचे कां न करावे सायास । जाला तरि अळस दीनपणे ॥३॥
पावल्यामार्गे कां न घलावी धांव । धरिल्या तरि हांव बळ येतें ॥४॥
तुका ह्याणे घालूं खंडीमध्ये टांक । देवाचें हें एक करुनी घेऊं ॥५॥

सत्ताबळें येतो मागतां विभाग । लावावया लाग निमित्त करूं ॥१॥
तुझीं ऐसीं मुखें करूं उच्चारण । बोलें नारायण सांपडवूं ॥ध्रु॥
आसेविण नाहीं उपजत मोहो । तरि च हा गोहो न पडे फंदीं ॥२॥
तुका ह्याणे आतां व्हावें याजऐसें । सरिसें सरिसें समागमें ॥३॥

करितां होया व्हावें चित्त चि नाहीं । घटापटा कांहीं करूं नये ॥१॥
मग हालत चि नाहीं जवळून । करावा तो सीण सीणवितो ॥ध्रु॥
साहत चि नाहीं कांहीं पांकुळलें । उगल्या उगलें ढळत आहे ॥२॥
तुका ह्याणे तरी बोलावें झांकून । येथें खुणे खूण पुरतें चि ॥३॥

संतसंगें याचा वास सर्वकाळ । संचला सकळ मूर्तिमंत ॥१॥
घालूनियां काळ अवघा बाहेरी । त्यासी च अंतरीं वास दिला ॥ध्रु॥
आपुलेसें जिहीं नाहीं उरों दिलें । चोजवितां भलें ऐसीं स्थळें ॥२॥
तुका ह्याणे नाही झांकत परिमळ । चंदनाचें स्थळ चंदन चि ॥३॥

पुष्ट कांति निवती डोळे । हे सोहळे श्रीरंगीं ॥१॥
अंतर्बाहीं विलेपन । हें भूषण मिरवूं ॥ध्रु॥

इच्छेऐसी आवड पुरे । विश्वंभरे जवळी ॥२॥
तुका करी नारायण । या या सेवन नामाचें ॥३॥

सुकाळ हा दिवसरजनी । नीत धणी नवी च ॥१॥
करुण सेवूं नानापरी । राहे उरी गोडीनें ॥ध्रु॥
सरे ऐसा नाही झरा । पंक्ती करा समवेत ॥२॥
तुका ह्याने बरवा पान्हा । कान्हाबाई माउलीचा ॥३॥

पाहतां तव एकला दिसे । कैसा असे व्यापक ॥१॥
ज्याचे त्याचे मिळणीं मिळे । तरी खेळे बहुरूपी ॥ध्रु॥
जाणिवेचें नेदी अंग । दिसों रंग निवडीना ॥२॥
तुका ह्याने ये चि ठायीं । हें तों नाही सर्वत्र ॥३॥ ॥८॥

तुह्यांसाठीं आह्यां आपुला विसर । करितां अव्हेर कैसें दिसे ॥१॥
विचाराजी आतां ठायीचें हे देवा । आह्यां नये हेवा वाढवितां ॥ध्रु॥
आलों टाकोनियां सुखाची वसती । पुढें माझ्या युक्ति खुंटलिया ॥२॥
तुका ह्याने जाला सकळ वृत्तांत । केला प्रणिपात ह्याणऊनि ॥३॥

करावा उध्दार हें तुह्यां उचित । आह्मी केली नीत कळली ते ॥१॥
पाववील हाक धांवा ह्याणऊन । करावें जतन ज्याचें तेणें ॥ध्रु॥
दुश्चितासी बोल ठेवायासी ठाव । ऐसा आह्मी भाव जाणतसों ॥२॥
तुका ह्याने माझें कायावाचामन । दुसरें तें ध्यान करित नाही ॥३॥

संताचे उपदेश आमुचे मस्तकीं । नाहीं मृतेलोकीं राहाणेसा ॥१॥
ह्याणऊनि बहु तळमळी चित्त । येई वो धांवत पांडुरंगे ॥ध्रु॥
उपजली चिंता लागला उसीर । होत नाहीं धीर निढळ वाटे ॥२॥
तुका ह्याने पोटीं रिघालेंसे भय । करूं आतां काय ऐसें जालें ॥३॥

काळावरि घालूं तरि तो सरिसा । न पुरतां इच्छा दास कैसे ॥१॥
आतां नाहीं कांहीं उसिराचें काम । न खंडावें प्रेम नारायणा ॥ध्रु॥
देणें लागे मग विलंब कां आड । गोड तरि गोड आदि अंत ॥२॥
तुका ह्याने होइल दरुषणें निश्चिंती । गाईन तें गीतीं ध्यान मग ॥३॥

परउपकारें कायावाचामन । वेचे सुदर्शन रक्षी तया ॥१॥
याजसाठीं असें योजिलें श्रीपति । संकल्पाचे हातीं सर्व जोडा ॥ध्रु॥
परपीडे ज्याची जिह्वा मुंडताळे । यमदूत डाळे करिती पूजा ॥२॥
तुका ह्मणे अंबऋषी दुर्योधना । काय झालें नेणां दुर्वासया ॥३॥

हागिल्याचे सिंके वोणवा चि राहे । अपशकुन पाहे वेडगळ ॥१॥
अत्यंत समय नेणतां अवकळा । येऊं नये बळा सिक धरा ॥ध्रु॥
भोजनसमयीं ओकाचा आठव । ठकोनियां जीव कष्टी करी ॥२॥
तुका ह्मणे किती सांगों उगवून । अभाग्याचे गुण अनावर ॥३॥

नारे तरि काय नुजेडे कोंबडें । करुनियां वेडें आघो दावी ॥१॥
आइत्याचें साहे फुकाचा विभाग । विक्षेपानें जग ची थू करी ॥ध्रु॥
नेमून ठेविला करत्यानें काळ । नल्हायेसें बळ करूं पुढें ॥२॥
तुका ह्मणे देव साहे जाल्यावरी । असांग चि करी सर्व संग ॥३॥ ॥७॥

तरी सदा निर्भर दास । चिंताआसविरहित ॥१॥
अवघा चि एकीं ठाव । सर्व भाव विडुलीं ॥ध्रु॥
निरविलें तेव्हां त्यास । जाला वास त्यामाजी ॥२॥
तुका ह्मणे रूप ध्यावें । नाहीं ठावे गुणदोष ॥३॥

वेडिया उपचार करितां सोहळे । काय सुख कळे तयासी तें ।
अंधापुढें दीप नाचती नाचणें । भक्तिभावेविण भक्ति तैसी ॥१॥
तिमाणें राखण ठेवियेलें सेता । घालुनियां माथां चुना तया ।
खादलें ह्मणोनि सेवटीं बोबाली । ठायींची भुली कां नेणां रया ॥ध्रु॥
मुकियापासाव सांगतां पुराण । रोगिया मिष्टान्न काई होय ।
नपुंसका काय करील पद्मिणी । रुचिविण वाणी तैसे होय ॥२॥
हात पाय नाहीं करिल तो काई । वृक्षा फळ आहे अमोलिक ।
हातां नये तैसा वायां च तळमळी । भावेविण भोळीं ह्मणे तुका ॥३॥

मेघवृष्टीनें करावा उपदेश परि गुरुनें न करावा शिष्य । वांटा लाभे त्यास केल्या अर्धकर्माचा ॥१॥
द्रव्य वेचावें अन्नसत्रीं भूतीं द्यावें सर्वत्र । नेदावा हा पुत्र उत्तमयाती पोसना ॥ध्रु॥

बीज न पेरवें खडकीं ओल नाहीं ज्याचे बुडखीं । थीतां ठके सेखीं पाठी लागे दिवाण ॥२॥
गुज बोलावें संतांशीं पत्नी राखावी जैसी दासी । लाड देतां तियेसी वांटा पावे कर्माचा ॥३॥
शुध्द कसूनिपाहावें वरि रंगा न भुलावें । तुका ह्याने घ्यावें जया नये तुटी तें ॥४॥

नावडावें जन नावडावा मान । करुनि प्रमाण तूं चि होई ॥१॥
सोडुनि देहसंबंध वेसनें । ऐसी नारायणें कृपा कीजे ॥ध्रु॥
नावडावें रूप नावडावे रस । अवघी राहो आस पायांपार्शी ॥२॥
तुका ह्याने आतां आपुलिया सत्ता । करुनि अनंता ठेवा ऐसें ॥३॥

उपाधिवेगळे तुह्मी निर्विकार । कांहीं च संसार तुह्मां नाहीं ॥१॥
ऐसें मज करुनि ठेवा नारायणा । समूळ वासना नुरवावी ॥ध्रु॥
निसंग तुह्मांसी राहणें एकट । नाहीं कटकट साहों येक ॥२॥
तुका ह्याने नाहीं मिळों येत शिळा । रंगासी सकळा स्पटिकाची ॥३॥

माहार माते चपणी भरे । न कळे खरें पुढील ॥१॥
वोंगळ अधमाचे गुण । जातां घडी न लगे चि ॥ध्रु॥
श्वान झोळी स्वामिसत्ता । कोप येतां उतरे ॥२॥
तुका ह्याने गुमान कां । सांगों लोकां अधमासी ॥३॥

डोळ्यामध्ये जैसें कणु । अणु तें हि न समाये ॥१॥
तैसें शुध्द करीं हित । नका चित्त बाटवूं ॥ध्रु॥
आपल्याचा कळवळा । आणिका बाळावरि न ये ॥२॥
तुका ह्याने बीज मुडा । जैशा चाडा पिकाच्या ॥३॥

मुखीं नाम हातीं मोक्ष । ऐसी साक्ष बहुतांसी ॥१॥
वैष्णवांचा माल खरा । तुरतुरा वस्तूसी ॥ध्रु॥
भस्म दंड न लगे काठी । तीर्था आटी भ्रमण ॥२॥
तुका ह्याने आडकाठी । नाहीं भेटी देवाचे ॥३॥

आगी लागो तया सुखा । जेणें हरि नये मुखा ॥१॥
मज होत कां विपत्ति । पांडुरंग राहो चित्ती ॥ध्रु॥
जळो तें समूळ । धन संपत्ति उत्तम कुळ ॥२॥

तुका ह्यणे देवा । जेणें घडे तुझी सेवा ॥३॥

आतां न ह्यणे मी माझें । नेघें भार कांहीं ओझें ॥१॥
तूं चि तारिता मारिता । कळों आलासी निरुता ॥ध्रु॥
अवघा तूं चि जनार्दन । संत बोलती वचन ॥२॥
तुका ह्यणे पांडुरंगा । तुझ्या रिगालों वोसंगा ॥३॥

समुद्रवळ्यांकित पृथ्वीचें दान । करितां समान न ये नामा ॥१॥
ह्यणऊनि कोणीं न करावा आळस । ह्यणा रात्रीदिवस रामराम ॥ध्रु॥
सकळ ही शास्त्रें पठण करतां वेद । सरी नये गोविंदनाम एके ॥२॥
सकळ ही तीर्थें प्रयाग काशी । करितां नामार्शीं तुळेति ना ॥३॥
कर्वतीं कर्मरीं देहासी दंडण । करितां समान नये नामा ॥४॥
तुका ह्यणे ऐसा आहे श्रेष्ठाचार । नाम हें चि सार विठोबाचें ॥५॥

अवघ्या वाटा झाल्या क्षीण कळीं न घडे साधन । उचित विधि विधान न कळे न घडे सर्वथा ॥१॥
भक्तिपंथ बहु सोपा पुण्य नागवया पापा । येणें जाणें खेपा येणें चि एक खंडती ॥ध्रु॥
उभारोनि बाहे विठो पालवीत आहे । दासां मी चि साहे मुखें बोले आपुल्या ॥२॥
भाविक विश्वासी पार उतरिलें त्यांसी । तुका ह्यणे नासी कुतक्याचे कपाळीं ॥३॥

आह्मीं नामाचें धारक नेणों प्रकार आणीक । सर्व भावें एक विवुल चि प्रमाण ॥१॥
न लगे जाणावें नेणावें गावें आनंदें नाचावें । प्रेमसुख घ्यावें वैष्णवांचे संगती ॥ध्रु॥
भावबळें घालूं कास लज्जा चिंता दवडूं आस । पार्यीं निजध्यास ह्यणों दास विष्णूचे ॥२॥
भय नाहीं जन्म घेतां मोक्षपदा हाणों लाता । तुका ह्यणे सत्ता धरूं निकट सेवेची ॥३॥

आह्मी हरिचे सवंगडे जुने ठायींचे वेडे बागडे । हातीं धरुनी कडे पाठीसर्वे वागविलों ॥१॥
ह्यणोनि भिन्न भेद नाहीं देवा आह्मां एकदेहीं । नाहीं जालों कहीं एका एक वेगळे ॥ध्रु॥
निद्रा करितां होतों पार्यीं सर्वे चि लंका घेतली तई । वात्ररें गोवळ गाई सर्वे चारित फिरतसों ॥२॥
आह्मां नामाचें चिंतन राम कृष्ण नारायण । तुका ह्यणे क्षण खातां जेवितां न विसंभों ॥३॥

मार्गे बहुतां जन्मीं हें चि करित आलों आह्मी । भवतापश्रमी दुःखें पीडिलीं निववूं त्यां ॥१॥
गर्जो हरिचे पवाडे मिळों वैष्णव बागडे । पाझर रोकडे काढूं पाषाणामध्यें ॥ध्रु॥
भाव शुध्द नामावळी हर्षे नाचों पिटूं टाळी । घालूं पायां तळीं कळिकाळ त्याबळें ॥२॥

कामक्रोध बंदखाणी तुका ह्यणे दिले दोन्ही । इंद्रियांचे धणी आह्मी जालों गोसांवी ॥३॥

अमर तूं खरा । नव्हे कैसा मी दातारा ॥१॥
चाल जाऊं संतांपुढें । वाद सांगेन निवाडें ॥ध्रु.॥
तुज नांव जर नाहीं । तर माझें दाव काई ॥२॥
तुज रूप नाहीं । तर माझें दाव काई ॥३॥
खळसी तूं लीळा । तेथें मी काय वेगळा ॥४॥
साच तूं लटिका । तैसा मी ही ह्यणे तुका ॥५॥

मंत्र चळ पिसें लागतें सत्वर । अबध्द ते फार तरले नामें ॥१॥
आशोचे तो बाधी आणिकां अक्षरां । नाम निदसुरा घेतां तरे ॥ध्रु.॥
रागज्ञानघात चुकतां होय वेळ । नाम सर्वकाळ शुभदायक ॥२॥
आणिकां भजना बोलिला निषेध । नाम तें अभेद सकळां मुखीं ॥३॥
तुका ह्यणे तपें घालिती घालणी । वेश्या उध्दरुनि नेली नामें ॥४॥

नव्हती ते संत करितां कवित्व । संताचे ते आस नव्हती संत ॥१॥
येथें नाहीं वेश सरतें आडनांवें । निवडे घावडाव व्हावा अंगीं ॥ध्रु.॥
नव्हती ते संत धरितां भोंपळा । करितां वाकळा प्रावरण ॥२॥
नव्हती ते संत करितां कीर्तन । सांगतां पुराणें नव्हती संत ॥३॥
नव्हती ते संत वेदाच्या पठणें । कर्म आचरणें नव्हती संत ॥४॥
नव्हती संत करितां तप तीर्थाटणें । सेविलिया वन नव्हती संत ॥५॥
नव्हती संत माळामुद्रांच्या भूषणें । भस्म उधळणें नव्हती संत ॥६॥
तुका ह्यणे नाहीं निरसला देहे । तों अवघे हे सांसारिक ॥७॥

हें चि दान देगा देवा । तुझा विसर न व्हावा ॥१॥
गुण गाईन आवडी । हे चि माझी सर्व जोडी ॥ध्रु.॥
न लगे मुक्ति आणि संपदा । संतसंग देई सदा ॥२॥
तुका ह्यणे गर्भवारीं । सुखें घालावें आह्मासी ॥३॥

भाग्यवंता हे परवडी । करिती जोडी जन्माची ॥१॥
आपुलाल्या लाहो भावें । जें ज्या व्हावें तें आहे ॥ध्रु.॥
इच्छाभोजनाचा दाता । न लगे चिंता करावी ॥२॥

तुका ह्यणे आल्या थाच्या । वस्तु बऱ्या मोलाच्या ॥३॥

वंचुनियां पिंड । भाता दान करी लंड ॥१॥
जैसी याची चाली वरी । तैसा अंतरला दुरी ॥ध्रु॥
मेला राखे दिस । ज्यालेपणें जालें वोस ॥२॥
तुका ह्यणे देवा । लोभें न पुरे चि सेवा ॥३॥

अधीरा माझ्या मना ऐक एकी मात । तूं कां रे दुश्चित निरंतर ॥१॥
हे चि चिंता काय खावें ह्यणऊनि । भले तुजहूनि पक्षिराज ॥ध्रु॥
पाहा ते चातक नेघे भूमिजळा । वरुषे उन्हाळा मेघ तया ॥२॥
सकळयातींमध्ये ठक हा सोनार । त्याघरीं व्यापार झारियाचा ॥३॥
तुका ह्यणे जळीं वनीं जीव एक । तयापाशीं लेख काय असे ॥४॥

कां रे नाठविसी कृपाळु देवासी । पोसितो जनासी एकला तो ॥१॥
बाळा दुधा कोण करितें उत्पत्ती । वाढवी श्रीपति सवें दोन्ही ॥ध्रु॥
फुटती तरुवर उष्णकाळमासीं । जीवन तयांसी कोण घाली ॥२॥
तेणें तुझी काय नाहीं केली चिंता । राहे त्या अनंता आठवूनि ॥३॥
तुका ह्यणे ज्याचें नाम विश्वंभर । त्याचें निरंतर ध्यान करीं ॥४॥

उदारा कृपाळा पतितपावना । ब्रिदें नारायणा साच तुझीं ॥१॥
वर्णिलासी जैसा जाणतां नेणतां । तैसा तूं अनंता साच होसी ॥ध्रु॥
दैत्यां काळ भक्तां मेघश्याममूर्ति । चतुर्भुज हातीं शंख चक्र ॥२॥
काम इच्छा तयां तैसा होसी राणीं । यशोदेच्या स्तनीं पान करी ॥३॥
होऊनि सकळ कांहींच न होसी । तुका ह्यणे यासी वेद ग्वाही ॥४॥

ऐका संतजन उत्तरें माझे बोंबडे बोल । करीं लाड तुझांपुढें हो कोणी झणी कोपाल ॥१॥
उपाय साधन आइका कोण गति अवगति । दृढ बैसोनि सादर तुझी धरावें चित्तीं ॥ध्रु॥
धर्म तयासी घडे रे ज्याचे स्वाधीन भाज । कर्म तयासी जोडे रे भीत नाहीं लाज ॥२॥
पुण्य तें जाणां रे भाइनो परउपकाराचें । परपीडा परनिंदा रे खरें पाप तयाचें ॥३॥
लाभ तयासी जाला रे मुखीं देव उच्चारि । प्रपंचापाठी गुंतला हाणी तयासी च थोरी ॥४॥
सुख तें जाणा रे भाइनो संतसमागम । दुःख तें जाणारे भाइनो शम तेथे विशम ॥५॥
साधन तयासी साधे रे ज्याची स्वाधीन बुद्धि । पराधीनासी आहे घात रे थोर जाण संबंधी ॥६॥

मान पावे तो आगळा मुख्य इंद्रियें राखे । अपमानी तो अधररसस्वाद चाखे ॥६॥
जाणता तयासी बोलिजे जाणे समाधान । नेणता तयासी बोलिजे वाद करी भूषण ॥८॥
भला तो चि एक जाणा रे गयावर्जन करी । बुरा धन नष्ट मेळवी परद्वार जो करी ॥९॥
आचारी अन्न काढी रे गाई अतितभाग । अनाचारी करी भोजन ग्वाही नसतां संग ॥१०॥
स्वहित तेणें चि केलें रे भूतीं देखिला देव । अनहित तयाचें जालें रे आणी अहंभाव ॥॥
धन्य जन्मा ते चि आले रे एक हरिचे दास । धिग ते विषयीं गुंतले केला आयुष्या नास ॥॥
जोहोरि तो चि एक जाणा रे जाणे सिध्दलक्षणें । वेडसरु तो भुले रे वरदळभूषणें ॥॥
बळियाढा तो चि जाणा रे भक्ति दृढ शरीरीं । गाढया तयासी बोलिजे एक भाव न धरी ॥॥
खोल तो वचन गुरुचें जो गिळूनि बैसे । उथळ धीर नाहीं अंगीं रे ह्याणे होईल कैसें ॥॥
उदार तो जीवभाव रे ठेवी देवाचे पायीं । कृपण तयासी बोलिजे पडे उपाधिडाई ॥॥
चांगलेंपण तें चि रे ज्याचें अंतर शुध्द । वोंगळ मळिन अंतरीं वाणी वाहे दुर्गध ॥॥
गोड तें चि एक आहे रे सार विठ्ठलनाम । कडु तो संसार रे लक्षचौऱ्याशी जन्म ॥॥
तुका ह्याणे मना घरी रे संतसंगतिसोई । न लगे कांहीं करावें राहें विठ्ठलपायीं ॥॥

॥ येकाखडी ॥ ॥

करावा कैवाड । नाहीं तरी आला नाड ॥१॥
स्मरा पंढरीचा देव । मनीं धरोनिया भाव ॥ध्रु॥
खचविलें काळें । उगवा लवलाहें जाळें ॥२॥
गजर नामाचा । करा लवलाहे वाचा ॥३॥
घरटी चक्रफेरा । जन्ममृत्याचा भोंवरा ॥४॥
नानाहव्यासांची जोडी । तृष्णा करी देशधडी ॥५॥
चरणीं ठेवा चित्त । ह्याणवा देवाचे अंकित ॥६॥
छंद नानापरी । कळा न पविजे हरी ॥७॥
जगाचा जनिता । भुक्तिमुक्तीचा ही दाता ॥८॥
झणी माझें माझें । भार वागविसी ओझें ॥९॥
यांची कां रे गेली बुद्धि । नाहीं तरायाची शुद्धि ॥१०॥
टणक धाकुलीं । अवघीं सरती विठ्ठलीं ॥॥
ठसा त्रिभुवनीं । उदार हा शिरोमणि ॥॥
डगमगी तो वांयां जाय । धीर नाहीं गोता खाय ॥॥
ढळों नये जरी । लाभ घरिचिया घरीं ॥॥
नाहीं ऐसें राहे । कांहीं नासिवंत देहे ॥॥
तरणा भाग्यवंत । नटे हरिकीर्तनांत ॥॥
थडी टाकी पैलतीर । बाहे ठोके होय वीर ॥॥
दया तिचें नांव । अहंकार जाय जंव ॥॥

धनधान्य हेवा । नाडे कुटुंबाची सेवा ॥॥
नाम गोविंदाचें । घ्या रे हें चि भाग्य साचें ॥॥
परउपकारा । वेचा शक्ति निंदा वारा ॥॥
फळ भोग इच्छा । देव आहे जयां तैसा ॥॥
बरवा ऐसा छंद । वाचे गोविंद गोविंद ॥॥
भविष्याचे माथां । भजन न द्यावें सर्वथा ॥॥
माग लागला न संडीं । अळसें माती घालीं तोंडीं ॥॥
यश कीर्ति मान । तरी जोडे नारायण ॥॥
रवि लोपे तेजें । जरी हारपे हें दुजें ॥॥
लकार लाविला । असतां नसतां चि उगला ॥॥
वासने चि धाडी । बंद खोडया नाडया बेडी ॥॥
सरतें न कळे । काय झांकियेले डोळे ॥॥
खंती ते न धरा । होणें गाढव कुतरा ॥॥
सायासाच्या जोडी । पिके काढियेल्या पेडी ॥॥
हातीं हित आहे । परि न करिसी पाहें ॥॥
अळंकार लेणें । ल्या रे तुळसीमुद्राभूषणें ॥॥
ख्याति केली विष्णुदासीं । तुका ह्मणे पाहा कैसी ॥॥

देवें देऊळ सेविलें । उदक कोरडें चि ठेविलें ॥१॥
नव्हे मत गूढ उमानें कांहीं । तूं आपणआपणार्पें पाहीं ॥ध्रु.॥
पाठें पूर वोसंडला । सरिता सागर तुंबोनि ठेला ॥२॥
वांजेघरीं बाळ तान्हा । एक बाळी दों कानां ॥३॥
तुका ह्मणे पैस । अनुभविया ठावा गोडीरस ॥४॥
॥ लोहागांवीं कीर्तनांत मेलें मूल जीत झालें ते समर्थीं स्वामींनीं अभंग केले ते ॥

अशक्य तों तुझां नाहीं नारायणा । निर्जीवा चेतना आणावया ॥१॥
मार्गे काय जाणों स्वामीचे पवाडे । आतां कां रोकडे दावूं नये ॥ध्रु.॥
थोर भाग्य आह्मी समर्थाचे कासे । ह्मणवितों दास काय थोडें ॥२॥
तुका ह्मणे माझे निववावे डोळे । दावूनि सोहळे सामर्थ्याचे ॥३॥

दाता तो एक जाणा । नारायणा स्मरवी ॥१॥
आणीक नासिवंतें काय । न सरे हाय ज्यांच्यानें ॥ध्रु.॥
यावें तयां काकुलती । जे दाविती सुपंथ ॥२॥
तुका ह्मणे उरी नुरे । त्याचे खरे उपकार ॥३॥

अलंकापुरीं ब्राह्मण धरणें बसून बेताळीस दिवस उपवासी होता त्यास दृष्टांत
कीं देहूस तुकोबापाशी जाणें. ब्राह्मण स्वामीपें आला त्याबद्दल अभंग ॥ ॥

श्रीपंढरीशा पतितपावना । एक विज्ञापना पायांपाशीं ॥१॥
अनाथां जीवांचा तूं काजकैवारी । ऐसी चराचरीं ब्रिदावळी ॥ध्रु.॥
न संगतां कळे अंतरीचें गुज । आतां तुझी लाज तुज देवा ॥२॥
आळिकर ज्याचें करिसी समाधान । अभयाचें दान देऊनियां ॥३॥
तुका ह्मणे तूं चि खेळें दोहीं ठायीं । नसेल तो देई धीर मना ॥४॥

अगा ये उदारा अगा विश्वंभरा । रखुमाईच्या वरा पांडुरंगा ॥१॥
अगा सर्वोत्तमा अगा कृष्णा रामा । अगा मेघश्यामा विश्वजनित्या ॥ध्रु.॥
अगा कृपावंता जीवन तूं दाता । अगा सर्वसत्ता धरितया ॥२॥
अगा सर्वजाणा अगा नारायणा । करुणवचना चित्त द्यावें ॥३॥
तुका ह्मणे नाहीं अधिकार तैसी । सरती पायांपाशीं केली मार्गे ॥४॥

नव्हे दास खरा । परि जाला हा डांगोरा ॥१॥
यासी काय करूं आतां । तूं हें सकळ जाणता ॥ध्रु.॥
नाहीं पुण्यगार्ती । जे हें वेचूं कोणासार्ती ॥२॥
तुका ह्मणे कां उपाधी । वाढविली कृपानिधी ॥३॥

तुजविण सत्ता । नाहीं वाचा वदविता ॥१॥
ऐसे आह्मी जाणों दास । ह्मणोनि जालों उदास ॥ध्रु.॥
तुझी दिला धीर । तेणें मन झालें स्थिर ॥२॥
तुका ह्मणे आड । केलों मी हें तुजें कोड ॥३॥

काय मी जाणता । तुझांहुनि अनंता ॥१॥
जो हा करूं अतिशय । कां तुझां दया नये ॥ध्रु.॥
काय तुज नाहीं कृपा । विश्वाचिया मायबापा ॥२॥
तुका ह्मणे वाणी । माझी वदे तुझांहुनि ॥३॥

काय ज्ञानेश्वरीं उणें । तिहीं पाठविलें धरणें ॥१॥
ऐकोनियां लिखित । ह्मूण जाणवली हे मात ॥ध्रु.॥

तरी जाणे धणी। वदे सेवकाची वाणी ॥२॥
तुका ह्मणे ठेवा । होतां सांभाळावें देवा ॥३॥

ठेवूनियां डोई । पायीं जालों उतराई ॥१॥
कारण तें तुह्मीं जाणां । मी तराळ नारायणा ॥ध्रु.॥
प्रसंगीं वचन । दिलें तें चि खावें अन्न ॥२॥
तुका ह्मणे भार । तुह्मी जाणां थोडा फार ॥३॥

उपदेश अभंग ॥ ॥

नको कांहीं पडों ग्रंथाचे भरीं । शीघ्र व्रत करीं हें चि एक ॥१॥
देवाचिये चाडे आळवावें देवा । ओस देहभावा पाडोनियां॥ध्रु.॥
साधनें घालिती काळाचिये मुखी । गर्भवास सेकीं न चुकती ॥२॥
उधाराचा मोक्ष होय नव्हे ऐसा । पतनासी इच्छा आवश्यक ॥३॥
रोकडी पातली अंगसंगें जरा । आतां उजगरा कोठवरि ॥४॥
तुका ह्मणे घालीं नामासाठी उडी । पांडुरंग थडी पाववील ॥५॥

नाहीं देवापार्शी मोक्षाचे गांठोळें । आणूनि निराळें द्यावें हातीं ॥१॥
इंद्रियांचा जय साधुनियां मन । निर्विषय कारण असे तेथें ॥ध्रु.॥
उपास पारणीं अक्षरांची आटी । सत्कर्म शिवटीं असे फळ ॥२॥
आदरें संकल्प वारीं अतिशय । सहज तें काय दुःख जाण ॥३॥
स्वप्नींच्या घायें विळवसी वांयां । रडे रडतियासवें मिथ्या ॥४॥
तुका ह्मणे फळ आहे मूळापार्शी । शरण देवासीं जाय वेगीं ॥५॥

तजिलें भेटवी आणूनि वासना । दाविल्याचे जना काय काज ॥१॥
आळवावें देवा भाकूनि करुणा । आपुलिया मना साक्ष करीं ॥ध्रु.॥
नाहीं जावें यावें दुरुनि लागत । आहे साक्षभूत अंतरींचा ॥२॥
तुका ह्मणे हा आहे कृपासिंधु । तोडी भवबंधु तात्काळिक ॥३॥

गोविंद गोविंद । मना लागलिया छंद ॥१॥
मग गोविंद ते काया । भेद नाही देवा तया ॥ध्रु.॥
आनंदलें मन । प्रेमें पाझरती लोचन ॥२॥
तुका ह्मणे आळी । जेवी नुरे चि वेगळी ॥३॥

ज्याचें जया ध्यान । तें चि होय त्याचें मन ॥१॥
ह्मणऊनि अवघें सारा । पांडुरंग दृढ धरा ॥ध्रु॥
सम खूण ज्याचे पाय । उभा व्यापक विटे ठाय ॥२॥
तुका ह्मणे नभा । परता अनूचा ही गाभा ॥३॥

पाहुनियां ग्रंथ करावें कीर्तन । तेव्हां आलें जाण फळ त्याचें ॥१॥
नाहीं तरि वांयां केली तोंडपिटी । उरी ते शेवटी उरलीसे ॥ध्रु॥
पढोनियां वेद हरिगुण गावे । ठावें तें जाणावें तेव्हां जालें ॥२॥
तप तिर्थाटण तेव्हां कार्यसिद्धि । स्थिर राहे बुद्धि हरिच्या नामीं ॥३॥
यागयज्ञादिक काय दानधर्म । तरि फळ नाम कंठीं राहे ॥४॥
तुका ह्मणे नको काबाडाचे भरी । पडों सार धरीं हें चि एक ॥५॥

सुखें खावें अन्न । त्याचें करावें चिंतन ॥१॥
त्याचें दिलें त्यासी पावे । फळ आपणासी फावे ॥ध्रु॥
आहे हा आधार । नाम त्याचें विश्वंभर ॥२॥
नाही रिता ठाव । तुका ह्मणे पसरीं भाव ॥३॥

संकोचोनि काय जालासी लहान । घेई अपोशण ब्रह्मांडाचें ॥१॥
करोनि पारणें आंचवें संसारा । उशीर उशिरा लावूं नको ॥ध्रु॥
घरकुलानें होता पडिला अंधार । तेणें केलें फार कासावीस ॥२॥
झुगारुनि दुरी लपविलें काखे । तुका ह्मणे वाखे कौतुकाचे ॥३॥

माझ्या बापें मज दिधलें भातुकें । ह्मणोनि कवतुकें क्रीडा करीं ॥१॥
केली आळी पुढें बोलिलों वचन । उत्तम हें ज्ञान आलें त्याचें ॥ध्रु॥
घेऊनि विभाग जावें लवलाहा । आलेति या ठाया आपुलिया ॥२॥
तुका ज्ञानदेवीं समुदाय । करावा मी पाय येइन वंदूं ॥३॥

ज्ञानियांचा गुरु राजा महाराव । ह्मणती ज्ञानदेव ऐसें तुह्मां ॥१॥
मज पामरा हें काय थोरपण । पार्यींची वाहाण पार्यीं बरी ॥ध्रु॥
ब्रह्मादिक जेथें तुह्मां वोळगणे । इतर तुळणें काय पुरे ॥२॥
तुका ह्मणे नेणे युक्तीची ते खोलीं । ह्मणोनि ठेविली पार्यीं डोई ॥३॥

बोलिलीं लेकुरें । वेडीं वांकुडीं उत्तरें ॥१॥
करा क्षमा अपराध । महाराज तुह्मी सिध्द ॥ध्रु॥
नाहीं विचारिला । अधिकार म्यां आपुला ॥२॥
तुका ह्मणे ज्ञानेश्वरा । राखा पायापें किंकरा ॥३॥

काय तुह्मी जाणां । करूं अव्हेर नारायणा ॥१॥
तरी या लटिक्याची गोही । निवडली दुसरे ठायीं ॥ध्रु॥
कळों अंतरींचा गुण । नये फिटल्यावांचून ॥२॥
आणिलें अनुभवा । जनाच्या हें ज्ञानदेवा ॥३॥
आणीक कोणी मिती । त्यांच्या चिंतनें विश्रांति ॥४॥
तुका ह्मणे बीज पोटीं । फळ तैसें चि सेवटीं ॥५॥

अविश्वासीयाचें शरीर सुतकी । विटाळ पातकी भेद वाही ॥१॥
काय त्याचे वेल जाईल मांडवा । होता तैसा ठेवा आला पुढें ॥ध्रु॥
मातेचा संकल्प व्हावा राजबिंडा । कपाळीचें धोंडा उभा ठाके । तुका ह्मणे जैसा कुचराचा दाणा । परिपाकीं अन्ना न
मिले जैसा ॥३॥

. तामसार्चीं तपें पापाची सिंदोरी । तमोगुणें भरी घातले ते ॥१॥
राज्यमदा आड सुखाची संपत्ति । उलंघूनि जाती निरयगांवा ॥ध्रु॥
इंद्रियें दमिलीं इच्छा जिती जीवीं । नागविती ठावीं नाहीं पुढें ॥२॥
तुका ह्मणे हरिभजनावांचून । करिती तो सीण पाहों नये ॥३॥

हरिकथेवांचून इच्छिती स्वहित । हरिजन चित्त न घला तेथें ॥१॥
जाईल भंगोन आपुला विश्वास । होईल या नास कारणांचा ॥ध्रु॥
ज्याचिया बैसावे भोजनपंगती । त्याचिया संगती तैसे खावें ॥२॥
तुका ह्मणे काय जालेसि जाणते । देवा ही परते थोर तुह्मी ॥३॥

सेवकें करावें स्वामीचें वचन । त्यासी हुंतूंपण कामा नये ॥१॥
घेईल जीव कां सारील परतें । भंगलिया चित्तें सांदी जनां ॥ध्रु॥
खद्योतें दावावी रवी केवीं वाट । आपुलें चि नीट उसंतावें ॥२॥
तुका ह्मणे तो ज्ञानाचा सागर । परि नेंदी अगर भिजों भेदें ॥३॥

जयाचिये द्वारीं सोन्याचा पिंपळ । अंगीं ऐसें बळ रेडा बोले ॥१॥

करील तें काय नव्हे महाराज । परि पाहे बीज शुध्द अंगी ॥ध्रु.॥
जेणें हे घातली मुक्तीची गवादी । मेळविली मांदी वैष्णवांची ॥२॥
तुका ह्मणे तेथें सुखा काय उणें । राहे समाधानें चित्ताचिया ॥३॥

बहुतां छंदाचें बहु वसे जन । नये वांटूं मन त्यांच्या संगें ॥१॥
करावा जतन आपुला विश्वास । अंगा आला रस आवडीचा ॥ध्रु.॥
सुखाची समाधी हरिकथा माउली । विश्रांति साउली सिणलियांची ॥२॥
तुका ह्मणे बुडे बांधोनि दगड । तेथें काय कोड धांवायाचें ॥३॥

हरिकथे नाही । विश्वास ज्याचे ठायीं ॥१॥
त्याची वाणी अमंगळ । कान उंदराचें बीळ ॥ध्रु.॥
सांडुनि हा रस । करिती आणीक सायास ॥२॥
तुका ह्मणे पिसीं । वांयां गेलीं किती ऐसीं ॥३॥

प्रेम अमृताची धार । वाहे देवा ही समोर ॥१॥
उर्ध्ववाहिनी हरिकथा । मुगुटमणि सकळां तीर्था ॥ध्रु.॥
शिवाचें जीवन । जाळी महादोष कीर्तन ॥२॥
तुका ह्मणे हरि । इची स्तुति वाणी थोरी ॥३॥

आतां माझ्या मना । इची घडो उपासना ॥१॥
ऐसें करीं पांडुरंगा । प्रेमवोसंडेसें अंगा ॥ध्रु.॥
सर्व काळ नये । वाचेविट आड भये ॥२॥
तुका वैष्णवांसंगती । हें चि भजन पंगती ॥३॥

उपास कराडी । तिहीं करावीं बापुडीं ॥१॥
आह्मी विठोबाचे दास । चिंता झुगारावी आस ॥ध्रु.॥
भक्तीच्या उत्कर्षे । नाही मुक्तीचें तें पिसें ॥२॥
तुका ह्मणे बळ । अंगीं आमुच्या सकळ ॥३॥

करविली तैसी केली कटकट । वांकडें कीं नीट देव जाणे ॥१॥
कोणाकारणें हें जालेंसे निर्माण । देवाचें कारण देव जाणे ॥२॥
तुका ह्मणे मी या अभिमाना वेगळा । घालुनि गोपाळा भार असें ॥३॥

तुह्मी येथें पाठविला धरणेकरी । त्याची जाली परी आइका ते ॥१॥
आतां काय पुढें वाढवुनि विस्तार । जाला समाचार आइका तो ॥ध्रु.॥
देवाचें उचित एकादश अभंग । महाफळ त्याग करुनि गेला ॥२॥
तुका ह्मणे सेवा समपूर्नि पार्यी । जालों उतराई ठावें असो ॥३॥ ॥॥

मरण माझे मरोन गेलें । मज केलें अमर ॥१॥
ठाव पुसिलें बुड पुसिलें । वोस वोसलें देहभावा ॥ध्रु.॥
आला होता गेला पूर । धरिला धीर जीवनीं ॥२॥
तुका ह्मणे बुनादीचें । जालें साचें उजवणें ॥३॥

माझे लेखीं देव मेला । असो त्याला असेल ॥१॥
गोष्टी न करी नांव नेघें । गेलों दोघें खंडोनी ॥ध्रु.॥
स्तुतिसमवेत निंदा । केला धंदा उदंड ॥२॥
तुका ह्मणे निवांत ठेलों । वेचित आलों जीवित्व ॥३॥

लवविलें तया सवें लवे जाती । अभिमाना हातीं सांपडेना ॥१॥
भोळिवेचें लेणें विष्णुदासां साजे । तेथें भाव दुजे हारपती ॥ध्रु.॥
अर्चन वंदन नवविधा भक्ति । दया क्षमा शांति ठार्यी ॥२॥
तये गांवीं नाही दुःखाची वसती । अवघा चि भूर्ती नारायण ॥३॥
अव घें चि जालें सोंवळें ब्रह्मांड । विटाळाचें तोंड न देखती ॥४॥
तुका ह्मणे गाजे वैकुंठीं सोहळा । याही भूमंडळामाजी कीर्ति ॥५॥

पंढरीची वारी आहे माझे घरीं । आणीक न करीं तीर्थव्रत ॥१॥
व्रत एकादशी करीन उपवासी । गाइन अहर्निशीं मुखीं नाम ॥२॥
नाम विठोबाचें घेईन मी वाचे । बीज कल्पांतीचें तुका ह्मणे ॥३॥

संपदा सोहळा नावडे मनाला । करी तें टकळा पंढरीचा ॥१॥
जावें पंढरिसी आवडी मनासी । कधीं एकादशी आषाढी हे ॥२॥
तुका ह्मणे ऐसें आर्त ज्याचे मनीं । त्याची चक्रपाणी वाट पाहे ॥३॥

कथनी पठणी करुनि काय । वांचुनि रहणी वांयां जाय ॥१॥

मुखीं वाणी अमृतगोडी । मिथ्या भुके चरफडी ॥ध्रु.॥
पिळणी पाक करितां दगडा । काय जडा होय तें ॥२॥
मधु मेळवूनि माशी । आणिका सांसी पारधिया ॥३॥
मेळऊनि धन मेळवी माती । लोभ्या हातीं तें चि मुखीं ॥४॥
आपलें केलें आपण खाय । तुका वंदी त्याचे पाय ॥५॥

उमटती वाणी । वाटे नामाचिया ध्वनी ॥१॥
बरें सेवन उपकारा । द्यावें द्यावें या उत्तरा ॥ध्रु.॥
सरळ आणि मृद । कथा पाहावी तें उर्ध ॥२॥
गात जात तुका । हा चि उपदेश आइका ॥३॥

कथाकाळींची मर्यादा सांगतों ते भावें वंदा । प्रीतीने गोविंदा हें चि एक आवडे ॥१॥
टाळ वाद्या गीत नृत्य अंतःकरणें प्रेमभरित । वाणिता तो कीर्त तद्भावने लेखावा ॥ध्रु.॥
नये अळसें मोडूं अंग कथे कानवडें हुंग । हेळणेचा रंग दावी तो चांडाळ ॥२॥
तोंडी विडा माने ताठा थोरपणे धाली गेंठा । चित्त नेदी नामपाठा गोष्टी लावी तो चांडाळ ॥४॥
कथे इच्छी मान दावूनियां थोरपण रजा संकोच न लुगडी सांवरी तो चांडाळा ॥४॥
आपण बैसे बाजेवरी सामान हरिच्या दासां धरी । तरि तो सुळावरि वाहिजे निश्चयेसीं ॥५॥
येतां नकरी नमस्कार कर जोडोनियां नम्र । न म्हणवितां थोर आणिकां खेटी तो चांडाळ ॥६॥
तुका विनवी जना कथे नाणावें अवगुणा । करा नारायणा ऋणी समर्पक भावें ॥७॥

कथा देवाचें ध्यान । कथा साधना मंडण । कथे ऐसें पुण्य आणीक नाहीं सर्वथा ॥१॥
ऐसा साच खरा भाव । कथेमाजी उभा देव ॥ध्रु.॥
मंत्र स्वल्प जना उच्चारितां वाचे मना । म्हणतां नारायणा क्षणें जळती महा दोष ॥२॥
भावें करितां कीर्तन तरे तारी आणीक जन । भेटे नारायण संदेह नाहीं ह्याने तुका ॥३॥

कथा त्रिवेणीसंगम देव भक्त आणि नाम । तेथींचें उत्तम चरणरज वंदितां ॥१॥
जळती दोषांचे डोंगर शुध्द होती नारी नर । गाती ऐकती सादर जे पवित्र हरिकथा ॥ध्रु.॥
तीर्थें तया ठाया येती पुनीत व्हावया । पर्वकाळ पायां तळीं वसे वैष्णवां ॥२॥
अनुपम्य हा महिमा नाहीं द्यावया उपमा । तुका ह्याने ब्रह्मा नेणे वर्णू या सुखा ॥३॥

सांडूनि कीर्तन न करीं आणीक काज । नाचेन निर्लज्ज तुझ्या रंगीं ॥१॥
आवडीचें आर्त पुरवीं पंढरिराया । शरण तुझ्या पायां या चि लागीं ॥ध्रु.॥

टाळी वाहूनियां विठ्ठल ह्यणेन । तेणें निवारीन भवश्रम ॥२॥
तुका ह्यणे देवा नुपेक्षावें आह्वां । न्यावें निजधामा आपुलिया ॥३॥

जळती कीर्तनें दोष पळतील विघ्नें ॥१॥
हें चि बळिवंत गाढें । आनंद करूं दिंडीपुढें ॥ध्रु.॥
कळि पापाची हे मूर्ति । नामखड्ग घेऊं हातीं ॥२॥
तुका ह्यणे जाऊं । बळें दमामे ही लावूं ॥३॥

यम सांगे दूतां तुझां नाहीं तेथें सत्ता । जेथें होय कथा सदा घोष नामाचा ॥१॥
नका जाऊं तथा गांवां नामधारकाच्या शिवां । सुदर्शन येवा घरटी फिरे भोंवती ॥ध्रु.॥
चक्र गदा घेउनी हरि उभा असे त्यांचे द्वारीं । लक्ष्मी कामारी रिध्दिसिध्दीसहित ॥२॥
ते बळियाशिरोमणी हरिभक्त ये मेदिनी । तुका ह्यणे कार्नी यम सांगे दूतांचे ॥३॥

कान्हया रे जगजेठी । देई भेटी एकवेळे ॥१॥
काय मोकलिलें वनीं । सावजांनीं वेढिलें ॥ध्रु.॥
येथवरी होता संग । अंगें अंग लपविलें ॥२॥
तुका ह्यणें पाहिलें मार्गें । एवढ्या वेगें अंतरला ॥३॥

आपुल्या आह्मी पुसिलें नाही । तुज कांहीं कारणें ॥१॥
मार्गें मार्गें धांवत आलों । कांहीं बोलों यासाठीं ॥ध्रु.॥
बहुत दिस होतें मनीं । घ्यावी धणी एकांतीं ॥२॥
तुका ह्यणे उभा राहें । कान्हो पाहें मजकडे ॥३॥

धन्य बा हया ऐशा नारी । घरीं दारीं नांदती ॥१॥
चोरुनिया तुजपार्शीं । येतां त्यांसी न कळतां ॥ध्रु.॥
दोन्हीं ठायीं समाधान । सम कठीण बहुतचि ॥२॥
तुका ह्यणे जीवासाठीं । दुर्लभ भेटी ते देवा ॥३॥

उदासीना पावल्या वेगीं । अंगा अंगीं जडलिया ॥१॥
वेटाळिला भोंवता हरी । मयोरफेरीं नाचती ॥ध्रु.॥
मना आले करिती चार । त्या फार हा एकला ॥२॥
तुका ह्यणे नारायणीं । निराजनी मीनलिया ॥३॥

विशमाची शंका वाटे । सारिखें भेटे तरी सुख ॥१॥
ह्मणऊनि चोरिलें जना । आल्या राणां एकांतीं ॥ध्रु॥
दुजियासी कळों नये । जया सोय नाहीं हे ।।
तुका ह्मणे मोकळें मन । नारायण भोगासी ॥३॥

आलिंगन कंठाकंठीं । पडे मिठी सर्वांगें ॥१॥
न घडे मार्गे परतें मन । नारायण संभोगी ॥ध्रु॥
वचनासी वचन मिळे । रिघती डोळे डोळियांत ॥२॥
तुका ह्मणे अंतर्ध्यानीं । जीव जीवनीं विराल्या ॥३॥

कोणी सुना कोणी लेंकी । कोणी एकी सतंता ॥१॥
अवधियांची जगनिंद । जाली धिंद सारखी ॥ध्रु॥
अवध्या अवध्या चोरा । विना वरा मायबापा ॥२॥
तुका ह्मणे करा सेवा । आलें जीवावर तरी ॥३॥

येथील जें एक घडी । तये जोडी पार नाहीं ॥१॥
ती त्यांचा सासुरवास । केंचा रस हा तेथें ॥ध्रु॥
अवघे दिवस गेले कामा । हीं जन्मा खंडण ॥२॥
तुका ह्मणे रतल्या जनीं । सोडा झणी कान्होबा ॥३॥ ॥८॥

चिंता नाहीं गांवीं विष्णुदासांचिये । घोष जयजयकार सदा ॥१॥
नारायण घरीं सांठविलें धन । अवघे चि वाण तया पोटीं ॥ध्रु॥
सवंग सकळां पुरे धणीवरी । सेवावया नारी नर बाळा ॥२॥
तुका ह्मणे येणें आनंदी आनंदु । गोविंदें गोविंदु पिकविला ॥३॥

करिती तया वेवसाव आहे । येथें व्हा रे साहे एकां एक ॥१॥
गातां आइकतां समान चि घडे । लाभें लाभ जोडे विशेषता ॥ध्रु॥
प्रेमाचें भरतें भातें घ्यावें अंगीं । नटे टाळी रंगीं शूरत्वेसी ॥२॥
तुका ह्मणे बहुजन्मांचे खंडण । होइल हा सीण निवारोनि ॥३॥ ॥२॥

नाहीं घाटावें लागत । एका सितें कळें भात ॥१॥
क्षीर निवडितें पाणी । चोंची हंसाचिये आणी ॥ध्रु.॥
आंगडें फाडुनि घोंगडें करी । अवकळा तये परी ॥२॥
तुका ह्मणे कण । भुसीं निवडे कैचा सीण ॥३॥

स्वामीचें अभंगीचें नांव काढून सालोमालो आपलें नांव घालीत त्यावर अभंग ॥ ॥

सालोमालो हरिचे दास । ह्मणउन केला अवघा नास ॥१॥
अवघें बचमंगळ केलें । ह्मणती एकांचें आपुले ॥ध्रु.॥
मोडूनि संतांचीं वचनें । करिती आपणां भूषणें ॥२॥
तुका ह्मणे कवी । जगामधीं रुढ दावी ॥३॥

जायाचे अळंकार । बुडवूनि होती चोर ॥१॥
त्यांसी ताडणाची पूजा । योग घडे बऱ्या वोजा ॥ध्रु.॥
अभिलाषाच्या सुखें । अंतीं होती काळीं मुखें ॥२॥
तुका ह्मणे चोरा । होय भूषण मातेरा ॥३॥

कालवूनि विष । केला अमृताचा नास ॥१॥
ऐशा अभाग्याच्या बुद्धि । सत्य लोपी नाही शुद्धि ॥ध्रु.॥
नाक कापुनि लावी सोनें । कोण अळंकार तेणें ॥२॥
तुका ह्मणे बावी । मोडूनि मदार बांधावी ॥३॥

कण भुसाच्या आधारें । परि तें निवडितां बरें ॥
काय घोंगालि पाधाणी । ताकामध्यें घाटी लोणी ॥ध्रु.॥
सुइणीपुढें चेंटा । काय लपविसी चाटा ॥२॥
तुका ह्मणे ज्ञान । दिमाकाची भनभन ॥३॥

विकल तेथें विका । माती नांव ठेवूनि बुका ॥१॥
हा तो निवाडयाचा ठाव । खऱ्या खोटया निवडी भाव ॥ध्रु.॥
गन्हवारे हा विधि । पोट वाढविलें चिंधीं ॥२॥
लावूं जाणे विल्हे । तुका साच आणिक कल्हे ॥३॥

विषयीं अद्वये । त्यासी आह्मां सिवो नये ॥१॥

देव तेथुनि निराळा । असे निष्काम वेगळा ॥ध्रु.॥
वासनेची बुंधी । तेथें कैची ब्रह्मस्थिति ॥२॥
तुका ह्याने असतां देहीं । तेथें नाही जेमेतीं ॥३॥

नमितों या देवा । माझी एके ठायीं सेवा ॥१॥
गुणअवगुण निवाडा । ह्रैस ह्रैस रेडा रेडा ॥ध्रु.॥
जनीं जनार्दन । साक्ष त्यासी लोटांगण ॥२॥
तुका ह्याने खडे । निवडू दळणीं घडघडे ॥३॥ ॥८॥

जीव जीती जीवना संगें । मत्स्या मरण त्या वियोगें ॥१॥
जया चित्तीं जैसा भाव । तयां जवळि तैसा देव ॥ध्रु.॥
सकळां पाडीये भानु । परि त्या कमळाचें जीवनु ॥२॥
तुका ह्याने माता । वाहे तान्हे याची चिंता ॥३॥

मुंगीचिया घरा कोण जाय मूळ । देखोनियां गूळ धांव घाली ॥१॥
याचकाविण काय खोळंबला दाता । तोचि धांवे हिता आपुलिया ॥ध्रु.॥
उदक अन्न काये ह्याने मज खा ये । भुकेला तो जाये चोजवीत ॥२॥
व्याधी पिडिला धांवे वैद्याचिया घरा । दुःखाच्या परिहारा आपुलिया ॥३॥
तुका ह्याने जया आपुलें स्वहित । करणें तो चि प्रीत धरी कथे ॥४॥

जन्मांतरिंचा परिट न्हावी । जात ठेवी त्यानें तें ॥१॥
वाखर जैसा चरचरी । तोंड करी संव दणी ॥ध्रु.॥
पूर्व जन्म शिखासूत्र । मळ मूत्र अंतरीं ॥२॥
तुका ह्याने करिती निंदा । धुवटधंदा पुढिलांचा ॥३॥

नाम दुसी त्याचें नको दरषण । विष तें वचन वाटे मज ॥२॥
अमंगळ वाणी नाइकवे कार्नी । निंदेची पोहोणी उठे तेथें ॥ध्रु.॥
काय लभ्य त्याचिये वचनीं । कोणत्या पुराणीं दिली ग्वाही ॥२॥
काय आड लावूं त्याचिया तोंडासी । आतां या जिभेसी काय करूं ॥३॥
तुका ह्याने संत न मनिती त्यांस । घेऊं पाहे ग्रास यमदूत ॥४॥

येऊनि नरदेहा झांकितील डोळे । बळें चि अंधळे होती लोक ॥१॥

उजडासरसी न चलती वाट । पुढील बोभाट जाणोनियां ॥ध्रु.॥
बहु फेरे आले सोसोनि वोळसा । पुढें नाहीं ऐसा लाभ मग ॥२॥
तुका ह्याणे जाऊं सादावीत वाट । भेटे तरी भेटो कोणी तरी ॥३॥

नव्हे जोखाई जोखाई । मायराणी मेसाबाई ॥१॥
बळिया माझा पंढरिराव । जो या देवांचा ही देव ॥ध्रु.॥
रंडी चंडी शक्ति । मद्यमांस भक्षिती ॥२॥
बहिरव खंडेराव । रोटीसुटीसाठीं देव ॥३॥
गणोबा विक्राळ । लाडुमोदकांचा काळ ॥४॥
मुंज्या ह्यैसासुरें । हें तों कोण लेखी पोरें ॥५॥
वेताळें फेताळें । जळो त्यांचें तोंड काळें ॥६॥
तुका ह्याणे चित्तीं । धरा रखुमाईचा पती ॥७॥

पडतां जड भारी । दासीं आठवावा हरी ॥१॥
मग तो होऊं नेदी सीण । आड घाली सुदर्शन ॥ध्रु.॥
नामाच्या चिंतनें । बारा वाटा पळती विघ्नें ॥२॥
तुका ह्याणे प्राण । करा देवासी अर्पण ॥३॥

मायें मोकलिलें कोठें जावें बळें । आपुलिया बळें न वंचे तें ॥१॥
रुसोनियां पळे सांडुनियां ताट । मार्गे पाहे वाट यावें ऐसीं ॥ध्रु.॥
भांडवल आह्मां आळी करावी हे । आपणें माये धांवसील ॥२॥
तुका ह्याणे आळी करुनियां निकी । देसील भातुकीं बुझाऊनि ॥३॥

नागर गोडें बाळरूप । तें स्वरूप काळीचें ॥१॥
गाईगोपाळांच्या संगें । आलें लागें पुंडलीका ॥ध्रु.॥
तें हें ध्यान दिगांबर । कटीं कर मिरवती ॥२॥
नेणपणे उगें चि उभें । भक्तिलोभें राहिलें ॥३॥
नेणे वरदळाचा मान । विटे चरण सम उभें ॥४॥
सहज कटावरी हात । दहींभात शिदोरी ॥५॥
मोहरी पांवा गांजिवा पाठीं । धरिली काठी ज्या काळें ॥६॥
रम्य स्थळ चंद्रभागा । पांडुरंगा क्रीडेसी ॥७॥
भीमा दक्षणमुख वाहे । दृष्टी पाहे समोर ॥८॥
तारावेसे मूढ लोक । दिली भाक पुंडलिका ॥९॥
तुका ह्याणे वैकुंठवासी । भक्तांपासीं राहिला ॥१०॥

विठ्ठलनामाचा नाही ज्या विश्वास । तो वसे उदास नरकामध्ये ॥१॥
तयासी बोलतां होईल विटाळ । नेव जाये तो जळस्नान करितां ॥ध्रु.॥
विठ्ठलनामाची नाही ज्या आवडी । त्याची काळ घडी लेखिताहे ॥२॥
तुका ह्याने मज विठोबाची आण । जरी प्रतिवचन करिन त्यासी ॥३॥

तया घडले सकळ नेम । मुखीं विठोबाचें नाम ॥१॥
कांहीं न लगे सिणावें । आणिक वेगळाल्या भावें । वाचे उच्चारारवें । रामकृष्णगोविंदा ॥ध्रु.॥
फळ पावाल अवलिळा । भोग वैकुंठ सोहळा ॥२॥
तुका ह्याने त्याच्या नांवें । तो चि होइजेल स्वभावें ॥३॥

पुराणप्रसिध्द सीमा । नामतारकमहिमा ॥१॥
मार्गे जाळी महा दोष । पुढें नाही गर्भवास ॥ध्रु.॥
जें निंदिलें शास्त्रें । वंद्य जालें नाममात्रें ॥२॥
तुका ह्याने ऐसा । त्रिभुवनीं नामठसा ॥३॥

नाम घेतां न लगे मोल । नाममंत्र नाही खोल ॥१॥
दों अक्षरांचें काम । उच्चारारवें राम राम ॥ध्रु.॥
नाहीं वर्णाधमयाती । नामीं अवघीं चि सरतीं ॥२॥
तुका ह्याने नाम । चैतन्य निजधाम ॥३॥

नाम घेतां वांयां गेलां । ऐसा कोणें आईकिला ॥१॥
सांगा विनवितों तुझांसी । संत महंत सिध्द ऋषी ॥ध्रु.॥
नामें तरला नाही कोण । ऐसा द्यावा निवडून ॥२॥
सलगीच्या उत्तरा । तुका ह्याने क्षमा करा ॥३॥

फुकाचें तें लुटा सार । व्हा रे अमर सदैव ॥१॥
नाहीं गर्भवास पुढती । डोंगर जळती दोषांचे ॥ध्रु.॥
उदंड भावें उदंड घ्यावें । नाम गावें आवडी ॥२॥
तुका ह्याने घरिच्या घरीं । देशा उरीं न सीणीजे ॥३॥ ॥॥

प्रीति नाही राया वर्जिली ते कांता । परी तिची सत्ता जगावरी ॥१॥

तैसे दंभी जालों तरी तुझे भक्त । वास यमदूत न पाहाती ॥ध्रु॥
राजयाचा पुत्र अपराधी देखा । तो काय आणिकां दंडवेल ॥२॥
बाहातरी खोडी परी देवमण कंठी । तैसो जगजेठी ह्यणे तुका ॥३॥

करावा उध्दार किंवा घ्यावी हारी । एका बोला स्थिरी राहें देवा ॥१॥
निरसनं माझा होईल संदेह । अवघें चि आहे मूळ पार्यी ॥ध्रु॥
राहिलों चिकटूण कांहीं चि न कळे । कोणा नेणों काळे उदय भाग्य ॥२॥
तुका ह्यणे बहु उद्वेगला जीव । भाकीतसें कीव देवराया ॥३॥ ॥१॥

आलिया भोगासी असावें सादर । देवावरी भार घालूनियां ॥१॥
मग तो कृपासिंधु निवारी सांकडें । येर तें बापुडें काय रंके ॥ध्रु॥
भयाचिये पोटीं दुःखाचिया रासी । शरण देवासी जातां भले ॥२॥
तुका ह्यणे नव्हे काय त्या करितां । चिंतावा तो आतां विश्वंभर ॥३॥

भोग तो न घडे संचितावांचूनि । करावें तें मनीं समाधान ॥१॥
ह्यणऊनी मनीं मानूं नये खेदु । ह्यणावा गोविंद वेळोवेळां ॥ध्रु॥
आणिकां रुसावें न लगे बहुतां । आपुल्या संचितावांचूनियां ॥२॥
तुका ह्यणे भार घातलिया वरी । होईल कैवारी नारायण ॥३॥

निर्वैर व्हावें सर्वभूतांसर्वे । साधन बरवें हें चि एक ॥१॥
तरी च अंगीकार करिल नारायण । बडबड तो सीण येणेंविण ॥ध्रु॥
सोइरें पिशुन समान चि घटे । चित्त पर ओढे उपकारी ॥२॥
तुका ह्यणे चित्त जालिया निर्मळ । तरि च सकळ केलें होय ॥३॥

दिली चाले वाचा । क्षय मागिल्या तपाचा ॥१॥
रिध्दि सिध्दि येती घरा । त्याचा करिती पसारा ॥ध्रु॥
मानदंभांसाठीं। पडे देवासर्वे तुटी ॥२॥
तुका ह्यणे मेवा । कैचा वेठीच्या नदवां ॥३॥

तापल्यावांचून नव्हे अळंकार । पिटूनियां सार उरलें तें ॥१॥
मग कदाकाळीं नव्हे शुध्द जाति । नासें शत्रु होती मित्र ते चि ॥ध्रु॥
कळिवर बरें भोगूं द्यावें भोगा । फांसिलें तें रोगा हातीं सुटे ॥२॥

तुका ह्यणे मन करावें पाठेळ । साहावे चि जाळ सिजेवरि ॥३॥

पाठेळ करितां न साहावे वारा । साहेलिया ढोरा गोणी चाले ॥१॥
आपणां आपण हे चि कसवटी । हर्षमर्ष पोटीं विरों द्यावें ॥ध्रु॥
नवनीत तोंवरी कडकडी लोणी । निश्चळ होऊनी राहे मग ॥२॥
तुका ह्यणे जरी जग टाकी घाया । त्याच्या पडे पायां जन मग ॥३॥

कावळियासी नाहीं दया उपकार । काळिमा अंतर विटाळसें ॥१॥
तैसें कुधनाचें जिणें अमंगळ । घाणेरी वोंगळ वदे वाणी ॥ध्रु॥
कडु भोंपळ्याचा उपचारें पाक । सेविल्या तिडीक कपाळासी ॥२॥
तुका ह्यणे विष सांडूं नेणे साप । आदरें तें पाप त्याचे ठायीं ॥३॥

लाभ खरा नये तुटी । नाहीं आडखळा भेटी ॥१॥
जाय अवधिया देशा । येथें संचलाची तैसा ॥ध्रु॥
मग न लगे पारखी । अवघीं सकट सारखीं । तुका ह्यणे वोळे । रूपें भुलविले डोळे ॥३॥

. नको आतां पुसों कांहीं । लवलाहीं उसंती ॥१॥
जाय वेगीं पंढरपुरा । तो सोयरा दीनांचा ॥ध्रु॥
वचनाचा न करीं गोवा । रिघें देवासीं शरण ॥२॥
तुका ह्यणे कृपावंता । बहु चिंता दीनाची ॥३॥

बुद्धिहीनां जडजीवां । नको देवा उपेक्षूं ॥१॥
परिसावी हे विज्ञापना । आह्मां दीनां दासांची ॥ध्रु॥
चिंतूनियां आले पाय । त्यांसी काय वंचन ॥२॥
तुका ह्यणे पुरुषोत्तमा । करीं क्षमा अपराध ॥३॥

ह्यणऊनि काकुळती । येतों पुढतों पुढती । तुह्यां असे हातीं । कमळापती भांडार ॥१॥
फेडूं आलेती दरिद्र । तरी न लगे उशीर । पुरे अभयंकर । ठाया ठाव रंकाशी ॥ध्रु॥
कोठें न घली धांव । याजसाठीं तजिली हांव । घेऊं नेदी वाव । मना केला विरोध ॥२॥
कारणांच्या गुणें । वेळ काळ तोही नेणें । तुमच्या कीर्तनें । तुका तुह्यां जागवी ॥३॥

बहु नावें ठेविलीं स्तुतीचे आवडी । बहुत या गोडी आली रसा ॥१॥

बहु सोसें सेवन केलें बहुवस । बहु आला दिस गोमटयाचा ॥ध्रु.॥
बहुतां पुरला बहुतां उरला । बहुतांचा केला बहु नट ॥२॥
बहु तुका जाला निकट वृत्ती । बहु काकुलती येऊनियां ॥३॥

येहलोकीं आह्यां वस्तीचें पेणें । उदासीन तेणें देहभावीं ॥१॥
कार्यापुरतें कारण मारगीं । उलंघूनि वेगीं जावें स्थळा ॥ध्रु.॥
सोंगसंपादणी चालवितों वेव्हार । अत्यंतिक आदर नाही गोवा ॥२॥
तुका ह्याने वेंच लाविला संचिता । होइल घेतां लोभ कोणां ॥३॥

रोजकीर्दी जमा धरुनी सकळ । खताविला काळ वरावरी ॥१॥
नाहीं होत झाडयापाडयाचें लिगाड । हुजराती ते गोड सेवा रूजू ॥ध्रु.॥
चोरासाठीं रदबदल आटा हाश । जळो जिणे दाश बहुताचें ॥२॥
सावधान तुका निर्भर मानसीं । सालझाडयापाशी गुंपों नेणे ॥३॥

त्रिविधकर्माचे वेगळाले भाव । निवडूनि ठाव दाखविला ॥१॥
आलियाचा झाडा राहिल्याचा ठाव । सुख गौरव संतां अंगीं ॥ध्रु.॥
हिशेबें आलें तें सकळांसी प्रमाण । तेथें नाही आन चालों येत ॥२॥
तुका ह्याने नाही पापपुण्य खतीं । झाडयाची हुजती हातां आली ॥३॥

साकरेचें नाम घेतां कळे गोडी । तैसी आह्यां जोडी वैष्णवांची ॥१॥
मोक्ष गांठी असे ठेविला बांधोनी । सोस तो भजनीं आवडीचा ॥ध्रु.॥
भोजनाची चिंता माय वाहे बाळा । आह्यांसि तरी खेळावरि चित्त ॥२॥
तुका ह्याने आह्मी देहउपकारें । गाऊं निरंतर नाचों लागों ॥३॥

सुखें घेऊं जन्मांतरें । एक बरें इहलोकीं ॥१॥
पंढरीचे वारकरी । होतां थोरी जोडी हे ॥ध्रु.॥
हरिदासांचा समागम । अंगीं प्रेम विसांवे ॥२॥
तुका ह्याने हें चि मन । इच्छादान मागतसे ॥३॥

करूं जातां सन्निधान । क्षणि जन पालटे ॥१॥
आतां गोमटे ते पाय । तुझे माय विठ्ठले ॥ध्रु.॥

हैं तों आलें अनुभवा । पाहावें जीवावरुनि ॥२॥
तुका ह्यणे केला त्याग । सर्वसंग ह्यणुनि ॥३॥

क्षीर मागे तया रायतें वाढी । पाधानी गधडी ऐशा नावें ॥१॥
समयो जाणां समयो जाणां । भलतें नाणां भलतेथें ॥ध्रु॥
अमंगळ वाणी वदवी मंगळी । अशुभ वोंगळी शोभन तें ॥२॥
तुका ह्यणे नेणें समयो ठाया ठाव । राहाडी ते वाव नरकाडी ॥३॥

विंचा पीडी नांगी । ज्याचा दोष त्याचे अंगी ॥१॥
केला पाहिजे विचार । मन मित्र दावेदार ॥ध्रु॥
मधुरा उत्तरी । रांवा खेळे उरावरी ॥२॥
तुका ह्यणे रेडा । सुखें जाती ऐशा पीडा ॥३॥

तीथाअची अपेक्षा स्थळीं वाढे धर्म । जाणावें तें वर्म बहु पुण्य ॥१॥
बहु बरी ऐसी भाविकांची जोडी । काळ नाहीं घडी जात वांयां ॥ध्रु॥
करुनी चिंतन करवावें आणिकां । तो या जाला लोकां नाव जर्गी ॥२॥
तुका ह्यणे ऐसे परउपकारी । त्यांच्या पायांवरी डोई माझी ॥३॥

भयाची तों आह्वां चिंत्तीं । राहो खंती सकेना ॥१॥
समर्पिलों जीवें भावें । काशा भ्यावें कारणें ॥ध्रु॥
करीन तें कवतुकें । अवघें निकें शोभेल ॥२॥
तुका ह्यणे माप भरुं । दिस सारुं कवतुकें ॥३॥

पाचारितां धावे । ऐसी ठायींची हे सवे ॥१॥
बोले करुणा वचनीं । करी कृपा लावी स्तनीं ॥ध्रु॥
जाणे कळवळा । भावसिध्दींचा जिह्वाळा ॥२॥
तुका ह्यणे नाम । मार्गें मार्गें धांवे प्रेम ॥३॥

कां जी माझे जीवीं । आळस ठेविला गोसारीं ॥१॥
येवढा घात आणीक काय । चिंतनासी अंतराय ॥ध्रु॥
देहआत्म वंदी । केला घात कुबुध्दी ॥२॥
तुका ह्यणे मन । कळवळी वाटे सीण ॥३॥

दर्शनाचें आर्त जीवा । बहु देवा राहिलें ॥१॥
आतां जाणसी तें करीं । विश्वंभरीं काय उणें ॥ध्रु.॥
येथें जरी उरे चिंता । कोण दाता याहूनी ॥२॥
तुका ह्याणे जाणवलें । आह्यां भलें एवढेंच ॥३॥

बैसों पाठमोरीं । मना वाटे तैसे करीं ॥१॥
परिं तूं जाणसीं आवडीं । बाळा बहुतांचीं परवडी ॥ध्रु.॥
आपुलाल्या इच्छा । मार्गों जया व्हावें जैशा ॥२॥
तुका ह्याणे आई । नव्हसी उदास विठाई ॥३॥

विश्वंभरा वोळे । बहुत हात कान डोळे ॥१॥
जेथें असे तेथें देखे । मागितलें तें आइके ॥ध्रु.॥
जें जें वाटे गोड । तैसें पुरवितो कोड ॥२॥
तुका ह्याणे भेटी । कांहीं पडों नेदी तुटी ॥३॥

दाटे कंठ लागे डोळियां पाझर । गुणाची अपार वृष्टि वरी ॥१॥
तेणें सुखें छंदें घेईन सोंहळा । होऊनि निराळा पापपुण्यां ॥ध्रु.॥
तुझ्या मोहें पडो मागील विसर । आलापें सुस्वर करिन कंठ ॥२॥
तुका ह्याणे येथें पाहिजे सौरस । तुह्यांविण रस गोड नव्हे ॥३॥

पसरुनि राहिलों बाहो । सोयी अहो तुमचिये ॥१॥
आतां यावें लागवेगें । पांडुरंगे धांवत ॥ध्रु.॥
बैसायाची इच्छा कडे । चाली खडे रुपताती ॥२॥
तुका ह्याणे कृपालुवा । करीन सेवा लागली ॥३॥

आह्मी जालों एकविध । सुद्या सुदें असावें ॥१॥
यावरी तुमचा मोळा । तो गोपाळा अकळ ॥ध्रु.॥
घेतलें तें उसणें द्यावें । कांहीं भावें विशेषें ॥२॥
तुका ह्याणे क्रियानष्ट । तरी कष्ट घेतसां ॥३॥

आह्मी आर्तभूत जिवीं । तुह्मी गोसावी तों उदास ॥१॥

वादावाद समर्थाशीं । काशानशीं करावा ॥ध्रु॥
आह्मी मरों वेरझारीं । स्वामी घरीं बैसले ॥२॥
तुका ह्मणे करितां वाद । कांहीं भेद कळेना ॥३॥

पुसावें तें ठाई आपुल्या आपण । अहंकारा शून्य घालूनियां ॥१॥
येर वाग्जाळ मायेचा अहंकार । वचनाशीं थार अज्ञान तें ॥ध्रु॥
फळ तें चि बीज बीज तें ची फळ । उपनांवें मूळ न पालटे ॥२॥
तुका ह्मणे अवघे गव्हांचे प्रकार । सोनें अलंकार मिथ्या नांव ॥३॥

माझी आतां सत्ता आहे । तुह्मां पायां हे वरती ॥१॥
एकाविण नेणें दुजा । पंढरिराजा सर्वांगीं ॥ध्रु॥
पुरवावी केली आळी । जे जे काळीं मागण तें ॥२॥
तुका ह्मणे सुटसी कैसा । धरुनि दिशा राहिलों ॥३॥

फावलें तुह्मां मार्गे । नवतों लागें पावलों ॥१॥
आलों आतां उभा राहें । जवळी पाहें सन्मुख ॥ध्रु॥
घरीं होती गोवी जाली । कामें बोली न घडे चि ॥२॥
तुका ह्मणे धडफुडा । जालों झाडा देई देवा ॥३॥

आतां नये बोलों अव्हेराची मात । बाळावरि चित्त असों द्यावें ॥१॥
तुज कां सांगणें लागे हा प्रकार । परि हें उत्तर आवडीचें ॥ध्रु॥
न वंचीं वो कांहीं एकही प्रकार । आपणां अंतर नका मज ॥२॥
तुका ह्मणे मोहो राखावा सतंत । नये पाहों अंत पांडुरंगा ॥३॥

करुनि राहों जरी आत्मा चि प्रमाण । निश्चळ नव्हे मन काय करूं ॥१॥
जेवलिया विण काशाचे ढेंकर । शब्दाचे प्रकार शब्द चि ते ॥ध्रु॥
पुरे पुरे आतां तुमचें ब्रह्मज्ञान । आह्मासी चरण न सोडणें ॥२॥
विरोधें विरोध वाढे पुढतोपुढती । वासनेचे हातीं गर्भवास ॥३॥
सांडीमांडीअंगीं वसे पुण्यपाप । बंधन संकल्प या चि नांवें ॥४॥
तुका ह्मणे नाहीं मुक्तता मोकळी । ऐसा कोण बळी निरसी देह ॥५॥

तुमचे स्तुतियोग्य कोटें माझी वाणी । मस्तक चरणीं ठेवीतसें ॥१॥

भक्तिभाग्य तरी नेदीं तुळसीदळ । जोडूनि अंजुळ उभा असें ॥१॥
कैचें भाग्य ऐसें पाविजे संनिध । नेणें पाळूं विध करुणा भाकीं ॥२॥
संतांचे सेवटीं उच्छिष्टाची आस । करुनियां वास पाहातसें ॥३॥
करीं इच्छा मज ह्यणोत आपुलें । एखादिया बोलें निमित्याच्या ॥४॥
तुका ह्यणे शरण आलों हें साधन । करितों चिंतन रात्रदिवस ॥५॥

सर्वविशीं आहीं हे चि जोडी केली । स्वीमीची साधिली चरणसेवा ॥१॥
पाहिलें चि नाहीं मागें परतोनी । जिंकिला तो क्षणीं क्षण काळ ॥२॥
नाहीं पडों दिला विचाराचा गोवा । नाहीं पाठी हेवा येऊं दिला ॥३॥
केला लाग वेगीं अवघी चि तांतडी । भावना ते कुडी दुराविली ॥४॥
कोठें मग ऐसें होतें सावकास । जळो तया आस वेव्हाराची ॥५॥
तुका ह्यणे लाभ घेतला पालवीं । आतां नाहीं गोवी कशाची ही ॥६॥

येणें मुखें तुझे वणाअ गुण नाम । तें चि मज प्रेम देई देवा ॥१॥
डोळे भरुनियां पाहें तुजें मुख । तें चि मज सुख देई देवा ॥२॥
कान भरोनियां ऐकें तुझी कीर्ती । ते मज विश्रांती देई देवा ॥३॥
वाहें रंगीं टाळी नाचेन उदास । हें देई हातांस पायां बळ ॥४॥
तुका ह्यणे माझा सकळ देहभाव । आणीक नको ठाव चिंतूं यासी ॥५॥

तूं माझा मायबाप सकळ वित्त गोत । तूं चि माझें हित करिता देवा ॥१॥
तूं चि माझा देव तूं चि माझा जीव । तूं चि माझा भाव पांडुरंगा ॥२॥
तूं चि माझा आचार तूं चि माझा विचार । तूं चि सर्व भार चालविसी ॥३॥
सर्व भावें मज तूं होसी प्रमाण । ऐसी तुझी आण वाहातुसें ॥४॥
तुका ह्यणे तुज विकला जीवभाव । कळे तो उपाव करीं आतां ॥५॥

वारंवार तुज द्यावया आठव । ऐक तो भाव माझा कैसा ॥१॥
गेले मग नये फिरोन दिवस । पुडिलांची आस गणित नाहीं ॥२॥
गुणां अवगुणांचे पडती आघात । तेणें होय चित्त कासावीस ॥३॥
कांहीं एक तुझा न देखों आधार । ह्यणऊनी धीर नाहीं जीवा ॥४॥
तुका ह्यणे तूं ब्रह्मांडाचा जीव । तरी कां आह्मी कींव भाकीतसों ॥५॥

असोत हे तुझे प्रकार सकळ । काय खळखळ करावी हे ॥१॥

आमुचें स्वहित जाणतसों आह्मी । तुझें वर्म नामीं आहे तुझ्या ॥ध्रु.॥
विचारितां आयुष्य जातें वांयांविण । रोज जन्मा गोवण पडतसे ॥२॥
राहेन मी तुझे पाय आठवूनी । आणीक तें मनीं येऊं नेदीं ॥३॥
तुका ह्याने येथें येसी अनायासें । थोर तुज पिसें कीर्तनाचें ॥४॥

विष्णुदासां भोग । जरी आह्मां पीडी रोग ॥१॥
तरि हें दिसे लाजिरवाणें । काय तुह्यांसी सांगणें ॥ध्रु.॥
आह्मां काळें खावें । बोलिलें तें वांयां जावें ॥२॥
तुका ह्याने दास । आह्मी भोगूं गर्भवास ॥३॥

भावें गावें गीत । शुध्द करूनियां चित्त ॥१॥
तुज व्हावा आहे देव । तरि हा सुलभ उपाव ॥ध्रु.॥
आणिकांचे कार्णी । गुण दोष मना नार्णी ॥२॥
मस्तक ठेंगणा । करी संतांच्या चरणा ॥३॥
वेचीं तें वचन । जेणें राहे समाधान ॥४॥
तुका ह्याने फार । थोडा तरी पर उपकार ॥५॥

वचन तें नाहीं तोडीत शरीरा । भेदत अंतरा वज्रा- ऐसें ॥१॥
कांहीं न सहावें काशा करणें । संदेह निधान देह बळी ॥ध्रु.॥
नाहीं शब्द मुखीं लागत तिखट । नाहीं जड होत पोट तेणें ॥२॥
तुका ह्याने जरी गिळे अहंकार । तरी वसे घर नारायण ॥३॥

नव्हो आतां जीवीं कपटवसती । मग काकुळती कोणा यावें ॥१॥
सत्याचिये मापें गांठीं नये नाड । आदि अंत गोड नारायण ॥ध्रु.॥
चोखटिया नाहीं विटाळाचा आघात । साच ते साचांत सांचा पडे ॥२॥
विचारिली वाट उसंत सीतळ । बुध्दीपुढें बळ तृणतुल्य ॥३॥
आहाराच्या घासें पचोनियां जिरे । वासना ही उरे उर्वरीत ॥४॥
तुका ह्याने ताळा घालावा वचनीं । तूं माझी जननी पांडुरंगे ॥५॥

नव्हती हीं माझीं जायाचीं भूषणें । असे नारायणें उचित केलें ॥१॥
शब्दाच्या वोवोनी रत्नाचिया माळा । मुळींच जिह्वाळा झरवणी ॥ध्रु.॥
अर्थांतरीं असे अनुभवसेवन । परिपाकीं मन साक्ष येथें ॥२॥

तुका ह्यणे मज सरतें परतें । हें नाहीं अनंतें उरों दिलें ॥३॥

सहज लीळा मी साक्षी याचा । नये वंचूं वाचा ऐसें जालें ॥१॥
उपक्रमें वदे निशब्दाची वाणी । जे कोठें बंधनीं गुंपों नेणें ॥ध्रु॥
तम नासी परि वेव्हारा वेगळा । रविप्रभाकळा वर्ते जन ॥२॥
तुका ह्यणे येथें गेला अतिशय । आतां पुन्हा नये तोंड दावूं ॥३॥

बोलाल या आतां आपुल्यापुरतें । मज या अनंतें गोवियेलें ॥१॥
झाडिला न सोडी हार्तीचा पालव । वेधी वेधें जीव वेधियेला ॥ध्रु॥
तुमचे ते शब्द कोरडिया गोष्टी । मज सर्वें मिठी अंगसंगें ॥२॥
तुका ह्यणे तुझां होईल हे परी । अनुभव वरी येईल मग ॥३॥

जैशा तुझी दुरी आहां । तैशा राहा अंतरें ॥१॥
नका येऊं देऊं आळ । अंगीं गोपाळ जडलासे ॥ध्रु॥
अवघा हा चि राखा काळ । विक्राळ चि भोंवता ॥२॥
तुका ह्यणे मज ऐशा । होतां पिशा जगनिंद्य ॥३॥

सतीचें तें घेतां वाण । बहु कठीण परिणामीं ॥१॥
जिवासाठीं गौरव वाढे । आहाच जोडे तें नव्हे ॥ध्रु॥
जरि होय उघडी दृष्टि । तरि गोष्टी युध्दाच्या ॥२॥
तुका ह्यणे अंगा येतां । तरी सत्ता धैर्याची ॥३॥

आडवा तो उभा । असे दाटोनियां प्रभा ॥१॥
देव नाहीं एकविध । एक भाव असे शुध्द ॥ध्रु॥
भेदाभेद आटी । नाहीं फार कोठें तुटी ॥२॥
तुका ह्यणे गोवा । उगवा वेव्हाराचा हेवा ॥३॥

एका बोटाची निशाणी । परीपाख नाहीं मनीं ॥१॥
तरि तें संपादिलें सोंग । कारणावांचूनियां वेंग ॥ध्रु॥
वैष्णवांचा धर्म । जग विष्णु नेणे वर्म ॥२॥
अतिशयें पाप । तुका सत्य करी माप ॥३॥

सत्यत्वेशीं घेणें भक्तीचा अनुभव । स्वामीचा गौरव इच्छीतसें ॥१॥
मग तें अवीट न भंगे साचारें । पावलें विस्तारें फिरों नेणे ॥ध्रु॥
वाणी वदे त्याचा कोणांसी विश्वास । अभयें करें दास सत्य तई ॥२॥
तुका ह्याने आधीं न करीं तांतडी । पार्यीं जाली जोडी तेणें शुध्द ॥३॥

सर्वात्मकपण । माझें हिरोनि नेतो कोण ॥१॥
मनीं भक्तीची आवडी । हेवा व्हावी ऐशी जोडी ॥ध्रु॥
घेईन जन्मांतरे । हें चि करावया खरें ॥२॥
तुका ह्याने देवा । ऋणी करुनि ठेवूं सेवा ॥३॥

आणितां त्या गती । हंस काउळे न होती ॥१॥
सांडा सांडा रे मठारे । येथें गांठीसर्वें धुरें ॥ध्रु॥
नार्केविण मोती । उभ्या बाजारें फजिती ॥२॥
हुकुमदाज तुका । येथें कोणी कां पुढों नका ॥३॥

ढेंकणासी बाज गड । उतरचढ केवढी ॥१॥
होता तैसा कळों भाव । आला वाव अंतरीचा ॥ध्रु॥
बोरामध्ये वसे अळी । अठोळीच भोंवती ॥२॥
पोटासाठीं वेंची चणे । राजा ह्याने तोंडें मी ॥३॥
बेडकानें चिखल खावा । काय ठावा सागर ॥४॥
तुका ह्याने ऐसें आहे । काय पाहे त्यांत तें ॥५॥

धांव धांव गरुडध्वजा । आह्मां अनाथांच्या काजा ॥१॥
बहु जालों कासावीस । ह्याणोनि पाहें तुझी वास ॥ध्रु॥
पाहें पाहें त्या मारगें । कोणी येतें माझ्या लागें ॥२॥
असोनियां ऐसा । तुज सारिखा कोंवसा ॥३॥
न लवावा उशीर । नेणों कां हा केला धीर ॥४॥
तुका ह्याने चाली । नको चालूं धांव घालीं ॥५॥

पांडुरंगे पांडुरंगे । माझे गंगे माउलिये ॥१॥
पान्हां घाली प्रेमधारा । पूर क्षीरा लोटों दे ॥ध्रु॥
अंगें अंग मेळउनी । करीं धणी फेडाय ॥२॥

तुका ह्यणे घेइन उडया । सांडिन कुडया भावना॥३॥

गजइंद्र पशु आसैं मोकलिला । तो तुज स्मरला पांडुरंगा ॥१॥
त्यासाठीं गरुड सांडुनि धांवसी । माया झळंबेसी दिनानाथा ॥ध्रु॥
धेनु वत्सावरी झेंप घाली जैसी । तैसें गजेंद्रासी सोडविलें ॥२॥
तुका ह्यणे ब्रीद बांधलें यासाठीं । भक्तांसी संकटीं रक्षावया ॥३॥

चारी वेद जयासाठीं । त्याचें नाम धरा कंठीं ॥१॥
न करीं आणीक साधनें । कष्टसी कां वांयांविण ॥ध्रु॥
अठरा पुराणांचे पोटीं । नामाविण नाहीं गोठी ॥२॥
गीता जेणें उपदेशिली । ते ही विटेवरी माउली ॥३॥
तुका ह्यणे सार धरीं । वाचे हरिनाम उच्चारिं ॥४॥

पाहातां ठायाठाव । जातो अंतरोनि देव ॥१॥
नये वाटों गुणदोषीं । मना जतन येविशीं ॥ध्रु॥
त्रिविधदेह परिचारा । जनीं जनार्दन खरा ॥२॥
तुका ह्यणे धीरें- । विण कैसें होतें बरें॥३॥

नामसंकीर्तन साधन पै सोपें । जळतील पापें जन्मांतरें॥१॥
न लगे सायास जावें वनांतरा । सुखें येतो घरा नारायण ॥ध्रु॥
ठायींच बैसोनि करा एकचित्त । आवडी अनंत आळवावा ॥२॥
रामकृष्णहरिविठ्ठलकेशवा । मंत्र हा जपावा सर्वकाळ॥३॥
याहूनि आणीक नाहीं पै साधन । वाहातसें आण विठोबाची ॥४॥
तुका ह्यणे सोपें आहे सर्वाहूनि । शाहाणा तो धणी घेतो येथें ॥५॥

भाविकांचें काज अंगें देव करी । काढी धर्माघरीं उच्छिष्ट तें ॥१॥
उच्छिष्ट तीं फळें खाय भिल्लटीचीं । आवडी तयांची मोठी देवा ॥ध्रु॥
काय देवा घरीं न मिळेची अन्न । मागे भाजीपान द्रौपदीसी ॥२॥
अर्जुनार्ची घोडीं धुतलीं अनंतें । संकटें बहुतें निवारिलीं ॥३॥
तुका ह्यणे ऐसीं आवडती लडिवाळें । जाणीवेचें काळें तोंड देवा ॥४॥

सांवळें रूपडें चोरटें चित्ताचें । उभें पंढरीचे विटेवरी॥१॥

डोळियांची धणी पाहातां न पुरे । तया लागीं झुरे मन माझे ॥ध्रु.॥
आन गोड कांहीं न लगे संसारीं । राहिले अंतरीं पाय तुझे ॥२॥
प्राण रिघों पाहे कुडी हे सांडुनी । श्रीमुख नयनीं न देखतां ॥३॥
चित्त मोहियेलें नंदाच्या नंदनें । तुका ह्मणे येणें गरुडध्वजे ॥४॥

ऐका ऐका भाविकजन । कोण कोण व्हाल ते ॥१॥
ताकिकांचा टाका संग । पांडुरंग स्मरा हो ॥ध्रु.॥
नका शोधूं मतांतरे । नुमगे खरें बुडाल ॥२॥
कलिमध्ये दास तुका । जातो लोकां सांगत ॥३॥

आपुलिया आंगें तोडी मायाजाळ । ऐसें नाहीं बळ कोणापार्शी ॥१॥
रांडापोरें त्याग करी कुटुंबाचा । नावरे हे वाचा आणि मन ॥ध्रु.॥
हर्षमर्ष जों हे नाहीं जों जिराले । तोंवरि हे केले चार त्यांनीं ॥२॥
मुक्त जालों ऐसें बोलों जाये मुखें । तुका ह्मणे दुःखें बांधला तो ॥३॥

आलिया अतीता ह्मणतसां पुढारें । आपुलें रोकडें सत्त्व जाय ॥१॥
काय त्याचा भार घेऊनि मस्तकीं । हीनकर्मी लोकीं ह्मणावया ॥ध्रु.॥
दारीं हाका कैसें करवतें भोजन । रुची तरि अन्न कैसें देतें ॥२॥
तुका ह्मणे ध्वज उभारिला कर । ते शक्ति उदार काय जाली ॥३॥

जेथें लक्ष्मीचा वास । गंगा आली पापा नास ॥१॥
तें म्यां हृदयीं धरिलें । तापें हरण पाउलें ॥ध्रु.॥
सेवा केली संतजनीं । सुखें राहिले लपोनि ॥२॥
तुका ह्मणे वांकी । भाट जाली तिहीं लोकीं ॥३॥

रूपीं जडले लोचन । पायीं स्थिरावलें मन ॥१॥
देहभाव हरपला । तुज पाहातां विठ्ठला ॥ध्रु.॥
कळों नये सुखदुःख । तान हरपली भूक ॥२॥
तुका ह्मणे नव्हे परती । तुझ्या दर्शनें मागुती ॥३॥

जाणतें लेकरूं । माता लागे दूर धरूं ॥१॥
तैसें न करीं कृपावंते । पांडुरंगे माझे माते ॥ध्रु.॥

नाहीं मुक्ताफळा । भेटी मागुती त्या जळा ॥२॥
तुका ह्याने लोणी । ताक सांडी निवडूनि ॥३॥

तुजविण कोणां । शरण जाऊं नारायणा ॥१॥
ऐसा न देखें मी कोणी । तुजा तिहीं त्रिभुवर्नी ॥ध्रु.॥
पाहिलीं पुराणें । धांडोळिलीं दुरुषणें ॥२॥
तुका ह्याने ठार्यीं । जडून ठेलों तुझ्या पार्यीं ॥३॥

ऐसें भाग्य कई लाहाता होईन । अवघें देखें जन ब्रह्मरूप ॥१॥
मग त्या सुखा अंत नाही पार । आनंदें सागर हेलावती ॥ध्रु.॥
शांति क्षमा दया मूर्तिमंत अंगीं । परावृत्त संगीं कामादिकां ॥२॥
विवेकासहित वैराग्याचें बळ । धग्धगितोज्वाळ अग्नि जैसा ॥३॥
भक्ति नवविधा भावशुध्द बरी । अळंकारावरी मुगुटमणि ॥४॥
तुका ह्याने माझी पुरवी वासना । कोण नारायणा तुजविण ॥५॥

कासया करावे तपाचे डोंगर । आणीक अपार दुःखरासी ॥१॥
कासया फिरावे अनेक ते देश । दावितील आस पुढें लाभ ॥ध्रु.॥
कासया पुजावीं अनेक दैवतें । पोटभरे तेथें लाभ नाही ॥२॥
कासया करावे मुक्तीचे सायास । मिळे पंढरीस फुका सार्ती ॥३॥
तुका ह्याने करीं कीर्तन पसारा । लाभ येईल घरा पाहिजे तो ॥४॥

वैष्णवमुनिविप्रांचा सन्मान । करावा आपण घेऊं नये ॥१॥
प्रभु जाला तरी संसाराचा दास । विहित त्यासी यांची सेवा ॥२॥
तुका ह्याने हे आशीर्वादें बळी । जाईल तो छळी नरकायासीं ॥३॥

देव वसे चित्तीं । त्याची घडावी संगती ॥१॥
ऐसें आवडतें मना । देवा पुरवावी वासना ॥ध्रु.॥
हरिजनासी भेटी । नहो अंगसंगें तुटी ॥२॥
तुका ह्याने जिणें । भलें संतसंघष्टणें ॥३॥

भाग सीण गेला । माझा सकळ विडुला ॥१॥
तुझा ह्याणवितों दास । केली उच्छिष्टाची आस ॥ध्रु.॥

राहिली तळमळ । तई पासोनी सकळ ॥२॥
तुका ह्याणे धालें । पोट ऐसें कळों आलें॥३॥

रायाचें सेवक । सेवटीचें पीडी रंक ॥१॥
हा तों हिणाव कवणा । कां हो नेणां नारायणा ॥ध्रु.॥
परिसंसी भेटी । नव्हे लोहोपणा तुटी ॥२॥
तुझें नाम कंठीं । तुक्या काळासवें भेटी॥३॥

सुखरूप ऐसें कोण दुजें सांगा । माझ्या पांडुरंगा सारिकें तें ॥१॥
न लगे हिंडणें मुंडणें ते कांहीं । साधनाची नाहीं आटाआटी ॥ध्रु.॥
चंद्रभागे स्नान विध तो हरिकथा । समाधान चित्ता सर्वकाळ ॥२॥
तुका ह्याणे काला वैकुंठीं दुर्लभ । विशेष तो लाभ संतसंग ॥३॥

नसतां अधिकार उपदेशासी बळत्कार । तरि ते केले हो चार माकडा आणि गारुडी ॥१॥
धन धान्य राज्य बोल वृथा रंजवणें फोल । नाहीं तेथें ओल बीज वेची मूर्ख तो ॥ध्रु.॥
नये बांधों गांठी पदरा आण ऐसी तुटी । असोन कसोटी शिष्टाचारअनुभव॥२॥
उपदेसी तुका मेघ वृष्टीनें आइका । संकल्पासी धोका सहज तें उत्तम ॥३॥

घालुनियां मापीं । देवभक्त बैसले जपीं ॥१॥
तैसी होते सांडउलंडी । निजनिजांची मुडी ॥ध्रु.॥
अमुपीं उखतें । आपण वोस आपण यातें ॥२॥
देव आतां जाला । उगवे संकोच वहिला॥३॥
अखंड नेलें वेठी । भार सत्याविण गांठी ॥४॥
आडकिला झोंपा । रिता कळिवरचा खोंपा ॥५॥
गोदातीरीं आड । करिते करविते द्वाड॥६॥
तुका ह्याणे बळें । उपदेशाचें तोंड काळें ॥७॥

उंबरांतील कीटका । हें चि ब्रह्मांड ऐसें लेखा ॥१॥
ऐसीं उंबरें किती झाडीं । ऐशीं झाडें किती नवखडीं ॥ध्रु.॥
हें चि ब्रह्मांड आह्मांसी । ऐसीं अगणित अंडें कैसीं ॥२॥
विराटाचे अंगी तैसे । मोजूं जातां अगणित केंश ॥३॥
ऐशा विराटाच्या कोटी । सांटवल्या ज्याच्या पोटी ॥४॥

तो हा नंदाचा बाळमुकुंद । तान्हा ह्यणवी परमानंद ॥५॥
ऐशी अगम्य ईश्वरी लीळा । ब्रह्मानंदीं गम्य तुक्याला ॥६॥

ब्रह्मज्ञान तरी एके दिवसीं कळे । तात्काळ हा गळे अभिमान ॥१॥
अभिमान लागे शुकाचिये पाठी । व्यासें उपराटी दृष्टी केली ॥२॥
जनकभेटीसी पाठविला तेणें । अभिमान नाणें खोटें केलें ॥२॥
खोटें करुनियां लाविला अभ्यासीं । मेरुशिखरासी शुक्र गेला ॥३॥
जाऊनियां तेणें साधिली समाधी । तुका ह्यणे तधीं होतो आह्मी ॥४॥

सहज पावतां भगवंतीं परि हीं विकल्पें परतीं । फुकाची हे चित्तीं वाठवण कां न धरिती ॥१॥
हरि व्यापक सर्वगत हें तंव मुख्यत्वेन वेदांत । चिंतनासी चित्त असों द्यावें सावध ॥२॥
विरजाहोम या चि नांवें देह नव्हे मी जाणावें । मग कां जी यावें वरी लागे संकल्पा ॥२॥
कामक्रोधे देह मळिण स्वाहाकारीं कैचें पुण्य । मंत्रीं पूजियेला यज्ञ मनमुंडण नव्हे चि ॥३॥
अनन्यभक्तीचे उपाय ते या विठोबाचे पाय । ध्याइल तो काय जाणे चुकों मारग ॥४॥
आतां सांगे तुका एक तुह्मी चुकों नका । सांडीमांडी धोका शरण रिघतां गोमटें ॥५॥

आह्मीं जाणावें तें काईं तुझें वर्म कोणे ठायीं । अंतपार नाहीं ऐसें श्रुति बोलती ॥१॥
होई मज तैसा मज तैसा साना सकुमार रुषीकेशा । पुरवीं माझी आशा भुजा चारी दाखवीं ॥२॥
खालता सप्त ही पाताळा वरता स्वर्गाहूनि दिसाळा । तो मी मस्यक डोळां कैसा पाहों आपला ॥२॥
मज असे हा भरवसा पढीयें वोसी तयां तैसा । पंढरीनिवासा तुका ह्यणे गा विठोबा ॥३॥

वृक्ष वल्ली आह्मां सोयरीं वनचरें । पक्षी ही सुस्वरें आळविती ॥१॥
येणें सुखें रुचे एकांताचा वास । नाहीं गुण दोष अंगा येत ॥२॥
आकाश मंडप पृथुवी आसन । रमे तेथें मन क्रीडा करी ॥२॥
कंथाकुमंडलु देहउपचारा । जाणवितो वारा अवश्वरु ॥३॥
हरिकथा भोजन परवडी विस्तार । करोनि प्रकार सेवूं रुची ॥४॥
तुका ह्यणे होय मनासी संवाद । आपुला चि वाद आपणांसी ॥५॥

अनंत ब्रह्मांडें । एके रोमीं ऐसें धेंडें ॥१॥
तो या गौळियांचे घरिं । उंबरा चढतां टेंका धरी ॥२॥
मारी दैत्य गाडे । ज्यांचे पुराणीं पवाडे ॥२॥
तुका ह्यणे कळा । अंगीं जयाच्या सकळा ॥३॥

सावधान ऐसें काय तें विचारा । आले हो संसारा सकळ ही ॥१॥
अंतीं समयाचा करणें विचार । वेचती सादर घटिका पळें ॥ध्रु॥
मंगळ हें नोहे कन्यापुत्रादिक । राहिला लौकिक अंतरपाट ॥२॥
तुका ह्मणे देव अंतरला दुरी । डोळिया अंधारी पडलीसे ॥३॥

लवण मेळवितां जळें । काय उरलें निराळें ॥१॥
तैसा समरस जालों । तुजमाजी हरपलों ॥ध्रु॥
अग्निकर्पूराच्या मेळीं । काय उरली काजळी ॥२॥
तुका ह्मणे होती । तुझी माझी एक ज्योती ॥३॥

सुख नाहीं कोठें आलिया संसारीं । वांया हांवभरी होऊं नका ॥१॥
दुःखाबांदवडी आहे हा संसार । सुखाचा विचार नाहीं कोठें ॥ध्रु॥
चवदा कल्पेवरी आयुष्य जयाला । परी तो राहिला ताटीखालीं ॥२॥
तुका ह्मणे वेगीं जाय सुटोनियां । धरुनि हृदयामाजी हरि ॥३॥

तुज करितां होय ऐसें कांहीं नाहीं । डोंगराची राई रंक राणा ॥१॥
अशुभाचें शुभ करितां तुज कांही । अवघड नाहीं पांडुरंगा ॥ध्रु॥
सोळा सहस्र नारी ब्रह्मचारी कैसा । निराहारी दुर्वासा नवल नव्हे ॥२॥
पंचभ्रतार द्रौपदी सती । करितां पितृशांती पुण्य धर्मा ॥३॥
दशरथा पातकें ब्रह्महत्ये ऐसीं । नवल त्याचे कुशीं जन्म तुझा ॥४॥
मुनेश्वरा नाहीं दोष अनुमात्र । भांडवितां सुत्र वध होती ॥५॥
तुका ह्मणे माझे दोष ते कायी । सरता तुझा पायीं जालों देवा ॥६॥

पाळणा

जननिया बाळका रे घातलें पाळणा । पंचतर्त्तवीं जडियेल्या वारतिया चहूं कोणा । अखंड जडियेल्या तया ढाळ अंगणा ।
वैखरी धरुनि हातीं भाव दावी खेळणा ॥१॥
निर्जीं रे निर्जीं आतां । ह्मणोनि परिये दे माता । खेळतां कष्टलासी बाळा तूं रे नेणतां । निर्जीं रे निर्जीं आतां ॥ध्रु॥
खेळतां बाहेरि रे मुला लोकांच्या सवें । बागुल काळतोडा नाहीं नेतो तें ठावें । खेळतां दुश्चित्ता रे देखोनि तें न्यावें ।
ह्मणोनि सांगें तुज शीघ्र वचन पाळावें ॥२॥
संचित मार्गें तुज शुध्द होतें सांगाती । तेणें तुज वांचविलें वेरझारिया हातीं । आणीक नेली मार्गें काय जाणों तीं किती ।
आलासि येथवरि थोरपुण्यें बहुती ॥३॥
खेळतां शुक देवा तो रे लागला पाठीं । लपाला वरुषें बारा तिये मातेचे पोटीं । रिघतां बाहेरि रे पळे घेऊनि कासोटी ।

ते चि परी जाली स्वामी भेणें रिघें कपाटीं ॥४॥

खेळतां चक्रवर्ती जनका लागला धाक । पडिला अग्नीमाजी पाव जळत एक । भरलासे कांप अंगीं सुख नाठवें दुःख ।

आप पर तें ही नाहीं देहभाव सकळिक ॥५॥

सिन्ध्रीया चक्रवर्ती कव पडिली अवचिती । धीट तो न भे तया मास कापिलें हातीं । टाकिलें तयावरी खुणें गोविला अंतीं । पावला मायबाप हिरोन घेतला हातीं ॥६॥

बांधलें अजामेळा वेश्यागणीका कैसी । मारिली हाक धाकें कळलें मायबापासी । घातली धांव नेटें वेगीं पावला त्यासी । हिरोनि नेलीं दोघें आपणयां तीं पासी ॥७॥

धरुनी आठवू रे बाळा राहें निश्चळ । खेळतां दुश्चिता रे नको जाऊं बरळ । टोंकताहे तुजलागीं दिवस लेखूनी काळ । मग नेदी आठवूं रे नेत्रीं घालीं पडळ ॥८॥

ऐसी तीं कृपावंतें बाळा मोहिलें चित्त । सुस्वरें कंठ गाय मधुर आणि संगीत । तेणें तें चि चित्त राहे होऊनियां निवांत । पावती तुका ह्याने नाहीं विश्वास ते घात ॥९॥

॥१॥

उभ्या बाजारांत कथा । हे तों नावडे पंढरिनाथा ॥१॥

अवघें पोटसाटीं ढोंग । तेथें कैचा पांडुरंग ॥२॥

लावी अनुसंधान । कांहीं देईल ह्याणऊन ॥२॥

काय केलें रांडलेका । तुला राजी नाहीं तुका ॥३॥

असोत लोकांचे बोल शिरावरी । माझी मज बरी विठाबाई ॥१॥

आपंगिलें मज आहे ते कृपाळु । बहुत कनवाळु अंतरींची ॥२॥

वेदशास्त्रें जिशी वर्णिली पुराणें । तिचें मी पोसणें लडिवाळ ॥२॥

जिचें नाम कामधेनु कल्पतरु । तिचें मी लेंकरुं तुका ह्याने ॥३॥

वाराणसी गया पाहिली द्वारका । परी नये तुका पंढरीच्या ॥१॥

पंढरीसी नाहीं कोणा अभिमान । पायां पडे जन एकमेका ॥२॥

तुका ह्याने जाय एकवेळ पंढरी । तयाचिये घरीं यम न ये ॥३॥

सांडुनियां सर्व लौकिकाची लाज । आळवा यदुराज भक्तिभावे ॥१॥

पाहूनियां झाडें वरबडूनि पाला । खाऊनि विठ्ठला आळवावे ॥२॥

वेंचूनियां चिंध्या भरूनियां धागा । गुंडाळूनि ढुंगा आळवावे ॥२॥

तुका म्हणे ऐसें मांडिल्या निर्वाण । तया नारायण उपेक्षीना ॥३॥

दहयांचिया अंगीं निघे ताक लोणी । एका मोलें दोन्ही मागों नये ॥१॥
आकाशाचे पोटीं चंद्र तारांगणें । दोहींशी समान पाहों नये ॥ध्रु.॥
पृथ्वीचा पोटीं हिरा गारगोटी । दोहोंसी समसाटी करूं नये ॥२॥
तुका ह्मणे तैसे संत आणि जन । दोहींसी समान भजूं नये ॥३॥

तेरा दिवस जाले निश्चक्र करितां । न पवसी अनंता मायबापा ॥१॥
पाषाणांची खोळ घेउनि बैसलासी । काय हृषीकेशी जालें तुज ॥ध्रु.॥
तुजवरी आतां प्राण मी तजीन । हत्या मी घालीन पांडुरंगा ॥२॥
फार विठाबाई धरिली तुझी आस । करीन जीवा नास पांडुरंगा ॥३॥
तुका ह्मणे आतां मांडिलें निर्वाण । प्राण हा सांडीन तुजवरी ॥४॥

लोक फार वाखा अमंगळ जाला । त्याचा त्याग केला पांडुरंगा ॥१॥
विषयां वंचलों मीपणा मुकलों । शरण तुज आलों पांडुरंगा ॥ध्रु.॥
घर दार अवघीं तजिलीं नारायणा । जीवींच्या जीवना पांडुरंगा ॥२॥
तुका ह्मणे पडिलों पुंडलिकापार्शी । धांव हृषीकेशी आळिंगीं मज ॥३॥

इंद्रियांचीं दिनें । आह्मी केलों नारायणें ॥१॥
ह्मणऊनि ऐसें सोसीं । काय सांगों कोणांपाशी ॥ध्रु.॥
नाहीं अंगीं बळ । त्याग करींसा सकळ ॥२॥
तुका ह्मणे मोटें । प्रारब्ध होतें खोटें ॥३॥

हातीं धरूं जावें । तेणें परतें चि व्हावें ॥१॥
ऐसा कां हो आला वांटा । हीन भाग्याचा करंटा ॥ध्रु.॥
देव ना संसार । दोहीं ठायीं नाहीं थार ॥२॥
तुका ह्मणे पीक । भूमि न दे न मिळे भीक ॥३॥

मोलें घातलें रडाया । नाहीं असुं आणि माया ॥१॥
तैसा भक्तिवाद काय । रंगबेगडीचा न्याय ॥ध्रु.॥
वेठी धरिल्या दावी भाव । मार्गे पळाय़ाचा पाव ॥२॥
काजव्याच्या ज्योती । तुका ह्मणे न लगे वाती ॥३॥

तरि च जन्मा यावें । दास विठ्ठलाचें व्हावें ॥१॥
नाहीं तरि काय थोडीं । श्वानशूकरें बापुडीं ॥ध्रु.॥
ज्याल्याचें तें फळ । अंगीं लागों नेदी मळ ॥२॥
तुका ह्मणे भले । ज्याच्या नावें मानवलें ॥३॥

॥ लळतें ॥

देव ते संत देव ते संत । निमित्त त्या प्रतिमा ॥१॥
मी तों सांगतसें भावें । असो ठावें सकळां ॥ध्रु.॥
निराकारी ओस दिशा । येथें इच्छा पुरतसे ॥२॥
तुका ह्मणे रोकडें केणें । सेवितां येणें पोट धाय ॥३॥

न कळे माव मुनि मागे एकी अंतुरी । साठी संवत्सरां जन्म त्या उदरीं ॥१॥
कैसा आकळे गे माये चपळ वो । त्रिभुवनव्यापक सकळ वो ॥ध्रु.॥
हनुमंता भेटी गर्व हरिला दोहींचा । गरुडा विटंबना रूपा सत्यभामेच्या ॥२॥
द्रौपदीचा भेद पुरविला समयीं । ऋषि फळवर्नीं देठीं लावितां ठायीं ॥३॥
अर्जुनाच्या रथीं कपि स्तंभीं ठेविला । दोहीं पैज तेथें गर्व हरी दादुला ॥४॥
भावभक्ती सत्त्वगुण जाला दुर्जना । तुका ह्मणे सकळां छंदें खेळे आपण ॥५॥

उदारा कृपाळा अंगा देवांच्या देवा । तुजसर्वें पण आतां आमुचा दावा ॥१॥
कैसा जासी सांग आतां मजपासुनी । केलें वाताहात दिले संसारा पाणी ॥ध्रु.॥
अवधीं आवरुनि तुझे लाविलीं पाठीं । आतां त्या विसर सोहंकोहंच्या गोष्टी ॥२॥
तुका ह्मणे आतां चरणीं घातली मिठी । पडिली ते पडो तुझा आह्मांसी तुटी ॥३॥

जाली होती काया । बहु मळीन देवराया ॥१॥
तुमच्या उजळली नामें । चित्त प्रक्षाळिलें प्रेमें ॥ध्रु.॥
अनुतापें झाला झाडा । प्रारब्धाचा केला तोडा ॥२॥
तुका ह्मणे देह पायीं । ठेवूनि झालों उतराई ॥३॥

आजि आनंदु रे एकी परमानंदु रे । जया श्रुति नेति नेति ह्मणती गोविंदु रे ॥१॥
विठोबाचीं वेडीं आह्मां आनंदु सदा । गाऊं नाचों वाऊं टाळी रंजवूं गोविंदा ॥ध्रु.॥
सदा सन सांत आह्मां नित्य दिवाळी । आनंदें निर्भर आमचा कैवारी बळी ॥२॥
तुका ह्मणे नाहीं जन्ममरणांचा धाक । संत सनकादिक तें आमचें कवतुक ॥३॥

प्राणियां एक बीजमंत्र उच्चारीं । प्रतिदिनीं रामकृष्ण ह्यण कां मुरारि ॥१॥
हैं चि साधन रे तुज सर्व सिध्दींचे । नाम उच्चारीं पां गोपाळाचें वाचे ॥ध्रु.॥
उपास पारणें न लगे वनसेवन । न लगे धूम्रपान पंचाअग्रतापन ॥२॥
फुकाचें सुखाचें कांहीं न वेचें भांडार । कोटी यज्ञां परिस तुका ह्यणे हें सार ॥३॥

विठ्ठल कीर्तनाचे अंतीं । जय जय हरी जे ह्यणती ॥१॥
तें चि सुकृताचें फळ । वाचा रामनामें निखळ ॥ध्रु.॥
बैसोनि हरिकथेसी । होय सावध चित्तासी ॥२॥
तुका ह्यणे त्याचा जन्म । सुफळ जाला भवक्रम ॥३॥

न चलवे पंथ वेच नसतां पालवीं । शरीर विटंबिलें वाटे भीक मागावी ॥१॥
न करीं रे तैसें आपआपणां । नित्य राम राम तुह्मी सकळ ह्यणा ॥ध्रु.॥
राम ह्यणवितां रांडा पोरें निरविशी । पडसी यमा हांतीं जाचविती चौऱ्याशी ॥२॥
मुखीं नाहीं राम तो ही आत्महत्यारा । तुका ह्यणे लाज नाहीं तया गंव्हारा ॥३॥

थडियेसी निघतां पाषाणांच्या सांगडी । बुडतां मध्यभागीं तेथें कोण घाली उडी ॥१॥
न करी रे तैसें आपआपणा । पतंग जाय वांयां जीवें ज्योती घालूनियां ॥ध्रु.॥
सावधपणें सोमवल वाटी भरोनियां प्याला । मरणा अंतीं वैद्य बोलावितो गहिला ॥२॥
तुकाह्यणे करीं ठार्यांचा चि विचार । जंवें नाहीं पातला यमाचा किंकर ॥३॥
॥९॥

द्या जी माझा विचारोनियां विभाग । न खंडे हा लाग आहाचपणें ॥१॥
किती नेणों तुह्मां साहाते कटकट । आह्मी च वाईट निवडलों ते ॥ध्रु.॥
करवितां कल्हें जिवाचियेसार्ती । हे तुह्मां वोखटीं ढाळ देवा ॥२॥
तुका ह्यणे धीर कारण आपुला । तुह्मीं तों विठ्ठला मायातीत ॥३॥

आमुचे ठाउके तुह्मां गर्भवास । बळिवंत दोष केले भोग ॥१॥
काय हा सांगावा नसतां नवलावो । मँदपणें भाव भुलवणेचा ॥ध्रु.॥
एका पळवूनि एका पाठी लावा । कवतुक देवा पाहावया ॥२॥
तुका ह्यणे ज्याणें असें चेतविलें । त्याच्यानं उगळें कैसें नव्हे ॥३॥

निर्दयासी तुह्मी करितां दंडण । तुमचें गाऱ्हाणें कोठें द्यावें ॥१॥
भाकितों करुणा ऐकती कान । उगलें चि मौन्य धरिलें ऐसें ॥ध्रु.॥
दीनपणें पाहें पाय भिडावोनि । मंजुळा वचनीं विनवीतसें ॥२॥
तुका ह्मणे गांठी मनाची उकला । काय जी विडुला पाहातसां ॥३॥

नसतों किविलवारणें । कांहीं तुमच्या कृपादानें ॥१॥
हे चि तयाची ओळखी । धालें टवटवित मुखीं ॥ध्रु.॥
वांयां जात नाहीं । वचन प्रीतीचें तें कांहीं ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । सत्य येतें अनुभवा ॥३॥

जालों तंव साचें । दास राहवणें काचें ॥१॥
हें कां मिळतें उचित । तुह्मी नेणा कृपावंत ॥ध्रु.॥
सिंहाचें ते पिलें । जाय घेऊनियां कोल्हें ॥२॥
तुका ह्मणे नास । आह्मां ह्मणविलियां दास ॥३॥

देवाच्या उद्देशें जेथें जेथें भाव । तो तो वसे ठाव विश्वंभरें ॥१॥
लोभाचे संकल्प पळालियावरी । कैची तेथें उरी पापपुण्या ॥ध्रु.॥
शुध्द भक्ती मन जालिया निर्मळ । कुश्चळी विटाळ वज्रलेप ॥२॥
तुका ह्मणे ज्याचें तयासी च कळे । प्रांत येतो फळें कळों मग ॥३॥

कडसणी धरितां अडचणीचा ठाव । ह्मणऊनि जीव त्रासलासे ॥१॥
लौकिकाबाहेरि राहिलों निराळा । तुजविण वेगळा नाहीं तुजा ॥ध्रु.॥
संकोचानें नाहीं होत धणीवरी । उरवूनि उरी काय काज ॥२॥
तुका ह्मणे केलें इच्छे चि सारिखें । नाहींसें पारिखें येथें कोणी ॥३॥

हें चि जतन करा दान । धरुनी चरण राहिलों तो ॥१॥
आणीक कांहीं न घलीं भार । बहुत फार सांकडें ॥ध्रु.॥
घ्यावी माझ्या हातें सेवा । हे चि देवा विनवणी ॥२॥
तुका तुमचा ह्मणवी दास । तेणें आस पुरवावी ॥३॥

आपल्या च स्कांफुंदें । जेथें तेथें घेती छंदें ॥१॥
पडिला सत्याचा दुष्काळ । बहु फार जाली घोळ ॥ध्रु.॥

विश्वासाचे माठ । त्याचे कपाळीं तें नाट ॥२॥
तुका ह्मणे घाणा । मूढा तीथाअ प्रदक्षिणा ॥३॥

उद्वेगाची धांव बैसली आसनीं । पडिलें नारायणीं मोटळें हें ॥१॥
सकळ निश्चिंती जाली हा भरवसा । नाहीं गर्भवासा येणें ऐसा ॥ध्रु॥
आपुलिया नांवें नाहीं आह्मां जिणें । अभिमान तेणें नेला देवें ॥२॥
तुका ह्मणे चेळें एकाचिया सत्ता । आपुलें मिरवितां पणें ऐसें ॥३॥

बहुतां पुरे ऐसा वाण । आलें धन घरासी ॥१॥
घ्या रे फुका मोलेंविण । नारायण न भुला ॥ध्रु॥
ऐका निवळल्या मनें । बरवें कानें सादर ॥२॥
तुका ह्मणे करुनि अंतीं । निश्चिंती हे ठेवावी ॥३॥

माझी मज जाती आवरली देवा । नव्हतां या गोवा इंद्रियांचा ॥१॥
कासया मी तुझा ह्मणवितों दास । असतो उदास सर्व भावें ॥ध्रु॥
भयाचिया भेणें धरियेली कास । न पुरतां आस काय थोरी ॥२॥
तुका ह्मणे आपआपुलीं जतन । कैचें थोरपण मग तुह्मां ॥३॥

विनवितों तरी आणितोसि परी । याचकानें थोरी दातयाची ॥१॥
आमुचे ही कांहीं असों द्या प्रकार । एकल्यानें थोर कैचे तुह्मी ॥ध्रु॥
नेघावी जी कांहीं बहु साल सेवा । गौरव तें देवा यत्न कीजे ॥२॥
तुका ह्मणे नाहीं आमुची मिरासी । असावेंसें ऐसीं दुर्बळें चि ॥३॥

एका ऐसें एक होतें कोणां काळें । समर्थाच्या बळें काय नव्हे ॥१॥
घालूनि बैसलों मिरासीस पाया । जिंकों देवराया संदेह नाहीं ॥ध्रु॥
केला तो न संडीं आतां कड्वाड । वारीन हे आड कामक्रोध ॥२॥
तुका ह्मणे जाळीं अळसाची धाडी । नव्हती आली जोडी कळों साच ॥३॥

जाले समाधान । तुमचे धरिले चरण ॥१॥
आतां उठावेंसें मना । येत नाहीं नारायणा ॥ध्रु॥
सुरवाडिकपणें । येथें सांपडलें केणें ॥२॥
तुका ह्मणे भाग । गेला निवारला लाग ॥३॥

मुखाकडे वास । पाहें करुनियां आस ॥१॥
आतां होईल ते शिरीं । मनोगत आज्ञा धरीं ॥ध्रु॥
तुह्मीं अंगीकार । केला पाहिजे हें सार ॥२॥
तुका ह्मणे दारीं । उभें याचक मीं हरी ॥३॥

नाहीं माथां भार । तुह्मी घेत हा विचार ॥१॥
जाणोनियां ऐसें केलें । दुरिल अंगेसी लाविलें ॥ध्रु॥
आतां बोलावें आवडी । नाम घ्यावें घडी घडी ॥२॥
तुका ह्मणे दुरी । देवा खोटी ऐसी उरी ॥३॥

माझें जड भारी । आतां अवघें तुह्मांवरी ॥१॥
जालों अंकित अंकिला । तुमच्या मुकलों मागिला ॥ध्रु॥
करितों जें काम । माझी सेवा तुझें नाम ॥२॥
तुका पायां लागे । कांहीं नेदी ना न मगे ॥३॥

तुह्मी आह्मी भले आतां । जालों चिंता काशाची ॥१॥
आपुलाले आलों स्थळीं । मौन कळी वाढेना ॥ध्रु॥
सहज जें मनीं होतें । तें उचितें घडलें ॥२॥
तुका ह्मणे नसतें अंगा । येत संगा सारिखें ॥३॥

चित्ता ऐसी नको देऊं आठवण । जेणें देवाचे चरण अंतरे तें ॥१॥
आलिया वचनें रामनामध्वनि । एकावीं कानीं ऐसीं गोडें ॥ध्रु॥
मत्सराचा ठाव शरीरीं नसावा । लाभेविण जीवा दुःख देतो ॥२॥
तुका ह्मणे राहे अंतर शीतळ । शांतीचें तें बळ क्षमा अंगीं ॥३॥

कोण पुण्य कोणा गांठी । ज्यासी ऐसियांची भेटी ॥१॥
जिहीं हरी धरिला मनीं । दिलें संवसारा पाणी ॥ध्रु॥
कोण हा भाग्याचा । ऐसियांसी बोले वाचा ॥२॥
तुका ह्मणे त्यांचे भेटी । होय संसारासी तुटी ॥३॥

तरि च हा जीव संसारीं उदास । धरिला विश्वास तुह्मां सोई ॥१॥

एके जातीविण नाहीं कळवळा । ओढली गोपाळा सूत्रदोरी ॥१॥
फुटतसे प्राण क्षणांच्या विसरें । हें तों परस्परें सारिखें चि ॥२॥
तुका ह्याणे चित्तीं राखिला अनुभव । तेणें हा संदेह निवारला ॥३॥

किती विवंचना करीतसें जीवीं । मन धांवडवी दाही दिशा ॥१॥
कोणा एका भावें तुह्मी अंगीकार । करावा विचार या च साटीं ॥१॥
इतर ते आतां लाभ तुच्छ जाले । अनुभवा आले गुणागुण ॥२॥
तुका ह्याणे लागो अखंड समाधि । जावें प्रेमबोर्धी बुडोनियां ॥३॥

दिक चि या नाहीं संसारसंबंधा । तुटेना या बाधा भवरोगाची ॥१॥
तांतडींत करीं ह्याणऊनि तांतडी । साधिली ते घडी सोनियाची ॥१॥
संकल्पाच्या बीजे इंद्रियांची चाली । प्रारब्ध तें घाली गर्भवासीं ॥२॥
तुका ह्याणे बीजे जाळुनी सकळ । करावा गोपाळ आपुला तो ॥३॥

आतां होइन धरणेकरी । भीतरीच कोंडीन ॥१॥
नाही केली जीवेंसाटी । तों कां गोष्टी रुचे तें ॥१॥
आधी निर्धार तो सार । मग भार सोसीन ॥२॥
तुका ह्याणे खाऊं जेवूं । नेदूं होऊं वेगळा ॥३॥

होइल तरि पुसापुसी । उत्तर त्यासी योजावें ॥१॥
तांवरि मी पुढें कांहीं । आपुलें नाहीं घालीत ॥१॥
जाणेनियां अंतर देव । जेव्हां भेव फेडील ॥२॥
तुका ह्याणे धरिला हातीं । करील खंतीवेगळें ॥३॥

हा तों नव्हे कांहीं निराशेचा ठाव । भलें पोटीं वाव राखिलिया ॥१॥
विश्वंभरें विश्व सामाविलें पोटी । तेथें चि सेवटीं आह्मी असों ॥१॥
नेणतां चिंतन करितों अंतरीं । तेथें अभ्यंतरीं उमटेल ॥२॥
तुका ह्याणे माझा स्वामी अबोलणा । पुरवूं खुणे खुणा जाणतसों ॥३॥

निष्ठुर तो दिसे निराकारपणें । कोंवळा सगुणें प्रतिपाळी ॥१॥
केला च करावा केला कडवाड । होईल तें गोड न परेते ॥१॥
मथिलिया लागे नवनीत हातां । नासे वितळितां आहाच तें ॥२॥

तुका ह्यणे आतां मनार्शी विचार । करावा तो सार एकचित्त ॥३॥

बहु देवा बरें जालें । नसतें गेलें सोंवळें ॥१॥
धोवटार्शी पडिली गांठी । जगजेठीप्रसादें ॥ध्रु॥
गादल्याचा जाला जाडा । गेली पीडा विकल्प ॥२॥
तुका ह्यणे वरावरी । निर्मळ करी निर्मळा ॥३॥

स्वामित्वार्चीं वर्में असोनि जवळी । वाहों जावें मोळी गुणांसर्वें ॥१॥
काबाडापासूनि सोडवा दातारा । कांहीं नका भारा पात्र करूं ॥ध्रु॥
धनवंत्र्याचिये अंगीं सत्ताबळ । व्याधि तो सकळ तोडावया ॥२॥
तुका ह्यणे आलें मोडयासी कोंपट । सांडव्याची वाट विसरावी ॥३॥

ऋणाच्या परिहारा जालों वोळगणा । द्यावी नारायणा वासलाती ॥१॥
जालों उतराई शरीरसंकल्पें । चुकों द्यावीं पापें सकळ ही ॥ध्रु॥
आजिवरि होतों धरुनि जिवासी । व्याजें कासाविसी बहु केलें ॥२॥
तुका ह्यणे मना आणिला म्यां भाव । तुमचा तेथें ठाव आहे देवा ॥३॥

येणें पांगें पायांपार्शी । निश्चयेंसी राहेन ॥१॥
सांगितली करीन सेवा । सकळ देवा दास्यत्व ॥ध्रु॥
बंधनाची तुटली बेडी । हे चि जोडी मग आह्मां ॥२॥
तुका ह्यणे नव्हें क्षण । पायांविण वेगळा ॥३॥

आपुल्या आपण उगवा लिगाड । काय माझें जड करुन घ्याल ॥१॥
उधारासी काय उधाराचें काम । वाढवूं चि श्रम नये देवा ॥ध्रु॥
करा आतां मजसाठीं वाड पोट । ठाव नाही तंटे जालें लोकीं ॥२॥
तुका ह्यणे बाकी झडलियावरी । न पडें वेव्हारी संचिताचे ॥३॥

सर्व संगीं विट आला । तूं एकला आवडसी ॥१॥
दिली आतां पार्यीं मिठी । जगजेठी न सोडीं ॥ध्रु॥
बहु जालों क्षीदक्षीण । येणें सीण तो नासे ॥२॥
तुका ह्यणे गंगवास । बहु त्या आस स्थळाची ॥३॥

शीतळ तें शीतळाहुनी । पायवणी चरणींचें ॥१॥
सेवन हे शिरसा धरीं । अंतरीं हीं वरदळा ॥ध्रु.॥
अवघें चि नासी पाप । तीर्थ बाप माझ्याचें ॥२॥
बैसोनियां तुका तळीं । त्या कल्लोळीं डौरला ॥३॥

गोदे कांठीं होता आड । करुनि कोड कवतुर्के ॥१॥
देखण्यांनीं एक केलें । आइत्या नेलें जिवनापें ॥ध्रु.॥
राखोनियां ठाव । अल्प जीव लावूनि ॥२॥
तुका ह्याणे फिटे धनी । हे सज्जनीं विश्रांति ॥३॥

न पाहें माघारें आतां परतोनि । संसारापासूनि विटला जीव ॥१॥
सामोरें येऊनि कवळीं दातारा । काळाचा हाकारा न साहावे ॥ध्रु.॥
सावधान चित्त होईल आधारें । खेळतां ही बरें वाटईल ॥२॥
तुका ह्याणे कंठ दाटला या सोसें । न पवे कैसें जवळी हें ॥३॥

मथनीचें नवनीत । सर्व हितकारक ॥१॥
दंडवत दंडा परी । मार्गे उरी नुरावी ॥ध्रु.॥
वचनाचा तो पसरुं काई । तांतडी डोईपार्शीच ॥२॥
तुका ह्याणे जगजेठी । लावीं कंठीं उचलूनि ॥३॥

अवचिता चि हातीं ठेवा । दिला सेवा न करितां ॥१॥
भाग्य फळलें जाली भेटी । नेघें तुटी यावरी ॥ध्रु.॥
दैन्य गेलें हरली चिंता । सदैव आतां यावरी ॥२॥
तुका ह्याणे वांटा जाला । बोलों बोली देवार्सी ॥३॥

समर्थाची धरिली कास । आतां नाश काशाचा ॥१॥
धांव पावें करीन लाहो । तुमच्या आहो विठ्ठला ॥ध्रु.॥
न लगे मज पाहाणें दिशा । हाकेसरिसा ओढसी ॥२॥
तुका ह्याणे नव्हे धीर । तुह्यां स्थिर दयेनें ॥३॥

करुं तैसें पाठांतर । करुणाकर भाषण ॥१॥
जिहीं केला मूर्तिमंत । ऐसे संतप्रसाद ॥ध्रु.॥

सोज्ज्वळ केल्या वाटा । आइत्या नीटा मागीलां ॥२॥

तुका ह्मणे घेऊं धांवा । करूं हांवा ते जोडी ॥३॥

अचळ न चळे ऐसें जालें मन । धरुनि निज खुण राहिलोंसें ॥१॥

आवडी बैसली गुणांची अंतरीं । करूं धणीवरी सेवन तें ॥२॥

एकविध भाव नव्हे अभावना । आणिकिया गुणां न मिळवे ॥२॥

तुका ह्मणे माझे पडिलें आहारीं । ध्यान विटेवरी ठाकले तें ॥३॥

काय तुझी थोरी वर्णू मी पामर । होसी दयाकर कृपासिंधु ॥१॥

तुज ऐसी दया नाही आणिकासी । ऐसें हृषीकेशी नवल एक ॥२॥

कुरुक्षेत्रभूमीवरी पक्षी व्याले । तृणामाजी केलें कोठें त्यांनीं ॥२॥

अकस्मात तेथें रणखांब रोविला । युध्दाचा नेमिला ठाव तेथें ॥३॥

कौरव पांडव दळभार दोन्ही । झुंजावया रणीं आले तेथें ॥४॥

तये काळीं तुज पक्षी आठविती । पाव बा श्रीपती ह्मणोनियां ॥५॥

हस्ती घोडे रथ येथें धांवतील । पाषाण होतील शतचूर्ण ॥६॥

ऐसिये आकांतीं वांचों कैसे परी । धांव बा श्रीहरी लवलाहें ॥७॥

टाकोनियां पिलीं कैसें जावें आतां । पावें जगन्नाथा लवलाहीं ॥८॥

आली तिये काळीं कृपा तुझ्या चित्ता । अनाथांच्या नाथा नारायणा ॥९॥

एका गजाचिया कंठीं घंटा होती। पाडिली अवचित्ती तयांवरी ॥१०॥

अठरा दिवस तेथे द्रंदजुंज जालें । वारा ऊन लागलें नाही तयां ॥१॥

जुंज जाल्यावरी दाविलें अर्जुना । तुझीं नारायणा पक्षियांसी ॥२॥

पाहें आपुलिया दासां म्यां रक्षिलें । रणीं वांचविलें कैशा परी ॥३॥

ऐसी तुज माया आपुल्या भक्तांची । माउली आमुची तुका ह्मणे ॥४॥

वैष्णवां संगती सुख वाटे जीवा । आणीक मी देवा कांहीं नेणें ॥१॥

गायें नाचें उडें आपुलिया छंदें । मनाच्या आनंदें आवडीनें ॥२॥

लाज भय शंका दुराविला मान । न कळे साधन यापरतें ॥२॥

तुका ह्मणे आतां आपुल्या सायासें । आह्मां जगदेशें सांभाळावें ॥३॥

शरण शरण वाणी । शरण त्रिवाचा विनवणी ॥१॥

स्तुती न पुरे हे वाचा । सत्य दास मी दासांचा ॥२॥

देह सांभाळून। पायांवरी लोटांगण ॥२॥

विनवी संता तुका दीन । नव्हे गोरवें उत्तीर्ण ॥३॥

लेंकरा लेववी माता अळंकार । नाहीं अंतपार आवडीसी ॥१॥
कृपेचें पोसणें तुमचें मी दीन । आजि संतजन मायबाप ॥ध्रु॥
आरुषा उत्तरीं संतोषे माउली । कवळूनि घाली हृदयात ॥२॥
पोटा आलें त्याचे नेणे गुणदोष । कल्याण चि असे असावें हें ॥३॥
मनाची ते चाली मोहाचिये सोई । ओघें गंगा काई परतों जाणे ॥४॥
तुका ह्याने कोठें उदार मेघां शक्ति । माझी तृषा किती चातकाची ॥५॥

युक्ति तंव जाल्या कुंटित सकळा । उरली हे कळा जीवनाची ॥१॥
संतचरणीं भावें ठेविलें मस्तक । जोडोनि हस्तक राहिलोंसें ॥ध्रु॥
जाणपणें नेणें कांहीं चि प्रकार । साक्षी तें अंतर अंतरासी ॥२॥
तुका ह्याने तुह्मी केलें अभयदान । जेणें समाधान राहिलेंसे ॥३॥

हा गे आलों कोणी ह्याने बुडतिया । तेणें किती तया बळ चढे ॥१॥
तुह्मी तंव भार घेतला सकळ । आश्वासिलों बाळ अभयकरें ॥ध्रु॥
भुकेलियां आस दावितां निर्धार । किती होय धीर समाधान ॥२॥
तुका ह्याने दिली चिंतामणीसाठी । उचित कांचवटी दंडवत ॥३॥

कैसा तीं देखिला होसील गोपाळीं । पुण्यवंतीं डोळीं नारायणा ॥१॥
तेणें लोभें जीव जालासे बराडी । आह्मी ऐशी जोडी कई लाभों ॥ध्रु॥
असेल तें कैसें दर्शनाचें सुख । अनुभवं श्रीमुख अनुभवितां ॥२॥
तुका ह्याने वाटे देसी आलिंगन । अवस्था ते क्षणाक्षणां होते ॥३॥

कासया या लोभें केलें आर्तभूत । सांगा माझें चित्त नारायणा ॥१॥
चातकाचे परी एक चि निर्धार । लक्षभेदीतीर फिरों नेणे ॥ध्रु॥
सांवळें रूपडें चतुर्भुज मूर्ति । कृष्णनाम चित्तीं संकल्प हा ॥२॥
तुका ह्याने करीं आवडीसी ठाव । नको माझा भाव भंगों देऊं ॥३॥

काय माझा पण होईल लटिका । ब्रिदावळी लोकां दाविली ते ॥१॥
खरी करुनियां देई माझी आळी । येऊनि कृवाळी पांडुरंगे ॥ध्रु॥
आणीक म्यां कोणा ह्यानेवावें हातीं । नये काकुलती दुजियासी ॥२॥
तुका ह्याने मज येथें चि ओळखी । होईन तो सुखी पायांनीं च ॥३॥

तुह्यां आह्यां जंव जालिया समान । तेथें कोणां कोण सनमानी ॥१॥
उरी तों राहिली गोमटें गौरव । ओढे माझा जीव पायांपार्शी ॥ध्रु॥
नेणपणें आह्मी आळवूं वोरसें । बोलवितों रसें शब्दरत्नें ॥२॥
तुका ह्याणे लळे पाळीं वो विठुले । कां हे उरविले भेदाभेद ॥३॥

नको माझे मानूं आहाच ते शब्द । कळवळ्याचा वाद करीतसें ॥१॥
कासयानें बळ करूं पायांपार्शी । भाकावी ते दासीं करुणा आर्ह्मी ॥ध्रु॥
काय मज चाड असे या लौकिकें । परी असे निकें अनुभवाचें ॥२॥
लांचावल्यासाठीं वचनाची आळी । टकळयानें घोळी जवळी मन ॥३॥
वाटतसे आस पुरविसी ऐसें । तरि अंगीं पिसें लावियेले ॥४॥
तुका ह्याणे माझी येथें चि आवडी । श्रीमुखाची जोडी इच्छीतसें ॥५॥

ह्याणऊनी लवलाहें । पाय आहें चिंतीत ॥१॥
पाठिलागा येतो काळ । तूं कृपाळू माउली ॥ध्रु॥
बहु उसंतीत आलों । तया भ्यालों स्थळासी ॥२॥
तुका ह्याणे तूं जननी । ये निर्वाणीं विठुलें ॥३॥

जेणें वाढे अपकीर्ति । सर्वाथाअ तें वज्रविं ॥१॥
सत्य रुचे भलेपण । वचन तें जगासी ॥ध्रु॥
होइजेतें शूर त्यागें । वाउगें तें सारावें ॥२॥
तुका ह्याणे खोटें वर्म । निंद्यकर्म काळिमा ॥३॥

याची सवे लागली जीवा । गोडी हेवा संगाचा ॥१॥
परतें न सरवे दुरी । क्षण हरीपासूनि ॥ध्रु॥
जालें तरी काय तंट । आतां चट न संटे ॥२॥
तुका ह्याणे चक्रचाळे । वेळ बळें लाविलें ॥३॥

याचा तंव हा चि मोळा । देखिला डोळा उदंड ॥१॥
नेदी मग फिरों मार्गे । अंगा अंगें संचरे ॥ध्रु॥
कां गा याची नेणां खोडी । जीभा जोडी करितसां ॥२॥
पांघरे तें बहु काळें । घोंगडें ही ठायींचें ॥३॥

अंगीं वसे चि ना लाज । न ह्यणे भाज कोणाची ॥४॥
सर्वसाक्षी अबोल्यानं । दुश्चित कोणं नसावं ॥५॥
तुका ह्यणे धरिला हातीं । मग निश्चिंतीं हरीनं ॥६॥

प्रसिध्द हा असे जगा । अवघ्या रंगारंगाचा ॥१॥
तरी वाटा न वजे कोणी । नारायणीं घरबुडी ॥१॥
बहुतां ऐसं केलें मागें । लाग लागें लागेना ॥२॥
हो कां नर अथवा नारी । लाहान थोरीं आदर ॥३॥
जालें वेगळें लोकीं पुरे । मग नुरे समूळ ॥४॥
कळेना तो आहे कैसा । कोणी दिशा बहु थोडा ॥५॥
तुका ह्यणे दुसऱ्या भावें । छायें नावें न देखवे ॥६॥

न संडावा आतां ऐसं वाटे ठाव । भयाशी उपाव रक्षणाचा ॥१॥
ह्यणऊनि मनं वळियेलें मन । कारियेकारण चाड नाही ॥१॥
नाना वीचि उपाधि करुनियां मूळ । राखतां विटाळ तें चि व्हावें ॥२॥
तुका ह्यणे येथें न वेचे वचन । निजीं निजखूण सांपडली ॥३॥

सत्तेचें भोजन समर्थी आतुडे । सेवन ही घडे रुचिनेसी ॥१॥
वर्मं श्रम नेला जालें एकमय । हृदयस्थीं सोय संग जाला ॥१॥
कोथळीस जमा पडिलें संचित । मापल्याचा वित्त नेम जाला ॥२॥
तुका ह्यणे धणी ऐसा जालों आतां । करीन ते सत्ता माझी आहे ॥३॥

देईल तें उणें नाही । याचे कांहीं पदरीं ॥१॥
पाहिजे तें संचित आतां । येथें सत्ता करावया ॥१॥
गुणां ऐसा भरणा भरी । जो जें चारी तें लाभे ॥२॥
तुका ह्यणे देवीं देव । फळे भव आपुला ॥३॥

तेव्हां होतो भोगाधीन । तुव्हां भिन्न पासूनि ॥१॥
आतां बोलों नये ऐसं । आनारिसें वेगळें ॥१॥
सन्मुख जालों स्वामीकडे । भव औठडे निराळे ॥२॥
चिंतिलें तें चिंतामणी । फिटे धणी तों द्यावें ॥३॥
सहज स्थित आहे अंगीं । प्रसंगीं ते वंचेना ॥४॥

तुमची देवा धरिली कास । केला नास प्रपंचा ॥५॥
तुका ह्यणे जाणोनि वर्म । कर्माकर्म ठेविलीं ॥६॥
॥५॥

केला कैवाड संतांच्या आधारे । अनुभवे खरे कळो आले ॥१॥
काय जीवित्वाची धरुनियां आशा । व्हावे गर्भवासा पात्र भेणे ॥ध्रु॥
अबाळीने जावे निचिंतिया ठायां । रांडा रेटा वायां करुं नये ॥२॥
तुका ह्यणे बळी देतां ते निधान । भिकेसाठीं कोण राज्य देतो ॥३॥

संगतीने होतो पंगतीचा लाभ । अशोभी अनुभव असिजेते ॥१॥
जैसीं तैसीं असो पुढिलांचे सोई । धरिती हार्ती पार्यो आचारिये ॥ध्रु॥
उपकारी नाही देखत आपदा । पुढिलांची सदा दया चितीं ॥२॥
तुका ह्यणे तरीं सज्जनाची कीर्ति । पुरवावी आर्ति निर्बळांची ॥३॥

करितां विचार सांपडले वर्म । समूळ निश्रम परिहाराचे ॥१॥
मज घेऊनियां आपणांसी द्यावे । साटी जीवे जीवे नारायणा ॥ध्रु॥
उरी नाहीं मग पडदा कां आला । स्वमुखे चि भला करितां वाद ॥२॥
तुका ह्यणे माझे खरे देणे घेणे । तुह्मी साक्षी जाणे अंतरीचे ॥३॥

कुळीची हे कुळदेवी । केली ठावी संतांनीं ॥१॥
बरवे जाले शरण गेलो । उगविलो संकटीं ॥ध्रु॥
आणिला रूपा ही बळे । करुनि खळे हरिदासीं ॥२॥
तुका ह्यणे समागमें । नाचो प्रेमें लागलो ॥३॥

आतां देह अवसान । हें जतन तोंवरी ॥१॥
गाऊं नाचो गदारोळ । जिंको बळे संसार ॥ध्रु॥
या चि जीऊं अभिमानें । सेवाधनें बळकट ॥२॥
तुका ह्यणे न सरें मार्गे । होईन लागें आगळा ॥३॥

ज्याने आड यावे कांहीं । त्याचे नाही बळ आतां ॥१॥
मन येथें साहय जालें । हरिच्या धालें गुणवादीं ॥ध्रु॥
चुकुर तो गेला काळ । जालें बळ संगार्चे ॥२॥

तुका ह्यणे धरुं सत्ता । होईल आतां करुं तें ॥३॥

देवासी तो पुरे एकभाव गांठी । तो चि त्याचे मिठी देइल पार्यीं ॥१॥
पाहोनि राहीन कवतुक निराळा । मी मज वेगळा होऊनियां ॥ध्रु॥
कांहीं नेघें शिरीं निमित्याचा भार । न लगे उत्तर वेचारें चि ॥२॥
तुका ह्यणे जीवें पडिलिया गांठी । मग नाहीं मिठी सुटों येत ॥३॥

लौकिकासाठीं या पसान्याचा गोवा । कांहीं नाहीं देवा लागों येत ॥१॥
ठेवावा माथा तो नुचलावा पार्यीं । ठायींचिये ठायीं हालों नये ॥ध्रु॥
डव्हळिल्या मनें वितळिलें रूप । नांवऐसें पाप उपाधीचें ॥२॥
तुका ह्यणे देव प्रीतीनें कवळी । ठेवील जवळी उठवूनि ॥३॥

नाहीं होत भार घातल्या उदास । पुरवावी आस सकळ ही ॥१॥
ऐसा नाहीं मज एकाचा अनुभव । धरिला तो भाव उध्दरलें ॥ध्रु॥
उतावीळ असे शरणागतकार्जे । धांव केशीराजे आइकतां ॥२॥
तुका ह्यणे हित चिंतन भरवंसा । नेदी गर्भवासा येऊं देवा ॥३॥

उपजों मरों हे तों आमुची मिरासी । हें तूं निवारिसी तरी थोर ॥१॥
उभा राहीं करीं खरा खोटा वाद । आह्मी जालों निंद लंडीपणें ॥ध्रु॥
उभयतां आहे करणें समान । तुह्यां ऐसा ह्यणें मी ही देवा ॥२॥
तुका ह्यणे हातीं सांपडलें वर्म । अवघाची भ्रम फेडिन आतां ॥३॥

मेलियांच्या रांडा इच्छिती लेकरुं । लाज नाहीं धरुं प्रीती कैशी ॥१॥
मागिलां पुढिलां एकी सरोबरी । काळाची पेटारी खांदा वाहे ॥ध्रु॥
आन दिसे परी मरणें चि खरें । सांपळा उंदिरें सामाविलीं ॥२॥
तुका ह्यणे जाली मनाची परती । निवळली ज्योती दिसों आली ॥३॥

निष्ठुर मी जालों अतिवादागुणें । हें कां नारायणें नेणिजेल ॥१॥
सांडियेली तुह्मी गोत परिसोय । फोडविली डोय कर्मा हातीं ॥ध्रु॥
सांपडूनि संदी केली जीवेंसाठीं । घ्यावयासि तुटी कारण हें ॥२॥
तुका ह्यणे तुज काय ह्यणों उणें । नाहीं अभिमानें चाड देवा ॥३॥

माझें माझ्या हाता आलें । आतां भलें सकळ ॥१॥
काशासाठीं विषम थारा । तो अंतरा विटाळ ॥ध्रु॥
जालीं तया दुःखें तुटी । मागिल पोटीं नसावें ॥२॥
तुका ह्मणे शुध्दकुळ । तेथें मळ काशाचा ॥३॥

समर्थपणें हे करा संपादणी । नसतें चि मनीं धरिल्याची ॥१॥
दुसऱ्याचें येथें नाही चालों येत । तरि मी निवांत पाय पाहें ॥ध्रु॥
खोटियाचें खरें खरियाचें खोटें । मानलें गोमटें तुह्यांसी तें ॥२॥
तुका ह्मणे तुह्यां सवें करितां वाद । होईजेतें निंद जनीं देवा ॥३॥

तुह्यां आह्मांसवें न पडावी गांठी । आलेति जगजेठी कळों आतां ॥१॥
किती ह्मणों आतां वाइट वाइट । शिवों नये वीट आल्यावरी ॥ध्रु॥
बोलिल्याची आतां हे चि परचित । भीड भार थीत बुडवील ॥२॥
तुका ह्मणे आली रोकडी प्रचिती । झांकणें तें किती कोठें देवा ॥३॥

सकळ सत्ताधारी । व्हावें ऐसें काय हरी ॥१॥
परि या कृपेच्या वोरसें । कुढावयाचें चि पिसें ॥ध्रु॥
अंगें सर्वोत्तम । अवघा चि पूर्णकाम ॥२॥
तुका ह्मणे दाता । तरि हा जीव दान देता ॥३॥

कोणापार्शीं द्यावें माप । आपीं आप राहिलें ॥१॥
कासयाची भरोवरी । काय दुरी जवळी ॥ध्रु॥
एकें दाखविले दाहा । फांटा पाहा पुसून ॥२॥
तुका ह्मणे सरलें वोझें । आतां माझें सकळ ॥३॥

नभोमय जालें जळ । एकीं सकळ हरपलें ॥१॥
आतां काय सारासारी । त्याच्या लहरी तयांत ॥ध्रु॥
कैचा तेथ यावा सांडी । आप कोंडी आपण्यां ॥२॥
तुका ह्मणे कल्प जाला । अस्त गेला उदय ॥३॥

राजा करी तैसे दाम । ते ही चाम चालती ॥१॥
कारण ते सत्ता शिरीं । कोण करी अव्हेर ॥ध्रु॥

वाइले तें सुनें खांदीं । चाले पदीं बैसविलें ॥२॥
तुका ह्यणे विश्वंभरें । करुणाकरें रक्षिलें ॥३॥

आह्मी देव तुह्मी देव । मध्यें भेव अधीक ॥१॥
कैवाडाच्या धांवा लागें । मार्गें मार्गें विठ्ठले ॥ध्रु.॥
भेडसाविलें हाके नादें । वोळखी भेदें मोडिली ॥२॥
तुका ह्यणे उभा राहे । मार्गें पाहे परतोनि ॥३॥

हीनसुरबुद्धीपासांीं । आकृतीसी भेद नाही ॥१॥
एक दांडी एक खांदी । पदीं पदीं भोगणें ॥ध्रु.॥
एकाऐसें एक नाही । भिन्न पाहीं प्रकृती ॥२॥
तुका ह्यणे भूमी खंडे । पीक दंडे जेथें तें ॥३॥

काय बोलों सांगा । याउपरी पांडुरंगा ॥१॥
कांहीं आधारावांचून । पुढें न चले वचन ॥ध्रु.॥
वाढे ऐसा रस । कांहीं करावा सौरस ॥२॥
भक्तिभाग्यसीमा । द्यावा जोडोनियां प्रेमा ॥३॥
कोरड्या उत्तरीं । नका गौरवूं वैखरी ॥४॥
करी विज्ञापना । तुका प्रसादाची दाना ॥५॥

आहाच तो मोड वाळलियामधीं । अधीराची बुद्धि तेणें न्यायें ॥१॥
ह्यणऊनि संग न करीं दुसरें । चित्त मळीन द्वारें दोड पडे ॥ध्रु.॥
विषासाटीं सर्पा भयाभीत लोक । हें तों सकळीक जाणतसां ॥२॥
तुका ह्यणे काचें राहे कुळांकुड । अवगुण तो नाड ज्याचा तया ॥३॥

क्षणक्षणां जीवा वाटतसे खंती । आठवती चित्तीं पाय देवा ॥१॥
येई वो येई वो येई लवलाहीं । आळिगूनि बाहीं क्षेम देई ॥ध्रु.॥
उताविळ मन पंथ अवलोकी । आठवा ते चुकी काय जाली ॥२॥
तुका ह्यणे माझ्या जीवींच्या जीवना । घाला नारायणा उडी वेगीं ॥३॥

आळी करावी ते कळतें बाळका । बुझवावें हें कां नेणां तुह्मी ॥१॥
निवाड तो तेथें असे पायांपाशीं । तुह्यांआह्यांविशीं एकेठायीं ॥ध्रु.॥

आणीक तों आह्मी न देखोंसें जालें । जाणावें शिणलें भागलेंसें ॥२॥
तुका ह्मणे तुह्मां लागतें सांगावें । अंतरीचें ठावें काय नाहीं ॥३॥

तांतडीनें आह्मां धीर चि न कळे । पाळावे हे लळे लवलाहीं ॥१॥
नका कांहीं पाहों सावकाशीं देवा । करा एक हेवा तुमचा माझा ॥ध्रु॥
वोरसाचा हेवा सांभाळावी प्रीत । नाहीं राहों येत अंगीं सदा ॥२॥
तुका ह्मणे मज नका गोवूं खेळा । भोजनाची वेळा राखियेली ॥३॥

नाहीं लोपों येत गुण । वेधी आणीकें चंदन ॥१॥
न संगतां पडे ताळा । रूप दर्पणीं सकळां ॥ध्रु॥
सारविलें वरी । आहाच तें क्षणभरी ॥२॥
तुका ह्मणे वोहळें । सागराच्या ऐसें व्हावें ॥३॥

वचनें चि व्हावें आपण उदार । होइल विश्वंभर संपुष्ट चि ॥१॥
सत्यसंकल्पाचीं फळें बीजाऐसीं । शुध्द नाहीं नासी पावों येत ॥ध्रु॥
वंचिलिया काया येतसे उपेगा । शरीर हें नरकाचें चि आळें ॥२॥
तुका ह्मणे जीव जितां थारे लावा । पडिलिया गोवा देशधडी ॥३॥

उखतें आयुष्य जायांचें कळिवर । अवघें वोडंबर विषयांचें ॥१॥
कोणासी हा लागे पुसणें विचार । मनें चि सादर करूं आतां ॥ध्रु॥
उत्पत्ति प्रळय पडिलें दळण । पाकाचें भोजन बीज वाढे ॥२॥
तुका ह्मणे जाऊं अभयाच्या ठायां । रिघों देवराया शरण वेगीं ॥३॥

बोलावे ह्मूण हे बोलतों उपाय । प्रवाहें हें जाय गंगाजळ ॥१॥
भाग्ययोगें कोणां घडेल सेवन । कैचे येथें जन अधिकारी ॥ध्रु॥
मुखीं देतां घांस पळवितीं तोंडें । अंगींचिया भांडे असुकानें ॥२॥
तुका ह्मणे पूजा करितों देवाची । आपुलिया रुची मनाचिये ॥३॥

लटिक्याचे वाणी चवी ना संवाद । नाहीं कोणां वाद रुचों येत ॥१॥
अन्याय तो त्याचा नव्हे वायचाळा । मायबापीं वेळा न साधिली ॥ध्रु॥
अनावर अंगीं प्रबळ अवगुण । तांतडीनें मन लाहो साधी ॥२॥
तुका ह्मणे दोष आणि अवकळा । न पडतां ताळा घडे तसे ॥३॥

नये स्तवूं काचें होतें क्रियानष्ट । कांफुंदाचे ते कष्ट भंगा मूळ ॥१॥
नाहीं परमार्थ साधत लौकिकें । धरुन होतों फिकें अंगा आलें ॥ध्रु॥
पारखिया पुढें नये घालूं तोंड । तुटी लाभा खंड होतो माना ॥२॥
तुका ह्याने तरी मिरवतें परवडी । कामावल्या गोडी अविनाश ॥३॥

कोण्या काळें येईल मना । नारायणा तुमचिया ॥१॥
माझा करणें अंगीकार । सर्व भार फेडूनि ॥ध्रु॥
लागली हे तळमळ चित्ता । तरी दुश्चिता संसारी ॥२॥
सुखाची च पाहें वास । मार्गे दोष सांभाळीं ॥३॥
इच्छा पूर्ण जाल्याविण । कैसा सीण वारेल ॥४॥
लाहो काया मनें वाचा । देवा साच्या भेटीचा ॥५॥
कांटाळा तो न धरावा । तुह्मी देवा दासांचा ॥६॥
तुका ह्याने माझे वेळे । न कळे कां हें उफराटें ॥७॥

घ्यावी तरी घ्यावी उदंड चि सेवा । घ्यावें तरी देवा उदंड चि ॥१॥
ऐसीं कैचीं आह्मी पुरतीं भांडवलें । आल्या करीं बोलें समाधान ॥ध्रु॥
व्हावें तरी व्हावें बहुत चि दुरी । आलिया अंतरीं वसवावें ॥२॥
तुका ह्याने तुझें सख्यत्व आपणीं । अससील ऋणी आवडीचा ॥३॥

काय करूं जीव होतो कासावीस । कोडलिये दिस गमे चि ना ॥१॥
पडिलें हें दिसे ब्रह्मांड चि वोस । दाटोनि उच्छ्वास राहातसे ॥२॥
तुका ह्याने आगा सर्वजाणतिया । विश्वंभरें काया निववावी ॥३॥

सुकलियां कोमां अत्यंत जळधर । तेणें च प्रकार न्याय असे ॥१॥
न चलें पाउलीं सांडीं गरुडासन । मनाचें हो मन त्वरेलागीं ॥२॥
तुका ह्याने भूक न साहावे बाळा । जीवनांची कळा ओढलीसे ॥३॥

शृंगारिक माझीं नव्हती उत्तरें । आळवितों खरे अवस्थेच्या ॥१॥
न घलावा मधीं कामाचा विलंब । तुह्मी तों स्वयंभ करुणामूर्ति ॥२॥
तुका ह्याने केलें सन्मुख वदन । देखतां चरण पोटाळीन ॥३॥

तूं माझी माउली तूं माझी साउली । पाहातों वाटुली पांडुरंगे ॥१॥
तूं मज येकुला वडील धाकुला । तूं मज आपुला सोयरा जीव ॥२॥
तुका ह्मणे जीव तुजपार्शीं असे । तुझियानें ओस सर्व दिशा ॥३॥

कराल तें करा । हातें आपुल्या दातारा ॥१॥
बळियाचीं आह्मी बाळें । असों निर्भर या सळे ॥ध्रु॥
आतां कोठें काळ । करील देवापार्शीं बळ ॥२॥
तुका ह्मणे पंढरीराया । थापटितों ठोक बाहया ॥३॥

डोळां भरिलें रूप । चित्ता पायांपें संकल्प ॥१॥
अवघी घातली वांटणी । प्रेम राहिलें कीर्तनी ॥ध्रु॥
वाचा केली माप । रासीं हरिनाम अमुप ॥२॥
भरुनियां भाग । तुका बैसला पांडुरंग ॥३॥

आतां आहे नाहीं । न कळे आळी करा कांहीं ॥१॥
देसी पुरवुनी इच्छा । आतां पंढरीनिवासा ॥ध्रु॥
नेणे भाग सीण । दुजें कोणी तुह्मांविण ॥२॥
आतां नव्हे दुरी । तुका पार्यीं मिठी मारी ॥३॥

संकल्पासी अधिष्ठान । नारायण गोमटें ॥१॥
अवधियांचें पुरे कोड । फिडे जड देहत्व ॥ध्रु॥
उभय लोकीं उत्तम कीर्ति । देव चित्तीं राहिलिया ॥२॥
तुका ह्मणे जीव धाय । नये हाय जवळी ॥३॥

भाग्यवंता ऐशी जोडी । परवडी संतांची ॥१॥
धन घरीं पांडुरंग । अभंग जें सरेना ॥ध्रु॥
जनाविरहित हा लाभ । टांचें नभ सांटवणें ॥२॥
तुका ह्मणे विष्णुदासां । नाहीं आशा दुसरी ॥३॥

जरी आलें राज्य मोळविक्या हातां । तरी तो मागुता व्यवसायी ॥१॥
तृष्णेचीं मंजुरें नेणती विसांवा । वाढें हांव हांवां काम कार्मी ॥ध्रु॥
वैभवाचीं सुखें नातळतां अंगा । चिंता करी भोगा विघ्न जाळी ॥२॥

तुका ह्यणे वाहे मरणाचें भय । रक्षणउपाय करुनि असे ॥३॥

कोण होईल आतां संसारपांगिलें । आहे उगवलें सहजें चि ॥१॥
केला तो चालवीं आपुला प्रपंच । काय कोणां वेच आदा घे दे ॥ध्रु॥
सहजें चि घडे आतां मोळयाविण । येथें काय सीण आणि लाभ ॥२॥
तुका ह्यणे जालों सहज देखणा । ज्याच्या तेणें खुणा दाखविल्या ॥३॥

आह्मां शरणागतां । एवढी काय करणें चिंता ॥१॥
परि हे कौतुकाचे खेळ । अवघे पाहातों सकळ ॥ध्रु॥
अभयदानवृंदें । आह्मां कैचीं द्वंदें ॥२॥
तुका ह्यणे आह्मी । हरिजन साधनाचे स्वामी ॥३॥

देवाचिये चाडे प्रमाण उचित । नये वांटूं चित्त निषेधार्सी ॥१॥
नये राहों उभें कसमळापार्शी । भुंकतील तैसीं सांडावीं तीं ॥२॥
तुका ह्यणे क्षमा सुखाची हे रासी । सांडूनि कां ऐसी दुःखी व्हावें ॥३॥
॥१॥

खळा सदा क्षुद्धीं दृष्टी । करी कष्टी सज्जना ॥१॥
करितां आपुलाले परी । धणीवरी व्यापार ॥ध्रु॥
दया संतां भांडवल । वेची बोल उपकार ॥२॥
तुका ह्यणे आपुलालें । उसंतिलें ज्याणीं तें ॥३॥

जग ऐसें बहुनांवें । बहुनावें भावना ॥१॥
पाहों बोलों बहु नये । सत्य काय सांभाळा ॥ध्रु॥
कारियासी जें कारण । तें जतन करावें ॥२॥
तुका ह्यणे संतजनीं । हें चि मनीं धरावें ॥३॥

निघालें तें अगीहूनि । आतां झणी आतळे ॥१॥
पळवा परपरतें दुरी । आतां हरी येथूनि ॥ध्रु॥
धरिलें तैसें श्रुत करा हो । येथें आहो प्रपंची ॥२॥
अबोल्यानें ठेला तुका । भेउनि लोकां निराळा ॥३॥

आतां दुसरें नाहीं वर्नी । निरांजनी पडिलों ॥१॥
तुमची च पाहें वास । अवघी आस निरसली ॥ध्रु.॥
मागिलांचा मोडला माग । घडला त्याग अरुची ॥२॥
तुका ह्मणे करुणाकरा । तूं सोयरा जीवींचा ॥३॥

धरुनियां सोई परतलें मन । अनुलक्षीं चरण करुनियां ॥१॥
येई पांडुरंगे नेई सांभाळूनि । करुणावचनीं आळवितों ॥ध्रु.॥
बुद्धि जाली साहय परि नाहीं बळ । अवलोकितों जळ वाहे नेत्रीं ॥२॥
न चलती पाय गळित जाली काया । ह्मणऊनि दया येऊं द्यावी ॥३॥
दिशच्या करितों वारियासीं मात । जोडुनियां हात वास पाहें ॥४॥
तुका ह्मणे वेग करावा सत्वर । पावावया तीर भवनदीचें ॥५॥

कौलें भरियेली पेंठ । निग्रहाचे खोटे तंट ॥१॥
ऐसें माता जाणे वर्म । बाळ वाढवितां धर्म ॥ध्रु.॥
कामवितां लोहो कसे । तांतडीनें काम नासे ॥२॥
तुका ह्मणे खडे । देतां अक्षरें तें जोडे ॥३॥

चालिलें न वाटे । गाऊनियां जातां वाटे ॥१॥
बरवा वैष्णवांचा संग । येतो सामोरा श्रीरंग ॥ध्रु.॥
नाहीं भय आड । कांहीं विषमांचें जड ॥२॥
तुका ह्मणे भक्ति । सुखरूप आदीं अंतीं ॥३॥

करितां विचार तो हा दृढ संसार । ब्रह्मादिकां पार नुलंघवे सामर्थ्ये ॥१॥
शरण शरण नारायणा मज अंगीकारीं दीना । आलें तें वचनांपासीं माझ्या सामर्थ्य ॥ध्रु.॥
पाठीवरी मोळी तो चि कळवा पायीं तळीं । सांपडला जाळीं मत्स्य जाला तो न्याय ॥२॥
आतां करीन तांतडी लाभाची ते याच जोडी । तुका ह्मणे ओढी पायां सोई मनाची ॥३॥

बहुतां जातीचा केला अंगीकार । बहुत ही फार सर्वोत्तम ॥१॥
सरला चि नाहीं कोणांचिये वेचें । अक्षोभ ठायींचें ठायीं आहे ॥ध्रु.॥
लागत चि नाहीं घेतां अंतपार । वसवी अंतर अणुचें ही ॥२॥
तुका ह्मणे केला होय टाकीऐसा । पुरवावी इच्छा धरिली ते ॥३॥

पोट धालें आतां जीवनीं आवडी । पुरवावे परवडी बहुतांचे ॥१॥
काय आंचवणा तांतडीचें काम । मागील तीं श्रम न पवावीं ॥ध्रु.॥
वाढितिया पोटीं बहु असे वाव । सांभाळितां ठाव काय वांचे ॥२॥
दाविल्यावांचूनि नाहीं कळों येत । तेथें ही दुश्चित एकपणें ॥३॥
नावेचा भार तो उदकाचे शिरीं । काय हळू भारी तये ठायीं ॥४॥
तुका ह्मणे गीतीं गाऊनि गोविंद । करूं ब्रह्मानंद एकसरें ॥५॥

एका हातीं टाळ एका हातीं चिपळिया । घालिती हुंमरी एक वाताती टाळिया ॥१॥
मातले वैष्णव नटती नाना छंदें । नाहीं चाड मोक्षपदें भजनीं आवडी ॥ध्रु.॥
हाका अरोळिया गीतवादे सुखसोहळे । जाय तें न कळे केव्हां रजनी दिवस ॥२॥
तीथाअ नाहीं चाड न लगे जावें वनांतरा । तुका ह्मणे हरिहरात्मक चि पृथुवी ॥३॥

देव सखा आतां केलें नव्हे काई । येणें सकळई सोडरीं च ॥१॥
भाग्यवंत जालों गोतें सपुरतीं । आतां पुण्या नीती पार नाहीं ॥ध्रु.॥
पाहातां दिसती भरलिया दिशा । ठसावला ठसा लोकत्रयीं ॥२॥
अविनाश जोडी आह्मां भाग्यवंतां । जाली होती सत्ता संचिताची ॥३॥
पायांवरी डोई ठेवाया अरोथा । जाली द्यावी सत्ता क्षेम ऐसी ॥४॥
तुका ह्मणे जीव पावला विसावा । ह्मणवितां देवा तुमचींसीं ॥५॥

कोण आतां कळिकाळा । येऊं बळा देईल ॥१॥
सत्ता झाली त्रिभुवनीं । चक्रपाणी कोंवसा ॥ध्रु.॥
लडिवाळांचा भार वाहे । उभा आहे कुढावया ॥२॥
तुका ह्मणे घटिका दिस । निमिश ही न विसंभे ॥३॥

आह्मां आवडे नाम घेतां । तो ही पिता संतोषे ॥१॥
उभयतां एकचित्त । तरी प्रीत वाढली ॥ध्रु.॥
आह्मी शोभों निकटवासें । अनारिसें न दिसे ॥२॥
तुका ह्मणे पांडुरंगे । अवघीं अंगें निवालीं ॥३॥

देह तंव असे भोगाचे अधीन । याचें सुख सीण क्षीणभंगर ॥१॥
अविनाश जोडी देवापार्थी भाव । कल्याणाचा ठाव सकळही ॥ध्रु.॥
क्षणभंगुर हा तेथील पसारा । आलिया हाकारा अवघें राहे ॥२॥

तुका ह्यणे येथें सकळ विश्रांति । आठवावा चित्तीं नारायण ॥३॥

आतां आवश्यक करणें समाधान । पाहिलें निर्वाण न पाहिजे ॥१॥
केलें तरीं आतां शुशोभें करावें । दिसतें बरवें संतांमधीं ॥ध्रु॥
नाहीं भक्तराजीं ठेविला उधार । नामाचा आकार त्यांचियानें ॥२॥
तुका ह्यणे माझ्या वडिलांचें ठेवणें । गोप्य नारायणें न करावें ॥३॥

काया वाचा मनें श्रीमुखाची वास । आणीक उदास विचारासी ॥१॥
काय आतां मोक्ष करावा जी देवा । तुमचिया गोवा दर्शनासी ॥ध्रु॥
केलिया नेमासी उभें ठाडें व्हावें । नेमलें तें भावें पालटेना ॥॥
तुका ह्यणे जों जों कराल उशीर । तों तों मज फार रडवील ॥३॥

पुढीलांचे सोयी माझ्या मना चाली । मताची आणिली नाहीं बुध्दी ॥१॥
केलासी तो उभा आजवरी संतीं । धरविलें हातीं कट देवा ॥ध्रु॥
आहे तें ची मागों नाहीं खोटा चाळा । नये येऊं बळा लेंकराशीं ॥२॥
तुका ह्यणे माझा साक्षीचा वेव्हार । कृपण जी थोर परी तुह्मी ॥३॥

बहुत करुनि चाळवाचाळवी । किती तुह्मी गोवी करीतसां ॥१॥
लागटपणें मी आलों येथवरी । चाड ते दुसरी न धरुनि ॥ध्रु॥
दुजियाचा तंव तुह्मांसी कांटाळा । राहासी निराळा एकाएकीं ॥२॥
तुका ह्यणे आतां यावरी गोविंदा । मजशीं विनोदा येऊं नये ॥३॥

तीर्थ जळ देखे पाषाण प्रतिमा । संत ते अधमा माणसाऐसे ॥१॥
वांजेच्या मैथुनापरी गेलें वांयां । बांडेल्याचें जायां जालें पीक ॥ध्रु॥
अभाविक सदा सुतकी चांडाळ । सदा तळमळ चुके चि ना ॥२॥
तुका ह्यणे वरदळी ज्याची दृष्टी । देहबुद्धि कष्टी सदा दुःखी ॥३॥

नव्हे मतोळयाचा वाण । नीच नवा नारायण ॥१॥
सुख उपजे श्रवणें । खरें टांकसाळी नाणें ॥ध्रु॥
लाभ हातोहातीं । अधिक पुढतांपुढती ॥२॥
तुका ह्यणे नेणों किती । पुरोनि उरलें पुढती ॥३॥

घातला दुकान । देती आलियासी दान ॥१॥
संत उदार उदार । भरलें अनंत भांडार ॥ध्रु.॥
मागत्याची पुरे । धणी आणिकांसी उरे ॥२॥
तुका ह्मणे पोतें । देवें भरिलें नव्हे रितें ॥३॥

नरस्तुति आणि कथेचा विकरा । हें नको दातारा घडों देऊं ॥१॥
ऐसिये कृपेचि भाकितों करुणा । आहेसि तूं राणा उदाराचा ॥ध्रु.॥
पराविया नारी आणि परधना । नको देऊं मनावरी येऊं ॥२॥
भूतांचा मत्सर आणि संतनिंदा । हें नको गोविंदा घडों देऊं ॥३॥
देहअभिमान नको देऊं शरीरीं । चढों कांहीं परी एक देऊं ॥४॥
तुका ह्मणे तुझ्या पायांचा विसर । नको वारंवार पडों देऊं ॥५॥

लौकिकापुरती नव्हे माझी सेवा । अनन्य केशवा दास तुझा ॥१॥
ह्मणऊनि करीं पायांसवें आळी । आणीक वेगळी नेणें परी ॥ध्रु.॥
एकविध आह्मी स्वामिसेवेसाठीं । वरी तो चि पोटीं एकभाव ॥२॥
तुका ह्मणे करीं सांगितलें काम । तुह्यां धर्माधर्म ठावे देवा ॥३॥

ज्यांच्या संगें होतों पडिलों भोवनीं । ते केली धोवनी झाडूनियां ॥१॥
आतां एकाएकीं मनासीं विचार । करूं नाहीं भार दुजा याचा ॥ध्रु.॥
प्रसादसेवनें आली उष्टावळी । उचित ते काळीं अवचित ॥२॥
तुका ह्मणे वर्म सांपडलें हातीं । सांडिली ते खंती चिंता देवा ॥३॥

आवडीभोजन प्रकार परवडी । भिन्नाभिन्न गोडी एक रसा ॥१॥
भोगित्या पंगती लाधलों प्रसाद । तिहीं नाहीं भेद राखियेला ॥ध्रु.॥
पाकसिद्धि स्वहस्तकें विनियोग । आवडीचे भाग सिद्ध केले ॥२॥
तुका ह्मणे आला उच्छिष्ट प्रसाद । तेणें हा आनंद माझ्या जीवा ॥३॥

समर्थाचा ठाव संचलाचि असे । दुर्बळाची आस पुढें करी ॥१॥
पावलें घेईन पदरीं हें दान । एकांतीं भोजन करूं दाऊं ॥ध्रु.॥
न लगे पाहावी उचिताची वेळ । अयाचित काळ साधला तो ॥२॥
तुका ह्मणे पोट धालिया उपरी । गौरवा उत्तरीं पूजूं देवा ॥३॥

आपुल्यांचा करीन मोळा । माझ्या कुळाचारांचा ॥१॥
अवधियांचे वंदिन पाय । ठायाठाय न देखें ॥ध्रु.॥
नेदीं तुटों समाधान । थांबों जन सकळ ॥२॥
तुका ह्मणे झाडा होय । तों हे सोय न संडीं ॥३॥

जन्ममरणांची विसरलों चिंता । तूं माझा अनंता मायबाप ॥१॥
होतील ते डोळां पाहेन प्रकार । भय आणि भार निरसलीं ॥ध्रु.॥
लिगाडाचें मूळ होती पंच भूतें । त्यांचें यां पुरतें विभागिलें ॥२॥
तुका ह्मणे जाला प्रपंच पारिखा । जिवासी तूं सखा पांडुरंगा ॥३॥

उदार तूं हरी ऐसी कीर्ति चराचरीं । अनंत हे थोरी गर्जतील पवाडे ॥१॥
तुझे लागों पायीं माझा भाव पुसी जन्ममरणां ठाव । देवाचा तूं देव स्वामी सकळा ब्रह्मांडा ॥ध्रु.॥
मागणें तें तुज मागों जीवभाव तुज सांगों । लागों तरी लागों पायां तुमच्या दातारा ॥२॥
दिसों देसी कीविलवाणें तरी तुज चि हें उणें । तुका ह्मणे जिणें माझें तुज अधीन ॥३॥

पाहा किती आले शरण समान चि केले । नाहीं विचारिले गुण दोष कोणांचे ॥१॥
मज सेवटींसा द्यावा ठाव तयांचिये देवा । नाहीं करीत हेवा कांहीं थोरपणाचा ॥ध्रु.॥
नाहीं पाहिला आचार कुळगोत्रांचा विचार । फेडूं आला भार मग न ह्मणे दगड ॥२॥
तुका ह्मणे सर्वजाणा तुझ्या आल्यावरि मना । केला तो उगाणा घडल्या दोषांच्या ॥३॥

आतां चुकलें बंधन गेलें विसरोनि दान । आपुले ते वाण सावकाश विकावे ॥१॥
लाभ जोडला अनंत घरीं सांपडलें वित्त । हातोहातीं थीत उरों तळ नल्हाचि ॥ध्रु.॥
होतें गोविलें विसारें माप जालें एकसरें । होतें होरें वारें तों चि लाहो साधिला ॥२॥
कराया जतन तुका ह्मणे निजधन । केला नारायण साहय नेदी विसंबों ॥३॥

तुझ्या रूपें माझी काया भरों द्यावी पंढरीराया । दर्पणींची छाया एका रूपें भिन्नत्व ॥१॥
सुख पडिलें साटवण सत्ता वेचे शनें शनें । अडचणीचे कोन चारी मार्ग उगवले ॥ध्रु.॥
वसो डोळ्यांची बाहुली कवळे भिन्न छाया आली । कृष्णांजन चाली नव्हे प्रति माघारी ॥२॥
जीव ठसावला शिवें मना आलें तेथें जावें । फांटा पडिला नावें तुका ह्मणे खंडलें ॥३॥

सोसें सोसें मारूं हाका । होइल चुका ह्मणऊनि ॥१॥
मार्गे पुढें क्षणभरी । नव्हे दुरी अंतर ॥ध्रु.॥

नाम मुखीं बैसला चाळा। वेळोवेळां पडताळीं ॥२॥
तुका ह्याणे सुखी केलें । या विठ्ठलें बहुतांसी ॥३॥

धरुनियां चाली हांवा । येइन गांवां धांवत ॥१॥
पाठविसी मूळ तरी । लवकरी विठ्ठले ॥ध्रु॥
नाचेन त्या प्रेमसुखें । कीर्ती मुखें गाईन ॥२॥
तुका ह्याणे संतमेळीं । पायधुळी वंदीन ॥३॥

मायबापाचिये भेटी । अवघ्या तुटी संकोचा ॥१॥
भोगिलें तें आहे सुख । खातां मुख मोकळें ॥ध्रु॥
उत्तम तें बाळासाटीं । लावी ओठीं माउली ॥२॥
तुका ह्याणे जाली धणी । आनंद मनीं न समाये ॥३॥

उदासीनाचा देह ब्रह्मरूप । नाहीं पुण्य पाप लागत त्या ॥१॥
अनुताप अंगीं अग्निचिया ज्वाळा । नाहीं मृगजळा विझों येत ॥ध्रु॥
दोष ऐशा नावें देहाचा आदर । विटलें अंतर अहंभावें ॥२॥
तुका ह्याणे जाय नासोनियां खंती । तंव चि हे चित्तीं बध्दता ते ॥३॥

बंधनाचा तोडूं फांसा । देऊं आशा टाकोनि ॥१॥
नाहीं तें च घेतां शिरीं । होइल दुरी निजपंथ ॥ध्रु॥
नाथिलें चि माझें तुझें । कोण वोझें वागवी ॥२॥
तुका ह्याणे अंतराय । देवीं काय जिणें तें ॥३॥

तें च किती वारंवार । बोलों फार बोलिलें ॥१॥
आतां माझें दंडवत । तुमच्या संत चरणांसी ॥ध्रु॥
आवडी ते नीच नवी । जाली जीवीं वसती ॥२॥
तुका ह्याणे बरवें जालें । घरा आलें बंदरीचें ॥३॥

उपासा सेवटीं अन्नासवें भेटी । तैसी माझी मिठी पडो पार्थी ॥१॥
पुरवीं वासना साच सर्वजाणा । आह्यां नारायणा अंकिताची ॥ध्रु॥
बहुदिसां पुत्रामातेमध्ये भेटीं । तैसा दाटो पोटीं प्रीतिउभोड ॥२॥
तुका ह्याणे धन कृपणा सोयरें । यापरि दुसरें नहो आतां ॥३॥

रणीं निघतां शूर न पाहे माघारें । ऐशा मज धीरें राख आतां ॥१॥
संसार हातीं अंतरलो दुरी । आतां कृपा करीं नारायणा ॥ध्रु॥
वागवितों तुझिया नामाचें हत्यार । हा चि बडिवार मिरवितों ॥२॥
तुका ह्याने मज फिरतां माघारें । तेथें उणें पुरें तुह्मी जाणां ॥३॥

सकळ पूजा स्तुति । करावी ते व्होवें याती ॥१॥
ह्यणऊनि वारा जन । संतपूजा नारायण ॥ध्रु॥
सेवावें तें वरी । दावी उमटूनि ढेंकरीं ॥२॥
तुका ह्याने सुरा । दुधा ह्यणतां केवीं बरा ॥३॥

धीर नव्हे मनें । काय तयापार्शीं उणें ॥१॥
भार घातलियावरी । दासां नुपेक्षील हरी ॥ध्रु॥
याऐसी आटी । द्यावी द्रव्याचिये साटी ॥२॥
तुका ह्याने पोटें । देवा बहु केलें खोटें ॥३॥

द्रव्याचिया कोटी । नये गांडीची लंगोटी ॥१॥
अंती बोळवणेसाठीं । पांडुरंग धरा कंठीं ॥ध्रु॥
लोभाची लोभिकें । यांचें सन्निधान फिकें ॥२॥
तुका ह्याने हितें । जग नव्हो पडो रितें ॥३॥

कोणापार्शीं आतां सांगों मी बोभाट । कधीं खटखट सरेल हे ॥१॥
कोणां आराणूक होईल कोणे काळीं । आपुलालीं जाळीं उगवूनि ॥ध्रु॥
माझा येणें दुःखें फुटतसे प्राण । न कळतां जन सुखी असे ॥२॥
भोगा आधीं मनें मानिलासे त्रास । पाहें लपायास ठाव कोठें ॥३॥
तुका ह्याने देतों देवाचें गाऱ्हाणें । माझें रिण येणें सोसियेलें ॥४॥

राहिलों निराळा । पाहों कवतुक डोळां ॥१॥
करूं जगाचा विनोद । डोळां पाहोनियां छंद ॥ध्रु॥
भुललिया संसारें । आलें डोळ्यासी माजिरें ॥२॥
तुका ह्याने माथा । कोणी नुचली सर्वथा ॥३॥

आह्वां एकविधा पुण्य सर्वकाळ । चरणसकळ स्वामीचे ते ॥१॥
चित्ताचे संकल्प राहिले चळण । आज्ञा ते प्रमाण करुनी असों ॥ध्रु॥
दुजियापासून परतले मन । केले द्यावे दान होईल ते ॥२॥
तुका ह्मणे आतां पुरला नवस । एकाविण ओस सकळ ही ॥३॥

राहाणें तें पायांपाशी । आणिकां रसीं विटोनि ॥१॥
ऐसा धीर देई मना । नारायणा विनवितों ॥ध्रु॥
अंतरीं तों तुझा वास । आणिकां नास कारण ॥२॥
तुका ह्मणे शेवटींचें । वाटे साचें राखावें ॥३॥

चंदन तो चंदनपणें । सहज गुणसंपन्न ॥१॥
वेधलिया धन्य जाती । भाग्यें होती सन्मुख ॥ध्रु॥
परिसा अंगीं परिसपण । बाणोनि तें राहिलें ॥२॥
तुका ह्मणे केंची खंती । सुजाती ते ठाकणी ॥३॥

लय लक्ष्मी मन न राहे निश्चळ । मुख्य तेथें बळ आसनाचें ॥१॥
हें तों असाध्य जी सर्वत्र या जना । भलें नारायणां आळवितां ॥ध्रु॥
कामनेचा त्याग वैराग्य या नांव । कुटुंब ते सर्वविषयजात ॥२॥
कर्म उसंतावें चालत पाउलीं । होय जों राहिली देहबुद्धि ॥३॥
भक्ति तें नमावें जीवजंतुभूत । शांतवूनि ऊत कामक्रोध ॥४॥
तुका ह्मणे साध्य साधन अवघडें । देतां हें सांकडें देह बळी ॥५॥

ऐसें कां हो न करा कांहीं । पुढें नाही नास ज्या ॥१॥
विश्वंभरा शरणागत । भूतजात वंदूनि ॥ध्रु॥
श्रुतीचें कां नेघा फळ । सारमूळ जाणोनि ॥२॥
तुका ह्मणे पुढें कांहीं । वाट नाही यावरी ॥३॥

जाला प्रेतरूप शरीराचा भाव । लक्षियेला ठाव श्मशानींचा ॥१॥
रडती रात्रदिवस कामक्रोधमाया । ह्मणती हायहाया यमधर्म ॥ध्रु॥
वैराग्याच्या शेणी लागल्या शरीरा । ज्ञानाग्नि भरभरां जीवित्वेसी ॥२॥
फिरविला घट फोडिला चरणीं । महावाक्य जर्नी बोंब जाली ॥३॥
दिली तिळांजुळी कुळनामरूपांसी । शरीर ज्याचें त्यासी समर्पिलें ॥४॥

तुका ह्यणे रक्षा जाली आर्पीआप । उजळला दीप गुरुकृपा ॥५॥

आपुलें मरण पाहिलें म्यां डोळां । तो जाला सोहळा अनुपम्य ॥१॥
आनंदे दाटलीं तिन्ही त्रिभुवनें । सर्वात्मकपणें भोग जाला ॥ध्रु॥
एकदेशीं होतो अहंकारें आथिला । त्याच्या त्यागें जाला सुकाळ हा ॥२॥
फिटलें सुतक जन्ममरणाचें । मी माझ्या संकोचें दुरी जालों ॥३॥
नारायणें दिला वस्तीस ठाव । ठेवूनियां भाव ठेलों पार्यीं ॥४॥
तुका ह्यणे दिलें उमटूनि जर्गी । घेतलें तें अंगीं लावूनियां ॥५॥

बोळविला देह आपुलेनि हातें । हुताशिलीं भूतें ब्रह्माग्रीसीं ॥१॥
एकवेळे जालें सकळ कारण । आतां नारायण नारायण ॥ध्रु॥
अमृतसंजीवनी निवविली खाई । अंगें तये ठायीं हारपलीं ॥२॥
एकादशीविध जागरण उपवास । बारावा दिवस भोजनाचा ।।
अवर्घीं कर्म जालीं घटस्पोटापाशीं । संबंध एकेसी उरला नामीं ॥४॥
तुका ह्यणे आतां आनंदीं आनंदु । गोविंदीं गोविंदु विस्तारला ॥५॥

पिंडदान पिंडें ठेविलें करून । तिळीं तिळवण मूळत्रयीं ॥१॥
सारिले संकल्प एका चि वचनें । ब्रह्मीं ब्रह्मार्पण सेवटींच्या ॥ध्रु॥
सव्य अपसव्य बुडालें हें कर्म । एका एक वर्म एकोविष्णु ॥२॥
पित्यापुत्रत्वाचें जालें अवसान । जनीं जनार्दन अभेदेसी ॥३॥
आहे तैसी पूजा पावली सकळ । सहज तो काळ साधियेला ॥४॥
तुका ह्यणे केला अवधियांचा उध्दार । आतां नमस्कार सेवटींचा ॥५॥

सरलें आतां नाही । न ह्यणे वेळकाळ कांहीं ॥१॥
विठ्ठल कृपाळु माउली । सदा प्रेमें पान्हायेली ॥ध्रु॥
सीण न विचारी भाग । नव्हे निष्ठुर नाही राग ॥२॥
भेदाभेद नाही । तुका ह्यणे तिच्याठायीं ॥३॥

तुज पाहावें हे धरितों वासना । परि आचरणा नाही ठाव ॥१॥
करिसी कैवार आपुलिया सत्ता । तरि च देखता होइन पाय ॥ध्रु॥
बाहिरल्या वेषें उत्तम दंडलें । भीतरी मुंडलें नाही तैसें ॥२॥
तुका ह्यणे वांयां गेलों च मी आहे । जरि तुह्मी साहे न व्हा देवा ॥३॥

दुष्ट आचरण ग्वाही माझे मन । मज ठावे गुण दोष माझे ॥१॥
आतां तुम्ही सर्वजाण पांडुरंगा । पाहिजे प्रसंगाऐसें केले ॥ध्रु॥
व्याहयाजांवायांचे पंगती दुर्बळ । वंचिजे तो काळ नव्हे कांहीं ॥२॥
तुका ह्याने आतां जालों शरणागत । पुढिल उचित तुम्हां हातीं ॥३॥

आतां भय नाहीं ऐसें वाटे जीवा । घडलिया सेवा समर्थाची ॥१॥
आतां माझ्या मनें धरावा निर्धार । चिंतनीं अंतर न पडावें ॥ध्रु॥
येथें नाहीं जाली कोणांची निरास । आल्या याचकास कृपेविशीं ॥२॥
तुका ह्याने येथें नाहीं दुजी परी । राया रंका सरी देवा पार्यी ॥३॥

वैष्णवें चोरटीं । आलीं घरासी करंटीं ॥१॥
आजि आपुलें जतन । करा भांडें पांघुरण ॥ध्रु॥
ज्याचे घरीं खावें । त्याचें सर्वस्वें ही न्यावें ॥२॥
तुका ह्याने माग । नाहीं लागों देत लाग ॥३॥

ऐकतो दाट । आले एकांचें बोभाट ॥१॥
नका विश्वासों यावरी । चोर देहाचे खाणोरी ॥ध्रु॥
हे चि यांची जोडी । सदा बोडकीं उघडीं ॥२॥
तुका ह्याने न्यावें । ज्याचे त्यासी नाहीं ठावें ॥३॥

आणिकांची सेवा करावी शरीरें । तीं येथें उत्तरे कोरडीं च ॥१॥
ऐसा पांडुरंग सुलभ सोपारा । नेघे येरझारा सेवकाच्या ॥ध्रु॥
आणिकांचे भेटी आडकाठी पडे । येथें तें न घडे वचन ही ॥२॥
आणिकांचे देणें काळीं पोट भरे । येथील न सरे कल्पांतीं ही ॥३॥
आणिकें दंडिती चुकलिया सेवा । येथें सोस हेवा नाहीं दोन्ही ॥४॥
तुका ह्याने करी आपण्यासारखें । उध्दरी पारिखें उंच निंच ॥५॥

दुर्जनाची जाती । त्याचे तोंडीं पडे माती ॥१॥
त्याची बुद्धि त्यासी नाडी । वाचे अनुचित बडबडी ॥ध्रु॥
पाहें संतांकडे । दोषदृष्टी सांडी भडे ॥२॥
उंच निंच नाहीं । तुका ह्याने खळा कांहीं ॥३॥

न करीं उदास । माझी पुरवावी आस ॥१॥
ऐका ऐका नारायणा । माझी परिसा विज्ञापना ॥ध्रु॥
मायबाप बंधुजन । तूं चि सोयरा सज्जन ॥२॥
तुका ह्मणे तुजविरहित । माझे कोण करी हित ॥३॥

जीवन उपाय । वैदेवाणी तुझे पाय ॥१॥
ते मी नाठवीं घडिघडी । ह्मणोनियां चरफडीं ॥ध्रु॥
तुटे भवरोग । जेथें सर्व सुखें भोग ॥२॥
तुका ह्मणे विटे । धरियेले जें गोमटें ॥३॥

ऐका हें वचन माझे संतजन । विनवितों जोडुन कर तुझां ॥१॥
तर्क करुनियां आपुल्या भावना । बोलतिया जना कोण वारी ॥ध्रु॥
आमुच्या जीवींचा तो चि जाणे भावो । रकुमाईचा नाहो पांडुरंग ॥२॥
चित्त माझे त्याचे गुंतलेंसे पार्यीं । ह्मणऊनि कांहीं नावडे त्या ॥३॥
तुका ह्मणे मज न साहे मीनती । खेद होय चित्तीं भंग मना ॥४॥

ऐसा कोणी नाहीं हें जया नावडे । कन्या पुत्र घोडे दारा धन ॥१॥
निंब घेतें रोगी कवणिया सुखें । हरावया दुःखें व्याधि पीडा ॥ध्रु॥
काय पळे सुखें चोरा लागे पाठी । न घलावी काठी आड तया ॥२॥
जयाचें कारण तो चि जाणे करूं । नये कोणां वारूं आणिकासी ॥३॥
तुका ह्मणे तरी सांपडे निधान । द्यावा ओंवाळून जीव बळी ॥४॥

काय मी अन्यायी तें घाला पालवीं । आणीक वाट दावीं चालावया ॥१॥
माग पाहोनियां जातों ते च सोयी । न वजावें कायी कोण सांगा ॥ध्रु॥
धोपट मारग लागलासे गाढा । मज काय पीडा करा तुह्मी ॥२॥
वारितां ही भय कोण धरी धाक । परी तुझां एक सांगतों मी ॥३॥
तुका ह्मणे शूर दोहीं पक्षीं भला । मरतां मुक्त जाला मान पावे ॥४॥

नव्हती माझे बोल जाणां हा निधरि । मी आहें मजूर विठोबाचा ॥१॥
निर्धारा वचन सोडविलें माझ्या । कृपालुवें लज्जा राखिलेली ॥ध्रु॥
निर्भर मानसीं जालों आनंदाचा । गोडावली वाचा नामघोषें ॥२॥
आतां भय माझे नासलें संसारीं । जालोंसें यावरी गगनाचा ॥३॥

तुका ह्यणे हा तों संतांचा प्रसाद । लाधलों आनंद प्रेमसुख ॥४॥

जरा कर्णमूर्खी सांगों आली गोष्टी । मृत्याचिये भेटी जवळी आली ॥१॥
आतां माझ्या मना होई सावधान । वोंपुण्याची जाण कार्यसिध्दी ॥ध्रु॥
शेवटील घडी बुडतां न लगे वेळ । साधावा तो काळ जवळी आला ॥२॥
तुका ह्यणे चिंतीं कुळींची देवता । वारावा भोंवता शब्द मिथ्या ॥३॥

मागील ते आटी येणें घडे सांग । सुतवेल अंग एका सूत्रें ॥१॥
पहिपाहुणे ते सोहळ्यापुरते । तेथुनि आरते उपचार ते ॥ध्रु॥
आवश्यक तेथें आगळा आदर । चाली थोडें फार संपादतें ॥२॥
तुका ह्यणे ऋण फिटे एके घडी । अलभ्य ते जोडी हातां आल्या ॥३॥

साधावा तो देव सर्वस्वाचेसाठीं । प्रारब्ध तुटी क्रियमाण ॥१॥
मग कासयानें पुन्हा संवसार । बीजाचे अंकुर दग्ध होती ॥ध्रु॥
जिणें दिल्लें त्यासी द्यावा पिंडदान । उत्तीर्ण चरण धरुनि व्हावें ॥२॥
तुका ह्यणे निज भोगईल निजता । नाहीं होइल सत्ता दुजियाची ॥३॥

जळों अगी पडो खान । नारायण भोक्ता ॥१॥
ऐसी ज्याची वदे वाणी । नारायणीं ते पावे ॥ध्रु॥
भोजनकाळीं करितां धंदा । ह्यणा गोविंदा पावलें ॥२॥
तुका ह्यणे न लगे मोल । देवा बोल आवडती ॥३॥

संतांसी क्षोभवी कोण्या ही प्रकारें । त्याचें नव्हें बरें उभयलोकीं ॥१॥
देवाचा तो वैरी शत्रु दावेदार । पृथ्वी ही थार नेदी तया ॥ध्रु॥
संतांपाशीं ज्याचा नुरे चि विश्वास । त्याचे जाले दोष बळिवंत ॥२॥
तुका ह्यणे क्षीर वासराच्या अंगें । किंवा धांवे लागें विषमें मारुं ॥३॥

उदकीं कालवी शेण मलमूत्र । तो होय पवित्र कासयानें ॥१॥
उध्दारासी ठाव नाहीं भाग्यहीना । विन्मुख चरणां संतांचिया ॥ध्रु॥
दुखवी तो बुडे सांगडीचा तापा । अतित्याई पापाची च मूर्ति ॥२॥
तुका ह्यणे जेव्हां फिरतें कपाळ । तरी अमंगळ योग होतो ॥३॥

शोकवावा म्यां देहे । ऐसैं नेणों पोटीं आहे ॥१॥
तरी च नेदा जी उत्तर । दुःखी राखिलें अंतर ॥ध्रु.॥
जावें वनांतरा। येणें उद्देशें दातारा ॥२॥
तुका ह्मणे गिरी । मज सेववावी दरी ॥३॥

येइल तुझ्या नामा । जाल ह्मणों पुरुषोत्तमा ॥१॥
धीर राहिलों धरुनि । त्रास उपजला मनीं ॥ध्रु.॥
जगा कथा नांव। निराशेनें नुपजे भाव ॥२॥
तुह्मी साक्षी कीं गा । तुका ह्मणे पांडुरंगा ॥३॥

नेणें जप तप अनुष्ठान याग । काळें तंव लाग घेतलासे ॥१॥
रिघालो या भेणें देवाचे पाठीसी । लागे त्याचें त्यासी सांभाळणें ॥ध्रु.॥
मापें माप सळे चालिली चढती । जाली मग राती काय चाले ॥२॥
तुका ह्मणे चोरा हातीं जे वांचलें । लाभावरी आलें वारिलेशु ॥३॥

कळों आलें ऐसैं आतां । नाहीं सत्ता तुह्मांसी ॥१॥
तरी वीर्य नाहीं नामा । जातो प्रेमा खंडत ॥ध्रु. ॥
आड ऐसैं येतें पाप। वाढे ताप आगळा ॥२॥
तुका ह्मणे गुण जाला । हा विव्वला हीनशक्ति ॥३॥

लागों दिलें अंगा । ऐसैं कां गा सन्निध ॥१॥
कोण्या पापें उदो केला । तो देखिला प्रळय ॥ध्रु.॥
न देखवे पिडला सर्प। दया दर्प विषाचा ॥२॥
तुका ह्मणे भलें । मज तो न वजे साहिलें॥३॥

धांवा शीघ्रवत । किंवा घ्यावें दंडवत ॥१॥
तुमचा जातो बडिवार । आह्मीं होतो हीनवर ॥ध्रु.॥
न धरावा धीर । धांवा नका चालों स्थिर ॥२॥
तुका ह्मणे वाणी । माझी लाजली जी गुणीं ॥३॥

सेवकासी आज्ञा निरोपासी काम । स्वामीचे ते धर्म स्वामी जाणे ॥१॥
मनाचिये मुळीं रहावें बैसोन । आक्रशावे गुण पायांपाशीं ॥ध्रु.॥

भेटीचे तांतडी करीतसे लाहो । ओंवाळावा देहो ऐसें वाटे ॥४॥
तुका ह्मणे माझें करावें कारण । आपुलें जतन ब्रीद कशाला ॥३॥

. उद्वेगासी बहु फाकती मारग । नव्हे ऐसें अंग माझें होतें ॥१॥
आतां कोण यासी करणें विचार । तो देखा साचार पांडुरंगा ॥ध्रु॥
॥

मज तो अत्यंत दर्शनाची आस । जाला तरि हो नाश जीवित्वाचा ॥२॥
तुका ह्मणे आहे वचनाची उरी । करितों तोंवरि विज्ञापना ॥३॥

दुःखाची संगति । तिच्याठायीं कोण प्रीति ॥१॥
अवघें असो हें निराळें । करूं सोड्दें सावळें ॥ध्रु॥
क्षणभंगुर ते ठाव । करुनि सांडावे चि वाव ॥२॥
तुका ह्मणे बरा । ठाव पावलों हा थारा ॥३॥

मेला तरी जावो सुखें नरकासी । कळंकी याविशीं शिवों नये ॥१॥
रजस्वला करी वेलासी आघात । अंतरें तों हित दुरी बरें ॥ध्रु॥
उगी च कां आलीं नासवावीं फळें । विटाळ विटाळें कालवूनि ॥२॥
तुका ह्मणे लोणी घालोनि शेणांत । उपेगाची मात काय असे ॥३॥

वर्णवि ते किती । केले पवाडे श्रीपति ॥१॥
विश्वासिया घडे लाभ । देइल तरी पद्मनाभ ॥ध्रु॥
भाव शुध्द तरी । सांगितलें काम करी ॥२॥
तुका ह्मणे भोळा देव । परि हा नागवी संदेह ॥३॥

संचितावांचून । पंथ न चलवे कारण ॥१॥
कोरडी ते अवघी आटी । वांयां जाय लाळ घोंटीं ॥ध्रु॥
धन वित्त जोडे । देव ऐसें तों न घडे ॥२॥
तुका ह्मणे आड । स्वहितासी बहु नाड ॥३॥

अतित्याई बुडे गंगे । पाप लागे त्याचें त्या ॥१॥
हें तों आपुलिया गुणें । असे जेणें योजिलें ॥ध्रु॥
अवचटें अग्नि जाळी । न सांभाळी दुःख पावे ॥२॥
जैसें तैसें दावी आरसा । नकट्या कैसा पालटे ॥३॥

हेंदऱ्याचें भरितां कान । हलवी मान भोंक रितें ॥१॥
नाहीं मी येथें सांगों स्पष्ट । भावें नष्ट घेत नाहीं ॥ध्रु॥
अवगुणी वाटलें चित्त । तया हित आतळे ना ॥२॥
तुका ह्यणे फजितखोरा । ह्यणतां बरा उगा रहा ॥३॥

नाहीं सरो येत जोडिल्या वचनीं । कवित्वाची वाणी कुशळता ॥१॥
सत्याचा अनुभव वेधी सत्यपणें । अनुभवाच्या गुणें रुचों येतों ॥ध्रु॥
काय आगीपार्शीं शृंगारिलें चाले । पोटींचें उकले कसापार्शीं ॥२॥
तुका ह्यणे येथे करावा उकल । लागे चि ना बोल वाढवूनि ॥३॥

लचाळाच्या कामा नाहीं ताळावाळा । न कळे ओंगळा उपदेश ॥१॥
वचनचर्येची न कळे चांचणी । ऐसी संघष्टनी अमंगळ ॥ध्रु॥
समय न कळे वेडगळ बुद्धि । विजाती ते शुद्धि चांच चाट ॥२॥
तुका ह्यणे याचा धिक्कार चि बरा । बहुमति खराहूनि हीन ॥३॥

एक धरिला चित्तीं । आह्मीं रखुमाईचा पती ॥१॥
तेणें जालें अवघें काम । निवारला भवश्रम ॥ध्रु॥
परद्रव्य परनारी । जालीं विषाचिये परी ॥२॥
तुका ह्यणे फार । नाहीं लागत वेव्हार ॥३॥

भेणें पळे डोळसा । न कळे मृत्यु तो सरिसा ॥१॥
कैसी जाली दिशाभुली । न वजातिये वाटे चाली ॥ध्रु॥
संसाराची खंती । मावळल्या तरी शक्ति ॥२॥
तुका ह्यणे हीणा । बुद्धि चुकली नारायणा ॥३॥

अभिमानाचें तोंड काळें । दावी बळें अंधार ॥१॥
लाभ न्यावा हातोहातीं । तोंडी माती पाडोनि ॥ध्रु॥
लागलीसे पाठी लाज । जालें काज नासाया ॥२॥
तुका ह्यणे कुश्चळ मनीं । विटंबनीं पडिलीं तीं ॥३॥

चोराचिया धुडका मनीं । वसे ध्यानीं लंछन ॥१॥
ऐशा आह्मीं करणें काय । वरसो न्यायें पर्जन्य ॥ध्रु.॥
ज्याच्या बैसे खतावरी । ते चुरचुरी दुखवूनि ॥२॥
तुका ह्मणे ज्याची खोडी । त्याची जोडी त्या पीडी ॥३॥

बुद्धिहीना उपदेश । तें तें विष अमृतीं ॥१॥
हुंगों नये गोहवाडी । तेथें जोडी विटाळ ॥ध्रु.॥
अळसियाचे अंतर कुडें । जैसें मढें निष्काम ॥२॥
तुका ह्मणे ऐशा हाती । मज श्रीपती वांचवा ॥३॥

न करीं तुमची सेवा । बापुडें मी पण देवा ।
बोलिलों तो पाववा । पण सिध्दी सकळ ॥१॥
आणीक काय तुह्मां काम । आह्मां नेदा तरी प्रेम ।
कैसे धर्माधर्म । निश्चयेंसी रहाती ॥ध्रु.॥
आह्मीं वेचलों शरीरें । तुझी बीज पेरा खरें ।
संयोगाचें बरें । गोड होतें उभयतां ॥३॥
एका हातें टाळी । कोठें वाजते निराळी ।
जाला तरी बळी । स्वामीविण शोभेना ॥३॥
रूपा यावे जी अनंता । धरीन पुटाची त्या सत्ता ।
होईन सरता । संतांमाजी पोसणा ॥४॥
ठेविलें उधारा । वरी काय तो पातेरा ।
तुका ह्मणे बरा । रोकडा चि निवाड ॥५॥

. भुके नाहीं अन्न । मेल्यावरी पिंडदान ॥१॥
हे तों चाळवाचाळवी । केलें आपण चि जेवी ॥ध्रु.॥
नैवेद्याचा आळ । वेच ठाकर्णीं सकळ ॥२॥
तुका ह्मणे जड । मज न राखावें दगड ॥३॥

सर्व भाग्यहीन । ऐसें सांभाळिलों दीन ॥१॥
पार्यीं संतांचे मस्तक । असों जोडोनि हस्तक ॥ध्रु.॥
जाणें तरि सेवा । दीन दुर्बळ जी देवा ॥२॥
तुका ह्मणे जीव । सम्पूर्ण भाकीं कींव ॥३॥

भाग्याचा उदय । ते हे जोडी संतपाय ॥१॥
येथूनिया नुठो माथा । मरणावाचूनि सर्वथा ॥ध्रु॥
होई बळकट । माझ्या मना तूं रे धीट ॥२॥
तुका ह्याने लोटांगणीं । भक्तिभाग्ये जाली धणी ॥३॥

नाहीं तरी आतां कैचा अनुभव । जालासीं तूं देव घरघेणा ॥१॥
जेथें तेथें देखें लांचाचा पर्वत । घ्यावें तरि चित्त समाधान ॥ध्रु॥
आधीं वरी हात या नावें उदार । उसण्याचे उपकार फिटफिट ॥२॥
तुका ह्याने जैसी तैसी करूं सेवा । सामर्थ्य न देवा पायांपाशीं ॥३॥

आह्मी सर्वकाळ कैचीं सावधानें । वेवसायें मन अभ्यासलें ॥१॥
तरी ह्याना मोट ठेविली चरणीं । केलों गुणागुणीं कासावीस ॥ध्रु॥
याचे कानसुळीं मारीतसे हाका । मज घाटूं नका मधीं आतां ॥२॥
तुका ह्याने निद्रा जागृति सुषुप्ति । तुह्मी हो श्रीपती साक्षी येथें ॥३॥

नसता चि दाउनि भेव । केला जीव हिंपुटी ॥१॥
जालों तेव्हां कळलें जना । वाउगा हा आकांत ॥ध्रु॥
गंवसिलों पुढें मार्गे लागलागे पावला ॥२॥
तुका ह्याने केली आणि । सलगीच्यांनी सन्मुख ॥३॥

हें का आह्मां सेवादान । देखों सीण विषमाचा ॥१॥
सांभाळा जी ब्रीदावळी । तुह्मीं कां कळीसारिखे ॥ध्रु॥
शरणागत वैन्या हातीं । हे निश्चिंती देखिली ॥२॥
तुका ह्याने इच्छीं भेटी । पाय पोटीं उफराटे ॥३॥

कां हो आलें नेणों भागा । पांडुरंगा माझिया ॥१॥
उफराटी तुह्मां चाली । क्रिया गेली सत्याची ॥ध्रु॥
साक्षी हेंगे माझें मन । आर्त कोण होतें तें ॥२॥
तुका ह्याने समर्थपणे । काय नेणें करीतसां ॥३॥

शकुनानें लाभ हानि । येथूनि च कळतसे ॥१॥
भयारूढ जालें मन । आतां कोण विश्वास ॥ध्रु॥

प्रीत कळे आलिंगनीं। संपादनीं अत्यंत ॥२॥
तुका ह्यणे मोकलिलें । कळों आलें बरवें हें॥३॥

नव्हेव निग्रह देहासी दंडण । न वजे भूकतान सहावली ॥१॥
तरि नित्य नित्य करीं आळवण । माझा अभिमान असों द्यावा ॥ध्रु.॥
नाहीं विटाळिलें कायावाचामन । संकल्पासी भिन्न असें चि या ॥२॥
तुका ह्यणे भवसागरीं उतार । कराया आधार इच्छीतसें ॥३॥

ऐकिलीर् कीर्त्ति संतांच्या वदनीं । तरि हें ठाकोनि आलों स्थळ ॥१॥
मागिला पुढिला करावें सारिखें । पालटों पारिखें नये देवा ॥ध्रु.॥
आह्वासी विश्वास नामाचा आधार । तुटतां हे थार उरी नाहीं ॥२॥
तुका ह्यणे येथें नसावें चि दुर्जे । विनंती पंढरिराजें परिसावी हे ॥३॥

मोलाचें आयुष्य वेचतसे सेवे । नुगवतां गोवे खेद होतो ॥१॥
उगवूं आलेति तुझीं नारायणा । परिहार या सिणा निमिस्यांत ॥ध्रु.॥
लिगाडाचे मासी न्यायें जाली परी । उरली ते उरी नाहीं कांहीं ॥२॥
तुका ह्यणे लाहो सार्धी वाचाबळें । ओढियेलों काळें धांव घाला ॥३॥

ह्यणऊनि जालों क्षेत्रींचे संन्यासी । चित्त आशापाशीं आवरुनि ॥१॥
कदापि ही नव्हे सीमा उल्लंघन । केलें विसर्जन आव्हानीं च ॥ध्रु.॥
पारिखा तो आतां जाला दुजा ठाव । दृढ केला भाव एकविध ॥२॥
तुका ह्यणे कार्यकारणाचा हेवा । नाहीं जीव देवा समर्पिला ॥३॥

विभ्रंशिली बुद्धि देहांत जवळी । काळाची अकाळीं वायचाळा ॥१॥
पालटलें जैसें देंठ सोडी पान । पिकलें आपण तयापरी ॥ध्रु.॥
न मारितां हीन बुद्धि दुःख पावी । माजल्याची गोवी तयापरी ॥२॥
तुका ह्यणे गळ लागलिया मत्स्या । तळमळेचा तैसा लवलाहो ॥३॥

न वजावा तो काळ वांयां । मुख्य दया हे देवा ॥१॥
ह्यणऊनि जैसें तैसें । रहणी असें पायांचे ॥ध्रु.॥
मोकळें हे मन कष्ट । करी नष्ट दुर्जन ॥२॥
तुका ह्यणे कांहीं नेणें । न वर्जे येणेंपरी वांयां ॥३॥

कल्पतरुअंगीं इच्छिलें तें फळ । अभागी दुर्बळ भावें सिध्दी ॥१॥
धन्य त्या जाती धन्य त्या जाती । नारायण चित्तीं सांठविला ॥ध्रु.॥
बीजाऐसा द्यावा उदकें अंकुर । गुणाचे प्रकार ज्याचे त्या ॥२॥
तुका ह्याने कळे पारखिया हिरा । ओझें पाठी खरा चंदनाचें ॥३॥

उकरडा आधीं अंगीं नरकाडी । जातीची ते जोडी ते चि चित्तीं ॥१॥
कासयानें देखे अंधळा माणिकें । चवीविण फिके वांयां जाय ॥ध्रु.॥
काय जाणे विष पालटों उपचारें । मुखासी अंतर तों चि बरें ॥२॥
तुका ह्याने काय उपदेश वेडया । संगें होतो रेडयासवें कष्ट ॥३॥

जया शिरीं कारभार । बुद्धि सार त्याची ॥१॥
वर्ते तैसें वर्ते जन । बहुतां गुण एकाचा ॥ध्रु.॥
आपणीयां पाक करी । तो इतरीं सेविजे ॥२॥
तुका ह्याने शूर राखे । गाढ्या वाखेसांगातें ॥३॥

एक एका साहय करूं । अवघें धरूं सुपंथ ॥१॥
कोण जाणे कैसी परी । पुढें उरी ठेवितां ॥ध्रु.॥
अवघे धन्य होऊं आता । स्मरवितां स्मरण ॥२॥
तुका ह्याने अवघी जोडी । ते आवडा चरणांची ॥३॥

फळकट तो संसार । येथें सार भगवंत ॥१॥
ऐसें जागवितों मना । सरसें जनासहित ॥ध्रु.॥
अवघें निरसूनि काम । घ्यावें नाम विठोबाचें ॥२॥
तुका ह्याने देवाविण । केला सीण तो मिथ्या ॥३॥

सुधारसें ओलावली । रसना धाली न धाय ॥१॥
कळों नये जाली धणी । नारायणीं पूर्णता ॥ध्रु.॥
आवडे तें तें च यासी । ब्रह्मरसीं निरसें ॥२॥
तुका ह्याने बहुतां परी । करुनि करीं सेवन ॥३॥

असंतीं कांटाळा हा नव्हे मत्सर । ब्रह्म तें विकारविरहित ॥१॥

तरि ह्यणा त्याग प्रतिपादलासे । अनादि हा असे वैराकार ॥ध्रु.॥
सिजलें हिरवें एका नांवें धान्य । सेवनापें भिन्न निवडे तें ॥२॥
तुका ह्यणे भूर्ती साक्ष नारायण । अवगुणीं दंडण गुणीं पुजा ॥३॥

आपुलें आपण जाणावें स्वहित । जेणें राहे चित्त समाधान ॥१॥
बहुरंगें माया असे विखरली । कुंटित चि चाली होतां बरी ॥ध्रु.॥
पूजा ते अबोला चित्ताच्या प्रकारीं । भाव विश्वंभरीं समर्पावा ॥२॥
तुका ह्यणे गेला फिटोनियां भेव । मग होतो देव मनाचा चि ॥३॥

असोनि न कीजे अलिप्त अहंकारें । उगी च या भारें कुंथाकुंथी ॥१॥
धांवा सोडवणें वेगीं लवकरी । मी तों जालों हरी शक्तिहीन ॥ध्रु.॥
भ्रमल्यानें दिसें बांधल्याचेपरी । माझें मजवरी वाहोनियां ॥२॥
तुका ह्यणे धांव घेतलीसे सोई । आतां पुढें येई लवकरी ॥३॥

आपुल्याचा भोट चाटी । मारी करंटीं पारिख्या ॥१॥
ऐसें जन भुललें देवा । मिथ्या हेवा वाढवी ॥ध्रु.॥
गळ गिळी आविसें मासा । प्राण आशा घेतला ॥२॥
तुका ह्यणे बोकडमोहो । धरी पहा हो खाटिक ॥३॥

विषय तो मरणसंगीं । नेणे सुटिका अभागी ॥१॥
शास्त्राचा केला लुंडा । तोंडीं पाडियेला धोंडा ॥ध्रु.॥
अगदीं मोक्ष नाहीं ठावा । काय सांगावें गाढवा ॥२॥
तुका ह्यणे ग्यानगड । सुखें देवा पावेना नाड ॥३॥

मी च विखळ मी च विखळ । येर सकळ बहु बरें ॥१॥
पाहिजे हें क्षमा केलें । येणें बोलें विनवणी ॥ध्रु.॥
मी च माझें मी च माझें । जालें ओझें अन्याय ॥२॥
आधीं आंचवला आधीं आंचवला । तुका जाला निमनुष्य ॥३॥

येणें जाणें तरी । राहे देव कृपा करी ॥१॥
ऐसें तंव पुण्य नाहीं । पाहातां माझे गांठी कांहीं ॥ध्रु.॥
भय निवारिता कोण वेगळा अनंता ॥२॥

तुका ह्यणे वारे भोग । वारी तरी पांडुरंग ॥३॥

भल्याचें कारण सांगावें स्वहित । जैसी कळे नीत आपणासी ॥१॥
परी आह्मी असों एकाचिये हातीं । नाचवितो चित्तीं त्याचें तैसें ॥ध्रु॥
वाट सांगे त्याच्या पुण्या नाही पार । होती उपकार अगणित ॥२॥
तुका ह्यणे तुह्मी बहु कृपावंत । आपुलें उचित केलें संतीं ॥३॥

लावूनियां पुष्टी पोरें । आणि करकर कथेमाजी ॥१॥
पडा पायां करा विनंती । दवडा हातीं धरोनियां ॥ध्रु॥
कुर्वाळूनि बैसे मोहें । प्रेम कां हे नासीतसे ॥२॥
तुका ह्यणे वाटे चित्त । करा फजित ह्यणऊनि ॥३॥

पुण्य उभें राहो आतां । संताचें याकारणें ॥१॥
पंढरीचे लागा वाटे । सखा भेटे विव्दल ॥ध्रु॥
संकल्प हे यावे फळा । कळवळा बहुतांचा ॥२॥
तुका ह्यणे होऊनि क्षमा । पुरुषोत्तमा अपराध ॥३॥

आइकिली मात । पुरविले मनोरथ ॥ ॥
प्रेम वाढविलें देवा । बरवी घेऊनियां सेवा ॥ध्रु॥
केली विनवणी । तैसी पुरविली धणी ॥२॥
तुका ह्यणे काया । रसा कुरोंडी वरोनियां ॥३॥

संतांची स्तुति ते दर्शनाच्या योगें । पडिल्या प्रसंगें ऐसी कीजें ॥१॥
संकल्प ते सदा स्वामीचे चि चित्तीं । फाकों नये वृत्ति अखंडित ॥ध्रु॥
दास्यत्व तें असे एकविध नावें । उरों नये जीवें भिन्नत्वासी ॥२॥
निज बीजा येथें तुका अधिकारी । पाहिजे तें पेरी तये वेळे ॥३॥

सेजेचा एकांत आगीपार्शीं कळे । झांकिलिया डोळे अधःपात ॥१॥
राहो अथवा मग जळो अगीमर्धी । निवाडु तो आधीं होऊनि गेला ॥ध्रु॥
भेणें झडपणी नाही येथें दुजें । पादरघिटा ओझें हतियारें ॥२॥
तुका ह्यणे मज नाही जी भरवसा । तोवरि सहसा निवाडु तो ॥३॥

न सरे भांडार । भरलें वेचितां अपार ॥१॥
मवित्याचें पोट भरे । पुढिलासी पुढें उरे ॥ध्रु.॥
कारणापुरता लाहो आपुलाल्या हिता ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । पुढें केला चाले हेवा ॥३॥

तरी हांव केली अमुपा व्यापारें । व्हावें एकसरें धनवंत ॥१॥
जालों हरिदास शूरत्वाच्या नेमें । जालीं ठावीं वर्में पुढिलांची ॥ध्रु.॥
जनावेगळें हें असे अभिन्नव । बळी दिला जीव ह्मणऊनि ॥२॥
तुका ह्मणे तरी लागलों विल्हेसी । चालतिया दिसीं स्वामी ऋणी ॥३॥

कोण दुजें हरी सीण । शरण दीन आल्याचा ॥१॥
तुह्मांविण जगदीशा । उदार ठसा त्रिभुवनीं ॥ध्रु.॥
कोण ऐसें वारी पाप । हरी ताप जन्माचा ॥२॥
तुका ह्मणे धांव घाली । कोण चाली मनाचे ॥३॥

ग्रंथाचे अर्थ नेणती हे खळ । बहु अनर्गळ जाले विषयीं ॥१॥
नाहीं भेदू ह्मण भलतें चि आचरे । मोकळा विचरे मनासर्वें ॥२॥
तुका ह्मणे विषा नांव तें अमृत । पापपुण्या भीत नाहीं नष्ट ॥३॥

कायावाचामनें जाला विष्णुदास । काम क्रोध त्यास बाधीतना ॥१॥
विश्वास तो करी स्वामीवरी सत्ता । सकळ भोगिता होय त्याचें ॥२॥
तुका ह्मणे चित्त करावें निर्मळ । येऊनि गोपाळ राहे तेथें ॥३॥

याती हीन मति हीन कर्म हीन माझें । सांडोनियां सर्व लज्जा शरण आलों तुज ॥१॥
येईं गा तूं मायबापा पंढरीच्या राया । तुजविण सीण जाला क्षीण जाली काया ॥ध्रु.॥
दिनानाथ दीनबंधू नाम तुज साजे । पतितपावन नाम ऐसी ब्रीदावळी गाजे ॥२॥
विटेवरि वीट उभा कटावरी कर । तुका ह्मणे हें चि आह्मां ध्यान निरंतर ॥३॥

गंगा आली आम्हांवरि । संतपाउलें साजिरीं ॥१॥
तेथें करीन मी अंधोळी । उडे चरणरजधुळी । येती तीर्थावळी । पर्वकाळ सकळ ॥ध्रु.॥
पाप पळालें जळालें । भवदुःख दुरावलें ॥२॥
तुका ह्मणे धन्य जालों । सप्तसागरांत न्हालों ॥३॥

पोटासाठीं खटपट करिसी अवघा वीळ । राम राम ह्यणतां तुझी बसली दांतखीळ ॥१॥
हरिचें नाम कदाकाळीं कां रे नये वाचे । ह्यणतां राम राम तुझ्या बाचें काय वेचें ॥ध्रु.॥
द्रव्याचिया आशा तुजला दाही दिशा न पुरती । कीर्तनासी जातां तुझी जड झाली माती ॥२॥
तुका ह्यणे ऐशा जीवा काय करूं आता । राम राम न ह्यणे त्याचा गाढव मातापिता ॥३॥

आह्मां सुकाळ सुखाचा । जवळी हाट पंढरीचा । सादाविती वाचा । रामनामें वैष्णव ॥१॥
घ्या रे आपुलाल्या परी । नका ठेवूं कांही उरी । ओसरतां भरी । तोंडवरी अंबर ॥ध्रु.॥
वाहे बंदर द्वारका । खेप आली पुंडलिका । उभे चि विकिलें एका । सनकादिकां सांपडलें ॥२॥
धन्य धन्य हे भूमंडळी । प्रगटली नामावळी । घेती जीं दुबळीं । तीं आगळीं सदैव ॥३॥
माप आपुलेनि हातें । कोणी नाहीं निवारितें । पैस करुनि चित्तें । घ्यावें हितें आपुलिया ॥४॥
नाहीं वाटितां सरलें । आहे तैसें चि भरलें । तुका ह्यणे गेलें । वांयांविण न घेतां ॥५॥

चुकलिया ताळा । वाती घालुनि बैसे डोळां ॥१॥
तैसें जागें करीं चित्ता । कांहीं आपुलिया हिता ॥ध्रु.॥
निक्षेपिलें धन । तेथें गुंतलेसे मन ॥२॥
नाशिवंतासाठीं । तुका ह्यणे करिसी आटी ॥३॥

करुनि जतन । कोणा कामा आलें धन ॥ ॥
ऐसें जाणतां जाणतां । कां रे होतोसी नेणता ॥ध्रु.॥
प्रिया पुत्र बंधु । नाहीं तुज यांशीं संबंधु ॥२॥
तुका ह्यणे एका । हरीविण नाहीं सखा ॥३॥

आह्मीं देतो हाका । कां रे जालासी तूं मुका ॥१॥
न बोलसी नारायणा । कळलासी क्रियाहीना ॥ध्रु.॥
आधीं करूं चौघाचार । मग सांडूं भीडभार ॥२॥
तुका ह्यणे सेवटीं । तुह्मां आह्मां घालूं तुटी ॥३॥

नव्हे भिडा हें कारण । जाणे करूं ऐसे जन ॥१॥
जों जों धरावा लौकिक । रडवितोसी आणीक ॥ध्रु.॥
चाल जाऊं संतांपुढें । ते हें निवडिती रोकडें ॥२॥
तुका ह्यणे तूं निर्लज्ज । आह्मां रोकडी गरज ॥३॥

बहु होता भला । परि ये रांडेनें नासिला ॥१॥
बहु शिकला रंग चाळे । खरें खोटें इचे वेळे ॥ध्रु॥
नव्हतें आळवितें कोणी । इनें केला जगऋणी ॥२॥
ज्याचे त्यासी नेदी देऊं । तुका ह्मणे धांवे खाऊं ॥३॥

काय करावें तें आतां । जालें नयेसें बोलतां ॥१॥
नाहीं दोघांचिये हातीं । गांठी घालावी एकांतीं ॥ध्रु॥
होय आपुलें काज । तों हे भीड सांडूं लाज ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । आधीं निवडूं हा गोवा ॥३॥

केली सलगी तोंडपिटी । आह्मी लडिवाळें धाकुटीं ॥१॥
न बोलावें तें चि आलें । देवा पाहिजे साहिलें ॥ध्रु॥
अवघ्यांमध्ये एक वेडें । तें चि खेळविती कोडें ॥२॥
तुका ह्मणे मायबापा । मजवरि कोपों नका ॥३॥

शिकवूनि बोल । केलें कवतुक नवल ॥१॥
आपणियां रंजविलें । बापें माझिया विठ्ठलें ॥ध्रु॥
हातीं प्रेमाचें भातुकें । आह्मां देऊनियां निकें ॥२॥
तुका करी टाहो । पाहे रखुमाईचा नाहो ॥३॥

तेथें सुखाची वसति । गाती वैष्णव नाचती । पताका झळकती । गर्जती हरिनामें ॥१॥
दोषा जाली घेघेमारी । पळती भरले दिशा चारी । न येती माघारीं । नाहीं उरी परताया ॥ध्रु॥
विसरोनि देवपणा । उभा पंढरीचा राणा । विटोनि निर्गुणा । रूप धरिलें गोजिरें ॥२॥
पोट सेवितां न धाये । भूक भुकेली च राहे । तुका ह्मणे पाहे । कोण आस या मुक्तीची ॥३॥

शूद्रवंशी जन्मलों । ह्मणोनि दंभें मोकलिलों ॥१॥
अरे तूं चि माझा आतां । मायबाप पंढरीनाथा ॥ध्रु॥
घोकाया अक्षर । मज नाहीं अधिकार ॥२॥
सर्वभावे दीन । तुका ह्मणे यातिहीन ॥३॥

वेडें वांकडें गाईन । परि मी तुझा चि ह्मणवीन ॥१॥

मज तारीं दिनानाथा । ब्रीदें साच करीं आता ॥ध्रु॥
केल्या अपराधांच्या राशीं । ह्यणऊनि आलों तुजपाशीं ॥२॥
तुका ह्यणे मज तारीं । सांडीं ब्रीद नाहीतरी ॥३॥

हरिभक्त माझे जिवलग सोइरे । हृदयीं पाउले धरिन त्यांचे ॥१॥
अंतकाळीं येती माझ्या सोडवणे । मस्तक बैसणें देइन त्यांसी ॥ध्रु॥
आणिक सोइरे सज्जन वो कोणी । वैष्णवांचोनि नाहीं मज ॥२॥
देइन आळिंगण धरीन चरण । संवसारसीण नासे तेणें ॥३॥
कंठीं तुळशीमाळा नामाचे धारक । ते माझे तारक भवनदीचे ॥४॥
तयांचे चरणीं घालीन मी मिठी । चाड हे वैकुंठीं नाहीं मज ॥५॥
अळसें दंभें भावें हरिचें नाम गाती । ते माझे सांगाती परलोकींचे ॥६॥
कायावाचामनें देइन क्षेम त्यासी । चाड जीवित्वासी नाहीं मज ॥७॥
हरिचें नाम मज म्हणविती कोणी । तया सुखा धणी धणी वरी ॥८॥
तुका ह्यणे तया उपकारें बांधलों । ह्यणऊनि आलों शरण संतां ॥९॥

लटिका तो प्रपंच एक हरि साचा । हरिविण आहाच सर्व इंद्रियें ॥१॥
लटिकें तें मौन्य भ्रमाचें स्वप्न । हरिविण ध्यान नश्वर आहे ॥ध्रु॥
लटिकिया विपत्ति हरिविण करिती । हरि नाहीं चित्तीं तो शव जाणा ॥२॥
तुका ह्यणे हरि हें धरिसी निर्धारिं । तरीं तूं झडकरी जासी वैकुंठा ॥३॥

सर्वस्वा मुकावें तेणें हरीसी जिंकावें । अर्थ प्राण जीवें देहत्याग ॥१॥
मोह ममता माया चाड नाहीं चिंता । विषयकंदुवेथा जाळूनियां ॥ध्रु॥
लोकलज्जा दंभ आणि अहंकार । करुनि मत्सर देशधडी ॥२॥
शांति क्षमा दया सखिया विनउनी । मूळ चक्रपाणी धाडी त्यांसी ॥३॥
तुका ह्यणे याती अक्षरें अभिमान । सांडोनिया शरण रिघें संतां ॥४॥

एकांतांचे सुख देई मज देवा । आघात या जीवा चुकवूनि ॥१॥
ध्यानीं रूप वाचे नाम निरंतर । आपुला विसर पडों नेदीं ॥ध्रु॥
मायबाळा भेटी सुखाची आवडी । तैशी मज गोडी देई देवा ॥२॥
कीर्ती ऐकोनियां जालों शरणांगत । दासाचें तूं हित करितोसी ॥३॥
तुका ह्यणे मी तों दीन पापराशी । घालावें पाठीशी मायबापा ॥४॥

लटिकें तें ज्ञान लटिकें ते ध्यान । जरि हरिकीर्तन प्रिय नाही ॥१॥
लटिकें चि दंभ घातला दुकान । चाळविलें जन पोटासाठीं ॥ध्रु॥
लटिकें चि केलें वेदपारायण । जरि नाही स्कांुपदन प्रेम कथे ॥२॥
लटिकें तें तप लटिका तो जप । अळस निद्रा झोप कथाकाळीं ॥३॥
नाम नावडे तो करील बाहेरी । नाही त्याची खरी चित्तशुद्धि ॥४॥
तुका ह्याने ऐसीं गर्जती पुराणें । शिष्टांची वचनें मागिला ही ॥५॥

भूतीं भगवद्भाव । मात्रासहित जीव । अद्वैत ठाव । निरंजन एकला ॥१॥
ऐसीं गर्जती पुराणें । वेदवाणी सकळ जन । संत गर्जतील तेणें । अनुभवे निर्भर ॥ध्रु॥
माझें तुझें हा विकार । निरसतां एकंकार । न लगे कांहीं फार । विचार चि करणें ॥२॥
तुका ह्याने दुजें । हें तों नाही सहजें । संकल्पाच्या काजें । आपें आप वाढलें ॥३॥

नेणें कांुपकों कान । नाही एकांतीचें ज्ञान ॥१॥
तुह्मी आइका हो संत । माझा सादर वृत्तांत ॥ध्रु॥
नाहीं देखिला तो डोळां । देव दाखवूं सकळां ॥२॥
चिंतनाच्या सुखें । तुका ह्याने नेणें दुःखें ॥३॥

त्याग तरी ऐसा करा । अहंकारा दवडावें ॥१॥
मग जैसा तैसा राहें । काय पाहें उरलें तें ॥ध्रु॥
अंतरीचें विषम गाढें । येऊं पुढें नेदावें ॥२॥
तुका ह्याने शुध्द मन । समाधान पाहिजे ॥३॥

मातेचिये चित्तीं । अवघी बाळकाची व्याप्ति ॥१॥
देह विसरे आपुला । जवळीं घेतां सीण गेला ॥ध्रु॥
दावी प्रेमभातें । आणि अंगावरि चढतें ॥२॥
तुका संतापुढें । पार्यीं झोंबे लाडें कोडें ॥३॥

कोणा पुण्या फळ आलें । आजि देखिलीं पाउलें ॥१॥
ऐसें नेणें नारायणा । संतीं सांभाळिलें दीना ॥ध्रु॥
कोण लाभकाळ । दीन आजि मंगळ ॥२॥
तुका ह्याने जाला । लाभ सहज विठ्ठला ॥३॥

मान इच्छी तो अपमान पावे । अमंगळ सवे अभाग्याची ॥१॥
एकाचिये अंगीं दुजियाचा वास । आशा पुढें नाश सिध्द करी ॥ध्रु.॥
आधीं फळासी कोठें पावों शके । वासनेची भिकेवरी चाली ॥२॥
तुका ह्याने राजहंस ढोरा नांव । काय तया घ्यावें अळंकाराचें ॥३॥

संसारपासूनि कैसें सोडविशी । न कळे हृषीकेशी काय जाणें । करितां न सरे अधिक वाट पाहीं ।
तृष्णा देशधडी केलों । भक्तिभजनभाव यांसी नाहीं ठाव । चरणीं तुझ्या अंतरलों ।
मार्गे पुढें रीग न पुरे चि पाहातां । अवघा अवघीं वेष्टिलों ॥१॥
आतां माझी लाज राखें नारायणा । हीन हीन लीन याचकाची ।
करितां न कळे कांहीं असतील गुण दोष । करीं होळी संचिताची ॥ध्रु.॥
इंद्रियें द्वारे मन धावे सैरें । नांगवे करितां चि कांहीं । हात पाय कान मुख लिंगस्थान ।
नेत्र घ्राणद्वारें पाहीं । जया जैसी सोय तया तैसें होय । क्षण एक स्थिर नाहीं ।
करिती ताडातोडी ऐसी यांची खोडी । न चले माझें यास कांहीं ॥२॥
शरीरसंबंधु पुत्र पत्नी बंधु । धन लोभ मायावंत । जन लोकपाळ मैत्र हे सकळ ।
सोइरीं सज्जनें बहुतें । नाना कर्म डाय करिती उपाय । बुडावया घातपातें ।
तुका ह्याने हरी राखे भलत्या परी । आह्मी तुझीं शरणागतें ॥३॥

नाम घेतां उठाउठीं । होय संसारासी तुटी ॥१॥
ऐसा लाभ बांधा गांठी । विडुलपार्यीं पडे मिठी ॥ध्रु.॥
नामापरतें साधन नाहीं । जें तूं करिशी आणिक कांहीं ॥२॥
हाकारोनि सांगे तुका । नाम घेतां राहों नका ॥३॥

प्राण समर्पिला आह्मी । आतां उशीर कां स्वामी ॥१॥
माझें फेडावें उसणें । भार न मना या ऋणें ॥ध्रु.॥
जाला कंठस्फोट । जवळी पातलों निकट ॥२॥
तुका ह्याने सेवा । कैसी बरी वाटे देवा ॥३॥

येणें मार्गे आले । त्यांचें निसंतान केलें ॥१॥
ऐसी अवघड वाट । कोणा सांगावा बोभाट ॥ध्रु.॥
नागविल्या थाटी । उरों नेदी च लंगोटी ॥२॥
तुका ह्याने चोर । तो हा उभा कटिकर ॥३॥

तोंवरि तोंवरि जंबुक करि गर्जना । जंव त्या पंचानना देखिलें नाही ॥१॥
तोंवरि तोंवरि सिंधु करि गर्जना । जंव त्या अगस्तिब्राह्मणा देखिलें नाही ॥ध्रु.॥
तोंवरि तोंवरि वैराग्याच्या गोष्टी । जंव सुंदर वनिता दृष्टी पडिली नाही ॥२॥
तोंवरि तोंवरि शूरत्वाच्या गोष्टी । जंव परमाईचा पुत्र दृष्टी देखिला नाही ॥३॥
तोंवरि तोंवरि माळामुद्रांचीं भूषणें । जंव तुक्याचें दर्शन जालें नाही ॥४॥

तोंवरि तोंवरि शोभतील गारा । जंव नाही हिरा प्रकाशला ॥१॥
तोंवरि तोंवरि शोभतील दीपिका । नुगवता एका भास्करासी ॥२॥
तोंवरि तोंवरि सांगती संताचिया गोष्टी । जंव नाही भेटी तुक्यासर्वें ॥३॥

धरोनि दोन्ही रूपें पाळणें संहार । करी कोप रुद्र दयाळ विष्णु ॥१॥
जटाजूट एका मुगुट माथां शिरीं । कमळापति गौरीहर एक ॥ध्रु.॥
भस्मउध्दळण लक्ष्मीचा भोग । शंकर श्रीरंग उभयरूपीं ॥२॥
वैजयंती माळा वासुगीचा हार । लेणें अळंकार हरिहरा ॥३॥
कपाळ झोळी एका स्मशानींचा वास । एक जगन्निवास विश्वंभर ॥४॥
तुका ह्याणे मज उभयरूपीं एक । सारोनि संकल्प शरण आलों ॥५॥

उचिताचा भाग होतो राखोनियां । दिसती ते वांयां कष्ट गेले ॥१॥
वचनाची कांहीं राहे चि ना रुचि । खळाऐसें वाची कुची जालें ॥ध्रु.॥
विश्वासानें माझें बुडविलें घर । करविला धीर येथवरी ॥२॥
तुका ह्याणे शेकीं थार नाही बुड । कैसें तुह्मीं कोड पुरविलें ॥३॥

लांब लांब जटा काय वाढवूनि । पावडें घेऊनि क्रोधें चाले ॥१॥
खायाचा वोळसा शिव्या दे जनाला । ऐशा तापशाला बोध कैचा ॥ध्रु.॥
सेवी भांग अफू तमाखू उदंड । परि तो अखंड भ्रांतीमाजी ॥२॥
तुका ह्याणे ऐसा सर्वस्वें बुडाला । त्यासी अंतरला पांडुरंग ॥३॥

अवघीं च तीर्थे घडलीं एकवेळा । चंद्रभागा डोळां देखिलिया ॥१॥
अवघीं च पापें गेलीं दिगांतरीं । वैकुंठ पंढरी देखिलिया ॥ध्रु.॥
अवघिया संतां एकवेळा भेटी । पुंडलीक दृष्टी देखिलिया ॥२॥
तुका ह्याणे जन्मा आल्याचें सार्थक । विठ्ठल चि एक देखिलिया ॥३॥

सदा सर्वकाळ अंतरी कुटिल । तेणें गळां माळ घालूं नये ॥१॥
ज्यासी नाही दया क्षमा शांति । तेणें अंगीं विभूती लावूं नये ॥ध्रु.॥
जयासी न कळे भक्तीचें महिमान । तेणें ब्रह्मज्ञान बोलों नये ॥२॥
ज्याचें मन नाही लागलें हातासी । तेणें प्रपंचासी टाकुं नये ॥३॥
तुका ह्मणे ज्यासी नाही हरिभक्ति । तेणें भगवें हातीं धरूं नये ॥४॥

आह्मी असों निश्चिंतीनें । एक्या गुणें तुमचिया ॥१॥
दुराचारी तरले नामें । घेतां प्रेम ह्मणोनि ॥ध्रु.॥
नाहीं तुह्मां धांव घेता । कृपावंता आळस ॥२॥
तुका ह्मणे विसरूं कांहीं । तुज वो आई विठले ॥३॥

अनुभवें वदे वाणी । अंतर ध्यानीं आपुलें ॥१॥
कैंची चिका दुधचवी । जरी दावी पांढरें ॥ध्रु.॥
जातीऐसा दावी रंग । बहु जग या नावें ॥२॥
तुका ह्मणे खद्योत ते । दुंगाभोंवतें आपुलिया ॥३॥

परपीडक तो आह्मां दावेदार । विश्वीं विश्वंभर ह्मणऊनि ॥१॥
दंडूं त्यागूं बळें नावलोकुं डोळा । राखूं तो चांडाळा ऐसा दुरि ॥ध्रु.॥
अनाचार कांहीं न साहे अवगुणें । बहु होय मन कासावीस ॥२॥
तुका ह्मणे माझी एकविध सेवा । विमुख ते देवा वाळी चित्तें ॥३॥

कांहीं न मागे कोणांसी । तो चि आवडे देवासी ॥१॥
देव तयासी ह्मणावें । त्याचे चरणीं लीन व्हावें ॥ध्रु.॥
भूतदया ज्याचे मनीं । त्याचे घरीं चक्रपाणी ॥२॥
नाहीं नाही त्यासमान । तुका ह्मणे मी जमान ॥३॥

नाम उच्चारितां कंटीं । पुढें उभा जगजेठी ॥१॥
ऐसें धरोनियां ध्यान । मनें करावें चिंतन ॥ध्रु.॥
ब्रह्मादिकांच्या ध्याना नये । तो हा कीर्तनाचे सोये ॥२॥
तुका ह्मणे सार घ्यावें । मनें हरिरूप पाहावें ॥३॥

आडलिया जना होसी सहाकारी । अंधळियाकरीं काठी तूं चि ॥१॥

आडिले गांजिले पीडिले संसारीं । त्यांचा तूं कैवारी नारायणा ॥ध्रु.॥
प्रल्हाद महासंकटीं रक्षिला । तुह्मी अपंगिला नानापरी ॥२॥
आपुलें चि अंग तुह्मी वोडविलें । त्याचें निवारलें महा दुःख ॥३॥
तुका ह्मणे तुझे कृपे पार नाहीं । माझे विठाबाई जननीये ॥४॥

तपासी तें मन करूं पाहे घात । धरोनि सांगात इंद्रियांचा ॥१॥
ह्मणोनि कीर्तन आवडलें मज । सांडोनियां लाज हें चि करी ॥ध्रु.॥
पाहातां आगमनिगमाचे ठाव । तेथें नाहीं भाव एकविध ॥२॥
तुका ह्मणे येथें नाहीं वो विकार । नाम एक सार विठोबाचें ॥३॥

गुरुशिष्यपण । हें तों अधमलक्षण ॥१॥
भूतीं नारायण खरा । आप तैसा चि दुसरा ॥ध्रु.॥
न कळतां दोरी साप । राहूं नेंदावा तो कांप ॥२॥
तुका ह्मणे गुणदोषी । ऐसें न पडावें सोसीं ॥३॥

अंगीकार ज्याचा केला नारायणें । निंद्य तें हि तेणें वंद्य केलें ॥१॥
अजामेळ भिल्ली तारीली कुंटणी । प्रत्यक्ष पुराणीं वंद्य केली ॥ध्रु.॥
ब्रह्महत्याराशी पातकें अपार । वाल्मीक किंकर वंद्य केला ॥२॥
तुका ह्मणे येथें भजन प्रमाण । काय थोरपण जाळावें तें ॥३॥

धनवंता घरीं । करी धन चि चाकरी ॥१॥
होय बैसल्या व्यापार । न लगे सांडावें चि घर ॥ध्रु.॥
रानीं वनीं दीपीं । असतीं तीं होतीं सोपीं ॥२॥
तुका ह्मणे मोल । देतां कांहीं नव्हे खोल ॥३॥

हा गे माझा अनुभव । भक्तिभाव भाग्याचा ॥१॥
केला ऋणी नारायण । नव्हे क्षण वेगळा ॥ध्रु.॥
घालोनियां भार माथा । अवघी चिंता वारली ॥२॥
तुका ह्मणे वचन साटीं । नाम कंठीं धरोनि ॥३॥

देव आहे सुकाळ देशीं । अभाग्यासी दुर्भिक्षा ॥१॥
नेणती हा करूं सांटा । भरले फांटा आडरानें ॥ध्रु.॥

वसवूनि असे घर । माग दूर घातला ॥२॥
तुका ह्याने मन मुरे । मग जें उरे तें चि तूं ॥३॥

खुंटोनियां दोरी आपणियांपाशीं । वावडी आकाशीं मोकलिली ॥१॥
आपुलिया आहे मालासी जतन । गाहाणाचे ऋण बुडों नेणें ॥ध्रु॥
बीज नेलें तेथें येईल अंकुर । जतन तें सार करा याची ॥२॥
तुका ह्याने माझी निश्चिंतीची सेवा । वेगळें नाहीं देवा उरों दिलें ॥३॥

शाहाणपणें वेद मुका । गोपिका त्या ताकटी ॥१॥
कैसें येथें कैसें तेथें । शहाणे ते जाणती ॥ध्रु॥
यज्ञमुखें खोडी काढी । कोण गोडी बोरांची ॥२॥
तुका ह्याने भावाविण । अवघा सीण केला होय ॥३॥

मजुराचें पोट भरे । दाता उरे संचला ॥१॥
या रे या रे हातोहातीं । काय माती सारावी ॥ध्रु॥
रोजकीर्दी होतां झाडा । रोकडा चि पर्वत ॥२॥
तुका ह्याने खोल पाया । वेचों काया क्लेशेसीं ॥३॥

स्मशानीं आह्वां न्याहालीचें सुख । या नांवें कौतुक तुमची कृपा ॥१॥
नाहीं तरीं वांयां अवघें निर्फळ । शब्द ते पोकळ बडबड ॥ध्रु॥
झाडें झुडें जीव सोडरे पाषाण । होती तई दान तुह्मीं केलें ॥२॥
तुका ह्याने आतां पाहे अनुभव । घेऊनि हातीं जीव पांडुरंगा ॥३॥

आमची जोडी ते देवाचे चरण । करावें चिंतन विठोबाचें ॥१॥
लागेल तरीं कोणी घ्यावें धणीवरी । आमपुचि परी आवडीच्या ॥ध्रु॥
उभारिला कर प्रसिध्द या जग । करूं केला त्याग मार्गे पुढें ॥२॥
तुका ह्याने होय दरिद्र विच्छिन्न । ऐसे देऊं दान एकवेळे ॥३॥

दधिमाझी लोणी जाणती सकळ । तें काढी निराळें जाणे मथन ॥१॥
अग्नि काष्ठामाजी ऐसें जाणे जन । मथिलियाविण कैसा जाळी ॥ध्रु॥
तुका ह्याने मुख मळीण दर्पणीं । उजळिल्यावांचूनि कैसें भासे ॥२॥

नको नको मना गुंतूं मायाजाळीं । काळ आला जवळी ग्रासावया ॥१॥
काळाची हे उडी पडेल बा जेव्हां । सोडविना तेव्हां मायबाप ॥ध्रु॥
सोडवीना राजा देशींचा चौधरी । आणीक सोडरीं भलीं भलीं ॥२॥
तुका ह्याने तुला सोडवीना कोणी । एका चक्रपाणी वांचूनियां ॥३॥

पुढें जेणें लाभ घडे । तें चि वेडे नाशित्ती ॥१॥
येवढी कोठें नागवण । अंधारुण विष घ्यावें ॥ध्रु॥
होणारासी मिळे बुद्धि । नेदी शुध्दी धरूं तें ॥२॥
तुका ह्याने जना सोंग । दावी रंग आणीक ॥३॥

ऐका गा ए अवघे जन । शुध्द मन तें हित ॥१॥
अवघा काळ नव्हे जरी । समयावरी जाणावें ॥ध्रु॥
नाहीं कोणी सर्वे येता । संचिता या वेगळा ॥२॥
बरवा अवकाश आहे । करा साहे इंद्रियें ॥३॥
कर्मभूमीऐसा ठाव । वेवसाव जाणावा ॥४॥
तुका ह्याने उत्तम जोडी । जाती घडी नरदेह ॥५॥

संतसेवेसि अंग चोरी । दृष्टी न पडो तयावरी ॥१॥
ऐसियासी व्याली रांड । जळो जळो तिचें तोंड ॥ध्रु॥
संतचरणीं ठेवितां भाव । आपेंआप भेटे देव ॥२॥
तुका ह्याने संतसेवा । माझ्या पूर्वजांचा ठेवा ॥३॥

गेले पळाले दिवस रोज । काय ह्याणतोसि माझें माझें ॥१॥
सळे धरोनि बैसला काळ । फाकों नेदी घटिका पळ ॥ध्रु॥
कां रे अद्यापि न कळे । केश फिरले कान डोळे ॥२॥
हित कळोनि असतां हातीं । तोंडीं पाडोनि घेसी माती ॥३॥
तुज ठाउकें मी जाणार । पाया शोधोनि बांधिसी घर ॥४॥
तुका ह्याने वेगें । पंढरिराया शरण रिघें ॥५॥

आतां माझ्या मायबापा । तूं या पापा प्रायश्चित्त ॥१॥
फजित हे केले खळ । तो विटाळ निवारीं ॥ध्रु॥
प्रेम आतां पाजीं रस । करीं वास अंतरीं ॥२॥

तुका ह्यणे पांडुरंगा । जिवलगा माझिया ॥३॥

कां रे न पवसी धांवण्या । अंगराख्या नारायणा ॥१॥
अंगीं असोनियां बळ । होसी खटयाळ नाठयाळ ॥ध्रु॥
आह्यां नरकासी जातां । काय येइल तुझ्या हातां ॥२॥
तुका ह्यणे कान्हा । क्रियानष्टा नारायणा ॥३॥

माझे पाय तुझी डोई । ऐसें करिं गा भाक देई ॥१॥
पाहतां तंव उफराटे । घडे तई भाग्य मोठें ॥ध्रु॥
बहु साधन मोलाच । यासी जोडा दुर्जे कैचें ॥२॥
नका अनमानूं विठ्ठला । तुका ह्यणे धडा जाला ॥३॥

पवित्र तें अन्न । हरिचिंतनीं भोजन ॥१॥
येर वेठया पोट भरी । चाम मसकाचे परी ॥ध्रु॥
जेऊनि तो धाला । हरिचिंतनीं केला काला ॥२॥
तुका ह्यणे चवी आलें । जें कां मिश्रित विठ्ठलें ॥३॥

चरणाचा महिमा । हा तो तुझ्या पुरुषोत्तमा ॥१॥
अंध पारखी माणिकें । बोलविशी स्पष्ट मुकें ॥ध्रु॥
काय नाही सत्ता । हातीं तुझ्या पंढरीनाथा ॥२॥
तुका ह्यणे मूढा । मज चेष्टविलें जडा ॥३॥

बळिवंत कर्म । करी आपुला तो धर्म ॥१॥
पुढें घालुनियां सत्ता । न्यावें पतना पतिता ॥ध्रु॥
आचरणें खोटीं । केलीं सलताती पोटीं ॥२॥
तुका ह्यणे देवा । नाहीं भजन केली सेवा ॥३॥

कें वाहावें जीवन । कें पलंगीं शयन ॥१॥
जैसी जैसी वेळ पडे । तैसें तैसें होणें घडे ॥ध्रु॥
कें भौज्य नानापरी । कें कोरडया भाकरी ॥२॥
कें बसावें वहनीं । कें पार्यीं अन्हवाणी ॥३॥
कें उत्तम प्रावणें । कें वसनें तीं जीणें ॥४॥

कैं सकळ संपत्ती । कैं भोगणें विपत्ती ॥५॥
कैं सज्जनाशीं संग । कैं दुर्जनाशीं योग ॥६॥
तुका ह्याणे जाण । सुख दुःख तें समान ॥७॥

उंचनिंच नेणे कांहीं भगवंत । तिष्ठे भाव भक्त देखोनियां ॥१॥
दासीपुत्र कण्या विदुराच्या भक्षी । दैत्या घरीं रक्षी प्रल्हादासी ॥२॥
चर्म रंगू लागे रोहिदासा संगीं । कबिराचे मार्गीं विणी शेले ॥३॥
सजनकसाया विकुं लागे मास । मळा सांवत्यास खुरपूं लागे ॥४॥
नरहरिसोनारा घडों कांफुकुं लागे । चोख्यामेळया संगें ढोरें ओढी ॥५॥
नामयाची जनी सवें वेची शेणी । धर्मा घरीं पाणी वाहे झाडी ॥६॥
नाम्यासवें जेवी नव्हे संकोचित । ज्ञानियाची भिंत अंगीं ओढी ॥७॥
अर्जुनाचीं घोडीं हाकी हा सारथी । भक्षी पोहे प्रीती सुदाम्याची ॥८॥
गौळियांचे घरीं गाई अंगें वळी । द्वारपाळ बळीद्वारीं जाला ॥९॥
यंकोबाचें ऋण फेडी हृषीकेशी । आंबऋषीचे सोशी गर्भवास ॥१०॥
मिराबाई साटीं घेतो विषप्याला । दामाजीचा जाला पाडेवार ॥११॥
घडी माती वाहे गोऱ्या कुंभाराची । हुंडी महत्याची अंगें भरी ॥१२॥
पुंडलिकासाठीं अझूनि तिष्ठत । तुका ह्याणे मात धन्य याची ॥१३॥

भेटीलागीं जीवा लागलीसे आस । पाहे रात्रीं दिवस वाट तुझी ॥१४॥
पूर्णमेचा चंद्र चकोराचें जीवन । तैसें माझें मन वाट पाहे ॥१५॥
दिवाळीच्या मुळा लेंकी आसावली । पाहतसे वाटुली पंढरीची ॥१६॥
भुकेलिया बाळ अति शोक करी । वाट पाहे परि माउलीची ॥१७॥
तुका ह्याणे मज लागलीसे भूक । धांवूनि श्रीमुख दावीं देवा ॥१८॥

आले संत पाय ठेविती मस्तकीं । येहीं उभयलोकीं सरता केलों ॥१९॥
वंदीन पाउलें लोळन चरणीं । आजि इच्छाधणी फिटईल ॥२०॥
अवघीं पूर्व पुण्यें जालीं सानुकूळ । अवघें चि मंगळ संतभेटी ॥२१॥
तुका ह्याणे कृतकृत्य जालों देवा । नेणें परि सेवा डोळां देखें ॥२२॥

करीं धंदा परि आवडती पाय । प्रीती सांगों काय नेणां देवा ॥२३॥
रूप डोळां देखें सदा सर्वकाळ । संपादितों आळ प्रपंचाचा ॥२४॥
नेमून ठेविली कारया कारणीं । आमुचिये वाणी गुण वदे ॥२५॥
मनासीं उत्कंठा दर्शनाचा हेवा । नाही लोभ जीवा धन धान्य ॥२६॥

उसंतिर्तो पंथ वेठीचिया परी । जीवनसूत्र दोरीपार्शी ओढ ॥४॥
तुका ह्यणे ऐसें करितों निर्वाण । जीव तुह्यां भिन्न नाहीं माझा ॥५॥

कां रे माझीं पोरे ह्यणसील ढोरे । मायबाप खरे काय एक ॥१॥
कां रे गेलें ह्यणोनि करिसी तळमळ । मिथ्याचि कोल्हाळ मेलियाचा ॥ध्रु.॥
कां रे माझें माझें ह्यणसील गोत । नो संडविती दूत यमा हातीं ॥२॥
कां रे मी बळिया ह्यणविसी ऐसा । सरणापार्शी कैसा उचलविसी ॥३॥
तुका ह्यणे न धरीं भरवसा कांहीं । वेगीं शरण जाई पांडुरंगा ॥ ॥

अगा करुणाकरा करितसें धांवा । या मज सोडवा लवकरि ॥१॥
ऐकोनियां माझीं करुणेचीं वचनें । व्हावें नारायणें उतावीळ ॥ध्रु.॥
मार्गे पुढें अवघा दिसे रिता ठाव । ठेवूनि पार्यीं भाव वाट पाहें ॥२॥
उशीर तो आतां न पाहिजे केला । अहो जी विडुला मायबापा ॥३॥
उरलें तें एक हें चि मज आतां । अवघें विचारितां शून्य जालें ॥४॥
तुका ह्यणे आतां करीं कृपादान । पाउलें समान दावीं डोळां ॥५॥

न मनीं ते ज्ञानी न मनीं ते पंडित । ऐसे परीचे एकएका भावें ॥१॥
धातू पोसोनियां आणिकां उपदेश । अंतरीं तो लेश प्रेम नाहीं ॥ध्रु.॥
न मनीं ते योगी न मनीं ते हरिदास । दर्शनं बहुवस बहुतां परीचीं ॥२॥
तुका ह्यणे तयां नमन बाहयात्कारी । आवडती परी चित्तशुद्धीचे ॥३॥

कासिया पाषाण पूजिती पितळ । अष्ट धातु खळ भावें विण ॥१॥
भाव चि कारण भाव चि कारण । मोक्षाचें साधन बोलिलेलें ॥ध्रु.॥
काय करिल जपमाळा कंठमाळा । करिशी वेळोवेळां विषयजप ॥२॥
काय करिशील पंडित हे वाणी । अक्षराभिमानी थोर होय ॥३॥
काय करिशील कुशल गायन । अंतरीं मळीण कुबुद्धि ते ॥४॥
तुका ह्यणे भाव नाहीं करी सेवा । तेणें काय देवा योग्य होशी ॥५॥

अंतरींचें गोड । राहें आवडीचें कोड ॥१॥
संघष्टणें येती अंगा । गुणदोष मनभंगा ॥ध्रु.॥
उचिताच्या कळा । नाहीं कळती सकळा ॥२॥
तुका ह्यणे अभावना । भावीं मूळ तें पतना ॥३॥

शिळा जया देव । तैसा फळे त्याचा भाव ॥१॥
होय जतन तें गोड । अंतरा येती नाड ॥ध्रु॥
देव जोडे भावें । इच्छेचें तें प्रेम घ्यावें ॥२॥
तुका ह्याने मोड दावी । तैशीं फळें आलीं व्हावीं ॥३॥

कासया जी ऐसा माझे माथां ठेवा । भार तुझी देवा संतजन ॥१॥
विचित्र विंदानी नानाकळा खेळ । नाचवी पुतळे नारायण ॥ध्रु॥
काय वानरांची अंगींची ते शक्ति । उदका तरती वरी शिळा ॥२॥
तुका ह्याने करी निमित्त्य चि आड । चेष्टवूनि जड दावी पुढें ॥३॥

पायां पडावें हें माझें भांडवल । सरती हे बोल कोठें पायीं ॥१॥
तरि हे सलगी कवतुक केलें । लडिवाळ धाकुलें असें बाळ ॥ध्रु॥
काय उणें तुझ्या संताचिये घरीं । विदित या परी सकळ ही ॥२॥
तुका ह्याने माझें उचित हे सेवा । नये करूं ठेवाठेवी कांहीं ॥३॥

वदवावी वाणी माझी कृपावंता । वागपुष्प संतां समर्पिशी ॥१॥
सर्वसंकटाचा तुझ्या परिहार । घालावा म्यां भार पांडुरंगा ॥ध्रु॥
एकसरें चिंता ठेवूनियां पायीं । जालों उतराई होतो तें ॥२॥
तुका ह्याने येथें जालें अवसान । काया वाचा मन वेचूनियां ॥३॥

नमावे पाय हें माझें उचित । आशीर्वादिं हित तुमचिया ॥१॥
कृपेचा वोरस न समाये पोटी । ह्याणोनि उफराटीं वचनें हीं ॥ध्रु॥
तुमची उष्टावळी हें माझें भोजन । झाडावें अंगण केरपुंजे ॥२॥
परि ऐसें पुण्य नाही माझें गांठी । जेणें पडे मिठी पायांसर्वें ॥३॥
तुका ह्याने राहे आठवण चित्ती । ऐशी कृपा संतीं केली तुझी ॥४॥

काय नाही माता गौरवीत बाळा । काय नाही लळा पाळीत ते ॥१॥
काय नाही त्याची करीत ते सेवा । काय नाही जीवा गोमटें तें ॥ध्रु॥
अमंगळपणें कांटाळा न धरी । उचलोनि करीं कंठीं लावी ॥२॥
लेववी आपुले अंगें अळंकार । संतोषाये फार देखोनियां ॥३॥
तुका ह्याने स्तुति योग्य नाही परी । तुझ्या लाज थोरी अंकिताची ॥४॥

माझिया मीपणावर पडों पाषाण । जळो हें भूषण नाम माझें ।
पापा नाहीं पार दुःखाचे डोंगर । जालों ये भूमीसी ओझें ॥१॥
काय विटंबना सांगों किती । पाषाण फुटती ऐसें दुःख ।
नर नारी सकळ उत्तम चांडाळ । न पाहाती माझें मुख ॥२॥
काया वाचा मनं अघटित करणें चर्मचक्षु हात पाय ।
निंदा द्वेष घात विश्वासीं व्यभिचार । आणीक सांगों किती काय ॥३॥
लक्ष्मीमदें मातें घडले महा दोष । पत्नी दोनी भेदभेद ।
पितृवचन घडली अवज्ञा अविचार । कुटिल कचर वादी निंद्य ॥४॥
आणीक किती सांगों ते अवगुण । न वळे जिव्हा कांपे मन ।
भुतदया उपकार नाहीं शब्दा धीर । विषयीं लंपट हीन ॥५॥
संत महानुभाव ऐका हें उत्तरें । अवगुण अविचारें वृद्धि पापा ।
तुका ह्याने सरतें करा पांडुरंगीं । शरण आलों मायबापा ॥६॥

फिराविलीं दोनी । कन्या आणि चक्रपाणी ॥१॥
जाला आनंदें आनंद । अवतरले गोविंद ॥२॥
तुटलीं बंधनें । वसुदेवदेवकीचीं दर्शनें ॥३॥
गोकुळासी आलें । ब्रह्म अव्यक्त चांगलें ॥४॥
नंद दसवंती । धन्य देखिले श्रीपती ॥५॥
निशीं जन्मकाळ । आले अष्टमी गोपाळ ॥६॥
आनंदली मही । भार गेला सकळ ही ॥७॥
तुका ह्याने कंसा । आट भोविला वळसा ॥८॥

सोडियेल्या गांठी । दुरुषणें कृष्णभेटी ॥१॥
करिती नारी अक्षवाणें । जीवभाव देती दानें ॥२॥
उपजल्या काळें । रूपें मोहीलीं सकळें ॥३॥
तुका तेथें वारी ॥४॥ एकी आडोनि दुसरी ॥५॥

मुख डोळां पाहे । तैशी च ते उभी राहे ॥१॥
केल्याविण नव्हे हातीं । धरोनि आरती परती ॥२॥
न धरिती मनीं । कांहीं संकोच दाटणी ॥३॥
तुका ह्याने देवें । ओस केल्या देहभावें ॥४॥

गोकुलीच्या सुखा । अंतपार नाहीं लेखा ॥१॥
बाळकृष्ण नंदा घरीं । आनंदल्या नरनारी ॥ध्रु.॥
गुढिया तोरणें । करिती कथा गाती गाणें ॥२॥
तुका ह्मणे छंदें । येणें वेधिलीं गोविंदें ॥३॥

विटंबिलें भट । दिला पाठीवरी पाट ॥१॥
खोटें जाणोनि अंतर । न साहे चि विश्वंभर ॥ध्रु.॥
तें चि करी दान । जैसैं आइके वचन ॥२॥
तुका ह्मणे देवें । पूतना शोषियेली जीवें ॥३॥ ॥५॥

प्रेम देवाचें देणें । देहभाव जाय जेणें । न धरावी मनें । शुध्दी देशकाळाची ॥१॥
मुक्त लज्जाविरहित । भाग्यवंत हरिभक्त । जाले वोसंडत । नामकीर्तिपवाडे ॥ध्रु.॥
जोडी जाली अविनाश । जन्मोनि जाले हरिसे दास । त्यांस नव्हे गर्भवास । परब्रह्मीं सौरस ॥२॥
हे चि वाहाती संकल्प । पुण्यप्रसंगाचे जप । तुका ह्मणे पाप । गांवीं नाहीं हरिजना ॥३॥

तो चि लटिक्यामाजी भला । ह्मणे देव म्यां देखिला ॥१॥
ऐशियाच्या उपदेशें । भवबंधन कैसैं नासे ।
बुडवी आपणासरिसे । अभिमानें आणिकांस ॥ध्रु.॥
आणिक नाहीं जोडा । देव ह्मणवितां या मूढा ॥२॥
आणिकांचे न मनी साचें । तुका ह्मणे या श्रेष्ठांचें ॥३॥

होईल जाला अंगें देव जो आपण । तयासी हे जन अवघे देव ॥१॥
येरांनीं सांगावी रेमट काहाणी । चित्ता रंजवणी करावया ॥ध्रु.॥
धाला आणिकांची नेणे तान भूक । सुखें पाहें सुख आपुलिया ॥२॥
तुका ह्मणे येथें पाहिजे अनुभव । शब्दाचें गौरव कामा नये ॥३॥

कां न वजावें बैसोनि कथे । ऐसैं ऐका हो श्रोते । पांडुरंग तेथें । उभा असे तिष्ठत ॥१॥
ह्मणऊनि करी धीर । लक्ष लावूनि सादर । भवसिंधुपार । असेल ज्या तरणें ॥ध्रु.॥
कथे कांहीं अणुमात्र । नो बोलावें हा वृत्तांत । देवभक्तां चित्त । समरसीं खंडणा ॥२॥
कां वैष्णवा पूजावें । ऐका घेईल जो भावें । चरणरजा शिवें । वोडविला मस्तक ॥३॥
ऐसैं जाणा हे निभ्रांत । देव वैष्णवांचा अंकित । अलिप्त अतीत । परमित त्यासाठीं ॥४॥
घालोनि लोळणा । तुका आला लोटांगणीं । वंदी पायवणीं । संतचरणींचें माथां ॥५॥

अनुभवे आले अंगा । ते या जगा देतसे ॥१॥
नव्हती हाततुके बोल । मूळ ओल अंतरिची ॥ध्रु.॥
उतरुनि दिलें कशीं । शुध्दरसीं सरे ते ॥२॥
तुका ह्मणे दुसरें नाहीं । ऐसी ग्वाही गुजरली ॥३॥

साधकाची दशा उदास असावी । उपाधि नसावी अंतर्बाही ॥१॥
लोलुपता काय निद्रेतें जिणावें । भोजन करावें परमित ॥ध्रु.॥
एकांतीं लोकांतीं स्त्रियांशीं वचन । प्राण गेल्या जाण बोलों नये ॥२॥
संग सज्जनाचा उच्चार नामाचा । घोष कीर्तनाचा अहर्निशीं ॥३॥
तुका ह्मणे ऐसा साधनीं जो राहे । तो चि ज्ञान लाहे गुरुकृपा ॥४॥

अंतरीची ज्योती प्रकाशली दीप्ति । मुळींची जे होती आच्छादिली ॥१॥
तेथींचा आनंद ब्रह्मांडीं न माये । उपमेशीं काये देऊं सुखा ॥ध्रु.॥
भावाचे मथिलें निर्गुण संचलें । ते हें उभें केलें विटेवरी ॥२॥
तुरा ह्मणे आह्वां ब्रह्मांड पंढरी । प्रेमाची जे थोरी सांठवण ॥३॥

कासया गा मज घातलें संसारीं । चित्त पायांवरी नाहीं तुझ्या ॥१॥
कासया गा मज घातलें या जन्मा । नाहीं तुझा प्रेमा नित्य नवा ॥ध्रु.॥
नामाविण माझी वाचा अमंगळ । ऐसा कां चांडाळ निर्मियेलें ॥२॥
तुका ह्मणे माझी जळो जळो काया । विव्वला सखया वांचूनियां ॥३॥

प्रारब्धें चि जोडे धन । प्रारब्धें चि वाडे मान ॥१॥
सोस करिसी वांयां । भज मना पंढरीराया ॥ध्रु.॥
प्रारब्धें चि होय सुख । प्रारब्धें चि पावे दुःख ॥२॥
प्रारब्धें चि भरे पोट । तुका करीना बोभाट ॥३॥

हीन माझी याति । वरी स्तुती केली संतीं ॥१॥
अंगीं वसूं पाहे गर्व । माझें हरावया सर्व ॥ध्रु.॥
मी एक जाणता । ऐसें वाटतसे चित्ता ॥२॥
राख राख गेलों वांयां । तुका ह्मणे पंढरीराया ॥३॥

तपाचे सायास । न लगे घेणें वनवास ॥१॥
ऐसें कळलें आह्मां एक । जालों नामाचे धारक ॥ध्रु.॥
जाळीं महाकर्मे । दावीं निजसुख धर्मे ॥२॥
तुका ह्मणे येणें । कळिकाळ तें ठेंगणें ॥३॥

माता कापी गळा । तेथें कोण राखी बाळा ॥१॥
हें कां नेणां नारायणा । मज चाळवितां दिना ॥ध्रु.॥
नागवी धावणें । तेथें साहय व्हावें कोणें ॥२॥
राजा सर्व हरी । तेथें दुजा कोण वारी ॥३॥
तुझ्या केल्याविण । नव्हे स्थिर वश जन ॥४॥
तुका ह्मणे हरी । सूत्र तुझां हातीं दोरी ॥५॥

गाऊं नेणें परी मी कांहीं गाईन । शरण जाईन पांडुरंगा ॥१॥
ब्रह्मांडनायक मी त्याचा अंकित । काय यमदूत करिती काळ ॥ध्रु.॥
वश्या ज्याच्या नामें तारिली गणिका । अजामेळासारिखा पापरासीं ॥२॥
चरणींच्या रजें अहिल्या तारिली । रूपवंत केली कुबजा क्षणें ॥३॥
पृथिवी तारिली पाताळासी जातां । तुका ह्मणे आतां आह्मी किती ॥४॥

गाजराची पुंगी । तैसे नवे जाले जोगी ॥१॥
काय करोनि पठन । केली अहंता जतन ॥ध्रु.॥
अल्प असे ज्ञान । अंगीं ताठा अभिमान ॥२॥
तुका ह्मणे लंड । त्याचें हाणोनि फोडा तोंड ॥३॥

परद्रव्य परनारी । अभिळासूनि नाक धरी ॥१॥
जळो त्याचा आचार । व्यर्थ भार वाहे खर ॥ध्रु.॥
सोहोळ्याची स्थिती । क्रोधें विटाळला चित्तीं ॥२॥
तुका ह्मणे सोंग । दावी बाहेरील रंग ॥३॥

टिळा टोपी उंच दावी । जर्गीं मी एक गोसावी ॥१॥
अवघा वरपंग सारा । पोटीं विषयांचा थारा ॥ध्रु.॥
मुद्रा लावितां कोरोनि । मान व्हावयासी जर्नीं ॥२॥
तुका ह्मणे ऐसे किती । नरका गेले पुढें जाती ॥३॥

ऐसे संत जाले कळीं । तोंडीं तमाखूची नळी ॥१॥
स्नानसंध्या बुडविली । पुढें भांग वोडवली ॥ध्रु.॥
भागभुर्का हें साधन। पची पडे मद्यपान ॥२॥
तुका ह्मणे अवघें सोंग । तेथें कैचा पांडुरंग ॥३॥

जातीची शिंदळी । तिला कोण वंशावळी ॥१॥
आपघर ना बापघर । चित्तीं मनीं व्यभिचार ॥ध्रु.॥
सेजे असोनियां धणी । परद्वार मना आणी ॥२॥
तुका ह्मणे असील जाती । जातीसाठीं खाती माती ॥३॥

अंधळ्याची काठी । हिरोनियां कडा लोटी ॥१॥
हें कां देखण्या उचित । लाभ किंवा कांहीं हित ॥ध्रु.॥
साकर ह्मणोनि माती । चाळवूनि द्यावी हातीं ॥२॥
तुका ह्मणे वाटे । देवा पसरावे सराटे ॥३॥

प्रीतिचिया बोला नाहीं पेसपाड । भलतसें गोड करुनि घेई ॥१॥
तैसें विठ्ठलराया तुज मज आहे । आवडीनें गार्ये नाम तुझें ॥ध्रु.॥
वेडे वांकडे बाळकाचे बोल । करिती नवल मायबाप ॥२॥
तुका ह्मणे तुज येवो माझी दया । जीवींच्या सखया जिवलगा ॥३॥

माझे मज कळों येती अवगुण । काय करूं मन अनावर ॥१॥
आतां आड उभा राहें नारायणा । दयासिंधुपणा साच करीं ॥ध्रु.॥
वाचा वदे परी करणें कठीण । इंद्रियां अधीन जालों देवा ॥२॥
तुका ह्मणे तुझा जैसा तैसा दास । न धरीं उदास मायबापा ॥३॥

वर्णावी ते थोरी एका विठ्ठलाची । कीर्ती मानवाची सांगों नये ॥१॥
उदंड चि जाले जन्मोनियां मेले । होऊनियां गेले राव रंक ॥ध्रु.॥
त्यांचें नाम कोणी नेघे चराचरीं । साही वेद चारी वर्णिताती ॥२॥
अक्षय अढळ चळेना ढळेना । तया नारायणा ध्यात जावें ॥३॥
तुका ह्मणे तुझी विठ्ठल चित्तीं ध्यातां । जन्ममरण व्यथा दूर होती ॥४॥

नको देऊं देवा पोटीं हें संतान । मायाजाळें जाण नाठवसी ॥१॥
नको देऊं देवा द्रव्य आणि भाग्य । तो एक उद्वेग होय जीवा ॥२॥
तुका ह्मणे करीं फकिराचे परी । रात्रदिवस हरि येइल घरा ॥३॥

जोडोनियां धन उत्तम वेव्हारें । उदास विचारें वेच करी ॥१॥
उत्तम चि गती तो एक पावेल । उत्तम भोगील जीव खाणी ॥ध्रु.॥
परउपकारी नेणें परनिंदा । परस्त्रिया सदा बहिणी माया ॥२॥
भूतदया गाईपशूचें पालन । तान्हेल्या जीवन वनामाजी ॥३॥
शांतिरूपें नव्हे कोणाचा वाईट । वाढवी महत्त्व वडिलांचें ॥४॥
तुका ह्मणे हें चि आश्रमाचें फळ । परमपद बळ वैराग्याचें ॥५॥

हरि ह्मणतां गति पातकें नासती । कळिकाळ कांपती हरि ह्मणतां ॥१॥
हरि ह्मणतां भुक्ति हरि ह्मणतां मुक्ति । चुके यातायाती हरि ह्मणतां ॥ध्रु.॥
तपें अनुष्ठानें न लगती साधनें । तुटती बंधनें हरि ह्मणतां ॥२॥
तुका ह्मणे भावें जपा हरिचें नाम । मग काळ्यम शरण तुह्या ॥३॥

नये वांटूं मन । कांहीं न देखावें भिन्न ॥१॥
पाय विठोबाचे चित्तीं । असों द्यावे दिवसराती ॥ध्रु.॥
नये काकुळती । कोणा यावें हरिभक्ति ॥२॥
तुका ह्मणे साई । करील कृपेची विठाई ॥३॥

सकळ देवांचें दैवत । उभें असे रंगा आंत ॥१॥
रंगा लुटा माझे बाप । शुध्द भाव खरें माप ॥ध्रु.॥
रंग लुटिला बहुतीं । शुक नारदादि संतीं ॥२॥
तुका लुटितां हे रंग । साहय जाला पांडुरंग ॥३॥

उशीर कां केला । कृपाळुवा विडुला ॥१॥
मज दिलें कोणा हातीं । काय मानिली निश्चिंती ॥ध्रु.॥
कोठवरी धरूं धीर । आतां मन करूं स्थिर ॥२॥
तुका ह्मणे जीव । ऐसी भाकितसे कींव ॥३॥

तुका वेडा अविचार । करी बडबड फार ॥१॥

नित्य वाचे हा चि छंद । राम कृष्ण हरि गोविंद ॥ध्रु.॥
धरी पांडुरंगीं भाव। आणीक नेणें दुजा देव ॥२॥
गुरुज्ञान सर्वा ठायीं । दुजें न विचारी कांहीं ॥३॥
बोल नाईके कोणाचे । कथे नागवा चि नाचे॥४॥
संगउपचारें कांटाळे । सुखें भलते ठायीं लोळे ॥५॥
कांहीं उपदेशिलें नेणे । वाचे विव्ठल विव्ठल ह्मणे ॥६॥
केला बहुतीं फजित । तरी हें चि करी नित्य ॥७॥
अहो पंडितजन । तुका टाकावा थुंकोन ॥८॥

आली सिंहस्थपर्वणी । न्हाव्या भटा जाली धणी॥१॥
अंतरीं पापाच्या कोडी । वरिवरि बोडी डोई दाढी ॥ध्रु.॥
बोडिलें तें निघालें । काय पालटलें सांग वहिलें ॥२॥
पाप गेल्याची काय खुण । नाहीं पालटले अवगुण ॥३॥
भक्तिभावे विण । तुका ह्मणे अवघा सीण ॥४॥

तुज घालोनियां पूजितों संपुष्टीं । परि तुझ्या पोटीं चवदा भुवनें ॥१॥
तुज नाचऊनि दाखवूं कौतुका । परी रूपरेखा नाहीं तुज ॥ध्रु.॥
तुजलागीं आह्मी गात असों गीत । परी तूं अतीत शब्दाहूनि ॥२॥
तुजलागीं आह्मीं घातियेल्या माळा । परि तूं वेगळा कर्तृत्वासी ॥३॥
तुका ह्मणे आतां होऊनि परमित । माझें कांहीं हित विचारावें ॥४॥

पापाची मी राशी । सेवाचोर पायांपाशीं ॥१॥
करा दंड नारायणा । माझ्या मनाची खंडणा ॥ध्रु.॥
जना हातीं सेवा । घेतों लंडपणें देवा ॥२॥
तुझा ना संसार । तुका दोहीकडे चोर ॥३॥

दुडीवरी दुडी । चाले मोकळी गुजरी ॥१॥
ध्यान लागो ऐसें हरी । तुझे चरणीं तैशापरी ॥ध्रु.॥
आवंतण्याची आस । जैसी लागे दुर्बळासी ॥२॥
लोभ्या कळांतराची आस । बोटें मोजी दिवस मास ॥३॥
तुका ह्मणे पंढरीनाथा । मजला आणिक नको व्यथा ॥४॥

लागोनियां पायां विनवितों तुम्हाला । करें टाळी बोला मुखें नाम ॥१॥
विठ्ठल विठ्ठल म्हणा वेळोवेळां । हा सुखसोहळा स्वगाअ नाही ॥ध्रु.॥
कृष्ण विष्णु हरि गोविंद गोपाळ । मार्ग हा प्रांजळ वैकुंठीचा ॥२॥
सकळांसीं येथें आहे अधिकार । कलयुगीं उध्दार हरिनामें ॥३॥
तुका ह्मणे नामापाशीं चारी मुक्ति । ऐसें बहुग्रंथीं बोलिलेलें ॥४॥

लटिकें हासें लटिकें रडें । लटिकें उडें लटिक्यापें ॥१॥
लटिकें माझें लटिकें तुझें । लटिकें ओझें लटिक्याचें ॥ध्रु.॥
लटिकें गायें लटिकें ध्यायें । लटिकें जायें लटिक्यापें ॥३॥
लटिका भोगी लटिका त्यागी । लटिका जोगी जग माया ॥३॥
लटिका तुका लटिक्या भावें । लटिकें बोले लटिक्यासवें ॥४॥

. जालों म्हणती त्याचें मज वाटे आश्चर्य । ऐका नव्हे धीर वचन माझें ॥१॥
शिजलिया अन्ना ग्वाही दांत हात । जिव्हेसी चाखत न कळे कैसें ॥ध्रु.॥
तापलिया तेली बावन चंदन । बुंद एक क्षण शीतळ करी ॥२॥
पारखी तो जाणे अंतरींचा भेद । मूढजना छंद लावण्यांचा ॥३॥
तुका ह्मणे कसीं निवडे आपण । शुध्द मंद हीन जैसें तैसें ॥४॥

हे चि थोर भक्ति आवडती देवा । संकल्पावी माया संसाराची ॥१॥
ठेविलें अनंतें तैसें चि राह वें । चित्तीं असों द्यावें समाधान ॥ध्रु.॥
वाहिल्या उद्रेग दुःख चि केवळ । भोगणें तें फळ संचिताचें ॥२॥
तुका ह्मणे घालूं तयावरी भार । वाहूं हा संसार देवा पार्यीं ॥३॥

जन्मा येणें घडे पातकाचे मूळें । संचिताचें फळ आपुलिया ॥१॥
मग वांयांविण दुःख वाहों नये । रुसोनियां काय देवावरी ॥ध्रु.॥
ठाउका चि आहे संसार दुःखाचा । चित्तीं सीण याचा वाहों नये ॥२॥
तुका ह्मणे नाम त्याचें आठवावें । तेणें विसरावें जन्मदुःख ॥३॥

आतां माझे नका वाणूं गुण दोष । करितों उपदेश याचा कांहीं ॥१॥
मानदंभासाठीं छळीतसें कोणा । आण या चरणां विठोबाची ॥२॥
तुका ह्मणे हें तों ठावें पांडुरंगा । काय कळे जगा अंतरींचें ॥३॥

काय माझें नेती वाईट ह्मणोन । करूं समाधान कशासाठीं ॥१॥

काय मज लोक नेती परलोका । जातां कोणा एका निवारेल ॥ध्रु.॥
न ह्यणें कोणासी उत्तम वाईट । सुखें माझी कूट खावो मार्गे ॥२॥
सर्व माझा भार असे पांडुरंगा । काय माझें जगासवें काज ॥३॥
तुका ह्यणे माझें सर्व ही साधन । नामसर्ंकीत्तन विठोबाचें ॥४॥

देवांनीं स्वामींस चिंचवडास नेलें होतें ते अभंग, आरत्या ॥ ॥

वांजा गाई दुभती । देवा ऐसी तुझी ख्याति ॥१॥
ऐसें मागत नाहीं तुज । चरण दाखवावे मज ॥ध्रु.॥
चातक पाखरूं। त्यासी वर्षे मेघधारु ॥ ॥
पक्षी राजहंस । अमोलिक मोतीं त्यास ॥३॥
तुका ह्यणे देवा । कां गा खोचलासी जीवा ॥४॥

. परतें मी आहे सहज चि दुरी । वेगळें भिकारी नामरूपा ॥१॥
न लगे रुसावें धरावा संकोच । सहज तें नीच आलें भागा ॥ध्रु.॥
पडिलिये ठायीं उच्छिष्ट सेवावें । आरते तें चि देवें केलें ऐसें ॥२॥
तुका ह्यणे तुझी आह्वां जी वेगळे । केलेती निराळे द्विज देवें ॥३॥

चिंतामणिदेवा गणपतीसी आणा । करवावें भोजना दुजे पात्रीं ॥१॥
देव ह्यणती तुक्या एवढी कैची थोरी । अभिमानाभीतरी नागवलों ॥ध्रु.॥
वाडवेळ जाला सिळें जालें अन्न । तटस्थ ब्राह्मण बैसलेती ॥२॥
तुका ह्यणे देवा तुमच्या सुकृते । आणीन त्वरित मोरयासी ॥३॥

भोक्ता नारायण लक्ष्मीचा पति । ह्यणोनि प्राणाहुती घेतलिया ॥१॥
भर्ता आणि भोक्तार् कत्ता आणि करविता । आपण सहजता पूर्णकाम ॥ध्रु.॥
विश्वंभर कृपादृष्टी सांभाळीत । प्रार्थना करीत ब्राह्मणांची ॥२॥
कवळोकवळीं नाम घ्या गोविंदाचें । भोजन भक्तांचें तुका ह्यणे ॥३॥

माझा स्वामी तुझी वागवितो लात । तेथें मी पतित काय आलों ॥१॥
तीर्थें तुमच्या चरणीं जाहालीं निर्मळ । तेथें मी दुर्बळ काय वाणूं ॥२॥
तुका ह्यणे तुझी देवा द्विजवंद्य । मी तों काय निंद्य हीन याति ॥३॥

वंदिलें वंदावें जीवाचिये साटीं । किंवा बरी तुटी आरंभीं च ॥१॥
स्वहिताची चाड ते ऐका हे बोल । अवघें चि मोल धीरा अंगीं ॥ध्रु.॥

सिंपिलें तें रोंप वरीवरी बरें । वाळलिया वरी कोंभ नये ॥२॥
तुका ह्मणे टाकीघायें देवपण । फुटलिया जन कुला पुसी ॥३॥

आह्मां विष्णुदासां हें चि भांडवल । अवघा विठ्ठल धन वित्त ॥१॥
वाणी नाहीं घ्यावें आपुलिया हातें । करोनियां चित्तें समाधान ॥२॥
तुका ह्मणे द्रव्य मेळविलें मार्गें । हें तों कोणासंगें आलें नाहीं ॥३॥

सुखाचे व्यवहारीं सुखलाभ जाला । आनंदें कोंदला मार्गें पुढें ॥१॥
संगती पंगती देवासवें घडे । नित्यानित्य पडे तें चि सांचा ॥२॥
समर्थचे घरीं सकळ संपदा । नाहीं तुटी कदा कासयाची ॥२॥
तुका ह्मणे येथें लाभाचिया कोटी । बहु वाव पोटीं समर्थाचे ॥३॥

काय देवें खातां घेतलें हातींचें । आलें हें तयाचें थोर भय ॥१॥
ह्मणतां गजरें राम एकसरें । जळती पापें थोरें भयधार्कें ॥२॥
काय खोळंबले हात पाय अंग । नाशिलें हें सांग रूप काय ॥२॥
कोण लोकीं सांगा घातला बाहेरी । ह्मणतां हरि हरि तुका ह्मणे ॥३॥

उत्तम त्या याति । देवा शरण अनन्यगति ॥१॥
नाहीं दुजा ठाव । कांहीं उत्तम मध्यम भाव ॥२॥
उमटती ठसे । ब्रह्मप्राप्ति अंगीं दिसे ॥२॥
भाविक विश्वासी।तुका ह्मणे नमन त्यांसी॥३॥ ॥१०॥

ज्यासी नावडे एकादशी । तो जिता चि नरकवासी ॥१॥
ज्यासी नावडे हें व्रत । त्यासी नरक तो ही भीत ॥२॥
ज्यासी मान्य एकादशी । तो जिता चि मुक्तवासी ॥२॥
ज्यासी घडे एकादशी । जाणें लागे विष्णुपार्शी ॥३॥
तुका ह्मणे पुण्यराशी । तो चि करी एकादशी ॥४॥

मुंगी होउनि साकर खावी । निजवस्तूची भेटी घ्यावी ॥१॥
वाळवंटी साकर पडे । गज येउनि काय रडे ॥२॥
जाला हरिदास गोसांवी । अवघी मायिक क्रिया दावी ॥२॥
पाठ पाठांतरिक विद्या । जनरंजवणी संध्या ॥३॥

प्रेम नसतां अंगा आणी । दृढ भाव नाहीं मनीं ॥४॥
ब्रह्मज्ञान वाचे बोले । करणी पाहातां न निवती डोळे ॥५॥
मिथ्या भगल वाढविती । आपुली आपण पूजा घेती ॥६॥
तुका ह्मणे धाकुटें व्हावें । निजवस्तूसी मागुनि घ्यावें ॥७॥

भय हरिजनीं । कांहीं न धरावें मनीं ॥१॥
नारायण ऐसा सखा । काय जगाचा हा लेखा ॥ध्रु॥
चित्त वित्त हेवा । समपूर्ण राहा देवा ॥२॥
तुका ह्मणे मन । असों द्यावें समाधान ॥३॥

आयुष्य मोजावया बैसला मापारी । तूं कां रे वेव्हारी संसाराचा ॥१॥
नेईल ओढोनि ठाउकें नसतां । न राहे दुश्चिंता हरिविण ॥ध्रु॥
कठीण हें दुःख यम जाचतील । कोण सोडवील तया ठायीं ॥२॥
राहतील दुरी सज्जन सोयरीं । आठवीं श्रीहरी लवलाहीं ॥३॥
तुका ह्मणे किती करिसी लंडायी । होईल भंडाई पुढें थोर ॥४॥

होऊं नको कांहीं या मना आधीन । नाइकें वचन याचें कांहीं ॥१॥
हटियाची गोष्टी मोडून टाकावी । सोई ही धरावी विठोबाची ॥ध्रु॥
आपुले आधीन करुनियां ठेवा । नाहीं तरि जीवा घातक हें ॥२॥
तुका ह्मणे जाले जे मना आधीन । तयांसी बंधन यम करी ॥३॥

नामाविण काय वाउगी चावट । वांयां वटवट हरीविण ॥१॥
फुकट चि सांगे लोकाचिया गोष्टी । राम जगजेठी वाचे नये ॥ध्रु॥
मेळवूनि चाट करी सुरापान । विषयांच्या गुणें माततसे ॥२॥
बैसोनि टवाळी करी दुजयाची । नाहीं गोविंदाची आठवण ॥३॥
बळें यम दांत खाय तयावरी । जंव भरे दोरी आयुष्याची ॥४॥
तुका ह्मणे तुला सोडवील कोण । नाहीं नारायण आठविला ॥५॥

संत गाती हरर्िकीत्तनीं । त्यांचें घेइन पायवणी ॥१॥
हें चि तप तीर्थ माझें । आणीक मी नेणें दुजें ॥ध्रु॥
काया कुरवंडी करीन । संत महंत ओंवाळीन ॥२॥
संत महंत माझी पूजा । अनुभाव नाहीं दुजा ॥३॥

तुका ह्यणे नेणें कांहीं । अवघें आहे संतापार्यी ॥४॥

जालें भांडवल । अवघा पिकला विड्डल ॥१॥
आतां वाणी काशासाठीं । धीर धरावा च पोटीं ॥ध्रु.॥
आपुल्या संकोचें । ह्यणऊनि तेथें टांचे ॥२॥
घेतों खऱ्या मापें । तुका देखोनियां सोपें ॥३॥

शुध्द ऐसें ब्रह्मज्ञान । करा मन सादर ॥१॥
रवि रसां सकळां शोषी । गुणदोषीं न लिंपे ॥ध्रु.॥
कोणासर्वें नाहीं चोरी । सकळांवरी समत्व ॥२॥
सत्य तरी ऐसें आहे । तुका पाहे उपदेशीं ॥३॥

अग्नि हा पाचारी कोणासी साक्षेपें । हिंवें तो चि तापे जाणोनियां ॥१॥
उदक ह्यणे काय या हो मज प्यावें । तृषित तो धांवे सेवावया ॥ध्रु.॥
काय वस्त्र ह्यणे यावो मज नेसा । आपुले स्वइच्छा जग वोढी ॥२॥
तुक्यास्वामी ह्यणे काय मज स्मरा । आपुल्या उध्दारा लागूनियां ॥३॥

भक्त देवाघरचा सुना । देव भक्ताचा पोसणा ॥१॥
येर येरां जडलें कैसें । जीवा अंगें जैसें तैसें ॥ध्रु.॥
देव भक्ताची कृपाळु माता । भक्त देवाचा जनिता ॥२॥
तुका ह्यणे अंगें । एक एकाचिया संगें ॥३॥

बरवयां बरवंट । विटे चरण सम नीट ॥१॥
ते म्या हृदयीं धरिले । तापशमन पाउलें ॥ध्रु.॥
सकळां तीर्था अधिष्ठान । करी लक्ष्मी संवाहन ॥२॥
तुका ह्यणे अंतीं । ठाव मागितला संतीं ॥३॥

मासं चर्म हाडें । देवा अवघीं च गोडें ॥१॥
जे जे हरिरंगीं रंगले । कांहीं न वचे वांयां गेले ॥ध्रु.॥
वेद खाय शंखासुर । त्याचें वागवी कलिवर ॥२॥
तुका ह्यणे ऐसा । बराडी हा भक्तिरसा ॥३॥

कोणा चिंता आड । कोणा लोकलाज नाड ॥१॥
केंचा राम अभागिया । करी कटकट वांयां ॥ध्रु.॥
स्मरणाचा राग । क्रोधें विटाळलें अंग ॥२॥
तुका ह्मणे जडा । काय चाले या दगडा ॥३॥

आपुलिया काजा । आह्मीं सांडियेलें लाजा ॥१॥
तुह्मां असों जागवीत । आपुलें आपुले हित ॥ध्रु.॥
तुह्मी देहशून्य । आह्मां कळे पाप पुण्य ॥२॥
सांगायासी लोकां । उरउरीत उरला तुका ॥३॥

मायबापें केवळ काशी । तेणें न वजावें तीर्थासी ॥१॥
पुंडलीकें काय केलें । परब्रह्म उभें ठेलें ॥ध्रु.॥
तैसा होई सावधान । हृदयीं धरीं नारायण ॥२॥
तुका ह्मणे मायबापें । अवघीं देवाचीं स्वरूपें ॥३॥

सत्य आह्मां मनीं । नव्हों गाबाळाचे धनी ॥१॥
ऐसें जाणा रे सकळ । भरा शुध्द टांका मळ ॥ध्रु.॥
देतो तीक्ष्ण उत्तरें । पुढें व्हावयासी बरें ॥२॥
तुका ह्मणे बरें घडे । देशोदेशीं चाले कोडें ॥३॥

शिकवूनि हित । सोयी लावावे हे नीत ॥१॥
त्याग करूं नये खरें । ऐसें विचारावें बरें ॥ध्रु.॥
तुमचिया तोंडें । धर्माधर्म चि खंडे ॥२॥
मजसाठीं देवा । कां हो लपविला हेवा ॥३॥
जाला सावधान । त्यासी घालावें भोजन ॥४॥
तुका ह्मणे पिता । वरी बाळाच्या तो हिता ॥५॥

सुख सुखा भेटे । मग तोडिल्या न तुटे ॥१॥
रविरश्मिकळा । नये घालितां पै डोळां ॥ध्रु.॥
दुरि तें जवळी । स्नेहें आकाशा कवळी ॥२॥
तुका ह्मणे चित्त । माझें पार्यीं अखंडित ॥३॥

तुह्यां न पडे वेच । माझा सरेल संकोच ॥१॥
फुकासार्तीं जोडे यश । येथें कां करा आळस ॥ध्रु.॥
कृपेचें भुकेलें। होय जीवदान केलें ॥२॥
तुका ह्मणे शिकविलें । माझें ऐकावें विठ्ठलें॥३॥

लोक ह्मणती मज देव । हा तों अधर्म उपाव ॥१॥
आतां कळेल तें करीं । सीस तुझे हातीं सुरी ॥ध्रु.॥
अधिकार नाहीं। पूजा करिती तैसा कांहीं ॥२॥
मन जाणे पापा । तुका ह्मणे मायबापा॥३॥

एका ह्मणे भलें । आणिका सहज चि निंदिलें ॥१॥
कांहीं न करितां आयास । सहज घडले ते दोष ॥ध्रु.॥
बरें वाडटाचें। नाहीं मज कांहीं साचें ॥२॥
तुका ह्मणे वाणी । खंडोनि राहावें चिंतनीं॥३॥

आणिलें सेवटा । आतां कामा नये फांटा ॥१॥
मज आपुलेंसें ह्मणा । उपरि या नारायणा ॥ध्रु.॥
वेचियेली वाणी । युक्ती अवघी चरणीं ॥२॥
तुका धरी पाय । क्षमा करवूनि अन्याय॥३॥

न करा टांचणी । येथें कांहीं आडचणी ॥१॥
जिव्हा अमुप करी माप । विठ्ठल पिकला माझा बाप ॥२॥
तुका ह्मणे सर्वकाळ । अवघा गोविंद गोपाळ ॥३॥

तुझ्या नामाची आवडी । आह्मी विठो तुझीं वेडीं॥१॥
आतां न वजों अणिकां ठायां । गाऊं गीत लागों पायां ॥ध्रु.॥
काय वैकुंठ बापुडें । तुझ्या प्रेमासुखापुडें ॥२॥
संतसमागममेळे । प्रेमसुखाचा सुकाळ ॥३॥
तुका ह्मणे तुझ्या पार्थी । जन्ममरणा ठाव नाहीं ॥४॥

साकरेच्या योगें वर्ख । राजा कागदातें देखे ॥१॥
तैसें आह्मां मानुसपण । रामनाम केण्यागुणें ॥ध्रु.॥

फिरंगीच्या योगें करी । राजा काष्ठ हार्ती धरी ॥२॥
रत्नकनका योगें लाख । कंठीं धरिती श्रीमंत लोक ॥३॥
देवा देवपाट देव्हान्यावरी बैसे स्पष्ट ॥४॥
ब्रह्मानंदयोगें तुका । पढीयंता सज्जन लोकां ॥५॥

धनवंतालागीं । सर्वमान्यता आहे जगीं ॥१॥
माता पिता बंधु जन । सर्व मानिती वचन ॥१॥
जव मोठा चाले धंदा । तंव बहिण म्हणे दादा ॥२॥
सदा शृंगारभूषणें । कांता लवे बहुमानें ॥३॥
तुका ह्मणे धन । भाग्य अशाश्वत जाण ॥४॥

न विचारितां ठायाठाव । काय भुंके तो गाढव ॥१॥
केला तैसा लाहे दंड । खळ अविचारी लंड ॥१॥
करावें लाताळें । ऐसें नेणे कोण्या काळें ॥२॥
न कळे उचित । तुका ह्मणे नीत हित ॥३॥

कंठ नामसिका । आतां कळिकाळासी धका ॥१॥
रोखा माना कीं सिका माना । रोखा सिका तत्समाना ॥१॥
रोखा न मना सिका न मना । जतन करा नाककाना ॥२॥
सिका न मनी रावण । त्याचें केलें निसंतान ॥३॥
सिका मानी हळाहळ । जालें सर्वांगीं शीतळ ॥४॥
तुका ह्मणे नाम सिका । पटीं बैसलों निजसुखा ॥५॥

भूतीं देव ह्मणोनि भेटतो या जना । नाहीं हे भावना नरनारी ॥१॥
जाणे भाव पांडुरंग अंतरींचा । नलगे द्यावा साचा परिहार ॥१॥
दयेसाठीं केला उपाधिपसारा । जड जीवा तारा नाव कथा ॥२॥
तुका ह्मणे नाहीं पडत उपवास । फिरतसे आस धरोनियां ॥३॥

हारपल्याची नका चित्तीं । धरूं खंती वांयां च ॥१॥
पावले तें ह्मणा देवा । सहज सेवा या नांवें ॥१॥
होणार तें तें भोगें घडे । लाभ जोडे संकल्पें ॥२॥
तुका ह्मणे मोकळें मन । अवघें पुण्य या नांवें ॥३॥

नेसणें आलें होतें गळ्या । लोक रळ्या करिती ॥१॥
आपणियां सावरिलें । जग भलें आपण ॥ध्रु.॥
संबंध तो तुटला येणें । जागेपणें चेष्टाचा ॥२॥
भलती सेवा होती अंगें । बारस वेगें पडिलें ॥३॥
सावरिलें नीट वोजा । दृष्टिलाजा पुढिलांच्या ॥४॥
बरे उघडिले डोळे । हळहळेपासूनि ॥५॥
तुका ह्मणे विटंबना । नारायणा चुकली ॥६॥

जिव्हा जाणे फिकें मधुर क्षार । येर मास पर हातास न कळे ॥१॥
देखावें नेत्रीं बोलावें मुखें । चित्ता सुखदुःखें कळों येती ॥ध्रु.॥
परिमळासी घ्राण ऐकती श्रवण । एकाचे कारण एका नव्हे ॥२॥
एकदेहीं भिन्न ठेवियेल्या कळा । नाचवी पुतळा सूत्रधारी ॥३॥
तुका ह्मणे ऐशी जयाची सत्ता । कां तया अनंता विसरलेती ॥४॥

न लगे द्यावा जीव सहज चि जाणार । आहे तो विचार जाणा कांहीं ॥१॥
मरण जो मागे गाढवाचा बाळ । बोलिजे चांडाळ शुध्द त्यासी ॥२॥
तुका ह्मणे कई होईल स्वहित । निधान जो थीत टाकुं पाहे ॥३॥

मोल वेचूनियां धुंडिती सेवका । आह्मी तरी फुका मार्गों बळें ॥१॥
नसतां जवळी हित फार करूं । जीव भाव धरूं तुझ्या पार्यीं ॥ध्रु.॥
नेदूं भोग आह्मी आपुल्या शरीरा । तुह्यांसी दातारा व्हावें म्हूण ॥२॥
कीर्ती तुझी करूं आमुचे सायास । तूं का रे उदास पांडुरंगा ॥३॥
तुका ह्मणे तुज काय मार्गों आह्मी । फुकाचे कां ना भी ह्मणसी ना ॥४॥

काय लवण कळिकेविण । एके क्षीण सागरा ॥१॥
मां हे येवढी अडचण । नारायणीं मजविण ॥ध्रु.॥
कुबेरा अटाहासे जोडी । काय कवडी कारणें ॥२॥
तुका ह्मणे काचमणि । कोण गणी भांडारी ॥३॥

तुज मज नाहीं भेद । केला सहज विनोद ॥१॥
तूं माझा आकार । मी तों तूं च निर्धार ॥ध्रु.॥
मी तुजमाजी देवा । घेसी माझ्या अंगें सेवा ॥२॥

मी तुजमाजी अचळ । मजमाजी तुझे बळ ॥३॥
तूं बोलसी माझ्या मुखें । मी तों तुजमाजी सुखें ॥४॥
तुका ह्याने देवा । विपरीत ठायीं नांवा ॥५॥

वैराग्याचें भाग्य । संतसंग हा चि लाग ॥१॥
संतकृपेचे हे दीप । करी साधका निष्पाप ॥ध्रु॥
तो चि देवभक्त । भेदाभेद नाहीं ज्यांत ॥२॥
तुका प्रेमें नाचे गाये । गाण्यांत विरोन जाये ॥३॥

जप तप ध्यान न लगे धारणा । विठ्ठलकीर्तनामाजी सर्व ॥१॥
राहें माझ्या मना दृढ या वचनीं । आणिक तें मनीं न धरावें ॥ध्रु॥
कीर्तनसमाधि साधन ते मुद्रा । राहतील थारा धरोनियां ॥२॥
तुका ह्याने मुक्ति हरिदासांच्या घरीं । वोळगती चारी ऋध्दिसिध्दि ॥३॥

नाहीं तुज कांहीं मागत संपत्ती । आठवण चित्तीं असों द्यावी ॥१॥
सरलिया भोग येईन सेवटीं । पायापें या भेटी अनुसंधानें ॥ध्रु॥
आतां मजसाठीं याल आकारास । रोकडी हे आस नाहीं देवा ॥२॥
तुका ह्याने मुखीं असो तुझे नाम । देईल तो श्रम देवो काळ ॥३॥

हितावरी यावें । कोणी बोलिलों या भावें ॥१॥
नव्हे विनोदउत्तर । केले रंजवाया चार ॥ध्रु॥
केली अटाअटी । अक्षरांची देवासाठीं ॥२॥
तुका ह्याने खिजों । नका जागा येथें निजों ॥३॥

संचित प्रारब्ध क्रियमाण । अवघा जाला नारायण ॥१॥
नाहीं आह्मांसी संबंधु । जरा मरण कांहीं बाधु ॥ध्रु॥
द्वैताद्वैतभावें । अवघें व्यापियेलें देवें ॥२॥
तुका ह्याने हरि । आह्मांमाजी क्रीडा करी ॥३॥

नेणे करूं सेवा । पांडुरंगा कृपाळुवा ॥१॥
धावें बुडतों मी काढीं । सत्ता आपुलिया ओढीं ॥ध्रु॥
क्रियाकर्महीन । जालों इंद्रियां अधीन ॥२॥

तुका विनंती करी । वेळोवेळां पाय धरी॥३॥

जयापासोनि सकळ । महीमंडळ जालें ॥१॥
तो एक पंढरीचा राणा । नये श्रुती अनुमाना ॥ध्रु॥
विवादती जयासाठीं। जगजेटी तो विव्ठल ॥२॥
तुका ह्मणे तो आकळ । आहे सकळव्यापक॥३॥

नाहीं रूप नाहीं नांव । नाहीं ठाव धराया ॥१॥
जेथें जावें तेथें आहे । विव्ठल मायबहीण ॥ध्रु॥
नाहीं आकार विकार । चराचर भरलेंसे ॥२॥
नव्हे निर्गुण सगुण । जाणे कोण तयासी॥३॥
तुका ह्मणे भावाविण । त्याचें मन वोळेना ॥४॥

आहे सकळां वेगळा । खेळे कळा चोरोनि ॥१॥
खांबसुत्राचिये परी । देव दोरी हालवितो ॥ध्रु॥
आपण राहोनि निराळा । कैसी कळा नाचवी ॥२॥
जेव्हां असुडितो दोरी । भूमीवरी पडे तेव्हां ॥३॥
तुका ह्मणे तो जाणावा । सखा करावा आपुला ॥४॥

आतां पुढें मना । चाली जाली नारायणा ॥१॥
येथें राहिलें राहिलें । कैसें गुंतोनि उगलें ॥ध्रु॥
भोवतें भोंवनी । आलियांची जाली धणी ॥२॥
तुका ह्मणे रंग रंग । रंगलें पांडुरंगे ॥३॥

आळस पाडी विषयकामीं । शक्ती देईं तुझ्या नामीं॥१॥
हे चि विनवणी विनवणी । विनविली धरा मनीं ॥ध्रु॥
आणिक वचना मुकी वाणी । तुमच्या गर्जो द्यावी गुणीं ॥२॥
तुका ह्मणे पाय डोळां । पाहें एरवी अंधळा ॥३॥

कोण वेची वाणी । आतां क्षुल्लका कारणीं ॥१॥
आतां हें चि काम करूं । विव्ठल हृदयांत धरूं ॥ध्रु॥
नेंदाविया वृत्ति। आतां उठों चि बहुती ॥२॥

उपदेश लोकां । करुनी वेडा होतो तुका ॥३॥

मागेन तें एक तुज । देई विचारोनि मज ॥१॥
नको दुर्जनांचा संग । क्षणक्षणा चित्तभंग ॥ध्रु॥
जन्म घेईन मी नाना । बहु सोसीन यातना ॥२॥
रंक होईन दीनांचा । घायें देहपात साचा ॥३॥
तुका ह्याणे हें चि आतां । देई देई तूं सर्वथा ॥४॥

जाणसी उचित । पांडुरंगा धर्मनीत ॥१॥
तरि म्यां बोलावें तें काई । सरे ऐसें तुझे पायीं ॥ध्रु॥
पालटती क्षणें । संचितप्रारब्धक्रियमाण ॥२॥
तुका ह्याणे सत्ता । होसी सकळ करिता ॥३॥

तुह्मी कांटाळलां तरी । आह्मां न सोडणें हरी ॥१॥
जावें कवणिया ठाया । सांगा विनवितों पायां ॥ध्रु॥
केली जिवा साटी । आतां सुखें लागा पाठी ॥२॥
तुका ह्याणे ठाव । न सोडणें हा चि भाव ॥३॥

येउनि संसारिं । मी तों एक जाणें हरी ॥१॥
नेणें आणिक कांहीं धंदा । नित्य ध्यातसें गोविंदा ॥ध्रु॥
कामक्रोधलोभस्वार्थ । अवघा माझा पंढरिनाथ ॥२॥
तुका ह्याणे एक । धणी विव्हल मी सेवक ॥३॥

सर्वपक्षीं हरि साहेसखा जाला । ओल्या अंगणीच्या कल्पलता त्याला ॥१॥
सहजचाली चालतां पायवाटे । चिंतामणींसमान होती गोटे ॥२॥
तुका तरी सहज बोले वाणी । त्याचे घरीं वेदांत वाहे पाणी ॥३॥

काय पुण्य ऐसें आहे मजपार्शी । तांतडी धांवसी पांडुरंगा ॥१॥
काय ऐसा भक्त वांयां गेलों थोर । तूं मज समोर होसी वेगा ॥ध्रु॥
काय कष्ट माझे देखिली चाकरी । तो तूं झडकरी पाचारिशी ॥२॥
कोण मी नांवाचा थोर गेलों मोटा । अपराधी करंटा नारायणा ॥३॥
तुका ह्याणे नाहीं ठाउकें संचित । येणें जन्महित नाहीं केलें ॥४॥

आमुचिया भावें तुज देवपण । तें कां विसरोन राहिलासी ॥१॥
समर्थासी नाहीं उपकारस्मरण । दिल्या आठवण वांचोनियां ॥ध्रु॥
चळण वळण सेवकाच्या बळें । निर्गुणाच्यामुळें सांभाळावें ॥२॥
तुका ह्मणे आतां आलों खंडावरी । प्रेम देउनि हरी बुझवावें ॥३॥

आह्मी मेलों तेव्हां देह दिला देवा । आतां करूं सेवा कोणाची ॥१॥
सूत्रधारी जैसा हालवितो कळा । तैसा तो पुतळा नाचे छंदें ॥ध्रु॥
बोलतसें जैसें बोलवितो देव । मज हा संदेह कासयाचा ॥२॥
पाप पुण्य ज्याचें तो चि जाणें कांहीं । संबंध हा नाहीं आह्मांसवें ॥३॥
तुका ह्मणे तुम्ही आइका हो मात । आह्मी या अतीत देहाहूनी ॥४॥

लागों नेदीं बोल पायां तुझ्या हरी । जीव जावो परि न करीं आण ॥१॥
परनारी मज रखुमाईसमान । वमनाहूनि धन नीच मानीं ॥२॥
तुका ह्मणे याची लाज असे कोणा । सहाकारी दीना ज्याची तया ॥३॥

हे चि भेटी साच रूपाचा आठव । विसावला जीव आवडीपें ॥१॥
सुखाचें भातुकें करावें जतन । सेविल्या ताहान भूक जाय ॥ध्रु॥
दुरील जवळी आपण चि होतें । कवळिलें चित्तें जिवापासीं ॥२॥
तुका ह्मणे नाम घेतों वेळोवेळं । होतील सकळा शीतळा नाडी ॥३॥

आपुलिया बळें नाहीं मी बोलत । सखा भगवंत वाचा त्याची ॥१॥
साळुंकी मंजूळ बोलतसे वाणी । शिकविता धणी वेगळाची ॥ध्रु॥
काय म्यां पामरें बोलावीं उत्तरें । परि त्या विश्वंभरें बोलविलें ॥२॥
तुका ह्मणे त्याची कोण जाणे कळा । चालवी पांगळा पायांविण ॥३॥

हित सांगे तेणें दिलें जीवदान । घातकी तो जाण मनामार्गे ॥१॥
बळें हे वारावे अधर्म करितां । अंधळें चालतां आडरानें ॥ध्रु॥
द्रव्य देऊनियां धाडावें तीर्थासी । नेदावें चोरासी चंद्रबळ ॥२॥
तुका ह्मणे ऐसें आहे हें पुराणीं । नाहीं माझी वाणी पदरींची ॥३॥

ऐसा घेई कां रे संन्यास । करीं संकल्पाचा नास ॥१॥

मग तूं राहें भलते ठायीं । जनीं वनीं खाटे भोई ॥ध्रु.॥
तोडीं जाणिवेची कळा । होई वृत्तीसी वेगळा ॥२॥
तुका ह्यणणे नभा । होई आणुचा ही गाभा ॥३॥

सोळा सहस्र होऊं येतें । भरलें रितें आह्मापें ॥१॥
ऐसे तुह्मां ठायाठाव । देव ह्यून संपादे ॥ध्रु.॥
कैची चिरामध्ये चिरे। मना बरें आलें तें ॥२॥
तुका ह्यणे पांडुरंगा । अंगलगा भिन्न करा॥३॥

इहलोकीं आह्मां भूषण अवकळा । भोपळा वाकळा आणि भिक्षा ॥१॥
निमोली संपदा भयविरहित । सर्वकाळ चित्त समाधान ॥ध्रु.॥
छिद्राचा आश्रम उंदीरकुळवाडी । धन नाम जोडी देवाचें तें ॥२॥
तुका ह्यणे एक सेवटीं राहाणें । वर्ततो या जना विरहित ॥३॥

आह्मी भाग्याचे भाग्याचे । आह्मां तांबे भोपळ्याचे॥१॥
लोकां घरीं गाई ह्यैसी । आह्मां घरीं उंदीरघुसी ॥ध्रु.॥
लोकां घरीं हत्ती घोडे । आह्मां आधोडीचे जोडे ॥२॥
तुका ह्यणे आह्मी सुडके। आह्मां देखोन काळ धाके ॥३॥

गाऊं नेणें कळा कुसरी । कान धरोनि ह्यणें हरी॥१॥
माझ्या बोंबडिया बोला । चित्त द्यावें बा विठ्ठला ॥ध्रु.॥
मज हंसतील लोक । परि मी गाईन निःशंक ॥२॥
तुझे नामीं मी निर्लज्ज । काय जनासर्वें काज ॥३॥
तुका ह्यणे माझी विनंती । तुह्मी परिसा कमळापती ॥४॥

विष पोटीं सर्वा । जन भीतें तया दर्पा ॥१॥
पंच भूतें नाहीं भिन्न । गुण दुःख देती शीण ॥ध्रु.॥
चंदन प्रिय वासें । आवडे तें जातीऐसें ॥२॥
तुका ह्यणे दाणा । कुचर मिळों नये अन्ना॥३॥

देव अवघें प्रतिपादी । वंदी सकळां एक निंदी ॥१॥
तेथें अवघें गेलें वांयां । विष घास एके ठायां ॥ध्रु.॥

सर्वांग कुरवाळी । उपटी एकच रोमावळी ॥२॥
तुका ह्मणे चित्त । नाहीं जयाचें अंकित ॥३॥

मज माझा उपदेश । आणिकां नये याचा रीस ॥१॥
तुह्मी अवघे पांडुरंग । मी च दुष्ट सकळ चांग ॥ध्रु॥
तुमचा मी शरणागत । कांहीं करा माझें हित ॥२॥
तुका पाय धरी । मी हें माझें दुर करीं ॥३॥

जाणे त्याचें वर्म नेणे त्याचें कर्म । केल्याविण धर्म नेणवती ॥२॥
मैथुनाचें सुख सांगितल्या शून्य । अनुभवाविण कळूं नये ॥२॥
तुका ह्मणे जळो शाब्दिक हें ज्ञान । विठोबाची खूण विरळा जाणे ॥३॥

अभिमाना पांडुरंग । गोवा काशाचा हो मग ॥१॥
अनुसरा लवलाहीं । नका विचार करूं कांहीं ॥ध्रु॥
कोठें राहतील पापें । जालिया हो अनुतापें ॥२॥
तुका ह्मणे ये चि घडी । उभ्या पाववील थडी ॥३॥

तुझें वर्म हातीं । दिलें सांगोनियां संतीं ॥१॥
मुखीं नाम धरीन कंठीं । अवघा सांटवीन पोटीं ॥ध्रु॥
नवविधा वेढिन आधीं । सांपडलासी भावसंधी ॥२॥
तुका ह्मणे बळिये गाढे । कळिकाळ पायां पडे ॥३॥

माझ्या मना लागो चाळा । पहावया विठ्ठला डोळां ॥१॥
आणीक नाही चाड । न लगे संसार हा गोड ॥ध्रु॥
तरि च फळ जन्मा आलों । सरता पांडुरंगीं जालों ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । देई चरणांची सेवा ॥३॥

अवघें जेणें पाप नासे । तें हें असे पंढरीसी ॥१॥
गात जागा गात जागा । प्रेम मागा विठ्ठला ॥ध्रु॥
अवघी सुखाची च राशी । पुंडलिकाशीं वोळली हे ॥२॥
तुका ह्मणे जवळी आलों । उभे ठालें समचरणीं ॥३॥

देह तुझ्या पायीं । ठेवूनि जालों उतराई ॥१॥
आतां माझ्या जीवां । करणें तें करीं देवा ॥ध्रु.॥
बहु अपराधी । मतिमंद हीनबुद्धि ॥२॥
तुका ह्याने नेणें । भावभक्तीचीं लक्षणें ॥३॥

जन हें सुखाचें दिल्याघेतल्याचें । अंत हें काळींचें नाही कोणी ॥१॥
जाल्या हीन शक्ति नाकडोळे गळती । सांडोनि पळती रांडापोरें ॥ध्रु.॥
बाइल ह्याने खर मरता तरी बरें । नासिलें हें घर थुंकोनियां ॥२॥
तुका ह्याने माझीं नव्हतील कोणी । तुज चक्रपाणी वांचूनियां ॥३॥

जाणोनि नेणतें करीं माझें मन । तुझी प्रेमखूण देऊनियां ॥१॥
मग मी व्यवहारीं असेन वर्तत । जेवीं जळाआंत पद्मपत्र ॥ध्रु.॥
एकोनि नाइकें निंदास्तुति कार्नी । जैसा कां उन्मनी योगिराज ॥२॥
देखोनि न देखें प्रपंच हा दृष्टी । स्वप्नींचिया सृष्टि चेविल्या जेवीं ॥२॥
तुका ह्याने ऐसें जालियावांचून । करणें तें तें सीण वाटतसे ॥४॥

विड्डला विड्डला । कंठ आळवितां फुटला ॥१॥
कई कृपा करिसी नेणें । मज दीनाचें धांवणें ॥ध्रु.॥
जाल्या येरझारा । जन्मां बहुतांचा फेरा ॥२॥
तुका ह्याने नष्टा । अबोलण्या तुझ्या चेष्टा ॥३॥

ज्यासी विषयाचें ध्यान । त्यासी कैंचा नारायण ॥१॥
साधु कैंचा पापीयासी । काय चांडाळासी काशी ॥ध्रु.॥
काय पतितासी पिता । काय अधमासी गीता ॥२॥
तुका ह्याने निरंजनी । शट कैंचा ब्रह्मज्ञानी ॥३॥

वरतें करोनियां तोंड । हाका मारितो प्रचंड ॥१॥
राग आळवितो नाना । गातो काय तें कळेना ॥ध्रु.॥
आशा धरोनि मनीं । कांहीं देईल ह्याणऊनि ॥२॥
पोटा एका सार्टीं । तुका ह्याने जाले कष्टी ॥३॥

प्रपंच वोसरो । चित्त तुझे पायीं मुरो ॥१॥

ऐसें करिं गा पांडुरंगा । शुध्द रंगवावे रंगा ॥ध्रु॥
पुरे पुरे आतां । नको दुजियाची सत्ता ॥२॥
लटिकें तें फेडा । तुका ह्यणे जाय पीडा॥३॥

ऐका कलीचें हें फळ । पुढें होइल ब्रह्मगोळ ॥१॥
चारी वर्ण अठरा याती । भोजन करिती एके पंक्ती ॥ध्रु॥
पूजितीअसुरा रांडा । मद्य प्राशितील पेंढा ॥२॥
वामकवळ मार्जन । जन जाईल अधोपतन ॥३॥
तुका हरिभक्ति करी । शक्ति पाणी वाहे घरीं॥४॥

गुरुमार्गामुळें भ्रष्ट सर्वकाळ । ह्यणती याती कुळ नाहीं ब्रह्मीं ॥१॥
पवित्राला ह्यणती नको हा कंटक । मानिती आत्मिक अनामिका ॥ध्रु॥
डोहोर होलार दासी बलुती बारा । उपदेशिती फारा रांडापोरा ॥२॥
कांहीं टाण्या टोण्या विप्र शिष्य होती । उघडी फजिती स्वधर्माची ॥३॥
नसता करुनी होम खाती एके ठायीं । ह्यणती पाप नाहीं मोक्ष येणें ॥४॥
इंद्रियांचे पेठे भला कौल देती । मर्यादा जकाती माफ केली ॥५॥
नाहीं शास्त्राधार पात्रापात्र नेणे । उपदेशून घेणें द्रव्य कांहीं ॥६॥
तुका ह्यणे ऐसे गुरु शिष्य पूर्ण । विठोबाची आण नरका जाती ॥७॥

बोलाचे गौरव । नव्हे माझा हा अनुभव ॥१॥
माझी हरिकथा माउली । नव्हे आणिकांसी पांगिली ॥ध्रु॥
व्याली वाढविलें । निजपदीं निजवर्ले ॥२॥
दाटली वो रसें । त्रिभुवन ब्रह्मरसें ॥३॥
विष्णु जोडी कर । माथां रज वंदी हर ॥४॥
तुका ह्यणे बळ । तोरडीं हा कळिकाळ ॥५॥

सेवट तो भला । माझा बहु गोड जाला ॥१॥
आलों निजांच्या माहेरा । भेटों रखुमाईच्या वरा ॥ध्रु॥
परिहार जाला । अवघ्या दुःखाचा मागिल्या ॥२॥
तुका ह्यणे वाणी । गेली आतां घेऊं धणी ॥३॥

तुझें नाम गाऊं आतां । तुझ्या रंगीं नाचों था था॥१॥

तुझ्या नामाचा विश्वास । आह्यां कैचा गर्भवास ॥ध्रु.॥
तुझे नामीं विसर पडे । तरी कोटी हत्या घडे ॥२॥
नाम घ्या रे कोणी फुका । भावें सांगतसे तुका ॥३॥

बाइल तरी ऐसी व्हावी । नरकीं गोवी अनिवार ॥१॥
घडों नेदी तीर्थयात्रा । केला कुतरा हातसोंका ॥ध्रु.॥
आपुली च करवी सेवा । पुजवी देवासारिखें ॥२॥
तुका ह्याणे गाढव पशु । केला नाशु आयुष्या ॥३॥

बाइले अधीन होय ज्याचें जिणें । तयाच्या अवलोकनें पडिजे द्वाद ॥१॥
कासया ते जंत जिताती संसारि । माकडाच्या परी गारोड्यांच्या ॥ध्रु.॥
वाइलेच्या मना येईल तें खरें । अभागी तें पुरें बाइलेचें ॥२॥
तुका ह्याणे मंग्या गाढवाचें जिणें । कुतऱ्याचें खाणें लगबगा ॥३॥

जर्गी मान्य केलें हा तुझा देकार । कीं कांहीं विचार आहे पुढें ॥१॥
करितों कवित्व जोडितों अक्षरें । येणें काय पुरें जालें माझें ॥ध्रु.॥
तोंवरि हे माझी न सरे करकर । जो नव्हे विचार तुझ्या मुखें ॥२॥
तुका ह्याणे तुज पुंडलिकाची आण । जरी कांहीं वचन करिसी मज ॥३॥

कोंडिला गे माज । निरोधुनी द्वार । राखण तें बरें । येथें करा कारण ॥१॥
हा गे हा गे हरि । करितां सांपडला चोरी । घाला गांठी धरी । जीवें माय त्रासाया ॥ध्रु.॥
तें चि पुढें आड । तिचा लोभ तिला नाड । लावुनी चरफड । हात गोउनी पळावें ॥२॥
संशयाचें बिन्हडें । याचे निरसले भेटी । घेतली ते तुटी । आतां घेतां फावेल ॥३॥
तुका येतो काकुलती । वाउगिया सोड । यासी चि निवाड । आह्मी भार वाहिका ॥४॥

झड मारोनियां बैसलों पंगती । उठवितां फजिती दातयाची ॥१॥
काय तें उचित तुह्यां कां न कळे । कां हो झांका डोळे पांडुरंगा ॥ध्रु.॥
घेईन इच्छेचें मागोनि सकळ । नाहीं नव्हे काळ बोलायाचा ॥२॥
तुका ह्याणे जालों माना अधिकारी । नाहीं लोक परी लाज देवा ॥३॥

नाम न वदे ज्याची वाचा । तो लेंक दो बापांचा ॥१॥

हे चि ओळख तयाची । खूण जाणा अभक्ताची ॥ध्रु.॥
ज्याची विव्ठल नाही ठावा । त्याचा संग न करावा ॥२॥
नाम न म्हणे ज्याचें तोंड । तें चि चर्मकाचें कुंड ॥३॥
तुका ह्मणे त्याचे दिवशीं। रांड गेली महारापाशीं ॥४॥

पतित मी पापी शरण आलों तुज । राखें माझी लाज पांडुरंगा ॥१॥
तारियेले भक्त न कळे तुझा अंत । थोर मी पतित पांडुरंगा ॥ध्रु.॥
द्रौपदी बहिणी वैरीं गांजियेली । आपणाऐसी केली पांडुरंगा ॥२॥
प्रल्हादाकारणें स्तंभीं अवतार । माझा कां विसर पांडुरंगा ॥३॥
सुदामा ब्राह्मण दारिद्र्य पीडिला । आपणाऐसा केला पांडुरंगा ॥४॥
तुका ह्मणे तुज शरण निजभावे । पाप निर्दाळावे पांडुरंगा ॥५॥

कस्तूरीचें रूप अति हीनवर । माजी असे सार मोल तया ॥१॥
आणीक ही तैसीं चंदनाचीं झाडें । परिमळें वाढे मोल तयां ॥ध्रु.॥
काय रूपें असे परीस चांगला । धातु केली मोला वाढ तेणें ॥२॥
फिरंगी आटितां नये बारा रुके । गुणें मोलें विकें सहस्रवरी ॥ ।।
तुका ह्मणे नाही जातीसवें काम । ज्याचे मुखीं नाम तो चि धन्य ॥४॥

नव्हे मी स्वतंत्र अंगाचा पाईक । जे हे सकळिक सत्ता वारूं ॥१॥
तुह्मां आळवावे पाउला पाउलीं । कृपेची साउली करीं मज ॥ध्रु.॥
शक्तिहीन तरी जालों शरणागत । आपुला वृत्तांत जाणोनियां ॥२॥
तुका ह्मणे भवाभेणें धरिलें पाय । आणीक उपाय नेणें कांहीं ॥३॥

पाहों ग्रंथ तरी आयुष्य नाही हातीं । नाही ऐशी मति अर्थ कळे ॥१॥
होईल तें हो या विठोबाच्या नांवें । आचरलें भावें जीवीं धरूं ॥ध्रु.॥
एखादा अंगासी येईल प्रकार । विचारितां फार युक्ति वाढे ॥२॥
तुका ह्मणे आळी करितां गोमटी । मायबापा पोटीं येते दया ॥३॥

पाहातां रूप डोळां भरें । अंतर नुरे वेगळें । इच्छावशें खेळ मांडी । अवघें सांडी बाहेरी ॥१॥
तो हा नंदानंदन बाइये । यासी काय परिचार वो ॥ध्रु.॥
दिसतो हा नव्हे तैसा । असे दिशाव्यापक । लाघव हा खोळेसाठीं । होतां भेटी परतेना ॥२॥
ह्मणोनि उभी ठालीये । परतलीये या वाटा । आड करोनियां तुका । जो या लोकां दाखवितो ॥३॥

दुःखें दुभागलें हृदयसंपुष्ट । गहिंवरें कंठ दाटताहे ॥१॥
ऐसें काय केलें सुमित्रा सखया । दिलें टाकोनियां वनामाजी ॥ध्रु॥
आक्रंदती बाळें करुणावचनीं । त्या शोकें मेदिनी फुटों पाहे ॥२॥
काय हे सामर्थ्य नव्हतें तुजपार्शी । संगें न्यावयासी अंगभूतां ॥३॥
तुज ठावें आह्मां कोणी नाहीं सखा । उभयलोकीं तुका तुजविण ॥४॥
कान्हा ह्मणे तुझ्या वियोगें पोरटीं । जालों दे रे भेटी बंधुराया ॥५॥

सख्यत्वासी गेलों करीत सलगी । नेणें चि अभागी महिमा तुझा ॥१॥
पावलों आपुलें केलें लाहें रास । निर्देवां परिस काय होय ॥ध्रु॥
कष्टविलासी म्यां चांडाळें संसारीं । अद्यापिवरि तरि उपदेशीं ॥२॥
उचित अनुचित सांभाळिलें नाहीं । कान्हा ह्मणे कांहीं बोलों आतां ॥३॥

असो आतां कांहीं करोनियां ग्लांती । कोणा काकुलती येइल येथें ॥१॥
करूं कांहीं दिस राहे तों सायास । झोंबों त्या लागास भावाचिये ॥ध्रु॥
करितां रोदना बापुडें ह्मणती । परि नये अंतीं कामा कोणी ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे पडिलिया वर्नीं । विचार तो मनीं बोलिला हे ॥३॥

चरफडें चरफड शोकें शोक होये । कार्यमूळ आहे धीरापार्शी ॥१॥
कल्पतसे मज ऐसें हें पाहातां । करावी ते चिंता मिथ्या खोटी ॥ध्रु॥
न चुके होणार सांडिल्या शूरत्वा । फुकट चि सत्त्वा होइल हानी ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे दिल्या बंद मना । वांचूनि निधाना न पवीजे ॥३॥

न लगे चिंता आतां अन्मोन हाता । आलें मूळ भ्राता गेला त्याचें ॥१॥
घरभेद्या येथें आहे तें सुकानु । धरितों कवळून पाय दोन्ही ॥ध्रु॥
त्याचें त्याचिया मुखें पडिलें ठावें । न लगे सारावें मार्गें पुढें ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे करील भेटी भावा । सोडीन तेधवां या विठ्ठला ॥३॥

मूळस्थळ ज्याचें गोमतीचे तीरीं । तो हा सारी दोरी खेळवितो ॥१॥
ऐसें हे कळलें असावें सकळां । चोर त्या वेगळा नाहीं दुजा ॥ध्रु॥
वैष्णव हे रे तयाचे पाळती । खूण हे निरुती सांगितली ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे आलें अनुभवास । तेणें च आह्मांस नागविलें ॥३॥

बरा रे निर्गुणा नष्ट नारायणा । घरबुडवणा भेटलासी ॥१॥
एके घरीं कोणी कोणासी न धरी । ऐसी अपरांपरी केली आह्मां ॥२॥
कान्हा ह्मणे कां रे निःकाम देखिलें । ह्मणोनि मना आलें करितोसी ॥३॥

धिंदधिंद तुझ्या करीन धिंदडया । ऐसें काय वेडया जाणितलें ॥१॥
केली तरी बरें मज भेटी भावास । नाहीं तरि नास आरंभिला ॥ध्रु.॥
मरावें मारावें या आलें प्रसंगा । बरें पांडुरंगा कळलेंसावें ॥२॥
तुक्याबंधु ह्मणे तुझी माझी उरी । उडाली न धरीं भीड कांहीं ॥३॥

भुक्ति मुक्ति तुजें जळों ब्रह्मज्ञान । दे माझ्या आणोनी भावा वेर्गी ॥१॥
रिध्दी सिध्दी मोक्ष ठेवीं गुंडाळून । दे माझ्या आणून भावा वेर्गी ॥ध्रु.॥
नको आपुलिया नेऊं वैकुंठासी । दे माझ्या भावासी आणुन वेर्गी ॥२॥
नको होऊं कांहीं होसील प्रसन्न । दे माझ्या आणून भावा वेर्गी ॥३॥
तुक्याबंधु ह्मणे पाहा हो नाहींतरी । हत्या होईल शिरीं पांडुरंगा ॥४॥

मुख्य आहे आह्मां मातेचा पटंगा । तुज पांडुरंगा कोण लेखी ॥१॥
नको लावूं आह्मां सवें तूं तोंवरी । पाहा दूरवरी विचारुनी ॥ध्रु.॥
साहे संतजन केले महाराज । न घडे आतां तुज भेईन मी ॥२॥
तुक्याबंधु ह्मणे अहिक्यें ऐक्यता । वाढतें अनंता दुःखें दुःख ॥३॥

नये सोमसरी उपचाराची हरी । करकरेचें करीं काळें तोंड ॥१॥
मागतों इतुकें जोडुनियां कर । ठेउनियां शीर पायांवरी ॥ध्रु.॥
तुह्मां आह्मां एके ठायीं सहवास । येथें द्वैत द्वेष काय बरा ॥२॥
तुक्याबंधु ह्मणे बहुतां बहुतां रीती । अनंता विनंती परिसावी हे ॥३॥

लालुचाईसाठीं बळकाविसी भावा । परी मी जाण देवा जिरों नेदीं ॥१॥
असों द्या निश्चय हा मनीं मानसीं । घातली येविशीं दृढ कास ॥ध्रु.॥
मज आहे बळ आळीचें सबळ । फोडीन अंत्राळ हृदय तुजें ॥२॥
करुणारसें तुक्याबंधु ह्मणे भुलवीन । काढूनि घेईन निज वस्तु ॥३॥

तुझीं वर्मे आह्मां ठावीं नारायणा । परी तूं शाहाणा होत नाहीं ॥१॥

मग कालाबुली हाका देते वेळे । होतोसि परी डोळे नुघडिसी ॥ध्रु.॥
जाणोनि अज्ञान करावें मोहरें । खोटी खोडी हे रे तुझी देवा ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे कारण प्रचीति । पाहातों वेळ किती तेच गुण ॥३॥

अवर्घीं तुज बाळें सारिखीं नाहीं तें । नवल वाटतें पांडुरंगा ॥१॥
ह्मणतां लाज नाहीं सकळांची माउली । जवळी धरिलीं एके दुरी ॥ध्रु.॥
एकां सुख द्यावें घेऊनि वोसंगा । एक दारीं गळा श्रमविती ॥२॥
एकां नवनीत पाजावें दाटून । एके अन्न अन्न करितील ॥३॥
एके वाटतील न वजावीं दुरी । एकांचा मत्सर जवळी येतां ॥४॥
तुकयाबंधु ह्मणे नावडतीं त्यांस । कासया व्यालास नारायणा ॥५॥

निनांवा हें तुला । नांव साजे रे विठ्ठला ।
बरा शिरविला । फाटक्यामध्ये पाव ॥१॥
कांहीं तरी विचारिलें । पाप पुण्य ऐसें केलें ।
भुरळें घातलें । एकाएकीं भावासी ॥ध्रु.॥
मुद्राधारणें माळ माळा टिळे । बोल रसाळ कोंवळे ।
हातीं फांशाचे गुंडाळे । कोण चाळे गृहस्था हे ॥ ॥
तुकयाबंधु ह्मणे मिस्किन । करितोसी देखोन ।
पाहा दुरिवरी विच्छिन्न । केला परी संसार ॥३॥

नाहीं घटिका ह्मणसी । लाग लागला तुजपार्शी ।
पडिला हृषीकेशी । जाब सकळ करणें ॥१॥
आझें नेलें पांघरुण । ठावें असोन दुर्बळ दीन ।
माणसांमधून । उठविलें खाणोन्या ॥ध्रु.॥
आह्मीं हें जगऊनि होतो पाणी । संदीं देवदेव करुनि ।
जालासी कोठोनि । पैदा चोरा देहाच्या ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे केलें । उघडें मजचि उमगिलें ।
ऐसें काय गेलें । होतें तुज न पुरतें ॥३॥

कनवाळ कृपाळ । उदार दयाळ मायाळ । ह्मणवितोसी परि केवळ । गळेकाटू दिसतोसी ॥१॥
काय केलें होतें आह्मीं । सांग तुझें एकये जन्मीं । जालासी जो स्वामी । एवढी सत्ता करावया ॥ध्रु.॥
भलेपणाचा पवाडा । बरा दाविला रोकडा । करुनि बंधु वेडा । जोडा माझा विखंडिला ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे भला । कैसें ह्मणताती तुजला । जीव आमुचा नेला । अंत पाहिला कांहींतरी ॥३॥

आतां कळों आले गुण । अवघे चि यावरोन । चोखट लक्षण । धरिलें हें घरघेणें ॥१॥
या नांवें कृपासिंधु । ह्यणवितोसी दीनबंधु । मज तरी मैदु । दिसतोसी पाहातां ॥ध्रु.॥
अमळ दया नाहीं पोटीं । कठीण तैसाचि कपटी । अंधळयाची काठी । माझी गुदरसी च ना ॥२॥
तुकयाबंधु ह्यणे पुरता । नाहीं ह्यून बरें अनंता । एरवीं असतां । तुझा घोंट भरियेला ॥३॥

काय सांगों हृषीकेशा । आहे अनुताप आला ऐसा । गिळावासी निमिषा । निमिष लागों नेदावें ॥१॥
माझें बुडविलें घर । लेंकरें बाळें दारोदार । लाविलीं काहार । तारातीर करोनि ॥ध्रु.॥
जीव घ्यावा कीं द्यावा । तुझा आपुला केशवा । इतुकें उरलें आहे । भावाचिया निमित्यें ॥२॥
तुकयाबंधु ह्यणें जग । बरें वाईट ह्यणो मग । या कारणें परी लाग । न संडावा सर्वथा ॥३॥

मायबाप निमाल्यावरी । घातलें भावाचे आभारीं । तो ही परि हरी । तुज जाला असमाई ॥१॥
हे कां भक्तिचे उपकार । नांदतें विध्वंसिलें घर । प्रसन्नता वेव्हार । सेवटीं हे जालासी ॥ध्रु.॥
एका जिवावरी । होतों दोनी कुटुंबारी । चाळवूं तो तरीं । तुज येतो निर्लज्जा ॥२॥
तुकयाबंधु ह्यणे भला । आणीक काय ह्यणावें तुला । वेडा त्यानं केला । तुजसवें संबंधु ॥३॥

पूवाअ पूर्वजांची गती । हे चि आईकिली होती । सेवे लावूनि श्रीपती । निश्चिंती केली तयांची ॥१॥
कां रे पाठी लागलासी । ऐसा सांग हृषीकेशी । अद्यापवरी न राहासी । अंत पाहासी किती ह्यून ॥ध्रु.॥
जन्मजन्मांतरीं दावा । आह्वां आपणां केशवा । निमित्य चालवा । काईसयास्तव हें ॥२॥
तुकयाबंधु ह्यणे अदेखणा । किती होसी नारायणा । देखों सकवेना । खातयासी न खात्या ॥३॥

निसुर संसार करुन । होतों पोट भरुन । केली विवसी निर्माण । देवपण दाखविलें ॥१॥
ऐसा काढियेला निस । काय ह्यून सहित वंश । आणिलें शेवटास । हाउस तरी न पुरे ॥ध्रु.॥
उरलों पालव्या सेवटीं । तें ही न देखवे दृष्टी । दोघांमध्ये तुटी । रोकडीचि पाडीली ॥२॥
तुकयाबंधु ह्यणे गोड । बहु जालें अति वाड । ह्यणोनी कां बुड । मुळयांसहित खावें ॥३॥

बरा जाणतोसी धर्मनीती । उचित अनुचित श्रीपती । करुं येते राती । ऐसी डोळे झांकूनि ॥१॥
आतां जाब काय कैसा । देसी तो दे जगदीशा । आणिला वोळसा । आपणां भोंवता ॥ध्रु.॥
सेवेचिया सुखास्तव । बळें धरिलें अज्ञानत्व । येइल परि हा भाव । ज्याचा त्यासी कारणा ॥२॥
तुकयाबंधु ह्यणे नाहीं । आतां आह्वां बोल कांहीं । जडोनियां पायीं । तुझे त्वां चि घेतलें ॥३॥

कांहीं विपत्ति अपत्त्यां । आतां अमुचिया होतां । काय होईल अनंता । पाहा बोलों कासया ॥१॥
बरें अनायासें जालें । सायासेंविण बोले चाले । काबाड चुकलें । केलें कष्टावेगळें ॥ध्रु॥
बरा सांपडलासी वोजा । वर्मावरी केशीराजा । बोलायासी तुझा । उजुरचि नाहींसा ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे दगा । बरा दिला होता बागा । झडकरी चलागा । चांग दैवें पावलों ॥३॥

देवा तुजपें माझ्या पूर्वजांचें ऋण । आहे तें कां नेदिसी अझून ।
अवगलासीं झोंडपणें । परी मी जाण जीवें जिरों नेदीं ॥१॥
कळों येईल रोकडें । उभा करिण संतांपुढें ।
तुझें काय एवढें । भय आपुलें मागतां ॥ध्रु॥
आजिवरी होतों नेणता । तों तुज फावलें रे अनंता ।
कवडीचा तो आतां । पडों नेदीन फेर ॥२॥
ठेविला ये जीवनीं जीव । ह्मणे तुकयाचा बंधव ।
माझा गळा तुझा पाव । एके ठायीं बांधेन ॥३॥

मार्गे असताशी कळला । उमस घेऊं नसता दिला ।
तेणें चि काळें केला । असता अवघा निवाडा ॥१॥
इतका न लगता उशीर । न धरितों भीडभार ।
सिध्दासी वेव्हार । कासयासी लागला ॥ध्रु॥
असोनियां माल खरा । किती केल्या येरझारा ।
धरणें ही दिवस तेरा । माझ्या भावें घेतलें ॥२॥
अझुन तरी इतक्यावरी । चुकवीं जनाचार हरी ।
तुकयाबंधु ह्मणे उरी । नाहीं तरी नुरे कांहीं ॥३॥

आतां न राहें क्षण एक । तुझा कळला रे लौकिक । नेदीं हालों एक । कांहीं केल्यावांचूनि ॥१॥
संबंध पडिला कोणार्शीं । काय डोळे झांकितोसी । नेईन पांचांपार्शीं । दे नाहींतरी वोढूनि ॥ध्रु॥
सुखें नेदीस जाणवलें । नास केल्याविण उगलें । तरि तें ही विचारिलें । आह्मी आहे तुज आधीं ॥२॥
असें च करुनि किती । नागविलीं नाहीं नीती । तुकयाबंधु ह्मणे अंतीं । न सोडिसी ते खोडी ॥३॥

तुज ते सवे आहे ठावें । घ्यावें त्याचें बुडवावें । परि ते आह्मांसवें आतां न फावे कांहीं ॥१॥
नव्हों सोडयाचे धणी । कष्टें मेळविलें करोनि । पाहा विचारोनी । आढी धरोनि काम नाहीं ॥ध्रु॥
अवघे राहिले प्रकार । जालों जीवासी उदार । असा हा निर्धार । कळला असावा असेल ॥२॥
आतां निदसुर नसावें । गाठ पडली कुणब्यासवें । तुकयाबंधु ह्मणे राखावें । देवा महत्व आपुलें ॥३॥

बहु बोलणें नये कामा । वाउणें तें पुरुषोत्तमा । एकाचि वचनें आह्मां । काय सांगणें तें सांग ॥१॥
देणें आहे कीं भांडाई । करणें आहे सांग भाई । आतां भीड कांहीं । कोणी न धरी सर्वथा ॥ध्रु॥
मार्गे गेलें जें होउनी । असो तें धरित नाहीं मनीं । आतां पुढें येथूनि । कैसा काय विचार ॥२॥
सारखी नाहीं अवधी वेळ । हें तों कळतें सकळ । तुकयाबंधु ह्मणे खळखळ । करावी ते उरेल ॥३॥

आतां हें न सुटे न चुके । बोल कां दवडिसी फिके ।
जन लोक पारिखें । अवघें केलें म्यां यासाठीं ॥१॥
नये सरतां नव्हे भलें । तुझें लक्षण कळलें ।
बैसलासी काढिलें । देहाचें मुळीं दिवाळें ॥ध्रु॥
दिसतोसी बरा बोल कोंवळे । गुण मेंदाचे चाळे ।
दिसताती ये वेळे । काय करूं विसंबोनि ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे देखतां । अंध बहिर ऐकतां ।
कैसें व्हावें आतां । इतकियाउपरी ॥३॥

तिहीं ताळीं हेचि हाक । ह्मणती पांढरा स्फटिक ।
अवघा बुडविला लौकिक । सुखें चि भीके लाविलीं ॥१॥
थोंटा नांव शिरोमणी । नाहीं जोडा त्रिभुवनीं ।
ह्मणोनि शाहाणे ते कोणी । तुझे दारीं बैसतिना ॥ध्रु॥
निर्गुण निलाजिरा निनांवा । लंड झोंड कुडा देवा ।
नागवणा या नांवा । वांचूनि दुजा नाइकों ॥२॥
सर्वगुणें संपन्न । कळों आलासी संपूर्ण ।
तुकयाबंधु ह्मणे चरण । आतां जीवें न सोडीं ॥३॥

तो चि प्रसंग आला सहज । गुज धरितां नव्हे काज । न संडितां लाज । पुढें वोज न दिसे ॥१॥
तूं तर न होसी शाहाणा । नये सांगतों तें ही मना । आपण आपणा । आतां प्रयत्न देखावा ॥ध्रु॥
न पुरवी पाहातां वाट । द्यावें प्रमाण चोखट । कास घालूनियां नीट । चौघाचार करावा ॥२॥
आतां श्रमार्चें कारण । नव्हे व्हावें उदासीन । न पडे तयाविण । गांठी तुकयाबंधु ह्मणे ॥३॥

हळूहळू जाड । होत चालिलें लिगाड । जाणवेल निवाड । न करिसी परी पुढें ॥१॥
मी तों सांगून उतराई । जालों आतां तुज काई । कळों येईल भाई । तैसा करीं विचार ॥ध्रु॥
मार्गे युगें अड्डाविस । जालीं दिवसाचा दिवस । मुदल व्याज कासावीस । होसी देवा ये कामें ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे राखें । आतां टाकीं तुझीं तीं सुखें । जगजाहिर ठाउकें । जालें नाहीं खंडलेसें ॥३॥

पत्र उचटिलें प्रेतनें । ग्वाही कराया कारणें । नाहीतरी पुण्यें । तुझ्या काय उणें आह्वां ॥१॥
नांव तुझे चि करोनि । आहों सुखें पोट भरोनि । केली जाणवणी । ह्मणउनि नाहीं ह्मणसील ॥ध्रु॥
आतां इतकियाउपरी । दे नको भलतें करीं । ह्मणती ऋणकरी । आमुचा इतकें उदंड ॥२॥
तुक्याबंधु जागा । अळवावया पांडुरंगा । केला कांहीं मागायाची नव्हती गरज ॥३॥

माझ्या भावें केली जोडी । न सरेसी कल्पकोडी । आणियेलें धाडी । घालुनि अवघें वैकुंठ ॥१॥
आतां न लगे यावें जावें । कोठें कांहीं च करावें । जन्मोजन्मीं खावें । सुखें बैसोनसें जालें ॥ध्रु॥
असंख्य संख्या नाहीं पार । आनंदें दाटलें अंबर । न माये अपार । त्रिभुवनीं सांटवितां ॥२॥
अवघें भरलें सदोदित । जाले सुखाचे पर्वत । तुक्याबंधु ह्मणे परमार्थ । धन अद्भुत सांपडलें ॥३॥

आतां चुकलें देशावर । करणें अकरणें सर्वत्र । घरासी आगर । आला सकळसिध्दींचा ॥१॥
जालों निधाई निधानें । लागलें अनंतगुणरत्न । जन्माचें विच्छिन्न । दुःख जालें दारिद्र ॥ध्रु॥
तारूं सागरिंचें अवचितें । हेंदोवलें आलें येथें । ओढिलें संचितें । पूर्वदत्तें लाधलें ॥२॥
तुक्याबंधु ह्मणे सीमा । नाहीं आमुचिया दैवा । आतां पुरुषोत्तमा । ऐसा सवदागर सांपडला ॥३॥

सांपडलें जुनें । आमुच्या वडिलांचें ठेवणें । केली नारायणें । कृपा पुण्यें पूवाअचिया ॥१॥
सुखें आनंदरूप आतां । आह्मी आहों याकरितां । निवारली चिंता । देणें घेणें चुकलें ॥ध्रु॥
जालें भांडवल घरिंचें । अमुप नाम विठ्ठलाचें । सुकृत भावाचें । हें तयानें दाविलें ॥२॥
तुक्याबंधु ह्मणे फिटला । पांग नाहीं बोलायाला । चाड दुसरी विट्टला । वांचूनियां आणीक ॥३॥ ॥॥

काम क्रोध अहंकार नको देहीं । आशा तृष्णा माया लज्जा चिंता कांहीं ।
वास पंढरीचा जन्म सदा देई । आणीक दुजें मागणें तुज नाहीं ॥१॥
कृपा देई दान हरि मज कृपा देई दान । नासीं त्रिमिर दाखवीं चरण ।
आर्त पुरवावें भेटी देऊन । नको उपेक्षूं आलिया शरण ॥ध्रु॥
नाम अखंड हृदयीं राहो वाणी । न पडो विसर क्षण ज्यागृतिं स्वप्नीं ।
संतसमागम ऐसा दे लावुनि । आणीक दुजें कांहीं नेणें तुजवांचूनि ॥२॥
पंथपुरिंचा रविसुत पुरे आतां । आड करावा भवसिंधु ऐसा नव्हता ।
नाहीं आडताळा त्रैलाक्यामाजी सरता । विनवी तुक्याबंधु चरणीं ठेवूनि माथा ॥३॥

तटाचे जातीला नाहीं भीड भार । लाता मारी थोर लाहान नेणे ॥१॥
परी तो त्या विशेष मानुष होऊन । करी खंड मान वडिलांचा ॥ध्रु॥
बेरसा गाढव माया ना बहीण । भुंके चवीविण भलतें चि ॥२॥

तुकयाबंधु ह्मणे बोकड मातलें । न विचारी आपुले तोंडीं मुते ॥३॥

मायझवा खर गाढवाचें बीज । तें ऐसें सहज कळों येतें ॥१॥
आपमानिलें जेणें श्रेष्ठाचें वचन । ते चि त्याची खुण ओळखावी ॥ध्रु॥
मद्यपीर पुरा अधम यातीचा । तया उपदेशाचा राग वांयां ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे पिसाळलें सुनें । आप पर तेणें न विचारावें ॥३॥

मत्स्यकूर्मशेषा कोणाचा आधार । पृथिवीचा भार वाहावया ॥१॥
काय धाक आह्मां कासयाची चिंता । ऐसा तो असतां साहाकारी ॥ध्रु॥
शंखचक्रगदा आयुधें अपार । वागवितो भार भक्तांसाठीं ॥२॥
पांडवां जोहरी राखिलें कुसरी । तो हा बंधुचा कैवारी तुकयाच्या ॥३॥

राम ह्मणतां कामक्रोधांचें दहन । होय अभिमान देशधडी ॥१॥
राम ह्मणतां कर्म तुटेल भवबंधन । नये श्रम सीण स्वप्नास ही ॥ध्रु॥
राम ह्मणे जन्म नाहीं गर्भवास । नव्हे दारिद्रास पात्र कधीं ॥२॥
राम ह्मणतां यम शरणागत बापुडें । आढळ पद पुढें काय तेथें ॥३॥
राम ह्मणतां धर्म घडतील सकळ । त्रिमिर पडळ नासे हेळा ॥४॥
राम ह्मणतां ह्मणे तुकयाचा बंधु । तरिजेल भवसिंधु संदेह नाहीं ॥५॥

मरोनि जाईन गुणनामावरुनि । तुझ्या चक्रपाणी मायबापा ॥१॥
चुकविलीं दुःखें मायेचा वोळसा । तोडोनियां आशापाश तेणें ॥ध्रु॥
केली काया तनु हिंवसी शीतळ । चिंतातळमळ नाहीं ऐसी ॥२॥
काळें तोंड काळ करुनि राहिलें । भूतमात्र जालें सज्जनसखें ॥३॥
तुकयाबंधु ह्मणें अवघ्या देशदिशा । मुक्त रे परेशा तुझ्या पुण्यें ॥४॥

आतां मागतों तें ऐक नारायणा । भावपूर्वक मनापासूनियां ॥१॥
असों दे मोकळी जिह्वा जरि गाइल गुण । नाहीं तरी खिळुन टाकीं परती ॥ध्रु॥
मातेचिया परी देखती परनारी । ठेवीं नेत्र तरी नाहीं तरि नको ॥२॥
तरी बरें कांटाळा करिती निंदास्तुतीचा । नाहीं तरि कानांचा ही देख प्रेतन ॥३॥
सकळ इंद्रियांचा निग्रह करुनि एक । राखवीं पृथक तोडोनि भ्रम ॥४॥
तुकयाबंधु ह्मणे ते चि वाट प्राणां । पडता नारायणा विसर तुझा ॥५॥

नमस्कारी भूतें विसरोनि याती । तेणें आत्मस्थिती जाणीतली ॥१॥
परउपकारी वेचियेल्या शक्ती । तेणें आत्मस्थिती जाणीतली ॥ध्रु.॥
द्वयें द्वैतभाव नाही जया चित्ती । तेणें आत्मस्थिती जाणीतली ॥२॥
जयाचिये वाचे नये निंदास्तुती । तेणें आत्मस्थिती जाणीतली ॥३॥
उचित अनुचित जाणे धर्मनीती । दृढ भाव भक्ति मानव तो ॥४॥
तुकयाबंधु ह्मणे वरकड ते येर । संसाराचे खर भारवाही ॥५॥

चवदा भुवनें लोक तिन्हीं दाढे जो कवळी । संपुष्ट तो संबळीमध्यें देखा ॥१॥
उत्पत्तिसंहारकरिता जो पाळण । तो नंदा नंदन ह्मणवीतसे ॥ध्रु.॥
असुर तोडरी दैत्यांचा काळ । जाला द्वारपाळ बळीचा तो ॥२॥
लक्ष्मीचा स्वामी क्षीराच्या सागरा । उच्छिष्टकवळा पसरी मुख ॥३॥
तुकयाबंधु ह्मणे चतुरांचा रावो । भावें तो पाहा हो केला वेडा ॥४॥

कोण या पुरुषार्थाची गति । आणियेला हातोहातीं ।
जाहाज पृथ्वीपति । केली ख्याती अद्भुत ॥१॥
भला रे पुंडलिका भला । महिमा नव जाये वर्णिला ।
दगा देउनि अवधियांला । सांटविलें अविनाश ॥ध्रु.॥
केलें एके घरीं केणें । भरलीं सदोदित दुकानें ।
दुमदुमिलीं सुखानें । हे भाग्याची पंढरी ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे किल्ल्या । संताचे हातीं दिल्या ।
आंगावेगळें आपुल्या । टाकुनि जाला मेहेमान ॥३॥

पाहा हो कलिचें महिमान । असत्यासी रिझलें जन ।
पापा देती अनुमोदन । करिती हेळण संतांचे ॥१॥
ऐसें अधर्माचें बळ । लोक झकविले सकळ ।
केलें धर्माचें निर्मूळ । प्रळयकाळ आरंभला ॥ध्रु.॥
थोर या युगाचें आश्चर्य । ब्रह्मकर्म उत्तम सार ।
सांडूनियां द्विजवर । दावलपीर स्मरताती ॥२॥
ऐसे यथार्थाचे अनर्थ । जाला बुडाला परमार्थ ।
नाहीं जाली ऐसी नीत । हा हा भूत पातलें ॥३॥
शांति क्षमा दया । भावभक्ति सत्क्रिया ।
ठाव नाही सांगावया । सत्त्वधैर्य भंगिलें ॥४॥
राहिले वर्णावर्णधर्म । अन्योन्य विचरती कर्म ।

ह्यणवितां रामराम । श्रम महा मानिती ॥५॥
थेर भोरपाचे विशीं । धांवती भूतें आविसा तैसीं ।
कथा पुराण ह्यणतां सिसी । तिडीक उठी नकन्याचे ॥६॥
विषयलोभासाठीं । सवार्थेसीं प्राण साटी ।
परमार्थी पीठ मुठी । मागतां उठती सुनींसीं ॥७॥
धनाढ्य देखोनि अनामिक । तयातें मनिती आवश्यक ।
अपमानिले वेदपाठक । सात्त्विक शास्त्रज्ञ संपन्न ॥८॥
पुत्र ते पितियापाशीं । सेवा घेती सेवका ऐसी ।
सुनांचिया दासी । सासा जाल्या आंदण्या ॥९॥
खोटें जालें आली विंवसी । केली मर्यादा नाहींसी ।
भ्रतारें तीं भार्यासी । रंक तैसीं मानिती ॥१०॥
नमस्कारावया हरिदासां । लाजती धरिती कांहीं गर्वसा ।
पोटासाठीं खौसा । वंदिती मलिंछाच्या ॥॥
बहुत पाप जालें उचंबळ । उत्तम न ह्यणती चांडाळ ।
अभक्ष भक्षिती विटाळ । कोणी न धरी कोणाचा ॥॥
कैसें जालें नष्ट वर्तमान । एकादशीस खाती अन्न ।
विडे घेऊनि ब्राह्मण । अविंदवाणी वदताती ॥॥
कामिनी विटंबिल्या कुळवंती । वदनें दासीचीं चुंबिती ।
सोवळ्याच्या स्फीती । जर्गी मिरविती पवित्रता ॥॥
मद्यपानाची सुराणी । नवनीता न पुसे कोणी ।
केळवती व्यभिचारिणी । दैन्यवाणी पतिव्रता ॥॥
केवढी दोषाची सबळता । जाली पाहा हो भगवंता ।
पुण्य धुडावोनी संता । तीर्था हरी आणिली ॥॥
भेणें मंद जाल्या मेघवृष्टि । आकांतली कांपे सृष्टि ।
देव रिगाले कपाटीं । आटाआटी प्रवर्तली ॥॥
अपीक धान्यें दिवसें दिवसें । गाई ह्यैसी चेवल्या गोरसें ।
नगरें दिसती उध्वसें । पिकलीं बहुवसें पाखांडें ॥॥
होम हरपलीं हवनें । यज्ञयाग अनुष्ठानें ।
जपतपादिसाधनें । आचरणें भ्रष्टलीं ॥॥
अठरा यातींचे व्यापार । करिती तस्कराई विप्र ।
सांडोनियां शुद्ध शुभ्र । वस्त्रें निळीं पांघरती ॥॥
गीता लोपली गायत्री । भरले चमत्कार मंत्रीं ।
अश्वाचियापरी । कुमारी विकिती वेदवक्ते ॥॥
वेदाध्ययनसंहितारुचि । भकाद्या करिती तयांची ।

आवडी पंडितांची। मुसाफावरी बैसली ॥॥
मुख्य सर्वोत्तम साधनें । तीं उच्छेदुनि केलीं दीनें ।
कुडीं कापटें महा मोहनें। मिरविताती दुर्जन ॥॥
कळाकुशळता चतुराई । तर्कवादी भेद निंदेठार्यीं ।
विधिनिषेधाचा वाही । एक ही ऐसीं नाडलीं ॥॥
जे संन्यासी तापसी ब्रह्मचारी। होतां वैरागी दिगांबर निस्पृही वैराग्यकारी।
कामक्रोधें व्यापिले भारी। इच्छाकरीं न सुटती ॥॥
कैसें विनाशकाळाचें कौतुक । राजे जाले प्रजांचे अंतक ।
पिते पुत्र सहोदर। एकाएक शत्रुघातें वृत्तती ॥॥
केवढी ये रांडेची अंगवण । भ्रमविलें अवघें जन ।
याती अठरा चाऱ्ही वर्ण । कर्दम करुनि विटाळले ॥॥
पूवाअहोतें भविष्य केलें । संतीं ते यथार्थ जालें ।
ऐकत होतो ते देखिलें।प्रत्यक्ष लोचनीं ॥॥
आतां असो हें आघवें । गति नव्हे कळीमध्येंवागवरावें ।
देवासी भाकोनि करुणावें । वेगें स्मरावें अंतरीं ॥॥
अगा ये वैकुंठानायका । काय पाहातोसि या कौतुका ।
धांव कलीनें गांजिलें लोकां । देतो हाका सेवक तुकयाचा ॥॥

केली हाणाळां अंघोळी । येऊनि बैसलों राउळीं॥१॥
अजिचें जाले भोजन । राम कृष्ण नारायण ॥२॥
तुकयाबंधु ह्मणे नास । नाहीं कल्पांती जयास ॥३॥ ॥॥

तुजलागीं माझा जीव जाला पिसा । अवलोकितों दिशा पांडुरंगा ॥१॥
सांडिला वेव्हार माया लोकाचार । छंद निरंतर हा चि मनीं ॥ध्रु॥
आइकिलें कानीं तें रूप लोचन । देखावया सीण करिताति ॥२॥
प्राण हा विकळ होय कासावीस । जीवनाविण मत्स्य तयापरी ॥३॥
तुका ह्मणे आतां कोण तो उपाव । करूं तुझे पाव आतुडे तो ॥४॥

कोणे गांवीं आहे सांगा हा विव्ठल । जरी ठावा असेल तुझां कोणा ॥१॥
लागतसें पायां येतों लोटांगणीं । मात तरी कोणी सांगा याची ॥ध्रु॥
गुण रूप याचे वाणिती या संतां । मज क्षेम देतां सुख वाटे ॥२॥
सर्वस्वें हा जीव ठेवीन चरणीं । पांडुरंग कोणी दावी तया ॥३॥
तुका ह्मणे गाईवत्सा तडातोडी । तैसी जाते घडी एकी मज ॥४॥

एकाचिये सोई कवित्वाचे बांधे । बांधिलिया साध्य काय तेथें ॥१॥
काय हातीं लागे भुसाचे कांडणीं । सत्यासी दाटणी करुनि काय ॥ध्रु॥
कवित्वाचे रूढी पायां पाडी जग । सुखावोनि मग नरका जाय ॥२॥
तुका ह्मणे देव केल्याविण साहे । फजिती आहे लटिक्या अंगीं ॥३॥

भल्याचें दुरुषण । तेथें शुभ चि वचन ॥१॥
बोलावी हे धर्मनीत । क्षोभें होत नाहीं हित ॥ध्रु॥
मर्यादा ते बरी । वेळ जाणावी चतुरीं ॥२॥
तुका ह्मणे बहु । लागे ऐसें बरें मऊ ॥३॥

आवडीनें धरिलीं नांवें । प्रियभावे चिंतन ॥१॥
वेडा जाला वेडा जाला । लांचावला भक्तीसी ॥ध्रु॥
निचाडया चाड धरी । तुळसी करीं दळ मागे ॥२॥
धरिला मग न करी बळ । तुका ह्मणे कळ पायीं ॥३॥

कंठीं राहो नाम । अंगीं भरोनियां प्रेम ॥१॥
ऐसें द्यावे कांहीं दान । आलों पतित शरण ॥ध्रु॥
संतांचिये पायीं । वेळोवेळं ठेवीं डोई ॥२॥
तुका ह्मणे तरें । भवसिंधु एका सरें ॥३॥

विठ्ठल विठ्ठल येणें छंदें । ब्रह्मानंदें गर्जविं ॥१॥
वाये टाळ टाळयाटाळी । होइल होळी विघ्नांची ॥ध्रु॥
विठ्ठल आद्ये अवसानीं । विठ्ठल मनीं स्मरावा ॥२॥
तुका ह्मणे विठ्ठलवाणी । वदा कानीं आईका ॥३॥

पंढरीचे वारकरी । ते अधिकारी मोक्षाचे ॥१॥
पुंडलिका दिला वर । करुणाकरें विठ्ठलें ॥ध्रु॥
मूढ पापी जैसे तैसे । उतरी कासे लावूनि ॥२॥
तुका ह्मणे खरें जालें । एका बोलें संतांच्या ॥३॥

अमृताचीं फळें अमृताची वेली । ते चि पुढें चाली बीजाची ही ॥१॥

ऐसियांचा संग देई नारायणा । बोलावा वचना जयांचिया ॥ध्रु.॥
उत्तम सेवन सितळ कंठासी । पुष्टी कांती तैसी दिसे वरी ॥२॥
तुका ह्याणे तैसें होइजेत संगें । वास लागे अंगें चंदनाच्या ॥३॥

पंढरीसी जा रे आलेनो संसारा । दीनाचा सोयरा पांडुरंग ॥१॥
वाट पाहे उभा भेटीची आवडी । कृपाळू तांतडी उतावीळ ॥ध्रु.॥
मागील परिहार पुढें नेहे सीण । जालिया दर्षणें एकवेळा ॥२॥
तुका ह्याणे नेदी आणिकांचे हातीं । बैसला तो चित्तीं निवडेना ॥३॥

न कळे तें कळों येईल उगलें । नामें या विठ्ठलें एकाचिया ॥१॥
न दिसे तें दिसों येईल उगलें । नामें या विठ्ठलें एकाचिया ॥ध्रु.॥
न बोलों तें बोलों येईल उगलें । नामें या विठ्ठलें एकाचिया ॥२॥
न भेटे तें भेटों येईल आपण । करितां चिंतन विठोबाचें ॥३॥
अलभ्य तो लाभ होईल अपार । नाम निरंतर ह्याणतां वाचे ॥४॥
तुका ह्याणे आसक्त जीव सर्वभावें । तरतील नांवें विठोबाच्या ॥५॥

बहुजन्में केला लाग । तो हा भाग लाधलों ॥१॥
जीव देइन हा बळी । करीन होळी संसारा ॥ध्रु.॥
गेलें मग नये हाता । पुढती चिंता वाटतसे ॥२॥
तुका ह्याणे तांतड करूं । पाय धरूं बळकट ॥३॥

भक्तिप्रेमसुख नेणवे आणिकां । पंडित वाचकां ज्ञानियांसी ॥१॥
आत्मनिष्ठ जरी जाले जीवन्मुक्त । तरी भक्ति सुख दुर्लभ त्यां ॥२॥
तुका ह्याणे कृपा करिल नारायण । तरि च हें वर्म पडे ठायीं ॥३॥

दुधाळ गाढवी जरी जाली पाहे । पावेल ते काय धेनुसरी ॥१॥
कागाचिया गळा पुष्पाचिया माळा । हंसाची तो कळा काय जाणे ॥ध्रु.॥
मर्कटें अंधोळी लावियेले टिळे । ब्राह्मणाचे लीळे वर्तू नेणे ॥२॥
जरी तो ब्राह्मण जाला कर्मभ्रष्ट । तुका ह्याणे श्रेष्ठ तिहीं लोकीं ॥३॥

देव भक्तालागीं करूं नेदी संसार । अंगें वारावार करोनि ठेवी ॥१॥
भाग्य द्यावें तरी अंगीं भरे ताठा । ह्याणोनि करंटा करोनि ठेवी ॥ध्रु.॥

स्त्री द्यावी गुणवंती नसती गुंते आशा । यालागीं कर्कशा पाठी लावी ॥२॥
तुका ह्यणे मज प्रचित आली देखा । आणीक या लोकां काय सांगों ॥३॥

वार्धे उपदेशिला कोल्हा । सुखें खाऊं द्यावें मला ॥१॥
अंतीं मरसी तें न चुके । मज ही मारितोसी भुके ॥ध्रु॥
येरु ह्यणे भला भला । निवाड तुझ्या तोंडें जाला ॥२॥
देह तंव जाणार । घडेल हा उपकार ॥३॥
येरु ह्यणे मनीं । ऐसें जावें समजोनि ॥४॥
गांठी पडली ठका ठका । त्याचा धर्म बोले तुका ॥५॥

जेथें आठवती स्वामीचे ते पाय । उत्तम ते ठाय रम्य स्थळ ॥१॥
रान अथवा घर एकांत लोकांत । समाधान चित्त तें ते घडी ॥ध्रु॥
धन्य तो हा काळ सरे आनंदरूप । वाहातां संकल्प गोविंदाचे ॥२॥
तुका ह्यणे लाभकाळ ते चि जीणें । भाग्य नारायण उत्तम तें ॥३॥

तुज न भें मी कळिकाळा । मज नामाचा जिह्वाळा ॥१॥
माझा बळिया नेणसी कोण । संतां साहे नारायण ॥ध्रु॥
शंख वधिला सागरीं । वेद घेउनि आला चारी ॥२॥
कूर्मे दैत्य वधिला जेठी । हात पाय लपवी पोटीं ॥३॥
वाराहरूप धरिलें गाढें । धरा प्रतापें धरिली दाढे ॥४॥
हिरण्यकश्यप विदारिला । भक्त प्रल्हाद रक्षिला ॥५॥
वामन जाला दिनानाथ । बळी पाताळीं घातला दैत्य ॥६॥
छेदुनियां सहस्र भुजा । कामधेनु आणिली वोजा ॥७॥
शिळा प्रतापें सागरीं तारी । स्थापी बिभीषण रावण मारी ॥८॥
मारोनियां कंसराव । पिता सोडविला वसुदेव ॥९॥
पांचाळीसी गांजितां वैरी । वस्त्रें आपण जाला हरी ॥१०॥
गजेंद्र स्मरे राम राम । त्यासी पाववी वैकुण्ठधाम ॥॥
तुका ह्यणे हरिरूप जाले । पुन्हा जन्मा नाही आले ॥॥

सर्वा भूर्तीं द्यावें अन्न । द्रव्य पात्र विचारोने । उपतिष्ठे कारण । तेथें बीज पेरीजे ॥१॥
पुण्य करितां होय पाप । दुग्ध पाजोनि पोशिला साप । करोनि अघोर जप । दुःख विकत घेतलें ॥ध्रु॥
भूमी पाहातां नाही वेगळी । माळ बरड एक काळी । उत्तम निराळी । मध्यम कनिष्ठ ॥२॥
ह्यणोनि विवेकें । कांहीं करणें निकें । तुका ह्यणे फिकें । रुची नेदी मिष्टान्न ॥३॥

देवावरी भार । वृत्ति अयाचित सार ॥१॥
देह देवाचे सांभाळी । सार योजे यथाकाळी ॥ध्रु॥
विश्वासीं निर्धार । विस्तारील विश्वंभर ॥२॥
तुका ह्यणे व्हावें । बळ एक चि जाणावें ॥३॥

र वत्ततां बासर । काय करावें शरीर ॥१॥
ठेवा नेमून नेमून । माझें तुमचे पायीं मन ॥ध्रु॥
नेदाविया वृत्ती । कोठें फांकों चि श्रीपती ॥२॥
तुका ह्यणे भले । जन्मा येऊनियां जाले ॥३॥

केली प्रज्ञा मनार्शी । तई मी दास सत्यत्वेशीं । नेईन पायांपाशीं । स्वामी मूळ पंढरिये ॥१॥
तोंवरी हें भरीं पोट । केला तो मिथ्या बोभाट । नाहीं सांपडली वाट । सइराट फिरतसें ॥ध्रु॥
ज्यावें आदराचें जिणें । स्वामी कृपा करी तेणें । पाळिल्या वचनें । सख्यत्वाचा अनुभव ॥२॥
घडे तैसें घडो आतां । मायबापाची सत्ता । तुका ह्यणे चिंता । काय पाहें मारगा ॥३॥

नेत्र झाकोनियां काय जपतोसी । जंव नाहीं मानसीं भावप्रेम ॥१॥
उघडा मंत्र जाणा राम कृष्ण ह्यणा । तुटती यातना गर्भवास ॥ध्रु॥
मंत्र यंत्र कांहीं करिसी जडी बुटी । तेणें भूतसृष्टी पावशील ॥२॥
सार तुका जपे बीजमंत्र एक । भवसिंधुतारक रामकृष्ण ॥३॥

संत मार्गीं चालती । त्यांची लागो मज माती ॥१॥
काय करावीं साधनें । काय नव्हे एक तेणें ॥ध्रु॥
शेष घेईन उच्छिष्ट । धाय धणीवरी पोट ॥२॥
तुका ह्यणे संतां पायीं । जीव ठेविला निश्चयीं ॥३॥

जैसें तैसें बाळ मातेसी आवडे । बोलतां बोबडे शब्द गोड ॥१॥
आपुले आवडी लेववी खाववी । पाहोनियां जीवीं सुख वाटे ॥२॥
तुका ह्यणे काय देऊं परिहार । काय ते साचार जाणतसें ॥३॥

देवाचिया वस्त्रा स्वप्नीं ही नाठवी । स्त्रियेसी पाठवी उंच साडी ॥१॥
गाईचें पाळण नये चि विचारा । अश्वासी खरारा करी अंगें ॥ध्रु॥
लेकराची रास स्वयें धांवें क्षाळूं ॥ न ह्यणे प्रक्षाळूं द्विजपायां ॥२॥

तुका ह्यणे त्याच्या तोंडावरि थुंका । जातो यमलोका भोगावया ॥३॥

उरा लावी उर आळंगितां कांता । संतासी भेटतां अंग चोरी ॥१॥
अतीत देखोनि होय पाठमोरा । व्याहयासी सामोरा जाय वेगीं ॥ध्रु॥
द्विजा नमस्कारा मनीं भाव कैचा । तुर्काचे दासीचा लेंक होय ॥२॥
तुका ह्यणे तुह्मी क्रोधासी न यावें । स्वभावा करावें काय कोणीं ॥३॥

ब्रह्मज्ञान जरी कळें उठाउठी । तरि कां हिंपुटी वेदशास्त्रें ॥१॥
शास्त्रांचे भांडण जप तीर्थाटणें । उर्वीचें भ्रमण या च साटीं ॥ध्रु॥
याचसाटीं जप याचसाटीं तप । व्यासैं ही अमुप ग्रंथ केले ॥२॥
या च साटीं संतपाय हे सेवावे । तरि च तरावें तुका ह्यणे ॥३॥

गायत्री विकोन पोट जे जाळिती । तया होय गति यमलोकीं ॥१॥
कन्येचा जे नर करिती विकरा । ते जाती अघोरा नरकपाता ॥ध्रु॥
नाम गाऊनियां द्रव्य जे मागती । नेणों तयां गति कैसी होय ॥२॥
आमुचा सांगाती आहे तो श्रीहरि । न लगे दुराचारी तुका ह्यणे ॥३॥

साधूच्या दर्शना लाजसी गव्हारा । वेश्येचिया घरा पुष्पें नेसी ॥१॥
वेश्या दासी मुरळी जगाची वोंवळी । ते तुज सोंवळी वाटे कैशी ॥२॥
तुका ह्यणे आतां लाज धरीं बुच्या । टांचराच्या कुच्या मारा वेगीं ॥३॥

राउळासी जातां त्रास मानी मोठा । बैसतो चोहोटां आदरेशीं ॥१॥
न करी स्नान संध्या ह्यणे रामराम । गुरुगुडीचे प्रेम अहर्निशी ॥ध्रु॥
देवाब्राह्मणासी जाईना शरण । दासीचे चरण वंदी भावें ॥२॥
सुगंध चंदन सांडोनियां माशी । बसे दुर्गंधीशीं अतिआदरें ॥३॥
तुका ह्यणे अरे ऐक भाग्यहीना । कां रे रामराणा विसरसी ॥४॥

दुर्बुद्धि ते मना । कदा नुपजो नारायणा ॥१॥
आतां ऐसैं करीं । तुझे पाय चित्तीं धरीं ॥ध्रु॥
उपजला भाव । तुमचे कृपे सिध्दी जावो ॥२॥
तुका ह्यणे आतां । लाभ नाही या परता ॥३॥

तरुवर बीजा पोटीं । बीज तरुवरा सेवटीं ॥१॥
तैसें तुह्यां आह्यां जालें । एकीं एक सामावलें ॥ध्रु॥
उदकावरील तरंग।तरंग उदकाचें अंग ॥२॥
तुका ह्यणे बिंबच्छाया । ठायीं पावली विलया॥३॥

साकरेच्या गोण्या बैलाचिये पाठी । तयासी सेवटीं करबाडें ॥१॥
मालाचे पै पेटे वाहाताती उंटें । तयालागीं कांटे भक्षावया ॥ध्रु॥
वाउगा हा धंदा आशा वाढविती । बांधोनियां देती यमा हातीं ॥२॥
ज्यासी असे लाभ तो चि जाणे गोडी । येर तीं बापुडीं सिणलीं वांयां ॥३॥
तुका ह्यणे शहाणा होई रे गव्हारा । चोऱ्यासीचा फेरा फिरों नको ॥४॥

चिरगुटें घालूनि वाढविलें पोट । गन्हवार बोभाट जनामध्ये ॥१॥
लटिके चि डोहळे दाखवी प्रकार । दुध स्तनीं पोर पोटीं नाहीं ॥२॥
तुका ह्यणे अंतीं वांज चि ते खरी । फजिती दुसरी जनामध्ये ॥३॥

माझी सर्व चिंता आहे विठोबासी । मी त्याच्या पायांसी न विसंभें ॥१॥
विसरतां रूप क्षण एक चित्तीं । जिवलग मूर्ती सांवळी ते ॥ध्रु॥
विसरतां हरी क्षण एक घडी । अंतरली जोडी लक्षलाभ ॥२॥
तुका ह्यणे माझ्या विठोबाचे पाये । संजीवनी आहे हृदयामाजी ॥३॥

काय तीं करावीं मोलाचीं माकडें । नाचत ती पुढें संसाराच्या ॥१॥
झाडा देतेवेळे विचकिती दांत । घेती यमदूत दंडवरी ॥ध्रु॥
हात दांत कान हलविती मान । दाखविती जन मानावया ॥२॥
तुका ह्यणे किती जालीं हीं फजित । मार्गे नाहीं नीत भारवाही ॥३॥

थोर ती गळाली पाहिजे अहंता । उपदेश घेतां सुख वाटे ॥१॥
व्यर्थ भराभर केलें पाठांतर । जोंवरी अंतर शुध्द नाहीं ॥ध्रु॥
घोडें काय थोडें वागवितें ओझें । भावेंविण तैसें पाठांतर ॥२॥
तुका ह्यणे धरा निष्ठावंत भाव । जरी पंढरीराव पाहिजे तो॥३॥

जाय जाय तूं पंढरी । होय होय वारकरी ॥१॥
सांडोनियां वाळवंट । काय इच्छिंसी वैकुंठ ॥ध्रु॥
खांद्या पताकांचे भार । तुळसीमाळा आणि अबीर ॥२॥

साधुसंतांच्या दाटणी । तुका जाय लोटांगणी ॥३॥

जर्गी ऐसा बाप व्हावा । ज्याचा वंश मुक्तिस जावा ॥१॥
पोटा येतां हरलें पापा । ज्ञानदेवा मायबापा ॥ध्रु॥
मुळीं बाप होता ज्ञानी । तरी आह्मी लागलों ध्यानीं ॥२॥
तुका ह्मणे मी पोटीचें बाळ । माझी पुरवा ब्रह्मींची आळ ॥३॥

संतांच्या हेळणे बाटलें जें तोंड । प्रत्यक्ष तें कुंड चर्मकाचें ॥१॥
भेसळीचें वीर्य ऐशा अनुभवं । आपुलें परावें नाहीं खळा ॥ध्रु॥
संतांचा जो शोध करितो चांडाळ । धरावा विठाळ बहु त्याचा ॥२॥
तुका ह्मणे केली प्रज्ञा या च साटीं । कांहीं माझे पोटीं शंका नाहीं ॥३॥

बहु टाळाटाळी । होतां भोवताहे कळी ॥१॥
बरें नव्हेल सेवटीं । भय असों द्यावें पोटीं ॥ध्रु॥
मुरगाळी कान । घुसमाडील सावधान ॥२॥
अबोलणा तुका । ऐसें कोणी लेखूं नका ॥३॥

जिव्हे जाला चळ । नेये अवसान ते पळ ॥१॥
हें चि वोसनावोनी उठी । देव सांटविला पोटीं ॥ध्रु॥
नाहीं ओढा वारा । पडिला प्रसंग तो बरा ॥२॥
तुका ह्मणे जाली । मज हे अनावर बोली ॥३॥

गोहो यावा गांवा । ऐसे नवस करी आवा ॥१॥
कैचें पुण्य तया गांठी । व्रतें वेची लोभासाटीं ॥ध्रु॥
वाढावें संतान । गृहीं व्हावें धनधान्य ॥२॥
मागे गारगोटी । परिसाचीये साटोवाटी ॥३॥
तुका ह्मणे मोल । देउन घेतला सोमवल ॥४॥

बाळपणें ऐसीं वरुषें गेलीं बारा । खेळतां या पोरा नानामर्ते ॥१॥
विटू दांडू चेंडू लगोच्या वाघोडीं । चंपे पेंड खडी एकीबेकी ॥ध्रु॥
हमामा हुंबरी पकव्याच्या बारे । खेळे जंगीभोंवरे चुंबाचुंबी ॥२॥
सेलडेरा आणि निसरभोंवडी । उचली बाले धोंडी अंगबळें ॥३॥

तुका ह्यणे ऐसें बाळपण गेलें । मग तारुण्य आलें गर्वमूळ ॥४॥

तारुण्याच्या मदें न मनी कोणासी । सदा मुसमुसी खूळ जैसा ॥१॥
अंठोनी वेंठोनीं बांधला मुंडासा । फिरतसे ह्यैसा जनामधीं ॥ध्रु॥
हातीं दीडपान वरती च मान । नाही तो सन्मान भलियांसी ॥२॥
श्वानाचिया परी हिंडे दारोदारीं । पाहे परनारी पापदृष्टी ॥३॥
तुका ह्यणे ऐसा थोर हा गयाळी । करितां टवाळी जन्म गेला ॥४॥

ह्यातारपर्णीं थेटे पडसें खोकला । हात कपाळाला लावुनि बैसे ॥१॥
खोबरियाची वाटी जालें असे मुख । गळतसे नाक श्लेष्मपुरी ॥ध्रु॥
बोलों जातां शब्द नये चि हा नीट । गडगडी कंठ कफ भारी ॥२॥
सेजारी ह्यणती मरेना कां मेला । आणिला कांटाळा येणें आह्वां ॥३॥
तुका ह्यणे आतां सांडुनी सर्वकाम । स्मरा राम राम क्षणक्षणा ॥४॥

जेथें कीर्तन करावें । तेथें अन्न न सेवावें ॥१॥
बुका लावूं नये भाळा । माळ घालूं नये गळां ॥ध्रु॥
तटावृषभासी दाणा । तृण मार्गों नये जाणा ॥२॥
तुका ह्यणे द्रव्य घेती । देती ते ही नरका जाती ॥३॥

लंकेमाजी घरें किती तीं आइका । सांगतसें संख्या जैसीतैसी ॥१॥
पांच लक्ष घरें पाषाणांचीं जेथें । सात लक्ष तेथें विटेबंदी ॥ध्रु॥
कोटि घरें जेथें कांशा आणि तांब्याचीं । शुध्द कांचनाचीं सप्त कोटी ॥२॥
तुका ह्यणे ज्याची संपदा एवढी । सांगातें कवडी गेली नाही ॥३॥

व्यभिचारिणी गणिका कुंटणी । विश्वास चि मनीं राघोबाचा ॥१॥
ऐसी ही पापिणी वाइली विमानी । अचळ भुवनीं टेवियेली ॥ध्रु॥
पतितपावन तिहीं लोकीं ठसा । कृपाळू कोंवसा अनाथांचा ॥२॥
तुका ह्यणे विठोबाची धरा सोय । आणिक उपाय नेणों किती ॥३॥

गजेंद्र तो हस्ती सहस्र वरुषें । जळामाजी नक्रें पीडिलासे ॥१॥
सुहुर्दी सांडिलें कोणी नाही साहे । अंतीं वाट पाहे विठो तुझी ॥ध्रु॥
कृपेच्या सागरा माझ्या नारायणा । तया दोघांजणा तारियेलें ॥२॥

तुका ह्यणे नेले वाऊनि विमानी । मी ही आईकोनी विश्वासलों ॥३॥

ब्रह्मयाचे वेद शंखासुरें नेले । त्यासाठीं धरिलें मत्स्यरूप ॥१॥
तेणें आत्मा नव्हता नेला ब्रह्मांडासी । काय ब्रह्मयासी नव्हतें ज्ञान ॥ध्रु॥
परि तेणें धावा केला आवडीनें । जाले नारायण कृपासिंधु ॥२॥
तुका ह्यणे विठोबा मी नामधारक । पोसनें सेवक भेटी देई ॥३॥

देवीं आणि दैतीं सिंधू गुसळिला । भार पृथ्वीस जाला साहावेना ॥१॥
जालासी कासव धरिली पाठीवरी । चिंता तुज हरी सकळांची ॥ध्रु॥
तये काळीं देव करिताती स्तुती । कृपालु श्रीपती ह्यणोनियां ॥२॥
तुका ह्यणे ऐसे उदंड पवाडे । ज्यासी सहस्र तोंडें सिणला तो ही ॥३॥

हिरण्याक्ष दैत्य मातला जे काळीं । वरदानें बळी शंकराच्या ॥१॥
इंद्रपदराज्य घेतलें हिरोनी । देवा चक्रपाणी ह्यणती धांव ॥ध्रु॥
तइं पांडुरंगा शूकर जालेती । तया दैत्यपती मारविले ॥२॥
तुका ह्यणे ज्यांचीं राज्यें त्यांसी दिलीं । ऐसी तूं माउली पांडुरंगा ॥३॥

प्रल्हादाकारणें नरसिंहीं जालासी । त्याचिया बोलासी सत्य केलें ॥१॥
राम कृष्ण गोविंदा नारायणा हरि । गर्जे राजद्वारीं भक्तराज ॥ध्रु॥
विठ्ठल माधव मुकुंद केशव । तेणें दैत्यराव दचकला ॥२॥
तुका ह्यणे तयां कारणें सगुण । भक्तांचें वचन सत्य केलें ॥३॥

नामाचें सामर्थ्य कां रे दवडीसी । कां रे विसरसी पवाडे हे ॥१॥
खणखणां हाणती खर्ग प्रल्हादासी । न रूपे आंगासी किंचित ही ॥ध्रु॥
राम कृष्ण हरी ऐसी मारी हाक । तेणें पडे धाक बळियासी ॥२॥
असों द्यावीं सामर्थ्यें ऐसिया कीर्तीचीं । आवडी तुक्याची भेटी देई ॥३॥

वाटीभर विष दिलें प्रल्हादासी । निर्भय मानसीं तुझ्याबळें ॥१॥
भोक्ता नारायण केलें तें प्राशन । प्रतापें जीवन जालें तुझ्या ॥ध्रु॥
नामाच्या चिंतनें विषाचें तें आप । जाहालें देखत नारायणा ॥२॥
तुका ह्यणे ऐसे तुझे बडिवार । सिणला फणीवर वर्णवेना ॥३॥

अग्रिकुंडामध्ये घातला प्रल्हाद । तरी तो गोविंद विसरेना ॥१॥
पितियासी ह्यणे व्यापक श्रीहरि । नांदतो मुरारी सर्वा ठायीं ॥ध्रु॥
अग्रिरूपें माझा सखा नारायण । प्रल्हाद गर्जून हाक मारी ॥२॥
तुका ह्यणे अग्नि जाहाला शीतळ । प्रताप सबळ विठो तुझा ॥३॥

कोपोनियां पिता बोले प्रल्हादासी । सांग हृषीकेशी कोठें आहे ॥१॥
येरु ह्यणे काष्ठी पाषाणीं सकळीं । आहे वनमाळी जेथें तेथें ॥ध्रु॥
खांबावरी लात मारिली दुर्जनें । खांबीं नारायण ह्यणतां चि ॥२॥
तुका ह्यणे कैसा खांब कडाडिला । ब्रह्मा दचकला सत्यलोकीं ॥३॥

डळमळिला मेरु आणि तो मांदार । पाताळीं फणिवर डोई झाडी ॥१॥
लोपे तेजें सूर्य आणीक हा चंद्र । कांपतसे इंद्र थरथरां ॥ध्रु॥
ऐसें रूप उग्र हरीनें धरिलें । दैत्या मारियेलें मांडीवरी ॥२॥
तुका ह्यणे भक्तांकारणें श्रीहरि । बहु दुराचारी निर्दाळिले ॥३॥

बहुत कृपाळु दीनाचा दयाळु । जर्गी भक्तवत्सळु नाम तुझे ॥१॥
मानियेला चित्तीं बळीचा उपकार । अझूनि त्याचें द्वार राखसील ॥ध्रु॥
काय त्याच्या भेणें बैसलासी द्वारीं । नाहीं तुज हरि कृपा बहु ॥२॥
तुका ह्यणे भक्तजनाची ममता । तुझांसी अनंता अलोलिक ॥३॥

पांडुरंगा तुझे काय वाणूं गुण । पवाडे हे धन्य जर्गीं तुझे ॥१॥
दंडिलें दुर्वासा सुरा असुरानें । तो आला गाऱ्हाणें सांगावया ॥ध्रु॥
बळिचिये द्वारीं तुझी बैसलेती । दुर्वास विनंती करी भावें ॥२॥
तुका ह्यणे कृपासागरा श्रीहरी । तुझी भक्तावरी प्रेमच्छाया ॥३॥

दुर्वासया स्वामी गुंतलों भाकेसी । पुसा जा बळीसी निरोप द्यावा ॥१॥
त्याचे आज्ञेविण आह्मां येतां नये । द्वारपाळ राहें होऊनियां ॥ध्रु॥
पुसे दुर्वासया बळीसी जाऊनि । येरु ह्यणे झणी बोलों नका ॥२॥
तुका ह्यणे केला अन्यत्राचा त्याग । तेव्हां पांडुरंग सखा जाला ॥३॥

बळी ह्यणे आजि दुर्वासया स्वामी । मागों नका तुझी नारायणा ॥१॥
बहुतां प्रयासीं जोडला श्रीहरी । बैसविला द्वारीं राखावया ॥ध्रु॥

परतला दुर्वास मग हो तेथूनि । चिंतातुर मनीं उद्वेगला ॥२॥
काय तूं एकाचा आहेसी अंकित । होई कृपावंत तुका ह्मणे ॥३॥

त्रैलोकींचा नाथ सकळांचा आधार । बळिचें तुवां घर धरियेलें ॥१॥
आह्मां मोकलिलें कोणां निरविलें । कोणा हार्तीं दिले तिन्ही लोक ॥ध्रु॥
अनाथांचा बंधु दासांचा कैवारी । ब्रिदें तुझीं हरी जाती वायां ॥२॥
तुका ह्मणे ऐसें बोलिला दुर्वास । वाटला संतोष पांडुरंगा ॥३॥

बोलिलेती ते देवऋषी दुर्वासया । जाय पुसावया मागत्यानें ॥१॥
मागुता दुर्वास पुसे बळिराया । निरोप जावया देई देवा ॥ध्रु॥
बळी ह्मणे त्यासी जाय मी न ह्मणें । जाईल नारायण लागला ची ॥२॥
मजपाशीं राहें कोठें तरीं जाय । तुका ह्मणे पाय न सोडीं मी ॥३॥

दुर्वासें निरोप आणिला ये रिती । मग वाढलेती नारायणा ॥१॥
ठेविलें चरण बळिचिये द्वारीं । शीर अंगावरी लांबविलें ॥ध्रु॥
पाडियेलें द्वार द्वारावतियेसी । वरि हृषीकेशी निघालेती ॥२॥
तेथूनियां नाम पडिलें द्वारका । वैकुंठनायका तुका ह्मणे ॥३॥

मुरुकुश दोन्ही मारिले आसुर । दुर्वास ऋषीश्वर सुखी केला ॥१॥
मारियेला मुरु ह्मणोनी मुरारी । नाम तुझें हरी पडियेलें ॥ध्रु॥
पूवाअहुनी ऐसा भक्तिप्रतिपाळ । केला त्वां सांभाळ नारायणा ॥२॥
तुका ह्मणे ये चि वेळे काय जालें । कां सोंग धरिलें मोहनाचें ॥३॥

गुरुपादाग्रींचें जळ । त्यास मानी जो विटाळ ॥१॥
संतीं वाळिला जो खळ । नरकीं पचे चिरकाळ ॥ध्रु॥
गुरुतीथाअ अनमान । यथासांग मद्यपान ॥२॥
गुरुअंगुष्ठा न चोखी । मुख घाली वेश्येमुखीं ॥३॥
तुका ह्मणे सांगों किती । मुखीं पडो त्याचे माती ॥४॥

वाढविलें कां गा । तुह्मी एवढें पांडुरंगा ॥१॥
काय होती मज चाड । एवढी करावया बडबड ॥ध्रु॥
ब्रह्मसंतर्पण । लोकीं करावें कीर्तन ॥२॥

निमित्याचा धणी । तुका ह्यणे नेणे कोणी ॥३॥

साही शास्त्रां अतिदुरी तो परमात्मा श्रीहरि । तो दशरथाचे घरीं क्रीडतो राम ॥१॥
शिवाचें निजदेह वाल्मीकाचें निजगुहे । तो भिल्लटीचीं फळें खाय श्रीराम तो ॥ध्रु॥
योगियांचे मनीं नातुडे चिंतनीं । वानरांचे कार्नीं गोष्टी सांगे ॥२॥
चरणीं शिळा उध्दरी नामें गणिका तारी । तो कोळिया घरीं पाहुणा राम ॥३॥
क्षण एक सुरवरा नातुडे नमस्कारा । तो रिसा आणि वानरा क्षम दे राम ॥४॥
राम सांवळा सगुण राम योगियाचें ध्यान । राम राजीवलोचन तुका चरण वंदितो ॥५॥

विठ्ठल माझा जीव विठ्ठल माझा भाव । कुळधर्म देव विठ्ठल माझा ॥१॥
विठ्ठल माझा गुरु विठ्ठल माझा तारुं । उतरील पारु भवनदीचा ॥ध्रु॥
विठ्ठल माझी माता विठ्ठल माझा पिता । विठ्ठल चुलता बहिणी बंधु ॥२॥
विठ्ठल हे जन विठ्ठल माझें मन । सोयरा सज्जन विठ्ठल माझा ॥३॥
तुका ह्यणे माझा विठ्ठल विसावा । नश्वरित गांवा जाइन त्याच्या ॥४॥

न मनावी चिंता । कांहीं माझेविशीं आतां ॥१॥
ज्याणें लौकिक हा केला । तो हें निवारिता भला ॥ध्रु॥
माझे इच्छे काय । होणार ते एक ठाय ॥२॥
सुखा आणि दुःखा । ह्यणे वेगळा मी तुका ॥३॥

माझा पाहा अनुभव । केला देव आपुला ॥१॥
बोलविलें तें चि द्यावें । उत्तर व्हावें ते काळीं ॥ध्रु॥
सोडिलिया जग निंद्य । मग गोविंद ह्यणियारा ॥२॥
तुका ह्यणे धीर केला । तेणें याला गोविलें ॥३॥

जिंकावा संसार । येणें नांवें तरी शूर ॥१॥
येरें काय तीं बापुडीं । कीर अहंकाराचीं घोडीं ॥ध्रु॥
पण ऐशा नांवें । देवा धरिजेतो भावें ॥२॥
तुका ह्यणे ज्यावें । सत्य कीर्तीनें बरवें ॥३॥

सरे ऐसें ज्याचें दान । त्याचे कोण उपकार ॥१॥
नको वाढूं ऐसें काचें । दे वो साच विठ्ठला ॥ध्रु॥

रडत मागें सांडी पोर । ते काय थोर माउली ॥२॥
तुका ह्यणे कीर्ति वाढे । धर्म गाढे ते ऐसे ॥३॥

तुटे मायाजाळ विघडे भवसिंधू । जरि लागे छंदु हरिनामें ॥१॥
येर कर्म धर्म करितां ये कळी । माजी तरला बळी कोण सांगा ॥२॥
न पढवे वेद नव्हे शास्त्रबोध । नामाचे प्रबंध पाठ करा ॥३॥
न साधवे योग न करवे वैराग्य । साधा भक्तिभाग्य संतसंगें ॥४॥
नव्हे अनुष्ठान न कळे ब्रह्मज्ञान । करावी सोपान कृष्णकथा ॥५॥
तुका ह्यणे वर्म दावियेलें संतीं । यापरती विश्रांति आणिक नाही ॥६॥

लोभावरी ठेवुनि हेत । करी असत्य न्याय नीत ॥१॥
त्याच्या पूर्वजां पतन । नरकीं किडे होती जाण ॥२॥
कोटिगोहत्यापातक । त्यासी घडेल निष्टक ॥३॥
मासां श्रवे जे सुंदरा । पाजी विटाळ पितरां ॥४॥
तुका ह्यणे ऐसियासी । यम गांजील सायासी ॥५॥

देह जाईल जाईल । यासी काळ बा खाईल ॥१॥
कां रे नुमजसी दगडा । कैचे हत्ती घोडे वाडा ॥२॥
लोडें बालिस्तें सुपती । जरा आलिया फजिती ॥३॥
शरीरसंबंधाचें नातें । भोरडया बुडविती सेतातें ॥४॥
अझुनि तरी होई जागा । तुका ह्यणे पुढें दगा ॥५॥

मागें बहुतां जनां राखिलें आडणी । धांवसी निर्वाणी नाम घेतां ॥१॥
ऐसें ठावें जालें मज बरव्या परी । ह्यणऊनि करीं धांवा तुझा ॥२॥
माझेविशीं तुज पडिला विसरु । आतां काय करूं पांडुरंगा ॥३॥
अझुनि कां नये तुझासी करुणा । दुरि नारायणा धरिलें मज ॥४॥
तुका ह्यणे जीव जाऊं पाहे माझा । आतां केशीराजा घालीं उडी ॥५॥

कळलें माझा तुज नव्हे रे आठव । काय काज जीव ठेवूं आतां ॥१॥
तूं काय करिसी माझिया संचिता । धिग हे अनंता जालें जिणें ॥२॥
पतितपावन राहिलों या आशा । आइकोनि ठसा कीर्ती तुझी ॥३॥
आतां कोण करी माझा अंगीकार । कळलें निष्ठुर जालासी तूं ॥४॥

तुका ह्यणे माझी मांडिली निरास । करितों जीवा नास तुजसाठीं ॥४॥

तरि कां मागें वांयां कीर्ती वाढविली । जनांत आपुली ब्रिदावळी ॥१॥
साच करितां आतां फिरसी माघारा । ठायींचें दातारा नेणवेचि ॥ध्रु॥
संतांसी श्रीमुख कैसें दाखविसी । पुढें मात त्यांसी सांगईन ॥२॥
घेईन डांगोरा तुझिया नामाचा । नव्हे अनाथांचा नाथ ऐसा ॥३॥
तुका ह्यणे आधीं राहिलों मरोनि । तूं कां होसी धनी निमित्याचा ॥४॥

आह्मी तुझ्या दासीं । जरि जावें पतनासी ॥१॥
तरि हें दिसे विपरीत । कोठें बोलिली हे नीत ॥ध्रु॥
तुझें नाम कंठीं । आह्मां संसार आटी ॥२॥
तुका ह्यणे काळ । करी आह्मांसी विटाळ ॥३॥

लाजती पुराणें । वेदां येऊं पाहे उणें ॥१॥
आह्मी नामाचे धारक । किविलवाणीं दिसों रंक ॥ध्रु॥
बोलिले ते संतीं । बोल वायांविण जाती ॥२॥
तुका ह्यणे देवा । रोकडी हे मोडे सेवा ॥३॥

आहारनिद्रे न लगे आदर । आपण सादर ते चि होय ॥१॥
परमितेविण बोलणें ते वांयां । फार थोडें काया पिंड पीडी ॥ध्रु॥
समाधान त्याचें तो चि एक जाणे । आपुलिये खुणे पावोनियां ॥२॥
तुका ह्यणे होय पीडा ते न करीं । मग राहें परी भलतिये ॥३॥

भूमि अवघी शुध्द जाणा । अमंगळ हे वासना ॥१॥
तैसे वोसपले जीव । सांडी नसतां अंगीं घाव ॥ध्रु॥
जीव अवघे देव । खोटा नागवी संदेह ॥२॥
तुका ह्यणे शुध्द । मग तुटलिया भेद ॥३॥

सरतें माझें तुझें । तरि हें उतरतें ओझें ॥१॥
न लगे सांडावें मांडावें । आहे शुध्द चि स्वभावें ॥ध्रु॥
घातला तो आशा । मोहोजाळें गळां फासा ॥२॥
सुखदुःखाचा तो मान । नाहीं दुःखाचा तो शीण ॥३॥

करितां नारायण । एवढें वेचितां वचन ॥४॥
लाभ हानि हे समान । तैसा मान अपमान ॥५॥
तुका ह्मणे याचें । नांव सोंवळें साचें ॥६॥

तुज करितां होती ऐसे । मूढ चतुर पंडित पिसे ॥१॥
परि वर्म नेणे तें कोणी । पीडाखाणी भोगितील ॥ध्रु॥
उलंघितें पांगुळ गिरी । मुकें करी अनुवाद ॥२॥
पापी होय पुण्यवंत । न करी घात दुर्जन ॥३॥
अवघें हेळामात्रें हरि । मुक्त करी ब्रह्मांड ॥४॥
तुका ह्मणे खेळे लीळा । पाहे वेगळा व्यापूनि ॥५॥

पिकवावें धन । ज्याची आस करी जन ॥१॥
पुरोनि उरे खातां देतां । नव्हे खंडन मवितां ॥ध्रु॥
खोलीं पडे ओली बीज । तरीं च हाता लागे निज ॥२॥
तुका ह्मणे धणी । विव्ठल अक्षरें या तिन्ही ॥३॥

करिसी लाघवें । तूं हें खेळसी आघवें ॥१॥
अहंकार आड । आह्मां जगासी हा नाड ॥ध्रु॥
येथें भुतें यावें । दावूं लपों ही जाणावें ॥२॥
तुका ह्मणे हो श्रीपती । आतां चाळवाल किती ॥३॥

घालिती पव्हया । वाटे अनाथाच्या दया ॥१॥
तैसें कां हें नये करूं । पांडुरंगा आह्मां तारूं ॥ध्रु॥
रोगियासी काढा । देउनि वारितील पीडा ॥२॥
बुडत्यासाठीं उडी । घालितील कां हे जोडी ॥३॥
सारितील कांटे । पुढें मागिलांचे वाटे ॥४॥
तुका ह्मणे भार । घेती भागल्यांचा फार ॥५॥

नका दंतकथा येथें सांगों कोणी । कोरडे ते मानी बोल कोण ॥१॥
अनुभव येथें व्हावा शिष्टाचार । न चलती चार आह्मांपुढें ॥ध्रु॥
निवडी वेगळें क्षीर आणि पाणी । राजहंस दोन्ही वेगळालीं ॥२॥
तुका ह्मणे येथें पाहिजे जातीचें । येरा गाबाळाचें काय काम ॥३॥

न करि त्याचें गांढेपण । नारायण सिध्द उभा ॥१॥
भवसिंधूचा थडवा केला । बोलाविला पाहिजे ॥ध्रु॥
याचे सोई पाउल वेचे । मग कैचे आडथळे ॥२॥
तुका ह्याने खरें खोटें । न ह्याने मोटें लहान ॥३॥

रिकामें तूं नको मना । राहों क्षणक्षणा ही ॥१॥
वेळोवेळां पारायण । नारायण हें करीं ॥ध्रु॥
भ्रमणांच्या मोडीं वाटा । न भरें फाटा आडरानें ॥२॥
तुका ह्याने माझ्या जीवें । हें चि घ्यावें धणीवरी ॥३॥

पंचभूतांचिये सांपडलों संदीं । घातलोंसे बंदीं अहंकारें ॥१॥
आपल्या आपण बांधविला गळा । नेणें चि निराळा असतां हो ॥ध्रु॥
कासया हा सत्य लेखिला संसार । कां हे केले चार माझें माझें ॥२॥
कां नाहीं शरण गेलों नारायणा । कां नाहीं वासना आवरिली ॥३॥
किंचित सुखाचा धरिला अभिळास । तेणें बहु नास केला पुढें ॥४॥
तुका ह्याने आतां देह देऊं बळी । करुनि सांडूं होळी संचिताची ॥५॥

देव जाले अवघे जन । माझे गुण दोष हारपले ॥१॥
बरवें जालें बरवें जालें । चित्त धालें महालाभें ॥ध्रु॥
दर्पणीचें दुसरें भासे । परि तें असे एक तें ॥२॥
तुका ह्याने सिंधुभेटी । उदका तुटी वाहाळासी ॥३॥

बहुत प्रकार परि ते गव्हाचे । जिव्हा नाचे आवडी ॥१॥
सरलें परि आवडी नवी । सिंधु दावी तरंग ॥ध्रु॥
घेतलें घ्यावें वेळोवेळां । माय बाळा न विसंबे ॥२॥
तुका ह्याने रस राहिला वचनीं । तो चि पडताळूनि सेवीतसें ॥३॥

आह्वां सोइरे हरिजन । जनीं भाग्य निकंचन ॥१॥
ज्याच्या धैर्या नाहीं भंग । भाव एकविध रंग ॥ध्रु॥
भुके तान्हे चित्तीं । सदा देव आठविती ॥२॥
तुका ह्याने धन । ज्याचें वित्त नारायण ॥३॥

ह्यणवितों दास न करितां सेवा । लंडपणें देवा पोट भरीं ॥१॥
खोटें कोठें सरे तुझे पायांपाशीं । अंतर जाणसी पांडुरंगा ॥ध्रु॥
आचरण खोटें आपणासी ठावें । लटिकें बोलावें दुसरें तें ॥२॥
तुका ह्यणे ऐसा आहें अपराधी । असो कृपानिधी तुह्यां ठावा ॥३॥

जळालें तें बाहय सोंग । अंतर व्यंग पडिलिया ॥१॥
कारण तें अंतरलें । वाइट भलें ह्यणवितां ॥ध्रु॥
तांतडीनें नासी । तांतडीनें च संतोषी ॥२॥
तुका ह्यणे धीर । नाहीं बुद्धि एक स्थिर ॥३॥

चित्ताचें बांधलें जवळी तें वसे । प्रकाशीं प्रकाशे सर्वकाळ ॥१॥
अंतरीं वसावी उत्तम ते भेटी । होऊं कांहीं तुटी न सके चि ॥ध्रु॥
ब्रह्मांड कवळे आठवणेसाठीं । धरावा तो पोटीं वाव बरा ॥२॥
तुका ह्यणे लाभ घरिचिया घरीं । प्रेमतंतु दोरी न सुटतां ॥३॥

दुखवले चित्त आजिच्या प्रसंगें । बहु पीडा जगें केली देवा ॥१॥
कधीं हा संबंध तोडिसी तें नेणें । आठवूनि मनें पाय असें ॥ध्रु॥
आणिकांची येती अंतरा अंतरें । सुखदुःख बरेवाइट तीं ॥२॥
तुका ह्यणे घडे एकांताचा वास । तरिच या नास संबंधाचा ॥३॥

धनवंत एक बहिर अंधळे । शुभ्र कुष्ठ काळे भोग अंगीं ॥१॥
परारब्धगति न कळे विचित्र । आहे हातीं सूत्र विठोबाचे ॥ध्रु॥
आणीक रोगांचीं नांवें घेऊं किती । अखंड असती जडोनियां ॥२॥
तुका ह्यणे नष्ट संचिताचें दान । पावे खातां पण सुख नेदी ॥३॥

भेदाभेदताळा न घडे घालितां । आठवा रे आतां नारायण ॥१॥
येणें एक केलें अवघें होय सांग । अच्युताच्या योगें नामें छंदें ॥ध्रु॥
भोंवरे खळाळ चोर वाटा घेती । पावल मारिती सिवेपार्शी ॥२॥
तुका ह्यणे येथें भावेंविण पार । न पविजे सार हें चि आहे ॥३॥

जे गाती अखंड विठ्ठलाचे गीत । त्यांचे पार्यीं चित्त ठेवीन मी ॥१॥

जयांसी आवडे विठ्ठलाचें नाम । ते माझे परम प्राणसखे ॥ध्रु.॥
जयांसी विठ्ठल आवडे लोचनीं । त्यांचें पायवणी स्वीकारीन ॥२॥
विठ्ठलासी जिहीं दिला सर्व भाव । त्यांच्या पार्यीं ठाव मागईन ॥३॥
तुका ह्मणे रज होईन चरणींचा । ह्मणविती त्यांचा हरिचे दास ॥४॥

काय तो विवाद असो भेदाभेद । साधा परमानंद एका भावें ॥१॥
निघोनि आयुष्य जातें हातोहात । विचारीं पां हित लवलाहीं ॥२॥
तुका ह्मणे भावभक्ति हे कारण । नागवी भूषण दंभ तो चि ॥३॥

देवकीनंदनें । केलें आपुल्या चिंतनें ॥१॥
मज आपुलिया ऐसें । मना लावूनियां पिसें ॥ध्रु.॥
गोवळे गोपाळां । केलें लावूनियां चाळा ॥२॥
तुका ह्मणे संग । केला दुरि नव्हे मग ॥३॥

माझिया जीवासी हे चि पै विश्रांति । तुझे पाय चित्तीं पांडुरंगा ॥१॥
भांडवल गांठी आलें सपुरतें । समाधान चित्तें मानियेलें ॥ध्रु.॥
उदंड उच्चारें घातला पसरु । रूपावरी भरु आवडीचा ॥२॥
तुका ह्मणे मज भक्तीची आवडी । अभेदीं तांतडी नाहीं ह्मूण ॥३॥

एकविध आह्मी न धरुं पालट । न संडूं ते वाट सांपडली ॥१॥
ह्मणवूनि केला पाहिजे सांभाळ । माझें बुध्दीबळ पाय तुझे ॥ध्रु.॥
बहुत न कळे बोलतां प्रकार । अंतरा अंतर साक्ष असे ॥२॥
तुका ह्मणे आगा जीवांच्या जीवना । तूं चि नारायणा साक्षी माझा ॥३॥

राहो ये चि ठायीं । माझा भाव तुझे पार्यीं ॥१॥
करीन नामाचें चिंतन । जाऊं नेदीं कोठें मन ॥ध्रु.॥
देईन ये रसीं । आतां बुडी सर्वविशीं ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । साटी करोनियां जीवा ॥३॥

तैसे नहों आह्मी विठ्ठलाचे दास । यावें आणिकांस काकुलती ॥१॥
स्वामिचिया सत्ता ठेंगणें सकळ । आला कळिकाळ हाताखालीं ॥ध्रु.॥
अंकिताचा असे अभिमान देवा । समर्पूनि हेवा असों पार्यीं ॥२॥

तुका ह्यणे आह्मां इच्छेचें खेळणें । कोड नारायणें पुरवारें ॥३॥

मोक्ष देवापाशीं नाहीं । लटिक्या घाईं विळवतें ॥१॥

काय खरें न धरी शुध्दी । गेली बुध्दी भ्रमलें ॥ध्रु॥

अहंकारास उरलें काई । पांचांठायीं हें वांटे ॥२॥

तुका ह्यणे कुंथे भारें । लटिकें खरें मानुनियां ॥३॥

आपला तो एक देव करुनि घ्यावा । तेणेंविण जीवा सुख नव्हे ॥१॥

तें तीं माझकें दुःखाचीं जनितीं । नाहीं आदिअंतीं अवसान ॥ध्रु॥

अविनाश करी आपुलिया ऐसें । लावीं मना पिसें गोविंदाच्या ॥२॥

तुका ह्यणे एका मरणें चि सरें । उत्तम चि उरे कीर्ति मागें ॥३॥

आजिचें हें मज तुझीं कृपादान । दिलें संतजन मायबापीं ॥१॥

आलीं मुखावाटा अमृतवचनें । उत्तीर्ण तीं येणें नव्हे जन्में ॥२॥

तुका ह्यणे तुझीं उदार कृपाळ । शृंगारिलें बाळ कवतुकें ॥३॥

स्तुती अथवा निंदा करावी देवाची । अधम तो वेची व्यर्थ वाणी ॥१॥

आइकोनि होती बहिर हे बोल । वेचूनि ते मोल नरका जाती ॥ध्रु॥

इह लोकीं थुंका उडे तोंडावरी । करणें अघोरी वास लागे ॥२॥

तुका ह्यणे माप वाचेऐसें निकें । भरलें नरकें निंदेसाठीं ॥३॥

लोह कफ गारा सिध्द हे सामुग्री । अग्नि टणत्कारी दिसों येतो ॥१॥

सांगावें तें काई सांगावें तें काई । चित्ता होय ठायीं अनुभव तो ॥ध्रु॥

अन्नं सांगों येतो तृप्तीचा अनुभव । करुनि उपाव घेऊं हेवा ॥२॥

तुका ह्यणे मिळे जीवनीं जीवन । तेथें कोणा कोण नांव ठेवी ॥३॥

बाळाचें जीवन । माता जाणें भूक तान ॥१॥

काय करूं विनवणी । असो मस्तक चरणीं ॥ध्रु॥

ठेविलिये ठायीं । चित्त ठेवुनि असें पार्यीं ॥२॥

करितों हे सेवा । चिंतन सर्वां ठायीं देवा ॥३॥

न्यून तें चि पुरें । घ्यावें करोनि दातारें ॥४॥

तुका ह्यणे बुध्दि । अल्प असे अपराधी ॥५॥

जाणतो समये । परि मत कामा नये ॥१॥
तुह्मी सांगावें तें बरें । देवा सकळ विचारें ॥ध्रु॥
फुकाचिये पुसी । चिंता नाहीं होते ऐसी ॥२॥
तुका ह्मणे आहे । धर पाय मज साहे ॥३॥

द्वारपाळ विनंती करी । उभे द्वारीं राउळा ॥१॥
आपुलिया शरणागता । वाहों चिंता नेदावी ॥ध्रु॥
वचना या चित्त द्यावें । असो ठावें पायांसी ॥२॥
तुका ह्मणे कृपासिंधू । दीनबंधू केशवा ॥३॥

दोहीं बाहीं आह्मां वास । असों कास घालूनि ॥१॥
बोल बोलों उभयतां । स्वामीसत्ता सेवेची ॥ध्रु॥
एकसरें आज्ञा केली । असों चाली ते नीती ॥२॥
तुका ह्मणे जोहारितों । आहें होतो ते ठायीं ॥३॥

ऐका जी देवा माझी विनवणी । मस्तक चरणीं ठेवीतसें ॥१॥
सन्निध पातलों सांडूनियां शंका । सन्मुख चि एकाएकीं पुढें ॥ध्रु॥
जाणविलें कोठें पावे पायांपाशीं । केली या जिवासी साटी ह्मूण ॥२॥
तुका ह्मणे माझे हातीं द्या उध्दार । करीं करकर ह्मणवूनि ॥३॥

बैसलों तों कडियेवरी । नव्हे दुरी वेगळा ॥१॥
घडलें हें बहुवा दिसां । आतां इच्छा पुरवीन ॥ध्रु॥
बहु होता जाला सीण । नाहीं क्षण विसांवा ॥२॥
दुःखी केलें मीतूपणें । जवळी नेणें होतें तें ॥३॥
पाहात जे होतो वास । ते चि आस पुरविली ॥४॥
तुका ह्मणे मायबापा । झणी कोपा विडुला ॥५॥

तुझें नाम मुखीं तयासी विपत्ति । आश्चर्य हें चित्तीं वाटतसे ॥१॥
काय जाणों काय होसील निजला । नेणों जी विडुला मायबापा ॥ध्रु॥
भवबंधनाचे तुटतील फांसे । तें कां येथें असे अवेरिलें ॥२॥
तुका ह्मणे माझे दचकलें मन । वाटे वांयांविण श्रम केला ॥३॥

सेवकें करावें सांगितलें काम । सिक्क्याचा तो धर्म स्वामी राखे ॥१॥
काय देवा नेणों आलें गांढेपण । तुह्मी शक्तिहीन जाले दिसां ॥ध्रु.॥
विष्णुदास आह्मी निर्भर ज्याबळें । तें दिसे या काळें अव्हेरिलें ॥२॥
तुका ह्मणे मूळ पाठवा लौकरी । किंवा करूं हरी काय सांगा ॥३॥

खेळतां न भ्यावें समर्थाच्या बाळें । तयाच्या सकळ सत्तेखालीं ॥१॥
तरी लेवविला शोभे अळंकार । नाही तरी भार मानाविण ॥ध्रु.॥
अवघी च दिशा असावी मोकळी । मायबाप बळी ह्मणऊनि ॥२॥
तुका ह्मणे माझें ऐसें आहे देवा । ह्मणऊनि सेवा समर्पिली ॥३॥

निरांजनीं एकटवाणें । संग नेणें दुसरा ॥१॥
पाहा चाळविलें कैसें । लावुनि पिसें गोवळें ॥ध्रु.॥
लपलें अंगें अंग । दिला संग होता तो ॥२॥
तुका ह्मणे नव्हतें ठावें । जालें भावें वाटोळें ॥३॥

नव्हती भेटी तों चि बरें । होतां चोरें नाडिलें ॥१॥
अवाधियांचा केला झाडा । रिता वाडा खोंकर ॥ध्रु.॥
चिंतनांचें मूळ चित्त । नेलें वित्त हरुनि ॥२॥
तुका ह्मणे मूळा आलें । होतें केलें तैसें चि ॥३॥

जये ठायीं आवडी ठेली । मज ते बोली न संडे ॥१॥
पुरवावें जीवींचें कोड । भेटी गोड तुज मज ॥ध्रु.॥
आणिलें तें येथवरी । रूप दुरी न करावें ॥२॥
तुका ह्मणे नारायणा । सेवाहीना धिग वृत्ति ॥३॥

सरलियाचा सोस मनीं । लाजोनियां राहिलों ॥१॥
आवडीनें बोलावितों । येथें तें तों लपावें ॥ध्रु.॥
माझें तें चि मज द्यावें । होतें भावें जोडिलें ॥२॥
तुका ह्मणे विश्वंभरा । आळीकरा बुझावा ॥३॥

नाचावेंसें वाटे मना । छंद गुणा अधीन ॥१॥

चेष्टविलीं माझीं गात्रें । सत्तासूत्रें हालती ॥ध्रु.॥
नामरूपें रंगा आलीं। ते चि चाली स्वभावें ॥२॥
तुका ह्मणे पांडुरंगे । अंग संगें कवळिलें॥३॥

खेळतां ते खेळ पायांच्या प्रसादें । नव्हती हीं छंदें नासिवंतें ॥१॥
माझा मायबाप उभा विटेवरी । कवतुकें करी कृपादान॥ध्रु.॥
प्रसादाची वाणी वदें ती उत्तरें । नाहीं मतांतरें जोडियेलीं ॥२॥
तुका ह्मणे रस वाढितिया अंगें । छाया पांडुरंगें केली वरी ॥३॥

अखंड मुडतर । सासुरवास करकर ॥१॥
याची जाली बोळवण । आतां न देखों तो शीण ॥ध्रु.॥
बहुतांची दासी । तये घरीं सासुरवासी ॥२॥
तुका ह्मणे मुळें । खंड जाला एका वेळें॥३॥

अवघा भार वाटे देवा । संतसेवा न घडतां ॥१॥
कसोटी हे असे हातीं । सत्य भूतीं भगवंत ॥ध्रु.॥
चुकलोंसा दिसें पंथ । गेले संत तो ऐसा ॥२॥
तुका ह्मणे सोंग वायां । कारण या अनुभवे ॥३॥

आतां तुम्ही कृपावंत । साधु संत जिवलग ॥१॥
गोमटें तें करा माझें । भार ओझें तुम्हांसी ॥ध्रु.॥
वंचिलें तें पायांपाशीं। नाहीं यासी वेगळें ॥२॥
तुका ह्मणे सोडिल्या गांठी । दिली मिठी पायांसी ॥३॥

सुख वाटे परी वर्म । धर्मधर्म न कळे ॥१॥
गारें नाचें एवढें जाणें । विडुल ह्मणे निर्लज्ज ॥ध्रु.॥
अवघें माझें एवढें धन । साधन ही सकळ ॥२॥
तुका ह्मणे, पायां पडें । तुमच्या कोडें संतांच्या ॥३॥

धरिलीं जीं होतीं चित्तीं । डोळां तीं च दिसती ॥१॥
आलें आवडीस फळ । जालें कारण सकळ ॥ध्रु.॥
घेईन भातुकें । मागोनियां कवतुकें ॥२॥

तुका ह्यणे लाड । विठोबा पुरवील कोड ॥३॥

बहुतां दिसांची आजि जाली भेटी । जाली होती तुटी काळगती ॥१॥
येथें सावकासं घेईन ते धणी । गेली अडचणी उगवोनि ॥ध्रु.॥
बहु दुःख दिलें होतें घरीं कामें । वाढला हा श्रमश्रमं होता ॥२॥
बहु दिस होता पाहिला मारग । क्लेशाचा त्या त्याग आजि जाला ॥३॥
बहु होती केली सोंगसंपादणी । लौकिकापासूनि निर्गमलें ॥४॥
तुका ह्यणे येथें जालें अवसान । परमानंदीं मन विसावलें ॥५॥

पुत्र जाला चोर । मायबापा हर्ष थोर ॥१॥
आतां काशासाठीं जोडी । हाट धाटे गुंडगे घडी ॥ध्रु.॥
ऐते अपाहार । आणूनियां भरी घर ॥२॥
मानिली निश्चिंती । नरका जावया उभयतीं ॥३॥
झोडाझोडगीचे पोटीं । फळें बीजें तीं करंटीं ॥४॥
तुका ह्यणे बेटया ॥ भांडवल न लगे खटया ॥५॥

एवढी अपकीर्ती । ऐकोनियां फजीती ॥१॥
जरि दाविल वदन । थुंका थुंका तो देखोन ॥ध्रु.॥
काळिमेचें जिणें । जीऊनियां राहे सुनें ॥२॥
तुका ह्यणे गुण । दुरुषणें अपशकुन ॥३॥

पुंडलीक भक्तराज । तेणें साधियेलें काज । वैकुंठीचें निज । परब्रह्म आणिलें ॥१॥
पांडुरंग बाळमूर्ति । गाईगोपाळां संगती । येऊनियां प्रीति । उभें सम चि राहिलें ॥ध्रु.॥
एका आगळें अक्षर । वैकुंठ चि दुसरें । ह्यणविती येरें । परि ती ऐसीं नव्हेती ॥२॥
पाप पंचक्रोशीमधीं । येऊ न सकेचिना आधीं । कैची तेथें विधि- । निषेधाची वसति ॥३॥
पुराणें वदती ऐसें । चतुर्भुज तीं मानसें । सुदर्शनावरी वसे । रीग न घडे कल्पांतीं ॥४॥
महाक्षेत्र हें पंढरी । अनुपम्य इयेची थोरी । धन्य धन्य वारकरी । तुका ह्यणे तेथींचे ॥५॥

देह मृत्याचें भातुकें । कळों आलें कवतुकें ॥१॥
काय मानियेलें सार । हें चि वाटतें आश्चर्य ॥ध्रु.॥
नानाभोगांची संचितें । करुनि ठेविलें आइतें ॥२॥
तुका ह्यणे कोडीं । उगवून न सकती बापुडीं ॥३॥

त्यागें भोग माझ्या येतील अंतरा । मग मी दातारा काय करूं ॥१॥
आतां असो तुझे पार्थी हें मोटळें । इंद्रियें सकळें काया मन ॥ध्रु.॥
सांडीमांडी विधिनिषेधाचा ठाव । न कळतां भाव जाइल वांयां ॥२॥
तुका ह्याने आतां नको उजगरा । लपवीं दातारा अंगीं मज ॥३॥

दावूनियां बंड । पुरे न करी तें भांड ॥१॥
जळो जळो तैसें जिणें । फटमरे लाजिरवाणें ॥ध्रु.॥
घेतलें तें सोंग । बरवें संपादावें सांग ॥२॥
तुका ह्याने धीरें । देवें नुपेक्षिलें खरें ॥३॥

न पालटे जाती जीवाचिये साटीं । बाहे तें चि पोटीं दावी वरी ॥१॥
अंतरीं सबाहीं सारिखा चि रंग । वीट आणि भंग नाहीं रसा ॥ध्रु.॥
घणाचिया घायें पोटीं शिरे हिरा । सांडूं नेणे धीरा आपुलिया ॥२॥
तुका ह्याने कढे करावी शीतळ । ऐसें जातिबळ चंदनाचें ॥३॥

दिली मान तरी नेघावी शत्रूची । शरण आलें त्यासी जतन जीवें ॥१॥
समर्थासी असे विचाराची आण । भलीं पापपुण्य विचारावें ॥ध्रु.॥
काकुळतीसाठीं सत्याचा विसर । पडिलें अंतर न पाहिजे ॥२॥
तुका ह्याने यश कीर्ति आणि मान । करितां जतन देव जोडे ॥३॥

विचारिलें आधीं आपुल्या मानसीं । वांचों येथें कैसीं कोण्या द्वारें ॥१॥
तंव जाला साहय हृदयनिवासी । बुद्धि दिली ऐसी नास नाही ॥ध्रु.॥
उद्वेगाचे होतो पडिलों समुद्रीं । कोण रीती तरी पाविजेल ॥२॥
तुका ह्याने दुःखें आला आयुर्भाव । जाला बहु जीव कासावीस ॥३॥

आपुलें वेचूनि खोडा घाली पाव । ऐसे जया भाव हीनबुद्धि तो ॥१॥
विषयांच्या संगें आयुष्याचा नास । पडियेलें ओस स्वहितांचे ॥ध्रु.॥
भुलल्यांचें अंग आपण्या पारिखें । छंदा च सारिखें वर्ततसे ॥२॥
तुका ह्याने दुःख उमटे परिणामीं । लंपटासी कार्मीं रतलिया ॥३॥

केलें शकुनें प्रयाण । आतां मार्गे फिरे कोण ॥१॥

होय तैसें होय आतां । देह बळी काय चिंता ॥१॥
पडिलें पालवीं । त्याचा धाक वाहे जीवीं ॥२॥
तुका ह्मणे जीणें । देवा काय हीनपणें ॥३॥

आळणी ऐसें कळों आलें । त्यासी भलें मौन्य चि ॥१॥
नये कांहीं वेचूं वाणी । वेडे घाणीसांगातें ॥१॥
वेगळें तें देहभावा । भ्रम जीवा माजिरा ॥२॥
तुका ह्मणे कवतुक केलें । किंवा भलें दवडितां ॥३॥

चित्ताचा चाळक । त्याचें उभय सूत्र एक ॥१॥
नाचवितें नानाछंदें । सुखें आपुल्या विनोदें ॥१॥
चंद्र कमळणी । नाहीं धाडीत सांगोनि ॥२॥
तुका ह्मणे उठी । लोह चुंबकाचे दृष्टी ॥३॥

करितां तडातोडी । वत्सा माते सोई ओढी ॥१॥
करित्याचा आग्रह उरे । एक एकासाठीं झुरे ॥१॥
भुके इच्छी अन्न । तें ही त्यासाठीं निर्माण ॥२॥
तुका ह्मणे जाती । एक एकाचिये चित्तीं ॥३॥

निघालें दिवाळें । जालें देवाचें वाटोळें ॥१॥
आतां वेचूं नये वाणी । विचारावें मनिच्या मनीं ॥१॥
गुंडाळिलीं पोतीं । भीतरी लावियेली वाती ॥२॥
तुका ह्मणे करा । ऐसा राहे माजी घरा ॥३॥

तीर्थाचिये आस । पंथ तो निट देव । पाविजेतो ठाव अंतराय ॥१॥
ह्मणऊनि भलें निश्चळ चि स्थळीं । मनाचिये मुळीं बैसोनियां ॥१॥
संकल्पारूढ तें प्रारब्धें चि जिणें । कार्य चि कारणें वाढतसे ॥२॥
तुका ह्मणे कामा नाहीं एक मुख । जिरवितां सुख होतें पोटीं ॥३॥

क्षणक्षणा हा चि करावा विचार । तरावया पार भवसिंधु ॥१॥
नाशिवंत देह जाणार सकळ । आयुष्य खातो काळ सावधान ॥१॥
संतासमागमीं धरुनि आवडी । करावी तांतडी परमाथा ॥२॥
तुका ह्मणे येह लोकीच्या वेव्हारें । नये डोळे धुरें भरुनि राहों ॥३॥

कोणाशीं विचार करावा सेवटीं । एवढ्या लाभें तुटी जाल्या तरे ॥१॥
सांभाळितो शूर आला घावडाव । पुढें दिला पाव न करी मार्गे ॥ध्रु॥
घात तो या नावें येथें अंतराय । अंतरल्या पाय गोविंदाचे ॥२॥
तुका ह्मणे गडसंदीचा हा ठाव । केला तो उपाव कार्या येतो ॥३॥

असा जी सोंवळें । आहां तैसे चि निराळे ॥१॥
आह्मीं नयों तुमच्या वाटा । काय लटिका चि ताठा ॥ध्रु॥
चिंतन चि पुरे । काय सलगी सवें धुरे ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । नका नावडे ते सेवा ॥३॥

अहंकार तो नासा भेद । जर्गी निंदे ओवळा ॥१॥
नातळे तो धन्य यासी । जाला वर्षी दीपक ॥ध्रु॥
करवितो आत्महत्या । नेदी सत्या आतळी ॥२॥
तुका ह्मणे गुरुगुरी । माथां थोरी धरोनि ॥३॥

इच्छिलें ते शकुनवंती । होय देती तात्काळ ॥१॥
क्षीरा नीरा निवाड करी । वरावरी विडुल ॥ध्रु॥
भाग्याविण कैचें फळ । अंतर मळमूत्राचें ॥२॥
तुका ह्मणे संचित कुडें । तें बापुडें करीतसे ॥३॥

काशासाठीं आह्मी जाळिला संसार । न करा विचार ऐसा देवा ॥१॥
कैसें नेणों तुह्मां करवतें उदास । माझा प्रेमरस भंगावया ॥ध्रु॥
समपूर्ति ठेलों देह हा सकळ । धरितां विटाळ न लजा माझा ॥२॥
तुका ह्मणे अवधी मोकळूनि आस । फिरतों उदास कोणासाठीं ॥३॥

नाहीं तुह्मां कांहीं लाविलें मागणें । कांटाळ्याच्या भेणें त्रासलेती ॥१॥
एखादिये परी टाळावीं करकर । हा नका विचार देखों कांहीं ॥ध्रु॥
पायांच्या वियोगें प्राणासवें साटी । ने घवेसी तुटी जाली आतां ॥२॥
तुका ह्मणे तुह्मां मागेन तें आतां । हें चि कृपावंता चरणीं वास ॥३॥

जग अमंगळ । लागे देखतां विटाळ ॥१॥

धर्म भूतांची ते दया । सत्य कारण ऐसीया ॥ध्रु.॥
नव्हे माझें मत । साक्षी करुनि सांगें संत ॥२॥
तुका ह्मणे जीवें । दावी उमटूनि अनुभवे ॥३॥

दंड अन्यायाच्या माथां । देखोनि करावा सर्वथा ॥१॥
नये उगे बहुतां घाटूं । सिसें सोनियांत आटूं ॥ध्रु.॥
पापुण्यासाठीं । नीत केली सत्ता खोटी ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । दोष कोणाचा तो दावा ॥३॥

आह्मी पापी तूं पावन । हें तों पूर्वापार जाण ॥१॥
नवें करूं नये जुनें । सांभाळावें ज्याचें तेणें ॥ध्रु.॥
राखावा तो ठाव । मिरासी करोनि उपाव ॥२॥
वादें मारी हाका । देवा आइकवी तुका ॥३॥

पाडावी ते बरी । गांठी धुरेसवें खरी ॥१॥
नये मरों लंडीपणें । काय बापुडें तें जिणें ॥ध्रु.॥
लुटावें भांडार । तरी जया नाही पार ॥२॥
तुका ह्मणे नांवें । कीर्ती आगळीनें ज्यावें ॥३॥

भजनें चि जालें । मग जीवाचें काय आलें ॥१॥
येऊं नेदावी पुढती । आड भयाची ते जाती ॥ध्रु.॥
करितां सरोबरी । कांहीं न ठेवावी उरी ॥२॥
तुका ह्मणे शूर । व्हावे धुरेसीं च धुरे ॥३॥

जन्मांतरीं शुध्द नाही आचरण । यालागीं चरण अंतरले ॥१॥
वोडवलें संचित येणें जन्में पाहतां । आतां पंढरिनाथा कृपा करीं ॥ध्रु.॥
पतितपावन ब्रिद साच करीं देवा । यालागी कुढावा करीं माझा ॥२॥
अपराधी पातकी दृष्ट दुराचारी । अहाळलों भारी संवसारें ॥३॥
कामक्रोध आदि कल्पनेच्या त्रासें । तुज न पवें ऐसें जालें देवा ॥४॥
हा ना तोसा ठाव जाला पांडुरंगा । नये चि उपेगा काय करूं ॥५॥
आपुलिया नांवा धांवणिया धांवें । लवकरी यावें तुका ह्मणे ॥६॥

प्रेमभेटी आळिंगण । मग चरण वंदावे ॥१॥
ऐसामाझा भोळा बाप । हरी ताप कवळोनि ॥ध्रु॥
न संगतां सीण भाग । पांडुरंग जाणतसे ॥२॥
तुका ह्मणे कृपावंतें । द्यावें, भातें न मागतां ॥३॥

वचनाचा अनुभव हातीं । बोलविती देव मज ॥१॥
परि हें न कळे अभाविकां । जडलोकां जिवांसी ॥ध्रु॥
अश्रुत हे प्रसादिक । कृपा भीक स्वामीची ॥२॥
तुका ह्मणे वरावरी । जातों तरी सांगत ॥३॥

कां रे तुझीं ठेवा बहुतां निमित्तें । माझिया संचितें वोडवले ॥१॥
भक्तिप्रेमगोडी बैसली जिह्वारीं । आनंद अंतरीं अंतरीं येणें झाला ॥ध्रु॥
पुसिलें पडळ त्रिमिर विडुलें । जग चि भरलें ब्रह्मानंदें ॥२॥
तुका ह्मणे केलों कामनेवेगळा । आवडी गोपाळावरी वसे ॥३॥

आसन शयन भोजन गोविंदें । भरलें आनंदें त्रिभुवन ॥१॥
अवधियां केली काळें तडातोडी । अवश्वरु घडी पुरों नये ॥ध्रु॥
वांटणी घातले शरीराचे भाग । दुजियाचा लाग खंडियेला ॥२॥
आवडीच्या आलें आहारासी रूप । पृथक संकल्प मावळले ॥३॥
काम तरी क्रोध बुद्धि मन नासे । भ्रमाचे वोळसे गिळिले शांती ॥४॥
तुका ह्मणे मना श्रीरंगाचा रंग । बैसला अभंग एकविध ॥५॥

ज्वरल्यासी काढा औषध पाचन । मूढां नारायण स्मरवितो ॥१॥
भवव्याधि येणें तुटेल रोकडी । करुनियां झाडी निश्चयेसी ॥ध्रु॥
आणिकां उपायां अनुपान कठिण । भाग्यें बरें सीण शीघ्रवत ॥२॥
तुका ह्मणे केला उघडा पसारा । भाग्य आलें घरा दारावरी ॥३॥

जपाचें निमित्त झोपेचा पसरु । देहाचा विसरु पाडूनियां ॥१॥
ऐसीं तीं भजनें अमंगळवाणी । सोंगसंपादणी बहुरूप्याची ॥ध्रु॥
सेवेविशीं केलें लोभाचिये आसे । तया कोठें असे उरला देव ॥२॥
तुका ह्मणे मानदंभ जया चित्तीं । तयाची फजीती करुं आह्मी ॥३॥

परद्रव्य परकांता । नातळे जयाचिया चित्ता । आणि कर्मी तो तत्वता । बांधला न वजाय ॥१॥

ऐसा अनुभव रोकडा । विश्वासीतो जीवा जोडा । एकांत त्या पुढां । अवघा करी उकल ॥ध्रु.॥
सकट आंबलें तें अन्न । शोधीं तें चि मद्यपान । विषमानें भिन्न । केलें शुध्दाशुध्द ॥२॥
तुका ह्मणे नित । बरवें अनुभवें उचित । तरी काय हित । मोलें घ्यावें लागतें ॥३॥

भूक पोटापुरती । तृष्णा भरवी वाखती । करवी फजीती । हांवें भार वाढला ॥१॥
कुळिकेसी लांस फांस । डोई दाढी बोडवी दोष । अविहितनाश । करवी वजन चुकतां ॥ध्रु.॥
विधिसेवनें विहितें । कार्यकारणापुरतें । न वाटे तो चित्तें । अधमांच्या तो त्यागी ॥२॥
आज्ञापालणें ते सेवा । भय धरोनियां जीवा । तुका ह्मणे ठेवा । ठेविला तो जतन ॥३॥

कळे न कळे त्या धर्म । ऐका सांगतों रे वर्म । माझ्या विठोबाचें नाम । अटाहासें उच्चार ॥१॥
तो या दाखवील वाटा । तया पाहिजे त्या नीटा । कृपावंत मोटा । पाहिजे तो कळवळा ॥ध्रु.॥
पुसतां चुका होतो वाटा । सर्वें बोळावा गोमटा । मोडों नेदी कांटा । घेऊं सांटा चोरासी ॥२॥
तुका ह्मणे मोल । न लगे द्यावें वेचावे बोल । विव्ठल विव्ठल । ऐसा छंद मनासी ॥३॥

तरी कां वोळगणे । राजद्वारीं होती सुने ॥१॥
अंगीं दावुनि निष्कामता । पोकळ पोकळी ते वृथा ॥ध्रु.॥
कासया मोकळ । भोंवतें शिष्यांचे गाबाळ ॥२॥
तुका ह्मणे ढाळे । बाहेर गुदे तें निराळें ॥३॥

हरिच्या दासां सोपें वर्म । सर्व धर्म पाउलें ॥१॥
कडिये देव बाहेर खांदी । वैष्णव मांदी क्रीडेसी ॥ध्रु.॥
सरती येणें आटाआटी । नाहीं तुटी लाभाची ॥२॥
तुका ह्मणे समाधान । सदा मन आमुचें ॥३॥

भूतांचिये नांदे जीवीं । गोसावी च सकळां ॥१॥
क्षणक्षणां जागा ठायीं । दृढ पार्यीं विश्वास ॥ध्रु.॥
दावूनियां सोंग दुजें । अंतर बीजें वसतसे ॥२॥
तुका ह्मणे जाणे धने । धरी तें वर्म चिंतन ॥३॥

संत आले घरा । तों मी अभागी दातारा ॥१॥
कासयानें पूजा करूं । चरण हृदयीं च धरूं ॥ध्रु.॥
काया कुरवंडी । करुन ओंवाळून सांडी ॥२॥

तुका ह्यणे भावें । हात जोडीं असो ठावें ॥३॥

भेद तुटलियावरी । आह्मी तुमचीं च हो हरी ॥१॥
आतां पाळावे पाळावे । आह्मां लडिवाळांचे लळे ॥ध्रु.॥
आणिकांची देवा । नाहीं जाणत चि सेवा ॥२॥
तुका ह्यणे हेवा । माझा हेत पायीं देवा ॥३॥

आमुची विश्रांति । तुमचे चरण कमळापती ॥१॥
पुढती पुढती नमन । घालूंनियां लोटांगण ॥ध्रु.॥
हें चि एक जाणें । काया वाचा आणि मन ॥२॥
नीच जनालोकां । तळिले पायेरीस तुका ॥३॥

विनवितों सेवटीं । आहे तैसें माझे पोटीं ॥१॥
कंठीं राहावें राहावें । हें चि मागतसें भावें ॥ध्रु.॥
पुरली वासना । येणें होईल नारायणा ॥२॥
तुका ह्यणे जो देहाडा । तो चि वर्णीन पवाडा ॥३॥

आवडीची सलगी पूजा । विषम दुजा भाव तो ॥१॥
ऐसीं उफराटीं वर्में । कळों भ्रमें न येती ॥ध्रु.॥
न लगे समाधान मोल । रुचती बोल प्रीतीचे ॥२॥
तुका ह्यणे एका जीवें । सूत्र व्होवें गुंतलें ॥३॥

बाळ माते लाते वरी । मारी तेणें संतोषे ॥१॥
सुख वसे चित्ता अंगीं । तें हें रंगीं मिळालें ॥ध्रु.॥
भक्षी त्याचा जीवमाग । आले भाग तो बरा ॥२॥
तुका ह्यणे ऋणानुबंधें । सांगें सुदें सकळां ॥३॥

शिजल्यावरी जाळ । वांयां जायाचें तें मूळ ॥१॥
ऐसा वारावा तो श्रम । अतिशयीं नाहीं काम ॥ध्रु.॥
सांभाळावें वर्म । उचिताच्या काळें धर्म ॥२॥
तुका ह्यणे कळे । ऐसें कारणाचे वेळे ॥३॥

उभा ऐल थडी । तेणें घालूं नये उडी ॥१॥
पुढें गेल्याचे उपाय । करावे ते केले काय ॥ध्रु॥
दिसतें आहारीं । नये जाऊं ऐशावरी ॥२॥
अळसाची धाडी ॥ तुका ह्याने बहु नाडी ॥३॥

शक्ती द्याव्या देवा । नाहीं पदार्थी सेवा ॥१॥
मुख्य आहे ऐसा धर्म । जाणते हो जाणा वर्म ॥ध्रु॥
मना पोटीं देव । जाणे जैसा तैसा भाव ॥२॥
तुका ह्याने सोसें । लागे लाविल्याचें पिसें ॥३॥

कार्य चि कारण । तृष्णा पावविते सीण ॥१॥
काय करुनि ऐसा संग । सोसें चि तूं पांडुरंग ॥ध्रु॥
रूपीं नाहीं गोडी । हांवें हांवें ऊर फोडी ॥२॥
तुका ह्याने पडे भारी । ऐशा वरदळाचे थोरी ॥३॥

संसाराच्या नांवें घालूनियां शून्य । वाढता हा पुण्य केला धर्म ॥१॥
हरिभजनें हें धवळिलें जग । चुकविला लाग कळिकाळाचा ॥ध्रु॥
कोणां ही नलगे साधनांचा पांग । करणें केला त्याग देहबुद्धी ॥२॥
तुका ह्याने सुख समाधि हरिकथा । नेणें भववेथा गाईल तो ॥३॥

विश्वासिया नाहीं लागत सायास । रंग अनायासें अंगा येतो ॥१॥
लेंकराच्या हातें घास मागे माता । वोरसोनि चित्ता सुख पावे ॥ध्रु॥
गौरव त्या मानी आरुषा वचनीं । भूषण ते वाणी मिरवावी ॥२॥
तुका ह्याने आहेस सकळ ही साक्षी । माझा कई पक्षी पांडुरंग ॥३॥

वैभवाचे धणी सकळां शरणागत । सत्यभावे चित्त अर्पिलें तें ॥१॥
नेदी उरों देव आपणावेगळें । भावाचिया बळें ठायाठाव ॥ध्रु॥
जाणोनि नेणोनि अंगा आली दशा । मग होय इच्छा आपणच ॥२॥
तुका ह्याने बरें धाकटयाचें जिणें । माता स्तनपानें वाढवते ॥३॥

कई ऐसी दशा येइल माझ्या आंगा । चित्त पांडुरंगा झुरतसे ॥१॥
नाठवुनि देह पायांचें चिंतन । अवसान तें क्षण नाहीं मधीं ॥ध्रु॥

काय ऐसा पात्र होईन लाभासी । नेणों हृषीकेशी तुष्टईल ॥२॥
तुका ह्यणे धन्य मानीन संचित । घेईन तें नित्य प्रेमसुख ॥३॥

नाहीं वागवीत जाणिवेचें ओझें । स्वामिसेवेकाजे निर्धार हा ॥१॥
आज्ञा ते प्रमाण हा मनीं निर्धार । येणें फिटे भार निश्चयेसी ॥ध्रु॥
आळीकरें आह्मी एकविध चित्तें । तैसैं होऊं येतें मायबापें ॥२॥
तुका ह्यणे माझी ये जातीची सेवा । घातलासे देवावरी भार ॥३॥

काय नाही माझे अंतरीं वसति । व्यापक हा भूतीं सकळां नांदे ॥१॥
चित्तासी प्रसाद होईल चळण । तें चि तें वळण मनासही ॥ध्रु॥
सर्व शक्ति जीवीं राहिल्या कुंटित । नाही केलें होत आपुलें तें ॥२॥
तुका ह्यणे दोरी खांब सूत्र्या हातीं । नाचवी नाचती जडें तैसीं ॥३॥

देवाचें निर्माल्य कोण शिवे हातीं । संकल्पासी होती विकल्प ते ॥१॥
वाहिलें देह हें देवा एकसरें । होईल तें बरें तेणें द्वारें ॥ध्रु॥
होता भार त्याची निवारली खंती । येथें आतां रिती साटवण ॥२॥
तुका ह्यणे इच्छे पावविले कष्ट । ह्यणऊनि नष्ट दुरावली ॥३॥

देव तीर्थ येर दिसे जया ओस । तोचि तया दोष जाणतिया ॥१॥
तया बरें फावे देवा चुकवितां । संचिताची सत्ता अंतराय ॥ध्रु॥
शुध्दाशुध्दठाव पापुण्यबीज । पाववील दुजे फळभोग ॥२॥
तुका ह्यणे विश्वंभराऐसें वर्म । चुकविल्या धर्म अवघे मिथ्या ॥३॥

काय करूं सांगतां ही न कळे वर्म । उपस्थित भ्रम उपजवितो ॥१॥
मन आधीं ज्याचें आलें होईल हातां । तयावरी सत्ता केली चाले ॥ध्रु॥
अभुकेचे अंगीं चवी ना सवाद । मिथ्या ऐसा वाद दुराग्रह ॥२॥
तुका ह्यणे आप राखावें आपणा । संकोचों चि कोणा नये आतां ॥३॥

अमृत अव्हेरें उचळलें जातां । विषर् आत्तभूतां आवश्यक ॥१॥
आदरासी मोल नये लावूं केजें । धीर शुध्दबीजें गोमटा तो ॥ध्रु॥
खऱ्याचिये अंगीं आपणे चाली । लावणी लाविली काय लागे ॥२॥
तुका ह्यणे चाडे करा वेवसाव । आह्मांसी तो वाव धीर आहे ॥३॥

अनुभवाचे रस देऊंर् आत्तभूतां । सोडूं चोजवितां पुढें पोतीं ॥१॥
देवाचा प्रसाद रत्नाच्या ओवणी । शोभतील गुणीं आपुलिया ॥ध्रु.॥
आधीं भाव सार शुध्द ते भूमिका । बीज आणि पिका चिंता नाहीं ॥२॥
तुका ह्याने ज्याचें नाम गुणवंत । तें नाहीं लागत पसरावें ॥३॥

काय मज एवढा भार । हे वेव्हार चाळवाया ॥१॥
उकल तो जाणे धणी । मज भोजनीं कारण ॥ध्रु.॥
चिंता ज्याची तया शिरीं । लेंकरीं तें खेळावें ॥२॥
तुका ह्याने सेवट झाल । देव या बोला भोगिता ॥३॥

न गमे न गमे न गमे हरिविण । न मगे न मगे न मगे मेळवा शाम कोणी गे ॥१॥
तळमळ करी तैसा जीव जळाविण मासा । दिसती दिशा ओसा वो ॥ध्रु.॥
नाठवे भूक तान विकळ जालें मन । घडी जाय प्रमाण जुगा एकी वो ॥२॥
जरी तुह्मी नोळखा सांगतें ऐका । तुकयाबंधूचा सखा जगजीवन ॥३॥

विठ्ठला रे तुझे वर्णितां गुणवाद । विठ्ठला रे दग्ध जालीं पापें ॥१॥
विठ्ठला रे तुझें पाहातां श्रीमुख । विठ्ठला रे सुख जालें नयना ॥ध्रु.॥
विठ्ठला रे तुज देतां आलिंगन । विठ्ठला तनमन निवाल्या बाहया ॥२॥
विठ्ठला रे तुझी ऐकतांर् कीत्ति । विठ्ठल हे विश्रांति पावले स्मरणें ॥३॥
विठ्ठला रे तुकयाबंधु ह्याने देहभाव । विठ्ठला जीवीं पाव धरितां गेला ॥४॥

एकांतीं लोकांतीं करूं गदारोळ । लेश तो ही मळ नाहीं येथें ॥१॥
घ्यावें घावें आह्मीं आपुलिया सत्ता । न देखों पुसता दुजा कोणी ॥ध्रु.॥
भांडाराची किली माझे हातीं आहे । पाहिजे तो पाहें वान येथें ॥२॥
तुका ह्याने आह्मां विश्वासाच्या बळें । ठेविलें मोकळें देवें येथें ॥३॥

स्मरणाचे वेळे । व्हावें सावध न कळे ॥१॥
पडिलों विषयांचे ओढीं । कोणी न दिसेसं काढी ॥ध्रु.॥
भांडवल माझें । वेच जालें भूमी ओझें ॥२॥
तुका ह्याने कळे । तूं चि धावें ऐसें वेळे ॥३॥

पाहा हो देवा कैसे जन । भिन्न भिन्न संचितें ॥१॥
एक नाही एका ऐसें । दावी कैसे शुध्द हीन ॥ध्रु.॥
पंचभूतें एकी रासी । सूत्रें कैसीं खेळवी ॥२॥
तुका ह्यणे जे जे जाती । तैसी स्थिति येतसे ॥३॥

कोणाचिया न पडों छंदा । गोविंदासी आळवूं ॥१॥
बहुतांचीं बहु मते । अवघे रिते पोकळ ॥ध्रु.॥
घटापटा ढवळी मन । होय सीण न करूं तें ॥२॥
तुका ह्यणे पांडुरंग । भरूं भाग आला तो ॥३॥

एकवेळ करीं या दुःखावेगळें । दुरिताचें जाळें उगवूनि ॥१॥
आठवीन पाय हा माझा नवस । रात्री ही दिवस पांडुरंगा ॥ध्रु.॥
बहु दूरवरी भोगविले भोग । आतां पांडुरंगा सोडवावें ॥२॥
तुका ह्यणे काया करीन कुरवंडी । ओंवाळूनि सांडीं मस्तक हें ॥३॥

आणीक म्यां कोणा यावें काकुळती । कोण कामा येती अंतकाळीं ॥१॥
तूं वो माझी सखी होसी पांडुरंगे । लवकरी ये गे वाट पाहें ॥ध्रु.॥
काया वाचा मनं हें चि काम करीं । पाउलें गोजिरीं चिंतीतसें ॥२॥
तुका ह्यणे माझी पुरवीं हे आस । घालीं ब्रह्मरस भोजन हें ॥३॥

हें आह्मां सकळा । तुझ्या नामाचें चि बळ ॥१॥
करूं अमृताचें पान । दुर्जे नेणों कांहीं आन ॥ध्रु.॥
जयाचा जो भोग । सुख दुःख पीडी रोग ॥२॥
तुका ह्यणे देवा । तुझे पार्यीं माझा हेवा ॥३॥

आर्त माझ्या बहु पोटीं । व्हावीं भेटी पायांशी ॥१॥
यासी तुह्मी कृपावंता । माझी चिंता असों द्या ॥ ध्रु.॥
तळमळ करी चित्त । अखंडित वियोगें ॥२॥
तुका ह्यणे पंढरिनाथा । जाणें वेथा अंतरिंची ॥३॥

बहु जन्मांतरें फेरे । केले येरे सोडवीं ॥१॥
आळवितों करुणाकरे । विश्वंभरे दयाळे ॥ध्रु.॥
वाहवतों मायापुरीं । येथें करीं कुढावा ॥२॥

तुका ह्यणे दुजा कोण । ऐसा सीण निवारी ॥३॥

कराल तें काय नव्हे जी विठ्ठला । चित्त द्यावें बोला बोंबडिया ॥१॥
सोडवूनि घ्यावें काळचक्रा हातीं । बहुत विपत्ती भोगविल्या ॥ध्रु॥
ज्यालें जेऊं नेदी मारिलें चि मरो । प्रारब्धा उरो मागुतार्ली ॥२॥
तुका ह्यणे दुजा खुंटला उपाय । म्हणऊनि पाय आठविले ॥३॥

डौरलों भक्तिसुखें । सेवूं अमृत हें मुखें ॥१॥
संतसंगें सारूं काळ । प्रेमसुखाचा कल्लोळ ॥ध्रु॥
ब्रह्मादिकांसी सुराणी । तो हा आनंद मेदिनी ॥२॥
नाहीं वैकुंठीचा पांग । धांवे कथे पांडुरंग ॥३॥
मुक्त व्हावें काशासाठीं । कैची येणें रसें भेटी ॥४॥
तुका ह्यणे गोड । हें चि पुरे माझें कोड ॥५॥

फोडिलें भांडार । माप घेऊनियां खरें ॥१॥
केली हरिनामाची वरो । मागितलें आतां सरो ॥ध्रु॥
देशांत सुकाळ । जाला हारपला काळ ॥२॥
घ्यावें धणीवरी । तुका ह्यणे लाहान थोरी ॥३॥

आनंदाचे डोहीं आनंदतरंग । आनंद चि अंग आनंदाचें ॥१॥
काय सांगों जालें कांहींचियाबाही । पुढें चाली नाही आवडीनें ॥ध्रु॥
गर्भाचे आवडी मातेचा डोहळा । तेथींचा जिव्हाळा तेथें बिंबे ॥२॥
तुका ह्यणे तैसा ओतलासे ठसा । अनुभव सरिसा मुखा आला ॥३॥

ह्यणऊनि धरिले पाय । अवो माय विठ्ठले ॥१॥
आपुलें चि करुनि घ्यावें । आश्वासावें आह्वास ॥ध्रु॥
वाढली ते तळमळ चिंता । शम आतां करावी ॥२॥
तुका ह्यणे जीवीं वसे । मज नसे वेगळी ॥३॥

कल्याण या आशीर्वादि । जाती द्वंद्वें नासोनि ॥१॥
आश्वासिलें नारायणें । प्रेमदानें अंतरिंच्या ॥ध्रु॥
गेली निवारोनि आतां । सकळ चिंता यावरि ॥२॥

तुका ह्यणे गातां गीत । आलें हित सामोरें ॥३॥

हरिनामवेली पावली विस्तार । फळीं पुष्पीं भार बोल्हावला ॥१॥
तेथें माझ्या मना होई पक्षिराज । साधावया काज तृप्तीचें या ॥ध्रु.॥
मुळींचिया बीजें दाखविली गोडी । लवकर चि जोडी जालियाची ॥२॥
तुका ह्यणे क्षणक्षणां जातो काळ । गोडी ते रसाळ अंतरेल ॥३॥

बरवें ऐसें आलें मना । नारायणा या काळें ॥१॥
देव आह्मा प्राणसखा । जालें दुःखा खंडण ॥ध्रु.॥
जन्मांतरिंच्या पुण्यरासी । होत्या त्यांसी फळ आलें ॥२॥
तुका ह्यणे निजठेवा । होईल हेवा लाधलों ॥३॥

जरि हे आड यती लाज । कैसें काज साधतें ॥१॥
कारण केलें उठाउठी । पार्यीं मिठी घातली ॥ध्रु.॥
समर्पिला जीव भाव । धरिला भाव अखंड ॥२॥
तुका ह्यणे आड कांहीं । काळ नाही घातला ॥३॥

पात्र शुध्द चित्त गोही । न लगे कांहीं सांगणें ॥१॥
शूर तरी सत्य चि व्हावें । साटी जीवें करुनि ॥ध्रु.॥
अमुप च सुखमान । स्वामी जन मानावें ॥२॥
तुका ह्यणे जैसी वाणी । तैसे मनीं परिपाक ॥३॥

प्रगटलें ज्ञान । नारायण भूतीं तें ॥१॥
अनुभव च घेऊं व्हावा । विनंती देवा करुनियां ॥ध्रु.॥
देखोवेखीं वदे वाणी । पडिल्या कार्नीं प्रमाणें ॥२॥
तुका ह्यणे योगक्षेम । घडे तें वर्म साधावें ॥३॥

मुख्य आधीं विषयत्याग । विधिभाग पाळणें ॥१॥
मन पावे समाधान । हें चि दान देवाचें ॥ध्रु.॥
उदासीन वृत्ति देहीं । चाड नाही पाळणें ॥२॥
तुका ह्यणे नाही भय । सम सोय विषमाची ॥३॥

आतां हें चि सार हें चि सार । मूळबीज रे आइका ॥१॥
आवडीनें आवडी उरे । जें ज्या झुरे तें त्यासी ॥ध्रु.॥
प्रेमाचिया सूत्रदोरी । नाहीं उरी उरवी ॥२॥
तुका ह्याणे चिंतन बरें । आहे खरें खन्यापें ॥३॥

केला तैसा अंगीकार । माझा भार चालवीं ॥१॥
होऊं अंतराय बुध्दी । कृपानिधी नेदावी ॥ध्रु.॥
आह्मी तरी जड जीव। कैचा भाव पुरता ॥२॥
अनन्यभावे घ्यावी सेवा । आह्मां देवा घडेसी ॥३॥
तुहीं आह्मी शरणागतें । कृपावंतें रक्षीजे ॥४॥
तुका ह्याणे भाकुं कींव । असों जीव जड आह्मी ॥५॥

सोसें बहुगर्भवासीं । मेलों असों उपवासीं । नाहीं सखीं ऐसीं । तेथें कोणी भेटलीं ॥१॥
करीं करीं रे स्वहित । देह तंव हे अनित्य । नाहीं दिलें चित्त । सोडवूं मोहापासोनि ॥ध्रु.॥
पाळी तोंडींचिया घांसें । तें चि होय अनारिसें । ज्या नव्हे ऐसें । खेदी परि सोडवीना ॥२॥
तुका ह्याणे धनमानें । माझ्या बाटलों मीपणें । नाहीं दिला जनें । देखों लाभें हा लाभ ॥३॥

इच्छिती तयांसी व्हावें जी अरुप । आह्मांसी स्वरूपस्थिती चाड ॥१॥
आतां नव्हे माझा भाव अनारिसा । पाउलांनी इच्छा गोवियेली ॥ध्रु.॥
लेंकरासी कोठें जाणत्याची परी। करुं येते दुरी धरावया ॥२॥
लागली न सुटे नामाची आवडी। माझी भावजोडी भंगूं नका ॥३॥
घेसील वेढे मुक्तीच्या अभिळासें। चाळवीं जा पिसे ब्रह्मज्ञानी ॥४॥
तुका ह्याणे माझा कोठें भक्तिरस। पाडावया ओस चाळविसी ॥५॥

आह्मां भाविकांची जाती । एकविध जी श्रीपती । अळंकारयुक्ति । सरों शके चि ना ॥१॥
जाणें माउली त्या खुणा। क्षोभ उपजों नेदी मना । शांतवूनि स्तना ॥लावीं अवो कृपाळे॥ध्रु.॥
तुज अवघे होऊं येते । मज वाटों नये चित्ते । उपासने परतें। नये कांहीं आवडों ॥२॥
करुं रूपाची कल्पना । मुखीं नाम उच्चारणा। तुका ह्याणे जना । जल स्थल देखतां ॥३॥

ज्यावे हीनपणें । कासयाच्या प्रयोजनें ॥१॥
प्रारब्धी संसार । बरी हिमतीची थार ॥ध्रु.॥
होणार ते कांहीं । येथें अवकळा नाही ॥२॥

तुका ह्यणे देवें । कृपा केलिया बरवें ॥३॥

किती रांडवडे । घालूनि व्हाल रे बापुडे । संसाराचे भिडे । कासावीस जालेती ॥१॥
माझ्या स्वामी शरण रिघा । कृपाळुवा पांडुरंगा । ठेवी अंगसंगा । विश्वासियां जवळी ॥ध्रु॥
कांहीं न मागतां भलें । होईल तें चि काम केलें । नसावें आथिलें। कांहीं एका संकल्पें ॥२॥
तुका ह्यणे भाव । पाववील ठायाठाव । एकविध जीव । ठेविलिया सेवेसी ॥३॥

बाप करी जोडी लेंकराचे ओढी । आपुली करवंडी वाळवूनी ॥१॥
एकाएकीं केलों मिरासीचा धनी । कडिये वागवूनी भार खांदीं ॥ध्रु॥
लेवऊनी पाहे डोळा अळंकार । ठेवा दावी थोर करूनियां ॥२॥
तुका ह्यणे नेदी गांजूं आणिकांसी । उदार जीवासी आपुलिया ॥३॥

या रे हरिदासानो जिंकों कळिकाळा । आमुचिया बळा पुढें किती बापुडें ॥१॥
रंग सुरंग घमंडी नाना छंदें । हास्यविनोदें मनाचिये आवडी ॥ध्रु॥
येणें तेणें प्रकारें बहुतां सुख जोडे । पूजन तें घडे नारायणा अंतरीं ॥२॥
वांकडया माना बोल बोलावे आर्ष । येईल तो त्यांस छंद पढीये गोविंदा ॥३॥
आपुलालें आवडी एकापुढें एक नटा । नाही थोर मोठा लहान या प्रसंगीं ॥४॥
तुका ह्यणे येथें प्रेम भंगूं नये कोणीं । देव भक्त दोन्ही निवडितां पातक ॥५॥

अवघा च अन्यायी । तेथें एकल्याचें काई ॥१॥
आतां अवघें एकवेळें । जळोनि सरो तें निराळें ॥ध्रु॥
काय माझें खरें । एवढें च राखों बरें ॥२॥
तुका ह्यणे आतां । परिहार न लगे चित्ता ॥३॥

काय वृंदावन मोहियेलें गुळें । काय जिरें काळें उपचारिलें ॥१॥
तैसी अधमाची जाती च अधम । उपदेश श्रम करावा तो ॥ध्रु॥
न कळे विंचासी कुरवाळिलें अंग । आपले ते रंग दावीतसे ॥२॥
तुका ह्यणे नये पाकासी दगड । शूकरासी गोड जैसी विष्टा ॥३॥

स्तवूनियां नरा । केला आयुष्याचा मातेरा ॥१॥
नारायणचिया लोपें । घडलीं अवघीं चि पापें ॥ध्रु॥

जीव ज्याचें दान। त्याचा खंडूनियां मान ॥२॥
तुका ह्मणे वाणी । आइके त्या दोष कानीं ॥३॥

संतां नाहीं मान । देव मानी मुसलमान ॥१॥
ऐसे पोटाचे मारिले । देवा आशा विटंबिले ॥ध्रु.॥
घाली लोटांगण । वंदी नीचाचे चरण ॥२॥
तुका ह्मणे धर्म । न कळे माजल्याचा भ्रम ॥३॥

अवो कृपावंता । होई बुध्दीचा ये दाता ॥१॥
जेणें पाविजे उध्दार । होय तुझे पार्यीं थार ॥ध्रु.॥
वदवीं हे वाचा । भाव पांडुरंगीं साचा ॥२॥
तुका ह्मणे देवा । माझे अंतर वसवा ॥३॥

नाहीं म्या वंचिला मंत्र कोणापार्शीं । राहिलों जीवासीं धरुनि तो ॥१॥
विटेवरी भाव ठेवियेलें मन । पाउलें समान चिंतीतसें ॥ध्रु.॥
पावविला पार धरिला विश्वास । घालूनियां कास बळकट ॥२॥
तुका ह्मणे मार्गे पावले उध्दार । तिहीं हा आधार ठेविलासे ॥३॥

चंचळीं चंचळ निश्चळीं निश्चळ । वाजवी खळाळ उदकासी ॥१॥
सोपें वर्म परि मन नाहीं हातीं । हा हा भूत चित्तीं भ्रम गाढा ॥ध्रु.॥
रविबिंब नाहीं तुटत उदका । छायेची ते नका सरी धरूं ॥२॥
तुका ह्मणे भय धरी रज्जूसार्तीं । नाहीं साच पोटीं कळलें तों ॥३॥

आवडी येते कळों । गुणें चिन्हें उमटती ॥१॥
पोटीचें ओठीं उभें राहे । चित्त साहे मनासी ॥ध्रु.॥
डाहोळे याची भूक गर्भा । ताटीं प्रभा प्रतिबिंबे ॥२॥
तुका ह्मणे मानोन घ्यावें । वाटे खावें वाटतें ॥३॥

. काय ऐसी वेळ । वोडवली अमंगळ ॥१॥
आजि दुखवलें मन । कथाकाळीं जाला सीण ॥ध्रु.॥
पापाचिया गुणें । त्यांचिया वेळे दर्शणें ॥२॥
तुका ह्मणे कानीं । घालूं आले दुष्टवाणी ॥३॥

किती वेळां जन्मा यावें । नित्य व्हावें फजीत ॥१॥
ह्मणऊनि जीव भ्याला । शरण गेला विठोबासी ॥ध्रु.॥
प्रारब्ध पाठी गाढें । न सरें पुढें चालत ॥२॥
तुका ह्मणे रोकडीं हे । होती पाहें फजीती ॥३॥

होतों सांपडलों वेठी । जातां भेटी संसारा ॥१॥
तों या वाटे कृपा केली । भेटी जाली विठोबासी ॥ध्रु.॥
होता भार माथां माझे । बहु ओझें अमुप ॥२॥
तुका ह्मणे केली चिंता । कोण दाता भेटेल ॥३॥

भुंकुनियां सुनें लागे हस्तीपाठी । होऊनि हिंपुटी दुःख पावे ॥१॥
काय त्या मशकें तयाचें करावें । आपुल्या स्वभावें पीडतसे ॥ध्रु.॥
मातलें बोकड विटवी पंचानना । घेतलें मरणा धरणें तें ॥२॥
तुका ह्मणे संतां पीडितील खळ । घेती तोंड काळें करुनियां ॥३॥

जा रे तुह्मी पंढरपुरा । तो सोयरा दीनांचा ॥१॥
गुण दोष नाणी मना । करी आपणासारखें ॥ध्रु.॥
उभारोनि उभा कर । भवपार उतराया ॥२॥
तुका ह्मणे तांतड मोठी । जाली भेटी उदंड ॥३॥

गर्जत जावें नामावळी । प्रेमें टाळी वाहोनि ॥१॥
येणें सुखें पुढती धांवे । भेटी सवें गोपाळा ॥ध्रु.॥
लोटांगण घाला तळीं । वंदा धुळी संतांची ॥२॥
तुका ह्मणे विठ्ठल लाहो । ऐसा बाहो उभारा ॥३॥

अनुसरे तो अमर जाला । अंतरला संसारा ॥१॥
न देखती गर्भवास । कधीं दास विष्णूचे ॥ध्रु.॥
विसंभेना माता बाळा । तैसा लळा पाळावा ॥२॥
त्रिभुवनीं ज्याची सत्ता । तुक्या रक्षिता तो जाला ॥३॥

आतां केशीराजा हे चि विनवणी । मस्तक चरणीं ठेवीतसें ॥१॥

देह असो माझा भलतिये ठायीं । चित्त तुझ्या पायीं असों द्यावें ॥ध्रु.॥
काळाचें खंडण घडावें चिंतन । धनमानजनविन्मुख तो ॥२॥
कफवातपित्त देहअवसानां । ठेवावीं वारुनि दुरितें हीं ॥३॥
सावध तों माझीं इंद्रियें सकळें । दिलीं एका वेळे हाक आधीं ॥४॥
तुका ह्मणे तूं या सकळांचा जनिता । येथें ऐकता सकळांसी ॥५॥

चित्त तें चिंतन कल्पनेची धांव । जे जे वाढे हांव इंद्रियांची ॥१॥
हात पाव दिसे शरीर चालतां । नावें भेद सत्ता जीवाची ते ॥ध्रु.॥
रवीचिये अंगीं प्रकाशक कळा । वचनें निराळा भेद दिला ॥२॥
तुका ह्मणे माप वचनाच्या अंगीं । मौन्य काय रंगीं निवडावें ॥३॥

बोलोनियां काय दावूं । तुह्मी जीऊ जगाचे ॥१॥
हे चि आतां माझी सेवा । चिंतन देवा करितों ॥ध्रु.॥
विरक्तासी देह तुच्छ । नाहीं आस देहाची ॥२॥
तुका ह्मणे पायापार्शीं । येइन ऐसी वासना ॥३॥

निजों नव्हे सकाळवेळीं । रातीकाळी चिंन चिंनी ॥१॥
वोंगळानें घेतली पाठी । केली आटी जीवासी ॥ध्रु.॥
मेळऊनि सवें जन । चिंता नेणे देवळीं च ॥२॥
तुका ह्मणे आलों घरा । तोंडा घोरा बाइलेच्या ॥३॥

मायबाप सवें नये धनवित्त । करावें संचित भोगावें तें ॥१॥
ह्मणऊनि लाभ काय तो विचारिं । नको चालीवरी चित्त ठेवूं ॥ध्रु.॥
आयुष्य सेवटीं सांडूनि जाणार । नव्हे हें साचार शरीर हें ॥२॥
तुका ह्मणे काळें लावियेलें माप । जमे धरी पापपुण्याची ही ॥३॥

मोटळें हाटीं सोडिल्या गांठी । विकऱ्या घातलें केण ।
ज्याचे भाग त्यासी देऊनि वारिलें । सारुनि लिगाड दान ।
खरें माप हातीं घेऊनि बैसलों । मानिती ते चौघे जन ।
खरें वित्त तेथें आले चोजवीत । गिऱ्हाइक संतजन ॥१॥
झाडिला पालव केला हाट वेच । जाली सकाळीं च अराणूक ।
याल तरि तुह्मी करा लगबग । आमचे ते कोणी लोक ॥ध्रु.॥

एक ते उत्तम मध्यम कनिष्ठ । वित्ताचे प्रकार तीन ।
बहुतां जनाचे बहुत प्रकार । वेगळाले वाण ।
लाभ हाणि कोणा मुदल जालें । कोणासी पडिलें खाण ।
अर्धमर्ध कोणी गुंतोनि राहिले । थोडे तैसे बहु जन ॥२॥
एके सांते आले एक गांवीहून । येकामे चि नव्हे जाणें ।
येतां जातां रुजू नाहीं दिवाणा । काळतोडीं एकें तेणें ।
लाग भाग एकी एकानीं गोविलें । मागील पुढिलां ऋणें ।
तुका ह्मणे आतां पाहूं नये वास । साधावें आपुलें पेणें ॥३॥

करा करा लागपाट । धरा पंढरीची वाट । जंव नाहीं चपेट । घात पडिला काळाचा ॥१॥
दुजा ऐसा नाहीं कोणी । जो या काढी भयांतूनि । करा ह्मणऊनि । हा विचार ठायींचा ॥ध्रु॥
होती गात्रें बेंबळीं । दिवस अस्तमाना काळीं । हातपायटाळीं । जें मोकळी आहेती ॥२॥
कां रे घेतलासी सोसें । तुज वाटताहे कैसें । तुका ह्मणे ऐसें । पुढें कै लाहासी ॥३॥

यत्न आतां तुझी करा । मज दातारा सत्तेनें ॥१॥
विश्वास तो पायांवरि । ठेवुनि हरी राहिलों ॥ध्रु॥
जाणत चि दुजें नाहीं । आणीक कांहीं प्रकार ॥२॥
तुका ह्मणे शरण आलों । नेणें बोलों विनवितां ॥३॥

अनाथां जीवन । आह्मां तुमचे चरण । करुनि सांटवण । धरीयेले हृदयीं ॥१॥
पुष्ट जाली अंगकांति । आनंद न समाये चित्तीं । कवतुकें प्रीती । गाऊं नाचों उल्हासें ॥ध्रु॥
करुणाउत्तरीं । करुन आळवण हरी । जाऊं नेदूं दुरी । प्रेमप्रीतिपडिभरें ॥२॥
मोहो माते करी गोवा । ऐसें आहे जी केशवा । तुका ह्मणे सेवा । आणीक नाहीं जाणत ॥३॥

सुखाची वसति जाली माझे जीवीं । तुमच्या गोसावी कृपादानें ॥१॥
रूप वेळावेळां आठवीं अंतरीं । बैसोनि जिव्हारीं राहिलें तें ॥ध्रु॥
विसांवलें मन विव्ठलें प्रपंचा ॥ गोडावली वाचा येणें रसें ॥२॥
तुका ह्मणे कांहीं नाठवेसें केलें । दुसरें विव्ठलें मज आतां ॥३॥

आह्मां कांहीं आह्मां कांहीं । आतां नाहीं या बोलें ॥१॥
मोल सांगा मोल सांगा । घेणें तिहीं गा पुसावें ॥ध्रु॥
कैसें घडे कैसें घडे । बडबड तुज मज ॥२॥

मुदलें साटी मुदलें साटी । लाभ पोटीं त्या च मधीं ॥३॥
तुका ह्मणे साटवूं घरीं । आडल्या काळें पुसती तरी ॥४॥

घ्या रे भाई प्या रे भाई । कोणी कांहीं थोडें बहु ॥१॥
ये च हाटीं ये च हाटीं । बांधा गाठी पारखून ॥ध्रु॥
वेच आहे वेच आहे । सरलें पाहे मग खोटें ॥२॥
उघडें दुकान उघडें दुकान । रात्री जाली कोण सोडी मग ॥३॥
तुका ह्मणे अंतकाळीं । जाती टाळीं बैसोनि ॥४॥

मार्ग चुकले विदेशीं एकले । तयावरि जाले दिशाभुली ॥१॥
हातीं धरुनियां पावविलें घरा । त्याच्या उपकारा काय द्यावें ॥२॥
तैसा मी कुडकुडा होतो केशीराजा । सेवा न घडे लाजा ह्मणऊनि ॥ध्रु॥
सांडियेला गर्भ उबगोनि माउली । नाहीं सांभाळिली भूमि शुध्द ॥३॥
उष्ण तान भूक एवढिये अकांतीं । वोसंगा लाविती काय ह्मणिजे ॥४॥
खांद्यावरी शूळ मरणाचे वाटे । अन्याय हि मोटे साच केले ॥५॥
हातींचें हिरोनि घातला पाठीसी । तुका ह्मणे ऐसी परी जाली ॥६॥

जैसी तैसी तरि वाणी । मना आणी माउली ॥१॥
लेकरांच्या स्नेहें गोड । करी कोड त्या गुणें ॥ध्रु॥
मार्गे पुढें रिघे पोटीं । साहे खेटी करीतें ॥२॥
तुका विनवी पांडुरंगा । ऐसें पै गा आहे हें ॥३॥

गुणांचे आवडी वाचेचा पसरू । पडिला विसरू इतरांचा ॥१॥
आदिमध्यअंतीं नाहीं अवसान । जीवनीं जीवन मिळोनि गेलें ॥ध्रु॥
रामकृष्णनाममाळा हे साजिरी । ओविली गोजिरी कंठाजोगी ॥२॥
तुका ह्मणे तनु जालीसे शीतळ । अवघी सकळ ब्रह्मानंदें ॥३॥

देवाची भांडारी । आदा विनियोग करी ॥१॥
आतां न माखे हातपाय । नेणों होतें ऐसें काय ॥ध्रु॥
देवें नेली चिंता । जाला सकळ करिता ॥२॥
तुका ह्मणे धणी । त्यासी अवघी पुरवणी ॥३॥

पेणावलें ढोर मार खाय पाठी । बैसलें तें नुठी तेथूनियां ॥१॥

तैसी माझ्या मना परी जाली देवा । धावें अहंभावा सांडावलों ॥ध्रु.॥
कडां घालीं उडी मागिलांच्या भेणें । मरणामरण न कळे चि ॥२॥
तुका ह्मणे जालों त्यापरी दुःखित । असें बोलावीत पांडुरंगा ॥३॥

जालिया दर्शन करीन मी सेवा । आणीक ही देवा न लगे दुर्जे ॥१॥
प्रारब्धा अंगीं अन्न आच्छादन । स्थिर करोनि मन ठेवीं पायीं ॥ध्रु.॥
ये गा ये गा ये गा कृपाळुवा हरी । निवर्वीं अभ्यंतरीं देउनि भेटी ॥२॥
आसावर्ले मन जीवनाचे ओढी । नामरूपें गोडी लावियेली ॥३॥
काय तुह्यांपाशीं नाहीं भांडवल । माझे मिथ्या बोल जाती ऐसे ॥४॥
काय लोखंडाचे पाहे गुण दोष । सिवोनि परिस सोनें करी ॥५॥
तुका ह्मणे माझे अवघें असों द्यावें । आपुलें करावें ब्रीद साच ॥६॥

येथें आड कांहीं न साहे आणीक । प्रमाण तें एक हें चि जालें ॥१॥
गाऊं नाचों टाळी गाऊं गाऊं गीत छंदें । डोलवूं विनोदें अंग तेणें ॥ध्रु.॥
मथुनियां सार काढिलें बाहेरी । उपाधि ते येरी निवडिली ॥२॥
तुका ह्मणे जगा लाविली शिराणी । सेवितां हे धणी होत नाहीं ॥३॥

शरणागत जालों । तेणें मीपणा मुकलों ॥१॥
आतां दिल्याची च वाट । पाहों नाहीं खटपट ॥ध्रु.॥
नलगे उचित । कांहीं पाहावें संचित ॥२॥
तुका ह्मणे सेवा । माने तैसी करूं देवा ॥३॥

वाचेचिया आळा कवळिलें ब्रह्म । चुकविला श्रम पृथक तो ॥१॥
सुलभ जालें सुलभ जालें । जवळी आलें पंढरिये ॥ध्रु.॥
नामरूपाचें बांधलें मोटळें । एक एका वेळे सारियेलें ॥२॥
तुका ह्मणे वाटे चुकली वसती । उध्दार तो हातीं आणियेला ॥३॥

सवंग जालें सवंग जालें । घरा आलें बंदरींचे ॥१॥
आतां हेवा करावा सोस । भक्तिरस बहु गोड ॥ध्रु.॥
पाउल वेचे चिंता नाहीं । आड कांहीं मग नये ॥२॥
तुका ह्मणे संचिताचें । नेणें काचें राहों तें ॥३॥

तुह्मी संत मायबाप कृपावंत । काय मी पतित कीर्ती वाणूं ॥१॥
अवतार तुह्मां धराया कारणें । उध्दरावें जन जड जीव ॥ध्रु॥
वाढविलें सुख भक्ति भाव धर्म । कुळाचार नाम विठोबाचें ॥२॥
तुका ह्मणे गुण चंदनाचे अंगीं । तैसे तुह्मी जर्गी संतजन ॥३॥

पाठी लागे तया दवडीं दुरी । घालीं या बाहेरी संवसारा ॥१॥
येउनि दडें तुमच्या पायीं । धांवें तईं छो ह्मणा ॥ध्रु॥
पारखियाचा वास पडे । खटबड उठी तें ॥२॥
तुका ह्मणे लाविला धाक । नेदी ताक खाऊं कोणी ॥३॥

सांखळिलों प्रीती गळां । भुंके वेळा जाणोनियां ॥१॥
तुमचें मी केशीराजा । सुनें या काजा पाळिलों ॥ध्रु॥
आलें गेलें कळे वाटा । कोण निटा वाकडिया ॥२॥
तुका ह्मणे आलें वारी । दुरितें दुरी नातळतां ॥३॥

सुनियांचा हा चि भाव । आपला ठाव राखावा ॥१॥
दुजियाचा येऊं वारा । नेदूं घरावरी देऊं ॥ध्रु॥
केली याची फाडाफाडी । तडामोडी क्षेत्राची ॥२॥
पातेजत नाहीं लोकां । तुका देवावांचूनि ॥३॥

सुनियांची आवडी देवा । घेत सेवा नाहीं कांहीं ॥१॥
सिकविलें जवळी बैसों । जेथें असों तेथें चि ॥ध्रु॥
नेदी दुर्जे बोलों करूं । गुरुगुरु न साहे ॥२॥
तुका ह्मणे कृवाळितां । अंग सत्ता संगीची ॥३॥

सीळे खाता आला वीट । सुने धीट पावि धरी ॥१॥
कान्होबा ते जाणे खूण । उन उन घास घाली ॥ध्रु॥
आपुलिये ठायी चे घ्यावे । लाड भावे पाळावा ॥२॥
तुका म्हणे मी जुनाट । मोहो आट परतला ॥३॥

लागले भरते । ब्रह्मानंदाचे वरते ॥१॥
जाला हरीनामाचा तारा । सीड लागले फरारा ॥ध्रु॥

बैसोनि सकळ । बाळ चालिले गोपाळ ॥२॥
तुका म्हणे वाट । बरवी सांपडली नीट ॥३॥

धने वित्ते कुळे । अवघियाने ते आगळे ॥१॥
ज्याचे नारायण गाठी । भरला हृदय संपुटी ॥ध्रु॥
अवघेची गोड । त्याचे पुरले सर्व कोड ॥२॥
तुका म्हणे अस्त । उदय त्याच्या तेजा नास्त ॥३॥

बोलावे ते आता आम्ही अबोलणे । एकाची वचने सकळा सी ॥१॥
मेघदृष्टि काही न विचारी ठाव । जैसा ज्याचा भाव त्यासी फळो ॥२॥
तुका म्हणे नाही समाधाने चाड । आपणा ही नाड पुढिलांसी ॥३॥

अधिकार तैसा करु उपदेश । साहे ओझे त्यास तेची द्यावे ॥१॥
मुंगीवर भार गजाचे पालाण । घालिता ते कोण कार्यसिध्दी ॥२॥
तुका म्हणे फांसे वाघुरा कुन्हाडी । प्रसंगी तो काढी पारधी तो ॥३॥

नव्हो वैद्य आम्ही अर्थाचे भुकेले । भलते द्यावे पाले भलत्यासी ॥१॥
कुपथ्य करुनी विटंबावे रोगी । का हे सलगी भीड त्याची ॥२॥
तुका म्हणे लांसू फांसू देऊ डाव । सुखाचा उपाव पुढे आहे ॥३॥

नव्हे परि म्हणवी दास । काही निमित्तास मूळ केले ॥१॥
तुमचा तो धर्म कोण । हा आपण विचारा ॥ध्रु॥
नाही शुद्ध आचरण । परी चरण चिंतितो ॥२॥
तुका म्हणे पांडुरंगा । ऐसे का गा नेणा हे ॥३॥

मागेचिंता होती आस । केला नास या काळे ॥१॥
तुम्ही आम्हा उदासीन । भिन्नाभिन्न वारिले ॥ध्रु॥
मोहजाळे दुःख वाढे । ओढे ओढे त्यास ते ॥२॥
तुका म्हणे कोण देवा । आता हेवावाढवी ॥३॥

आहो उभा विटेवरी । भरोवरी चुकविली ॥१॥
निवारले जाणे येणे । कोणा कोणे रुसावे ॥ध्रु॥

संकल्पासी वेचे बळ । भारे फळ निर्माण ॥२॥
तुका म्हणे उभयता । भेटी सत्ता लोभाची ॥३॥

असो खटपट । आता वाउगे बोभाट ॥१॥
परिसा हे विनवणी । असो मस्तक चरणी ॥ध्रु॥
अपराध करा । क्षमा घडले दातारा ॥२॥
तुका म्हणे वेथा । तुम्हा कळे पंढरीनाथा ॥३॥

वारकरी पायांपाशी । आले त्यांसी विनविले ॥१॥
काय काय ते आइका । विसरों नका रंकासी ॥ध्रु॥
चिंतावोनि चिंता केली । हे राहिली अवस्था ॥२॥
तुका म्हणे संसारा । रुसलो खरा यासाठी ॥३॥

जीवीचे का नेणा । परि हे आवडी नारायणा ॥१॥
वाढवावे हे उत्तर । काही लाज करकर ॥ध्रु॥
कोठे वाया गेले । शब्द उत्तम चांगले ॥२॥
तुका म्हणे बाळा । असतात प्रिय खेळा ॥३॥

वोडविले अंग । आता करुनी घ्यावे सांग ॥१॥
काय पूजा ते मी नेणे । जाणावे जी सर्वजाणे ॥ध्रु॥
पोटा आले बाळ । त्याचे जाणावे सकळ ॥२॥
चुका म्हणे हरी । वाहावे जी कडियेवरी ॥३॥

सेवटीची हे विनंती । पाय चित्तीरहावे ॥१॥
ऐसे करा कृपादान । तुम्हा मन सन्निध ॥ध्रु॥
भाग्याविन कैची भेटी । नव्हे तुटी चिंतने ॥२॥
तुका म्हणे कळसांआले । हे विठ्ठले परिसावे ॥३॥

करुनीया शुद्ध मन । नारायण स्मरावा ॥१॥
तरीच हा तरीजे सिंधु । भवबंधू तोडोनिया ॥ध्रु॥
तेथे सरे शुद्ध साचे । अंतरीचे बीज ते ॥२॥
तुका म्हणे लवणकळी । पडता जळी ते होय ॥३॥

जिकडे पाहे तिकडे देव । ऐसाभाव दे काही ॥१॥
काय केलो एकदेशी । गुणदोषी संपन्न ॥ध्रु॥
पडे तेथेतुझ्या पाया । करी वाया न वजते ॥२॥
तुका म्हणे विषमे सारी । ठाणे धरी जीवासी ॥३॥

जिकडे जाय तिकडे सवे । आता यावे यावरी ॥१॥
माझ्या अवघ्या भांडवला । तू एकला जालासी ॥ध्रु॥
आता दुजे धरा झणी । पाया हुनी वेगळे ॥२॥
तुका म्हणे आता देवा । नका गोवायावरी ॥३॥

स्मरता का घडे नास । विष्णुदास यावरी ॥१॥
ऐसी सीमा जाली जगी । तरी मी वेगी अनुसरलो ॥ध्रु॥
धरिले ते निवडे आता । न घडे चित्तावेगळे ॥२॥
तुका म्हणे नाश नाही । पुराणे ही गर्जती ॥३॥

आधी नाही कळो आला हा उपाय । नाही तरी काय चुकी होती ॥१॥
घालितो पाया सी मिठी एकसरे । नेदी तो दुसरे आड येऊ ॥ध्रु॥
कासया पडतो लटिक्याचे भरी । नव्हता का शिरी भार घेतो ॥२॥
तुका म्हणे का हे घेतो गर्भवास । का या होतो दास कुटुंबाचा ॥३॥

आता बरे जाले । माझे मज कळो आले ॥१॥
खोटा ऐसा संवसार । मज पायी द्यावी थार ॥ध्रु॥
उघडले डोळे । भोग देता काळी कळे ॥
तुका म्हणे जीवा । होता तडातोडी देवा ॥३॥

बोलिलो ते धर्म अनुभव अंगे । काय पांडुरंगे उणे केले ॥१॥
सर्व सिद्धी पायी वोळगती दासी । इच्छा नाही ऐसी व्हावे काही ॥ध्रु॥
संतसमागमे अळंकार वाणी । करू हे पेरणी शुद्ध बीजा ॥२॥
तुका म्हणे रामकृष्णनामे गोड । आवडीचे कोड माळ ओऊ ॥३॥

परिसाचे अंगे सोने जाला विळा । वाकणे या कळा हीन नेव्हे ॥१॥

अंतरी पालट घडला कारण । मग समाधान तेची गोड ॥ध्रु॥
पिकली सेंद पूर्वकर्मा नये । अव्हेरु तो काय घडे मग॥२॥
तुका म्हणे आणा पंगती सुरण । पृथक ते गुण केले पाके॥३॥

ज्याचे माथा जो जो भार । तेची फार तयासी ॥१॥
मागेपुढे अवघे रिते । कळो येते अनुभवे ॥ध्रु॥
परिसांअंगी अमुपसोने । पोटी हीन धातुची ॥२॥
आपुला तो करि धर्म । जाणे वर्म तुका ते ॥३॥

पाहे तिकडे दिशा ओस । अवघी पास पाया पे ॥१॥
मनची साच होइल कई । प्रेम देई भेटोनि ॥ध्रु॥
सर्वापरि पांगुळ असे । न कळे कैसे ते तुम्हा ॥२॥
तुका म्हणे कृपावंता । तू तो दाता दीनाचा ॥३॥

चालवणे काय । ऐसे अंगे माझे माय ॥१॥
धाव धाव लवलाहे । कंठी प्राण वाट पाहे ॥ध्रु॥
पसरुनी कर । तुज चालिलो समोर ॥२॥
देसील विसांवा । तुका म्हणे ऐशा हावा ॥३॥

आवडीच्या ऐसे जाले । मुखा आले हरीनाम ॥१॥
आता घेऊ धणीवरी । मागेउरी नुरेतो ॥ध्रु॥
सांटवण मनाऐसी । पुढे रासी अमुप ॥२॥
तुका म्हणे कारण जाले । विव्ठल तीअक्षरी॥३॥

त्याचीया चरणा माझे दंडवत । ज्या चे धनवित्त पांडुरंग ॥१॥
येथे माझा जीव पावला विसांवा । म्हणउनी हावाभरलासे ॥ध्रु॥
चरणी चे रज लावीन कपाळा । जी पदे राउळा सोई जाती ॥२॥
आणिक तीभाग्ये येथे कुरवंडी । करुनीया सांडी इंद्राऐसी ॥३॥
वैष्णवाचे घरी देवाची वसति । विश्वास हा चित्तीसत्यभावे ॥३॥
तुका म्हणे सखे हरीचे ते दास । आता पुढे आस नाही दुजे ॥५॥

उपजोनिया मरे । परि हेची वाटे बरे ॥१॥

नाही आवडीसी पार । न म्हणावे जाले फार ॥१॥
अमृताची खाणी । उघडली नव्हे धणी ॥२॥
तुका म्हणे पचे । विठ्ठल हे मुखा साचे ॥३॥

सत्य तू सत्य तू सत्य तू विठ्ठला । का गा हा दाविला जगदाकार ॥१॥
सांभाळी आपुली हाक देतो माया । आम्हासी का भयाभीत केले ॥२॥
रूप नाही त्यासी ठेवियेले नाम । लटकाची श्रम वाढविला ॥२॥
तुका म्हणे का गा जालासी चतुर । होतासी निसुर निर्विकार ॥३॥

अमच्या कपाळे तुज ऐसी बुध्दी । धरावी ते शुध्दी योगा नये ॥१॥
काय या राहिले विनोदावाचून । आपुलिया भिन्न केले आम्हा ॥२॥
कोठे रू मूर्त्तिमंत दावी पुण्यपाप । काशासी संकल्प वाहाविसी ॥२॥
तुका म्हणे आता आवरावाचेडा । लटिकी च पीडा पांडुरंगा ॥३॥

नो बोलावे ऐसे जनासी उत्तर । करितो विचार बहु वेळा ॥१॥
कोण पाप आड ठाकते येऊन । पालटिति गुण अंतरीचा ॥२॥
संसार हातीसोडवुनी गळा । हे का अवकळा येती पुढे ॥२॥
तुका म्हणे सेवे घडेल अंतराय । यास करू काय पांडुरंगा ॥३॥

आता हे उचित माझे जना हाती । पाहिजे फजिती केली काही ॥१॥
मग हे तुमचे न सोडी चरण । त्रासोनिया मन येइल ठाया ॥२॥
वाउगे वाणीचा न धरी काटाळा । ऐसी का चांडाळा बुध्दी मज ॥२॥
तुका म्हणे जरी माथा बैसे घाव । तरी मग वाव नेघे पुढे ॥३॥

मायेवरी सत्ता आवडीची बाळा । संकोचोनि लळा प्रतिपाळी ॥१॥
अपराध माझे न मनावे मनी । तुम्ही संतजनी मायबापी ॥२॥
आरुष वचन ले कुराची आळी । साहोनि कवळी मागुताली ॥२॥
तुका म्हणे अंगी काय नाही सत्ता । परि निष्ठुरता उपेजना ॥३॥

कैसा होतो कृपावंत । बहुसंत सांगती । पुसणे नाही यातीकुळ । लागो वेळ नेदावा ॥१॥
ऐसी काय जाणो किती । उतरती उतरले ॥२॥
दावी वैकुंठीच्या वाटा । पाहाता मोठा संपन्न । अभिमान तो नाही अंगी । भक्तालागी न बैसे ॥२॥

तुका म्हणे आळस निद्रा । नाही थारा त्या अंगी । आले द्यावे भलत्या काळे । विडुल बळे आगळा ॥३॥

सदैव हे वारकरी । जे पंढरी देखती । पदोपदी विडुल वाचे । त्यांसी केंचा संसार ॥१॥
दोष पळाले दोष पळाले । पैल आले हरीदास ॥ध्रु॥
प्रेमभाते भरले अंगी । निर्लज्ज रंगी नाचती । गोपीचंदनाची उटी । तुळसी कंठी मिरवती ॥२॥
तुका म्हणे देव चित्ती । मोक्ष हाती रोकडा । दुर्बळा या शक्तिहीना । त्या ही जना पुरता ॥३॥

ऐसी ठावी वर्मे । तरी सांडवलो भ्रमे ॥१॥
सुखे नाचतो कीर्तनी । नाही आशंकित मनी ॥ध्रु॥
ऐसे आले हाता । बळ तरी गेली चिंता ॥२॥
सुखे येथे जाले तरी । नाही आणिकाची उरी ॥३॥
ऐसे केले देवे । पुढे काहीची न व्हावे ॥४॥
तुका म्हणे मन । आता जाले समाधान ॥५॥

आम्हा पाशी सरे एक शुद्ध भाव । चतुराई जाणीव न लगे कळा ॥१॥
सर्वजाण माझा स्वामी पांडुरंग । तया अंगसंगेगोपाळासी ॥२॥
तुका म्हणे कर्मधर्मे नये हाता । तयावरी सत्ता भाविकाची ॥३॥

प्रीती करी सत्ता । बाळा भीती मातापिता ॥१॥
काय चाले त्याशी बळ । आळी करिता कोल्हाळ ॥ध्रु॥
पदरी घाली मिठी । खेदी मागेपुढे लोटी ॥२॥
बोले मना आले । तुका साहिला विडुले ॥३॥

आवडीचे भेटी निवे । चित्त पावे विश्रांती ॥१॥
बरवीयाचा छंद मना । नारायणा अवीट ॥ध्रु॥
तळणे काही साम्या पुरे । हे तो नुरे ये रुचि ॥२॥
तुका म्हणे बरवे जाले । फावले हे कळे त्या ॥३॥

केलियाचे दान । करा आपुले जतन ॥१॥
माझी बुध्दी स्थिर देवा । नाही विषयांचा हेवा ॥ध्रु॥
भावाअंतराय । येती अंतरती पाय ॥२॥
तुका म्हणे जोडी । आदी अंतीराहो गोडी ॥३॥

माझे हाती आहे करावे चिंतन । तुम्ही कृपादान प्रेम द्यावे ॥१॥
मागती या भांडवल आळवण । नामाची जतन दातियासी॥ध्रु॥
बाळक धावोनि आड निघे स्तनी ॥ घालावाजननी कृपे पान्हा ॥२॥
तुका म्हणे करी कासवाचे परी । आहे सूत्रदोरी तुझे हाती॥३॥

वाट दावी त्याचे गेलेकाय । नागवला जो वारिता जाय ॥१॥
ऐसी मागेठकली किती । सांगता खाती विषगोळा॥ध्रु॥
विचारोनी पाहे त्यास । न वजे जीवे नव्हे नास ॥२॥
तुका म्हणे जो रुसला जीवा । तयासी केशवाकाय चाले ॥३॥

अनुभवावाचून सोंंग संपादणे । नव्हे हे करणे स्वहिताचे ॥१॥
तैसा नको भुलो बाहिरल्या रंगे । हित तेची वेगेकरुनी घेई ॥ध्रु॥
बहुरूपी रूपे नटला नारायण । सोंंग संपादून जैसा तैसा ॥२॥
पाषाणाचे नाव ठेविले देव । आणिका तारी भाव परि तो तैसा ॥३॥
कनक झाड म्हुण वंदिले माथा । परिं ते अर्था न मिळे माजी ॥४॥
तुका म्हणे त्याचा भाव तारी त्यास । अहंभावी नास तोची पावे ॥५॥

मज नष्टा माया मोह नाही लोभ । अधिक हो क्षोभ आदराचा ॥१॥
धिग हे शरीर अनउपकार । न मनी आभार उपकाराचा ॥ध्रु॥
मजहून नष्ट आहे ऐसाकोण । नावडे मिष्टान्न बहुमोल ॥२॥
न दिसती मज आपलेसे गुण । संचित ते कोण जाणे मागे ॥३॥
तुका म्हणे देखोनिया काई । पांडुरंगा पायी राखियेले ॥४॥

मतिविन काय वर्णू तुझे ध्यान । जेथे पडिले मौन्य वेदश्रुती ॥१॥
करुनी गोजिरा आपुलिये मती । धरियेले चित्तीचरणकमळ ॥ध्रु॥
सुखाचे ओतिले पाहो ते श्रीमुख । तेणे हरे भूक तान माझी ॥२॥
रसना गोडावली ओव्या गाता गीत । पावले सेचित्त समाधान ॥३॥
तुका म्हणे माझी दृष्टि चरणावरी । पाउले गोजिरी कुंकुमाची ॥४॥

ओस जाल्या मज भिंगुळवाणे । जीवलग नेणे मज कोणी ॥१॥
भय वाटे देखे श्वापदांचे भार । नव्हे मज धीर पांडुरंगा॥ध्रु॥

अंधकारापुढे न चलवे वाट । लागतील खुंटे काटे अंगा ॥२॥
एकला निःसंग फांकती मारग । होतो नव्हे लाग चालावया ॥३॥
तुका म्हणे वाट दावुनी सद्गुरु । राहि हा दुरु पांडुरंग ॥४॥

जे केली आळी ते अवघी गेली वाया । उरला पंढरीराया श्रम माझा ॥१॥
काय समाधान केले कोण वेळे । कोणे माझे लळे पाळियेले ॥ध्रु॥
आभास ही नाही स्वप्नी दुश्चिता । प्रत्यक्ष बोलता कंझचा तो ॥२॥
आता पुढे लाज वाटे पांडुरंगा । भक्त ऐसे जगामाजी जाले ॥३॥
तुका म्हणे आता नाही भरवसां । मोकलीसी ऐसावाटतोसी ॥४॥

समश्रुळित असता वाचा । घोष न करिशी का नामाचा ॥१॥
का रे वैष्णव नव्हेसी । कवण्या दंभे नागवलासी ॥ध्रु॥
हरी हरी म्हणता लाजसी । गर्वे फुगोनि चालसी ॥२॥
तारुण्ये उताणा । पुंसेंविन बांडा सुना ॥३॥
जाले सी महिमेचे वेडे । नाचो लाजसी दिंडीपुढे ॥४॥
अळंकारांच्यानि बळे । वंचलासी तुळसीमाळे ॥५॥
कैसा सकुमार जालासी । म्हणसी न टके एकादशी ॥६॥
स्नान न करिशी आंघोळी । विभुती न लाविशी कपाळी ॥७॥
वरीवरी न्याहाळिशी त्वचा । उपेग नाही मांसाचा ॥८॥
पद्मनाभी विश्वनाथ । तुका अझून रडत ॥९॥

वाघाचा काळभूत दिसे वाघाऐसा । परी नाही दशा साच अंगी ॥१॥
बाहेरील रंग निवडी कसोटी । संघष्टणे भेटी आपेआप ॥ध्रु॥
सीकविले तैसे नाचावे माकडे । न चले त्यापुढे युक्ति काही ॥२॥
तुका म्हणे करी लटिक्याचा सांटा । फजीत तो खोटा शीघ्र होय ॥३॥

सिंदळीचे सोर चोराची दया । तो ही जाणा तया संवसर्गी ॥१॥
फुकासाठी भोगे दुःखाचा वाटा । उभारोनी काटा वाटेवरी ॥ध्रु॥
सर्प पोसूनिया दुधाचा नास । केले थीता विष अमृताचे ॥२॥
तुका म्हणे यासी न करिता दंडण । पुढिल खंडण नव्हे दोषा ॥३॥

तेणे सुखे माझे निवाले अंग । विडुल हे जग देखियेले ॥१॥

कवतुके करुणा भाकीतसे लाडे । आवडी बोंबडे बोलोनिया ॥ध्रु॥
मज नाही दशा अंतरी दुःखाची । भावना भेदाची समूळ गेली ॥२॥
तुका म्हणे सुख जाले माझ्या जीवा । रंगले केशवातुझ्या रंगे ॥३॥

विठ्ठल सोयरा सज्जन विसावा । जाइन त्याच्या गावाभेटावया ॥१॥
सीण भाग त्यासी सांगेन आपुला । तो माझा बापुला सर्व जाणे ॥ध्रु॥
माय माउलिया बंधुवर्गा जना । भाकीन करुणा सकळिकासी ॥२॥
संत महंत सीद्ध महानुभाव मुनि । जीवभाव जाउनी सांगेन त्या ॥३॥
माझिये माहेरी सुखा काय उणें । न लगे येणे जाणे तुका म्हणे ॥४॥

ध्याइन तुझे रूप गाइन तुझे नाम । आणिक न करी काम जिव्हामुखे ॥१॥
पाहिन तुझे पाय ठेविन तेथे डोय । पृथक ते काय न करी मनी ॥ध्रु॥
तुझेची गुणवाद आइकेन कानी । आणिकाची वाणी पुरे आता ॥२॥
करिन सेवा करी चालेन मी पायी । आणिक न वजे ठायी तुजविन ॥३॥
तुका म्हणे जीव ठेविला तुझ्या पायी । आणिक तो काई देऊ कोणा ॥४॥

देवाचे भजन का रे न करीसी । अखंड हव्यासी पीडतोसी ॥१॥
देवासी शरण का रे न वजवे तैसा । बक मीना जैसा मनुष्यालागी ॥ध्रु॥
देवाचा विश्वास का रे नाही तैसा । पुत्रस्नेहे जैसा गुंतलासी ॥२॥
का रे नाही तैसी देवाची हे गोडी । नागवूनी सोडी पत्नी तैसी ॥३॥
का रे नाही तैसे देवाचे उपकार । माया मिथ्या भार पितृपूजना ॥४॥
का रे भय वाहासी लोकाचा धाक । विसरोनी एक नारायण ॥५॥
तुका म्हणे का रे घातले वाया । अवघे आयुष्य जाया भक्तिविन ॥६॥

माझे चित्त तुझे पायी । राहे ऐसे करी काही । धरोनिया बाही । भव तारी दातारा ॥१॥
चतुरा तू शिरोमणि । गुणलावण्याची खाणी । मुकुट सकळा मणि । तूची धन्य विठोबा ॥ध्रु॥
करी त्रिमिराचा नाश । दीप होउनि प्रकाश । तोडी आशापाश । करी वास हृदयी ॥२॥
पाहे गुंतलो नेणता । तुज असो माझी चिंता । तुका ठेवी माथा । पायी आता राखावे ॥३॥

आमुचे उचित हेची उपकार । आपलाची भार घालू तुज ॥१॥
भूक लागलिया भोजनाची आळी । पांघुरणे काळी शीताचिये ॥ध्रु॥
जेणे काळे उठी मनाची आवडी । तेची मागो घडी आवडे ते ॥२॥
दुःख येऊ नेदी आमचिया घरा । चक्र करी फेरा भोंवताला ॥३॥

तुका म्हणे नाही मुक्तीसवे चाड । हेची आम्हा गोड जन्म घेता ॥४॥

मी दास तयाचा जयां चाड नाही । सुख दुःख दोही विरहित जो ॥१॥
राहिलासे उभा भीमरेच्या तीरी । कट दोही करी धरोनिया ॥ध्रु॥
नवल काई तरी पाचारिता पावे । न श्मरित धावे भक्तिकाजे ॥२॥
सर्व भार माझा त्यासी आहे चिंता । तोची माझा दाता स्वहिताचा ॥३॥
तुका म्हणे त्यास गाईन मी गीती । आणिक ते चित्तीन धरी काही ॥४॥

यासी कोणी म्हणे निंदेची उत्तरे । नागवला खरे तोची एक ॥१॥
आड वाटे जाता लावी नीट सोई । धर्मनीत ते ही ऐसी आहे ॥ध्रु॥
नाइकता सुखे करावे ताडण । पाप नाही पुण्य असे फार ॥२॥
जन्म व्याधि फार चुकतील दुःखे । खंडावा हा सुखे मान त्याचा ॥३॥
तुका म्हणे निंब दिलियावाचून । अंतरीचा सीण कैसा जाय ॥४॥

निवडे जेवण सेवटी च्या घासे । होय त्याच्या ऐसे सकळ ही ॥१॥
न पाहिजे जाला बुध्दीचा पालट । केली खटपट जाय वाया ॥ध्रु॥
संपादिले होय धरिले ते सोंंग । विटंबणा वे ग पडियाली ॥२॥
तुका म्हणे वर्म नेणता जे रांधी । पाववी ते बुध्दी अवकळा ॥३॥

न लगे मरावे । ऐसा ठाव दिला देवे ॥१॥
माझ्या उपकारासाठी । वागविला म्हूण कंठी ॥ध्रु॥
घरी दिला ठाव । अवघा सकळ ही वाव ॥२॥
तुका म्हणे एके ठायी । कोठे माझे तुझे नाही ॥३॥

नाही लाग माग । न देखेसे केले जग ॥१॥
आता बैसोनिया खावे । दिले आइते या देवे ॥ध्रु॥
निवारिले भय । नाही दुसऱ्याची सोय ॥२॥
तुका म्हणे काही । बोलायाचे काम नाही ॥३॥

दिली हाक मने नव्हे ती जतन । वे टाळिल्या गुणे धाव घेती ॥१॥
काम क्रोध मद मत्सर अहंकार । निंदा द्वेष फार माया तृष्णा ॥ध्रु॥
इंद्रिया चे भार फिरतील चोर । खान घ्यावया घर फोडू पाहे ॥२॥

माझा येथे काही न चले पराक्रम । आहे त्याचे वर्म तुझे हाती ॥३॥
तुका म्हणे आता करितो उपाय । जेणे तुझे पाय आतुडती ॥४॥

तुझा दास मज म्हणती अंकित । अवघे सकळिक लहान थोर ॥१॥
हेची आता लागे करावे जतन । तुझे थोरपण तुज देवा ॥ध्रु॥
होउनी निर्भर राहिलो निश्चिंते । पावनपतित नाम तुझे ॥२॥
करिता तुज होय डोगराची राई । न लगता काही पात्या पाते ॥३॥
तुका म्हणे तुज काय ते आशंका । तारिता मशका मज दीना ॥४॥

काय मागावे कवणासी । ज्यासी मागो तो मजपाशी ॥१॥
जरी मागो पद इंद्राचे । तरी शाश्वत नाही त्याचे ॥ध्रु॥
जरी मागो ध्रुवपद । तरी त्यासी येथील छंद ॥२॥
स्वर्गभोग मागो पूर्ण । पुण्य सरल्या मागुती येणे ॥३॥
आयुष्य मागोचीरंजीव । जीवामरण नाही स्वभावे ॥४॥
तुका म्हणे एक मागे । एकपणे नाही भंग ॥५॥

आम्ही ज्याचे दास । त्याचा पंढरीये वास ॥१॥
तो हा देवाचा ही देव । काय कळिकाळाचा भेव ॥ध्रु॥
वेद जया गाती । श्रुती म्हणती नेती नेती ॥२॥
तुका म्हणे निज । रूपडे हे तत्त्वबीज ॥३॥

भक्तवत्सल दिनानाथ । तिही लोकी ज्याची मात ॥१॥
तो हा पुंडलिकासाठी । आला उभा वाळवंटी ॥ध्रु॥
गर्भवास धरी । अंबक्रषीचा कैवारी ॥२॥
सकळा देवा अधिष्ठान । एका मंत्रासी कारण ॥३॥
तुका म्हणे ध्यानी । ज्यासी ध्यातो शूळपाणी ॥४॥

फटकाळ देव्हारा फटकाळ अंगारा । फटकाळ विचारा चालविले ॥१॥
फटकाळ तो देव फटकाळ तो भक्त । करवीतो घात आणिका जीवा ॥२॥
तुका म्हणे अवघे फटकाळ हे जन । अनुभविये खूण जाणतील ॥३॥

लावुनिया गोठी । चुकवू आदरिली दिठी । देउनिया मिठी । पळे महिमा थुलिया ॥१॥

पुढे तोची करी आड । तिचा लोभ तिसी नाड । लावुनि चरफड । हात गोउनी पळावे ॥१॥
आधी काकुलती । मोहो घालावापुढती । तोडी पडे माती । फिरता मागेकेंचा तो ॥२॥
तुका म्हणे देवा । यासी रडवी याचा हेवा । भावे का हे सेवा । सुखे तुम्हा नार्पिती ॥३॥

जेणे तुज जाले रूप आणि नाव । पतित हे दैव तुझे आम्ही ॥१॥
नाही तरी तुज कोण हे पुसते । निराकारी तेथेएकाएकी ॥२॥
अंधारे दीपा आणिलेली शोभा । माणिकासी प्रभा कोंदणासी ॥२॥
धन्वंतरी रोगेआणिला उजेडा । सुखा काय चाडा जाणावे ते ॥३॥
अमृतासी मोल विषाचिया गुणे । पितळे तरी सोने उंच निंच ॥४॥
तुका म्हणे आम्ही असोनिया जना । तुज देव पणा आणिले ॥५॥

सुखवाटे येची ठायी । बहु पायी संताचे ॥१॥
म्हणउनी केला वास । नाही नास ते ठायी ॥२॥
न करवे हाली चाली । निवारिली चिंता हे ॥२॥
तुका म्हणे निवे तनु । रजकणु लागती ॥३॥

देऊ कपाट । की कोण काळ राखों वाट ॥१॥
काय होईल ते शिरी । आज्ञा धरोनिया करी ॥२॥
करू कळे ऐसी मात । किंवा राखावा एंकात ॥२॥
तुका म्हणे जागो । किंवाकोणा नेंदू वागो ॥३॥

मायबापापुढे ले कराची आळी । आणिक हे पाळी कोण लळे ॥१॥
सांभाळा जी माझी विषमे अनंता । जवळी असता अव्हेर का ॥२॥
आणिकाची चाले सत्ता आम्हा वरी । तुमची ते थोरी काय मग ॥२॥
तुका म्हणे आलो दुरोनी जवळी । आता टाळाटाळी करू नये ॥३॥

माझ्या मुखे मज बोलवितो हरी । सकळा अंतरी नारायण ॥१॥
न करावा द्वेष भूताचा मत्सर । हा तव विचार जाणो आम्ही ॥२॥
तुका म्हणे दोष नाही या विचारे । हिताची उत्तरे शिकविता ॥३॥

मांस खाता हाउस करी । जोडुनी वैरी ठेवियेला ॥१॥

कोण त्याची करिल कीव । जीवे जीव नेणती ॥१॥
पुढिलांसाठी पाजवी सुरी । आपुली चोरी अंगुळी ॥२॥
तुका म्हणे कुटिती हाडे । आपुल्या नाडे रडती ॥३॥

तुज जाणे ताने नाही पांडुरंगा । का जी मज सांगा उपेक्षिले ॥१॥
तुज ठावे होते मी पातकी थोर । आधी च का थार दिधली पायी ॥२॥
अंक तो पडिला हरीचा मी दास । भेद पंगतीस करू नये ॥२॥
तुका म्हणे आम्ही जितिले ते खरे । आता उणे पुरे तुम्हा अंगी ॥३॥

आम्हा घरी धन शब्दाची रत्ने । शब्दाची शस्त्रे यत्न करू ॥१॥
शब्दची आमुच्या जीवाचे जीवन । शब्दे वाटूं धन जनलोका ॥२॥
तुका म्हणे पाहा शब्दची हा देव । शब्दे ची गौरव पूजा करू ॥३॥

ब्रह्मज्ञान दारी येते काकुलती । अव्हेरिले संतीविष्णुदासी ॥१॥
रिघों पाहे माजी बळे त्याचे घर । दवडिती दूर म्हणोनिया ॥२॥
। तुका म्हणे येथे न चाले सायास । पडिले उदास त्याच्या गळा ॥३॥

कासया लागला यासी चौघाचार । मुळीचा वेव्हार निवडिला ॥१॥
ग्वाही बहुताची घालूनिया वरी । महजर करी आहे माझ्या ॥२॥
तुम्हा वेगळा लागेआपल्या च ठायी । होते करुनी ते ही माझे माझे ॥२॥
भांडण सेवटी जाले एकवट । आता कटकट करू नये ॥३॥
ठेविला ठेवातो आला माझ्या हाता । आता नाही सत्ता तुज देवा ॥४॥
तुका म्हणे वाया विन खटपटा । राहिलो मी वाटा घेउनिया ॥५॥

देहबुध्दी वसे जयाचिये अंगी । पूज्यता त्या जगी सुख मानी ॥१॥
थोर असे दगा जाला त्यासी हाटी । सोडोनिया गाठी चोरी नेली ॥२॥
गाठीचे जाउनि नव्हे तो मोकळा । बांधिलासे गळा दंभलोभे ॥२॥
पुढिल्या उदिमा जाले से खंडण । दिसे नागवण पडे गाठी ॥३॥
तुका म्हणे ऐसे बोलतील संत । जाणुनिया घात कोण करी ॥४॥

निंबाचिया झाडा साकरेचे आळे । आपली ती फळे न संडीच ॥१॥
तैसे अधमाचे अमंगळचित्त । वमन ते हित करुनी सांडी ॥२॥

परिसाचे अंगी लाविले खापर । पालट अंतर नेघे त्याचे ॥२॥
तुका म्हणे वेळू चंदना संगती। काय ते नसती जवळिके ॥३॥

दुबळे सदैवा । म्हणे नागवेल केव्हा ॥१॥
आपणा सारिखे त्या पाहे । स्वभावासी करिल काये ॥ध्रु॥
मूढ सभे आंत । इच्छी पंडिताचा घात ॥२॥
गाढे देखुनि शूरा । उगे करिते बुरबुरा ॥३॥
आणिकाचा हेवा । न करी शरण जाई देवा ॥४॥
तुका म्हणे किती । करु दुष्टाची फजिती ॥५॥

माझी आता लोक सुखे निंदा करु । म्हणती विचारु सांडियेला ॥१॥
कारण होय तो करावाविचार । काय भीड भार करु देवा ॥२॥
तुका म्हणे काय करु लापनिक । जनाचार सुख नासीवंत ॥३॥

ढेकणाचे संगेहिरा जो भंगला । कुसंगेनाडला तैसा साधू ॥१॥
ओढाळाच्या संगेसात्विक नासली । क्षण एक नाडली समागमे ॥ध्रु॥
डांकाचे संगती सोने हीन जाले । मोल ते तुटले लक्ष कोडी ॥२॥
विषाने पक्वान्ने गोड कडू जाली । कुसंगाने केली तैसी परी ॥३॥
भावे तुका म्हणे सत्संग हा बरा । कुसंग हा फेरा चौऱ्याशीचा ॥४॥

भलते जन्मीमज घालिसील तरी । न सोडी मी हरी नाम तुझे ॥१॥
सुख दुःख तुज देईन भोगिता । मग मज चिंता कासयाची ॥ध्रु॥
तुझा दास म्हणवीन मी अंकिला । भोगिता विठ्ठला गर्भवास ॥२॥
कासया मी तुज भाकितो करुणा । तारी नारायणा म्हणवुनि ॥३॥
तुका म्हणे तुज येऊ पाहे उणे । तारिसील तेणे आम्हा तया ॥४॥

गातो नाचतो आनंदे । टाळघागरिया छंदे ॥१॥
तुझी तुज पुढे देवा । नेणो भावे कैसी सेवा ॥ध्रु॥
नेणो ताळ घात मात । भलते सवा पाय हात ॥२॥
लाज नाही शंका । प्रेम घाला म्हणे तुका ॥३॥

रुसलो आम्ही आपुलिया संवसारा । तेथेजनाचारा काय पाड ॥१॥

आम्हा इष्ट मित्र सज्जन सोयरे । नाही या दुसरे देवाविन ॥१॥
दुराविले बंधु सखे सहोदर । आणिक विचार काय तेथे ॥२॥
उपाधिवचन नाइकती कान । त्रासले हे मन बहु माझे ॥३॥
तुका म्हणे करा होईल ते दया । सुख दुःख वाया न धरावे ॥४॥

सांडुनी सुखाचा वाटा । मुक्ति मागे तो करंटा ॥१॥
का रे न घ्यावा जन्म । प्रेम लुटावे नाम ॥२॥
येथे मिळतो दही भात । वैकुंठी ते नाही मात ॥३॥
तुका म्हणे आता । मज न लगे सायुज्यता ॥४॥

पदोपदी पाया पडणे । करुणा जाण भाकावी ॥१॥
ये गा ये गा विसांवया । करुणा दयासांगरा ॥२॥
जोडोनिया करकमळ । नेत्र जळ भरोनी ॥३॥
तुका उभे दारी पात्र । पुरवी आर्त विठोबा ॥४॥

आता हे सेवटी असो पाया वरी । वदती वैखरी वागपुष्प ॥१॥
नुपेक्षावे आम्हा दीना पांडुरंगा । कृपादानी जगामाजी तुम्ही ॥२॥
वोळवुनी देह सांडियेली शुद्ध । सारियेला भेद जीव शिव ॥३॥
तुका म्हणे मन तुमचे चरणी । एवढी आयणी पुरवावी ॥४॥

तरीच होय वेडी । नग्न होय धडफुडी ॥१॥
काय बोलाचे गौरव । आंत वरी दोन भाव ॥२॥
मृगजळा न्याहाळिता । तान न वजाये सेविता ॥३॥
न पाहे आणिकाची आस । शूर बोलिजे तयास ॥४॥
तुका म्हणे हे लक्षण । संत अळंकार लेणें ॥५॥

आग्रहा नांवे पाप । योगी सारावे संकल्प ॥१॥
सहजा ऐसे भांडवल । असोनी का सारा बोल ॥२॥
तैं न भेटे ते काय । मना अंगी चे उपाय ॥३॥
तुका म्हणे धरी सोय । वासनेची फोडा डोय ॥४॥

न करी पठन घोष अक्षरांचा । बीजमंत्र आमुचा पांडुरंग ॥१॥

सर्वकाळ नामचिंतन मानसी । समाधान मनासी समाधी हे ॥१॥
न करी भ्रमण न रिघे कपाटी । जाईन तेथेदाटी वैष्णवाची ॥२॥
अनु नेणे काही न वजे तपासी । नाचे दिंडीपाशी जागरणी ॥३॥
उपवास व्रत न करी पारणे । रामकृष्ण म्हणे नारायण ॥४॥
आणिकाची सेवा स्तुती नेणे वाणूं । तुका म्हणे आणु दुजे नाही ॥५॥

पुंडलिकाचे निकटसेवे । कैसा धावे बराडी ॥१॥
आपुले थोरपण । नारायण विसरला ॥२॥
उभा कटी ठेवुनि कर । न म्हणे पर बैससे ॥३॥
तुका म्हणे जगदीशा । करणे आशा भक्ताची ॥४॥

बाळ काय जाणे जीवनउपाय । मायबाप वाहे सर्व चिंता ॥१॥
आइते भोजन खेळणे अंतरी । अंकिताचे शिरी भार नाही ॥२॥
आपुले शरीर रक्षिता न कळे । सांभाळूनि लळे पाळी माय ॥३॥
तुका म्हणे माझा विडुल जनिता । जेथे आमची सत्ता तयावरी ॥४॥

काय करिती केली नित्य पापे । वसे नाम ज्यापे विठोबाचे ॥१॥
तृणी हुताशन लागला ते रासी । जळतील तैसी क्षणमात्रे ॥२॥
विष्णुमूर्तिपाद पाहता चरण । तेथेकर्म कोण राहू शके ॥३॥
तुका म्हणे नाम जाळी महादोष । जेथे होय घोष कीर्तनाचा ॥४॥

वेद नेले शंखासुरे । केले ब्रम्ह्याने गाऱ्हाणे ॥१॥
धाव धाव झडकरी । ऐसे कृपालुवाहरी ॥२॥
गजेद्र नाडिये गाजिला ॥ तेणे तुझा धावा केला ॥
॥ तुका म्हणे पद्मनाभा । जेथे पाहे तेथेउभा ॥३॥

माकडा दिसती कंवटी नारळा । भोक्ता निराळा वरील सारी ॥१॥
एका रस एका तोडी पडे माती । आपुलाले नेती विभाग ते ॥२॥
सुनिया सी क्षीर वाढिल्या ओकवी । भोगित्या पोसवी धणीवरी ॥३॥
तुका म्हणे भार वागविती मूर्ख । नेतील ते सार परीक्षक ॥४॥

भेटीची आवडी उतावीळ मन । लागले से ध्यान जीवी जीवा ॥१॥

आता आवडीचा पुरवावासोहळा । येऊनी गोपाळा क्षेम देई ॥ध्रु॥
नेत्र उन्मळित राहिले ताटस्त । गंगा अश्रुपात वहावली ॥२॥
तुका म्हणे तुम्ही करा साचपणा । मुळीच्या वचना आपुलिया ॥३॥

धवळले जगदाकार । आंधार तो निरसला ॥१॥
लपों जाता नाही ठाव । प्रगट पा पसारा ॥ध्रु॥
खरियाचा दिवस आला । वाढी बोला न पुरे ॥२॥
तुका म्हणे जिवे साटी ॥ पडिली मिठी धुरेसी ॥३॥

मातेची अवस्था काय जाणे बाळ । तिसी तो सकळ चिंता त्याची ॥१॥
ऐसे परस्परे आहेची विचारा । भोपळ्याचा तारा दगडासी ॥ध्रु॥
भुजंग पोटाळी चंदनाचे अंग । निवे परि संग नव्हे तैसा ॥२॥
तुका म्हणे करा परिसाचे परी । मज ठेवासरी लोखंडाचे ॥३॥

लावुनी कोलित । माझा करितील घात ॥१॥
ऐसे बहुताचे संधी । सांपडला खोळेमधी ॥ध्रु॥
पाहातील उणे । तेथेदेती अनुमोदने ॥२॥
तुका म्हणे रिघे । पुढे नाही जाले धीगे ॥३॥

ऐसी एका अटी । रीतीसीणती करंटी ॥१॥
साच आपुल्या पुरते । करून नेघेती का हिते ॥ध्रु॥
का ही वेचितील वाणी । निरर्थकची कारणी ॥२॥
तुका म्हणे देवा । काही समर्पुनी सेवा ॥३॥

चालिले सोबती । काय मानिली निश्चिती ॥१॥
काय करिसी एकला । काळ सन्निध पातला ॥ध्रु॥
काही सावध तो बरवा । करी आपुला काढावा ॥२॥
चालिले अगळे । हळू च कान केश डोळे ॥३॥
वोसरले दांत । दाढा गडबडल्या आंत ॥४॥
एकली तळमळ । जिव्हा भलते ठायी लोळे ॥५॥
तुका म्हणे या णी । तुझी मांडिली घालणी ॥६॥

नका मजपाशी । वदो प्रपंचाचे विशी ॥१॥
आता नाइकावी कानी । मज देवाविन वाणी ॥ध्रु॥
येउनिया रूपा । कोण पाहे पुण्यपापा ॥२॥
मागे आजीवरी । जाले माप नेले चोरी॥३॥
सांडियेली पाने । पुढे पिका अवलोकन ॥४॥
पडो नेदी तुका । आड गुंपूं काही चुका ॥५॥

जाले आता सांटे । कासयाचे लहान मोटे ॥१॥
एक एका पडिलो हाती । जाली तेव्हाची निश्चिंती ॥ध्रु॥
नाही फिरें येत मागे । जाले साक्षीचिया अंगे ॥२॥
तुका म्हणे देवा । आता येथे कोठे हेवा ॥३॥

माझे मज द्यावे । नाही करवीत नवे ॥१॥
सहस्रनामाचे रूपडे । भक्त कैवारी चोखडे ॥ध्रु॥
साक्षीविन बोले । तरी मज पाहिजे दंडिले ॥२॥
तुका म्हणे माल । माझा खरा तो विठ्ठल ॥३॥

करू स्तुती तरी ते निंदा । तुम्ही जाणा हे गोविंदा॥१॥
आम्हा लडिवाळा चे बोल । करा कवतुके नवल ॥ध्रु॥
बोबडया उत्तरी । तुम्हा रंजवितो हरी ॥२॥
मागतो भातुके । तुका म्हणे कवतुके ॥३॥

नव्हतील जपे नव्हतील तपे । आम्हासी हे सोपे गीतीगाता ॥१॥
न करिता ध्यान न करिता धारणा । तो नाचे कीर्तनामाजी हरी ॥ध्रु॥
जयासी नाही रूप आणि आकार । तोची कटी कर उभा विटे ॥२॥
अनंत ब्रह्मा डे जयाचिया पोटी । तो आम्हा संपुष्टी भक्तिभावे ॥३॥
तुका म्हणे वर्म जाणती लडिवाळे । जे होतीनिर्मळे अंतर्बाही ॥४॥

आम्ही जालो बळिवंत । होउनिया शरणागत ॥१॥
केला घरांत रिघावा । ठायी पडियेला ठेवा ॥ध्रु॥
हाता चढले धन । नेणं रचिलेकारण ॥२॥
तुका म्हणे मिठी । पायी देउनि केली सुटी ॥३॥

लागपाठ केला । आता वाटा नित्य त्याला ॥१॥
करा जोडीचा हव्यास । आले दुरील घरास ॥ध्रु॥
फोडिली भांडारे । मोहोरली एकसरे ॥२॥
अवधिया पुरते । तुका म्हणे घ्यावे हाते॥३॥

एकी असे हेवा । एक अनावड जीवा ॥१॥
देवे केल्या भिन्न जाती । उत्तम कनिष्ठ मध्यस्ती ॥ध्रु॥
प्रीतीसाठी भेद । कोणी पूज्य कोणी निंद्य ॥२॥
तुका म्हणे कळा । त्याचा जाणे हा कळवळा ॥३॥

स्वामीचे हे देणे । येथे पावलो दर्शने ॥१॥
करू आवडीने वाद । तुमच्या सुखाचा संवाद ॥ध्रु॥
कळावया वर्म । हा तो पायांचाची धर्म ॥२॥
तुका म्हणे सिध्दी । हेची पाववावी बुध्दी ॥३॥

रुसलो संसारा । आम्ही आणिक व्यापारा ॥१॥
म्हणउनी केली सांडी । देउनि पडिलो मुरकंडी ॥ध्रु॥
परतेची ना मागे । मोहो निष्ठुर जालो अंगे ॥२॥
सांपडला देव । तुका म्हणे गेला भेव ॥३॥

हे तो वाटले आश्चर्य । तुम्हा न धरवे धीर ॥१॥
माझा फुटतसे प्राण । धावा धावा म्हणऊन ॥ध्रु॥
काय नेणो दिशा । जाल्या तुम्हा विन ओशा ॥२॥
तुका म्हणे का गा । नाइकिजे पांडुरंगा ॥३॥

धावाकेला धावा । श्रम होऊ नेदी जीवा ॥१॥
वर्षे अमृताच्या धारा । घेई वोसंगा ले करा ॥ध्रु॥
उशीर तो आता । न करावाहे चिंता ॥२॥
तुका म्हणे त्वरे । वेग करी विश्वंभरे ॥३॥

जोडिले अंजुळ । असे दान उतावीळ ॥१॥

पाहा वाहा कृपादृष्टी । आणा अनुभवागोष्टी ॥ध्रु॥
तू धनी मी सेवक । आइक्य ते एका एक ॥२॥
करितो विनंती । तुका सन्मुख पुढती ॥३॥

काय तुज कैसे जाणवेल देवा । आणावे अनुभवाकैशा परी ॥१॥
सगुण निर्गुण थोर की लहान । न कळे अनुमान मज तुझा ॥ध्रु॥
कोण तो निर्धार करू हा विचार । भवसिंधु पार तरावया ॥२॥
तुका म्हणे कैसे पाय आतुडती । न पडे श्रीपती वर्म ठावे ॥३॥

मी तव बैसलो धरुनिया ध्यास । न करी उदास पांडुरंगा ॥१॥
नको आता मज दवडू श्रीहरी । मागाया भिकारी जालो दास ॥ध्रु॥
भुकेलो कृपेच्या वचनाकारणे । आशा नारायणे पुरवावी ॥२॥
तुका म्हणे येउनिया देई भेटी । कुरवाळुनी पोटी धरी मज ॥३॥

आता तुझे नाम गात असे गीती । म्हणोनी मानिती लोक मज ॥१॥
अन्नवस्त्रचिंता नाही या पोटाची । वारिली देहाची थोर पीडा ॥ध्रु॥
सज्जन संबंधी तुटली उपाधी । रोकडी या बंदी सुटलोसे ॥२॥
घ्यावाद्यावाकोणे करावासायास । गेली आशापाश वारोनिया ॥३॥
तुका म्हणे तुज कळेल ते आता । करा जी अनंता मायबापा ॥४॥

कामक्रोध माझे लावियेले पाठी । बहुत हिंपुटी जालो देवा ॥१॥
आवरीता तुझे तुज नावरती । थोर वाटे चित्तीआश्चर्य हे ॥ध्रु॥
तुझिया विनोदे आम्हा प्राणसाठी । भयभीत पोटी सदा दुःखी ॥२॥
तुका म्हणे माझ्या कपाळाचा गुण । तुला हासे कोण समर्थासी ॥३॥

सन्मुखची तुम्ही सांगावी जी सेवा । ऐसे माझे देवामनोरथ ॥१॥
निघों आम्ही काहीचित्तवित्त घरे । आपुल्या उदारे जीवावरी ॥ध्रु॥
बोल परस्पर वाढवावे सुख । पाहावे श्रीमुख डोळेभरी ॥२॥
तुका म्हणे सत्य बोलतो वचन । करुनी चरण साक्ष तुझे ॥३॥

मज अनाथाकारणे । करी येणे केशवा ॥१॥
जीव झुरे तुजसाठी । वाट पोटी पहातसे ॥ध्रु॥

चित्त रंगले चरणी । तुजवाचुनी न राहे ॥२॥
तुका म्हणे कृपावंत । माझी चिंता असावी ॥३॥

कासया वाचुनी जालो भूमी भार । तुझ्या पायी थार नाही तरी ॥१॥
जाता भलेकाय डोळिया चे काम । जंव पुरुषोत्तम न देखती ॥ध्रु॥
काय मुख पेव श्वापदाचे धाव । नित्य तुझे नाव नुच्चारिता ॥२॥
तुका म्हणे आता पांडुरंगाविन । न वाचता क्षण जीव भला ॥३॥

नको मज ताठा नको अभिमान । तुजवाचुनी क्षीण होतो जीव ॥१॥
दुर्धर हे माया न होय सुटका । वैकुंठनायका सोडवी मज ॥२॥
तुका म्हणे तुझे जालिया दर्षण । मग निवारण होइल सर्व ॥३॥

चाल घरा उभा राहे नारायणा । ठेवू दे चरणावरी माथा ॥१॥
वेळोवेळा देई क्षेम आलिंगन । वरी अवलोकन कृपादृष्टी ॥ध्रु॥
प्रक्षाळूं दे पाय बैसे माजघरी । चित्त स्थिर करी पांडुरंगा ॥२॥
आहे त्या संचिते करवीन भोजन । काय न जेवून करिसी आता ॥३॥
करुणाकरे नाही कळो दिले वर्म । दुरी होता भ्रम कोण वारी ॥४॥
तुका म्हणे आता आवडीच्या सत्ता । बोलिलो अनंता करवीन ते ॥५॥

देवाची ते खूण आला ज्याच्या घरा । त्याच्या पडेचीरा मनुष्यपणा ॥१॥
देवाची ते खूण करावे वाटोंळे । आपणा वेगळे कोणी नाही ॥ध्रु॥
देवाची ते खूण गुंतो नेदी आशा । ममतेच्या पाशा शिवों नेदी ॥२॥
देवाची ते खूण गुंतो नेदी वाचा । लागो असत्याचा मळ नेदी ॥३॥
देवाची ते खूण तोडी मायाजाळ । आणि हे सकळ जग हरी ॥४॥
पहा देवे तेचि बळकाविले स्थळ । तुक्यापे सकळचीन्हे होती ॥५॥

अनंताचे मुखी होसील गाइला । अमुप विठ्ठला दास तुम्हा ॥१॥
माझे कोठे आले होईल विचारा । तरी च अवेहेरा योग्य जालो ॥ध्रु॥
सर्वकाळ तुम्ही असांजी संपन्न । चतुरा नारायण शिरोमणि ॥२॥
तुका म्हणे ऐसे कलियुगी चे जीव । तरी नये कीव बहुपापी ॥३॥

न करावी चिंता । भय धरावे सर्वथा ॥१॥

दासा साहे नारायण । होय रक्षिता आपण ॥ध्रु॥
न लगे परिहार । काही योजावे उत्तर ॥२॥
न धरावी शंका । नये बोलो म्हणे तुका ॥३॥

भांडवल माझे लटिक्याचे गाठी । उदीम तो तुटी यावी हाची ॥१॥
कैसी तुझी वाट पाहो कोणा तोडे । भोंवतीकिं रे भांडे गर्भवास ॥ध्रु॥
चहू खाणीचिया रंगलोंसे संगे । सुष्ट दुष्ट अंगे धरुनिया ॥२॥
बहुताचे बहु पालटलो सळे । बहु आला काळे रंग अंगा ॥३॥
उकलूनि नये दाविता अंतर । घडिचा पदर सारुनिया ॥४॥
तुका म्हणे करी गोवळे यासाठी । आपल्या पालटी संगेदेवा ॥५॥

संतसंगती न करावा वास । एखादे गुण दोष अंगा येती ॥१॥
मग तया दोषा नाही परिहार । होय अपहार सुकृताचा ॥२॥
तुका म्हणे नमस्कारावे दुरून । अंतरी धरून राहे रूप ॥३॥

जे ज्याचे जेवण । तेची याचकासी दान ॥१॥
आता जाऊ चोजवीत । जेथे वसतील संत ॥ध्रु॥
होतीधाली पोटे । मागे उरली उच्छिष्टे ॥२॥
तुका म्हणे धाव । पुढे खुंटईल हाव ॥३॥

धरावा तो बरा । ठाव वसतीचा थारा ॥१॥
निजविल्या जागविती । निज पुरवुनी देती ॥ध्रु॥
एक वेवसाव । त्यांचा संग त्यांचा जीव ॥२॥
हिते केले हित । ग्वाही एक एकाचित्त ॥३॥
विषमाचे काही । आड तया एक नाही ॥४॥
तुका म्हणे बरी । घरा येतील त्यापरी ॥५॥

धोंडयासवे आदळिता फुटे डोके । तो तो त्याच्या सुखे घामेजेना ॥१॥
इंगळासी सन्निधान अतित्याई । क्षेम देता काई सुख वाटे ॥२॥
तुका म्हणे आम्हा सवे जो रुसला । तयाचा अबोला आकाशासी ॥३॥

सरे आम्हा पाशी एक शुद्धभाव । नाही तरी वाव उपचार ॥१॥

कोण मानी वरी रसाळ बोलणे । नाही जाली मने ओळखी तो ॥२॥
तुका म्हणे आम्हा जाणीवेचे दुःख । न पाहो त्या मुख दुर्जनाचे ॥३॥

आता तळमळ । केली पाहिजे सीतळ ॥१॥
करील ते पाहे देव । पायी ठेवुनिया भाव ॥ध्रु॥
तोची अन्नदाता । नाही आणिकाची सत्ता ॥२॥
तुका म्हणे दासां। नुपेक्षील हा भरवसा ॥३॥

लांब धावे पाय चोरी । भरोवरी जनाच्या ॥१॥
आता कैसे होय याचे । सीजता काचे राहिले ॥ध्रु॥
खाय ओकी वेळोवेळा । कैसी कळा राहेल ॥२॥
तुका म्हणे भावहीण । त्याचा सीण पाचावा ॥३॥

माझ्या इंद्रियांसी लागले भांडण । म्हणतील कान रसना धाली ॥१॥
करिती तळमळ हस्त पाद भाळ । नेत्रांसी दुकाळ पडिला थोर ॥ध्रु॥
गुण गाय मुख आइकती कान । आमचे कारण तैसे नव्हे ॥२॥
दरुषणे फिटे सकळाचा पांग । जेथे ज्याचा भाग घेइल ते ॥३॥
तुका म्हणे ऐसे करी नारायणा । माझी ही वासना ऐसी आहे ॥४॥

सिध्दीचा दास नव्हे श्रुतीचा अंकिला । होईन विठ्ठला सर्व तुझा ॥१॥
सर्वकाळ सुख आमच्या मानसी । राहिले जयासी नास नाही ॥ध्रु॥
नेणे पुण्य पाप न पाहे लोचनी । आणिका वाचुनी पांडुरंगा ॥२॥
न करी आस मुक्तीचे सायास । भक्तिप्रेमरस सांडूनिया ॥३॥
गर्भवासी धाक नाही येता जाता । हृदयी राहता नाम तुझे ॥४॥
तुका म्हणे जालो तुझाची अंकिला । न भे मी विठ्ठला कळिकाळासी ॥५॥

जन्मा येउनी त्या लाभ जाला । बिडवई भेटला पांडुरंगा ॥१॥
संसारदुःखे नासीली तेणे । उत्तम हे केणे नामघोष ॥ध्रु॥
धन्य ते संत सीद्ध महानुभाव । पंढरीचा ठाव टाकियेला ॥२॥
प्रेमदाते तेच पतितपावन । धन्य दरुषण होय त्याला ॥३॥
पावटणिया पंथे जालिया सिध्दी । वोळगे समाधी सायुज्यता ॥४॥
प्रेम अराणूक नाही भय धाक । मज तेणे सुखे काही चिंता ॥५॥

ते दुर्लभ संसारासी । जडजीवउध्दारलोकासी ॥६॥
तुका म्हणे त्यासी । धन्य भाग्य दरुषणे ॥७॥

काय दिवस गेले अवघेची वऱ्हाडे । ते आले सांकडे कथेमाजी ॥१॥
क्षण एके ठायी मन स्थिर नाही । अराणूक कइं होईल पुढे ॥ध्रु॥
कथेचे विरसे दोषा मूळ होय । तरण उपाय कैचा माती ॥२॥
काय ते सांचवुनि उरले हे मागे । घटिका एक संगे काय गेले ॥३॥
तेची वाणी येथे करा उजळणी । काढावी मथूनि शब्दरत्ने ॥४॥
तुका म्हणे हेची बोलावया चाड । उभयता नाड हित असे ॥५॥

शुध्दाशुद्ध निवडे कैसे । चर्म मांस भिन्न नाही ॥१॥
काही अधिक नाही उणे । कवण्या गुणे देवासी ॥ध्रु॥
उदक भिन्न असे काई । वाहाळ बावी सरिता नई ॥२॥
सूर्य तेजे निवडी काय । रश्मी रसांसकळा खाय ॥३॥
वर्णा भिन्न दुधा नाही । सकळा गाई सारखे ॥४॥
करिता भिन्न नाही माती । मडक्या गती भिन्न नांवे ॥५॥
र वत्ते एकविध अग्नि । नाही मनी शुध्दाशुद्ध ॥६॥
तुका म्हणे पात्र चाड । किंवा विसे अमृत गोड ॥७॥

न धरी प्रतिष्ठा कोणाची यम । म्हणता का रे राम लाजा झणी ॥१॥
सांपडे हातींचे सोडवील काळा । तो का वेळोवेळा नये वाचे ॥ध्रु॥
कोण लोक जो हा सुटला तो एक । गेले कुंभपाक रवरवात ॥२॥
तुका म्हणे हित तो म्हणा विवुल । न म्हणे तो भोगील कळेल ते ॥३॥

म्हणविता हरी न म्हणे तयाला । दरवडा पडिला देहामाजी ॥१॥
आयुष्यधन त्याचे नेले यमदूती । भुलविला निश्चिंतीकामरंगे ॥ध्रु॥
नावडे ती कथा देउळासी जाता । प्रिय धन सुता लक्ष तेथे ॥२॥
कोण नेतो तया घटिका दिवसांएका । का रे म्हणे तुका नागवसी ॥३॥

कथे बैसोनि सादरे । सुखचर्चा परस्पर । नवल काय तो उद्धरे । आणिक तरे सुगंधें ॥१॥
पुण्य घेई रे फुकाचे । पाप दुष्टवासनेचे । पेरिल्या बीजाचे । फळ घेई शेवटी ॥ध्रु॥
कथा विरस पाडी आळसे । छळणा करुनी मोडी रस । बुडवी आपणासरिसें । विटाळसे नावेसी ॥२॥

सज्जन चंदनाचिये परी । दुर्जन देशत्यागेदुरी । राहो म्हणे हरी । विनंती करी तुका हे ॥३॥

कळो आले तुझे जिणे । देवातू माझे पोसने ॥१॥
वाट पाहासी आठवाची । सत्ता सतंत कईची ॥ध्रु॥
बोलाविता यावे रूपा । सदा निर्गुणी ची लपा ॥२॥
तुका म्हणे तू परदेशी । येथे आम्हा अंगेजिसी ॥३॥

आता येथे लाजे नाही तुझे काम । जाय मज राम आठवू दे ॥१॥
तुझे भिडे माझे बहु जाले घात । केलो या अंकित दुर्जनाचा ॥ध्रु॥
माझे केले मज पारिखे माहेर । नटोनी साचार चाळविले ॥२॥
सुखासाठी एक वाहियेले खांदी । तेणे बहु मांदी मेळविली ॥३॥
केला चौघाचार नेलो पांचांमधी । नाही दिली शुध्दी धरू आशा ॥४॥
तुका म्हणे आता घेईन काटीवरी । धनी म्या कैवारी केला देव ॥५॥

आजीवरी होतो तुझे सत्ते खाली । तोवरी तो केली विटंबणा ॥१॥
आता तुज राहो नेदी या देशांत । ऐसाम्या समर्थ केला धणी ॥ध्रु॥
सापे रिग केला कोठे बाळपणी । होतीसी पापिणी काय जाणो ॥२॥
तुका म्हणे म्या हा बुडविला वेव्हार । तुझेची ढोपर सोलावया ॥३॥

देवाच्या निरोपे पिटितो डांगोरा । लाजे नका थारा देऊ कोणी ॥१॥
मोडिले या रांडे सुपंथ मारग । चालविले जग यमपंथे ॥ध्रु॥
परिचारी केली आपुली च रूढी । पोटी ची ते कुडी ठावी नाही ॥२॥
तुका म्हणे आणा राउळा धरून । फजीत करून सोडू मग ॥३॥

का रे तुम्ही निर्मळ हरीगुण गा ना । नाचत आनंदरूप वैकुंठासी जाना ॥१॥
काय गणिकेच्या याती अधिकार मोटा । दोषी अजामेळ ऐसी नेली वैकुंठा ॥ध्रु॥
ऐसे नेणो मागेकिती अनंत अपार । पंच महादोषी पातका नाही पार ॥२॥
पुत्राचिया लोभे नष्ट म्हणे नारायण । कोण कर्तव्य तुका म्हणे त्याचे पुण्य ॥३॥

बैसोनिया खाऊ जोडी । ओढाओढी चुकवुनी ॥१॥
ऐसे केले नारायणे । बरवे जिणे सुखाचे ॥ध्रु॥
घरीच्या घरी भांडवल । न लगे बोल वेचावे ॥२॥

तुका म्हणे आटाआटी । चुकली दाटी सकळ ॥३॥

नाही भ्यालो तरी पावलो या ठाया । तुम्हा आळवाया जवळिके ॥१॥
सत्ताबळे आता मागेन भोजन । केले ते चिंतनआजीवरी ॥ध्रु॥
नवनीतासाठी खादला हा जीव । थोडयासाठी कीव कोण करी ॥२॥
तुका म्हणे ताक न लगे हे घाटे । पांडुरंगा खोटे चाळवण ॥३॥

सारीन ते आता एकाचि भोजने । वारीन मागणे वेळोवेळा ॥१॥
सेवटी च्या घासे गोड करी माते । अगे कृपावंते पांडुरंगे ॥ध्रु॥
वंचूं नये आता काही च प्रकार । धाकल्याचे थोर जाल्यावरी ॥२॥
तुका म्हणे आता बहु चाळवावे । काही नेदी ठावे उरों मागे ॥३॥

पोट धाले मग न लगे परती । जालिया निश्चिंती खेळ गोड ॥१॥
आपुलिया हाते देई वो कवळ । विठ्ठल शीतळ जीवन वरी ॥ध्रु॥
घराचा विसर होईल आनंद । नाचेन मी छंदे प्रेमाचिया ॥२॥
तुका म्हणे तो च वरी करकर । मग हे उत्तर खंडईल ॥३॥

बोलविसी तरी । तुझ्या येईन उत्तरी ॥१॥
काही कोड कवतिके । हातीद्यावया भातुके ॥ध्रु॥
बोलविसी तैसे । करीन सेवन सरिसे ॥२॥
तुका म्हणे देवा । माझे चळण तुज सवा ॥३॥

दिला जीवभाव । तेव्हा सांडिला म्या ठाव ॥१॥
आता वर्ते तुझी सत्ता । येथे सकळ अनंता ॥ध्रु॥
माझीया मरणे । तुम्ही बैसविले ठाणे ॥२॥
तुका म्हणे काई । मी हे माझे येथे नाही ॥३॥

एकाचिये वेठी । सांपडलो फुकासाठी ॥१॥
घेतो काम सत्ताबळे । माझे करुनी भेडोळे ॥ध्रु॥
धावे मागेमागे । जाय तिकडेची लागे ॥२॥
तुका म्हणे नेले । माझे सर्वस्वे विठ्ठले ॥३॥

बराडियाची आवडी पुरे । जया झुरे साटी ते ॥१॥
तैसे जाले माझ्या मना । नुठी चरणावरुनी ॥ध्रु॥
मागलिया पेणे पावे । विसांवे ते ठाकणी ॥२॥
तुका म्हणे छाया भेटे । बरे वाटे तापे त्या ॥३॥

आता द्यावे अभयदान । जीवन ये कृपेचे ॥१॥
उभारोनी बाहो देवा । हात ठेवामस्तकी ॥ध्रु॥
नाभी नाभी या उत्तरे । करुणाकरे सांतवीजे ॥२॥
तुका म्हणे केली आस । तो हा दिस फळाचा ॥३॥

बहुजन्मे सोस केला । त्याचा जाला परिणाम ॥१॥
विठ्ठलसे नाम कंठी । आवडी पोटी संचिते ॥ध्रु॥
येथुन तेथवरी आता । न लगे चिंता करावी ॥२॥
तुका म्हणे धाले मन । हेची दान शकुनाचे ॥३॥

उसंतिल्या कर्मवाटा । बहु मोटा आघात ॥१॥
शीघ्र यावे शीघ्र यावे । हातीन्यावे धरुनी ॥ध्रु॥
भागलो या खटपटे । घटपटे करिता ॥२॥
तुका म्हणे कृपावंता । माझी चिंता खंडावी ॥३॥

तुम्हासी हे अवघे ठावे । किती द्यावे स्मरण ॥१॥
का बा तुम्ही ऐसे नेणे । निष्ठुरपणे टाळित असां ॥ध्रु॥
आळविता मायबापा । नये कृपा अझूनि ॥२॥
तुका म्हणे जगदीशा । काय असां निजेले ॥३॥

नेले सळे बळे । चित्तावित्ताचे गाठोळे ॥१॥
साह्य जाली घरिच्या घरी । होता ठायी च कुठोरी ॥ध्रु॥
मी पातलो या भावा । कपट ते नेणे देवा ॥२॥
तुका म्हणे उघडे केले । माझे माझ्या हाते नेले ॥३॥

जाला हा डांगोरा । मुखी लहानाचे थोरा ॥१॥
नागविलो जनाचारी । कोणी बैसो नेदी दारी ॥ध्रु॥

संचिताचा ठेवा । आता आला तैसा घ्यावा ॥२॥
तुका म्हणे देवे । म्हणो केले हे बरवे ॥३॥

किती चौघाचारे । येथे गोविली वेव्हारे ॥१॥
असे बांधविले गळे । होऊ न सकती निराळे ॥ध्रु॥
आपले आपण । केलेका नाही जतन ॥२॥
तुका म्हणे खंडदंडे । येरझारी लपती लंडे ॥३॥

पांडुरंगा ऐसासांडुनी वेव्हारा । आणिकाची करा आस वाया ॥१॥
बहुतासी दिला उध्दार उदारे । निवडीना खरे खोटे काही ॥ध्रु॥
याचिया अंकिता वैकुंठ बंदर । आणिक वेव्हार चालितना ॥२॥
तुका म्हणे माझे हातींचे वजन । यासी बोल कोण ठेवू सके ॥३॥

ठेवुनी इमान राहिलो चरणी । म्हणउनि धणी कृपा करी ॥१॥
आम्हासी भांडार करणे जतन । आले गेले कोण उंच निंच ॥ध्रु॥
करुनी सांभाळी राहिला निराळा । एक एक वेळा आज्ञा केली ॥२॥
तुका म्हणे योग्यायोग्य विनीत । देवानाहीचित्त येथे देणे ॥३॥

आता नव्हे गोड काही करिता संसार । आणिक संचार जाला माजी ॥१॥
ब्रह्मरसे गेले भरुनिया अंग । आधील तो रंग पालटला ॥ध्रु॥
रसनेचिये रुची कंठी नारायण । बैसोनिया मन निवविले ॥२॥
तुका म्हणे आता बैसलो ठाकणी । इच्छेची ते धणी पुरईल ॥३॥

आता काशासाठी दुरी । अंतर उरी राखिली ॥१॥
करी लवकरी मुळ । लहाने तीळ मुळीचिया ॥ध्रु॥
दोही ठायी उद्वेगवाणे । दुरुषणे निश्चिंती ॥२॥
तुका म्हणे वेग व्हावा । ऐसी जीवा उत्कंठा ॥३॥

पडिली हे रूढि जगा परिचार । चालविती वेव्हार सत्य म्हूण ॥१॥
मरणाची का रे नाही आठवण । संचिताचा धन लोभ हेवा ॥ध्रु॥
देहाचे भय ते काळाचे भातुके । ग्रासूनि ते एके ठेविले से ॥२॥
तुका म्हणे काही उघडा रे डोळे । जाणोनि अंधळे होऊ नका ॥३॥

जेथे पाहे तेथे काडिती भूस । चिपाडे चोखूनि पाहाती रस ॥१॥
काय सांगो देवा भुलले जीव । बहु यांची येतसे कीव ॥ध्रु॥
वेढीचे मोटळे लटिकेची फुगे । पेणिया जाउनी भिक्षा मागे ॥२॥
तुका म्हणे का उगेची खोल । जवळी दाखवी आपणा बोल ॥३॥

जाणिवेच्या भारे चे पला उर । सदा बुरबुर सरेची ना ॥१॥
किती याचे ऐकों कानी । मारिले घाणी नाळकरी ॥ध्रु॥
मिठे विन आळणी बोल । कोरडी फोल घसघस ॥२॥
तुका म्हणे डेगा न कळे हित । किती फजीत करू तरी ॥३॥

अनुतापयुक्त गेलिया अभिमान । विसरू वचन मागिलांचा ॥१॥
त्याचे पाय माझे लागेत कपाळी । भोग उष्टावळी धन्यकाळ ॥ध्रु॥
षड उर्मी जिही हाणितल्या लाता । शरण या संता आल्या वेगी ॥२॥
तुका म्हणे जाती वोळे लवकरी । ठायीची अंतरी शुद्ध होती ॥३॥

खोल ओले पडे ते पीक उत्तम । उथळाचा श्रम वाया जाय ॥१॥
लटिक्याचे आम्ही नव्हो साटेकरी । थीते घाली भरी पदरीचे ॥ध्रु॥
कोणा इहलोकी पाहिजे पसारा । दंभ पोट भरायाचे चाडे ॥२॥
तुका म्हणे कसी अगी जे उतरे । तेची येथे सरे जाति शुद्ध ॥३॥

गोमटया बीजाची फळे ही गोमटी । बाहे तेची पोटी समतुक ॥१॥
जातीच्या संतोषे चित्तासी विश्रांती । परतोनि मागुती फिरों नेणे ॥ध्रु॥
खऱ्याचे पारखी येत नाही तोटा । निवडे तो खोटा ढाळे दुरी ॥२॥
तुका म्हणे मज सत्याचि आवडी । करिता तातडी येत नाही ॥३॥

मन जाले भाट । कीर्ती मुखे घडघडाट । पडियेली वाट । येची चाली स्वभावे ॥१॥
बोले देवाचे पवाडे । नित्य नवेची रोकडे । ज्या परी आवडे । तैसा तैसा करुनी ॥ध्रु॥
रोखी रहावे समोर । पुढे मागेचाले भार । करावे उत्तर । सेवा रुजू करुनी ॥२॥
पूर वर्षला देकारे । संतोषाच्या अभये करे । अंगी च्या उत्तरे । तुकया स्वामी शृंगारी ॥३॥

दूर तोची होतो आपुले आशंके । नव्हते ठाउके मूळभेद ॥१॥

आता जेथे तेथेयेइन सांगाते । लपाया पुरते उरों नेदी ॥ध्रु॥
मिथ्या मोहे मज लाविला उशीर । तरी हे अंतर जाले होते ॥२॥
तुका म्हणे का रे दाखविसी भिन्न । लटिकाची सीण लपंडाई ॥
।

कळो नये तोची चुकाविता बरे । मग पाठमोरे काय काज ॥
॥ धरिलेती आता द्या जी माझा डाव । सांपडता भाव ऐसाआहे ॥
ध्रु॥ होतासी अंतरे झाकिलिया डोळी । तो मी हा न्याहाळी धरुनी दृष्टी ॥
॥ तुका म्हणे तुज रडीची च खोडी । अहाच बराडी तो मी नव्हे ।।

करिसी लाघवे । तू हे खेळसी आघवे ॥१॥
केला अहंकार आड । आम्हा जगासी हा नाड ॥ध्रु॥
यथंभुते यावे । दावू लपो ही जाणावे ॥२॥
तुका म्हणे हो श्रीपती । आता चाळवाल किती ॥३॥

विश्वास तो देव । म्हूण धरियेला भाव ॥१॥
माझी वदवितो वाणी । जेणे धरिली धरणी ॥ध्रु॥

जोडिली अक्षरे । नव्हेती बुध्दीची उत्तरे ॥२॥
माझी वदवितो वाणी । जेणे धरिली धरणी ॥ध्रु॥

नाही केली आटी । काही मानदंभासाटी ॥३॥
माझी वदवितो वाणी । जेणे धरिली धरणी ॥ध्रु॥

कोणी भाग्यवंत । तया कळेल उचित ॥४॥
माझी वदवितो वाणी । जेणे धरिली धरणी ॥ध्रु॥

तुका म्हणे झरा । आहे मुळीचाची खरा ॥५॥
माझी वदवितो वाणी । जेणे धरिली धरणी ॥ध्रु॥

सुराणीची जालो लाडिकी एकली । वडील धाकुली आम्ही देवा ॥१॥
म्हणउनी काही न घडे अव्हेर । गोमटे उत्तर भातुके ही ॥ध्रु॥
काही एक नाही वंचिले वेगळे । मुळीचिया मुळे स्थिराविले ॥२॥
लेवविली अंगी आपुली भूषणे । अळंकार लेणे सकळ ही ॥३॥
सारिता न सरे आमप भांडार । धना अंतपार नाही लेखा ॥४॥

तुका म्हणे आम्ही आळवू आवडी । म्हणऊनी जोडी दाखविली ॥५॥

एका वेळे केले रिते कलिवर । आंत दिली थार पांडुरंगा ॥१॥
पाळण पोषण लागले ते सोई । देहाचे ते काई सर्वभावे ॥ध्रु॥
माझिया मरणे जाली हे वसति । लागली ते ज्योती अविनाशा ॥२॥
जाला ऐसा एका घाये येथे नाही । तुका म्हणे काही बोलो नये ॥३॥

पावतो ताडन । तरी हे मोकलितो जन ॥१॥
मग मी आठवितो दुःखे । देवासावकाश मुखे ॥ध्रु॥
होती अप्रतिष्ठा । हो तो वरपडा कष्टा ॥२॥
तुका म्हणे मान । होता उत्तम खंडन ॥३॥

धरावे तो भय । अंतरोनी जाती पाय ॥१॥
जाल्या तुटी देवासवे । काय वाचोनि करावे ॥ध्रु॥
कोणासी पारिखे । लेखूं आपणा सारिखे ॥२॥
तुका म्हणे असो । अथवा हे आता नासो ॥३॥

आम्हासी सांगाती । होती अराले ते होती ॥१॥
येती आइकता हाक । दोन मिळोन म्हणती एक ॥ध्रु॥
आणिका उत्तरी । नसे गोवी वैखरी ॥२॥
तुका म्हणे बोल । खूण पहाती विठ्ठल ॥३॥

आनंदाचा थारा । सुखे मोहरला झरा ॥१॥
ऐसी प्रभुची ज्या कळा । त्याच्या कोण पाहे बळा ॥ध्रु॥
अंकिता ऐसया । होइल पावविले ठाया ॥२॥
तुका म्हणे ऐसे । दिले आभंड प्रकाशे ॥३॥

काहे लकडा घास कटावे । खोद हि जुमीन मठ बनावे ॥१॥
देवलवासी तरवरछाया । घरघर माई खपरिबसमाया ॥ध्रु॥
का छांडिये भार फेरे सीर भागे । मायाको दुःख मिटलिये अंगे ॥२॥
कहे तुका तुम सुनो हो सीध्दा । रामबिना और झुटा कछु धंदा ॥३॥

आणिक पाखांडे असती उदंडे । तळमळिती पिंडे आपुलिया ॥१॥
त्याचिया बोलाचा नाही विश्वास । घातलीसे कास तुझ्या नामी ॥ध्रु॥
दृढ एक चित्ते जालो या जीवासी । लाज सर्वविशी तुम्हासी हे ॥२॥
पीडो नेदी पशु आपुले अंकित । आहे जे उचित तैसे करा ॥३॥
तुका म्हणे किती भाकावी करुणा । कोप नारायणा येइल तुम्हा ॥४॥

व्हावया भिकारी हे आम्हा कारण । अंतरोनी जन जावे दुरी ॥१॥
संबंध तुटावाशब्दाचा ही स्पर्श । म्हणउनी आस मोकलिली ॥२॥
तुका म्हणे दुःखे उबगला जीव । म्हणऊनी कीव भाकी देवा ॥३॥

कोरडिया ऐशा सारून गोष्टी । करा उठाउठी हित आधी ॥१॥
खोळंबला राहे आपुला मारग । पहावी ते मग तुटी कोठे ॥ध्रु॥
लौकिकाचा आड येईल पसारा । मग येरझारा दुःख देती ॥२॥
तुका म्हणे डांख लागे अळंकारे । मग नव्हे खरे पुटाविन ॥३॥

ऐसे ठावे नाही मूढा । सोस काकुलती पुढां ॥१॥
माझी नका जाळूं भांडी । पोटी भय सोस तोडी ॥ध्रु॥
पातलिया काळ । तेव्हा काय चाले बळ ॥२॥
संचित ते करी । नरका जाया मेल्यावरी ॥३॥
परउपकार । न घडावाहा विचार ॥४॥
तुका म्हणे लांसी । आता भेटों नये ऐसी ॥५॥

करुनी चिंतन खेळों भोवताले । चित्त येथे आले पायांपाशी ॥१॥
येथे नाही खोटा चालत परिहार । जाणसी अंतर पांडुरंगा ॥ध्रु॥
सुखदुःखे तुज देऊनी सकळ । नाही ऐसाकाळ केला आम्ही ॥२॥
तुका म्हणे जाला देहाचा विसर । नाही आता पर आप दोन्ही ॥३॥

काळा च सारिखी वाहाती क्षेत्रे । करिता दुसरे फळ नाही ॥१॥
ऐसे करत्याने ठेविले करून । भरिले भरून माप नेमे ॥ध्रु॥
शीतउष्णकाळी मेघ वरुषावे । वरुषता वाव होय शीण ॥२॥
तुका म्हणे विष अमृताचे किडे । पालट न घडे जीणे तया ॥३॥

बोलणे ते आम्ही बोलो उपयोगी । पडिले प्रसंगी काळाऐसे ॥१॥
जयामध्ये देव आदी मध्ये अंती । खोल पाया भिंती न खचेसी ॥ध्रु॥
करणे ते आम्ही करू एका वेळे । पुढिलिया बळे वाढी खुंटे ॥२॥
तुका म्हणे असो आज्ञेची धारके । म्हणउनी एके घाये सारू ॥३॥

तुझिया विनोदे आम्हासी मरण । सोसीयेला सीण बहु फेरे ॥१॥
आता आपणेची येसी ते करीन । नाम हे धरीन तुझे कंठी ॥ध्रु॥
वियोगेचि आलो उसंतीत वने । संकल्प हे मने वाहोनिया ॥२॥
तुका म्हणे वर्म सापडले सोपे । गोवियेलो पापे पुण्ये होतो ॥३॥

पाठीलागा काळ येतसे या लागे । मी माझे वाउगे मेढी ऐसे ॥१॥
आता अगी लागो ऐसिया वेव्हारा । तू माझा सोइरा पांडुरंगा ॥ध्रु॥
वागविला माथा नसताची भार । नव्हे ते साचार जाणील तो ॥२॥
तुका म्हणे केले जवळील दुरी । मृगजळ वरी आड आले ॥३॥

आपुलिये टाकी । करीन काही तरी एकी ॥१॥
करीन पायांशी वोळखी । करिसी ते करी सुखी ॥ध्रु॥
काया क्लेश गंगाजळ । समर्पिन तुळसीदळ ॥२॥
तुका म्हणे देवा । कर जोडीन ते सेवा ॥३॥

माझे तो स्वभाव मज अनावर । तुज ही देता भार काही नव्हे ॥१॥
ऐसे कळो आले मज नारायणा । जागृती स्वप्ना ताळ नाही ॥ध्रु॥
संपादितो तो अवघा बाह्य रंग । तुझा नाही संग अभ्यंतरी ॥२॥
तुका म्हणे सत्या नाही पाठी पोट । असते निघोंट एकी जाती ॥३॥

नव्हावातो बरा मुळी च संबंध । विश्वासीका वध बोलिलासे ॥१॥
आता माझे हित काय ते विचारा । सत्यत्वे दातारा पांडुरंगा ॥ध्रु॥
नाही भाव परी म्हणवितो दास । नका देऊ यास उणेंयेऊ ॥२॥
तुका म्हणे का हो उद्धरिता दीन । मानीतसां सीण मायबापा ॥३॥

काय तुमचिया सेवे न वेचते गाठोळी । मोहे टाळाटाळी करीतसां ॥१॥
चतुराच्या राया आहो पांडुरंगा । ऐसे तरी सांगा निवडूनि ॥ध्रु॥

कोण तुम्हा सुख असे या कौतुके । भोगिता अनेके दुःखे आम्हा ॥२॥
तुका म्हणे काय जालासी निर्गुण । आम्हा येथे कोण सोडवील ॥३॥

निष्ठुर यासाठी करितो भाषण । आहेसी तू सर्वजाण दाता ॥१॥
ऐसे कोण दुःख आहे निवारिता । तो मी जाऊ आता शरण त्यासी ॥ध्रु॥
बैसलासी केणे करुनी एक घरी । नाही येथे उरी दुसऱ्याची ॥२॥
तुका म्हणे आले अवघेची पायापे । आता मायबापे नुपेक्षावे ॥३॥

पाया पासी चित्त । तेणे भेटी अखंडित ॥१॥
असे खेळे भलते ठायी । प्रेमसूत्रदोरी पायी ॥ध्रु॥
केले से जतन । मुळी काय ते वचन ॥२॥
तुका म्हणे सर्वजाणा । ठायी विचारावे मना ॥३॥

तुझे मजपाशी मन । माझी येथे भूक तान ॥१॥
जिव्हा रते एके ठायी । दुजे बोलायाचे काई ॥ध्रु॥
माझिया कवतुके । उभा पहासी भातुके ॥२॥
तुका म्हणे साचे । तेथेमागील कईचे ॥३॥

तुम्हा आम्हा सरी । येथे कईच्या या परी ॥१॥
स्वामिसेवा अळंकार । नाही आवडिये थार ॥ध्रु॥
खुंटलिया वाचा । मग हा आनंद कइचा ॥२॥
तुका म्हणे कोडे । आम्ही नाचो तुज पुढे ॥३॥

कैचे भांडवल खरा हाती भाव । कळवळ्याने माव दावीतसे ॥१॥
आता माझा अंत नको सर्वजाणा । पाहो नारायणा निवडूनि ॥ध्रु॥
संताचे उच्छिष्ट मागिले पंगती । करावे संगती लागे ऐसे ॥२॥
तुका म्हणे आलो दावुनी विश्वास । संचित ते नास पावे ऐसे ॥३॥

थोडे तुम्ही मागेहोती उद्धरिले । मज ऐसे गेले वाया जीव ॥१॥
आता याचा काही न मनावार । कृपेचा सांगर आहेसी तू ॥ध्रु॥
तुज आळविता पापाची वसति । राहे अंगी किती बळ त्याचे ॥२॥
तुका म्हणे उदकी तारिले दगड । तैसा मी ही जड एक देवा ॥३॥

आम्ही म्हणो कोणी नाही तुज आड । दिसतोसी भ्याड पांडुरंगा ॥१॥
हागे माझ्या भोगेकेलासी परता । विश्वंभरी सत्ता नाही ऐसी ॥ध्रु॥
आम्ही तुज असो देउनी आधार । नाम वारंवार उच्चारितो ॥२॥
तुका म्हणे मज धरियेले बळे । पंचभूतीखळे करुनीया ॥३॥

आहेते सकळ प्रारब्धा हाती । यावे काकुलती यासी आता ॥१॥
ऐसामाझ्या मने सांगितला भाव । तोवरीच देव दुजा नाही ॥ध्रु॥
अवधियाची जेव्हा सारावी करकर । भावबळे थार धरु येसी ॥२॥
तुका म्हणे तुज ठेवावे पुजून । आणिक ते गुण नाही येथे ॥३॥

सेवट तो होती तुझियाने गोड । म्हणउनी चाड धरीतसो ॥१॥
देऊ भोगाभोग कलिवरचा भार । साहो तुज थार त्याचमधी ॥ध्रु॥
तुझ्या बळे काही खटपट काम । वाढवावा श्रम न लगे तो ॥२॥
तुका म्हणे आम्ही चे पलो या भारे । तुमचे ते खरे देवपण ॥३॥

ऐसाची तो गोवा । न पाहिजे केला देवा ॥१॥
बहु आली दुरिवरी । ओढत हे भरोवरी ॥ध्रु॥
आम्हासी न कळे । तुम्ही झाकुं नये डोळे ॥२॥
तुका म्हणे संगे । असो एक एका अंगे ॥३॥

मायले करांत भिन्न । नाही उत्तराचा सीण ॥१॥
धाडी धाडी वो भातुके । रंजविल्याचे कौतुके ॥ध्रु॥
करुनी नवल । याचे बोलिलो ते बोल ॥२॥
तुका म्हणे माते । पांडुरंगे कृपावंते ॥३॥

आवडी का ठेवू । बैसोनिया संगेजेवू ॥१॥
मागेनको ठेवू उरी । माझी आण तुजवरी ॥ध्रु॥
देखिले प्रकार । त्याचे पाहेन साचार ॥२॥
तुका म्हणे बाळी । केली चाहाडी सकळी ॥३॥

नव्हेसी तू लांसी । माया आणिका त्या ऐसी ॥१॥

जे हे वाया जाती बोल । होती निर्फळची फोल ॥१॥
नव्हेसी दुबळी । काही नाही ते जवळी ॥२॥
तुका म्हणे खोटी । काही नव्हेसी करंटी ॥३॥

आम्हा बोल लावा । तुम्हा अनुचित हे देवा ॥१॥
ऐसे सांगा का व्यालेती । काय नाही तुम्हा हाती ॥२॥
आता धरा दुरी । वाया दवडाया थोरी ॥२॥
तुका म्हणे ठायी । ऐसे विचारावे पायी ॥३॥

मरोनिया गेली माया । मग तया कोण पुसे ॥१॥
पोरटियाची दाद कोणा । ऐसाजाना प्रवाहो ॥२॥
निढळास निढळ जोडा । होय कोडा कवतुका ॥२॥
तुका म्हणे देवाऐसी । आहो सरसी आपण ॥३॥

संसाराची कोण गोडी । दिली जोडी करुनी ॥१॥
निष्ठुर तू बहु देवा । पुरे हेवान म्हणवी ॥२॥
पाहोनिया कर्म डोळा । निराळा तो वर्जना ॥२॥
तुका म्हणे तुज माझे । म्हणता ओझे फुकट ॥३॥

नव्हते ते कळो आले । तरी बोले अबोला ॥१॥
तुज मज घातली तुटी । एके भेटीपासूनि ॥२॥
आता याची न धरी चाड । काही कोड कवतुके ॥२॥
तुका म्हणे यावे जावे । एका भावे खंडले ॥३॥

आता दोघामध्ये काय । उरले होय वाणीजेसे ॥१॥
निष्ठुर हे केले मन । समाधान न करुनी ॥२॥
झुरावे ते तेथींच्या परी । घरिच्याघरी अवधिया ॥२॥
तुका म्हणे देवपण । गुंडाळून असो दे ॥३॥

मागितल्यास आस करा । उरी धरा काही बाही ॥१॥
म्हणउनी सारिली आस । होती यास मूळ ते ॥२॥
माझ्या मोहे तुज पान्हा । लोटे स्तना वोरस ॥२॥

तुका म्हणे आळवणे । माझ्या देणे उत्तर ॥३॥

आता बरे घरच्याघरी । आपली उरी आपणापे ॥१॥
वाइटबरे न पडे दृष्टी । मग कष्टी होइजेना ॥ध्रु॥
बोलो जाता वाढे बोल । वाया फोल खटखट ॥२॥
काकुलती यावे देवा । तो तो सेवा इच्छीतो ॥३॥
हिशोबाचे खटखटे । चढे तुटे घडेना ॥४॥
तुका म्हणे कळो आले । दुसरे भले तो नव्हे ॥५॥

आधी सोज्वळ करावा मारग । चालता ते मग गोवी नाही ॥१॥
ऐसा चालोनिया आला शिष्टाचार । गोवीचा वेव्हार पापपुण्य ॥ध्रु॥
पळणे तो पळा सांडुनी काबळे । उपाधीच्या मुळे लाग पावे ॥२॥
तुका म्हणे येथे शूर तो निवडे । पडिले बापुडे कालचक्री ॥३॥

उद्धत त्या जाती । द्रवे रंगल्या उद्धती ॥१॥
म्हणउनी बहु फार । त्यांसी असावे अंतर ॥ध्रु॥
केंचे पाठी पोट । गोडविषासी सेवट ॥२॥
तुका म्हणे सापा । न कळे कुरवाळिले बापा ॥३॥

आम्हा कथा आवश्यक । येर संपादूं लौकिक ॥१॥
जैसी तैसी माय बरी । मानिल्या त्या माना येरी ॥ध्रु॥
व्यालीचा कळवळा । जीव बहुत कोंवळा ॥२॥
कवतुके वावरे । तुका म्हणे या आधारे ॥३॥

पाळितो वचन । परि बहु भीते मन ॥१॥
करिते पाया शी सलगी । नये बैसो अंगसंगी ॥ध्रु॥
जोडोनिया कर । उभे असावे समोर ॥२॥
तुका म्हणे संत । तुम्ही मी बहु पतित ॥३॥

जैसा तैसा आता । मज प्रमाण अनंता ॥१॥
पाया पडणे न संडी । पोटी ते च वर तोडी ॥ध्रु॥
एका भावे चाड । आहे तैसे अंती गोड ॥२॥

तुका म्हणे आम्हा । टळणेची नाही नेमा ॥३॥

चुकलो या ऐशा वर्मा । तरी कर्मा सापडलो ॥१॥
पाठी लागे करी नास । गर्भवास भोगवी ॥ध्रु॥
माझे तुझे भिन्नभावे । गळा दावे मोहाचे ॥२॥
तुका म्हणे पाठेळ केलो । नसत्या भ्यालो छंदासी ॥३॥

देह प्रारब्धा शिरी । असोन करी उद्वेग ॥१॥
धाव घाली नारायणा । माझ्या मना जागवी ॥ध्रु॥
ऐसी चुकोनिया वर्मे । पीडा भ्रमे पावलो ॥२॥
तुका म्हणे कैचा भोग । नव्हे रोग अंगीचा ॥३॥

अनंताच्या ऐको कीर्ती । ज्याच्या चित्तीहरीनाम ।
उलंघुनी गेले सिंधु । हा भवबंधु तोडोनिया ॥१॥
आता हळुहळु तेची वाही । चालो काही अधिकारे ॥ध्रु॥
खुंटूनिया गेले नावा । नाही हेवाखोळंबला ।
न लगे मोल द्यावा रुका । भावे एका कारणें ॥२॥
तुका म्हणे पाहतो वाट । उभा नीट पाउली ।
भीमातिरी थडवा केला । उठा चला लवलाहे ॥३॥

तरी च म्या देवा । साटी करुनीया जीवा ॥१॥
येथे बैसलो धरणे । दृढ कायावाचामने ॥ध्रु॥
आवरील्या वृत्ति । मन घेउनिया हाती ॥२॥
तुका म्हणे जरा । बाहेर येऊ नेदी घरा ॥३॥

हे तो एक संताठायी । लाभ पायी उत्तम ॥१॥
म्हणविता त्याचे दास । पुढे आस उरेना ॥ध्रु॥
कृपादान केले संतीं । कल्पांतीही सरेना ॥२॥
तुका म्हणे संतसेवा । हाची हेवाउत्तम ॥३॥

नारायणा ऐसा । सेवू नेणतील रसां ॥१॥
जेणे भवव्याध तुटे । दुःख मागुते न भेटे ॥ध्रु॥

न लगे काही आटी । बाधा राहो न सके पोटी ॥२॥
कैवल्य ते जोडे । पालट लवकरी घडे ॥३॥
जन्ममरणदुःख अटे । जाळे अवघेचि तुटे ॥४॥
तुका म्हणे जाला । याचा गुण बहुताला ॥५॥

अनेक दोषांचे काट । जे जे गादले निघोंट ।
होती हरीनामे चोखट । क्षण एक न लगता ॥१॥
तुम्ही हरी म्हणा हरी म्हणा । महादोषांचे छेदना ॥ध्रु॥
अतिप्रीतीचा बांधला । नष्ट चांडाळी रतला ।
क्षण न लगता नेला । वैकुंठासी हरी म्हणता ॥२॥
अमित्य दोषाचे मूळ । जाले वाल्मीकास सबळ ।
जाला हरीनामे निर्मळ । गंगाजळ पै जैसा ॥३॥
हरी म्हणता तरले । महादोषी गणिके नेले ।
कुंटणी भिली उद्धरिले । वैकुंठासी हरी म्हणता ॥४॥
हरीविन जन्म नको वाया । जैसी दर्पणी ची छाया ।
म्हणोनि तुका लागे पाया । शरण तया हरीसी ॥५॥

भजन या नासीले हेडि । दंभा लंडा आवडी ॥१॥
जेवीत ना आइता पाक । नासी ताक घुसळूनि ॥ध्रु॥
एकाएकी इच्छी पाठ । नेणे चाट का जेवू ॥२॥
तुका म्हणे मुलाम्याचे । बंधन साचे सेवटी ॥३॥

जैसा निर्मळ गंगाओघ । तैसा भाग वोगरी ॥१॥
प्रेम वाढे ग्रासोग्रासी । ब्रह्मरसी भोजन ॥ध्रु॥
तृप्तीवरी आवडी उरे। ऐसे बरे प्रकार ॥२॥
तुका म्हणे पाख मन । नारायण ते भोगी ॥३॥

सुख सुखा विरजण जाले । ते मथले नवनीत ॥१॥
हाले डोले हरुषे काया । निवती बाह्या नयन ॥ध्रु॥
प्रबल तो नारायण । गुणे गुण वाढला ॥२॥
तुका म्हणे भरली सींग । वरी मग वोसंडे ॥३॥

का रे न भजसी हरी । तुज कोण अंगीकारी ॥१॥
होइल यमपुरी । यमदंड यातना ॥ध्रु॥
कोण जाली लगबग । काय करिसी तेथेमग ॥२॥
का रे भरला ताठा । करिती वोज नेता वाटा॥३॥
तोडा पडिली खिळणी । जिव्हा पिटिती वोढूनि ॥४॥
का रे पडिली जनलाज । कोण सोडवील तुज ॥५॥
लाज धरी म्हणे तुका । नको वाया जाऊ फुका ॥६॥

क्षरला सांगर गंगा ओघी मिळे । आपणची खेळे आपणाशी ॥ ॥
मधील ते वाव अवघी उपाधि । तुम्हा आम्हा मधी तेची परी ॥ध्रु॥
घट मठ जाले आकाशाचे पोटी । वचनेची तुटी तेथेचि ते ॥ ॥
तुका म्हणे बीजे बीज दाखविले । फल पुष्प आले गेले वाया ॥३॥

एक आता तुम्ही करा । मज दातारा सत्तेने ॥१॥
विश्वास तो पाया वरी । ठेवुनि हरी राहिलो ॥ध्रु॥
जाणतची दुजे नाही । आणिक काही प्रकार ॥२॥
तुका म्हणे शरण आलो । काय बोलो विनवितो॥३॥

काय विनवावे कोणे तो निवाड । केले माझ्या कोड वचनाचे ॥१॥
आहो कृपनिधी गुणाच्या निधाना । माझ्या अनुमाना नयेची हे ॥ध्रु॥
बहुत करुणा केले से भासेन । एक ही वचन नाही आले ॥२॥
माझी काही सेवा होईल पावली । निश्चिंती मानिली होती ऐसी ॥३॥
तुका म्हणे माझी उरली ते आटी । अभय कर कटी न देखेची ॥४॥

लाजोनिया काळे राहिले लिखित । नेदिता हीचित्त समाधान ॥१॥
कैसे सुख वाटे वचनाचे तुटी । प्रीतीविन भेटी रुचि नेदी ॥ध्रु॥
एकाचिये भेटी एकाचा कोंपर । मावेचा पदर कळो येतो ॥२॥
होत्या आपल्या त्या वेचुनिया शक्ती । पुढे जालो युक्तिकळाहीन ॥३॥
तुका म्हणे तुम्ही समर्थ जी देवा । दुर्बळाची सेवा कोठे पावे ॥४॥

आशाबद्ध बहु असे निलाजिरे । होय म्हणे धीरे फळ टोंके ॥१॥
कारणापेचित्त न पाहे अपमान ।चित्त समाधान लाभासाठी ॥२॥

तुका म्हणे हाते लोटिले न कळे । झांकितसे डोळे पांडुरंगा ॥३॥

सांता पांचां तरी वचनां सेवटी । निरोप का भेटी एक तरी ॥१॥
का नेणे निष्ठुर केले नारायणा । न देखे हे मना येता काही ॥२॥
तुका म्हणे ऐसान देखे निवाड । कडू किंवागोड फळ पोटी ॥३॥

वाया ऐसाजन्म गेला । हे विव्वला दुःख वाटे ॥१॥
नाही सरता जालो पायी । तुम्ही जई न पुसां॥ध्रु॥
का मी जीतो संवसारी । अद्यापवरी भूमीभार ॥२॥
तुका म्हणे पंढरीनाथा । सबळ व्यथा भवरोग ॥३॥

कासया हो माझा राखिला लौकिक । निवाड का एक केला नाही ॥१॥
मग तळमळ न करिते मन । जाले ते कारण कळो येते ॥२॥
तुका म्हणे केला पाहिजे निवाड । वडदासी भीड मरणे रोग्या ॥३॥

ऐसे कोण पाप बळी । जे जवळी येऊ नेदी ॥१॥
तुम्हा तव होइल ठावे । नेदावे का कळो हे ॥ध्रु॥
कोण जाला अंतराय । का ते पाय अंतरले ॥२॥
तुका म्हणे निमित्याचा । आला सुच अनुभव ॥३॥

ब्रह्मज्ञानाची भरोवरी । पुढिला सांगे आपण न करी॥१॥
थू थू त्याच्या तोंडावरी । व्यर्थ सीणवी वैखरी ॥ध्रु॥
कथा करी वरीवरी । प्रेम नसेची अंतरी ॥२॥
तुका म्हणे कवित्व करी । मान वस्तु हे आदरी ॥३॥

कधी कृपा करिसी नेणे । मज दीनाचे धावणे ॥१॥
भेटी लागी पंढरीनाथा । जीवी लागली तळमळ व्यथा ॥ध्रु॥
सीणले माझे मन । वाट पाहता लोचन ॥२॥
तुका म्हणे लागली भूक । तुझे पहावया श्रीमुख ॥३॥

उच्चारू यासाठी । आम्ही नाम तुझे कंठी ॥१॥
येसी धावत धावत । माउलिये कृपावंते ॥ध्रु॥

पाय चित्तीधरू । क्रिडा भलते ठायी करू ॥२॥
तुका म्हणे माझे गंगे । प्रेमभरित पांडुरंगे ॥३॥

दगडाच्या देवा बगाड नवस । बाईल कथेस जाऊ नेदी ॥१॥
वेची धनरासी बांधले स्मशान । दारी वृंदावन द्वाड मानी ॥२॥
चोरे नागविला न करी त्याची खंती । परी द्विजा हातीनेदी रुका ॥२॥
करी पाहुणेर विव्हाया जावयासी । आल्या अतीतासी पाठमोरा ॥३॥
तुका म्हणे जळो धिग त्याचे जिणे । भार वाही सीण वर्म नेणे ॥४॥

करुनी विनवणी । माथा ठेवितो चरणी ॥१॥
होते तेची असो द्यावे । रूप सौम्यची बरवे ॥२॥
भया भेणे तुमचा ठाव । तुमच्या कोपे कोठे जावे ॥२॥
तुका पाया लागे । दान समुदाय मागे ॥३॥

प्रेम नये सांगता बोलता दाविता । अनुभव चित्ता चित्त जाणे ॥१॥
कासवीचे बाळ वाढे कृपादृष्टी । दुधा नाही भेटी अंगसंगे ॥२॥
पोटामध्ये कोण सांगितले सर्पा । उपजत लपा म्हणउनी ॥२॥
बोलो नेणे परी जाणे गोड क्षार । अंतरी विचार त्यासी ठावा ॥३॥
तुका म्हणे बरे विचारावे मनी । आणिक भल्यांनी पुसो नये ॥४॥

आता मी पतित ऐसा साच भावे । कळो अनुभवे आले देवा ॥१॥
काय करावे ते रोकडेची करी । राहिली हे उरी नाही दोघा ॥२॥
येर येरा समदृष्टी द्यावे या उत्तरा । यासी काय करा गोही आता ॥२॥
तुका म्हणे मेलो सांगतसांगता । तेची आले आता कळो तुम्हा ॥३॥

काय तुज मागे नाही जाणवले । माझे नाही केले हित काही ॥१॥
डोळे झांकुनिया होसी अबोलणा । तेव्हा नारायणा आता कैसा ॥२॥
न कळे उचित न संगता स्पष्ट । ऐसाक्रियानष्ट काय जाणे ॥२॥
तुका म्हणे माझा घात तुम्हा ठावा । तरी का आधी देवावारु नये ॥३॥

नये ऐसे बोलो कठीण उत्तरे । सलगी लेकुरे केली पुढे ॥१॥
अपराध कीजे घडला तो क्षमा । सीकवा उत्तमा आमुचिया ॥२॥

धरू धावे आगी पोळले ते नेणे । ओढिलिया होणे माते बाळा ॥२॥
तुका म्हणे फार ज्याचा जार त्यासी । प्रवीण येविशी असांतुम्ही ॥३॥

लडिवाळ म्हणोनी निष्ठुर न बोला । परी सांभाळिला लागे घात ॥१॥
बहु वागवीत आणिले दुरुनी । दासांची पोसनी बहु आहे ॥ध्रु॥
नाही लागो दिला आघाताचा वारा । निष्ठुर उत्तरा कोमेजतो ॥२॥
तुका म्हणे तुम्ही कृपावंत हरी । शांतवाउत्तरी अमृताच्या ॥३॥

आत्मस्थिति मज नको हा विचार । देई निरंतर चरणसेवा ॥१॥
जन्मोजन्मीतुझा दास पुरुषोत्तमा । हेची गोडी माझ्या देई जीवा ॥ध्रु॥
काय सायुज्यता मुक्ति हेची गोड । देव भक्त कोड तेथेनाही ॥२॥
काय ते निर्गुण पाहो कैशा परी । वर्णू तुझी हरी कीर्ती कैसी ॥३॥
गोड चरणसेवा देवभक्तपण । मज देवाझणे दुराविसी ॥४॥
जाणिवेपासूनि सोडवी माझ्या जीवा । देई चरणसेवा निरंतर ॥५॥
तुका म्हणे गोडा गोड न लगे प्रीतीकर । प्रीती ते ही सार सेवा हे रे ॥६॥

चाले दंडवत घाली नारायणा । आपुल्या कल्याणा लागूनिया ॥१॥
बैसविला पदी पुत्र राज्य करी । पिता वाहे शिरी आज्ञा त्याची ॥२॥
तुका म्हणे आहे ठायी चाची मान । आता अनुमान कायसांतो ॥३॥

समर्थाचे बाळ पांघरे वाकळ । हसती सकळ लोक कोणा ॥१॥
समर्थासी लाज आपुल्या नांवाची । शरण आल्याची लागे चिंता ॥२॥
जरी तुज काही होईल उचित । तरी हा पतित तारी तुका ॥३॥

न करी रे मना काही च कल्पना । चिंतीया चरणा विठोबाच्या ॥१॥
येथे सुखाचिया रासी । पुढे ठाव नाही कल्पनेसी ॥ध्रु॥
सुखाचे ओतिले साजिरे श्रीमुख । शोक मोह दुःख पाहाता नाही ॥२॥
तुका म्हणे येथे होईल विसांवा । तुटतील हावापुढिलिया ॥३॥

काय करू मज नागविले आळसे । बहुत या सोसे पीडा केली ॥१॥
हिरोनिया नेला मुखीचा उच्चार । पडिले अंतर जवळी च ॥ध्रु॥
द्वैताचिया कैसा सांपडलो हाती । बहुत करती ओढाओढी ॥२॥

तुका म्हणे आता आपुलिया सवे । न्यावे मज देवे सोडवुनी ॥३॥

नाही देवाचा विश्वास । करी संताचा उपहास ॥१॥
। त्याचे तोडी पडे माती । हीन शूकराची जाती ॥ध्रु॥
घोकुनी अक्षर। वाद छळणा करीत फिरे ॥२॥
म्हणे देवासी पाषाण । तुका म्हणे भावहीन ॥३॥

हेची सर्वसुख जपावाविठ्ठल । न दवडावापळ क्षण वाया ॥१॥
हेची एक सर्वसाधनांचे मूळ । आतुडे गोपाळ येणे पंथे ॥ध्रु॥
न लगती काही तपांचिया रासी । करणे वाराणसी नाना तीर्थे ॥२॥
कल्पना हे तिळ देही अभिमान । नये नारायण जवळी त्यांच्या ॥३॥
तुका म्हणे नामे देव नेदी भेटी । म्हणे त्याचे हो टी कुष्ट होय ॥४॥

माझे विषयी तुज पडता विसर । नको धरू दूर पांडुरंगा ॥१॥
तुझा म्हणवितो हेची लाज तुला । आता झणी मला विसरेसी ॥२॥
तुका म्हणे तुझी माझी नाही उरी । आता केली खरी देवराया ॥३॥

अभक्ताचे गावी साधू म्हणजे काय । व्याघ्रे वाडा गाय सापडली ॥१॥
कसाबाचे आळी मांडिले प्रमाण । बस्वणाची आण तया काई ॥ध्रु॥
केळी आणि बोरी वसती सेजारी । संवाद कोणे परी घडे येथे ॥२॥
तुका म्हणे खीर केली कान्हेळ्याची । शुद्ध गोडी कैची वसे तेथे ॥३॥

भागल्यांचा तू विसांवा । करी नांवानिंबलोण ॥१॥
परमानंदा पुरुषोत्तमा । हरी या श्रमापासूनि ॥ध्रु॥
अना थाचा अंगीकार। करिता भार न मनिसी ॥२॥
तुका म्हणे इच्छा पुरे । ऐसे धुरेगे विठ्ठल ॥३॥

घालूनिया कास । बळे आलो मागायास ॥१॥
प्रेमे देई पाठवुनी । पांडुरंगा सेवा ऋणी ॥ध्रु॥
होई रे शाहाणा । कळो नेदावे या जना ॥२॥
तुका म्हणे पायी । जडलो मग उरलेकाई ॥३॥

भेटीलागी पंढरीनाथा । जीवी लागली तळमळ व्यथा ॥१॥
कैं कृपा करिसी नेणे । मज दीनाचे धावणे ॥ध्रु॥
सीणले माझे मन । वाट पाहाता लोचन ॥२॥
तुका म्हणे भूक । तुझे पाहावया मुख ॥३॥

सांडियेली काया । वरी ओवाळूनी पाया ॥१॥
शरण शरण नारायणा । मज अंगीकारा दीना ॥ध्रु॥
आलो लोटांगणी । रुळे तुमचे चरणी ॥२॥
तुका म्हणे कई । डोई ठेवीन हे पायी ॥३॥

तुझे दारीचा कुतरा । नको मोकलूं दातारा ॥१॥
धरणे घेतले घरांत । नको धरून उठवू हात ॥ध्रु॥
घेतली मुरकुंडी । थोर जालो मी लंडी ॥२॥
तुका म्हणे जगजीवना । ब्रिदे पाहे नारायणा ॥३॥

पडिलो बाहेरि आपल्या कर्तव्ये । संसाराचा जीवे वीट आला ॥१॥
एकामध्ये एक नाही मिळों येत । ताक नवनीत निडळिया ॥ध्रु॥
दोनी जाली नांवे एकाच्या मथने । भुस सार गुणे वेगळाली ॥२॥
तुका म्हणे कोठे वसे मुक्ताफळ । सिंपल्याचे स्थळ खंडलिया ॥३॥

पाहाता हे बरवे जाले । कळो आले यावरी ॥१॥
मागिलांचा जाला झाडा । त्या निवाडास्तव ॥ध्रु॥
विसांवले अंग दिसे । सरिसे अनुभव ॥२॥
तुका म्हणे बरे जाले । देवे नेले गवसूनि ॥३॥

चक्रफेरी गळी गळा । होता गोवियेला माळा ॥१॥
फुटोनिया गेला कुंभ । जालो निष्काम स्वयंभ ॥ध्रु॥
धरितची नाही थारा । वेठी भ्रमण खोंकरा ॥२॥
तुका म्हणे कौतुक कोडे । आगी काय जाणे मढे ॥३॥

श्रमपरिहारा । मूळ हे जाले दातारा ॥१॥
देह निवेदूनि पायी । जालो रिकामा उतराई ॥ध्रु॥

आपली ते सत्ता । येथे असो नेदी आता ॥२॥
राहिला निराळा । तुका कटकटे वेगळा ॥३॥

पाठवाल तेथे गर्जेन पवाडे । काही देहाकडे नावलोकी ॥१॥
म्हणुनी मागे कंठीचा सौरस । पावतील नास विघ्ने पुढे ॥ध्रु॥

कृपेच्या कटाक्षे नभे कळिकाळा । येता येत बळा शक्ती पुढे ॥२॥
म्हणुनी मागे कंठीचा सौरस । पावतील नास विघ्ने पुढे ॥ध्रु॥

तुका म्हणे गुढी आणीन पाया पे । जगा होइल सोपे नाम तुझे ॥३॥
म्हणुनी मागे कंठीचा सौरस । पावतील नास विघ्ने पुढे ॥ध्रु॥

उपजल्या काळे शुभ का शकुन । आता आवरोन राहिलेती ॥१॥
नाही मागितली वचनाची जोडी । निष्काम कोरडी वरीवरी ॥ध्रु॥
सत्याविन काय उगीच लांबणी । कारियाची वाणी येर भूस ॥२॥
तुका म्हणे ऐसी कोणा चाळवणी । न विचारा मनी पांडुरंगा ॥३॥

नव्हे मी आहाच आशेचे बांधले । जे हे टोंकविले नारायणा ॥१॥
अंतर तो तुम्हा बरे कळो येते । वेव्हार उचिते चाळवीजे ॥ध्रु॥
मने कल्पीले आवरीता पाप । संकल्पी विकल्प याचि नांवे ॥२॥
तुका म्हणे आम्हा न सोसे जळजळ । सीजल्यावरी जाळ कढ खोटा ॥३॥

ताके कृपण तो जेवू काय घाली । आहाच ते चालीवरुनि कळे ॥१॥
काय तुम्हा वेचे घातले सांकडे । माहे आले कोडेआजीवरी ॥ध्रु॥
सेवे विन आम्ही न लिंपों काया । जाला देवराया निर्धार हा ॥२॥
तुका म्हणे तुझी राखावया ब्रीदे । येणे अनुवादे कारियासी ॥३॥

वृत्तीवरी आम्हा येणे काशासाठी । एवढी हे आटी सोसावया ॥१॥
जाणतसां परी नेणते जी देवा । भ्रमची बरवा राखावा तो ॥ध्रु॥
मोडून क्षरलो अभेदाची मूस । तुम्हा का अळस वोडवला ॥२॥
तुका म्हणे होई लवकरि उदार । लांबणीचे फार काम नाही ॥३॥

सुलभ कीर्तने दिले ठसावुनी । करिता धरणी उरी कोण ॥१॥

आता न टळावे केलिया नेमासी । उदाराचा होसी हीन काय ॥१॥
एका नेमे कोठे दुसरा पालट । पादिर तो धीट म्हणती त्यासी ॥२॥
तुका म्हणे किती बोलसी उणे । एकाच वचने खंड करी ॥३॥

जेथे माझी दृष्टि राहिली बैसोन । तेथेचि हे मन गुंडाळाते ॥१॥
टाळावी ते पीडा आपुल्यापासून । दिठावेले अन्न ओकविते ॥२॥
तुम्हासी का कोडे कोणे ही विशीचे । नवलाव याचे वाटतसे ॥२॥
तुका म्हणे वेगी उभारा जी कर । कीर्त मुखे थोर गर्जईन ॥३॥

इच्छेपाशी आलो फिरोनी मागुता । स्वामीसेवकता आवडीचे ॥१॥
द्यावे लवकरी मागितले दान । मुळीचे जतन करुनी असे ॥२॥
उपाय हे करी एकाची वचना । दावुनिया खुणा ठाया येतो ॥२॥
तुका म्हणे गाठी किती तुजपाशी । जगाच्या तोडिसी चिंतनाने ॥३॥

कोठे आता आम्ही वेचावी हे वाणी । कोण मना आणी जाणोनिया ॥१॥
न करावी सांडी आता टाळाटाळी । देइन ये कळी होइल माजी ॥२॥
घरोघरी जाल्या ज्ञानाचिया गोष्टी । सत्यासवे गाठी न पडवी ॥२॥
तुका म्हणे आम्हा भाकिता करुणा । भलताची शाहाणा शोध काढी ॥३॥

डगमगी मन निराशेच्या गुणे । हे तो नारायणे सांतवीजे ॥१॥
धीरे तू गंभीर जीवने जगाचे । जळो विभागाचे आत्रीतत्या ॥२॥
भेईल जीव हे देखोनि कठीण । केला जातो सीण तो तो वाया ॥२॥
तुका म्हणे आवश्यक हे वचन । पाळावे ची वान समयो आहे ॥३॥

आम्ही पाहा कैसी एकतत्त्व जालो । राखणे लागलो वासनेसी ॥१॥
तुम्हा विन काही नावडावे जीवा । केला तोची देवाकेला पण ॥२॥
वर्म नेणो परि वृत्ती भंगो नेदुं । वंदिलेची वंदू आवडीने ॥२॥
तुका म्हणे कळे नामाचे जीवन । वारता ही भिन्न नेणो आता ॥३॥

आपण तो असां । समर्थ जी हृषीकेशा ॥१॥
करा करा बुझावणी । काय विलंब वचनी ॥२॥
हेंगे ऐसे म्हणा । उठूनि लागेन चरणा ॥२॥

घेउनिया सुखे । नाचेल तुका कवतुके ॥३॥

द्याल ऐसे दिसे । तुमचे साचपण इच्छे ॥१॥
म्हणउनी न भंगे निर्धार । केले लोचने सादर ॥ध्रु॥
मुखाची च वास । पुरला पाहे अवकाश ॥२॥
तुका म्हणे कळे । काय लाभ कोण वेळ ॥३॥

तुम्ही तो सदैव । आधरपणे माझी हाव ॥१॥
जळो आशेचे ते जिणे । टोंकतसावे दीनपणे ॥ध्रु॥
येथूनि सोडवा । आता अनुभवे सी देवा ॥२॥
तुका म्हणे जाले । एक मग हे निमाले ॥३॥

कैसे भले देवा अनुभवा का नये । उसीर तो काय तुम्हा पाशी ॥१॥
आहे ते मागो तो दिसाते जवळी । केल्यामध्ये कळि कोण साध्य ॥ध्रु॥
नाही सांडीत मी सेवेची मर्यादा । लाविला तो धंदा नित्य करी ॥२॥
तुका म्हणे हात आवरीला गुंती । माझे तव चित्तीनाही दुजे ॥३॥

हुंदकी पिसवी हलवी दाढी । मणी वोढी निंदेचे ॥१॥
त्याचे फळ पाकी यमाचे दंड । घर केले कुंड कुंभपाक ॥ध्रु॥
क्रोध पोटी मांग आणिला अंतरा । भुंकोनि कुतरा जप करी ॥२॥
तुका म्हणे स्नान केले मळमूत्रे । जेवविली पितरे अमंगळे ॥३॥

अंगा भरला ताठा । नये वळणी जैसा खुंटा ॥१॥
कैसे न कळे त्या डेगा । हित आदळले अंगा ॥ध्रु॥
जीव जाते वेळे । भरे लकडा ताठी डोळे ॥२॥
मुसळाचे धनु । तुका म्हणे नव्हे अनु ॥३॥

करुनी कडविड । जमा घडिली लगड ॥१॥
आता होते तेची जाले । नाम ठायी चे चांगले ॥ध्रु॥
उतरले डाई । उत्तम ते सुलाख ताई ॥२॥
हिंडविता देश । तुका म्हणे नाही नाश ॥३॥

पढीयंते मागा पांडुरंगापाशी । मज दुर्बळासी काय पीडा ॥१॥
याची साटी दुराविला संवसार । वाढे हे अपार माया तृष्णा ॥ध्रु॥
काही करिता कोठे नव्हे समाधान । विचारिता पुण्य तेची पाप ॥२॥
तुका म्हणे आता निश्चळची भले । तुज आठविले पांडुरंगा ॥३॥

नव्हे मी शाहाणा । तरी म्हणा नारायणा ॥१॥
तुम्हा बोलवाया काही । येच भरलोंसे वाही ॥ध्रु॥
आणावेति रूपा । कोपलेती तरी कोपा ॥२॥
कळोनि आवडी । तुका म्हणे जाते घडी ॥३॥

आम्ही भाविके हे काय जाणो खोडी । आइकोनि प्रौढी विनविले ॥१॥
नाही ऐसे येथे जालेती असता । वाढविली चिंता अधिक सोसे ॥ध्रु॥
न कळेची आधी करिता विचार । न धरिता धीर आहाचता ॥२॥
तुका म्हणे आता वचने वचन । वाढले तिक्षीण बुध्दी जाली ॥३॥

कोठे देवाबोलो । तुम्हा भीड घालूं गेलो ॥१॥
करावाया सत्त्वहाणी । भांडवलाची टांचणी ॥ध्रु॥
दुर्बळा मागता । त्याच्या प्रवर्तला घाता ॥२॥
तुका म्हणे नाही । मज कळले ऐसे काही ॥३॥

काय त्या दिवस उचिताचा आला । मागील जो केला श्रम होता ॥१॥
ठेवियेला पूर्ण करुनी संकेत । तयापाशी चित्त लागले से ॥ध्रु॥
जाणसी गे माते लेकराचे लाड । नये पडो आड निष्ठुरता ॥२॥
तुका म्हणे आम्ही करावे वचन । तुम्हासी जतन करणे ते ॥३॥

पडिला प्रसंग का मी ऐसा नेणे । संकल्प ते मने जिरवले ॥१॥
चेष्टाविले तरी सांगावे कारणे । भक्ती ते उजेवन करावया ॥ध्रु॥
लावुनिया दृष्टि घेतली सामोरी । बैसले जिव्हारी डसोन ते ॥२॥
तुका म्हणे जीवा लाविला तो चाळा । करावे गोपाळा शीघ्र दान ॥३॥

मागील विसर होईल सकळ । केली तळमळ दुःखाची ते ॥१॥

दोही चे अहिक्य घाली गडसंदी । स्थिरावेल बुध्दी पायांपाशी ॥ध्रु॥
अहाच या केलो देहपरिचारे । तुमचे ते खरे वाटों नये ॥२॥
तुका म्हणे व्हावे लवकरी उदार । मी आहे सादर प्रतिग्रहासी ॥३॥

वाढवावापुढे आणिक प्रकार । एकची ते फार रुचि नेदी ॥१॥
निंच नवे लेणे देह हा पवाडा । पालट रोकडा वरावरी ॥ध्रु॥
दिसे शोभिवंत सेवेने सेवक । स्वामीची ते लोकत्रयी कीर्ती ॥२॥
तुका म्हणे आजी पाववासंतोष । करुनी कीर्तीघोष नाचईन ॥३॥

क्षोभ आणि कृपा मातेची समान । विभाग जतन करुनी ठेवी ॥१॥
क्षणभंगुर ते उपजली चिंता । खरी अखंडता आवडीची ॥ध्रु॥
सीकवू जाणे ते गोमाटियासाठी । लोभे नाही तुटी निश्चयेसी ॥२॥
अघवे ची मिथ्या समया आरते । देता तो उचिते काळ जाणे ॥३॥
न करी वेव्हार नेदी गाजूं कोणा । भेडसावी तान्हे हाऊ आला ॥४॥
तुका म्हणे करी जिवाची जतन । दचकुनी मन जवळी आणी ॥५॥

संसाराचे धावे वेठी । आवडी पोटी केवढी ॥१॥
हागो जाता दगड सांची । अंतरी ही संकल्प ॥ध्रु॥
लाज तेवढी नारायणी । वाकडी वाणी पोरांपे ॥२॥
तुका म्हणे बेशरमा । श्रमावरी पडिभरू ॥३॥

मी त्यांसी अनन्य ती कोणा असती । ऐसे तव चित्ती विचारावे ॥१॥
आहे तो विचार आपणयापाशी । कळा बिंबाऐसी प्रतिबिंबी ॥ध्रु॥
शुभ शकून तो शुभ लाभे फळे । पुढील ते कळे अनुभवे ॥२॥
तुका म्हणे माझा असेल आठव । तैसा माझा भाव तुझ्या पायी ॥३॥

बहु कृपावंते माझी मायबापे । मी माझ्या संकल्पे अंतरलो ॥१॥
संचिताने नाही चुको दिली वाट । लाविले अदट मजसवे ॥ध्रु॥
आता मी रुसतो न कळता वर्म । परी ठावे धर्म सर्व देवा ॥२॥
तुका म्हणे उभा राहिला न बैसे । आमची माय असे उद्वेग त्या ॥३॥

कैसी दिसो बरी । आम्ही आळविता हरी ॥१॥

नाही सोंग अळंकार । दास जाला संवसार ॥१॥
दुःख आम्हा नाही चिंता । हरीचे दास म्हणविता ॥२॥
तुका म्हणे देवा । ऐसी जळो करिता सेवा ॥३॥

आता सांडू तरी हातीना पदरी । सखी सहोदरी मोकळिलो ॥१॥
जनाचारामध्ये उडाला पातेरा । जालो निलाजिरा म्हणउनी ॥२॥
कोणाचिया दारा जावेनासे जाले । म्या च विटंबिले आपणासी ॥२॥
का न जाला माझे बुध्दीसी संचार । नाही कोठे थार ऐसे जाले ॥३॥
तुका म्हणे तुज भक्त जाले फार । म्हणोनिया थार नाही येथे ॥४॥

जेथे जातो तेथे पडतो मतोळा । न देखिजे डोळा लाभ काही ॥१॥
कपाळीची रेखा असती उत्तम । तरी का हा श्रम पावतो मी ॥२॥
नव्हेची तुम्हास माझा अंगीकार । थीता संवसार अंतरला ॥२॥
भोग तव जाला खरा भोगावया तो । भांडवल नेतो आयुष्य काळ ॥३॥
कोठे तुझी कीर्ती आइकिली देवा । मुक्तो का जीवा तुका म्हणे ॥४॥

का जी आम्हा होते दोषांचे दर्शन । तुज समर्पून देहभाव ॥१॥
पांडुरंगा कृपाळुवादयावंता । धरसील सत्ता सकळ ही ॥२॥
का जी आम्हा वरी आणिकाची सत्ता । तुम्हासी असता जवळिके ॥२॥
तुका म्हणे पायी केले निवेदन । उचित ते दान करी सत्ता ॥३॥

निंदावे हे जग । ऐसा भागा आला भाग ॥१॥
होते तैसे आले फळ । गेले निवडूनि सकळ ॥२॥
दुसऱ्याच्या मता । मिळेनासे जाले चित्ता ॥२॥
तुका जाला सांडा । विटंबिती पोरे रांडा ॥३॥

माझे माथा तुझा हात । तुझे पायी माझे चित्त ॥१॥
ऐसी पडियेली गाठी । शरीरसंबंधाची मिठी ॥२॥
येरयेरांपाशी । सांपडोन गेलो ऐसी ॥२॥
तुका म्हणे सेवा । माझी कृपा तुझी देवा ॥३॥

सत्य त्यागाची समान । नलगे वेचावे वचन ॥१॥

नारायणा ऐसे दास । येरयेरांची च आस ॥ध्रु॥
मळ नाही चित्ता । तेथेदेवाची च सत्ता ॥२॥
तुका म्हणे जाण । ते च भल्याचे वचन॥३॥

माझिये बुध्दीचा खुंटला उपाव । करिसील काय पाहेन ते ॥१॥
सूत्रधारी तू हे सकळचाळिता । कासया अनंता भार वाहो ॥ध्रु॥
वाहिले संकल्प न पवती सिध्दी । येऊ देहबुध्दीवरी नयों ॥२॥
तुका म्हणे दुःखी करिती तरंग । चिंतू पांडुरंग आवरुन॥३॥

देखिले ते धरिन मने । समाधाने राहेन ॥१॥
भाव माझी सांटवण । जगजीवन कळावया ॥ध्रु॥
बोळवीन एकसरे । उत्तरे या करुणेच्या ॥२॥
तुका म्हणे नयों रूपा । काय बापा करीसी॥३॥

वाया जाय ऐसा । आता उगवावाफांसां॥१॥
माझे परिसावे गाऱ्हाणे । सुखदुःखाची वचने ॥ध्रु॥
हाची आम्हा ठाव । पायी निरोपाया भाव ॥२॥
तुका म्हणे जार । तुझा तुज देवाभार॥३॥

खादले च खावे वाटे । भेटले भेटे आवडी ॥१॥
वीट नाही पांडुरंगी । वाढे अंगी आर्त ते ॥ध्रु॥
इंद्रियाची हाव पुरे । परि हे उरे चिंतन ॥२॥
तुका म्हणे पोट भरे । परि ते उरे भूक पुढे ॥३॥

सत्य आठविता देव । जातो भेव पळोनि ॥१॥
न लगे काही करणे चिंता । धरी सत्ता सर्व तो ॥ध्रु॥
भावे भाव राहे पायी । देव तें संनिध ॥२॥
तुका म्हणे कृष्णनामे । शीतळ प्रेम सर्वासी ॥३॥

ब्रीद याचे जगदानी । तोची मनी स्मरावा ॥१॥
सम पाय कर कटी । उभा तटी भीवरेच्या ॥ध्रु॥
पाहिलिया वेध लावी । बैसे जीवी जडोनि ॥२॥

तुका म्हणे भक्तिकाजा । धावे लाजा लवलाहे ॥३॥

माझिया मनाची बैसली आवडी । अवसान घडी एकी नेघे ॥१॥
पाय चित्तीरूप डोळा च राहिले । चिंतने गोविले मुख सदा ॥ध्रु॥
अवधियांचा जाला विसर हा मागे । वेध हा श्रीरंगे लाविलेला ॥२॥
तुका म्हणे कानी आडकली मात । तोची जाला घात जीवपणा ॥३॥

याची कोठे लागली चट । बहु तट जाले से ॥१॥
देवपिसी देवपिसी । मजऐसी जग म्हणे ॥ध्रु॥
एकांताचे बाहेर आले । लपविले झांकेना ॥२॥
तुका म्हणे याचे भेटी । जाली तुटी आपल्या सी ॥३॥

दीन आणि दुर्बळा सी । सुखरासी हरीकथा ॥१॥
तारु भवसांगरीचे । उंचनीच अधिकार ॥ध्रु॥
चरित्र ते उच्चारवे । केले देवे गोकुळी ॥२॥
तुका म्हणे आवडी धरी । कृपा करी म्हणऊनी ॥३॥

संतोषे माउली आरुषा वचनी । वोरसोनि स्तनी लावी बाळा ॥१॥
तैसे परिमळाचे अवघेची गोड । पुरवीतो कोड पांडुरंग ॥ध्रु॥
सेवा करी साहे निष्ठुर उत्तरे । त्याचे वाहे मनी तेच बरे ॥२॥
तुका म्हणे इच्छावसे खेळ खेळे । चिंता ते सकळ काही नेणे ॥३॥

विनवीजे ऐसे काही । उरले नाही यावरी ॥१॥
आता असो पंढरीनाथा । पायी माथा तुमचिये ॥ध्रु॥
मागेसारियेली युक्ती । काही होती जवळी ते ॥२॥
निराशेची न करी आस । तुका दास माघारी ॥३॥

आता येथे जाली जीवासवे साटी । होते तैसे पोटी फळ आले ॥१॥
आता धरिले ते नो सोडी चरण । सापडले धन निजठेवा ॥ध्रु॥
आता हा अळस असो परता दुरी । नेदावी ते उरी उरों काही ॥२॥
आता याचा मज न व्हावाविसर । भरोनी अंतर राहो रूप ॥३॥
आता लोकलाज नयो येथे आड । बहु जाले गोड ब्रह्मरस ॥४॥

तुका म्हणे आता जन्म हा सफळ । अंतरी गोपाळ स्थिरावला ॥५॥

अनंता जीवाची तोडिली बंधने । मज हि येणे काळे कृपा कीजे ॥१॥
अनंत पवाडे तुझे विश्वंभरा । भक्तकरुणाकरा नारायणा ॥ध्रु॥
अंतरीचे कळो देई गुह्य गुज । अंतरी ते बीज राखईन ॥२॥
समदृष्टी तुझे पाहेन पाउले । धरीन संचले हृदया त ॥३॥
तेणे या चित्ताची राहेल तळमळ । होतील शीतळ सकळ गात्रे ॥४॥
तुका म्हणे शांति करील प्रवेश । मग नव्हे नाश अखंड तो ॥५॥

पराधीन माझे करुनीया जीणे । सांडी काय गुणे केली देवा ॥१॥
उदार हे कीर्ती असे जगामाजी । का ते ऐसेआजी पालटिले ॥ध्रु॥
आळवितो परी न पुरेची रीग । उचित तो त्याग नाही तुम्हा ॥२॥
तुका म्हणे का बा मुळी च व्यालासी । ऐसे का नेणसी पांडुरंगा ॥३॥

नेणपणे नाही केला हा बोभाट । आता आली वाट कळो खरी ॥१॥
आता बहुं शीघ्र यावे लवकरी । वाट पाहे हरी भेटी देई ॥ध्रु॥
समर्थाच्या बाळा करुणेचे भाषण । तरी त्याची कोण नांदणूक ॥२॥
तुका म्हणे बहु बोलिले बडिवार । पडिले अंतर लौकिकी ते ॥३॥

जे जे केले ते ते साहे । कैसे पाहे भाविक ॥१॥
ओवाळूनि माझी काया । सांडिली यावरुनी ॥ध्रु॥
काय होय नव्हे करू । नेणे धरू सत्ता ते ॥२॥
तुका म्हणे कटी कर । उभे धीर धरुनी ॥३॥

नाही मज कृपा केली पांडुरंगे । संताचिया संगेपोट भरी ॥१॥
चतुराचे सभे पंडित कुशळ । मी काय दुर्बळ विष्णुदास ॥२॥
तुका म्हणे नेणे करू समाधान । धरिले चरण विठोबाचे ॥३॥

तुम्ही माझा देवाकरिजे अंगीकार । हा नाही विचार मजपाशी ॥१॥
आता दोही पक्षीं लागले लक्षणे । देवभक्तपण लाजविले ॥ध्रु॥
एकातीएकले न राहे निश्चळ । न राहे च पळ मन ठायी ॥२॥
पायी महत्वाची पडिली शंकळा । बांधविला गळा स्नेहा हाती ॥३॥

शरीर सोकले देखिलिया सुखा । कदान्न हे मुखा मान्य नाही ॥४॥
तुका म्हणे जाला अवगुणाचा थारा । वाढली हे निद्रा अळस बहु ॥५॥

बोलिलिया गुणी नाही पाविजेत । देवानाही होत हित तेथे ॥१॥
कवतुक तुझे नवल यावरी । घेसील ते शिरी काय नव्हे ॥२॥
नाही मिळो येत संचिताच्या मता । पुराणी पाहता अघटित ॥२॥
तुका म्हणे पायी निरोपिला भाव । न्याल तैसा जाव सिध्दी देवा ॥३॥

हा तो नव्हता दीन । टाळायाच्या ऐसाक्षण ॥१॥
का जी नेणो राखा हात । कैसे देखावे रडत ॥२॥
दावुनिया आस । दूर पळविता कास ॥२॥
तुका म्हणे धाव । घेता न पुरेची हाव ॥३॥

आर्तभूता घावे दान । खरे पुण्य त्या नांवे ॥१॥
होणार ते सुखे घडो । लाभ जोडो महाबुध्दी ॥२॥
सत्य संकल्पच साटी । उजळा पोटी रवीबिंब ॥२॥
तुका म्हणे मनी वाव । शुद्ध भाव राखावा ॥३॥

कवतुकवाणी बोलतसे लाडे । आरुष वाकडे करुनी मुख ॥१॥
दुजेपणी भाव नाही हे आशंका । जननीबाळकामध्ये भेद ॥२॥
सलगी दुरुनी जवळी पाचारू । धावोनिया करू अंगसंग ॥२॥
धरुनी पालव मागतो भातुके । आवडीचे निके प्रेमसुख ॥३॥
तुका म्हणे तुज आमची च गोडी । ऐसी हे आवडी कळो आली ॥४॥

ऐके पांडुरंगा वचन माझे एक । जालो मी सेवक दास तुझा ॥१॥
कळे तैसा आता करावाउध्दार । खुंटला विचार माझा पुढे ॥२॥
दंभ मान माझा करू पाहे घात । जालिया ही थीत कारणाचा ॥२॥
हीन बुध्दी माझी अधम हे याती । अहंकार चित्तीवसो पाहे ॥३॥
तुका म्हणे मज विघडता क्षण । न लगे जतन करी देवा ॥४॥

जेणे माझे चित्त राहे तुझ्या पायी । अखंड ते देई प्रेमसुख ॥१॥
देहभाव राख दीन करुनीया । जनाचारी वाया जाय तैसा ॥२॥

द्रव्य दारा नको मानाची आवडी । कवणेविशी गोडी प्रपंचाची ॥२॥
तुझे नाम माझे धरुनियाचित्त । एकात लोकात सदा राहो ॥३॥
तुका म्हणे तुझे जडोनिया पायी । जालो उतराई पांडुरंगा ॥४॥

काय सांगो या संताचे उपकार । मज निरंतर जागविती ॥१॥
काय द्यावे त्यांचे व्हावे उतराई । ठेविता हा पायी जीव थोडा ॥ध्रु॥
सहज बोलणे हित उपदेश । करुनी सायास शिकविती ॥२॥
तुका म्हणे वत्स धेनुवेचा चित्ती । तैसे मज येती सांभाळीत ॥३॥

देव जाणता देव जाणता । आपली च सत्ता एकाएकी ॥१॥
देव चतुर देव चतुर । जाणोनि अंतर वर्ततसे ॥२॥
देव निराळा देव निराळा । अलिप्त विटाळा तुका म्हणे ॥३॥

आपण चाळक बुध्दीच्या संचारा । आम्हासी वेव्हारा पात्र केले ॥१॥
काय जाले तरी नेघा तुम्ही भार । आणिक कोणा थोर म्हणो सांगा ॥ध्रु॥
पंच भूते तव कर्माच्या या मोटा । येथे खरा खोटा कोण भाव ॥२॥
तुका म्हणे नाही बोलावया जागा । का देवा वाउगा श्रम करू ॥३॥

एका एक वर्मे लावुनिया अंगी । ठेवितो प्रसंगी सांभाळीन ॥१॥
नेघावाजी तुम्ही वाव बहु फार । धरुनी अंतर ठायाठाव ॥ध्रु॥
वेव्हारे आले ते समानेची होते । बळ नाही येथे चालो येत ॥२॥
तुका म्हणे आता निवाडा च साटी । संवसारे तुटी करुनी ठेलो ॥३॥

आता येथे खरे । नये फिरता माघारे ॥१॥
होइल हो तैसी आबाळी । देह निमित्त या बळी ॥ध्रु॥
तुम्हासवे गाठी । देवाजीवाचिये साटी ॥२॥
तुका नव्हे लंड । करू चौघामध्ये खंड ॥३॥

का हो वाडविता देवा । मज घरी समजावा । केवडा हो गोवा । फार केले थोड्याचे ॥१॥
ठेविन पाया वरी डोई । यासी तुमचे वेचे काई । जालो उतराई । जाणा एकएकाचे ॥ध्रु॥
निवाड आपणिया पाशी । असोन का व्हावे अपेसी । होती गाठी तैसी । सोडूनिया ठेविली ॥२॥
तुका म्हणे गोड । होते जालिया निवाड । दर्शने ही चाड । आवडी च वाढेल ॥३॥

नव्हो सभाधीट । समोर बोलाया नीट । एकली एकट । दुजे नाही देखिले ॥१॥
आता अवघे तुम्ही जाणा । तुमचे माझे नारायणा । येईल करुणा । तेची पहा तुम्हासी ॥ध्रु॥
ताळ नाही माझे बुध्दी । धरली न धरवे शुध्दी । आता बळे कधी । कोण्या जन्मे निवाड ॥२॥
आता शेवटीचे । उत्तर ते हेची साचे । शरण आले त्याचे । तुका म्हणे सांभाळा ॥३॥

ऐसातव मोळा । तुमचा नसेल गोपाळा ॥१॥
मागत्याची टाळाटाळी । झिंज्या ओढोनि कपाळी ॥ध्रु॥
नसेल ना नवे । ऐसे धरियेले देवे ॥२॥
तुका म्हणे जाला । उशीर नाही तो विडुला ॥३॥

माझ्या कपाळाच्या गुणे । किंवासरले से नेणे ॥१॥
नये वचन बाहेरी । उभे तिष्ठतसे दारी ॥ध्रु॥
काय सांगायास वेचे । रीद आरंभी ठायी चे ॥२॥
तुका म्हणे किती । भीड धरावी पुढती ॥३॥

काही एक तरी असावाआधार । कासयाने धीर उपजावा ॥१॥
म्हणविल्यासाठी कैसे पडे रुजु । धणी नाही उजू सन्मुख तो ॥ध्रु॥
वेचल्या दिसांचा कोणावरी लेखा । घालावाहा सुखासुखा आम्ही ॥२॥
नाही मनोगत तोवरी हे देवा । तुका म्हणे सेवा नेघीजे तो ॥३॥

मनाचिये साक्षी जाली सांगो मात । सकळ वृत्तात आपला तो ॥१॥
तुम्हा परामृश घेणे सत्ताबळे । धरिता निराळे कैसी वाचो ॥ध्रु॥
मी माझे सांडून यावया पसारा । आणिक दातारा काय काज ॥२॥
तुका म्हणे आम्ही तुजविन एका । निढळे लौकिका माजी असो ॥३॥

घालूनि लोळणी पडिलो अंगणी । सिंचा सिंचवणी तीर्थ वरी ॥१॥
वोल्हावेल तनु होईल शीतळ । जाली हळहळ बहुतापे ॥ध्रु॥
पावेन या ठाया कई जाले होते । आलो अवचिते उष्ट्यावरी ॥२॥
तुका म्हणे कोणी जाणवा राउळी । येईल जवळी पांडुरंग ॥३॥

तरी भले वाया गेलो । जन्मा आलो मागुता । म्हणउनी ठेलो दास । सावकास निर्भये ॥१॥

उणे पुरे काय माझे । त्याचे ओझे तुम्हासी ॥ध्रु॥
सांभाळावे ते म्या काई । अवो आई विठ्ठले । मागेजया जाई ने स्थळा । तुज गोपाळा विसरे ना ॥२॥
आपले म्या एकसरे । करुनी बरे घेतले । तुका म्हणे नारायणा । आता जाणा आपुले ॥३॥

उरले ते भक्तिसुख । डोळा मुख पाहावे । अंतरीचे का हो नेणा । नारायणा माझिये ॥१॥
पुरवा तैसी केली आळी । बळी जगदानिया ॥ध्रु॥
हाती घेउनि चोरां भाते । दावा रिते बाळका । साजते हे थोरपण । नाही दीन वत्सळा ॥२॥
शाहणे तरी लाड दावी । बाळ जेवी मातेसी । तुका म्हणे पांडुरंगा । ऐसे पै गा आहे हे ॥३॥

धरुनी हे आलो जीवी । भेटी व्हावी विठोबासी ॥१॥
संकल्प तो नाही दुजा । महाराजा विनवितो ॥ध्रु॥
पाया वरी ठेविन भाळ । येणे सकळ पावले ॥२॥
तुका म्हणे डोळेभरी । पाहिन हरी श्रीमुख ॥३॥

तुम्हा उद्धरणे फार । मज दुसरी नाही थार ॥१॥
आता जैसे तैसे सोसां । काय करणे हृषीकेशा ॥ध्रु॥
बरे न दिसेल ओळी । एका अन्न एका गाळी ॥२॥
लावितो आभार । तुका विखरलेती फार ॥३॥

न कळे जी भक्ती काय करु सेवा । संकोचोनि देवा राहिलोसे ॥१॥
जोडोनिया कर राहिलो निवांत । पायांपाशी चित्त ठेवुनिया ॥ध्रु॥
दिशाभुली करी स्थळी प्रदक्षणा । भ्रमे नारायणा कष्टविले ॥२॥
तुका म्हणे जालो आज्ञेचा पाळक । जीवनासी एक ठाव केला ॥३॥

एकविध वृत्ति न राहे अंतरी । स्मरणीच हरी विस्मृति ॥१॥
कैसा हा नवलाव वाटतो अनुभवे । मज माझ्या जीवे साक्षित्वेसी ॥ध्रु॥
न राहे निश्चळ जागविता मन । किती क्षीणेंक्षीणे सावरावे ॥२॥
तुका म्हणे बहु केले वेवसाव । तेणे रंगे जीव रंगलासे ॥३॥

आता सोडवणे न या नारायणा । तरी मी न वंचे जाणा काळा हाती ॥१॥
ऐसे सांगोनिया जालो उतराई । आणिक ते काई माझे हाती ॥ध्रु॥
केलियाचे माप नये सेवटासी । करितील नासी अंतराय ॥२॥

तुका म्हणे भय वाटतसे जीवा । धावणिया धावालवकरी ॥३॥

सत्या माप वाढे । गबाळाची चाली खोडे ॥१॥

उतरे ते कळे कसी । विखरोणे सर्वदेशी ॥ध्रु॥

घरामध्ये राजा । नव्हे हो वापाटपूजा ॥२॥

तुका म्हणे साचे । रूप ते दर्पणाचे ॥३॥

नाही खंड जाला । माझा तुमचा विडुला ॥१॥

कैसे कैसे हो दुश्चित । आहे चौघापाशी नीत ॥ध्रु॥

मुळीचे लिहिले । मज आता सापडले ॥२॥

तुका म्हणे मज । न लगे बोलणे सहज ॥३॥

हेचि वादकाची कळा । नाही येऊ येत बळा ॥१॥

धीर करावाकरावा । तरी तो आहे आम्हा देवा ॥ध्रु॥

रिघावे पोटांत । पाया पडोन घ्यावाअंत ॥२॥

तुका म्हणे वरी । गोडा आणावाउत्तरी ॥३॥

एक परि बहिर बरे । परि तीढोरे ग्यानगडे ॥१॥

कपाळास लागली अगी । अभागी का जीतसे ॥ध्रु॥

एक परि बरे वेडे । तार्किक कुडे जळो ते ॥२॥

तुका म्हणे खातडवासी । अमृतासी नोळखे ॥३॥

खेळों मनासवे जीवाच्या संवादे । कौतुक विनोदे निरांजनी ॥१॥

पची पडिले ते रुचे वेळोवेळा । होतसे डोहळा आवडीस ॥ध्रु॥

एकांताचे सुख जडले जिव्हारी । वीट परिचारी बरा आला ॥२॥

जगाऐसी बुध्दी नव्हे आता कदा । लंपट गोविंदा जालो पायी ॥३॥

आणिक ते चिंता न लगे करावी । नित्य नित्य नवी आवडी हे ॥४॥

तुका म्हणे धडा राहिला पडोन । पांडुरंगी मन विसांवले ॥५॥

उचिताचा काळ । साधावया युक्तिबळ । आपले सकळ । ते प्रसंगी पाहिजे ॥१॥

नेम नाही लाभ हानि । अवचित घडती दोनी । विचारुनी मनी । पाहिजे ते प्रयोजावे ॥ध्रु॥

जाळ जाळा काळे । करपों नेदावे आगळे । जेविता वेगळे । ज्याचे त्याचे तेथेते शोभे ॥२॥

पाळी नांगर पाभारी । तन निवडूनि सोकरी । तुका म्हणे धरी । सेज जमा सेवटी ॥३॥

पडिलिया ताळा । मग अवघाची निर्वाळा । तेथे कोणी बळा । नाही येत कोणासी ॥१॥
जोडिले ते लागेहाती । आपआपली निश्चिंती । हर्ष आणि खंती । तेथेदोनी नासली ॥२॥
सहज सरलिया कारणे । मग एकला आपण । दिसे तरी भिन्न । वचनाचा प्रसंग ॥२॥
करुनी झाडा पाडा । तुका वेगळा लिगाडा । निश्चिंतीच्या गोडा । गोष्टी म्हूण लागती ॥३॥

जीविता तो माझा पिता । उखता तो उखत्यांचा ॥१॥
जनार्दनी सरती कर्मे । वाते भ्रमे अनेत्र । अपसव्य सव्यामधी । ऐसी शुध्दी न धरिता ॥२॥
तुका म्हणे खांद्या पाने । सिंचता भिन्न कोरडी ॥३॥

माउलीची चाली लेकराचे ओढी । तयालागी काढी प्राणे प्रीती ॥१॥
ऐसी बळिवंत आवडी जी देवा । संतमहानुभावाविनवितो ॥२॥
मोहे मोहियेले सर्वकाळचित्त । विसरु तो घेत नाही क्षणे ॥२॥
तुका म्हणे दिला प्रेमाचा वोरस । साभाळिले दास आपुले ते ॥३॥

केवढा तो अहंकार । माझा तुम्हा नव्हे दूर ॥१॥
आता कोण पडे पाया । तुमच्या अहो पंढरीराया ॥२॥
का जी कृपेने कृपण । वेचत असे ऐसे धन ॥२॥
तुका म्हणे देवे । दुजियाचे पोते न्यावे ॥३॥

अपराधी म्हणोनि येतो काकुलती । नाही तरी होती काय चाड ॥१॥
येइल तारु तरी तारा जी देवा । नाही तरी सेवा घ्या वो भार ॥२॥
कासया मी आता वंचूं हे शरीर । आहे बारगीर जाई जने ॥२॥
तुका म्हणे मन करुनी मोकळे । आहे साळे ढाळे उदार मी ॥३॥

माझे तो फुकाचे कायेचेची कष्ट । नव्हे क्रियानष्ट तुम्हा ऐसा ॥१॥
काही च न वंचीआजीचा प्रसंगी । सकळा ही अंगी करीन पूजा ॥२॥
द्यावे काही तुम्ही हे तो नाही आस । असो या उदास देहभावे ॥२॥
तुका म्हणे माझी मावळली खंती । समाधान चित्ती सर्वकाळ ॥३॥

स्वामीचिया सत्ता । अधिक वर्म येते हाता । पुढती विशेषता । लाभे लाभ आगळा ॥१॥

करी कवतुकाचे बोल । परि जिह्वाळ्याची ओल । आवडे रसाळ । मायबापा लाडाचे ॥१॥
मने मेळविले मना । नाही अभावी शाहणा । अंतरीच्या खुणा । वरी दिल्या उमटोनि ॥२॥
नाही पराश्रमे काळा । अवघ्या जागविल्या वेळा । देवासी निराळा । तुका क्षण न सोडी ॥३॥

एके ठायी अन्नपाणी । ग्रासोग्रासी चिंतनी ॥१॥
वेळोवेळा जागवितो । दुजे येइल म्हूण भीतो ॥२॥
नाही ही गुंतत उपचारी । मानदंभाचे वेव्हारी ॥२॥
तुका जालासे शाहाणा । आड लपे नारायणा ॥३॥

वैरागरापाशी रत्नाचिया खाणी । हेची घ्यावी धणी फावेल तो ॥१॥
येथे नाही तर्कवितर्काची चाड । होतसे निवाड खऱ्या खोट्या ॥२॥
उगाच सारावा वाढिला तो ठाव । वाढितिया भाव कळतसे ॥२॥
तुका म्हणे टांचणीचे पाणी । येथे झरवणी जैशा तैसे ॥३॥

समर्थ या नांवे दिनांचा कृपाळ । हे तव सकळ स्वामीअंगी ॥१॥
मज काय लागे करणे विनवणी । विदित चरणी सकळ आहे ॥२॥
दयासिंधु तुम्हा भांडवल दया । सिंचावे आता या कृपापीयूषे ॥२॥
तुका म्हणे अवो पंढरीनिवासे । बहु जीव आसे लागलासे ॥३॥

लेखिले कवित्व माझे सहज बोल । न लगेची ओल जिह्वाळ्याची ॥१॥
नयेची उत्तर काही परतोनि । जालो नारायणी न सरते ॥२॥
लाजिरवाणी का वदली हे वाचा । नव्हेच ठायींचा मननशीळ ॥२॥
तुका म्हणे फळ नव्हेची सायासा । पंढरीनिवासां काय जाले ॥३॥

येणे जाला तुमचे पोतडीचा झाडा । केलासी उघडा पांडुरंगा ॥१॥
भरुनिया घरी राहिलो वाखती । आपुली निश्चिंती आपल्यापे ॥२॥
आता काय उरी उरली ते सांगा । आणिलेति जगाचिये साक्षी ॥२॥
तुका म्हणे कोठे पाहो जासी आता । माझी जाली सत्ता तुम्हा वरी ॥३॥

तुमच्या पाळणा ओढतसे मन । गेलो विसरोन आपणासी ॥१॥
लागेल पालटे फेडावे उसणे । येणेची प्रमाणे पांडुरंगा ॥२॥
तुमचे आवडी संबंधाचा त्याग । घेतला ये लाग जगनिंदेचा ॥२॥

तुका म्हणे जैसा माझा जीव ओढे । तैसे च तिकडे पाहिजेल ॥३॥

नाही मज कोणी उरला दुर्जन । मायबापाविन ब्रह्मा डांत ॥१॥
कासया जी माझी करणे येविसी । भयाची मानसी चिंता संती ॥ध्रु॥
विश्वंभराचिये लागलो सांभाळी । सत्तेने तो चाळी आपुलिये ॥२॥
तुका म्हणे माझे पाळणपोषण । करिता आपण पांडुरंगा ॥३॥

मज काही सीण न व्हावायासाठी । कृपा तुम्हा पोटी उपजली ॥१॥
होते तैसे केले आपले उचित । शिकविले हित बहु बरे ॥ध्रु॥
आम्ही न मनावी कोणाची आशंका । तुम्हा भय लोका आहे मनी ॥२॥
तुका म्हणे आता संचिताचा ठेवा । वोडवला घ्यावाजैसा तैसा ॥३॥

कोणाचे चिंतन करू ऐशा काळे । पायाचीया बळे कंठीतसे ॥१॥
पाहातसे वाट येई गा विठ्ठला । मज का हा केला परदेश ॥ध्रु॥
बहुताचे सत्ते जालो कासावीस । जाय रात्री दिस वैरियांचा ॥२॥
तुका म्हणे बैसे मनाचिये मुळी । तरी च ही जाळी उगवती ॥३॥

का जी तुम्ही ऐसे नव्हा कृपावंत । निवे माझे चित्त ठायिंच्या ठायी ॥१॥
काही शम नये विषम अंतरा । शांतीचा तो बरा ऐसा योग ॥ध्रु॥
दुःखी होतो पंचभूताच्या विकारे । जडत्वे दातारे राखावी ती ॥२॥
तुका म्हणे मोडा अहंकाराची मान । धरितो चरण म्हणउनी ॥३॥

मागत्याची कोठे घडते निरास । ले करा उदास नाही होते ॥१॥
कासया मी होऊ उतावीळ जीवी । जाणता गोसावी सर्व आहे ॥ध्रु॥
जाला तरी वेळ कवतुकासाठी । निर्दया तो पोटी उपजेना ॥२॥
तुका म्हणे त्यासी ठाउके उचित । होईल संकेत नेमियेला ॥३॥

आरुषा वचनी मातेची आवडी । म्हणउनी तातडी घेती नाही ॥१॥
काय होइल माझे मांडिले कवतुक । आदराची भूक रडारोवी ॥ध्रु॥
लपोनिया करी चुकुर माऊली । नाही होती केली निष्ठासांडी ॥२॥
तुका म्हणे करी पारखी वचने । भेवउनि तान्हे आळवावे ॥३॥

प्रीतीच्या भांडणा नाही शिरपाव । वचनाचेची भाव निष्ठुरता ॥१॥
जीणे तरी एका जीवे उभयता । पुत्राचिया पिता दुखवे दुःखे ॥ध्रु॥
काय जाणे तुटों मायेचे लिगाड । विषम ते आड उरों नेणे ॥२॥
तुका म्हणे मज करुणा उत्तरे । करिता विश्वंभरे पाविजैल ॥३॥

नको घालूं झांसां । मना उपाधिवोळसां ॥१॥
जे जे वाहावे संकल्प । पुण्य तरी तेची पाप ॥ध्रु॥
उपजतो भेव । होतो कासावीस जीव ॥२॥
तुका म्हणे पाहो । होइल ते निवांत राहो ॥३॥

बीजी फळाचा भरवसां । जतन सिंचनासरिसां । चाविलिया आसां । काकुलती ते नाड ॥१॥
हा तो गडसंदीचा ठाव । पिके पिकविला भाव । संकोचोनि जीव । दशा केली जतन ॥ध्रु॥
माती घाली धनावरी । रांडा रेटा वरीवरी । सुखाचे सेजारी । दुःख भ्रमे भोगीतसे ॥२॥
तुका म्हणे दिशाभुली । जाल्या उफराटी चाली । निवाडाची बोली । अनुभवे साक्षीसी ॥३॥

काय उरली ते करू विनवणी । वेचलो वचनी पांडुरंगा ॥१॥
अव्हेरलो आता कैचे नामरूप । आदर निरोप तरी तो नाही ॥ध्रु॥
माझा मायबाप ये गेलो सलगी । तो हे तुम्हा जगी सोयइरिका ॥२॥
तुका म्हणे आता जोडोनिया हात । करी दंडवत ठायिंचाठायी ॥३॥

आवडी धरुनी करू गेलो लाड । भक्तिप्रेमकोड न पुरेची ॥१॥
म्हणउनी जीव ठेला असावोनि । खेद होतो मनी बहु साल ॥ध्रु॥
वेढीऐसे वाटे निर्फळ कारण । शीतळ होऊन खोडावलों ॥२॥
तुका म्हणे सरते नव्हेची पाया पे । बळ केले पापे नव्हेची भेटी ॥३॥

प्रीतीचा तो कळवळा । जिव्हाळाचि वेगळा ॥१॥
बहु नेदी रडो माता । दुश्चित होता धीर नव्हे ॥ध्रु॥
वरी वरी तोडापुरते । मोहोरी ते कळतसे ॥२॥
जाणोनिया नेणता तुका । नव्हे लोकासारिखा ॥३॥

हा गे हाची आता लाहो । माझा अहो विठ्ठला ॥१॥
दंडवत दंडवत । वेगळी मात न बोले ॥ध्रु॥

वेगळाल्या कोठे भागे । लाग लागेलावावा ॥२॥
तुका म्हणे केल्या जमा । वृत्तिमा भाजूनि ॥३॥

तुम्हासी न कळे सांगा काय एक । असया संकल्प वागवू मी ॥१॥
आहे तेथे सत्ता ठेविले स्थापुनी । प्रमाणेची वाणी वदे आज्ञा ॥ध्रु॥
कृपा जाली मग न लगे अंगसंग । निजध्यासे रंग चढता राहे ॥२॥
तुका म्हणे मागेबोलिलो ते वाव । आता हाची भाव दृढ झाला ॥३॥

आवडी न पुरे मायबापापासी । घडो का येविसी सकईल ॥१॥
होईल नेमले आपुलिया काळे । आलीयाचा बळे आघो उरे ॥ध्रु॥
जाणविले तेथे थोडे एकवेळा । सकळ ही कळा सर्वोत्तमी ॥२॥
तुका म्हणे निवेदिले गुह्य गुज । आता तुझी तुज सकळ चिंता ॥३॥

वोखटा तरी मी विटलो देहासी । पुरे आता जैसी जोडी पुन्हा ॥१॥
किती मरमर सोसावी पुढती । राहिलो संगती विठोबाचे ॥ध्रु॥
आता कोण याचा करील आदर । जावो कळिवर विटंबोनि ॥२॥
तुका म्हणे आता सांडि तेची सांडि । कोण फिरे लंडी यासी मागे ॥३॥

हे ही ऐसे ते ही ऐसे । उभय पिसे अविचार ॥१॥
अभिमानाचे ठेलाठेली । मधी जाली हिंपुष्टी ॥ध्रु॥
धीरा शांती ठाव नुरे । हाची उरे आबाळ्या ॥२॥
कौतुक हे पाहे तुका । कढता लोका अधनि ॥३॥

हित जाणे चित्त । कळो येतसे उचित ॥१॥
परिहार ते संपादनी । सत्य कारण कारणी ॥ध्रु॥
वरदळ ते नुतरे कसी । आगीमध्ये ते रसी ॥२॥
तुका म्हणे करुनी खरे । ठेविता ते पुढे बरे ॥३॥

देवे दिला देह भजना गोमटा । तो या जाला भांटा बाधिकेच्या ॥१॥
ताठोनिया मान राहिली वरती । अहंकारा हातीलवों नल्हे ॥ध्रु॥
दास म्हणावया न वळे रसना । सड्खवचना बासे गळा ॥२॥
तुका म्हणे कोठे ठेवावाविटाळ । स्नाने नीर्मळ व्हावयासी ॥३॥

काय करु पोरा लागली चट । धरी वाट देउळाची ॥१॥
सांगितले नेघे कानी । दुजे मनी विड्डल ॥ध्रु॥
काम घरी न करी धंदा । येथे सदा दुश्चित ॥२॥
आमचे कुळी नव्हते ऐसे । हेच पिसे निवडले ॥३॥
लौकिकाची नाही लाज । माझे मज पारिखे ॥४॥
तुका म्हणे नरका जाणे । त्या वचने दुष्टांची ॥५॥

कारणापे असता दृष्टी । शंका पोटी उपजेना ॥१॥
शूर मिरवे रणागणी । मरणी च संतोष ॥ध्रु॥
पाहिजे तो कळवळा । मग बळा काय उणे ॥२॥
तुका म्हणे उदारपणे । काय उणे मनाचे ॥३॥

नव्हती हे उसणे बोल । आहाच फोल रंजवण ॥१॥
अनुभव तो वरावरी । नाही दुरी वेगळा ॥ध्रु॥
पाहिजे ते आले रुची । काचाकुची काशाची ॥२॥
तुका म्हणे लाजे आड । त्याची चाड कोणासी ॥३॥

जो जो घ्यावासोस । माझे वारी गर्भवास । लटिक्याचा दोष । अधिक जडे अंगेसी ॥१॥
आता आहे तैसे असो । अनुताप अंगी वसो । येवढेची नसो । माझे आणि परावे ॥ध्रु॥
जागाजालेपणें । काय नासावे स्वप्न । शब्दाचिया शिणे । कष्ट मिथ्या मानावे ॥२॥
छाये माकड विटे । धावे कुपी काय भेटे । तुका म्हणे फुटे । डोई गुडघे कोंपर ॥३॥

गुणाचाची सांटा । करु न वजो आणिका वाटा ॥१॥
करिती छंद नानापरी । भरोन सीणती आडभरी ॥ध्रु॥
नेमली पंगती । आम्हा संताची संगती ॥२॥
तुका म्हणे लीळा । येर कवतुक पाहो डोळा ॥३॥

शिकल्या शब्दाचे उत्पादितो ज्ञान । दर्पणीचे धन उपर वाया ॥१॥
अनुभव कइं होईन भोगिता । सांकडे ते आता हेची आले ॥ध्रु॥
गाये नाचे करी शरीराचे धर्म । बीजकळा वर्म तुमचे दान ॥२॥
तुका म्हणे केला उशीर न साहे । द्याल तरी आहे सर्व सीद्ध ॥३॥

सीकविला तैसा पढों जाणे पुसां। कैंची साच दशा तैसी अंगी ।
स्वप्नीच्या सुखे नाही होत राजा । तैसा दिसे माझा अनुभव ॥१॥
कासया हा केला जिहुवे अळंकार । पायासी अंतर दिसतसे ॥ध्रु॥
दर्पणीचे धन हातीना पदरी । डोळा दिसे परी सत्याचिये ।
आस केली तरी लाळची घोंटावी । ठकाठकी तेवी दिसतसे ॥२॥
कवित्वे रसाळ वदविली वाणी । साक्ष ही पुराणी घडे ऐसी ।
तुका म्हणे गुरे राखोनि गोवारी । माझी म्हणे परि लाभ नाही ॥३॥

अनुभव तो नाही अमुचिया दरषणे । अइकिले काने वदे वाणी ।
जेविल्याचा कैसा अनुभव अंतरी । म्हणता मांडे पुरी काय होते ॥१॥
नाही नाही गेली तळमळ दातारा । का जी हरीहरा चाळविले ॥ध्रु॥

पत्री कुशळता भेटी अनादर । काय ते उत्तर येइल मानू ।
अंतरी सबाह्यी का नाही सारिखे । धरुनी पारिखे वर्ततसां ॥२॥
नाही नाही गेली तळमळ दातारा । का जी हरीहरा चाळविले ॥ध्रु॥

आलो आलो ऐसी दाउनिया आस । वाहो बुडतयास काय द्यावे ।
तुका म्हणे अहो चतुरा शिरोमणी । किती माझी वाणी तुम्ही कोठे ॥३॥
नाही नाही गेली तळमळ दातारा । का जी हरीहरा चाळविले ॥ध्रु॥

केले तरी आता साचची करावे । विचारिले द्यावे कृपादान ॥१॥
संकल्पासी नाही बोलिला विकल्प । तुम्हा पुण्यपाप कळे देवा ॥ध्रु॥
उदार शक्ति तव तुमची भूमंडळी । ऐसी ब्रिदावळी गर्जतसे ॥२॥
तुका म्हणे अहो रकुमादेवीवरा । उपरोध का धरा माझा आता ॥३॥

अहो पुरुषोत्तमा । तुम्हा काशाची उपमा ॥१॥
सतंत तो नाही बुध्दी । नाळविता नाही शुध्दि ॥ध्रु॥
जागविले तरी । तुम्हा वेक्तियेणे हरी ॥२॥
तुका म्हणे देवा । तुम्हा नित्य दिस नवा ॥३॥

मथने भोगे सार । ताके घडे उपकार ॥१॥
बरवी सायासाची जोडी । अनुभविया ठावी गोडी ॥ध्रु॥

पाक आणि रुचि। जेथे तेथेते कडंची ॥२॥
वाढितो पंगती । तुका आवडी संगती ॥३॥

चिंतनाची जोडी । हाची लाभ घडोघडी ॥१॥
तुम्ही वसूनि अंतरी । मज जागवानिधारी ॥ध्रु॥
जाय जेथे मन । आड घाला सुदर्शन ॥२॥
तुका म्हणे भोजे । नाचे हो ऐसे न लजे ॥३॥

आवडीची न पुरे धणी । प्रीत मनी बैसली ॥१॥
नित्य नवाकळवळा । मायबाळामध्ये तो ॥ध्रु॥
सुख सुखा भेटों आले । होय वाल्हे पोटी चे ॥२॥
तुका म्हणे ब्रह्मानंदे । संतवृंदे चरणापे ॥३॥

जडलो तो आता पायी । होऊ काई वेगळा ॥१॥
तुम्ही संतीकृपा केली । गंगे चाली ओघाची ॥ध्रु॥
साभाळिलो मायबापा । केलो तापावेगळा ॥२॥
वोरसे या जीव धाला । तुका ठेला मौन्यची ॥३॥

काळावरी सत्ता । ऐशा करितो वारता ॥१॥
तो मी हीणाहुनी साडे । देवे दुःहे काळतोंडे ॥ध्रु॥
मानूनी भर्वसां। होतो दासांमी ऐसा॥२॥
तुका म्हणे मान । गेलो वाढवू थोरपण ॥३॥

समर्थाचे सेवे कोठे नाही घात । पाहो नये अंत पांडुरंगा ॥१॥
आहे तैसी नीत विचारावी बरी । येऊनी भीतरी वास करा ॥ध्रु॥
निढळ राखिले तरी भयाभीत । हर्षामर्षचित्त पावतसे॥२॥
तुका म्हणे तरी कळेल निवाड । दर्शनाची चाड शुभकीर्ती ॥३॥

बहु धीर केला । जाण न होसी विठ्ठला ॥१॥
आता धरीन पदरी । करीन तुज मज सरी ॥ध्रु॥
जालो जीवासी उदार । उभा राहिलो समोर ॥२॥
तुका विनवी संता । ऐसे सांगा पंढरीनाथा॥३॥

नेदावी सलगी न करावा संग । करी चित्ता भंग वेळोवेळा ॥१॥
सर्प शांतिरूप न म्हणावाभला । झोंबे खवळीला तात्काळ तो ॥२॥
तुका म्हणे दुरी राखावा दुर्जन । करावे वचन न घडे ते ॥३॥

मज अभयदान देई दातारा । कृपेच्या सांगरा मायबापा ॥१॥
देहभाव तुझ्या ठेवियेला पायी । आणिक मी काही दुजे नेणे ॥ध्रु॥
सेवा भक्तिहीन नेणता पतित । आता माझे हित तुझ्या पायी ॥२॥
तुका म्हणे माझे सर्व ही साधन । नाम संकीर्तन विठोबाचे ॥३॥

करावावर्षाव । तृषाक्रांत जाला जीव ॥१॥
पाहे आकाशाची वास । जाणता तू जगनिवास ॥ध्रु॥
संयोगेविस्तार । वाढी लागे तो अंकूर ॥२॥
तुका म्हणे फळे । चरणाबुजे तीसकळे ॥३॥

करी ऐसी धावाधावी । चित्त लावी चरणापे ॥१॥
मग तो माझा मायबाप । घेइल ताप हरुनी ॥ध्रु॥
बहुताच्या मते गोवा । होऊ जीवानेदावा ॥२॥
तुका म्हणे करुणा बोले । धीर विठ्ठले निघेना ॥३॥

एकविध नारायण । तेथेविषमाचा सीण । पालटोंची भिन्न । नये अणुप्रमाण ॥१॥
अवघे सारावे गाबाळ । चुकवुनिया कोल्हाळ । आनंदाचे स्थळ । एकाएकी एकात ॥ध्रु॥
कायावाचामन । स्वरूपी च अनुसंधान । लक्ष भेदी बाण । येणे पाडे लवलाहो ॥२॥
तुका म्हणे आळस निद्रा । येथे देउनियाचीरा । देउनिया धीरा । मिठी जाणा जागृती ॥३॥

हारपोनि गेली निशी । निद्रा कैसी न देखो ॥१॥
नारायणी वसले घर । निरंतर आनंद ॥ध्रु॥
अवघा रुधविला ठाव । नेला वाव मी माझे ॥२॥
तुका म्हणे एके ठावी । असूं नाही सीनाभिन्न ॥३॥

पाहा कैसेकैसे । देवे उद्धरिले अनायासे ॥१॥
ऐका नवलाईची ठेव । नेणता भक्तिभाव ॥ध्रु॥

कैलासासी नेला । भिल्ल पानेडी बैसला ॥२॥
पांखांच्या फडत्कारी । उद्धरुनी नेली घारी ॥३॥
चोरे पिंडी दिला पाव । त्या पूजने धाये देव ॥४॥
तुका म्हणे भोळा । स्वामी माझा हो कोवळा ॥५॥

अनुभव ऐसा । मज लागला सरिसां ॥१॥
पाठी बैसली सेजारी । नव्हे शांत कोणे परी ॥ध्रु॥
कोठे न लगे जावे । काही घालावया ठावे ॥२॥
तुका म्हणे कोटी । दुःखाच्या च तये पोटी ॥३॥

पाठीवरी भार । जातो वाहुनिया खर ॥१॥
संत नेतील त्या ठाया । माझी आधीन त्या काया ॥ध्रु॥
मोटचौफळ । अंतीउच्छिष्टाचे बळ ॥२॥
न संडी मारग । येथे न चोरुनी अंग ॥३॥
आपुलिया सत्ता । चालविती नाही चिंता ॥४॥
कळवळिला तुका । घराचार येथे नका ॥५॥

मागेपुढे जालो लाटा । अवघा मोटा सरळ ॥१॥
नाही कोठे रिते अंग । नित्य रंग नवाची ॥ध्रु॥
पोसिंद्याचे पडिलो हाती । वोझे माती चुकली ॥२॥
जोगावलो पोटी खर । पाठी भार वरी नाही ॥३॥
अवधिया मोकळ्या दिशा । नाही वोळसांकामाचा ॥४॥
संताचिये लोळे द्वारी । पळती दुरी गोमाशा ॥५॥
काही न साहेसा जाला । तुका नेला समर्थ ॥६॥
पातोगेमहाद्वारी । वरी झुली वाकळा ॥७॥

करणे न करणे वारले जेथे । जातो तेणे पंथे संतसंगे ॥१॥
संतीहे पहिले लाविले निशाण । ते खुणा पाहोन गर्जे नाम ॥२॥
तुका म्हणे तुम्ही चला याची वाटे । भरवशाने भेटे पांडुरंग ॥३॥

चे कारण । तृष्णा वाढविते सीण ॥१॥
काय करुनी ऐसा संग । सोसेची तू पांडुरंग ॥ध्रु॥

रूपी नाही गोडी । हावे हावे उर फोडी ॥२॥
तुका न पडे भरी । ऐशा वरदळाचे थोरी ॥३॥

धन्य तो ग्राम जेथे हरीदास । धन्य तोची वास भाग्य त्या ॥१॥
ब्रह्मज्ञान तेथेअसे घरोघरी । धन्य त्या नरनारी चतुर्भुज ॥ध्रु॥
नाही पापा रिघ काळाचे जीवन । हरीनार्मकीत्तन घरोघरी ॥२॥
तुका म्हणे तिही तारिले सकळा । आपल्या कोटीकुळासहित जीव ॥३॥

मारु नये सर्प संताचिये दृष्टी । होतील ते कष्टी व्यापकपणे ॥१॥
एक सूत्र जीवशिबी आइक्यता । रोम उपडिता अंग कापे ॥ध्रु॥
नाही साहो येत दुखाची ते जाती । परपीडा भूतीसाम्य जाले ॥२॥
तुका म्हणे दिला नीतीचा संकेत । पुजा नांवे चित्त सुखी तेणे ॥३॥

भय होते आम्हीपणे । पाठी येणे घातले ॥१॥
अवघा आपुलाची देश । काळा लेश उरेची ना ॥ध्रु॥
समर्थाचे नाम घेता । मग चिंता काशाची ॥२॥
तुका म्हणे नारायणे । जाले जिणे सुखाचे ॥३॥

विषम वाटे दुरवरी । चालूनि परती घरी । मागील ते उरी । नाही उरली भयाची ॥१॥
मुख्य न व्हावातो नाड । सेवटाचे हातीगोड । सरलिया चाड । मग कैचे उद्वेग ॥ध्रु॥
होता पहिला अभ्यास । समयी घालावया कास । तेव्हा लटिके दोष । योगेअनुतापाच्या ॥२॥
तुका म्हणे आहे । बुध्दी केलियाने साहे । जवळी च पाहे । देव वाट स्मरणाची ॥३॥

आता कोठे धावे मन । तुझे चरण देखिलिया ॥१॥
भाग गेला सीण गेला । अवघा जाला आनंदु ॥ध्रु॥
प्रेमरसे बैसली मिठी । आवडी लाठी मुखासी ॥२॥
तुका म्हणे आम्हा जोगे । विठ्ठल घोगेखरे माप ॥३॥

विश्वी विश्वंभर । बोले वेदांतींचा सार ॥१॥
जगी जगदीश । शास्त्रे वदती सावकास ॥ध्रु॥
व्यापिले हे नारायणे । ऐसी गर्जती पुराणे ॥२॥
जनी जनार्दन । संत बोलती वचने ॥३॥

सूर्याचिया परी । तुका लोकी क्रीडा करी ॥४॥

निरोधती परि न मोडे विकार । बहु ही दुस्तर विषयद्वारे ॥१॥
राहातेति तुम्ही भरोनी अंतरी । होतो तदाकारी निर्विषची ॥२॥
कृपेचिया साक्षी असती जवळी । वचने मोकळी सरत नाही ॥३॥
तुका म्हणे ताळा मेळवणीपाशी । विनंती पायापाशी हेची करी ॥४॥

अद्वयची द्वय जालेची कारण । धरिले नारायणे भक्तिसुख ॥१॥
अपरोक्ष आकार जाला चतुर्भुज । एकतत्त्व बीज भिन्न नाही ॥२॥
शून्य निरशुन्यी राहिले निर्मळ । ते दिसे केवळ इटेवरी ॥३॥
सुखे घ्यावे नाम वदना ही चाड । सरिता वापी आड एक पाणी ॥४॥
तुका म्हणे मी च आहे तेणे सुखे । भेद नाही मुखे नाम गातो ॥५॥

उदार चक्रवर्ती । वैकुंठीचा भूपति । पुंडलिकाचिया प्रीती । विटेवरी राहिला ॥१॥
सर्वसिध्दीचा दातार । सवे आणिला परिवार । भक्त अभयंकर । घ्याघ्या ऐसे म्हणतसे ॥२॥
जेणे हे विश्व निर्मिले । महर्षीदेवासंस्थापिले । एकवीस स्वर्गाते धरिले । सत्तामात्रे आपुलिया ॥३॥
तुका म्हणे कृपावंत । इच्छिले पुरवी अर्थ । रिध्दिसिद्धीमुक्ती देतसे । शेखी संग आपुला ॥४॥

सकलगुणे संपन्न । एक देवाचे लक्षण ॥१॥
वरकड कोठे काही । एक आहे एक नाही ॥२॥
षड्गुण ऐश्वर्य संपन्न । एक भगवंतीजाण ॥३॥
तुका म्हणे जेजे बोला । तेते साजे या विठ्ठला ॥४॥

वैकुंठीचे सुख पंढरीये आले । अवघे पुंडलिके सांटविले ॥१॥
घ्या रे घ्या रे माझे बाप । जिव्हा घेउनि खरे माप । करा एक खेप । मग करणे न लगे ॥२॥
विषय गुंडोनी ठेवी पसारा । मग धाव घ्या पंढरपुरा ॥३॥
जंव आहे आयुष्याचा लेश । तव करी पंढरीचा वास ॥४॥
अळस न करी लाभाचा । तुका विनवी कुणबियाचा ॥५॥

देवाचे चरित्र नाठवे सर्वथा । विनोदार्थ कथा गोड वाटे ॥१॥
हातावरी हात हासोनि आफळी । वाजविता टाळी लाज वाटे ॥२॥
तुका म्हणे थुंका त्याच्या तोंडावरी । जातो यमपुरी भोगावया ॥३॥

अद्वैतीतो माझे नाही समाधान । गोड हे चरण सेवा तुझी ॥१॥
करुनी उचित देई हेची दान । आवडे कीर्तन नाम तुझे ॥ध्रु॥
देवभक्तपण सुखाचा सोहळा । ठेवुनी निराळा दावी मज ॥२॥
तुका म्हणे आहे तुझे हे सकळ । कोणी एके काळे देई मज ॥३॥

हेची माझे तप हेची माझे दान । हेची अनुष्ठान नाम तुझे ॥१॥
हेची माझे तीर्थ हेची माझे व्रत । सत्य हे सुकृत नाम तुझे ॥ध्रु॥
हाची माझा धर्म हेची माझे कर्म । हाची नित्यनेम नाम तुझे ॥२॥
हाची माझा योग हाची माझा यज्ञ । हेची जपध्यान नाम तुझे ॥३॥
हेची माझे ज्ञान श्रवण मनन । हेची निजध्यासन नाम तुझे ॥४॥
हाची कुळाचार हाची कुळधर्म । हाची नित्यनेम नाम तुझे ॥५॥
हा माझा आचार हा माझा विचार । हा माझा निर्धार नाम तुझे ॥६॥
तुका म्हणे दुजे सांगायासी नाही । नामे विन काही धनवित्त ॥७॥

कोण साक्षीविन । केले उध्दारा भजन ॥१॥
ऐसे सांगा जी दातारा । माझी भक्ति परंपरा ॥ध्रु॥
कोणे नाही केली आळी । ब्रह्मज्ञानाहुनी वेगळी ॥२॥
कोणाचे तो कोड । नाही पुरवीला लाड ॥३॥
कोणाच्या उध्दारा । केला विलंब माघारा ॥४॥
तुका म्हणे भिन्न । काहो बोले साक्षीविन ॥५॥

सुखरूप चाली । हळूहळू उसंतिली ॥१॥
बाळगोपाळाची वाट । सेवे सेवकता नीट ॥ध्रु॥
जरी झाला श्रम । तरी पडो नये भ्रम ॥२॥
तुका म्हणे दासां । देव सरिसासरिसा ॥३॥

चुकली ते वाट । पुढे सांपडवी नीट ॥१॥
म्हणुनी गर्भवास । नेणती ते हरीचे दास ॥ध्रु॥
संचिताचा संग । काय जाणो पावे भंग ॥२॥
तुका म्हणे दृष्टी उघडितो नव्हे कष्टी ॥३॥

कइं तो दिवस देखेन डोळा । कल्याण मंगळामंगळाचे ॥१॥
आयुष्याच्या शेवटी पाया सवे भेटी । कळिवरे तुटी जाल्या त्वरे ॥ध्रु॥
सरो हे संचित पदरीचा गोवा । उताविले देवामन जाले ॥२॥
पाउलापाउली करिता विचार । अनंतविकार चित्ता अंगी ॥३॥
म्हणुनि भयाभीत होतो जीव । भाकितसे कीव अट्टाहासे ॥४॥
तुका म्हणे होइल आइकिलेकानी । तरीचक्रपाणी धाव घाला ॥५॥
दुःखाच्या उत्तरी आळविले पाय । पाहणे तो काय अजून अंत ॥६॥

कळो येते वर्म । तरी न पवतो श्रम ॥१॥
तुम्हा शिरी होता भार । आम्हा कैचा संचार ॥ध्रु॥
होते अभयदान । तरी स्थिर होते मन ॥२॥
तुका म्हणे पाहे । ऐसी वाट उभा आहे ॥३॥

वारंवार हाची न पडावाविसर । वसावे अंतर तुमच्या गुणी ॥१॥
इच्छेचा ये दाता तू एक समर्था । अगा कृपावंता मायबापा ॥ध्रु॥
लाभाचिये वोढी उताविले मन । त्यापरी चिंतन चरणाचे ॥२॥
तुका म्हणे जीवी जीवन ओलावा । पांडुरंगे दावाशीघ्र आता ॥३॥

आइका माझी कवतुकउत्तरे । देउनी सादरे चित्त देवा ॥१॥
वोरसे आवडी आलो पायापासी । होय ते मनेसी सुख कीजे ॥ध्रु॥
तुमचे न भंगे सर्वोत्तमपण । करिता समाधान ले कराचे ॥२॥
तुका म्हणे जरी बोलतो बोबडे । तरी वाडे कोडे कवतुक ॥३॥

जन्मा आलियाचा लाभ । पद्मनाभदरुषणे ॥१॥
पाठीलागा येतो काळ । तू कृपालु माउली ॥ध्रु॥
कोण्या उपाये हे घडे । भव आंगडे सुटकेचे ॥२॥
बहु उसंतीत आलो । तया भ्यालो स्थळासी ॥३॥
तुका म्हणे तू जननी । ये निर्वाणी विड्वले ॥४॥

नाही गुण दोष लिंपों देत अंगी । झाडिता प्रसंगी वरावरी ॥१॥
निकट वासीया आळवितो धावा । तेथूनिया देवा सोडवूनी ॥ध्रु॥
उमटे अंतरी ते करू प्रगट । कळोनी बोभाट धाव घाली ॥२॥

तुका म्हणे तरी वाचलो या काळे । समर्थाचे बळे सुखी असो ॥३॥

आता येणे पडिपाडे । रस सेवू हा निवाडे । मुंगी नेली गोडे । ठेविलिये अडचणी ॥१॥
तैसे होय माझ्या जीवा । चरण न सोडी केशवा । विषयबुद्धी हेवा । वोस पडो सकळ ॥ध्रु॥
भुकेलिया श्वाना । गाठ पडे सवे अन्ना । भुकों पाहे प्राणा । परि तोडिंची न सोडी ॥२॥
काय जिंकियेले मन । जीवित्व कामातुरा तृण । मागे विभिचारिण । भक्ती तुका ये जाती ॥३॥

न पवीजे तया ठाया । आलो कायाक्लेशेसी ॥१॥
आता माझे आणी मना । नारायणा ओजेचे ॥ध्रु॥
बहु रिणे पिडिलो फार । परिहार करावा ॥२॥
तुका म्हणे निर्बळशक्ति । काकुलती म्हुण येतो ॥३॥

बहु फिरलो ठायाठाव । कोठे भाव पुरेची ना ॥१॥
समाधान तो पावलो । उरलो बोलो यावरी ॥ध्रु॥
घे गा देवाआशीर्वाद । आमुच्या नांद भाग्याने ॥२॥
तुका म्हणे जेवू आधी । खवखव मधी सारावी ॥३॥

कोण येथे रिता गेला । जो जो आला या ठाया ॥१॥
तातडी ते काय आता । ज्याची चिंता तयासी ॥ध्रु॥
नांवासाठी नेधें भार । न लगे फार वित्पत्ति ॥२॥
तुका म्हणे न लगे जावे । कोठे देवे सुचने ॥३॥

इंद्रियाचे पुरे कोड । तेची गोड पुढती ही ॥१॥
जावे म्हणती पंढरपुरा । हाची बरा संसार ॥ध्रु॥
बैसले ते मनामुळी । सुख डोळी देखिले ॥२॥
तुका म्हणे देती कान । वाणावाण निवडूनी ॥३॥

आता देवामोकळिले । तुम्ही भले दिसेना ॥१॥
आता नाही जीवभाव । उरला ठाव वेगळा ॥ध्रु॥
सांभाळून घ्यावे देवा । आपणासवायावरी ॥२॥
तुका म्हणे नग्न भाज । तरी ते लाज स्वामीसी ॥३॥

आशाबद्ध आम्ही भाकितसो कीव । तत्पर हा जीव कार्यापाशी ॥१॥
प्रतिउत्तराची पाहातसे वाट । करुनी बोभाट महाद्वारी ॥ध्रु॥
आपुल्या उचिते करुनीया ठेवी । संबंध गोसावी तोडोनिया ॥२॥
तुका म्हणे एक जालिया निवाड । कोण बडबड करी मग ॥३॥

खद्योते फुलविले रवीपुढे दुंग । साक्षी तव जग उभयता ॥१॥
आपल्या आपण नाही शोभों येत । चार करी स्फीत दाखवुनी ॥ध्रु॥
खाणार ताकाचे आसाते माजीरे । आपणेची अधीर कळो येते ॥२॥
तुका म्हणे जळो मैदाची मवाळी । दावुनिया नळी कापी सुखे ॥३॥

नाही सरों येत कोरडया उत्तरी । जिऱ्हाळयाची बरी ओल ठायी ॥१॥
आपुलिया हिता मानिसी कारण । सत्या नारायण साहे असो ॥ध्रु॥
निर्वाणी निवाड होतो आगीमुखे । तम लोह सुखे धरिता हाती ॥२॥
तुका म्हणे नेम न टळता बरे । खऱ्यासीची खरे ऐसे नाव ॥३॥

आलो उल्लंघुनि दुःखाचे पर्वत । पायांपाशी हित तुमच्या तरी ॥१॥
न देखेल लासां दुःखी होते मन । कठिणे कठीण वाटतसे ॥ध्रु॥
नव्हे सांडी परि वाटते निरास । न ये माझा दिस संकल्पाचा ॥२॥
तुका म्हणे तुम्ही सदैव जी देवा । माझ्या हाची जीवाएक ठाव ॥३॥

किती सोसीती करंटी । नेणो संसाराची आटी । सर्वकाळ पोटी । चिंतेची हळहळ ॥१॥
रिकामिया तोडे राम । काय उच्चारिता श्रम । उफराटा भ्रम । गोवी विषय माजिरा ॥ध्रु॥
कळता न कळे । उघडे झाकियेले डोळे । भरले त्याचे चाळे । अंगी वारे मायेचे ॥२॥
तुका म्हणे जन । ऐसे नावबुध्दीहीन । बहुरंगे भिन्न । एकी एक निमले ॥३॥

मंगळाचा मंगळ सांटा । विट तोटा नेणे ते ॥१॥
हे भरा साते आले । भले भले म्हणवावे ॥ध्रु॥
जनी जनार्दन वसे । येथे दिसे ते शुद्ध ॥२॥
तुका म्हणे बहुता मुखे । खरे सुखे ठेवावे ॥३॥

नामाचा महिमा बोलिलो उत्कर्ष । अंगा काही रस न येची तो ॥१॥
कैसे समाधान राहे पांडुरंगा । न लगेची अंगा आणी काही ॥ध्रु॥

लाभाचिये अंगी सोस कवतुके । फिक्याचे ते फिके वेवसाव ॥२॥
तुका म्हणे करा आपुला महिमा । नका जाऊ धर्मावरी माझ्या ॥३॥

हेची वारंवार । पडताळुनी उत्तर ॥१॥
करितो पाया सी विनंती । नुपेक्षावे कमळापती ॥ध्रु॥
गंगोदके गंगे । अर्घ्य द्यावे पांडुरंगे ॥२॥
जोडोनिया हात । करी तुका प्रणिपात ॥३॥

अवचित या तुमच्या पाया । देवराया पावलो ॥१॥
बरवे जाले देशाउर । आल्या दुर सारिखे ॥ध्रु॥
राहोनिया जातो ठाया । आलियाची निशानी ॥२॥
तुका म्हणे चरणसेवा । जोडी हेवालाधली ॥३॥

आता पाविजेल घरा । या दातारा संगती ॥१॥
पायावरी ठेवू माथा । सर्वथा हा नुपेक्षी ॥ध्रु॥
येथून तेथवरी आता । नाही सत्ता आणिकाची ॥२॥
तुका म्हणे चक्रपाणी । शिरोमणी बळियांचा ॥३॥

बरवे माझ्या केले मने । पंथे येणे निघाले ॥१॥
अभये च जावे ठाया । देवराया प्रतापे ॥ध्रु॥
साधनाचा न लगे पांग । अवघे सांग कीर्तन ॥२॥
तुका म्हणे सत्ता थोरी । कोण करी खोळंबा ॥३॥

मागेपुढे नाही । दुजे यावेगळे काही ॥१॥
नाही उरले आणिक । केला झाडा सकळिक ॥ध्रु॥
विश्वासावाचून । नांवे दुजियाचे शून्य ॥२॥
देवाविन काही । तुका म्हणे उरी नाही ॥३॥

वैराग्याचा अंगी जालासे संचार । इच्छी वनांतर सेवा वया ॥१॥
का जी याचे करू नये समाधान । वियोगाने मन सीणतसे ॥ध्रु॥
नयेची यावया पंढरीचे मूळ । न देवेची माळ कंठीची ही ॥२॥
तुका म्हणे जाले अप्रीतीचे जिणे । लाजिर हे वाणे सेवा करी ॥३॥

आळिकरा कोठे साहाते कठीण । आपुला ते प्राण देऊ पाहे ॥१॥
साभाळावे मायबापे कृपादृष्टी । पीडिता तो दृष्टी देखो नये ॥ध्रु॥
अंतरलो मागेसंवसारा हाती । पाया पे सरतीजालो नाही ॥२॥
तुका म्हणे तुम्ही विचारा जी देवा । ठेवाल ते ठेवाकोणे परी ॥३॥

स्वप्नीचे हे धन हातीना पदरी । प्रत्यक्ष का हरी होऊ नये ॥१॥
आजुनी का करा चाळवाचाळवी । सावकाशें द्यावी सत्य भेटी ॥ध्रु॥
बोलोनिया फेडा जीवी ची काजळी । पाहेन कोमळी चरणाबुजे ॥२॥
तुका म्हणे माझ्या जीवीचीया जीवा । सारुनिया ठेवापडदा आता ॥३॥

येतील अंतरा शिष्टाचे अनुभव । तळमळी जीव तया सुखा ॥१॥
आता माझा जीव घेउनिया बळी । बैसवावे वोळी संताचिये ॥ध्रु॥
विस्तारिली वाचा फळे विन वेल । कोरडेची बोल फोस वाझे ॥२॥
तुका म्हणे आलो निर्वाणा च वरी । राहो नेदी उरी नारायणा ॥३॥

म्हणउनि काय जीऊ भक्तपण । जायाची भूषणे अळंकार ॥१॥
आपुल्या कष्टाची करुनीया जोडी । मिरवीन उघडी इच्छावसे ॥ध्रु॥
तुके तरी तुकी खऱ्याचे उत्तम । मुलाम्याच्या भ्रम कोठवरी ॥२॥
तुका म्हणे पुढे आणि मागेफांस । पावे ऐसानास न करी देवा ॥३॥

आपणची व्हाल साहे । कसीयाला हे धावणी ॥१॥
भाकिली ते उरली कीव । आहे जीव जीवपणे ॥ध्रु॥
आहाच कैचा बीजा मोड । प्रीती कोड वाचुनी ॥२॥
तुका म्हणे दंडिन काया । याल तया धावणिया ॥३॥

निश्चितीने होतो करुनीया सेवा । का जी मन देवाउद्वेगिले ॥१॥
अनंत उठती चित्ताचे तरंग । करावाहा त्याग वाटतसे ॥ध्रु॥
कोण तुम्हा विन मनाचा चाळक । दुजे सांगा एक नारायणा ॥२॥
तुका म्हणे माझा मांडिला विनोद । करऊ नेणे छंद कराल काइ ॥३॥

आश्वासावे दास । तरी घडे तो विश्वास ॥१॥

नाही चुकत चाकरी । पुट लाडे शोचे थोरी ॥ध्रु॥
स्वामीच्या उत्तरे । सुख वाटे अभये करे ॥२॥
न मगेपरि भाते । तुका म्हणे निढळि रिते ॥३॥

जेणे होय हित । ते तू जाणसी उचित ॥१॥
मज नको लावू तैसे । वाया जाये ऐसे पिसे ॥ध्रु॥
धरितोसी सत्ता । होसी सकळ जाणता ॥२॥
चतुराच्या राया । अंगीकारावे तुकया ॥३॥

राहे उभा वादावादी । तरी फंदी सांपडे ॥१॥
लव्हाळयासी कोठे बळ । करिल जळ आपुले ॥ध्रु॥
कठिणासी बळजोडा । नम्र पीडा देखेना ॥२॥
तुका म्हणे सर्वरसी । मिळे त्यासी गोत ते ॥३॥

म्हणउनि जाली तुटी । नाही भेटी अहंकारे ॥१॥
दाखविले देवे वर्म । अवघा भ्रम नासला ॥ध्रु॥
हाते मुरगाळिता कान । नाही भिन्न वेदना ॥२॥
तुका म्हणे एकातसुखे । अवघे गोते गुंतले ॥३॥

न पडो आता हाडी घाव । मध्ये कीव नासक ॥१॥
करवीली आत्महत्या । जीवाका द्वंदाचा ॥ध्रु॥
आशापाशी गुंतला गळा । तेणे कळाहीन जालो ॥२॥
तुका म्हणे लावू मुळी । जीवकुळी थोरेसी ॥३॥

सामावे कारण । नाही सोसत धरणे ॥१॥
लादी थींके लाजिरवाणी । हीनकमाईची घाणी ॥ध्रु॥
पुष्प जवळी नाका । दुर्गंधीच्या नांवे थुंका ॥२॥
तुका म्हणे किती । उपदेशहीन जाती ॥३॥

असाल ते तुम्ही असां । आम्ही सहसांनिवडो ना ॥१॥
अनुसरलो एका चित्ते । हातोहाते गी वसीत ॥ध्रु॥
गुण दोष काशासाठी । तुमचे पोटी वागवू ॥२॥

तुका म्हणे दुजे आता । कोठे चित्ता आतळों ॥३॥

सोवळा होऊ तो वोंवळे जडले । सांडीमांडी बोल तोडी बीजी ॥१॥
एकसरी केली कळिवरे साटी । आता नका तुटी पाया सवे ॥ध्रु॥
संकल्पी विकल्प पापाचा सुकाळ । रज्जुसर्प मूळ मरणाचे ॥२॥
तुका म्हणे हे तू ब्रह्मांड चाळिता । मी का करू चिंता पांडुरंगा ॥३॥

आहे तैसा आता आहे ठायी बरा । ठेविलो दातारा उचिते त्या ॥१॥
वचनाचा भार पडिलिया शिरी । जाले मग भारी उतरेना ॥ध्रु॥
अबोल्याची सवे लावुनिया मना । फाकों नेदी गुणा ऐसे करू ॥२॥
तुका म्हणे आम्हा गोवळ्याचा संग । राखते ते अंग जाणतसो ॥३॥

तू माझा कोंवसां। परी न कळे या धसां ॥१॥
कूट खाती मागेपुढे । जाती नरयेगावापुढे ॥ध्रु॥
माझी म्हणती कवी। निषेधुनि पापी जीवी ॥२॥
तुका म्हणे पांडुरंगा । आता कोण लेखी जगा ॥३॥

दर्पणासी बुजे । नखटे तोड पळवी लाजे ॥१॥
गुण ज्याचे जो अंतरी । तोची त्यासी पीडा करी ॥ध्रु॥
चोरा रुचे निशी। देखोनिया विटे शशी ॥२॥
तुका म्हणे जन । देवाअसे भाग्यहीन ॥३॥

म्हणउनि शरण जावे । सर्वभावे देवासी ॥१॥
तो हा उतरील पार । भवदुस्तरनदीचा ॥ध्रु॥
बहु आहे करुणावंत । अनंत हे नाम ज्या ॥२॥
तुका म्हणे साक्षी आले । तरी केले प्रगट॥३॥

ऐसी वर्मे आम्हा असोनिया हाती। का होऊ नेणतीदिशाभुली ॥१॥
पोटाळुनी पाय कवळीन उभा । कृपे पद्मनाभा हालो नेदी ॥ध्रु॥
आपुले इच्छेसी घालीन संपुष्टी । श्रीमुख ते दृष्टी न्याहाळीन ॥२॥
तुका म्हणे बहु सांडियेली मते । आपुल्या पुरते धरुनी ठेलो ॥३॥

रत्नाच्या वोवणी काचे ऐशा घरी । आव्हेरुनी दुरी अधिकारे ॥१॥
जातिस्वभाव आला डोळ्या आड । तया घडे नाड न कळता ॥ध्रु॥
कामधेनु देखे जैशा गाईम्हैसी । आणिकाते ऐसी करोनिया ॥२॥
तुका म्हणे काय बोलोनिया फार । जयाचा वेव्हार तया साजे ॥३॥

तरी च ही केली । दाने वाईट चांगली ॥१॥
येक येक शोभवावे । केले कवतुक देवे ॥ध्रु॥
काय त्याची सत्ता । सूत्र आणिक चाळिता ॥२॥
तुका म्हणे धुरे । डोळे भरिले परि खरे ॥३॥

अंधळे ते सांगे सांगितल्या खुणा । अनुभव देखणा प्रगट त्या ॥१॥
नांदणुक सांगे वडिलाचे बळ । कैसा तो दुर्बळ सुख पावे ॥२॥
तुका म्हणे नांदों आपल्या प्रतापे । तयासी लोकापे स्तुती सांगो ॥३॥

करी आणिकाचा अपमान । खळ छळवादी ब्राह्मण । तया देता दान । नरका जाती उभयता ॥१॥
तैसे जाले दोघाजणा । मागतीया यजमाना । जाळियेले वना । आपणासहित काचणी ॥ध्रु॥
घडिता दगडाची नाव । मोल क्लेश गेले वाव । तरता नाही ठाव । बुडवी तारू तरतीया ॥२॥
चोरा दिधला सांटा । तेणे मारियेल्या वाटा । तुका म्हणे ताठा । हे तव दोघे नाडती ॥३॥

जळो ते जाणी व जळो ते शाहाणी व । राहो माझा भाव विठ्ठलपायी ॥१॥
जळो तो आचार जळो तो विचार । राहो मन स्थीर विठ्ठलपायी ॥ध्रु॥
जळो हा लौकिक जळो दंभमान । लागो जीव ध्यान विठ्ठलाचे ॥२॥
जळो हे शरीर जळो हा संबंध । राहो परमानंद माझा कंठी ॥३॥
तुका म्हणे येथे अवघेची होय । धरी मना सोय विठोबाची ॥४॥

विश्वास धरुनी राहिलो निवांत । ठेवुनिया चित्त तुझे पायी ॥१॥
तरावे बुडावे तुझिया वचने । निर्धार हा मने केला माझा ॥ध्रु॥
न कळे हे मज साच चाळविले । देसी ते उगले घेइन देवा ॥२॥
मागणे ते सरे ऐसे करी देवा । नाही तरी सेवा सांगा पुढे ॥३॥
करावे काही की पाहावे उगले । तुका म्हणे बोले पांडुरंगा ॥४॥

देवाचिये पायी देई मना बुडी । नको धावों वोढी इंद्रिया चे ॥१॥

सर्व सुखे तेथेहोती एकवेळे । न सरती काळे कल्पांतीही ॥१॥
जाणे येणे खुंटे धावे वेरजार । न लगे डोंगर उसंतावे ॥२॥
सांगन ते तुज इतुलेची आता । मानी धन काता विषतुल्य ॥३॥
तुका म्हणे तुझे होती उपकार । उतरो हा पार भवसिंधु ॥४॥

आम्ही विठ्ठलाचे दास जालो आता । न चले हे सत्ता आणिकाची ॥१॥
नावरे तयासी ऐसे नाही दुजे । करिता पंढरीराजे काय नव्हे ॥२॥
कोठे तुज ठाव घ्यावयासी धावा । मना तू विसावाघेई आता ॥२॥
इंद्रियाची वोढी मोडिला व्यापार । ज्या अंगे संचार चाळी तुज ॥३॥
तुका म्हणे आम्ही जिंकोनिया काळ । बैसलो निश्चळ होउनिया ॥४॥

सांगतो तरी तुम्ही भजा रे विठ्ठला । नाही तरी गेला जन्म वाया ॥१॥
करिता भरोवरी दुरावसी दुरी । भवाचिये पुरी वाहावसी ॥२॥
काही न लगे एक भावची कारण । तुका म्हणे आण विठ्ठलाची ॥३॥

शब्दज्ञानी येऊ नेदी दृष्टीपुढे । छळवादी कुडे अभक्त ते ॥१॥
जळो ते जाणी व जळो त्याचे दंभ । जळो त्याचे तोंड दुर्जनाचे ॥२॥
तुका म्हणे येती दाटूनि छळाया । त्यांच्या बोडू डोया न धरू भीड ॥३॥

अन्यायासी राजा जरी न करिता दंड । बहुचक ते लंड पीडिती जना ॥१॥
ने करी निगा कुणबी न काढिता तण । कैचे येती कण हातासी ते ॥२॥
तुका म्हणे संता करू नये अनुचित । पाप नाही नीत विचारिता ॥३॥

भले लोक नाही साडीत ओळखी । हे तो झाली देखी दुसऱ्याची ॥१॥
असो आता यासी काय चाले बळ । आपुले कपाळ वोडवले ॥२॥
समर्थासी काय कोणे हे म्हणावे । आपुलिया जावे भोगावरी ॥२॥
तुका म्हणे तुम्हा बोल नाही देवा । नाही केली सेवा मनोभावे ॥३॥

मुके होता तुझ्या पदरीचे जाते । मूर्ख ते भोगिते मीमीपण ॥१॥
आपुलिये घरी मेंद होऊनी बसे । कवण कवणासी बोलो नका ॥२॥
तुका म्हणे तुम्हा सांगतो मी खुण । देवासी ते ध्यान लावुनि बसां ॥३॥

आषाढी निकट । आणी कार्तिकीचा हाट ॥१॥
पुरे दोन्हीच बाजार । न लगे आणिक व्यापार ॥ध्रु॥
तेची घ्यावे तेची घ्यावे । कैवल्याच्या रासी भावे ॥२॥
काही कोणा नेणे । विठो वाचुनी तुका म्हणे ॥३॥

देउनिया प्रेम मागितलेचित्त । जाली फिटफिट तुम्हा आम्हा ॥१॥
काशाने उदार तुम्हासी म्हणावे । एक नेसी भावे एक देसी ॥ध्रु॥
देउनिया थोडे नेसील हे फार । कुंटिसी विचार अवधियांचा ॥२॥
तुका म्हणे आम्हा भांडवलचित्त । देउनी दुश्चित पाडियेले ॥३॥

तातडीची धाव अंगा आणि भाव । खोळंबा तो मग निश्चयाचा ॥१॥
म्हणउनि बरी विचारावी चाली । उरीचि ते बोली कामा येते ॥ध्रु॥
कोरडे वैराग्य माजिरा बडिवार । उतरे तो शूर अंगी चे ते ॥२॥
तुका म्हणे बरी झन्याची ते चाली । सांचवण्या खोली कैसीयाची ॥३॥

मी तो बहु सुखी आनंदभरिता । आहे साधूसंता मेळी सदा ॥१॥
देवा काही व्हावे ऐसे नाही माझ्या जीवा । आणिक केशवा तुजविन ॥ध्रु॥
न लगे वैकुंठ मोक्ष सायुज्यता । सुख वाटे घेता जन्म ऐसे ॥२॥
मृत्युलोकी कोण धरिले वासना । पावावया जनासवे दुःख ॥३॥
तुका म्हणे तुझा दास ऐसे लोका । काही सकळिका कळो यावे ॥४॥

घ्या रे लुटी प्रेम सुख । फेडाआजी धणी । चुकला तो मुकला । जाली वेरझार हाणी ॥१॥
घाला घातला वैकुंठी । करुनीया जीवे साटी । पुरवीली पाठी । वैष्णवी काळाची ॥ध्रु॥
अवघे आणिले अंबर । विठोसहित तेथेधुर । भेदूनि जिव्हार । नामबाणी धरियेला ॥२॥
संचित प्रारब्ध क्रियमाण । अवघी जाली गहन । केली पापपुण्ये । देशधडी बापुडी ॥३॥
आनंदे गर्जती निर्भर । घोष करिती निरंतर । कापती असुर । वीर कवणा नांगवती ॥४॥
जे दुर्लभ ब्रह्मादिका । आजी सापडले फुका । घ्या रे म्हणे तुका । सावचित्त होउनी ॥५॥

तुझिया दासांचा हीन जालो दास । न धरी उदास मायबापा ॥१॥
तुजविन प्राण कैसा राहो पाहे । वियोग न साहे क्षणभरि ॥ध्रु॥
आणिक माझ्या जीवे मोकलिली आस । पाहे तुझी वास पांडुरंगा ॥२॥
सर्वभावे तुज आणिला उचित । राहिलो निश्चित तुझे पायी ॥३॥

तुका म्हणे तुज असो माझा भार । बोलतो मी फार काय जाणे ॥४॥

तेची करी मात । जेणे होइल तुझे हित ॥१॥
काय बडबड अमित । सुख जिव्हारी सीणविसी ॥२॥
जो मुळव्याधी पीडिला । त्यासी देखोन हासे खरजुला ॥२॥
आराथकरी सोसी । त्यासी हासे तो आळसी ॥३॥
क्षयरोगी म्हणे परता । सर रोगिया तू आता ॥४॥
वडस दोही डोळा वाढले । आणिका काने कोंचे म्हणे ॥५॥
तुका म्हणे लागो पाया । शुद्ध करा आपणिया ॥६॥

कळो आला भाव माझा मज देवा । वाया विन जीवाआठविले ॥१॥
जोडुनी अक्षरे केली तोंडपिटी । न लगे सेवटी हाती काही ॥२॥
तुका म्हणे माझे गेले दोन्ही ठाय । सवसार ना पाय तुझे मज ॥३॥

आता तरी मज सांगा साच भाव । काय म्या करावे ऐसे देवा ॥१॥
चुकावया कर्म नव्हते कारण । केला होय सीण अवघाची ॥२॥
तुका म्हणे नको पाहू निरवाण । देई कृपादान याचकासी ॥३॥

बोल नाही तुझ्या दातृत्वपणासी । आम्ही अविश्वासी सर्वभावे ॥१॥
दंभे करी भक्ती सोंग दावी जना । अंतरी भावना वेगळिया ॥२॥
तुका म्हणे देवातू काय करिसी । कर्मा दुस्तरासी आमुचिया ॥३॥

नामधारकासी नाही वर्णावर्ण । लोखंड प्रमाण नाना जात ॥१॥
शस्त्र अथवा गोळे भलता प्रकार । परिसी संस्कार सकळ ही हेम ॥२॥
प्रजन्य वर्षता जीवना वाहावट । ते समसकट गंगे मिळे ॥२॥
सर्व ते हे जाय गंगाची होऊन । तैसा वर्णावर्ण नाही नामी ॥३॥
महापुरी जैसे जातसे उदक । मध्ये ते तारक नाव जैसी ॥४॥
तये नावेसंगेब्राह्मण तरती । केवी ते बुडती अनामिक ॥५॥
नाना काष्ठजात पडता हुताशनी । ते जात होउनी एकरूप ॥६॥
तेथेनिवडेना घुरे की चंदन । तैसा वर्णावर्ण नामी नाही ॥७॥
पूर्वानुवोळख तेची पै मरण । जरी पावे जीवन नामामृत ॥८॥
नामामृते जाले मुळीचे स्मरण । सहज साधन तुका म्हणे ॥९॥

काय वाचोनिया जालो भूमीभार । तुझ्या पायी थार नाही तरी ॥१॥
जाता भलेकाय डोळिया चे काम । जरी पुरुषोत्तम न देखती ॥ध्रु॥
काय मुख बिळ श्वापदाचे धाव । नित्य तुझे नाव नुच्चारिता ॥२॥
तुका म्हणे पै या पांडुरंगाविन । न वचेची क्षण जीव भला ॥३॥

सोड्यासी करी पाहुणे बरा । काडितो ठोंबरा संता साटी ॥१॥
गाईसी देखोनी बदबदा मारी । घोडयाची चाकरी गोड वाटे ॥ध्रु॥
पान फुल नेतो वेश्येसी उदंड । ब्राम्हणासी खांड देऊ नेदी ॥२॥
पर्वकाळी धर्म न करी नासरी । वेची राजद्वारी उदंडची ॥३॥
कीर्तना जावया होतसे ही पुष्टी । खेळतो सोकटी रात्रंदिवस ॥४॥
बाइलेच्या गोता आवडीने पोसी । मातापितियासी दवडितो ॥५॥
तुका म्हणे त्याच्या थुंका तोंडावरी । जातो यमपुरी भोगावया ॥६॥

का हो पांडुरंगा न करा धावणे । तरी मज कोणे सोडवावे ॥१॥
तुझा म्हणउनी आणिकापे उभा । राहो हे तो शोभा नेदी आता ॥ध्रु॥
काळे पुरवीली पाठी दुरवरी । पुढे पाया धीरी राहो नेदी ॥२॥
नको आणूं माझे संचित मनासी । पावन आहेसी पतिता तू ॥३॥
तुका म्हणे चाले आणिकाची सत्ता । तुज आळविता नवल हे ॥४॥

कावळ्याच्या गळा मुक्ताफळमाळा । तरी काय त्याला भूषण शोभे ॥१॥
गजालागी केला कस्तुरीचा लेप । तिचे तो स्वरूप काय जाणे ॥ध्रु॥
बकापुढे सांगे भावार्थे वचन । वाउगाची सीण होय त्यासी ॥२॥
तुका म्हणे तैसे अभाविक जन । त्यांसी वाया सीण करू नये ॥३॥

आता धरितो पदरी । तुज मज करीन सरी ॥१॥
जालो जीवासी उदार । उभा ठाकलो समोर ॥२॥
तुका विनवीतसे संता । ऐसे सांगा पंढरीनाथा ॥३॥

न कळसी ज्ञाना न कळसी ध्याना । न कळेसी दर्शना धुंडाळिता ॥१॥
न कळेसी आगमा न कळेसी निगमा । न बोलवे सीमा वेदां पार ॥२॥
तुका म्हणे तुझा नाही अंतपार । म्हणोनि विचार पडिला मज ॥३॥

पाया लावुनिया दोरी । भृंग बांधिला ले कुरी ॥१॥
तैसा पावसी बंधन । मग सोडवील कोण ॥ध्रु॥
गळा बांधोनिया दोरी । वानर हिंडवी घरोघरी ॥२॥
तुका म्हणे पाहे । रीस धापा देत आहे ॥३॥

मायबापे सांभाळिती । लोभाकारणे पाळिती ॥१॥
तैसा नव्हे देवराव । याचा कृपाळु स्वभाव ॥ध्रु॥
मना सारिखे न होता । बाळकासी मारी माता ॥२॥
तुका म्हणे सांगू किती । बाप लेकासी मारिती ॥३॥

धन मेळवुनी कोटी । सवे नये रे लंगोटी ॥१॥
पाने खाशील उदंड । अंतीजासी सुकल्या तोडे ॥ध्रु॥
पलंग न्याहाल्या सुपती । शेवटी गोवऱ्या सांगाती ॥२॥
तुका म्हणे राम । एक विसरता श्रम ॥३॥

विनवितो चतुरा तुज विश्वंभरा । परियेसी दातारा पांडुरंगा ॥१॥
तुझे दास ऐसे जगी वाखाणिले । आता नव्हे भले मोकलिता ॥ध्रु॥
माझे गुण दोष कोण जाणे मात । पावनपतित नाम तुझे ॥२॥
लोभ मोह माया आम्हा बांधविता । तरी हा अनंता बोल कोणा ॥३॥
तुका म्हणे मी तो पतितची खरा । परि आलो दातारा शरण तुज ॥४॥

त्राहे त्राहे सोडवी अनंता । लागो दे ममता तुझे पायी ॥१॥
एकची मागणे देई तुझी गोडी । न लगे आवडी आणिकाची ॥ध्रु॥
तुझे नाम गुण वर्णीन पवाडे । आवडीच्या कोडे नाचो रंगी ॥२॥
बापा विठ्ठलराया हेची देई दान । जोडती चरण जेणे तुझे ॥३॥
आवडीसारखे मागितले जरी । तुका म्हणे करी समाधान ॥४॥

सुगरणीबाई थिता नास केला । गुळ तो घातला भाजीमध्ये ॥१॥
क्षीरीमध्ये हिंग दुधामध्ये बोळ । थितेची वोंगळ कैसे केले ॥ध्रु॥
दळण दळोनी भरु गेली पाळी । भरडोनि वोंगळी नास केला ॥२॥
कापुराचे सांते आणिला लसण । वागविता सीण दुःख होय ॥३॥
रत्नाचा जोहारी रत्नची पारखी । येर देखोदेखी हातीघेती ॥४॥

तुका म्हणे जरी योग घडे निका । न घडता थुंका तोंडावरी ॥५॥

बाप माझा दिनानाथ । वाट भक्ताची पाहात ॥१॥
कर ठेवुनिया करी । उभा चंद्रभागे तिरी ॥ध्रु॥
गळा वैजयंतीमाळा । रूपे डोळस सांवळा ॥२॥
तुका म्हणे भेटावया । सदा उभारिल्या बाह्या ॥३॥

माझे जीवन तुझे पाय । कृपाळुं तू माझी माय ॥१॥
नेदी दिसो किविलवाणे । पांडुरंगा तुझे तान्हे ॥ध्रु॥
जन्ममरण तुजसाठी । आणिक नेणे दुजी गोष्टी ॥२॥
तुका म्हणे तुजविन । कोण हरील माझा सीण ॥३॥

का रे पुंडया मातलासी । उभे केले विठ्ठलासी ॥१॥
ऐसाकैसा रे तू धीट । मागेभिरकाविली वीट ॥ध्रु॥
युगेजाली अड्यावीस । अजुनी न म्हणसी बैस ॥२॥
भाव देखोनि निकट । देवे सोडिले वैकुंठ ॥३॥
तुका म्हणे पुंडलिका । तूची बळिया एक निका ॥४॥

तुज पाहाता समोरी । दृष्टि न फिरे माघारी ॥१॥
माझे चित्त तुझ्या पाया । मिठी पडिली पंढरीराया ॥ध्रु॥
नव्हे सारिता निराळे । लवण मेळविता जळे ॥२॥
तुका म्हणे बळी । जीव दिला पाया तळी ॥३॥

उपदेश किती करावा खळासी । नावडे तयासी बरे काही ॥१॥
शुद्ध का वासना नव्हे चांडाळाची । होळी संचिताची केली तेणे ॥ध्रु॥
नाही भाव मनी नाइके वचन । आपला आपण उणे घेतो ॥२॥
तुका म्हणे त्यासी काय व्याली रांड । करी बडबड रिती दिसे ॥३॥

समर्थासी लाज आपुल्या नामाची । शरण आल्याची लागे चिंता ॥१॥
न पाहे तयाचे गुण दोष अन्याय । सुख देउनि साहे दुःख त्याचे ॥ध्रु॥
मान भलेपण नाही फुकासाठी । जयावरी गाठी झीज साहे ॥२॥
तुका म्हणे हे तू सर्व जाणसी । मज अधिरासी धीर नाही ॥३॥

आनंदे कीर्तन कथा करी घोष । आवडीचा रस प्रेमसुख ॥१॥
मज या आवडे वैष्णवाचा संग । तेथे नाही लाग कळिकाळा ॥ध्रु॥
स्वल्प मात्र वाचे बैसलासे निका । राम कृष्ण सखा नारायण ॥२॥
विचारिता मज दुजे वाटे लाज । उपदेशें काज आणिक नाही ॥३॥
तुका म्हणेचित्त रंगले से ठायी । माझे तुझ्या पायी पांडुरंगा ॥४॥

ब्रह्मज्ञान जेथे आहे घरोघरी । सर्व निरंतरी चतुर्भुज ॥१॥
पापा नाही रीग काळाचे खंडण । हरीनामकीर्तन परोपरी ॥२॥
तुका म्हणे हाची भाव माझ्या चित्ती । नाही आणिका गती चाड मज ॥३॥

मज नाही कोठे उरला दुर्जन । मायबापाविन ब्रह्मांडी हे ॥१॥
कासया जिकीर करणे येविसी । भयाची मानसी चिंता खंती ॥ध्रु॥
विश्वंभराचिये लागलो सांभाळी । संत नेती चाली आपुलिया ॥२॥
तुका म्हणे माझे पाळणे पोषणे । करी नारायण सर्वस्वे सी ॥३॥

नाही हित ठावे जननीजनका । दाविले लौकिकाचार तीही ॥१॥
अंधळ्याचे काठी अंधळे लागले । घात एकवेळे मागेपुढे ॥ध्रु॥
न ठेवावी चाली करावाविचार । वरील आहार गळी लावी ॥२॥
तुका म्हणे केला निवाडा रोकडा । राऊत हा घोडा हातोहाती ॥३॥

आता पहाशील काय माझा अंत । आलो शरणागत तुज देवा ॥१॥
करी अंगीकार राखे पायांपाशी । झणी दिसो देसी कीविलवाणे ॥ध्रु॥
नाही आइकिली मागेऐसी मात । जे त्वा शरणागत उपेक्षिले ॥२॥
तुका म्हणे आता धरी अभिमान । आहेसी तू दानशूर दाता ॥३॥

होईल तो भोग भोगीन आपुला । न घली विडुला भार तुज ॥१॥
तुम्हा पासाव हे इच्छीतसे दान । अंतरीचे ध्यान मुखी नाम ॥ध्रु॥
नये काकुलती गर्भवासांसाठी । न धरी हे पोटी भय काही ॥२॥
तुका म्हणे मज उदंड एवढे । न वाचावे पुढे मायबापा ॥३॥

काय तुझी ऐसी वेचते गाठोळी । मांहे टाळाटाळी करीतसां ॥१॥

चतुराच्या राया आहो पांडुरंगा । ऐसे तरी सांगा निवडूनि ॥ध्रु॥
कोण तुम्हा सुख असे या कवतुके । भोगिता अनेके दुःखे आम्ही ॥२॥
तुका म्हणे काय जालासी निर्गुण । आम्हा येथे कोण सोडवील ॥३॥

देवाची पूजा हे भूताचे पाळण । मत्सर तो सीण बहुताचा ॥१॥
रुसावे फुगावे आपुलियावरी । उरला तो हरी सकळ ही ॥२॥
तुका म्हणे संतपण याची नांवे । जरी होय जीव सकळाचा ॥३॥

नाही जप तप जीवाची आटणी । मनासी दाटणी नाही केली ॥१॥
निजलिया ठायी पोकारिला धावा । सांकडे ते देवा तुझे मज ॥ध्रु॥
नाही आणुनिया समर्पिले जळ । सेवा ते केवळ चिंतनाची ॥२॥
तुका म्हणे आम्ही वेचिली उत्तरे । घेतली उदारे साच भावे ॥३॥

देह तव आहे प्रारब्धा अधीन । याचा मी का सीण वाहू भार ॥१॥
सरो माझा काळ तुझिया चिंतने । कायावाचामने इच्छीतसे ॥ध्रु॥
लाभ तो न दिसे याहुनी दुसरा । आणिक दातारा येणे जन्मे ॥२॥
तुका म्हणे आलो सोसीत संकटे । मी माझे वोखटे आहे देवा ॥३॥

सकळ तुझे पायी मानिला विश्वास । न करी उदास आता मज ॥१॥
जीवी गाता गोड आइकता कानी । पाहाता लोचनी मूर्ति तुझी ॥ध्रु॥
मन स्थिर माझे जाले से निश्चळ । वारिली सकळ आशापाश ॥२॥
जन्मजराव्याधि निवारिले दुःख । वोसंडले सुख प्रेम धरी ॥३॥
तुका म्हणे मज जाला हा निर्धार । आता वाया फार काय बोलो ॥४॥

होऊ शब्दस्पर्श नये माझा तुम्हा । विप्रवृंदा तुम्हा ब्राम्हणासी ॥१॥
म्हणोनिया तुम्हा करितो विनंती । द्यावे शेष हाती उरले ते ॥ध्रु॥
वेदी कर्म जैसे बोलिले विहित । करावी ते नीत विचारुनी ॥२॥
तुमचा स्वधर्म माझा अधिकार । भोजन उत्तर तुका म्हणे ॥३॥

बहुत असती मागे सुखी केली । अनाथा माउली जीवाची तू ॥१॥
माझिया संकटा न धरी अळस । लावुनिया कास पार पावी ॥ध्रु॥
कृपावंता करा ज्याचा अंगीकार । तया संवसार नाही पुन्हा ॥ ॥॥

विचारिता नाही दुजा बळिवंत । ऐसासर्वगत व्यापी कोणी ॥३॥
म्हणुनि दिला मुळी जीवभाव । देह केला वाव समाधीस्थ ॥४॥
तुका म्हणे नाही जाणत आणिक । तुजविन एक पांडुरंगा ॥५॥

वैभवाचे धनी सकळ शरणागत । सत्यभावे चित्त अर्पिले ते ॥१॥
नेदी उरों आपणावेगळे । भावाचिया बळे ठायाठाव ॥ध्रु॥
जाणोनि नेणती अंगा आली दशा । मग होय इच्छा आपणेची ॥२॥
तुका म्हणे बरे धाकट्याचे जिणे । माता स्तनपाने वाढविते ॥३॥

आम्हा देणे धरा सांगतो ते कानी । चिंता पाय मनी विठोबाचे ॥१॥
तेणे माझे चित्त होय समाधान । विलास मिष्टान्न न लगे सोने ॥ध्रु॥

व्रत एकादशी दारी वृंदावन । कंठी ल्या रे लेणे तुळसीमाळा ॥२॥
तेणे माझे चित्त होय समाधान । विलास मिष्टान्न न लगे सोने ॥ध्रु॥

तुका म्हणे त्याचे घरीची उष्टावळी । मज ते दिवाळी दसरा सण ॥३॥
तेणे माझे चित्त होय समाधान । विलास मिष्टान्न न लगे सोने ॥ध्रु॥

आता मी अनन्य येथे अधिकारी । होइन कोणे परी नेणे देवा ॥१॥
पुराणी चा अर्थ ऐकता मानस । होतो कासावीस जीव माझा ॥ध्रु॥
इंद्रिया चे आम्ही पांगिलो अंकित । त्यांच्यासंगेचित्त रंगले ते ॥२॥
एकाचे ही जेथे न घडे दमन । अवघी नेमून कैसी राखों ॥३॥
तुका म्हणे जरी मोकळिसी आता । तरी मी अनंता वाया गेलो ॥४॥

आवडी धरोनी आलेती आकारा । केला हा पसारा याजसाटी ॥१॥
ते मी तुझे नाम गाईन आवडी । क्षण एक घडी विसंबेना ॥ध्रु॥
वर्म धरावे हा मुख्यधर्मसार । अवघे प्रकार तयापासी ॥२॥
वेगळ्या विचारे वेगळाले भाव । धरायासी ठाव बहु नाही ॥३॥
तुका म्हणे घालूं इच्छेचिये पोटी । कवळुनी धाकुटी मूर्ति जीवे ॥४॥

भागलो मी आता आपुल्या स्वभावे । कृपा करोनी देवे आश्वासीजे ॥१॥
देउनि आर्लिंगन प्रीतीच्या पडिभरे । अंगे ही दातारे निववावी ॥ध्रु॥
अमृताची दृष्टी घालूनिया वरी । शीतळ हा करी जीव माझा ॥२॥

घेई उचलूनि पुसे तानभूक । पुसी माझे मुख पीताबरे ॥३॥
बुझावोनि माझी धरी हनुवटी । ओवाळुनि दिठी करुनी सांडी ॥४॥
तुका म्हणे बापा आहो विश्वंभरा । आता कृपा करा ऐसी काही ॥५॥

न सरे लुटिता मागेबहुता जनी । जुनाट हे खाणी उघडिली ॥१॥
सीद्ध महामुनि साधक संपन्न । तिही हे जतन केले होते ॥ध्रु॥
पायाळाच्या गुणे पडिले ठाउके । जगा पुंडलिके दाखविले ॥२॥
तुका म्हणे येथे होतो मी दुबळे । आले या कपाळे थोडे बहु ॥३॥

भगवे तरी श्वान सहज वेष त्याचा । तेथे अनुभवाचा काय पंथ ॥१॥
वाढवुनी चटा फिरे दाही दिशा । तरी जंबुवेषा सहज स्थिति ॥ध्रु॥
कोरोनिया भूमी करिती मधी वास । तरी उंदरास काय वाणी ॥२॥
तुका म्हणे ऐसे कासया करावे । देहासी दंडावे वाउगेची ॥३॥

धन्य दिवसआजी डोळिया लाधला । आनंद देखिला धणीवरी ॥१॥
धन्य जाले मुख निवाली रसना । नाम नारायणा घोंष करू ॥ध्रु॥
धन्य हे मस्तक सर्वांग शोभले । संताची पाउले लागताती ॥२॥
धन्यआजी पंथे चालती पाउले । टाळिया शोभले धन्य कर ॥३॥
धन्य तुका म्हणे आम्हासी फावले । पावलो पाउले विठोबाची ॥४॥

बरवी हे वेळ सांपडली संधि । साह्य जाली बुध्दी संचितासी ॥१॥
येणे पंथे माझी चालिली पाउले । दुरुषण जाले संता पायी ॥ध्रु॥
त्रासीले दरिद्रे दोषा जाला खंड । त्याची काळे पिंड पुनीत जाला ॥२॥
तुका म्हणे जाला अवघा व्यापार । आली वेरझार फळासी हे ॥३॥

आपणा लागे काम वाण्याघरी गुळ । त्याचे याति कुळ काय कीजे ॥१॥
उकरड्यावरी वाढली तुळसी । टाकावी ते कैसी ठाया गुणे ॥ध्रु॥
गाईचा जो भक्ष अमंगळ खाय । तीचे दूध काय सेवू नये ॥२॥
तुका म्हणे काय सलपटासी काज । फणसांतील बीज काढुनि घ्यावे ॥३॥

जयासी नावडे वैष्णवाचा संग । जाणावा तो मांग जन्मांतरी ॥१॥
अपवित्र वाचा जातीचा अधम । आचरण धर्म नाही जया ॥ध्रु॥

मंजुळ वदनी बचनागाची काडी । शेवटी विघडी जीवप्राणा ॥२॥
तुका म्हणे ज्याचा पिता नाही शुद्ध । त्यासी गोविंद अंतरला ॥३॥

वांझेने दाविले गन्हवार लक्षणे । चीरगुटे घालून वाथयाला ॥१॥
तेवी शब्दज्ञानी करिती चावटी । ज्ञान पोटासाठी विकुनिया ॥२॥
बोलाचि च कढी बोलाचाची भात । जेवुनिया तृप्त कोण जाला ॥२॥
कागदी लिहिता नामाची साकर । चाटिता मधुर गोडी नेदी ॥३॥
तुका म्हणे जळो जळो ते महंती । नाही लाज चित्तीआठवण ॥४॥

तुझिया पाळणा ओढे माझे मन । गेलो विसरोन देहभाव ॥१॥
लागला पालट फेडणे उसणे । येणेची प्रमाणे पांडुरंगा ॥२॥
तुका म्हणे माझा जीव जैसा ओढे । तैसाची तिकडे पाहिजेल ॥३॥

मी दास त्यांचा जया चाड नाही । सुखदुःख दोही विरहित ॥१॥
राहिलासे उभा भीवरेच्या तीरी । कट दोही करी धरोनिया ॥२॥
नवल काय तरी पाचारिता पावे । न स्मरत धावे भक्तकाजा ॥२॥
सर्व भार माझा त्यासी आहे चिंता । तोची माझा दाता स्वहिताचा ॥३॥
तुका म्हणे त्यासी गाईन मी गीती । आणिक ते चित्तीन धरी काही ॥४॥

जुंझायाच्या गोष्टी ऐकताची सुख । करिता हे दुःख थोर आहे ॥१॥
तैसी हरीभक्ति सुळावरील पोळी । निवडे तो बळी विरळा शूर ॥२॥
पिंड पोसीलिया विषयांचा पाइक । वैकुंठनायक कैचा तेथे ॥२॥
तुका म्हणे व्हावे देहासी उदार । रकुमादेवीवर जोडावया ॥३॥

पाषाण प्रतिमा सोन्याच्या पादुका । हे हो हातीएका समथचि ॥१॥
अनामिका हातीसमर्थाचा सीक्का । न मानिता लोका येइल कळो ॥२॥
तुका म्हणे येथे दुराग्रह खोटा । आपुल्या अदृष्टा शरण जावे ॥३॥

बहु या प्रपंचे भोगविल्या खाणी । टाकोनिया मनी ठेविला सीण ॥१॥
आता पायांपाशी लपवावे देवा । नको पाहू सेवा भक्ती माझी ॥२॥
बहु भय वाटे एकाच्या बोभाटे । आली घायवटे फिरोनिया ॥२॥
तुका म्हणे सीगे भरू आले माप । वियोग संताप जाला तुझा ॥३॥

धरुनिया मनी बोलिलो संकल्प । होसी तरी बाप सिध्दी पाव ॥१॥
उत्कंठा हे आजी जाली माझे पोटी । मोकळिली गोष्टी टाळाटाळ ॥ध्रु॥
माझा मज असे ठाउका निर्धार । उपाधि उत्तर न साहे पै ॥२॥
तुका म्हणे जरी दिली आठवण । तरी अभिमान धरी याचा ॥३॥

आजीवरी होतो संसाराचे हाती । आता ऐसे चित्तीउपजले ॥१॥
तुला शरणागत व्हावे नारायणा । अंगीकारा दिना आपुलिया ॥ध्रु॥
विसरलो काम याजसाठी धंदा । सकळ गोविंदा माझे तुझे ॥२॥
तुका म्हणे विज्ञापना परिसावी । आवडी हे जीवी जाली तैसी ॥३॥

धन्यधन्य ज्यास पंढरीसी वास । धन्य ते जन्मास प्राणी आले ॥१॥
बहु खाणीमध्ये होत कोणी एक । त्रिगुण कीटक पक्षिराज ॥ध्रु॥
उत्तम चांडाळ नर नारी बाळ । अवघेची सकळ चतुर्भुज ॥२॥
अवघा विठ्ठल तेथेदुजा नाही । भरला अंतर्बाहि सदोदीत ॥३॥
तुका म्हणे येथे होउनी राहेन । सांडोवापाषाण पंढरीचा ॥४॥

असंत लक्षण भूताचा मत्सर । मनास निष्ठुर अतिवादी ॥१॥
अंतरीचा रंग उमटे बाहेरी । वोळखियापरी आपेआप ॥ध्रु॥
संत ते समय वोळखती वेळ । चतुष्ट निर्मळचित्त सदा ॥२॥
तुका म्हणे हित उचित अनुचित । मज लागे नित आचरावे ॥३॥

विठ्ठलावाचोनि ब्रह्म जे बोलती । वचन ते संती मानू नये ॥१॥
विठ्ठलावाचुनी जेजे उपासना । अवघाची जाणा संभ्रमु तो ॥ध्रु॥
विठ्ठलावाचुनी सांगतील गोष्टी । वाया ते हिंपुटी होत जाणा ॥२॥
विठ्ठलांवाचुनी जे काही जाणती । तितुल्या वित्पत्ति वाउगीया ॥३॥
तुका म्हणे एक विठ्ठलची खरा । येर तो पसारा वाउगाची ॥४॥

सर्व काळ डोळा बैसो नारायण । नयो अभिमान आड मध्ये ॥१॥
धाड पडो तुझ्या थोरपणावरी । वाचे नरहरी उच्चारीना ॥ध्रु॥
जळो अंतरीचे सर्व जाणपण । विवादवचन अहंतेचे ॥२॥
सकळा चरणी गळित माझा जीव । तुका म्हणे भाव एकविध ॥३॥

मधुरा उत्तरासवे नाही चाड । अंतरंगी वाड भाव असो ॥१॥
प्राणावेगळा न करी नारायण । मग नसो ज्ञान मूर्ख बरा ॥ध्रु॥
जननिंदा होय तो बरा विचार । थोरवीचा भार कामा नये ॥२॥
तुका म्हणे चित्तीभाव निष्ठावंत । दया क्षमा शांत सर्वा भूती ॥३॥

झाडा वरपोनि खाउनिया पाला । आठवी विड्डला वेळोवेळा ॥१॥
वल्कले नेसुनि तुंगा गुंडाळुनी । सांडी देहभान जवळुनी ॥ध्रु॥
लोकमान वमनासमान मानणे । एकातीराहणे विठोसाटी ॥२॥
सहसांकरु नये प्रपंची सौजन्य । सेवा वे अरण्य एकातवास ॥३॥
ऐसाहा निर्धार करी जो मनाचा । तुका म्हणे त्याचा पांग फिटे ॥४॥

भक्तिभावे करी बैसोनि निश्चित । नको गोवूचित्त प्रपंचासी ॥१॥
एका दृढ करी पंढरीचा राव । मग तुज उपाव पुढिल सुचे ॥ध्रु॥
नको करु काही देवतापूजन । जप तप ध्यान ते ही नको ॥२॥
मानिसील झणी आपलिक काही । येरझार पाही न चुके कदा ॥३॥
ऐसे जन्म किती पावलासी देही । अझूनि का नाही कळली सोय ॥४॥
सोय घरी आता होय पां सावध । अनुभव आनंद आहे कैसा ॥५॥
सहज कैसे आहे तेथीचे ते गुज । अनुभवे निज पाहे तुकी ॥६॥
तुका म्हणे आता होई तू सावध । तोडी भवबंध एका जन्मे ॥७॥

दोराच्या आधारे पर्वत चढला । पाउलासाठी केला अपघात ॥१॥
अष्टोत्तरदर्श व्याधि ज्या वैद्ये दवडुनी । तो वैद्य मारुनी उत्तीर्ण जाला ॥ध्रु॥
नव मास माया वाइले उदरी । ते माता चौबारी नग्न केली ॥२॥
गायत्रीचे क्षीर पिळुनी घेऊनी । उपवासी बांधोनी ताडन करी ॥३॥
तुका म्हणे दासा निंदी त्याचे तोंड । पहाता नरककुंड पूर्वजांसी ॥४॥

न कळे ब्रह्मज्ञान आचार विचार । लटिका वेव्हार करीतसे ॥१॥
विश्वामित्री पोटी तयाचा अवतार । नाव महाखर चांडाळाचे ॥ध्रु॥
द्रव्यइच्छेसाठी करीतसे कथा । काय त्या पापिष्ठा न मिळे खाया ॥२॥
पोट पोसावया तोडे बडबडी । नाही धडफुडी एक गोष्टी ॥३॥
तुका म्हणे तया काय व्याली रांड । येउनिया भंड जनामध्ये ॥४॥

नित्य उठोनिया खायाची चिंता । आपुल्या तू हिता नाठवीसी ॥१॥
जननीचे पोटी उपजलासी जेव्हा । चिंता तुझी तेव्हा केली तेणे ॥२॥
चातका लागूनि मेघ नित्य वर्षे । तो तुज उदास करील केवी ॥२॥
पक्षी वनचरे आहेत भूमीवरी । तया लागी हरी उपेक्षीना ॥३॥
तुका म्हणे भाव धरुन राहे चित्ती । तरी तो श्रीपति उपेक्षीना ॥४॥

जेजे आळी केली तेते गेली वाया । उरला पंढरीराया श्रम माझा ॥१॥
काय समाधान केले कोण वेळे । कोणे माझे लळे पाळियेले ॥२॥
अभ्यास तो नाही स्वप्नी ही दुश्चिंता । प्रत्यक्ष कैचाची तो ॥२॥
आता पुढे लाज वाटे पांडुरंगा । भक्त ऐसे जगामाजी जाले ॥३॥
तुका म्हणे आता नाही भरवसां । मोकलिसी ऐसावाटतोसी ॥४॥

पूवाअहुनी बहु भक्त सांभाळिले । नाही अव्हेरिले दास कोणी ॥१॥
जेजे शरण आले तेते आपंगिले । पवाडे विठ्ठले ऐसे तुझे ॥२॥
मिरवे चरणी ऐसीये गोष्टीचे । भक्तसांभाळाचे ब्रीद ऐसे ॥२॥
तुका म्हणे आम्हा साटी येणे रूपा । माझ्या मायबापा पांडुरंगा ॥३॥

दर्दुराचे पिलुं म्हणे रामराम । नाही उदक उष्ण होऊ दिले ॥१॥
कढेमाजी बाळ करी तळमळ । गोविंद गोपाळ पावे वेगी ॥२॥
आज्ञा तये काळी केली पावकासी । झणी पिलीयासी तापवीसी ॥२॥
तुका म्हणे तुझे ऐसे हे पवाडे । वर्णिता निवाडे सुख वाटे ॥३॥

करुणा बहुत तुझिया अंतरा । मज विश्वंभरा कळो आले ॥१॥
पक्षीयासी तुझे नाम जे ठेविले । तये उद्धरिले गणिकेसी ॥२॥
कुंठिणी ते दोष बहु आचरली । नाम घेता आली करुणा तुज ॥२॥
हृदय कोमळ तुझे नारायणा । ऐसे बहुत जनां तारियेले ॥३॥
तुका म्हणे सीमा नाही तुझे दये । कोमळ हृदय पांडुरंगा ॥४॥

आजामेळा अंत मरणासी आला । तोवरी स्मरला नाही तुज ॥१॥
प्राण जातेवेळे म्हणे नारायण । त्यासाठी विमान पाठविले ॥२॥
बहुत कृपाळु होसी जगन्नाथा । त्रैलोक्यसमर्था सोडरिया ॥२॥
तुका म्हणे भक्तकाज तू कैवारी । तुज साही चारी वर्णिताती ॥३॥

धर्म रक्षावया अवतार घेशी । आपुल्या पाळिसी भक्तजना ॥१॥
अंबक्रुषीसाठी जन्म सोसीयेले । दुष्ट निर्दाळिले किती एक ॥ध्रु॥
धन्य तुज कृपासिंधु म्हणतील । आपुला तू बोल साच करी ॥२॥
तुका म्हणे तुज वर्णिती पुराणे । होय नारायणे दयासिंधु ॥३॥

येउनी जाउनी पाहे तुजकडे । पडिल्या सांकडे नारायणा ॥१॥
आणिक कोणाचा मज नाही आधार । तुजवरी भार जीवे भावे ॥ध्रु॥
निष्ठुर अथवा होई तू कृपाळ । तुज सर्वकाळ विसरे ना ॥२॥
आपुले वचन राहावे सांभाळून । तुम्हा आम्हा जाण पडिपाडु ॥३॥
ज्याच्या वचनासी अंतर पडेल । बोल तो होईल तयाकडे ॥४॥
तुम्हा आम्हा तैसे नाही म्हणे तुका । होशील तू सखा जीवलगा ॥५॥

आइक नारायणा वचन माझे खरे । सांगतो निधरि तुजपासी ॥१॥
नाही भाव मज पडिली लोककाज । राहिले से काज तुझे पायी ॥२॥
जरी तुज काही करणे उचित । तारी तू पतित तुका म्हणे ॥३॥

अनाथ परदेशी हीन दीन भोळे । उगलेची लोळे तुझे रंगी ॥१॥
आपुले म्हणावे मज नुपेक्षावे । प्रेमसुख द्यावे मायबापा ॥ध्रु॥
कासवीचे परि दृष्टी पाहे मज । विज्ञानी उमज दावुनिया ॥२॥
तुका म्हणे तुझा जालो शरणागत । काया वाचाचित्त दुजे नाही ॥३॥

पावलो पंढरी वैकुंठभवन । धन्यआजी दिन सोनियाचा ॥१॥
पावलो पंढरी आनंदगजरे । वाजतील तुरे शंख भेरी ॥ध्रु॥
पावलो पंढरी क्षेम आलिंगनी । संत या सज्जनी निवविले ॥२॥
पावलो पंढरी पार नाही सुखा । भेटला हा सखा मायबाप ॥३॥
पावलो पंढरी येरझार खुंटली । माउली वोळली प्रेमपान्हा ॥४॥
पावलो पंढरी आपुले माहेर । नाही संवसार तुका म्हणे ॥५॥

अभयदान मज देई गा उदारा । कृपेच्या सांगरा पांडुरंगा ॥१॥
देहभाव तुझ्या ठेवियेला पायी । आणिक मी काही नेणे दुजे ॥ध्रु॥
सेवा भक्ति भाव नेणे मी पतित । आता माझे हित तुझ्या पायी ॥२॥

अवघा निरोपिला तुज देहभाव । आता मज पाव पांडुरंगा ॥३॥
तुका म्हणे तुजे नाम दिनानाथ । ते मज उचित करी आता ॥४॥

लागो तुझी सोय ऐसे कोणी करी । माझे विठाबाई जननिये ॥१॥
पतितपावन म्हणविसी जरी । आवरण करी तरी माझे ॥ध्रु॥
नाही तरी ब्रीद टाकी सोडूनिया । न धरिसी माया जरी माझी ॥२॥
बोलिला तो बोल करावा साचार । तरी लोक बरे म्हणतील ॥३॥
करावा संसार लोक लाजे भेणे । वचनासी उणे येऊ नेदी ॥४॥
तुम्हा आम्हा तैसे नाही म्हणे तुका । होशील तू सखा जीवलग ॥५॥

तू आम्हा सोयरा सज्जन सांगाति । तुजलागी प्रीती चालो सदा ॥१॥
तू माझा जिह्वाळा जीवाचा जिवलग । होसी अंतरंग अंतरीचा ॥ध्रु॥
गण गोत मित्र तू माझे जीवन । अनन्यशरण तुझ्या पायी ॥२॥
तुका म्हणे सर्वगुणे तुझा दास । आवडे अभ्यास सदा तुझा ॥३॥

आवडेल तैसे तुज आळवीन । वाटे समाधान जीवातैसे ॥१॥
नाही येथे काही लौकिकाची चाड । तुजविन गोड देवराया ॥ध्रु॥
पुरवी मनोरथ अंतरीचे आर्त । धायेवरी गीत गाई तुझे ॥२॥
तुका म्हणे ले की आळवी माहेरा । गाऊ या संसारा तुज तैसे ॥३॥

माझे मुख नामी रंगो सर्वकाळ । गोविंद गोपाळ राम कृष्ण ॥१॥
अबद्ध चांगले गाऊ भलतैसे । कळले हे जैसे मायबापा ॥२॥
तुका म्हणे मज न लगे वाकडे । मी तुझे बोंबडे बाळ तान्हे ॥३॥

यालागी आवडी म्हणा राम कृष्ण । जोडा नारायण सर्वकाळ ॥१॥
सोपे हे साधन लाभ येतो घरा । वाचेसी उच्चाराम हरी ॥ध्रु॥
न लगती कष्ट न लगे सायास । करावा अभ्यास विठ्ठलाचा ॥२॥
न लगे तप तीर्थ करणे महादान । केल्या एक मन जोडे हरी ॥३॥
तुका म्हणे काही न वेचिता धन । जोडे नारायण नामासाठी ॥४॥

झाकुनिया नेत्र काय जपतोसी । जंव नाही मानसी प्रेमभाव ॥१॥
रामनाम म्हणा उघड मंत्र जाणा । चुकती यातना गर्भवास ॥ध्रु॥

मंत्र यंत्र संध्या करिसी जडीबुटी । तेणे भूतसृष्टी पावसील ॥२॥
तुका म्हणे ऐक सुंदर मंत्र एक । भवसिंधुतारक रामनाम ॥३॥

पापिया चांडाळा हरीकथा नावडे । विषयालागी आवडे गाणे त्याला ॥१॥
ब्राम्हणा दक्षणा देता रडे रुका । विषयालागी फुका लुटीतसे ॥ध्रु॥
वीतभरि लंगोटी नेदी अतीताला । खीरम्या देतो शाला भोरप्यासी ॥२॥
तुका म्हणे त्याच्या थुंका तोंडावरी । जातो यमपुरी भोगावया ॥३॥

क्षुधारथी अन्ने दुष्काळे पीडिले । मिष्टान्न देखिले तेणे जैसे ॥१॥
तैसे तुझे पायी लांचावले मन । झुरे माझा प्राण भेटावया ॥ध्रु॥
मांजरे देखिला लोणियांचा गोळा । लावुनिया डोळा बैसले से ॥२॥
तुका म्हणे आता झडी घालूं पाहे । पांडुरंगे माये तुझे पायी ॥३॥

स्वामीसी संकट पडे जे गोष्टीचे । काय त्या प्रेमाचे सुख मज ॥१॥
दुःखवीनाचित्त तुझे नारायणा । काही च मागेना तुजपासी ॥ध्रु॥
रिध्दि सिद्धी मोक्ष संपत्ती विलास । सोडियेली आस याची जीवे ॥२॥
तुका म्हणे एके वेळे देई भेटी । वोरसोनि पोटी आलिंगावे ॥३॥

देव तिही बळे धरिला सायासे । करुनीया नास उपाधीचा ॥१॥
पर्वपक्षी धातु धिःकारिले जन । स्वये जनार्दन तेची जाले ॥२॥
तुका म्हणे यासी न चले तातडी । अनुभवे गोडी येइल कळो ॥३॥

भेटी वाचोनिया दुजे नाही चित्ती । येणे काकुलती याजसाठी ॥१॥
भेटोनिया बोले आवडीचे गुज । आनंदाच्या भोजे जेवू संगे ॥ध्रु॥
मायलेकरासी नाही दुजी परि । जेऊ बरोबरी बैसोनिया ॥२॥
तुका म्हणे ऐसे अंतरीचे आर्त । यावे जी त्वरीत नारायणा ॥३॥

आविसाचे आसे गळ गिळी मासां । फुटोनिया घसांमरण पावे ॥१॥
मरणाचे वेळे करी तळमळ । आठवी कृपाळ तये वेळी ॥२॥
अंतकाळी ज्याच्या नाम आले मुखा । तुका म्हणे सुखा पार नाही ॥३॥

जायाचे शरीर जाईल क्षणात । का हा गोपिनाथ पावेची ना ॥१॥

कृपेचे सांगर तुम्ही संत सारे । निरोप हा फार सागा देवा ॥ध्रु॥
अनाथ अज्ञान कोणी नाही त्यासी । पायापे विव्हाला ठेवी मज ॥२॥
तुका म्हणे ऐसे करावे निर्वाण । मग तो रक्षण करिल माझे ॥३॥

त्रासला हा जीव संसारीच्या सुखा । तुजविन सखा नाही कोणी ॥१॥
ऐसे माझे मनी वाटे नारायणा । घालावी चरणावरी मिठी ॥ध्रु॥
कडं ते सुंदर देखोनि रूपडे । आवडीच्या कोडे आळंगीन ॥२॥
नाही पूर्व पुण्य मज पापरासी । म्हणोनि पाया सी अंतरलो ॥३॥
अलभ्य लाभ कैचा संचितावेगळा । विनवी गोपाळा दास तुका ॥४॥

मोलाचे आयुष्य वेचुनिया जाय । पूर्वपुण्ये होय लाभ याचा ॥१॥
अनंतजन्मींचे शेवट पाहता । नर देह हाता आला तुझ्या ॥ध्रु॥
कराल ते जोडी येईल कार्यासी । ध्यावे विव्हालासी सुखालागी ॥२॥
सांचलिया धन होईल ठेवणे । तैसा नारायण जोडी करा ॥३॥
करा हरीभक्ती परलोकी ये कामा । सोडवील यमापासोनिया ॥४॥
तुका म्हणे करा आयुष्याचे मोल । नका वेचूं बोल नामेविन ॥५॥

काय सुख आहे वाउगे बोलता । ध्याता पंढरीनाथा कष्ट नाही ॥१॥
सर्वकाळ वाचे उच्चारिता हरी । तया सुखा सरि पाड नाही ॥ध्रु॥
रामकृष्णरंगी रसना रंगली । अमृताची उकळी नाम तुझे ॥२॥
तुका म्हणे धन्य तयाचे वदन । जया नारायण ध्यानी मनी ॥३॥

कीर्तनाच्या सुखे सुखी होय देव । पंढरीचा राव संगी आहे ॥१॥
भक्त जाय सदा हरी कीर्ती गात । नित्यसेवे अनंत हिंडतसे ॥ध्रु॥
त्रैलोक्य भ्रमण फिरत नारद । त्यासंगेगोविंद फिरतसे ॥२॥
नारद मंजुळ सुस्वरे गीत गाये । मार्गी चालताहे संगे हरी ॥३॥
तुका म्हणे त्याला गोडी कीर्तनाची । नाही आणिकाची प्रीती ऐसी ॥४॥

बाळेविन माय क्षणभरि न राहे । न देखता होये कासाविस ॥१॥
आणिक उदंड बुझाविती जरी । छंद त्या अंतरी माउलीचा ॥ध्रु॥
नावडती तया बोल आणिकाचे । देखोनिया नाचे माय दृष्टी ॥२॥
तुका म्हणे माझी विव्हाल माउली । आणिकाचे बोली चाड नाही ॥३॥

हरीचिया भक्ता नाही भयचिंता । दुःख निवारिता नारायण ॥१॥
न लगे वाहणे संसार उद्वेग । जडो नेदी पांग देवराया ॥ध्रु॥
असो द्यावा धीर सदा समाधान । आहे नारायण जवळीच ॥२॥
तुका म्हणे माझा सखा पांडुरंग । व्यापियेले जग तेणे एके ॥३॥

दसरा दिवाळी तोची आम्हा सन । सखे संतजन भेटलील ॥१॥
आमुप जोडल्या सुखाचिया राशी । पार या भाग्यासी न दिसे आता ॥ध्रु॥

धन्य दिवस आजी जाला सोनियाचा । पिकली हे वाचा रामनामे ॥२॥
आमुप जोडल्या सुखाचिया राशी । पार या भाग्यासी न दिसे आता ॥ध्रु॥

तुका म्हणे काय होऊ उतराई । जीव ठेऊ पायी संताचिये ॥३॥
आमुप जोडल्या सुखाचिया राशी । पार या भाग्यासी न दिसे आता ॥ध्रु॥

खिस्तीचा उदीम ब्राह्मण कलयुगी । महारवाडी मांगी हिंडतसे ॥१॥
वेवसाव करिता पर्वत मांगासी । ते पै विटाळासी न मनिते ॥ध्रु॥
मांगिणीशी नित्य करीतसे लेखा । तोंडावरी थुंका पडतसे ॥२॥
आशा माया रांडा नाव हे कागदी । आठवीना कधी नारायण ॥३॥
तुका म्हणे देह जाले पराधीन । पांडुरंगाविन गती नाही ॥४॥

जगी ब्रह्मक्रिया खिस्तीचा व्यापार । हिंडे घरोघर चांडाळाचे ॥१॥
आंतेजा खिचडी घेताती मागून । गाळिप्रधानि मायबहिणी ॥ध्रु॥
उत्तमकुळी जन्म क्रिया अमंगळ । बुडविले कुळ उभयता ॥२॥
तुका म्हणे ऐसी कलयुगाची चाली । स्वार्थे बुडविली आचरणे ॥३॥

हाची माझा नेम धरिला हो धंदा । यावरी गोविंदा भेटी द्यावी ॥१॥
हाची माझा ध्यास सदा सर्वकाळ । न्यावयासी मूळ येसी कधी ॥ध्रु॥
डोळियाची भूक पहाता श्रीमुख । आर्लिंगणे सुख निवती भुजा ॥२॥
बहुचित्त ओढे तयाचिये सोई । पुरला हाकाही नवस नेणे ॥३॥
बहुबहु काळ जालो कासावीस । वाहिले बहुवस कळेवर ॥४॥
तुका म्हणे आता पाडावे हे ओझे । पांडुरंगा माझे इयावरी ॥५॥

जेणे माझे हित होइल तो उपाव । करिसील भाव जाणोनिया ॥१॥
मज नाही सुख दुःख तया खंती । भावना हे चित्तीनाना छंदे ॥ध्रु॥
तोडी हे संबंध तोडी आशापाश । मज हो सायास न करिता ॥२॥
तुका म्हणे मी तो राहिलो निश्चित । कवळोनि एकातसुख तुझे ॥३॥

शिखा सूत्र तुझा गुंतला जमान । तववरी तू जाण श्रुतीदास ॥१॥
त्याची तुज काही चुकताची नीत । होसील पतित नरकवासी ॥ध्रु॥
बहु जालासी चतुर शाहणा । शुद्ध आचरणा चुको नको ॥२॥
शिखा सूत्र याचा तोडी तू संबंध । मग तुज बाध नाही नाही ॥३॥
तुका म्हणे तरी वत्तुनीनिराळा । उमटती कळा ब्रह्मीचीया ॥४॥

पतिव्रता ऐसी जगामध्ये मात । भोगी पांच सात अंधारी ते ॥१॥
भ्रतारासी लेखी श्वानाचे समान । परपुरुषीं जाण संभ्रम तो ॥२॥
तुका म्हणे तिच्या दोषा नाही पार । भोगील अघोर कुंभपाक ॥३॥

सिंदळीसी नाही पोराची पै आस । सांटविल्याबीजास काय करी ॥१॥
अथवा सेतीबीज पेरिले भाजोन । सारा देइल कोण काका त्याचा ॥२॥
तुका म्हणे नाही खायाची ते चाड । तरी का लिगाड करुनी घेतोस ॥३॥

चाले हे शरीर कोणाचिये सत्ते । कोण बोलविते हरिविन ॥१॥
देखवी ऐकवी एक नारायण । तयाचे भजन चुको नको ॥ध्रु॥

मानसाची देव चालवी अहंता । मीची एक कर्ता म्हणो नये ॥२॥
देखवी ऐकवी एक नारायण । तयाचे भजन चुको नको ॥ध्रु॥

वृक्षाची ही पान हाले त्याची सत्ता । राहिली अहंता मग कोठे ॥३॥
देखवी ऐकवी एक नारायण । तयाचे भजन चुको नको ॥ध्रु॥

तुका म्हणे विठो भरला सबाह्य । तया उणे काय आहे चराचरी ॥४॥
देखवी ऐकवी एक नारायण । तयाचे भजन चुको नको ॥ध्रु॥

मायारूपे ऐसे मोहिले से जन । भोगिती पतन नामाकर्म ॥१॥
काय याची प्रीती करिता आदर । दुराविता दूर तेची भले ॥ध्रु॥
नाना छंद अंगी बैसती विकार । छळियेले फार तपोनिधि ॥२॥

तुका म्हणे ऐसे सीकवितो तुज । आता धरी लाज मना पुढे ॥३॥

जेजे काही मज होईल वासना । तेते नारायणा व्हावे तुम्ही ॥१॥
काय भाव एक निवडू निराळा । जाणसी तू कळा अंतरीची ॥ध्रु॥
तुजविन मज कोण आहे सखा । जे सांगा आणिका जीवभाव ॥२॥
अवघे पिशुन जाले असे जन । आपपर कोण नाठवे हे ॥३॥
तुका म्हणे तूची जीवाचे जीवन । माझे समाधान तुझे हाती ॥४॥

कैसी करू आता सांग तुझी सेवा । शब्दज्ञाने देवा नाश केला ॥१॥
आता तुझे वर्म न कळे अनंता । तुज न संगता बुडू पाहे ॥ध्रु॥
संध्या स्नान केली आचाराची नासी । काय तयापासी म्हणती एक ॥२॥
बुडविली भक्ति म्हणीते पाषाण । पिंडाचे पाळण स्थापुनिया ॥३॥
न करावी कथा म्हणती एकादशी । भजनाची नासी मांडियेली ॥४॥
न जावे देउळा म्हणती देवघरी । बुडविले या परी तुका म्हणे ॥५॥

नमोनमो तुज माझे हे कारण । काय जाले उणे करिता स्नान ॥१॥
संताचा मारग चालतो झाडूनि । हो का लाभ हानि काही तरी ॥ध्रु॥
न करिसी तरी हेंचि कोडे मज । भक्ति गोड काज आणिक नाही ॥२॥
करी सेवा कथा नाचेन रंगणी । प्रेमसुखधणी पुरेल तो ॥३॥
महाद्वारी सुख वैष्णवाचे मेळी । वैकुंठ जवळी वसे तेथे ॥४॥
तुका म्हणे नाही मुक्तिसवे चाड । हेची जन्म गोड घेता मज ॥५॥

होउनी संन्यासी भगवी लुगडी । वासना न सोडी विषयाची ॥१॥
निंदिती कदान्न इच्छीती देवान्न । पाहाताती मान आदराचा ॥२॥
तुका म्हणे ऐसे दांभिक भजन । तया जनार्दन भेटे केवी ॥३॥

लांबवुनी जटा नेसोनि कासोटा । अभिमान मोटा करिताती ॥१॥
सर्वांगा करिती विभूतिलेपन । पाहाती मिष्टान्न भक्षावया ॥२॥
तुका म्हणे त्याचा नव्हे हा स्वधर्म । न कळता वर्म मिथ्यावाद ॥३॥

कान फाडूनिया मुद्रा ते घालिती । नाथ म्हणविती जगामाजी ॥१॥
घालोनिया फेरा मागती द्रव्यासी । परि शंकरासी नोळखती ॥२॥

पोट भरावया शिकती उपाय । तुका म्हणे जाय नर्क लोका ॥३॥

कौडीकौडीसाठी फोडिताती शिर । काढूनि रुधिर मलंग ते ॥१॥
पांघरती चर्म लोहाची सांकळी । मारिती आरोळी धैर्यबळे ॥२॥
तुका म्हणे त्यांचा नव्हेची स्वधर्म । न कळेची वर्म गोविंदाचे ॥३॥

दाढी डोई मुंडी मुंडुनीया सर्व । पांघुरति बरवे वस्त्र काळे ॥१॥
उफराटी काठी घेउनिया हाती । उपदेश देती सर्वत्रासी ॥२॥
चाळवुनी रांडा देउनिया भेष । तुका म्हणे त्यास यम दंडी ॥३॥

होउनी जंगम विभूती लाविती । शंख वाजविती घरोघरी ॥१॥
शिवाचे निर्माल्य तीर्था न सेविती । घंटा वाजविती पोटासाठी ॥२॥
तुका म्हणे त्यासी नाही शिवभक्ति । व्यापार करिती संसाराचा ॥३॥

लावुनिया मुद्रा बांधोनिया कंठी । हिंडे पोटासाठी देशोदेशी ॥१॥
नेसोनि कोपीन शुभ्रवर्ण जाण । पहाती पक्वान्न क्षेत्रीचे ते ॥२॥
तुका म्हणे ऐसे मावेचे मइंद । त्यापाशी गोविंद नाही नाही ॥३॥

ऐसे नाना भेष घेऊनी हिंडती । पोटासाठी घेती प्रतिग्रह ॥१॥
परमार्थासी कोण त्यजी संवसार । सांगापां साचार नाव त्याचे ॥२॥
जन्मता संसार त्यजियेला शुके । तोचि निष्कळंक तुका म्हणे ॥३॥

स्त्रिया पुत्र कळत्र हे तव मायावंत । शेवटी चा अंत नाही कोणी ॥१॥
यमाचिये हातीबांधोनिया देती । भूषणे ही घेती काढूनिया ॥२॥
ऐसिया चोरांचा कैसा हा विश्वास । धरिली तुझी कास तुका म्हणे ॥३॥

न लगती मज शब्दब्रह्मज्ञान । तुझिया दर्शना वाचुनिया ॥१॥
म्हणउनी तुझे करितो चिंतन । नावडे वचन आणिकाचे ॥२॥
काय ते महत्वी करावी मान्यता । तुज न देखता पांडुरंगा ॥२॥
तुका म्हणे तुज दिधल्यावाचुनी । न राहे त्याहुनी होइन वेडा ॥३॥

तुझा म्हणोनिया दिसतो गा दीन । हाची अभिमान सरे तुझा ॥१॥

अज्ञान बाळका कोपली जननी । तयासी निर्वाणी कोण पावे ॥१॥
तैसा विठो तुजविन परदेशी । नको या दुःखासी गोळ मज ॥२॥
तुका म्हणे मज सर्व तुझी आशा । अगा जगदीशा पांडुरंगा ॥३॥

जन्म मृत्यू फार जाले माझ्या जीवा । ऐक माझा धावा पांडुरंगा ॥१॥
सीणलो बहुत करिता येरझारा । रखुमाईच्या वरा पावे वेगी ॥२॥
तुका म्हणे तू गा पतितपावन । घेई माझा सीण जन्मांतर ॥३॥

आता माझ्या दुःखा कोण हो सांगाती । रखुमाईचा पति पावेची ना ॥१॥
कायविधा त्याने घातलीसे रेखा । सुटका या दुःखा न होयची ॥२॥
तुका म्हणे माझी विसरू नको चिंता । अगा पंढरीनाथा पाव वेगी ॥३॥

पंढरीसी जावे ऐसे माझे मनी । विठाई जननी भेटे केव्हा ॥१॥
न लगे त्याविन सुखाचा सोहळा । लागे मज ज्वाळा अग्निचिया ॥२॥
तुका म्हणे त्याचे पाहिलिया पाय । मग दुःख जाय सर्व माझे ॥३॥

तन मन धन दिले पंढरीराया । आता सांगावया उरले नाही ॥१॥
अर्थचाड चिंता नाही मनी आशा । तोडियेला फांसांउपाधीचा ॥२॥
तुका म्हणे एक विठोबाचे नाम । आहे जवळी दाम नाही रुका ॥३॥

आलिया संसारा उठा वेग करा । शरण जा उदारा पांडुरंगा ॥१॥
देह हे देवाचे धन कुबेराचे । तेथे मनुष्याचे काय आहे ॥१॥
देता देवविता नेता नेवविता । येथ याची सत्ता काय आहे ॥२॥
निमित्याचा धनी केला असे झणी । माझे माझे म्हणोनि व्यर्थ गेला ॥३॥
तुका म्हणे का रे नाशवंतासाठी । देवासवे आटी पाडितोसी ॥४॥

माय वनी धाल्या धाये । गर्भ आंवतणे न पाहें ॥१॥
तैसे पूजिता वैष्णव । सुखे संतोषतो देव ॥१॥
पुत्राच्या विजये । पिता सुखाते जाये ॥२॥
तुका म्हणे अमृतसिद्धी । हरे क्षुधा आणि व्याधि ॥३॥

तुझे अंगभूत । आम्ही जाणतो समस्त ॥१॥

येरा वाटतसे जना । गुढारसे नारायणा ॥ध्रु॥
ठावाथारा मारा । परचिया संव चोरा ॥२॥
तुका म्हणे भेदा । करुनी करितो संवादा ॥३॥

तुज दिला देह । आजूनि वागवितो भय ॥१॥
ऐसा विश्वासघातकी । घडली कळता हे चुकी ॥ध्रु॥
बोलतो जे तोडे । नाही अनुभविले लंडे ॥२॥
दंड लाहे केला । तुका म्हणे जी विठ्ठला ॥३॥

माते लेकरांत भिन्न । नाही उत्तरांचा सीन ॥१॥
धाडी धाडी वो भातुके । रंजविल्याचे कौतुके ॥ध्रु॥
करुनी नवल । याचे बोलिलो ते बोल ॥२॥
तुका म्हणे माते । पांडुरंगे कृपावंते ॥३॥

जरी न भरे पोट । तरी सेवू दरकूट ॥१॥
परि न घलूं तुज भार । हाची आमुचा निर्धार ॥ध्रु॥
तुझे नाम अमोलिक । नेणती हे ब्रह्मादिक ॥२॥
ऐसे नाम तुझे खरे । तुका म्हणे भासे पुरे ॥३॥

सर्वस्वाची साटी । तरीच देवासवे गाठी ॥१॥
नाही तरी जया तैसा । भोग भोगवील इच्छा ॥ध्रु॥
द्यावे ते चिं घ्यावे । म्हणउनि घ्यावे जीवे ॥२॥
तुका म्हणे उरी । मागेउगविता बरी ॥३॥

गाढव शृंगारिले कोडे । काही केल्या नव्हे घोडे ॥१॥
त्याचे भुंकणे न राहे । स्वभावासी करील काये ॥ध्रु॥
श्वान शिबिके बैसविले । भुंकता न राहे उगले ॥२॥
तुका म्हणे स्वभावकर्म । काही केल्या न सुटे धर्म ॥३॥

सेंकी हे ना तेसे जाले । बोलणे तितुके वाया गेले ॥१॥
स्वये आपणची रिता । रडे पुढिलांच्या हिता ॥ध्रु॥
सुखसांगरी नेघे वस्ती । अंगी ज्ञानपणाची मस्ती ॥२॥

तुका म्हणे गाढव लेखा । जेथे भेटेल तेथेठोका ॥३॥

आवडे सकळा मिष्टान्न । रोग्या विषा त्यासमान ॥१॥

दर्पण नावडे तया एका । ठाव नाही ज्याच्या नाका ॥२॥

तुका म्हणे तैशा खळा । उपदेशाचा काटाळा ॥३॥

अखंड संत निंदी । ऐसी दुर्जनाची बुध्दी ॥१॥

काय म्हणावे तयासी । तो केवळ पापरासी ॥ध्रु॥

जो स्मरे रामराम । तयासी म्हणावे रिकामे ॥२॥

जो तीर्थव्रत करी । तयासी म्हणावे भिकारी ॥३॥

तुका म्हणे विंच्वाची नांगी । तैसा दुर्जन सर्वांगी ॥४॥

या रे नाचो अवघेजण । भावे प्रेमे परिपूर्ण ॥१॥

गाऊ पंढरीचा राणा । क्षेम देउनी संतजना ॥ध्रु॥

सुख साधू सुखासाठी । नाम हरीनाम बोभाटी ॥२॥

प्रेमासाठी तो उदार । देता नाही सानाथोर ॥३॥

पापे पळाली बापुडी । काळ झाला देशधडी ॥४॥

तुका म्हणे धन्य काळ । आजी प्रेमाचा सुकाळ ॥४॥

उपजलो मनी । हे तो स्वामीची करणी ॥१॥

होइल प्रसादाचे दान । तरी हे कवुतक पाहेन ॥ध्रु॥

येइल अभय जरी । तरी हे आज्ञा बंदिन शिरी ॥२॥

भक्तिप्रयोजना । प्रयोजावे बंदिजना ॥३॥

यश स्वामिचिये शिरी । दास्य करावे किंकरी ॥४॥

तुका म्हणे आळीकरा । त्यासी योजावे उत्तरा ॥५॥

माझे मन पाहे कसून । परिचित्त न ढळे तुजपासून ॥१॥

कापुनि देइन शिर । पाहा कृपण की उदार ॥ध्रु॥

मजवरी घाली घण । परि मी न सोडी चरण ॥२॥

तुका म्हणे अंती । तुजवाचुनी नाही गती ॥३॥

भूमीवरी कोण ऐसा । गाजूं शके हरीच्या दासा ॥१॥

सुखे नाचा हो कीर्तनी । जयजयकारे गर्जा वाणी ॥१॥
काळा सुटे पळ । जाती दुरिते सकळ ॥२॥
तुका म्हणे चित्ती। सांगू मानाची हे निति ॥३॥

जातीचा ब्राह्मण । न करिता संध्यास्नान ॥१॥
तो एक नांनवाचा ब्राह्मण । होय हीनाहुनी हीन ॥२॥
सांडुनीया शाळिग्राम । नित्य वेश्येचा समागम ॥२॥
नेघे संताचे जो तीर्थ । अखंड वेश्येचा जो आर्थ ॥३॥
तुका म्हणे ऐसे पापी । पाहू नका पुनरपि ॥४॥

जालो जीवासी उदार । त्यासी काय भीडभार ॥१॥
करीन आडक्या घोंगडे । उभे बाजारी उघडे ॥२॥
जोजो धरिली भीड । तोतो बहु केली चीड ॥२॥
तुका म्हणे मूळ । तुझे उच्चारीन कुळ ॥३॥

आम्हा हेची काम । वाचे गाऊ तुझे नाम ॥१॥
आयुष्य मोलाची हे घडी । धरू पायाची आवडी ॥२॥
अमृताची खाणी । याचे ठायी वेचूं वाणी ॥२॥
तुका म्हणे पांडुरंगा । माझ्या जिवाच्या जिवलगा ॥३॥

मिळे हरीदासांची दाटी । रीग न होय शेवटी ॥१॥
तेथेम्या काय करावे । माझे कोणे आइकावे ॥२॥
कैसे तुज लाजवावे । भक्त म्हणोनिया भावे ॥२॥
नाचता नये ताळी । मज वाजविता टाळी ॥३॥
अंतीमांडिती भूषणे भूषणे । शरीर माझे दैन्य वाणे ॥४॥
तुका म्हणे कमळापति । मज न द्यावे त्या हार्ती ॥५॥

जाणो नेणो काय । चित्ती धरू तुझे पाय ॥१॥
आता हेची वर्म । गाऊ धरुनिया प्रेम ॥२॥
कासया सांडू मांडू । भाव हृदयी च कोडू ॥२॥
तुका म्हणे देवा । जन्मोजन्मीमागेसेवा ॥३॥

जाळे घातले सांगरी । बिंदु न राहे भीतरी ॥१॥
तैसे पापियाचे मन । तया नावडे कीर्तन ॥ध्रु॥
गाढव गंगेसी न्हाणिले । जाउनि उकरडयावरी लोळे ॥२॥
प्रीती पोसीले काउळे । जाउनि विष्टेवरी लोळे ॥३॥
तुका म्हणे तैसी हरी । कीरव्या नावडे कस्तुरी॥४॥

तरलो म्हणउनी धरिला ताठा । त्यासी चळ जाला फांटा ॥१॥
वाया विन तुटे दोड । मान सुख इच्छी मांड ॥ध्रु॥
ग्वाहीविन मात । स्थापी आपुली स्वतंत्र ॥२॥
तुका म्हणे ऐसी किती । नरका गेली अधोगती ॥३॥

कठीण नारळाचे अंग । बाहेरी भीतरी ते चांग ॥१॥
तैसा करी का विचार । शुद्ध कारण अंतर ॥ध्रु॥
वरी काटे फणसफळा । माजि अंतरी जिव्हाळा ॥२॥
ऊस बाहेरी कठीण काळा । माजी रसाचा जिव्हाळा ॥३॥
मिठे रुचविले अन्न । नये सतंत कारण ॥४॥

सकळतीर्थाहुनी । पंढरीनाथ मुकुटमणी ॥१॥
धन्यधन्य पंढरी । जे मोक्षाची अक्षय पुरी ॥ध्रु॥
विश्रांतीचा ठाव । तो हा माझा पंढरीराव ॥२॥
तुका म्हणे सांगतो स्पष्ट । दुजी पंढरी वैकुंठ॥३॥

भाते भरुनी हरीनामाचे । वीर गर्जती विठ्ठलाचे॥१॥
अनंतनामाची आरोळी । एक एकाहुनी बळी ॥ध्रु॥
नाही आणिकाचा गुमान । ज्याचे अंकित त्यावाचून ॥२॥
रिध्दि सिद्धी ज्या कामारी । तुका म्हणे ज्याचे घरी ॥३॥

ज्याची जया आस । तयाजवळी त्या वास ॥१॥
येर जवळी ते दुरी । धेनु वत्स सांडी घरी ॥ध्रु॥
गोडी प्रियापाशी । सुख उपजे येरासी ॥२॥
तुका म्हणे बोल । घडे तयाठायी मोल॥३॥

बाळ माते निष्ठुर होये । परि ते स्नेह करीत आहे ॥१॥
तैसा तू गा पुरुषोत्तमा । घडी न विसंबसी आम्हा ॥ध्रु॥
नेणती भागली । कडे घेता अंग घाली ॥२॥
भूक साहे ताहान । त्याचे राखे समाधान ॥३॥
त्याच्या दुःखे धाये । आपला जीव देऊ पाहे ॥४॥
नांवे घाली उडी । तुका म्हणे प्राण काढी ॥५॥

हे तो टाळाटाळी । परि भोवताहे कळी ॥१॥
बरे नव्हेल शेवटी । भय असो द्यावे पोटी ॥ध्रु॥
मुर्गाळिला कान । समांडिले समाधान ॥२॥
धन्य म्हणे आता । येथे नुधवामाथा ॥३॥
अबोलणा तुका । ऐसे काही लेखूं नका ॥४॥

किती लाजिरवाणा । मरे उपजोनि शाहाणा ॥१॥
एका घाई न करी तुटी । न निघें दवासोई भेटी ॥ध्रु॥
सोसूनि आबाळी । घायाळ ते दुंग चोळी ॥२॥
सावध करी तुका । म्हणे निजले हो आइका ॥३॥

कुरुवंडी करीन काया । वरोनी पाया गोजिरिया ॥१॥
बैसले ते रूप डोळा । मन चाळा लागले ॥ध्रु॥
परते न सरवे दुरि । आवडी पुरी बैसली ॥२॥
तुका म्हणे विसावलो । येथे आलो धणीवरी ॥३॥

साधनाचे कष्ट मोटे । येथे वाटे थोर हे ॥१॥
मुखे गावे भावे गीत । सर्व हित बैसलिया ॥ध्रु॥
दासां नव्हे कर्म दान । तन मन निश्चळ ॥२॥
तुका म्हणे आत्मनिष्ठ । भागे चेष्ट मनाची ॥३॥

घेता आणिकाचा जीव । तेव्हा कीव कराना ॥१॥
आपले ते वरदळ नेदा । हे गोविंदा कृपणता ॥ध्रु॥
सेवा तरी इच्छा सांग । चोरिले अंग साहेना ॥२॥
तुका म्हणे अरे धन्या । निसंतान्या विठोबा ॥३॥

आम्हा केले गुणवंत । ते उचित राखावे ॥१॥
तुम्हासी तो चाड नाही । आणिका काही सुखदुःखां ॥ध्रु॥
दासांचे ते देखो नये । उणे काय होइल ते ॥२॥
तुका म्हणे विश्वंभरा । दृष्टि करा सामोरी ॥३॥

अगत्य ज्या नरका जाणे । कीर्तनी तो वीट मानी ॥१॥
नावडेसांजाला बाप । आले पाप वस्तीसी ॥ध्रु॥
नारायण नाही वाचे । ते यमाचे अंदण ॥२॥
तुका म्हणे अभक्तासी । माता दासी जग झोडी ॥३॥

आम्ही हरीचे हरीचे । सुर कळिकाळा यमाचे ॥१॥
नामघोष बाण साचे । भाले तुळसी मंजुरेचे ॥ध्रु॥
आम्ही हरीचे हरीचे दास । कलिकाळावरी घालूं कास ॥२॥
आम्ही हरीचे हरीचे दूत । पुढे पळती यमदूत ॥३॥
तुका म्हणे आम्हा वरी । सुदर्शन घरटी करी ॥४॥

देवाचिये पायी वेचो सर्व शक्ती । होतील विपत्ति ज्याज्या काही ॥१॥
न घेई माझी वाचा पुढे काही वाव । आणि दुजे भाव बोलायाचे ॥ध्रु॥
मनाचे वाटणी चित्ताचा विक्षेप । राहो हा अनुताप आहे तैसा ॥२॥
तुका म्हणे घेई विड्डलाचा छंद । आनंदाचा कंद विस्तारेल ॥३॥

पांडुरंगा आता ऐका हे विनंती । बहु माझे चित्तीभय वाटे ॥१॥
नाही आइकिले संताचिया मुखे । ते या मज लोके भडसाविले ॥ध्रु॥
विष्णुदासां गती नाही तरावया । म्हणती गेले वाया कष्ट ही ॥२॥
धिक्कारिती मज करिता कीर्तन । काय सांगो शीण ते काळिचा ॥३॥
तुका म्हणे मज वाटते उदास । काय करू यास पांडुरंगा ॥४॥

वेढा वेढा रे पंढरी । मोर्चे लावा भीमातिरी ॥१॥
चलाचला संत जन । करा देवासी भांडण ॥ध्रु॥
लुटालुटा पंढरपूर । धरा रखुमाईचा वर ॥२॥
तुका म्हणे चला । घाव निशानी घातला ॥३॥

पहा ते पांडव अखंड वनवासी । परि त्या देवासी आठविती ॥१॥
प्रल्हादासी पिता करितो जाचणी । परि तो स्मरे मनी नारायण ॥ध्रु॥
सुदामा ब्राह्मण दरिद्रे पीडिला । नाही विसरला पांडुरंग ॥२॥
तुका म्हणे तुझा न पडावा विसर । दुःखाचे डोंगर जाले तरी ॥३॥

निजसेजेची अंतुरी । पादलिया कोण मारी ॥१॥
तैसा आम्हासी उबगता । तुका विनवितो संता ॥ध्रु॥
मूल मांडीवरी हागले । ते बा कोणे रे त्यागिले ॥२॥
दासी कामासी चुकली । ते बा कोणे रे विकली ॥३॥
पांडुरंगाचा तुका पापी । संतसाहे काळासी दापी ॥४॥

श्वानाचियापरी लोळे तुझ्या दारी । भुंको हरीहरी नाम तुझे ॥१॥
भुंकी उठी बैसे न वजाये वेगळा । लुडबुडी गोपाळा पायांपाशी ॥२॥
तुका म्हणे आम्हा वर्म आहे ठावे । मागेन ते द्यावे प्रेमसुख ॥३॥

सोइरे धाइरे दिल्या घेतल्याचे । अंत हे काळीचे नाही कोणी ॥१॥
सख्या गोत्रबहिणी सुखाचे संगती । मोकलुनी देती अंतकाळी ॥ध्रु॥
आपुले शरीर आपुल्यासी पारिखे । परावी होतील नवल काई ॥२॥
तुका म्हणे आता सोड याची आस । धरी रे या कास पांडुरंगा ॥३॥

जन्ममरणाची कायसी चिंता । तुझ्या शरणागता पंढरीराया ॥१॥
वदनी तुझे नाम अमृतसंजीवनी । असता चक्रपाणी भय कवणा ॥ध्रु॥
हृदयी तुझे रूप बिंबले साकार । तेथेकोण पार संसाराचा ॥२॥
तुका म्हणे तुझ्या चरणाची पाखर । असता कळिकाळ पाया तळी ॥३॥

क्षमाशस्त्र जया नराचिया हाती । दुष्ट तयाप्रति काय करी ॥१॥
तृण नाही तेथेपडे दावाग्रि । जाय तो विज्ञोनि आपसया ॥२॥
तुका म्हणे क्षमा सर्वाचे स्वहित । धरा अखंडित सुखरूप ॥३॥

याति गुणे रूप काय ते वानर । तया च्या विचारे वर्ते राम ॥१॥
ब्रह्महत्यारासी पातकी अनेक । तो बंध वाल्मीक तिही लोकी ॥२॥

तुका म्हणे नव्हे चोरीचा व्यापार । म्हणा रघुवीर वेळोवेळा ॥३॥

पाने जो खाईल बैसोनि कथेसी । घडेल तयासी गोहत्या ॥१॥
तंमाखू ओढूनि काढला जो धूर । बुडेल ते घर तेणे पापे ॥२॥
कीर्तनी बडबड करील जो कोणी । बेडुक होउनी येईल जन्मा ॥३॥
जयाचिये मनी कथेचा कंटाळा । होती त्या चांडाळा बहु जाच ॥४॥
जाच होती पाठी उडती यमदंड । त्याचे काळे तोंड तुका म्हणे ॥५॥

कामांमध्ये काम । काही म्हणा रामराम । जाईल भवश्रम । सुख होईल दुःखाचे ॥१॥
कळो येईल अंतकाळी । प्राणप्रयाणाचे वेळी । राहाती निराळी । रांडापोरे सकळ ॥२॥
जीता जीसी जैसा तैसा । पुढे आहे रे वोळसां । उगवुनि फांसां । काय करणे ते करी ॥२॥
केले होते याची जन्मे । अवघे विठोबाच्या नामे । तुका म्हणे कर्म । जाळोनिया तरसी ॥३॥

कोठे गुंतलासी योगीया चे ध्यानी । आनंदकीर्तनी पंढरीच्या ॥१॥
काय काज कोठे पडलीसे गुंती । कानी न पडती बोल माझे ॥२॥
काय शेषनशयनी सुखनिद्रा आली । सोय का सांडिली तुम्ही देवा ॥२॥
तुका म्हणे कोठे गुंतलेती सांगा । किती पांडुरंगा वाट पाहू ॥३॥

माउलीसी सांगे कोण । प्रेम वाढवी ताहाने ॥१॥
अंतरीचा कळवळा । करीतसे प्रतिपाळा ॥२॥
मायबापाची उपमा । तुज देऊ मेघश्यामा ॥२॥
ते ही साजेना पाहाता । जीवलगा पंढरीनाथा ॥३॥
माय पाळी संसारी । परलोक राहे दुरी ॥४॥
तैसा नव्हेसी अनंता । काळावरी तुझी सत्ता ॥५॥
तुका म्हणे नारायणा । तुम्हा बहुत करुणा ॥६॥

कोड आवडीचे । पुरवीना बाळकाचे ॥१॥
तेव्हा कैसी ते माउली । जाणा काशासाठी व्याली ॥२॥
वत्साचिये आसे । धेनु धावेना गोरसे ॥२॥
तुका म्हणे धरि । बाळ टाकिले वानरी ॥३॥

भक्ताची सांकडी स्वये सोसी देव । त्या पाशी केशव सर्वकाळ ॥१॥
जये ठायी कीर्तन वैष्णव करिती । तेथेहा श्रीपति उभा असे ॥२॥
तुका म्हणे देव सर्वांठायी जाला । भरुनी उरला पांडुरंग ॥३॥

तुझिया नामाचा विसर न पडावा । ध्यानी तो राहावापांडुरंग ॥१॥
सांगितला मंत्र श्रीरामनामाचा । सर्वकाळ वाचा हेची बोले ॥ध्रु॥
उफराटे नाम वाल्मीक बोलीला । तो ही वंद्य केला नारायणे ॥२॥
तुका म्हणे मज तुझाची भरवसां । धावुनिया कैसा येसी देवा ॥३॥

अवघ्या पातकाची मी एक रासी । अवघा तू होसी सर्वोत्तम ॥१॥
जैसा तैसा लागे करणे अंगीकार । माझा सर्व भार चालविणे ॥ध्रु॥
अवघेची मज गिळियेलेकाळे । अवघी च बळे तुझे अंगी ॥२॥
तुका म्हणे आता खुंटला उपाय । अवघेची पाय तुझे मज ॥३॥

मूर्तिमंत देव नांदतो पंढरी । येर ते दिगातरी प्रतिमारूप ॥१॥
जाउनिया वना करावे कीर्तन । मानुनी पाषाण विठ्ठलरूप ॥२॥
तुका मुख्य पाहिजे भाव । भावापासी देव शीघ्र उभा ॥३॥

धरिल्या देहाचे सार्थक करीन । आनंदे भरीन तिन्ही लोक ॥१॥
लावीन निशान जावया वैकुंठा । माजवीन पेठा कीर्तनाच्या ॥ध्रु॥
नामाचिया नौका करीन सहस्रवरी । नावाडा श्रीहरी पांडुरंग ॥२॥
भाविक हो येथे धरा रे आवाका । म्हणे दास तुका शुद्धयाति ॥३॥

अनुसरे त्यासी फिरों नेदी मागे । राहे समागमे अंगसंगे ॥१॥
अंगसंगेअसे कर्मसाक्ष देव । जैसा ज्याचा भाव तैसा राहे ॥२॥
फळपाकी देव देतील प्राणीये । तुका म्हणे नये सवे काही ॥३॥

संसारी असता हरीनाम घेसी । तरी च उद्धरसी पूर्वजेसी ॥१॥
अवघी च इंद्रिये न येती कामा । जिव्हे रामनामा उच्चारी वेगी ॥ध्रु॥
शरीरसंपत्ती नव्हे रे आपुली । भ्रांतीची माउली अवघी व्यर्थ ॥२॥
तुका म्हणे सार हरीनामउच्चार । येन्हवी येरझार हरीविन ॥३॥

सावळे सुंदर रूप मनोहर । राहो निरंतर हृदयी माझे ॥१॥
आणिक काही इच्छा आम्हा नाही चाड । तुझे नाम गोड पांडुरंगे ॥२॥
जन्मोजन्मी ऐसे मागितले तुज । आम्हासी सहज द्यावे आता ॥३॥
तुका म्हणे तुज ऐसे दयाळ । धुंडिता सकळ नाही आम्हा ॥४॥

भक्ताहून देवाआवडे ते काइ । त्रिभुवनी नाही आन दुजे ॥१॥
नावडे वैकुंठ क्षीराचा सांगर । धरोनी अंतर राहे दासा ॥२॥
सर्वभावे त्याचे सर्वस्वे ही गोड । तुळसीदळ कोड करुनी घ्यावे ॥३॥
सर्वस्वे त्याचा म्हणवी विकला । चित्त द्यावे बोला सांगितल्या ॥४॥
तुका म्हणे भक्तिसुखाचा बांधिला । आणिक विव्ठला धर्म नाही ॥५॥

राम कृष्ण गोविंद नारायण हरी । केशवामुरारी पांडुरंगा ॥१॥
लक्ष्मीनिवासांपाहे दिनबंधु । तुझा लागो छंदु सदा मज ॥२॥
तुझे नामी प्रेम देई अखंडित । नेणे तप व्रत दान काही ॥३॥
तुका म्हणे माझे हेची गा मागणे । अखंड ही गाणे नाम तुझे ॥४॥

हरी तुझे नाम गाईन अखंड । याविन पाखंड नेणे काही ॥१॥
अंतरी विश्वास अखंड नामाचा । कायामनेवाचा देई हेची ॥२॥
तुका म्हणे आता देई संतसंग । तुझे नामी रंग भरो मना ॥३॥

गाबाळाचे ग्रंथीं का रे पडां सदा । मिथ्या भेदवादा वागविता ॥१॥
संसारगाबाळी पडसी निखळ । जालासी तू खळ तेणे मना ॥२॥
साधनसंकटी गुंतसी कासया । व्यर्थ गा अपायामाजी गुंती ॥३॥
निर्मळ फुकाचे नाम गोविंदाचे । अनंतजन्माचे फेडी मळ ॥४॥
तुका म्हणे नको करू काही कष्ट । नाम वाचे स्पष्ट हरी बोले ॥५॥

भाव धरिला चरणी म्हणवितो दास । अहिर्निशी ध्यास करीतसे ॥१॥
करीतसे ध्यास हृदयी सकळ । भाव तो सबळ धरियेला ॥२॥
धरिले निश्चळ न सोडी ते पाय । तुका म्हणे सोय करी माझी ॥३॥

तुझे नाम गाया न सोपे डवळा । गाऊ कळवळा प्रेमाचिया ॥१॥
येइल आवडी जैसी अंतरीची । तैसी मनाची कीर्ती गाऊ ॥२॥

माझे मुख नामी रंगो सर्वकाळ । गोविंद गोपाळ राम कृष्ण ॥३॥
अबद्ध चांगले गाऊ जैसे तैसे । बाहे बाळ जैसे मायबापा ॥४॥
तुका म्हणे मज न लावी वाकडे । मी तुझे बोंबडे बाळ तान्हे ॥५॥

आता तुज मज नाही दुजेपण । दाखवी चरण पांडुरंगा ॥१॥
तुज रूप रेखा नाम गुण नाही । एक स्थान पाही गाव सिंव ॥२॥
नावडे संगति तुजा दुजयाची । आपुल्या भक्ताची प्रीती तुम्हा ॥३॥
परि आम्हा साटी होसील सगुण । स्तंभासी फोडून जयापरी ॥४॥
तुका म्हणे तैसे तुज काय उणे । देई दुरुषण चरणाचे ॥५॥

करणे ते हेची करा । नरका अघोरा का जाता ॥१॥
जयामध्ये नारायण । शुद्धपण ते एक ॥२॥
शरणागता देव राखे । येरां वाखे विघ्नाचे ॥३॥
तुका म्हणे लीन व्हावे । कळे भावे वर्म हे ॥४॥

आणिक नका करू चेष्टा । व्हाल कष्टा वरपडी ॥१॥
सुखे करा हरीकथा । सर्वथा हे तारील ॥२॥
अनाथाचा नाथ देव । अनुभव सत्य हा ॥३॥
तुका म्हणे बहुता रिती । धरा चित्तीसकळ ॥४॥

मुखे सांगे ब्रह्मज्ञान । जन लोकाची कापितो मान ॥१॥
ज्ञान सांगतो जनासी । नाही अनुभव आपणासी ॥२॥
कथा करितो देवाची । अंतरी आशा बहु लोभाची ॥३॥
तुका म्हणे तोची वेडा । त्याचे हाणुनी थोबाड फोडा ॥४॥

काही दुसरा विचार । न लगे करावाची फार ॥१॥
सेटया ना चौधरी । पांडेपण वाहे शिरी ॥२॥
पाप न लगे धुंडावे ॥ पाहिजे तरी तेथेजावे ॥३॥
जकातीचा धंदा । तेथेपाप वसे सदा ॥४॥
गाई म्हसी हेड । तुप विकी महा द्राड ॥५॥
तुका म्हणे पाही । तेथेपुण्या रीघ नाही ॥६॥

तुझी माझी आहे जुनी सोयरीक । आधी बंधु ले क मग जाले ॥१॥

वाटेकरी म्हणून पुसती आता । परि आहे सत्ता करीन ते ॥ध्रु॥
ले कीचे ले करू नातु जाल्यावरी । मंगळा ही दुरि अंतरलो ॥२॥
बाइलेचा भाऊ पिसुना सोयरा । म्हणउनि करा विनोद हा ॥३॥
आकुळी तो करू नये तेची केले । न बोलावे भले तोची आता ॥४॥
न म्हणसी ले की माउसी बहिणी । आम्हा केले धणी पापाचे त्या ॥५॥
बहु पांचांजणी केली विटंबना । नये दाऊ जना तोड ऐसे ॥६॥
तुका म्हणे आधी मूळ तेची धरू । मागील ते करू उरी आता ॥७॥

मागेबहुत जाले खेळ । आता बळ वोसरले ॥१॥
हालो नये चालो आता । घट रिता पोकळ ॥ध्रु॥
भाजल्याची दिसे घडी । पट ओढी न साहे ॥२॥
तुका म्हणे पाहता घडी । जगा जोडी अंगारा ॥३॥

आळस आला अंगा । धाव घाली पांडुरंगा ॥१॥
सोसूं शरीराचे भाव । पडती अवगुणाचे घाव ॥ध्रु॥
करावी व्यसनं । दुरी येउनि नारायणे ॥२॥
जवळील दुरी । जालो देवाधरी करी ॥३॥
म्हणउनि देवा । वेळोवेळा करी धावा ॥४॥
तुका म्हणे पांडुरंगा । दुरी धरू नका अंगा ॥५॥

झवविली महारे । त्याची व्याली असे पोरे ॥१॥
करी संताचा मत्सर । कोपे उभारोनी कर ॥ध्रु॥
बीज तैसे फळ । वरी आले अमंगळ ॥२॥
तुका म्हणे ठावे । ऐसे जाले अनुभवे ॥३॥

पापी तो नाठवी आपुल्या संचिता । ठेवी भगवंता वरी बोल ॥१॥
भेईना करिता पापाचे डोंगर । दुर्जन पामर दुराचारी ॥ध्रु॥
नाठवी तो खळ आपुली करणी । देवासी निंदोनि बोलतसे ॥२॥
तुका म्हणे त्याच्या तोडा लागो काटी । नाही जगजेठी जया चित्ती ॥३॥

आधी देह पाहता वाव । कैचा प्रारब्धासी ठाव ॥१॥
का रे रडतोसी माना । लागेविड्डलचरणा ॥ध्रु॥

दुजेपण जाले वाव। त्रिभुवनासी नाही ठाव ॥२॥
तुका म्हणे खरे पाहे । विठ्ठल पाहोनिया राहे ॥३॥

स्त्रिया धन बा हे खोटे । नागवले मोठे मोठे ॥१॥
म्हणोनि सांडा दोनी । सुख पावाल निदानी ॥२॥
सर्वदुःखासी कारण । ही च दोन्हीची प्रमाण ॥२॥
आशा सर्वस्वे सांडावी । तेणे निजपदवी पावावी ॥३॥
देह लोभे नाडला । घाला यमाचा पडला ॥४॥
तुका म्हणे निरापेक्षा । काही न धरावी अपेक्षा ॥५॥

जेजे होआवे संकल्पे । तेची पुण्य होय पाप ॥१॥
कारण ते मनापासी । मेळविल्या मिळे रसी ॥२॥
सांडी मांडी हाली चाली । राहे तरी भली बोली ॥२॥
तुका म्हणे सार । नाव जीवनाचे सांगर ॥३॥

ओले मातीचा भरवसां। का रे धरिशी मानसां ॥१॥
डोळेचीरीव चांगले । वृद्धपणी सरवया जाले ॥२॥
नाक सरळ चांगले । येउन हनवटी लागले ॥२॥
तुका म्हणे आले नाही । तव हरीला भज रे काही ॥३॥

त्या हरीदासांची भेटी घेता । नर्का उभयतासी जाता ॥१॥
माते परीस थोरी कथा । भाड घेता न लाजे ॥२॥

देता घेता नरकवासी । उभयतासी रवरव ॥२॥
माते परीस थोरी कथा । भाड घेता न लाजे ॥३॥

तुका म्हणे नरकगावा । जाती हावा धरोनी ॥३॥
माते परीस थोरी कथा । भाड घेता न लाजे ॥४॥

देव गावा ध्यावा ऐसे जाले । परदेशी नाही उगले ।
वडील आणि धाकुले । नाही ऐसे जाले दुसरे ते ॥१॥
नाही लागत मुळीहुनी । सुहृदजन आणि जननी ।

लागल्या लागेत्यागेसांडूनि। लोभीये मांडणी संयोगाची ॥ध्रु॥
शिव बाटला जीवदशे । बहुत ओतत आले ठसे ।
हीन जाले भूषणाचे इच्छे । निवडती कैसे गुणागुण ॥२॥
आता हे हुताश तो बरे । अवघे एक च मोहरे ।
पिटिलियाविन नव्हे खरे । निवडे बरे जातिशुद्ध ॥३॥
तुका उतावेळ याजसाटी । आहे ते निवेदीन पोटी ।
आवडी द्यावी जी येथे लाटी । तुझी जगजेठी कीर्ती वाखाणीन ॥४॥

भोगी जाला त्याग । गीती गाता पांडुरंग । इंद्रियांचा लाग । आम्हा वरुनी चुकला ॥१॥
करुनी ठेविलो निश्चळ । भय नाही तळमळ । घेतला सकळ । अवघा भार विडुले ॥ध्रु॥
तळी पक्षिणीचे परी । नखे चोची चारा धरी । आणुनिया घरी । मुखी घाली बाळका ॥२॥
तुका म्हणे ये आवडी । आम्ही पां यी दिली बुडी । आहे तेथेजोडी । जन्मांतरीचे ठेवणे ॥३॥

कुंकवाची ठेवाठेवी । बोडकादेवी काशाला ॥१॥
दिवस गमा भरा पोट । का गे नेटनेटावा ॥ध्रु॥
दिमाख हा कोणा दावा । लटकी जीवाचरफड ॥२॥
तुका म्हणे झोंडगी हो । कांफुंफुंदा का हो कोरडी ॥३॥

तुझे प्रेम माझ्या हृदयी आवडी । चरण न सोडी पांडुरंगा ॥१॥
कासया सीनासी थोरिवा कारणे । काय तुझे उणे होइल देवा ॥ध्रु॥
चातकाची चिंता हरली जळधरे । काय त्याचे सरे थोरपण ॥२॥
चंद्र चकोरांचा पुरवी सोहळा । काय त्याची कळा न्यून होय ॥३॥
तुका म्हणे मज अनाथा सांभाळी । हृदयकमळी स्थिर राहे ॥४॥

आम्ही आइते जेवणार । न लगे सोसावे डोगर । सुखाचा वेव्हार । तेणेची वाढले ॥१॥
ठेवाजोडला मिरासी । ठाव जाला पाया पासी । नव्हे आणिकासी । रीघ तेथेयावया ॥ध्रु॥
बळी दिला जीवभाव । नेणे आणिकाचे नाव । धरिला एक भाव । तो विश्वास फळला ॥२॥
तुका म्हणे जालो बळी । आम्ही निकट जवळी । बोलिलो ते पाळी । वचन स्वामी आमचे ॥३॥

न लगावी दिठी । माझी तुझे मुखवटी ॥१॥
आधी पाउले पाउले । ते मी पाहेन ते भले ॥ध्रु॥
देईन हे काया । वरी सांडणे सांडाया ॥२॥

तुका म्हणे देवा । बहु आवडसी जीवा ॥३॥

कोण आमची योगतपे । करू बापे जाणावी ॥१॥

गीत संतसंगेगाऊ । उभी ठाऊ जागरणी ॥ध्रु॥

आमुचा तो नव्हे लाग । करू त्याग जावया ॥२॥

तुका म्हणे इंद्रिया सी । येची रसी रंगवू ॥३॥

आम्हा वैष्णवाचा कुळधर्म कुळीचा । विश्वास नामाचा एका भावे ॥१॥

तरी च हरीचेदास म्हणविता श्लाघीजे । निर्वासना कीजेचित्त आधी ॥ध्रु॥

गाऊ नाचूं प्रेमे आनंदे कीर्तनी । भुक्ति मुक्ति दोन्ही न मगो तुज ॥२॥

तुका म्हणे देवाऐसी याची सेवा । द्यावी जी केशवाजन्मोजन्मी ॥३॥

पावलो हा देह कागतालिन्याये । न घडे उपाये घडो आले ॥१॥

आता माझी खंडी देह देहांतरे । अभय दातारे देउनिया ॥ध्रु॥

अंधळ्याचे पाठी धनाची चरवी । अघटित तेवि घडो आले ॥२॥

तुका म्हणे योग घडला बरवा । आता कास देवान सोडी मी ॥३॥

कळे परि न सुटे गाठी । जाले पोटी कुपथ्य ॥१॥

अहंकाराचे आंदणे जीव । राहे कीव केली ते ॥ध्रु॥

हेंकडाची एकी च वोढी । ते ही खोडी सांगती ॥२॥

तुका म्हणे सांगो किती । काही चित्तीन राहे ॥३॥

सांडावी हे भीड अधमाचे चाळे । मद्यपी बरळे भलत्या छंदे ॥१॥

ऐसे तव तुम्ही नाही जी दिसत । का हे अनुचित बदलेत ॥ध्रु॥

फांटा जाला त्यासी नाही वोढा वारा । बेरसाचा खरा हा तो गुण ॥२॥

तुका म्हणे नाही ज्याच्या बापा ताळा । तो देखे विटाळा संता अंगी ॥३॥

आवडे हे रूप गोजिरे सगुण । पाहाता लोचन सुखावले ॥१॥

आता दृष्टीपुढे ऐसाची तू राही । जो मी तुज पाहे पांडुरंगा ॥ध्रु॥

लाचावले मन लागलीसे गोडी । ते जीवे न सोडी ऐसे जाले ॥२॥

तुका म्हणे आम्ही केली जे लडिवाळी । पुरवावी आळी मायबापे ॥३॥

तिळ एक अर्ध राई । सीतबुंद पावे काई । तया सुखा नाही । अंतपार पाहता ॥१॥
म्हणउनी करा लाहो । नका मागेपुढे पाहो । अवघ्यामध्ये आहो । सावचित्त तो ॥ध्रु॥
तीर्थे न येती तुळणी । आजीया सुखाची धणी । जे कासी गयेहुनी । जी आगळी असती ॥३॥
येथे धरी लाज । वर्ण अभिमान काज । नाडला सहज । तुका म्हणे तो येथे ॥३॥

विठोबाचे नाम ज्याचे मुखी नित्य । त्या देखिल्या पतित उद्धरिलि ॥१॥
विड्डलविड्डल भावे म्हणे वाचे । तरी तो काळाचे दांत ठे सी ॥ध्रु॥
बहुत तारिले सांगो किती आता । ऐसाकोणी दाता दुजा नाही ॥२॥
तुका म्हणे म्या ही ऐकोनिया कीर्ती । धरिला एकातीहृदयामाजी ॥३॥

भोळे भक्तिभाव धरिती मानसी । त्यासी हृषीकेशी जवळी च ॥१॥
भाव नाही मनी अभाविक सदा । त्याचिया मी खेदा काय सांगो ॥ध्रु॥
गणिकेसारिकी नामे उद्धरीली । सज्ञाने पडिली खटाटोपी ॥२॥
तुका म्हणे काय शुद्ध माझी जाति । थोर केली ख्याती हरीनामे ॥३॥

आड पडे काडी । तरी ते बहुत पाणी खोडी ॥१॥
दुर्जनाचे संगती । बहुताचे घात होती ॥ध्रु॥
एक पडे मासी । तरी ते बहु अन्न नासी ॥२॥
तुका म्हणे रांड । ऐसी का ते व्याली भांड ॥३॥

पंढरीचे बा भूत मोटे । आल्या गेल्या झडपी वाटे ॥१॥
तेथेजाऊ नका कोणी । गेले नाही आले परतोनि ॥२॥
तुका पंढरीसी गेला । पुन्हा जन्मा नाही आला ॥३॥

बरवे दुकानी बैसावे । श्रवण मनन असावे ॥१॥
सारासाराची पोती । ग्राहिक पाहोनि करा रिती ॥ध्रु॥
उगेची फुगो नका गाल । पूर्ण सांठवावामाल ॥२॥
सत्य तराजू पै धरा । नका कुडत्रिम विकरा ॥३॥
तुका जाला वाणी । चुकवुनि चौऱ्यांसीच्या खाणी ॥४॥

काय करु आता या मना । न संडी विषयाची वासना ।
प्रार्थिता ही राहेना । आदरे पतना नेऊ पाहे ॥१॥

आता धावधावे गा श्रीहरी । गेलो वाया नाही तरी ।
न दिसे कोणी आवरी। आणिक दुजा तयासी ॥ध्रु॥
न राहे एके ठायी एकी घडी।चित्त तडतडा तोडी ।
घालूं पाहे बा हे उडी या भवडोही ॥२॥
आशा तृष्णा कल्पना पापिणी । घात मांडला माझा या णी ।
तुका म्हणे चक्रपाणी । काय अजोनि पाहातोसी॥३॥

पाषाण परिस भूमी जांबूनद । वंशाचा संबंध धातयाचा॥१॥
सोनियाची पुरी समुद्राचा वेढा । समुदाय गाढा राक्षसांचा ॥ध्रु॥
ऐसी सहस्र त्या सुंदरा कामिनी । माजी मुखरणी मंदोदरी ॥२॥
पुत्रपौत्राचा लेखा कोण करी । मुख्य पुत्र हरी इंद्रा आणी ॥३॥
चौदा चौकडिया आयुष्यगणना । बंधुवर्ग जाणा कुंभकर्ण॥४॥
तुका म्हणे ज्याचे देव बांदवडी । सांगाते कवडी गेली नाही ॥५॥

पापांची संचिते देहासी दंडण । तुज नारायणा बोल नाही ॥१॥
पेरी कडू जिरे मागे अमृतफळ । आर्का वृक्षफळे कैसी येती ॥ध्रु॥
सुख अथवा दुःख भोग हो देहेचा । नास हा ज्ञानाचा न करावा ॥२॥
तुका म्हणे आता देवाका रुसावे । मनासी पुसावे काय केले ॥३॥

लाभ पुढे करी । घात नारायण वारी ॥१॥
ऐसी भक्ताची माउली । करी कृपेची साउली ॥ध्रु॥
माय बाळकासी । जीव भाव वेची तैसी ॥२॥
तुका म्हणे नाड । नाही शरणागता आड ॥३॥

आपुले से करुनी घ्यावे । आश्वासावे नाभीसे ॥१॥
ह्ळुनि धरिले पाय । आवो माय विड्डले ॥ध्रु॥
कळलासे सीन चिंता । शम आता करावा ॥२॥
तुका म्हणे जीवी वसे । मज नसे वेगळे ॥३॥

तुजविणं काही । स्थिर राहे ऐसे नाही ॥१॥
कळो आले बहुता रीती । पांडुरंगा माझ्या चित्ती॥ध्रु॥
मोकलिली आस। सर्वभावे जालो दास ॥२॥

तुका म्हणे तूची खरा । येर वाउगा पसारा ॥३॥

खोंकरी आधन होय पाकसिद्धी । हे तो घडो कधी शकेची ना ॥१॥

खापराचे अंगी घासीता परिस । न पालटे कीस काढिलिया ॥२॥

पालथे घागरी रिचविता जळ । तुका म्हणे खळ तैसे कथे ॥३॥

नागले देखोनि चांगले बोले । आपुले वेचुनी त्याजपुढे खुले ॥१॥

अधमाचे ओ गळ गुण । उचित नेणे तो धर्म कोण ॥१॥

आर्तभूता न घली पाण्याचा चुळ । न मागे त्यासी घाली साखर गुळ ॥२॥

एकासी आड पडोनि हो करी । एकासी देखोनि लपवी भाकरी ॥३॥

एकासी धड न बोले वाचा । एकासी म्हणे मी तुझे बांदीचा ॥४॥

तुका म्हणे ते गाढवपशु । लाभेविन केला आयुष्यनाशु ॥५॥

पिंडपोशकाच्या जळो ज्ञानगोष्टी । झणी दृष्टिभेटी न हो त्याची ॥१॥

नाही संतचिन्ह उमटले अंगी । उपदेशालागी पात्र जाला ॥१॥

पोहो सीणले नये कासे लावितो आणिका । म्हणावे त्या मूर्खा काय आता ॥२॥

सीणले ते गेले सीणलियापासी । जाली त्या दोघासी एक गती ॥३॥

तुका म्हणे अहो देवादिनानाथा । दुरुषण आता नको त्याचे ॥४॥

संतचिन्हे लेउनि अंगी । भूषण मिरवीती जगी ॥१॥

पडिले दुःखाचे सागरी । वहावले ते भवपुरी ॥१॥

कामक्रोधलोभ चित्ती । वरीवरी दाविती विरक्ती ॥२॥

आशापाशी बांधोनी चित्त । म्हणती जालो आम्ही मुक्त ॥३॥

त्यांचे लागले संगती । जाली त्यांसी तेची गती ॥४॥

तुका म्हणे शब्दज्ञाने । जग नाडियेले तेणें ॥५॥

दोष करुनी आम्ही पतित सीद्ध जालो । पावन मागो आलो ब्रीद तुझे ॥१॥

आता पतिता तारावे की ब्रीद हे सोडावे । या त जे पुरवे तेची सांगा ॥१॥

उध्दार तुमच्याने नव्हे हो श्रीहरी । सोडा झडकरी ब्रीद आता ॥२॥

ते ब्रीद घेउनी हिंडो दारोदारी । सांगू तुझी कीर्ती रे पांडुरंगा ॥३॥

देवे हारवीले ब्रीद हे सोडिले । पतिते जिंकिले आम्ही देवा ॥४॥

तुका म्हणे आम्ही उठलो दैन्यवरी । विचारा श्रीहरी तुम्ही आता ॥५॥

राम कृष्ण ऐसी उच्चारिता नामे । नाचेन मी प्रेमे संतापुढे ॥१॥
काय घडेल ते घडो ये सेवटी । लाभ हाणी तुटी देव जाणे ॥ध्रु॥
चिंता मोह आशा ठेवुनि निराळी । देईन हा बळी जीव पायी ॥२॥
तुका म्हणे काही उरों नेदी उरी । सांडीन हे थोरी ओवाळोनी ॥३॥

देव धरी नाना सोगे । नाम श्रेष्ठ पांडुरंग ॥१॥
तो हा गवळियाचे घरी । नाम सारितो मुरारी ॥ध्रु॥
धन्य यशोदेचे प्रारब्ध । नाचे अंगणी गोविंद ॥२॥
ऐशा भक्तासाठी देवे । नाना धरियेली नांवे ॥३॥
होय दासांचा जो दास । तुका म्हणे विठ्ठलास ॥४॥

आइत्या भाग्या धणी व्हावे । केने घ्यावे न सरे ते ॥१॥
केणे आहे पंढरपुरी । उधाराचे लाभीक ॥ध्रु॥
बाखराची करुनी रीती । भरा पोतीलवलाही ॥२॥
तुका म्हणे संतापाडे । करू पुढे वाखती ॥३॥

जन्मोजन्मीदास । व्हावे हेची माझी आस ॥१॥
पंढरीचा वारकरी । वारी चुको नेदी हरी ॥ध्रु॥
संतसमागम । अंगी थिरावले प्रेम ॥२॥
स्नान चंद्रभागे । तुका म्हणे हेची मागे ॥३॥

का गा कोणी न म्हणे पंढरीची आई । बोलाविते पाही चाल नेटे ॥१॥
तेव्हा माझ्या मना होइल समाधान । जाइल सर्व शीण जन्मांतरिंचा ॥२॥
तुका म्हणे माझी होशील माउली । वोरसोनि घाली प्रेमपान्हा ॥३॥

वेद अनंत बोलिला । अर्थ इतकाची शोधिला ॥१॥
विठोबासी शरण जावे । निजनिष्ठ नाम गावे ॥ध्रु॥
सकळशास्त्रांचा विचार । अंतीइतकाची निर्धार ॥२॥
अठरापुराणी सीध्दांत । तुका म्हणे हाची हेत ॥३॥

मायेचा मारिला अंगी नाही घाव । दुःखे तरी लव धडधडी ॥१॥

न लभे हा काळ न सुटे हार्तीचा । न बोलवे वाचा खोडावली ॥१॥
न पवे धावणे न पवेची लाग । न चलती माग धरावया ॥२॥
भेणे तरी अंगा लावियेल्या राखा । परी त्यासी वाखा करीतसे ॥३॥
तुका म्हणे नेदी हाका मारु देवा । लोकापाठी हेवालागलासे ॥४॥

धिग तो दुर्जन नाही भूतदया । व्यर्थ तया माया प्रसवली ॥१॥
कठीण हृदय तया चांडाळाचे । नेणे पराचे दुःख काही ॥२॥
आपुला का प्राण तैसे सकळ लोक । न करी विवेक पशु जैसा ॥२॥
तुका म्हणे सुखे कापीतसे गळे । आपुलिया वेळे रडतसे ॥३॥

गरुडावरी बैसोनि येतो जगजेठी । त्याचे चरणी मिठी घालूं चला ॥१॥
सांवळे रूपडे देखिले लोचनी । शंख चक्र दोन्ही शोभताहे ॥२॥
पीताबर झळके हेची त्याची खूण । वाकी रुणझुण करिताती ॥२॥
गरुडाचा चपेटा असे नेटे । कस्तुरीमळवट शोभताहे ॥३॥
पदक एकावळी शोभताहे कंठी । तुका म्हणे मिठी घालूं चला ॥४॥

नाही पाक होत उफराटे चाली । बोलिली ते केली व्हावी नीत ॥१॥
नाही मानूयेत वाजटाचे बोल । कोरडे च फोल चवी नाही ॥२॥
तरुवरा आधी कोठे आहे फळ । चावटा बरळ म्हणा त्यासी ॥२॥
तुका म्हणे किती ठकली बापुडी । गव्हा आहे गोडी मांडे पुऱ्या ॥३॥

जाली हरीकथा रंग वोरसला । उचितासी आला पांडुरंग ॥१॥
वाटितो हे प्रेम उचिताचा दाता । घेई रे तू आता धणीवरी ॥२॥
प्रेम देउनिया अवघी सुखी केली । जे होतीरंगली विटली ती ॥२॥
तुके हे दुर्बळ देखियले संती । म्हणउनि पुढती आणियेले ॥३॥

संकल्पिला तुज सकळ ही भाव । कोण एक ठाव उरला तेथे ॥१॥
इंद्रियव्यापार जेजे काही कर्म । करितो ते धर्म सकळ तुझे ॥२॥
माझे हित फार लागला विचार । तुज सर्व भार चालवणे ॥२॥
जो काही लौकिक करिसी तो तुझा । अपमान पूजा काही तरी ॥३॥
तुका म्हणे मी तो राहिलो निश्चित । तुज कळे हित तैसे करी ॥४॥

भय नाही भेव । अनुतापी नव्हता जीव ॥१॥
जेथे देवाची तळमळ । तेथे काशाचा विटाळ ॥ध्रु॥
उच्चारिता दोष । नाही उरो देत लेश ॥२॥
तुका म्हणेचित्त । होय आवडी मिश्रित॥३॥

ध्यानी ध्याता पंढरीराया । मनासहित पालटे काया॥१॥
तेथेबोला कैची उरी । माझे मीपण जाला हरी ॥ध्रु॥
चित्तचैतन् यी पडता मिठी । दिसे हरिरूप अवघी सृष्टि ॥२॥
तुका म्हणे सांगो काय । एकाएकी हरीवृत्तिमय ॥३॥

कोणा ही केडावे हा आम्हा अधर्म । जोजो पावे श्रम तोतो देव ॥१॥
म्हणउनि चित्ता सीकविले वोजे । आता हेची दुजे न बोलावे ॥ध्रु॥
हालविले जरी परउपकारे । जिव्हे पाप खरे उपाधीचे ॥२॥
तुका म्हणे जीव प्रारब्धा आधीन । कोण वाहे सीण करुणा शोभे ॥३॥

देव तिळी आला । गोडगोड जीव धाला ॥१॥
साधला हा पर्वकाळ । गेला अंतरीचा मळ ॥ध्रु॥
पापपुण्य गेले । एका स्नानेची खुंटले ॥२॥
तुका म्हणे वाणी । शुद्ध जनार्दनी जनी ॥३॥

काय उणे मज पांडुरंगा पायी । रिध्दिसिद्धी ठायी वोळगती ॥१॥
कोण पाहे सुखा नासीवंताकडे । तृष्णेचे बापुडे नहो आम्ही ॥ध्रु॥
स्वर्गसुखे आम्ही केली पावटणी । पापपुण्ये दोन्ही उलंडिली ॥२॥
तुका म्हणे घरी आणिले वैकुंठ । वसविली पेठ वैष्णवाची ॥३॥

माझे मागणे ते किती । दाता लक्ष्मीचा पति ॥१॥
तान्हेल्याने पीता पाणी । तेणे गंगा नव्हे उणी ॥ध्रु॥
कल्पतरु जाला देता । तेथेपोटाचा मागता ॥२॥
तुका म्हणे संता ध्याता । परब्रह्म आले हाता ॥३॥

अर्भकाचे साटी । पंते हातीधरिली पाटी ॥१॥
तैसे संत जगी । क्रिया करुनी दाविती अंगी ॥ध्रु॥

बालकाचे चाली । माता जाणुनि पाउल घाली ॥२॥
तुका म्हणे नाव । जनासाठी उदकी ठाव ॥३॥

जन्मोजन्मींची संगत । भेटी जाली अकस्मात ॥१॥
आता सोडिता सुटेना । तंतु प्रीतीचा तुटेना ॥ध्रु॥
माझे चित्त तुझ्या पाया । मिठी पडिली पंढरीराया ॥२॥
तुका म्हणे अंती । तुझी माझी एक गती ॥३॥

सांग पांडुरंगा मज हा उपाव । जेणे तुझे पाव आतुडति ॥१॥
न कळे हा निर्धार ब्रह्मादिका पार । कायसांविचार माझा तेथे ॥२॥
तुका म्हणे आता धरुनिया धीर । राहू कोठवर मायबापा ॥३॥

काय फार जरी जालो मी शाहाणा । तरी नारायणा नातुडसी ॥१॥
काय जाले जरी मानी मज मन । परि नातुडति चरण तुझे देवा ॥ध्रु॥
काय जाले जरी जालो उदासीन । परि वर्म भिन्न तुझे देवा ॥२॥
काय जाले जरी केले म्या सायास । म्हणवितो दास भक्त तुझा ॥३॥
तुका म्हणे तुज दाविल्यावाचून । तुझे वर्म कोण जाणे देवा ॥४॥

जाता पंढरीच्या मार्गे । काय वर्णू सुखा मग ॥१॥
घडे लाभ लक्षकोटी । परब्रह्मी होइल भेटी ॥ध्रु॥
नाम गर्जत येती संत । त्यांच्या दर्शने होईजे मुक्त ॥२॥
जो अलक्ष्य ब्रह्मादिका । आला संनिध म्हणे तुका ॥३॥

सारासार विचार करा उठाउठी । नाम धरा कंठी विठोबाचे ॥१॥
तयाच्या चिंतने निरसले संकट । तरलो दुर्घट भवसिंधु ॥ध्रु॥
जन्मोनिया कुळी वाचे स्मरे राम । धरी हाची नेम अहिर्निशी ॥२॥
तुका म्हणे कोटी कुळे तीपुनीत । भावे गाता गीत विठोबाचे ॥३॥

मोल घेउनिया कथा जरी करी । तरी भंगो हरी देह माझा ॥१॥
माझी कथा करा ऐसे म्हणे कोणा । तरी झडो जाणा जिव्हा माझी ॥ध्रु॥
साह्य तू जालासी काय उणे तुपे । आणिक भूतापे काय मागो ॥२॥
तुका म्हणे सर्व सिद्धी तुझे पायी । तू माझा गोसावी पांडुरंगा ॥३॥

जरी हा हो कृपा करील नारायण । तरी हेची ज्ञान ब्रह्म होय ॥१॥
कोठोनिया काही न लगे आणावे । न लगे कोठे जावे तरावया ॥ध्रु॥
जरी देव काही धरिल पै चित्ती। तरी हेची होती दिव्य चक्षु ॥२॥
तुका म्हणे देव दावील आपणा । तरी जीवपणा ठाव नाही ॥३॥

पांडुरंगा कृपाळुवादयावंता । धरिशील सत्ता सकळ ही ॥१॥
का जी आम्हा वरी आणिकाची सत्ता । तुम्हासी असता जवळिक ॥२॥
तुका म्हणे पायी केले निवेदन । उचित हे दान करी आता ॥३॥

रात्री दिवस आम्हा युध्दाचा प्रसंग । अंतर्बाह्य जग आणि मन ॥१॥
जीवाही आगोज पडती आघात । येउनिया नित्य नित्य करी ॥२॥
तुका म्हणे तुझ्या नामाचिया बळे । अवघीयांचे काळे केले तोंड ॥३॥

होइन खडे गोटे । चरणरज साने मोठे । पंढरीचे वाटे । संतचरणी लागेन ॥१॥
आणिक काय दुजे । म्या मागणे तुजपासी । अविट ते सुख । भय नास नाही ज्यासी ॥ध्रु॥
होइन मोचे वाहणा । पायी सकळा संतजनां । मांजर सुकर सुणा । जवळी शेष घ्यावया ॥२॥
सांडोवापायरी । वाहळ बावी गंगातिरी । होइन तयावरी । संतसज्जन चालती ॥३॥
लागेसंता पां यी । ऐसाठेवी भलता ठायी । तुका म्हणे देई । धाक नाही जन्माचा ॥४॥

माझिया जीवाचा मज निरधार । न करी उत्तर जनासवे ॥१॥
आपुलेकारण साधों जी विचार । करावाहा धीर धरुनिया ॥ध्रु॥
काय कराविया आणिका या युक्ति । काय नव्हे भक्ति विठोबाची ॥२॥
एक पुढे गेले वाट दावुनिया । मारग तो वाया कोण सांडी ॥३॥
तुका म्हणे माझी विठोबासी चिंता । भेईना सर्वथा न घडे ते ॥४॥

कासया व्हावे जीताचि मुक्त । सांडुनीया थीते प्रेमसुख ॥१॥
वैष्णवाचा दास जाला नारायण । काय त्या मिळोन असे काम ॥ध्रु॥
काय त्या गाठीचे पडले सुटोन । उगलाची बैसोन धीरु धरी ॥२॥
सुख आम्हा साटी केले हे निर्माण । निर्देव तो कोण हाणे लाता ॥३॥
तुका म्हणे मज न लगे सायोज्यता । राहेन या संता समागमे ॥४॥

आवडे पंढरी भीमा पांडुरंग । चंद्रभागा लिंग पांडुरंग ॥१॥
कामधेनु कल्पतरु चिंतामणी । आवडीची धणी पुरवीती ॥२॥
तुका म्हणे जीवा थोर जाले सुख । नाठवे हे भूक तान काही ॥३॥

लाडे भाकितो करुणा । तू रे उदाराचा राणा ॥१॥
करिसी आमुचा सांभाळ । तू रे माउली स्नेहाळ ॥२॥
नाही चिंता रे आम्हासी । तूची भार चालविसी ॥२॥
आम्ही जालो उदासीन । तूची करिसी जतन ॥३॥
आम्हा नाही जीवनास । तूची पुरवीसी घास ॥४॥
तुका म्हणे भलते सवे । जाता मागेमागेधावे ॥५॥

आम्हा हे सकळ । तुझ्या पाया चेची बळ ॥१॥
करु अमृताचे पान । दुजे नेणो काही आन ॥२॥
जयाचा जो भोग । सुख दुःख पीडा रोग ॥२॥
तुका म्हणे देवा । तुझे पायी माझा ठेवा ॥३॥

प्रपंच परमार्थ संपादोनि दोन्ही । एक ही निदानी न घडे त्यासी ॥१॥
दोही पेवावरी ठेवू जाता हात । शेवटी अपघात शरीराचा ॥२॥
तुका म्हणे तया दोही कडे धक्का । शेवटी तो नरकामाजी पडे ॥३॥

संसारालिया एक सुख आहे । आठवावे पाय विठोबाचे ॥१॥
येणे होय सर्व संसार सुखाचा । न लगे दुःखाचा लेश काही ॥२॥
घेईल तयासी सोपे आहे सुख । बोलिलेले मुखे नारायण ॥२॥
सांगितली सोय करुणासांगरे । तुम्हा काहो बरे न वाटते ॥३॥
तुका म्हणे तेणे उपकार केला । भोळ्या भाविकाला तरावया ॥४॥

आम्हा भय धाक कोणाचा रे पाहे । काळ मशक काय मानव हे ॥१॥
आम्हासी ते काय चिंता या पोटाची । माउली आमुची पांडुरंग ॥२॥
काय करावी हे कोणाची मान्यता । करिता अनंता कोण वारी ॥२॥
नाही शीण आम्हा जाले कवतुक । पुनीत हे लोक करावया ॥३॥
तुका म्हणे खातो आनंदाचे लाडू । नका चरफडू घ्या रे तुम्ही ॥४॥

ताबगी हे नाणे न चले खऱ्या मोले । जरी हिंडविले देशोदेशी ॥१॥
करणीचे काही न मने सज्जना । यावे लागे मना वृद्धांचिया ॥ध्रु॥
हिरयासारिका दिसे शिरगोळा । पारखी ते डोळा न पाहाती ॥२॥
देउनिया भिंग कामाविले मोती । पारखिया हातीघेता नये ॥३॥
तुका म्हणे काय नटोनिया व्यर्थ । आपुले हेचित्त आपणा ग्वाही ॥४॥

चित्ता मिळे त्याचा संग रुचिकर । क्षोभविता दूर तोची भले ॥१॥
ऐसी परंपरा आलीसे चालत । भलत्याची नीत त्यागावरी ॥ध्रु॥
हो का पिता पुत्र बंधु कोणी तेही । विजाति संग्रही धरू नये ॥२॥
तुका म्हणे सत्य पाळावे वचन । अन्यथा आपण करू नये ॥३॥

आपुली कसोटी शुद्ध राखी कारण । आगीने भूषण अधिक पुट ॥१॥
नाही कोणासवे बोलणे लागत । निश्चिंतीनेचित्तसमाधान ॥ध्रु॥
लपविले ते ही ढेकरे उमटे । खोटियाचे खोटे उर फोडी ॥२॥
तुका म्हणे निंदा स्तुति दोन्ही वाव । आपुलाला भाव फळा येतो ॥३॥

आणिकाच्या घाते मानिता संतोष । सुखदुःख दोष अंगी लागे ॥१॥
ऐसे मनी वाहू नयेती संकल्प । करू नये पाप भांडवल ॥ध्रु॥
क्लेशाची चित्तीराहाते काचणी । अग्रीत टाकोनी ठाव जाळी ॥२॥
तुका म्हणे येणे घडे पुण्यक्षय । होणार ते होय प्रारब्धेची ॥३॥

अज्ञानाची भक्ति इच्छीती संपत्ती । तयाचिये मती बोध कैचा ॥१॥
अज्ञानाची पूजा कामिक भावना । तयाचिया ध्याना देव कैचा ॥ध्रु॥
अज्ञानाचे कर्म फळी ठेवी मन । निष्काम साधन तया कैचे ॥२॥
अज्ञानाचे ज्ञान विषयावरी ध्यान । ब्रह्म सनातन तया कैचे ॥३॥
तुका म्हणे जळो ऐसियाचे तोड । अज्ञानाचे बंड वाढविती ॥४॥

गुळे माखोनिया दगड ठेविला । वर दिसे भला लोकाचारी ॥१॥
अंतरी विषयाचे लागले पें पिसे । बाहिरल्या वेषे भुलवी लोका ॥ध्रु॥
ऐसिया डांभिका कैची हरीसेवा । नेणेची सद्भावा कोणे काळी ॥२॥
तुका म्हणे येणे कैसा होय संत । विटाळले चित्त काम क्रोधे ॥३॥

आयुष्य वेचुनी कुटुंब पोसीले । काय हित केले सांग बापा ॥१॥
फुकाचा चाकर जालासी काबाडी । नाही सुख घडी भोगावया ॥ध्रु॥
दुर्लभ मनुष्यजन्म कष्टे पावलासी । दिला कुटुंबासी कामभोग ॥२॥
तुका म्हणे ऐसे आयुष्य नासीले । पाप ते साचीले पतनासी ॥३॥

अनंत लक्षणे वाणिता अपार । संताचे ते घर सापडेना ॥१॥
जये घरी संत राहती आपण । ते तुम्हा ठिकाण आतुडेना ॥ध्रु॥
ठिकाण धरुनी पाहवे ते संत । उगाच आकात करू नये ॥२॥
संत होउनिया संतासी पाहावे । तरीच तरावे तुका म्हणे ॥३॥

संताचा पढीया वो कैशापरी लाहो । नामाचा आठवो कैसा राहे ॥१॥
हेची थोर चिंता लागली मनासी । निजता निद्रेसी न लगे डोळा ॥ध्रु॥
जेविता जेवणी न लगे गोड धड । वाटते काबाड विषयसुख ॥२॥
ऐसिया संकटी पाव कृपानिधी । लावी संतपदी प्रेमभावे ॥३॥
तुका म्हणे आम्ही नेणो काही हित । तुजविन अनाथ पांडुरंगा ॥४॥

पंढरीचा वास धन्य तेची प्राणी । अमृताची वाणी दिव्य देहो ॥१॥
मूढ मतिहीन दुष्ट अविचारी । ते होती पंढरी दयारूप ॥ध्रु॥
शांति क्षमा अंगी विरक्ति सकळ । नैराश्य निर्मळ नारी नर ॥२॥
तुका म्हणे नाही वर्णा अभिमान । अवघे जीवन्मुक्त लोक ॥३॥

देखीचे ते ज्ञान करावे ते काई । अनुभव नाही आपणासी ॥१॥
इंद्रिया चे गोडी ठकली बहुते । सोडिता मागुते आवरेना ॥ध्रु॥
युक्तीचा आहार नीतीचा वेव्हार । वैराग्य ते सार तरावया ॥२॥
नाव रेवाळिता घाला घाली वारा । तैसा तो पसारा अहंतेचा ॥३॥
तुका म्हणे बुध्दी आपुले अधीन । करी नारायण आतुडे तो ॥४॥

नर नारी बाळे अवघा नारायण । ऐसे माझे मन करी देवा ॥१॥
न यो काम क्रोध द्वेष निंदा द्वंद । अवघा गोविंद निःसंदेह ॥ध्रु॥
असावे म्या सदा विषयी विरक्त । काया वाचा चित्त तुझे पायी ॥२॥
करोनिया साह्य पुरवी मनोरथ । व्हावे कृपावंत तुका म्हणे ॥३॥

आपुल्या पोटासाठी । करी लोकाचिया गोष्टी ॥१॥
जेणे घातले संसारी । विसरला तोची हरी ॥ध्रु॥
पोटा घातले अन्न । न म्हणे पतितपावन ॥२॥
मी कोठील आणि कोण । हे न कळे ज्यालागून ॥३॥
तुका म्हणे नरस्तुति । करितो भाट त्रिजगतीं ॥४॥

स्वये आपणची रिता । रडे पुढिलांच्या हिता ॥१॥
सेकी हे ना तेसे जाले । बोलणे तितुके वाया गेले ॥ध्रु॥
सुखसांगरी नेघे वस्ती । अंगी ज्ञानपणाची मस्ती ॥२॥
तुका म्हणे गाढव लेखा । जेथे भेटेल तेथेठोका ॥३॥

जगी कीर्ती व्हावी । म्हणोनी जालासी गोसावी ॥१॥
बहुत केले पाठांतर । वर्म राहिले से दूर ॥ध्रु॥
चित्तीनाही अनुताप । लटिके भगवे स्वरूप ॥२॥
तुका म्हणे सिंदळीच्या । व्यर्थ श्रमविली वाचा ॥३॥

प्राक्तनाच्या योगे आळशावरी गंगा । स्नान काय जगा करू नये ॥१॥
उभी कामधेनु मागिले अंगणी । तिसी काय ब्राम्हणी वंदूं नये ॥ध्रु॥
कोढियाचे हाते परिसे होय सोने । अपवित्र म्हणोन घेऊ नये ॥२॥
यातिहीन जाला गावी चा मोकासी । त्याच्या वचनासी मानूनये ॥३॥
भावारूढ तुका मुद्रा विठोबाची । न मनी तया ची तोडे काळी ॥४॥

बोलिलो उत्कर्ष । प्रेमरस दाशत्वे ॥१॥
साच करिता नारायण । जया शरण गेलो तो ॥ध्रु॥
समर्थ तो आहे ऐसा । धरिली इच्छा पुरवी ॥२॥
तुका म्हणे लडिवाळाचे । द्यावे साचे करुनीया ॥३॥

विचा केला ठोबा । म्हणोनि नाव तो विठोबा ॥१॥
का रे नेणा त्याचे नाव । काय वेदासी नाही ठाव ॥ध्रु॥
शेष स्तुती प्रवर्तला । जिव्हाचीरुनी पलंग जाला ॥२॥
तुका म्हणे सत्ता । ज्याची काळाचिये माथा ॥३॥

भ्रतारअंगसंगेसुखाची वेवस्था । आधी तो सांगता नये कोणा ॥१॥
तथापि सांगणे कुमारिकेपाशी । ते काय मानसी सुख मानी ॥ध्रु॥
तैसा आत्मबोध आधी बोलो नये । बोलासी तो काय सांपडेल ॥२॥
तथापि सांगणे बहिर्मुखापाशी । तो काय संतोषासी मूळ होय ॥३॥
तुका म्हणे संत सुखाचे विभागी । ब्रह्मानंद जगी साधूरूपे ॥४॥

कलयुगामाजी थोर जाले बंड । नष्ट लोक लंड जाले फार ॥१॥
न धरिती सोय न पुसती कोणा । येते जैसे मना तैसे चाले ॥ध्रु॥
सज्जनाचा वारा टेकें नेदी द्वारा । ऐसिया पामरा तारी कोण ॥२॥
विश्वास तयाचा बैसेना कोठे ही । स्तुति निंदा पाही जीवी धरी ॥३॥
तुका म्हणे कैसे केले नारायणे । जाणावे हे कोणे तयाविन ॥४॥

आपुली बुटबुट घ्यावी । माझी परताप द्यावी ॥१॥
आपुला मंत्र नव्हे बरा । माझा बईल चुकला मोरा ॥२॥
तुका म्हणे ऐशा नरा । परिस न झोंबे खापरा ॥३॥

भावभक्तिवादे करावे कीर्तन । आशाबधी मन करू नये ॥१॥
अन्न पाणी धन द्रव्य नारायण । विठ्ठला वाचून बोलूं नये ॥ध्रु॥
सप्रेम करावे देवाचे कीर्तन । भय द्या सोडून शरीराचे ॥२॥
तरी मग जोडे विठ्ठलनिधान । केलिया कीर्तन सिद्धी पावे ॥३॥
देव जोडिलिया तया काय उणे । तुका म्हणे मन धीट करा ॥४॥

चोरासी चांदणे वेश्येसी सेजार । परिसेंसी खापर काय होय ॥१॥
दुधाचे आधणी वैरिले पाषाण । कदा काळी जाण पाकनव्हे ॥२॥
तुका म्हणे जरी पूर्वपुण्ये सिद्धी । तरीच राहे बुध्दी संतसंगी ॥३॥

रोगिया मिष्टान्न मर्कटा चंदन । कागासी लेपन कर्पूराचे ॥१॥
निर्नासीका जैसा नावडे आरिसां । मूर्खालागी तैसा शास्त्रबोध ॥ध्रु॥
दास तुका म्हणे विठ्ठलउदारे । अज्ञानअंधारे दूरी केले ॥२॥

मथनासाठी धर्माधर्म । त्याचे वर्म नवनीत ॥१॥
तेची ते घाटूं नये । आले जाय नासूनि ॥ध्रु॥

सांभाळावे वरावर । वर्म दूर न वजावे ॥२॥
तुका म्हणे घाले पोट । मग बोटचांचणी ॥३॥

माझा घात पात अथवा हित फार । अवघा विचार तुझ्या हाती ॥१॥
ठेवुनि जीव भाव तुझ्या ठायी चित्त । राहिलो निवांत पांडुरंगा ॥ध्रु॥
चित्ताचा चाळक बुध्दीचा जनिता । काय नाही सत्ता तुझे हाती ॥२॥
तुका म्हणे काय करिसी ते पाहीन । ठेविसी राहीन सुखे तेथे ॥३॥

संतपाउले साजिरी । गंगा आली आम्हा वरी ॥१॥
जेथे पडे रजधुळी । तेथेकरावी अंघोळी ॥ध्रु॥
स्वेतबंद वाराणसी । अवघी तीर्थे तयापासी ॥२॥
तुका म्हणे धन्य जालो । संतसांगरी मिळालो ॥३॥

न घडे मायबापे बाळकाचा घात । आपणादेखत होऊ नेदी ॥१॥
का मी मनी चिंता वाहू भय धाक । काय नव्हे एक करिता तुज ॥ध्रु॥
वर्म जाणे त्याच्या हिताचे उपाय । तान भूक वाहे कडिये खांदी ॥२॥
तुका म्हणे तू गा कृपावंत भारी । ऐसे मज हरी कळो आले ॥३॥

करावे कीर्तन । मुखी गावे हरीचे गुण ॥१॥
मग काही नव्हे बाधा । काम दुर्जनाच्या क्रोधा ॥ध्रु॥
शांतिखड्ग हातीं । काळासी ते नागविती ॥२॥
तुका म्हणे दाता सखा । ऐसा अनंतासारखा ॥३॥

तुझी कीर्ती सांगो तुजपुढे जरी । ब्रह्मांडी ही हरी माईना ते ॥१॥
मेरुची लेखणी सांगराची शाई । कागद हा मही न पुरेची ॥ध्रु॥
अनंत अपार आपंगिले भक्त । माझे ची संचित ओडवेना ॥२॥
तुका म्हणे तुम्हा बोल नाही देवा । पामरे म्या सेवा केली नाही ॥३॥

काय साधनाच्या कोटी । केल्या आटी होती त्या ॥१॥
देव कृपा करी जरी । होय उजरी स्वरूपी ॥ध्रु॥
केले होते चिंता श्रम । उपरम न होता ॥२॥
तुका म्हणे कळो आले । सर्व जाले आपरूप ॥३॥

तुज काय करू मज एक सार । अमृतसांगर नाम तुझे ॥१॥
काय येणे उणे आम्हा तयापोटी । गोविता हे कंठी कामधेनु ॥ध्रु॥
नोळखे तानुले माय ऐसी कोण । वोरसे देखून शोक त्याचा ॥२॥
जो नाही देखिला याचक नयनी । तो पावे घेउनि लज्जा दान ॥३॥
नामासाठी प्राण सांडियेला रणी । शूर ते भांडणी न फिरती ॥४॥
तुका म्हणे आम्ही गाता गीतीभला । भेटूनी विठ्ठला काय चाड ॥५॥

कृपेचे सांगर हे साधूजन । तिही कृपादान केले मज ॥१॥
बोबडे वाणीचा केला अंगीकार । तेणे माझा स्थिर केला जीव ॥ध्रु॥
तेणे सुखे मन स्थिर जाले ठायी । संतीदिला पायी ठाव मज ॥२॥
नाभी नाभी ऐसे बोलिलो वचन । ते माझे कल्याण सर्वस्व ही ॥३॥
तुका म्हणे जालो आनंदनिर्भर । नाम निरंतर घोष करू ॥४॥

भक्तीचे वर्म जयाचिये हाती । तया घरी शांति दया ॥१॥
अष्टमासिद्धी वोळगती द्वारी । न वजती दुरी दवडिता ॥ध्रु॥
तेथेदुष्ट गुण न मिळे निशेष । चैतन्याचा वास जयामाजी ॥२॥
संतुष्टचित्त सदा सर्वकाळ । तुटली हळहळ त्रिगुणाची ॥३॥
तुका म्हणे येथे काय तो संदेह । आमचे गौरव आम्ही करू ॥४॥

साच हा विठ्ठल साच हे करणे । संत जे वचने बोलिलेले ॥१॥
साच ते स्वहित साच ते प्रचित । साच वेद नीत सांगतील ॥२॥
तुका म्हणे घेती साच साच भावे । लटिके वर्म ठावे नाही त्यांसी ॥३॥

संगेवाढे सीण न घडे भजन । त्रिविध हे जन बहु देवा ॥१॥
याचि दुःखे या जनाचा काटाळा । दिसताती डोळा नानाछंद ॥ध्रु॥
एकविध भाव राहावया ठाव । नेदी हा संदेह राहो चित्ती ॥२॥
शब्दज्ञानी हित नेणती आपुले । आणिक देखिले नावडे त्या ॥३॥
तुका म्हणे आता एकलेची भले । बैसोनि उगले राहावे ते ॥४॥

तुझे वर्म आम्हा कळो आले सुखे । संताचिया मुखे पांडुरंगा ॥१॥
अवघाची नट वाउगा पसारा । चेईला तू खरा तूची एक ॥ध्रु॥

म्हणउनि देहबुध्दी नासीवंता । नातळे या चित्ता नेदावया ॥२॥
सोय हे लागली पुढिलांची वाट । पावले जे नीट तुजपाशी ॥३॥
तुका म्हणे नाही कोणासवे काज । बोलायाचे मज अंतरीचे ॥४॥

पुण्यपापा ठाव नाही सुखदुःखा । हानि लाभ शंका नासलिया ॥१॥
जिता मरण आले आप पर गेले । मूळ छेदिले संसाराचे ॥२॥
अधिकार जाती वर्ण धर्म याती । ठाव नाही सत्य असत्याशी ॥२॥
जन वन भिन्न आचेत चळण । नाही दुजेपण ठाव यासी ॥३॥
तुका म्हणे देह वाईले विडुली । तेव्हाच घडली सर्व पूजा ॥४॥

संकोचतो जीव महत्वाच्या भारे । दासत्वची बरे बहु वाटे ॥१॥
कळावी जी माझी आवडी हे संता । देणे तरी आता हेची द्यावे ॥२॥
तुमचे चरण पावविलो सेवा । म्हणउनि हेवाहाची करी ॥२॥
विनउनी तुका वंदितो चरण । लेखा रजरेण चरणी चे ॥३॥

देव कैचा तया दुरी । भाका बरी करुणा ॥१॥
आळवित्या न लगे धर । माय जाणे रे भातुके ॥२॥
नावे तरी ज्याचा भार । पैल पार जवळी त्या ॥२॥
आता परदेशी तुका । जाला लोकावेगळा ॥३॥

भक्ति ज्याची थोडी । पूर्ण विषयाची गोडी ॥१॥
तो नरची नव्हे पाही । खर जाणावातो देही ॥२॥
भजन पूजन ही नेणे । काय स्वरूपासी जाणे ॥२॥
तुका म्हणे त्याला । भोवंडून बाहेर घाला ॥३॥

समुद्र हा पिता बंधु हा चंद्रमा । भगिनी ते रमा शंखाची या ॥१॥
मेहुणा जयाचा द्वारकेचा हरी । शंख दारोदारी भीक मागे ॥२॥
दुष्ट हे जाणावे आपुले स्वहित । तुका म्हणे मात ऐसी आहे ॥३॥

भवाचिया संगेबहु च नाडिले । कळिकाळे पाडिले तोडघसी ॥१॥
तया भवसंगेगुंतलासी वाया । धन पुत्र जाया भुलो नको ॥२॥
जेजे घडी जाय तेते काळ खाय । प्राण्या तरणोपाय काय केला ॥२॥

तुका म्हणे करी सर्व ही तू त्याग । अपाअ हे सर्वांग जगदीशी ॥३॥

रुचे सकळा मिष्टान्न । रोग्या विखाच्या समान ॥१॥

तरी का तया एकासाठी । काम अवघे करणे खोटी ॥ध्रु॥

दर्पण नावडे एका । ठाव नाही ज्याच्या नाका ॥२॥

तुका म्हणे खळा । उपदेशाचा काटाळा ॥३॥

जागा घरटी फिरे तस्कराची दिवसाराती । नीदसुरे नाडिली असो मागो किती ॥१॥

हाट करी सकळ जन । वस्तु करा रे जतन ॥ध्रु॥

हुशार ठायी । निजनिजेलिया पाही ॥२॥

सावचित्त असे खरा । लाभ घेउन जाये घरा ॥३॥

तराळ राळ बोंबे उतराई । राखा आपुलिया भाई ॥४॥

हरीच्या नामी घालूं जागा । तुका म्हणे हुशार गा ॥५॥

संतानी सरता केलो तैसेपरी । चंदनी ते बोरी व्यापियेली ॥१॥

गुण दोष याती न विचारिता काही । ठाव दिला पायी आपुलिया ॥२॥

तुका म्हणे आले समर्थाच्या मना । तरी होय राणा रंक त्याचा ॥३॥

चित्तीतुझे पाय डोळा रूपाचे ध्यान । अखंड मुखी नाम वर्णावे गुण ॥१॥

हेची एक तुम्हा देवामागणे दातारा । उचित ते करा माझा भाव जाणुनी ॥ध्रु॥

खुंटली जाणी व माझे बोलणे आता । करु यावी तैसी करावी बाळकाची चिंता ॥२॥

तुका म्हणे आता नको देऊ अंतर । न कळे पुढे काय बोलो विचार ॥३॥

संताच्या पादुका घेईन मोचे खांदी । हाती टाळ दिंडी नाचेन पुढे ॥१॥

भजनविधी नेणे साधन उपाय । सकळ सिद्धी पाय हरीदासांचे ॥ध्रु॥

ध्यानगती मति आसन समाधी । हरीनाम गोविंदी प्रेमसुख ॥२॥

नेणता निर्लज्ज नेणे नादभेद । सुखे हा गोविंद गाऊ गीती ॥३॥

सर्व जोडी मज गोत आणि वित्त । तुका म्हणे संतमहंतपाय ॥४॥

हरीजनी प्राण विकली हे काया । अंकिला मी तया घरी जालो ॥१॥

म्हणिये सत्वर करीन सांगता । घेईन मी देता शेष त्यांचे ॥ध्रु॥

आस करुनीया राहेन अंगणी । उचिष्टाची धणी घ्यावयासी ॥२॥

चालता ते मार्गी चरणीचे रज । उडती सहज घेइन आता ॥३॥
दुरि त्या पासूनि न वजे दवडिता । तुका म्हणे लाता घेइन अंगी ॥४॥

पुण्य फळले बहुता दिवसां । भाग्य उदयाचा ठसा । जाला सन्मुख तो कैसा । संतचरण पावलो ॥१॥
आजी फिटले माझे कोडे । भवदुःखाचे सांकडे । कोंदाटले पुढे । ब्रह्म सावळे ॥ध्रु॥
आलिंगणे संताचिया । दिव्य जाली माझी काया । मस्तक पाया । वरी त्यांच्या ठेविता ॥२॥
तुका म्हणे धन्य झालो । सुखे संताचिया धालो । लोटंगणी आलो । पुढे भार देखोनी ॥३॥

ठाव देउनिया राखे पायापासी । मी तो आहे रासी पातकाची ॥१॥
पातकाची रासी म्हणता लागे वेळ । ऐके तो कृपाळ नारायण ॥ध्रु॥
नारायणनामे अवघे सांग जाले । असंगची केले एकमय ॥२॥
एकमय जाले विठोबाच्या नामे । भेदाभेद कर्म आणिक काही ॥३॥
तुका म्हणे चित्तीचिंतिले जे होते । ते होय आपैते नामे याच्या ॥४॥

आता आम्हा भय नाही बा कोणाचे । बळ विठोबाचे जाले असे ॥१॥
धीर दिला आम्हा येणे पांडुरंगे । न पांगो या पांगेसंसाराच्या ॥२॥
तुका म्हणे माझा कैवारी हा देव । नाही भय भेव त्याच्या संगे ॥३॥

भक्ति आम्ही केली सांडुनी उद्वेग । पावलो हे सांग सुख याचे ॥१॥
सुख आम्हा जाले धरिता यांचा संग । पळाले उद्वेग सांडूनिया ॥२॥
तुका म्हणे सुख बहु जाले जिवा । घडली या सेवा विठोबाची ॥३॥

शास्त्रज्ञ हो ज्ञाते असती बहुत । परि नाहीचित्त हाता आले ॥१॥
क्षणा एका साटी न धरवे धीर । तेणे हा रघुवीर अंतरतो ॥ध्रु॥
तोळाभर सोने रतिभार राई । मेळविल्या पाही नास होतो ॥२॥
हरीचे अंकित असती विरळागत । तया सी अच्युत कृपा करी ॥३॥
तुका म्हणे काय धुडवण्या गोष्टी । जंव नाही गाठीचित्त आले ॥४॥

इंद्रिया सी नेम नाही । मुखी राम म्हणोनि काई ॥१॥
जेविं मासीसंगेअन्न । सुख नेदी ते भोजन ॥ध्रु॥
कीर्तन करावे । तैसे करुनी दावावे ॥२॥
हे तो अंगी नाहीचीन्हे । गाइले वेश्येच्या ढव्याने ॥३॥

तुका म्हणे नका रागा । संत शिवू नेदिती अंगा ॥४॥

न लगे देवा तुझे आम्हासी वैकुंठ । सायुज्याचा पट न लगे मज ॥१॥
देई तुझे नाम मज सर्वकाळी । मागेन वनमाळीहेची तुज ॥२॥
नारद तुंबर उद्धव प्रल्हाद । बळी रुक्मांगद नाम ध्याती ॥२॥
सीद्ध मुनिगण गंधर्व किन्नर । करिताती गजर रामनामे ॥३॥
तुका म्हणे हरी देई तुझे नाम । अखंडित प्रेम हेची द्यावे ॥४॥

पावलो प्रसाद इच्छा केली तैसी । जाले या चित्तासी समाधान ॥१॥
मायबाप माझा उभा कृपादानी । विटे सम जोडुनी पादांबुजे ॥२॥
सांभाळासी येऊ नेदी च उणीव । अधिकारगौरव राखे तैसे ॥२॥
तुका म्हणे सर्व अंतर्बाह्य आहे । जया तैसा राहे कवळूनी ॥३॥

होते तैसे पायी केले निवेदन । अंतरलो दिन बहुत होतो ॥१॥
संबोखुनी केले समाधानचित्त । वोगरुणि भात प्रेमरस ॥२॥
नामरत्नमणी करुनी भूषण । अळंकारमंडण माळा दिली ॥२॥
तुका म्हणे सुखे जालो निरामय । नामी नामसोय निमग्नता ॥३॥

स्थिरावली वृत्ति पांगुळला प्राण । अंतरीची खुण पावुनिया ॥१॥
पुंजाळले नेत्र जाले अर्धोन्मीळित । कंठ सद्गदित रोमांच आले ॥२॥
चित्त चाकाटले स्वरूपा माझारी । न निघे बाहेरी सुखावलो ॥२॥
सुनीळ प्रकाश उदैजला दिन । अमृताचे पान जीवनकळा ॥३॥
शशिसूर्या जाली जीवे ओवाळणी । आनंदा दाटली आनंदाची ॥४॥
तुका म्हणे सुखे प्रेमासी डुलत । वीरालो निश्चित निश्चिंतीने ॥५॥

बोध्यअवतार माझिया अदृष्ट । मौन्य मुखे निष्ठा धरियेली ॥१॥
लोकाचियेसाठी शाम चतुर्भुज । संतासवे गुज बोलतसां ॥२॥
आले कलियुग माझिया संचिता । डोळा हाकलिता न पडेसी ॥२॥
म्या च तुझे काय केले नारायणा । का नये करुणा तुका म्हणे ॥३॥

मुखी विठ्ठलाचे नाम । मग कैचा भवभ्रम ॥१॥
चालता बोलता खाता । जेविता निद्रा करिता ॥२॥

सुखे असो संसारी । मग जवळी च हरी ॥२॥
मुक्तिवरील भक्ति जाण । अखंड मुखी नारायण ॥३॥
मग देवभक्त जाला । तुका तुकी उतरला ॥४॥

प्रेम जडले तुझे पायी । आणिक न सुचे मजला काही ॥१॥
रात्रीदिवस तुझे ध्यान । तेची माझे अनुष्ठान ॥२॥
नामापरते नेणे दुजे । ऐसे कळले मजला निज ॥२॥
तुका म्हणे अंतकाळी । आम्हा सोडवी तात्काळी ॥३॥

तुझे पाय माझी काशी । कोण जाय माझे काशी ॥१॥
तुझे रूप तेची ध्यान । तेची माझे अनुष्ठान ॥२॥
तुझे चरण तेची गया । जाले गयावर्जन देहा ॥२॥
तुका म्हणे सकळ तीर्थे । तुझे पायी वसती येथे ॥३॥

क्षुधा तृषा काही सर्वथा नावडे । पहावया धावे कोल्हाटासी ॥१॥
कथेसी साक्षेपाचाचारिला जरी । म्हणे माझ्या घरी कोणी नाही ॥२॥
बलत्कारी जरी आणिला कथेसी । निद्रा घे लोडेसी टेकुनिया ॥२॥
तुका म्हणे थुंका त्याच्या तोंडावरी । जातो यमपुरी भोगावया ॥३॥

श्रीराम सखा ऐसा धरी भाव । मीपणाचा ठाव पुसी मना ॥१॥
शरण निरंतर म्हण तू गोविंदा । वाचे लावी धंदा नारायण ॥२॥
यापरी सोपान नाही रे साधन । वाहातसे आण तुझी मना ॥२॥
नको काही करू अळस अंतरी । जपे निरंतर रघुपती ॥३॥
तुका म्हणे मोठा लाभ नरदेही । देहीच विदेही होती नामे ॥४॥

सर्वापरी तुझे गुण गाऊ उत्तम । तुझे ठायी प्रेम राहो माझे ॥१॥
माउली परिस आहेसी उदार । तरी का निष्ठुर मन केले ॥२॥
गजेंद्राकारणे केले त्वा धावणे । तरी का निर्वाण पाहातोसी ॥२॥
प्रल्हादास कष्टी रक्षिले तो देवा । तरी का केशवासांडी केली ॥३॥
अन्यायी अजामेळ तो जाला पावन । ऐसे हे पुराण हाका मारी ॥४॥
तुका म्हणे माझे थोर अपराध । नाम करी छेद क्षणमात्रे ॥५॥

आता वाटों नेदी आपुले हे मन । न सोडी चरण विठोबाचे ॥१॥
दुजियाचा संग लागो नेदी वारा । आपुल्या शरीरा वरुनिया ॥ध्रु॥
यावे जावे आम्ही देवाच सांगाते । मागूनी करीत हेची आलो ॥२॥
काय वाया गेलो तो करू उद्वेग । उभा पांडुरंग मागेपुढे ॥३॥
तुका म्हणे प्रेम मागतो आगळे । येथे भोगू फळे वैकुंठीची ॥४॥

आता आम्हा हेची काम । वाचे स्मरू रामराम ॥१॥
ऐसी मोलाची हे घडी । धरू पायाची आवडी ॥ध्रु॥
अमृताची खाणी । तये ठायी वेचूं वाणी ॥२॥
तुका म्हणे पांडुरंगा । माझ्या जीवी च्या जिवलगा ॥३॥

आता जावे पंढरीसी । दंडवत विठोबासी ॥१॥
जेथे चंद्रभागातिरी । आम्ही नाचो पंढरपुरी ॥ध्रु॥
जेथे संताची दाटणी । त्याचे घेऊ पायवणी ॥२॥
तुका म्हणे आम्ही बळी । जीव दिधला पाया तळी ॥३॥

आम्ही नरका जाता काय येइल तुझ्या हाता । ऐसातू अनंता विचारी पां ॥१॥
तुज शरण आलियाचे काय हेची फळ । विचारा दयाळ कृपानिधी ॥ध्रु॥
तुझे पावनपण न चले आम्हासी । ऐसे हृषीकेशी कळो आले ॥२॥
आम्ही दुःख पावों जन्ममरण वेथा । काय तुझ्या हाता येत असे ॥३॥
तुका म्हणे तुम्ही खादली हो रडी । आम्ही धरली सेंडी नाम तुझे ॥४॥

पांडुरंगे पाहा खादलीसे रडी । परिणाम सेंडी धरिली आम्ही ॥१॥
आता संतानी करावी पंचाईत । कोण हा फजीतखोर येथे ॥ध्रु॥
कोणाचा अन्याय येथे आहे स्वामी । गर्जतसो आम्ही पातकी ही ॥२॥
याचे पावनपण सोडवाची तुम्ही । पतितपावन आम्ही आहो खरे ॥३॥
आम्ही तव आहो अन्यायी सर्वथा । याची पावन कथा कैसी आहे ॥४॥
तुका म्हणे आम्ही मेलो तरी जाणा । परि तुमच्या चरणा न सोडावे ॥५॥

घालूनिया मध्यावर्ती । दाटुनि उपदेश देती ॥१॥
ऐसे पोटभरे संत । तया कैचा भगवंत ॥ध्रु॥
रांडापोरांते गोविती । वर्षासन ते लाविती ॥२॥

जसे बोलती निरोपणी । तैसी न करिती करणी ॥३॥
तुका म्हणे तया । तमोगुण्याची क्रिया ॥४॥

वैभव राज्य संपत्ती टाकावी । उदरार्थ मागावी माधोकरी ॥१॥
आपुले ते आधी करावे स्वहित । ऐसी आहे नीत स्वधर्माची ॥२॥
वर्ण कुळ जाति याचा अभिमान । तजावासन्मान लौकिकाचा ॥२॥
तुका म्हणे राहे एकाकी निःशंक । देउनिया हाक कंठी काळ ॥३॥

हातपाय मिळोनि मेळा । चला म्हणती पाहो डोळा ॥१॥
देखणी नव्हे देखती कैसे । सकळाचा देखणा डोळाची असे ॥२॥
डोळ्याचा डोळा पाहो गेला । तुका म्हणे तो पाहो ठेला ॥३॥

मुखे संति इंद्रिये जती । आणिक नेणे भाव भक्ती ॥१॥
देवाहेची दोन्ही पदे । येर गाइली विनोदे ॥२॥
चित्ताचे आसन । तुका करितो कीर्तन ॥३॥

धावोनिया आलो पहावया मुख । गेले माझे दुःख जन्मांतरिंचे ॥१॥
ऐकिले ही होते तैसेची पाहिले । मन स्थिरावले तुझ्या पायी ॥२॥
तुका म्हणे माझी इच्छा पूर्ण जाली । काही न राहिली वासना हे ॥३॥

गावलोकिकाही लावियेले पिसे । काय सांगो ऐसे तुजपासी ॥१॥
तोंड काळे केले फिरवीले मज । नाही धरिली लाज पांडुरंगा ॥२॥
काय तुजपासी सांगो हे गान्हाणे । मग काय जिणे तुझे माझे ॥२॥
कोणासाठी आता करावा संसार । केली वारावार आपणेची ॥३॥
तुका म्हणे आम्ही मोडिला घरचार । धरियेला धीर तुझ्या पायी ॥४॥

जीवे जीव नेणे पापी सारिकाची । नळी दुजयाची कापूं बैसे ॥१॥
आत्मा नारायण सर्वा घटी आहे । पशुमध्ये काय कळो नये ॥२॥
देखत हा जीव हुंबरे वरडत । निष्ठुराचे हात वाहाती कैसे ॥२॥
तुका म्हणे तया चांडाळासी नर्क । भोगिती अनेक महादुःखे ॥३॥

मनी भाव असे काही । तेथेदेव येती पाही ॥१॥

पाहा जनाई सुंदरी । तेथेदेव पाणी भरी ॥ध्रु॥
शुद्ध पाहोनिया भाव । त्याचे हृदयी वसे देव ॥२॥
तुका म्हणे विठोबासी । ठाव देई चरणापासी ॥३॥

भागल्याचे तारु शिणल्याची साउली । भुकेलिया घाली प्रेमपान्हा ॥१॥
ऐसी हे कृपाळू अनाथांची वेशी । सुखाची च राशी पांडुरंग ॥ध्रु॥
सकळा सन्मुख कृपेचिया दृष्टी । पाहे बहु भेटी उतावीळा ॥२॥
तुका म्हणे येथे आता उरला कैचा । अनंता जन्मींचा शीण भाग ॥३॥

काय न्यून आहे सांगा । पांडुरंगा तुम्हा पे ॥१॥
आमुची तो न पुरे इच्छा । पिता ऐसामस्तकी ॥ध्रु॥
कैसी तुम्हा होय सांडी । करुणा तोडी उच्चारें ॥२॥
आश्चर्यची करी तुका । हे नायका वैकुंठिचिया ॥३॥

चित्त गुंतले प्रपंचे । जाले वेडे ममतेचे ॥१॥
आता सोडवी पांडुरंगा । आले निवारी ते आंगा ॥ध्रु॥
गुंतली चावटी । नामी रूपी जाली तुटी ॥२॥
तुका म्हणे चाली । पुढे वाट खोळंबली ॥३॥

किती एका दिसी । बुध्दी जाली होती ऐसी ॥१॥
काही करावे स्वहित । तो हे न घडे उचित ॥ध्रु॥
अवलंबुनी भीक । लाज सांडिली लौकिक ॥२॥
तुका म्हणे दीन । जालो मनुष्यपणा हीन ॥३॥

आता बरे जाले । सकाळी च कळो आले ॥१॥
मज न ठेवी इहलोकी । आलो तेव्हा जाली चुकी ॥ध्रु॥
युगमहिमा ठावा । नव्हता ऐसा पुढे देवा ॥२॥
तुका म्हणे ठेवी । भोगासाठी निरयगावी ॥३॥

परि आता माझी परिसावी विनंती । रखुमाईच्या पती पांडुरंगा ॥१॥
चुकलिया बाळा न मारावे जीवे । हित ते करावे मायबापी ॥२॥
तुका म्हणे तुझा म्हणताती मज । आता आहे लाज हेची तुम्हा ॥३॥

पापाचिया मुळे । जाले सत्याचे वाटोळे ॥१॥
दोष जाले बळिवंत । नाही ऐसी जाली नीत ॥ध्रु॥
मेघ पडो भीती । पिके सांडियेली क्षिती ॥२॥
तुका म्हणे काही । वेदा वीर्य शक्ति नाही ॥३॥

ऐसादुस्तर भवसांगर । नेणो कैसा उतरू पार ॥१॥
कामक्रोधादि सावजे थोर । दिसताती भयंकर ॥ध्रु॥
मायाममतेचे भोवरे । घेती भयानक फेरे ॥२॥
वासनेच्या लहरा येती । उद्योगहेलकावे बसती ॥३॥
तरावया एक युक्ति असे । तुका नामनावेमधी बैसे ॥४॥

देव जडला जाइना अंगा । यासी काय करू सांगा ॥१॥
वरकड देव येती जाती । हा देव जन्माचा सांगाती ॥ध्रु॥
अंगी भरले देवाचे वारे । देव जगची दिसे सारे ॥२॥
भूत न बोले निरुते । काही केल्या न सुटे ते ॥३॥
जीव खादला दैवते । माझा आणि पंचभूते ॥४॥
तुका म्हणे वाडे कोडे । उभे पुंडलिकापुढे ॥५॥

हरीदासाचिये घरी । मज उपजवा जन्मांतरी ॥१॥
म्हणसी काही मागा । हेची देगा पांडुरंगा ॥ध्रु॥
संता लोटांगणी । जाता लाजो नको मनी ॥२॥
तुका म्हणे अंगी । शक्ती देई नाचे रंगी ॥३॥

लटिक्याचे आंवतणे जेविलिया साच । काय त्या विश्वास तोची खरा ॥१॥
कोल्हाटिणी लागे आकाशी खेळत । ते काय पावत अमरपद ॥ध्रु॥
जळमंडपयाचे घोडे राउत नाचती । ते काय तडवती युध्दालागी ॥२॥
तुका म्हणे तैसे मतवादीया चे जिणें । दिसे लाजिरवाणे बोलताची ॥३॥

काय आम्ही केले ऐसे । नुद्धरीजेसे सागावे ॥१॥
हरण कोल्हे वैकुंठवासी । कोण त्यासी अधिकार ॥ध्रु॥
गजा नाडया सरोवरी । नाही हरी विचारिले ॥२॥

तुका म्हणे गणिका नष्ट। माझे कष्ट त्याहुनी ॥३॥

भाग्यासाठी गुरु केला । नाही आम्हासी फळला ॥१॥
याचा मंत्र पडता कानी । आमच्या पेवात गेले पाणी ॥ध्रु॥
गुरु केला घरवासी । आमच्या चुकल्या गाईम्हसी ॥२॥
स्वामी आपुली बुटबुट घ्यावी । आमुची प्रताप टाकुन द्यावी ॥३॥
तुका म्हणे ऐसे नष्ट । त्यांसी दुणे होती कष्ट ॥४॥

गुणा आला ईटेवरी । पीताबरधारी सुंदर जो ॥१॥
डोळे कान त्याच्या ठायी । मन पायी राहो हे ॥ध्रु॥
निवारोनी जाय माया । ऐसी छाया जयासी ॥२॥
तुका म्हणे समध्यान । हे चरण सकुमार ॥३॥

रंगी रंगे नारायण । उभा करितो कीर्तन ॥१॥
हातीघेउनिया वीणा । कंठी राहे नारायणा ॥ध्रु॥
देखिलीसे मूर्ति । माझ्या हृदयाची विश्रांती ॥२॥
तुका म्हणे देवा । देई कीर्तनाचा हेवा ॥३॥

तुझा भरवसा आम्हा । फार होता पुरुषोत्तमा ॥१॥
भवसागर संकटी । तारिशील जगजेठी ॥ध्रु॥
नाम आदीत्याचे झाड। त्याचा न पडे उजड ॥२॥
सीलंगणीचे सोने । त्यासी गाहाण ठेवी कोण ॥३॥
नामासारखी करणी । कोठे नाही त्रिभुवनी ॥४॥
तुका म्हणे देवा । ब्रिद सोडूनिया ठेवा ॥५॥

जालो आता दास । माझी पुरवी हे आस ॥१॥
पंढरीचा वारकरी । वारी चुको नेदी हरी ॥ध्रु॥
संतसमागम । अंगी भरोनिया प्रेम ॥२॥
चंद्रभागे स्नान । तुका म्हणे हेची दान ॥३॥

यासाठी करितो निष्ठुर भाषण । आहेसी तू जाण सर्वदाता ॥१॥
ऐसे दुःख कोण आहे निवारिता । ते मी जाऊ आता शरण त्यासी ॥ध्रु॥

बैसलासे केणे करुनी एक घरी । नाही येथे उरी दुसऱ्याची ॥२॥
तुका म्हणे आले अवघे पाया पे । आता मायबापे नुपेक्षावे ॥३॥

पोरा लागलीसे चट । धरी वाट देवळाची ॥१॥
सांगितले नेघे कानी । दुजे मनी विडल ॥४॥
काम घरी न करी धंदा । येथे सदा दुश्चित्त ॥२॥
आमुचे कुळी नव्हते ऐसे । हेची पिसे निवडले ॥३॥
लौकिकाची नाही लाज । माझे मज पारिखे ॥४॥
तुका म्हणे नरका जाणे । त्या वचने दुष्टाची ॥५॥

देवा बोले आता बोला । त्वा का धरिला अबोला ॥१॥
भेऊ नको देई भेटी । तू का पडिलासी संकटी ॥४॥
तुझ्या जीवीचे मी जाणे । म्हणसी मुक्ती आम्हा देणे ॥२॥
तुका म्हणे न लगे काही । चित्त राहो तुझे पायी ॥३॥

यमधर्म आणि ब्रह्मादिक देव । त्यांचा पूर्ण भाव तुझे पायी ॥१॥
करिती स्मरण पार्वती शंकर । तेथेमी किंकर कोणीकडे ॥४॥
सहस्रमुखेसी घोष फणिवराचा । मज किंकराचा पाड काय ॥२॥
चंद्र सूर्य आणि सर्व तारांगणे । करिती भ्रमण प्रदक्षिणा ॥३॥
तुका म्हणे त्यांसी स्वरूप कळेना । तेथेमज दीना कोण पुसे ॥४॥

विठोबाचे पायी जीव म्या ठेविला । भक्तिभावे केला देव ऋणी ॥१॥
देव माझा ऋणी आहे सहाकारी । परसपरवारि भवभय ॥४॥
भवभयडोही बुडो नेदी पाही । धरुनिया बाही तारी मज ॥२॥
तारियेले दास पडिल्या संकटी । विष केले पोटी अमृतमय ॥३॥
अमृताते सेवीतसे नामरसां । तोडियेला फांसाबंधनाचा ॥४॥
बंधनाचा फांसांआम्ही काही नेणो । पाय तुझे जाणो पद्मनाभा ॥५॥
पद्मनाभा नाभिकमळी ब्रह्मादिक । त्रैलोक्यनायक म्हणविसी ॥६॥
म्हणविसी देवादासाचा अंकित । मनाचा संकेत पाहोनिया ॥७॥
पाहोनिया दृढ निश्चय त्याचा । तोची दास साचा जवळीक ॥८॥
जवळीक जाली ब्रह्मी सुखावले । मार्ग दाखविले मूढा जना ॥९॥
मूढा जनामाजी दास तुझा मूढ । कास तुझी दृढ धरियेली ॥१०॥
धरियेले तुझे पाय रे विडला । तुका सुखी जाला तुझ्या नामे ॥॥

बहु क्लेशी जालो या हो नरदेही । कृपादृष्टी पाही पांडुरंगा ॥१॥
पांडुरंगा सर्वदेवाचीया देवा । घ्यावी माझी सेवा दिनानाथा ॥ध्रु॥
दिनानाथ ब्रिद त्रिभुवनी तुझे । मायबापा ओझे उतरावे ॥२॥
उतरी सत्वर पैलथडी नेई । पूर्णसुख देई पायांपाशी ॥३॥
पायांपाशी मज ठेवी निरंतर । आशा तुझी फार दिवस केली ॥४॥
केली आस तुझी वाट मी पाहातो । निशिदिनी ध्यातो नाम तुझे ॥५॥
नाम तुझे गोड स्वभक्ता आवडे । भक्तालागी कडे खांदा घेसी ॥६॥
घेसी खांद्यावरी खेळविसी लोभे । पाउल शोभे विटेवरी ॥७॥
विटेवरी उभा देखिलासी डोळा । मनाचा सोहळा पुरवीसी ॥८॥
पुरवी सत्वर त्रैलोक्यस्वामिया । मिठी घाली पाया तुका भावे ॥९॥

एक वेळे तरी जाईन माहेरा । बहुजन्म फेरा जाल्यावरी ॥१॥
चित्ता हे बैसली अविट आवडी । पालट ती घडी नेघे एकी ॥ध्रु॥
करावे ते करी कारणशरीर । अंतरी त्या धीर जीवनाचा ॥२॥
तुका म्हणे तरी होइल विलंब । परि माझा लाभ खरा जाला ॥३॥

सांग त्वा कोणासी तारिले । संता वेगळे उद्धरिले ॥१॥
संत शब्द उपदेशी । मग तू हो म्हणशी ॥२॥
तुका म्हणे नाही तुझा उपकार । करू संताचा उच्चार ॥३॥

उमा रमा एके सरी । वाराणसी ते पंढरी ॥१॥
दोघे सारिखे सारिखे । विश्वनाथ विठ्ठल सखे ॥ध्रु॥
तेथे असे भागीरथी । येथे जाणा भीमरथी ॥२॥
वाराणशी त्रिशुलावरी । सुदर्शनावरी पंढरी ॥३॥
मनकर्णिका मनोहर । चंद्रभागा सरोवर ॥४॥
वाराणशी भैरवकाळ । पुंडलीक क्षेत्रपाळ ॥५॥
धुंडिराज दंडपाणी । उभा गरुड कर जोडुनी ॥६॥
गया तेची गोपाळपुर । प्रयाग निरानरसिंपुर ॥७॥
तेथे असती गयावळ । येथे गाई आणि गोपाळ ॥८॥
शमीपत्रपिंड देती । येथे काला निजसुख प्राप्ती ॥९॥
संतसज्जनी केला काला । तुका प्रसाद लाधला ॥१०॥

फटयाचे बडबडे चवी ना संवाद । आपुलाची वाद आपणासी ॥१॥
कोणे या शब्दाचे मरावे घाणी । अंतरे शाहाणी राहिजे हो ॥ध्रु॥
गाढवाचा भुंक आइकता कानी । काय कोडवाणी ऐसीयेचे ॥२॥
तुका म्हणे ज्यासी करावे वचन । त्याचे येती गुण अंगास ते ॥३॥

दिवसांव्यापारचावटी । रात्री कुटुंबचिंता मोटी ॥१॥
काय करू या मनासी । नाठवे हृषीकेशी ॥ध्रु॥
वेश्येपाशी रात्री जागे । हरर्िकीत्तनी निद्रा लागे ॥२॥
तुका म्हणे काय जालासी । वृथा संसारा आलासी ॥३॥

अहो कृपावंता । हाई बुध्दीचा ये दाता ॥१॥
जेणे पाविजे उध्दार । होय तुझे पायी थार ॥ध्रु॥
वदवी हे वाचा । भाव पांडुरंगी साचा ॥२॥
तुका म्हणे देवा । माझे अंतर वसवा ॥३॥

निंदक तो परउपकारी । काय वर्णू त्याची थोरी । जे रजकाहुनी भले परि । सर्व गुणे आगळा ॥१॥
नेघे मोल धुतो फुका । पाप वरच्यावरी देखा । करी साधका । शुद्ध सरते तिही लोकी ॥ध्रु॥
मुखसंवदणी सागाते । अवघे साटविले तेथे । जिह्वा साबण निरुते । दोष काढी जन्माचे ॥२॥
तया ठाव यमपुरी । वास करणे अघोरी । त्यासी दंडण करी । तुका म्हणे न्हाणी ते ॥३॥

प्रपंचाची पीडा सोसीती अघोरी । जया क्षणभरी नाम नये ॥१॥
नाम नाठविती आत्मया रामाचे । धिग जिणे त्याचे भवामूळ ॥ध्रु॥
मूळ ते पापाचे आचरण तयाचे । नाही राघवाचे स्मरण त्या ॥२॥
स्मरण भजन नावडे जयासी । आंदणीया दासी यमदूता ॥३॥
चिंतन रामाचे न करी तो दोषी । एकात तयासी बोलो नये ॥४॥
नये त्याचा संग धरू म्हणे तुका । धरिता पातका वाटेकरी ॥५॥

अर्थेविन पाठांतर कासया करावे । व्यर्थची मरावे घोकुनिया ॥१॥
घोकुनिया काय वेगी अर्थ पाहे । अर्थरूप राहे होउनिया ॥२॥
तुका म्हणे ज्याला अर्थी आहे भेटी । नाही तरी गोष्टी बोलो नका ॥३॥

बसता चोरापाशी तैसी होय बुध्दी । देखताची चिंधी मन धावे ॥१॥
व्यभिचाऱ्यापासी बैसता क्षणभरी । देखताची नारी मन धावे ॥२॥
प्रपंचाचा छंद टाकुनिया गोवा । धरावे केशवा हृदयात ॥३॥
सांडुनीया देई संसाराची बेडी । कीर्तनाची गोडी धरावी गा ॥४॥
तुका म्हणे तुला सांगतो मी एक । रुक्मिणीनायक मुखी गावा ॥५॥

मस्तकी सहावे ठांकियासी जाण । तेव्हा देवपण भोगावे गा ॥१॥
आपुलिये स्तुती निंदा अथवा मान । टाकावा थुंकोन पैलीकडे ॥२॥
सद्गुरुसेवन तेची अमृतपान । करुनी प्राशन बैसावे गा ॥२॥
आपुल्या मस्तकी पडोत डोगर । सुखाचे माहेर टाकुं नये ॥३॥
तुका म्हणे आता सांगू तुला किती । जिण्याची फजीती करू नये ॥४॥

स्वामिसेवा गोड । माते बाळकाचे कोड ॥१॥
जेजे मागावे भातुके । तेते पुरवी कौतुके ॥२॥
खेळविले कोडे । हरुषे बोले की बोबडे ॥२॥
तुका म्हणे लाड । तेथेपुरे माझे कोड ॥३॥

संतापायी विन्मुख जाला । तो जरी संगती मागो आला ॥१॥
तरी त्याहुनी दुरी जावे । सुखे एंकाती बैसावे ॥२॥
आत्मचर्चा नाही जेथे । अगी लावुनि द्यावी तेथे ॥२॥
तुका म्हणे नाही । चित्ता समाधान काही ॥३॥

हिरा ठेविता काळे गाहाण । मोल न तुटे दुकाळी जाण ॥१॥
तैसे संतजन पाही । विनटले श्रीहरीपायी ॥२॥
तुका म्हणे तैसे भक्त । तया सी जन हे निंदित ॥३॥

परिसे गे सुनेबाई । नको वेचूं दूध दही ॥१॥
आवाचालिली पंढरपुरा । वेसीपासुनि आली घरा ॥२॥
ऐके गोष्टी सादर बाळे । करी जतन फुटके पाळे ॥२॥
माझे हातींचा कलवडू । मजवाचुंनि नको फोडू ॥३॥
वळवटक्षिरीचे लिंपन । नको फोडू मजवाचून ॥४॥
उखळ मुसळ जाते । माझे मन गुंतले तेथे ॥५॥

भिक्षुक आल्या घरा । सांग गेली पंढरपुरा ॥६॥
भक्षीं मपित आहारु । नको फारसी वरो सारु ॥७॥
सून म्हणे बहुत निके । तुम्ही यात्रेसी जावे सुखे ॥८॥
सासूबाई स्वहित जोडा । सर्व मागील आशा सोडा ॥९॥
सुनमुखीचे वचन कानी । ऐकोनि सासू विवंची मनी ॥१०॥
सवतीचे चाळे खोटे । म्या जावे से इला वाटे ॥॥
अता कासया यात्रे जाऊ । काय जाउनि तेथेपाहू ॥॥
मुले ले करे घर दार । माझे येथेची पंढरपूर ॥॥
तुका म्हणे ऐसे जन । गोवियेले माये करून ॥॥

एक ते गाढव मनुष्याचे वेष । हालविती पुस पुढे दाढी ॥१॥
निंदा हे भोजन जेवण तयासी । जोडी घरी रासी पातकाच्या ॥२॥
तुका म्हणे सुखे बैसोनिया खाती । कुंभपाकी होती नर्कवासी ॥३॥

मागत्याची टाळाटाळी । झिंझ्या वोढूनि कपाळी ॥१॥
ऐसातव मोळा । तुमचा नसेल गोपाळा ॥ध्रु॥
नसेल ना नवे । ऐसे धरियेले देवे ॥२॥
तुका म्हणे जाला । उशीर नाही तो विडुला ॥३॥

संसार करिती मोठ्या महत्वाने । दिसे लोका उणे न कळे त्या ॥१॥
पवित्रपण आपुले घरच्यासीच दिसे । बाहेर उदास निंदिताती ॥ध्रु॥
आपणा कळेना आपले अवगुण । पुढिलाचे दोषगुण वाखाणिती ॥२॥
विषयाचे ध्यासे जग बांधियेले । म्हणोनि लागले जन्ममृत्यु ॥३॥
तुका म्हणे माझे संचितची असे । देवाजीचे पिसे सहजगुण ॥४॥

गव्हाराचे ज्ञान अवघा रजोगुण । सुखवासी होऊन विषय भोगी ॥१॥
त्यासी ज्ञान उपदेश केला । संगेविन त्याला राहावेना ॥२॥
तुका म्हणे संग उत्तम असावा । याविन उपावाकाय सांगो ॥३॥

भाग्यालागी लांचावले । देवधर्म ते राहिले ॥१॥
कथे जाता अळसे मन । प्रपंचाचे मोटे ज्ञान ॥ध्रु॥
अखंडप्रीती जाया । नेणे भजनाच्या ठाया ॥२॥

कथा कीर्तन धनाचे । सर्वकाळ विषयी नाचे ॥३॥
तुका म्हणे पंढरीराया । ऐसे जन्मविले वाया ॥४॥

पतिव्रतेची कीर्ती वाखाणिता । सिंदळईच्या माथा तिडीक उठे ॥२॥
आमुचे ते आहे सहज बोलणे । नाही विचारून केले कोणी ॥ध्रु॥
अंगे उणे त्याच्या बैसे टाळक्यात । तेणे ठिणग्या बहुत गाळीतसे ॥२॥
तुका म्हणे आम्ही काय करणे त्यासी । ढका खवंदासी लागतसे ॥३॥

आहे ऐसा देव वदवावी वाणी । नाही ऐसा मनी अनुभवावा ॥१॥
आवडी आवडी कळिवराकळिवरी । वरीली अंतरी ताळी पडे ॥ध्रु॥
अपूर्व दर्शन मातेपुत्रा भेटी । रडू मागे तुटी हर्षयोगे ॥२॥
तुका म्हणे एके कळते दुसरे । बरियाने बरे आहाचाचे आहाच ॥३॥

हेची माझे चित्ती । राहो भाव प्रीती । विड्वल सुषुप्ती । जागृति स्वप्नासी ॥१॥
आणिक नाही तुज मागणे । राज्यचाड संपत्ती धन । जिव्हे सुख तेणे । घेता देही नाम तुझे ॥ध्रु॥
तुझे रूप सर्वाठायी । देखे ऐसे प्रेम देई । न ठेवावाठायी । अनुभव चित्ताचा ॥२॥
जन्ममरणाचा बाध । समुळूनि तुटे कंद । लागो हाची छंद । हरी गोविंद वाचेसी ॥३॥
काय पालटे दुरुषणे । अवघे कोंदाटे चैतन्य । जीवशिवाखंडण । होय ते रे चिंतित्ता ॥४॥
तुका म्हणे याची भावे । आम्ही धालो तुझ्या नामे । सुखे होत जन्म । भलते याती भलतैसी ॥५॥

मौन का धरिले विश्वाच्या जीवना । उत्तर वचना देई माझ्या ॥१॥
तू माझे संचित तूची पूर्वपुण्य । तू माझे प्राचीन पांडुरंगा ॥ध्रु॥
तू माझे सत्कर्म तू माझा स्वधर्म । तूची नित्यनेम नारायणा ॥२॥
कृपावचनाची वाट पाहातसे । करुणा वोरसे बोल काही ॥३॥
तुका म्हणे प्रेमळाच्या प्रियोत्तमा । बोल सर्वोत्तमा मजसवे ॥४॥

काय करु आता धरुनिया भीड । निःशंक हे तोड वाजविले ॥१॥
नव्हे जगी कोणी मुकियाचा जाण । सार्थक लाजोनी नव्हे हित ॥ध्रु॥
आले ते उत्तर बोले स्वामीसवे । धीट नीट जीवे होउनिया ॥२॥
तुका म्हणे मना समर्थासी गाठी । घालावी हे मांडी थापटूनि ॥३॥

माझिया तो जीवे घेतला हा सोस । पाहे तुझी वास भेटावया ॥१॥

मातेविन बाळ न मनी आणिका । सर्वकाळ धोका स्तनपाना ॥ध्रु॥
वोसंगा निघाल्या वाचुनी न राहे । त्याचे आर्त माय पुरवीते ॥२॥
तुका म्हणे माते भक्ता तू कृपाळ । गिळियेले जाळ वनांतरी ॥३॥

ते काय पवाडे नाही म्या ऐकिले । गोपाळ रक्षिले वनांतरी ॥१॥
मावेचा वोणवाहोउनी राक्षस । लागला वनास चहूकडे ॥ध्रु॥
गगनासी ज्वाळा लागती तुंबळ । गोधने गोपाळ वेडावली ॥२॥
तुका म्हणे तेथेपळावया वाट । नाही वानिपट ऐसे जाले ॥३॥

धडकला अग्नि आह्या येती वरी । गोपाळ श्रीहरी विनविती ॥१॥
अरे कृष्णा काय विचार करावा । आला रे वोणवाजळों आता ॥ध्रु॥
अरे कृष्णा तुझे नाम बळिवंत । होय कृपावंत राख आता ॥२॥
तुका म्हणे अरे कृष्णा नारायणा । गोपाळ करुणा भाकितिले ॥३॥

अरे कृष्णा आम्ही तुझे निज गडी । नवनीत आवडी देत होतो ॥१॥
अरे कृष्णा आता राखेराखे कैसे तरी । संकटाभीतरी पडियेलो ॥ध्रु॥
वरुषला इंद्र जेव्हा शिळाधारी । गोवर्धन गिरी उचलिला ॥२॥
तुका म्हणे तुझे पवाडे गोपाळ । वर्णिती सकळ नारायणा ॥३॥

अरे कृष्णा तुवा काळया नाथिला । दाढे रगडिला रिठासुर ॥१॥
अरे कृष्णा तुवा पुतना शोषिली । दुर्बुद्धी कळली अंतरीची ॥ध्रु॥
गोपाळ करुणा ऐसी नानापरी । भाकिती श्रीहरी तुजपुढे ॥२॥
तुझे नाम कामधेनु करुणेची । तुका म्हणे त्यांची आली कृपा ॥३॥

चहुंकडूनिया येती ते कलोळ । सभोंवते जाळ जवळि आले ॥१॥
सकुमार मूर्ति श्रीकृष्ण धाकुटी । घोंगडी आणि काठी खांद्यावरी ॥ध्रु॥
लहान ले करु होत ते सगुण । विक्राळ वदन पसरिले ॥२॥
चाभाड ते एक गगनी लागले । एक ते ठेविले भूमीवरी ॥३॥
तये वेळे अवघे गोपाळ ही भ्याले । तुके ही लपाले भेउनिया ॥४॥

श्रीमुख वोणवागिळीत चालिले । भ्यासुर वासीले वदनांबुज ॥१॥
विक्राळ त्या दाढा भ्याने पाहावेना । धाउनी रसना ज्वाळ गिळी ॥ध्रु॥

जिव्हा लांब धावे गोळा करी ज्वाळ । मोटे मुखकमळ त्या त घाली ॥ ॥
तुका म्हणे अवघा वोणवागीळिला । आनंद जाहाला गोपाळा सी ॥३॥

गोपाळ प्रीतीने कैसे विनविती । विक्राळ श्रीपती होऊ नको ॥१॥
नको रे बा कृष्णा धरू ऐसे रूप । आम्हा चळकाप सुटलासे ॥ध्रु॥
होई बा धाकुटा शाम चतुर्भूज । बैसोनिया गुज सुखे बोलो ॥२॥
वोणव्याच्या रागेगिळिशील आम्हा । तुका मेघशामा पाया लागे ॥३॥

सांडियेले रूप विक्राळ भ्यासुर । झाले सकुमार कोडिसवाणे ॥१॥
शाम चतुर्भुज मुकुट कुंडले । सुंदर दंडले नव बाळ ॥ध्रु॥
गोपाळ म्हणती कैसे रे बा कृष्णा । रूप नारायणा धरियेले ॥२॥
कैसा वाढलासी विक्राळ जालासी । गटगटा ज्वाळा सी गिळियेले ॥३॥
तुका म्हणे भावे पुसती गोपाळ । अनाथवत्सल म्हणोनिया ॥४॥

बा रे कृष्णा तुझे मुख की कोमळ । कैसे येवढे ज्वाळ ग्रासीयेले ॥१॥
बा रे कृष्णा तुझी जिव्हा की कोवळी । होईल पोळिली नारायणा ॥ध्रु॥
बैसे कृष्णा तुझे पाहू मुखकमळ । असेल पोळले कोणे ठायी ॥२॥
घोंगडिया घाली घालूनिया तळी । वरी वनमाळी बैसविती ॥३॥
तुका म्हणे भावे आकळिला देव । कृपासिंधुराव त्रैलोक्याचा ॥४॥

एक म्हणती मुख वासी नारायणा । पाहो दे वदना डोळेभरि ॥१॥
वासुनिया मुख पहाती सकळ । अवघे गोपाळ व्योमाकार ॥ध्रु॥
म्हणती गोपाळ बेटे हो हा देव । स्वरूपाचा ठाव न कळे याच्या ॥२॥
तुका म्हणे अवघे विठोबाभोंवते । मिळाले नेणते लहानथोर ॥३॥

एक म्हणती कृष्णा वासीले त्वा मुख । तेव्हा थोर धाक पडिला आम्हा ॥१॥
गिळों लागलासी अग्नीचे कल्लोळ । आम्ही चळचळा कापतसो ॥ध्रु॥
ज्वाळा बरोबरि गिळशील आम्हा । ऐसे मेघशामा भय वाटे ॥२॥
तुका म्हणे ऐसे भाग्याचे गोपाळ । फुटके कपाळ आमुचेची ॥३॥

गोपाळा चे कैसे केले समाधान । देउनि आलिंगन निवविले ॥१॥
ज्वाळाबरोबरि तुम्हा का ग्रासीन । अवतार घेणे तुम्हा साटी ॥ध्रु॥

निर्गुण निर्भय मी सर्वानिराळा । प्रकृतिवेगळा गुणातीत ॥२॥
चीन्मयचीद्रूप अवघेचीदाकार । तुका म्हणे पार नेणे ब्रह्मा ॥३॥

ऐसामी अपार पार नाही अंत । परि कृपावंत भाविकाचा ॥१॥
दुर्जनां चांडाळा करी निर्दाळण । करी संरक्षण अंकिताचे ॥ध्रु॥
भक्त माझे सखे जिवलग सांगाती । सर्वांग त्या प्रति वोडवीन ॥२॥
पीताबरछाया करीन त्या वरी । सदा त्यांचे घरी दारी उभा ॥३॥
माझे भक्त मज सदा जे रातले । त्या घरी घेतले धरणे म्या ॥४॥
कोठे हे वचन ठेविले ये वेळे । तुका म्हणे डोळे झांकियेले ॥५॥

भ्रतारेसी भार्या बोले गुज गोष्टी । मज ऐसी कष्टी नाही दुजी ॥१॥
अखंड तुमचे धंद्यावरी मन । माझे तो हेळण करिती सर्व ॥ध्रु॥
जोडितसां तुम्ही खाती हेरे चोरे । माझी तव पोरे हळहळीती ॥२॥
तुमची व्याली माझे डाई हो पेटली । सदा दुष्ट बोली सोसवेना ॥३॥
दुष्टवृत्ति नंदुली सदा द्वेष करी । नांदों मी संसारी कोण्या सुखे ॥४॥
भावादीर काही धड हा न बोले । नांदों कोणा खाले कैसी आता ॥५॥
माझ्या अंगसंगेतुम्हासी विश्रांती । मग धडगती नाही तुमची ॥६॥
ठाकते उमकते जीव मुठी धरुनी । परि तुम्ही अजूनि न धरा लाज ॥७॥
वेगळे निघता संसार करीन । नाही तरी प्राण देते आता ॥८॥
तुका म्हणे जाला कामाचा अंकित । सांगे मनोगत तैसा वर्ते ॥९॥

कामाचा अंकित कातेते प्रार्थित । तू का हो दुश्चित्त निरंतर ॥१॥
माझी मायबापे बंधु हो बहिण । तुज करी सीण त्यागीन मी ॥ध्रु॥
त्यांचे जरी तोड पाहेन मागुता । तरी मज हत्या घडो तुझी ॥२॥
सकाळ उठोन वेगळा निघेन । वाहातो तुझी आण निश्चये सी ॥३॥
वेगळे निघता घडीन दोरे चुडा । तू तव माझा जोडा जन्माचा की ॥४॥
ताईत सांकळी गळाची दुलडी । बाजुबंदजोडी हातसर ॥५॥
वेणीचे जे नग सर्व ही करीन । नको धरू सीण मनी काही ॥६॥
नेसावया साडी सेलारी चुनडी । अंगी ची काचोळी जाळिया फुले ॥७॥
तुका म्हणे केला रांडेने गाढव । मनासवे धाव घेतलीसे ॥८॥

उजळिता उजळे दीपकाची वाती । स्वयंभ ते ज्योती हिऱ्या अंगी ॥१॥
एकी महाकष्टे मेळविले धन । एकासी जतन दैवयोगे ॥ध्रु॥

परिमळे केले चंदनाचेचीन्ह । निवडी ते भिन्न गाढव तो ॥२॥
तुका म्हणे जया अंगी हरीठसा। तो तरे सहसांवंद्य होय ॥३॥

बारावर्षे बाळपण । ते ही वेचले अज्ञाने ॥१॥
ऐसाजन्म गेला वाया । न भजता पंढरीराया ॥ध्रु॥
बाकी उरली आठयाशी । तीस वेचली कामासी ॥२॥
बाकी उरली आठावन्न । तीस वेचली ममतेने ॥३॥
बाकी उरली आठावीस । देहगेह विसरलास ॥४॥
तुका म्हणे ऐसाझाडा । संसार हा आहे थोडा ॥५॥

सोवळा तो जाला । अंगीकार देवे केला ॥१॥
येर करिती भोजन । पोट पोसाया दुर्जन ॥ध्रु॥
चुकला हा भार । तयाचीच येरझार ॥२॥
तुका म्हणे दास । जाला तया नाही नास ॥३॥

आजी शिवला मांग । माझे विटाळले आंग ॥१॥
यासी घेऊ प्रायश्चित्त । विव्वलविव्वल हृदया त ॥ध्रु॥
जाली क्रोधासी भेटी । तोडावाटे नर्क लोटी ॥२॥
अनुतापी न्हाऊ । तुका म्हणे रवी पाहू ॥३॥

ठाव तुम्हा पाशी । जाला आता हृषीकेशी ॥१॥
न लगे जागावे सतत । येथे स्वभावे हे नीत ॥ध्रु॥
चोरटयासी थारा। येथे कैचा जी दातारा ॥२॥
तुका म्हणे मने । आम्हा जाले समाधान॥३॥

पाळियेले लळे । माझे विव्वले कृपाळे ॥१॥
बहुजन्माचे पोषणे । सरते पायांपाशी तेणे ॥ध्रु॥
सवे दिली लागो । भाते आवडीचे मागो ॥२॥
तुका म्हणे भिन्न । नाही दिसो दिले क्षण॥३॥

जो या गेला पंढरपुरा । आणिक यात्रा न मानी तो॥१॥
सुलभ माय पंढरीराणा । पुरवी खुणा अंतरीच्या ॥ध्रु॥

जन्मांतरिंच्या पुण्यरासी । वारी त्यासी पंढरी ॥२॥
बाहेर येता प्राण फुटे । रडे दाटे गहिवरे ॥३॥
दधिमंगळभोजन सारा । म्हणती करा मुरडी व ॥४॥
मागुता हा पाहो ठाव । पंढरीराव दर्शने ॥५॥
तुका म्हणे भूवैकुंठ । वाळुवंट भीवरा ॥६॥

न मिळती एका एक । जये नगरीचे लोक ॥१॥
भली तेथेराहू नये । क्षणे होईल न कळे काय ॥ध्रु॥
न करिता अन्याय । बळे करी अपाय ॥२॥
नाही पुराणाची प्रीती । ठायी ठायी पंचाइती ॥३॥
भल्या बुऱ्या मारी । होता कोणी न निवारी ॥४॥
अविद्याच्या हाती । देउनी प्रजा नागविती ॥५॥
तुका म्हणे दरी । सुखे सेवा वी ते बरी ॥६॥

शिकवणे नाक झाडी । पुढील जोडी कळेना ॥१॥
निरयगावी भोग देता । तेथेसत्ता आणिकाची ॥ध्रु॥
अवगुणाचा सांटा करी । तेची धरी जीवासी ॥२॥
तुका म्हणे जडबुध्दी । कर्मशुध्दी सांडवी ॥३॥

गोपीचंदन मुद्रा धरणे । आम्हा लेणे वैष्णवा ॥१॥
मिरवू अळंकार लेणे । ही भूषणे स्वामीची ॥ध्रु॥
विकलो ते सेवा जीवे । एक्या भावे एकविध ॥२॥
तुका म्हणे शूर जालो । बाहेर आलो संसारा ॥३॥

विषयांचे लोलिंगत । ते फजीत होतील ॥१॥
न सरे येथे यातिकुळ । शुद्ध मूळबीज व्हावे ॥ध्रु॥
शिखासूत्र सोंंग वरी । दुराचारी दंड पावे ॥२॥
तुका म्हणे अभिमाना । नारायणा न सोसे ॥३॥

वडिले दिले भूमीदान । ते जो मागे अभिळासून ॥१॥
अग्रपूजेचा अधिकारी । श्रेष्ठ दंड यमा घरी ॥ध्रु॥
उभयकुल समवेत । नकाअ प्रवेश अद्भुत ॥२॥

तप्तलोहे भेटी । तुका म्हणे कल्पकोटी ॥३॥

लटिकी ग्वाही सभेआंत । देता पतित आगळा ॥१॥
कुंभपाकी वस्ती करू । होय धुरु कुळेसी ॥ध्रु॥
रजस्वला रुधिर स्रवे । तेची घ्यावे तृषेसी ॥२॥
तुका म्हणे जन्मा आला । काळ जाला कुळासी ॥३॥

आचरे दोष न धरी धाक । परीपाक दुःखाचा ॥१॥
चांडाळ तो दुराचारी । अंगीकारी कोण त्या ॥ध्रु॥
नव्हे संतान वोस घर । अंधकार कुळासी ॥२॥
तुका म्हणे त्याचे दान । घेता पतन दुःखासी ॥३॥

कीविलवाणा जाला आता । दोष करिता न विचारी ॥१॥
अभिळाषी नारी धन । झकवी जन लटिकेची ॥ध्रु॥
विश्वासीया करी घात । न धरी चित्ता काटाळा ॥२॥
तुका म्हणे नाही आला । वृथा गेला जन्मासी ॥३॥

घेऊ नये तैसे दान । ज्याचे धन अभिळाषी ॥१॥
तो ही येथे कामा नये । नर्का जाय म्हणोनि ॥ध्रु॥
विकी स्नानसंध्या जप । करी तप पुढिलांचे ॥२॥
तुका म्हणे दांभिक तो । नर्का जातो स्वइच्छा ॥३॥

सदा नामघोष करू हरीकथा । तेणे सदा चित्ता समाधान ॥१॥
सर्वसुख ल्यालो सर्व अलंकार । आनंदे निर्भर डुलतसो ॥ध्रु॥
असो ऐसाकोठे आठव ही नाही । देही च विदेही भोगू दशा ॥२॥
तुका म्हणे आम्ही जालो अग्रिरूप । लागो नेदूं पापपुण्य आता ॥३॥

वरीवरी बोले युध्दाचिया गोष्टी । परसैन्या भेटी नाही जाली ॥१॥
पराव्याचे भार पाहुनिया दृष्टी । कापतसे पोटी थरथरां ॥ध्रु॥
मनाचा उदार रायांचा जुंझार । फिरंगीचा मार मारीतसे ॥२॥
धन्य त्याची माय धन्य त्याचा बाप । अंगी अनुताप हरीनामे ॥३॥
तुका म्हणे साधू बोले खर्गधार । खोचती अंतरे दुर्जनाचे ॥४॥

गंधर्वनगरी क्षण एक राहावे । तेची पें करावे मुळक्षत्र ॥१॥
खपुष्पाची पूजा बांधोनि निर्गुणा । लक्ष्मीनारायणा तोषवावे ॥ध्रु॥
वंध्यापुत्राचा लग्नाचा सोहळा । आपुलिया डोळा पाहो वेगी ॥२॥
मृगजळा पोही घालुनि सज्जाना । तापलिया जना निववावे ॥३॥
तुका म्हणे मिथ्या देहेंद्रियकर्म । ब्रह्मार्पण ब्रह्म होय बापा ॥४॥

तुझा म्हणविलो दास । केली उच्छिष्टासी आस ॥१॥
मुखी घालावाकवळ । जरी तू होशील कृपाळ ॥२॥
सीण भाग माझा पुसे । तुका म्हणे न करी हासे ॥३॥

काय मागेआम्ही गुंतलो काशानी । पुढे वाहो मनी धाक देवा ॥१॥
कीर्ती चराचरी आहे तैसी आहे । भेटोनिया काय घ्यावे आम्हा ॥ध्रु॥
घेउनी धरणे बैसती उपवासी । हट आम्हा पासी नाही तैसा ॥२॥
तातडी तया नी केली विटंबणा । आम्हा नारायणा काय उणे ॥३॥
नाही मुक्तिचाड वास वैकुंठीचा । जीव भाव आमुचा देऊ तुज ॥४॥
तुका म्हणे काय मानेल ते आता । तू घेई अनंता सर्व माझे ॥५॥

जालो बळिवंत । होउनिया शरणागत ॥१॥
केला घरांत रिघावा । ठायी पाडियेला ठेवा ॥ध्रु॥
हाता चढे धन । ऐसे रचलेकारण ॥२॥
तुका म्हणे मिठी । पायी देउनि केली लुटी ॥३॥

दासीचा जो संग करी । त्याचे पूर्वज नर्का द्वारी ॥१॥
ऐसे सांगो जाता जना । नये कोणाचिया मना ॥ध्रु॥
बरे विचारुनी पाहे । तुज अंतीकोण आहे ॥२॥
तुका म्हणे रांडलेका । अंती जासील यमलोका ॥३॥

गुळ सांडुनी गोडी घ्यावी । मीठ सांडुनी चवि चाखावी ॥१॥
ऐसाप्रपंच सांडुनी घ्यावा । मग परमार्थ जोडावा ॥ध्रु॥
साकरेचा नव्हे ऊस । आम्हा कैचा गर्भवास ॥२॥
बीज भाजुनी केली लाही । जन्ममरण आम्हासी नाही ॥३॥

आकारासी कैचा ठाव । देह प्रत्यक्ष जाला वाव ॥४॥

तुका म्हणे अवघे जग । सर्वा घटी पांडुरंग ॥५॥

आमुचे दंडवत पाया वरी डोई । व्हावे उतराई ठेवुनिया ॥१॥

कराल ते काय नव्हे जी विठ्ठला । चित्त द्यावे बोला बोंबडिया ॥२॥

तुका म्हणे आम्ही लडिवाळे अनाथे । म्हणोनि दिनानाथे सांभाळावे ॥३॥

भाग्यवंत आम्ही विष्णुदास जगी । अभंग प्रसंगी धैर्यवंत ॥१॥

नाही ते पुरवीत आणुनि जवळी । गाउनी माउली गीत सुखे ॥२॥

प्रीती अंगी असे सदा सर्वकाळ । वोळली सकळ सुखे ठायी ॥३॥

आपुल्या स्वभावे जैसे जेथे असो । तैसे तेथेदिसो साजिरेची ॥३॥

वासनेचा कंद उपडिले मूळ । दुरिते सकळ निवारिली ॥४॥

तुका म्हणे भक्तजनाची माउली । करील साउली विठ्ठल आम्हा ॥५॥

तीर्थे फळती काळे जन्मे आगळिया । संतदृष्टी पाया हेळामात्रे ॥१॥

सुखाचे सुगम वैष्णवाचे पाय । अंतरीचा जाय महाभेव ॥२॥

काळे हि न सरे तपे समाधान । कथे मूढजन समाधीस्थ ॥२॥

उपमा द्यावया सांगता आणिक । नाही तिन्ही लोक धुंडाळिता ॥३॥

तुका म्हणे मी राहिलो येणे सुखे । संतसंगेदुःखे नासावया ॥४॥

संतजना माझी यावया करुणा । म्हणउनी दीन हीन जालो ॥१॥

नेणे योग युक्ती नाही ज्ञान मति । गातसे या गीती पांडुरंगा ॥२॥

भाव भक्ती नेणे तप अनुष्ठान । करितोर् कित्तन विठ्ठलाचे ॥२॥

ब्रह्मज्ञान ध्यान न कळे धारणा । एका नारायणा वाचुनिया ॥३॥

तुका म्हणे माझा विटोबासी भार । जाणे हा विचार तोची माझा ॥४॥

ऐसे काय उणे जाले तुज देवा । भावे विन सेवा घेसी माझी ॥१॥

काय मज द्यावा न लगे मुशारा । पहावे दातारा विचारुनी ॥२॥

करितो पाखांडे जोडुनी अक्षरे । नव्हे ज्ञान खरे भक्तिरस ॥२॥

गुणवाद तुझे न बोलवे वाणी । आणिका छळणी वाद सांगे ॥३॥

तरी आता मज राखे तुझे पायी । देखसील काही प्रेमरस ॥४॥

तुका म्हणे तुज हासतील लोक । निःकाम सेवक म्हणोनिया ॥५॥

भोंदावया मीस घेउनी संताचे । करी कुटुंबाचे दास्य सदा ॥१॥
मनुष्याचे परी बोले रावाकरी । रंजवी नरनारी जगामध्ये ॥ध्रु॥
तिमयाचा बैल करी सीकविले ।चीत्रीचे बाहुले गोष्टी सांगे ॥२॥
तुका म्हणे देवाजळो हे महंती । लाज नाही चित्तीनिसुगाते ॥३॥

अंगी घेउनिया वारे दया देती । तया भक्ता हातीचोट आहे ॥१॥
देव्हारा बैसोनि हालविती सुपे । ऐसी पापी पापे लिंपताती ॥ध्रु॥
एकीबेकीन्याये होतसे प्रचित । तेणे लोक समस्त भुलताती ॥२॥
तयाचे स्वाधीन दैवते असती । तरी का मरती त्यांची पोरे ॥३॥
तुका म्हणे पाणी अंगारा जयाचा । भक्त कान्होबाचा तो ही नव्हे ॥४॥

कोणा एकाचिया पोरे केली आळी । ठावी नाही पोळी मागेदेखी ॥१॥
बुझाविले हातीदेउनी खापर । छंद करकर वारियेली ॥ध्रु॥
तैसे नको करु मज कृपावंता । काय नाही सत्ता तुझे हाती ॥२॥
तुका म्हणे मायबापाचे उचित । करावे ते हित बाळकाचे ॥३॥

पंढरपुरीचे दैवत भजावे । काया वाचा जावे शरण त्या ॥१॥
मनी ध्यान करी अहंता धरुनी । तया चक्रपाणी दूर ठेला ॥ध्रु॥
मान अभिमान सांडुनीया द्यावे । अवघ्या नीच व्हावे तरी प्राप्त ॥२॥
तुका म्हणे हेची कोणासी सांगावे । सादर होउनि भावे भजे देवा ॥३॥

अधमा चेचित्त अहंकारी मन । उपदेश शीण तया केला ॥१॥
पापियाचे मन न करी आचार । विधवे शृंगार व्यर्थ केला ॥ध्रु॥
अधमाचे चित्त दुश्चित्त ऐकेना । वाया सीण मना करु काय ॥२॥
गर्धबासी दिली चंदनाची उटी । केशर लल्हाटी शुकराच्या ॥३॥
पतिवंचकेसी सांगता उदंड । परि ते पाषांड तिचे मनी ॥४॥
तुका म्हणे तैसे अभावी सांगता । वाउगाची चित्ता सीण होय ॥५॥

किती उपदेश करावाखळासी । नावडे तयासी बरे काही ॥१॥
शुद्ध हे वासना नाही चांडाळाची । होळी आयुष्याची केली तेणे ॥ध्रु॥
नाही शुद्ध भाव नायके वचन । आपण्या आपण नाडियेले ॥२॥
तुका म्हणे त्यासी काय व्याली रांड । करितो बडबड रात्रदिस ॥३॥

संत देखोनिया स्वये दृष्टी टाळी । आदरे न्याहाळी परस्त्रीसी ॥१॥
वीट ये कर्णासी संतवाक्यामृता । स्त्रीशब्द ऐकता निवे कर्ण ॥२॥
कथेमाजी निज वाटे नित्यक्षणी । स्त्रियेचे कीर्तनी प्रेमे जागे ॥३॥
तुका म्हणे तुम्ही क्रोधासी न यावे । स्वभावा करावे काय कोणी ॥४॥

भोळे भाविक हे जुनाट चांगले । होय तैसे केले भक्तिभावे ॥१॥
म्हणुनि चिंता नाही आम्हा दासां । न भ्यों गर्भवासांजन्म घेता ॥ध्रु॥
आपुलिया इच्छा करू गदारोळ । भोगू सर्वकाळ सर्व सुखे ॥२॥
तुका म्हणे आम्हा देवाचा सांगात । नाही विसंबत येर येरां ॥३॥

आता तरी माझी परिसांवीनवती । रखुमाईच्या पति पांडुरंगा ॥१॥
चुकलिया बाळा न मारावे जीवे । हित ते करावे मायबापी ॥२॥
तुका म्हणे तुझा म्हणताती मज । आता आहे लाज हेची तुम्हा ॥३॥

नाही बळयोग अभ्यास कराया । न कळे ते क्रिया साधनाची ॥१॥
तुझिये भेटीचे प्रेम अंतरंगी । नाही बळ अंगी भजनाचे ॥ध्रु॥
काय पांडुरंगा करू बा विचार । झुरते अंतर भेटावया ॥२॥
तुका म्हणे सांगा वडिलपणे बुध्दी । तुजविन दयानिधी पुसो कोणा ॥३॥

जिही तुझी कास भावे धरियेली । त्यांची नाही केली सांड देवा ॥१॥
काय माझा भोग आहे तो न कळे । सुखे तुम्ही डोळे झांकियेले ॥ध्रु॥
राव रंक तुज सारिकेची जन । नाही थोर लहान तुजपाशी ॥२॥
तुका म्हणे मागेआपंगिले भक्ता । माझिया संचिता कृपा नये ॥३॥

पहावया तुझा जरी बोले अंत । तरी माझे जात डोळे देवा ॥१॥
स्तंबी तुज नाही घातले प्रल्हादे । आपुल्या आनंदे अवतार ॥ध्रु॥
भक्ताचिया काजा जालासी सगुण । तुज नाही गुण रूप नाम ॥२॥
ऐसा कोण देवा अधम यातीचा । निर्धार हा साचा नाही तुझा ॥३॥
तुका म्हणे बोले कवतुके गोष्टी । नेदी येऊ पोटी राग देवा ॥४॥

प्रगट व्हावे हे अज्ञानवासना । माझी नारायणा हीनबुद्धी ॥१॥
खाणीवाणी होसी काष्टी तू पाषाणी । जंतु जीवाजनी प्रसिद्ध हा ॥ध्रु॥
ज्ञानहीन तुज पाहे अल्पमति । लहान हा चित्तीधरोनिया ॥२॥
परि तू कृपाळ होसी देवराणा । ब्रिदे तुझी जना प्रसिद्ध हे ॥३॥
उतावीळ बहु भक्ताचिया काजा । होसी केशीराजा तुका म्हणे ॥४॥

जरी तुझा मज नसता आधार । कैसा हा संसार दुःहावला ॥१॥
ऐसाबळी कोण होइल पुरता । जो हे वारी चिंता आशापाश ॥ध्रु॥
मायामोहफांसांलोकलाजबेडी । तुजवीण तोडी कोण एक ॥२॥
हे तो मज कळो आले अनुभवे । बरे माझ्या जीवे पांडुरंगा ॥३॥
तुका म्हणे यास तूची माझा गोही । पुरी भाव नाही जना लोका ॥४॥

तुजविन चाड आणिकाची काही । धरीन हे नाही तुज ठावे ॥१॥
तरणउपाय योगक्षेम माझा । ठेवियेला तुझ्या पायी देवा ॥ध्रु॥
कोण मज आळी काय हे तातडी । सोनियाची घडी जाय दिस ॥२॥
तुझिया नामाचे ल्यालोंसे भूषण । कृपा संतजन करितील ॥३॥
तुका म्हणे जाला आनंदाचा वास । हृदया या नास नव्हे कधी ॥४॥

हेची सुख पुढे मागतो आगळे । आनंदाची फळे सेवा दान ॥१॥
जन्मजन्मांतरी तुझाची अंकिला । करुनी विठ्ठला दास ठेवी ॥ध्रु॥
दुजा भाव आड येऊ नेदी चित्ता । करावाअनंता नास त्याचा ॥२॥
अभय देउनी करावे सादर । क्षण तो विसर पडो नेदी ॥३॥
तुका म्हणे आम्ही जेजे इच्छा करू । ते ते कल्पतरू पुरवीसी ॥४॥

तुज केलिया नव्हे ऐसे काई । डोंगराची राई क्षणमात्रे ॥१॥
मज या लोकाचा न साहे आघात । देखणे प्रचित जीव घेती ॥ध्रु॥
सहज विनोदे बोलियेलो गोष्टी । अरंभी तो पोटी न धरावी ॥२॥
दीनरूप मज करावे नेणता । याहुनी अनंता आहे तैसा ॥३॥
तुका म्हणे जेणे मज तू भोगसी । ते करी जनासी चाड नाही ॥४॥

ऐसा सर्व भाव तुज निरोपिला । तू मज एकला सर्वभावे ॥१॥
अंतरीची का हे नेणसील गोष्टी । परि सुखासाठी बोलविसी ॥ध्रु॥

सर्व माझा भार तुज चालवणे । तेथे म्या बोलणे काय एक ॥२॥
स्वभावे स्वहित हिताचे कारण । कौतुक करून निवडिसी ॥३॥
तुका म्हणे तू हे जाणसी गा देवा । आमुच्या स्वभावाअंतरीच्या ॥४॥

लोखंडाचे न पाहे दोष । शिवोन परीस सोने करी ॥१॥
जैसी तैसी तरी वाणी । मना आणी माउली ॥ध्रु॥
लेकराचे स्नेहे गोड । करी कोड त्यागुणे ॥ ॥
मागेपुढे रिघे लोटी । साहे खेटी करी ते ॥३॥
तुका विनंती पांडुरंगा । ऐसे सांगा आहे हे ॥४॥

पर्वकाळी धर्म न करी नासरी । खर्ची राजद्वारी द्रव्यरासी ॥१॥
सोइऱ्याची करी पाहुणे बरा । काडवी ठोंबरा संतालागी ॥ध्रु॥
बाइलेची सर्व आवडीने पोसी । मातापितरांसी दवडोनी ॥२॥
श्राध्दी कष्टी होय सांगता ब्राह्मण । गोवार मागून सावडीतो ॥३॥
नेतो पाने फुले वेश्येला उदंड । ब्राम्हणासी खांड नेदी एक ॥४॥
हाते मोऱ्या शोधी कष्ट करी नाना । देवाच्या पूजना काटाळतो ॥५॥
सारा वेळ धंदा करिता श्रमेना । साधूच्या दर्शना जाता कुंथे ॥६॥
हरीच्या कीर्तनी गुंगायासी लागे । येरवी तो जागे उगलाची ॥७॥
पुराणी बैसता नाही रिकामटी । खेळतो सोंंगटी अहोरात्री ॥८॥
देवाच्या विभुती न पाहे सर्वथा । करी पानवथा नेत्रभिक्षा ॥९॥
गाईला देखोनी बदबदां मारी । घोडयाची चाकरी गोड लागे ॥१०॥
ब्राम्हणाचे तीर्थ घेता त्रास मोटा । प्रेमे घेतो घोंटा घटघटां ॥॥
तुका म्हणे ऐसे प्रपंची गुंतले । जन्मोनि मुकले विठोबासी ॥॥

आम्ही रामाचे राऊत । वीर जुंझार बहुत ॥१॥
मन पवन तुरंग । हाती नामाची फिरंग ॥ध्रु॥
वारू चालवू चहूखुरी । घाला घालूं यमपुरी ॥२॥
तुका म्हणे पेणे । आम्हा वैकुंठासी जाणें ॥३॥

पवित्र ते कुळ पावन तो देश । जेथे हरीचे दास घेती जन्म ॥१॥
कर्मधर्म त्याचे जाला नारायण । त्याचेनी पावन तिन्ही लोक ॥ध्रु॥
वर्णअभिमाने कोण जाले पावन । ऐसे द्या सागून मजपाशी ॥३॥
अंत्यजादि योनि तरल्या हरीभजने । तयाची पुराणे भाट जाली ॥३॥

वैश्य तुळाधार गोरा तो कुंभार । धागा हा चांभार रोहिदास ॥४॥
कबीर मोमीन लतिब मुसलमान । शेणा न्हावी जाण विष्णुदास ॥५॥
काणोपात्र खोदु पिंजारी तो दादु । भजनी अभेदू हरीचे पायी ॥६॥
चोखामेळा बंका जातीचा माहार । त्यासी सर्वेश्वर ऐक्य करी ॥७॥
नामयाची जनी कोण तिचा भाव । जेवी पंढरीराव तियेसवे ॥८॥
मैराळा जनक कोण कुळ त्याचे । महिमान तयाचे काय सांगो ॥९॥
यातायातीधर्म नाही विष्णुदासां । निर्णय हा ऐसावेदशास्त्री ॥१०॥
तुका म्हणे तुम्ही विचारावे ग्रंथ । तारिले पतित नेणो किती ॥॥

नामासारिखी करणी । हे तो न दिसे त्रिभुवनी ॥१॥
सीलंगणीचे सोने । ठेवू नये ते गाहाण ॥२॥
आदीत्याची झाडे । काय त्याचा उजड पडे ॥२॥
तुका म्हणे देवा । ब्रिदे सोडोनिया ठेवा ॥३॥

येउनी संसारा काय हित केले । आयुष्य नासीले शिश्नोदरा ॥१॥
विषय सेविता कोण तृप्त जाला । इंधनी निवाला अग्नि कोठे ॥२॥
देखोनी मृगजळ भांबावली वेडी । विचाराची थडी न टाकिती ॥२॥
ऐसिया जीवासी सोय न लाविसी । निष्ठुर का होसी कृपाळुवा ॥३॥
तुका म्हणे देवा अगाध पै थोरी । सर्वाचे अंतरी पुरलासी ॥४॥

समर्थाचे सेवे बहु असे हित । विचार हृदया त करुनी पाहे ॥१॥
वरकडोऐसानव्हे हा समर्थ । क्षणेची घडित सृष्टी नाशें ॥२॥
ज्याची कृपा होता आपणा ऐसे करी । उरों नेदी उरी दारिद्र्याची ॥२॥
ऐशालागी मन वोळगे अहर्निशी । तेणे वंद्य होशी ब्रह्मा दिका ॥३॥
तुका म्हणे हेची आहे पै मुद्दल । सत्य माझा बोल हाची माना ॥४॥

पिकलिये सेंदे कडुपण गेले । तैसे आम्हा केले पांडुरंगे ॥१॥
काम क्रोध लोभ निमाले ठायीची । सर्व आनंदाची सृष्टि जाली ॥२॥
आठव नाठव गेले भावाभाव । जाला स्वयमेव पांडुरंग ॥२॥
तुका म्हणे भाग्य या नांवे म्हणीजे । संसारी जन्मीजे याची लागी ॥३॥

येउनी नरदेहा विचारावे सार । धरावा पै धीर भजनमार्गी ॥१॥

चंचळ चित्तासी ठेवुनिया ठायी । संताचिये पायी लीन व्हावे ॥१॥
भावाचा पै हात धरावानिश्चये । तेणे भवभय देशधडी ॥२॥
नामापरते जगी साधन सोपे नाही । आवडीने गाई सर्वकाळ ॥३॥
तुका म्हणे धन्य वंश त्या नराचा । ऐसानिश्चयाचा मेरु जाला ॥४॥

षड्रसी रांधिले खापरी घातले । चोहोटा ठेविले मध्यरात्री ॥१॥
त्यासी सदाचारी लोक न शिवती । श्वानासी निश्चिती फावले ते ॥२॥
तैसे दुष्टकर्म जाले हरीभक्ता । त्यागिली ममता विषयासक्ति ॥३॥
इहपरलोक उभय विटाळ । मानिती केवळ हरीचे दास ॥४॥
तुका म्हणे देवाआवडे हे सेवा । अनुदिनी व्हावापूर्ण हेतु ॥५॥

बीज भाजुनी केली लाही । आम्हा जन्ममरण नाही ॥१॥
आकाराशी कैचा ठाव । देह प्रत्यक्ष जाला देव ॥२॥
साकरेचा नव्हे उस । आम्हा कैचा गर्भवास ॥३॥
तुका म्हणे औघा जोग । सर्वा घटी पांडुरंग ॥४॥

वैकुंठीचा देव आणिला भूतळा । धन्य तो आगळा पुंडलीक ॥१॥
धारिष्ठ धैर्याचा वरीष्ठ भक्ताचा । पवित्र पुण्याचा एकनिष्ठ ॥२॥
पितृसेवा पुण्ये लाधला निधान । ब्रह्म सनातन अंगसंगे ॥३॥
अंगसंगेरंगे क्रीडा करी जाणा । ज्या घरी पाहुणा वैकुंठीचा ॥४॥
धन्य त्याची शक्ति भक्तीची हे ख्याति । तुका म्हणे मुक्ति पायी लोळे ॥५॥

मृगाचिये अंगी कस्तुरीचा वास । असे ज्याचा त्यास नसे ठाव ॥१॥
भाग्यवंत घेती वेचुनिया मोले । भारवाही मेले वाहता ओझे ॥२॥
चंद्रामृते तृप्तिपारणे चकोरा । भ्रमरासी चारा सुगंधाचा ॥३॥
अधिकारी येथे घेती हातवटी । परीक्षावंता दृष्टी रत्न जैसे ॥४॥
तुका म्हणे काय अंधळिया हाती । दिले जैसे मोतीवाया जाय ॥५॥

आलिया संसारी देखिली पंढरी । कीर्ती महाद्वारी वानू तुझी ॥१॥
पताकाचे भार नामाचे गजर । देखिल्या संसार सफळ जाला ॥२॥
साधूसंताचिया धन्य जाल्या भेटी । सांपडली लुटी मोक्षाची हे ॥३॥
तुका म्हणे आता हेची पै मागणे । पुढती नाही येणे संसारासी ॥४॥

ऐसे कैसे जाले भोंदू । कर्म करोनी म्हणति साधू॥१॥
अंगा लावुनिया राख । डोळे झांकुनी करिती पाप ॥ध्रु॥
दावुनि वैराग्याची कळा । भोगी विषयाचा सोहळा ॥२॥
तुका म्हणे सांगो किती । जळो तयाची संगती ॥३॥

कोणी निंदा कोणी वंदा । आम्हा स्वहिताचा धंदा॥१॥
काय तुम्हासी गरज । आम्ही भजूं पंढरीराज ॥ध्रु॥
तुम्हा सारिखे चालावे । तेव्हा स्वहिता मुकावे ॥२॥
तुका म्हणे हो का काही । गळ दिला विठ्ठल पायी ॥३॥

तुझे नामे दिनानाथा । आम्ही उघडा घातला माथा॥१॥
आता न धरावे दुरी । बोल येईल ब्रीदावरी ॥ध्रु॥
पतित होतो ऐसाठावा । आधी का न विचारावा ॥२॥
तुका म्हणे तुझे पायी । आम्ही मिरास केली पाही ॥३॥

रक्त श्वेत कृष्ण पीत प्रभा भिन्न । चीन्मय अंजन सुदले डोळा ॥१॥
तेणे अंजनगुणे दिव्यदृष्टि जाली । कल्पना निवाली द्वैताद्वैत ॥ध्रु॥
देशकालवस्तुभेद मावळला । आत्मा निर्वाळला विश्वाकार ॥२॥
न जाला प्रपंच आहे परब्रह्म । अहंसाहं ब्रह्म आकळले ॥३॥
तत्त्वमसी विद्या ब्रह्मानंद सांग । तेची जाला अंगे तुका आता ॥४॥

नीत साडोनि अवनीत चाले । भंडउभंड भलतेची बोले ॥१॥
त्या त कोणाचे काय बा गेले । ज्याचे तेणे अनहित केले ॥ध्रु॥
ज्यासी वंदावे त्यासी निंदी । मैत्री सांडोनि होतसे दंदी॥२॥
आन यातीचे संगती लागे । संतसज्जनामध्ये ना वागे ॥३॥
केल्याविन पराक्रम सांगे । जेथे सांगे तेथेचि भीक मागे ॥४॥
करी आपुलाची संभ्रम । परि पुढे कठीण फार यम ॥५॥
तुका म्हणे काही नित्यनेम । चित्तीन धरी तो अधम ॥६॥

मानूकाही आम्ही आपुलिया स्वइच्छा । नाही तरी सरिसा रंकरावो ॥१॥
आपुल्या उदास आहो देहभावी । मग लज्जा जीवी चाड नाही ॥२॥
तुका म्हणे खेळों आम्ही सहजलीळे । म्हणोनी निराळे सुख दुःख ॥३॥

बोले तैसा चाले । त्याची वंदीन पाउले ॥१॥
अंगे झाडीन अंगण । त्याचे दासत्व करीन ॥ध्रु॥
त्याचा होईन किंकर । उभा ठाकेन जोडोनि कर ॥२॥
तुका म्हणे देव । त्याचे चरणी माझा भाव ॥३॥

पाण्या निघाली गुजरी । मन ठेविले दो घागरी । चाले मोकळ्या पदरी । परी लक्ष तेथे॥१॥
वावडी उडाली अंबरी । हातीधरोनिया दोरी । दिसे दुरिच्या दुरी । परी लक्ष तेथे॥ध्रु॥
चोर चोरी करी । ठेवी वनांतरी । वर्ततसे चराचरी । परी लक्ष तेथे॥२॥
व्यभिचारिणी नारी । घराश्रम करी । परपुरुष जिव्हारी । परी लक्ष तेथे॥३॥
तुका म्हणे असो भलतिये व्यापारी । लक्ष सर्वेश्वरी । चुको नेदी ॥४॥

जनाचिया मना जावे कासीयेसी । माझी वाराणसी पांडुरंग ॥१॥
तेथेभागीरथी येथे भीमरथी । अधिक म्हणती चंद्रभागा॥ध्रु॥
तेथेमाधवराव येथे यादवराज । जाणोनिया भाव पुंडलिकाचा ॥२॥
विष्णुपद गया तेची येथे आहे । प्रत्यक्ष हे पाहे विटेवरी ॥३॥
तुका म्हणे हेची प्रपंच उद्धरी । आता पंढरपुरी घडो बापा ॥४॥

नको येऊ लाजे होय तू परती । भजो दे श्रीपती सखा माझा ॥१॥
तुझे संगतीने मोटा जाला घात । जालो मी अंकित दुर्जनाचा ॥२॥
तुका म्हणे रांडे घेइन काठीवरी । धनी सहाकारी राम केला ॥३॥

भक्तिऋण घेतले माझे । चरण गाहाण आहेत तुझे॥१॥
प्रेम व्याज देई हरी । माझा हिशेब लवकरी करी ॥ध्रु॥
माझे मी न सोडी धन । नित्य करितो कीर्तन ॥२॥
तुझे नाम आहे खत । सुखे करी पंचाईत ॥३॥
तुका म्हणे गरुडध्वजा । यासी साक्ष श्रीगुरुराजा ॥४॥

फिरवीले देऊळ जगामाजी ख्याति । नामदेवा हाती दूध प्याला ॥१॥
भरियेली हुंडी नरसी महत्याची । धनाजी जाटाची सेते पेरी ॥ध्रु॥
मिराबाईसाठी घेतो विष प्याला । दामाजीचा जाला पाढेवार ॥२॥
कबीराचे मागी विणूं लागे सेले । उठविले मूल कुंभाराचे ॥३॥

आता तुम्ही दया करा पंढरीराया । तुका विनवी पाया नमीतसे ॥४॥

हेची वेळ देवा नका मागे घेऊ । तुम्हाविन जाऊ शरण कोणा ॥१॥
नारायणा ये रे पाहे विचारुन । तुजविन कोण आहे मज ॥१॥
रात्रि दिवस तुज आठवुनी आहे । पाहातोसी काये सत्त्व माझे ॥२॥
तुका म्हणे किती येऊ काकुलती । काही माया चित्तीयेऊ द्यावी ॥३॥

इंद्रावणा केले साकरेचे आळे । न सांडी वेगळे कडुपण ॥१॥
कावळ्याचे पिलू कौतुके पोशिले । न राहे उगले विष्टेविन ॥१॥
क्षेम देता अंगा गाधेलाची पोळी । करवी नादाळी महाशब्द ॥२॥
तुका म्हणे ऐसे न होती ते भले । घालिती ते घाले साधूजना ॥३॥

मुसळाचे धनु नव्हे हो सर्वथा । पाषाण पिळिता रस कैचा ॥१॥
वाझे बाळा जैसे दुध नाही स्तनी । गारा त्या अधणी न सीजती ॥१॥
नवखंड पृथ्वी पिके मृगजळे । डोंगर भेटे बळे असमानासी ॥२॥
नैश्वर ब्रह्म तेव्हा होय ब्रह्म । तुका म्हणे श्रम करुनी काय ॥३॥

धन्या आता काय करू । माझे तान्हुले लेकरू ॥१॥
धन्या अवचित मरण आले । मज कोणासी निरवीले ॥१॥
माझे दारवंड नका पाडू । त्याचे हात पाय तोडू ॥२॥
एके हातीधरली दाढी । घे कुन्हाडी दुजे हाती ॥३॥
येरी घाव घालूं पाहे । तव तो उठोनि उभा राहे ॥४॥
तुका म्हणे अवघी चोरे । सेकी रामनाम सोड्रे ॥५॥

निरंजनी आम्ही बांधियेले घर । निराकारी निरंतर राहिलो आम्ही ॥१॥
निराभासी पूर्ण जालो समरस । खंड ऐक्यास पावलो आम्ही ॥२॥
तुका म्हणे आता नाही अहंकार । जालो तदाकार नित्य शुद्ध ॥३॥

पांडुरंगे सत्य केला अनुग्रह । निरसोनि संदेह बुध्दीभेद ॥१॥
जीवशिवासेज रचिली आनंदे । औठावे पदी आरोहण ॥२॥
निजी निजरूपी निजविला तुका । अनुहाते बाळका हलरु गाती ॥३॥

नाना मतांतरे शब्दाची वित्पत्ति । पाठांतरे होती वाचाळ ते ॥१॥
माझ्या विठोबाचे वर्म आहे दुरी । कैची तेथे उरी देहभावा ॥ध्रु॥
यज्ञ याग जप तप अनुष्ठान । राहे ध्येय ध्यान आलीकडे ॥२॥
तुका म्हणे होय उपरती चित्ता । अंगी सप्रेमता येणे लागे ॥३॥

नाही शब्दाधीन वर्म आहे दुरी । नव्हे तंत्री मंत्री अनुभव तो ॥१॥
हर्षामर्षे अंगी आदळती लाटा । काम क्रोधें तटा सांडियेले ॥ध्रु॥
न सरे ते भक्ति विठोबाचे पायी । उपरति नाही जेथे चित्ता ॥२॥
तुका म्हणे सुख देह निरसने । चिंतने चिंतन तद्रूपता ॥३॥

शोधूनि अन्वय वंश वंशावळी । परस्परा कुळी उच्चारण ॥१॥
म्हणविले मागेपुढे चाले कैसे । केला सामरस्ये अभिषेक ॥ध्रु॥
एकछत्र झळके उन्मनी निशाणी । अनुहाताच्या ध्वनी गगन गर्जे ॥२॥
तुक्या स्वामी स्थापी निजपदी दासां । करुनी उल्हासांसप्रेमता ॥३॥

प्रवृत्तिनिवृत्तीचे आटूनिया भाग । उतरीले चांग रसायण ॥१॥
ज्ञानाग्निहुताशी कडशिले वोजा । आत्मसिद्धीकाजा लागूनिया ॥ध्रु॥
ब्रह्मी ब्रह्मरस शीघ्र जाला पाक । घेतला रुचक प्रतीतीमुखे ॥२॥
स्वानुभवे अंगी जाला समरस । साधनी निजध्यास ग्रासोग्रासी ॥३॥
अरोग्यता तुका पावला अष्टांगी । मिरवीला रंगी निजात्मरंगे ॥४॥

काय बा करिशी सोवळे ओवळे । मन नाही निर्मळ वाउगेचि ॥१॥
काय बा करीसी पुस्तकाची मोट । घोकिता हृदयस्फोट हाता नये ॥ध्रु॥
काय बा करीसी टाळ आणि मृदंग । जेथे पांडुरंग रंगला नाही ॥२॥
काय बा करीसी ज्ञानाचिया गोष्टी । करणी नाही पोटी बोलण्याची ॥३॥
काय बा करीसी दंभलौकिकाते । हित नाही माते तुका म्हणे ॥४॥

स्वामी तू ही कैसा न पडसी डोळा । सुंदर सांवळा घवघवीत ॥१॥
चतुर्भुज माळा रुळे एकावळी । कस्तुरी निडळी रेखिलीसे ॥ध्रु॥
शंख चक्रा गदा रुळे वैजयंती । कुंडले तळपती श्रवणी दोन्ही ॥२॥
तुका म्हणे स्वामी आता दावी पाय । पांडुरंग माय कृपावंते ॥३॥

आणिक कोणापुढे वासूं मुख सांग । की माझे अंतरंग कोण जाणे ॥१॥
पाहे तुजकडे येउनी जाऊनी । पांडुरंगा मनी विचारावे ॥ध्रु॥
भय चिंता अवघे उद्योग सांडिले । आठवुनी पाउले असे तुझी ॥२॥
नका विसरू मज वैकुंठनायका । विनवितो तुका बंदीजन ॥३॥

आनंदाचा कंद गाइयेला गीती । पाहियेला चित्ती देवराव ॥१॥
देवराव तो ही आहे निश्चयेसी । अखंड नामासी बोलवितो ॥२॥
बोलवितो मज कृपा तो करुनी । तुका म्हणे मनी धरा भाव ॥३॥

सातादिवसाचा जरी जाला उपवासी । तरी कीर्तनासी टाकू नये ॥१॥
फुटो हा मस्तक तुटो हे शरीर । नामाचा गजर सोडू नये ॥ध्रु॥

शरीराचे होत दोनी ते ही भाग । परि कीर्तनाचा रंग सोडो नये ॥२॥
फुटो हा मस्तक तुटो हे शरीर । नामाचा गजर सोडू नये ॥ध्रु॥

तुका म्हणे ऐसा नामी ज्या निर्धार । तेथे निरंतर देव असे ॥३॥
फुटो हा मस्तक तुटो हे शरीर । नामाचा गजर सोडू नये ॥ध्रु॥

चला आळंदीला जाऊ । ज्ञानदेवा डोळा पाहू ॥१॥
होतील संताचिया भेटी । सुखाचिया सांगो गोष्टी ॥ध्रु॥
ज्ञानेश्वर ज्ञानेश्वर । मुखी म्हणता चुकती फेर ॥२॥
तुम्हा जन्म नाही एक । तुका म्हणे माझी भाक ॥३॥
पृ (शा)

संसारीचे ओझे वाहता वाहाविता । तुजविन अनंता नाही कोणी ॥१॥
गीतेमाजी शब्द दुंदुभीचा गाजे । योगक्षेमकाज करणे त्याचे ॥ध्रु॥
चतुर्भुजा करी वारू शृंगारावे । सारथ्य करावे अर्जुनाचे ॥२॥
श्वपच अंत्यज भक्तिस्नेहे जाला । अचळपदी केला ध्रुव तुका ॥३॥

कवण दिस येइल कैसा । न कळे संपत्तीचा भरंवसा ॥१॥
चौदा चौकडिया लंकापति । त्याची कोण जाली गती ॥ध्रु॥
लंके सारिखे भुवन । त्याचे त्यासी पारखे जाण ॥२॥

तेहतीस कोटी बांदवडी । राज्य जाता न लगे घडी ॥३॥
ऐसे अहंतेने नाडिले । तुका म्हणे वाया गेले ॥४॥

न म्हणे वो आम्ही आपुलेनी चित्ती । निःशेष अतिप्रीती विषयी तो ॥१॥
खोटा तो विटाळ । म्हणोनि गाबाळ सांडियेले ॥ध्रु॥
भांग तंमाखूचा चित्ताचा आदर । कोरडे उत्तर चाटावे ते ॥२॥
तुका म्हणे आम्ही नव्हो फजीतखोर । तुटीचा व्यापार करावया ॥३॥

अनाथाचा नाथ पतितपावन । दीनाचे रक्षण करीतसे ॥१॥
ऐसे जाणोनिया नामी विश्वासलो । भीमातिरा आलो धावतची ॥ध्रु॥
स्नान हे करिता त्रिताप निवाले । महाद्वारा आले मन माझे ॥२॥
तेथेअनुमात्र रीग नव्हे याचा । परतलो साचा तेथूनिया ॥३॥
पुंडलिकापाशी येउनी पुसीले । चीन्मय दाटले जनार्दन ॥४॥
तुका म्हणे आता दुजा देव नाही । बाप तरी आई तोची विठो ॥५॥

ढालतलवारे गुंतले हे कर । म्हणे जुंझणार कैसा जुंझे ॥१॥
पेटी पडदळे सीले टोप ओझे । हे तो जाले दुजे मरणमूळ ॥ध्रु॥
बैसविले मला येणे अश्वावरी । धावू पळूं तरी कैसा आता ॥२॥
असोनी उपाय म्हणे हे अपाय । म्हणे हायहाय काय करू ॥३॥
तुका म्हणे हा तो स्वये परब्रह्म । मूर्ख नेणे वर्म संतचरण ॥४॥

किडा अन्नाचे मानुस । त्याचा म्हणविल्या दास ॥१॥
ते ही त्यासी उपेक्षीना । बोल आपुला सांडीना ॥ध्रु॥
तो तू नराचा नरे द्र । तुजपासूनि इंद्र चंद्र ॥२॥
तुका म्हणे विश्वंभर । तुज वर्णी फणीवर ॥३॥

कोटी जन्म पुण्य साधन साधिले । तेणे हाता आले हरिदास्य ॥१॥
रात्रीं दिवस ध्यान हरीचे भजन । काया वाचा मन भगवंती ॥ध्रु॥
ऐसिया प्रेमळा म्हणताती वेडा । संसार रोकडा बुडविला ॥२॥
रात्रीं दिवस ध्यान हरीचे भजन । काया वाचा मन भगवंती ॥ध्रु॥

एकवीस कुळे जेणे उद्धरिली । हे तो न कळे खोली भाग्यमंदा ॥३॥
रात्रीं दिवस ध्यान हरीचे भजन । काया वाचा मन भगवंती ॥ध्रु॥

तुका म्हणे त्याची पायधुळी मिळे । भवभय पळे वंदिताची ॥४॥
रात्रीं दिवस ध्यान हरीचे भजन । काया वाचा मन भगवंती ॥ध्रु॥

उपजला प्राणी न राहे संसारी । बैसला सेजारी काळ उसां ॥१॥
पाहा तो उंदीर घेउनि जाय बोका । तैसा काळ लोका नेत असे ॥ध्रु॥
खाटिकाचे घरी अजापुत्र पाहे । कसाबाची गाय वाचे कैसी ॥२॥
तुका म्हणे काही करा काढाकाढी । जाती ऐसी घडी पुन्हा नये ॥३॥

पंढरीस जाऊ म्हणती । यम थोर चिंता करि ती ॥१॥
या रे नाचो ब्रह्मानंदे । विठ्ठलनामाचिया छंदे ॥ध्रु॥
धरिली पंढरीची वाट । पापे रिगाली कपाट ॥२॥
केले भीमरेचे स्नान । यमपुरी पडिले खान ॥३॥
दुरोनी देखिली पंढरी । पापे गेली दुरच्यादुरी ॥४॥
दुरोनी देखिले राउळ । हरुषे नाचती गोपाळ ॥५॥
तुका म्हणे नाही जाणे । अखंड पंढरीराहणे ॥६॥

पय दधि घृत आणि नवनीत । तैसे दृश्यजात एकपणे ॥१॥
कनकाचे पाही अलंकार केले । कनकत्वाआले एकपणे ॥ध्रु॥
मृत्तिकेचे घट जाले नानापरी । मृत्तिका अवधारी एकपणे ॥२॥
तुका म्हणे एक एक ते अनेक । अनेकत्वी एक एकपणा ॥३॥

दामाजीपंताची रसद गुदरली । लज्जा सांभाळिली देवराये ॥१॥
तयाचे चरित्र परिसां हो सादरे । करितो नमस्कार संतजना ॥ध्रु॥
मंगळवेढा असे वस्ति कुटुंबेसी । व्यापारी सर्वासी मान्य सदा ॥२॥
कर्म काय करी ठाणाचा हवाला । तो काही पडला कठीण काळ ॥३॥
धान्याची भांडारे होतीतीफोडिली । पंढरी रक्षिली दुष्काळा त ॥४॥
दुबळे अनाथ ते हि वाचविले । राष्ट्रांत ते जाली कीर्ती मोठी ॥५॥
मुजुम करीत होता कानडा ब्राह्मण । फिर्याद लिहून पाठविली ॥६॥
अविंदाचे राज्य बेदरी असता । कागद पाहता तलब केली ॥ ॥
दामाजीपंतासी धरोनी चालविले । इकडे या विठ्ठले माव केली ॥८॥

विकते धारणे सवाईचे मोल । धान्याचे सकळ द्रव्य केले ॥९॥
 दामाजीपंताच्या नांवे अर्जदास्त । लिहून खलेती मुद्रा केली ॥१०॥
 विठो पाडेवार भक्ता साह्य जाला । वेदरासी गेला रायापासी ॥॥
 जोहार मायबाप पुसती कोठील । तव तो म्हणे स्थळ मंगळवेढे ॥॥
 दामाजीपंतानी रसद पाठविली । खलेती ओतिली अर्जदास्त ॥॥
 देखोनिया राजा संतोष पावला । म्हणे व्यर्थ त्याला तलब केली ॥॥
 काय तुझे नाव पुसती यंत्रधारी । तो म्हणे बेगारी विठा का जी ॥॥
 पावल्याचा जाब द्यावामायबाप । करोनी घेतो माप म्हणती ते ॥॥
 पावल्याचा जाब दिधला लिहून । तसरीफ देऊन पाठविला ॥॥
 छत्री घोडा शिबिका आभरणासहित । दिला सवे दूत पाठवुनी ॥॥
 वाटे चुकामुक जाली याची त्यांची । ते आले तैसेची मंगळवेढा ॥॥
 दामाजीपंतासी बेदरासी नेले । राजा म्हणे जाले कवतुक ॥॥
 काल गेला विठा बेगारी देऊन । तसरीफ देऊन जाब दिला ॥॥
 काय तुमचे काज बोला जी सत्वर । बोलाजी निर्धार वचनाचा ॥॥
 कैचा विठा कोण पाठविला कधी । काढोनिया आधी जाब दिला ॥॥
 पहाताची जाब हृदय फुटले । नयन निडारले राजा देखे ॥॥
 सावळे सकुमार रूप मनोहर । माथा तेणे भार वाहियेला ॥॥
 दामाजीपंतासी राये सन्मानिले । तो म्हणे आपुले कर्म नव्हे ॥॥
 आता तुमची सेवा पुरे जी स्वामिया । शिणविले सखया विठोबासी ॥॥
 निरोप घेउनी आला स्वस्थळासी । उदास सर्वासी होता जाला ॥॥
 दामाजीपंतानी सेविली पंढरी । ऐसात्याचा हरी निकटवृत्ति ॥॥
 तुका म्हणे विठो अनाथ कैवारी । नुपेक्षी हा हरी दासालागी ॥॥

पहिली माझी ओवी ओवीन जगत्र । गाईन पवित्र पांडुरंग ॥१॥
 दुसरी माझी ओवी दुजे नाही कोठे । जनी वनी भेटे पांडुरंग ॥२॥
 तिसरी माझी ओवी तिळा नाही ठाव । अवघाची देव जनी वनी ॥२॥
 चवथी माझी ओवी वैरिले दळण । गाईन निधान पांडुरंग ॥३॥
 पांचवी माझी ओवी ते माझिया माहेरा । गाईन निरंतरा पांडुरंगा ॥४॥
 साहावी माझी ओवी साहा ही आटले । गुर्रूमूत्त भेटले पांडुरंग ॥५॥
 सातवी माझी ओवी आठवे वेळोवेळा । बैसलासे डोळा पांडुरंग ॥६॥
 आठवी माझी ओवी आठावीस योग । उभा चंद्रभागे पांडुरंग ॥७॥
 नववी माझी ओवी सरले दळण । चुकले मरण संसारीचे ॥८॥
 दाहावी माझी ओवी दाहा अवतारा । न यावे संसारा तुका म्हणे ॥९॥

धरोनिया फरश करी । भक्तजनांची विघ्ने वारी ॥१॥
ऐसा गजानन महाराजा । त्याचे चरणी हालो लागो माझा ॥ध्रु॥

सेंदुर शमी बहुप्रिय ज्याला । तुरा दुर्वाचा शोभला ॥२॥
ऐसा गजानन महाराजा । त्याचे चरणी हालो लागो माझा ॥ध्रु॥

उंदिर असे जयाचे वहन । माथा जडितमुकुट पूर्ण ॥३॥
ऐसा गजानन महाराजा । त्याचे चरणी हालो लागो माझा ॥ध्रु॥

नागयज्ञोपवीत रुळे । शुभ्र वस्त्र शोभित साजिरे ॥४॥
ऐसा गजानन महाराजा । त्याचे चरणी हालो लागो माझा ॥ध्रु॥

भावमोदक हराभरी । तुका भावे हे पूजा करी ॥५॥
ऐसा गजानन महाराजा । त्याचे चरणी हालो लागो माझा ॥ध्रु॥

नाम आहे जयापाशी । जेथे राहे तेथेचि काशी ॥१॥
ऐसा नामाचा महिमा । जाणे वाल्मीक शंकर उमा ॥ध्रु॥
नाम प्रल्हाद बाळ । जाणे पापी आजामेळ ॥२॥
नाम जाणे तो नारद । नामे ध्रुवा अक्षयपद ॥३॥
नाम गणिकेते तारी । पशु गजेद्र उध्दारी ॥४॥
नाम जाणे हणुमंत । जाणताती महासंत ॥५॥
नाम जाणे शुकमूर्ति । जाणे राजा परिक्षिती ॥६॥
नाम जाणे तुका । नाही संसाराचा धोका ॥७॥

बहुता जन्मां अंतीजन्मलासी नरा । देव तू सोइरा करी आता ॥१॥
करी आता बापा स्वहिताचा स्वार्थ । अनर्थाचा अर्थ सांडी आता ॥ध्रु॥
सांडि आता कुडी कल्पनेची वाट । मार्ग आहे नीट पंढरीचा ॥२॥
पंढरीस जावे सर्व सुख घ्यावे । रूप ते पाहावे विटेवरी ॥३॥
विटेवरी नीट आनंदाचा कंद । तुका नाचे छंद नामघोषे ॥४॥

किती सांगो तरी नाइकति बटकीचे । पुढे सिंदळीचे रडतील ॥१॥
नका नका करू रांडेची संगती । नेवोनी अधोपाती घालिल यम ॥२॥
तुका म्हणे जरी देवी नाही चाड । हाणोनि थोबाड फोडिल यम ॥३॥

न कळे महिमा वेद मोनावले । जेथे पांगुळले मनपवन ॥१॥
चंद्र सूर्य ज्याचे तेज वागविती । तेथेमाझी मती कोणीकडे ॥ध्रु॥
काय म्या वाणावे तुझ्या थोरपणा । सहस्रवदना वर्णवेना ॥२॥
तुका म्हणे आम्ही बाळ तू माउली । कृपेची साउली करी देवा ॥३॥

संतचरणरज लागता सहज । वासनेचे बीज जळोन जाय ॥१॥
मग रामनामी उपजे आवडी । सुख घडोघडी वाढों लागे ॥ध्रु॥
कंठी प्रेम दाटे नयनी नीर लोटे । हृदयी प्रगटे रामरूप ॥२॥
तुका म्हणे साधन सुलभ गोमटे । परि उपतिष्ठे पूर्वपुण्ये ॥३॥

विधवेसी एक सुत । अहर्निशी तेथे चित्त ॥१॥
तैसा तू मज एकला । नको मोकलू विठ्ठला ॥ध्रु॥
सुपुत्रालागी बाप । अवघे तेथेची संकल्प ॥२॥
तुका म्हणे चित्ती । पतिव्रते जैसा पती ॥३॥

म्हणे विठ्ठल पाषाण । त्याच्या तोंडावरी वाहाण ॥१॥
नको नको दर्शन त्याचे । गलितकुष्ठ भरो वाचे ॥ध्रु॥
शाळिग्रामासी म्हणे धोंडा । कोड पडो त्याच्या तोडा ॥२॥
भावी सद्गुरु मनुष्य । त्याचे खंडो का आयुष्य ॥३॥
हरीभक्ताच्या करी चेष्टा । त्याचे तोडी पडो विष्टा ॥४॥
तुका म्हणे किती ऐकों । कोठवरी मर्यादा राखों ॥५॥

स्वर्गाचे अमर इच्छीताति देवा । मृत्युलोकी व्हावा जन्म आम्हा ॥१॥
नारायण नामे होऊ जीऐवनमुक्त । किर्तनी अनंत गाऊ गीती ॥ध्रु॥
वैकुंठीचे जन सदा चिंतिताति । कइं येथे येती हरीचे दास ॥२॥
यमधर्म वाट पाहे निरंतर । जोडोनिया कर तिष्ठतसे ॥३॥
तुका म्हणे पावावया पैल पार । नामंत्र सार भाविकासी ॥४॥

व्यापक हा विश्वंभर । चराचर याचेनी ॥१॥
पंढरीराव विटेवरी । त्याचीच धरी पाउले ॥ध्रु॥
अवधियांचा हाची ठाव । देवोदेवी सकळ ॥२॥

तुका म्हणे न करी सोस । भेदे दोष उफराटे ॥३॥

पसरोनी मुखे । कैसे धालो बा हारीखे ॥१॥
ब्रह्मादिका दुर्लभ वाटा । आम्हा फावला राणटां ॥ध्रु॥
गोड लागे काय तरी । कृपावंत जाला हरी ॥२॥
उडती थेबुटे । अमृताहुनी गोमटे ॥३॥
गोडाहुनी गोड । जिह्वा नाचे वाटे कोड ॥४॥
खुणावुनि तुका । दावी वर्म बोलो नका ॥५॥

आमुचि मिरास पंढरी । आमुचे घर भीमातिरी ॥१॥
पांडुरंग आमुचा पिता । रकुमाबाई आमुचि माता ॥ध्रु॥
भाव पुंडलीक मुनि । चंद्रभागा आमुची बहिणी ॥२॥
तुका जुन्हाट मिराशी । ठाव दिला पायांपाशी ॥३॥

गंगा गेली सिंधुपाशी । जरी तो ठाव नेदी तिशी ॥१॥
तिणे जावे कवण्या ठाया । मज सांगा पंढरीराया ॥ध्रु॥
जळ क्षोभले जलचरां । माता बाळा नेदी थारा ॥२॥
तुका म्हणे आलो शरण । देवात्वा का धरिले मौन्य ॥३॥

बैसो आता मनी । आले तैसेची वदनी ॥१॥
मग अवघेची गोड । पुरे सकळही कोड ॥ध्रु॥
बाहेरील भाव । तैसा अंतरीही वाव ॥२॥
तुका म्हणे मणि । शोभा दाखवी कोंदणी ॥३॥

वेठी ऐसाभाव । न करी अहाच उपाव ॥१॥
रूप डसवी न जिवा । अवघा ये च ठायी हेवा ॥ध्रु॥
कृपणाचेपरि । लेखा पळनिमिषेवरी ॥२॥
तुका म्हणे आस । संनिधची जगदीशा ॥३॥

सर्वसुखा अधिकारी । मुखे उच्चारी हरीनाम ॥१॥
सवगितो सर्वोत्तम । मुखी नाम हरीचे ॥ध्रु॥
ऐशी उभारिली बाहे । वेदी पाहे पुराणी ॥२॥

तुका म्हणे येथे काही । संदेह नाही भरवसा ॥३॥

जो का निर्गुण निराकार । तेथे धरिले अवतार ॥१॥
निर्गुण होता तो सगुणासी आला । भक्तिसाटी प्रगटला ॥ध्रु॥
जो का त्रिभुवनचाळक । तो हा नंदाचा बाळक ॥२॥
सोडविले वसुदेवदेवकीसी । अवतार धरिला तिचे कुशी ॥३॥
मारियेला कंसराणा । राजू यी स्थापिले उग्रसेना ॥४॥
तुका म्हणे देवादिदेव । तो हा उभा पंढरीराव ॥५॥

जुनाट हे धन अंत नाही पार । खात आले फार सरले नाही ॥१॥
नारद हा मुनि शुक सनकादिक । उरले आमुप तुम्हा आम्हा ॥ध्रु॥
येथूनिया धना खाती बहु जन । वाल गुंज उणे जाले नाही ॥२॥
तुका म्हणे धना अंत नाही पार । कुंटित चार वाचा तेथे ॥३॥

कोडियाचे गोरेपण । तैसे अहंकारीज्ञान ॥१॥
त्यासी अंतरी रिझे कोण । जवळी जाताचीळसवाण ॥ध्रु॥
प्रेतदेह गौरवीले । तैसे विटंबवाणे जाले ॥२॥
तुका म्हणे खाणे विष्ठा । तैशा देहबुद्धीचेष्टा ॥३॥

पाया जाला नारु । तेथे बांधला कापूरु ।
तेथे बिबव्याचे काम । अधमासी तो अधम ॥१॥
रुसला गुलाम । धणी करीतो सलाम ।
तेथे चाकराचे काम । अधमासी तो अधम ॥ध्रु॥
रुसली घरची दासी । धणी समजावी तियेसी ।
तेथे बटकीचे काम । अधमासी तो अधम ॥२॥
देव्हान्यावरी विंचू आला । देवपूजा नावडे त्याला ।
तेथे पैजारेचे काम । अधमासी तो अधम ॥३॥
तुका म्हणे जाती । जातीसाठी खाती माती ॥४॥

ब्राम्हणा न कळे आपुले ते वर्म । गंवसे परब्रह्म नामे एका ॥१॥
लहान थोरासी करितो प्रार्थना । दृढ नारायणा मनी धरा ॥ध्रु॥
सर्वाप्रति माझी हेची असे विनंती । आठवा श्रीपती मनामाजी ॥२॥

केशव नारायण करिता आचमन । तेची संध्या स्नान कर्म क्रिया ॥३॥
नामे करा नित्य भजन भोजन । ब्रह्मकर्म ध्यान याचे पायी ॥४॥
तुका म्हणे हेची निर्वाणी चे शस्त्र । म्हणोनि सर्वत्र स्मरा वेगी ॥५॥

संचित तैशी बुध्दी उपजे मनामधी । सांगितले सिद्धी नव जाय ॥१॥
ज्याचा जैसा ठेवातो त्यापाशी धावे । न लगती करावे उपदेश ॥२॥
घेऊन उठती आपुलाले गुण । भविष्य प्रमाण तुका म्हणे ॥३॥

कुरंगीपाडस चुकलेसे वनी । फुटे दुःखेकरोनी हृदय त्याचे ॥१॥
तैसा परदेशी जालो तुजविन । नको हो निर्वाण पाहू माझे ॥२॥
अपराध्याच्या कोटी घाली सर्व पोटी । नको या शेवटी उपेक्षूं गा ॥३॥
तुका म्हणे असो द्यावी माझी चिंता । कृपाळु अनंता पांडुरंगा ॥४॥

धन्य जालो हो संसारी । आम्ही देखिली पंढरी ॥१॥
चंद्रभागे करू स्नान । पुंडलीकाचे दर्शन ॥२॥
करू क्षेत्रप्रदक्षिणा । भेटूं सत या सज्जनां ॥३॥
उभे राहू गरुडपारी । डोळे भरुनी पाहो हरी ॥४॥
तुका म्हणे वाळवंटी । महालाभ फुकासाठी ॥५॥

पंढरीचा वारकरी । खेपा वैकुंठ बंदरी ॥१॥
तया नाही आणखी पेणे । सदा वैकुंठी राहाणे ॥२॥
आला गेला केल्या यात्रा । उद्धरिले कुळा सर्वत्रा ॥३॥
तुका म्हणे नाही । यासी संदेह कल्पांतीही ॥४॥

सोडियेल्या गाई नवलक्ष गोपाळी । सवे वनमाळी चालियेला ॥१॥
सुदीन समय भाग्याचा उदय । चारावया गाई वनामाजी ॥२॥
गाईगोपाळा च्या संगेचाली हरी । क्रीडा नानापरि खेळताति ॥३॥
काठी काबळीया मोहरीया पोंवा । सीदोरी गाजिवाखांद्यावरी ॥४॥
गोधने संवगडे खेळे नानापरी । आले भीमातीरी वेणुनादा ॥५॥
तेथेउभा ठेला गोपाळा सहित । सीदोरिया सोडीत बैसे तेथे ॥६॥
तुका म्हणे ज्या नी आणिल्या भाकरी । नेउनिया हरीपुढे देती ॥७॥

ज्या जैसी आवडी त्या तैसा विभाग । देत पांडुरंग तृप्ति जाली ॥१॥
मुखी चे उच्छिष्ट हिरोनिया खात । विस्मित विधाता देखोनिया ॥ध्रु॥
दिले जे गोपाळा ते नाही कोणासी । विस्मित मानसी सुरवर ॥२॥
देव ऋषि मुनि सीद्ध हे चारण । शिव मरुद्गण चंद्र सूर्य ॥३॥
तुका म्हणे आले सकळ हि सुरवर । आनंदे निर्भर पाहावया ॥४॥

आले सुरवर नानापक्षी जाले । सकळ अवतरले श्वापदवेषे ॥१॥
श्वानखररूपी होउनिया आले । उच्छिष्ट कवळ वेचिताति ॥ध्रु॥
होउनिया दीन हात पसरिती । मागोनिया घेती उष्टावळी ॥२॥
अभिमान आड घालोनी बाहेरि । तया म्हणे घ्या रे धणी ॥३॥
तुका म्हणे धणी लाधली अपार । तया सुखा पार काय सांगो ॥४॥

एकमेकी घेती थडका । पाडी धडका देउनी ॥१॥
एकमेका पाठीवरी । बैसोनि करिती ढवाळी ॥ध्रु॥
हाता हात हाणे लाही । पळता घाई चुकविती ॥२॥
तुका म्हणे लपणी चपणी । एका हाणी पाठीवरी ॥३॥

चला वळूं गाई । दूर अंतरल्या भाई ॥१॥
खेळ खेळता जाला शीण । कोण करी वणवण ॥ध्रु॥
गाई हकारी कान्हया । म्हणोनि लागती ते पाया ॥२॥
तुका म्हणे द्यावे । नाम सन बरवे ॥३॥

नाही संसाराची चाड । गाऊ हरीचे नाम गोड ॥१॥
हो का प्राणाचा ही घात । परि हा न सोडी अनंत ॥ध्रु॥
जन्मोजन्मीहाची धंदा । संतसंग राहो सदा ॥२॥
तुका म्हणे भाव । तो हा जाणा पंढरीराव ॥३॥

हरीविन जिणे व्यर्थची संसारी । प्रेत अळंकारी मिरवत ॥१॥
देवाविन शब्द व्यर्थची कारण । भांड रंजवण सभेसी गा ॥ध्रु॥
आचार करणे देवाविन जो गा । सर्पाचिया अंगा मृदुपण ॥२॥
तुका म्हणे काय बहु बोलो फार । भक्तीविन नर अभाग्य की ॥३॥

जालासी पंडित पुराण सांगसी । परि तू नेणसी मीं हे कोण ॥१॥
गाढवभरी पोथ्या उलथिशी पाने । परि गुरुगम्यखुणे नेणशी बापा ॥२॥
तुका कुणबियाचा नेणे शास्त्रमत । एक पंढरीनाथ विसंबेना ॥३॥

स्वप्नीच्या व्यवहारा काळा तर लेखा । जागृतीसी रुका गाठ नाही ॥१॥
तेवी शब्दज्ञाने करिती चावटी । ज्ञान पोटासाठी विकों नये ॥ध्रु॥
बोलाचीच कढी बोलाचा ची भात । जेवुनिया तृप्त कोण जाला ॥२॥
कागदी लिहिली नांवाची साकर । चाटिता मधुर केवी लागे ॥३॥
तुका म्हणे जळो जळो त्याचे ज्ञान । यमपुरी कोण दंड साहे ॥४॥

भूत नावरे कोणासी । पुंडलीके खिळिले त्यासी ॥१॥
समचरण असे विटे । कटिकर उभे नीट ॥ध्रु॥
वाळुवंटी नाचती संत । प्रेमामृते डुल्लत ॥२॥
तुका म्हणे पुंडलीका । भक्तिबळे तूची निका ॥३॥

आपुले वरदळ नेदा । एवढी गोविंदा कृपणता ॥१॥
यावर बा तुमचा मोळा । हा गोपाळा कळेना ॥ध्रु॥
सेवा तरी घेता सांग । चोरिले अंग सहावेना ॥२॥
तुका जरी क्रियानष्ट । तरी का कष्ट घेतसां ॥३॥

भीमातिरीचा नाटक । याने लावियेले चेटक ॥१॥
मन बुध्दी जाली ठक । नेणे संसाराची टुक ॥ध्रु॥
कैशी प्रसंगीक वाणी । प्रत्यादर कडसणी ॥२॥
तुका म्हणे मोठा ठक । जेथे तेथेउभा ठाके ॥३॥

का रे दाटोन होता वेडे । देव आहे तुम्हा पुढे ॥१॥
ज्यास पाठ नाही पोट । करी त्रैलोक्याचा घोंट ॥ध्रु॥
तुमची तुम्हा नाही सोय । कोणाचे काय जाय ॥२॥
तुका गातो नामी । तेथेनाही आम्ही तुम्ही ॥३॥

नव्हे हे कवित्व टांकसाळी नाणे । घेती भले जन भले लोक ॥१॥
लागलासे झरा पूर्ण नवनीते । सेविलिया हित फार होय ॥२॥

तुका म्हणे देवाकेला बलात्कार । अंगा आले फार महंतपण ॥३॥

सांवळे सुंदर पाहे दृष्टिभरि । ऐसे काही करी मन माझे ॥१॥
मना तुज ठाव दिला त्याचे पायी । राहे विठाबाईसवे सदा ॥ध्रु॥
मना नको धरू आणिकाचा संग । नाही पांडुरंग जया मनी ॥२॥
वरपंग भाव नको म्हणे तुका । करी प्राणसखा नारायणा ॥३॥

एकली वना चालली राना । चोरुनि जना घराचारी ॥१॥
कोणी नाही संगीसवे । देहभावे उदास ॥ध्रु॥
जाउनि पडे दुर्घटवनी । श्वापदांनी वेढिली ॥२॥
मार्ग न चले जाता पुढे । भय गाढे उदेले ॥३॥
मागील मागेअंतरली । पुढील चाली खोळंबा ॥४॥
तुका म्हणे चित्तीयासी । हृदयस्थासी आपुल्या ॥५॥

पडली घोर रजनी । संगी कोणी नसेची ॥१॥
पहा हो कैसे चालविले । पिसे गोवले लावुनी ॥ध्रु॥
कोठे लपविले ते अंग । होता संग दिला तो ॥ ॥
मज कधी नव्हते ठावे । दोही भावे वाटोळे ॥३॥
तुका म्हणे कैची उरी । दोहीपरि नाडिले ॥४॥

उदार कृपाळ पतितपावन । ब्रिदे नारायणा जाती वाया ॥१॥
वर्णिलासी श्रुती नेणे तुझा पार । राहे मौनाकार नेती ऐसे ॥ध्रु॥
तेथे माझा धावापावे कोणी कडे । अदृष्ट हे पुढे वोडवले ॥२॥
कोण ऐसाभक्त लाधला भाग्यासी । आठवण ऐसी द्यावी तुज ॥३॥
तुका म्हणे नको पाहो माझा अंत । जाणोनि हे मात उडी घाली ॥४॥

ज्याचे जैसे भावी मन । त्यासी देणे दुरुषण ॥१॥
पुरवू जाणे मनिंची खूण । समाधान करोनी ॥ध्रु॥
आपणियाते प्रगट करी । छाया वरी कृपेची ॥२॥
तुका म्हणे केले दान । मन उन्मन हरीनामी ॥३॥

का रे पुंडया मातलासी । उभे केले विठ्ठलासी ॥१॥

वस्ति क्षीरसांगरवासी । आला उभा पंढरीसी ॥ध्रु॥
भक्ती देखोनि निकट । देवे सोडिले वैकुंठ ॥२॥
तुका म्हणे बळी । तूची एक भूमंडळी ॥३॥

शेवटी ची विनंती । ऐका ऐका कमळापती ॥१॥
काया वाचा मन । चरणी असे समर्पण ॥ध्रु॥
जीवपरमात्मा ऐक्यासी । सदा वसो हृदये सी ॥२॥
तुका म्हणे देवा । कंठी वसावे केशवा ॥३॥

माझे परिसावे गान्हाणे ।चित्त द्यावे नारायणे ॥१॥
माझे हृदयी चे वर्म । देवाजाणशी तू कर्म ॥ध्रु॥
सबाह्यअंतरसाक्ष । ऐसावेदी केला पक्ष ॥२॥
तुका म्हणे नेणा । काय सांगो नारायणा ॥३॥

गुरुचिया मुखे होइल ब्रह्मज्ञान । न कळे प्रेमखुण विठोबाची ॥१॥
वेदाते विचारा पुराणाते पुसां । विठोबाचा कैसा प्रेमभाव ॥२॥
तुका म्हणे सांडा जाणिवेचा शीण । विठोबाची खूण जाणती संत ॥३॥

देव आता आम्ही केला असे ऋणी । आणिका वाचुनी काय गुंता ॥१॥
एकाचे आर्जव करू एकनिष्ठ । आणिकाचा बोभाट कामा नये ॥ध्रु॥
बहुताचे आर्जव केलिया खटपट । नाही हा शेवट शुद्ध होत ॥२॥
पुरता विचार आणोनी मानसी । अंतरलो सर्वासी पई देखा ॥३॥
तुका म्हणे देवाचरणी असो भाव । तेणे माझा जीव संतोष हा ॥४॥

पापाची वासना नको दावू डोळा । त्याहुनी अंधळा बराच मी ॥१॥
निंदेचे श्रवण नको माझे कानी । बधिर करोनी ठेवी देवा ॥ध्रु॥
अपवित्र वाणी नको माझ्या मुखा । त्याजहुनी मुका बराच मी ॥२॥
नको मज कधी परस्त्रीसंगती । जनातुन माती उठता भली ॥३॥
तुका म्हणे मज अवघ्याचा काटाळा । तू एक गोपाळा आवडसी ॥४॥

कीर्तनाचा विकरा मातेचे गमन । भाड खाई धन विटाळ तो ॥१॥
हरिभक्ताची माता हे हरिगुणकीर्ती । इजवर पोट भरिती चांडाळ ते ॥ध्रु॥

अंत्यज हा ऐसे कल्पांती करीना । भाड हे खाईना जननीची ॥२॥
हरिभक्ताची माता हे हरिगुणकीर्ती । इजवर पोट भरिती चांडाळ ते ॥ध्रु॥

तुका म्हणे त्याचे दर्शन ही खोटे । पूर्वजांसी नेटे नरका धाडी ॥३॥
हरिभक्ताची माता हे हरिगुणकीर्ती । इजवर पोट भरिती चांडाळ ते ॥ध्रु॥

पंढरी पावन जाले माझे मन । आता करू ध्यान विठोबाचे ॥१॥
आता ऐसे करू नाम गाऊ गीती । सुखाचा सांगाती विठो करू ॥ध्रु॥
संग करू त्याचा तो सखा आमचा । अनंता जन्मांचा मायबाप ॥२॥
परतोनि सोई धरी का रे मना । विठ्ठलचरणा घाली मिठी ॥३॥
घातलीसे मिठी नाही भक्तिभाव । उदार पंढरीराव तुका म्हणे ॥४॥

येई गे विठ्ठले विश्वजीवनकले । सुंदर घननीळे पांडुरंगे ॥१॥
येई गे विठ्ठले करुणाकल्लोळे । जीव कळवळे भेटावया ॥ध्रु॥
न लगती गोड आणि उतारे । तुझे प्रेम झुरे भेटावया ॥२॥
तुका म्हणे धाव घाली कृष्णाबाई । क्षेम चाहूबाही देई मज ॥३॥

कटावरी कर कासया ठेविले । जननी विठ्ठले जीवलगे ॥१॥
शंखचक्रगदाकमळमंडित । आयुधें मंडित कृष्णाबाई ॥ध्रु॥
क्षण एक धीर होत नाही चित्ता । केव्हा पंढरीनाथा भेटशील ॥२॥
तुका म्हणे हेची करी देई । तई च विश्रामा पावईन ॥३॥

आता मोकलावे नव्हे हे उचित । तरी कृपावंत म्हणवावे ॥१॥
पूर्वाभक्त जाले सर्व आपंगिले । नाही उपेक्षिले तुम्ही कोणी ॥ध्रु॥
माझिया वेळेसी का गा लपालासी । विश्व पोसीतोसी लपोनिया ॥२॥
करावी म्हणावी सर्वा भूतीदया । तरी भेटावया येईन मी ॥३॥
तरी माझे हाती देई मनबुध्दी । जरी दयानिधि येशील तू ॥४॥
तुका म्हणे तूची अवघा सूत्रधारी । माझी सत्ता हरी काय आहे ॥५॥

माझे कोण आहे तुजविन देवा । मुकुंदा केशवानारायणा ॥१॥
वाट पाहतसे कृपेच्या सांगरा । गोपीमनोहरा पांडुरंगा ॥ध्रु॥
साच करी हरी आपुली ब्रिदावळी । कृपेने सांभाळी महाराजा ॥२॥
क्षमा करी सर्व अपराध माझा । लडिवाळ मी तुझा पांडुरंगा ॥३॥

साह्य होसी तरी जाती साही वैरी । मग सुखे अंतरी ध्यान तुझे ॥४॥
कृपा करोनी देई दया क्षमा शांती । तेणे तुझी भक्ति लाभईल ॥५॥
माझे हे सामर्थ्य नव्हे नारायणा । जरी काही करुणा येईल तुज ॥६॥
तुका म्हणे मज कैसे आपंगा जी । आपुले से करा जी पांडुरंगा ॥७॥

अपराध जाले जरी असंख्यात । तरी कृपावंत नाम तुझे ॥१॥
तुझे लडिवाळ तुज कृपा यावी । म्या वाट पाहावी कवणाची ॥ध्रु॥
मायबाप माझा रुक्मादेवीवर । हा दृढ निर्धार अंतरीचा ॥२॥
तुका म्हणे कोणे गोष्टीचे संकष्ट । न घाली मज भेट नारायणा ॥३॥

आधी का मज लावियेली सवे । आता न राहावे तुजविन ॥१॥
पहिलेची तोडक का गा नाही केले । आता उपेक्षिले न सोडी मी ॥ध्रु॥
कृपेच्या सांगरा न पाहे निर्वाण । जालो तुजवीण कासावीस ॥२॥
तुका म्हणे कोठे गुंतलेति हरी । येई झडकरी पांडुरंगा ॥३॥

बा रे पांडुरंगा केव्हा येशी भेटी । जाहालो हिंपुटी तुजवीण ॥१॥
तुजवीण सखे न वटे मज कोणी । वाटते चरणी घालूं मिठी ॥ध्रु॥
ओवाळावी काया चरणावरोनी । केव्हा चक्रपाणी भेटशील ॥२॥
तुका म्हणे माझी पुरवी आवडी । वेगी घाली उडी नारायणा ॥३॥

पंचाग्निसाधन करू धूम्रपान । काय तीर्थाटण करू सांग ॥१॥
सांग कोणे देशी आहे तुझे गाव । घेउनिया धाव येऊ तेथे ॥ध्रु॥
सांग काही वृत्त कोण करू व्रत । जेणे कृपावंत होशील तू ॥२॥
वाटते सेवटी जालासी निष्ठुर । न देसी उत्तर तुका म्हणे ॥३॥

तुजवीण तीळभरी रिता ठाव । नाही ऐसे विश्व बोलतसे ॥१॥
बोलिलेले योगी मुनी साधू संत । आहेसी या आंत सर्वांठाची ॥ध्रु॥
मी तया विश्वासे आलो शरणागत । पूवाअचे अपत्य आहे तुझे ॥२॥
अनंत ब्रह्मा डे भरोनी उरलासी । मजला जालासी कोठे नाही ॥३॥
अंतपार नाही माझिया रूपासी । काय सेवकासी भेट देऊ ॥४॥
ऐसे विचारिले म्हणोनि न येशी । सांग हृषीकेशी मायबापा ॥५॥
तुका म्हणे काय करावाउपाय । जेणे तुझे पाय आतुडति ॥६॥

काम क्रोध आड पडले पर्वत । राहिला अनंत पलीकडे ॥१॥
नुलंघवे मज न सांपडे वाट । दुस्तर हा घाट वैरियांचा ॥ध्रु॥
आता कैचा मज सखा नारायण । गेला अंतरोन पांडुरंगा ॥२॥
तुका म्हणे व्यर्थ मोलाचे शरीर । गेले हा विचार कळो आला ॥३॥

नव्हे निष्ठावंत तुज काय बोल । सेवेविन मोल मागतसे ॥ध्रु॥
न घडे भजन शुद्ध भावनिष्ठा । आपुल्या अदृष्टावरी बोल ॥ध्रु॥
पूर्वाज जाले भक्त असंख्य विरक्त । काम क्रोध अहंते निर्दाळिले ॥२॥
ऐसी अंगवण नाही मज देवा । करीतसे हेवाभेटावयाचा ॥३॥
कृपा करोनिया पुरवी असोसी । आपुल्या ब्रिदासी राखावया ॥४॥
तुका म्हणे एक बाळक अज्ञाते । त्यासी हे पोसीत मायबापे ॥५॥

नाटाचे

अगा ये मधुसूदना माधवा । अगा ये कमळापती यादवा ।
अगा श्रीधरा केशवा । अगा बांधवाद्रौपदीच्या ॥१॥
अगा विश्वव्यापका जनार्दना । गोकुळवासी गोपिकारमणा ।
अगा गुणनिधि गुणनिधाना । अगा मर्दना कंसाचिया ॥ध्रु॥
अगा सर्वोत्तमा सर्वेश्वरा । गुणातीता विश्वंभरा ।
अगा निर्गुणा निराकारा । अगा आधारा दीनाचिया ॥२॥
अगा उपमन्यसहाकारा । अगा शयना फणिवरा ।
अगा काळकृतात असुरा । अगा अपारा अलक्षा ॥३॥
अगा वैकुंठनिवासां । अगा अयोध्यापति राजहंसां ।
अगा ये पंढरीनिवासा । अगा सर्वेशा सहजरूपा ॥४॥
अगा परमात्मा परमपुरुषा । अगा अव्यया जगदीशा ।
अगा कृपाळुवाआपुल्या दासां । तोडी भवपाशा तुका म्हणे ॥५॥

कैसी करू तुझी सेवा । ऐसे सागावे जी देवा ।
कैसा आणू अनुभवा । होशी ठावाकैशापरी ॥१॥
कर्मभ्रष्ट माझे मन । नेणे जप तप अनुष्ठान ।
नाही इंद्रिया सी दमन । नव्हे मन एकविध ॥ध्रु॥
नेणे यातीचा आचार । नेणे भक्तीचा विचार ।
मज नाही संताचा आधार । नाही स्थिर बुध्दी माझी ॥२॥

न सुटे मायाजाळ । नाही वैराग्याचे बळ ।
न जिंकवती सबळ । काम क्रोध शरीरी ॥३॥
आता राख कैसे तरी । मज नुपेक्षावे हरी ।
तुझी ब्रिदे चराचरी । तैसी साच करी तुका म्हणे ॥४॥

भीमातीरवासी । तेथे निश्चयेसी काशी ॥१॥
मुख्यमुक्तीचे माहेर । ऐसे जाणा पंढरपुर ॥ध्रु॥
घडे भीवरेशी स्नान । त्यासी पुन्हा नाही जन्म ॥२॥
भाव धरोनी नेटका । मोक्ष जवळी म्हणे तुका ॥३॥

जाली गाढवी दुधाळ । महिमा गाईची पावेल ॥१॥
श्वान जाले सेचांगले । तरी का सांगाते जेवील ॥२॥
जाली सिंदळा चांगली । तरी का पतिव्रता जाली ॥३॥
तुका म्हणे ऐशा जाति । काय उंचपण पावती ॥४॥

काशीयात्रा पांच द्वारकेच्या तीन । पंढरीची जाण एक यात्रा ॥१॥
काशी देह विटंबणे द्वारके जाळणे । पंढरीशी होणे ब्रह्मरूप ॥ध्रु॥
अठरापगडयाती सकळ हि वैष्णव । दुजा नाही भाव पंढरीसी ॥२॥
तुका म्हणे असो अथवा नसो भाव । दर्शने पंढरीराव मोक्ष देतो ॥३॥

हेची मागणे विठाबाई । पायी ठेवुनिया डोई ॥१॥
शांति दया अंतःकरणी । रंगो रामनामी वाणी ॥ध्रु॥
मूळ ब्रह्माचे विघडो । निजानंदी वृत्ति जडो ॥२॥
तुका म्हणे हरी । आता आपुले से करी ॥३॥

करोनी स्नानविधि आणि देवधर्म । क्रिया नित्यनेम तुजसाठी ॥१॥
तुजलागी दाने तुजलागी तीर्थे । सकळ ही व्रते तुजलागी ॥ध्रु॥
सकळचित्तवृत्ति दिवस आणि राती । आवडशी प्रीती नारायणा ॥२॥
तुका म्हणे याहो पवित्राच्या राया । प्राण विसावया पांडुरंगा ॥३॥

पहावानयनी विठ्ठलची एक । काही तरी सार्थक संसाराचे ॥१॥
कोठे पाहो तुज का गा लपालासी । काही बोल मशी नारायणा ॥ध्रु॥

वाटते उदास मज दाही दिशा । तुजविन हृषीकेशा वाचोनिया ॥२॥
नको ठेवू मज आपणा वेगळे । बहुत कळवळे तुजलागी ॥३॥
तुका म्हणे भेटी देई नारायणा । घडी कंठवेना तुजविन ॥४॥

पूर्वी बहुताचे केले प्रतिपाळ । ते मज सकळ श्रुत आहे ॥१॥
अज अविनाश निर्गुण निरामय । विचारिलेकाय त्यांचे वेळे ॥ध्रु॥
तयाचीये वेळे होशी कृपावंत । माझाची का अंत पहातोसी ॥२॥
नारद प्रन्हाद उपमन्य धुरु । त्यांचा अंगीकारु कैसा केला ॥३॥
अंबक्रषीसाठी गर्भवास जाले । का गा मोकलिले कृपासिंधु ॥४॥
धर्माचे उच्छिष्ट अर्जुनाची घोडी । आणिक सांकडी कितीएक ॥५॥
जालासी लुगडी तया द्रौपदीची । न ये का आमुची कृपा काही ॥६॥
तुका म्हणे का गा जालासी कठीण । माझा भाग सीण कोण जाणे ॥७॥

कासयासी व्यर्थ घातले संसारी । होते तैसे जरी तुझे चित्ती ॥१॥
तुझिये भेटीची थोर असे आस । दिसोनी निरास आली मज ॥ध्रु॥
आता काय जिणे जाले निरर्थक । वैकुंठनायक भेटेची ना ॥२॥
आडलासी काय कृपेच्या सांगरा । रकुमादेवीवरा सोड्रिया ॥३॥
तुका म्हणे देई चरणाची सेवा । नुपेक्षी केशवामायबापा ॥४॥

पक्षीयाचे घरी नाही सामुगरी । त्यांची चिंता करी नारायण ॥१॥
अजगर जनावर वारुळा त राहे । त्याजकडे पाहे पांडुरंग ॥ध्रु॥
चातक हा पक्षी नेघे भूमीजळ । त्यासाठी घननीळ नित्य वर्षे ॥२॥
तुका म्हणे आम्ही पिप्पलिकाची जात । पुरवी मनोरथ पांडुरंगा ॥३॥

रामनाम हाची मांडिला दुकान । आहे वानोवाण घ्यारे कोणी ॥१॥
नका कोणी करू घेता रे आळस । वाटितो तुम्हास फुकाचे हे ॥ध्रु॥
संचिता सारिखे पडे त्याच्या हाता । फारसे मागता तरी न ये ॥२॥
तुका म्हणे आम्ही सांठविले सार । उरलिया थार विचारिता ॥३॥

बहुजन्मां शेवटी स्वामी तुझी भेटी । बहु मोह पोटी थोर जाला ॥१॥
बहु पुरे पाहिली बहु दिशा शोधिली । बहु चिंता वाहिली दुर्भराची ॥ध्रु॥
बहु काळ गेले अनुचित केले । बहु नाही गाइले नाम तुझे ॥२॥

ऐसामी अपराधी अगा कृपानिधि । बहु संता संनिधि ठेवी तुका ॥३॥

कोण उपाव करु भेटावया । जाळावी हे काया ऐसे वाटे ॥१॥
सोडोनिया गाव जाऊ वनांतरा । रुकुमादेवीवरा पहावया ॥ध्रु॥
करु उपवास शोधूं हे शरीर । न धरवे धीर नारायणा ॥२॥
जाती आयुष्याचे दिवस हे चारी । मग केव्हा हरी भेटशील ॥३॥
तुका म्हणे काही सांगा विचारोनी । विठो तुझे मनी असेल ते ॥४॥

माय बाप बंधु सोयरा सांगाती । तूची माझी प्रीती गण गोत ॥१॥
शरण आली त्यांची वारिली दुरिते । तारिले पतित असंख्यात ॥ध्रु॥
इतर कोण जाणे पावले विश्रांती । न येता तुजप्रति शरणागत ॥२॥
तयामध्ये मज ठेवी नारायणा । लक्ष्मीरमणा सोडिरिया ॥३॥
तुका म्हणे देई दर्शनाचा लाभ । जे पाय दुर्लभ ब्रह्मादिका ॥४॥

पाप ताप माझे गुण दोष निवारी । कृष्णा विष्णु हरी नारायणा ॥१॥
काम क्रोध वैरी घालोनी बाहेरी । तू राहे अंतरी पांडुरंगा ॥ध्रु॥
करिशील तरी नव्हे काइ एक । निर्मिले त्रैलोक्य हेळामात्रे ॥२॥
समर्थासी काय आम्ही शिकवावे । तुका म्हणे यावे पांडुरंगा ॥३॥

ये गा महाविष्णु अनंतभुजाच्या । आम्हा अना थाच्या माहेरा ये ॥१॥
भेटावया तुज ओढे माझा जीव । एकवेळा पाय दावी डोळा ॥ध्रु॥
आणिक हे आर्त नाही नारायणा । ओढे हे वासना भेटावया ॥२॥
वाटे चित्तीकाय करावाविचार । चरण सुंदर पहावया ॥३॥
तुका म्हणे माझे पुरवी मनोरथ । येई गा न संवरीत पांडुरंगा ॥४॥

काय पाहतोसी कृपेच्या सांगरा । नराच्या नरे द्रा पांडुरंगा ॥१॥
नामाचा प्रताप ब्रिदाचा बडिवार । करावासाचार नारायणा ॥ध्रु॥
कलीमाजी देव बौध्यरूप जाला । जगाचिया बोला लागू नका ॥२॥
माय पुत्रा काय मारू पाहे कळी । जगाची ढवाळी काय काज ॥३॥
तुका म्हणे या हो कृपेच्या सांगरा । रुकुमादेवीवरा मायबापा ॥४॥

रामनामाचे पवाडे । अखंड ज्याची वाचा पढे ॥१॥

धन्य तो एक संसारी । रामनाम जो उच्चारी ॥ध्रु॥
रामनाम गर्जे वाचा । काळ आज्ञाधारक त्याचा ॥ ॥
तुका म्हणे रामनामी । कृतकृत्य जालो आम्ही ॥३॥

येइल घरा देव न धरी संदेहा । फकिराचा यावाव्हावाजेव्हा ॥१॥
होइल फकीर योगी महानुभाव । घडीघडी देव सांभाळील ॥२॥
तुका म्हणे ऐसे बोलती बहुत । येणे गुणे संत जाले राम ॥३॥

भक्तीवीण जिणे जळो लाजिरवाणे । संसार भोगणे दुःखमूळ ॥१॥
वीसलक्ष योनि वृक्षामाजी घ्याव्या । जलचरी भोगाव्या नवलक्ष ॥ध्रु॥
अकरालक्ष योनि किड्या माजी घ्याव्या । दशलक्ष भोगाव्या पक्ष्या मध्ये ॥२॥
तीसलक्ष योनि पशूंचीये घरी । मानवाभीतरी चारलक्ष ॥३॥
एकएक योनि कोटीकोटी फेरा । मनुष्यदेहाचा वारा मग लागे ॥४॥
तुका म्हणे तेव्हा नरदेह नरा । त्याचा मातेरा केला मूढे ॥५॥

तुजवाचून कोणा शरण । जाऊ आता कर जोडून ॥१॥
कोण करील माझे साहे । चित्तीविचारुनी पाहे ॥ध्रु॥
तू तव कृपेचा सांगर । दीनबंधु जगदोध्दार ॥२॥
तुका म्हणे निका । भवसिंधु तारक नौका ॥३॥

हातीधरिलियाची लाज । देवाअसोदे गा तुज ॥१॥
आहे अमंगळ दुर्बळ । होई दीन तू दयाळ ॥ध्रु॥
बाळ संबडे मातेसी । काय नावडे तिथेसी ॥२॥
तुका म्हणे जाणे । करोनी देहाचे सांडणे ॥३॥

जळोजळो ते गुरुपण । जळोजळो ते चेलेपण ॥१॥
गुरु आला वेशीद्वारी । शिष्य पळतो खिंडोरी ॥ध्रु॥
काशासाठी जाले येणे । त्याचे आले वर्षासन ॥२॥
तुका म्हणे चेला । गुरु दोघे ही नरकाला ॥३॥

अगा पंढरीच्या राया । वेगी येई तू सावया ॥१॥
दीनबंधु तुझे नाम । देई आपुले आम्हा प्रेम ॥ध्रु॥

जीवनकळा तू विश्वाची । तूची माउली अनाथाची ॥२॥
तुका म्हणे पुंडलिका । ठेवी मस्तकी पादुका ॥३॥

विटेवरी समचरण । तो हा रुक्मिणीरमण ॥१॥
वेदशास्त्रा माहेर । केले दासांउपकार ॥ध्रु॥
नामापाशी चारी मुक्ति। पहा हृदयी प्रतीति ॥२॥
तुका म्हणे कळा । अंगी जयाच्या सकळा ॥३॥

सकळ हे माया नागवे कवणा । भांबाविले जना दाही दिशा ॥१॥
आशा तृष्णा दंभ लागली ही पाठी । नेदी बैसो हाटी मोह ठायी ॥ध्रु॥
काम क्रोध घरा लावितील आगी । निंदा हिंसांदोघी पळता खाती ॥२॥
लाज पुढे उभी राहिली आडवी । ते करी गाढवी थोर घात ॥३॥
तुका म्हणे चिंता घाली गर्भवासी । ओढोनिया पाशी चहूकडे ॥४॥

सकळतीर्थाहुनी । पंढरी हे मुकुटमणि ॥१॥
काय सांगो तेथिल शोभा । रमावल्लभ जेथे उभा ॥ध्रु॥
न लभे व्रततीर्थदानी। ते या विठ्ठलदर्शनी ॥२॥
साधू संत गाती नाम । सकळ भूताचा विश्राम ॥३॥
तुका म्हणे स्तुती । करू काय सांगो किती ॥४॥

गव्हाच्या घुगऱ्या । नाचण्याच्या पुऱ्या । बऱ्या त्याची बऱ्या । पाधाणी त्या पाधाणी ॥१॥
काय थोरपण । वाया जाळावातो शीण । कारणापे भिन्न । निवडे ते निराळे ॥ध्रु॥
रुचि वोजेपाशी । गरज ते जैशीतैशी । करू नका नाशी । खावे खाणे जाले ते ॥२॥
तुका म्हणे मोठा । काय करावातो ताटा । नाही वीण निटा । पाविजेत मारग ॥३॥

आपुलिया ऐसे करी । संग धरी ज्याचा हो ॥ ॥
म्हणउनि परपरते । वरवरते पळतसे ॥ध्रु॥
लोभिक ते लोभा लावी। बांधल्या गोवी वाचुनी ॥२॥
तुका म्हणे नामगोठी । पुरे भेटी तुझी देवा ॥३॥

बरे जालीयाचे अवघे सांगाती । वाइटाचे अंतीकोणी नाही ॥१॥
नोहे मातापिता नोहे कातासुत । इतरांची मात काय सांगो ॥२॥

तुका म्हणे जन दुतोंडी सावज । सांपडे सहज तिकडे धरी ॥३॥

मिथ्या आहे सर्व अवघे हे मायिक । न कळे विवेक मज काही ॥१॥
सर्व बाजागिरी वाटती ही खरी । पहाता येथे उरी काही नाही ॥ध्रु॥
आता मज दुःख वाटते अंतरी । उपाय झडकरी सांग काही ॥२॥
पुढे कोण गती न कळे सर्वथा । तुझे पायी माथा ठेवियेला ॥३॥
करणे ते करी सुखे आता हरी । तुज म्या निर्धारी धरियेले ॥४॥
स्वहित ते काय न कळे सर्वथा । तारी तू अनंता तुका म्हणे ॥५॥

अवघ्या कोल्ह्या चे वर्म अंडी । धरिता तोडी खीळ पडे ॥१॥
भुंकुं नका भुंकुं नका । आला तुका विष्णुदास ॥ध्रु॥
कवणे ठायी सादर व्हावे । नाही ठावे गाढवा ॥२॥
दुर्जनासी पंचानन । तुका रजरेणु संताचा ॥३॥

तुझे म्हणो आम्हा । मग उणे पुरुषोत्तमा ॥१॥
ऐसा धर्म काय । अमृताने मृत्यु होय ॥ध्रु॥
कल्पवृक्षा तळी । गाठी बांधलिया झोळी ॥२॥
तुका म्हणे परीस । सापडल्या उपवास ॥३॥

कोरडिया गोष्टी नावडती मना । नाही ब्रह्मज्ञानाविन चाड ॥१॥
दाखवी आपुले सगुण रूपडे । वंदीन मी कोडे पाय तुझे ॥ध्रु॥
न लगे तो मोक्ष मज सायुज्यता । नावडे हे वार्ता शून्याकारी ॥२॥
तुका म्हणे चाड धरीन श्रीमुखे । येशिल कवतुके जवळीक ॥३॥

गणेश सारजा करिती गायना । आणि देवांगना रंभे ऐशा ॥१॥
तेथे आम्ही मानवाही विनवावे ते काय । सुरवर पाय वंदिति जेथे ॥ध्रु॥
ज्याच्या गायनासी तटस्थ शंकर । त्याही परि पार न कळे तुझा ॥२॥
तेथे आम्ही मानवाही विनवावे ते काय । सुरवर पाय वंदिति जेथे ॥ध्रु॥

तुका म्हणे आम्ही किंकर ते किती । इंद्राची ही मति नागविशी ॥३॥
तेथे आम्ही मानवाही विनवावे ते काय । सुरवर पाय वंदिति जेथे ॥ध्रु॥

डोळ्यांचे दैव आजी उभे ठेले । निधान देखिले पंढरीये ॥१॥
काय ते वानावे वाचेचे पालवे । वेदा न बोलवे रूप ज्याचे ॥ध्रु॥
आनंदाच्या रसे ओ तीव चांगले । देखता रंगलेचित्त माझे ॥२॥
तुका म्हणे मी तो सगळाच विरालो । विडुलची जालो दर्शनाने ॥३॥

भोगियेल्या नारी । परि तो बाळब्रह्मचारी ॥१॥
ऐसी ज्याचे अंगी कळा । पार न कळे वेदाला ॥ध्रु॥
वळीवळी थोरथोर । मोडोनिया केले चूर ॥२॥
वाकडी कुबज्या । सरसी आणियेली वोजा ॥३॥
मल्ल रगडिला पायी । गज झुगारिला बाही ॥४॥
जिवे मारियेला मामा । धावे भक्ताचिया कामा ॥५॥
तुका म्हणे पूर्ण । दावी भक्तीची विंदाने ॥६॥

वृद्धपणी आली जरा । शरीर कापे थरथरा ॥१॥
आयुष्य गेले हे कळेना । स्मरा वेगी पंढरीराणा ॥ध्रु॥
दांत दाढा पडिल्या ओस । हनुवटि भेटे नाकास ॥२॥
हात पाय राहिलेकान । नेत्रा पाझर हाले मान ॥३॥
अंगकाति परतली । चीरगुटा ऐसी जाली ॥४॥
आड पडे जिव्हा लोटे । शब्द नये मुखा वाटे ॥५॥
लांब लोंबताती अंड । भरभरा वाजे गाड ॥६॥
तुका म्हणे आता तरी । स्मरा वेगी हरी हरी ॥७॥

वृद्धपणी न पुसे कोणी । विटंबणी देहाची ॥१॥
नव द्वारे जाली मोकळीक । गाड सरली वाजती ॥ध्रु॥
दांत दाढा गळे थुंका । लागे नाका हनुवटी ॥२॥
शब्द नये मुखावाटा । करिती चेष्टा पोरे ती ॥३॥
तुका म्हणे अजूनि तरी । स्मरे श्रीहरी सोडवील ॥४॥

अतित्याई देता जीव । नये कीव देवासी ॥१॥
थोडयासाठी राग आला । जीव दिला गंगेत ॥ध्रु॥
त्यासी परलोकी नाही मुक्ति । अधोगती चुकेना ॥२॥
तुका म्हणे कृष्णराम । स्मरता श्रम वारती ॥३॥

तुझे रूप पाहता देवा । सुख जाले माझ्या जीवा ॥१॥
हे तो वाचे बोलवेना । काय सांगो नारायणा ॥ध्रु॥
जन्मोजन्मींचे सुकृत । तुझे पायी रमेचित्त ॥२॥
जरी योगाचा अभ्यास । तेव्हा तुझा निजध्यास ॥३॥
तुका म्हणे भक्त । गोड गाऊ हरीचे गीत ॥४॥

तुजवीण मज कोण आहे देवा । मुकुंदा केशवानारायणा ॥१॥
जोडोनिया कर कृपेच्या सांगरा । गोपीमनोहरा पांडुरंगा ॥ध्रु॥
साच करी हरी आपुली ब्रिदावळी । कृपेने सांभाळी मायबापा ॥२॥
साह्य होसी जरी जाती सहा वैरी । मग ध्यान करी आवडीने ॥३॥
सर्व अपराध क्षमा करी माझा । लडिवाळ तुझा पांडुरंगा ॥४॥
कृपा करोनिया द्यावी क्षमा शांति । तेणे तुझी भक्ति घडेल देवा ॥५॥
एःसे तो सामर्थ्य नाही नारायणा । जरी तुज करुणा येइल काही ॥६॥
तुका म्हणे आता आपंगावे मज । राखे माझी लाज पांडुरंगा ॥७॥

नको विद्या वयसां आयुष्य फारसे । नाही मज पिसे मुक्तीचे ही ॥१॥
रामकृष्ण म्हणता जावो माझा प्राण । हेची कृपादान मागतसे ॥ध्रु॥
नको धन मान न वाढे संतान । मुखी नारायण प्राण जावा ॥२॥
तुका म्हणे दीन काकुलती येतो । तुज निरवीतो पांडुरंगा ॥३॥

शिष्या सांगे उपदेश । गुरुपूजा हे विशेष ॥१॥
दावी आचार सोवळे । दंड कमंडलु माळे ॥ध्रु॥
छाटी भगवी मानसी । व्यर्थ म्हणवी संन्यासी ॥२॥
तुका म्हणे लोभ । न सुटे नाही लाभ ॥३॥

जिकडे पाहे तिकडे उभा । अवघ्या गगनाचा गाभा ॥ ॥
डोळा बैसले बैसले । रूप राहोनि संचले ॥ध्रु॥
न वर्जिता दाही दिशा । जिकडे पाहे तिकडे सरिसा ॥२॥
तुका म्हणे समपदी । उभा दिठीचिये आधी ॥३॥

आपटा संवदड रानचारा । दसऱ्याचा होय तुरा ॥१॥
तैसा देवामुळे मान । नाही तरी पुसे कोण ॥ध्रु॥

मृत्तिकेची ते घागरी । पाण्यासाठी बैसे शिरी ॥२॥
तुका म्हणे माप जाण । दाण्यासवे घेणे देणे ॥३॥

काळ सार्थक केला त्यांणी । धरिला मनी विड्डल ॥१॥
नाम वाचे श्रवणकीर्त्ति । पाउले चित्तीसमान ॥ध्रु॥
कीर्तनाचा समारंभ । निर्दभ सर्वदा ॥२॥
तुका म्हणे स्वरूपसिद्धी । नित्य समाधी हरीनामी ॥३॥

आम्ही जातो आपुल्या गावा । आमुचा रामराम घ्यावा ॥१॥
तुमची आमची हेची भेटी । येथुनिया जन्मतुटी ॥ध्रु॥
आता असो द्यावी दया । तुमच्या लागतसे पाया ॥२॥
येता निजधामी कोणी । विड्डल विड्डल बोला वाणी ॥३॥
रामकृष्ण मुखी बोला । तुका जातो वैकुंठाला ॥४॥

कामधेनूचे वासरू । खाया न मिळे काय करू ॥१॥
ऐसे आम्हा मांडियेले । विठो त्वा का सांडियेले ॥ध्रु॥
बैसोनि कल्पद्रुमातळी । पोटासाठी तळमळी ॥२॥
तुका म्हणे नारायणा । बरे लोकी हे दीसेना ॥३॥

तुझे नाम माझे मुखी असो देवा । विनवितो राघवादास तुझा ॥१॥
तुझ्या नामबळे तरले पतित । म्हणोनि माझे चित्त तुझे पायी ॥२॥
तुका म्हणे तुझे नाम हे सादर । गाता निरंतर सुख वाटे ॥३॥

उभय भाग्यवंत तरी च समान । स्थळी समाधान तरी च राहे ॥१॥
युक्तीचे गौरव नसता जिह्वाळा । सांचवणी जळा परी नाश ॥ध्रु॥
लोखंडा परीस ज्ञानिया तो शठ । नांवाचा पालट दगड खरा ॥२॥
तुका म्हणे अवघे विनोदाचे ठाव । एकात्मक भाव नाही तेथे ॥३॥

दो दिवसांचा पाहुणा चालतो उताणा । का रे नारायणा न भजसी ॥१॥
तू अखंड दुश्चित्ता तुज नेती अवचिता । मग पंढरीनाथा भजसी केव्हा ॥२॥
तुका म्हणे ऐसे आहेत उदंड । तया केशव प्रचंड केवी भेटे ॥३॥

तुझे पाय माझे भाळ । एकत्रता सर्वकाळ ॥१॥
हे हे चिं देई विठाबाई । पांडुरंगे माझे आई ॥ध्रु॥
नाही मोक्ष मुक्ति चाड । तुझी सेवा लागे गोड ॥२॥
सदा संग सज्जनांचा । नको वियोग पंढरीचा ॥३॥
नित्य चंद्रभागे स्नान । करी क्षेत्रप्रदक्षणा ॥४॥
पुंडलीक पाहोन दृष्टी । हर्षे नाचो वाळवंटी ॥५॥
तुका म्हणे पांडुरंगा । तुझे स्वरूप चंद्रभागा ॥६॥

बाईल चालिली माहेरा । संगेदिधला म्हातारा ॥१॥
सीधा सामग्री पोटाची । सवे स्वारी बडलाची ॥ध्रु॥
जाता पाडिली ढोराने । सीव्या देती अन्योविन्ये ॥२॥
न सावरी आपणाते । नग्न सावले वरते ॥३॥
फजीत केले जनलोकी । मेला म्हणे पडे नरकी ॥४॥
गोहाची हे गेली लाज । गाजिता का तुम्ही मज ॥५॥
तुका म्हणे जनी । छी थू केली विटंबणी ॥६॥

तुळसीवृंदावनी उपजला कांदा । नावडे गोविंदा काही केल्या ॥१॥
तैसे वंशामध्ये जाले जे मानव । जाणावे दानव अभक्त ते ॥ध्रु॥
केवड्यामधील निर्गंध कणसे । तैशी ती माणसे भक्तिहीन ॥२॥
तुका म्हणे जेवी वंदनांतिल आळी । न चढे निढळी देवाचिया ॥३॥

शिव शक्ति आणि सूर्य गणपती । एकची म्हणती विष्णूस ही ॥१॥
हिरा गार दोनी मानिती समान । राजस भजने वाया जाती ॥ध्रु॥

अन्य देवतासी देव म्हणऊन । तामस जीवन तमोयोग्या ॥२॥
हिरा गार दोनी मानिती समान । राजस भजने वाया जाती ॥ध्रु॥

वाया जायासाठी केलासे हव्यास । अन्य देवतास देवपण ॥३॥
हिरा गार दोनी मानिती समान । राजस भजने वाया जाती ॥ध्रु॥

आपुलिया मुखे सांगतसे धनी । नव्हे माझी वाणी पदरीची ॥४॥
हिरा गार दोनी मानिती समान । राजस भजने वाया जाती ॥ध्रु॥

धन्य ते वैष्णव भजती केशव । सात्विक हे जीव मोक्षा योग्य ॥५॥

हिरा गार दोनी मानिती समान । राजस भजने वाया जाती ॥ध्रु॥

तुका म्हणे मोक्ष नाही कोणापासी । एका गोविंदासी शरण व्हा रे ॥६॥

हिरा गार दोनी मानिती समान । राजस भजने वाया जाती ॥ध्रु॥

तुम्ही साधू संत कैवल्यसांगर । मोक्षाचे आगर तुम्हा घरी ॥१॥

तेथेमतिमंद काय बोलो वाणी । अमृताचे धणी पाणी का घ्या ॥ध्रु॥

कोटी भानु तेजी खद्योत बापुडे । तैसा तुम्हा पुढे काय बोलो ॥२॥

तुम्ही अवघे चिंतामणि कल्पतरूची वने । त्यापुढे धावणे मषकानी ॥३॥

वाराणशीक्षेत्र गंगा वाहे कोड । का तेथेपाड कोकणाचे ॥४॥

पल्लवाचा वारा हिमकरी काय । गगनावरी छाय कोण करी ॥५॥

समुद्राची तृषा हरी ऐसाकोण । जगाची जी तान्ह निववितो ॥६॥

मेरुचा पाठार अवघी ते क्षिति । मषकाचे हातीमुष्टि फावे ॥७॥

सिंहापुढे काय जंबूक आरोळी । मोतिया चे वोळी काच काय ॥८॥

कापुरासी काय लावुनी उटावे । काय ओवाळावे दीपकासी ॥९॥

तैशी तुम्ही निरे ज्ञानाचे भरीव । तेथेम्या बोलावे पाड काय ॥१०॥

कृपानिधि तुम्ही बोलविले बोला । सुखे न्याय केला तुमचा मीं ॥११॥

अज्ञान मी वेडे म्हणवितो बाळ । माझा प्रतिपाळ करणे तुम्हा ॥१२॥

बोबडे बोलणे न धरावाकोप । क्षमा करा बाप कृपासिंधु ॥१३॥

तुका म्हणे तुम्ही संत बापमाय । भये धरिले पाय कृपानिधि ॥१४॥

देही असोनिया देव । वृथा फिरतो निर्देव ॥१५॥

देव आहे अंतर्ग्रामीं । व्यर्थ हिंडे तीर्थग्रामीं ॥ध्रु॥

नाभी मृगाचे कस्तुरी । व्यर्थ हिंडे वनांतरी ॥२॥

साखरेचे मूळ ऊस । तैसा देही देव दिसे ॥३॥

दुधी असता नवनीत । नेणे तयाचे मथित ॥४॥

तुका सांगे मूढजना । देही देव का पाहाना ॥५॥

जयजय म्हणा राम । हाते टाळी वाचे नाम ॥१॥

आटाआटी नाही ज्यास । न वेचे मोल न पडे खांस ॥ध्रु॥

आपण म्हणे आणिका हाती । यज्ञादिकी नये ते गती ॥२॥

आसन भोजन करिता काम । ध्यानसमाधी म्हणता राम ॥३॥

मंत्र जपा हाची सार । वर्णा याती जयजयकार ॥४॥

म्हणता राम म्हणे तुका । वेळोवेळा चुको नका ॥५॥

शिकवणेसाठी वाटते तळमळ । पुढे येईल काळा फोडो डोई ॥१॥
तेव्हा त्यासी काय देशील उत्तर । मेळउनि अंतर ठेवितोसी ॥ध्रु॥
येथींचिया सोगेभोरपियाचे परि । होईल ते दुरि शृंगारिले ॥२॥
तुका म्हणे का रे राखिले खरकटे । रागेल्याचे तंट रागेलेका ॥३॥

होई आता माझ्या भोगाचा भोगिता । सकळ अनंता शुभाशुभ ॥१॥
आठवुनी पाय राहिलो हृदयी । निवारली तई सकळ चिंता ॥ध्रु॥
अचळ न चळे देहाचे चळण । आहे हे वळण प्रारब्धेची ॥२॥
तुका म्हणे जाले एकची वचन । केलिया कीर्तन आराणुक ॥३॥

लेखी दुखण्यासमान । वेचला नारायणी क्षण ।
उद्या चेआजी च मरण । आणोनि म्हणे हरी भोक्ता ॥१॥
नाही काही पडो येत तुटी । जाणे तो आहे सेवटी ।
लाभ विचारोनी पोटी । होई सेवटी जागृत ॥ध्रु॥
आहे ते उरे कटा । लावुनि चळ आपुला फाटा ।
पुरे हे न पुरे सेवटा । तरण्या बळकटा सदा वास ॥२॥
म्हणोनि मोडावाकाटाळा । अविद्यात्मक कोंवळा ।
होतील प्रबळा । आशा तृष्णा माया ॥३॥
क्षण या देहाच्या अंतीं । जड होउनि राहेल माती ।
परदेश ते परवर होती । चीळसविती नाकडोळे ॥४॥
जंव या नाही पातल्या विपत्ति । आयुष्य भविष्य आहे हाती ।
लाभ विचारोनी गुंती । तुका म्हणे अंतीसर्व पिसुनें ॥५॥

आसावले मन जीवनाचे ओढी । नामरूपी गोडी लावियेली ॥१॥
काय तुझे पायी नाही भांडवल । माझे मिथ्या बोल जाती ऐसे ॥ध्रु॥
काय लोखंडाचे पाहे गुण दोष । सीवोन परीस सोने करी ॥२॥
तुका म्हणे माझे अवघे असो द्यावे । आपुले करावे ब्रीद साच ॥३॥

पंढरीची वारी जयाचीये घरी । पायधुळी शिरी वंदिन त्यांची ॥१॥
दासाचा मी दास पोसणा डोगर । आता बहु फार काय बोलो ॥ध्रु॥

जातीचे मी हीन न कळे भजन । म्हणोनि संतचरण इच्छीतसे ॥२॥
तुका म्हणे मज म्हणावे आपुले । बहुता तारिले संतजनी ॥३॥

नाम पावन पावन । त्याहून पवित्र आहे कोण ॥१॥
शिव हालाहाले तापला । तो ही नामे शीतळ जाला ॥ध्रु॥
शिवास नामाचा आधार । केला कळिकाळ किंकर ॥२॥
मरण जाले काशीपुरी। तेथे नामची उद्धरी ॥३॥
तुका म्हणे अवघी चोरे । एक हरीनाम सोड्रे ॥४॥

अल्प विद्या परि गर्वशिरोमणि । मजहुनी ज्ञानी कोणी आहे ॥१॥
अंगी भरे ताठा कोणासी मानीना । साधूची हेळणा स्वये करी ॥ध्रु॥
सज्जनाच्या देही मानी जो विटाळ । त्रैलोकी चांडाळ तोची एक ॥२॥
संताची जो निंदा करी मुखी जप। खतेले ते पाप वज्रलेप ॥३॥
तुका म्हणे ऐसे मावेचे मडंद । त्या पाशी गोविंद नाही नाही ॥४॥

नाही संताशी शरण । काय वाचोनि पुराण ॥१॥
म्हणे विठ्ठलाचा दास । देखोनी परनारीस हासे ॥ध्रु॥
करिती विठोबाची भक्ति । दया धर्म नाही चित्ती ॥२॥
तेथे नाही माझा देव। व्यर्थ श्रमवी हा जीव ॥३॥
अंगी नाही क्षमा दया । म्हणती भेट पंढरीराया ॥४॥
नाही धर्माची वासना । काय करोनी प्रदक्षिणा ॥५॥
ऐसे नव्हे भक्तिवर्म । तेथे नाही माझा राम ॥६॥
नये कृपा काही केल्या । नये घाम जीव गेल्या ॥७॥
जैसी खड्गाची धार । विठ्ठलचरणी तुका शूर ॥८॥

नाही रिकामीक परी वाहे मनी । तया चक्रपाणि साह्य होय ॥१॥
उद्वेग जीवासी पंढरीचे ध्यान । तया नारायण साह्य करी ॥ध्रु॥
शरीरासी बळ नाही स्वता भाव । तया पंढरीराव साह्य करी ॥२॥
असो नसो बळ राहे पराधीन । तरी अनुमान करू नका ॥३॥
तुका म्हणे येणे करोनी चिंतनी । तया नारायण जवळीक ॥४॥

दारिद्राने विप्र पीडिला अपार । तया पोटी पोर एक असे ॥१॥

बाहेरी मिष्टान्न मिळे एके दिशी । घेऊनी छंदासी त्याची बैसे ॥ध्रु॥
क्षुधाकाळी रडे देखिले ते मागे । काही केल्या नेघे दुजे काही ॥२॥
सहज कौतुके बोले बापमाये । देवापाशी आहे मागशी ते ॥३॥
तेव्हा तुजलागी स्मरे नारायणा । जीवी च्या जीवना पांडुरंगा ॥४॥
लागली हे क्षुधा जात असे प्राण । काय हे निर्वाण पाहातोसी ॥५॥
ब्रह्मांडनायक विश्वाचा पाळक । वरी तिन्ही लोक पोसीतोसी ॥६॥
प्राण हा उत्कर्ष जाहला विव्दळ । तेव्हा तो कृपाळ धाव घाली ॥७॥
सांडूनि वैकुंठ धाव घाली तई । आळंगिला बाही कृपावंते ॥८॥
तुका म्हणे दिला क्षीराचा सांगर । राहे निरंतर तयापासी ॥९॥

अनाथाचा सखा ऐकिला प्रताप । होसी कृपावंत मजवरी ॥१॥
माझिया गा चित्ता करिं शिकवण । जेणे तुझे चरण जोडतील ॥ध्रु॥
जोडोनिया कर येतो काकुलती । रकुमाईच्या पति कृपावंता ॥२॥
हरुषे निर्भर करी माझे मन । दाखवी चरण पांडुरंगा ॥३॥
तुझे भेटीविन जन्म गेलां वाया । भजन कराया शक्ति नाही ॥४॥
न घडे तुझी सेवा न घडे पूजन । जन्मोनि निष्कारण जाऊ पाहे ॥५॥
तुका म्हणे हरी करावे या काय । भजनासी साह्य होई बापा ॥६॥

हीनवर बीजवर दोघी त्या गडणी । अखंड कहाणी संसाराची ॥१॥
माझे पति बहु लहानची आहे । खेळावया जाय पोरान्सवे ॥ध्रु॥
माझे दुःख जरी ऐकशील सई । म्हातारा तो बाई खोकतसे ॥२॥
खेळे सांजवरी बाहेरी तो राहे । वाट मी पाहे सेजेवरी ॥३॥
पूर्व पुण्य माझे नाही वानीट । बहु होती कष्ट सांगो काही ॥४॥
जवळ मी जाते अंगा अंग लावू । नेदी जवळ येऊ काटाळतो ॥५॥
पूर्व सुकृताचा हाची बाई ठेवा । तुका म्हणे देवाकाय बोल ॥६॥

स्वामीच्या सामर्थ्ये । चाले बोलिला पुरुषार्थ ॥१॥
पाठी देवाचे हे बळ । मग लाभे हातीकाळ ॥ध्रु॥
देव ज्यासी साह्य । तेणे केले सर्व होय ॥२॥
तुका म्हणे स्वामीसत्ता । मग नाही भय चित्ता ॥३॥

नामांचा डांगोरा फिरवी घरोघरी । म्हणा हरीहरी सर्वभावे ॥१॥
नामे हरती कर्मे वैकुंठीची पै वस्ति । संनिध श्रीपति सदोदित ॥ध्रु॥

नामाचा महिमा बहुता कळला । नामे उद्धरिला अजामेळ ॥२॥
गजेद्राची स्थिति पुराणी बोलती । नामे ची श्रीपति पावलासे ॥३॥
तुका म्हणे घेता मुक्ति आहे । नामे सर्व पाहे आकळिले ॥४॥

यमाचे हे पाश नाटोपती कोणाते । आम्हा दिनानाथे रक्षियेले ॥१॥
यम नेता तुम्हा रक्षील हे कोण । तुम्हा धन्यधन्य कोण म्हणती ॥ध्रु॥
संतसज्जनमेळा पवित्र संत कीर्ती । त्यांनी उत्तम स्थिति सांगितली ॥२॥
तेची धरोनी चित्तीतुका हित करी। यमासी पांपरी हाणे आता ॥३॥

देवासी पै भांडो एकचित्त करुनी । आम्हासी सज्जनी सांगितले ॥१॥
आम्हा काय आता देवे आडो परी । भेटी नेदी तरी सुखे नेदो ॥ध्रु॥
तोची नांदो सदा हरी पै वैकुंठी । आम्हा देशवटी देवो सुखे ॥२॥
देवे अभिमानचीत्तात धरिला । तरी तो एकला राहो आता ॥३॥
चित्तीधरोनी नाम असो सुखे येथे । हर्षे गाऊ गीत गोविंदाचे ॥४॥
तुका म्हणे सर्व देवाची नष्टाई । आम्ही सुखे डुलतसो ॥५॥

भरणी आली मुक्त पेठा । करा लाटा व्यापार ॥१॥
उधार घ्या रे उधार घ्या रे । अवघे या रे जातीचे ॥ध्रु॥
येथे पंक्तिभेद नाही । मोठे काही लहान ॥२॥
तुका म्हणे लाभ घ्यावा । मुद्दल भावाजतन ॥३॥

ग्रासोग्रासी भाव । तरी देहिं च जेवी देव ॥१॥
धरी स्मरण ते सार । नाही दुरी ते अंतर ॥ध्रु॥
भोगिता तू भावे । देव जेऊ बैसे सवे ॥२॥
तुज पावो देवा । भावे अंतरीची सेवा ॥३॥
गुंतला साधनी । देव नाही त्रिभुवनी ॥४॥
तुका म्हणे हाती। न धरिता गमाविती ॥५॥

कामिनीसी जैसा आवडे भ्रतार । इच्छीत चकोर चंद्र जैसा ॥१॥
तैसी हे आवडी विडुलाचे पायी । लागलिया नाही गर्भवास ॥ध्रु॥
दुष्काळे पीडिल्या आवडे भोजन । आणिक जीवन तृषाक्रांता ॥२॥
कामातुर जैसा भय लज्जा सांडोनि । आवडे कामिनी सर्वभावे ॥३॥

तुका म्हणे तैसी राहिली आवडी । पांडुरंग थडी पाववील ॥४॥

ॐ तत्सदिति सूत्राचे सार । कृपेचा सांगर पांडुरंग ॥१॥

हरिःॐ सहित उदत अनुदत । प्रचुरीश्वरासहित पांडुरंग ॥२॥

गोब्राह्मणहिता होउनी निराळे । वेदाचे ते मूळ तुका म्हणे ॥३॥

सांडियेला गर्भ उबगोनि माउली । नाही सांभाळिली भूमी शुद्ध ॥१॥

उष्ण तान भूक एवढिये आकाती । ओसंगा लाविती काय म्हूण ॥२॥

खांद्यावरी शूळ मरणाचिये वाटे । अन्याय ही मोठे केले साच ॥२॥

हातींचा हिरोनी घातला पोटासी । तुका म्हणे ऐसी परी जाली ॥३॥

ओव्या प्रारंभ अभंग

विचार करिती बैसोनि गौळणी । ज्या कृष्णकामिनी कामातुरा ॥१॥

एकात एकल्या एका च सुखाच्या । आवडती त्यांच्या गोष्टी त्या ला ॥२॥

तर्कवितकिर्णी दुराविल्या दुरी । मौन त्या परिचारी आरंभिले ॥३॥

कुशळा कवित्या कथित्या लोभिका । त्या ही येथे नका आम्हा पाशी ॥४॥

बोलक्या वाचाळा कृष्णरता नाही । या चोरोनी तीही खेट केली ॥५॥

भेउनिया जना एकी सवाजाल्या । वाती विझविल्या दाटोबळे ॥६॥

कृष्णसुख नाही कळले मानसी । निंदिती त्या त्यासी कृष्णरता ॥७॥

तो नये जवळी देखोनि कोल्हाळ । म्हणउनि समेळ मेळविला ॥८॥

अंतरी कोमळा बाहेरी निर्मळा । तल्लीन त्या बाळा कृष्णध्यानी ॥९॥

हरीरूपी दृष्टि कानी त्या च गोष्टी । आळंगिती कंठी एका एकी ॥१०॥

न साहे वियोग करिती रोदना । भ्रमिष्ठ भावना देहाचिया ॥॥

विसरल्या मागेगृह सुत पती । अवस्था याचिती गोविंदाची ॥॥

अवस्था लागोनि निवळची ठेल्या । एका एकी जाल्या कृष्णरूपा ॥॥

कृष्णा म्हणोनिया देती आलिंगन । विरहताप तेणे निवारेना ॥॥

ताप कोण वारी गोविंदावाचुनी । साच तो नयनी न देखता ॥॥

न देखता त्यांचा प्राण रिघों पाहे । आजी कामास ये उसीर केला ॥॥

रित्या ज्ञानगोष्टी त्या नावडती । आळिंगण प्रीती कृष्णाचिया ॥॥

मागेकाही आम्ही चुकलो त्याची सेवा । असेल या देवाराग आला ॥॥

आठविती मागे पापपुण्य दोष । परिहार एकीस एक देती ॥॥

अनुतापे जाल्या संतप्त त्या बाळा । टाकुनि विव्हाळा धरणी अंग ॥॥

जाणोनि चरित्र जवळी च होता । आली त्या अनंता कृपा मग ॥॥
होउनी प्रगट दाखविले रूप । तापत्रय ताप निवविले ॥॥
निवालेया देखोनि कृष्णाचे श्रीमुख । शोक मोह दुःख दुरावला ॥॥
साच भाव त्यांचा आणुनिया मना । आळंगितो राणा वैकुंठीचा ॥॥
हरीअंगसंगेहरीरूप जाल्या । बोलो विसरल्या तया सुखा ॥॥
व्यभिचारभावे भोगिले अनंता । वर्तोंनि असता घराचारी ॥॥
सकळा चोरोनी हरी जया चित्ती । धन्य त्या नांदती तयामध्ये ॥॥
उणे पुरे त्यांचे पडो नेंदी काही । राखे सर्वा ठायी देव तया ॥॥
न कळे लाघव ब्रह्मादिका भाव । भक्तिभावे देव केला तैसा ॥॥
तुका म्हणे त्यांचा धन्य व्यभिचार । साधिले अपार निजसुख ॥॥

बाळक्रिडा

१.

देवा आदि देवा जगत्रया जीवा । परियेसी केशवा विनंती माझी ॥१॥
माझी वाणी तुझे वर्णी तुझे वर्णी गुण नाम । ऐसी देई प्रेम काही कळा ॥२॥
कळा तुजपाशी आमुचे जीवन । उचित करून देई आम्हा ॥३॥
आम्हा शरणागता तुझाची आधार । तू तव सागर कृपासिंधू ॥४॥
सिंधू पायावाट होय तुझ्या नामे । जाळी महाकर्म दुस्तरे ती ॥५॥
ती फळे उत्तम तुझा निजध्यास । नाही गर्भवास सेविलिया ॥६॥
सेविलिया राम कृष्ण नारायण । नाही त्या बंधन संसाराचे ॥७॥
संसार ते काय तृणवतमय । अग्नि त्यासी खाय क्षणमात्रे ॥८॥
क्षणमात्रे जाळी दोषांचिया रासी । निंद्य उत्तमासी वंद्य करी ॥९॥
करी ब्रिदे साच आपली आपण । पतितपावन दिनानाथ ॥१०॥
नाथ अनाथाचा पति गोपिकाचा । पुरवी चित्तीचा मनोरथ ॥११॥
चित्ती जे धरावे तुका म्हणे दासी । पुरविता होसी मनोरथ ॥१२॥
४५०८ पृ ७४४(शासकीय), ३ पृ १ (देहूकर सांप्रदायिक)

२.

मनोरथ जैसे गोकुळीच्या जना । पुरवावी वासना तयापरी ॥१॥
ऋण फेडावया अवतार केला । अविनाश आला आकारासी ॥२॥
सीण जाला वसुदेव देवकीस । वधी बाळे कंस दुराचारी ॥३॥
दुराचारियासी नाही भूतदया । आप पर तया पाप पुण्य ॥४॥
पुण्यकाळ त्यांचा राहिलासे उभा । देवकीच्या गर्भा देव आले ॥५॥
गर्भासी तयांच्या आला नारायण । तुटले बंधन आपेआप ॥६॥
आपेआप बेड्या तुटल्या शृंखळा । बंदाच्या अर्गळा किलिया कोंडे ॥७॥

कोंडमार केला होता बहु दिस । सोडवी निमिष न लगता ॥८॥
न कळे तो तया सांगितला भाव । आपणासी ठाव नंदाघरी ॥९॥
नंदाघरी जाता येता वसुदेवा । नाही जाला गोवा सवे देव ॥१०॥
सवे देव तया आड नये काही । तुका म्हणे नाही भय चिंता ॥११॥
४५०९ पृ ७४४(शासकीय), ४ पृ २ (देहूकर सांप्रदायिक)

३.

चिंता ते पळाली गोकुळा बाहेरी । प्रवेश भीतरी केला देवे ॥१॥
देव आला घरा नंदाचिया गावा । धन्य त्यांच्या दैवा दैव आले ॥२॥
आले अविनाश धरुनी आकार । दैत्याचा संहार करावया ॥३॥
करावया भक्तजनांचे पालण । आले रामकृष्ण गोकुळासी ॥४॥
गोकुळी आनंद प्रगटले सुख । निर्भर हे लोक घरोघरी ॥५॥
घरोघरी जाला लक्ष्मीचा वास । दैन्य दारिद्रास त्रास आला ॥६॥
आला नारायण त्यांच्या अंतरा । दया क्षमा नरा नारी लोका ॥७॥
लोका गोकुळीच्या जाले ब्रम्हज्ञान । केलियावाचून जपतपे ॥८॥
जपतपे काय करावी साधने । जव नारायणे कृपा केली ॥९॥
केली नारायणे आपुली अंकित । तोची त्यांचे हित सर्व जाणे ॥१०॥
सर्व जाणे एक विष्णु साच खरा । आणिक दुसरा नाही नाही ॥११॥
नाही भक्ता दुजे तिही त्रिभुवनी । एका चक्रपाणी वाचूनिया ॥१२॥
याच्या सुखसंगे घेती गर्भवास । तुका म्हणे आस त्यजूनिया ॥१३॥
४५१० पृ ७४५(शासकीय), ५ पृ २ (देहूकर सांप्रदायिक)

४.

यांच्या पूर्वपुण्या कोण लेखा करी । जिही तो मुरारी खेळविला ॥१॥
खेळविला जिही अंतर्बाह्यसुखे । मेळवुनी मुखे चुंबन दिले ॥२॥
दिले त्यासी सुख अंतरीचे देवे । जिही एका भावे जाणितला ॥३॥
जाणितला तिही कामातुर नारी । कृष्णभोगावरी चित्त ज्यांचे ॥४॥
ज्यांचे कृष्णी तन मन जाले रत । गृह पती सुत विसरल्या ॥५॥
विष तया जाले धन मान जन । वसविती वन एकांती त्या ॥६॥
एकांती त्या जाती हरीसी घेउनि । भोग इच्छा धणी फेडावया ॥७॥
वयाच्या संपन्ना तैसा त्या कारणे । अंतरीचा देणे इच्छा भोग ॥८॥
भोग त्याग नाही दोन्ही जयापासी । तुका म्हणे जैसी स्फटिकशिळा ॥९॥
४५११ पृ ७४५(शासकीय), ६ पृ २ (देहूकर सांप्रदायिक)

५.

शिळा स्फटिकाची न पालटे भेदे । दाउनिया छंदे जैसी तैसी ॥१॥
जैसा केला तैसा होय क्षणक्षणा । फेडावी वासना भक्तिभावे ॥२॥
फेडावया आला अवधियांची धणी । गोपाळ गौळणी मायबापा ॥३॥
मायबापा सोडविले बंदीहुनी । चाणूर मर्दुनी कंसादिक ॥४॥
आदिक नाही देणे अरिमित्रा एक । पूतना कंटक मुक्त केली ॥५॥
मुक्त केला मामा कंस महादोषी । बाळहत्या रासी पातकांच्या ॥६॥
पाप कोठे राहे हरी आठविता । भक्ती द्वेषे चिंता जैसा तैसा ॥७॥
साक्षी तयापाशी पूर्वील कर्माच्या । बांधला सेवेच्या ऋणे देव ॥८॥
देव भोळा धावे भक्ता पाठोवाटी । उच्चारिता कंठी मागेमागे ॥९॥
मानाचा कंटाळा तुका म्हणे त्यासी । धावे तो घरासी भाविकांच्या ॥१०॥
४५१२ पृ ७४५(शासकीय), ७ पृ ३ (देहूकर सांप्रदायिक)

६.

चारी वेद ज्याची कीर्ती वाखाणिते । बांधवी तो हाती गौळणीच्या ॥१॥
गौळणी या गळा बांधिते धारणी । पाया चक्रपाणी लागे तया ॥२॥
तया घरी रिघे चोरावया लोणी । रिते पाळतुनी शिरे माजी ॥३॥
माजी शिरोनिया नवनीत खाये । कवाड ते आहे जैसे तैसे ॥४॥
जैसा तैसा आहे अंतर्बाह्यात्कारी । म्हणुनि चोरी नसंपडे ॥५॥
नसंपडे तया करिता खटपट । वाउगे बोभाट वर्माविण ॥६॥
वर्म जाणती त्या एकल्या एकटा । बैसतील वाटा निरोधुनी ॥७॥
निवांत राहिल्या निःसंग होउनी । निश्चळ ज्या ध्यानी कृष्णध्यान ॥८॥
नये क्षणभरी योगियांचे ध्यानी । धरिती गौळणी भाविका त्या ॥९॥
भाविका तयांसी येतो काकुलती । शाहाण्या मरती नसंपडे ॥१०॥
नलगे वेचावी टोळी धना नावे । तुका म्हणे भावे चाड एका ॥११॥
४५१३ पृ ७४६(शासकीय), ८ पृ ३ (देहूकर सांप्रदायिक)

७.

चाड अनन्याची धरी नारायण । आपणा समान करी रंका ॥१॥
रंक होती राजे यमाचिये घरी । आचरणे बरी नाही म्हूण ॥२॥
नसंपडे इंद्र चंद्र ब्रम्हादिका । अभिमाने एका तिळमात्रे ॥३॥
तिळमात्र जरी होय अभिमान । मेरु तो समान भार देवा ॥४॥
भार पृथ्वीचा वाहिला सकळ । जड होती खळ दुष्ट लोक ॥५॥
दुष्ट अभक्त जे निष्ठुर मानसी । केली हे तयांसी यमपुरी ॥६॥
यमदूत त्यांसी करिती यातना । नाही नारायणा भजले जे ॥७॥
जे नाही भजले एका भावे हरी । तया दंड करी यमधर्म ॥८॥

यमधर्म म्हणे तया दोषियांसी । का रे केशवासी चुकलेती ॥९॥
चुकलेती कथा पुराण श्रवण । होते तुम्हा कान डोळे मुख ॥१०॥
कान डोळे मुख संतांची संगती । न धराच चित्ती सांगितले ॥११॥
सांगितले संती तुम्हा उगवुनी । गर्भासी येउनी यमदंड ॥१२॥
दंडू आम्ही रागे म्हणे यमधर्म । देवा होय श्रम दुर्जनाचा ॥१३॥
दुर्जनाचा येणे करुनी संहार । पूर्ण अवतार रामकृष्ण ॥१४॥
रामकृष्ण नामे रंगले जे नर । तुका म्हणे घर वैकुंठी त्या ॥१५॥
४५१४ पृ ७४६(शासकीय), ९ पृ ४ (देहूकर सांप्रदायिक)

८.

वैकुंठीच्या लोका दुर्लभ हरीजन । तया नारायण समागमे ॥१॥
समागम त्यांचा धरिला अनंते । जिही चित्तवित्त समर्पिले ॥२॥
समर्थ ती गाती हरीचे पवाडे । येर ते बापुडे रावराणे ॥३॥
रामकृष्णे केले कौतुक गोकुळी । गोपाळांचे मेळी गाई चारी ॥४॥
गाई चारी मोहोरी पावा वाहे पाठी । धन्य जाळी काठी कांबळी ते ॥५॥
काय गौळियांच्या होत्या पुण्यरासी । आणिक त्या म्हैसी गाई पशु ॥६॥
सुख ते अमुप लुटिले सकळी । गोपिका गोपाळी धणीवरी ॥७॥
धणीवरी त्यांसी सांगितली मात । जयाचे जे आर्त तयापरी ॥८॥
परी याचे तुम्ही आइका नवल । दुर्गम जो खोल साधनासी ॥९॥
शिक लावुनीया घालिती बाहेरी । पाहाती भीतरी सवेची तो ॥१०॥
तोंडाकडे त्यांच्या पाहे कवतुके । शिव्या देता सुखे हासतसे ॥११॥
हासतसे शिव्या देता त्या गौळणी । मरता जपध्यानी न बोले तो ॥१२॥
तो जे जे करिल ते दिसे उत्तम । तुका म्हणे वर्म दावी सोपे ॥१३॥
४५१५ पृ ७४६(शासकीय), १० पृ ४ (देहूकर सांप्रदायिक)

९

वर्म दावी सोपे भाविका गोपाळा । वाहे त्यांच्या गळा पाले माळा ॥१॥
मान देती आधी मागती ते डाव । देव ते गौरव सुख मानी ॥२॥
मानती ते मंत्र हमामा हुंबरी । सिंतोडिती वरि स्नान तेणे ॥३॥
वस्त्रे घोंगडिया घालुनिया तळी । वरी वनमाळी बैसविती ॥४॥
तिही लोकांसी जो दुर्लभ चिंतना । तो धांवे गोधना वळतिया ॥५॥
यांच्या वचनांची पुष्पे वाहे शिरी । नैवेद्य त्या करी कवळ मागे ॥६॥
त्यांचिये मुखीचे हिरोनिया घ्यावे । उच्छिष्ट ते खावे धणीवरी ॥७॥
वरी माथा गुंफे मोरपिसा वेटी । नाचे टाळी पिटी त्यांच्या छंदे ॥८॥
छंदे नाचतील जयासवे हरी । देहभाव वरी विसरली ॥९॥

विसरली वरी देहाची भावना । तेची नारायणा सर्वपूजा ॥१०॥
पूजा भाविकांची न कळता घ्यावी । न मागता दावी निज ठाव ॥११॥
ठाव पावावया हिंडे मागे मागे । तुका म्हणे संगे भक्तांचिया ॥१२॥
४५१६ पृ ७४७(शासकीय), ११ पृ ५ (देहूकर सांप्रदायिक)

१०

भक्तजना दिले निजसुख देवे । गोपिका त्या भावे आळंगिल्या ॥१॥
आळंगिल्या गोपी गुणवंता नारी । त्यांच्या जन्मांतरी हरी ऋणी ॥२॥
रुसलिया त्यांचे करी समाधान । करविता आण क्रिया करी ॥३॥
क्रिया करी तुम्हा न वजे पासुनि । अवधिया जणी गोपिकांसी ॥४॥
गोपिकांसी म्हणे वैकुंठीचा पति । तुम्ही माझ्या चित्ती सर्वभावे ॥५॥
भाव जैसा माझ्या ठायी तुम्ही धरा । तैसाची मी खरा तुम्हा लागी ॥६॥
तुम्हा कळो द्या हा माझा साच भाव । तुमचाची जीव तुम्हा ग्वाही ॥७॥
ग्वाही तुम्हा आम्हा असे नारायण । आपलीच आण वाहातसे ॥८॥
सत्य बोले देव भक्तिभाव जैसा । अनुभवे रसा आणूनिया ॥९॥
यांसी बुझावितो वेगळाल्या भावे । एकीचे हे ठावे नाही एकी ॥१०॥
एकी क्रिया नाही आवधियांचा भाव । पृथक हा देव घेतो तैसे ॥११॥
तैसे कळो नेदी जो मी कोठे नाही । अवधियांचे ठायी जैसा तैसा ॥१२॥
जैसा मनोरथ जये चित्ती काम । तैसा मेघश्याम पुरवितो ॥१३॥
पुरविले मनोरथ गोपिकांचे । आणिक लोकांचे गोकुळीच्या ॥१४॥
गोकुळीच्या लोका लावियेला छंद । बैसला गोविंद त्यांचे चित्ती ॥१५॥
चित्ते ही चोरुनी घेतली सकळा । आवडी गोपाळा वरी तया ॥१६॥
आवडे तयासी वैकुंठनायक । गेली सकळीक विसरोनी ॥१७॥
निंदा स्तुती कोणी न करी कोणाची । नाही या देहाची शुद्धी कोणा ॥१८॥
कोणासी नाठवे कन्या पुत्र माया । देव म्हणुनी तया चुंबन देती ॥१९॥
देती या टाकून भ्रतारांसी घरी । लाज ते अंतरी आथीच ना ॥२०॥
नाही कोणा धाक कोणासी कोणाचा । तुका म्हणे वाचा काया मने ॥२१॥
४५१७ पृ ७४७(शासकीय), १२ पृ ५ (देहूकर सांप्रदायिक)

११

मने हरीरूपी गुंतल्या वासना । उदास या सुना गौळियांच्या ॥१॥
यांच्या भ्रतारांची धरुनीया रूपे । त्यांच्या घरी त्यापे भोग करी ॥२॥
करी कवतुक त्याचे तयापरी । एका दिसे हरी एका लेक ॥३॥
एक भाव नाही सकळांच्या चित्ती । म्हणुनी प्रीती तैसे रूप ॥४॥
रूप याचे आहे अवघेचि एक । परि कवतुक दाखविले ॥५॥

लेकरु न कळे स्थूल की लहान । खेळे नारायण कवतुके ॥६॥

कवतुक केले सोंग बहुरूप । तुका म्हणे बाप जगाचा हा ॥७॥

४५१८ पृ ७४८(शासकीय), ३८१९ पृ ६६२(शिरवळकर)

१२

जगाचा हा बाप दाखविले माये । माती खाता जाये मारावया ॥१॥

मारावया तिणे उगारिली काठी । भुवने त्या पोटी चौदा देखे ॥२॥

देखे भयानक झाकियेले डोळे । मागुता तो खेळे तिथे पुढे ॥३॥

पुढे रिघोनिया घाली गळा कव । कळो नेदी माव मायावंता ॥४॥

मायावंत विश्वरूप काय जाणे । माझे माझे म्हणे बाळ देवा ॥५॥

बाळपणी रीठा रगडिला दाढे । मारियेले गाढे कागबग ॥६॥

गळा बांधुनी उखळासी दावे । उन्मळी त्या भावे विमळार्जुन ॥७॥

न कळे जुनाट जगाचा जीवन । घातले मोहन गौळियांसी ॥८॥

सिंकी उतरुनी खाय नवनीत । न कळे बहुत होय तरी ॥९॥

तरी दूध डेरे भरले रांजण । खाय ते भरुन दावी दुणी ॥१०॥

दुणी जाले त्याचा मानिती संतोष । दुभत्याची आस धरुनीया ॥११॥

आशाबध्दा देव असोनि जवळी । नेणती ते काळी स्वार्थामुळे ॥१२॥

मुळे याच देव न कळे त्यांसी । चित्त आशापाशी गोवियेले ॥१३॥

लेकरु आमचे म्हणे दसवंती । नंदाचिये चित्ती तोचि भाव ॥१४॥

भाव जाणावया चरित्र दाखवी । घुसळिता रवी डेरियात ॥१५॥

डेरियात लोणी खादले रिघोनि । पाहे तो जननी हाती लागे ॥१६॥

हाती धरुनीया काढिला बाहेरी । देखोनिया करी चोज त्यासी ॥१७॥

सिकवी विचार नेणे त्याची गती । होता कोणे रीती डेरियात ॥१८॥

यासी पुत्रलोभे न कळे हा भाव । कळो नेदी माव देव त्यांसी ॥१९॥

त्यांसी मायामोहजाळ घाली फांस । देव आपणास कळो नेदी ॥२०॥

नेदी राहो भाव लोभिकांचे चित्ती । जाणता चि होती अंधळी ती ॥२१॥

अंधळी ती तुका म्हणे संवसारी । जिही नाही हरी ओळखिला ॥२२॥

४५१९ पृ ७४८(शासकीय), ३८२० पृ ६६२(शिरवळकर)

१३

ओळखी त्यांसी होय एका भावे । दुसरिया देवे न पविजे ॥१॥

न पविजे कदा उन्मत्त जालिया । डंबु तोचि वाया नागवण ॥२॥

वनवास देवाकारणे एकांत । करावी ही व्रत तपे याग ॥३॥

व्रत याग यांसी फळली बहुते । होतीया संचिते गौळियांची ॥४॥

यांसी देवे तारियेले न कळता । मागील अनंता ठावे होते ॥५॥

होते ते द्यावया आला नारायण । मायबापा ऋण गौळियांचे ॥६॥
गौळियांचे सुख दुर्लभ आणिकां । नाही ब्रम्हादिकां तुका म्हणे ॥७॥
४५२० पृ ७४९(शासकीय), ३८२१ पृ ६६३(शिरवळकर)

१४

नेणतिया साटी नेणता लाहान । थिंकोनि भोजन मागे माये ॥१॥
माया दोनी यास बाप नारायणा । सारखी भावना तया वरी ॥२॥
तया वरी त्याचा समचित्त भाव । देवकीवसुदेव नंद दोघे ॥३॥
घेउनिया एके ठायी अवतार । एकी केला थोर वाढवुनी ॥४॥
उणा पुरा यासी नाही कोणी ठाव । सारिखाचि देव अवघियांसी ॥५॥
यासी दोनी ठाव सारिखे अनंता । आधील मागुता वाढला तो ॥६॥
वाढला तो सेवाभक्तिचिया गुणे । उपचार मिष्टान्ने करुनीया ॥७॥
करोनिया सायास मेळविले धन । ते ही कृष्णार्पण केले तीही ॥८॥
कृष्णासी सकळ गाई घोडे म्हैसी । समर्पिल्या दासी जीवे भाव ॥९॥
जीवे भावे त्याची करितील सेवा । न विसंबती नावा क्षणभरी ॥१०॥
क्षणभरी होता वेगळा तयांस । होती कासावीस प्राण त्यांचे ॥११॥
त्यांचे ध्यानी मनी सर्वभावे हरी । देह काम करी चित्त त्यापे ॥१२॥
त्याचेचि चिंतन कृष्ण कोठे गेला । कृष्ण हा जेविला नाही कृष्ण ॥१३॥
कृष्ण आला घरा कृष्ण गेला दारा । कृष्ण हा सोयरा भेटो कृष्णा ॥१४॥
कृष्ण गाता ओव्या दळणी कांडणी । कृष्ण हा भोजनी पाचारिती ॥१५॥
कृष्ण तया ध्यानी आसनी शयनी । कृष्ण देखे स्वप्नी कृष्णरूप ॥१६॥
कृष्ण त्यांस दिसे आभास दुश्चिंता । धन्य मातापिता तुका म्हणे ॥१७॥
४५२१ पृ ७४९(शासकीय), ३८२२ पृ ६६३(शिरवळकर)

१५

कृष्ण हा परिचारी कृष्ण हा वेव्हारी । कृष्ण घ्या वो नारी आणिकी म्हणे ॥१॥
म्हणे कृष्णाविण कैसे तुम्हा गमे । विळ हा करमे वायाविण ॥२॥
वायाविण तुम्हीं पिटीतां चाकटी । घ्या गे जगजेठी क्षणभरी ॥३॥
क्षणभरी याच्या सुखाचा सोहळा । पहा एकवेळा घेउनीया ॥४॥
याचे सुख तुम्हां कळलियावरि । मग दारोदारी न फिराल ॥५॥
लटिके हे तुम्हां वाटेल खेळणे । एका कृष्णाविणे आवघेचि ॥६॥
अवघ्यांचा तुम्हीं टाकाल सांगात । घेउनी अनंत जाल राना ॥७॥
नावडे तुम्हांस आणिक बोलिले । मग हे लागले हरीध्यान ॥८॥
न करा हा मग या जीवा वेगळा । टोंकवाल बाळा आणिका ही ॥९॥
आणिका ही तुम्हां येती काकुलती । जवळी इच्छिती क्षण बैसो ॥१०॥

बैसो चला पाहो गोपाळाचे मुख। एकी एक सुख सांगतील ॥११॥
सांगे जव ऐसी मात दसवंती । तव धरिती चित्ती बाळा ॥१२॥
बाळा एकी घरा घेउनिया जाती । नाही त्या परती तुका म्हणे ॥१३॥
४५२२ पृ ७५०(शासकीय), ३८२३ पृ ६६४(शिरवळकर)

१६

तुका म्हणे पुन्हा न येती मागुत्या । कृष्णासी खेळता दिवस गमे ॥१॥
दिवस राती काही नाठवे त्यांसी । पाहाता मुखासी कृष्णाचिया ॥२॥
याच्या मुखे नये डोळ्यासी वीट । राहिले हे नीट ताटस्थचि ॥३॥
ताटस्थ राहिले सकळ शरीर । इंद्रिये व्यापार विसरली ॥४॥
विसरल्या तान भुक घर दार । नाही हा विचार आहो कोठे ॥५॥
कोठे असो कोण जाला वेळ काळ । नाठवे सकळ विसरल्या ॥६॥
विसरल्या आम्ही कोणीये जातीच्या । वर्णा ही चहूंच्या एक जाल्या ॥७॥
एक जाल्या तेव्हा कृष्णाचिया सुखे । निःशंके भातुके खेळतील ॥८॥
खेळता भातुके कृष्णाच्या सहित । नाही आशंकित चित्त त्यांचे ॥९॥
चित्ती तो गोविंद लटिके दळण । करिती हे जन करी तैसे ॥१०॥
जन करी तैसा खेळतील खेळ । अवघा गोपाळ करुनीया ॥११॥
करिती आपला आवघा गोविंद । जना साच फंद लटिका त्या ॥१२॥
त्यांणी केला हरी सासुरे माहेर । बंधु हे कुमर दीर भावे ॥१३॥
भावना राहिली एकाचिये ठायी । तुका म्हणे पायी गोविंदाचे ॥१४॥
४५२३ पृ ७५०(शासकीय), ३८२४ पृ ६६४(शिरवळकर)

१७

गोविंद भ्रतार गोविंद मुळहारी । नामे भेद परि एक चि तो ॥१॥
एकाचीच नामे ठेवियेली दोनी । कल्पितील मनी यावे जावे ॥२॥
जावे यावे तिही घरीचिया घरी । तेथिची सिदोरी तेथे न्यावी ॥३॥
विचारिता दिसे येणे जाणे खोटे । दाविती गोमटे लोका ऐसे ॥४॥
लोक करुनीया साच वर्तताती । तैशा त्या खेळती लटिक्याची ॥५॥
लटिकी करिती मंगळदायके । लटिकीच एके एका व्याही ॥६॥
व्याही भाई हरी सोयरा जावायी । अवघियांच्या ठायी केला एक ॥७॥
एकासिच पावे जे काही करिती । उपचार संपत्ति नाना भोग ॥८॥
भोग देती सर्व एका नारायणा । लटिक्या भावना व्याही भाई ॥९॥
लटिकाच त्यांणी केला संवसार । जाणती साचार वेगळा त्या ॥१०॥
त्यांणी मृत्तिकेचे करुनी अवघे । खेळतील दोघे पुरुषनारी ॥११॥
पुरुषनारी त्यांणी ठेवियेली नावे । कवतुकभावे विचरती ॥१२॥

विचरती जैसे साच भावे लोक । तैसे नाही सुख खेळतीया ॥१३॥
 यांणी जाणितले आपआपणया । लटिके हे वाया खेळतो ते ॥१४॥
 खेळतो ते आम्ही नव्हो नारीनर । म्हणोनि विकार नाही तया ॥१५॥
 तया ठावे आहे आम्ही अवघी एक । म्हणोनि निःशंक खेळतील ॥१६॥
 तया ठावे नाही हरीचिया गुणे । आम्ही कोणकोणे काय खेळो ॥१७॥
 काय खातो आम्ही कासया सांगाते । कैसे हे लागते नेणो मुखी ॥१८॥
 मुखी चवी नाही वरी अंगी लाज । वर्ण याती काज न धरिती ॥१९॥
 धरितील काही संकोच त्या मना । हासता या जना नाइकती ॥२०॥
 नाइकती बोल आणिकांचे कानी । हरी चित्ती मनी बैसलासे ॥२१॥
 बैसलासे हरी जयाचिये चित्ती । तया नावडती मायबापे ॥२२॥
 मायबापे त्यांची नेती पाचारुनि । बळे परि मनी हरी वसे ॥२३॥
 वसतील बाळा आपलाले घरी । ध्यान त्या अंतरी गोविंदाचे ॥२४॥
 गोविंदाचे ध्यान निजलिया जाग्या । आणिक वाउग्या न बोलती ॥२५॥
 न बोलती निजलिया हरीविण । जागृति सपन एक जाले ॥२६॥
 एकविध सुख घेती नित्य बाळा । भ्रमर परिमळालागी तैशा ॥२७॥
 तैसा त्यांचा भाव घेतला त्या परी । तुका म्हणे हरी बाळलीला ॥२८॥
 ४५२४ पृ ७५१ (शासकीय), ३८२५ पृ ६६५ (शिरवळकर)

१८

लीलाविग्रही तो लेववी खाववी । यशोदा बैसवी मांडीवरी ॥१॥
 मांडीवरी भार पुष्पाचिये परी । बैसोनिया करी स्तनपान ॥२॥
 नभाचा ही साक्षी पाताळा परता । कुर्वाळिते माता हाते त्यासि ॥३॥
 हाते कुर्वाळुनी मुखी घाली घास । पुरे म्हणे तीस पोट धाले ॥४॥
 पोट धाले मग देतसे ढेकर । भक्तीचे ते फार तुळसीदळ ॥५॥
 तुळसीदळ भावे सहित देवापाणी । फार त्याहुनी क्षीरसागरा ॥६॥
 क्षीराचा कांटाळा असे एकवेळ । भक्तीचे ते जळ गोड देवा ॥७॥
 देवा भक्त जिवाहुनी आवडती । सकळ हि प्रीति त्यांच्या ठायी ॥८॥
 त्यांचा हा अंकित सर्व भावे हरी । तुका म्हणे करी सर्व काज ॥९॥
 ४५२५ पृ ७५२ (शासकीय), ३८२६ पृ ६६६ (शिरवळकर)

१९

जयेवेळी चोरुनीया नेली वत्से । तयालागी तैसे होणे लागे ॥१॥
 लागे दोही ठायी करावे पाळण । जगाचा जीवन मायबाप ॥२॥
 माय जाल्यावरी अवघ्या वत्सांची । घरी वत्से जीची तैसा जाला ॥३॥
 जाला तैसा जैसे घरिचे गोपाळ । आणिक सकळ मोहरी पावे ॥४॥

मोहरी पावे सिंगे वाहिल्या काहाळा । देखिला सोहाळा ब्रम्हादिकी ॥५॥
 ब्रम्हादिका सुख स्वप्नी ही नाही । तैसे दोही ठायी वोंसंडले ॥६॥
 वोंसंडल्या क्षीर अमुप त्या गायी । जैसी ज्याची आई तैसा जाला ॥७॥
 लाघव कळले ब्रम्हयासी याचे । परब्रम्ह साचे अवतरले ॥८॥
 तरले हे जन सकळ ही आता । ऐसे तो विधाता बोलिलेला ॥९॥
 लागला हे स्तुती करु अनंताची । चतुर्मुख वाची भक्ती स्तोत्रे ॥१०॥
 भक्तिकाजे देवे केला अवतार । पृथ्वीचा भार फेडावया ॥११॥
 पृथिवी दाटीली होती या असुरी । नासाहावे वरी भार तये ॥१२॥
 तया काकुलती आपल्या दासांची । तयालागी वेची सर्वस्व ही ॥१३॥
 स्वहित दासांचे करावया लागी । अव्यक्त हे जगी व्यक्ती आले ॥१४॥
 लेखा कोण करी याचिया पुण्याचा । जया सवे वाचा बोले हरी ॥१५॥
 हरी नाममात्रे पातकांच्या रासी । तो आला घरासि गौळियांच्या ॥१६॥
 गौळिये अवघी जाली कृष्णमय । नामे लोकत्रय तरतील ॥१७॥
 तरतील नामे कृष्णाचिया दोषी । बहुत ज्यांपाशी होइल पाप ॥१८॥
 पाप ऐसे नाही कृष्णनामे राहे । धन्य तो चि पाहे कृष्णमुख ॥१९॥
 मुख माझे काय जो मी वर्णू पार । मग नमस्कार घाली ब्रम्हा ॥२०॥
 ब्रम्हा नमस्कार घाली गोधनासी । कळला तयासि हा चि देव ॥२१॥
 देव चि अवघा जालासे सकळ । गाई हा गोपाळ वत्से तेथे ॥२२॥
 तेथे पाहाणे जे आणिक दुसरे । मूर्ख त्या अंतरे दुजा नाही ॥२३॥
 दुजा भाव तुका म्हणे जया चित्ती । स्वरव भोगिती कुंभपाक ॥२४॥
 ४५२६ पृ ७५२ (शासकीय), ३८२७ पृ ६६६ (शिरवळकर)

२०

कुंभपाक लागे तयासि भोगणे । अवघा चि नेणे देव ऐसा ॥१॥
 देव ऐसा ठावा नाही जया जना । तयासि यातना यम करी ॥२॥
 कळला हा देव तया साच खरा । गाई वत्से घरा धाडी ब्रम्हा ॥३॥
 ब्रम्हादिका ऐसा देव अगोचर । कैसा त्याचा पार जाणवेल ॥४॥
 जाणवेल देव गौळियांच्या भावे । तुका म्हणे सेवे संचित हे ॥५॥
 ४५२७ पृ ७५३ (शासकीय), ३८२८ पृ ६६७ (शिरवळकर)

२१

संचित उत्तम भूमि कसूनिया । जाऊ नेणे वाया परि त्याचे ॥१॥
 त्याचिया पिकासि आलिया घुमरी । आल्या गाईवरी आणिक गाई ॥२॥
 गाई दवडुनि घालिती बाहेरी । तव म्हणे हरी बांधा त्याही ॥३॥
 त्याही तुम्ही बांधा तुमच्या सारिख्या । भोवंडा पारिख्या वाडयातुनि ॥४॥

पारिख्या न येती कोणाचिया घरा । सूत्रधारी खरा नारायण ॥५॥
नारायण नांदे जयाचिये ठायी । सहज तेथे नाही घालमेली ॥६॥
मेली ही शाहाणी करिता सायास । नाही सुखलेश तुका म्हणे ॥७॥
४५२८ पृ ७५३ (शासकीय), ३८२९ पृ ६६७ (शिरवळकर)

२२

तुका म्हणे सुख घेतले गोपाळी । नाचती कांबळी करुनि ध्वजा ॥१॥
करुनीया टिरी आपुल्या मांदळ । वाजविती टाळ दगडाचे ॥२॥
दगडाचे टाळ कोण त्याचा नाद । गीत गाता छंद ताल नाही ॥३॥
नाही ताळ गाता नाचता गोपाळा । घननीळ सावळा तयामध्ये ॥४॥
मध्ये जया हरी ते सुख आगळे । देहभाव काळे नाही तया ॥५॥
तयांसि आळंगी आपुलिया करी । जाती भूमीवरी लोटांगणी ॥६॥
निजभाव देखे जयाचिये अंगी । तुका म्हणे संगी क्रीडे तया ॥७॥
४५२९ पृ ७५३ (शासकीय), ३८३० पृ ६६८ (शिरवळकर)

२३

तया सवे करी काला दही भात । सिदोच्या अनंत मेळवुनी ॥१॥
मेळवुनी अवधियांचे एके ठायी । मागे पुढे काही उरो नेदी ॥२॥
नेदी चोरी करू जाणे अंतरीचे । आपले ही साचे द्यावे तेथे ॥३॥
द्यावा दही भात आपले प्रकार । तयाचा वेव्हार सांडवावा ॥४॥
वाटी सकळांसि हाते आपुलिया । जैसे मागे तया तैसे द्यावे ॥५॥
द्यावे सांभाळुनी सम तुकभावे । आपण हि खावे त्यांचे तुक ॥६॥
तुक सकळांचे गोविंदाचे हाती । कोण कोणे गति भला बुरा ॥७॥
राखे त्यासि तैसे आपलाल्या भावे । विचारुनि द्यावे जैसे तैसे ॥८॥
तैसे सुख नाही वैकुंठीच्या लोका । ते दिले भाविका गोपाळांसि ॥९॥
गोपाळांचे मुखी देउनी कवळ । घास माखे लाळ खाय त्या ची ॥१०॥
त्यांचिये मुखी चे काढूनिया घास । झोंबता हातास खाय बळे ॥११॥
बळे जयाचिया ठेंगणे सकळ । तयाते गोपाळ पाडितील ॥१२॥
पाठी उचलूनि वाहातील खांदी । नाचतील मांदी मेळवुनी ॥१३॥
मांदी मेळवुनी धणी दिली आम्हा । तुका म्हणे जमा केल्या गाई ॥१४॥
४५३० पृ ७५४ (शासकीय), ३८३१ पृ ६६८ (शिरवळकर)

२४

केला पुढे हरी अस्तमाना दिसा । मागे त्यासरिसे थाट चाले ॥१॥
थाट चाले गाई गोपाळांची धूम । पुढे कृष्ण राम तया सोयी ॥२॥

सोयी लागलिया तयांची अनंती । न बोलविता येती मागे तया ॥३॥
तयांचिये चित्ती बैसला अनंत । घेती नित्य नित्य ते चि सुख ॥४॥
सुख नाही कोणा हरीच्या वियोगे । तुका म्हणे जुगे घडी जाय ॥५॥
४५३१ पृ ७५४ (शासकीय), ३८३२ पृ ६६९ (शिरवळकर)

२५

जाय फाकोनिया निवडिता गाई । आपलाल्या सोयी घराचिये ॥१॥
घराचिये सोयी अंतरला देव । गोपाळांचे जीव गोविंदापे ॥२॥
गोविंदे वेधिले तुका म्हणे मन । वियोगे ही ध्यान संयोगाचे ॥३॥
४५३२ पृ ७५४ (शासकीय), ३८३३ पृ ६६९ (शिरवळकर)

२६

संयोग सकळा असे सर्वकाळ । दुश्चित्त गोपाळ आला दिसे ॥१॥
गोपाळ गुणाचा म्हणे गुणमय । निंबलोण माये उतरिले ॥२॥
उतरुनी हाते धरि हनूवठी । ओवाळूनि दिठी सांडियेली ॥३॥
दिठी घाली माता विश्वाच्या जनका । भक्तिचिया सुखा गोडावला ॥४॥
लहान हा थोर जीवजंत भूते । आपण दैवते जाला देवी ॥५॥
देवी म्हैसासुर मुंजिया खेचर । लहान हि थोर देव हरी ॥६॥
हरी तुका म्हणे अवघा एकला । परि या धाकुला भक्तीसाठी ॥७॥
४५३३ पृ ७५५ (शासकीय), ३८३४ पृ ६६९ (शिरवळकर)

२७

भक्तीसाठी केली यशोदेसी आळी । थिंकोनिया चोळी डोळे देव ॥१॥
देव गिळुनिया धरिले मोहन । माय म्हणे कोण येथे दुजे ॥२॥
दुजे येथे कोणी नाही कृष्णाविण । निरुते जाणोन पुसे देवा ॥३॥
देवापाशी पुसे देव काय जाला । हासे आले बोला याचे हरी ॥४॥
यांचे मी जवळी देव तो नेणती । लटिके मानिती साच खरे ॥५॥
लटिके ते साच साच ते लटिके । नेणती लोभिके आशाबध्द ॥६॥
सांग म्हणे माय येरु वासी तोड । तंव ते ब्रम्हांड देखे माजी ॥७॥
माजी जया चंद्र सूर्य तारांगणे । तो भक्तांकारणे बाळलीला ॥८॥
लीळा कोण जाणे याचे महिमान । जगाचे जीवन देवादिदेव ॥९॥
देवे कवतुक दाखविले तया । लागतील पाया मायबापें ॥१०॥
मायबाप म्हणे हा चि देव खरा । आणिक पसारा लटिका तो ॥११॥
तो हि त्यांचा देव दिला नारायणे । माझे हे करणे तो हि मी च ॥१२॥
मी च म्हणउनि जे जे जेथे ध्याती । तेथे मी श्रीपति भोगिता ते ॥१३॥

ते मज वेगळे मी तया निराळा । नाही या सकळा ब्रम्हाडांत ॥१४॥
तद्भावना तैसे भविष्य तयाचे । फळ देता साचे मी च एक ॥१५॥
मी च एक खरा बोले नारायण । दाविले निर्वाण निजदासां ॥१६॥
निजदासां खूण दाविली निरुती । तुका म्हणे भूती नारायण ॥१७॥
४५३४ पृ ७५५ (शासकीय), ३८३५ पृ ६६९ (शिरवळकर)

२८

नारायण भूती न कळे जयांसि । तयां गर्भवासी येणे जाणे ॥१॥
येणे जाणे होय भूतांच्या मत्सरे । न कळता खरे देव ऐसा ॥२॥
देव ऐसा जया कळला सकळ । गेली तळमळ द्वेषबुद्धी ॥३॥
बुद्धीचा पालट नव्हे कोणे काळी । हरी जळी स्थळी तया चित्ती ॥४॥
चित्त ते निर्मळ जैसे नवनीत । जाणिजे अनंत तयामाजी ॥५॥
तयामाजी हरी जाणिजे त्या भावे । आपले परावे सारिखे चि ॥६॥
चिंतने तयाच्या तरती आणिक । जो हे सकळीक देव देखे ॥७॥
देव देखे तो ही कसा देव नव्हे । उरला संदेहे काय त्यासि ॥८॥
काया वाचा मने पूजावे वैष्णव । म्हणउनि भाव धरुनीया ॥९॥
यांसि कवतुक दाखविले रानी । वोणवा गिळूनि गोपाळांसि ॥१०॥
गोपाळांसि डोळे झांकविले हाते । धरिले अनंते विश्वरूप ॥११॥
पसरुनी मुख गिळियेले ज्वाळ । पहाती गोपाळ बोटं सांदी ॥१२॥
संधि सारुनीया पाहिले अनंता । म्हणती ते आता कळलासी ॥१३॥
कळला हा तुझा देह नव्हे देवा । गिळिला वोणवा आणिक तो ॥१४॥
तो तया कळला आरुषां गोपाळा । दुर्गम सकळा साधनांसि ॥१५॥
सीण उरे तुका म्हणे साधनाचा । भाविकांसी साचा भाव दावी ॥१६॥
४५३५ पृ ७५५ (शासकीय), ३८३६ पृ ६७० (शिरवळकर)

२९

भाव दावी शुध्द देखोनिया चित्त । आपल्या अंकित निजदासा ॥१॥
सांगे गोपाळांसी काय पुण्य होते । वा चलो जळते आगी हाती ॥२॥
आजि आम्हा येथे राखियेले देवे । नाही तरी जीवे न वंचतो ॥३॥
न वंचत्या गाई जळतो सकळे । पूर्वपुण्यबळे वाचविले ॥४॥
पूर्वपुण्य होते तुमचिये गांठी । बोले जगजेठी गोपाळांसी ॥५॥
गोपाळांसी म्हणे वैकुंठनायक । भले तुम्ही एक पुण्यवंत ॥६॥
करी तुका म्हणे करवी आपण । द्यावे थोरपण सेवकांसी ॥७॥
४५३६ पृ ७५६ (शासकीय), ३८३७ पृ ६७० (शिरवळकर)

३०

काय आम्हा चाळविसी वायाविण । म्हणसी दुरुन देखिलासि ॥१॥
लावुनीया डोळे नव्हतो दुश्चित । तुज परचित्त माव होती ॥२॥
होती दृष्टि आत उघडी आमची । बाहेरी ते वाया चि कुंची झाकू ॥३॥
जालासि थोरला थोरल्या तोडाचा । गिळियेला वाचा धूर आगी ॥४॥
आगी खातो ऐसा आमचा सांगाती । आनंदे नाचती भोवताली ॥५॥
भोवती आपणा मेळविली देवे । तुका म्हणे ठावे नाही ज्ञान ॥६॥
४५३७ पृ ७५६ (शासकीय), ३८३८ पृ ६७१ (शिरवळकर)

३१

नाही त्याची शंका वैकुंठनायका । नेणती ते एकाविण दुजा ॥१॥
जाणतिया सवे येऊ नेदी हरी । तर्कवादी दुरी दुराविले ॥२॥
वादियासि भेद निंदा अहंकार । देउनीया दूर दुराविले ॥३॥
दुरावले दूर आशाबध्द देवा । करिता या सवा कुटुंबाची ॥४॥
चित्तीद्रव्यदारा पुत्रादिसंपत्ती । समान ते होती पशु नर ॥५॥
नरक साधिले विसरोनीदेवा । बुडाले ते भवा नदीमाजी ॥६॥
जीही हरीसंग केला संवसारी । तुका म्हणे खरी खेप त्या ची ॥७॥
४५३८ पृ ७५६ (शासकीय), ३८३९ पृ ६७१ (शिरवळकर)

३२

खेळीमेळी आले घरा गोपीनाथ । गोपाळा सहित मातेपाशी ॥१॥
मातेपाशी एक नवल सांगती । जाली तैसी ख्याती वोणव्याची ॥२॥
ओवाळिले तिने करुनी आरती । पुसे दसवंती गोपाळांसी ॥३॥
पुसे पडताळुनी मागुती मागुती । गोपाळ सांगती कवतुक ॥४॥
कवतुका कानी आइकता त्याचे । बोलता ये वाचे वीट नये ॥५॥
नयन गुंतले श्रीमुख पाहता । न साहे लवता आड पाते ॥६॥
तेव्हा कवतुक कळो आले काही । हळुहळु दोही मायबापां ॥७॥
हळुहळु त्यांचे पुण्य जाले वाड । वारले हे जाड तिमिराचे ॥८॥
तिमिर हे तेथे राहो शके कैसे । जालिया प्रकाशे गोविंदाच्या ॥९॥
दावी तुका म्हणे देव ज्या आपणा । पालटे ते क्षणामाजी एका ॥१०॥
४५३८ पृ ७५६ (शासकीय), ३८३९ पृ ६७१ (शिरवळकर)

३३

काय आता यासी म्हणावे लेकरू । जगाचा हा गुरु मायबाप ॥१॥
माया याची यासि राहिली व्यापून । कळो नये क्षण एक होता ॥२॥

क्षण एक होता विसरली त्यासी । माझे माझे ऐसे करी बाळा ॥३॥
करी कवतुक कळो नेदी कोणा । योजूनि कारणा ते चि खेळे ॥४॥
ते सुख लुटिले घरिचिया घरी । तुका म्हणे परी आपुलाल्या ॥५॥
४५४० पृ ७५७ (शासकीय), ३८४१ पृ ६७२ (शिरवळकर)

३४

आपुलाल्यापरी करितील सेवा । गीत गाती देवा खेळवुनी ॥१॥
खेळ मांडियेला यमुने पाबळी । या रे चेंडुफळी खेळू आता ॥२॥
आणविल्या डांगा चवगुणां काठी । बैसोनिया वाटी गडिया गडी ॥३॥
गडी जव पाहे आपणासमान । नाही नारायण म्हणे दुजा ॥४॥
जाणोनि गोविंदे सकळांचा भाव । तयांसी उपाव तो चि सांगे ॥५॥
सांगे सकळांसी व्हा रे एकीकडे । चेंडू राखा गडे तुम्ही माझा ॥६॥
मज हा न लगे आणिक सांगाती । राखावी बहुती हाल माझी ॥७॥
माझे हाके हाक मेळवा सकळ । न वजा बरळ एकमेका ॥८॥
एका समतुके अवघेचि राहा । जाईल तो पाहा धरा चेंडू ॥९॥
चेंडू धरा ऐसे सांगतो सकळा । आपण निराळा एकला चि ॥१०॥
चिंतुनीया चेंडू हाणे ऊर्ध्वमुखे । ठेली सकळीक पाहात चि ॥११॥
पाहात चि ठेली न चलता काही । येरु लवलाही म्हणे धरा ॥१२॥
धरावा तयाने त्याचे बळ ज्यासि । येरा आणिकांसी लाग नव्हे ॥१३॥
नव्हे काम बळ बुद्धी नाही त्याचे । न धरवे निचे उंचाविण ॥१४॥
विचारी पडिले देखिले गोपाळ । या म्हणे सकळ मजमागे ॥१५॥
मार्ग देवाविण न दिसे आणिका । चतुर होत का बहुत जन ॥१६॥
चतुर चिंतिती बहुत मारग । हरी जाय लाग पाहोनिया ॥१७॥
या मागे जे गेले गोविंदा गोपाळ । ते नेले सीतळ पंथ ठाया ॥१८॥
पंथ जे चुकले आपले मतीचे । तया मागे त्याचे ते चि हाल ॥१९॥
हाल दोघा एक मोहरा मागिला । चालता चुकला वाट पंथ ॥२०॥
पंथ पुढिलांसी चालता न कळे । मागिलांनी डोळे उघडावे ॥२१॥
वयाचा प्रबोध विचार ज्या नाही । समान तो देही बाळकांसी ॥२२॥
सिकविले हित नायिके जो कानी । त्यामागे भल्यांनी जाऊ नये ॥२३॥
नये ते चि करी श्रेष्ठाचिया मना । मूर्ख एक जाणा तो चि खरा ॥२४॥
रानभरी जाले न कळे मारग । मग तो श्रीरंग आठविला ॥२५॥
लाज सांडूनिया मारितील हाका । कळले नायका वैकुंठीच्या ॥२६॥
चारी वेद ज्याची कीर्ती वाखाणीती । तया अति प्रीति गोपाळांची ॥२७॥
गोपाळांचा धांवा आइकिला कानी । सोयी चक्रपाणि पालविले ॥२८॥

साया धरुनीया आले हरीपासी । लहान थोरांसी सांभाळिले ॥२९॥
सांभाळिले तुका म्हणे सकळ हि । सुखी जाले ते ही हरीमुखे ॥३०॥
४५४१ पृ ७५७ (शासकीय), ३८४२ पृ ६७२ (शिरवळकर)

३५

मुखे सांगे त्यांसी पैल चेंडू पाहा । उदकात डोहाचिये माथा ॥१॥
माथा कळंबाचे अवघडा ठायी । दावियेला डोही जळामाजी ॥२॥
जळात पाहाता हाडति या दृष्टि । म्हणे जगजेठी ऐसे नव्हे ॥३॥
नव्हे साच चेंडू छाया दिसे आत । खरा तेथे चित्त लावा वरी ॥४॥
वरी देखियेला अवघ्यानी डोळा । म्हणती गोपाळा आता कैसे ॥५॥
कैसे करुनीया उतरावा खाली । देखोनिया भ्याली अवघी डोहो ॥६॥
डोहो बहु खोल काळ्या भीतरी । सरली माघारी अवघी जणे ॥७॥
जयाचे कारण तयासीच ठावे । पुसे त्याच्या भावे त्यास हरी ॥८॥
त्यांसी नारायण म्हणे राहा तळी । चढे वनमाळी झाडावरी ॥९॥
वरी जाता हरी पाहाती गोपाळ । म्हणति सकळ आम्ही नेणो ॥१०॥
नेणो म्हणती हे करितोसि काई । आम्हा तुझी आई देइल सिव्या ॥११॥
आपुलिया काना देउनिया हात । सकळी निमित्त टाळियेले ॥१२॥
निमित्त्याकारणे रचिले कारण । गेला नारायण खांदीवरी ॥१३॥
खांदीवरी पाव ठेवियेला देवे । पाडावा त्या भावे चेंडू तळी ॥१४॥
तळील नेणती तुका म्हणे भाव । अंतरीचा देव जाणो नेदी ॥१५॥
४५४२ पृ ७५८ (शासकीय), ३८४३ पृ ६७३ (शिरवळकर)

३६

नेदी कळो केल्याविण ते कारण । दाखवी आणून अनुभवा ॥१॥
न पुरेसा हात घाली चेंडूकडे । म्हणीतले गडे सांभाळावे ॥२॥
सांभाळ करिता सकळा जिवांचा । गोपाळांसी वाचा म्हणे बरे ॥३॥
बरे विचारुनी करावे कारण । म्हणे नारायण बऱ्या बरे ॥४॥
बरे म्हणउनि तया कडे पाहे । सोडविला जाय चेंडू तळा ॥५॥
तयासवे उडी घातली अनंते । गोपाळ रडते येती घरा ॥६॥
येता त्यांचा लोकी देखिला कोल्हाळ । सामोरी सकळ आली पुढे ॥७॥
पुसतील मात आपआपल्यासि । हरीदुःखे त्यांसी न बोलवे ॥८॥
न बोलवे हरी बुडालासे मुखे । कुटितील दुःखे उर माथे ॥९॥
मायबापें तुका म्हणे न देखती । ऐसे दुःख चित्ती गोपाळांच्या ॥१०॥
४५४३ पृ ७५९ (शासकीय), ३८४४ पृ ६७४ (शिरवळकर)

३७

गोपाळा उभडु नावरे दुःखाचा । कुंटित हे वाचा जाली त्यांची ॥१॥
जाले काय ऐसे न कळे कोणासी । म्हणती तुम्हांपासी देव होता ॥२॥
देवासवे दुःख न पवते ऐसे । काही अनारिसे दिसे आजी ॥३॥
आजी दिसे हरी फांकला यांपाशी । म्हणुनि ऐशी परि जाली ॥४॥
जाणविल्याविण कैसे कळे त्यांसी । शाहाणे त्यांसी कळो आले ॥५॥
कळो आले तीही फुंद शांत केला । ठार्यांचाच त्याला थोडा होता ॥६॥
होता तो विचार सांगितला जना । गोपाळ शाहाणा होता त्याणे ॥७॥
सांगे आता हरी तुम्हा आम्हा नाही । बुडाला तो डोही यमुनेच्या ॥८॥
यासी अवकाश नव्हेचि पुसता । जालिया अनंता कोण परि ॥९॥
परि त्या दुःखाची काय सांगो आता । तुका म्हणे माता लोकपाळ ॥१०॥
४५४४ पृ ७५९ (शासकीय), ३८४५ पृ ६७४ (शिरवळकर)

३८

पाषाण फुटती ते दुःख देखोनि । करिता गौळणी शोक लोका ॥१॥
काय ऐसे पाप होते आम्हा पासी । बोलती एकासी एक एका ॥२॥
एकाचिये डोळा असुं बाह्यात्कारी । नाही ती अंतरी जळतील ॥३॥
जळतील एके अंतर्बाह्यात्कारे । टाकिली लेकुरे कडियेहूनि ॥४॥
निवांतचि एके राहिली निश्चित । बाहेरी ना आत जीव त्यांचे ॥५॥
त्यांचे जीव वरी आले त्या सकळा । एका त्या गोपाळा वाचूनिया ॥६॥
वाचणे ते आता खोटे संवसारी । नव्हे भेटी जरी हरीसवे ॥७॥
सवे घेउनीया चालली गोपाळा । अवघीच बाळा नर नारी ॥८॥
नर नारी नाही मनुष्याचे नावे । गोकुळ हे गाव सांडियेले ॥९॥
सांडियेली अन्ने संपदा सकळ । चित्ती तो गोपाळ धरुनि जाती ॥१०॥
तिरी माना घालूनिया उभ्या गाई । तटस्थ या डोही यमुनेच्या ॥११॥
यमुनेच्या तिरी झाडे वृक्ष वल्ली । दुःखे कोमाइली कृष्णाचिया ॥१२॥
याचे त्याचे दुःख एक जाले तिरी । मग शोक करी मायबाप ॥१३॥
मायबाप तुका म्हणे सहोदर । तोवरीच तीर न पवता ॥१४॥
४५४५ पृ ७५९ (शासकीय), ३८४६ पृ ६७४ (शिरवळकर)

३९

तीर देखोनिया यमुनेचे जळ । काठीच कोल्हाळ करिताती ॥१॥
कडवाड नव्हे घालावया उडी । आपणासी ओढी भय मागे ॥२॥
मागे सरे माय पाउला पाउली । आपल्याच घाली धाके अंग ॥३॥
अंग राखोनिया माय खेद करी । अंतरीचे हरी जाणवले ॥४॥

जाणवले मग देवे दिली बुडी । तुका म्हणे कुडी भावना हे ॥५॥

४५४६ पृ ७६० (शासकीय), ३८४७ पृ ६७५ (शिरवळकर)

४०

भावनेच्या मुळे अंतरला देव । शिरला संदेह भये पोटी ॥१॥

पोटी होते मागे जीव द्यावा ऐसे । बोलिल्या सरिसे न करवे ॥२॥

न करवे त्याग जीवाचा या नास । नारायण त्यास अंतरला ॥३॥

अंतरला बहु बोलता वाउगे । अंतरीच्या त्यागेविण गोष्टी ॥४॥

गोष्टी सकळांच्या आइकिल्या देवे । कोण कोण्याभावे रडती ती ॥५॥

ती गेली घरास आपल्या सकळ । गोधने गोपाळ लोक माय ॥६॥

मायबापांची तो ऐसी जाली गति । तुका म्हणे अंती कळो आले ॥७॥

४५४७ पृ ७६० (शासकीय), ३८४८ पृ ६७५ (शिरवळकर)

४१

आला त्यांचा भाव देवाचिया मना । अंतरी कारणासाठी होता ॥१॥

होता भाव त्यांचा पाहोनि निराळा । नव्हता पाताळा गेला आधी ॥२॥

आधी पाठीमोरी जाली तीसकळे । मग या गोपाळे बुडी दिली ॥३॥

दिली हाक त्याणे जाउनी पाताळा । जागविले काळा भुजंगासी ॥४॥

भुजंग हा होता निजला मंदिरी । निर्भर अंतरी गर्वनिधी ॥५॥

गर्व हरावया आला नारायण । मिस या करून चेंडुवाचे ॥६॥

चेंडुवाचे मिसे काळ्या नाथावा । तुका म्हणे देवा कारण हे ॥७॥

४५४८ पृ ७६० (शासकीय), ३८४९ पृ ६७५ (शिरवळकर)

४२

काळ्याचे मागे चेंडु पत्नीपाशी । तेजःपुंज राशी देखियेला ॥१॥

लावण्यपूतळा मुखप्रभाराशी । कोटि रवि शशी उगवले ॥२॥

उगवला खांब कर्दळीचा गाभा । ब्रीदे वांकी नभा देखे पायी ॥३॥

पाहिला सकळ तिने न्याहाळूनि । कोण या जननी विसंबली ॥४॥

विसरु हा तीस कैसा याचा जाला । जीवाहुनी वाल्हा दिसतसे ॥५॥

दिसतसे रूप गोजिरे लाहान । पाहाता लोचन सुखावले ॥६॥

पाहिले परतोनि काळा दुष्टाकडे । मग म्हणे कुडे जाले आता ॥७॥

आता हा उठोनि खाईल या बाळा । देईल वेल्हाळा माय जीव ॥८॥

जीव याचा कैसा वाचे म्हणे नारी । मोहिली अंतरी हरिरूपे ॥९॥

रूपे अनंताची अनंतप्रकार । न कळे साचार तुका म्हणे ॥१०॥

४५४९ पृ ७६१ (शासकीय), ३८५० पृ ६७६ (शिरवळकर)

४३

म्हणे चेंडू कोणे आणिला या ठाया । आलो पुरवाया कोड त्याचे ॥१॥
त्याचे आइकोन निष्ठुर वचन । भयाभीत मन जाले तिचे ॥२॥
तिची चित्तवृत्ती होती देवावरी । आधी ते माघारी फिरली वेगी ॥३॥
वेगी मन गेले भ्रताराचे सोयी । विघ्न आले काही आम्हा वरी ॥४॥
वरी उदकास अंत नाही पार । अक्षोभ सागर भरलासे ॥५॥
संचार करुनी कोण्या वाटे आला । ठायीच देखिला अवचिता ॥६॥
अवचिता नेणो येथे उगवला । दिसे तो धाकुला बोल मोठे ॥७॥
मोठयाने बोलतो भय नाही मनी । केला उठवुनी काळ जागा ॥८॥
जागविला काळसर्प तये वेळी । उठिला कल्लोळी विषाचिये ॥९॥
यमुनेच्या डोहावरी आला ऊत । काळ्याकृतांत धुधुकारे ॥१०॥
कारणे ज्या येथे आला नारायण । जाले दुरुषण दोघांमध्ये ॥११॥
दोघांमध्ये जाले बोल परस्परे । प्रसंग उत्तरे युध्दाचिया ॥१२॥
चिंतावला चित्ती तोंडे बोले काळ । करीन सकळ ग्रास तुझा ॥१३॥
जाला सावकाश झेप घाली वरी । तव हाणे हरी मुष्टिघाते ॥१४॥
तेणे काळे त्यासी दिसे काळ तैसा । हरावया जैसा जीव जाला ॥१५॥
आठवले काळा हाकारिले गोत । मिळाली बहुते नागकुळे ॥१६॥
कल्हारी संधानी धरियेला हरी । अवघा विखारी व्यापियेला ॥१७॥
यास तुका म्हणे नाही भक्ताविण । गरुडाचे चिंतन केले मनी ॥१८॥
४५५० पृ ७६१ (शासकीय), ३८५१ पृ ६७६ (शिरवळकर)

४४

निजदास उभा तात्काळ पायापे । स्वामी देखे सर्पे वेष्टियेला ॥१॥
लहान थोरे होती मिळाली अपारे । त्याच्या धुधुकारे निवारिली ॥२॥
निघता आपटी धरुनी धावामधी । एकाचेचि वधी माथा पाये ॥३॥
एकी जीव दिले येताच त्या धाके । येतील ती एके काकुलती ॥४॥
यथेष्ट भक्षिली पोट धाये वरी । तव म्हणे हरी पुरे आता ॥५॥
आता करु काम आलो जयासाठी । हरी घाली मिठी काळ्यासी ॥६॥
यासी नाथूनिया नाकी दिली दोरी । चेंडू भार शिरी कमळाचा ॥७॥
चालविला वरी बैसे नारायण । गरुडा आळंगुन बहुडविले ॥८॥
विसरु न पडे संवगड्या गाई । यमुनेच्या डोही लक्ष त्यांचे ॥९॥
त्याच्या गोष्टी काठी बैसोनि सांगती । बुडाला दाविती येथे हरी ॥१०॥
हरीचे चिंतन करिता आठव । तुका म्हणे देव आला वरी ॥११॥
४५५१ पृ ७६२ (शासकीय), ३८५२ पृ ६७७ (शिरवळकर)

४५

अवचित त्यांनी देखिला भुजंग । पळतील मग हाउ आला ॥१॥
आला घेउनीया यमुने बाहेरी । पालवितो करी गडियांसी ॥२॥
गडियांसी म्हणे वैकुंठनायक । या रे सकळीक मजपाशी ॥३॥
मजपाशी तुम्हां भय काय करी । जवळी या दुरी जाऊ नका ॥४॥
कानी आइकिले गोविंदाचे बोल । म्हणती नवल चला पाहो ॥५॥
पाहो आले हरीजवळ सकळ । गोविंदे गोपाळ आळिंगिले ॥६॥
आल्या गाई वरी घालितील माना । वोरसले स्तना क्षीर लोटे ॥७॥
लोटती सकळे एकावरी एक । होउनि पृथक कुर्वाळली ॥८॥
कुर्वाळली आनंदे घेती चारा पाणी । तिही चक्रपाणि देखियेला ॥९॥
त्यांच पाशी होता परी केली माव । न कळे संदेह पडलिया ॥१०॥
याति वृक्ष वल्ली होत्या कोमेलिया । त्यांसी कृष्णे काया दिव्य दिली ॥११॥
दिले गोविंदे त्या पदा नाही नाश । तुका म्हणे आस निरसली ॥१२॥
४५५२ पृ ७६२ (शासकीय), ३८५३ पृ ६७७ (शिरवळकर)

४६

आस निरसली गोविंदाचे भेटी । संवसारा तुटी पुढिलिया ॥१॥
पुढे पाठविले गोविंदे गोपाळा । देउनि चपळा हाती गुढी ॥२॥
हाका आरोळिया देउनि नाचती । एक सादाविती हरी आले ॥३॥
आरंधी पडिली होती तया घरी । संकीर्ण त्या नारी नरलोक ॥४॥
लोका भूक तान नाही निद्रा डोळा । रूप वेळोवेळा आठविती ॥५॥
आहाकटा मग करिती गेलिया । आधी ठावा तया नाही कोणा ॥६॥
आधी चुकी मग घडे आठवण । तुका म्हणे जन परिचये ॥७॥
४५५३ पृ ७६२ (शासकीय), ३८५४ पृ ६७८ (शिरवळकर)

४७

जननी हे म्हणे आहा काय जाले । शरीर रक्षिले काय काजे ॥१॥
काय काज आता हरीविण जिणे । नित्य दुःख कोणे सोसावे हे ॥२॥
हे दुःख न सरे हरी न भेटे तो । त्यामागेचि जातो एका वेळे ॥३॥
एकवेळ जरी देखते मी आता । तरी जीवापरता न करिते ॥४॥
करिता हे मात हरीचे चिंतन । शुभ तो शकुन तुका म्हणे ॥५॥
४५५४ पृ ७६३ (शासकीय), ३८५५ पृ ६७८ (शिरवळकर)

४८

शुभ मात तिही आणिली गोपाळी । चेंडू वनमाळी घेउनि आले ॥१॥
 आली दारा देखे हरुषाची गुढी । सांगितली पुढी हरुषे मात ॥२॥
 हरुषली माता केले निंबलोण । गोपाळा वरुन कुरवंडी ॥३॥
 गोपाळा भोवते मिळाले गोकुळ । अवघी सकळ लहान थोरे ॥४॥
 थोर सुख जाले ते काळी आनंद । सांगती गोविंद वरी आला ॥५॥
 आले वरी बैसोनिया नारायण । काळया नाथून वहन केले ॥६॥
 नगरबाहेरी निघाले आनंदे । लावुनीया वाघे नाना घोष ॥७॥
 नारायणा पुढे गोपाळ चालती । आनंदे नाचती गाती गीत ॥८॥
 तव तो देखिला वैकुंठीचा पती । लोटंगणी जाती सकळ ही ॥९॥
 सकळ ही एका भावे आलिंगिले । अवघिया जाले अवघे हरी ॥१०॥
 हरी आलिंगने हरिरूप जाली । आप विसरली आपणास ॥११॥
 सकळांसी सुख एक दिले देवे । मायबापा भावे लोकपाळा ॥१२॥
 मायबाप देवा नाही लोकपाळ । सारिखी सकळ तुका म्हणे ॥१३॥
 ४५५५ पृ ७६३ (शासकीय), ३८५६ पृ ६७८ (शिरवळकर)

४९

नेणे वर्ण धर्म जी आली सामोरी । अवघीच हरी आळिंगिली ॥१॥
 हरी लोकपाळ आले नगरात । सकळा सहित मायबाप ॥२॥
 पारणे तयांचे जाले एका वेळे । देखिले सावळे परब्रम्ह ॥३॥
 ब्रम्हानंदे लोक सकळ नाचती । गुढिया उभविती घरोघरी ॥४॥
 घरोघरी सुख आनंद सोहळा । सडे रंग माळा चौकदारी ॥५॥
 दारी वृंदावने तुळसीची वने । रामकृष्णगाणे नारायण ॥६॥
 नारायण तिही पूजिला बहुती । नाना पुष्पयाती करुनीया ॥७॥
 याचे ऋण नाही फिटले मागील । पुढे भांडवल जोडिती ही ॥८॥
 ही नव्हती कधी या देवा वेगळी । केला वनमाळी सेवाऋणी ॥९॥
 सेवाऋणे तुका म्हणे रूपधारी । भक्तांचा कैवारी नारायण ॥१०॥
 ४५५६ पृ ७६३ (शासकीय), ३८५७ पृ ६७९ (शिरवळकर)

५०

नारायण आले निजमंदिरासि । जाले या लोकांसी बहुडविले ॥१॥
 बहुडविले बहु केले समाधान । विसरु तो क्षण नका माझा ॥२॥
 मात सांगितली सकळ वृत्तांत । केले दंडवत सकळांनी ॥३॥
 सकळा भातुके वाटिल्या साखरा । आपलाल्या घरा लोक गेले ॥४॥
 लोक गेले कामा गाईपे गोपाळ । वारली सकळ लोभापाठी ॥५॥
 लोभ दावुनिया आपला विसर । पाडितो कुमर धनआशा ॥६॥

आशेचे बांधले तुका म्हणे जन । काय नारायण ऐसा जाणे ॥७॥

४५५७ पृ ७६३ (शासकीय), ३८५८ पृ ६७९ (शिरवळकर)

५१

जाला कवतुक करिता रोकडे । आणिक ही पुढे नारायण ॥१॥

येउनिया पुढे धरिला मारग । हरावया भाग इंद्रयाजी ॥२॥

इंद्रा दही दूध तूप नेता लोणी । घेतले हिरोनीवाटे त्याचे ॥३॥

हिरोनीघेतल्या कावडी सकळा । म्हणती गोपाळा बरे नव्हे ॥४॥

नव्हे तेचि करी न भे कळिकाळा । तुका म्हणे लीळा खेळे देव ॥५॥

४५५८ पृ ७६४ (शासकीय), ३८५९ पृ ६७९ (शिरवळकर)

५२

खेळ नव्हे बरा इंद्र कोपलिया । देव म्हणे तया भेऊ नका ॥१॥

नका धरु भय धाक काही मनी । बोले चक्रपाणि गौळियांसी ॥२॥

गौळियांसी धीर नाही या वचने । आशंकितमने वेडावली ॥३॥

वेडावली त्यांसी न कळता भाव । देवआदिदेव नोळखता ॥४॥

नोळखता दुःखे वाहाती शरीरी । तुका म्हणे वरी भारवाही ॥५॥

४५५९ पृ ७६४ (शासकीय), ३८६० पृ ६७९ (शिरवळकर)

५३

भारवाही नोळखती या अनंता । जवळी असता अंगसंगे ॥१॥

अंगसंगे तया न कळे हा देव । कळोनि संदेह मागुताला ॥२॥

मागुती पडती चिंतेचिये डोही । जयाची हे नाही बुद्धी स्थिर ॥३॥

बुद्धी स्थिर होउ नेदी नारायण । आशबध्द जन लोभिकांची ॥४॥

लोभिका न साहे देवाचे करणे । तुका म्हणे तेणे दुःखी होती ॥५॥

४५६० पृ ७६४ (शासकीय), ३८६१ पृ ६८० (शिरवळकर)

५४

दुःखी होती लोभे करावे ते काई । उडतील गाई म्हैसी आता ॥१॥

आणिकही काही होईल अरिष्ट । नायिके हा धीट सांगितले ॥२॥

सांगो चला याच्या मायबापांपाशी । निघाले घरासि देवा रागे ॥३॥

रागे काला देता न घेती कवळ । टोकवी गोपाळ क्रोधियांसी ॥४॥

क्रोध देवावरी धरियेला राग । तुका म्हणे भाग न लभती ॥५॥

४५६१ पृ ७६४ (शासकीय), ३८६२ पृ ६८० (शिरवळकर)

५५

भाग त्या सुखाचे वाकड्या बोंबड्या । आपलिया गड्या भाविकांसी ॥१॥
भारवाही गेले टाकुनि कावडी । नवनीतगोडी भाविकांसी ॥२॥
काला करुनीया वाटिला सकळा । आनंदे गोपाळांमाजी खेळे ॥३॥
खेळे मेळे दही दूध तूप खाती । भय नाही चित्ती कवणाचे ॥४॥
कवणाचे चाले तुका म्हणे बळ । जयासी गोपाळ साह्य जाला ॥५॥
४५६२ पृ ७६४ (शासकीय), ३८६३ पृ ६८० (शिरवळकर)

५६

जाणवले इंद्रा चरित्र सकळ । वाकुल्या गोपाळ दाविताती ॥१॥
तातडिया मेघा आज्ञा करी राव । गोकुळीचा ठाव उरो नेदा ॥२॥
नेदाविया काई म्हसी वाचो लोक । पुरा सकळीक शिळाधारी ॥३॥
धाक नाही माझा गोवळिया पोरां । सकळीक मारा म्हणे मेघा ॥४॥
म्हणविती देव आपणा तोवरी । जव नाही वरी कोपलो मी ॥५॥
मीपणे हा देव न कळेचि त्यांसी । अभिमाने रासि गर्वाचिया ॥६॥
अभिमान राशी जयाचिये ठायी । तुका म्हणे तई देव दुरी ॥७॥
४५६३ पृ ७६५ (शासकीय), ३८६४ पृ ६८० (शिरवळकर)

५७

देव त्या फावला गोपाळा । नाही तेथे कळा अभिमान ॥१॥
नाडली आपल्या आपणचि एके । संदेहदायके बहु फार ॥२॥
फार चाळविली नेदी कळो माव । देवाआदिदेव विश्वंभर ॥३॥
विश्वासावाचूनि कळो नये खरा । अभक्ता अधीरा जैसा तैसा ॥४॥
जैसा भाव तैसा जवळी त्या दुरी । तुका म्हणे हरी देतो घेतो ॥५॥
४५६४ पृ ७६५ (शासकीय), ३८६५ पृ ६८१ (शिरवळकर)

५८

तो या साच भावे न कळेचि इंद्रा । म्हणउनि धारा घाली मेघा ॥१॥
घाली धारा मेघ कडाडिला माथा । वरी अवचिता देखियेला ॥२॥
देखती पाऊस वोळला गोपाळ । भ्याले हे सकळ विचारिती ॥३॥
विचार पडला विसरले खेळ । अन्याय गोपाळ म्हणती केला ॥४॥
लागले से गोड न कळे ते काळी । भेणे वनमाळी आठविती ॥५॥
आता कायकैसा करावा विचार । गोधनासी थार आपणिया ॥६॥
यांचिया विचारे होणार ते काई । तुका म्हणे ठायी वेडावली ॥७॥
४५६५ पृ ७६५ (शासकीय), ३८६६ पृ ६८१ (शिरवळकर)

५९

वेडावली काय करावे या काळी । म्हणे वनमाळी गोपाळांसी ॥१॥
शिरी धरु गोवर्धन उचलूनि । म्हणे तुम्ही कोणी भिऊ नका ॥२॥
नका सांडू कोणी आपला आवांका । मारिता या हाका आरोळिया ॥३॥
अशंकित चित्ते न वटे त्या खरे । धाकेच ते बरे म्हणती चला ॥४॥
चित्ती धाक परि जवळी अनंत । तुका म्हणे घात होऊ नेदी ॥५॥
४५६६ पृ ७६५ (शासकीय), ३८६७ पृ ६८९ (शिरवळकर)

६०

नेदी दुःख देखो दासा नारायण । ठेवी निवारून आल्या आधी ॥१॥
आधी पुढे शुध्द करावा मारग । दासा मागे मग सुखरूप ॥२॥
पर्वतासि हात लाविला अनंते । तो जाय वरते आपेआप ॥३॥
आपल्या आपण उचलिला गिरी । गोपाळ हे करी निमित्यासि ॥४॥
निमित्य करुनी करावे कारण । करिता आपण कळो नेदी ॥५॥
दिनाचा कृपाळू पतितपावन । हे करी वचन साच खरे ॥६॥
सांगणे न लगे सुखदुःख दासा । तुका म्हणे ऐसा कृपावंत ॥७॥
४५६७ पृ ७६५ (शासकीय), ३८६८ पृ ६८९ (शिरवळकर)

६१

कृपावंते हाक दिली सकळीका । माजिया रे नका राहो कोणी ॥१॥
निघाले या भेणे पाउसाच्या जन । देखे गोवर्धन उचलिला ॥२॥
लाविले गोपाळ फेरी चहूकडे । हासे फुंदे रडे कोणी धाके ॥३॥
धाके ही सकळ निघाली भीतरी । उचलिला गिरी तयाखाली ॥४॥
तयाखाली गाई वत्से आली लोक । पक्षी सकळीक जीवजाति ॥५॥
जिही म्हणविले हरीचे अंकित । जातीचे ते होत कोणी तरी ॥६॥
जाति कुळ नाही तयासी प्रमाण । अनन्या अनन्य तुका म्हणे ॥७॥
४५६८ पृ ७६६ (शासकीय), ३८६९ पृ ६८२ (शिरवळकर)

६२

म्हणविती भक्त हरीचे अंकित । करितो अनंत हित त्यांचे ॥१॥
त्यांसी राखे बळे आपुले जे दास । कळिकाळासि वास पाहो नेदी ॥२॥
पाउस न येता केली यांची थार । लागला तुषार येऊ मग ॥३॥
येउनि दगड बैसतील गिरी । वरुषला धारी शिळाचिये ॥४॥
शिळांचिये धारी वरुषला आकांत । होता दिवस सात एक सरे ॥५॥
एक सरे गिरि धरिला गोपाळी । होतो भाव बळी आम्ही ऐसे ॥६॥
ऐसे कळो आले देवाचिया चित्ता । म्हणे तुम्ही आता हात सोडा ॥७॥

हासती गोपाळ करुनी नवल । आइकोनि बोल गोविंदाचे ॥८॥
दावितील डोया गुडघे कोपर । फुटले ते भार उचलिता ॥९॥
भार आम्हा वरी घालुनि निराळा । राहिलासी डोळा चुकवुनि ॥१०॥
निमित्त अंगुळी लावियेली बरी । पाहो कैसा गिरी धरितोसि ॥११॥
सिणले हे होते ठायींच्या त्या भारे । लटिकेचि खरे मानुनिया ॥१२॥
यांणी अंत पाहो आदरिला याचा । तुका म्हणे वाचा वाचाळ ते ॥१३॥
४५६९ पृ ७६६ (शासकीय), ३८७० पृ ६८२ (शिरवळकर)

६३

वाचाळ लटिके अभक्त जे खळ । आपुले ते बळ वाखाणीती ॥१॥
बळे हुंवरती सत्य त्या न कळे । नुघडती डोळे अंधळ्यांचे ॥२॥
आसुडिल्या माना हात पाय नेटे । तव भार बोटे उचलिला ॥३॥
लटिकाचि आम्ही सीण केला देवा । कळो आले तेव्हा सकळांसी ॥४॥
आले कळो तुका म्हणे अनुभवे । मग अहंभावे सांडवले ॥५॥
४५७० पृ ७६६ (शासकीय), ३८७१ पृ ६८२ (शिरवळकर)

६४

सांडवले सकळांचे अभिमान । आणिले शरण लोटांगणी ॥१॥
लोटांगणी आले होउनीया दीन । मग नारायण म्हणे भले ॥२॥
भला आजी तुम्ही केला साच पण । गिरि गोवर्धन उचलिला ॥३॥
लागती चरणा सकळ ते काळी । आम्हा मध्ये बळी तूचि एक ॥४॥
एका तुजविण नयो आम्ही कामा । कळो कृष्णा रामा आले आजी ॥५॥
आजी वरी आम्हा होता अभिमान । नेणता चरण महिमा तुझा ॥६॥
तुझा पार आम्ही नेणो नारायणा । नखी गोवर्धना राखियेले ॥७॥
राखियेले गोकुळ आम्हा सकळांसी । दगडांच्या राशी वरुषता ॥८॥
वर्णावे ते काय तुझे महिमान । धरिती चरण सकळीक ॥९॥
सकळ ही तान विसरली भूक । सकळ ही सुख दिले त्यांसी ॥१०॥
त्यांसी कळो आला वैकुंठनायका । तुका म्हणे लोक निर्भर ते ॥११॥
४५७१ पृ ७६७ (शासकीय), ३८७२ पृ ६८३ (शिरवळकर)

६५

लोका कळो आला देव आम्हा मधी । टाकिली उपाधि तिही शंका ॥१॥
शंका नाही थोरा लाहाना जीवासी । कळला हा हृषीकेशी मग ॥२॥
मग मनी जाले निर्भर सकळ । संगे लोकपाळ कृष्णाचिया ॥३॥
कृष्णाचिया ओव्या गाणे गाती गीत । कृष्णमय चित्त जाले त्यांचे ॥४॥
त्यांसी ठावा नाही बाहेतील भाव । अंतरीच वाव सुख जाले ॥५॥

सुखे तया दिस न कळे हे राती । अखंड या ज्योती गोविंदाची ॥६॥
चिंतनेचि धाली न लगे अन्नपाणी । तुका म्हणे मनी समाधान ॥७॥
४५७२ पृ ७६७ (शासकीय), ३८७३ पृ ६८३ (शिरवळकर)

६६

समाधान त्यांची इंद्रिये सकळ । जया तो गोपाळ समागमे ॥१॥
गोविंदाचा जाला प्रकाश भीतरी । मग त्या बाहेरी काय काज ॥२॥
काज काम त्यांचे सरले व्यापार । नाही आप पर माझे तुझे ॥३॥
माया सकळांची सकळां ही वरी । विषय ते हरी दिसो नेदी ॥४॥
दिसे तया आप परावे सारिखे । तुका म्हणे सुखे कृष्णाचिया ॥५॥
४५७३ पृ ७६७ (शासकीय), ३८७४ पृ ६८३ (शिरवळकर)

६७

कृष्णाचिया सुखे भुक नाही तान । सदा समाधान सकळांचे ॥१॥
कळलेचि नाही जाले किती दिस । बाहेरील वास विसरली ॥२॥
विसरु कामाचा तुका म्हणे जाला । उद्वेग राहिला जावे यावे ॥३॥
४५७४ पृ ७६७ (शासकीय), ३८७५ पृ ६८३ (शिरवळकर)

६८

जावे बाहेरी हा नाठवे विचार । नाही समाचार ठावा काही ॥१॥
काही न कळे ते कळो आले देवा । मांडिला रिघावा कवतुक ॥२॥
कवतुकासाठी भक्त देहावरी । आणिताहे हरी बोलावया ॥३॥
यांसी नाव रूप नाही हा आकार । कळला साचार भक्तां मुखे ॥४॥
मुखे भक्तांचिया बोलतो आपण । अंगसंगे भिन्न नाही दोघा ॥५॥
दोघे वेगळाले लेखिल जो कोणी । तयाचा मेदिनी बहु भार ॥६॥
तयासी घडली सकळ ही पापे । भक्तांचिया कोपे निंदा द्वेषे ॥७॥
द्वेषियाचा संग न घडावा कोणा । विष जेवी प्राणा नाश करी ॥८॥
करिता आइके निंदा या संतांची । तया होती तेचि अधःपात ॥९॥
पतन उध्दार संगाचा महिमा । त्यजावे अधमा संत सेवी ॥१०॥
संतसेवी जोडे महालाभरासी । तुका म्हणे यासी नाश नाही ॥११॥
४५७५ पृ ७६७ (शासकीय), ३८७६ पृ ६८४ (शिरवळकर)

६९

नाही नाश हरी आठविता मुखे । जोडतील सुखे सकळ ही ॥१॥
सकळी ही सुखे वोळली अंतरी । मग त्याबाहेरी काय काज ॥२॥

येऊ विसरली बाहेरी गोपाळे । तल्लीन सकळे कृष्णसुखे ॥३॥
सुख ते योगिया नाही समाधीस । दिले गाई वत्स पशु जीवा ॥४॥
वारला पाऊस केव्हा नाही ठावा । तुका म्हणे देवावाचूनिया ॥५॥
४५७६ पृ ७६८ (शासकीय), ३८७७ पृ ६८४ (शिरवळकर)

७०

यांसी समाचार सांगतो सकळा । चलावे गोकुळा म्हणे देव ॥१॥
देव राखे तया आडलिया काळे । देव सुखफळे देतो दासा ॥२॥
दासा दुःख देखों नेदी आपुलिया । निवारी आलिया न कळता ॥३॥
नाही मेघ येता जाता देखियेला । धारी वरुषला शिळांचिये ॥४॥
एवढे भक्तांचे सांकडे अनंता । होय निवारिता तुका म्हणे ॥५॥
४५७७ पृ ७६८ (शासकीय), ३८७८ पृ ६८४ (शिरवळकर)

७१

काकुलती एके पाहाती बाहेरी । तया म्हणे हरी वोसरला ॥१॥
वोसरला मेघ आला होता काळ । बाहेरी सकळ आले लोक ॥२॥
कवतुक जाले ते काळी आनंद । कळला गोविंद साच भावे ॥३॥
भावे तयापुढे नाचती सकळे । गातील मंगळे ओव्या गीत ॥४॥
गीत गाती ओव्या रामकृष्णावरी । गोपाळ मोहोरी वाती पांवे ॥५॥
वत्से गाई पशु नाचती आनंदे । वेधलिया छंदे गोविंदाच्या ॥६॥
चित्त वेधियेले गोविंदे जयाचे । कोण ते दैवाचे तयाहुनी ॥७॥
तयाहुनी कोणी नाही भाग्यवंत । अखंड सांगात गोविंदाचा ॥८॥
गोविंदाचा संग तुका म्हणे ध्यान । गोविंद ते जन गोकुळीचे ॥९॥
४५७८ पृ ७६८ (शासकीय), ३८७९ पृ ६८४ (शिरवळकर)

७२

गोकुळीची गती कोण जाणे परी । पाहो आला वरी इंद्राव ॥१॥
इंद्रापाशी मेघ बोलती बडिवार । सकळ संहार करुनि आलो ॥२॥
आता जीव नाही सांगाया ते रानी । पुरिले पाषाणी शिळाधारी ॥३॥
रिता कोठे नाही राहो दिला ठाव । जल्पती तो भाव न कळता ॥४॥
न कळता देव बळे हुंवरती । साच ते पावती अपमान ॥५॥
माव न कळता केली तोंडपिटी । इंद्र आला दृष्टी पाहावया ॥६॥
पाहता ते आहे जैसे होते तैसे । नाचती विशेषे तुका म्हणे ॥७॥

७३

नाचता देखिली गाई वत्से जन । विस्मित होऊन इंद्र ठेला ॥१॥
लागला पाऊस शिळांचिये धारी । वाचली ही परी कैसी येथे ॥२॥
येथे आहे नारायण संदेह नाही । विघ्न केले ठायी निर्विघ्न ते ॥३॥
विचारिता उचलिला गोवर्धन । अवतार पूर्ण कळो आला ॥४॥
आला गौळियांच्या घरा नारायण । करितो स्तवन इंद्र त्यांचे ॥५॥
त्यांच्या पुण्या पार कोण करी लेखा । न कळे चतुर्मुखा ब्रम्हयासि ॥६॥
सीणता जो ध्याना न ये एकवेळा । तो तया गोपाळा समागमे ॥७॥
समागमे गाई वत्स पुण्यवंता । देह कुर्वाळिता अंगसंग ॥८॥
संग जाला मायबापां लोकपाळा । आळिंंगिती गळा कंठाकंठ ॥९॥
करिते हे जाले स्तुती सकळीक । देव इंद्रादिक गोविंदाची ॥१०॥
करितील वृष्टी पुष्पवरुषाव । देवआदिदेव पूजियेला ॥११॥
पुष्पांजुळी मंत्र घोष जयजयकार । दुमदुमी अंबर नेणे नादे ॥१२॥
नामाचे गजर गंधर्वा चीं गाणी । आनंद भुवनी न माये तो ॥१३॥
तो सुखसोहळा अनुपम्य रासी । गोकुळी देवासी दोही ठायी ॥१४॥
दोही ठायी सुख दिले नारायणे । गेला दुरुषणे वैरभाव ॥१५॥
भावना भेदाची जाय उठाउठी । तुका म्हणे भेटी गोविंदाचे ॥१६॥
४५८० पृ ७६९ (शासकीय), ३८८१ पृ ६८५ (शिरवळकर)

७४

गोविंदाचे नाम गोड घेता वाचे । तेथे हे कडूंचे वैरभाव ॥१॥
भावे नमस्कार घातले सकळी । लोटांगणे तळी महीवरी ॥२॥
वरी हात बाहे उभारिली देवे । कळलीया भावे सकळांच्या ॥३॥
सकळ ही वरी बहुडविले स्थळा । चलावे गोपाळा म्हणे घरा ॥४॥
राहिली ही नाचो गोविंदाच्या बोले । पडिलीया डोले छंदे होती ॥५॥
छंद तो नावरे आपणा आपला । आनंदाचा आला होता त्यांसी ॥६॥
त्यांच्या तुका म्हणे आनंदे सकळ । ठेंगणे गोपाळ समागमे ॥७॥
४५८१ पृ ७६९ (शासकीय), ३८८२ पृ ६८६ (शिरवळकर)

७५

समागमे असे हरी नेणतिया । नेदी जाऊ वाया अंकितांसि ॥१॥
अंकिता सावध केले नारायणे । गोपाळ गोधने सकळीका ॥२॥
सकळही जन आले गोकुळासी । आनंद मानसी सकळांच्या ॥३॥
सकळांचा केला अंगीकार देवे । न कळता भावे वाचवी त्या ॥४॥
त्यां जाला निर्धार हरी आम्हांपासी । निवांत मानसी निर्भर ती ॥५॥

निर्भर हे जन गोकुलीचे लोक । केले सकळीक नारायणे ॥६॥
नारायण भय येऊ नेदी गांवा । तुका म्हणे नांवा अनुसरे त्या ॥७॥
४५८१ पृ ७७० (शासकीय), ३८८३ पृ ६८६ (शिरवळकर)

७६

अनुसरे त्यांसी फिरो नेदी मागे । राहे समागमे अंगसंगे ॥१॥
अंगसंगे असे कर्म साक्ष देव । जैसा ज्याचा भाव तैसा राहे ॥२॥
फळपाकी देव देतील प्राणीये । तुका म्हणे नये सवे काही ॥३॥
४००८ पृ ६५५ (शासकीय), ३८८४ पृ ६८६ (शिरवळकर)

७७

ये दशे चरित्र केले नारायणे । रांगता गोधने राखिताहे ॥१॥
हे सोंग सारिले या रूपे अनंते । पुढे ही बहु ते करणे आहे ॥२॥
आहे तुका म्हणे धर्म संस्थापणे । केला नारायणे अवतार ॥३॥
४५८३ पृ ७७० (शासकीय), ३८८५ पृ ६८६ (शिरवळकर)

७८

अवतार केला संहारावे दुष्ट । करिती हे नष्ट परपीडा ॥१॥
परपीडा करी दैत्य कंसराव । पुढे तो ही भाव आरंभिला ॥२॥
लाविले लाघव पाहोनिया संधी । सकळा ही वधी दुष्टजना ॥३॥
दुष्टजन परपीडक जे कोणी । ते या चक्रपाणि न साहती ॥४॥
न साहवे दुःख भक्तांचे या देवा । अवतार घ्यावा लागे रूप ॥५॥
रूप हे चांगले रामकृष्ण नाम । हरे भवश्रम उच्चारिता ॥६॥
उच्चारिता नाम कंस वैरभावे । हरोनिया जीवे कृष्ण केला ॥७॥
कृष्णरूप त्यासी दिसे अवघे जन । पाहे तो आपण कृष्ण जाला ॥८॥
पाहिले दर्पणी आधील मुखासी । चतुर्भुज त्यासी तोचि जाला ॥९॥
जाली कृष्णरूप कन्या पुत्र भाज । तुका म्हणे राज्य सैन्य जन ॥१०॥
४५८४ पृ ७७० (शासकीय), ३८८६ पृ ६८६ (शिरवळकर)

७९

सैन्य जन हासे राया जाले काई । वासपे तो ठायी आपणासी ॥१॥
आपणा आपण जयास ती तैसी । वैरभाव ज्यांसी भक्ति नाही ॥२॥
नाही याचा त्याचा भाव एकविध । म्हणउनी छंद वेगळाले ॥३॥
वेगळाल्या भावे ती तया हासती । तयास दिसती अवघी हरी ॥४॥
हरीला कंसाचा जीव भाव देवे । द्वेषाचिया भावे तुका म्हणे ॥५॥

४५८५ पृ ७७० (शासकीय), ३८८७ पृ ६८७ (शिरवळकर)

८०

द्वेषाचिया ध्याने हरीरूप जाले । भाव हारपले देहादिक ॥१॥
देहादिक कर्मे अभिमान वाढे । तथा कंसा जोडे नारायण ॥२॥
नारायण जोडे एकविध भावे । तुका म्हणे जीवे जाणे लागे ॥३॥
४५८६ पृ ७७१ (शासकीय), ३८८८ पृ ६८७ (शिरवळकर)

८१

जीवभाव त्याचा गेला अभिमान । म्हणउनी जन हासे कंसा ॥१॥
सावध करिता नये देहावरी । देखोनिया दुरी पळे जन ॥२॥
जन वन हरी जालासे आपण । मग हे लोचन झाकियेले ॥३॥
झाकुनि लोचन मौन्ये चि राहिला । नाही आता बोलायाचे काम ॥४॥
बोलायासि दुजे नाही हे उरले । जन कृष्ण जाले स्वये रूप ॥५॥
रूप पालटले गुण नाम याती । तुका म्हणे भूती देव जाला ॥६॥
४५८७ पृ ७७१ (शासकीय), ३८८९ पृ ६८७ (शिरवळकर)

८२

जालो स्वये कृष्ण आठव हा चित्ती । भेद भयवृत्ति उरली आहे ॥१॥
उरली आहे रूप नाव दिसे भिन्न । मी आणि हा कृष्ण आठवतो ॥२॥
तोवरी हा देव नाही तयापासी । आला दिसे त्यासी तोचि देव ॥३॥
देवरूप त्याची दिसे वरी काया । अंतरी तो भयाभीत भेदे ॥४॥
भेदे तुका म्हणे अंतरे गोविंद । साचे विण छंद वाया जाय ॥५॥
४५८८ पृ ७७१ (शासकीय), ३८९० पृ ६८८ (शिरवळकर)

८३

वाया तैसे बोल हरीशी अंतर । केले होती चार भयभेदे ॥१॥
भेदभय गेले नोळखे आपणा । भेटी नारायणा कंसा जाली ॥२॥
जाली भेटी कंसा हरीशी निकट । सन्मुखचि नीट येरयेरा ॥३॥
येरयेरा भेटी युध्दाच्या प्रसंगी । त्याचे शस्त्र अंगी हाणितले ॥४॥
त्याचे वर्म होते ठावे या अनंता । तुका म्हणे सत्तानायक हा ॥५॥
४५८९ पृ ७७१ (शासकीय), ३८९१ पृ ६८८ (शिरवळकर)

८४

नारायणे कंस चाणूर मर्दिला । राज्यी बैसविला उग्रसेन ॥१॥
उग्रसेन स्थापियेला शरणागत । पुरविला अंत अभक्ताचा ॥२॥

अवघेचि केले कारण अनंते । आपुलिया हाते सकळ ही ॥३॥
सकळ ही केली आपुली अंकित । राहे गोपीनाथ मथुरेसी ॥४॥
मथुरेसी आला वैकुंठनायक । जाले सकळीक एक राज्य ॥५॥
राज्य दिले उग्रसेना शरणागता । सोडविली माता पिता दोन्ही ॥६॥
सोडवणे धावे भक्ताच्या कैवारे । तुका म्हणे करे शस्त्र धरी ॥७॥
४५९० पृ ७७१ (शासकीय), ३८९२ पृ ६८८ (शिरवळकर)

८५

धरी दोही ठायी सारखाचि भाव । देवकी वसुदेव नंद दोघे ॥१॥
दोन्ही एके ठायी केल्या नारायणे । वाढविला तिणे आणि व्याली ॥२॥
व्याला वाढला हा आपल्या आपण । निमित्या कारणे मायबापा ॥३॥
माय हा जगाची बाप नारायणा । दुजा करी कोण यत्न यासी ॥४॥
कोण जाणे याचे अंतरीचा भाव । कळो नेदी माव तुका म्हणे ॥५॥
४५९१ पृ ७७१ (शासकीय), ३८९३ पृ ६८८ (शिरवळकर)

८६

दिनाचा कृपालु दुष्टजना काळ । एकला सकळ व्यापक हा ॥१॥
हासे बोले तैसा नव्हे हा अनंत । नये पराकृत म्हणो यासी ॥२॥
यासी कळावया एक भक्तिभाव । दुजा नाही ठाव धांडोळिता ॥३॥
धांडोळिता श्रुति राहिल्या निश्चित । तो करी संकेत गोपीसवे ॥४॥
गोपिकाची वाट पाहे द्रुमातळी । मागुता न्याहाळी न देखता ॥५॥
न देखता त्यासी उठे बैसे पाहे । वेडावला राहे वेळोवेळा ॥६॥
वेळोवेळा पंथ पाहे गोपिकाचा । तुका म्हणे वाचा नातुडे तो ॥७॥
४५९२ पृ ७७२ (शासकीय), ३८९४ पृ ६८८ (शिरवळकर)

८७

तो बोले कोमळ निष्ठुर साहोनि । कोपता गौळणी हास्य करी ॥१॥
करावया दास्य भक्तांचे निर्लज्ज । कवतुके रज माथा वंदी ॥२॥
दिले उग्रसेना मथुरेचे राज्य । सांगितले काज करी त्याचे ॥३॥
त्यासी होता काही अरिष्टनिर्माण । निवारी आपण शरणागता ॥४॥
शरणागता राखे सर्व भावे हरी । अवतार धरी तयासाठी ॥५॥
तया साठी वाहे सुदर्शन गदा । उभा आहे सदा सांभाळित ॥६॥
तळमळ नाही तुका म्हणे चित्ता । भक्तांचा अनंता भार माथा ॥७॥
४५९३ पृ ७७२ (शासकीय), ३८९५ पृ ६८९ (शिरवळकर)

८८

मारिले असुर दाटले मेदिनी । होते कोणाकोणी पीडित ते ॥१॥
ते हा नारायण पाठवी अघोरा । संतांच्या मत्सरा घातावरी ॥२॥
वारिले ते दूतीयमाचिया दंडी । नुच्चरिता तोंडी नारायण ॥३॥
नारायण नाम नावडे जयासी । ते जाले मिरासी कुंभपाकी ॥४॥
कुंभपाकी सेल मान तो तयांचा । तुका म्हणे वाचा संतनिंदा ॥५॥
४५९४ पृ ७७२ (शासकीय), ३८९६ पृ ६८९ (शिरवळकर)

८९

वास नारायणे केला मथुरेसी । वधूनि दुष्टांसी तये ठायी ॥१॥
ठायी पितियाचे मानी उग्रसेना । प्रतिपाळ जनांसहित लोका ॥२॥
लोका दुःख नाही मागील आठव । देखियेला देव दृष्टी त्यांनी ॥३॥
देखोनिया देवा विसरली कंसा । ठावा नाही ऐसा होता येथे ॥४॥
येथे दुजा कोणी नाही कृष्णाविणे । ऐसे वाटे मने काया वाचा ॥५॥
काया वाचा मन कृष्णी रत जाले । सकळा लागले कृष्णध्यान ॥६॥
ध्यान गोविंदाचे लागले या लोका । निर्भर हे तुका म्हणे चित्ती ॥७॥
४५९५ पृ ७७२ (शासकीय), ३८९७ पृ ६८९ (शिरवळकर)

९०

चिंतले पावली जया कृष्णभेटी । एरवी ते आटी वायाविण ॥१॥
वासना धरिती कृष्णाविणे काही । सीण केला तिही साधनांचा ॥२॥
चाळविले डंबे एक अहंकारे । भोग जन्मांतरे न चुकती ॥३॥
न चुकती भोग तपे दाने व्रते । एका त्या अनंतेवाचूनिया ॥४॥
चुकवुनि जन्म देईल आपणा । भजा नारायणा तुका म्हणे ॥५॥
४५९६ पृ ७७३ (शासकीय), ३८९८ पृ ६८९ (शिरवळकर)

९१

भजल्या गोपिका सर्व भावे देवा । नाही चित्ती हेवा दुजा काही ॥१॥
दुजा छंदु नाही तयांचिये मनी । जागृति स्वप्नी कृष्णध्यान ॥२॥
ध्यान ज्या हरीचे हरीसी तयांचे । चित्त ग्वाही ज्यांचे तैशा भावे ॥३॥
भागे पूर्वपुण्ये आठविती लोक । अवघे सकळीक मथुरेचे ॥४॥
मथुरेचे लोक सुखी केले जन । तेथे नारायण राज्य करी ॥५॥
राज्य करी गोपीयादवांसहित । कर्मिले बहुतकाळ तेथे ॥६॥
तेथे दैत्यी उपसर्ग केला लोका । रचिली द्वारका तुका म्हणे ॥७॥
४५९७ पृ ७७३ (शासकीय), ३८९९ पृ ६९० (शिरवळकर)

९२

रचियेला गाव सागराचे पोटी । जडोनि गोमटी नानारत्ने ॥१॥
रत्न खणोखणी सोनियाच्या भिंती । लागलिया ज्योति रविकळा ॥२॥
कळा सकळ ही गोविंदाचे हाती । मंदिरे निगुती उभारिली ॥३॥
उभारिली दुर्गे दारवंठे फांजी । कोटी चर्या माजी शोभलिया ॥४॥
शोभले उत्तम गाव सागरात । सकळा सहित आले हरी ॥५॥
आला नारायण द्वारका नगरा । उदार या शूरा मुगुटमणी ॥६॥
निवडीना याति समानचि केली । टणक धाकुली नारायणे ॥७॥
नारायणे दिली अक्षई मंदिरे । अभंग साचारे सकळांसी ॥८॥
सकळ ही धर्मशीळ पुण्यवंत । पवित्र विरक्त नारीनर ॥९॥
रचिले ते देवे न मोडे कवणा । बळियाचा राणा नारायण ॥१०॥
बळबुद्धीनीति देवाच सारिखी । तुका म्हणे मुखी गाती ओव्या ॥११॥
४५९८ पृ ७७३ (शासकीय), ३९०० पृ ६९० (शिरवळकर)

९३

गाती ओव्या कामे करिता सकळे । हालविता बाळे देवावरी ॥१॥
ऋद्धीसिध्दी दासी दारी ओळंगती । सकळ संपत्ति सर्वा घरी ॥२॥
घरी बैसलिया जोडले निधान । करिती कीर्तन नरनारी ॥३॥
नारीनर लोक धन्य त्यांची याति । जयासी संगती गोविंदाची ॥४॥
गोविंदे गोविंद केले लोकपाळ । चिंतने सकळ तुका म्हणे ॥५॥
४५९९ पृ ७७४ (शासकीय), ३९०१ पृ ६९० (शिरवळकर)

९४

काही चिंता कोणा नाही कोणेविशी । करी द्वारकेसी राज्य देव ॥१॥
द्वारकेसी राज्य करी नारायण । दुष्ट संहारून धर्म पाळी ॥२॥
पाळी वेदआज्ञा ब्राम्हणांचा मान । अतीतपूजन वैष्णवांचे ॥३॥
अतीत अलिप्त अवधिया वेगळा । नाही हा गोपाळा अभिमान ॥४॥
अभिमान नाही तुका म्हणे त्यासी । नेदी आणिकांसी धरू देव ॥५॥
४६०० पृ ७७४ (शासकीय), ३९०२ पृ ६९० (शिरवळकर)

९५

धरियेले रूप कृष्ण नाम बुंथी । परब्रम्ह क्षिती उतरले ॥१॥
उत्तम हे नाम राम कृष्ण जगी । तरावयालागी भवनदी ॥२॥
दिनानाथ ब्रिदे रुळती चरणी । वंदितील मुनी देव ऋषि ॥३॥
ऋषी मुनी भेटी दिली नारायणे । आणिक कारणे बहु केली ॥४॥
बहु कासावीस जाला भक्तांसाठी । तुका म्हणे आटी सोसियेली ॥५॥

४६०१ पृ ७७४ (शासकीय), ३९०३ पृ ६९१ (शिरवळकर)

९६

सोसियेला आटी गर्भवास फेरे । आयुधांचे भारे वागविता ॥१॥
वाहोनि सकळ आपुलिये माथा । भार दासा चिंता वाहो नेदी ॥२॥
नेदी काळाचिये हाती सेवकासी । तुका म्हणे ऐसी ब्रिदावळी ॥३॥
४६०२ पृ ७७४ (शासकीय), ३९०४ पृ ६९१ (शिरवळकर)

९७

ब्रिदावळी ज्याचे रुळते चरणी । पाउले मेदिनी सुखावे त्या ॥१॥
सुखावे मेदिनी कृष्णाचिये चाली । कुंकुमे शोभली होय रेखा ॥२॥
होउनि भ्रमर पाउलांचे सुख । घेती भक्त मुख लावुनीया ॥३॥
याचसाठी धरियेला अवतार । सुख दिले फार निजदासा ॥४॥
निज सुख तुका म्हणे भक्ता ठावे । तींही च जाणावे भोगू त्यासी ॥५॥
४६०३ पृ ७७४ (शासकीय), ३९०५ पृ ६९१ (शिरवळकर)

९८

भोगिला गोपिका यादवा सकळा । गौळणीगोपाळा गाईवत्सा ॥१॥
गाती धणीवरी केला अंगसंग । पाहिला श्रीरंग डोळेभरी ॥२॥
भक्ति नवविधा तयांसी घडली । अवघीच केली कृष्णरूप ॥३॥
रूप दाखविले होता भिन्न भाव । भक्त आणि देव भिन्न नाही ॥४॥
नाही राहो दिले जाता निजधामा । तुका म्हणे आम्हांसहित गेला ॥५॥
४६०४ पृ ७७४ (शासकीय), ३९०६ पृ ६९१ (शिरवळकर)

९९

गेला कोठे होता कोटुनिया आला । सहज व्यापला आहे नाही ॥१॥
आहे साच भावे सकळव्यापक । नाही अभाविक लोका कोठे ॥२॥
कोठे नाही ऐसा नाही रिता ठाव । अनुभवी देव स्वये जाले ॥३॥
जातो येतो आम्ही देवाचे सांगात । तुका म्हणे गात देवनाम ॥४॥
४६०५ पृ ७७५ (शासकीय), ३९०७ पृ ६९१ (शिरवळकर)

१००

मना वाटे तैसी बोलिलो वचने । केली धिटपणे सलगी देवा ॥१॥
वाणी नाही शुध्द याति एक ठाव । भक्ति नेणे भाव नाही मनी ॥२॥
नाही जाले ज्ञान पाहिले अक्षर । मानी जैसे थोर थोरी नाही ॥३॥
नाही मनी लाज धरिली आशंका । नाही भ्यालो लोका चतुरांसी ॥४॥

चतुरांच्या राया मी तुझे अंकित । जालो शरणागत देवदेवा ॥५॥
देवा आता करी सरतीही वचने । तुझ्या कृपादाने बोलिलो ती ॥६॥
तुझे देणे तुझ्या समपूर्णे पायी । जालो उतरायी पांडुरंगा ॥७॥
रंकाहुनी रंक दास मी दासांचे । सामर्थ्य हे कैचे बोलावया ॥८॥
बोलावया पुरे वाचा माझी कायी। तुका म्हणे पायी ठाव द्यावा ॥९॥
४६०६ पृ ७७५ (शासकीय), ३९०८ पृ ६९२ (शिरवळकर)

१०१

चारी वेद ज्याची कीर्ती वाखाणिती । प्रत्यक्ष ये मूर्ति विठोबाची ॥१॥
चहु युगांचे हे साधन साधिले । अनुभवा आले आपुलिया ॥२॥
एवढे करुनी आपण निराळा । प्रत्यक्ष डोळा दाखविले ॥३॥
दावुनि सकळ प्रमाणाच्या युक्ति । जयजयकार करिती अवघे भक्त ॥४॥
भक्ति नवविधा पावली मुळची । जनार्दननामाची संख्या जाली ॥५॥
नवसे ओव्या आदरे वाचिता । त्याच्या मनोरथा कार्यसिद्धी ॥६॥
सीमा न करवे आणिक ही सुखा । तुका म्हणे देखा पांडुरंगा ॥७॥
४६०७ पृ ७७५ (शासकीय)

आधी होता वाघ्या दैवयोगे जाला पाग्या ।
त्याचा येळकोट राहीना मूळ स्वभाव जाईना ॥
आधी होता ग्रामजोशी राज्य पद आले त्याशी ।
त्याचे पंचांग राहीना मूळ स्वभाव जाईना ॥
आधी होती दासी पट्टराणी केले तिसी ।
तिचे हिंडणे राहीना मूळ स्वभाव जाईना ॥
आधी होता संतसंग तुका झाला पांडुरंग ।
त्याचे भजन राहीना मूळ स्वभाव जाईना ॥

अंतरी निर्मळ वाचेचा रसाळ । त्याचे गळा माळ असो नसो ॥१॥
आत्मानुभवी चोखाळिल्या वाटा । त्याचे माथा जटा असो नसो ॥२॥
परस्त्रीचे ठायी जो का नपुंसक । त्याचे अंगा राख असो नसो ॥३॥
परद्रव्य अंध निंदेसी जो मुका । तोची संत देखा तुका म्हणे ॥४॥